

PETŐFI SÁNDOR REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA
SÁTORALJAÚJHELY

2. melléklet

A NAT2020 alapján készült tantárgyi helyi tantervek 1-8. évfolyam

Digitális kultúra 3-4. évfolyam	3
Élő idegen nyelv, angol nyelv 4. évfolyam	17
Ének-zene 1- 4. évfolyam	39
Környezetismeret 3-4. évfolyam	69
Irodalom 1- 4. évfolyam.....	93
Magyar nyelv 1- 4. évfolyam	146
Matematika 1- 4. évfolyam.....	182
Technika és tervezés 1- 4. évfolyam-	300
Testnevelés és egészségfejlesztés 1- 4. évfolyam.....	331
Vizuális kultúra 1-4. évfolyam.....	373
Állampolgári ismeretek 8. évfolyam	408
Biológia 7-8. évfolyam.....	424
Digitális kultúra 5-8. évfolyam	456
Dráma és színház 5. évfolyam.....	485
Egyházi ének 4-5. évfolyam.....	494
Élő idegen nyelv, angol nyelv 5-8. évfolyam.....	514
Ének-zene 5-8. évfolyam	548
FIZIKA 7-8. évfolyam	587
Földrajz 7-8. évfolyam	596
A Református hit- és erkölcsstan tantárgy 1-4. évfolyam	658
A Református hit- és erkölcsstan tantárgy 5-8. évfolyam	695
Hon- és népismeret 6. évfolyam.....	741
KÉMIA 7-8. évfolyam	754
Magyar nyelv és Irodalom 5-8. évfolyam	760
Magyar nyelv 5-8. évfolyam.....	760
Irodalom 5-8. évfolyam.....	792
Matematika 5-6 évfolyam	832
Matematika 5-8. évfolyam	907
Természettudomány 5-6-. évfolyam	951

[Ide írhatja a szöveget]

Testnevelés és egészségfejlesztés 5-8. évfolyam	981
Történelem 5-8. évfolyam	1030
Vizuális kultúra 5-8.évfolyam.....	1079
Közösségi nevelés/ Osztályfőnöki 5-8. évfolyam.....	1123
Technika és tervezés 5-7. évfolyam	1230

Digitális kultúra 3-4. évfolyam

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Az 3-4. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy éves alapóraszámja: évfolyamonként 34 óra

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
3	1	34	27	7
4.	1	34	27	7

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyama számára – Digitális kultúra 3-4. évfolyam

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Magyar Andrea szaktanár

**A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:
Mészáros Csaba igazgató**

TANTÁRGYI BEVEZETŐ

Digitális kultúra

Az információs társadalom, a digitális kor olyan lehetőségekkel és kihívásokkal jár együtt, melyek alapjaiban változtatják meg a tanulási környezetet, a tudásépítés színtereit, lehetőségeit és módszereit, valamint a tanító szerepét is más megvilágításba helyezik. A tanulás-tanítás egyik célja, hogy a korábban megszerzett alapkészségek mellett a digitális kompetenciák is beépüljenek a tanulók tudásrendszerébe. Az adott életkori szakaszban fontos feladat az is, hogy azok a tanulók is részesüljenek a fejlesztésből, akik otthoni körülményeik miatt még nem kerültek kapcsolatba a digitális környezettel, eszközökkel, lehetőségekkel.

A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

- **A tanulás kompetenciái:** A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszerezhető tudáselemek keresésére.
- **A kommunikációs kompetenciák:** A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.
- **A digitális kompetenciák:** A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.
- **A matematikai, gondolkodási kompetenciák:** A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analízáló és szintetizáló gondolkodását.
- **A személyes és társas kapcsolati kompetenciák:** A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység elősegíti az online térben való szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.
- **A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:** A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.
- **Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:** A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, alkalmazni a problémák megoldására.

A digitális világ körülöttünk témakör a problémamegoldást tartja szem előtt. Elsősorban nem a tárgyi feltételekről, hanem a technológiai megoldásokról, digitális írástudásról, kultúráról, műveltségről van szó. A hangsúly itt nem a konkrét probléma technikai megoldásán van, hanem egy olyan szemléletmód kialakításán, melynek keretében a digitális környezet, az információs társadalom gyakran felmerülő problémáit, összefüggő problémacsoportjait tudják megérteni a gyerekek.

A digitális eszközök használata témakör tanításával elsősorban az a célunk, hogy a tanulók átfogó képet kapjanak arról, milyen feladatok megoldására alkalmasak az élet minden területét behálózó digitális eszközök, és nem utolsósorban tisztában legyenek alkalmazásuk szükségességével. Megértik, hogy ezek az eszközök megkönnyítik az életünket, bizonyos tevékenységeket gyorsabbá tesznek, több ember számára földrajzi távolságokat, időbeni távolságokat hidalnak át, olcsóbbá teszik a kommunikációt, és nem utolsósorban mindenki

számára elérhetővé teszik a feladatok megoldásának folyamatát. **Elvárás, hogy a diákok az digitális eszközök használata során is tartsák be a keresztyén viselkedési normákat.**

Az Alkotás digitális eszközökkel témakör tanítása során áttekintjük azokat a területeket, ahol valamilyen digitális megoldást alkalmazunk, azonban ezt mindig problémaszituációban, a gyerekek életéből vett feladatok megoldása során végezzük. Rendkívül fontosnak tartjuk azt is, hogy nem önmagukban álló kész megoldásokat mutatunk be, hanem egy olyan repertoárt adunk a gyerekek kezébe, hogy a digitális eszközök segítségével inspiráló informatikai környezetben tudják megoldani a felmerülő problémákat. E folyamatot minden esetben a konkrét és gyermekközeli valóságból vett példákkal illusztráljuk. **A digitális eszközökkel készített alkotások alkalmasak a hitbéli elköteleződés kifejezésére.**

Az Információszerzés az e-Világban témakörben az információval, annak megszerzésével, tárolásával, értékelésével és kreatív felhasználásával foglalkoznak a tanulók. Betekintést nyernek a különböző infokommunikációs technológiákba, megtanulnak az őket érdeklő témakörökben, más tantárgyak tanulása során felmerülő kérdésekben egyszerű információkat keresni és felhasználni, pl. kiselőadások, gyűjtőmunka, projektek alkalmával.

A Védekezés a digitális világ veszélyei ellen témakörnél kerülnek szembe a gyerekek azzal a problémával, hogy a fellelhető információk között sok hamis és félrevezető is található, valamint, hogy a digitális térnek veszélyei is lehetnek. Kialakítjuk a digitális világ veszélyei elleni védekezést lehetővé tevő tudáselemeket és védekezési stratégiákat, melyekkel tanítói és szülői segítséggel, valamint biztos háttérrel képesek felismerni, blokkolni és jelezni az őket ért kedvezőtlen hatásokat.

A robotika és a kódolás alapjai témakör újonnan jelenik meg az oktatásban. Megközelítésmódja egyértelműen problémacentrikus, középpontjában az áll, hogy hogyan lehet egy adott problémát felismerni, a problémához megfelelő megoldási módot találni, illetve más problémákhoz kidolgozott megoldási algoritmusokat az adott problémához alakítani, a probléma kisebb mértékű változása esetén az algoritmust hozzáigazítani. Ehhez a témakörhöz nem feltétlenül szükséges számítógép és informatikai környezet, legalábbis annak alapozó szakaszában. Olyan problémákat és a problémák megoldásához szükséges algoritmusokat kell gyűjtenünk a gyerekek életéből, melyek segítségével jól felismerhetők az algoritmus azon ismérvei, melyek ebben az életkorban megtanítandók. Úgymint az elemi lépések egymásutánisága, a lépések kötött sorrendje, illetve az azonos bemenő adatok esetén az algoritmus rendre azonos kimenő adatainak létrehozása. Különböző szituációkat, játékhelyzeteket kell biztosítanunk, hogy ezeket az algoritmusokat el is játsszák, át is éljék a gyerekek. Ez lehet a hétköznapi, gyakran ismétlődő tevékenység eljátszása, azok lépéseinek megbeszélése, vicces szituációkban az egyes lépések kihagyása vagy felcserélése és ennek alapján az algoritmus végkimenetének megítélése. Érdekes különböző tantárgyakban, cselekvésekben algoritmusokat keresni, miután az algoritmus természetével természetesen nem definíció szinten, hanem a tapasztalat alapján tisztában vannak a gyerekek. Minden egyes alsó tagozatos tantárgy tananyagában található algoritmusok, melyeket a tanulókkal most már érdemes ezen a szűrőn keresztül megfigyeltetni. Például matematikából a szöveges feladatok megoldásának algoritmusai, a próbálgatással történő nyitott mondat megoldásának algoritmusai, az írásbeli műveletek végzése mind egy-egy algoritmus.

A digitális kultúra órákon megjelenő református tartalmat, a tananyag feldolgozására szolgáló, maga a pedagógus által kitűzött feladatok tartalmazzák. (Digitális eszközökkel készített képek, információkeresés, weblapok keresztyén tartalma, képes dokumentumok témája.) A készített alkotások alkalmasak a hitbéli bizalom kifejezésére. Az alkalmazott

munkaformák pl. csoportmunka lehetőséget teremt arra, hogy a tanulóban kialakuljon és megszilárduljon a vallásos értékrend: egymás elfogadása, segítése, összetartozás érzése.

A HELYI TANTÁRGYI TANTERV ÁTTEKINTÉSE

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

3. évfolyam Digitális kultúra

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám (±)	Témakör összhőkerete
1. A digitális világ körülöttünk	3		3
2. A digitális eszközök használata	7		7
3. Alkotás digitális eszközökkel	7	2	9
4. Információszerzés az e-Világban	2	2	4
5. Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	2	1	3
6. A robotika és a kódolás alapjai	6	2	8
Évfolyam összesen:	27	7	34

4. évfolyam Digitális kultúra

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám (±)	Témakör összhőkerete
1. A digitális világ körülöttünk	3		3
2. A digitális eszközök használata	7		7
3. Alkotás digitális eszközökkel	6	3	9
4. Információszerzés az e-Világban	2	2	4
5. Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	3		3
6. A robotika és a kódolás alapjai	6	2	8
Évfolyam összesen:	27	7	34

A TANTERV HELYI TANTERVÉBEN A KERETTANTERV KIEGÉSZÍTÉSÉRE BIZTOSÍTOTT ÓRAKERET FELHASZNÁLÁSA

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

3. évfolyam: DIGITÁLIS KULTÚRA	Szabad órakeret:	7
--------------------------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Alkotás digitális eszközökkel	Bibliai témájú rajzos	2

	dokumentum készítése. Keresztyén jelképek rajzolása grafikai alkalmazással. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás.	
Információszerzés az e-Világban	Adatok gyűjtése az interneten. Bibliában szereplő állatok, növények, személyek. A talált adatok felhasználása digitális produktum létrehozására (tabló, plakát).	2
Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	Keresztyén értékrend: önmérséklet, önfegyelem.	1
A robotika és a kódolás alapjai	Egyszerű algoritmusok felismerése a bibliai történetekben, majd ezeknek az eljátszása, kirakása. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás.	2
	Összesen:	7

4. évfolyam: DIGITÁLIS KULTÚRA	Szabad órakeret:	7
--------------------------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Alkotás digitális eszközökkel	Bibliai témájú képes dokumentum létrehozása. Keresztyén ünnepek az iskolánkban, plakát, meghívó készítése grafikai alkalmazással. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás.	3
Információszerzés az e-Világban	Bibliai jóslatok, egyszerű kulcsszavas keresés alkalmazása.	2
A robotika és a kódolás alapjai	Bibliai eseményekkel összekötött algoritmusok megoldása. Útvonalak (bibliai) tervezése, kódolása adott feltételek alapján. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás.	2
	Összesen:	7

TANTÁRGYI ISMERTETŐ: 3-4. ÉVFOLYAM

3-4. évfolyam

A digitális kultúra az alsó tagozaton megalapozza azokat a tudáselemeket, attitűdöket, melyekre egyrészt a tárgy későbbi tanulása során lesz szükségük a tanulóknak, másrészt lehetővé teszi a digitális kompetencia más tudásterületeken történő alkalmazását.

A megvalósítás során fő alapelvnek a *tevékenység-központúság*, az *életkori sajátosságok* figyelembevétele tekinthető, hiszen ebben az életkori szakaszban a *közvetlen tapasztalás* kulcsfontosságú. Igen lényeges, hogy a tanulók olyan példákkal, lehetőségekkel szembesüljenek, melyeket közvetlen környezetükben is megtapasztalhatnak, illetve mindennapi életük szerves részét képezik. E környezetből kiindulva valósul meg az a fejlesztési folyamat, melynek eredményeképpen képesek lesznek a digitális környezetben tanulni, szórakozni, játszani, kísérletezni oly módon, hogy ismerik a digitális technológia előnyeit, veszélyeit, és képesek azt integrálni más tantárgyak tudáselemei közé.

Kapcsolatba kerülnek olyan digitális tananyagokkal, portálokkal, tudásbázisokkal és fejlesztőalkalmazásokkal, melyek a 8-10 éves korosztály sajátosságait figyelembe véve segítik önálló és csoportos tanulását, egyéni érdeklődésük kielégítését, a tehetségfejlesztést és a felzárkóztatást egyaránt.

Az algoritmikus gondolkodás életkori sajátosságoknak megfelelő tevékenység-központú fejlesztése a tanulás tanulását, a tanulási eredményt és a tanulóval kapcsolatos attitűdöket is pozitív irányba befolyásolja.

A 3–4. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

- A digitális világ körülöttünk
- A digitális eszközök használata
- Alkotás digitális eszközökkel
- Információszerzés az e-Világban
- Védekezés a digitális világ veszélyei ellen
- A robotika és a kódolás alapjai

3-4. évfolyam

Témakör	A digitális világ körülöttünk	Órakeret	
		3. évfolyam 3 óra	4. évfolyam 3 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A digitális környezet elemeinek megnevezése Az online és az offline környezet összehasonlítása A digitális világ alapvető összefüggéseinek megértése Digitális tananyagok, gyermekeknek készített alkalmazások használata		
Fogalmak	internet, digitális, számítógép, mobileszközök, információ, program, okoseszközök, adatok, tárolás, keresés, applikáció, oktatóprogram		

Javasolt tevékenységek	
<p>Digitális tananyagok alkalmazása különböző tudáselemek feldolgozásához, gyakorlásához</p> <p>Programok futtatása, ezekben személyre szabott beállítások elvégzése</p> <p>A tanuló környezetében található digitális eszközök megnevezése, funkcióik körülírása</p> <p>Szituációs játékok során néhány információs társadalomra jellemző élethelyzet eljátszása</p> <p>Más tantárgyak tanulásakor digitális eszközök alkalmazása a differenciált tanulásszervezés során</p> <p>Kisiskolások számára készült portálok látogatása, az ott található alkalmazások használata</p>	
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; – társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit; – önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást; – kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából. – ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.

Témakör	A digitális eszközök használata	Órakeret	
		3. évfolyam 7 óra	4. évfolyam 7 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Digitális eszközök és főbb funkcióinak megnevezése</p> <p>A digitális eszközök használatával összefüggő balesetvédelmi szabályok ismerete</p> <p>Digitális eszközök használata</p> <p>Digitális eszközök védelme</p> <p>Problémamegoldás digitális eszközzel</p>		

	<p>A digitális eszköz használatának korlátai</p> <p>Applikációk alkalmazása, programok futtatása telefonon, tableten, notebookon vagy asztali számítógépen</p> <p>Digitális eszközök egyszerűbb beállítási lehetőségei</p>
Fogalmak	<p>digitális eszköz, számítógép, tablet, okostelefon, nyomtató, monitor, digitális fényképezőgép, digitális kamera, adattárolás, egér, billentyűzet, háttértár, projektor, laptop, mentés, ki- és bekapcsolás, újraindítás, beállítások, függőség, menü</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Digitális eszközök üzembe helyezése, rendeltetésüknek megfelelő használata</p> <p>Digitális eszközök használata egyszerű tantárgyi feladatok megoldásához</p> <p>Az egyéni érdeklődésnek megfelelő ismeretek gyűjtése digitális eszköz segítségével</p> <p>Érvelés a tudatos digitáliseszköz-használat mellett, az értelmetlen túlzott használat ellen</p> <p>Beállítások elvégzése digitális eszközökön</p> <p>Néhány digitális eszköz kezelőszerveinek megnevezése, bemutatása és biztonságos használata</p> <p>Adott probléma megoldásához digitális eszköz kiválasztása, érvelés a választás mellett</p>	
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; – kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása; – a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ; felsorol néhány érvet választásával kapcsolatosan; – egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel. Esetenként tanítói segítséggel összetett funkciókat is alkalmaz; – közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban.

Témakör	Alkotás digitális eszközökkel	Órakeret	
		3. évfolyam	4. évfolyam

		7+2 óra	6+3 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftver alkalmazása Képes dokumentum módosítási lehetőségeinek ismerete és alkalmazása Az elkészített produktum mentésének és megnyitásának ismerete Alkalmazói készségek alapozása és fejlesztése Azonos funkciójú alkalmazások összehasonlítása Egy adott szoftver funkcióinak és lehetőségeinek értelmezése Rajzolóprogram alapfunkciói, rajzeszközök alkalmazása</p>		
Fogalmak	<p>rajzolóprogram, mentés, mentés másként, menü, rajzeszköz, alkalmazás, szerkesztés, visszavonás, módosítás, képfájl, digitális fotó</p>		
Javasolt tevékenységek	<p>Az iskolai feladatoknak és az egyéni érdeklődésnek megfelelő rajz készítése digitális eszközzel Az adott célnak megfelelő digitális produktumok létrehozása önállóan, illetve projekt keretében Választás az adott program által biztosított lehetőségek közül Az adott alkalmazás beállításainak használata Az elkészült alkotások mentése Korábban elkészített digitális alkotások megnyitása, módosítása A saját és az osztálytársak digitális alkotásainak értékelése több szempont alapján Az alkalmazott grafikai megoldások értelmezése Mérlegelés, indoklás az adott probléma megoldása során megvalósított digitális eszköz-használattal kapcsolatban</p>		
Helyi többlet <i>3. évfolyam</i>	<p>Bibliai témájú rajzos dokumentum készítése. Keresztyén jelképek rajzolása grafikai alkalmazással. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás.</p>		
Helyi többlet <i>4. évfolyam</i>	<p>Bibliai témájú képes dokumentum létrehozása. Keresztyén ünnepek az iskolánkban, plakát, meghívó készítése grafikai alkalmazással. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás.</p>		
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; – megvizsgálja és értékeli az általa vagy társai által alkalmazott, létrehozott, megvalósított eljárásokat; – társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában. 		

	<p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza; – grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre; – adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza; – egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékkel, módosít; – egyszerű prezentációt, ábrát, egyéb segédletet készít.
--	---

Témakör	Információszerzés az e-Világban	Órakeret	
		3. évfolyam 2+2 óra	4. évfolyam 2+2 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Alkalmazói készségek fejlesztése Böngészőprogram alapfunkcióinak ismerete Egyszerű kulcsszavas keresés alkalmazása Példák, tapasztalatok elemzése a hamis információkkal, azok felismerésével kapcsolatban Véleményalkotás a keresés eredményének hitelességével kapcsolatban Egyszerű infografika, diagram értelmezése, állítások megfogalmazása a leolvasott adatokkal kapcsolatban		
Fogalmak	böngészőprogram, keresés, hamis információ, nem megbízható weboldalak, kulcsszó, keresőkifejezés, álhír, infografika, adat, grafikon, címsor, weboldal, webhely, URL, pontos kifejezés, találat		
Javasolt tevékenységek			
Információkeresés kulcsszavak segítségével Állítások megfogalmazása, érvelés egy infografika, táblázat, grafikon alapján Az interneten gyűjtött információk felhasználása érveléshez, véleményalkotáshoz Ellenőrzések végzése egy talált információ hitelességével kapcsolatban			
Helyi többlet 3. évfolyam	Adatok gyűjtése az interneten. Bibliában szereplő állatok, növények, személyek. A talált adatok felhasználása digitális produktum létrehozására (tabló, plakát).		
Helyi többlet	Bibliai jóslatok, egyszerű kulcsszavas keresés		

4. évfolyam	alkalmazása. Összefoglalás, rendszerezés.
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; – a rendelkezésére álló eszközökkel, forrásokból meggyőződik a talált vagy kapott információk helyességéről. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt. – állításokat fogalmaz meg grafikonokról, infografikákról, táblázatokról; a kapott információkat felhasználja napi tevékenysége során; – információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására; – kiválasztja a számára releváns információt, felismeri a hamis információt; – képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására.

Témakör	Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	Órakeret	
		3. évfolyam 2+1 óra	4. évfolyam 3 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A személyes adat fogalmának értelmezése</p> <p>Az online zaklatás felismerése, a segítségkérés lehetőségeinek bemutatása és gyakorlása</p> <p>Közvetlen tapasztalatok szerzése az álhírekkel, manipulált képekkel, videókkal kapcsolatban</p> <p>Az online kommunikáció etikai és biztonsági szabályrendszerének bemutatása</p> <p>Az online függőség jellemzőinek ismerete</p> <p>A személyes adatok védelme</p> <p>A mobileszközök alkalmazásának előnyei és veszélyei</p>		
Fogalmak	<p>internetes zaklatás, internetfüggőség, játékfüggőség, önmérséklet, önfegyelem, álhír, blokkolás, kizárás, jelentés, bizalmas információk, jelszó, személyes adat</p>		

<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Érvelés egy információ hitelességével kapcsolatban</p> <p>Példák gyűjtése az internetes zaklatások néhány megjelenési formájáról</p> <p>Szituációs játék eljátszása az internetes támadások, zaklatások esetén történő segítségkérés néhány formájáról</p> <p>Tanácsok megfogalmazása, napirend készítése a túlzott digitális eszköz-használat ellensúlyozására, kiküszöbölésére</p> <p>Olyan érzékeny, személyes adatok megnevezése, melyeket fokozottan óvni szükséges a digitális kommunikáció során</p>	
<p>Helyi többlet 3. évfolyam</p>	<p>Keresztyén értékrend: önmérséklet, önfegyelem, szituációs játékok.</p>
<p>Tanulási eredmények</p>	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; – egyszerű eljárásokkal meggyőződik néhány, az interneten talált információ igazságértékéről. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-Világ veszélyeivel kapcsolatban; – ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben; – ismeri a mobil eszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait; – közvetlen tapasztalatokkal rendelkezik a mobil eszközök oktatási célú felhasználásával kapcsolatban.

Témakör	A robotika és a kódolás alapjai	Órakeret	
		3. évfolyam 6+2 óra	4. évfolyam 6+2 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése</p> <p>Egyszerű, hétköznapi algoritmusok felismerése, tevékenység útján történő megvalósítása</p> <p>Algoritmusok összehasonlítása, elemzése</p> <p>Algoritmus lépésekre bontása</p> <p>Algoritmus kiválasztása</p> <p>Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével</p>		

	<p>Egyszerű algoritmusok kódolása pl. padlórobottal</p> <p>Adott problémához algoritmus választása</p> <p>A robotok szerepének bemutatása</p> <p>Kódolás tevékenységgel</p> <p>Kódolás grafikus felületen</p> <p>Néhány elemi lépésből álló algoritmus tudatos alkalmazása, módosítása</p>
Fogalmak	robot, elemi lépések, sorrend, eseménysor, program, programozás, kód, kódolás, végrehajtás, módosítás, utasítás, elágazás
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Néhány olyan algoritmus eljátszása, kirakása, melyet mindennapi tevékenységeink során alkalmazunk</p> <p>Adott utasításoknak megfelelő mozgás (lépegetés) egy kijelölt területen, robotpályán</p> <p>Algofejtorök megoldása modell segítségével</p> <p>A robot adott feltételek alapján végzendő mozgásának megtervezése, kirakása jelekkel, a mozgások lelépegetése</p> <p>Útvonalak tervezése, kódolása adott feltételek alapján</p> <p>Egyszerű mozgások kódolása padlórobottal</p> <p>A robot mozgásának elemzése</p> <p>Az adott kódsor módosítása újabb feltételek alapján</p> <p>Történetek mesélése a robot mozgásával kapcsolatban</p> <p>Önálló történetek kódolása robot segítségével</p>	
Helyi többlet <i>3. évfolyam</i>	Egyszerű algoritmusok felismerése a bibliai történetekben, majd ezeknek az eljátszása, kirakása. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás.
Helyi többlet <i>4. évfolyam</i>	Bibliai eseményekkel összekötött algofejtorök megoldása. Útvonalak (bibliai) tervezése, kódolása adott feltételek alapján. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás.
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; – kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, melyek az adott probléma megoldásához szükségesek; – eredményétől függően módosítja a problémamegoldás folyamatában az adott, egyszerű tevékenységsorokat; – alkalmaz néhány megadott algoritmust tevékenység, játék során, és néhány egyszerű esetben módosítja azokat.

	<p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljátssza, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja; - felismer, eljátsszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést; - egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét; - feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki; - a valódi vagy szimulált programozható eszköz mozgását értékeli, hiba esetén módosítja a kódsorozatot a kívánt eredmény eléréséig. Tapasztalatait megfogalmazza, megvitatja társaival; - adott feltételeknek megfelelő kódsorozatot tervez és hajtat végre, történeteket, meserészleteket jelenít meg padlórobottal vagy más eszközzel.
--	---

Élő idegen nyelv, angol nyelv 4. évfolyam

Általános tantervű tanulócsoporthok 4. osztály

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret
4.	2	68	68

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Tanulócsoporth: osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható.

A helyi tanterv alapját képező kerettanterv:

Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyama számára -
Élő idegen nyelv 4. évfolyam

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.)
Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Varhola Melinda szaktanár

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:
Mészáros Csaba igazgató

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

4. évfolyam:

Témakör neve	Óraszám
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	20
Topics concerning classroom activities	10
Cross-curricular topics and activities	8
English and language learning	5
Intercultural topics	6
Playful learning	10
Entertainment	6
Gaining and sharing knowledge	3
Összes óraszám:	68

TANTÁRGYI BEVEZETŐ

A tudásalapú társadalomban a nyelvtudásnak kiemelt társadalmi, kulturális és gazdasági jelentősége van. A nevelési-oktatási rendszer feladata ezért az egyén fejlődésében is kulcsfontosságú nyelvtudás és ezáltal a személyes és a szakmai fejlődés tágabb terének biztosítása. Az idegennyelv-tanítás és -tanulás a nyelvtudás megszerzésén túl hozzájárul a megismerő folyamatok fejlődéséhez, más tanulási területek fejlesztési céljainak és nevelési feladatainak megvalósításához. A nyelvtanulás során közvetített ismeretek segítik az adott nyelvet használó emberek megismerését, az egyes kultúrák, valamint az azok közötti eltérések megértését, a nyitott és befogadó életszemlélet kialakítását. Az idegen nyelvek ismerete hozzájárul továbbá az érdeklődő, tájékozott nyelvtanulói magatartás kialakításához, és fejleszti a nyelvet tanuló és nyelvet használó anyanyelvi kompetenciáit is. A nyelvtudás és a nyelvhasználat segítségével elért tudás erősítheti a saját nemzeti azonosságtudatot, valamint az európai közösséghez tartozás érzését. Az idegennyelv-tudás lehetővé teszi a társadalmi és tanulási célú mobilitást, valamint növeli az információhoz való hozzáférés lehetőségét, és csökkenti az esélyhátrányokat. Az egyéni előnyök mellett a használható nyelvtudásnak számos társadalmi haszna is van. Az idegen nyelvek ismerete a tudásalapú társadalomban elengedhetetlen. Jelentős szerepe van a körülöttünk lévő világ múltjának, jelenének és jövőjének megismerésében, hozzájárul a tanuló jövőbeni munkavállalói kompetenciáinak sokrétű fejlesztéséhez.

A mai kor egyik fontos nyelv- és oktatáspolitikai célkitűzése az egyéni többnyelvűség fejlesztése, amelyhez nagymértékben hozzájárul az intézményes idegennyelv-oktatás. Fontos, hogy a tanított nyelvek ne különálló tantárgyakként jelenjenek meg, hanem a többnyelvűség kontextusában, azaz a nyelvtanárok építsenek a nyelvtanulók már korábban megszerzett nyelvi kompetenciáira, nyelvtanulási stratégiáira, valamint a nyelvek közötti hasonlóságokra. Ily módon lehetővé válhat az idegennyelv-oktatásban az integrált, nyelveken és kultúrákon átívelő szemlélet, elősegítve ezzel a nyelvi tudatosságot és előkészítve további idegen nyelvek későbbi elsajátítását.

Az idegen nyelvek tanítása során figyelembe kell venni a nyelvtanulók más tantárgyak tanulása során szerzett ismereteit, már meglévő anyanyelvi és idegen nyelvi tudását, valamint tanulási és nyelvtanulási stratégiáit. Ezek az egyes tantárgyak között átvihetők, megerősítve ezzel a tudásintegrációt, valamint a tantárgyakon átívelő komplex gondolkodás fejlesztését. Mind az élő, mind a klasszikus idegen nyelvek ismerete olyan tartalmakhoz nyitja meg az utat, amelyek más tanulási területek elmélyülését segítik, és a hatás a másik irányban is döntő fontosságú: az új, a tanulók számára motiváló célnyelvi tartalmak fejlesztik a nyelvtudást és előremozdítják a nyelvtanulást.

A sikerben fontos szerepet játszik az önálló nyelvtanulásra való tudatos felkészítés is. A hatékony és eredményes idegennyelv-tanításhoz és – tanuláshoz, az egyénre szabott oktatáshoz elengedhetetlen a 21. századi modern eszközök és tartalmak bevonása.

ALAPELVEK, CÉLOK

A modern élő idegennyelv-oktatás elsődleges célkitűzése a nyelvtanulók nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. Ennek értelmében a nyelvtanuló képessé válik arra, hogy a nyelvet kommunikációs céljainak és igényeinek megfelelően valódi szituációkban tudja használni. A tevékenységközpontú élő idegennyelv-oktatás a tanuló-központúságot szem előtt tartva a tanulók számára életkorukkal, illetve érdeklődésükkel összhangban lévő helyzeteket teremt. A cél az, hogy a tanulók olyan valós, a gyakorlatban is alkalmazható nyelvtudást érjenek el intézményes keretek között, mely lehetővé teszi a felsőfokú intézményben való továbbtanulást, felhasználható ismeretszerzésre, szórakozásra, személyes és szakmai céljaik elérésére mind természetes, mind pedig digitális térben. Az idegennyelv-tanítás során a tanulók tehát olyan nyelvhasználók, akik azért tanulják az idegen nyelvet, hogy azt később személyes és választott szakmájukkal összefüggő helyzetekben alkalmazni tudják.

Az élő idegen nyelv ismerete által a tanulók megismerik és megértik az adott nyelvet használó embereket és kultúrákat, és erre építve nyitottabbá, megértőbbé, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válnak. Ez hozzájárul személyes és társas kompetenciájuk fejlődéséhez, amely mind az iskolában, mind magánéletükben segíti majd őket további nyelvtanulási és egyéb céljaik elérésében. A nyelvtanulás emellett hatékonyan fejleszti a tanulási és gondolkodási stratégiák beépülését a tanulók tanulási kompetenciájába, valamint jelentős szerepet játszik a tantárgyak közötti tudásintegrációban is. A tantárgyakon átívelő, interdiszciplináris szemlélet segítségével a tanulók az idegen nyelv tanulása során fel tudják használni a más tantárgyak keretében szerzett ismereteiket, valamint építhetnek nyelvtudásukra más tantárgyak tudásanyagának bővítése során.

A köznevelési intézményekben elsajátítható élő idegen nyelvek tanítása és tanulása során figyelembe kell venni, hogy az idegen nyelveket a tanulók nem kizárólag a nyelvórákon tanulják, hanem az iskolán kívüli, mindennapi tevékenységeiken keresztül is elsajátítanak nyelvi elemeket, önállóan vagy társaikkal együttműködve. Az önszabályozó, hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlen a tanórán kívüli tevékenységekre is építeni a nyelvtanításban, ezzel élővé és megfoghatóvá téve a nyelvtanulási célokat.

A célok megvalósításához szükséges a tanulók nyelvtanulási tapasztalatainak és igényeinek folyamatos feltárása, egyéni különbségeik megismerése, valamint a 21. századi, akár digitális eszközök és tartalmak beépítése a nyelvtanulás folyamatába. A hatékonyság és eredményesség érdekében feltétlenül szükséges a fejlesztési területek integrált megközelítése, beleértve a nyelvtani ismeretek életkornak és nyelvi szintnek megfelelő, funkcionális átadását. A kommunikációs lehetőségek növeléséhez javasolt a mindenkori csoportbontás megteremtése.

Társadalmi szinten az élő idegen nyelvek használható tudása és az idegen nyelvi kommunikáció csökkenti az esélyhátrányokat, és növeli az információk egyenlő elérésének esélyét. Az élő idegen nyelvek mindezekon túl lehetőséget kínálnak a nemzetközi kapcsolatépítésre és a tanulási célú mobilitásra is.

Az élő idegen nyelv tanításának célja, hogy a tanuló:

1. a jelen és a jövő valós és életszerű igényeinek megfelelő, hagyományos és digitális csatornákon is alkalmazható nyelvtudást szerez intézményes keretek között legalább egy idegen nyelvből;
2. a nyelvi ismeretek felépítésén, valamint a nyelvi alapkészségeken túl elsajátít interkulturális, szociolingvisztikai és pragmatikai készségeket is, melyek segítségével nyelvi eszköztárát valódi kommunikációs helyzetekben hatékonyan és megfelelően tudja alkalmazni;
3. felhasználja az adott idegen nyelven szerzett tudást, a nyelvtanulás során megismert stratégiákat ismeretszerzésre, szórakozásra, személyes és szakmai céljai elérésére;
4. pozitívan viszonyul a nyelvekhez és a nyelvtanuláshoz;
5. megismeri és megérti az adott nyelvet használó embereket és kultúrákat, és erre építve nyitottabb, érdeklődőbb és tájékozottabb lesz;
6. célnyelven közvetíti hazája kulturális értékeit, a magyar nép történetének legfőbb állomásait;
7. elsajátít nyelvtanulási stratégiákat, és aktív, önálló, önszabályozó nyelvtanulóvá válik;
8. megérti, hogy mivel minden élő idegen nyelv folyamatosan változik, megszerzett ismereteit és használatukat folyamatosan fejlesztenie kell ahhoz, hogy megfeleljen a mindenkori kommunikáció során fellépő igényeknek;
9. eléri a 6. évfolyam végére a KER szerinti A1, a 8. évfolyam végére pedig az A2 nyelvi szintet a tanult első idegen nyelvből.

KAPCSOLÓDÁS A KOMPETENCIÁKHOZ

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló képessé válik a nyelvtanulási stratégiák felismerésére és ezek alkalmazására, ez pedig hasznosul más tantárgyak esetében is. Megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását

támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák: A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a kritikus, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol, és mindezek felkészítik a munkavállalásra.

4. évfolyam

Az angol nyelv tantárgy kerettantervei az Élő idegen nyelv kerettanterveinek részeként íródtak, és az ott meghatározott céloknak, feladatoknak, módszereknek és kimeneti követelményeknek megvalósítását részletezik a különböző nevelési és oktatási szakaszokra vonatkozóan.

A korai nyelvfejlesztés egyik legalapvetőbb célja, hogy a tanuló életkorából ösztönösen adódó megismerési és tanulási vágyra alapozva pozitív attitűd alakuljon ki benne az idegen nyelvek és a nyelvtanulás iránt. A nyelvhasználat örömeinek tudatosítása által a nyelvtanulási motiváció egyre nő, ezért a pedagógiai munkában fontos szerepet kap, hogy a tanulóban kialakuljon és erősödjön az a pozitív érzés, hogy képes idegen nyelven az alapvető kommunikációs igényeit kielégíteni.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A tanuló az idegen nyelv tanulása közben szervesen épít az anyanyelv elsajátítása során szerzett élményeire, tapasztalataira, s nem igényli a tudatos, rendszeres tanulást. Az elsődleges kommunikációs csatorna a hallás utáni értés és a beszéd, ezért a tanulók szövegértési és válaszadási készségének együttes fejlesztése kulcsfontosságú, ez alapozza meg a helyes kiejtés elsajátítását is. Ezen korai szakaszban kiemelt fontossága van a testbeszédnek is, mint a megértést és az eredményes kommunikációt elősegítő eszköznek. A tanuló tanórai beszédének természetes része még a magyar nyelvű kérdés és válasz is, amelyet visszajelzésként, megerősítésként használ a tanár következetes célnyelv-használatával párhuzamosan.

A nyelvórán a tanuló életkorának megfelelő, játékos és örömteli foglalkozásokon keresztül találkozik a célnyelvvel és a célnyelvi kultúrákkal, a legalapvetőbb kifejezéseket, kommunikációs fordulatokat élmény- és tevékenységközpontú feladatokon keresztül sajátítja el. A nyelvfejlesztés változatos munkaformák révén valósul meg, melyeknek alapját képezi a mozgással, dramatizálással összekapcsolt daltanulás, mondókázás, mesélés. Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétel a tanuló érdeklődésének felkeltéséhez. A tananyagban, a tanteremben a képek dominálnak, az új nyelvi elemek sokszor képekhez kötődnek. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kapnak a korosztály érdeklődését meghatározó mesék, dalok, gyerektörténetek, melyek alkalmat nyújtanak az állandó és rendszeres ismétlésre, valamint állandó kapcsolat építésére az új és a már korábban megszerzett tudás között. A nyelvtanulás ebben a korai képzési szakaszban is kitekint egyéb tudásterületekre, hiszen a kisgyermek a világra még jobban egésként tekint, nem egyes tantárgyakra bontva, és szívesen ismerkedik a különböző, különösen a művészeti, alkotást és mozgást igénylő tudásterületek szókészletével célnyelven.

A TANTÁRGY TANÍTÁSÁNAK SPECIFIKUS JELLEMZŐI A 4. ÉVFOLYAMON

A kisgyermekkorai idegen nyelvi fejlesztés legfontosabb céljai közé a kedvező nyelvtanulási attitűd kialakítása, illetve a motiváció megeremtése és fenntartása tartozik. A nyelvtanulás első szakaszában a gyermek megismerkedik az idegen nyelvek létezésével, a nyelvtudás

fontosságával, és bepillantást nyer a célnyelvi kultúrákba. A szelíd nyelvi nevelés élményalapú és tevékenységközpontú, fő célja a nyelv és a nyelvtanulás megszerettetésén túl a nyelvtanulás mindennapokban betöltött szerepének megértése és a célnyelvi kultúrák megismerése. Az önálló nyelvtanulóvá válás során a tanuló megismerkedik olyan alapvető tanulási stratégiákkal, amelyek segítségével képessé válik nyelvtudását folyamatosan fejleszteni és fenntartani, valamint az aktív nyelvtanulást megalapozni. A tanulási folyamat során szerzett siker növeli és fejleszti az önbizalmat, önismeretet, önértékelést és az együttműködési hajlandóságot.

Az idegen nyelv tanulásának kezdeti szakasza alapvetően nem elvárás-központú, hanem tevékenység- és élményalapú. A hangsúly a szóbeliségen, a játékosságon és az életkornak, illetve nyelvi szintnek megfelelő kommunikáció megvalósulásán van. A gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag, szemléletes tanulási környezet, valamint az irányító pozitív tanári viszonyulás segítségével a tanuló megérti, hogy már kevés nyelvtudását is fel tudja használni valós helyzetekben.

Az idegen nyelvi órákon a tanuló életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjének megfelelő, érdekes, változatos és kihívást jelentő tevékenységek által kerül közel az idegen nyelvhez. A korosztály sajátosságainak megfelelően a beszédértés és a beszédkézség, valamint az interakció komplex fejlesztésén van a hangsúly. A nyelvi tartalmakat minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során javasolt feldolgozni. A nyelvórákat az örömteli játékosság, mozgással, dramatizálással összekapcsolt daltanulás, mondókázás, mesélés és változatos munkaformák kell, hogy jellemezzék. A tanulás tartalmát, tananyagait a nyelvtanuló igényeinek és egyéni különbségeinek megfelelően kell folyamatosan tervezni és alakítani, minél inkább szem előtt tartva a 21. századi eszközök nyújtotta lehetőségeket. A tanuló ismerjen meg az életkorának és érdeklődésének megfelelő autentikus anyagokat is, amelyek tovább erősítik a nyelvtanulási motivációját, és legyen alkalma találkozni a következő szövegtípusokkal: gyermekirodalmi szövegek, a populáris kultúra szövegei, ismeretterjesztő és tényközlő, valamint személyes interakcióhoz, élményekhez, játékos tanuláshoz kapcsolódó szövegek.

Az adott nevelési-oktatási szakaszban egy élő idegen nyelv kötelező, melynek tanulási eredményeit, követelményeit a Nat szabályozza, és amelynek kimenetére nem határozható meg KER szerinti nyelvi szint. A nyelvtanulás ugyanakkor már ebben a képzési szakaszban is szorosan kapcsolódik más tanulási területekhez, ezzel tudatosítva a tanulóknak azt, hogy a nyelvtudás nem önmagáért való cél, hanem eszköz a világmegismerésére és egyéni céljaik elérésére.

CÉLOK ÉS FELADATOK

Az idegen nyelvek tanítása eltér a többi tantárgyétól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.

Az idegen nyelvi kerettanterv célja kettős: egyrészt megadni azokat a kimeneti kritériumokat melyek az iskolai nyelvoktatás lépcsőjéhez a nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlenek,

másrészt irányelveket adni az iskoláknak a helyi tantervek elkészítéséhez és az eredményes nyelvtanári munkához.

A korszerű idegennyelv-tanítás elsődleges célja a nyelvtanuló nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. A diáknak képessé kell válnia arra, hogy egyéni kommunikációs céljait elérje és nyelvtudását valódi nyelvi helyzetekben, ismeretszerzésre, és ezek átadására, szórakozásra, személyes és szakmai céljainak megvalósítására valódi vagy digitális térben alkalmazni tudja. Az idegennyelv-tanítás tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő szituációkat teremt, amelyekben személyisége fejlődik, és a nyelvet eszközként hatékonyan használja. Mindehhez elengedhetetlen a kommunikatív kompetencia tágabb összefüggésben értelmezett megközelítése, azaz a nyelvi elemek (a jel- és szabályrendszerek) valamint a szociolingvisztikai komponensek együttes fejlesztése.

Kiemelten fontos az interdiszciplináris szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett ismeretekre, az idegen nyelven megszerzett tudás pedig gazdagítja más tantárgyak tanulását. Projektfeladatok, információgyűjtés a szaktantárgyhoz, internetes kutatómunka, mind-mind történhet idegen nyelven is, felkészítve a tanulót a munka világában zajló információcserére. A hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlen a tanórán kívüli nyelvhasználati és nyelvtanulási tevékenységekre is építeni, és erre a tanulót a nyelvtanulási feladatokra kell felkészíteni. Ezeknek a tevékenységeknek elsődleges célja az, hogy a tanuló szinte mindennap találkozzon az idegen nyelvvvel lehetőleg olyan helyzetekben, melyek életkorának és érdeklődésének megfelelnek, a nyelvtanulást élővé és folytonossá teszik, és ezzel nyelvtanulási kedvét erősítik. Az iskolán kívüli nyelvhasználat lehetőségei nagyban segítik a nyelvi fejlődést az egyéni különbségek esetén is.

A nyelvtanulás kezdeti szakasza a ráhangolódás időszaka. A fő cél az, hogy a tanuló megszeresse a nyelvtanulást, megértse a nyelvtudás fontosságát és szerepét a tanórán és az iskolán kívül. Ez a kezdeti szakasz kötelezően az alsó tagozat negyedik osztályában indul, de ahol lehetőség és igény van erre, érdemes a tanulók nyelvi fejlesztését, az idegen nyelv iránti motiválását már előbb elkezdeni. Fontos, hogy felkeltsük a tanuló érdeklődését az idegen nyelvek, valamint a más nyelveket beszélő emberek, kultúrájuk megismerése és elfogadása iránt. A kisgyermeknek a világ iránti érdeklődése határtalan, fogékonysága a ritmus, a dalok, a kiejtés irányában természetesen fakad életkori sajátosságaiból, és a megfelelően történő nyelvi fejlesztés hatékonyan alapozza meg a későbbi, tudatosabb nyelvtanulást. Az ebben az életkorban jellemző műfajok (mesefilmek, mesekönyvek, dalok, mondókák) beépítése az órai munkába fogékonnyá tudják tenni a tanulókat a nyelvtanulás iránt, és segítenek elindulniuk az idegen nyelvi kommunikáció felé. Számukra a világ színessége, a nyelvi kifejezés változatossága érdekes és izgalmas, természetesen fordulnak idegen nyelvű ismerősök, barátok felé, és őszinte kíváncsisággal érdeklődnek más közösségek iránt. A cél ebben a szakaszban, hogy a tanuló ismerkedjen meg a célnyelvi kultúrák főbb szokásaival, ünnepeivel és kommunikációs eszközeivel, valamint induljon el az önálló nyelvtanulóvá válás útján, sajátítsa el olyan tanulási stratégiákat, amelyek segítségével képessé válik nyelvtudását fejleszteni és fenntartani. Szerezzen sikerélményeket a nyelvtanulásban, ezzel növekedjen önbizalma, fejlődjön önismerete és önértékelése.

MÓDSZEREK

A szelíd nyelvi nevelés élményalapú, tevékenységközpontú és a nyelvelsajátítást helyezi a középpontba. A bevezető szakasz természetes velejárója lehet a csendes, vagy megfigyelő időszak. Az irányító, pozitív tanári attitűd, valamint a vidám, stresszmentes, motiváló tanulási környezet hozzájárul ennek az érzelmi szűrőnek a feloldásához, így a nyelvtudás aktiválásához. Az idegen nyelv tanulásának kezdeti szakaszában még inkább igaz, hogy a hangsúly a kommunikatív értéken kell, hogy legyen a nyelvi pontossággal szemben.

Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétele a tanulói érdeklődés felkeltésének. Az idegen nyelvi órákon a tanuló életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjének megfelelő, érdekes, változatos, értelmes és kihívást jelentő tevékenységek által kerül közel a nyelv elsajátításához. A korosztály sajátosságainak megfelelően a beszédértés és a beszédkézség fejlesztésén van a hangsúly, mely segíti, megteremti a helyes kiejtés alapjait is. Minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során javasolt feldolgozni a nyelvi tartalmakat. Fontos, hogy a nyelvtanuló a kooperatív tanulási folyamat aktív résztvevője legyen. Az órákat ebben a pedagógiai szakaszban a játékosság és a változatos munkaformák jellemzik. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kap a rendszeres ismétlés, valamint állandó kapcsolat építése az új és a már korábban megszerzett tudás között. A tanulás tartalmát, tananyagait a nyelvtanuló igényeinek és egyéni különbségeinek megfelelően kell folyamatosan újragondolni, minél inkább szem előtt tartva a 21. század elvárásait.

A nyelvtanulás ebben a képzési szakaszban is szorosan kapcsolódik egyéb tudásterületekhez, ezzel is tudatosítva a tanulóban azt, hogy a nyelvtudás nem önmagáért való cél, hanem eszköz a világ megismerésére és egyéni céljai elérésére. Az alsó tagozaton a nyelvi tartalmak és tevékenységek leginkább a művészeti, alkotást és mozgást igénylő tanulóterületekhez, illetve a nem tanórához köthető rendezvényekhez, ünnepekhez, szabadidős programokhoz kötődhetnek.

A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése elengedhetetlen feltétele az élethosszig tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. A tanulók együttműködése, a kooperatív munkaformák, valamint a projektmunkák fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. Feltétlenül szükséges ezen túl az is, hogy a tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. Az egyéni tanulási különbségek kiegyenlítése miatt pedig elengedhetetlen, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban, minél kisebb létszámmal történjen.

Az adott nyelvet használó emberek és kultúrák megismerésével a nyelvtanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, érzelemléviája és gondolkodása fejlődik. Az idegen nyelv tanulása során, valamint az iskolán kívüli tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúráknak, kapcsolatot teremthet a célnyelven beszélőkkel, összehasonlíthatja saját kulturális szokásait más kultúrákkal. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el.

A nyelvtanulás során a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű hiteles szöveg mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, autentikus tananyag nagy segítség tanárnak és tanulóknak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó. A nyelvtanulóknak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, illetve az azokban szereplő nyelvi és egyéb információkat fel tudja használni saját tanulási céljainak megvalósítására támaszkodva az anyanyelvén vagy egyéb tanulásterületen megszerzett tudására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek ezekben az autentikus tananyagokban nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazva jelennek meg.

Nyelvi funkciók, nyelvi elemek, struktúrák a 4. évfolyamon

A témakörök mellett az évfolyamra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek megfogalmazásra, melyek a következők:

Nyelvi funkciók a 4. évfolyamra	Példák
- köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése	Hello. Hi. Good morning / afternoon / evening /night! Goodbye. Bye-bye! See you.
- köszönet kifejezése - köszönetre történő reakció megfogalmazása	Thanks (a lot). Thank you. You're welcome. No problem.
- bemutatkozás megfogalmazása - személyre vonatkozó információkérés, információadás	My name is ... I'm .... Nice to meet you. What's your name? How old are you? I'm 9.
- howlét iránti érdeklődés - howlét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése	How are you? I'm fine, thanks. I'm OK.
- bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése - bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása	I am sorry. That's OK. No problem.
- jókívánások kifejezése	Happy birthday! Good luck! Have a nice day/weekend.
- főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok	Merry Christmas! Happy New Year! Trick or treat.
- véleménykérés és arra reagálás	Do you agree? Yes. No. Are you OK? Yes. No.
- tetszés, illetve nem tetszés kifejezése	Do you like ...? Yes, I do. No, I don't.
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése	What is this? What is it like? It's a/an.../ It's big. It's long and comfortable.
- igenlő vagy nemleges válasz kifejezése	Yes. No.
- tudás, illetve nem tudás kifejezése	I know. Where is she? I don't know.
- nem értés megfogalmazása - visszakérdés kifejezése nem értés esetén	Sorry, I don't understand. Pardon?
- alapvető érzések kifejezése	I'm happy. I'm cold. I'm hungry.
- utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése	Come here. Read the text.
- kívánság kifejezése	I would like to ...
- kérdés és arra történő reakció kifejezése	Can you give me a pen? Yes. Sorry, I can't.
- kínálás, illetve javaslat és arra történő reakció kifejezése	Would you like a ...? Yes, please. No, thanks. I would like ...
- meghívás és arra történő reakció kifejezése	Can you come to my party? Yes, thanks. Sorry, I can't.

Nyelvi funkciók a 4. évfolyamra	Példák
- javaslat és arra reagálás	Let's go to the cinema tonight. Good idea.
Nyelvi elemek, struktúrák a 4. évfolyamra	Példák
- a létezés kifejezése jelen időben: 'to be' létige	I'm ..., I'm not ..., Are you ...? Is he ...?
- a cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: Present Simple	I eat bread for breakfast. I don't like cheese.
- birtoklás kifejezése jelen időben: 'to have' ige	I have/haven't got ... She has/hasn't got ... Have you got ...? Has she got ...?
- felszólító mód	Come here., Don't shout.
- birtoklás: birtokos névmások, birtoklás kifejezése	My, your, his/her/its, our, their, Joe's brother...
- mennyiségi viszonyok: egyes és többes számú főnevek	dog – dogs, child – children
- mennyiségi viszonyok: számok, sorszámok	one, two, ...hundred; first, second, third
- térbeli viszonyok: prepozíciók, határozószók	There is/are..., in, on, under
- időbeli viszonyok: napok, időpont megadása	on Monday, at 4 o' clock
- modalitás: a 'can' segédige	I can/can't swim.
- szövegkohéziós eszközök: egyszerű kötőszavak és személyes névmások	and, but; I, my, me, mine

A 4. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 68 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óraszám
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	18
Topics concerning classroom activities	6
Cross-curricular topics and activities	6
English and language learning	3
Intercultural topics	6
Playful learning	6
Entertainment	6
Gaining and sharing knowledge	3
Practice, review, tests	14
Összes óraszám:	68

**Témakörök, tanulási eredmények, fejlesztési feladatok és ismeretek
és javasolt tevékenységek a 4. évfolyamon**

Témakör	Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	Óraszám: 18
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - közöl alapvető személyes információkat magáról, egyszerű nyelvi elemek segítségével; - érzéseit egy-két szóval vagy begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével kifejezi, főként rákérdezés alapján, nonverbális eszközökkel kísérve a célnyelvi megnyilatkozást; - kiemeli az ismert nyelvi elemeket tartalmazó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szöveg lényegét, fő mondanivalóját; - felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben; - felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, bemutatkozásra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben; - felismeri és használja a legegyszerűbb, megszólításra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben; - felismeri és használja a legegyszerűbb, a köszönet és az arra történő reagálás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben; - felismeri és használja a legegyszerűbb, a tudás és nem tudás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben 	
	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a személyes és környezeti tématarományban megért rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget; - a személyes és környezeti tématarományban létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel - felismeri és használja a legegyszerűbb mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: közvetlen, szűk család, barátok - A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: családi események, ünneplések - 2-3 főbb ünnephez (pl. Christmas, Easter) kapcsolódó alapszintű kifejezés, állandósult szókapcsolat ismerete - A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: az otthon, az utcám, a játszótér - A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: 	

	<p>bútorok és alapvető berendezési tárgyak</p> <ul style="list-style-type: none"> - A témakörre jellemző alapvető tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: játszás, étkezés, öltözködés - A témakörre jellemző alapvető fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: az egészséges életmód - A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: állatnevek (háziállatok és vadállatok), növények - A témakörre jellemző alapvető tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: „kis kedvencek” és azok tartása - A témakörre jellemző alapvető helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a természet és az élőlények - Személyes és közvetlen környezethez tartozó alapvető információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel - Alapvető érzések begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével történő átadása - Alapvető mindennapi nyelvi funkciók használata
--	---

Javasolt tevékenységek

- projektmunka:
  - o családfa készítése saját rajzok, fényképek segítségével
  - o lakóhely bemutatása egyszerű térkép készítésével (alapvető címkék felhasználásával)
  - o kiskedvenc bemutatása fénykép segítségével (kéességek, szokások bemutatása)
  - o legjobb barát/barátnő bemutatása rajz/fénykép alapján (külső-belső tulajdonságok, szokások bemutatása)
- társakkal készített interjú órai keretek között, vagy „Class survey” (véleménykutatás) – eredménnyel
  - o bemutatkozás (What’s your name? Eredmény: Melyik névből van a legtöbb?)
  - o lakóhely (Do you live in a house or in a flat? Eredmény: Hol lakik az osztály többsége?)
  - o családtagok (Have you got any brothers or sisters? Eredmény: Hány „rokongyerek” van az osztályban összesen?)
- játékos szótanulás: képes szókárttyák, pantomim, memóriajáték kártyával vagy interaktív táblával
- képes „szótár” rajzolása (pl. a szobát, benne a bútorok nevét odaírni)
- projektmunka csoportban: város tervezése helyszínek megnevezésével
- szituációs játékok: üdvözlés – bemutatkozás – elköszönés
- közös játékos daltanulás (pl. There were 10 in a bed and the little one said: Roll over...)
- plakátkészítés: állatok / növények, ünnepek, lakóhelyem, ételek, ruhadarabok
- hangutánzás: Which animal?
- közvéleménykutatás: kinek milyen kisállata van?
- ismerkedés az angol ünnepekkel, szokásokkal film segítségével
- ismert mese/történet feldolgozása képekkel, képek sorba rakásával
- Színdarab előadása csoportban: pl. egy kiválasztott főbb ünnephez

Témakör	TOPICS CONCERNING CLASSROOM ACTIVITIES	Óraszám: 6
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megismétli az élősóban elhangzó egyszerű szavakat, kifejezéseket játékos, 	

	<p>mozgást igénylő, kreatív nyelvórai tevékenységek során;</p> <ul style="list-style-type: none"> - lebetűzi a tanult szavakat társaival közösen játékos tevékenységek kapcsán, szükség esetén segítséggel; - lemásol tanult szavakat játékos, alkotó nyelvórai tevékenységek során; - megold játékos írásbeli feladatokat a szavak, szószerkezetek, rövid mondatok szintjén; - részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel; - írásban megnevezi az ajánlott tématarományokban megjelölt, begyakorolt elemeket; - támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során; - értelmezi azokat az idegen nyelven szóban elhangzó nyelvórai szituációkat, melyeket anyanyelvén már ismer; - támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban; - rövid, néhány mondatból álló párbeszédet folytat, felkészülést követően; - a tanórán a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza; - új szavak, kifejezések tanulásakor ráismer a már korábban tanult szavakra, kifejezésekre; - új szavak, kifejezések tanulásakor felismeri, ha új elemmel találkozik és rákérdez, vagy megfelelő tanulási stratégiával törekszik a megértésre; - a célok eléréséhez társaival rövid feladatokban együttműködik; - egy feladat megoldásának sikerességét segítséggel értékelni tudja - felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben; - felismeri és használja a legegyszerűbb, megszólításra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben; - felismeri és használja a legegyszerűbb, a köszönet és az arra történő reagálás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben; - felismeri és használja a legegyszerűbb, a tudás és nem tudás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben.
	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - részt vesz egyszerű szövegértést igénylő játékos nyelvórai tevékenységekben; - részt vesz egyszerű szövegalkotást igénylő játékos nyelvórai tevékenységekben; - a tanórán bekapcsolódik a már ismert játékos, interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza.

<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: osztálytársak, tanárok (classmates, teachers) - A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a saját iskolám és termei - A témakörre jellemző alapvető tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a tanuláshoz szükséges alapvető eszközök - A témakörre alapvető jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tanári utasítások a különböző tevékenységekhez (writing, reading, counting, physical and creative activities) - A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tantárgyak, fontosabb iskolai ünnepek (school subjects, major school festivals) - Részvétel tanórai játékos nyelvi tevékenységekben - Begyakorolt, alapvető elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére - Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi tevékenységek során.
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> - játékos szótanulás: barkochba: (zsákban iskolai tárgyak) – „What have I got in my hand?” - mondókák, dalok tanulása - projektmunka csoportban: az ideális osztályterem tervezése berendezési tárgyak megnevezésével - egyszerűbb társasjátékok célnyelven, pl. memóriajáték a képeken szereplő tárgyak, tanulási tevékenységek megnevezésével - halk/hangos szóismétlés - Betűzés játékosan – „akasztófa” - kiszámolós mondókák tanulása - csoportversenyek: pl. running dictation - Projektmunka készítése csoportban: kedvenc tantárgy (a tantárgyra jellemző rajz, kép, tárgy stb. segítségével) - Szituációs játék: „I am the teacher” - projektmunka (plakátkészítés) csoportban: <ul style="list-style-type: none"> o a saját iskola bemutatása o az álmiskola (kép, rajz, kulcsszavak stb. segítségével) - órarend készítése célnyelven - társakkal készített interjú/felmérés, és annak egyszerű bemutatása órai keretek között <ul style="list-style-type: none"> o tantárgyak (pl. Do you like Maths?) o az én iskolám (pl. What’s our school like? - melyik a leggyakoribb jelző?) o iskolai ünnepek (pl. Which school holiday is the best?) 	

<p>Témakör</p>	<p>CROSS-CURRICULAR TOPICS AND ACTIVITIES</p>		<p>Óraszám: 6</p>
<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel; 		

	<ul style="list-style-type: none"> - támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során; - aktívan bekapcsolódik a közös meseolvasásba, a mese tartalmát követi; - támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban.
	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - összekapcsol a nyelvi tevékenységek során feldolgozott tartalmakat az anyanyelvén korábban megszerzett ismeretekkel; - alkalmaz egyéb tanulásterületekre, különös tekintettel a művészeti és mozgásos tartalmakra jellemző tevékenységeket nyelvórán; - felismer művészeti és mozgásos tevékenységekhez kapcsolódó alapvető célnyelvi kifejezéseket, utasításokat, eszközöket.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - A témakörre jellemző alapvető tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven - Alapvető szavak, szókapcsolatok felismerése célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, leginkább művészeti és mozgásos tudásterületek során megcélzott tartalmakból.
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> - társakkal közösen készített plakát bemutatása <ul style="list-style-type: none"> o öltözködés a különböző évszakokban o hétvégi tevékenységek a családban o időtöltés tanév közben, illetve nyaralás alatt o évszakok, hónapok, napszakok - más tudományterületeken tanult szavak, fogalmak játékos tanulása - Csoport projectek: egy-egy tantárgy bemutatása célnyelven - közös előadás: dal, vers, mese - projektmunka: emberi test részeinek megnevezésével - mozgásos daltanulás a célnyelven (pl. Head, shoulders..., If you're happy..., One little finger...) - mozgásos játékok: <ul style="list-style-type: none"> o pl. Charades, Fly swat, Simon says..., Board race o pl. memorizálás labdával, tornával, o pl. Lépj előre, ha tudod a választ! - játék - Kedvenc mese dramatizálása 	

Témakör	ENGLISH AND LANGUAGE LEARNING	Óraszám: 3
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - felismeri az anyanyelvre és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtésbeli különbségeket; - felfigyel a célnyelvre jellemző hangok kiejtésére; - felismeri az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írásmód és betűkészlet közötti különbségeket; - ismeri az adott nyelv ábécéjét; - lebetűzi a nevét; 	

	<ul style="list-style-type: none"> - felismeri az anyanyelv és az idegen nyelv hangkészletét; - megkülönbözteti az anyanyelvi és a célnyelvi írott szövegben a betű- és jelkészlet közti különbségeket; - új szavak, kifejezések tanulásakor felismeri, ha új elemmel találkozik és rákérdez, vagy megfelelő tanulási stratégiával törekszik a megértésre.
	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megismerkedik a célnyelv főbb jellemzőivel; - felismeri az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Az angol ábécé és jelkészlet ismerete - Az angol nyelv hangkészletének felismerése
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> - szavak lebetűzése, szavak diktálása betűzéssel - szituációs telefonos játék: "Can you spell your name, please?" - keresztrejtvény készítése, megoldása - verseny/játék csoportban: <ul style="list-style-type: none"> o ország-város (adott betűkkel szavak keresése) o spelling bee játék ismert szavakkal o csipeszes hangvadász játék, hangkereső kígyó társasjáték o szókígyó - csapatverseny o betűzőverseny - daltanulás a célnyelven (pl. ABC-song) - képes szótár készítése - rajzfilmek nézése célnyelven - Szókártyák készítése az alapszókinccsel kapcsolatosan - Közös zenehallgatás és mesenézés célnyelven 	

Témakör	INTERCULTURAL TOPICS	Óraszám: 6
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megismeri a főbb, az adott célnyelvi kultúrákhoz tartozó országok nevét, földrajzi elhelyezkedését, főbb országismereti jellemzőit; - ismeri a főbb célnyelvi kultúrához tartozó ünnepekhez kapcsolódó alapszintű kifejezéseket, állandósult szókapcsolatokat és szokásokat; - megtapasztalja a közös célnyelvi olvasás élményét. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - találkozik a célnyelvi kultúra legfőbb ünnepeivel, hagyományaival; - találkozik a célnyelvi kultúra legfőbb szokásaival. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - A főbb, az adott célnyelvi kultúrához tartozó ünnepek ismerete - A célnyelvi kultúrához tartozó főbb szokások ismerete 	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> - projekt munka: <ul style="list-style-type: none"> o születésnap ünneplése a célnyelvi kultúrában és hazánkban o egyszerű, saját térkép készítése a célnyelvi országról/országokról, saját hazánkról, 		

<p>valamint egy elképzelt álomországról</p> <ul style="list-style-type: none"> - plakát készítése: rajz vagy kivágott képekből montázs pl. egy ünnepről - Képek gyűjtése a különböző angolnyelvű országok karácsonyairól - ünnepekhez kötődő mondókák, dalok tanulása, közös és egyéni előadása - projektmunka: térkép rajzolása folyók, hegyek, városok megnevezésével - országismereti vetélkedő

Témakör	PLAYFUL LEARNING	Óraszám: 6
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lebetűzi a tanult szavakat társaival közösen játékos tevékenységek kapcsán, szükség esetén segítséggel; - lemásol tanult szavakat játékos, alkotó nyelvórai tevékenységek során; - támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során; - támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban. 	
	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a begyakorolt nyelvi elemeket, célnyelven megismert tartalmakat játékos tevékenységekben használja. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Részvétel tanórai, szóbeli interakciót vagy alapvető íráskészséget igénylő angol nyelvi tevékenységekben. 	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> - klasszikusan a célnyelvi kultúrában megjelenő mozgásos, az életkornak megfelelő körjátékok/táncok elsajátítása - játékos szótanulás: pl. minél előbb találd ki, mit rajzolok, mit mutatok (pantomim) - mondókák, dalok tanulása, előadása (nursery rhyme competition) - egyéni/csoportos versenyek: szókincs és helyesírás felmérése - Akasztófa játék - Barkochba - Activity - Bingó számokkal, szavakkal 		

Témakör	ENTERTAINMENT	Óraszám: 6
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - csendes olvasás keretében feldolgozva megért ismert szavakat tartalmazó, pár szóból vagy mondatból álló, akár illusztrációval támogatott szöveget; - megérti a nyelvi szintjének megfelelő, akár vizuális eszközökkel is támogatott írott utasításokat és kérdéseket, és ezekre adekvát válaszreakciókat ad; 	

	<ul style="list-style-type: none"> - beazonosítja a célzott információt az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szövegben.
	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - felhasznál és létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szövegeket szabadidős tevékenységek során.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű írott szövegek felhasználása szórakozás céljára.
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> - páros és csoportos tevékenységek végzése kártyákon szereplő utasítások, valamint szerepkártyák segítségével - egyszerű mondatokból álló képregény olvasása, saját készítése - képregény kockák, vagy szöveg kártyák történet szerinti sorba rakása - online feladatok: játékok, játékos gyakorló feladatok, interaktív feladatok, dalok, mesék online - énekek, versek előadása - gyűjtőmunka: célnyelvi szövegek, feliratok keresése éttermekben, moziban, egyéb szabadidős tevékenységek során - keresztrejtvények megoldása, készítése (képek segítségével) - számítógépes játékok a célnyelven - Célnyelvi társasjáték, bábjátékok 	

Témakör	GAINING AND SHARING KNOWLEDGE	Óraszám: 3
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel; - törekszik arra, hogy a célnyelvet eszközként alkalmazza információszerzésre. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - célnyelven megoszt egyedül vagy társaival együttműködésben megszerzett, alapvető információkat szóban, akár vizuális elemekkel támogatva; - alapvető célzott információt megszerez a tanult témákban tudásának bővítésére. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Alapvető információ megosztása egyszerű, begyakorolt elemekkel angol nyelven - Alapvető, tanult témákhoz kötődő egyszerű, konkrét angol nyelvű információ megszerzése. 	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> - saját érdeklődési köréhez tartozó, rajzokkal, fényképekkel támogatott plakát készítése egyedül vagy csoportban, és annak bemutatása a tanulócsoport számára - rajz, projektmunka alapján rövid, pár szavas/mondatos kiselőadást tart a tanult témakörökből - gyűjtőmunka és prezentációk választott témákból 		

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A nevelési-oktatási szakasz végére, a továbbhaladás érdekében a következő, témakörtől független tanulási eredményeket kell elérni: a tanuló minden témakörben

- megérti az élől szóban elhangzó, ismert témákhoz kapcsolódó, verbális, vizuális vagy nonverbális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű hallott szövegben a tanult nyelvi elemeket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű szövegben a tanult nyelvi elemeket;
- megérti az egyszerű, rövid, írásos, akár autentikus, ismert témákhoz kapcsolódó, vizuális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti írott szövegben a tanult nyelvi elemeket;
- a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;
- ismeri a tanult szavak és állandósult szókapcsolatok célnyelvi normához közelítő kiejtését tanári minta követése által, vagy autentikus hangzó anyag, IKT-eszközök segítségével;
- felismeri a tanult nyelvi elemeket életkorának megfelelő digitális tartalmakban, digitális csatornákon olvasott vagy hallott nagyon egyszerű szövegekben is.
- megismeri az angol nyelv alapvető helyesírási szabályait (betűk és hangtan).

Ének-zene 1- 4. évfolyam

Általános tantervű tanulócsoporthok

1-4. osztály

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A kerettantervi óraszám 1-4. évfolyamig évfolyamonként évi 68 óra.

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	2	68	54	14
2.	2	68	54	14
3.	2	68	54	14
4.	2	68	54	14

A helyi tanterv alapját képező kerettanterv:

Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyama számára – Ének-zene 1-4. évfolyam.

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, **amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.**

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Urbán Szilva Gizella tanító

**A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:
Mészáros Csaba igazgató**

1. TANTÁRGYI BEVEZETŐ

A református helyi tanterv tartalmazza a református jellegből adódó célkitűzéseket. Az ének-zene tantárgy tananyagának tükröznie és egyúttal szolgálania, erősíteni kell iskoláink keresztyén szellemiségét.

Az ének- zenei nevelés a tanuló identitástudatának kialakítása és személyiségfejlődése szempontjából kiemelkedő fontosságú. A zenei nevelés akkor lesz eredményes, ha kialakul a tanuló zenei anyanyelve, mely által hazájához, nemzetéhez értelmileg és érzelmileg egyaránt kötődik. A pedagógus munkájának érdemi szerepe van a gyermek iskolai életében, ennek hatása életre szóló, túlmutat az iskola falain.

Az ének-zenei nevelés speciálisan olyan készségeket, képességeket, kompetenciákat is fejleszt, melyek hatással vannak egyéb, nem zenei képességekre is (transzferhatás).

Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A tanuló megismeri a zene mindennapi funkcióját, és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van

véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is.

A zenei nevelés Magyarországon a Kodály Zoltán által megalkotott filozófiát követve, tevékenység központú módszer alapján valósul meg.

A magyar zenekultúra évszázados hagyománya, hatalmas magyar dallamkincse, bőséges tartalmat kínál a zenei oktatás minden szintjéhez. Zenei anyanyelvünk, általános műveltségünk megalapozásának és nemzeti azonosságtudatunknak fontos tényezője.

„Mielőtt más népeket akarunk megérteni, magunkat kell megértenünk. Semmi sem alkalmasabb erre, mint a népdal. *Erre az alapra épülhet olyan zenei műveltség, mely nemzeti, de lelket tár minden nép nagy alkotásainak. Értékmérőt is kap a népdallal, aki e századok csiszolta tökéletességhez méri, amit hall: nem tévesztik meg többé hamis bálványok...*” (Kodály Zoltán)

1–4. évfolyam

Az első négy évfolyamon elsősorban alapképességek és készségek fejlesztése zajlik, ezért a témakörök nem alkotnak zárt egységet és nem időrendben követik egymást. Az egyes témaköröknél megjelölt minimum óraszámok, csak arányaiban segítik a tájékozódást. A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

Az alsó tagozaton kiemelt nevelési-oktatási cél, az éneklés megszerettetése. A zenei anyanyelv megismerése, elsajátítása és használata segít megalapozni az értékörzést, a tanulók nemzeti identitását. A népdalok tanítása számtalan élethelyzetre ad példát és kínál megoldást.

További cél, hogy az aktív éneklés és a zenehallgatás során a tanulók örömteli élményekhez jussanak. Fedezzék fel a zenei alkotás örömét, kifejező éneklésük, hangszeres játékok, ritmikai alkotásaik, saját kis zenei kompozícióik által. Fejlődjön ritmikai készségük, zenei hallásuk, tanuljanak meg alapszinten kottát írni és olvasni. Ismerjenek meg zeneirodalmi alkotásokat, korosztályuknak megfelelő módon. Ehhez kapcsolódik a koncert-pedagógia. A tanulók számára biztosítani kell, tanévenként legalább egy közös hangverseny látogatást, mely hozzásegíti őket az élő muzsikálás szépségének megbecsüléséhez.

1–2. évfolyam

Az alapozás időszakát az első félévben sok játék és önfeledt éneklés jellemezze, mely megelőzi az ismeretek tanítását. A zenei elemek tudatosítása a második félévben kezdődik. Tanulják meg a gyermekjáték-dalokat és játsszanak a tanteremben, az udvaron, a folyosón – ahol csak hely és alkalom adódik rá. Alapvető fontosságú az egyenletes lüktetés érzetének kialakítása, és folyamatos gondozása. Ugyancsak folyamatos feladat az osztály hangzásának fejlesztése, egységessé tétele, és a tiszta intonáció kialakítása. A zenei írás-olvasás elsajátíttatása fokozatosan és folyamatosan történjen. A tanulók a megismert zeneműveket, átélt élményeiket szavakkal, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki.

A magyar zenepedagógiai hagyományoknak megfelelően a fejlesztés alapja a pedagógus és a tanulók közös alkotó munkája.

Az 1. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 54 óra + 14 óra helyi tervezésű

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi tervezésű órák
Zeneművek/Énekes anyag	24	11
Zeneművek/Zenehallgatás	10	3
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	8	-
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	6	-
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	6	-
Összes óraszám:	54	14

TÉMAKÖR: Zeneművek/Énekes anyag

ÓRASZÁM: 24 óra + 11 óra helyi tervezésű

Életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, vagyis olyan zeneművek, melyek az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására. A dalok elsősorban, de nem kizárólagosan pentaton hangkészletűek, figyelembe véve a gyermek hangterjedelmét is.

Zeneművek / Énekes anyag / Első osztály

Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, mindennapi élethelyzeteket, életképeket kifejező dalok

Aki nem lép egyszerre; Budabuda bácsi; Bújj, bújj itt megyek; Bújj, bújj medve; Bújj, bújj zöld ág; Egyenlőre, két kettőre; Egyél libám; Erdő mellett nem jó lakni; Ess, eső, ess; Ég a gyertya, ég; Éliás, Tóbiás; Én kis kertem kerteltem; Fecskét látok; Fehér liliomszál; Gyertek haza ludaim; Gyertek lányok játszani, játszani; Gyertek lányok ligetre; Gyerünk, menjünk vendégségbe; Hej, a sályi piacon; Hess el, sas!; Hinta, palinta; Hód, hód, fényes lánc; Kering az orsó; Kicsi vagyok én; Körtéfa; Megy a kocsi; Nyisd ki Isten kiskapudát; Rece, rece

pogácsa; Sírjunk, ríjunk; Szegény legény; Szólj síp, szólj; Ti csak esztek, isztok; Túrót ettem; Tücsök koma gyere ki; Zíbor, zábor; Zsipp-zsupp

Dalok alkalmakra, jeles napokra

Szent Gergely doktornak; Téalapó itt van (Gyermekdal – Donászy M.); Kirje, kirje; Járdányi Pál – Szőnyi Zoltán: Brumm, brumm, Brúnó; Sárdó, gyűj el; Esik eső karikára; Balázs Á. – Nádas Katalin: Fűzzünk, fűzzünk; Már megjöttünk estére (vers:Károlyi Amy); Hová mégy te kis nyulacska? Szent, szent, szent a seregek ura (Ref.ék. 176.), Jer, mindnyájan öröljünk (Ref.ék.318.), Dicsőség az Atyának (Ref.ék.178), Úrnak szolgálói (134. zsoltár)

Mondókák, kiszámolók

Egy – megérett a meggy; Névcúfolók – pl. Balázs, csípijen meg a darázs; Hüvelykujjam almafa; Lementem a pincébe; Gyerekek, gyerekek, szeretik a peracet

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangji sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző hangerővel tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
- hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
- ismeri a tanult, énekelte zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangokat;
- kézzelről énekel;
- belső hallása fejlődik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- emlékezetből énekel legalább 10 gyermekdalt;
- jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel c’ – d” hangterjedelemben;
- elsajátítja a jól intonált, kifejező éneklés alapjait;
- alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában;
- a gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük;
- aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Magyar gyermekdalok és népdalok hallás utáni megtanulása és éneklése
- A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció, szolmizációs kézzelről való éneklés.
- Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül
- A befogadói készség fejlesztése hallás utáni daltanítás kapcsán
- A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban

- Évfolyamonként legalább 35 magyar gyermekdal és népdal hallás utáni ismerete
- A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása
- Egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció
- A kézjel, mint jelrendszer ismerete
- Szolmizációs kézjelről való éneklés

FOGALMAK

Népdal; gyermekjátékdal; körjáték; néptánc; hangszerkíséret; szolmizáció; kézjel

TÉMAKÖR: Zeneművek/Zenehallgatás

ÓRASZÁM: 10 óra + 3 helyi tervezésű

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a *motiváció*. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.

Zeneművek / Zenehallgatás / Első osztály

Kodály Zoltán: *Gergely-járás, részlet a gyermekkarból*; Nyulacska – gyermekkar; Katalinka – gyermekkar; Bartók Béla: *Gyermekeknek I./3. Szegény legény; I./12. Lánc, lánc, eszterlánc*; Bartók Béla: *Mikrokozmosz – részletek; 44 hegedűduó – I. füzet – Párnástánc (Elvesztettem zsebkendőmet)*; Bárdos Lajos: *Karácsonyi bölcsődal – vegyeskar*; Adriano Banchieri: *Állatok rögtönzött ellenpontja*; Leopold Mozart: *Gyermekszimfónia – részlet*; W.A. Mozart: *Esz-dúr kürtverseny III. tétel – részlet*; Saint-Saëns: *Az állatok farsangja – részletek*; Csajkovszkij: *Diótörő - Játék katonák indulója*; Szőnyi Erzsébet: *21 énekes játék – Sípkészítő (Szólj síp)*; Névcúfolók- „Ádám kutya ül a hátán”

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érzékeli és megnevezi a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
- megismeri az énekelve megtanult dalt, feldolgozás formájában is;
- képes asszociálni a hallott zenében megjelenített állatokra, életképekre;
- megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol;
- a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét;
- felismeri a zongora hangját;
- felismeri és megkülönbözteti a gyermekkar és a vegyeskar hangzását;
- meg tudja különböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól;

- képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik;
- képes az érzelmi azonosulásra;
- egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
- képes megérteni az zenék üzenetét;
- szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása;
- Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése;
- Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben;
- A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval;
- Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre;
- Emberi hangfajták (gyermek, női, férfihang) megfigyelése a tanult zenei anyagban;
- A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban;
- A szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megkülönböztetése, megnevezése a tanult zenei anyagban.

FOGALMAK

énekhang; gyermekkar; vegyeskar; zongoramű; kíséret; népdalfeldolgozás; zenekar; duó

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek/ Ritmikai fejlesztés

ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érti a tempó és az egyenletes lüktetés fogalmát;
- megkülönbözteti a mérőt és a ritmust;
- a testét hangszerként is használja;
- egyszerű ritmushangszereket használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érzékeli és hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben
- érzékeli az ütemhangsúlyt;
- tapsolja a dalok, mondókák ritmusát;
- felismeri és hangoztatja a negyed, nyolcadpár ritmusokat, a negyed értékű szünetet, tájékozódik a 2/4-es ütemben, felismeri és használja az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlődőjelet;

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben
- Zenei hangsúly érzékeltetése és reprodukciója
- Alapritmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban:

- a zenei hangsúly érzékeltetésével,
  - mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával,
  - ritmussorok rögtönzésével pl. egy szó vagy érzelem kifejezésére
- Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása
  - Egyenletes lüktetés, mérő
  - Negyed, nyolcadpár, a negyed szünet
  - 2/4-es ütem
  - Ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal-vonalköz, ütemvonal

FOGALMAK

Mérő; ritmus; szünet; ütem; ütemvonal; záróvonal; ismétlőjel, ütemmutató; ritmushangszer; rögtönzés; ötvonalas rendszer; vonal-vonalköz.

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés

ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri, éneklí és alkalmazza a pentaton hangkészlet hangjait;
- a fenti hangkészletben különböző gyakorlási formákban használja, belső hallása fejlődik;
- a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően;
- különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- Magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban;
- Belső hallás fejlesztése dallambújtatással;
- A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése;
- A pentaton hangkészlet kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése.

FOGALMAK

halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam, dallamsor

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek/ Zenei írás, olvasás

ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;
- érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;
- tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A hallás után tanult dalok kottából való azonosításának előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.);
- A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
- A kottakép alapvető funkcionális elemeinek felismerése: ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal – vonalköz, ütemvonal, kezdőhang-záróhang stb.;
- A figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével;
- A finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével;
- Negyed, nyolcadpár, a negyed grafikai képe és írása;
- Ütemvonal és záróvonal grafikai képe és írása;
- A lá - szó - mi - dó- szolmizációs hangok leírása fokozatos bevezetéssel, különböző hangmagasságokban.

FOGALMAK

Hangjegy

1–2. évfolyam

Az alapozás időszakát az első félévben sok játék és önfeledt éneklés jellemezze, mely megelőzi az ismeretek tanítását. A zenei elemek tudatosítása a második félévben kezdődik. Tanulják meg a gyermekjáték-dalokat és játsszanak a tanteremben, az udvaron, a folyosón – ahol csak hely és alkalom adódik rá. Alapvető fontosságú az egyenletes lüktetés érzetének kialakítása, és folyamatos gondozása. Ugyancsak folyamatos feladat az osztály hangzásának fejlesztése, egységessé tétele, és a tiszta intonáció kialakítása. A zenei írás-olvasás elsajátíttatása fokozatosan és folyamatosan történjen. A tanulók a megismert zeneműveket, átélt élményeiket szavakkal, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki.

A magyar zenepedagógiai hagyományoknak megfelelően a fejlesztés alapja a pedagógus és a tanulók közös alkotó munkája.

Az 2. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 54 óra + 14 óra helyi tervezésű

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi tervezésű órák
Zeneművek/Énekes anyag	25	10
Zeneművek/Zenehallgatás	10	4
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	5	
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	7	
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	7	
Összes óraszám:	54	14

TÉMAKÖR: Zeneművek/Énekes anyag

JAVASOLT ÓRASZÁM: 25 óra + 10 óra helyi tervezésű

Életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, vagyis olyan zeneművek, melyek az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására. A dalok elsősorban, de nem kizárólagosan pentaton hangkészletűek, figyelembe véve a gyermek hangterjedelmét is.

Zeneművek / Énekes anyag / Második osztály

Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, mindennapi élethelyzetek, életképek

A gúnárom elveszett; A part alatt; Csillagoknak teremtője; Csömödéri; Egy kis malac; Egyszer egy királyfi; Elvesztettem zsebkendőmet; Ess, eső, ess; Este van már, nyolc óra; Harcsa van a vízbe; Hatan vannak a mi ludaink; Három éjjel, Hej, tulipán; Hej, vára vára; Hess, légy, ne szállj rám; Hol jártál, báránykám?; Hopp, Juliska; Hová mégy?; Isten éltesen, Péter, Páll; Járom az új várnak; Kapitány úr megizente; Keresd meg a tút; Két krajcárom; Kis kece lányom; Kivirágzott a diófa; Köketánc; Kodály – Weöres S.: Jön a kocsi; Láttál-e már valaha; Méz, méz, méz; Most viszik, most viszik; Nincs szebb állat, mint a lúd; Süssünk, süssünk valamit;

Szélről legeljettek; Széles az én kedvem ma; Ti csak esztek; Tivi - tovi tács;Tüzet viszek;
Úszik a kácsa; Virágéknál ég a világ

Dalok alkalmakra, jeles napokra

Hull a pelyhes; Betlehembe, jer, pajtás!; A kis Jézus; Regöljünk, regöljünk; Ma van húsvét napja (Húsvétoló); Állj be, Berci katonának!;Még azt mondják nem illik; Járdányi Pál - Weöres Sándor: Tavaszköszöntő (Sándor napján); Járdányi Pál – Szőnyi Zoltán: Orgona ága; Serkenj fel, kegyes nép

Jézus hív (Ref.ék.299.), Új világosság (Ref.ék.301.), Nékünk születék (Ref.ék.282.), Jézus nyájas és szelíd (Ref.ék.469.)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangjaitól sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző hangerővel tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
- hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
- ismeri a tanult, énekelte zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangokat;
- kézzelről énekel;
- belső hallása fejlődik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- emlékezetből énekel legalább 20 gyermekdal;
- jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel c’ – d” hangterjedelemben;
- elsajátítja a jól intonált, kifejező éneklés alapjait;
- alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában;
- a gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük;
- aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Magyar gyermekdalok és népdalok hallás utáni megtanulása és éneklése
- A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció, szolmizációs kézzelről való éneklés.
- Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül
- A befogadói készség fejlesztése hallás utáni daltanítás kapcsán
- A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban
- Évfolyamonként legalább 35 magyar gyermekdal és népdal hallás utáni ismerete
- A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása
- Egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció
- A kézzel, mint jelrendszer ismerete
- Szolmizációs kézzelről való éneklés

FOGALMAK

Népdal; gyermekjátékdal; körjáték; néptánc; hangszerkíséret; szolmizáció; kézjel

TÉMAKÖR: Zeneművek/Zenehallgatás

ÓRASZÁM: 10 óra + 4 óra helyi tervezésű

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a *motiváció*. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a zenéhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.

Zeneművek / Zenehallgatás / Második osztály

Erkel Ferenc: Himnusz; Kodály: Méz, méz, méz – gyermekkar; Hajnövesztő – gyermekkar; Csillagoknak teremtője – duett; Nagyszalontai köszöntő – gyermekkar; Bartók Béla: Cipósütés – gyermekkar; Gyermekeknek I./1. Játzó gyermekek (Süssünk, süssünk valamit); I./4. Párnatánc (Elvesztettem zsebkendőmet); I./6. Balkéztanulmány (Hej, tulipán); I./7. Játékdal (Keresd meg a tüt); I./17. Körtánc (Kis kece lányom); II./23. Táncdal (Hopp, Juliska); II./27. Tréfa (A gúnárom elveszett); Bartók Béla: Mikrokozmosz – Mese a kis légyről; Antonio Scandelli: A tyúk; A. Vivaldi: Négy évszak – Tél II. tétel; W.A. Mozart: Német táncok – Utazás szánon; Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek; Rimszkij–Korszakov: Dongó; Muszorgszkij: Egy kiállítás képei – Kiscsibék tánca a tojáshejben; Állatos dalok; Betlehemes /A kis Jézus aranyalma

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érzékeli és megnevezi a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
- megismeri az énekelve megtanult dalt, feldolgozás formájában is;
- képes asszociálni a hallott zenében megjelenített állatokra, életképekre;
- megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol;
- a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét;
- felismeri a zongora hangját;
- felismeri és megkülönbözteti a gyermekkar és a vegyeskar hangzását;
- meg tudja különböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól;
- képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik;
- képes az érzelmi azonosulásra;

- egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
- képes megérteni az zenék üzenetét;
- szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása;
- Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése;
- Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben;
- A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval;
- Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre;
- Emberi hangfajták (gyermek, női, férfihang) megfigyelése a tanult zenei anyagban;
- A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban;
- A szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megkülönböztetése, megnevezése a tanult zenei anyagban.

FOGALMAK

énekhang; gyermekkar; vegyeskar; zongoramű; kíséret; népdalfeldolgozás; zenekar; duó

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek/ Ritmikai fejlesztés

ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érti a tempó és az egyenletes lüktetés fogalmát;
- megkülönbözteti a mérőt és a ritmust;
- a testét hangszerként is használja;
- egyszerű ritmushangszereket használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érzékeli és hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben
- érzékeli az ütemhangsúlyt;
- tapsolja a dalok, mondókák ritmusát;
- felismeri és hangoztatja a negyed, nyolcadpár, fél értékű ritmusokat, a negyed és a fél értékű szünetet, tájékozódik a 2/4-es ütemben, felismeri és használja az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlőjelet;
- mondókákat alkot, ritmusokat rögtönöz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben
- Zenei hangsúly érzékeltetése és reprodukciója
- Alapritmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban:
  - a zenei hangsúly érzékeltetésével,

- mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával,
  - felelgetős ritmusjátékokkal,
  - ritmussorok rögtönzésével pl. egy szó vagy érzelem kifejezésére
- Ritmuskánon és osztinató gyakorlása egyszerű formában;
  - Alkotói készség: Rögtönzés dallammal, ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével.
  - Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása
  - Egyenletes lüktetés, mérő
  - Negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet
  - 2/4-es ütem
  - Ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal-vonalköz, pótvonat, ütemvonal, kezdőhang – záróhang
  - Ritmikai kétszólamúság – osztinató, ritmuskánon

FOGALMAK

Mérő; ritmus; szünet; ütem; ütemvonal; záróvonal; ismétlőjel, ütemmutató; ritmushangszer; rögtönzés; ötvonalas rendszer; vonal-vonalköz; pótvonat; kezdőhang - záróhang; gyors; lassú; osztinató, ritmuskánon

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés

ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között;
- rövid dallamsorokat rögtönöz;
- örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri, éneklő és alkalmazza a pentaton hangkészlet hangjait;
- a dalokat tanári segítséggel szolmizálva éneklő, kézjelekkel mutatja;
- a fenti hangkészletben különböző gyakorlási formákban használja, belső hallása fejlődik;
- megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét;
- a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően;
- különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- Magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban;
- Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal;
- Belső hallás fejlesztése dallambújtatással;
- A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése;
- Kánon éneklése, gyakorlása egyszerű formában;
- Alkotói készség: Rövid dallamsorok rögtönzése pl. saját névre;
- A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy szó vagy érzelem kifejezésére;
- A pentaton hangkészlet hangjainak ismerete kiegészülve az alsó „lá”-val;
- A pentaton hangkészlet kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése;
- kánon éneklésmódjának elsajátítása.

FOGALMAK

halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam, dallamsor, kánon

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek/ Zenei írás, olvasás

ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;
- kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat;
- érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;
- tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;
- képes egyszerű kottában tájékozódni;
- megtapasztalja a relatív szolmizáció jellemzőit, illetve előnyeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A hallás után tanult dalok kottából való azonosításának előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.);
- A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
- A kottakép alapvető funkcionális elemeinek felismerése: ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal – vonalköz, pótvonala, ütemvonal, kezdőhang-záróhang stb.;
- A figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével;
- A finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével;
- Negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet grafikai képe és írása
- Ütemvonal és záróvonal grafikai képe és írása;

- A lá - szó - mi - ré-dó- alsó lá szolmizációs hangok leírása fokozatos bevezetéssel, különböző hangmagasságokban.

FOGALMAK : hangjegy

3–4. évfolyam

A harmadik és negyedik évfolyamokon fő feladat az előzőekben megszerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése, mélyítése elsősorban élményszerű és játékos módon.

A tanulók e nevelési – oktatási szakasz végére a dalokat tisztán, stílusosan, magabiztosan, örömmel énekelik.

A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, felismerik kottaképről, és tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a ritmikai, dallami, és hallási készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják (ritmusvaráció, osztinató). A különböző karaktereket a tanult dalokban, zeneművekben megfigyelik, majd testhangszerekkel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás) és saját készítésű hangzó eszközökkel reprodukálják.

A tanulók a hangszerekkel lehetőség szerint többféle formában is találkoznak, elsősorban a hallgatott zenében figyelik meg, de élőben is találkoznak velük zenei előadásokon, koncerteken. A maguk által készített hangkeltő eszközöket pedig improvizációs, játékos feladatokban használják.

A tantárgyi fejlesztés eredményeképpen magasabb szintre jut előadói, zenei befogadói és alkotói készségük.

A zenehallgatáskor átélt élményeiket szóval, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezik ki. A hallgatott zenében felismerik a tanult zenei elemeket, karaktereket.

Megvalósítandó cél továbbá, hogy a tanár változatos motivációs technikákkal segítséget nyújtson a tanulónak abban, hogy a zeneműveken keresztül rátaláljon önmagára.

A 3. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 54 óra + 14 óra helyi tervezésű

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi tervezésű óra
Zeneművek/Énekes anyag	25	10
Zeneművek/Zenehallgatás	11	3
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	6	1
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	6	
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	6	
Összes óraszám:	54	14

TÉMAKÖR: Zeneművek/Énekes anyag

ÓRASZÁM: 25 óra + 10 óra helyi tervezésű

Zeneművek / Énekes anyag / Harmadik osztály

Életképek

Anyám, édesanyám; Elmentem a piacra; Ettem szőlőt; Én elmentem; Gólya, gólya, gilice, Hej, Jancsika; Itt ül egy kis kosárba; Kis kertemben uborka; Szántottam gyöpöt; Úgy tetszik, hogy; Volt nekem egy kecském

Párosítók--- >Leányok, legények

Cickom, cickom; Csipkefa bimbója; Két szál pünkösdrózsa ; Kis kece lányom

Táncnóták- →Táncos dalok

Erdőjáróznak a lányok; Három éjjel; Ég a gyertya, ha meggyújtják

Tréfás dalok

A faragószek nótája; Egy kis kertet keríték – D150; Fáj a kutyámnak a lába; Fut a kicsi kordé; Három szabó legények; Megfogtam egy szúnyogot; Összegyűltek, összegyűltek az újfalvi lányok; S a te fejed akkora; Szélről legeljete; Télen nagyon hideg van; Ugyan édes komámasszony

„Mesés” dalok

Elszaladt a kemence; Zöld erdőben a tücsök; Virágéknál ég a világ

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Erkel Ferenc – Himnusz; Kodály Zoltán-Gazdag Erzs: Ezüst szánkót hajt a dér; Betlehem kis falucskába; Csordapásztorok; Adjon az Úristen; Gábor Áron rézágyúja; Kodály Zoltán–Weöres Sándor: Buba éneke; Már megjöttünk ez helyre (Népdal – Károlyi Amy); Elhozta az Isten, Karácsonyi egyházi énekek, Nagyböjti, húsvéti egyházi énekek, Pünkösdi egyházi énekek.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangj sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
- hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
- hangterjedelme túllép az oktávon.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- emlékezetből énekel legalább 30 magyar népdalt;
- emlékezetből éneklí a Himnuszt;
- ismer a tanult magyar népdalokhoz tartozó népszokásokat;

- előadói készsége tovább fejlődik;
- aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein;
- a gyermek a dalokban megtalálja önmagát, s így azonosulni tud velük;
- érzékeli a lineáris és a vertikális történéseket a zenében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Magyar népdalok hallás utáni megtanulása;
- A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés és artikuláció;
- A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, táncművészetben és feldolgozott formában, melyek példája nyomán törekszik az autentikus előadásra;
- Az interpretáció élménnyé mélyítése a dalokhoz kapcsolódó játékok, táncok, dramatizált előadások és élő hangszerkísérek segítségével;
- Az éneklés hangterjedelmének bővítése az oktávon túlra;
- Előadói készség: az éneklés örömeinek megtalálása előadóként; a tevékenységközpontúság elősegítése;
- Befogadói készség: új dalok megismerésével felfedezni a dalok megismerésének örömeit; új dalok tanulásakor felfedezni a dalok megismerésének örömeit; a képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben;
- Alkotói készség: aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozásának segítése ;
- Évfolyamonként legalább 40 gyermekjátékdal, népdal megismerése – ezt írtuk közös megegyezéssel;
- A dalokhoz kapcsolódó játékok, a jeles napokhoz kapcsolódó hagyományok megismerése;
- A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése;
- A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése.

FOGALMAK

tempo giusto, magyar népszokások, jeles napok, táncművészet

TÉMAKÖR: Zeneművek/ Zenehallgatás

ÓRASZÁM: 11 óra + 3 óra helyi tervezésű

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a *motiváció*, melyhez hozzátartozik a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a lényeges a zenei anyagok minél élményszerűbb, a zenéhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.

Zeneművek / Zenehallgatás / Harmadik osztály

Kodály Zoltán: *Bicinia Hungarica – Volt nekem egy kecském; Túrót eszik a cigány – gyermekkar, részlet (Csipkefa bimbója), Pünkösdlő – gyermekkar, részlet (Elhozta az Isten); Háy János – A császári udvar bevonulása; Napóleon csatája; Sej, Nagyabonyban; Székely fonó: Kitrákotty mese*

Bartók Béla: *Gyermekeknek I./5. Játék (Cickom, cickom); I./17. Körtánc (Kis kece lányom); II./ 29. Ötfokú dallam (Anyám, édesanyám)* Bartók Béla: *Mikrokozmosz – II./95. A*

kertemben uborka; 44 hegedűduó – II. füzet- Szúnyogtánc (Megfogtam egy szúnyogot); III. füzet Párosító (Ugyan édes komámasszony)

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa – Itt ül egy kis kosárba’; Ugyan, édes komámasszony; Elszaladt a kemence; Egy boszorka van, Szegény Bodri! - gyermekkar (Fáj a kutyámnak a lába)

Josquin: A tücsök

Leopold Mozart: Gyermekszimfónia - részlet

Decsényi János: Kati dalai – Virágéknál ég a világ

Csajkovszkij: Diótörő- Kínai tánc, Orosz tánc

Johann Strauss: Tik-Tak polka

Ránki György: Pomádé király új ruhája I. szvit III. tétel; „*Munkában a szemfényvesztők, készül a csodaruha*”

Leonard Bernstein: Divertimento – pulyka tánc

Szokolay Sándor: Hüvelyk Matyi

Decsényi János: Kati dalai – Virágéknál ég a világ – ide tenném, időrend

Betlehemes / Csordapásztorok

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
- további zongoradarabokban ismer rá a tanult dalokra;
- népdalfeldolgozásokat hall zenekari kísérettel;
- megismerkedik a zenében alkalmazható humorral;
- ismerete gazdagodik a különböző stílusban írott zeneművek meghallgatása által;
- megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;
- megismerkedik a szimfonikus zenekar főbb hangszereivel (hegedű, cselló, fuvola, oboa, klarinét, kürt, trombita);
- megismerkedik a zenében alkalmazott humorral.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- meg tudja különböztetni a népdalfeldolgozásokat az egyéb szimfonikus művektől;
- megkülönbözteti a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól;
- képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik;
- képes az érzelmi azonosulásra;
- egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
- kialakul a többirányú figyelem készsége, a lineáris és a vertikális történések érzékelése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A hangszerek hangszínének megfigyeltetése a tanult zenei anyagban;
- Különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása a gyermekvilág és mesék témájában;
- Az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése a cselekményes zenében;
- Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben;
- A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval;

- Zenei befogadói készség: a hallgatott zenék folyamatainak követése: hasonlóságok, különbözőségek, variációk megfigyelése a tanuló képzeletének aktív részvétele a zeneművek befogadásában; egy-egy zenemű befogadásának segítése motivációs zenei játékokkal; a zenei befogadás mikéntjének megtapasztalása a zenei aktivitáson keresztül;
- Zenei befogadói készség fejlődése;
- Alkotói készség: aktív részvétel az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozása; a zeneművek eljátszása dramatizált előadással;
- A gyermekkar, vegyeskar, szólóhangszer és a zenekar hangzásának azonosítása;
- A zeneművekhez tartozó mesék, zenei programok megismerése;
- A zenei kifejezés művészi megvalósítása változatainak megismerése;
- Ismeretek szerzése hiteles előadótól a dalok stílusos előadásához.

FOGALMAK

Himnusz; visszatérés a zenében, vagy ABA forma; duett; szólóének (dal)

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek /Ritmikai fejlesztés

ÓRASZÁM: 6 óra + 1 óra helyi tervezésű

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri a páros és a páratlan lüktetést;
- az ütemhangsúlyokat mozgással érzékelteti;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a 4/4-es ütemet, valamint az egész értékű kottát és az egyedül álló nyolcadot azok szüneteivel;
- ismeri a 3/4-es ütemet,
- megkülönbözteti a páros és páratlan lüktetést;
- ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket;
- egyszerű ritmussorokat rögtönöz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Egyenletes lüktetés hangoztatása éneklés közben;
- Ütemhangsúlyok mozgással történő érzékeltetése;
- Ritmikai többszólamúság alkalmazása ritmuskánonokkal;
- Összetett ritmusok gyakorlása páros és páratlan metrumú ütemekben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban:
  - a zenei hangsúly érzékeltetésével,
  - mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával,
  - felelgetős ritmusjátékokkal,
  - ritmusvariációval,
  - osztinatóval,
  - beféjezés rögtönzésével egyszerű ritmussorokhoz

- Alkotói készség: Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása; Rögtönzés dallammal, ritmussal; Ritmussorok alkotása változatos hangszíneket használva, testhangok és különböző hangkeltő eszközök, és ritmushangszerek segítségével;
- szinkópa,
- egyedül álló nyolcad és szünete;
- $\frac{3}{4}$ és $\frac{4}{4}$ –es ütemfajta.
- **Helyi tervezésű 1 óra: szinkópa gyakorlása egyházi énekkel.**

FOGALMAK

Szinkópa; zenei hangsúly

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés

ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangjaitól sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- énekel a pentaton hangsorban;
- énekel a hétfokú hangsorban;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri, éneklés és alkalmazza a felső dó, alsó lá és alsó szó hangokat;
- megfigyel és hallás után reprodukál különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket;
- a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően tudja változtatni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A tudatosított zenei elemek gyakorlása minél több kontextusban;
- Belső hallás fejlesztése dallambújtatással;
- A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése;
- Kánonok éneklése, gyakorlása;
- A dallam és szöveghangsúly összefüggéseinek megfigyelése;
- Alkotói készség: különböző karakterű dallamválasz rögtönzése egyszerű dallamsorokhoz; testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata, eltérő karakterek kifejezésére;
- A pentaton hangkészlet kiegészül az alsó szó és a felső dó hanggal;
- Különböző karakterű hangszínek, dinamikai szintek megfigyelése és azonosítása a tanult dalokban, zeneművekben;
- A violinkulcs.

FOGALMAK

Forte; piano; halkítás-erősítés; dallam- és szöveghangsúly; pentaton hangsor; violinkulcs.

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek/ Zenei írás-olvasás

ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;
- kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat;
- érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;
- tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;
- megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét;
- a hallás után tanult dalokat képes a kottakép alapján azonosítani és a kottában követni;
- a kottában felismeri a tanult új ritmusképleteket és dallamhangokat;
- pentaton dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekel, kézjelekkel mutatja;
- helyesen használja a szolmizációs hangokat és neveket különböző intonációs és hangképző gyakorlatoknál, hallásfejlesztésnél.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
- A tanult új ritmikai elemek megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
- A tanult dallamhangok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
- Egyszerű, rövid írás – olvasási feladatok a tanult új ritmikai elemek és dallamhangok alkalmazásával;
- A figyelem, az összpontosítás fejlesztése a fenti feladatok segítségével;
- A finommotorikus mozgások fejlesztése az egyszerű, rövid írás feladatok segítségével;
- A leírt kottakép visszaéneklése a zenei olvasás fejlesztésére;
- Rövid dallamok éneklése a tanult hangok alkalmazásával, a zenei olvasás fejlesztésére;
- Felismerő kottaolvasás segítése a tanult dalok szolmizált, kézjelezett éneklése után;
- A mozgó dó hang szerepének megfigyelése az írás és az olvasás során;
- Violinkulcs írása;
- Szinkópa grafikai képe és írása;
- Egyedül álló nyolcad és szünete grafikai képe és írása;
- A $\frac{3}{4}$ és $\frac{4}{4}$ –es ütemfajta grafikai képe és írása;
- Dó' – lá – szó – mi – ré – dó – lá, - szó, hangok a kottában.

FOGALMAK

A korábbiak elmélyítése

3–4. évfolyam

A harmadik és negyedik évfolyamokon fő feladat az előzőekben megszerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése, mélyítése elsősorban élményszerű és játékos módon.

A tanulók e nevelési – oktatási szakasz végére a dalokat tisztán, stílusosan, magabiztosan, örömmel énekelik.

A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, felismerik kottaképről, és tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a ritmikai, dallami, és hallási készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják (ritmusvaráció, osztinató). A különböző karaktereket a tanult dalokban, zeneművekben megfigyelik, majd testhangszerekkel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás) és saját készítésű hangzó eszközökkel reprodukálják.

A tanulók a hangszerekkel lehetőség szerint többféle formában is találkoznak, elsősorban a hallgatott zenékben figyelik meg, de élőben is találkoznak velük zenei előadásokon, koncerteken. A maguk által készített hangkeltő eszközöket pedig improvizációs, játékos feladatokban használják.

A tantárgyi fejlesztés eredményeképpen magasabb szintre jut előadói, zenei befogadói és alkotói készségük.

A zenehallgatáskor átélt élményeiket szóval, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezik ki. A hallgatott zenékben felismerik a tanult zenei elemeket, karaktereket.

Megvalósítandó cél továbbá, hogy a tanár változatos motivációs technikákkal segítséget nyújtson a tanulónak abban, hogy a zeneműveken keresztül rátaláljon önmagára.

A 4. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszama: 54 óra + 14 óra helyi tervezésű

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi tervezésű órák
Zeneművek/Énekes anyag	25	10
Zeneművek/Zenehallgatás	11	2
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	5	1
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	6	1
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	7	
Összes óraszám:	54	14

TÉMAKÖR: Zeneművek/Énekes anyag

ÓRASZÁM: 25 óra + 10 óra helyi tervezésű

Zeneművek / Énekes anyag / Negyedik osztály

Életképek

A juhásznak; Badacsonyi szőlőhegyen; **Béres legény**; Bogojai legények; Ábécédé; Falu végén; Gyéren vettem kenderkémet; Kelj fel juhász; Kihajtottam; Molnárlegény voltam én, PásztoreMBER vígan él; Sárga csikó, **Szánt a babám**

Párosítók- → Leányok, legények

Azt hallottam; Csillag Boris; **Elvesztettem páromat**; Hej, Vargáné; Jaj, de szépen esik az eső; Kocsi, szekér; Komáromi kisleány; Széles a Duna; Szép szatmári lányok; **Új a csizmám**; Zörög a kocsi

Állatos dalok

A macskának négy a lába, **Az árgyélus kismadár**, Debrecenbe kéne menni; Egy nagyorrú bolha; **Házasodik a tücsök**; **Kis kacska fürdik**

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Erkel Ferenc: Himnusz; Luca, Luca; **Karácsonyi pásztortánc**; **Mennyből az angyal**; Üdvözlégy, kis Jézuska; Farsang három napjába; Ez ki háza, ki háza?, Huszárgyerek, huszárgyerek; Most szép lenni katonának; **A pünkösdek jeles napján**

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangjaitól sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
- hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
- hangterjedelme túllép az oktávon.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- emlékezetből énekel legalább 40 magyar népdalt;
- emlékezetből éneklő a Himnusz;
- ismer a tanult magyar népdalokhoz tartozó népszokásokat;
- előadói készsége tovább fejlődik;
- aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein;
- a gyermek a dalokban megtalálja önmagát, s így azonosulni tud velük;
- érzékeli a lineáris és a vertikális történéseket a zenében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Magyar népdalok hallás utáni megtanulása;
- A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés és artikuláció;
- A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, táncos zenében és feldolgozott formában, melyek példája nyomán törekszik az autentikus előadásra;
- Az interpretáció élménnyé mélyítése a dalokhoz kapcsolódó játékok, táncok, dramatizált előadások és élő hangszerkíséretes segítségével;
- Az éneklés hangterjedelmének bővítése az oktávon túlra;

- Előadási készség: az éneklés örömeinek megtalálása előadóként; a tevékenységközpontúság elősegítése;
- Befogadási készség: új dalok megismerésével felfedezni a dalok megismerésének örömeit; új dalok tanulásakor felfedezni a dalok megismerésének örömeit; a képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben;
- Alkotói készség: aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozásának segítése ;
- Évfolyamonként legalább 40 gyermekjátékdal, népdal megismerése – ezt írtuk közös megegyezéssel;
- A dalokhoz kapcsolódó játékok, a jeles napokhoz kapcsolódó hagyományok megismerése;
- A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése;
- A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése.

FOGALMAK

tempo giusto, magyar népszokások, jeles napok, tánccház

TÉMAKÖR: Zeneművek/ Zenehallgatás

ÓRASZÁM: 11 óra + 2 óra helyi tervezésű

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a *motiváció*, melyhez hozzátartozik a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a Lényeges a zenei anyagok minél élményszerűbb, a zenéhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.

Zeneművek/ Zenehallgatás /Negyedik osztály

Erkel Ferenc: Himnusz

Népzenei felvételek eredeti előadásban (Magyar népzene sorozat)

Kodály Zoltán: Hány János – részletek – Ábécédé, A juhász – gyermekkar; Villó – gyermekkar, részlet (Ez ki háza); Pünkösdőrlő – gyermekkar, részlet (A pünkösdőnek)

Bartók Béla: Gyermekeknek I./11. Elvesztettem páromat; II./ 22. Debrecenbe kéne menni; II./ 37. Kanásznóta (Házasodik a tücsök)

Bartók Béla: Mikrokozmosz - Dallam ködgomolyban

Bárdos Lajos: Kocsi, szekér - vegyeskar

Clément Janequin: A madarak éneke

W.A. Mozart: Gyermekjáték – dal

W.A. Mozart: Esz-dúr zongoraverseny K. 271 "Jeunehomme" III. tétel - részlet

Csajkovszkij: Diótörő – Csokoládé tündér tánca

Muszorgszkij: Egy kiállítás képei - Baba Yaga kunyhója

Bizet: Carmen – gyermekkar (Mi is jöttünk felvonulni)

Rossini: Macska – duett

Prokofjev: Péter és a farkas - részletek

Debussy: Gyermekkuckó - Néger baba tánca

Betlehemes / Üdvözlégy, kis Jézuska

Helyi tervezésű 1 óra: Kérdés-felelet egyházi énekekben

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
- további zongoradarabokban ismer rá a tanult dalokra;
- népdalfeldolgozásokat hall zenekari kísérettel;
- megismerkedik a zenében alkalmazható humorral;
- ismerete gazdagodik a különböző stílusban írott zeneművek meghallgatása által;
- megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;
- megismerkedik a szimfonikus zenekar főbb hangszereivel (hegedű, cselló, fuvola, oboa, klarinét, kürt, trombita);
- megismerkedik a zenében alkalmazott humorral.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- meg tudja különböztetni a népdalfeldolgozásokat az egyéb szimfonikus művektől;
- megkülönbözteti a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól;
- képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik;
- képes az érzelmi azonosulásra;
- egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
- kialakul a többirányú figyelem készsége, a lineáris és a vertikális történések érzékelése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A hangszerek hangszínének megfigyeltetése a tanult zenei anyagban;
- Különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása a gyermekvilág és mesék témájában;
- Az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése a cselekményes zenében;
- Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben;
- A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval;
- Zenei befogadói készség: a hallgatott zenék folyamatainak követése: hasonlóságok, különbözőségek, variációk megfigyelése a tanuló képzeletének aktív részvétele a zeneművek befogadásában; egy-egy zenemű befogadásának segítése motivációs zenei játékokkal; a zenei befogadás mikéntjének megtapasztalása a zenei aktivitáson keresztül;
- Zenei befogadói készség fejlődése;
- Alkotói készség: aktív részvétel az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozása; a zeneművek eljátszása dramatizált előadással;
- A gyermekkar, vegyeskar, szólóhangszer és a zenekar hangzásának azonosítása;
- A zeneművekhez tartozó mesék, zenei programok megismerése;
- A zenei kifejezés művészi megvalósítása változatainak megismerése;
- Ismeretek szerzése hiteles előadóktól a dalok stílusos előadásához.

FOGALMAK

Himnusz; visszatérés a zenében, vagy ABA forma; duett; szólóének (dal)

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek /Ritmikai fejlesztés

ÓRASZÁM: 5 óra + 1 óra helyi tervezésű

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri a páros és a páratlan lüktetést;
- az ütemhangsúlyokat mozgással érzékelteti;
- aktívan részt vesz az alkotói folyamatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a 4/4-es ütemet, valamint az egész értékű kottát és az egyedül álló nyolcadot azok szüneteivel;
- ismeri a 3/4-es ütemet, valamint a pontozott fél értékű kottát;
- megkülönbözteti a páros és páratlan lüktetést;
- felismeri és hangoztatja az összetett ritmusokat: szinkópa, nyújtott és éles ritmus;
- ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket;
- egyszerű ritmussorokat rögtönöz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- Egyenletes lüktetés hangoztatása éneklés közben;
- Ütemhangsúlyok mozgással történő érzékeltetése;
- Ritmikai többszólamúság alkalmazása ritmuskánonokkal;
- Összetett ritmusok gyakorlása páros és páratlan metrumú ütemekben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban:
  - a zenei hangsúly érzékeltetésével,
  - mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával,
  - felelgetős ritmusjátékokkal,
  - ritmusvariációval,
  - osztinatóval,
  - befejezés rögtönzésével egyszerű ritmussorokhoz
- Alkotói készség: Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása; Rögtönzés dallammal, ritmussal; Ritmussorok alkotása változatos hangszíneket használva, testhangok és különböző hangkeltő eszközök, és ritmushangszerek segítségével;
- szinkópa, nyújtott és éles ritmus;
- egyedül álló nyolcad és szünete;
- egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünete;
- 3/4 és 4/4 –es ütemfajta,
- nyújtott ritmus gyakorlása és 3/4 érték gyakorlása egyházi énekekkel

FOGALMAK

Szinkópa; zenei hangsúly; nyújtott és éles ritmus; páratlan lüktetés

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés

ÓRASZÁM: 6 óra + 1 óra helyi tervezésű

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- énekel a pentaton hangsorban;
- énekel a hétfokú hangsorban;
- a tanult énekelt zenei anyagot tanári vezetéssel el tudja énekelni kézjelezve és szolmizálva.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri, énekli és alkalmazza a felső dó , alsó lá és alsó szó hangokat;
- megfigyel és hallás után reprodukál különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket;
- a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően tudja változtatni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A tudatosított zenei elemek gyakorlása minél több kontextusban;
- Belső hallás fejlesztése dallambújtatással;
- A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése;
- Kánonok éneklése, gyakorlása;
- A dallam és szöveghangsúly összefüggéseinek megfigyelése;
- Alkotói készség: különböző karakterű dallamválasz rögtönzése egyszerű dallamsorokhoz; testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata, eltérő karakterek kifejezésére;
- A pentaton hangkészlet kiegészül az alsó szó és a felső dó hanggal;
- fá és ti hangok - hétfokú hangsor;
- A fá és ti hangok kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése;
- Különböző karakterű hangszínek, dinamikai szintek megfigyelése és azonosítása a tanult dalokban, zeneművekben;
- A violinkulcs,
- Pentaton dallamsorok gyakorlása egyházi énekekkel

FOGALMAK

Forte; piano; halkítás-erősítés; dallam- és szöveghangsúly; pentaton hangsor; hétfokú hangsor; violinkulcs.

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek/ Zenei írás-olvasás

ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;
- kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat;
- érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;
- tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;
- elmélyültebb lesz alapvető tájékozottsága a kottában;
- megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét;
- a hallás után tanult dalokat képes a kottakép alapján azonosítani és a kottában követni;
- a kottában felismeri a tanult új ritmusképleteket és dallamhangokat;
- pentaton és hétfokú dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekel, kézjelekkel mutatja;
- helyesen használja a szolmizációs hangokat és neveket különböző intonációs és hangképző gyakorlatoknál, hallásfejlesztésnél.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK ÉS ISMERETEK

- A hallás után tanult dalok kottából való azonosítása különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.);
- A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
- A tanult új ritmikai elemek megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
- A tanult dallamhangok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
- Egyszerű, rövid írás – olvasási feladatok a tanult új ritmikai elemek és dallamhangok alkalmazásával;
- A figyelem, az összpontosítás fejlesztése a fenti feladatok segítségével;
- A finommotorikus mozgások fejlesztése az egyszerű, rövid írás feladatok segítségével;
- A leírt kottakép visszaéneklése a zenei olvasás fejlesztésére;
- Rövid dallamok éneklése a tanult hangok alkalmazásával, a zenei olvasás fejlesztésére;
- Felismerő kottaolvasás segítése a tanult dalok szolmizált, kézjelezett éneklése után;
- A mozgó dó hang szerepének megfigyelése az írás és az olvasás során;
- Violinkulcs írása;
- Szinkópa, nyújtott és éles ritmus grafikai képe és írása;
- Egyedül álló nyolcad és szünete grafikai képe és írása;
- Egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünetének grafikai képe és írása;
- A $\frac{3}{4}$ és $\frac{4}{4}$ –es ütemfajta grafikai képe és írása;
- Dó' – lá – szó – mi – ré – dó – lá, - szó, hangok a kottában;
- A hétfokú hangsor relációi, kézjelük és elhelyezkedésük a vonalrendszerben.

FOGALMAK

A korábbiak elmélyítése

Környezetismeret 3-4. évfolyam

Általános tantervű tanulócsoporthok 3-4. osztály

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A kerettantervi óraszám 3-4. évfolyamig évfolyamonként évi 34 óra, amihez tantestületünk nem csatolt többlet óraszámot.

Környezetismeret

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
3.	1	34	27	7
4.	1	34	27	7

A helyi tanterv alapját képező kerettanterv:

Kerettanterv az általános iskola 3-4. évfolyama számára – Környezetismeret 3-4. évfolyam.

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Urbán Szilva Gizella tanító

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: Mészáros Csaba igazgató

1. TANTÁRGYI BEVEZETŐ

A református helyi tanterv tartalmazza a református jellegből adódó célkitűzéseket. Az környezetismeret tantárgy tananyagának tükröznie és egyúttal szolgálnia, erősíteni kell iskoláink keresztyén szellemiségét.

Környezetismeret

A környezetismeret tantárgy a Természettudomány és földrajz tanulási terület bevezető tantárgya, mely az alsó tagozat 3–4. évfolyamán jelenik meg.

A tantárgy épít az 1–2. osztályos olvasás, valamint a technológia és a matematika tantárgy keretein belül történő fejlesztésre.

A tantárgy legfontosabb célja, hogy a gyermekek életkori sajátosságaira, kognitív fejlődésére, valamint kíváncsiságára építve képessé tegye őket szűkebb és tágabb környezetük, valamint saját testük megismerésére, a változások megértésére, alapvető ok-okozati összefüggések meglátására.

A tanulók a természettudományos ismeretszerzés és -feldolgozás módszereire épülő tevékenységek révén, cselekvő úton szereznek tapasztalatokat, aktívan vesznek részt a fejlesztés folyamatában. A megismerési módszerek (megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés és kísérlet) elsajátításán és alkalmazásán keresztül fejlődnek azon alapvető képességeik (megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képesség, mérési technika, kísérletezéshez szükséges képességek), melyek a természettudományos megismeréshez szükségesek, valamint kialakulnak az ezekhez nélkülözhetetlen alapvető szokásaik is.

Kiemelt jelentőségű, hogy a gyermekek saját tapasztalataikon keresztül olyan természettudományos tapasztalatok birtokába jussanak, melyek segítik eligazodásukat az őket körülvevő természeti, társadalmi és gazdasági környezetben, valamint képessé teszi őket arra, hogy környezetükkel harmonikusan együtt éljenek. A tantárgy tanulása során tehát erősíthető a környezet iránti érdeklődés, felelősségvállalás.

Alapvető fontossággal jelenik meg a tantárgy céljai között az egészség megőrzése és az egészséges életvitel összetevői közötti összefüggés felismerése, az egészséges életmód szokásainak alakítása, valamint az egészséget károsító hatások tudatos kerülésére való nevelés.

A tantárgy céljaiból következik, hogy szükségszerűen szervesen kötődik a hétköznapi élethez, s így erősen gyakorlatorientált. Nem ismereteket tanít meg a gyermekek számára, hanem a gyermekek saját tevékenységeinek tapasztalatai által készíti elő a fogalomalkotást.

A tevékenységek végzése során szerzett élmények biztosítják a megismerés és felfedezés örömét, ezáltal hozzájárulnak ahhoz, hogy folyamatos legyen a tanulók motivációja arra, hogy a természettudományok és a földrajz tárgykörébe tartozó problémákat minél mélyebben megismerhessék, megérthessék.

Eközben a tanulók a mindenki által elérhető és alkalmazható természettudományos műveltség alapjainak birtokába jutnak.

A környezetismeret tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A megfigyelések algoritmusának követésével, összehasonlítások, csoportosítások végzésével, valamint a mérés és a kísérletezés algoritmusának megvalósításával a tanuló aktív tanulási utat jár be, eközben fejlődnek megismerési képességei. Vizsgálatainak eredményeit összeveti hipotéziseivel, ezzel fejlődik problémamegoldó, valamint mérlegelő gondolkodása. Tanulási stratégiákat használ fel: tapasztalatai rögzítéséhez egyszerű ábrákat, grafikus szervezőket használ, készít.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló a megismerő tevékenységek során tapasztalatait lejegyzí vagy szóban megfogalmazza, így fejlődik azon készsége, hogy érthetően és pontosan fejezze ki gondolatait. Eközben törekszik a természettudományos szaknyelv pontos használatára. A vizsgálatok végzésekor információkat gyűjt, rendszerez. A megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás, mérés és kísérletezés során fejlődik a szöveges módon, a táblázattal és a grafikonokkal megadott információk megértésének képessége.

A digitális kompetenciák: A környezetismeret tanulása során a tanuló kiegészítő információkat gyűjt digitális forrásokból, illetve tapasztalati úton szerzett ismeretei rögzítésére online feladatokat, alkalmazásokat használ.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az ismeretszerző módszerek elsajátítása közben fejlődik a tanuló problémamegoldó gondolkodása. A vizsgálatok, kísérletek végzése ösztönzi őt, hogy kérdéseket tegyen fel, ok-okozati összefüggésekre jöjjön rá, következtetéseket vonjon le. Mivel a képességfejlesztés az egyes témák komplex feldolgozása közben valósul meg, fejlődik rendszerszemlélete. Kezdeti perceptuális tanulása mellett képessé válik a verbális tanulásra.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A környezetismeret tanulása cselekvő tapasztalatszerzésre épül, melynek során a tanuló csoporttagként, társaival együtt végzi tevékenységét. A gyakorlati feladatok végzésekor döntéseket hoz, időbeosztást készít.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A környezetismeret tanulása során a tanuló megismeri hazánk kulturális örökségének egyes elemeit.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A környezetismeret tanulása során végzett tevékenységekkel a tanuló képessé válik arra, hogy társaival együttműködjön. Megtanul a csoporton belül különböző szerepekben feladatot végezni és munkájáért felelősséget vállalni.

3–4. évfolyam

A kisiskolás korú gyerekek többnyire érdeklődéssel fordulnak az élő és élettelen környezet felé. Erre az érdeklődésre alapozva kell biztosítani számukra a megismerés, felfedezés örömét, így formálhatjuk a gyerekek természethez való viszonyát, a természetről való gondolkodását.

A környezetismeret tanításának legfontosabb célja a 3–4. évfolyamon azoknak a képességeknek a fejlesztése, valamint azoknak a szokásoknak az alakítása, melyek szűkebb és tágabb környezetük megismeréséhez és a felsőbb évfolyamokon a természettudományos tárgyak tanulásához szükségesek.

Az életkorból és a fejlesztési feladatokból következően biztosítani kell, hogy a tanulók cselekvő tapasztalatszerzés útján elemi szinten sajátítsák el a természettudományos ismeretszerzés alapvető módszereit, nem pedig biológiai, földrajzi, kémiai, fizikai ismeretek tanítására van szükség. A tanulási folyamat során az ismeretszerző módszerek elsajátításán keresztül a megismerési képességek fejlesztése a fő cél, az ismeretanyag pedig a célok elérését szolgáló eszköz.

A megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, valamint a kísérletezés módszereit gyakorolva fejlődik a tanulók megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képessége, mérési technikája, valamint a kísérletezéshez szükséges képességeik.

A megértéshez, fogalomalkotáshoz szükség van a célzott és folyamatos megfigyelésre. Fontos kiemelni, hogy a pusztán érzékelés nem azonos a megfigyeléssel. A megfigyelés során az érzékelt jelenség lényeges jellemzőit kell kiemelni a lényegtelenek közül.

A tanulók a leírás alkalmazásával szóban, rajzban, írásban rögzítik tapasztalataikat.

Az összehasonlítás vezet el a lényeges jegyek kiemelésén túl az összefüggések meglátásához, az ugyanabba a fogalmi csoportba tartozó jellemzők megismeréséhez. Ha a tanulók felismerik az azonos és különböző tulajdonságokat, képessé válnak a megfigyelt jellemzők rendezésére, csoportosítására.

Fontos az alapvető mennyiségi tulajdonságok megismerése, mérésük megbízható szinten történő elsajátítása, mert a mérés módszerét mindegyik természettudományos tantárgy alkalmazza.

Egyszerű kísérletek végzésével készítjük elő a későbbi természettudományos kísérletezést, mely a legmagasabb szintű természettudományos megismerési módszer.

Az ismeretszerző módszerek alkalmazása közben, tapasztalati úton kezdődik el a fogalmak kialakításának folyamata, de ez nem zárul le a 4. évfolyam végén, ekkorra még nem alakulnak ki kész fogalmak.

A környezetismeret tantárgy tanítása a 3. évfolyamon kezdődik, és az olvasás, valamint a technológia tantárgyak kereteiben, az 1–2. évfolyamon megvalósult fejlesztésekre és tevékenységekre épül. A mérések metodikájának megtanítása a matematika tantárgyra, 2. osztályra helyeződik át.

Az összehasonlítás, csoportosítás, rendezés, mérés a matematikai készségfejlesztést is segíti, a leírás módszerével fejleszthetők a kommunikációs képességek is. A környezetismeret-órán végzett tevékenységek többsége társak közötti kooperációt igényel.

A 3. évfolyamon a környezetismeret tantárgy alapóraszám: 34 óra + 2 óra helyi tervezésű.

A Nat fő témakörei

1. Megismerési módszerek
2. Tájékozódás az időben
3. Tájékozódás a térben
4. Élő környezet
5. Anyagok és folyamatok

A kerettantervi témakörök áttekintő táblázata, illeszkedés a Nat témaköreihez + helyi tervezésű órák

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi tervezésű órák
Megfigyelés, mérés 1., 2.	6	2
Az élettelen környezet kölcsönhatásai 1., 2.	6	-
Tájékozódás az időben 3.	6	2
Tájékozódás a térben 4.	6	2
Hazánk, Magyarország 3., 4.	-	-
Életközösségek lakóhelyünk környezetében 5.	1	1
Testünk, egészségünk 5.	2	
Összes óraszám:	27	7

TÉMAKÖR: Megfigyelés, mérés

ÓRASZÁM: 6 óra + 2 helyi tervezésű

A témakör feldolgozását a fejlesztési szakasz elejére javasolt tenni, hiszen az 1–2. évfolyamon a megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás és mérés módszereinek alkalmazása más tantárgyak keretében valósult meg. A témakör az eddigi tapasztalatok rendszerezése és bővítése közben a megismerési módszerek gyakorlásán keresztül a természettudományos megismerési képességek fejlesztését célozatosan teszi lehetővé. A további témakörök megkívánják ezen módszerek alkalmazását. Az ismeretszerző módszerek végzése közben a tanulók tapasztalati úton szereznek ismereteket, de a fogalomalkotás nem zárul le, így nem alakulnak ki kész fogalmak, csupán azok tapasztalati előkészítése történik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri az élőlényeken, élettelen anyagokon az érzékelhető és mérhető tulajdonságokat;

- felismeri, megnevezi és megfigyeli az életfeltételeket, életjelenségeket;
- adott szempontok alapján algoritmus szerint élettelen anyagokon és élőlényeken megfigyeléseket végez;
- adott szempontok alapján élettelen anyagokat és élőlényeket összehasonlít, csoportosít;
- időjárási megfigyeléseket tesz, méréseket végez;
- megfigyeléseinek, összehasonlításainak és csoportosításainak tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti, megfogalmazza;
- figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat;
- méréshez megválasztja az alkalmi vagy szabvány mérőeszközt, mértékegységeket;
- algoritmus szerint, előzetes viszonyítás, majd becslés után méréseket végez, becslült és mért eredményeit összehasonlítja;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- azonosítja az anyagok halmazállapotát, megnevezi és összehasonlítja azok alapvető jellemzőit;
- megnevezi az időjárás fő elemeit;
- felismeri az élettelen anyagokon és az élőlényeken a mérhető tulajdonságokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- A közvetlen környezet élettelen anyagai, környezeti tényezői (levegő, víz, talaj), élőlényei
- Az élettelen anyagok jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)
- Az élettelen környezeti tényezők jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)
- A növény részeinek felismerése, megnevezése: gyökérzet, szár, levél, virág, termés
- Az élőlények és részeik jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)
- Az állatok testrészeinek felismerése, azok szerepe az állatok mozgásában, táplálkozásában, életmódjában
- Az élettelen anyagok és élőlények azonos és különböző tulajdonságai, csoportosításuk szempontjai (például tárgyak: anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk; növények: lágyszárú – fás szárú, élőhely; állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kétéltűek – hüllők; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok)
- Mérési módszerek, a hőmérséklet, a hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérésére használt alkalmi (önkéntesen választott, természetes, régi korokban használt) és szabvány mérőeszközök, mértékegységek és használatuk
- A közvetlen környezet élettelen környezeti tényezőinek, tárgyainak, élőlényeinek (növények, állatok, ember: saját test, társak, felnőttek) mérhető tulajdonságai (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet, idő), méréjük

- Mennyiségek viszonyítása, becslése és mérése, választott alkalmi és szabvány egységekkel

FOGALMAK

élő, élettelen, növény, állat, ember, érzékszerv, érzékeléstípus, érzékelhető tulajdonság, halmazállapot, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az élettelen anyagok, tárgyak érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése algoritmus alapján (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang), a tapasztalatok rögzítése
- Az élettelen anyagok azonos és különböző tulajdonságainak megfigyelése, csoportosításuk különböző szempontok szerint: érzékelhető tulajdonságaik, anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk
- Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, azonosságuk és különbségeik megfigyelése, különös tekintettel az életjelenségekre, életfeltételekre. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése
- Az időjárási elemek megfigyelése
- Az egyes halmazállapotok jellemzőinek megfigyelése, különböző hétköznapi anyagok csoportosítása halmazállapotuk szerint. Példák keresése a közvetlen környezetből (iskola, otthon)
- A víz megjelenésének, tulajdonságainak megfigyelése a különböző halmazállapotokban. Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben
- A lágú és fás szárú növények részeinek megfigyelése (gyökérzet, szár, levél, virág, termés). A növények részeinek megfigyelése algoritmus alapján
- A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények hosszúság jellegű tulajdonságainak (hosszúság, magasság, szélesség) mérése
- Űrtartalom mérése a közvetlen környezetben található élettelen anyagokon és élőlényeken
- A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények tömegének mérése
- A víz térfogatának, hőmérsékletének mérése, az ezekhez szükséges eszközök, mértékegységek (deciliter, liter, Celsius-fok) megismerése
- A levegő hőmérsékletének mérése a különböző évszakokban, a csapadék hőmérsékletének mérése. Időjárási napló készítése a különböző hónapokban, a mért adatok lejegyzése, rajz készítése
- Az ember testhőmérsékletének mérése
- A mérésekhez alkalmi és szabvány mérőeszközök, mértékegységek választása, használata

TÉMAKÖR: Az élettelen környezet kölcsönhatásai

ÓRASZÁM: 6 óra

A témakör a természettudományos megismerési képességek fejlesztését célozatosan teszi lehetővé. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez;

- feladatvégzés során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a kísérletezés elemi lépéseit annak algoritmusa szerint megvalósítja;
- a tanító által felvetett problémával kapcsolatosan hipotézist fogalmaz meg, a vizsgálatok eredményét összeveti hipotézisével;
- az adott kísérlethez választott eszközöket megfelelően használja;
- figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás, égés, ütközés);
- megfigyeli a mozgások sokféleségét, csoportosítja a mozgásformákat: hely- és helyzetváltoztató mozgás;
- egyszerű kísérletek során megfigyeli a halmazállapot-változásokat: fagyás, olvadás, forrás, párolgás, lecsapódás;
- tanítói segítséggel égéssel kapcsolatos egyszerű kísérleteket végez. Csoportosítja a megvizsgált éghető és éghetetlen anyagokat;
- megfogalmazza a tűz és az égés szerepét az ember életében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- A kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok lényeges érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)
- A víz halmazállapot-változásai (olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás)
- A víz körforgása a természetben
- Hely- és helyzetváltoztató mozgás
- Rugalmas és rugalmatlan ütközések megfigyelése, hétköznapi megjelenése
- Az égés feltételei, éghető és nem éghető anyagok csoportosítása, égéssel kapcsolatos vészhelyzetek kezelése. A tűz és az égés szerepe az ember életében

FOGALMAK

szilárd – folyékony – légnemű halmazállapot; halmazállapot-változás; olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, mozgás, ütközés, égés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A víz különféle halmazállapotainak tantermi körülmények között történő modellezése (jég, víz, gőz). A gőz és a pára közti különbségek megfogalmazása, tapasztalati úton történő ismeretszerzés (vízforralás után a forró gőz fölé hideg tárgyért teszünk, és a párát lecsapatjuk)
- A víz halmazállapot-változásaival kapcsolatos kísérletek elvégzése (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás, forrás), a közben végbemenő kölcsönhatások, változások megfigyelése. Ok-okozati összefüggések keresése a halmazállapot-változások és az egyes hétköznapi jelenségek között

- Kapcsolat keresése a víz halmazállapot-változásai és köznapi alkalmazásai között (pl.: hűtés jégkockával, melegítés gőzzel). Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben
- Folyamatos megfigyelések és kísérletek a víz tisztaságával kapcsolatban. Környezetünkben vett vízminőség vizsgálata. Egyszerű eljárás a víz tisztítására, szűrésére
- A víz körforgásának megfigyelése a természetben. A körforgás egyes lépésein keresztül a már ismert fizikai változások megfigyelése
- Mozgások megfigyelése, csoportosítása (hely- és helyzetváltoztató mozgás). Példák keresése
- Mozgásállapot-változások: ütközések (rugalmas és rugalmatlan) végzése, a változások megfigyelése
- Az égést modellező kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok, a változás megfigyelése, az égés feltételeinek megismerése, éghető és nem éghető anyagok keresése és csoportosítása. Égéssel kapcsolatos vészhelyzetek felismerésének és kezelésének megismerése. A tűz és az égés szerepére példák keresése az ember életében

TÉMAKÖR: Tájékozódás az időben

ÓRASZÁM: 6 óra + 2 helyi tervezésű

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör feldolgozásának javasolt ideje a harmadik tanév. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- életkorának megfelelően eligazodik az időbeli relációkban, ismeri és használja az életkorának megfelelő időbeli relációs szókincset;
- naptárt használ, időintervallumokat számol, adott eseményeket időrend szerint sorba rendez;
- napirendet tervez a napszakok változásaihoz kapcsolva.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a napszakok, évszakok változásai, valamint a Föld mozgásai közötti összefüggéseket;
- megfelelő sorrendben sorolja fel a napszakokat, a hét napjait, a hónapokat, az évszakokat, ismeri ezek időtartamát, relációit;
- figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például víz körforgása, emberi élet szakaszai, növények csírázása, növekedése);
- az évszakokra vonatkozó megfigyeléseket végez, tapasztalatait rögzíti, és az adatokból következtetéseket von le;
- megismeri és modellezi a víz természetben megtett útját, felismeri a folyamat ciklikus jellegét;
- megnevezi az ember életszakaszait;
- megfigyeli a növények csírázásának és növekedésének feltételeit, ezekre vonatkozóan egyszerű kísérleteket végez;
- analóg és digitális óráról leolvassa a pontos időt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Időbeli tájékozódó képesség fejlesztése
- Föld mozgásainak (forgás, Nap körüli keringés) hatásai az évszakok, napszakok váltakozására, jellemzőikre
- Évszakokra vonatkozó megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása, rajzban, írásban vagy táblázatban való rögzítése. Az adatokból következtetések levonása
- A környezetben zajló ciklikus változások felismerése, megfigyelése, sorba rendezése
- Napi és éves ritmus a növény- és állatvilágban
- A napszakok, a naptár (a hét napjai, hetek, hónapok). Időtartamuk, egymáshoz való viszonyuk
- Jeles napok, dátumok elhelyezése a naptárban
- Napirend készítése
- Ismétlődő jelenségek (ritmusok) az ember életében, a test működésében. Ismétlődő, ciklikus jelenségek a környezetben (például víz körforgása)
- Az emberi életszakaszok, jellemzőik
- A növények fejlődése: életszakaszok, csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés
- A csírázás és a növekedés külső feltételei
- Az állatok szaporodása (pete, tojás, elevenszülő), fejlődési szakaszai

FOGALMAK

évszak, életkor, életszakasz, körforgás, Föld forgása, Föld keringése, naptár, hónap, nap, napszak, szaporodás, fejlődés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Napszakok, évszakok váltakozása, jellemzői, valamint a Föld mozgásai és a napszakok, évszakok változásai közötti összefüggések megfigyelése
- Az egyes évszakok jellemző időjárásának, az időjárás tényezőinek megfigyelése, hőmérsékletének mérése. A csapadék formái (eső, köd, hó). Időjárási napló készítése
- Az évszagnak megfelelő helyes öltözködés megbeszélése. Öltözködési tanácsok adása időjárás-előrejelzés értelmezése alapján
- Az évszakokhoz kötődő éttrendek összeállítása. A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata
- Ismétlődő, ciklikus jelenségek megfigyelése a környezetben (pl. víz körforgása)
- Az időjárás élőlényekre gyakorolt hatásának megfigyelése, konkrét példák gyűjtése
- Napi és éves ritmus megfigyelése a növény- és állatvilágban
- A növények egyes életszakaszainak megfigyelése (csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés)
- Növények csíráztatása, hajtatása során az ezekhez szükséges feltételek megfigyelése
- Az állatok szaporodásának megfigyelése (pete, tojás, elevenszülő)
- Ismétlődő jelenségek megfigyelése az emberi test működésében
- Ismétlődő jelenségek (ritmusok) megfigyelése az ember életében (napirend, hetirend, kalendárium, jeles napok, ünnepek). A dátumok elhelyezése a naptárban. Napirend és hetirend tervezése

- Az emberi életszakaszok jellemzőinek megfigyelése és összehasonlítása (szerepjáték)
- **Osztálytárs, fiatalabb és idősebb testvér, szülő, illetve más felnőtt testméreteinek becslése, mérése, az adatok összehasonlítása, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése**

TÉMAKÖR: Tájékozódás a térben

ÓRASZÁM: 6 óra + 2 óra helyi tervezésű

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A teljes témakör feldolgozásának javasolt ideje a harmadik tanév.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és használja az életkorának megfelelő relációs szókinccset;
- iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágtájakat;
- irányokat ad meg viszonyítással;
- megkülönböztet néhány térképfajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós;
- felismeri és használja az alapvető térképeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanterméről, otthona valamely helyiségéről egyszerű alaprajzot készít és leolvas;
- az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít;
- tájékozódik az iskola környékéről és településéről készített térképvázlattal és térképpel. Az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít;
- felismeri a különböző domborzati formákat, felszíni vizeket, ismeri jellemzőiket. Ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja;
- felismeri lakóhelyének jellegzetes felszínformáit;
- domborzati térképen felismeri a felszínformák és vizek jelölését.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Téri tájékozódó képesség fejlesztése
- A fő- és mellékvilágtájak megnevezése, elhelyezése a térképen. Iránytű használata. Az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben
- Az alaprajz, a térképvázlat és a térkép. Tájékozódás az alaprajz és a térképvázlat segítségével
- A felszínformák: hegy, hegység, domb, dombság, völgy, medence, síkság. Jelölésük a domborzati térképen
- A felszíni vizek fajtái (ér, patak, csermely, folyó, tó), jellemzőik, ábrázolásuk a domborzati térképen
- A külső erők (szél, víz) felszínformáló munkája

FOGALMAK

fő- és mellékvilágtáj, alaprajz, térképvázlat, térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, autóstérkép, turistatérkép, felszínforma

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Iránytű készítése, használatának gyakorlása, tájékozódási gyakorlatok a fő- és mellékvilágtájak helyzetének gyakorlására: a fő- és mellékvilágtájak megnevezése, elhelyezése térképen, az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben
- Az alaprajz, vázlatrajz, térképvázlat és a térkép jellemzőinek megfigyelése, egy-egy konkrét példa összehasonlítása
- Alaprajz készítése az osztályteremről, a tanulók otthonáról, szobájáról. Tájékozódási gyakorlatok alaprajz, vázlatrajz és térképvázlat alapján
- Az iskola elhelyezése a településen belül és annak térképén
- A felszínformák elemei, jellemzőik megfigyelése (hegy, hegység, medence, völgy, domb, dombság, síkság). A jellemzőknek megfelelően homokból az egyes felszínformák kialakítása. Jelölésük megfigyelése domborzati térképen, példák keresése hazánk domborzati térképén, valamint a lakóhelyen és annak környezetében
- A szél és a víz munkájának modellezése homokasztalon
- A felszíni vizek fajtáinak (ér, patak, csermely, folyó, tó), jellemzőik megfigyelése. A jellemzőknek megfelelően homokasztalon az egyes vizek kialakítása. Jelölésük megfigyelése domborzati térképen, példák keresése hazánk domborzati térképén, valamint a lakóhelyen és annak környezetében

TÉMAKÖR: Hazánk, Magyarország

ÓRASZÁM: 0 óra

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A teljes témakör feldolgozásának javasolt ideje a negyedik évfolyam.

TÉMAKÖR: Életközösségek lakóhelyünk környezetében

ÓRASZÁM: 1 óra + 1 óra helyi tervezésű

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör feldolgozásának javasolt befejezése a negyedik tanév. Minden életközösség megismerését valós tapasztalatszerzési lehetőséghez – életközösségenként egy-egy tanulmányi sétához – szükséges kapcsolni. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek;
- felismeri, mely anyagok szennyezhetik környezetünket a mindennapi életben, mely szokások vezetnek környezetünk károsításához. Egyéni és közösségi környezetvédelmi cselekvési formákat ismer meg és gyakorol közvetlen környezetében (pl. madárbarát kert, iskolakert kiépítésében, fenntartásában való részvétel, iskolai környezet kialakításában, rendben tartásában való részvétel, települési természet- és környezetvédelmi tevékenységben való részvétel);

- elsajátít olyan szokásokat és viselkedésformákat, amelyek a károsítások megelőzésére irányulnak (pl. hulladékminimalizálás – anyagtakarékosság, újrahasználat és -felhasználás, tömegközlekedés, gyalogos vagy kerékpáros közlekedés előnyben részesítése, energiatakarékosság).

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Környezettudatos magatartás fejlesztése
- Az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatása. Környezetvédelem

FOGALMAK

természetes és mesterséges életközösség, erdő, mező-rét, víz-vízpart, élőhely, életmód, környezeti igény, alkalmazkodás, testfelépítés, tápláléklánc, táplálékhálózat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A tanulók lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) jellemzőinek megfigyelése, mérése (időjárás) tanulmányi séták során. A megfigyelések alapján az életközösségek összehasonlítása
- A természetes és mesterséges életközösségek összehasonlításához tanulmányi séta a közeli parkba, látogatás zöldséges-gyümölcsöskertbe. A hasonlóságok és különbségek összehasonlítása, megbeszélése, az ember hatásának megfigyelése
- Az életközösségek jellegzetes élőlényekinek csoportosítása élőhely szerint

TÉMAKÖR: Testünk, egészségünk

ÓRASZÁM: 2 óra

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. Az egészségtudatos életmód szokásainak kialakítása nem korlátozódhat csupán ennek a témakörnek a feldolgozására, hanem átfogóan kell megjelenie az iskolai nevelés egészében. Ez a témakör alapvetően a szomatikus neveléssel foglalkozik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, összetevőivel, az emberi szervezet egészséges testi és lelki fejlődéséhez szükséges szokásokkal, azokat igyekszik betartani;
- felismeri az egészséges, gondozott környezet jellemzőit. Megfogalmazza, milyen hatással van a környezet az egészségre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit, ismeri ezek működését, szerepét;
- megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban;
- belátja az érzékszervek védelmének fontosságát, és ismeri ezek eszközeit, módjait;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Egészségtudatos magatartás fejlesztése
- Az emberi test fő testrészei, szervei
- A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat
- Legfontosabb érzékszerveink és szerepük a környezet megismerésében
- Az érzékszervek védelmét biztosító módszerek és eszközök, szabályok, helyes szokások
- Az egészséges életmód alapvető elemei (testápolás, öltözködés, pihenés, mozgás, testtartás, táplálkozás, fertőző betegségek és balesetek megelőzése), alkalmazásuk a napi gyakorlatban
- A megfelelő öltözködés
- A személyes higiéné
- A rendszeres testmozgás
- A leggyakoribb betegségi tünetek. A testhőmérséklet, láz mérése

FOGALMAK

szerv, érzékszerv, testrész, szervezet, túlsúly, alultápláltság, egészség, betegség, egészségvédelem, egészségvédő szokások

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az ember testrészeivel való megismerkedés mondóka segítségével, elmutogatásuk saját vagy osztálytárs testén
- Az egyes érzékszerveken keresztül történő érzékeléstípusokhoz kötődő érzékelhető tulajdonságok megfigyelésének gyakorlása (szem – látás: szín, alak, nagyság, felületi minőség; bőr – tapintás: alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet; nyelv – ízlelés: íz; orr – szaglás: szag; fül – hallás: hang)
- Az iskolás élettel kapcsolatos életmódbeli szokások tudatosítása és gyakorlása, az iskolában való helyes viselkedés és megfelelő öltözet megbeszélése (tanórán, különböző szabadidős foglalkozáson, szünetben), az iskolában dolgozók foglalkozásának összehasonlítása. Megszólítások, köszönés, udvariassági formulák használatának gyakorlása. A helyes öltözködési szokások szerepének megbeszélése, öltözködési tanácsok adásával egy-egy évszakhoz kapcsolódóan időjárás-előrejelzés értelmezése alapján
- Helyes étkezési, viselkedési szokások alakítása szituációs játékokkal

3–4. évfolyam

A kisiskolás korú gyerekek többnyire érdeklődéssel fordulnak az élő és élettelen környezet felé. Erre az érdeklődésre alapozva kell biztosítani számukra a megismerés, felfedezés örömét, így formálhatjuk a gyerekek természethez való viszonyát, a természetről való gondolkodását.

A környezetismeret tanításának legfontosabb célja a 3–4. évfolyamon azoknak a képességeknek a fejlesztése, valamint azoknak a szokásoknak az alakítása, melyek szűkebb és tágabb környezetük megismeréséhez és a felsőbb évfolyamokon a természettudományos tárgyak tanulásához szükségesek.

Az életkorból és a fejlesztési feladatokból következően biztosítani kell, hogy a tanulók cselekvő tapasztalatszerzés útján elemi szinten sajátítsák el a természettudományos ismeretszerzés alapvető módszereit, nem pedig biológiai, földrajzi, kémiai, fizikai ismeretek tanítására van szükség. A tanulási folyamat során az ismeretszerző módszerek elsajátításán keresztül a megismerési képességek fejlesztése a fő cél, az ismeretanyag pedig a célok elérését szolgáló eszköz.

A megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, valamint a kísérletezés módszereit gyakorolva fejlődik a tanulók megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képessége, mérési technikája, valamint a kísérletezéshez szükséges képességeik.

A megértéshez, fogalomalkotáshoz szükség van a célzott és folyamatos megfigyelésre. Fontos kiemelni, hogy a pusztán érzékelés nem azonos a megfigyeléssel. A megfigyelés során az érzékelt jelenség lényeges jellemzőit kell kiemelni a lényegtelenek közül.

A tanulók a leírás alkalmazásával szóban, rajzban, írásban rögzítik tapasztalataikat.

Az összehasonlítás vezet el a lényeges jegyek kiemelésén túl az összefüggések meglátásához, az ugyanabba a fogalmi csoportba tartozó jellemzők megismeréséhez. Ha a tanulók felismerik az azonos és különböző tulajdonságokat, képessé válnak a megfigyelt jellemzők rendezésére, csoportosítására.

Fontos az alapvető mennyiségi tulajdonságok megismerése, mérésük megbízható szinten történő elsajátítása, mert a mérés módszerét mindegyik természettudományos tantárgy alkalmazza.

Egyszerű kísérletek végzésével készítjük elő a későbbi természettudományos kísérletezést, mely a legmagasabb szintű természettudományos megismerési módszer.

Az ismeretszerző módszerek alkalmazása közben, tapasztalati úton kezdődik el a fogalmak kialakításának folyamata, de ez nem zárul le a 4. évfolyam végén, ekkorra még nem alakulnak ki kész fogalmak.

A környezetismeret tantárgy tanítása a 3. évfolyamon kezdődik, és az olvasás, valamint a technológia tantárgyak kereteiben, az 1–2. évfolyamon megvalósult fejlesztésekre és tevékenységekre épül. A mérések metodikájának megtanítása a matematika tantárgyra, 2. osztályra helyeződik át.

Az összehasonlítás, csoportosítás, rendezés, mérés a matematikai készségfejlesztést is segíti, a leírás módszerével fejleszthetők a kommunikációs képességek is. A környezetismeret-órán végzett tevékenységek többsége társak közötti kooperációt igényel.

A 4. évfolyamon a környezetismeret tantárgy alapóraszám: 34 óra + helyi tervezésű 2 óra

A Nat fő témakörei

1. Megismerési módszerek
2. Tájékozódás az időben
3. Tájékozódás a térben
4. Élő környezet
5. Anyagok és folyamatok

A kerettantervi témakörök áttekintő táblázata, illeszkedés a Nat témaköreihez

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi tervezésű órák
Megfigyelés, mérés 1., 2.	4	
Az élettelen környezet kölcsönhatásai 1., 2.	2	
Tájékozódás az időben 3.	-	
Tájékozódás a térben 4.	-	
Hazánk, Magyarország 3., 4.	5	1
Életközösségek lakóhelyünk környezetében 5.	12	6
Testünk, egészségünk 5.	4	
Összes óraszám:	27	7

TÉMAKÖR: Megfigyelés, mérés

ÓRASZÁM: 4 óra

A témakör feldolgozását a fejlesztési szakasz elejére javasolt tenni, hiszen az 1–2. évfolyamon a megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás és mérés módszereinek alkalmazása más tantárgyak keretében valósult meg. A témakör az eddigi tapasztalatok rendszerezése és bővítése közben a megismerési módszerek gyakorlásán keresztül a természettudományos megismerési képességek fejlesztését célozatosan teszi lehetővé. A további témakörök megkívánják ezen módszerek alkalmazását. Az ismeretszerző módszerek végzése közben a tanulók tapasztalati úton szereznek ismereteket, de a fogalomalkotás nem zárul le, így nem alakulnak ki kész fogalmak, csupán azok tapasztalati előkészítése történik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- növényt ültet és gondoz, megfigyeli a fejlődését, tapasztalatait rajzos formában rögzíti;
- az adott alkalmi vagy szabvány mérőeszközt megfelelően használja;

- a méréseket és azok tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét növény választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a növényi részek szerepe a növény életében;
- felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét állat választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a megismert rész szerepe az állat életében;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- A növény részeinek felismerése, megnevezése: gyökérzet, szár, levél, virág, termés
- Az élőlények és részeik jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)
- A megfigyelt növényi részek szerepe a növény életében
- A közvetlen környezetben élő növények és állatok megfigyelése, összehasonlítása. Megfigyelt jellemzőik alapján a növények és állatok szétválogatása, csoportokba rendezése
- Az állatok testrészeinek felismerése, azok szerepe az állatok mozgásában, táplálkozásában, életmódjában
- Az élettelen anyagok és élőlények azonos és különböző tulajdonságai, csoportosításuk szempontjai (például tárgyak: anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk; növények: lágyszárú – fás szárú, élőhely; állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kételtűek – hüllők; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok)
- A közvetlen környezet élettelen környezeti tényezőinek, tárgyainak, élőlényeinek (növények, állatok, ember: saját test, társak, felnőttek) mérhető tulajdonságai (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet, idő), méréjük
- Hétköznapi tapasztalatok a szabvány mértékegységek nagyságáról

FOGALMAK

élő, élettelen, növény, állat, ember, érzékszerv, érzékeléstípus, érzékelhető tulajdonság, halmazállapot, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, azonosságuk és különbségeik megfigyelése, különös tekintettel az életjelenségekre, életfeltételekre. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése
- A lágyszárú és fás szárú növények részeinek megfigyelése (gyökérzet, szár, levél, virág, termés). A növények részeinek megfigyelése algoritmus alapján
- A növényi részek összehasonlítása, csoportosítása érzékelhető tulajdonságaik alapján. A hasznónövények fogyasztható részeinek megnevezése

- Az állatok (emlősök – madarak – halak – rovarok – kétélűek – hüllők) testrészeinek felismerése, megfigyelése a megfelelő algoritmus alapján. A testrészek szerepének megfigyelése az állat mozgásában, táplálkozásában, életmódjában
- A növények és állatok többféle szempontú csoportosítása
  - növények: lágyszárú – faszárú; lombhullató – örökzöld
  - állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kétélűek – hüllők; élőhely: hobbiállatok, a házban és a ház körül élő állatok, háziállatok, haszonállatok, hazai vadon élő állatok; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők
- A növények és állatok állapotának, a tulajdonság környezeti hatásokra történő változásainak megfigyelése tanulmányi séták során
  - növények: ősszel lombhullás/örökzöldek folyamatosan; tavasszal rügyek, levelek vizsgálata; nyáron a kifejlett növény és a termés vizsgálata
  - állatok: ősszel és tavasszal bundaváltás; télen hangok, lábnyomok figyelése; tavasszal új fajok megjelenésének megfigyelése, nyáron a mozgás, táplálkozás, utódok nevelésének, utódok mennyiségének, egyéb változatosságok megfigyelése
- A mérésekhez alkalmi és szabvány mérőeszközök, mértékegységek választása, használata

TÉMAKÖR: Az élettelen környezet kölcsönhatásai

ÓRASZÁM: 2 óra

A témakör a természettudományos megismerési képességek fejlesztését célozatosan teszi lehetővé. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez;
- a vizsgálatok tapasztalatait megfogalmazza, rajzban, írásban rögzíti;
- a kísérletek tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza;
- feladatvégzés során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a kísérletezés elemi lépéseit annak algoritmus szerint megvalósítja;
- a tanító által felvetett problémával kapcsolatosan hipotézist fogalmaz meg, a vizsgálatok eredményét összeveti hipotézisével;
- az adott kísérlethez választott eszközöket megfelelően használja;
- figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás, égés, ütközés);

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- A kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok lényeges érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)

- A kísérletekhez szükséges mennyiségű anyagok mérése

FOGALMAK

szilárd – folyékony – légnemű halmazállapot; halmazállapot-változás; olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, mozgás, ütközés, égés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Mozgások megfigyelése, csoportosítása (hely- és helyzetváltoztató mozgás). Példák keresése

TÉMAKÖR: Tájékozódás az időben

ÓRASZÁM: 0 óra

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör feldolgozásának javasolt ideje a harmadik tanév. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

TÉMAKÖR: Tájékozódás a térben

ÓRASZÁM: 0 óra

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A teljes témakör feldolgozásának javasolt ideje a harmadik tanév.

TÉMAKÖR: Hazánk, Magyarország

ÓRASZÁM: 5 óra + 1 óra helyi tervezésű

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A teljes témakör feldolgozásának javasolt ideje a negyedik évfolyam.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és használja az életkorának megfelelő térbeli relációs szókincset;
- megnevezi és iránytű segítségével megállapítja a fő- és mellékvilágtájakat, irányokat ad meg viszonyítással;
- felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok;
- megkülönböztet néhány térképajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágtájakat;
- irányokat ad meg viszonyítással;

- térkép segítségével megnevezi Magyarország jellemző felszínformáit (síkság, hegy, hegység, domb, dombság), vizeit (patak, folyó, tó), ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja;
- térkép segítségével megmutatja hazánk nagytájait, felismeri azok jellemző felszínformáit;
- térkép segítségével megnevezi hazánk szomszédos országait, megyéit, saját megyéjét, megyeszékhelyét, környezetének nagyobb településeit, hazánk fővárosát, és ezeket megtalálja a térképen is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Téri tájékozódó képesség fejlesztése
- Magyarország helyzete, államhatárok, szomszédos országaink
- Tájékozódás Magyarország domborzati térképén: az alapvető térképjelek, felszínformák, vizek. Irányok, távolságok a térképen
- Hazánk nagytájainak elhelyezkedése, felszínformáik
- Tájékozódás hazánk közigazgatási térképén: megyék, saját lakóhely megyéje, megyeszékhelye, települések, saját település és a főváros helye hazánk térképén
- Fővárosunk, Budapest: híres épületek, főbb nevezetességek, hidak, közlekedés

FOGALMAK

térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, felszínforma, megye, megyeszékhely, település, főváros

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Térképészeti gyakorlatok:

- Magyarország elhelyezkedésének megfigyelése földgömb, Európa-térkép segítségével (Föld bolygó, Európa kontinens, Közép-Európa, Kárpát-medence)
- Magyarország domborzati térképén az alapvető térképjelek megfigyelése, megnevezése
- Magyarország államhatárainak, szomszédos országainak megkeresése, megnevezése domborzati, illetve közigazgatási térképen
- Hazánk felszínformáinak, vizeinek azonosítása domborzati térképen
- Irányok, távolságok, magassági számok leolvasása hazánk domborzati térképéről
- Magyarország nagy tájegységeinek felismerése, megkeresése Magyarország domborzati térképén
- Magyarország megyéinek, ezen belül a tanulók saját megyéjének, megyeszékhelyének, valamint Budapest megkeresése Magyarország közigazgatási térképén
- **Lakóhelyhez közeli települések keresése, megnevezése térkép segítségével**
- Fővárosunk néhány jellegzetes nevezetességének, épületeinek, hídjainak, közlekedésének megismerése tanulmányi kirándulás alkalmával, vagy képeken, multimédián keresztül
- **Saját lakóhely, a lakóhely kulturális és természeti értékeinek bemutatása tablón vagy bemutató formájában**

TÉMAKÖR: Életközösségek lakóhelyünk környezetében

ÓRASZÁM: 12 óra + 6 helyi tervezésű

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör feldolgozásának javasolt befejezése a negyedik tanév. Minden életközösség megismerését valós tapasztalatszerzési lehetőséghez – életközösségenként egy-egy tanulmányi sétához – szükséges kapcsolni. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) főbb jellemzőit;
- felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt;
- tevékenységeinek tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek és az ott élő élőlények közötti különbségeket (pl. természetes – mesterséges életközösség, erdő – mező, rét – víz, vízpart – park, díszkert – zöldséges, gyümölcsöskert esetében);
- megnevezi a megismert életközösségekre jellemző élőlényeket, használja az életközösségekhez kapcsolódó kifejezéseket;
- algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja a saját lakókörnyezetében fellelhető növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt tulajdonságok alapján csoportokba rendezi azokat;
- algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja hazánk természetes és mesterséges élőhelyein, életközösségeiben élő növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt jellemzőik alapján csoportokba rendezi azokat;
- konkrét példán keresztül megfigyeli és felismeri az élőhely, életmód és testfelépítés kapcsolatát;
- megfigyeléseit mérésekkel (például időjárás elemek, testméret), modellezéssel, egyszerű kísérletek végzésével (például láb- és csőrtípusok) egészíti ki;
- felismeri, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek;
- felismeri a megismert életközösségek növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatokat;
- példákkal mutatja be az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását. Felismeri a természetvédelem jelentőségét;
- felismeri, mely anyagok szennyezhetik környezetünket a mindennapi életben, mely szokások vezetnek környezetünk károsításához. Egyéni és közösségi környezetvédelmi cselekvési formákat ismer meg és gyakorol közvetlen környezetében (pl. madárbarát kert, iskolakert kiépítésében, fenntartásában való részvétel, iskolai környezet kialakításában, rendben tartásában való részvétel, települési természet- és környezetvédelmi tevékenységben való részvétel);
- elsajátít olyan szokásokat és viselkedésformákat, amelyek a károsítások megelőzésére irányulnak (pl. hulladékminimalizálás – anyagtakarékosság, újrahasználat és -felhasználás, tömegközlekedés, gyalogos vagy kerékpáros közlekedés előnyben részesítése, energiatakarékosság).

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése

- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Környezettudatos magatartás fejlesztése
- A lakóhelyhez közeli életközösségek jellemzői: erdő, mező-rét, víz-vízpart
- Az egyes életközösségekben élő növények és állatok tulajdonságai
- A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) élőlényeinek környezeti igényei, alkalmazkodása az élettelen környezeti tényezőkhöz (életmód, testfelépítés, viselkedés)
- A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatok (például táplálkozási kölcsönhatások, búvóhely; élőhely)
- A megismert növények és állatok csoportosítási lehetőségei (pl. lágyszárú – faszárú, fa – cserje, lombhullató – örökzöld; állatok: emlősök – madarak – rovarok – kétéltűek – hüllők – halak; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok, erdei – mezei – vízparton élő – az ember környezetében élő állatok)
- Az adott életközösség megismert növényeiből és állataiból egyszerű táplálékláncok és azokból táplálékhálózatok összeállítása
- A természetes és mesterséges életközösségek
- Az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatása. Környezetvédelem

FOGALMAK

természetes és mesterséges életközösség, erdő, mező-rét, víz-vízpart, élőhely, életmód, környezeti igény, alkalmazkodás, testfelépítés, tápláléklánc, táplálékhálózat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A tanulók lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) jellemzőinek megfigyelése, mérése (időjárás) tanulmányi séták során. A megfigyelések alapján az életközösségek összehasonlítása
- A természetes és mesterséges életközösségek összehasonlításához tanulmányi séta a közeli parkba, látogatás zöldséges-gyümölcsöskertbe. A hasonlóságok és különbségek összehasonlítása, megbeszélése, az ember hatásának megfigyelése
- Az életközösségek jellegzetes élőlényeinek csoportosítása élőhely szerint – a lakóhely közelében
- Az egyes életközösségek jellegzetes állatainak és növényeinek testfelépítése, algoritmus alapján történő megfigyelése, mérése (testméret mérése pl. életnagyságú rajzon)
- A tapasztalatok alapján a növények és állatok igényeinek, élőhelyhez, életfeltételekhez való alkalmazkodásának (testfelépítés, életmód) megfigyelése, megbeszélése, modellezése (pl. csőr- és lábtípusok)
- Az életközösségek összetettségének megfigyelése, az ott élő növények és állatok közötti jellegzetes kapcsolatok megfigyelése, felismerése (táplálkozás, búvóhely)
- Táplálkozási kölcsönhatások alapján az állatok csoportosítása (ragadozó, növényevő, mindenevő). Az egyes életközösségekre jellemző táplálékláncok, táplálékhálózatok összeállítása
- Az iskolához legközelebb eső nemzeti park vagy tájvédelmi körzet megismerése, értékmentő munkájának megértése tanulmányi séta vagy osztálykirándulás alkalmával

- Az egyes életközösségekben élő élőlények testfelépítés, illetve életmód alapján történő összehasonlítása
- **Osztálykert/iskolakert/madárbarát kert kialakítása során az ember felelősségének, szerepének megfigyelése**

TÉMAKÖR: Testünk, egészségünk

ÓRASZÁM: 4 óra

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. Az egészségtudatos életmód szokásainak kialakítása nem korlátozódhat csupán ennek a témakörnek a feldolgozására, hanem átfogóan kell megjelennie az iskolai nevelés egészében. Ez a témakör alapvetően a szomatikus neveléssel foglalkozik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri az emberi szervezet fő életfolyamatait;
- tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, összetevőivel, az emberi szervezet egészséges testi és lelki fejlődéséhez szükséges szokásokkal, azokat igyekszik betartani;
- felismeri az egészséges, gondozott környezet jellemzőit. Megfogalmazza, milyen hatással van a környezet az egészségre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit, ismeri ezek működését, szerepét;
- megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban;
- belátja az érzékszervek védelmének fontosságát, és ismeri ezek eszközeit, módjait;
- ismer betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegségi tüneteket, a betegségek megelőzésének alapvető módjait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Egészségtudatos magatartás fejlesztése
- A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat
- A tanuláshoz szükséges helyes megvilágítás fontossága
- Az egészséges életmód alapvető elemei (testápolás, öltözködés, pihenés, mozgás, testtartás, táplálkozás, fertőző betegségek és balesetek megelőzése), alkalmazásuk a napi gyakorlatban
- A táplálkozás, az életmód és az ideális testsúly elérése/megtartása közötti kapcsolat. A helyes és helytelen étrend, az egészséges és egészségtelen ételek, italok. A folyadékfogyasztás szerepe. A helyes étkezési szokások
- Az egészséges fejlődéshez szükséges élelmiszerek kiválasztása
- A megfelelő öltözködés
- A személyes higiéné
- A rendszeres testmozgás
- Aktív és passzív pihenés
- A lelki egészség

- A betegségek megelőzése. A védőoltások szerepe
- Balesetek, megelőzésük

FOGALMAK

szerv, érzékszerv, testrész, szervezet, túlsúly, alultápláltság, egészség, betegség, egészségvédelem, egészségvédő szokások

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások megismerése, gyakorlása és alkalmazása plakát készítésével, beszélgetéssel, szituációs játékkal. Személyes tapasztalat szerzése az érzékszervi és a mozgásszervi fogyatékkal élők életéről
- A legfontosabb szervek, szervrendszerek szerepének megfigyelése, felépítésük megbeszélése (keringési rendszer, váz- és izomrendszer, emésztő szervrendszer, a légzés szervrendszere), beszélgetés az egészséges fejlődésének feltételeiről. A testmozgás jelentőségének megbeszélése. A mozgás hatásának megfigyelése a pulzusra és a légzésszámra (méréssel)
- Helyes tanulási szokások megfigyelése, megbeszélése
- A helyes táplálkozási szokások kialakítása: miből mennyit együnk? – mérések elvégzése, rögzítése a füzetbe rajzban, írásban. Az egészséges és egészségtelen ételek csoportosítása
- Az egyes évszakokhoz kötődő táplálkozási szokások megbeszélése, egy-egy évszakhoz kapcsolódó napi étrend tervezése. A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata
- Élelmiszerfajták megismerése, csoportosításuk tápanyagtartalmuk alapján
- Egy napi egészséges menü összeállítása. Egészségtelen italok cukortartalmának becslése, mérése kockacukor segítségével
- Ételek tárolásával kapcsolatos információk megbeszélése
- A helyes higiénés szokások és a szükséges eszközök megfigyelése, megismerése, a helyes és rendszeres testápolási szokások gyakorlása
- Pihenés fontosságáról való beszélgetés, példák gyűjtése az aktív és passzív pihenésre
- Az emberek hasonló és különböző külső és belső tulajdonságai, az emberi hangulatok, magatartásformák megismerése megfigyelésekkel (egymáson, képen, szituációs játék során)
- Fogyatékossgal és megváltozott munkaképességgel rendelkezők elfogadásának ösztönzése szituációs játékokkal/beszélgetőkör kialakításával
- Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. A leggyakoribb betegségi tünetek (pl. láz, hányás, hasmenés, gyengeség, levertség) felismerésének gyakorlása konkrét példák, szituációk keresztül. A betegségek okainak, megelőzésének megismerése, a fertőző betegségek megelőzési módjainak gyakorlása. A testhőmérséklet, láz mérése

A balesetek okainak megfigyelése képek, videók segítségével, beszélgetés a megelőzés fontosságáról. A segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén szituációs játékkal.

Irodalom 1- 4. évfolyam

Általános tantervű tanulócsoporthok 1-4. évfolyam

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	4	136	109	27
2.	4	136	109	27
3.	3	102	82	20
4.	3	102	82	20

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Kerettanterv az általános iskola 1.-4. évfolyama számára – Magyar nyelv és irodalom 1.-4. évfolyam

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

A tantárgy helyi tantervét átdolgozta: **Ihnáthné Hallók Mária, Leskó Sándorné**

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: **Mészáros Csaba igazgató**

A magyar nemzeti kultúra alapja a magyar nyelv. Nyelvünk és kultúránk, benne irodalmunk a nemzeti identitásunk megteremtői, őrzői és alakítói. Az oktatásban a magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért kulcsszerepe van: ismereteket ad, készségeket, képességeket, gondolkodást fejleszt, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Az érzelmi nevelés egyik fontos eszköze. Az irodalmi alkotások nemcsak esztétikai teljesítmények, hanem közösséget és személyiséget formálnak, tehát jövőt alakító képességük is van. Nyelvünk és irodalmunk nemzeti identitásunk alapját képezik a maguk sajátos eszközeivel.

Kultúránk a Kárpát-medencei magyarság kultúrája. A magyar irodalom a Kárpát-medencei magyarság irodalma. Nemcsak a magyar nyelv köti össze a magyar alkotókat és műveiket, hanem közös történelmünk, kulturális hagyományaink is, egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

A nevelés-oktatás cél- és feladatrendszere az alapfokú képzés első szakaszában, az 1-4. évfolyamon:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát, viszonyulásait az élő és élettelen világhoz. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak követői és később gyarapítói legyenek.
- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók életkoruknak megfelelő, biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizték meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, érdeklődésüket, olyan olvasó emberekké neveljük őket, akik a képzési szakasz végére többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Művelt emberekké neveljük a diákokat, akik korosztályuknak, érettségüknek megfelelő értékrendszerrel, ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket értelmezni tudják.
- Fejlődjenek szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális szövegeket.
- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzeteket megértsék, és ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat fejlesztését szolgálják.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat elő tudják adni.
- Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és érdeklődésük megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- Segíteni kell a diákokat a tanulás tanulásában, az önképzés igényének kialakításában.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének az érzelmi fejlődésük az alapja.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakkal, műveltségterületekkel is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve.

Az egyes témakörök óraszama minimum és maximum értékeket tartalmaz. A minimum óraszámot a törzsanyagra kell fordítani. Ha az osztály vagy csoport ezt az egységet hamarabb fel tudja dolgozni – tehát a megadott minimum órakeretben (órakeret 80%-a) –, akkor a pedagógus felhasználhatja a maradék órákat (órakeret 20%-a) a megadott tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre, kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására. Amennyiben a 80% nem elegendő a törzsanyag teljesítésére, akkor az órakeret 100%-át kell erre fordítani.

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

a) A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

b) A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában komplex egységet alkot. Az olvasás és írás jelrendszerének tanítása párhuzamosan folyik a többi nyelvi készség és képesség, a szóbeli és írásbeli nyelvhasználati területek (*beszéd, olvasás, hallott és olvasott szöveg értése, írás, helyesírás, szóbeli és írásbeli szövegalkotás*) folyamatos fejlesztésével.

A kompetencia-fejlesztés alapja a beszéd, az olvasás és az írás készségszintű elsajátítása, mely a pedagógus által is közvetített ismeretekre épülve játékokkal, játékos gyakorlatokkal valósul meg a leghatékonyabban.

A gyermek beszéde ezen oktatási szakaszban folyamatosan fejlődik. Napjainkban a megváltozott társadalmi körülmények következtében a beszédfejlődés lényegesen lelassult, ezért annak tudatos és folyamatos fejlesztése szükséges.

Az óvoda és az iskola közötti átmenet segítésére az előkészítő időszak hosszát rugalmasan kell kezelni, figyelembe véve az iskolába kerülő gyerekek eltérő adottságait, meglévő ismereteit. Ebben az időszakban kell a pedagógusnak megfigyelnie a tanulókat, és ezekre a megfigyelésekre építve kezdeni a differenciált fejlesztést. A fejlesztési cél az, hogy a betűtanítás és -tanulás – lehetőség szerint – az első tanév végéig befejeződjék. Az írott nagybetűk írásának tanítása második osztályra tevődik.

A készségfejlesztés sajátosságainak megfelelően a tananyag egymásra épülően bővül. Az első két évfolyam témakörei újabb ismeretekkel egészülnek ki és megkezdődik a nyelvi-irodalmi fogalmak megalkotásának előkészítése. Az első két évfolyam témakörei megjelennek a harmadik-negyedik évfolyamon is.

A változatos műfajú és típusú szövegek a tanulók világról szerzett ismereteit bővítik, szó- és kifejezőképességüket gazdagítják, ezáltal segítik az önismeretük fejlődését, valamint a közösségekben (család, osztály, iskola, település) való eligazodásukat. A tanulók ebben a fejlesztési szakaszban magyar népköltészeti alkotásokkal (népmese, mondóka, szólas, közmondás, találós kérdés, népdal), és magyar szerzők műveivel (műmese, vers, versrészlet) találkozhatnak.

Ez az időszak alkalmas arra is, hogy a tanuló felfedezze a körülötte lévő közösségi értékeket: otthon, család, iskola, haza. Itt alapozzuk meg az önálló ismeretszerzést. A különböző típusú szövegek feldolgozása a későbbi szaktárgyi tanulást készítik elő. A pedagógus kiemelt feladata és lehetősége, hogy a gyermek a tanulást pozitív élményként élje meg.

Az olvasástanuláshoz hasonlóan az írástanulás előkészítésére és jelrendszerének elsajátítására is elegendő időt kell biztosítani, differenciáltan kezelve a tanulók képességbeli eltéréseit.

Az írás és a helyesírás szerves egységet alkot. Az anyanyelvi ismeretek átadása a gyakorlati nyelvhasználaton keresztül történik, a fejlesztésre összpontosít. Középpontba kerül a helyesírási készség fejlesztése és a rendezett kézírás kialakítása.

Ez teszi lehetővé, hogy a tanuló írásban is képes legyen gondolatait kifejezni, azt megfelelően formába önteni.

Irodalom

A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

1. évfolyam Irodalom (heti 4 óra, 34hét x 4 óra=136 óra)

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Témakör össz-időkerete
BESZÉD ÉS OLVASÁS			
Beszéd és kommunikáció	10		10
Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	43	17	60
Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	38	10	48
Népmesék, műmesék	5		5
Versek, népköltészeti alkotások	4		4
Helyem a közösségben – család, iskola	3		3
Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	3		3
Állatok, növények, emberek	3		3
Összes óraszám:	109	27	136

2. évfolyam Irodalom (heti 4 óra, 34hét x 4 óra=136 óra)

Témakör neve	Kerettantervi	Helyi többlet	Témakör
---------------------	----------------------	----------------------	----------------

	i óraszám	Helyi többlet óraszám	össz-időkerete
BESZÉD ÉS OLVASÁS			
Beszéd és kommunikáció	15		15
Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	10	2	12
Népmesék, műmesék	26	5	31
Versek, népköltészeti alkotások	18	6	24
Helyem a közösségben – család, iskola	11	4	15
Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	17	5	22
Állatok, növények, emberek	12	5	17
Összes óraszám:	109	27	136

3. évfolyam: IRODALOM	(heti 3 óra, 34hét x 3 óra=102 óra)		
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összeitőkerete
Beszéd és kommunikáció	9	2	11
Mesék, történetek	10	3	13
Mondák, regék	12	5	17
Versek, népköltészeti alkotások	9	4	13
Helyem a világban	11	2	13
Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	12	1	13
Állatok, növények, tájak, találmányok	15	2	17
Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	4	1	5
Évfolyam összesen	82	20	102

4. évfolyam: IRODALOM	(heti 3 óra, 34hét x 3 óra=102 óra)		
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi	Helyi többlet-	Témakör

	óraszám	óraszám (±)	összidőkerete
Beszéd és kommunikáció	9	2	11
Mesék, történetek	7	2	9
Mondák, regék	13	3	16
Versek, népköltészeti alkotások	10	3	13
Helyem a világban	10	3	13
Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	9	4	13
Állatok, növények, tájak, találmányok	19	2	21
Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	5	1	6
Évfolyam összesen	82	20	102

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam Irodalom	Szabad órakeret	27
Témakör neve	Téma	Óraszám
BESZÉD ÉS OLVASÁS		
Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése		17
Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése Szövegek megértése bibliai történetekből	Rövid bibliai történetek olvasása, értelmezése.	10
2. évfolyam Irodalom	Szabad órakeret	27
Témakör neve	Téma	Óraszám
BESZÉD ÉS OLVASÁS		
Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése Szövegek megértése bibliai történetekből	Rövid bibliai történetek olvasása, értelmezése.	2
Népmesék, műmesék Egyházi történetek olvasása, értelmezése, tanulságok megfogalmazása	Olvasmányok, mesék tanulságainak összehasonlítása bibliai történetekkel, párhuzam keresése. Véleménynyilvánítások.	5
Versek, népköltészeti alkotások		6
Helyem a közösségben – család, iskola A tízparancsolat értelmezése	A jó melletti érvelésben tudja használni a Biblia	4

	általa ismert történeteinek tanulságait. Egymással szembeni tisztelet fontossága, a másság elfogadása.	
Évszakok, ünnepekörök, hagyományok		5
Állatok, növények, emberek		5

3. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	20
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszéd, kommunikáció	Rendszerezés, gyakorlás	2
Mesék, történetek	Összefoglalás, számonkérés	3
Mondák, regék Sátorlajújhelyi Református egyháztörténet	Néhány, az életkornak meg-felelő igeszakasz feldolgozása. A Biblia régies szóhasználatának megfigyelése. Gyakorlás.	5
Versek, népköltészeti alkotások Egyházi költészet	Egy-két reformátusíró, költő életének ismerete. Kutatás Reményik Sándor életéről.	4
Helyem a világban A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása	Egymás véleményének kulturált meghallgatása, saját vélemény megformálása.	2
Ünnepekörök, hagyományok, mesterségek Református ünnepek	Felkészülés műsorokra, versek, szövegek tanulása ünnepekre.	1
Emberek, állatok, növények, tájak, találmányok Egyházi példaképek	Erkölesi tanulság megfogalmazása. Társas kapcsolatok bibliai alapjai. A társakkal való együtt-érzés, a segítségadás fontossága. Összefoglalás, számonkérés.	2
Olvassunk együtt! Közös olvasmányok Életkori sajátosságoknak megfelelő bibliai igeszakaszok, történetek olvasása, értelmezése	Szókincsfejlesztés, bibliai szókincs fejlesztése. Erkölesi állásfoglalások megfogalmazása a keresztyén tanítások alapján.	1
	Összesen:	20

4. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	20
------------------------------	-------------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszéd, kommunikáció	Rendszerezés, gyakorlás	2
Mesék, történetek	Összefoglalás, számonkérés	2
Mondák, regék A református egyház és gyülekezet	Egymás véleményének kulturált meghallgatása, saját vélemény megformálása.	3
Versek, népköltészeti alkotások Egyházi költészet	Egy-két reformátusíró, költő életének ismerete.	3
Helyem a világban A gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása.	Egymás véleményének kulturált meghallgatása, saját vélemény megformálása.	3
Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek Református ünnepek	Felkészülés műsorokra, versek, szövegek tanulása ünnepekre.	4
Emberek, állatok, növények, tájak, találmányok A reformáció	Híres reformátorok megismerése a világhálón keresztül (Luther Márton, Kálvin János)	2
Olvassunk együtt! Közös olvasmányok Egyházi olvasmányok	Bibliai történetek olvasása, értelmezése. Válogatás Arany János gyermekverseiből.	1
Összesen:		20

1–2. évfolyam

Az iskolába kerülő gyermekek nyelvhasználata nagyon eltérő. Ennek a két évfolyamnak az egyik fő feladata az ösztönös nyelvhasználat tudatosítása. A nyelvi tudatosság fejlesztésének eredményeként fejlődik a tanuló fonémahallása, szótagolási, valamint analizáló-szintetizáló képessége, mindeközben elsajátítja az olvasás-írás jelrendszerét.

Az olvasás és írás készségének kialakítása alapvetően meghatározhatja a tanuló későbbi tanulási képességeinek fejlődését, iskolai sikerességét. Ezért szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált alapozás.

Az első tanév első féléve előkészítő időszak, melynek célja a tanulók megfigyelése, valamint a megfigyelések alapján a részképességek koncentrált és differenciált fejlesztése. Bár ebben az időszakban már megkezdődik a betűtanítás, a fő hangsúly a képességfejlesztésen van.

Az első félévben az írás előkészítése történik, melynek során kialakulnak a helyes írásszokások, és megtörténik a tanulók tájékozódási és finommotorikus képességének a fejlesztése. Megtörténik továbbá a betűelemek megismerése, vázolása, s a betűolvasás tanításával párhuzamosan elkezdődik a kisbetűk írásának tanítása.

Az olvasás jelrendszerének megtanítása párhuzamosan folyik az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztésével az egyes témakörök mentén. Az olvasástechnika elsajátításától folyamatosan a szövegértésre tevődik a hangsúly.

Az első két évfolyamon megkezdődik a rendezett íráshasználat kialakítása. Ez lendületes vázolóssal, vonalvezetés gyakorlásával, rendezett írásképre, önellenőrzésre és javításra való szoktatással történik.

Az írás, helyesírás tevékenységi kör kapcsán az elsődleges cél a nyelvi tapasztalatszerzésre épülő helyesírás kialakítása és fejlesztése.

A tanuló ebben a szakaszban megismeri a református iskolai élet sajátosságait, a szokásrendeket, hagyományokat. Megismerkedik néhány bibliai történettel. Megérti azok tanulságait, azokat képes felhasználni a saját cselekedeteiben is. Képesse válik arra, hogy felismerje kimondott szavainak jelentőségét. Felismeri a családi élet, a családi összetartás fontosságát a keresztyén ember életében. Fontossá válik számára az egymás iránti tisztelet, megtanulja elfogadni a másságot. Ünnepekörökhöz kapcsolódó egyházi verseket tanul.

Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.

Az 1–2. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 380 óra

BESZÉD ÉS OLVASÁS
1. Beszéd és kommunikáció
2. Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó képességek fejlesztése
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az időkeret tartalmazza az előkészítő szakasz képességfejlesztését és minden hang és betű tanításának előkészítését.
3. Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó képességek fejlesztése
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az időkeret tartalmazza minden hang- és betűtanítás ismereteit, fejlesztési feladatait.
4. Népmesék, műmesék

TÖRZSANYAG

Magyar népmesék: A vadgalamb és a szarka; Miért haragszik a disznó a kutyára, a kutya a macskára, a macska az egérre?; A sajtot osztó róka; Két kecske találkozott a pallón; A varga, a szikra és a bab; A róka és a kácsák; Jakab meg az apja; Az okos leány; Az öreg halász és a nagyravágyó felesége (Illyés Gyula); A hiú király; Csalimese (Benedek Elek); Lázár Ervin:

Mese reggelre; Zelk Zoltán: A három nyúl (verses mese); A pap meg a tojások (cigány népmese); Csukás István: Sün Balázs; Kormos István: Vackor az első bében (részletek)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Csukás István: A téli tücsök meséi /részlet/; A galamb, a réce meg a lúd; Az állatok vitája; Ki a legelőbbvaló?; A szegényember káposztája; A kiskakas gyémánt félkrajcárja (Arany László); Kinek köszönt a vándor?; Az állatok nyelvén tudó juhász; Tréfás mese (Benedek Elek gyűjtése); Móra Ferenc: Levelek hullása; Osváth Erzsébet: A fecskerepülőtéren; Lázár Ervin: Kék meg a sárga; Lázár Ervin: A fába szorult hernyó /részlet/; Kányádi Sándor: A néma tulipán; Kányádi Sándor: Mogyoró király meséje; Csukás István: Egy különös idegen; Csukás István: Süsü /részlet/; Kányádi Sándor: A mindennapi kenyér; Fazekas Anna: Öreg néne özikéje (verses mese); Jékely Zoltán: A három pillangó; Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék; Móricz Zsigmond: Iciri-piciri; Kutya-macska barátság; Kányádi Sándor: Mesemorzsa; Hárs Ernő: Vége a vakációnak; A kisgömböc; A kismalac és a farkasok (Arany László); Lázár Ervin: A lyukas zokni

5. Versek

TÖRZSANYAG

Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz; Kányádi Sándor: Ha a napnak; József Attila: Hangya; Weöres Sándor: Galagonya; Zelk Zoltán: Este jó, este jó...; Romhányi József: A bűnbánó elefánt; Csoóri Sándor: Esti párbeszéd; Csoóri Sándor: Csodakutya; Kiss Anna: A nappal és az éjszaka; **Móra Ferenc: A cinege cipője; József Attila: Altató; Petőfi Sándor: Anyám tyúkja;** Petőfi Sándor: Arany Lacinak; Gazdag Erzsébet: Álomban; Móricz Zsigmond: A török és a tehének (A vastag betűs művek memoritek.)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Kányádi Sándor: Ballag már; Móra Ferenc: Csókai csóka; Nemes Nagy Ágnes: A titkos út; Kányádi Sándor: Szarvasitató; Nemes Nagy Ágnes: Névnapra; Romhányi József: A pék pókja; Weöres Sándor: Nyári este; Móra Ferenc: Zengő ABC; Kányádi Sándor: Aki fázik; Tarbay Ede: Mit beszélt a vízimalom a patakka?; Nemes Nagy Ágnes: Lila fecske; Zelk Zoltán: Kóc, kóc; Weöres Sándor: Nyári este; Tamkó Sirató Károly: Pinty és ponty

6. Helyem a közösségben – család, iskola

TÖRZSANYAG

Janikovszky Éva: Már iskolás vagyok (részletek); Hervay Gizella: Elfelejtő mese; Zelk Zoltán: Kicsi vagyok én; Nemes Nagy Ágnes: Gesztenyefalevél valamint ismerettartalmú szövegek a Helyem a közösségben – család, iskola témakörben

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Fésűs Éva: Csupafül huszonkét meséje (részlet); Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami

7. Évszakok, ünnepkörök, hagyományok

TÖRZSANYAG

Magyar népköltés: Hónapsoroló; Zelk Zoltán: Négy vándor; Kányádi Sándor: Jön az ősz; **Petőfi Sándor: Itt van az ősz, itt van újra /részlet/;** Lázár Ervin: Mit ugrálsz, hideg?; **Weöres Sándor: Száncsengő;** Betlehemes játék; Weöres Sándor: Újévi mese; Gazdag Erzsébet: Itt a farsang; Devecsery László: Húsvét; A virágok vetélkedése (népköltészet – húsvét); Szabó Lőrinc: Tavasz; Szilágyi Domokos: Két nyári mondóka; Ágh István: Virágosat álmodtam; valamint ismerettartalmú szövegek az Évszakok, ünnepkörök, hagyományok témakörben (A vastag betűs művek memoritek.)

A törzanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Hónapmondóka; Csanádi Imre: Négy testvér; Zelk Zoltán: Őszi mese; Csanádi Imre: Doromboló; Csanádi Imre: Farkas üvölt; Zelk Zoltán: Téli fák; Móra Ferenc: A kíváncsi hópelyhek; Zelk Zoltán: Téli mese; Nemes Nagy Ágnes: Hóesésben; Kányádi Sándor: Betemetett a nagy hó; Szabó Lőrinc: Esik a hó; Devecsery László: Karácsonyi éjben, Kányádi Sándor: Szeptember; Kányádi Sándor: Fenyőmese; Szilágyi Domokos: Ősz; Kányádi Sándor: Szeptember; Kányádi Sándor: Fenyőmese; Kodály Zoltán: Pünkösdlő (részlet); Elindult Mária – magyar népének; Kányádi Sándor: Aki fázik; Zelk Zoltán: Csilingel a gyöngyvirág

8. Állatok, növények, emberek

TÖRZSANYAG

Ismerettartalmú szövegek az Állatok, növények, emberek témakörben

Beszéd és olvasás

TÉMAKÖR: Beszéd és kommunikáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1. évfolyam: 10 óra, 2. évfolyam: 15 óra

A témakör sajátossága a készségfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál;

- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket a nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza;
- részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben, vitában, és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdés, élményeiről, segítséggel vagy önállóan beszámol.
- megismeri a református iskolai élet sajátosságait, szokásrendeket, hagyományokat.
- megismeri a köszönéseket „Áldás, békesség” köszönés használatát, jelentését. „A tisztelet megnyilvánulási formáit, gyakorolja azokat.
- megfigyeli a beszéd, mint a rossz és a jó eszközét a Bibliában. (pl. Júdás árulása, Jézus példázata, Péter általi megtagadása)

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- beszédleghése és artikulációja megfelelő;
- figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd ritmusára, hangsúlyára, tempójára, a beszédhelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra;
- a szavakat hangokra, szótagokra bontja;
- a hangokból, szótagokból szavakat épít;
- a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja;
- részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, nyelvtörők, versek, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
- bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Beszédfejlesztés: beszédleghés, artikuláció fejlesztése, beszédritmus, beszédtempó,
- Ritmusérzék-fejlesztés
- Hangok, szótagok analízise, szintézise
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Beszédészlelés, beszédértés
- Kifejező, érthető beszéd
- Helyesejtés kialakítása
- Nem nyelvi jelek használata
- Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok
- Párbeszéd, szituációs játékok

FOGALMAK

helyesejtés, beszédleghés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, szituáció, drámajáték

TÉMAKÖR: Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1. évfolyam: 43+17 óra

A témakör sajátossága a képességfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt. A teljes témakörhöz szükséges idő egy félév.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát
- érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- a történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg;
- részt vesz a testséma-tudatosságot fejlesztő tevékenységekben (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek tudatosítása) és érzékelő játékokban;
- megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókinccset;
- szavakat hangokra, szótagokra bont;
- hangokból, szótagokból szavakat épít

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése
- Szókinccs gyarapítása
- Szókinccs aktivizálása
- Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése
- Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése
- Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése
- Szerialitás (sorrendiség, szabályszerűség, ismétlődés) fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Betű-hang azonosítás
- Szótagolás
- Olvasástechnika fejlesztése
- Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókinccsbe
- A-szóbeli és kifejezőkészség fejlesztése

FOGALMAK

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette; utána, közben, miközben stb.

TÉMAKÖR: Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1. évfolyam: 38+10 óra, 2. évfolyam: 10+2 óra

A témakör sajátossága a képességfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt. A teljes témakörhöz szükséges legrövidebb idő egy tanév.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát;
- érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát.
- rövid bibliai történetek olvasásával, értelmezésével bővíti szókincsét,

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz a testséma-tudatosságot (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban);
- megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókincset;
- szavakat hangokra, szótagokra bont;
- hangokból, szótagokból szavakat épít;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi nevelés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése
- Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése
- Szókincs gyarapítása
- Szókincs aktivizálása
- Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése
- Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése
- Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése
- Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Betű-hang azonosítás
- Összeolvasási képesség fejlesztése
- Szótagolás

- Nyelvi tudatosság fejlesztése: szótag és szó megkülönböztetése, hangok képzési sajátosságainak megfigyelése, szó kezdő hangjának azonosítása tanult betűvel, ismert betűvel szógyűjtés
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szótagolvasás, szóolvasás, mondatolvasás, két-három mondatból álló szöveg olvasása és megértése
- Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- A teljes magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi

FOGALMAK

hang, betű, kisbetű, nagybetű, magánhangzó, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette; utána, közben, miközben stb.

TÉMAKÖR: Népmesék, műmesék

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1. évfolyam: 5 óra, 2. évfolyam: 26+5 óra

A témakör sajátossága, hogy érték közvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- részt vesz különböző műfajú és megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat.

- olvasmányok, mesék tanulságainak összehasonlításával, bibliai történetekkel, párhuzamokat tud keresni, véleményt nyilvánítani.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismer néhány mesét és történetet a magyar – és rokon kultúrájú népek irodalmából;
- részt vesz népmesék és műmesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
- megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- közös olvasás, szövegfeldolgozás során megismer néhány mesét, elbeszélést

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi nevelés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Szótagoló olvasás
- Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése
- Események helyszíne, ideje, sorrendje
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Olvasási stratégiák: jóslás, keresés
- Önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelése és összefoglalása.
- Népmesék jellemző jegyeinek megfigyelése: meseszámok, kezdő és záró fordulatok, szóismétlések, szereplőtípusok
- A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi

FOGALMAK

szótag, szó, mondat, szöveg, mese, népmese, műmese, cím, szerző, szereplő, helyszín, időrend, tartalom, állandósult szókapcsolat, kezdő és záró fordulat, meseszám

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Bábszínház, színházlátogatás
- Élő meseíró meghívása, író-olvasó–találkozó szervezése

TÉMAKÖR: Versek, népköltészeti alkotások

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1. évfolyam: 4 óra, 2. évfolyam: 18+6 óra

A témakör sajátossága, hogy értékrendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A témakör tanulói

tevékenységeinek egy része kapcsolódik a „Beszéd és kommunikáció” témakör tevékenységeihez. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
- részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- élményt és tapasztalatot szerez különböző ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;
- érzékeli és átéli a vers ritmusát és hangulatát
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, elbeszélő költemények esetén a helyszínt, a szereplőket, az esetleges konfliktust és annak megoldását.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus és kortárs magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
- megtapasztalja a vershallgatás, a versmondás, a versolvasás örömét és élményét;
- segítséggel vagy önállóan előad verseket ritmuskíséréssel;
- a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.);
- a tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál;
- segítséggel, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai vagy dramatikus szöveget, szövegrészletet;
- különböző ritmikájú lírai művek megismerésével élményt és tapasztalatot szerez. Megismer alkotásokat a népköltészetből, a kortárs és klasszikus gyermeklírából;
- megismer néhány klasszikus, életkorának megfelelő verset a magyar irodalomból;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Ritmusérzék fejlesztése
- Olvasástechnika fejlesztése
  - Szótagoló olvasás
  - Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig
  - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
  - Verbális memória fejlesztése

- Népköltészeti alkotások, mondókák, népdalok, sorolók, kiszámolók stb.
- Belső képalkotás
- Ritmusélmény
- Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
- Egyéni olvasat megteremtése tanítói segítséggel
- A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- A vers formai jellemzői: ritmus, rím, refrén
- Magánhangzók, mássalhangzók

FOGALMAK

vers, verses mese, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Bábszínház-, színházlátogatás
- Élő költő meghívása, író-olvasó találkozó szervezése

TÉMAKÖR: Helyem a közösségben – család, iskola

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1. évfolyam: 3 óra, 2. évfolyam: 11+4 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Itt kerül sor a társadalmi értékek (család, iskola) tudatosítására. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását, részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;

- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- Képes önállóan vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelésére és összefoglalására;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét, együttműködik velük;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet.
- **a jó melletti érvelésben tudja használni a Biblia általa ismert történeteinek tanulságait. Fontosnak tartja az egymással szembeni tisztelet fontosságát, a másság elfogadását.**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- rövid meséket közösen olvas, megért, feldolgoz;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét;
- mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével;
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- képességeihez mértén bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus szituációs játékok megalkotásába;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- önállóan vagy tanítói segítséggel összefoglalja az olvasott történet tartalmát;
- könyvet kölcsönöz a könyvtárból, és azt el is olvassa, élményeit, gondolatait az általa választott módon megosztja;
- részt vesz konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a kisebb közösséghez (család, osztály) tartozás élményét.
- **megéli az egymásra, egymás érzelmeire való figyelést, meglátja a család szerepét a keresztyén emberek életében.**

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Beszédkészség fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Időben való tájékozódás fejlesztése
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szótagoló olvasás
- Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig
- Szövegértő olvasás fejlesztése

- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Empatikus képesség fejlesztése
- A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- Olvasási stratégiák: jóslás, keresés
- Szépirodalmi és ismeretközlő szövegek

FOGALMAK

iskola, osztály, közösség, könyvtár, tanítási idő, szünet, vakáció, házi feladat, család, családtag, rokon, testvér, nagyszülő, dédszülő, unoka, dédunoka, unokatestvér, otthon, barát, társ, összetartozás, felelősség, hűség, becsületesség, igazságosság, munka, házimunka, történet, mese, vers, bekezdés, párbeszéd, cím, szerző, helyszín, szereplők és tulajdonságaik, probléma és megoldás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- szociális otthon, idősek otthona stb. látogatása
- részvétel családi napon, idősek napján, hasonló események szervezése

TÉMAKÖR: Évszakok, ünnepkörök, hagyományok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1. évfolyam: 3 óra, 2. évfolyam: 17+5 óra

A témakör sajátossága, az ünnepkörök megismerésére, az évszakok ritmikusságának tapasztalására és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- megismer az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat, és ismeri ezek éves körforgását;
- jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
- felismer és ért néhány egyszerű, gyakori közmondást és szólást,
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;

- részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében, alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;
- élményeket és tapasztalatokat szerez saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeiről;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.
- megismerkedik ünnepkörhöz kapcsolódó egyházi versekkel, bibliai történetekkel

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Szótagoló olvasás
- Az olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink
- Magyar hagyományok tisztelete
- Az évszakok és ünnepek, jeles napok, népszokások (betlehemezés, március 15., húsvéti locsolkodás) jellemzői, körforgásuk
- keresztény/keresztyén ünnepkör: karácsony, húsvét, pünkösd
- nemzeti ünnepen elhangzó költemények figyelmes hallgatása, ismeretek szerzése jeles történelmi személyekről
- Lakóhely hagyományainak megismerése
- Szólások, közmondások, találós kérdések, nyelvtörők, kiszámolók, mondókák

FOGALMAK

keresztény/keresztyén ünnepkörhöz kapcsolódó jelképek (betlehemi csillag, bárány), családi ünnep, nemzeti ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólas, közmondás, évszak, körforgás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Részvétel hagyományokhoz, ünnepkörhöz kapcsolódó programokon
- Települési helytörténeti gyűjtemény meglátogatása
- Ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása

TÉMAKÖR: Állatok, növények, emberek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1. évfolyam: 3 óra, 2. évfolyam: 12+5 óra

A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- egyszerű, játékos formában megismerkedik a szövegek különböző modalitásával, médiumok szövegalkotó sajátosságainak alapjaival;
- tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
- gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
- ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
- különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést,
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a feladatvégzéshez szükséges személyes élményeit, előzetes tudását felidézi;
- képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
- érti az írott utasításokat, közléseket, kérdéseket, azokra adekvát módon reflektál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértés fejlesztése
- Olvasási stratégiák: cím és/vagy kép alapján következtetés a szöveg témájára
- Beszédfejlesztés
- Érzelmi fejlesztés
- Kedvenc állat vagy növény néhány mondatos bemutatása
- Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről
- Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése
- Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék)
- Lényegkiemelés képessége
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Egyszerű grafikus szervezők megismerése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Belső képalkotás
- Válogató olvasás
- Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
- Tanulás tanulása

FOGALMAK

ismeretközlő szöveg, adat, információ, időrend, cím, illusztráció

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása
- Részvétel természetvédelmi projektben

3–4. évfolyam

A harmadik-negyedik évfolyamon továbbra is kiemelt feladat az ösztönös nyelvhasználat tudatossá tétele és annak fejlesztése. Figyelembe kell venni, hogy a tanulók nyelvi képességei különbözőek. Ezért folyamatosan szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált fejlesztés.

A beszédfejlesztés, az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztése párhuzamosan folyik. Változatos műfajú és típusú szövegek segítik az egyéni szövegértelmezés kialakulását, és alapozzák a szövegfeldolgozás és a szövegből való tanulás technikáit. A kronologikus gondolkodás fejlesztése ebben az időszakban kezdődik meg történelmi témájú szövegek segítségével. Ezekkel a szövegekkel nem a történelmi ismeretek átadása, évszámok megtanítása a cél, hanem a fejlesztés mellett a nemzeti identitástudat kialakítása és a hazaszeretetre nevelés. Az első-második évfolyamon megjelenő témaköröket a harmadik-negyedik évfolyamon kibővítjük a világról szerzett ismeretekkel, a közösségi értékekkel és a környezettudatossággal. A feldolgozott szövegek mellett ezeken az évfolyamokon hosszabb epikus művekkel is találkozhatnak a tanulók, melynek célja az olvasóvá nevelés.

Törekedni kell arra, hogy az irodalmi alkotás kiválasztása az osztályközösséggel együtt történjen, és olyan, igényes művet olvassanak a gyerekek, amely az adott gyerekcsoport érdeklődésének és sajátosságainak megfelel. Fontos, hogy a kiválasztott művet tanítási óra keretében, folyamatolvasással dolgozzuk fel. Ez azt jelenti, hogy a tanító bemutatja a mű egyes részeit, majd néma (ha regényről van szó, otthoni) olvasásra és/vagy csoportos feldolgozásra jelöli ki.

A szóbeli és az írásbeli kifejezőkészség fejlesztése párhuzamosan zajlik. Az írásbeli szövegalkotásban az a cél, hogy élményalapú szövegek készüljenek akár közös alkotásként is. Ezek érdemjeggyel történő értékelése – az értékelés szubjektív jellege miatt – nem javasolt.

A református helyi tanterv tartalmazza a református jellegből adódó célkitűzéseket. Az irodalom tantárgy tananyagának tükröznie és egyúttal szolgálnia, erősíteni kell iskoláink keresztyén szellemiségét.

A tanuló ismerjen meg bibliai történeteket, legyen képes értelmezni azokat. Ismerje fel az irodalmi alkotások erkölcsi mondanivalóját. Társas kapcsolatainak tekintetében ismerje és alkalmazza a Biblia tanításait. Gyarapítsa szókincsét a Bibliából, figyelje meg a régies szóhasználatot.

Legyen képes kulturált véleménynyilvánításra, erkölcsi állásfoglalások megfogalmazására keresztyén tanítások alapján.

Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.

A 3–4. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 340 óra, a helyi tervezésű, évfolyamonként 34-34 órával kiegészítve 408 óra.

OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS

1. Beszéd és kommunikáció

2. Mesék, történetek

TÖRZSANYAG

Magyar népmesék: A furfangos királykisasszony és az okos molnárlegény; A molnár, a fia meg a szamár; Világszép Ilonka; Hazugságmese; Füllentő mese; Kőleves; A só; Szécsi Magda: A cigányasszony meg az ördög; Benedek Elek: A szamár meg az oroslán; A holló és a róka - Aesopus, La Fontaine; **Romhányi József: Interjú a farkassal, aki állítólag megette Piroskát; Rákos Sándor: A két kis vadkörtefa; Tordon Ákos: Pilleruha; Lázár Ervin: Csodapatika; Csukás István: A téli tücsök meséi (részlet)**

Választható helyi tervezésű tartalmak: (A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

Magyar népmesék: A szamárrá változott barát; Az öszvércsikó, a róka meg a farkas; A megszámlálhatatlan sok juh; A csillagszemű juhász; Mese a dohányról; A legfinomabb falat; Benedek Elek: Kígyós Jancsi; Lázár Ervin: A szőkevény szeplők; Pilinszky János: A nap születése; Szilvát adok szeméért! (bolgár népmese); Berze Nagy János: A fekete madár; Arany László: A macska és az egér; A farkas és a bárány – Aesopus és La Fontaine; Benedek Elek: Az öregek; Lázár Ervin: Vacskamati; Kányádi Sándor: Kenyérmadár; Kányádi Sándor: Farkasúzó furulya
Rendszerezés, gyakorlás, összefoglalás

3. Mondák, regék

TÖRZSANYAG

Gaál Mózes: Mese a csodaszarvasról; Móra Ferenc: A hunok hazát keresnek; Móra Ferenc: Az Isten kardja; Gárdonyi Géza: Attila temetése; Gaál Mózes: Emese álma; **Lázár Ervin: Szent István koronája (részletek); A sapkatöltés – Szent István-legenda – somogyi népmonda nyomán; Mátyást királlyá választják – Benczédi Székely István és Thuróczi János krónikája nyomán; Mátyás király és az öregember – (Illyés Gyula: Hetvenhét magyar népmese); Móra Ferenc: Furfangos Támadi; Móra Ferenc: Kevély Kereki valamint ismerettartalmú szövegek**

Választható helyi tervezésű tartalmak: (A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

Gaál Mózes: Fiamnak; A magyarok eredete – Kézai Simon és Anonymus krónikája nyomán; Garay János: Álmos (részlet); A fehér ló mondája (A Képes Krónika nyomán); Koltay Gergely: Honfoglalás; A vérszerződés - Anonymus krónikája nyomán; Kányádi Sándor: Az elveszett követ; Móra Ferenc: Harmatos zöld fűben... ; Gergő juhász kanala – magyar népmese; Mesék Mátyás királyról; Tatay Sándor: Kinizsi Pál – könyvismertetés; Tatay Sándor: Kinizsi Pál (Két fenevad – részlet); Móra Ferenc: Bem apó kisdobosa; Mikszáth Kálmán: A nagy nap; Galamboskő – népmonda nyomán (Lengyel Dénes: Régi magyar

mondák című könyvéből); Hegedűs Géza: Egy külföldi követ levele Mátyás király könyvtárából valamint ismerettartalmú szövegek: a Vérszerződés, honfoglalás, honfoglalók élete a Kárpát-medencében, honfoglalás-kori mesterségek, Szent Korona története, Államalapítás, királyok kora, tatárjárás, török hódoltság kora, kuruc-labanc korszak (Rákóczi), forradalom és szabadságharc.

A sátorlajújhelyi református egyháztörténet.

Rendszerezés, gyakorlás.

4. Versek

TÖRZSANYAG

Nemes Nagy Ágnes: Fekete hattyú; Nemes Nagy Ágnes: Bodzavirág; Kányádi Sándor: Valami készül; **Radnóti Miklós: Éjszaka**; **Verbőczy Antal: Ősz (képvers)**; **Áprily Lajos: Március**; **József Attila: Mama**; **Tóth Árpád: Láng**; József Attila: Kertész leszek; Weöres Sándor: Hold és felhő; Nagy László: Dióverés; Kányádi Sándor: Ballada; Tamkó Sirató Károly: Tengerecki hazaszáll; **Kölcsey Ferenc: Himnusz (első két versszak)**; **Vörösmarty Mihály: Szózat (keretversszakok)**; **Petőfi Sándor: Nemzeti dal**; Leksa Manush: Cigány bölcsődal (A vastag betűs művek memoriterek.)

Választható helyi tervezésű tartalmak: (A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

Radnóti Miklós: A mécsvirág kinyílik; Ratkó József: Tavasz; Weöres Sándor: Kánikula; József Attila: Csendes, kévébe...; Kányádi Sándor: Csukástó; Weöres Sándor: Fülemlüle; Weöres Sándor: A tündér; Weöres Sándor: Robogó szekerek – *próza költemény*; Kányádi Sándor: Sóhajtás; *Magyar népdalok*: Elindultam szép hazámbul; Tavaszi szél vizet áraszt; Ej-haj, gyöngyvirág; Nem szoktam; Serkenj fel, kegyes nép
Egyházi költészet – Reményik Sándor versei, munkássága
Összefoglalás, gyakorlás

5. Helyem a világban

TÖRZSANYAG

Kiss Anna: Hol van a világ vége? – *próza költemény*; Fekete István: A tölgyfa (részlet); **Csukás István: Kurta mese Lázár Ervinről (Lázár Ervin ötvenedik születésnapjára)** valamint ismerettartalmú szövegek a Helyem a világban témakörben

Választható helyi tervezésű tartalmak: (A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék; Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami (részlet)

A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása

Rendszerezés, összefoglalás

6. Ünnepekörök, hagyományok, mesterségek

TÖRZSANYAG

Nagy László: Adjon az Isten; Nagy László: Csodafiú – szarvas; Nagyvárad János: Csendes éj; Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony; Ady Endre: Kis, karácsonyi ének; Szabó Lőrinc: Lóci verset ír; Locsolóvers; **Kodály Zoltán: Pünkösödölő (részlet)** továbbá ismerettartalmú szövegek az Ünnepekörök, hagyományok, mesterségek témakörben

Választható helyi tervezésű tartalmak:

Vers-, szövegtanulás egyházi ünnepekre, műsorokra – A reformáció napja, karácsony, húsvét, bizonyágtételek
Gyakorlás, rendszerezés

7. Növények, állatok, emberek (találmányok, felfedezések)

TÖRZSANYAG

Buda Ferenc: Kőből rakott mese; Lázár Ervin: Bab Berci köve - dramatizált változat valamint ismerettartalmú szövegek: A föld élőlényei: növények, állatok – az életkori sajátosságoknak megfelelő érdekességek; Különleges tájak bemutatása (Magyarország); Magyar találmányok felfedezések; Nobel-díjasok valamint **ismerettartalmú szövegek**

Választható helyi tervezésű tartalmak: (A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

Fekete István: Csí és más mesék; valamint ismerettartalmú szövegek: A világegyetemtől haladva a Földre – a bolygónk megismerése (pl: nyughatatlan bolygónk; háborgó Föld – vulkánkitörések, földrengések keletkezése; barlangok: cseppkő, jég; a felszín vizei; a légkör; a szivárvány; villámok keletkezése)

Egyházi példaképek.

Összefoglalás, számonkérés.

8. Olvassunk együtt! Közös olvasmányok

TÖRZSANYAG

Lázár Ervin: Bab Berci; **Tatay Sándor: Kinizsi Pál**; Fekete István: Vuk

Választható helyi tervezésű tartalmak: (A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

Berg Judit: Rumini; Janikovszky Éva: A nagy zuhó; Csukás István: Pom-Pom meséi.

Életkori sajátosságoknak megfelelő bibliai igeszakaszok, történetek olvasása, értelmezése.

Rendszerezés, gyakorlás

Olvasás, szövegértés

3. osztály

TÉMAKÖR: Beszéd és kommunikáció

ÓRAKERET: 9+2 óra

A témakör sajátossága a készségfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. A témakör feldolgozása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; a tervezéskor figyelembe vesszük az ehhez szükséges időt. A témakör két tanévet ölel fel.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- használja a kapcsolatfelvételi, kapcsolattartási, kapcsolatlezárási formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés; testtartás, testtávolság, tekintettartás, hangsúly, hanglejtés, hangerő, hangszín, megköszönés, elköszönés;
- élményeiről, olvasmányairól segítséggel vagy önállóan beszámol
- **bibliai igeszakaszok értelmezése tanítói magyarázat segítségével**
- **megfigyeli a Biblia régies szóhasználatát**
- **részt vesz prezentáció készítésében és előadásában**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- beszédlejtése és artikulációja megfelelő, figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd helyes ritmusára, hangsúlyára, tempójára, az élethelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra
- a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja;
- részt vesz ismert szövegek (versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
- képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus szituációs játékok, improvizációk megalkotásába.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Ritmusérzék-fejlesztés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Beszédészlelés, beszédértés
- Kifejező, érthető beszéd

- Helyes ejtés tanítása
- Nem nyelvi jelek használata
- Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok
- Párbeszéd, szituációs játékok, improvizáció

FOGALMAK

helyesejtés, beszédlegzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, hanglejtés, hangsúly, szünet, testtartás, mimika, térköszabályozás, párbeszéd, szituáció, improvizáció

TÉMAKÖR: Mesék, történetek

ÓRAKERET: 10+3 óra

A témakör sajátossága, hogy érték közvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- felkészülés után tagolt szöveget érthetően olvas hangosan;
- részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- önállóan, képek, grafikai szervezők (kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis stb.) segítségével vagy tanítói segédlettel a szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a történetet;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát;
- megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük;
- részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat, alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
- a szöveg megértését igazoló feladatokat végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismer néhány mesét és történetet a magyar és más népek irodalmából.
- **élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar és egyházi alkotások – megismerésével;**
- olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
- részt vesz népmesék és műmesék, regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek lényeges mozzanatait és a saját vagy társai élethelyzetét;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- önállóan, képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt;
- **megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült, illetve vallásos tartalmú filmet, médiaterméket.**

Választható helyi tervezésű tartalmak: (A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- Bábszínház-, színházlátogatás
- Élő meseíró meghívása, író-olvasó találkozó szervezése
- Interjú készítése
- Rendszerezés, gyakorlás

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallott szöveg megértésének fejlesztése
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése
- Vázlatírás, hiányos vázlat kiegészítése a szöveghez
- Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása
- Kulcsszavak azonosítása
- Főbb szerkezeti egységek elkülönítése
- Beszédfejlesztés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Érzelmi intelligencia fejlesztése
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása

- Lényegkiemelő képesség fejlesztése
- Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás
- Grafikus szervezők: fűrtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat, kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis...
- Mesék jellemzői: jellegzetes szereplők, kifejezések, fordulatok és meseszámok

FOGALMAK

mese, népmese, történet, valóság, cím, szerző, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, bekezdés, időrend, vázlat, összefoglalás

TÉMAKÖR: Mondák, regék

ÓRAKERET: 12+5 óra

A témakör sajátossága, hogy érték közvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- részt vesz regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
- saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- bővíti a témáról szerzett ismereteit egyéb források feltárásával, gyűjtőmunkával, könyvtárhasználattal, filmek, médiatermékek megismerésével,
- **kutatómunkát folytat a sátoraljaújhelyi református egyház történetével kapcsolatban,**
- **mondákban előforduló történelmi helyszínek megtekintése**
- **összefoglalás, rendszerezés**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;

- nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;
- részt vesz rövid történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében. Alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;
- megismer a szűkebb környezetéhez kötődő irodalmi és kulturális emlékeket, emlékhelyeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése
- Kronologikus gondolkodás fejlesztése
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Múltbeli események, élethelyzetek és szokások felismerése, elkülönítése
- Olvasási stratégiák: jóslás, keresés, áttekintés, összefoglalás
- Mondák-regék valós és mesei elemei
- Híres történelmi személyek és események

FOGALMAK

monda, rege, mesei elem, valós elem, cím, szerző, helyszín, időrend, tartalom, múlt, jelen, jövő

TÉMAKÖR: Versek, népköltészeti alkotások

ÓRAKERET: 9+4 óra

A témakör sajátossága, hogy érték közvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;

- ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
- részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- élményt és tapasztalatot szerez változatos ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;
- felismeri és indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- megfigyeli a költői nyelv sajátosságait, megértésélményeit az általa választott módon megfogalmazza, megjeleníti,
- **igyekszik megismerni református költők munkásságát,**
- **bábszínház-, színházlátogatás során nyitott a darab befogadására,**
- **képes ismeretei rendszerzésére**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
- a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.);
- önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, népköltészeti alkotást, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet;
- szövegszerűen felidézi Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Petőfi Sándor: Nemzeti dal című verseinek részleteit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés - beszédhallás fejlesztése
- Ritmusérzék fejlesztése
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
  - Belső képalkotás
  - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
  - Egyéni szövegértelmezés kialakítása tanítói segítséggel
  - Ritmus, rím, refrén
  - Magánhangzók, mássalhangzók
  - Népköltészeti alkotások: mondókát, népdalt, sorolót

FOGALMAK

vers, himnusz, dal, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet

TÉMAKÖR: Helyem a világban

ÓRAKERET: 11+2 óra

A témakör sajátossága, hogy önazonosságtudat kialakítására és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
- digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a szöveg tartalmát;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat.

Választható helyi tervezésű tartalmak: (A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- szociális otthon, idősek otthona stb. látogatása
- részvétel családi napon, idősek napján, bekapcsolódás hasonló események szervezésébe
- részvétel természetvédelmi projektben
- látogatás nemzeti/történelmi emlékhelyekre, múzeumokba
- összefoglalás, számonkérés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
- digitális forrásokat is használ;
- törekszik a világ tapasztalati úton történő megismerésére, értékeinek tudatos megóvására;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- élményeket és tapasztalatokat szerez néhány szövegtípusról és műfajról, szépirodalmi és ismeretközlő szövegről;
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;

- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet;
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
- tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
- gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
- ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
- különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- feladatvégzés során társaival együttműködik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- Szótagoló olvasás
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
- Élő és élettelen környezet
- Kulturális értékek megismerése és tisztelete
- Természeti értékek tisztelete
- Környezettudatosság
- Együttműködés, közösségformálás
- Önismeret, társismeret
- Kulturált véleménynyilvánítás
- Mások véleményének elfogadása
- Fenntartható fejlődés
-

FOGALMAK

világ, földrész, ország, haza, környezet, közösség, család

TÉMAKÖR: Ünnepekörök, hagyományok, mesterségek

ÓRAKERET: 12+1 óra

A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
  - olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
  - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
  - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
  - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál, a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
  - ismer és ért néhány egyszerű és gyakori szólást, szóláshasonlatot, közmondást, találós kérdést, nyelvtörőt, kiszámolót, mondókát;
  - megéli a közösséghez tartozás élményét;
  - megismeri saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeit,
  - megismeri a református egyházi ünnepekkel kapcsolatos hagyományokat,
  - az ünnepekre versek, szövegek tanulásával készül
  - részt vesz hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon

Választható helyi tervezésű tartalmak: (A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- települési helytörténeti gyűjtemény meglátogatása
- ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása
- találkozás, ismerkedés népi mesterségek művelőivel
- részvétel népi mesterségekhez kapcsolódó tevékenységekben
- rendszerezés, gyakorlás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megérti a rövid szövegeket, részt azok olvasásában, közös feldolgozásában;
- ismeri a keresztény/keresztén ünnepköröket (karácsony, húsvét, pünkösd), nemzeti és állami ünnepeket (március 15., augusztus 20., október 23.), népszokást (Márton-nap, Luca-nap, betlehemezés, húsvéti locsolkodás, pünkösdölés);
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében;
- részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
- megismeri a jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz, népi mesterségekhez kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat;
- jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
- részt vesz a témában neki szóló kiállítások megismerésében;
- megfigyeli az ünnepek, hagyományok éves körforgását;
- jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;

- ismerkedik régi magyar mesterségekkel, irodalmi művek olvasásával és gyűjtőmunkával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink
- Magyar hagyományok tisztelete
- Az ünnepek jellemzői, körforgásuk
- Lakóhely hagyományainak megismerése
- Szólások, szóláshasonlatok, közmondások
- Találós kérdések
- Régi magyar mesterségek
- Jeles történelmi személyek Szent István király, Szent László király, IV. Béla király, Mátyás király, II. Rákóczi Ferenc, Petőfi Sándor, Széchenyi István, Kossuth Lajos

FOGALMAK

családi ünnep, nemzeti ünnep, állami ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, szóláshasonlat, közmondás, körforgás, mesterség, foglalkozás

TÉMAKÖR: Növények, állatok, emberek, találmányok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15+2 óra

A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
- gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
- ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
- különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- **feladatvégzés során társaival együttműködik,**

- egyházi példaképek cselekedeteinek megismerése során képes erkölcsi tanulság megfogalmazására.

Választható helyi tervezésű tartalmak: (A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- Összefoglalás, számonkérés
- Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása
- Részvétel természetvédelmi projektben
- Múzeumlátogatás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a szövegekhez kapcsolódó személyes élményeit, ismereteit felidézi és megosztja;
- röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot,
- önállóan vagy tanítói segítséggel használja az alapvető olvasási stratégiákat;
- információkat, adatokat gyűjt a szövegből, kiemeli a bekezdések lényegét; tanítói segítséggel, vagy önállóan megfogalmazza azt.
- megismeri és alkalmazza az adott témához kapcsolódó lexikonokat;
- néma olvasás útján megérti a rövid, életkorának megfelelő tankönyvi szöveg tartalmát és az utasításokat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértés fejlesztése
- Beszédfejlesztés
- Egyszerű magyarázat, szemléltetés alapján új szó vagy kifejezés jelentésének megértése
- A megismert szavak, kifejezések alkalmazása a különböző nyelvi szinteken
- Kedvenc növény, állat, híres magyar ember és találmányai néhány mondatos bemutatása (Jedlik Ányos, Puskás Tivadar, Szentgyörgyi Albert, Bíró László, Gábor Dénes, Neumann János, Rubik Ernő)
- Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésekről
- Növények, állatok csoportosítása különféle szempontok szerint
- Egyszerű grafikus szervezők alkalmazása (fürtábra, t-táblázat, gondolattérkép)
- Lényegkiemelés képessége
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Belső képalkotás
- Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
- Tanulás tanulása

FOGALMAK

ismeretközlő szöveg, adat, információ, cím, illusztráció, szöveg, bekezdés

TÉMAKÖR: Olvassunk együtt! Közös olvasmányok

ÓRAKERET: 4+1 óra

A témakör sajátossága, hogy olvasási, tanulási motívumok és képességek fejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- igeszakaszok olvasása, értelmezése által bibliai szókincse fejlődik,
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
- nyitott az irodalmi művek befogadására;
- értő figyelemmel követi a tanító/társai felolvasását;
- verbális és vizuális módon vagy dramatikus eszközökkel reflektál a szövegre, megfogalmazza a szöveg alapján benne kialakult képet;
- röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és megfogalmazza a köztük lévő kapcsolatokat;
- saját gondolkodási és nyelvi szintjén megalkotja a szöveg jelentését önmaga számára, megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját; meghallgatja társai véleményét, azokra reflektál;
- keresztyén tanítások alapján erkölcsi állásfoglalásra képes;
- részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban;
- az adott helyzetnek megfelelően tudatosan alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- az olvasott szöveghez illusztrációt készít, a hiányos illusztrációt kiegészíti, vagy a meglévőt társítja a szöveggel.

Választható helyi tervezésű tartalmak: (A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- Könyvtárlátogatás
- Színház, bábszínház látogatása
- Részvétel olvasmánnyal kapcsolatos prezentáció készítésében
- Közös olvasmány dramatikus feldolgozása
- Közös olvasmányt feldolgozó film megtekintése

– Rendszerezés, gyakorlás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ajánlással és/vagy egyén
- i érdeklődésének és az életkori sajátosságainak megfelelően
- választott irodalmi alkotást ismer meg;
- részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő, gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegek: klasszikus, kortárs magyar alkotások megismerésével;
- olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket;
- megtapasztalja az életkorának, érdeklődésének megfelelő szövegek befogadásának és előadásának élményét és örömet;
- részt vesz legalább két hosszabb terjedelmű, magyar és gyermekirodalmi alkotás feldolgozásában;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- a megismert irodalmi szövegekhez, iskolai eseményekhez plakátot, meghívót, saját programjaihoz meghívót készít hagyományosan és digitálisan;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a problémahelyzetet és annak megoldását;
- az olvasott szövegekben kulcsszavakat azonosít, a főbb szerkezeti egységeket önállóan vagy segítséggel elkülöníti;
- megfogalmazza saját véleményét a szereplők cselekedeteiről;
- képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét;
- mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- részt vesz a közösen feldolgozott történet dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítséggel a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi nevelés
- Irodalmi műveltség alapozása
- Hallott és olvasott szöveg megértésének fejlesztése
- Bemutató olvasás követése
- Olvasásra nevelés
- Olvasási kedv felkeltése, olvasás megszerettetése
- Kreatív befogadás
- Kreatív írás
- Szövegértő olvasás fejlesztése
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése
- Kulcsszavak azonosítása, főbb szerkezeti részek elkülönítése
- Beszédfejlesztés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés

- Verbális memória fejlesztése
- Érzelmi intelligencia fejlesztése
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Lényegkiemelő képesség fejlesztése
- Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás
- Grafikus szervezők: pl. fűrtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat kerettörténet, történetterkép, mesetáblázat, karakter-terkép, történetpiramis stb.
- Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása
- Lapbook, plakát, könyvajánló, képregény
- Kérdésfeltevés

FOGALMAK

regény, meseregény, szerző, cím, kiadó, tartalomjegyzék, fülszöveg, történet, valóság, fejezet, időrend, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, illusztráció

4. osztály

TÉMAKÖR: Beszéd és kommunikáció

ÓRAKERET: 9+2 óra

A témakör sajátossága a készségfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. A témakör feldolgozása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; a tervezéskor figyelembe vesszük az ehhez szükséges időt. A témakör két tanévet ölel fel.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- használja a kapcsolatfelvételi, kapcsolattartási, kapcsolatlezárási formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdés; testtartás, testtávolság, tekintettartás, hangsúly, hangleadás, hangerő, hangszín, megköszönés, elköszönés;
- élményeiről, olvasmányairól segítséggel vagy önállóan beszámol
- **bibliai igeszakaszok értelmezése tanítói magyarázat segítségével**
- **megfigyeli a Biblia régies szóhasználatát**
- **részt vesz prezentáció készítésében és előadásában**
- **képessé válik a tanult ismeretek rendszerezésére**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- beszédlegzése és artikulációja megfelelő, figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd helyes ritmusára, hangsúlyára, tempójára, az élethelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra
- a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szövegűen, érthetően tolmácsolja;
- részt vesz ismert szövegek (versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
- képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus szituációs játékok, improvizációk megalkotásába.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Ritmusérzék-fejlesztés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Beszédészlelés, beszédértés
- Kifejező, érthető beszéd
- Helyes ejtés tanítása
- Nem nyelvi jelek használata
- Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok
- Párbeszéd, szituációs játékok, improvizáció

FOGALMAK

helyesejtés, beszédlegzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, hanglejtés, hangsúly, szünet, testtartás, mimika, térköszabályozás, párbeszéd, szituáció, improvizáció

TÉMAKÖR: Mesék, történetek

ÓRAKERET: 7+2

A témakör sajátossága, hogy érték közvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- felkészülés után tagolt szöveget érthetően olvas hangosan;
- részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- önállóan, képek, grafikai szervezők (kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis stb.) segítségével vagy tanítói segédlettel a szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a történetet;

- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát;
- megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük;
- részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat, alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
- a szöveg megértését igazoló feladatokat végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismer néhány mesét és történetet a magyar és más népek irodalmából.
- **élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar és egyházi alkotások – megismerésével;**
- olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
- részt vesz népmesék és műmesék, regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képet;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek lényeges mozzanatait és a saját vagy társai élethelyzetét;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- önállóan, képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt;
- **megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült, illetve vallásos tartalmú filmet, médiaterméket.**

Választható helyi tervezésű tartalmak: (A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- **Bábszínház-, színházlátogatás**
- **Élő meseíró meghívása, író-olvasó találkozó szervezése**
- **Interjú készítése**
- **Összefoglalás, gyakorlás**

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallott szöveg megértésének fejlesztése
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése
- Vázlatírás, hiányos vázlat kiegészítése a szöveghez
- Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása
- Kulcsszavak azonosítása
- Főbb szerkezeti egységek elkülönítése
- Beszédfejlesztés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Érzelmi intelligencia fejlesztése
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Lényegkiemelő képesség fejlesztése
- Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás
- Grafikus szervezők: fűrtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat, kerettörténet, történetterkép, mesetáblázat, karakter-terkép, történetpiramis...
- Mesék jellemzői: jellegzetes szereplők, kifejezések, fordulatok és meseszámok

FOGALMAK

mese, népmese, történet, valóság, cím, szerző, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, bekezdés, időrend, vázlat, összefoglalás

TÉMAKÖR: Mondák, regék

ÓRAKERET: 13+3 óra

A témakör sajátossága, hogy érték közvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- részt vesz regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
- saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet

- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- bővíti a témáról szerzett ismereteit egyéb források feltárásával, gyűjtőmunkával, könyvtárhasználattal, filmek, médiatermékek megismerésével,
- **kutatómunkát folytat a sátoraljaújhelyi református egyház történetével kapcsolatban,**
- **a gyülekezeti életben való részvétele által pozitív érzelmi kötődése alakul ki az egyházhoz, a gyülekezethez**
- **mondákban előforduló történelmi helyszínek megtekintése**
- **képesse válik a tanult ismeretek rendszerezésére**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;
- nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;
- részt vesz rövid történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében. Alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;
- megismer a szűkebb környezetéhez kötődő irodalmi és kulturális emlékeket, emlékhelyeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése
- Kronologikus gondolkodás fejlesztése
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Múltbéli események, élethelyzetek és szokások felismerése, elkülönítése
- Olvasási stratégiák: jóslás, keresés, áttekintés, összefoglalás
- Mondák-regék valós és mesei elemei
- Híres történelmi személyek és események

FOGALMAK

monda, rege, mesei elem, valós elem, cím, szerző, helyszín, időrend, tartalom, múlt, jelen, jövő

TÉMAKÖR: Versek, népköltészeti alkotások

ÓRAKERET: 10+3 óra

A témakör sajátossága, hogy érték közvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
- részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- élményt és tapasztalatot szerez változatos ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;
- felismeri és indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- megfigyeli a költői nyelv sajátosságait, megértéseményeit az általa választott módon megfogalmazza, megjeleníti,
- bábszínház-, színházlátogatás során nyitott a darab befogadására
- igyekszik megismerni református költők munkásságát
- képessé válik a tanult ismeretek rendszerezésére

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
- a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.);
- önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, népköltészeti alkotást, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet;
- szövegszerűen felidézi Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Petőfi Sándor: Nemzeti dal című verseinek részleteit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés - beszédhallás fejlesztése
- Ritmusérzék fejlesztése

- Olvasástechnika fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
  - Belső képalkotás
  - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
  - Egyéni szövegértelmezés kialakítása tanítói segítséggel
  - Ritmus, rím, refrén
  - Magánhangzók, mássalhangzók
  - Népköltészeti alkotások: mondókát, népdalt, sorolót

FOGALMAK

vers, himnusz, dal, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet

TÉMAKÖR: Helyem a világban

ÓRAKERET: 10+3 óra

A témakör sajátossága, hogy önazonosságtudat kialakítására és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
- digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a szöveg tartalmát;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat.

Választható helyi tervezésű tartalmak: (A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- szociális otthon, idősek otthona stb. látogatása
- részvétel családi napon, idősek napján, bekapcsolódás hasonló események szervezésébe
- részvétel természetvédelmi projektben
- látogatás nemzeti/történelmi emlékhelyekre, múzeumokba
- összefoglalás, gyakorlás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
- digitális forrásokat is használ;
- törekszik a világ tapasztalati úton történő megismerésére, értékeinek tudatos megóvására;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- élményeket és tapasztalatokat szerez néhány szövegtípusról és műfajról, szépirodalmi és ismeretközlő szövegről;
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet;
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
- tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
- gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
- ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
- különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- feladatvégzés során társaival együttműködik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- Szótagoló olvasás
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
- Élő és élettelen környezet
- Kulturális értékek megismerése és tisztelete
- Természeti értékek tisztelete
- Környezettudatosság
- Együttműködés, közösségformálás
- Önismeret, társismeret
- Kulturált véleménynyilvánítás
- Mások véleményének elfogadása
- Fenntartható fejlődés
-

FOGALMAK

világ, földrész, ország, haza, környezet, közösség, család

TÉMAKÖR: Ünnepekörök, hagyományok, mesterségek

ÓRAKERET: 9+4 óra

A témakör sajátossága, hogy érték közvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
  - olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
  - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
  - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
  - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál, a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
  - ismer és ért néhány egyszerű és gyakori szólást, szóláshasonlatot, közmondást, találós kérdést, nyelvtörőt, kiszámolót, mondókát;
  - megéli a közösséghez tartozás élményét;
  - megismeri saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeit,
  - megismeri a református egyházi ünnepekkel kapcsolatos hagyományokat,
  - az ünnepekre versek, szövegek tanulásával készül
  - részt vesz hagyományokhoz, ünnepekörökhöz kapcsolódó programokon

Választható helyi tervezésű tartalmak: (A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- részvétel hagyományokhoz, ünnepekörökhöz kapcsolódó programokon
- települési helytörténeti gyűjtemény meglátogatása
- ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása
- találkozás, ismerkedés népi mesterségek művelőivel
- részvétel népi mesterségekhez kapcsolódó tevékenységekben
- összefoglalás, gyakorlás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megérti a rövid szövegeket, részt azok olvasásában, közös feldolgozásában;

- ismeri a keresztény/keresztén ünnepköröket (karácsony, húsvét, pünkösd), nemzeti és állami ünnepeket (március 15., augusztus 20., október 23.), népszokást (Márton-nap, Luca-nap, betlehemezés, húsvéti locsolkodás, pünkösdölés);
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében;
- részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
- megismeri a jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz, népi mesterségekhez kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat;
- jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
- részt vesz a témában neki szóló kiállítások megismerésében;
- megfigyeli az ünnepek, hagyományok éves körforgását;
- jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
- ismerkedik régi magyar mesterségekkel, irodalmi művek olvasásával és gyűjtőmunkával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink
- Magyar hagyományok tisztelete
- Az ünnepek jellemzői, körforgásuk
- Lakóhely hagyományainak megismerése
- Szólások, szóláshasonlatok, közmondások
- Találós kérdések
- Régi magyar mesterségek
- Jeles történelmi személyek Szent István király, Szent László király, IV. Béla király, Mátyás király, II. Rákóczi Ferenc, Petőfi Sándor, Széchenyi István, Kossuth Lajos

FOGALMAK

családi ünnep, nemzeti ünnep, állami ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, szóláshasonlat, közmondás, körforgás, mesterség, foglalkozás

TÉMAKÖR: Növények, állatok, emberek, találmányok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 19+2 óra

A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
- gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
- ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
- különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- feladatvégzés során társaival együttműködik,
- egyházi példaképek cselekedeteinek megismerésével képes erkölcsi tanulság megfogalmazására.

Választható helyi tervezésű tartalmak: (A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- Összefoglalás, számonkérés
- Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása
- Részvétel természetvédelmi projektben
- Múzeumlátogatás
- Híres reformátorok (Luther Márton, Kálvin János) életének megismerése a világhálón keresztül
- Összefoglalás, gyakorlás, számonkérés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a szövegekhez kapcsolódó személyes élményeit, ismereteit felidézi és megosztja;
- röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot,
- önállóan vagy tanítói segítséggel használja az alapvető olvasási stratégiákat;
- információkat, adatokat gyűjt a szövegből, kiemeli a bekezdések lényegét; tanítói segítséggel, vagy önállóan megfogalmazza azt.
- megismeri és alkalmazza az adott témákhoz kapcsolódó lexikonokat;
- néma olvasás útján megérti a rövid, életkorának megfelelő tankönyvi szöveg tartalmát és az utasításokat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Olvasástechnika fejlesztése
- Szövegértés fejlesztése
- Beszédfejlesztés

- Egyszerű magyarázat, szemléltetés alapján új szó vagy kifejezés jelentésének megértése
- A megismert szavak, kifejezések alkalmazása a különböző nyelvi szinteken
- Kedvenc növény, állat, híres magyar ember és találmányai néhány mondatos bemutatása (Jedlik Ányos, Puskás Tivadar, Szentgyörgyi Albert, Bíró László, Gábor Dénes, Neumann János, Rubik Ernő)
- Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésekről
- Növények, állatok csoportosítása különféle szempontok szerint
- Egyszerű grafikus szervezők alkalmazása (fürtábra, t-táblázat, gondolattérkép)
- Lényegkiemelés képessége
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Belső képalkotás
- Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
- Tanulás tanulása

FOGALMAK

ismeretközlő szöveg, adat, információ, cím, illusztráció, szöveg, bekezdés

TÉMAKÖR: Olvassunk együtt! Közös olvasmányok

ÓRAKERET: 5+1 óra

A témakör sajátossága, hogy olvasási, tanulási motívumok és képességek fejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- igeszakaszok olvasása, értelmezése által bibliai szókinése fejlődik,
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
- nyitott az irodalmi művek befogadására;
- értő figyelemmel követi a tanító/társai felolvasását;
- verbális és vizuális módon vagy dramatikus eszközökkel reflektál a szövegre, megfogalmazza a szöveg alapján benne kialakult képet;
- röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és megfogalmazza a köztük lévő kapcsolatokat;

- saját gondolkodási és nyelvi szintjén megalkotja a szöveg jelentését önmaga számára, megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját; meghallgatja társai véleményét, azokra reflektál;
- keresztyén tanítások alapján erkölcsi állásfoglalásra képes;
- részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban;
- az adott helyzetnek megfelelően tudatosan alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- az olvasott szöveghez illusztrációt készít, a hiányos illusztrációt kiegészíti, vagy a meglévőt társítja a szöveggel.

Választható helyi tervezésű tartalmak: (A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- Könyvtárlátogatás
- Színház, bábszínház látogatása
- Részvétel olvasmánnyal kapcsolatos prezentáció készítésében
- Közös olvasmány dramatikus feldolgozása
- Közös olvasmányt feldolgozó film megtekintése
- Gyakorlás, rendszerezés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ajánlással és/vagy egyéni érdeklődésének és az életkori sajátosságainak megfelelően
- választott irodalmi alkotást ismer meg;
- részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő, gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegek: klasszikus, kortárs magyar alkotások megismerésével;
- olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket;
- megtapasztalja az életkorának, érdeklődésének megfelelő szövegek befogadásának és előadásának élményét és örömet;
- részt vesz legalább két hosszabb terjedelmű, magyar és gyermekirodalmi alkotás feldolgozásában;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- a megismert irodalmi szövegekhez, iskolai eseményekhez plakátot, meghívót, saját programjaihoz meghívót készít hagyományosan és digitálisan;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a problémahelyzetet és annak megoldását;
- az olvasott szövegekben kulcsszavakat azonosít, a főbb szerkezeti egységeket önállóan vagy segítséggel elkülöníti;
- megfogalmazza saját véleményét a szereplők cselekedeteiről;
- képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét;
- mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;

- részt vesz a közösen feldolgozott történet dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítséggel a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Érzelmi nevelés
- Irodalmi műveltség alapozása
- Hallott és olvasott szöveg megértésének fejlesztése
- Bemutató olvasás követése
- Olvasásra nevelés
- Olvasási kedv felkeltése, olvasás megszerettetése
- Kreatív befogadás
- Kreatív írás
- Szövegértő olvasás fejlesztése
- Szövegben való tájékozódás fejlesztése
- Kulcsszavak azonosítása, főbb szerkezeti részek elkülönítése
- Beszédfejlesztés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Verbális memória fejlesztése
- Érzelmi intelligencia fejlesztése
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
- Lényegkiemelő képesség fejlesztése
- Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás
- Grafikus szervezők: pl. fűrtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat kerettörténet, történetterkép, mesetáblázat, karakter-terkép, történetpiramis stb.
- Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása
- Lapbook, plakát, könyvajánló, képregény
- Kérdésfeltevés

FOGALMAK

regény, meseregény, szerző, cím, kiadó, tartalomjegyzék, fülszöveg, történet, valóság, fejezet, időrend, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, illusztráció

Magyar nyelv 1- 4. évfolyam
Általános tantervű tanulócsoporthok
1-4. évfolyam

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	4	136	82	54
2.	4	136	82	54
3.	3	102	54	48
4.	3	102	54	48

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A kerettantervi óraszámhoz képest 1-4. évfolyamon heti 1 órával (évi 34 óra) megemelt óraszámot kapott a tantárgy a szabadon felhasználható órakeret terhére.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyama számára – Magyar nyelv és irodalom 1-4. évfolyam

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

A tantárgy helyi tantervét átdolgozta: Ihnáthné Hallók Mária, Leskó Sándorné

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: Mészáros Csaba igazgató

A magyar nemzeti kultúra alapja a magyar nyelv. Nyelvünk és kultúránk, benne irodalmunk a nemzeti identitásunk megteremtői, őrzői és alakítói. Az oktatásban a magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért kulcsszerepe van: ismereteket ad, készségeket, képességeket, gondolkodást fejleszt, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Az érzelmi nevelés egyik fontos eszköze. Az irodalmi alkotások nemcsak esztétikai teljesítmények, hanem közösséget és személyiséget formálnak, tehát jövőt alakító képességük is van. Nyelvünk és irodalmunk nemzeti identitásunk alapját képezik a maguk sajátos eszközeivel.

Kultúránk a Kárpát-medencei magyarság kultúrája. A magyar irodalom a Kárpát-medencei magyarság irodalma. Nemcsak a magyar nyelv köti össze a magyar alkotókat és műveiket, hanem közös történelmünk, kulturális hagyományaink is, egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

A nevelés-oktatás cél- és feladatrendszere az alapfokú képzés első szakaszában, az 1-4. évfolyamon:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát, viszonyulásait az élő és élettelen világhoz. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak követői és később gyarapítói legyenek.
- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók életkoruknak megfelelő, biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, érdeklődésüket, olyan olvasó emberekké neveljük őket, akik a képzési szakasz végére többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Művelt emberekké neveljük a diákokat, akik korosztályuknak, érettségüknek megfelelő értékrendszerrel, ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket értelmezni tudják.
- Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mértén tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális szövegeket.
- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzeteket megértsék, és ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenképp a nyelvhasználat fejlesztését szolgálják.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat elő tudják adni.
- Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és érdeklődésük megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.

- Segíteni kell a diákokat a tanulás tanulásában, az önképzés igényének kialakításában.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének az érzelmi fejlődésük az alapja.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve.

Az egyes témakörök óraszámát minimum és maximum értékeket tartalmaz. A minimum óraszámot a törzsanyagra kell fordítani. Ha az osztály vagy csoport ezt az egységet hamarabb fel tudja dolgozni – tehát a megadott minimum órakeretben (órakeret 80%-a) –, akkor a pedagógus felhasználhatja a maradék órákat (órakeret 20%-a) a megadott tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre, kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására. Amennyiben a 80% nem elegendő a törzsanyag teljesítésére, akkor az órakeret 100%-át kell erre fordítani.

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

a) A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

b) A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában komplex egységet alkot. Az olvasás és írás jelrendszerének tanítása párhuzamosan folyik a többi nyelvi készség és képesség, a szóbeli és írásbeli nyelvhasználati területek (*beszéd, olvasás, hallott és olvasott szöveg értése, írás, helyesírás, szóbeli és írásbeli szövegalkotás*) folyamatos fejlesztésével.

A kompetencia-fejlesztés alapja a beszéd, az olvasás és az írás készségszintű elsajátítása, mely a pedagógus által is közvetített ismeretekre épülve játékokkal, játékos gyakorlatokkal valósul meg a leghatékonyabban.

A gyermek beszéde ezen oktatási szakaszban folyamatosan fejlődik. Napjainkban a megváltozott társadalmi körülmények következtében a beszédfejlődés lényegesen lelassult, ezért annak tudatos és folyamatos fejlesztése szükséges.

Az óvoda és az iskola közötti átmenet segítésére az előkészítő időszak hosszát rugalmasan kell kezelni, figyelembe véve az iskolába kerülő gyerekek eltérő adottságait, meglévő ismereteit. Ebben az időszakban kell a pedagógusnak megfigyelnie a tanulókat, és ezekre a

megfigyelésekre építve kezdheti meg a differenciált fejlesztést. A fejlesztési cél az, hogy a betűtanítás és -tanulás – lehetőség szerint – az első tanév végéig befejeződjen. Az írott nagybetűk írásának tanítása második osztályra tevődik.

A készségfejlesztés sajátosságainak megfelelően a tananyag egymásra épülően bővül. Az első két évfolyam témakörei újabb ismeretekkel egészülnek ki és megkezdődik a nyelvi-irodalmi fogalmak megalkotásának előkészítése. Az első két évfolyam témakörei megjelennek a harmadik-negyedik évfolyamon is.

A változatos műfajú és típusú szövegek a tanulók világról szerzett ismereteit bővítik, szó- és kifejezőkészségüket gazdagítják, ezáltal segítik az önismeretük fejlődését, valamint a közösségekben (család, osztály, iskola, település) való eligazodásukat. A tanulók ebben a fejlesztési szakaszban magyar népköltészeti alkotásokkal (népmese, mondóka, szólás, közmondás, találós kérdés, népdal), és magyar szerzők műveivel (műmese, vers, versrészlet) találkozhatnak.

Ez az időszak alkalmas arra is, hogy a tanuló felfedezze a körülötte lévő közösségi értékeket: otthon, család, iskola, haza. Itt alapozzuk meg az önálló ismeretszerzést. A különböző típusú szövegek feldolgozása a későbbi szaktárgyi tanulást készítik elő. A pedagógus kiemelt feladata és lehetősége, hogy a gyermek a tanulást pozitív élményként élje meg.

Az olvasástanuláshoz hasonlóan az írástanulás előkészítésére és jelrendszerének elsajátítására is elegendő időt kell biztosítani, differenciáltan kezelve a tanulók képességbeli eltéréseit.

Az írás és a helyesírás szerves egységet alkot. Az anyanyelvi ismeretek átadása a gyakorlati nyelvhasználaton keresztül történik, a fejlesztésre összpontosít. Középpontba kerül a helyesírási készség fejlesztése és a rendezett kézírás kialakítása.

Ez teszi lehetővé, hogy a tanuló írásban is képes legyen gondolatait kifejezni, azt megfelelően formába önteni.

Magyar nyelv

1. évfolyam Magyar nyelv (heti 4 óra, 34 hét x 4 óra=136 óra)

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Témakör össz-időkerete
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS			
Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése	34	25	59
Írás jelrendszere	24	17	41
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	11	4	15
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	2	2	4

Kisbetű – nagybetű	4	2	6
A magyar ábécé – a betűrend	2	2	4
Hangok időtartamának jelentés megkülönböztető szerepe	5	2	7
Összes óraszám:	82	54	136

2. évfolyam Magyar nyelv (heti 4 óra, 34hét x 4 óra=136 óra)

Témakör neve	Kerettantervi i óraszám	Helyi többlet óraszám	Témakör össz- időkerete
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS			
Írás jelrendszere	10	6	16
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	12	8	20
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	18	10	28
Kisbetű – nagybetű	11	8	19
A magyar ábécé – a betűrend	13	8	21
Hangok időtartamának jelentés megkülönböztető szerepe	18	14	32
Összes óraszám:	82	54	136

3. évfolyam: MAGYAR NYELV	(heti 3 óra, 34 hét x 3 óra=102 óra)		
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	7	4	11
A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései	8	8	16
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	5	6	11
Szótó és toldalék, szóelemzés	5	3	8
Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	5	2	7
1. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű – nagybetű	7	9	16
2. Tulajdonságokat kifejező szavak	5	5	10
3. Mennyiségeket kifejező szavak	3	2	5
4. Cselekvés, történet a múltban,	9	9	18

jelenben, jövőben			
Évfolyam összesen	54	48	102

4. évfolyam: MAGYAR NYELV	(heti 3 óra, 34 hét x 3 óra=102 óra)		
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összídőkerete
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	3	2	5
A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései	5	3	8
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat	11	8	19
Szótő és toldalék, szóelemzés	6	3	9
Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	3	5	8
1. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű – nagybetű	7	11	18
2. Tulajdonságokat kifejező szavak	3	2	5
3. Mennyiségeket kifejező szavak	7	3	10
4. Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	9	11	20
Évfolyam összesen	54	48	102

1. évfolyam Magyar nyelv	Szabad órakeret	54
Témakör neve	Téma	Óraszám
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS		
Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése		25
Írás jelrendszere		17
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó		4
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg Egyházi ünnepek neveinek másolása	Másolás gyakorlása írott, és nyomtatott szövegről.	2

Kisbetű – nagybetű		2
A magyar ábécé – a betűrend		2
Hangok időtartamának jelentés megkülönböztető szerepe		2

2. évfolyam Magyar nyelv	Szabad órakeret	54
Témakör neve	Téma	Óraszám
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS		
Írás jelrendszere		6
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó		8
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg Egyházi ünnepek neveinek másolása	Másolás gyakorlása írott, és nyomtatott szövegről.	10
Kisbetű – nagybetű Bibliai személynevek másolása, tollbamondása	Helyesírási gyakorlatok, tollbamondások.	8
A magyar ábécé – a betűrend		8
Hangok időtartamának jelentés megkülönböztető szerepe		14

3.évfolyam: MAGYAR NYELV	Szabad órakeret:	48
Tematikai egység	Téma	Óraszám
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	Szógyűjtés egy-egy egyházi ünnephez kapcsolódóan Összefoglalás, számonkérés.	4
A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései	Szókincsfejlesztés, bibliai szókincs fejlesztése. Rendszerezés, gyakorlás. Összefoglalás, számonkérés.	8
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása)	A megismert bibliai történetekről fogalmazás készítése Rendszerezés, gyakorlás	6
Szótó és toldalék, szóelemzés	Helyesírási gyakorlatok, tollbamondások. Összefoglalás, számonkérés.	3
Hangalak és jelentés kapcsolata,	Bibliából származó közmondássá, szólássá,	2

állandósult szókapcsolatok	állandósult szókapcsolattá vált mondasok olvasása, értelmezése.	
1. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű – nagybetű	Bibliai személynevek emlékezetből írása; tollbamondása. Differenciált képességfejlesztés. Rendszerezés, gyakorlás. Összefoglalás, számonkérés.	9
2. Tulajdonságokat kifejező szavak	Rendszerezés, gyakorlás.	5
3. Mennyiségeket kifejező szavak	Rendszerezés, gyakorlás.	2
4. Cselekvés, történet a múltban, jelenben, jövőben	Cselekvést, történet kifejező szavak felismerése bibliai szövegekben. Rendszerezés, gyakorlás. Összefoglalás, számonkérés.	9
	Összesen:	48

4. évfolyam: MAGYAR NYELV	Szabad órakeret:	48
Tematikai egység	Téma	Óraszám
A nyelv építő kövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	Szógyűjtés egy-egy egyházi ünnephez kapcsolódóan Összefoglalás, számonkérés.	2
A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései	Szókincsfejlesztés, bibliai szókincs fejlesztése. Rendszerezés, gyakorlás.	3
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása)	A megismert bibliai történetekről fogalmazás készítése Rendszerezés, gyakorlás. Összefoglalás, számonkérés.	8
Szótő és toldalék, szóelemzés	Hiányos egyházi szövegek kiegészítése a megfelelő szavakkal. Rendszerezés, gyakorlás.	3
Hangalak és jelentés kapcsolata,	Bibliából származó közmon-	5

állandósult szókapcsolatok	dássá, szólássá, állandósult szókapcsolattá vált mondások olvasása, értelmezése. Gyakorlás.	
1. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű – nagybetű	Helyesírás gyakorlása; a Biblia gyakori személy- és földrajzi neveinek tollbamondása, emlékeztetből írása. Differenciált képességfejlesztés. Rendszerezés, gyakorlás. Összefoglalás, számonkérés.	11
2. Tulajdonságokat kifejező szavak	Rendszerezés, gyakorlás.	2
3. Mennyiségeket kifejező szavak	Összefoglalás, számonkérés.	3
4. Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	Helyesírás gyakorlása, tollbamondások. Cselekvést, történést kifejező szavak felismerése, megnevezése egyházi történetekben. Differenciált képességfejlesztés. Rendszerezés, gyakorlás. Összefoglalás, számonkérés.	11
	Összesen:	48

Írás és helyesírás

TÉMAKÖR: Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1. évfolyam: 34+25 óra

Ez a tematikus egység szoros egységet képez, az óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is. A megvalósításhoz szükséges idő egy félév.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre

- gondolatait, érzelmeit, véleményét, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben, érzékelő játékokban;
- tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése
- Hallásfejlesztés-beszédhallás fejlesztése
- Testséma, nagymozgások fejlesztése
- Tapintás, érzékelés fejlesztése
- Finommotorika fejlesztése
- Síkbeli tájékozódás fejlesztése
- Tájékozódás a hármasszoros vonalrendszerben
- Helyes ceruzafogás kialakítása
- Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása
- Írástechnika fejlesztése
- Lendületes vonalvezetés
- Betűelemek

FOGALMAK

betűelem, számelem, vonalrendszer, kapcsolás; viszonzyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette stb.

TÉMAKÖR: Írás jelrendszere

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1. évfolyam: 24+17 óra, 2. évfolyam: 10+6 óra

A tematikus egység szoros egységet képez, az óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír. Törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban;
- tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold;
- saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;

- írásbeli munkáját segítséggel, vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Testséma, (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek) nagymozgások fejlesztése
- Tapintás, érzékelés fejlesztése
- Finommotorika fejlesztése
- Síkbeli tájékozódás fejlesztése
- Helyes ceruzafogás kialakítása
- Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása
- Írástechnika fejlesztése
- Írott kis- és nagybetűk alakítása, kapcsolása
- Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése
- Betű- és hangazonosítás
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Magyar ábécé írott kis- és nagybetűi és kapcsolásaik
- 3-4 szóból álló mondatok írása

FOGALMAK

hang, betű, betűelem, hosszú hang, rövid hang, kisbetű, nagybetű, vonalrendszer, írásjel, ékezet, magánhangzó, mássalhangzó, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette stb.

TÉMAKÖR: A nyelv építő kövei: hang/betű, szótag, szó

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1. évfolyam: 11+4 óra, 2. évfolyam: 12+8 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- saját tempójában elsajátítsa az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjék a rendezett írásképre;
- törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;
- érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikáljon;
- feladatvégzés során társaival együtt működjék;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrizze, javítsa.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között;
- a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése
- Fonémahallás fejlesztése
- Vizuális memória fejlesztése
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
- Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
- Helyesírási készség fejlesztése
- Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban
- A kiejtéssel megegyező rövid (2-3 szótagból álló) szavak helyes leírása;
- Aktív szókincs fejlesztése
- Szótagolás, elválasztás
- Legalább 20-20 (összesen 40) gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kétagú szavak) helyes leírása
  - 20 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó
- 4-5 szóból álló mondat leírása

FOGALMAK

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű (háromjegyű) mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, „j” hang kétféle jelölése

TÉMAKÖR: A nyelv építő kövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1. évfolyam: 2+2 óra, 2. évfolyam: 18+10 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja;
- a szövegalkotás során törekszik meglévő szókincsének aktivizálására;

- megadott szempontok alapján szóban mondatokat és 3-4 mondatos szöveget alkot.
- **egyházi ünnepek neveinek másolásával gyakorolja a helyesírást.**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint az időtartamukat;
- a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál.
- szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ösztönös nyelvtudás formálása
- Nyelvi tudatosság fejlesztése
- Önellenőrzés, hibajavítás képessége
- Hibajavítás szöveg minta alapján
- Helyesírási készség alapozása, differenciált fejlesztése
- Mondatkezdő nagybetű, mondatzáró írásjelek
- A kijelentő és kérdő mondatok
- Megfigyelt és gyakran használt szavakban a „j” hang helyes jelölése

FOGALMAK

betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű

TÉMAKÖR: Kisbetű – nagybetű

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1. évfolyam: 4+2 óra, 2. évfolyam: 11+8 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol. A megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
- felismeri, jelentésük alapján csoportosítja, és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;
- a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál.

- bibliai személynevek másolásával, tollbamondásával gyakorolja megszerzett ismereteit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a több hasonló élőlény, tárgy nevét kis kezdőbetűvel írja;
- a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szókincsfejlesztés, szókincs-aktivizálás
- Helyesírási készség fejlesztése funkcionális másolással, tollbamondással
- Hibajavítás és önellenőrzési képesség fejlesztése
- Szavak csoportosítása és válogatása jelentésük alapján
- Élőlény, tárgy neve
- Több hasonló élőlény, tárgy neve és helyesírása
- Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek)
- Mondatkezdő nagybetű

FOGALMAK

kisbetűs és nagybetűs ábécé, élőlények neve, tárgyak neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév

TÉMAKÖR: A magyar ábécé – a betűrend

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1. évfolyam: 2+2 óra, 2. évfolyam: 13+8 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, egyszerű mondatokat önállóan leírja;
- érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikál;
- ismer és használ nyomtatott és digitális forrásokat az ismeretei bővítéséhez, rendszerezéséhez;
- biztosan ismeri és használja a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol. Az erre vonatkozó szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
- feladatvégzés során társaival együttműködik;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol;
- segítséggel használ életkorának megfelelő szótárakat;
- megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között, és írásban pontosan jelöli ezeket a tanult szavakban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése
- Fonémahallás fejlesztése
- Vizuális memória fejlesztése
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
- Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
- Helyesírási készség fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- A betűrend, a különböző betűvel kezdődő szavak betűrendbe sorolása

FOGALMAK

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Könyvtárlátogatás

TÉMAKÖR: Hangok időtartamának jelentés-megkülönböztető szerepe

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1. évfolyam: 5+2 óra, 2. évfolyam: 18+14 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;

- a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Fonémahallás fejlesztése
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetése)
- Szókincsfejlesztés
- Artikuláció fejlesztése
- Beszédfejlesztés
- Helyesírási készség fejlesztése
- Jellegzetes, csak magánhangzók vagy mássalhangzók időtartamában eltérő szavak helyesírása

FOGALMAK

mondat, szó, rövid/hosszú magánhangzó/mássalhangzó, jelentés, időtartam

3–4. évfolyam

Az írástechnika fejlesztése és az eszközszerű íráshasználat ezen a két évfolyamon is folytatódik. Nem nyelvi ismereteket tanítunk, hanem játékos, élményszerű tapasztalatokon alapuló fejlesztés folyik. A szófaji fogalmak helyett a szavak jelentésével és helyesírásával foglalkozunk.

A szóbeli és az írásbeli kifejezőkészség fejlesztése párhuzamosan zajlik. Az írásbeli szövegalkotásban az a cél, hogy élményalapú szövegek készüljenek akár közös alkotásként is. Ezek érdemjeggyel történő értékelése – az értékelés szubjektív jellege miatt – nem javasolt.

Legyen képes kulturált véleménynyilvánításra, erkölcsi állásfoglalások megfogalmazására keresztyén tanítások alapján.

Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.

Nyelvtan, helyesírás és szövegalkotás

3. évfolyam

TÉMAKÖR: A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó elválasztás, betűrendbe sorolás

ÓRAKERET: 7+4 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- feladatok megoldása során társaival együttműködik;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír és törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;
- a kiejtéssel megegyező, rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, hibáit javítja;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, a megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
- életkorának megfelelő, digitális és hagyományos szótárakat használ;
- megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű mássalhangzók között;
- a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- biztosan szótagol, alkalmazza az elválasztás szabályait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése
- Fonémahallás fejlesztése
- Vizuális memória fejlesztése
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
- Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
- Helyesírási készség fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- Szótagolás, elválasztás, egytagú és összetett szavak
- 20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása
- 20-40 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó

FOGALMAK

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű

mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, összetett szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése

VÁLASZTHATÓ HELYI TERVEZÉSŰ TARTALMAK:

(A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- Szógyűjtés egy-egy egyházi ünnephez kapcsolódóan
- Rendszerezés, gyakorlás, ismétlés
- Összefoglalás, számonkérés

TÉMAKÖR: A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)

ÓRAKERET: 8+8 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
  - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
  - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően válaszol;
  - a megismert szavakat, kifejezéseket helyesen alkalmazza;
  - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír;
  - törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;
  - gondolatait, érzelmeit, véleményét életkorának, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza;
  - egyéni képességeinek megfelelően alkot szövegeket írásban;
  - a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására;
  - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
  - részt vesz ismert szövegek (például versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
  - képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus szituációs játékok megalkotásába.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri, indokolja a cím és szöveg közti összefüggést;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;

- megadott szempontok alapján rövid mesét ír, kiegészít vagy átalakít, vázlatot készít;
- tanítói segítséggel megadott rímpárokban különböző témákban 2-4 soros verset alkot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése
- Mondatok és összekapcsolásuk
- Történetalkotás szóban
- Szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése
- Íráskészség fejlesztése
- Írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése
- Anyaggyűjtés módjai
- szó- és kifejezőkészlet gyűjtése;
- Vázlatkészítés, vázlat kiegészítése
- Szerkezeti egységek elkülönítése
- Kulcsszavak, kulcsmondatok kiemelése
- Szövegalkotás főbb lépései
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása

FOGALMAK

mondat, szöveg, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, címadás, téma, anyaggyűjtés, vázlat, előzmény, esemény, következmény, levél, SMS, e-mail, címzett, feladó, válasz, továbbítás, megszólítás, önellenőrzés, hibajavítás

VÁLASZTHATÓ HELYI TERVEZÉSŰ TARTALMAK:

(A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- Rendszerezés, gyakorlás, ismétlés
- Összefoglalás, számonkérés
- Szókincsfejlesztés, bibliai szókincs fejlesztése

TÉMAKÖR: A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg elektronikus levél)

ÓRAKERET: 5+6 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

- egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;
- megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- írásbeli munkáit segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a hangjelölés megismert szabályait helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés és szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat a mondatvégi írásjeleket;
- szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ösztönös nyelvhasználat formálása
- Nyelvi tudatosság fejlesztése
- Önellenőrzés, hibajavítás képessége
- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- 20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kétagú szavak) helyes leírása

FOGALMAK

betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű

VÁLASZTHATÓ HELYI TERVEZÉSŰ TARTALMAK:

(A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- A megismert bibliai történetekről fogalmazás készítése
- Részvétel osztályújság, napló, iskolaujság készítésében hagyományos és digitális formában
- Rendszerezés, gyakorlás, ismétlés
- Összefoglalás, számonkérés

TÉMAKÖR: Szótó és toldalék, szóelemzés

ÓRAKERET: 5+3 óra

A témakör sajátossága, hogy többnyire képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- **törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;**
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- szavakat hangokra és szótagokra bont;
- kérdésre adott válaszában helyesen todalékolja a szavakat;
- önállóan felismeri és elkülöníti az egytövű ismert szavakban a szótövet és a todalékot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hallásfejlesztés, fonémahallás fejlesztése
- Betű-hang azonosítás
- Szótagolási képesség fejlesztése
- Hang- és betűanalízis képességének fejlesztése
- Szótó és todalék fogalma felismerés szintjén
- Nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- Szóalak felbontása
- Toldalékos szavak helyes használata
- Toldalékos szavak funkcionális másolása, tollbamondása, emlékezetből írása
- Helyesejtés-fejlesztés hangkapcsolat-gyakorlatokkal
- Hibajavítás és önellenőrzés képességének fejlesztése

FOGALMAK

hang-betű, betűkapcsolat, hangkapcsolat, szótagolás, szótó, todalék, szóelemző írásmód, önellenőrzés

VÁLASZTHATÓ HELYI TERVEZÉSŰ TARTALMAK:

(A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- **Helyesírási gyakorlatok, tollbamondások**
- **Rendszerezés, gyakorlás, ismétlés**
- **Összefoglalás, számonkérés**

TÉMAKÖR: Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok

ÓRAKERET: 5+2 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismer és ért néhány egyszerű szólást, közmondást;
- megérti és használja az ismert állandósult szókapcsolatokat;
- különféle módokon megjeleníti az ismert szólások, közmondások jelentését.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése
- Szókincs fejlesztése, szókincs aktivizálása
- Árnyalt nyelvhasználat fejlesztése
- Hangalak – jelentés
- Ellentétes jelentésű szavak, rokon értelmű szavak
- Szólások, közmondások, szóláshasonlatok
- Népmesék kezdő és záró formulái, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok
- Szó szerinti és átvitt jelentés
- Szólások, közmondások hagyományörző szerepe, néhány ismert szólás, közmondás eredete

FOGALMAK

szólás, közmondás, szókapcsolat, hangalak, jelentés, egyjelentésű szavak, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak

VÁLASZTHATÓ HELYI TERVEZÉSŰ TARTALMAK:

(A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- Rendszerezés, gyakorlás, ismétlés
- Összefoglalás, számonkérés

TÉMAKÖR: Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve

ÓRAKERET: 7+9 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az egyéni sajátosságaihoz mértén olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.
- felismeri, jelentésük alapján csoportosítja és önállóan vagy segítséggel leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét kifejező szavakat

- megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát
- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat;
- felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert szavakat;
- ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.
- a több hasonló élőlény, tárgy vagy gondolati dolog nevét kis kezdőbetűvel írja;
- a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- Aktív szókinccs fejlesztése
- Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
- Együttműködési képesség
- Élőlény, tárgy, gondolati dolog neve
- Kis- és nagy kezdőbetűs szavak másolása, tollbamondása, emlékezetből írása
- Több hasonló élőlény, tárgy, gondolati dolog neve és helyesírása
- Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek, intézménynevek, címek)
- Mondatkezdő nagybetű
-

FOGALMAK

élőlények neve, tárgyak neve, gondolati dolgok neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév, intézménynév, címek neve

VÁLASZTHATÓ HELYI TERVEZÉSŰ TARTALMAK:

(A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- Bibliai személynevek emlékezetből írása; tollbamondása
- Differenciált képességfejlesztés
- Rendszerezés, gyakorlás, ismétlés
- Összefoglalás, számonkérés

TÉMAKÖR: Tulajdonságokat kifejező szavak

ÓRAKERET: 5+5 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a tulajdonságot kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;
- ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
- A megfigyelt és értelmezett fokozott melléknevek helyes írásmódja
- Együttműködési képesség

FOGALMAK

ellentétes jelentésű kifejezések, rokon értelmű szavak, egybeírás, különírás, szótó, toldalék, tulajdonságot kifejező szó

VÁLASZTHATÓ HELYI TERVEZÉSŰ TARTALMAK:

(A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- Rendszerezés, gyakorlás, ismétlés
- Összefoglalás, számonkérés

TÉMAKÖR: Mennyiségeket kifejező szavak

ÓRAKERET: 3+2 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;

- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a mennyiségeket kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
- A megfigyelt és értelmezett fokozott számnevek helyes írásmódja
- Együttműködési képesség

FOGALMAK

különírás, szótő, toldalék, mennyiségeket kifejező szó

VÁLASZTHATÓ HELYI TERVEZÉSŰ TARTALMAK:

(A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- Rendszerezés, gyakorlás, ismétlés
- Összefoglalás, számonkérés

TÉMAKÖR: Cselekvés, történet a múltban, jelenben, jövőben

ÓRAKERET: 9+9 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az egyéni sajátosságaihoz mértén olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;

- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- kérdésre adott válaszában megfelelően todalékolja a szavakat;
- felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést kifejező szavakat;
- megkülönbözteti a múltban, jelenben és jövőben zajló cselekvéseket, történéseket;
- helyesen alkalmazza a szóbeli és írásbeli szövegalkotásában az idő kifejezésének nyelvi eszközeit;
- felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést, történést kifejező szavakat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- Fogalmazási alapismeretek
- Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
- A megfigyelt és értelmezett igekötős igék helyes írásmódja
- Együttműködési képesség

FOGALMAK

múlt, jelen, jövő, egybeírás, különírás, szótő, todalék, cselekvést jelentő szó

VÁLASZTHATÓ HELYI TERVEZÉSŰ TARTALMAK:

(A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- Cselekvést, történést kifejező szavak felismerése bibliai szövegekben
- Rendszerezés, gyakorlás, ismétlés
- Összefoglalás, számonkérés

4. évfolyam

TÉMAKÖR: A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó elválasztás, betűrendbe sorolás

ÓRAKERET: 3+2 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- feladatok megoldása során társaival együttműködik;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír és törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;
- kérdésre adott válaszában helyesen todalékolja a szavakat;

- a kiejtéssel megegyező, rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, hibáit javítja;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, a megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
- életkorának megfelelő, digitális és hagyományos szótárakat használ;
- megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű mássalhangzók között;
- a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- biztosan szótagol, alkalmazza az elválasztás szabályait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hang- és betűanalízis, analízáló képesség fejlesztése
- Fonémahallás fejlesztése
- Vizuális memória fejlesztése
- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
- Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
- Helyesírási készség fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi
- Szótagolás, elválasztás, egytagú és összetett szavak
- 20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása
- 20-40 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó

FOGALMAK

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, összetett szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése

VÁLASZTHATÓ HELYI TERVEZÉSŰ TARTALMAK:

(A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- Szógyűjtés egy-egy egyházi ünnephez kapcsolódóan
- Rendszerezés, gyakorlás, ismétlés
- Összefoglalás, számonkérés

TÉMAKÖR: A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)

ÓRAKERET: 5+3 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően válaszol;
- a megismert szavakat, kifejezéseket helyesen alkalmazza;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír;
- törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;
- gondolatait, érzelmeit, véleményét életkorának, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza;
- egyéni képességeinek megfelelően alkot szövegeket írásban;
- a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókinésének aktivizálására;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- részt vesz ismert szövegek (például versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
- képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus szituációs játékok megalkotásába.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri, indokolja a cím és szöveg közti összefüggést;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- megadott szempontok alapján rövid mesét ír, kiegészít vagy átalakít, vázlatot készít;
- tanítói segítséggel megadott rímpárokhoz különböző témákban 2-4 soros verset alkot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése
- Mondatok és összekapcsolásuk
- Történetalkotás szóban
- Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Íráskészség fejlesztése
- Írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése
- Anyaggyűjtés módjai
- szó- és kifejezőkészlet gyűjtése;

- Vázlatkészítés, vázlat kiegészítése
- Szerkezeti egységek elkülönítése
- Kulcsszavak, kulcsmondatok kiemelése
- Szövegalkotás főbb lépései
- Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása

FOGALMAK

mondat, szöveg, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, címadás, téma, anyaggyűjtés, vázlat, előzmény, esemény, következmény, levél, SMS, e-mail, címzett, feladó, válasz, továbbítás, megszólítás, önellenőrzés, hibajavítás

VÁLASZTHATÓ HELYI TERVEZÉSŰ TARTALMAK:

(A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- Szókincsfejlesztés, bibliai szókincs fejlesztése
- Rendszerezés, gyakorlás, ismétlés
- Összefoglalás, számonkérés

TÉMAKÖR: A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg elektronikus levél)

ÓRAKERET: 11+8 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- írásbeli munkáit segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a hangjelölés megismert szabályait helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés és szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat a mondatvégi írásjeleket;

- szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ösztönös nyelvhasználat formálása
- Nyelvi tudatosság fejlesztése
- Önellenőrzés, hibajavítás képessége
- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- 20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása

FOGALMAK

betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű

VÁLASZTHATÓ HELYI TERVEZÉSŰ TARTALMAK:

(A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- A megismert bibliai történetekről fogalmazás készítése
- Részvétel osztályújság, napló, iskolaiújság készítésében hagyományos és digitális formában
- Rendszerezés, gyakorlás, ismétlés
- Összefoglalás, számonkérés

TÉMAKÖR: Szótó és toldalék, szóelemzés

ÓRAKERET: 6+3 óra

A témakör sajátossága, hogy többnyire képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- szavakat hangokra és szótagokra bont;
- kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;
- önállóan felismeri és elkülöníti az egytövű ismert szavakban a szótövet és a toldalékot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Hallásfejlesztés, fonémahallás fejlesztése
- Betű-hang azonosítás

- Szótagolási képesség fejlesztése
- Hang- és betűanalízis képességének fejlesztése
- Szótó és toldalék fogalma felismerés szintjén
- Nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- Szóalak felbontása
- Toldalékos szavak helyes használata
- Toldalékos szavak funkcionális másolása, tollbamondása, emlékezetből írása
- Helyesejtés-fejlesztés hangkapcsolat-gyakorlatokkal
- Hibajavítás és önellenőrzés képességének fejlesztése

FOGALMAK

hang-betű, betűkapcsolat, hangkapcsolat, szótagolás, szótó, toldalék, szóelemző írásmód, önellenőrzés

VÁLASZTHATÓ HELYI TERVEZÉSŰ TARTALMAK:

(A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- Helyesírás gyakorlása; a Biblia gyakori személy- és földrajzi neveinek tollbamondása, emlékezetből írása
- Rendszerezés, gyakorlás, ismétlés
- Összefoglalás, számonkérés

TÉMAKÖR: Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok

ÓRAKERET: 3+5 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismer és ért néhány egyszerű szólást, közmondást;
- megérti és használja az ismert állandósult szókapcsolatokat;
- különféle módokon megjeleníti az ismert szólások, közmondások jelentését.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Szókincs fejlesztése, szókincs aktivizálása
- Árnyalt nyelvhasználat fejlesztése
- Hangalak – jelentés
- Ellentétes jelentésű szavak, rokon értelmű szavak
- Szólások, közmondások, szóláshasonlatok
- Népmesék kezdő és záró formulái, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok
- Szó szerinti és átvitt jelentés

- Szólások, közmondások hagyományörző szerepe, néhány ismert szólás, közmondás eredete

FOGALMAK

szólás, közmondás, szókapcsolat, hangalak, jelentés, egyjelentésű szavak, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak

VÁLASZTHATÓ HELYI TERVEZÉSŰ TARTALMAK:

(A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- Rendszerezés, gyakorlás, ismétlés
- Összefoglalás, számonkérés

TÉMAKÖR: Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve

ÓRAKERET: 7+11 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;
- szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókinccset;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.
- felismeri, jelentésük alapján csoportosítja és önállóan vagy segítséggel leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét kifejező szavakat
- megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát
- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- kérdésre adott válaszában megfelelően todalékolja a szavakat;
- felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert szavakat;
- ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.
- a több hasonló élőlény, tárgy vagy gondolati dolog nevét kis kezdőbetűvel írja;
- a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
- Együttműködési képesség
- Élőlény, tárgy, gondolati dolog neve
- Kis- és nagy kezdőbetűs szavak másolása, tollbamondása, emlékezetből írása
- Több hasonló élőlény, tárgy, gondolati dolog neve és helyesírása
- Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek, intézménynevek, címek)
- Mondatkezdő nagybetű

FOGALMAK

élőlények neve, tárgyak neve, gondolati dolgok neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév, intézménynév, címek neve

VÁLASZTHATÓ HELYI TERVEZÉSŰ TARTALMAK:

(A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- Helyesírás gyakorlása; a Biblia gyakori személy- és földrajzi neveinek tollbamondása, emlékezetből írása
- Differenciált képességfejlesztés
- Rendszerezés, gyakorlás, ismétlés
- Összefoglalás, számonkérés

TÉMAKÖR: Tulajdonságokat kifejező szavak

ÓRAKERET: 3+2 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre;
- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;

- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a tulajdonságot kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;
- ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
- A megfigyelt és értelmezett fokozott melléknevek helyes írásmódja
- Együttműködési képesség

FOGALMAK

ellentétes jelentésű kifejezések, rokon értelmű szavak, egybeírás, különírás, szótó, toldalék, tulajdonságot kifejező szó

VÁLASZTHATÓ HELYI TERVEZÉSŰ TARTALMAK:

(A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- Rendszerezés, gyakorlás, ismétlés
- Összefoglalás, számonkérés

TÉMAKÖR: Mennyiségeket kifejező szavak

ÓRAKERET: 7+3 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az egyéni sajátosságaihoz mértén olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a mennyiségeket kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- Aktív szókincs fejlesztése
- Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
- A megfigyelt és értelmezett fokozott számnevek helyes írásmódja
- Együttműködési képesség

FOGALMAK

különírás, szótó, toldalék, mennyiségeket kifejező szó

VÁLASZTHATÓ HELYI TERVEZÉSŰ TARTALMAK:

(A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- Rendszerezés, gyakorlás, ismétlés
- Összefoglalás, számonkérés

TÉMAKÖR: Cselekvés, történet a múltban, jelenben, jövőben

ÓRAKERET: 9+11 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az egyéni sajátosságaihoz mértén olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat;
- felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést kifejező szavakat;
- megkülönbözteti a múltban, jelenben és jövőben zajló cselekvéseket, történéseket;
- helyesen alkalmazza a szóbeli és írásbeli szövegalkotásában az idő kifejezésének nyelvi eszközeit;
- felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést, történést kifejező szavakat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Helyesírási készség differenciált fejlesztése

- Aktív szókincs fejlesztése
- Fogalmazási alapismeretek
- Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
- A megfigyelt és értelmezett igekötős igék helyes írásmódja
- Együttműködési képesség

FOGALMAK

múlt, jelen, jövő, egybeírás, különírás, szótag, toldalék, cselekvést jelentő szó

VÁLASZTHATÓ HELYI TERVEZÉSŰ TARTALMAK:

(A tartalmak közül a pedagógus a csoport összetételének megfelelően szabadon választhat.)

- Cselekvést, történetet kifejező szavak felismerése, megnevezése egyházi történetekben
- Helyesírás gyakorlása, tollbamondások
- Rendszerezés, gyakorlás, ismétlés
- Összefoglalás, számonkérés

Matematika 1- 4. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai kerete:

Általános tantervű tanulócsoportok

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám
1. évfolyam	5	170	109	61
2. évfolyam	5	170	109	61
3. évfolyam	5	170	109	61
4. évfolyam	5	170	109	61

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A tantárgy a szabadon tervezhető órakeretből az 1-4. évfolyamon, a kerettantervi javaslatához képest, heti 1 órával megemelt óraszámot kapott.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv: Kerettanterv az általános iskola 1–4. évfolyama számára – Matematika 1-4.

Megjegyzés:

A tematikai témakörökben feltüntetett és elvárt eredményeket a tanév végéig kell teljesíteni a továbbhaladás érdekében.

A tantárgy helyi tantervét átdolgozta: Szajkó Gáborné, Varga Jánosné

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

Mészáros Csaba igazgató

Matematika 1-4. osztály

Célok és feladatok

Az **alsó tagozatos matematikatanítás** legfőbb célja a matematikai ismeretek és gondolati tevékenységek széles körű tapasztalati alapozása, valamint a kapcsolódó biztos matematikai készségek kialakítása, melyekre a későbbi évfolyamok építhetnek. Alapvető fontosságú, hogy a gyerekek valóságban alapuló saját cselekvő tapasztalataik és élményeik révén jussanak el jól megértett, sok szálon kapcsolódó ismeretekhez, mert ezek jelentik majd a hétköznapi életben hosszútávon használható tudásukat.

A matematika spirális felépítésének megfelelően alsó tagozaton széles körű tárgyi tevékenységek alapozzák meg a változatos képi ábrázolásokat, amelyek szükségesek a későbbi absztrakcióhoz, és alkalmassá teszik a tanulókat a felső tagozaton, középiskolában megjelenő szimbolikus gondolkodásra.

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái:

- Az alkalmazható matematikatudás megszerzését segíti a tanulók ösztönzése kérdések, problémák megfogalmazására. Emellett a tanulók szabadabb kommunikációja érdekében fontos, hogy merjenek segítséget kérni a tanítótól és társaiktól, ha nehézségekbe ütköznek munkájuk során. Fontos az is, hogy a tanulóközösség természetesnek vegye, a tanulási folyamat részének tekintse a tévedést, a vitákat. Ez akár az egész tanulócsoporthoz érintő, interaktív formája az egymástól való tanulásnak.

A kommunikációs kompetenciák:

- A tanulók kommunikációs képességeinek fejlesztését segítik a kooperatív munkaformák, amelyek lehetőséget adnak a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség gyakorlására. Kezdetben saját kifejezőeszközökkel kommunikálhatnak, például megmutatással, rajzzal, mozgással, saját szavakkal. Ezeket később fokozatosan segítünk egyre pontosabbá, szakszerűbbé tenni. Ez támogatja a matematika nyelvének megértését, a matematikai szövegalkotást, ami elengedhetetlen a matematikai gondolkodáshoz, a valóságos problémákat leíró matematikai modellek

megalkotásához. A matematika nyelvének megfelelő alkalmazása a matematikai szókincs ismeretét, valamint a nyelvtani kapcsolatok helyes értését és használatát jelenti, amiket szintén alsó tagozaton alapozunk.

A digitális kompetenciák:

- A tanuló a digitális eszközöket már ebben a nevelési-oktatási szakaszban is a tanulás, gyakorlás szolgálatába állítja, amikor egyszerű matematikai jelenségeket figyel meg számológépen, vagy számítógépes fejlesztő játékokat használ a műveletek, a problémamegoldás gyakorlására.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák:

- A matematikai gondolkodás fejlesztése szempontjából kiemelt szerepe van a logikai, a stratégiai és a véletlennel kapcsolatos játékoknak. Alsó tagozaton évfolyamonként spirálisan visszatérnek ugyanazok a témakörök, újabb elemekkel bővülve. Bizonyos tevékenységeket újra és újra elvégzünk, egyrészt azért, mert ez segíti az analógiák épülését, másrészt mert lehetőséget nyújt a kapcsolódási pontok keresésére, megértésére a matematika különböző területei és ismeretei között. Kiemelt szerepe van az alkotó gondolkodás fejlesztésének, ugyanis a gyermek azt érti meg, amit meg is alkot. Az alkotás segít, hogy a tanuló értve tudja megalkotni maga számára az új fogalmakat, beágyazva a formálódó fogalmi rendjébe.
- Fontos, hogy egy-egy témakört, problémát, ismeretet több oldalról, sokrétűen és mind, szemléletükben, mind matematikai tartalmukban egyaránt változatos eszközök használatával, tevékenységeken keresztül közelítsünk meg. Ez segíti, hogy a gondolkodás rugalmas maradjon, valamint a fogalmak és ezek egymás közti viszonyai, összefüggései igazán megértésre kerüljenek, elmélyüljenek.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák:

- Alsó tagozaton a matematikai fejlesztés fontos eszköze a játék, mely a személyiségfejlesztő és közösségépítő hatása mellett élvezetes módot kínál minden témakörnél a probléma felvetésre, problémaelemzésre, problémamegoldásra és a gyakorlásra.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:

- A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:

- A probléma felvetés és -megoldás során a tanuló maga fedezi fel a megoldáshoz vezető utat, megtapasztalja, hogy több lehetséges megoldási út is van. A különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét.

Az ismeretek, fogalmak elmélyülését segíti az analógiás gondolkodás is, mely a felismert törvényszerűségeket alkalmazza hasonló vagy egészen más területeken. Ennek fejlesztése is fontos feladat az egyes témakörökben: a bővülő számkör fejben és írásban végzett műveletei során, a szabályjátékok kapcsán, a méréseknél, egyszerű és gondolkodtató szöveges feladatok különbözőképpen megfogalmazott problémáiban, térben és síkban végzett alkotásoknál, illetve mindezen területek összekapcsolásakor. A tanulók a sokféle formában megjelenő közös jegyek alapján alakítják ki a fogalmak belső reprezentációját, ezért alsó tagozaton nem szerepelnek megtanulandó matematikai definíciók a tananyagban. A konkrét tevékenységek csak lassan válnak belsővé, gondolatívá. Ennek kialakulásához megfelelő időt kell biztosítani, ami egyéenként eltérő lehet, és ritkán zárul le alsó tagozatban. A tanulók a tanórán hallott kifejezéseket először megértik, majd később maguk is helyesen használják azokat. A kerettantervben azok a fogalmak szerepelnek, amelyek helyes alkalmazását elvárjuk a tanulóktól, de a meghatározását nem.

Az alsó tagozaton a témaköröket nem lehet élesen, órákra lebontva elkülöníteni. Az egyes témakörök egymást erősítik, kiegészítik, magyarázzák. A matematikatanítás így lesz igazán komplex. Minden órának szerves része a különféle problémák felvetése. A halmazok képzése, vizsgálata minden témakört áthat. Minden órán lehet számolást gyakorolni, szöveges feladatot megoldani, játékos formában, néhány percben. A gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodik a gyakori tevékenységváltás, és ez egyszerre több témakört is érinthet. A javasolt minimális óraszám tehát nem jelenti azt, hogy a témakört egymás utáni órákon kell feldolgozni, és azt sem, hogy az adott óraszám alatt egy-egy témakör lezárásra kerül. Az egyes témaköröknél megjelenő javasolt minimális óraszám inkább csak a tananyagelosztás időbeli arányaira igyekszik rámutatni, ugyanakkor nem jelöli ki az egyes témakörök fontossági sorrendjét.

Azonban azoknál a témaköröknél, ahol kifejezetten fontosnak tartottuk, hogy minden órának részét képezzék, ott a javasolt óraszám mellett külön is feltüntettük: „A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!”

1. osztály

Időkeret: 170 óra/év (heti 5 óra)

A témakörök áttekintő táblázata:

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összes időkerete
1. Gondolkodási módszerek	17 óra + folyamatos	+ 11 óra	28 óra + folyamatos
2. Számelmélet, algebra	54 óra	+ 40 óra	94 óra
3. Függvények és sorozatok	12 óra + folyamatos	+7 óra	19 óra + folyamatos
4. Geometria	14óra	+3	17 óra
5. Statisztika, valószínűség	5 óra		5 óra
Számonkérés, ismétlés, differenciált fejlesztés, játékos gyakorlás, tehetséggondozás	7		7
Évfolyam összesen	109 óra	+ 61 óra	170 óra

Tematikai egység 1. osztály	Téma	Óraszám
I. Gondolkodási módszerek	Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	+ 4
	Rendszerezés, rendszerképzés	+ 3
	Állítások	+ 1
	Problémamegoldás	+ 1
	Szöveges feladatok megoldása	+ 2

II. Számelmélet, algebra	Szám és valóság kapcsolata	+ 3
	Számlálás, becslés	+2
	Számok tulajdonságai	+ 10
	Számok helyi értékes alapja	+ 3
	Alapműveletek értelmezése	+ 6
	Alapműveletek tulajdonságai	+ 4
	Szóbeli számolási eljárások	+ 5
	Fejben számolás	+ 3
	Mérőeszköz, mérési módszerek	+ 4
III. Függvények és sorozatok	Számok rendezése	+ 4
	Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	+ 3
IV. Geometria	Tájékozódás térben, síkon	
	Alakzatok geometriai tulajdonságai	+1
	Alkotás térben, síkon	+1
V. Statisztika, valószínűség	Transzformációk	+1
	Adatok megfigyelése	
	Valószínűségi gondolkodás	
Összesen:		+ 61 óra

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összes időkerete
1. Gondolkodási módszerek	18 óra + folyamatos	+ 14 óra	32 óra + folyamatos
2. Számelmélet, algebra	53 óra	+ 37 óra	90 óra
3. Függvények és sorozatok	12 óra + folyamatos	+ 5 óra	17 óra + folyamatos
4. Geometria	14 óra	+ 3 óra	17 óra

5. Statisztika, valószínűség	5 óra	+ 2 óra	7 óra
Számonkérés, ismétlés, differenciált fejlesztés, játékos gyakorlás, tehetséggondozás	7 óra		7 óra
Évfolyam összesen	109 óra	+ 61 óra	170 óra
Tematikai egység 2. osztály	Téma	Óraszám	
I. Gondolkodási módszerek	Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	+ 4	
	Rendszerezés, rendszerképzés	+ 3	
	Állítások	+ 2	
	Problémamegoldás	+ 2	
	Szöveges feladatok megoldása	+ 3	
II. Számelmélet, algebra	Szám és valóság kapcsolata	+4	
	Számlálás, becslés	+3	
	Számok tulajdonságai	+ 5	
	Számok helyi értékes alapja	+ 4	
	Alapműveletek értelmezése	+ 4	
	Alapműveletek tulajdonságai	+ 6	
	Szóbeli számolási eljárások	+ 5	
	Fejben számolás	+ 3	
Mérőeszköz, mérési módszerek	+ 3		
III. Függvények és sorozatok	Számok rendezése	+ 3	
	Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	+ 2	
IV. Geometria	Tájékozódás térben, síkon	+ 2	
	Alakzatok geometriai tulajdonságai		
	Alkotás térben, síkon	+ 1	
V. Statisztika, valószínűség	Adatok megfigyelése	+ 1	
	Valószínűségi gondolkodás	+ 1	
	Összesen:	+ 61 óra	

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összes időkerete
1. Gondolkodási módszerek	20 óra +folyamatos	+ 16 óra	36 óra + folyamatos
2. Számelmélet, algebra	59 óra	+ 38 óra	97 óra
3. Függvények és sorozatok	10 óra +folyamatos	+ 5 óra	15 óra + folyamatos
4. Geometria	15 óra	+ 2 óra	17 óra
5. Statisztika, valószínűség	5 óra		5 óra
Évfolyam összesen	109 óra	+ 61 óra	170 óra

Tematikai egység 3. osztály	Téma	Óraszám
I. Gondolkodási módszerek	Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	+ 2
	Rendszerezés, rendszerképzés	+ 4
	Állítások	+ 2
	Problémamegoldás	+ 4
	Szöveges feladatok megoldása	+ 4
II. Számelmélet, algebra	Szám és valóság kapcsolata	+ 4
	Számlálás, becslés	
	Számok tulajdonságai	+ 4
	Számok helyi értékes alakja	+ 2

	Mérőeszköz használata, mérési módszerek Alapműveletek értelmezése Alapműveletek tulajdonságai Szóbeli számolási eljárások Fejben számolás Írásbeli összeadás és kivonás Írásbeli szorzás és osztás Törtrészek Negatív számok	+ 3 + 6 + 4 + 5 + 4 + 4 + 2
III. Függvények és sorozatok	Számok rendezése Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	+ 4 + 1
IV. Geometria	Alkotás térben és síkon Alakzatok geometriai tulajdonságai Transzformációk Tájékozódás térben és síkon	+ 1 + 1
V. Statisztika, valószínűség	Adatok megfigyelése Valószínűségi gondolkodás	
	Összesen:	+ 61

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összes időkerete
1. Gondolkodási módszerek	20 óra +folyamatos	+ 13 óra	33 óra + folyamatos
2. Számelmélet, algebra	59 óra	+ 36 óra	95 óra
3. Függvények és sorozatok	10 óra +folyamatos	+ 6 óra	16 óra + folyamatos

4. Geometria	15 óra	+ 6 óra	21 óra
5. Statisztika, valószínűség	5 óra		5 óra
Évfolyam összesen	109 óra	+ 61 óra	170 óra

Tematikai egység 4. osztály	Téma	Óraszám
I. Gondolkodási módszerek	Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	+ 2
	Rendszerezés, rendszerképzés	+ 2
	Állítások	+ 2
	Problémamegoldás	+ 4
	Szöveges feladatok megoldása	+ 3
II. Számelmélet, algebra	Szám és valóság kapcsolata	+ 3
	Számlálás, becslés	
	Számok tulajdonságai	+ 4
	Számok helyi értékes alakja	+ 1
	Mérőeszköz használata, mérési módszerek	
	Alapműveletek értelmezése	+ 4
	Alapműveletek tulajdonságai	+ 5
	Szóbeli számolási eljárások	+ 4
	Fejben számolás	+ 5
	Írásbeli összeadás és kivonás	+ 4
Írásbeli szorzás és osztás	+ 4	
Tötrészek	+ 2	
III. Függvények és sorozatok	Számok rendezése	+ 4
	Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	+ 2

IV. Geometria	Alkotás térben és síkon	+ 2
	Alakzatok geometriai tulajdonságai	+ 2
	Transzformációk	+ 1
	Tájékozódás térben és síkon	+ 1
V. Statisztika, valószínűség	Adatok megfigyelése	
	Valószínűségi gondolkodás	
Összesen:		+ 61

A kerettanterv 1–4. évfolyamon minimálisan heti 4 matematikaórát ír elő.

Az általános rendelkezés szerint a kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret mintegy 80%-át fedik le. Az óraszámok 1-4. évfolyamon a tantárgy a szabadon tervezhető órakeretből, a kerettantervi javaslatához képest, **heti egy órával megemelt óraszámot kapott.** Tehát heti 5 óra mellett 170 órát. Ebből összefoglalásra, számonkérésre, ismétlésre, differenciált fejlesztésre, játékos gyakorlásra, tehetséggondozásra 7 órát lehet igénybe venni.

Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként.

ELSŐ OSZTÁLY

I. GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK

1. Témakör: Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata

Óraszám: 3 óra+ folyamatos + 4 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
- játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez;
- tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét;

- válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;
- felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;
- folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;
- személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
- azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;
- megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;
- barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
- halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;
- adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;
- talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;
- megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
- két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
- megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Tárgyak, dolgok felismerése különféle érzékszervekkel, más érzékszervek kizárásával, például csak hallással, csak tapintással
- Tárgyak, dolgok tulajdonságainak felismerése különféle érzékszervekkel, mások kizárásával
- Két vagy több dolog különbözőségének és azonosságának felismerése egy vagy több szempont alapján

- Közös tulajdonságok megfigyelése személyeken, tárgyakon, képeken, alakzatokon, jeleken
- A tulajdonságok változásának felismerése
- Rész-egész viszonyának vizsgálata tevékenységekkel
- Adott elemek válogatása választott vagy megadott szempont szerint
- Elkezdett válogatás során létrejövő halmazelemek közös tulajdonságának felismerése, megnevezése; címkézés, a válogatás folytatása
- Konkrét tárgyak, készletek elemeinek halmazokba rendezése mozgásos tevékenységgel
- Elemek elhelyezése halmazábrában
- Tulajdonságok alapján igaz állítások megfogalmazása
- Régi (családban szerzett, óvodai) ismeretek mozgósítása, új ismeretek megszerzése érdekében. alkalmazkodás a református iskola belső rendjéhez

Fogalmak: tulajdonság, azonos, különböző, logikai „nem”

- *„Mi változott?” játék tanulókon, tárgyakon, „Nézd csak! Mi változott?” kártyakészleten történő változtatások megfigyelése*
- *„Varázsszákból” kívánt tulajdonságú plüssállat, forma, logikai lap, tapintható számjegy, betű kiválasztása*
- *„Repül a, repül a ...” játék közös tulajdonság megfigyeléséhez*

2. Témakör: Rendszerezés, rendszerképzés

Óraszám: 3 óra + folyamatos + 3 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
- két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
- keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;
- adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;
- sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Saját eszközök, felszerelések számbavétele és rendben tartása

- Barkochbázás konkrét dolgok kirakásával
- Barkochbázás során felesleges kérdések kerülése, felismerése
- Adott halmaz elemeinek rendszerezése a tanító irányításával
- Különböző logikai készletek esetén (teljes rendszert alkotó legfeljebb 24 elemnél) a hiány felismerése a rendszerező tevékenység elvégzése után
- Feltételeknek megfelelő alkotások felsorolása egyszerű esetekben: két feltétel esetén, kis elemszámú problémánál
- *Többgombócos fagyaltok összeállítása színes korongokkal*
- *Öltöztethető papírbaba különböző öltözékeinek kirakása*
- *Különböző „vonatok” kirakása megadott színes rudakból*

3. Témakör: Állítások

Óraszám: 3 óra + folyamatos + 1 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;
- hiányos állításokat igazá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból;
- egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;
- ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Konkrét tevékenységekhez kapcsolt köznyelvi és matematikai tartalmú kijelentések, állítások megfogalmazása adott helyzetről, személyekről, tárgyokról, dolgokról, képről, történésről, összességekről szabadon és irányított megfigyelések alapján
- Egyszerű hiányos állítások kiegészítése igazzá vagy tévessé konkrét elemek, elempárok nevének, jelének behelyettesítésével, például személyek, tárgyak, színes rudak, formák
- *Mennyiségi kapcsolatok felfedezése, a változások követése, természeti jelenségekről tett igaz-hamis állítások*

Fogalmak: igaz-hamis

4. Témakör: Problémamegoldás

Óraszám: 4 óra+ folyamatos + 1 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;
- kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet;
- megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;
- az értelmezett problémát megoldja;
- a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;
- megoldását értelmezi, ellenőrzi;
- kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési szöveges feladatokat;
- egy- és többszemélyes logikai játékban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzetben megoldás keresése
- Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel
- Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása
- Egy- és kétlépéses cselekvéssor, művelet sor elvégzése visszafelé is
- Részvétel egy- és többszemélyes logikai játékban
- **Finommotoros koordinációk: apró tárgyak rakosgatása. Tárgysorozatok alkotása.**

5. Témakör: Szöveges feladatok megoldása

Óraszám: 4 óra+ folyamatos + 2 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- értelmezi, elképzei, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt;

- szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési, szöveges feladatokat;
- megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;
- megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;
- az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;
- a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;
- a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;
- választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre;
- önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget;
- nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Elmondott történés, helyzet értelmezése közösen eljátszással; megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal
- Elmondott szöveges feladatok értelmezése közösen eljátszással, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel
- Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel
- Szöveges feladatok megoldása a megjelenítésekről történő leolvasással
- Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése tanítói segítséggel
- Kérdés értelmezése, a keresendő adatok azonosítása tanítói segítséggel
- Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen egyszerűsített rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, nyíldiagram, halmazábra, sorozat tanítói segítséggel
- Megoldás értelmezése az eredeti problémára, és ellenőrzés a szöveg szerinti szituációban
- Nyelvi és matematikailag helyes válasz megfogalmazása
- Egy-, kétlépéses alpműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása tanítói segítséggel

- Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkhoz, képekhez, képpárokhoz, adott matematikai modellhez, számfeladathoz
- **A kombinációs gondolkodás alapozása**

Fogalmak: szöveges feladat, adat, ismeretlen adat, információ, ellenőrzés, szöveges válasz

- **Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is**

II. SZÁMELMÉLET, ALGEBRA

1. **Témakör: Szám és valóság kapcsolata**

Óraszám: 7 óra + 3 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összehasonlítja véges halmazokat az elemek száma szerint;
- ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra;
- helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 20-es számkörben;
- helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat;
- érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 10 000-es számkörben;
- használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;
- helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;
- megfelelő szókinccset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: kis darabszámokat ránézésre felismer többféle rendezett alakban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összemérése, összehasonlítása: kisebb, kevesebb, nagyobb, több, ugyanakkora, ugyanannyi
- A mennyiség, darabszám megmaradásának érzékszervi tapasztalatok során történő tudatosítása
- Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a $<$, $>$, $=$ jelekkel
- A mennyiségi viszonyok kifejezésére szolgáló szavak, jelek értése és használata szóban és írásban
- Számok tulajdonságainak vizsgálata cselekvő tapasztalatszerzés alapján
- Kis darabszámok felismerése összkép alapján ránézésre többféle rendezett alakban
- Számképek felismerése többfelé bontott alakban is 20-ig
- Számok többfelé bontása 20-ig
- *A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése.*

Fogalmak: kisebb, nagyobb, ugyanakkora, több, kevesebb, ugyanannyi, párosítás, bontás

- *Relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel, például „Ki a magasabb?”, „Melyik ceruza hosszabb?”, „Melyik színes rúd rövidebb a kisujjadnál?”*
- *Szönyegezések színes rudakkal*

2. Témakör: Számlálás, becslés

Óraszám: 4 óra + 2 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Meg- és leszámlálások egyesével
- Számlálás során az utolsó számnév hozzákapcsolása az összességhez
- *A szám- és műveletfogalom tapasztalati úton való alakítása.*

Fogalmak: számlálás

- *Oda-vissza számlálás közben periodikus mozdulatok, például taps elöl, taps fent, taps hátul, ugrás, dobantás*

3. Témakör: Számok tulajdonságai

Óraszám: 7 óra + folyamatos + 10 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;
- számot jellemez más számokhoz való viszonyával;
- ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: helyesen írja az arab számjeleket

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Összehasonlítás párosítással
- Testnevelés és sport koncentráció: lépések, mozgások számlálása.
- Tájékozódás lehetőleg interaktív program használatával is.
- Számok kifejezése művelettel megadott alakokban, például: $7+8$, $21-6$, $3 \cdot 5$
- Párosság és páratlanság fogalmának alapozása tevékenységgel: párosítással és két egyenlő részre osztással
- Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban
- Számjelek olvasása, írása
- Számjegyek formázása gyurmából, emlékezés tapintás alapján a számjegyek formájára
- Számok közötti összefüggések felismertetése
- Tulajdonságok felismerése, megfogalmazása.
- Számok halmazokba sorolása.
- Eligazodás a hónapok között,
- Könyvekben a fejezetszám kiolvasása.

Fogalmak: számjegy; egyjegyű, kétjegyű számok; páros, páratlan

- *Szönyegezések színes rudakkal*

4. Témakör: Számok helyi értékes alakja

Óraszám: 4 óra + 3 óra

**Tanulási eredmények. A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 20-ig.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Csoportosítások, beváltások valahányasával különféle eszközökkel, például apró tárgyakkal, tojástartóval, színes rudakkal, pénzekkel, abakusszal
- Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel
- Leltárak készítése az elvégzett tevékenységek alapján nem tízes számrendszerekben (főleg 3-asával, 4-esével, 2-esével való csoportosítást követően)
- *Mennyiségek megfigyelése, összehasonlítása*
- *Analógiás gondolkodás alapozása.*

Fogalmak: csoportosítás, beváltás, leltár, bontott alak, tízes, egyes

- *Csoportosítások rajzolt képeken*

5. Témakör: Alapműveletek értelmezése

Javasolt óraszám: 8 óra + 6 óra

**Tanulási eredmények. A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz;
- értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal;
- helyesen használja a műveletek jeleit;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: helyesen használja a műveletek jeleit;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Összeadás és kivonás értelmezései darabszám és mérőszám tartalommal valóságos helyzetekben, tevékenységekkel, képpárokkal, képekkel, történetekkel
- Összeadás, kivonás értelmezése, mint hozzáadás és elvétel
- Összeadás, kivonás értelmezése, mint egyesítés, és mint az egészből az egyik rész meghatározása

- Összeadás, kivonás értelmezése, mint összehasonlítás: valamennyivel kevesebb, valamennyivel több
- Kivonás értelmezése, mint különbség kifejezése
- Egyenlővé tevés tevékenységekkel és számokkal
- Történésről, kirakásról, képről többféle művelet értelmezése, leolvasása, lejegyzése
- Műveletről kirakás, kép, szöveges feladat készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése
- Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése tanítói segítséggel
- Szöveges feladat értelmezése, megoldása. Megoldás próbálgatással, következtetéssel. Ellenőrzés. Szöveges válaszadás.
- Hallott, látott, elképzelt történetek-vizuális megjelenítése.
- Tantárgyi oktatóprogramok használata a páros-páratlan tulajdonságok megértéséhez
- Megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenykedtetésen keresztül

Fogalmak: összeadás, kivonás, összeg, különbség, szorzás, bennfoglalás, egyenlő részekre osztás, művelet, egyenlővé tevés, többszörös

- *Az összeadás, kivonás többféle értelmezésének lejátszása konkrét dolgokkal, például gyümölcsökkel, virágokkal, gesztenyékkel*
- *Egyesítéses összeadás értelmezéséhez tárgyak mérése színes rudakkal, kupakkal vállfamérlegen*

6. Témakör: Alpműveletek tulajdonságai

Óraszám: 6 óra + 4 óra

**Tanulási eredmények. A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat;
- megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;
- alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbitendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg;) változtatásának következményeit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Műveleti tulajdonságok megfigyelése változatos tevékenységek alapján: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása; például: $9+62 = 62+9$; $25-17+5 = (25+5)-17$; $3 \cdot 9 = 3 \cdot 5 + 3 \cdot 4$
- A megértett műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél
- Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése
- Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése és alkalmazása ellenőrzésnél
- *Kreativitás, önállóság fejlesztése a műveletek végzésében*
- *Mennyiségi viszonyok, számkapcsolatok jelölése nyíllal, relációval*
- *Szönyegezés színes rudakkal*
- *„Babos” játék összeadások és kivonások közti kapcsolatok megértéséhez*

7. Témakör: Szóbeli számolási eljárások

Óraszám: 8 óra + folyamatos + 5 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 20-as számkörben
- Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 20-as számkörben
- Bontások és pótlások alkalmazása
- Számhoz számszomszédainak hozzáadása ($6+7=6+6+1=7+7-1$) és a nekik megfelelő kivonások elvégzése ($13-6, 13-7$)
- Tízes átlépéses összeadás, kivonás bontások és 10-re pótlások alkalmazásával
- 10 és 20 közötti számok és egyjegyűek összeadása, kivonása a 10-nél kisebb számokra vonatkozó összeadással, kivonással való analóg alapján
- 9 (8, 7) hozzáadása, elvétele 10-1 (10-2, 10-3) alakban
- Különbféle számolási eljárások megismerése és a tanuló számára legkézenfekvőbb kiválasztása, begyakorlása, például: $7+8=8+7=7+7+1=8+8-1=7+3+5=8+2+5=7+10-2$
- *Rajzról, képről, összeadás kivonás írása; művelet megjelenítése képpel, kirakással.*

- Műveletek elvégzése fejben több tag esetén is
- Fejben történő számolási képesség fejlesztés
- *Egyenlő tagok összeadása ujjak segítségével*
- *„Hány ujjadat fogom? Hány ujjadat nem fogom?” játékos feladat párban*

8. **Témakör: Fejben számolás:**

Óraszám: 5 óra+ folyamatos + 3 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok megoldása során
- Fejben számolás 20-as számkörben
- *Fejben számolás erősítése az adott számkörben*

Fogalmak: kerek tízes

- *„Boltos játék”*
- *Láncszámolások*

9. **Témakör: Mérőeszköz használata, mérési módszerek**

Óraszám: 5 óra + 4 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt;
- helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzele van a mértékegységek nagyságáról;
- helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalommérés és a tömegmérés szabványegységei közül a következőket: cm, dm, m, dl, l; dkg,
- ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet;
- ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 20-as számkörben;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Változatos mennyiségek érzékszervi összehasonlítása
- Változatos mennyiségek közvetlen összemérése
- Változatos mennyiségek összemérése közvetítő segítségével
- Mérési módszerek megismerése
- Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott alkalmi egységekkel, például: arasz, lépés, pohárnyi, kanálnyi, tenyéryni
- Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott objektív egységekkel, például: pálcikák, színes rudak
- Tapasztalatszerzés a mennyiségről, mint az egység többszöröséről
- Mérőszám fogalmának megértése

Fogalmak: összehasonlítás, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő, cm, l, kg, perc,

- *Különböző hangok összehasonlítása, például „Melyik hang hosszabb-rövidebb, magasabb-mélyebb, hangosabb-halkabb?”*
- *Különböző tömegű tárgyak, gyümölcsök, gesztenyék tömegének összehasonlítása érzésre két kézzel, majd ellenőrzése vállfamérleggel*
- *Hosszúság mérése arasszal, lépéssel, tyúklépéssel*
- *Hosszúság mérése egyforma pálcikákkal, egyforma színes rudakkal*

III. FÜGGVÉNYEK, SOROZATOK

1. Témakör: Számok rendezése

Óraszám: 3 óra + 4 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;
- megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;
- megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban, a 20-as számkörben;
- megnevezi a 20-as számkör számainak egyes, tízes, százaz, ezres szomszédjait, tízesekre, százazokra, ezresekre kerekített értékét.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Számok nagyság szerinti összehasonlítása bontott alakban is: melyik nagyobb, mennyivel nagyobb
- Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a $<$, $>$, $=$ jelekkel
- Sorszámok ismerete, alkalmazása
- Leolvasások a számegyenesről
- Számok, műveletes alakban megadott számok (például: $2+3$; $10-3$;) helyének megkeresése a számegyenesen 20-as számkörben
- Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése
- Számok helyének azonosítása számtáblázatokban
- Számok egyes, tízes szomszédainak ismerete, megnevezése 20-as számkörben
- Sorozat fogalmának kialakításához: periodikusság zenei motívumokban
- Formafelismerés, formabeazonosítás színezéssel, színritmus megfigyelése

Fogalmak: sorszám, számegyenes, számtábla, nagyobb, kisebb, növekedés, csökkenés, egyes számszomszéd, tízes számszomszéd

- *Lépkedések különféle, változatosan alkotott számvonalakon*
- *Számbarkochba*

2. Témakör: Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése

Óraszám: 9 óra + folyamatos + 3 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;
- megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;
- érti a problémákban szereplő adatok viszonyát;
- megfogalmazza a felismert összefüggéseket;
- összefüggéseket keres sorozatok elemei között;
- megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként;
- tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat;
- elsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;
- ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat;
- tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;
- **Összefüggést felismerő és rendszerező képesség fejlesztése**
- **Szabályjátékok**

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Adott viszonyban lévő, adott összefüggésnek megfelelő párok keresése
- Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése
- Számpárok, számhármások közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése
- A problémákban szereplő adatok viszonyának felismerése, például: időrend, nagyságviszonyok, változások, egyenlőségek
- Megfigyelt kapcsolatok megfordítása, például Anna alacsonyabb, mint Berci, Berci magasabb, mint Anna

- Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal
- Sorozatok képzése tárgyakkal, mozgással, hanggal, valamilyen logikai készlet elemeivel, számokkal
- Összefüggések keresése egyszerű sorozatok elemei között
- Sorozat alkotása közösen értelmezett szabály szerint
- Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott egyszerű periodikus sorozatok folytatása
- A mindennapi életünkből jól ismert periódusok megfigyelése: évszakok, hónapok, hetek napjai, napszakok
- Elkezdett sorozatok, táblázatok egyszerű szabályának felismerése
- Megkezdett egyszerű szabályú sorozat folytatása mindkét irányban
- Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok)

Fogalmak: szabály, sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő, kapcsolat, számpár, számhármás

- *„Mi változott?” játék*

IV. GEOMETRIA

1. Témakör: Tájékozódás térben és síkon

Óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;
- tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házsám alapján megtalál házat;
- térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Irányokat, távolságokat jelölő szavak jelentésének megismerése térben és síkban tevékenységekkel és játékos tevékenységgel
- Tájékozódást segítő játékok, tevékenységek nagymozgásokkal
- Útvonalak bejárása utánnázással; az útvonal tudatosítása
- Bejárt útvonal újra járása emlékezetből

- Térí tájékozódás - mozgással, tárgyak mozgatásával
- Függőleges és vízszintes síkon való tájékozódás tárgyak elhelyezésével, mozgatásával, például „fölé”, „alá” többféle értelmezése
- Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak jelentésének megismerése játékos tevékenységekkel
- Irány és állás megfigyelése, követése az olvasáshoz, íráshoz kapcsolódva

Fogalmak: jobb, bal, le, fel, előtte, mögötte, mellette, kint, bent, előre, hátra, távolabb, közelebb

2. Témakör: Alakzatok geometriai tulajdonsága

Óraszám: 5 óra +1 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
- személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
- megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat;
- megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz;
- megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat;
- megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat;
- megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján;
- megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- különbséget tesz testek és síkidomok között
- kiválasztja megadott síkidomok közül a sokszögeket

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Válogatások előállított vagy megadott testek között szabadon
- Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas – nem lyukas”, „tömör”, „bemélyedése van”, „tükrös”
- Sokféle alakú testek közül a gömb és a szögletes testek kiemelése érzékszervi tapasztalatok alapján
- Háromszögek, négyszögek, körlapok felismerése, kiválogatása, megnevezése
- Téglalap oldalainak és csúcsainak megszámlálása
- Téglalap átlóinak és tükrötengelyeinek megfigyelése
- Sokszögek közül a nem négyzet téglalapok és négyzetek kiválogatása

Fogalmak: síkbeli alakzat; egyenes, görbe vonal; sokszög, körlap, háromszög, négyszög, téglalap, négyzet

- *Különböző hétköznapi tárgyak körül rajzolása, például plüssmackó, gumilabda, olló, dobókocka, kulcs; rajzolások tapasztalatainak megbeszélése*

3. Témakör: Alkotás térben és síkon

Óraszám: 3 óra +1 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;
- minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;
- sormintát, síkmintát felismer, folytat;
- alkotásában követi az adott feltételeket;
- síkidomokat hoz létre különböző eszközök segítségével;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezzel)
- Sorminták, terülminták kirakása és folytatása síkban, térben

Fogalmak: alaprajz

- *Színes rudakból, legóból, építőköckéből, dobozokból, hengerekből (például vécépapír guriga) városépítés, várépítés*

4. Témakör: Transzformációk:

Óraszám: 2 óra +1 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról;
- szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
- követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben, térben és síkban
- Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével
- Tárgyak, építmények, képek tükörképének kirakása, előállítása különböző tevékenységek során; a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével

Fogalmak: tükörkép

- *Tükörjáték” során a pár egyik tagja az eredeti, a másik pedig a tükörkép*

V. STATISZTIKA, VALÓSZÍNŰSÉG

1. Témakör: Adatok megfigyelése:

Óraszám: 3 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- adatokat gyűjt a környezetében;
- adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;
- gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;
- adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;
- jellemzi az összességeket

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése
- Tevékenységek során kapott adatok lejegyzése
- Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése kirakással, rajzzal
- Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása közösen
- Egyenlő adatok keresése, legkisebb, legnagyobb kiválasztása

Fogalmak: adat, diagram

2. Témakör: Valószínűségi gondolkodás:

Óraszám: 2 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;
- tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között;
- megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;
- tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;
- tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámolja az egyes kimenetek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik;
- a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása
- Valószínűségi kísérletek végzése, események megfigyelése
- Játékos tapasztalatszerzés a véletlenről, a biztosról és a lehetetlenről
- „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos” és „lehetetlen” események megfigyelése kísérletek során
- Véletlen események bekövetkezéseinek összeszámlálása, ábrázolása különféle módokon, például: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel, a „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatásával

Fogalmak: véletlen; „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” esemény; tipp

MÁSODIK OSZTÁLY

I. GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK

1. Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata

Óraszám: 3 óra + folyamatos + 4 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:

- felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;
- folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;
- azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;
- megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;
- barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
- halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;
- adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;
- talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;

- megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
- két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
- megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A tulajdonságok változásának felismerése
- Rész-egész viszonyának vizsgálata tevékenységekkel
- Adott elemek válogatása választott vagy megadott szempont szerint
- Elkezdett válogatás során létrejövő halmazelemek közös tulajdonságának felismerése, megnevezése; címkézés, a válogatás folytatása
- Megadott elemek egy tulajdonság szerinti kétfelé válogatása; a logikai „nem” használata a tulajdonság tagadására
- Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például *nem piros*
- Elemek elhelyezése halmazábrában
- Tulajdonságok alapján igaz állítások megfogalmazása
- Régi ismeretek mozgósítása az új ismeret megszerzése érdekében

Fogalmak: tulajdonság, azonos, különböző, logikai „nem”

- *Activity-típusú játék különböző témakörökben mutogatással, rajzolással, körülírással*
- *„Kapuőr” útválasztó játék például: mozgással, logikai készletek elemeivel, számokkal, formákkal*
- *Táblás stratégiai játék, logikai lapokkal*

2. Témakör: Rendszerezés, rendszerképzés

Óraszám: 3 óra+ folyamatos + 3 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- barkochbázis valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
- két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
- felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből;
- megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;
- adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;
- sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;
- két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot;
- megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást;
- megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;
- megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet,
- hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.
- *Összességek alkotása adott feltétel szerint*

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Saját eszközök, felszerelések számbavétele és rendben tartása
- Barkochbázis konkrét dolgok kirakásával
- Barkochbázis során felesleges kérdések kerülése, felismerése
- Adott halmaz elemeinek rendszerezése a tanító irányításával
- Különböző logikai készletek esetén (teljes rendszert alkotó legfeljebb 24 elemnél) a hiány felismerése a rendszerező tevékenység elvégzése után
- Feltételeknek megfelelő alkotások felsorolása egyszerű esetekben: két feltétel esetén, kis elemszámú problémánál
- *Piros-fehér-zöld csíkokból 3 sávós zászlók összeállítása*

- *Táncospárok, kézfogások szituációs játékokkal*

3. Témakör: Állítások

Óraszám: 4 óra + folyamatos + 2 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;
- megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
- megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást;
- hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból;
- egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;
- ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;
- példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Konkrét tevékenységekhez kapcsolt köznyelvi és matematikai tartalmú kijelentések, állítások megfogalmazása adott helyzetről, személyekről, tárgyokról, dolgokról, képről, történésről, összességekről szabadon és irányított megfigyelések alapján
- Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának eldöntése
- Egyszerű, lezárt hiányos állítások igazságának megítélése
- Egyszerű hiányos állítások kiegészítése igazzá vagy tévessé konkrét elemek, elempárok nevének, jelének behelyettesítésével, például személyek, tárgyak, színes rudak, formák
- *Természeti jelenségekről tett igaz-hamis állítások*

Fogalmak: igaz-hamis

- *„Mi kerülhet a dobozba?” játék: egy hiányos állítás változója egy doboz, amibe tárgyakat helyezve egészítjük ki a mondatot, majd döntünk az állítás igazságáról*

4. Témakör: Problémamegoldás

Óraszám: 4 óra+ folyamatos + 2 óra

Tanulási eredmények. A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;
- kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet;
- megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;
- az értelmezett problémát megoldja;
- a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;
- megoldását értelmezi, ellenőrzi;
- kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési szöveges feladatokat;
- egy- és többszemélyes logikai játékokban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzetben megoldás keresése
- Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel
- Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása
- Egy- és kétlépéses cselekvéssor, művelet sor elvégzése visszafelé is
- Ismert problémák, feladatok megoldása változatos formákban
- Részvétel egy- és többszemélyes logikai játékokban
- **Problémamegoldó képesség fejlesztése**
- *„Boltos” játék frontálisan irányítva vagy párban vagy csoportban: a tanító egy bolt kirakatát rendezi be (valós tárgyakkal vagy képekkel), és megadja a termékek árait; a tanulók a kirakatot nézve vizsgálják a termékeket és azok árait, boltost és vevőt*

választanak, vásárolnak játékpénzekkel, adott feltételnek megfelelő különféle kifizetéseket gyűjtenek

5. Témakör: Szöveges feladatok megoldása

Óraszám: 4 óra + folyamatos + 3 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- értelmezi, elképzei, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt;
- szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési, szöveges feladatokat;
- megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;
- megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;
- az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;
- a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;
- a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;
- választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre;
- önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget;
- nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel
- Szöveges feladatok megoldása a megjelenítésekről történő leolvasással
- Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése tanítói segítséggel
- Kérdés értelmezése, a keresendő adatok azonosítása tanítói segítséggel
- Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen egyszerűsített rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, nyíldiagram, halmazábra, sorozat tanítói segítséggel

- Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül
- Megoldás értelmezése az eredeti problémára, és ellenőrzés a szöveg szerinti szituációban
- Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása
- Egy-, kétlépéses alpműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása tanítói segítséggel
- Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkhoz, képekhez, képpárokhoz, adott matematikai modellhez, számfeladathoz
- Relációszókincs, jelrendszer erősítése szövegértést igénylő feladatokon keresztül
- Számtannyelvhez szöveg alkotása, csoportos és páros munka erősítése

Fogalmak: szöveges feladat, adat, ismeretlen adat, információ, ellenőrzés, szöveges válasz

- *„Feladatküldés”*: csoportonként adott modellhez szöveges feladat alkotása, a feladat továbbadása másik csoportnak, akik visszaküldik a megoldást; a feladatírók ellenőrzik

II. SZÁMELMÉLET, ALGEBRA

1. Témakör: Szám és valóság kapcsolata

Óraszám: 6 óra + 4 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összehasonlítja véges halmazokat az elemek száma szerint;
- ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra;
- helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 10 000-es számkörben;
- helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat;
- érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a

megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 10 000-es számkörben;

- használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;
- helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;
- megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- kis darabszámokat ránézésre felismer többféle rendezett alakban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összemérése, összehasonlítása: kisebb, kevesebb, nagyobb, több, ugyanakkora, ugyanannyi
- A mennyiség, darabszám megmaradásának érzékszervi tapasztalatok során történő tudatosítása
- Halmazok elemszám szerinti összehasonlítása párosítással (egy-egy értelmű leképezéssel): több, kevesebb, ugyanannyi relációk felismerése, megnevezése 100-as számkörben
- Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a $<$, $>$, $=$ jelekkel
- Szám jelének hozzákapcsolása az ugyanannyi viszonyban lévő mennyiségekhez 100-as számkörben
- A mennyiségi viszonyok kifejezésére szolgáló szavak, jelek értéke és használata szóban és írásban
- Számok tulajdonságainak vizsgálata cselekvő tapasztalatszerzés alapján
- Tapasztalatszerzés a 100-as számkör számainak mérőszámként való megjelenéséről (például: 28, 28 dl, 28 l, 28 kg; 64 tízes számszomszédjai, 64 cm, 60 cm-nél nagyobb és 70 cm-nél kisebb mennyiség; tízes csoportosítás érzékeltetése kirakással: 64 cm az 6 narancssárga rúd és 4 fehér kis kocka hosszúságú)
- Gyakorlati tevékenységre épülő, életkornak megfelelő számfogalom kialakítása, használata
- Tapasztalati úton történő matematikai kapcsolatok erősítése gyermeki tevékenységen keresztül

Fogalmak: kisebb, nagyobb, ugyanakkora, több, kevesebb, ugyanannyi, párosítás, bontás

- *„Korongforgatás”*: *belső kép kialakítása a számok kétfelé bontásáról, például 6 kék korong és 0 piros, jobb szélső korong megfordítása, 5 kék korong és 1 piros, és így tovább*
- *Szönyegezések színes rudakkal*

2. Témakör: Számlálás, becslés

Óraszám: 3 óra + 3 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megszámol és leszámol; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 100-as számkörben; oda-vissza számol kerek tízesekkel, százakkal,
- ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Meg- és leszámolások valahányasával, például kettesével, tízesével, ötösével, négyesével, hármassal oda-vissza 100-as számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül
- Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 100-as számkörben
- Becslés szerepének, korlátainak megismerése
- Becslés során a korábbi tapasztalatok és a becslendő mennyiség tulajdonságainak figyelembevétele
- Becslés ellenőrzése párosítással, összeméréssel
- Becslések értékelése
- *Számok becslött helye, becslőképesség fejlesztése*

Fogalmak: számlálás, becslés

- *„Számfuttatás” játék oda-vissza, tetszőleges számról indítva, tetszőleges „lépéssel”, például 60-tól 6-osával visszafelé*
- *Gyufaskatulyákban apró dolgok (például csavarok) számának becslése rázogatással*

3. Témakör: Számok tulajdonságai

Óraszám: 7 óra + folyamatos + 5 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;
- számot jellemez más számokhoz való viszonyával;
- ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: helyesen írja az arab számjeleket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Számok kifejezése művelettel megadott alakokban, például: $7+8$, $21-6$, $3\cdot 5$
- Párosság és páratlanság fogalmának alapozása tevékenységgel: párosítással és két egyenlő részre osztással
- Hármasával, négyesével, ötösével... és 3, 4, 5... egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések során
- Háromszögszámok, négyzetszámok megfigyelése különféle eszközökkel végzett alkotások során
- Számok közti viszonyok megfigyelése, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse
- Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya
- Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban
- Számjelek olvasása, írása
- **A matematikai szaknyelv életkorának megfelelő alkalmazása**
- **Tartós figyelem fejlesztése**
- **Jelek szerepe, írása, használata és értelmezése**

- **Kreativitás fejlesztése: számok tulajdonságainak felismerése**(osztálylétszám, fiúk és lányok aránya)

Fogalmak: számjegy; egyjegyű, kétjegyű számok; páros, páratlan

- *„Ország, város” játék: sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítása*

4. Témakör: Számok helyi értékes alakja

Óraszám: 4 óra + 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel;
- érti a számok ezresek, századokból, tízesekből és egyesekből való épülését, ezresek, századok, tízesek és egyesek összegére való bontását;
- érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét;
- helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 100-ig.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel
- Leltárak készítése az elvégzett tevékenységek alapján nem tízes számrendszerekben (főleg 3-asával, 4-esével, 2-esével való csoportosítást követően)
- Csoportosítások, beváltások tízesével különféle eszközökkel, például: apró tárgyak, tojástartó, építőkockák, pénzek, abakusz
- Leltárak készítése 10-esével történő csoportosítások, beváltások után
- Számok tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítása és felismerése nem csak helyi érték szerint rendezett alakban
- Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 100-as számkörben
- **Számok képzése, bontása, helyi érték fogalmának kialakítása tevékenységen keresztül**
- **takarékosság lehetőségei, fémpénzek gyűjtése a helyi érték megértéséhez 10,20,50 Ft**

Fogalmak: csoportosítás, beváltás, leltár, bontott alak, tízes, egyes

- *Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában hármásával, majd ugyanannyi csomagolása négyesével; a csomagolások alapján készült leltárak összehasonlítása*
- *Leltárak kiolvasása különböző csoportosítások (köztük tízesével is) után*

5. Témakör: Alapműveletek értelmezése

Óraszám: 7 óra + 4 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- helyesen értelmezi a 100-as számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást;
- megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék;
- szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez;
- szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti;
- szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Szorzás értelmezése tevékenységekkel egyenlő tagok összeadásaként
- Többszörösök közötti kapcsolatok megértése a szorzás értelmezése alapján (pl. adott szám 4-szerese a számmal nagyobb az adott szám 3-szorosánál, adott szám 2-szeresének és 3-szorosának az összege a szám 5-szöröse)
- A szorzó- és bennfoglaló táblák felépítése összefüggéseik szerint: 2-5-10, és 2-4-8, és 3-6-9, és 7
- Osztás mint bennfoglaló osztás és mint egyenlő részekre osztás értelmezése tevékenységekkel (például: szituációs játékok, különböző eszközökkel való kirakások)

- Maradékös bennfoglaló osztás értelmezése tevékenységek során
- Szorzás és a kétféle osztás kapcsolatának értelmezése tevékenységek során előállított képek, majd megadott ábrák alapján
- Egyenlővé tevés tevékenységekkel és számokkal
- Történésről, kirakásról, képről többféle művelet értelmezése, leolvasása, lejegyzése
- Műveletről kirakás, kép, szöveges feladat készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése
- *Adott modellhez számfeladat készítése*
- *Manóbolt kialakítása: játékok vásárlása tallérokkal, vagy a gyűjtött fémpénzekkel*

Fogalmak összeadás, kivonás, összeg, különbség, szorzás, bennfoglalás, egyenlő részekre osztás, művelet, egyenlővé tevés, többszörös

- *Valós dolgok számának megállapítása szorzással, például azonos állatok lábainak száma*
- *Egyenlő részekre osztás lejátszása, például süteményekkel, cukorkákkal, korongokkal*

6. Témakör: Alapműveletek tulajdonságai

Óraszám: 6 óra + 6 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat;
- megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;
- alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbitendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Műveleti tulajdonságok megfigyelése változatos tevékenységek alapján: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása; például: $9+62 = 62+9$; $25-17+5 = (25+5)-17$; $3 \cdot 9 = 3 \cdot 5 + 3 \cdot 4$

- A megértett műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél
- Hiányos műveletek és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 100-ig
- Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése
- Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése és alkalmazása ellenőrzésnél
- **Városunk kis és nagy üzletei: tapasztalatok gyerekszemmel**
- **Tantárgyi fejlesztőprogram használata a műveletek közötti kapcsolatok erősítésére**
- **Szorzás, osztás, algoritmuskövetés**
- **Fejlesztőprogram használata a műveletek helyességének ellenőrzésére**
- **Lényegkiemelő és problémamegoldó képesség formálása szöveges feladatok megfogalmazásával**
- *Négyzetrácsos kertek bekerítése*

7. Témakör: Szóbeli számolási eljárások

Óraszám: 6 óra + folyamatos + 5 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat;
- érti a 10-zel, 100-zal, szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 100-as számkörben a számok 10-zel történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor;
- elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt;
- teljes négyjegyűek összegét, különbségét százasokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- **Matematikai szöveg: szimbólumok használata**
- **Összefüggéseket felismerő, rendező képesség fejlesztése a változások, ritmus, növekedés illetve csökkenés megfigyelésével**

- Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 100-as számkörben
- Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 100-as számkörben
- Bontások és pótlások alkalmazása
- 100-as számkörben való összeadás, kivonás a 20-as számkörben tanultakkal való analógia alapján (tízesekre, egyesekre bontás felhasználásával)
- Szorzó- és bennfoglaló táblák belső összefüggéseinek és egymás közti kapcsolatainak alkalmazása számolások során, például: $6 \cdot 8 = 6 \cdot 5 + 6 + 6 + 6 = (6 \cdot 4) \cdot 2$; $8 \cdot 4 = (4 \cdot 4) \cdot 2$
- Szorzatok, hányadosok kiszámolása ismert szorzatokhoz való viszonyítással
- *Iskolánk névadója, kora, családja, üzenete a ma gyermeke számára*
- *Azonos művelet kapcsán a tanulók egyénileg alkalmazott számolási eljárásainak megfogalmazása, megosztása*
- *„Boltos játék”: csak kerek tízesekkel lehet fizetni, a boltos visszaad*

8. **Témakör: Fejben számolás**

Óraszám: 7 óra + folyamatos + 3 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben;
- emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig;
- érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát;
- fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során;
- fejben pontosan számol a 100-as számkörben, és a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Összeadás és kivonás kerek tízesekkel a 100-as számkörben
- Összeadás és kivonás kerek tízesekkel és egyjegyűekkel a 100-as számkörben
- Összeadás és kivonás teljes kétjegyűekkel és egyjegyűekkel a 100-as számkörben

- Teljes kétjegyű számok összeadása és kivonása 100-as számkörben eszközökkel, például tojástartókkal, számtáblázatokkal, abakusszal, pénzzel
- Teljes kétjegyű számok összeadása és kivonása 100-as számkörben, fejben
- A szorzó- és bennfoglaló táblákon belüli kapcsolatok alapos megismerése, megértése tevékenységek, ábrák segítségével, és számolás a felfedezett összefüggések alkalmazásával
- A szorzó- és bennfoglaló táblák közti kapcsolatok alapos megismerése, megértése tevékenységek, ábrák segítségével, és számolás a felfedezett összefüggések alkalmazásával
- A 2-es, 5-ös, 10-es, 3-as, 4-es, 9-es szorzó- és bennfoglaló táblák eseteinek emlékezetből való felidézése tízszeresig
- A 6-os, 7-es, 8-as szorzó- és bennfoglaló táblák eseteinek kiszámolása valamilyen számolási eljárás segítségével fejben tízszeresig
- 100-as számkörben szorzatok, hányadosok kiszámolása ismert szorzatokhoz való viszonyítással
- **Fejlesztés fejlesztése több tag esetén**

Fogalmak: kerek tízes

- *Szorzat alapján a társnál lévő szám kitalálása: a szorzatot a csoport mondja a két játékosnál lévő egy-egy szám összeszorzásával, a saját tényezőket ismerjük*
- *5-10, 2-4-8, 3-6 szorzótáblák közti kapcsolatok vizsgálata ujjak segítségével, például 4 gyerek bal kezén mutat 3 ujjat, majd 4 gyerek két kezén mutat 3-3 ujjat; az egyes mutatásokról olvasások „számtannyelven”*

Témakör: Mérőeszköz használata, mérési módszerek

Óraszám: 7 óra + 3 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt;
- helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzelete van a mértékegységek nagyságáról;

- helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalom mérés és a tömeg mérés szabványegységei közül a következőket: cm, dm, m, dl, l; dkg, kg;
- ismeri az idő mérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet;
- ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 100-as számkörben;
- alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
- összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való méréskor kapott mérőszámait;
- megméri különböző sokszögek területét különböző egységekkel;
- területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással;
- alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
- ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Mennyiségek összehasonlítása; mennyivel nagyobb mennyiség, mennyivel kisebb mennyiség, hányszor akkora, hanyadrésze
- Különböző mennyiségek mérése ugyanazzal az egységgel; annak megfigyelése, tudatosítása, hogy a nagyobb mennyiséget több egység teszi ki, a kevesebb mennyiséget kevesebb egység teszi ki
- Azonos mennyiségek mérése különböző egységekkel; annak megtapasztalása, megfigyelése, hogy kisebb egységből több teszi ki ugyanazt a mennyiséget, nagyobb egységből kevesebb teszi ki ugyanazt a mennyiséget
- Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: cm, dm, m; dl, l; kg
- Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról
- Skálázott mérőeszközök készítése alkalmi egységekkel, használata tanítói segítséggel
- Szabványos mérőeszközök használata
- Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok megismerése; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése
- Az idő mérés egységeinek megismerése: óra, perc, másodperc
- Egész órák és percek leolvasása különféle analóg és digitális órákról

- Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 100-as számkörben szituációs játékokban

Fogalmak: összehasonlítás, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő, cm, dm, m, dl, l, kg, másodperc, perc,

- *Mérőszalag készítése tenyér és ujj léptékekkel; színes rudak által meghatározott léptékekkel*
- *1 perc becslése: mindenki becsukja a szemét, lehajtja a fejét, akkor nyitja ki a szemét, amikor úgy gondolja, hogy letelt az 1 perc*
- *Tapasztalatgyűjtés arról, hogy mire elég 1 perc, például hány szót vagy hány számot lehet leírni 1 perc alatt; mennyit ver a szívünk nyugalmi helyzetben, hányat lehet ugrani, mennyit ver a szívünk mozgás után 1 perc alatt*

III. FÜGGVÉNYEK ÉS SOROZATOK

1. Témakör: Számok rendezése

Óraszám: 4 óra + 3 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:

- nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;
- megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;
- megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban, a 100-as számkörben;
- megnevezi a 100-as számkör számainak egyes, tízes, százaz, szomszédjait

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Számok nagyság szerinti összehasonlítása bontott alakban is: melyik nagyobb, mennyivel nagyobb
- Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a $<$, $>$, $=$ jelekkel
- Sorszámok ismerete, alkalmazása
- Számvonal, számegyenes alkotása, rajzolása, a számok helyének jelölésével 100-as számkörben

- Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével
- Leolvasások a számegyenesről
- Számok, műveletes alakban megadott számok (például: $2+3$; $10-3$; $20:2$, $5\cdot 2$) helyének megkeresése a számegyenesen 100-as számkörben
- Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése
- Számok helyének azonosítása számtáblázatokban
- Számok helyének azonosítása 10×10 -es táblán (0–99-ig, valamint 1–100-ig)
- Számok változásának követése 10×10 -es táblán (0–99-ig, valamint 1–100-ig)
- Számok egyes, tízes szomszédainak ismerete, megnevezése 100-as számkörben
- Számok táblázatba rendezése, számpárok közötti kapcsolat, csoportmunka
- Egyénileg alkotott tárgy, -rajz,- jelsorozatok: Kalandpark: odavezető út jelképei

Fogalmak: sorszám, számegyenes, számtábla, nagyobb, kisebb, növekedés, csökkenés, egyes számszomszéd, tízes számszomszéd

- *Lépkedések 10×10 -es táblán, nevezetes irányok megfigyelése*

2. Témakör: Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése

Javasolt óraszám: 8 óra + folyamatos + 2 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;
- megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;
- ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat;
- tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;
- felismer kapcsolatot elempárok, elemhármak tagjai között;
- szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármakat;
- a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Gépjátékok szabályának felismerése
- Gépjátékokban több eset kipróbálása után elempárok, elemhármak hiányzó elemének megtalálása
- Megfigyelt szabály alapján további elempárok, elemhármak alkotása
- Sorozatban, gépjátékokban, táblázatban felismert összefüggés megfogalmazása saját szavakkal
- Felismert kapcsolatok, összefüggések, szabályszerűségek szóbeli kifejezése
- Sorozatok, szabályjátékok alkotás

Fogalmak: szabály, sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő, kapcsolat, számpár, számhármak

- Kakuktktojás-kereső játékok
- „Mi változott?” játék, „Milyen nap lesz?” fejtörők

IV. GEOMETRIA

1. Témakör: Tájékozódás térben és síkon

Óraszám: 3 óra + folyamatos + 2 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;
- tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat;
- térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Irányokat, távolságokat jelölő szavak jelentésének megismerése térben és síkban tevékenységekkel és játékos szituációkkal
- Irány és állás megfigyelése, követése az olvasáshoz, íráshoz kapcsolódva

- Hely meghatározása sakktáblán
- Tájékozódás négyzethálón
- *Vizuális nyelv alapvető eszközeinek gyakorlása: Hideg-meleg” játék kincskeresésre*
- **Fogalmak:** jobb, bal, le, fel, előtte, mögötte, mellette, kint, bent, előre, hátra, távolabb, közelebb
  - *Szituációs játékban színházjegyek, mozijegyek alapján ülőhelyek megtalálása*

2. Témakör: Alakzatok geometriai tulajdonságai

Óraszám: 5 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket;
- megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat;
- megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait;
- megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat;
- tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét;
- megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit;
- megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait;
- megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet;
- megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- különbséget tesz testek és síkidomok között;
- kiválasztja megadott síkidomok közül a sokszögeket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Válogatások előállított vagy megadott testek között szabadon
- Testek és síkidom modellek megkülönböztetése
- Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas – nem lyukas”, „tömör”, „bemélyedése van”, „tükrös”
- Sokféle alakú testek közül a gömb és a szögletes testek kiemelése érzékszervi tapasztalatok alapján
- Sokszöglapokkal határolt testek lapjainak, élleinek, csúcsainak megfigyelése
- Egyszerű, sokszöglapokkal határolt test lapjainak megszámlálása
- Téglatest lapjainak megszámlálása
- Válogatások előállított vagy megadott síkidomok között szabadon
- Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, „lyukasság”, „szögek beugrása”, „tükrösség”
- Sokféle alakú síklapok közül a körlap és a sokszögek kiemelése
- Sokszögek előállítása során az oldal és csúcs szavak megismerése, használata
- Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása
- Sokszögek elnevezése oldalak és csúcsok száma szerint

Fogalmak: síkbeli alakzat; görbe felület; egyenes, görbe vonal; sokszög, körlap, háromszög, négyszög, téglalap, négyzet

3. Témakör: Alkotás térben és síkon

Óraszám: 4 óra + 1 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;
- minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;
- sormintát, síkmintát felismer, folytat;
- alkotásában követi az adott feltételeket;
- testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát;
- síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével;

- alaklemez, vonalzót, használ alkotáskor;
- megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást;
- szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Építés térbeli építőelemekből, testekből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint
- Építés egyszerűbb nézetek, egyszerűbb alaprajzok alapján
- Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzó rajzolással adott feltételek szerint
- Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és szükség szerint a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás)
- Adott feltételeknek megfelelő többféle alakzat, minta előállítása
- **Iskolánk alaprajza gyerekszemmel, sportudvar ábrázolása, makett,**

Fogalmak: alaprajz

4. Témakör: Transzformációk

Óraszám: 2 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
- megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltoló képét;
- ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével;
- térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban

- Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével
- Tárgyak, építmények, képek tükörképének kirakása, előállítása különböző tevékenységek során; a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével
- Síkbeli alakzatok tükörtengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással
- Alakzatok eltolt képének előállítása térben és síkban mozgással, mozgatással, másolópapír segítségével
- Sor- és síkminták készítése eltolással és tükrözéssel

Fogalmak: tükörkép, tükörtengely, eltolt kép, mozgatás

V. STATISZTIKA, VALÓSZÍNŰSÉGI GONDOLKODÁS

1. Témakör: Adatok megfigyelése

Óraszám: 3 óra + 1 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:

- adatokat gyűjt a környezetében;
- adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;
- gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;
- adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;
- jellemzi az összességeket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése
- Tevékenységek során kapott adatok lejegyzése
- Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése kirakással, rajzzal
- Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása közösen
- Egyenlő adatok keresése, legkisebb, legnagyobb kiválasztása

Fogalmak: adat, diagram

- Sajtos dobozokból oszlopdiaagram építése, például „Kedvenc reggeli italod”

2. Témakör: Valószínűségi gondolkodás

Óraszám: 2 óra + 1 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;
- tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között;
- megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;
- tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;
- tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámolja az egyes kimenetek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik;
- a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása
- Valószínűségi kísérletek végzése, események megfigyelése
- Játékos tapasztalatszerzés a véletlenről, a biztosról és a lehetetlenről
- „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos” és „lehetetlen” események megfigyelése kísérletek során
- Véletlen események bekövetkezéseinek összeszámolása, ábrázolása különféle módokon, például: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel
- A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatóásával
- Valószínűségi kísérletek, például: 3 piros, 3 kék golyó közül 3 golyó húzása, majd 1 piros és 5 kék golyó közül 3 golyó húzása; „Melyik esetben könnyebb 3 egyformát húzni?”, „Tippelj!”, „Végezz 20-20 kísérletet!”

Fogalmak: véletlen; „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” esemény; tipp

HARMADIK OSZTÁLY

I. Gondolkodási módszerek

1. Témakör: Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata

Óraszám: 2 óra + folyamatos + 2 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
- játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez;
- tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét;
- válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;
- felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;
- folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;
- személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
- azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;
- megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;
- barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
- halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;
- adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;
- talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;

- megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
- két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
- megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.
- **Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése**

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Barkochbázás konkrét tárgyak kirakása nélkül
- Barkochba játékokban minél kevesebb kérdésre törekvés
- Személyek, tárgyak, képek, alakzatok, jelek, számok válogatása választott vagy adott szempont, tulajdonság szerint
- Elkezdett válogatások esetén az elemek közös tulajdonságának felismerése, a válogatás szempontjának megfogalmazása; címkézés, a felismert szempont alapján a válogatás folytatása
- A halmazba nem való elemek esetén az elemek tulajdonságainak tagadása, a logikai „nem” használata
- Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például *nem kör*
- Válogatások kétszer kétfelé (két szempont szerint) tárgyi tevékenységgel; az egy helyre kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságainak keresése, értéke: a logikai „nem” és a logikai „és”
- Két halmaz közös részének jellemzése logikai „és”
- Elemek elhelyezése halmazábrában, a halmazára egyes részeinek jellemzése, például piros, de nem háromszög; se nem piros, se nem háromszög
- Konkrét halmazok közös részéből elemek felsorolása
- A logikai „és” helyes használata két halmaz közös részének jellemzésére

Fogalmak: logikai „nem”, logikai „és”

- *Barkochba játék különféle logikai készleten szabály szerint*

2. Témakör: Rendszerezés, rendszerképzés

Óraszám: 4 óra + folyamatos + 4 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
- két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
- felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből;
- megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;
- adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;
- sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;
- két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot;
- megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;
- *Halmazalkotás az osztályban lévő tárgyakkal*
- *Elvitte a szarka” játék, hiányzó elemek megtalálása*

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Elemek sorozatba rendezése az egyező és eltérő tulajdonságok száma alapján (például: a szomszédos elemek pontosan egy tulajdonságban különbözzenek)
- A válogatás, osztályozás, rendszerezés alkalmazása más tantárgyak tanulásakor
- Alkalmilag összeállított készletek és különféle teljes logikai készletek elemeinek egy vagy több szempont szerinti válogatása, rendszerezése tevékenységgel, mozgással
- Adott halmaz elemeinek rendszerezése megadott szempont szerint, különböző módszerekkel, például: táblázat, fadiagram, ág rajz
- *Logikai készlet elemeinek körberakása egy különbséggel*

- „Királyos játék” logikai lapokkal

3. Témakör: Állítások

Óraszám: 5 óra + folyamatos + 2 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;
- megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
- megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást;
- hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból;
- egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;
- ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;
- **példákat gyűjt az iskolai élet konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására**

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Adott konkrét helyzetről köznyelvi és matematikai tartalmú állítások megfogalmazása szabadon és irányított megfigyelések alapján
- Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának és hamisságának eldöntése
- Adott halmazra és egyes részeire vonatkozó állítások megfogalmazása
- Halmazra és a halmaz részhalmazaira vonatkozó állítások igazságának eldöntése
- Igaz és hamis állítások alátámasztására példák és ellenpéldák keresése, felsorolása
- Személyekre, tárgyakra, formákra, számokra vonatkozó hiányos állítások kiegészítése igazzá, nem igazzá; kis elemszámú alaphalmazon az összes igazzá tevő elem, elem pár megkeresése

- Lezárt hiányos állítások igazságának megítélése
- *„Füllentős” játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, 1 hamisat, 2 igazat; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis*

4. Témakör: Problémamegoldás

Óraszám: 3 óra + folyamatos + 4 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;
- kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet;
- megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;
- az értelmezett problémát megoldja;
- a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;
- megoldását értelmezi, ellenőrzi;
- kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési szöveges feladatokat;
- egy- és többszemélyes logikai játékokban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- *Hétköznapi helyzetekben, az iskolai tevékenységek során felmerülő problémahelyzet
Hiányzó információk pótlása méréssel, számlálással, információgyűjtéssel*
- Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással
- Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása
- A kapott megoldás visszahelyezése a szituációba, a megoldás értelmezése
- Ellenőrzés: a kapott megoldás megfelel-e a megadott feltételeknek
- Kérdésfeltevés a problémahelyzet kapcsán
- Többlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése visszafelé is
- Visszafelé gondolkodással következtetési feladatok megoldása

- Egyszerű következtetéses szöveges feladatok megoldása, például: tevékenységgel, ábrarajzolással, szakaszos ábrázolással
- Egyszerű gondolkodtató, logikai feladatok megoldásának keresése
- A gyerekek hétköznapi életével kapcsolatos információk gyűjtése csoportokban, például menetrend, nyitvatartási idő, belépődíjak, árak, étteremben étlap, boltban árak
- „Gondoltam egy számot”
- *Logikai rejtvények egyszerűbb feladványai*

Témakör: Szöveges feladatok megoldása

Óraszám: 6 óra + folyamatos +4 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- értelmezi, elképzei, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt;
- szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses, szöveges feladatokat;
- megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;
- megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;
- az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;
- a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;
- a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;
- választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre;
- önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget;
- nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- A hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveg önálló értelmezése

- Hétköznapi felmerülő matematikai tartalmú problémákkal kapcsolatos szöveges feladatok értelmezése, megoldása (például: bajnokság, időbeosztás, vásárlás, sütés-főzés)
- Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal önállóan
- Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése
- Kérdés értelmezése, keresendő adatok azonosítása
- Adatok különböző típusainak megkülönböztetése, például: felesleges, hiányos
- Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen szimbolikus rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, táblázat, szakaszos ábra, nyíldiagram, halmazábra, sorozat
- Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül
- Egy-, kétlépéses alpműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása
- Fordított szövegezésű feladatok értelmezése, megoldása
- Megoldás értelmezése az eredeti problémára, ellenőrzés
- Nyelvi és matematikailag helyes válasz megfogalmazása
- Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkra, adott matematikai modellhez,
- Iskolánk névadójának életéből kiragadott példák alapján, szöveges feladatok megfogalmazása

Fogalmak: felesleges adat

- *Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is*
- *Szétvágott szöveg egyes darabjainak értelmezése külön-külön, a darabok összerakása és értelmezése*

II. Számelmélet, algebra

1. Témakör: Szám és valóság kapcsolata

Óraszám: 3 óra + 4 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:

- összehasonlítja véges halmazokat az elemek száma szerint;

- ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra;
- helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 1 000-es számkörben;
- helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat;
- érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 1 000-es számkörben;
- használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;
- helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;
- megfelelő szóincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Természetes szám darabszám, mérőszám és értékmérő tartalommal 1 000-es számkörben
- Számkörbővítések során valóságos tapasztalatszerzés a nagyobb számokról konkrét számlálással, egyénileg és csoportosan végzett tevékenységekkel
- Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összehasonlítása mérőszámaik alapján, kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációk felismerése, megnevezése 1 000-es számkörben
- A természetes számok körében a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezések helyes használata
- Mennyiségekre vonatkozó feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmak helyes használata 1 000-es számkörben
- A mennyiségi viszonyokat kifejező szavak, nyelvtani szerkezetek helyes használata
- A mennyiségi viszonyokat kifejező szimbólumok helyes használata szóban és írásban
- Elnevezések, megállapodások, jelölések értéke, kezelése

- *Mérések különféle mértékegységekben, a mérés pontosságának korlátai, szükséges Alakzatok rajzolása milliméterpapíron a vonalak mentén; „Hány kis négyzetből áll a bekerített rész?”*
- *mértékegységek értő megválasztása, például „Mit mivel és miben mérjük?”; iskolás gyerekek tömegét grammban mérni felesleges; füzet hosszát érdemes lehet milliméterben megadni, de egy futópálya hosszát nem*

2. Témakör: Számlálás, becslés

Óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési – oktatási szakasz végére:

- megszámol és leszámol; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 1 000-es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százassal,
- ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újra becsléssel.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Számlálások egyesével, kerek tízesekkel, százassal, oda-vissza 1 000-es számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül
- Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 1 000-es számkörben
- Becslés szerepének, korlátainak tudatosítása
- Becslési módszerek ismerete, közelítő számítás, kerekítés, közelítés pontosítása, becslés finomítása, újra becslés valóságos dolgokkal, mennyiségekkel gyakorlati helyzetekben (például vásárlás), számítások ellenőrzésekor
- Becslések értékelése

3. Témakör: Számok tulajdonságai:

Óraszám: 7 óra + folyamatos + 4 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;
- számot jellemez más számokhoz való viszonyával;
- ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Számok kifejezése művelettel megadott alakokkal
- Pároság és páratlanság fogalmának értelmezése párosítással és két egyenlő részre osztással a 1 000-es számkörben
- Hármásával, négyesével, ötösével... és 3, 4, 5... egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése és gyűjtése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések, megfigyelések során
- Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya, számjegyeinek összege
- Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban
- A római számjelek közül az I, V, X jelek, valamint az ezekből képezhető számok írása, olvasása a hétköznapi helyzetekben, például: óra, keltezés, kerületek jelölése
- *A római számok története*
- *Változó helyzetek megfigyelése, műveletek tárgyi megjelenítése*

Fogalmak: háromjegyű római számok

- *„Ország, város” játék számtulajdonságokkal*
- *Római számokhoz kapcsolódó gyufarejtvények megoldása*

4. Témakör: Számok helyi értékes alakja

Óraszám: 5 óra + 2 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel;
- érti a számok százasokból, tízesekből és egyesekből való épülését, százasok, tízesek és egyesek összegére való bontását;
- érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét;
- helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 1000-ig.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Csoportosítások, beváltások tízes számrendszerben különféle eszközökkel a 1000-es és számkörben, például előre csomagolt, illetve jól csomagolható tárgyakkal, pénzekkel, abakusszal
- Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel
- Leltárak készítése tízes számrendszerben az elvégzett tevékenységek alapján 1000-es számkörben
- *Apró tárgyak csoportosítása, beváltása, leltározása a számlálás megkönnyítésére*
- Számok százasokra, tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítás, felismerése nem csak rendezett alakban eszközzel (például: pénz) és eszköz nélkül
- Számok írása, olvasása helyiérték-táblázat alapján
- A helyi értékek egymáshoz való viszonyának megértése
- Számok számjegyeinek helyi, alaki és valódi értéke tapasztalatok alapján
- Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmának ismerete
- Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 1 000-es számkörben
- Számok nagyság szerinti összehasonlítása hallás alapján és leírt jelük alapján 1 000-es számkörben

Fogalmak: helyi érték, alaki érték, valódi érték, százas, ezres, tízezres, helyiérték-táblázat, tízes számrendszer

- *„Ki vagyok én?” játék számokkal, például a tízes helyi értéken 5, az egyes helyi értéken kettővel kisebb, a százasok helyén páratlan szám áll; a meghatározások fokozatosan vezessenek a megoldáshoz*

5. Témakör: Mérőeszköz használata, mérési módszerek

Óraszám: 8 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, úrtartalmat és időt;
- helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzete van a mértékegységek nagyságáról;
- helyesen használja a hosszúságmérés, az úrtartalommérés és a tömegmérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg;
- ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet;
- ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 1 000-es számkörben;
- alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
- összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való mérésekor kapott mérőszámait;
- megméri különböző sokszögek területét különböző egységekkel;
- alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Mennyiségek érzékszervi összehasonlítása
- Mennyiségek összemérése
- Mérési módszerek alkalmazása
- Mennyiségek becslése, kimérése, megmérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg
- Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról
- Szabványos mérőeszközök használata
- Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok közti tájékozódás; időbeli relációt tartalmazó szavak értő használata
- Időpontok leolvasása különféle órákról, időtartamok meghatározása
- Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok kapcsolatai; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése

- Időpontok és időtartamok közötti összefüggés megértése
- Összefüggések megtapasztalása a mennyiségek nagysága, az egység nagysága és a mérőszámok között
- Mértékváltás eszköz segítségével
- Nagyobb pénzek címleteinek felváltása, kisebb pénzek beváltása hazai és külföldi pénzegységekkel egyaránt
- Takarékoság fontosságának megértése elvégzett mérésekre alapozva (például: csöpögő csapból elpazarolt vízmennyiség; műanyag flakon térfoglalása a szelektív kukában eredeti méretben és összenyomva)
- Síkbeli alakzatok területének becslése, mérése alkalmi és szabványegységekkel különféle eszközök segítségével (például: fonal, négyzetrács, vonalzó)

Fogalmak: terület, km, ml, cl, g, dkg

6. Témakör: Alapműveletek értelmezése

Óraszám: 2 óra + 3 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- helyesen értelmezi a 1 000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást;
- hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz;
- értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal;
- helyesen használja a műveletek jeleit;
- megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék;
- szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez;
- szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti;
- szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Összeadás és kivonás értelmezései és kapcsolatuk 1000-es számkörben
- Szorzás és osztás értelmezései és kapcsolatuk a 1 000-es számkörben
- Maradékos osztásra vezető tevékenységek végzése, feladatok megoldása
- Műveletről szöveges feladat, ábra készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése
- Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése
- A műveletekben szereplő számok megnevezésének ismerete, megértése: tényezők, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék
- Zárójel használata konkrét esetekben megfogalmazott problémák leírásához, megoldásához
- **Matematikai fejlesztőprogram használata**

Fogalmak: tag, tényező, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék, maradékos osztás, zárójel

- **Maradékos osztás lejátszása pénzekkel, részekre osztással**
- *Adott kirakáshoz, ábrához többféle művelet keresése, leírása*

7. Témakör: Alpműveletek tulajdonságai

Óraszám: 3 óra + 6 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat;
- megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;
- alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbítendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.
- **Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága, összeg és különbség, valamint szorzat és hányados változásai**

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Műveleti tulajdonságok megfigyelése tapasztalások során: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása
- Műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél
- Hiányos művelet és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 1 000-ig
- Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése; a tapasztalatok alkalmazása számolásnál
- *Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése; alkalmazása ellenőrzéshez és a számolási módok egyszerűsítésére*
- *Zárójel használata.*
- *„Babos” játék számokat képviselő papírlapokkal, színes rudakkal*
- *Számépítések, például: célszám megközelítése adott számjegyekkel és műveleti jelekkel*
- *Gondolt számmal való műveletvégzés: ha páros, el kell osztani 2-vel, ha páratlan, akkor meg kell szorozni 3-mal és hozzá kell adni 1-et; a műveletsort addig kell ismételni, amíg a végére nem érünk*

8. Témakör: Szóbeli számolási eljárások

Óraszám: 5 óra + folyamatos + 4 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat;
- érti a 10-zel, 100-zal való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 1 000-es számkörben a számok 10-zel, 100-zal történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor;
- elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt;

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 1 000-es számkörben

- Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 1 000-es számkörben
- Hétköznapi helyzetekben alkalmazható észszerű becslés megválasztása, a becslés pontosságának ellenőrzése
- Műveletek eredményének észszerű becslése, a becslés során kapott eredmény értékelése, alkalmazása
- *Teljes három- vagy négyjegyű számok közelítő értékének helyettesítése színes rudakkal; az eredeti számok összegének és különbségének becslése színes rudak segítségével*
- *Szorzat kiszámítása az egyik tényező felezésével, a másik tényező kétszerezésével*

9. **Témakör: Fejben számolás**

Óraszám: 5 óra + folyamatos + 5 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben;
- emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig;
- érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát;
- fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során;

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok során
- Teljes kétjegyűek összeadása, kivonása
- A kisegyszeregy, annak megfelelő bennfoglalások és egyenlő részekre osztások emlékezetből való ismerete
- Fejszámolás gyakorlása 100-as számkörben
- Fejszámolás a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során, például: szorzótáblák;
- *A figyelemterjedelmének és tartósságának növelése, tudatos célirányos figyelem*

- A fejszámolás biztonságos használata
- Számkirály

Fogalmak: kerek százás,

- *Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból*
- *Tanulók által készített játékok a számolás gyakorlásáho*

10. Témakör: Írásbeli összeadás és kivonás

Óraszám: 5 óra + 4 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére

- helyesen végzi el az írásbeli összeadást, kivonást.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Az írásbeli műveleti eljárások alapozása, megértése a számrendszeres gondolkodás tovább építésével és különféle eszközökkel
- Az írásbeli összeadás algoritmusának fokozatos megismerése: továbbvitel az egyes, a tízes, a százás helyi értéken
- Hiányos összeadások gyakorlása az írásbeli kivonás előkészítésére
- Az írásbeli kivonás algoritmusának megismerése pótlással, elvétellel a különbség változása alapján
- A kivonás pótlásos eljárásának begyakorlása
- Az írásbeli összeadás és kivonás eredményének becslése célszerűen kerekített értékekkel; az eredmény összevetése a becsléssel; szükség esetén ellenőrzés az ellentétes művelettel
- *A becslés finomítása*
- *Írásbeli műveletek alkalmazás szintű felhasználása*

Fogalmak: írásbeli művelet, hiányos összeadás, pótlás

- *Nyugták, blokkok gyűjtése, ellenőrzése („Jól számolt-e a gép?”)*

- „Betűrejtvények” írásbeli számoláshoz: betűkkel helyettesített számjegyek kitalálása írásbeli összeadás szabályainak segítségével, például $RÉT + RÉT = KERT$

11. Témakör: Írásbeli szorzás és osztás

Óraszám: 6 óra + 4 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- helyesen végzi el az írásbeli szorzást egy, az írásbeli osztást egyjegyű osztóval;
- elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt;
- megoldását értelmezi, ellenőrzi.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Több egyenlő tag írásbeli összeadása
- Az írásbeli szorzás algoritmusának begyakorlása egyjegyű szorzóval
- Írásbeli szorzás kerek tízesekkel
- Írásbeli szorzás teljes kétjegyűekkel két lépésben
- Írásbeli osztás szemléltetése pénzekkel, részekre osztással
- Írásbeli osztás egyjegyű osztóval, visszaszorzással, kivonással
- Többféle módon való becslés és ellenőrzés megismerése a szorzat, hányados nagyságrendjének meghatározásához, a számolás ellenőrzéséhez
- Feladattartás és feladat-megoldás sebesség fejlesztése
- Önértékelés, önellenőrzés
- Hiányos írásbeli szorzásban, osztásban a hiányzó számjegyek megtalálása
- *Írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból*

Fogalmak: visszaszorzás

12. Témakör: Törtrészek

Óraszám: 4 óra + 2 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- tevékenységekkel megjelenít egységtörteket és azok többszöröseit különféle mennyiségek és többféle egységválasztás esetén;
- a kirakást, a mérést és a rajzot, mint modellt használja a törtrészek összehasonlítására.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Az egész egyenlő részekre osztása, az egységtörtek értelmezése, megnevezése (például: 1 ketted) különféle mennyiségeken (hosszúság, tömeg, úrtartalom, terület) különféle tevékenységekkel (például: méréssel, papírhajtogatással, színezéssel)
- Az egységtörtek többszöröseinek előállítás, értelmezése, megnevezése (például: 2 harmad) különféle mennyiségeken különféle tevékenységekkel, többféle egységválasztással
- Egészek és törtrészek kirakása, megjelenítése más törtrészekkel
- Törtrészekkel ábrázolt törtek nagyság szerinti összehasonlítása, egyenlők keresése
- **Törtek a mindennapi életben**

Fogalmak: egész, törtrész, egységtört

- *„Lépj hozzám!” játékos feladat*

13. Témakör: Negatív számok

Óraszám: 2 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- a negatív egész számokat irányított mennyiségként (hőmérséklet, tengerszint alatti magasság, idő) és hiányként (adósság) értelmezi;
- nagyság szerint összehasonlítja a természetes számokat és a negatív egész számokat a használt modellen belül.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Az „előtt” és „után” térbeli és időbeli értelmezése

- Tapasztalatszerzés irányított mennyiségekről a térben (például: emeletek, tengerszinthez viszonyított magassági szintek); az „alatta” és „felette” értelmezése a síkon és a térben
- Hőmérséklet mérése, hőmérő leolvasása (levegő, folyadék)
- Hőmérőmodell használata
- Tapasztalatszerzés a vagyon, készpénz és adósság kapcsolatairól kirakásokkal, rajzos feladatokkal és diagramon való ábrázolással
- A negatív szám megjelenítése különböző tevékenységek során
- Konkrét helyzetben a mennyiségek összehasonlítása, döntés a mennyiségek növekedéséről, csökkenéséről, megmaradásáról

Fogalmak: pozitív, negatív

III. Függvények

1. Témakör: Számok rendezése

Óraszám: 2 óra + 4 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:

- nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;
- megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;
- megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 1 000-es számkörben;
- megnevezi az 1 000-es számkör számainak egyes, tízes, százasként, százasként, tízesekre, százasként kerekített értékét.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a $<$, $>$, $=$ jelekkel
- Számegyenes rajzolása a számok helyének jelölésével 1 000-es számkörben
- Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével

- Leolvasások a számegyenesről; számok, műveletes alakban megadott számok (például: $300-160$, $40 \cdot 20$) helyének megkeresése a számegyenesen 1 000-es számkörben
- Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése, helyük megtalálása a számegyenesen
- Számok helyének azonosítása különböző tartományú és léptékű számtáblákon, például: 300-tól 400-ig egyesével;
- Számok egyes, tízes, százaz szomszédainak ismerete 1 000-es számkörben
- Számok tízesekre, százazokra kerekítése 1 000-es számkörben
- Számpárok közötti kapcsolatok felismerése és megnevezése
- Figyelem és memória fejlesztése

Fogalmak: százaz számszomszéd, kerekítés

- *„Kukás” játék három vagy négy dobókocka segítségével alkotott számokkal*
- *„Mi változott?” játék madzagra csipeszelt számokkal*

2. Témakör: Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése

Óraszám: 8 óra + folyamatos + 1 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;
- megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;
- érti a problémákban szereplő adatok viszonyát;
- megfogalmazza a felismert összefüggéseket;
- összefüggéseket keres sorozatok elemei között;
- megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként;
- tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat;
- felsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;
- ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat;

- tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;
- felismer kapcsolatot elempárok, elemhármások tagjai között;
- szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármásokat;
- a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése, megnevezése
- Számpárok közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése
- Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal
- Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatok folytatása
- Az évszakok, hónapok, napok elsorolása egymás után tetszőleges kezdőpontból
- Ismert műveletekkel alkotott sorozat szabályának felismerése
- Megkezdett sorozat folytatása a felismert szabály szerint mindkét irányba
- Sorozat szabályának megfogalmazása, egyszerűbb esetben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal)
- Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok)
- Gépjátékhoz szabály alkotása; az egyszerű gép szabályának megfordításával nyert gép szabályának felismerése
- Szabályjátékokban az elempárok, elemhármások megjelenítése táblázatban
- Szabályjátékok során a felismert kapcsolat alapján további elempárok, elemhármások létrehozása
- Táblázatokban, gépjátékokban a felismert összefüggések megfogalmazása, egyszerűbb esetekben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal)
- Sorozatok, szabályjátékok alkotása
- Megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozat, táblázat, esetleg nyíldiagram alkotása modellként

Fogalmak: táblázat, nyitott mondat

IV. Geometria

1. Témakör: Alkotás térben és síkon

Óraszám: 5 óra + 1 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;
- minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;
- sormintát, síkmintát felismer, folytat;
- alkotásában követi az adott feltételeket;
- síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével;
- alaklemez, vonalzót, körzőt használ alkotáskor;
- megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást;
- szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
- megfogalmazza az alkotásai közti különbözőséget.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Építések térbeli építőelemekből, testekből, lapokból, testhálóból, élvázépítőkből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint
- Különböző téglatestek alkotása adott feltételek szerint
- Építések és alkotások, alaprajzok, nézetek, hálók alapján egyszerűbb esetekben
- Egyszerű testek alaprajzának, nézeteinek, hálójának azonosítása és annak ellenőrzése megalkotással
- Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, szívószálból vagy gumival kifeszítve, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezzel, körzővel)
- Alaklemez, vonalzó és körző helyes használatának gyakorlása játékos feladatok során
- Sokszögek előállítás nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzó rajzolással adott feltételek szerint
- Sorminták, terülminták kirakása, folytatása, tervezése síkban, térben, a szimmetriák megfigyelése

- Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás)
- Adott feltételeknek megfelelő minél több alakzat, minta előállítás, az összes lehetséges alkotás keresése, az alakzatok megkülönböztetése, jellemző tulajdonságok kiemelése
- **Térbeli tájékozódási képességet fejlesztő, egyszerű rajzoló programok bemutatása**

Fogalmak: Nincs új fogalom.

2. Témakör: Alakzatok geometriai tulajdonságai

Óraszám: 5 óra + 1 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési – oktatási szakasz végére:

- megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
- személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
- megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat;
- megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz;
- megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat;
- megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat;
- megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján;
- megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket;
- megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat;
- megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait;

- megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat;
- tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét;
- megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit;
- megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait;
- megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet;
- megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- **Válogatások előállított és gyűjtött testek között szabadon**
- Halmazokba rendezett testek, síkbeli alakzatok közös tulajdonságainak megfigyelése, halmazok címkézése
- Testek, síkbeli alakzatok halmazokba rendezése közös tulajdonság alapján
- Halmazba nem tartozó alakzatok keresése
- Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas”, „tükrös”, „van-e bemélyedése”
- Sokszöglapokkal határolt egyszerű testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése
- Válogatások előállított és megadott síkidomok között szabadon
- Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, szakaszok, „lyukasság”, „tükrösség”, „van-e bemélyedése”
- A létrehozott síkbeli és térbeli alkotások, mintázatok jellemzése megfigyelt tulajdonságaikkal
- Egyszerű szögletes testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megszámlálása
- Környezetükből gyűjtött testek közül a téglatestek kiválogatása
- Téglatest tulajdonságainak megfigyelése tevékenységek során: lapok alakja, egy csúcsból induló élék száma, élék hossza, az élék, lapok egymáshoz való viszonya, test tükröszimmetriája

- Téglatest egybevágó lapjainak felismerése
- Kocka kiemelése a téglatestek közül élek, lapok alapján
- Előállított vagy megadott sokszögek jellemzése felismert tulajdonságokkal
- Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása, oldalak összemérése hajtogatással, szögek összemérése egymásra illesztéssel
- Derékszög előállítása elfordulással, hajtogatással
- Derékszögnél kisebb, nagyobb szögek előállítása elforduló mozgással; hozzámérés a hajtogatott derékszöghöz
- Téglalap tulajdonságainak megfigyelése: szögek, oldalak, szimmetria
- Téglalap szögei egyenlőségének megmutatása egymásra hajtással
- Téglalap egyenlő hosszúságú oldalainak keresése hajtogatással
- Négyzet kiemelése a téglalapok közül oldalai és szimmetriái alapján
- Testek, síkbeli alakzatok jellemzése megfigyelt tulajdonságok alapján

Fogalmak: lap, él, téglatest, kocka, szög, derékszög

3. Témakör: Transzformációk

Óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési – oktatási szakasz végére:

- tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról;
- szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
- megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét;
- ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével;
- követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;
- térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban

- Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével
- Tükörkép megépítése térben; tükrös és nem tükrös formák létrehozása, a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével
- Síkbeli alakzatok tükrötengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással
- Tükörkép alkotása különböző eszközökkel síkban; tükrös és nem tükrös alakzatok létrehozása; ellenőrzés tükörrel, másolópapírral

Fogalmak: eltolt kép, mozgatás, elforgatott kép

4. Tájékozódás térben és síkon

Óraszám: 2 óra + folyamatos

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;
- tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat;
- térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Irányokat, távolságokat jelölő szavak használata térben és síkban
- Irány és állás megfigyelése, követése síkbeli alakzatok és mozgatások során
- Téri tájékozódást segítő játékok, tevékenységek
- Útvonalak bejárása oda-vissza, térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével
- Útvonal bejárásának irányítása térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével
- Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak használata tevékenységekben és játékos szituációkban
- Tájékozódás lakóhelyen, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalálás adott helyre; adott utca és házszám alapján ház megtalálása
- Egyszerű térképek készítése
- Tájékozódás négyzethálón, térképen

Fogalmak: négyzetháló, térkép

V. Statisztika, valószínűség

1. Témakör: Adatok megfigyelése

Óraszám: 3 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- adatokat gyűjt a környezetében;
- adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;
- gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;
- adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;
- jellemzi az összességeket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése tanítói segítséggel
- Adatgyűjtés vásárlással kapcsolatban (például: árak megfigyelése boltokban, nyugtán)
- Mért adatok lejegyzése
- Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése térben és síkban
- Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása
- Az összes adat együttes jellemzőinek megfigyelése, például egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb kiválasztása

Fogalmak: adat, diagram

2. Témakör: Valószínűségi gondolkodás

Óraszám: 2 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;
- tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között;

- megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;
- tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;
- tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámolja az egyes kimenetek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik;
- a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tipp megfogalmazása
- Események megfigyelése valószínűségi kísérletekben
- Valószínűségi játékok során stratégiák alakítása, kipróbálása, értékelése
- „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetése
- Véletlen események gyakoriságának összeszámolása, ábrázolása különféle módszerekkel: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel
- Véletlen események előfordulásainak vizsgálata, a kimenetek számának összehasonlítása az előzetes tippel, magyarázatok keresése
- A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatóásával

NEGYEDIK OSZTÁLY

I. Gondolkodási módszerek

1. Témakör: Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata

Óraszám: 2 óra + folyamatos + 2 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;

- játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez;
- tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét;
- válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;
- felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;
- folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;
- személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
- azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;
- megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;
- barkochbázis valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
- halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;
- adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;
- talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;
- megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
- két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
- megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Elkezdett válogatások esetén az elemek közös tulajdonságának felismerése, a válogatás szempontjának megfogalmazása; címkézés, a felismert szempont alapján a válogatás folytatása
- A halmazba nem való elemek esetén az elemek tulajdonságainak tagadása, a logikai „nem” használata
- Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például *nem kör*
- Válogatások kétszer kétfelé (két szempont szerint) tárgyi tevékenységgel; az egy helyre kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságainak keresése, értéke: a logikai „nem” és a logikai „és”
- Két halmaz közös részének jellemzése logikai „és”-sel
- Elemek elhelyezése halmazábrában, a halmazábra egyes részeinek jellemzése, például piros, de nem háromszög; se nem piros, se nem háromszög
- A kétszer kétfelé (két szempont szerint) válogatás ábrázolása Venn-diagramon
- Konkrét halmazok közös részéből elemek felsorolása
- Két szempont egyidejű figyelembevétele, például: háromjegyű és számjegyeinek összege 8; tükrös és négy szöge van
- A logikai „és” helyes használata két halmaz közös részének jellemzésére
- **Kombinációs gondolkodás fejlesztése**

Fogalmak: logikai „nem”, logikai „és”

- *Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint*

2. Témakör: Rendszerezés, rendszerképzés

Óraszám: 4 óra + folyamatos + **2 óra**

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:

- barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
- két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
- felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből;

- megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;
- adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;
- sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;
- két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot;
- megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást;
- megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;
- megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Elemek sorozatba rendezése az egyező és eltérő tulajdonságok száma alapján (például: a szomszédos elemek pontosan egy tulajdonságban különbözzenek)
- A válogatás, osztályozás, rendszerezés alkalmazása más tantárgyak tanulásakor
- Alkalmilag összeállított készletek és különféle teljes logikai készletek elemeinek egy vagy több szempont szerinti válogatása, rendszerezése tevékenységgel, mozgással
- Adott halmaz elemeinek rendszerezése megadott szempont szerint, különböző módszerekkel, például: táblázat, fadiagram, ágrajz
- Teljes rendszert alkotó legfeljebb 48 elemnél a hiány felismerése a rendszerezés elvégzése után
- Az összes, a feltételeknek megfelelő alkotás felsorolása egyszerű esetekben: 2-3 feltétel esetén, kis elemszámú problémánál
- **Konkretizálás képességének fejlesztése**
- **Dallamotívumok sorba rendezése**

3.Témakör: Állítások

Óraszám: 3 óra + folyamatos + 2 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;
- megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat;
- megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást;
- hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból;
- egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;
- ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;
- példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Adott konkrét helyzetről köznyelvi és matematikai tartalmú állítások megfogalmazása szabadon és irányított megfigyelések alapján
- Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának és hamisságának eldöntése
- Adott halmazra és egyes részeire vonatkozó állítások megfogalmazása
- Halmazra és a halmaz részhalmazaira vonatkozó állítások igazságának eldöntése
- Igaz és hamis állítások alátámasztására példák és ellenpéldák keresése, felsorolása
- Személyekre, tárgyakra, formákra, számokra vonatkozó hiányos állítások kiegészítése igazzá, nem igazzá; kis elemszámú alaphalmazon az összes igazzá tevő elem, elempár megkeresése
- Lezárt hiányos állítások igazságának megítélése
- *„Füllentős” játékcsoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, 1 hamisat, 2 igazat, a többieknek ki kell találni, melyik a hamis*
- *Papírcsíkon egy olyan állítás szerepel, amely két helyen is hiányos, a hiányt konkrét dobozok jelzik; a mondat kiegészítése azzal, hogy a dobozokba elemeket választunk,*

például: „A ... rúd hosszabb, mint a ... rúd”, olyan rúdpárok keresése, amelyek igazán teszik a mondatot, illetve amelyek hamissá

4.Témakör: Problémamegoldás

Óraszám: 4 óra +folyamatos + 4 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;
- kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet;
- megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;
- az értelmezett problémát megoldja;
- a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;
- megoldását értelmezi, ellenőrzi;
- kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési szöveges feladatokat;
- egy- és többszemélyes logikai játékokban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Hétköznapi helyzetekben, az iskolai tevékenységek során felmerülő problémahelyzet felismerése, arra megoldás keresése
- Hiányzó információk pótlása méréssel, számlálással, információgyűjtéssel
- Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással
- Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása
- A kapott megoldás visszahelyezése a szituációba, a megoldás értelmezése
- Ellenőrzés: a kapott megoldás megfelel-e a megadott feltételeknek
- Kérdésfeltevés a problémahelyzet kapcsán
- Többlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése visszafelé is
- Visszafelé gondolkodással következtetési feladatok megoldása

- Egyszerű következtetéses szöveges feladatok megoldása, például: tevékenységgel, ábrarajzolással, szakaszos ábrázolással
- Egyszerű gondolkodtató, logikai feladatok megoldásának keresése
- Egy- és többszemélyes logikai játékokban egy-két lépéssel előre tervezés
- Többféle megoldási mód keresése, a különböző megoldási módok értékelése
- A gyerekek hétköznapi életével kapcsolatos információk gyűjtése csoportokban, menetrend, nyitva tartási idő, belépő díjak, árak
- *Adatok felhasználása csoportmunkában, például plakát tervezéséhez; képzelt interjú lejátszásához*
- *„Gondoltam egy számot”*

5.Témakör: Szöveges feladatok megoldása

Óraszám: 7 óra +folyamatos + 3 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- értelmezi, elképzei, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt;
- szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses, szöveges feladatokat;
- megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;
- megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;
- az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;
- a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;
- a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;
- választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre;
- önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget;
- nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- A szövegértéshez szükséges nyelvi, logikai szerkezetek megismerése
- A hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveg önálló értelmezése
- Hétköznapokban felmerülő matematikai tartalmú problémákkal kapcsolatos szöveges feladatok értelmezése, megoldása (például: bajnokság, időbeosztás, vásárlás, sütés-főzés)
- Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal önállóan
- Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése
- Kérdés értelmezése, keresendő adatok azonosítása
- Adatok különböző típusainak megkülönböztetése, például: felesleges, hiányos
- Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen szimbolikus rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, táblázat, szakaszos ábra, nyíldiagram, halmazábra, sorozat
- Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül
- Egy-, kétlépéses alpműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása
- Fordított szövegezésű feladatok értelmezése, megoldása
- Megoldás értelmezése az eredeti problémára, ellenőrzés
- Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása
- Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkra, adott matematikai modellhez, számfeladathoz

Fogalmak: felesleges adat

- *„Feladatküldés” szöveges feladatokkal: csoportonként adott helyzethez, képhez, modellhez szöveges feladat alkotása; a feladat továbbadása másik csoportnak, ami visszaküldi a megoldást; a feladatírók ellenőrzik*

II. Számelmélet, algebra

1. Témakör: Szám és valóság kapcsolata

Óraszám: 3 óra + 3 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összehasonlítja véges halmazokat az elemek száma szerint;
- ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra;
- helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 10 000-es számkörben;
- helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat;
- érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 10 000-es számkörben;
- használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;
- helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;
- megfelelő szókinccset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Természetes szám darabszám, mérőszám és értékmérő tartalommal 10 000-es számkörben
- Számkörbővítések során valóságos tapasztalatszerzés a nagyobb számokról konkrét számlálással, egyénileg és csoportosan végzett tevékenységekkel (például: 415 kukoricaszem, 120 pálcika/gyerek, 4512 db papír zsebkendő 100-as csomagolású papír zsebkendő segítségével kirakva)
- **Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben**
- Tapasztalatszerzés nagy számok mérőszámként való megjelenéséről a valóságban (például: 4512 cm, 4512 mm, 4512 g, 4512 másodperc)
- Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összehasonlítása mérőszámaik alapján, kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációk felismerése, megnevezése 10 000-es számkörben
- A természetes számok körében a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezések helyes használata

- Mennyiségekre vonatkozó feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmak helyes használata 10 000-es számkörben
- A mennyiségi viszonyokat kifejező szavak, nyelvtani szerkezetek helyes használata
- A mennyiségi viszonyokat kifejező szimbólumok helyes használata szóban és írásban
- *Különböző számok kivágása négyzethálós füzetből és milliméterpapírból is*
- *Alakzatok rajzolása milliméterpapíron a vonalak mentén; „Hány kis négyzetből áll a bekerített rész?”*

2. Témakör: Számlálás, becslés

Óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megszámlál és leszámol; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 10 000-es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százassal, ezresekkel;
- ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Számlálások egyesével, kerek tízesekkel, százassal, ezresekkel oda-vissza 10 000-es számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül
- Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 10 000-es számkörben
- Becslés szerepének, korlátainak tudatosítása
- Becslési módszerek ismerete, közelítő számítás, kerekítés, közelítés pontosítása, becslés finomítása, újrabecslés valóságos dolgokkal, mennyiségekkel gyakorlati helyzetekben (például vásárlás), számítások ellenőrzésekor
- Becslések értékelése

3. Témakör: Számok tulajdonságai

Óraszám: 7 óra + folyamatos + 4 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelés-
oktatási szakasz végére:**

- számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;
- számot jellemez más számokhoz való viszonyával;
- ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Számok kifejezése művelettel megadott alakokkal
- Párosítás és páratlanság fogalmának értelmezése párosítással és két egyenlő részre osztással a 10 000-es számkörben
- Hármassal, négyessel, ötéssel... és 3, 4, 5... egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése és gyűjtése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések, megfigyelések során
- Háromszögszámok, négyzetszámok gyűjtése különféle eszközökkel végzett alkotások során
- Számok jellemzése más számokhoz való viszonyukkal, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse
- Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya, számjegyeinek összege
- Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban
- Számok összehasonlítása, szétválogatása az oszthatósági tulajdonság szerint
- A római számjelek közül az I, V, X jelek, valamint az ezekből képezhető számok írása, olvasása a hétköznapi helyzetekben, például: óra, keltezés, kerületek jelölése
- A római számok története

Fogalmak: három- és négyjegyű számok, római számok

- „Ország, város” játék számtulajdonságokkal
- Római számokhoz kapcsolódó gyufarejtvények megoldása

4. Témakör: Számok helyi értékes alakja

Óraszám: 5 óra + 1 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel;
- érti a számok ezresekből, százasokból, tízesekből és egyesekből való épülését, ezresek, százasok, tízesek és egyesek összegére való bontását;
- érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét;
- helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 10 000-ig.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Csoportosítások, beváltások tízes számrendszerben különféle eszközökkel a 10 000-es számkörben, például előre csomagolt, illetve jól csomagolható tárgyakkal, pénzekkel, abakusszal
- Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel
- Leltárak készítése tízes számrendszerben az elvégzett tevékenységek alapján 10 000-es számkörben
- Számok ezresekre, százasokra, tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítás, felismerése nem csak rendezett alakban eszközzel (például: pénz) és eszköz nélkül
- Számok írása, olvasása helyiérték-táblázat alapján
- A helyi értékek egymáshoz való viszonyának megértése
- Számok számjegyeinek helyi, alaki és valódi értéke tapasztalatok alapján
- Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmának ismerete
- Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 10 000-es számkörben
- Számok nagyság szerinti összehasonlítása hallás alapján és leírt jelük alapján 10 000-es számkörben

Fogalmak: helyi érték, alaki érték, valódi érték, százas, ezres, tízezres, helyiérték-táblázat, tízes számrendszer

- Számok valódi értékének változtatása a számjegyek felcserélésével

5. Témakör: Mérőeszköz használata, mérési módszerek

Óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt;
- helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzele van a mértékegységek nagyságáról;
- helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalommérés és a tömegmérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg;
- ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet;
- ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 10 000-es számkörben;
- alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
- összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való mérésekor kapott mérőszámait;
- megméri különböző sokszögek területét különböző egységekkel;
- területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással;
- alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
- ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Mennyiségek érzékszervi összehasonlítása
- Mennyiségek összemérése
- Mérési módszerek alkalmazása
- Mennyiségek becslése, kimérése, megmérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg
- Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról
- Szabványos mérőeszközök használata

- Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok közti tájékozódás; időbeli relációt tartalmazó szavak értő használata
- Időpontok leolvasása különféle órákról, időtartamok meghatározása
- Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok kapcsolatai; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése
- Időpontok és időtartamok közötti összefüggés megértése
- Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 10 000-es számkörben
- Összefüggések megtapasztalása a mennyiségek nagysága, az egység nagysága és a mérőszámok között
- Mértékváltás eszköz segítségével
- Nagyobb pénzek címleteinek felváltása, kisebb pénzek beváltása hazai és külföldi pénzegységekkel egyaránt
- Takarékoság fontosságának megértése elvégzett mérésekre alapozva (például: csöpögő csapból elpazarolt vízmennyiség; műanyag flakon térfoglalása a szelektív kukában eredeti méretben és összenyomva)
- Síkbeli alakzatok kerületének becslése, mérése alkalmi és szabványegységekkel különféle eszközök segítségével (például: fonal, négyzetrács, vonalzó)
- Síkbeli alakzatok területének becslése, mérése különféle alkalmi egységekkel való lefedéssel vagy darabolással (például: körlapokkal, mozaiklapokkal, négyzetlapokkal)
- A terület és kerület szavak értő használata

Fogalmak: terület, kerület, km, ml, cl, g, dkg

6. Témakör: Alapműveletek értelmezése

Óraszám: 2 óra + 4 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:

- helyesen értelmezi a 10 000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást;
- hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz;
- értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal;
- helyesen használja a műveletek jeleit;

- megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék;
- szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez;
- szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti;
- szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Összeadás és kivonás értelmezései és kapcsolatuk 10 000-es számkörben
- Szorzás és osztás értelmezései és kapcsolatuk a 10 000-es számkörben
- Maradékos osztásra vezető tevékenységek végzése, feladatok megoldása
- Műveletről szöveges feladat, ábra készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése
- Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése
- A műveletekben szereplő számok megnevezésének ismerete, megértése: tényezők, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék
- Zárójel használata konkrét esetekben megfogalmazott problémák leírásához, megoldásához
- Az ellenőrzési igény kialakítása, a műveletek közötti kapcsolatok megfigyelésén keresztül
- Gondolatmenet követése, oksági kapcsolatok keresése, megértése

Fogalmak: tag, tényező, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék, maradékos osztás, zárójelet

- *Maradékos osztás lejátszása pénzekkel, részekre osztással*
- *Adott kirakáshoz, ábrához többféle művelet keresése, leírása*

7. Témakör: Alpműveletek tulajdonságai

Óraszám: 3 óra + 5 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat;
- megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;
- alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbitendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Műveleti tulajdonságok megfigyelése tapasztalások során: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása
- Műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél
- Hiányos művelet és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 10 000-ig
- Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése; a tapasztalatok alkalmazása számolásnál
- Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése; alkalmazása ellenőrzéshez és a számolási módok egyszerűsítésére
- Az ellenőrzési igény kialakítása, a műveletek közötti kapcsolatok megfigyelésén keresztül
- Gondolt számmal való műveletvégzés: ha páros, el kell osztani 2-vel, ha páratlan, akkor meg kell szorozni 3-mal és hozzá kell adni 1-et; a műveletsort addig kell ismételni, amíg a végére nem érünk
- *„Babos” játék számokat képviselő papírlapokkal, színes rudakkal*
- *Számépítések, például: célszám megközelítése adott számjegyekkel és műveleti jelekkel*

8. Témakör: Szóbeli számolási eljárások

Óraszám: 5 óra + folyamatos + 4 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat;
- érti a 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a számok 10-zel, 100-zal, 1000-rel történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor;
- elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt;
- teljes négyjegyűek összegét, különbségét százásokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 10 000-es számkörben
- Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 10 000-es számkörben
- A 100-as számkörben tanult számolási eljárások gyakorlása és analógiák alapján történő kiterjesztése a 10 000-es számkörre kerek tízesekkel és kerek százatokkal való számolás során
- A 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás és a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódás kapcsolatának megértése
- Műveletek eredményének észszerű becslése, a becslés során kapott eredmény értékelése, alkalmazása
- Teljes négyjegyűek összegének, különbségének százásokra kerekített értékekkel való becslése
- Teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatának becslése
- Hétköznapi helyzetekben alkalmazható észszerű becslés megválasztása, a becslés pontosságának ellenőrzése
- *A becslés finomítása a tagok, tényezők, osztó, osztandó megfelelő kerekítése.*
- *Adott pénzösszeg kirakása valódi pénzekkel, a kirakás érméinek leltározása táblázatban*
- *Teljes három- vagy négyjegyű számok közelítő értékének helyettesítése színes rudakkal; az eredeti számok összegének és különbségének becslése színes rudak segítségével*
- *Szorzat kiszámítása az egyik tényező felezésével, a másik tényező kétszerezésével*

9. Témakör: Fejben számolás

Óraszám: 5 óra + folyamatos + 5 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Fejszámolás a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során
- Fejszámolás a 10 000-es számkörben kerek tízesekkel, százassal, ezresekkel a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben
- A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése, tudatos, célirányos figyelem
- A fejszámolás biztonságos használata, szorzótáblák
- Tanulók által készített játékok a számolás gyakorlásához

Fogalmak: kerek száz, kerek ezres

- *„Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból*
- *„Darts” játék során a pontok számolása, kiszállás lehetősége*

10. Témakör: Írásbeli összeadás és kivonás

Óraszám: 5 óra + 4 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- helyesen végzi el az írásbeli összeadást, kivonást.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Az írásbeli műveleti eljárások alapozása, megértése a számrendszeres gondolkodás továbbépítésével és különféle eszközökkel
- Az írásbeli összeadás és kivonás eredményének becslése célszerűen kerekített értékekkel; az eredmény összevetése a becsléssel; szükség esetén ellenőrzés az ellentétes művelettel
- *Hiányos összeadások gyakorlása*
- *A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése*

Fogalmak: írásbeli művelet, hiányos összeadás, pótlás

- *Nyugták, blokkok gyűjtése, ellenőrzése („Jól számolt-e a gép?”)*
- *„Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból*

11. Témakör: Írásbeli szorzás és osztás

Óraszám: 6 óra + 4 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- helyesen végzi el az írásbeli szorzást egy- és kétjegyű szorzóval, az írásbeli osztást egyjegyű osztóval;
- elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt;
- megoldását értelmezi, ellenőrzi.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Több egyenlő tag írásbeli összeadása
- Az írásbeli szorzás algoritmusának begyakorlása egyjegyű szorzóval
- Írásbeli szorzás kerek tízesekkel
- Írásbeli szorzás teljes kétjegyűekkel két lépésben
- Írásbeli osztás szemléltetése pénzekkel, részekre osztással
- Írásbeli osztás egyjegyű osztóval, visszaszorzással, kivonással

- Többféle módon való becslés és ellenőrzés megismerése a szorzat, hányados nagyságrendjének meghatározásához, a számolás ellenőrzéséhez
- *A tanult műveletek elvégzése, ellenőrzése*
- *Az írásbeli műveletek alkalmazás szintű felhasználása*

Fogalmak: visszaszorzás

- *Hiányos írásbeli szorzásban, osztásban a hiányzó számjegyek megtalálása*
- *Írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból*

12. Témakör: Törtrészek

Óraszám: 4 óra + 2 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- tevékenységekkel megjelenít egységtörteket és azok többszöröseit különféle mennyiségek és többféle egységválasztás esetén;
- a kirakást, a mérést és a rajzot mint modellt használja a törtrészek összehasonlítására.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Az egész egyenlő részekre osztása, az egységtörtek értelmezése, megnevezése (például: 1 ketted) különféle mennyiségeken (hosszúság, tömeg, úrtartalom, terület) különféle tevékenységekkel (például: méréssel, papírhajtogatással, színezéssel)
- Az egységtörtek többszöröseinek előállítás, értelmezése, megnevezése (például: 2 harmad) különféle mennyiségeken különféle tevékenységekkel, többféle egységválasztással
- Egészek és törtrészek kirakása, megjelenítése más törtrészekkel
- Törtrészekkel ábrázolt törtek nagyság szerinti összehasonlítása, egyenlők keresése
- *Törtekkel kapcsolatos oktatóprogram használata*

Fogalmak: egész, törtrész, egységtört

- *„Lépj hozzám!” játékos feladat*

13. Témakör: Negatív számok

Óraszám: 2 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- a negatív egész számokat irányított mennyiségként (hőmérséklet, tengerszint alatti magasság, idő) és hiányként (adósság) értelmezi;
- nagyság szerint összehasonlítja a természetes számokat és a negatív egész számokat a használt modellen belül.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Az „előtt” és „után” térbeli és időbeli értelmezése
- Tapasztalatszerzés irányított mennyiségekről a térben (például: emeletek, tengerszinthez viszonyított magassági szintek); az „alatta” és „felette” értelmezése a síkon és a térben
- Hőmérséklet mérése, hőmérő leolvasása (levegő, folyadék)
- Hőmérőmodell használata
- Tapasztalatszerzés a vagyon, készpénz és adósság kapcsolatairól kirakásokkal, rajzos feladatokkal és diagramon való ábrázolással
- A negatív szám megjelenítése különböző tevékenységek során
- Konkrét helyzetben a mennyiségek összehasonlítása, döntés a mennyiségek növekedéséről, csökkenéséről, megmaradásáról

Fogalmak: pozitív, negatív

III. Függvények, Sorozatok

1. Témakör: Számok rendezése

Óraszám: 2 óra + 4 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;
- megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;

- megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 10 000-es számkörben;
- megnevezi a 10 000-es számkör számainak egyes, tízes, száz, ezres szomszédjait, tízesekre, százakra, ezrekre kerekített értékét.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Számok nagyság szerinti összehasonlítása művelettel megadott alakokban is (például: $2000/2$, $500 \cdot 2$, $1250-250$): melyik nagyobb, mennyivel nagyobb, (körülbelül) hányszor akkora, hányada
- Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a $<$, $>$, $=$ jelekkel
- Számegyenes rajzolása a számok helyének jelölésével 10 000-es számkörben
- Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével
- Leolvasások a számegyenesről; számok, műveletes alakban megadott számok (például: $300-160$, $40 \cdot 20$) helyének megkeresése a számegyenesen 10 000-es számkörben
- Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése, helyük megtalálása a számegyenesen
- Számok helyének azonosítása különböző tartományú és léptékű számtáblákon, például: 300-tól 400-ig egyesével; 1200-tól 2850-ig tízesével
- **Emlékezet fejlesztése, tájékozódás a számegyenesen**
- Számok egyes, tízes, száz, ezres szomszédainak ismerete 10 000-es számkörben
- Számok tízesekre, százakra, ezrekre kerekítése 10 000-es számkörben
- **Az önállóság fejlesztése gondolkodási műveletek alkalmazásában**

Fogalmak: száz, számszomszéd, ezres számszomszéd, kerekítés

- *„Mi változott?” játék madzagra csipeszelt számokkal*
- *Számegyenes léptékének meghatározása olyan számegyenesen, ahol ismert két szám, valamint a köztük lévő egységek száma*

2. Témakör: Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése

Óraszám: 8 óra + folyamatos + 2 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;
- megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;
- érti a problémákban szereplő adatok viszonyát;
- megfogalmazza a felismert összefüggéseket;
- összefüggéseket keres sorozatok elemei között;
- megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként;
- tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat;
- felsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;
- ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat;
- tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;
- felismer kapcsolatot elempárok, elemhármások tagjai között;
- szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármásokat;
- a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése, megnevezése
- Számpárok, számhármások közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése
- Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal
- Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatok folytatása
- Az évszakok, hónapok, napok elsorolása egymás után tetszőleges kezdőpontból
- Ismert műveletekkel alkotott sorozat szabályának felismerése
- Megkezdett sorozat folytatása a felismert szabály szerint mindkét irányba

- Sorozat szabályának megfogalmazása, egyszerűbb esetben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal)
- Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok)
- Gépjátékhoz szabály alkotása; az egyszerű gép szabályának megfordításával nyert gép szabályának felismerése
- Szabályjátékokban az elempárok, elemhármak megjelenítése táblázatban
- Szabályjátékok során a felismert kapcsolat alapján további elempárok, elemhármak létrehozása
- Táblázatokban, gépjátékokban a felismert összefüggések megfogalmazása, egyszerűbb esetekben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal)
- Sorozatok, szabályjátékok alkotása
- Megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozat, táblázat, esetleg nyíldiagram alkotása modellként
- **A kifejezőkészség alakítása: világos, rövid megfogalmazás**

Fogalmak: táblázat, nyitott mondat

- *„Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel számokkal, formákkal, szavakkal*

IV. Geometria

1. Témakör: Alkotás térben és síkon

Óraszám: 5 óra + 2 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;
- minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;
- sormintát, síkmintát felismer, folytat;
- alkotásában követi az adott feltételeket;
- testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát;
- síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével;
- alaklemezt, vonalzót, körzőt használ alkotáskor;

- megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást;
- szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
- megfogalmazza az alkotásai közti különbözőséget.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Építések térbeli építőelemekből, testekből, lapokból, testhálókból, élvázépítőkből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint
- Különböző téglatestek alkotása adott feltételek szerint
- Építések és alkotások, alaprajzok, nézetek, hálók alapján egyszerűbb esetekben
- Egyszerű testek alaprajzának, nézeteinek, hálójának azonosítása és annak ellenőrzése megalkotással
- Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, szívószálból vagy gumival kifeszítve, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezzel, körzővel)
- Alaklemez, vonalzó és körző helyes használatának gyakorlása játékos feladatok során
- Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzos rajzolással adott feltételek szerint
- Sorminták, terülminták kirakása, folytatása, tervezése síkban, térben, a szimmetriák megfigyelése
- Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás)
- Adott feltételeknek megfelelő minél több alakzat, minta előállítása, az összes lehetséges alkotás keresése, az alakzatok megkülönböztetése, jellemző tulajdonságok kiemelése
- *A tanult síkidomok rajzolása képszerkesztő program segítségével*
- *Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények*

2. Témakör: Alakzatok geometriai tulajdonságai

Óraszám: 5 óra + 2 óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
- személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
- megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat;
- megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz;
- megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat;
- megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat;
- megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján;
- megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket;
- megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat;
- megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait;
- megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat;
- tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét;
- megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit;
- megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait;
- megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet;

- megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Válogatások előállított és gyűjtött testek között szabadon
- Halmazokba rendezett testek, síkbeli alakzatok közös tulajdonságainak megfigyelése, halmazok címkézése
- Testek, síkbeli alakzatok halmazokba rendezése közös tulajdonság alapján
- Halmazba nem tartozó alakzatok keresése
- Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas”, „tükrös”, „van-e bemélyedése”
- Sokszöglapokkal határolt egyszerű testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése
- Válogatások előállított és megadott síkidomok között szabadon
- Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, szakaszok, „lyukasság”, „tükrösség”, „van-e bemélyedése”
- A létrehozott síkbeli és térbeli alkotások, mintázatok jellemzése megfigyelt tulajdonságaikkal
- Egyszerű szögletes testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megszámlálása
- Környezetükből gyűjtött testek közül a téglatestek kiválogatása
- Téglatest tulajdonságainak megfigyelése tevékenységek során: lapok alakja, egy csúcstól induló él szám, él hossza, az él, lapok egymáshoz való viszonya, test tükrösszimmetriája
- Téglatest egybevágó lapjainak felismerése
- Kocka kiemelése a téglatestek közül él, lapok alapján
- Előállított vagy megadott sokszögek jellemzése felismert tulajdonságokkal
- Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása, oldalak összemérése hajtogatással, szögek összemérése egymásra illesztéssel
- Derékszög előállítása elfordulással, hajtogatással
- Derékszögnél kisebb, nagyobb szögek előállítása elforduló mozgással; hozzámérés a hajtogatott derékszöghöz
- Téglalap tulajdonságainak megfigyelése: szögek, oldalak, szimmetria
- Téglalap szögei egyenlőségének megmutatása egymásra hajtással

- Téglalap egyenlő hosszúságú oldalainak keresése hajtogatással
- Négyzet kiemelése a téglalapok közül oldalai és szimmetriái alapján
- Testek, síkbeli alakzatok jellemzése megfigyelt tulajdonságok alapján
- *Az ismeretek alkalmazása, az újabb ismeretek megszerzésében*

Fogalmak: lap, él, téglatest, kocka, szög, derékszög

- *„Saját testen jeleníts meg derékszöget!”, például ujjak, kar, láb, mérlegállás*

3. Témakör: Transzformációk

Óraszám: 3 óra + 1óra

**Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-
oktatási szakasz végére:**

- tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról;
- szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
- megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét;
- ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével;
- követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;
- térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban
- Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével
- Tükörkép megépítése térben; tükrös és nem tükrös formák létrehozása, a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével
- Síkbeli alakzatok tükrötengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással
- Tükörkép alkotása különböző eszközökkel síkban; tükrös és nem tükrös alakzatok létrehozása; ellenőrzés tükörrel, másolópapírral
- Építmények eltolása, az eltolt kép összehasonlítása a tükörképpel

- Formák eltolása a síkban; az eltoló alakzat összehasonlítása a tükrözéssel keletkező alakzattal; ellenőrzés másolópapírral
- Testek és síkbeli alakzatok megkülönböztetése, azonosítása alak és méret szerint: a hasonlóság és az egybevágóság fogalmának előkészítése
- Térben, síkban az eredetihez hasonló testek, síkidomok alkotása nagyított vagy kicsinyített elemekkel, hálón való rajzolással
- Játékok, tevékenységek során alakzatok elforgatott, eltoló, tükrös képeinek felismerése a síkban és a térben

Fogalmak: eltoló kép, mozgatás, elforgatott kép

- *Titkosírás tükrözéssel, a titkos üzenet megfejtése*

4. Témakör: Tájékozódás térben és síkon

Óraszám: 2 óra + folyamatos + 1 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;
- tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat;
- térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Irányokat, távolságokat jelölő szavak használata térben és síkban
- Irány és állás megfigyelése, követése síkbeli alakzatok és mozgatások során
- Téri tájékozódást segítő játékok, tevékenységek
- Útvonalak bejárása oda-vissza, térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével
- Útvonal bejárásának irányítása térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével
- Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak használata tevékenységekben és játékos szituációkban
- Tájékozódás lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalálás adott helyre; adott utca és házszám alapján ház megtalálása
- Egyszerű térképek készítése

- Tájékozódás négyzethálón, térképen

Fogalmak: négyzetháló, térkép

- *Térkép készítése tanteremről, iskolaudvarról, útvonalakról*

V. Statisztika, valószínűség

1. Témakör: Adatok megfigyelése

Óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adatokat gyűjt a környezetében;
- adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;
- gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;
- adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;
- jellemzi az összességeket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése tanítói segítséggel
- Adatgyűjtés vásárlással kapcsolatban (például: árak megfigyelése boltokban, nyugtán)
- Mért adatok lejegyzése
- Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése térben és síkban
- Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása
- Az összes adat együttes jellemzőinek megfigyelése, például egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb kiválasztása

Fogalmak: adat, diagram

2. Témakör: Valószínűségi gondolkodás

Óraszám: 2 óra

Tanulási eredmények: A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;
- tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között;
- megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;
- tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;
- tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámolja az egyes kimenetek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik;
- a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása
- Események megfigyelése valószínűségi kísérletekben
- Valószínűségi játékok során stratégiák alakítása, kipróbálása, értékelése
- „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetése
- Véletlen események gyakoriságának összeszámolása, ábrázolása különféle módszerekkel: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel
- Véletlen események előfordulásainak vizsgálata, a kimenetek számának összehasonlítása az előzetes tippekkel, magyarázatok keresése
- A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatóásával

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tanév során az értékelés alapja a tanulók állandó megfigyelése, melynek segítségével a tanuló visszajelzést kap arról, hogy mi az, amitől legközelebb eredményesebben tud dolgozni.

A **folyamatos, fejlesztő célzatú szóbeli értékelés** visszajelzést ad a tanuló számára munkájának eredményességéről, rendszeres tanulásra ösztönöz.

Az értékelés ne kizárólag érdemjegyhez kötődjön - mindig vegye figyelembe az életkori sajátosságokat, egyéni adottságokat, a tanulói személyiség egészét - aktív szerepe legyen a

tanulócsoportnak a reális értékelésben - legfontosabb funkciója, hogy megerősítsen, biztasson, ösztönözzön, azaz pozitívan motiválja a tanulókat.

Értékelés alapelvei:

- Személyre szóló legyen
  - Biztosítsa az egyéni készségek, képességek fejlődését
  - Szeretetteljes, következetes, elfogadó legyen
  - Tükrözze az ismeret elsajátító és alkalmazó szintjeit
  - Rendszeres, folyamatos, objektív legyen
  - Biztosítsa az egészséges személyiségfejlődést
- Fejlesztő, ösztönző legyen
  - Minősítse a pszichés jellemzőket is
  - Több szempontú legyen

Az értékelés formái:

- Szöveges értékelés: Első évfolyam, második évfolyam 1. félév
- A szöveges értékelés, mely tükrözi az ismeretek elsajátításának és alkalmazásának szintjeit, másrészt, az egyéni készségek, képességek fejlődését, végül a tantárgyhoz kapcsolódó akarat, szorgalmi jellemzőket minősíti.

Érdemjegy

- A tanulók teljesítményének százalékos értékelését a következő módon javaslom:
- 0-34% a követelményeket gyengén teljesíti, felzárkóztatásra szorul.
- 35-50% a követelményeknek megfelel, néhány területen hiányosságai vannak (a területek részletezése)
- 51-75% a követelményeket megfelelően teljesítette.
- 76-90% a követelményeket jól elsajátította.
- 91-100% a követelményeket kiválóan teljesítette.

A **tanév eleji diagnosztikus felmérés** segíti a tanítót a tanulók előzetes ismereteinek feltérképezésében, útmutatást ad a tanulócsoportha szabott tanítási módszerek, eljárások kiválasztásában.

Témákat lezáró írásbeli felmérések tájékoztatják a tanítót, a tanulót és a szülőt a tanuló teljesítményéről a helyi tantervben rögzített követelményekhez viszonyítva.

A **tanév végi felmérés** megmutatja az adott évfolyamon elsajátított ismeretek mennyiségét és minőségét.

Az értékelés kiemelt szempontjai:

- a tanulók önmagukhoz mért fejlődése,
- az alapvető készségek, képességek fejlettségi szintje,
- tárgyi tevékenységben való jártasság,
- tanult műveletek értelmezése,
- a tanult számolási eljárások ismerete és alkalmazása.

Függelék:

- A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:
- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható;
- a taneszköz nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatra a tanév(ek) során;
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- segítse a helyes tanulási szokások, az önálló ismeretszerzés képességének kialakítását;
- biztosítson lehetőséget a mennyiségi és minőségi differenciálásra egyaránt;
- változatos feladatokon keresztül szemléltesse a matematika szerepét a mindennapi életben;
- alakítsa ki az önellenőrzés igényét;
- ábra anyaga, betűmérete igazodjon az életkori sajátosságokhoz;
- felépítése (témák, feladattípusok) logikus, könnyen követhető legyen;
- feladatrendszere változatos legyen tartalom, típus, nehézségi fok és funkció tekintetében.

- A tankönyv önmagában kiszolgálja az adott tantárgy helyi tantervébe foglaltak tanítását.
- Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:
  - amelyek több éven keresztül használhatók;
  - amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai

Technika és tervezés 1- 4. évfolyam-

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános tantervű tanulócsoportok

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	1	34	27	7
2.	1	34	27	7
3.	1	34	27	7
4.	1	34	27	7

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések: Az első tanítási órákon baleset és elsősegély-nyújtási ismeretekben részesülnek a tanulók.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyama számára – Technika és tervezés 1-4. évfolyam

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Körömi Péterné

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: Mészáros Csaba igazgató

Az 1. évfolyamon a technika és tervezés tantárgy óraszám: 34 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi tervezésű órakeret	Témakör összidőkerete
I. Anyagok a környezetünkben	2	2	4
II. Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15	-	15
III. Otthon – család – életmód	6	1	7
IV. Jeles napok, ünnepek	1	4	5
V. Közlekedés	3	-	3
Összes óraszám:	27	7	34

I. TÉMAKÖR: Anyagok a környezetünkben

ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség;
alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az érzékszervek és az érzékelés fajtáinak megismerése
Véleményformálás a társakkal közös tevékenység során
Tevékenység során együttműködési készségek fejlesztése
Környezettudatos döntéshozatal a megismert anyagok használata során
Építő jellegű párbeszéd alkalmazása
Kézügyesség fejlesztése
Természetes és mesterséges anyagok csoportosítása: fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag
Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk
Anyagvizsgálatok érzékszervi úton

FOGALMAK

természetes anyagok, mesterséges anyagok, termések, magvak, fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag, szín, árnyalat, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi simaság

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Tanulmányi séta: természetes anyagok, levelek, termések gyűjtése
Anyagok felhasználásának megfigyelése közvetlen környezetünkben

Termésfigurák, termésbábok készítése, figura tervezése, megfelelő formájú és méretű termékek válogatása, becslés, tervezés

Őszi színek megfigyelése, formák összehasonlítása, asszociáció

Levélpréselés módszerének megismerése: levélkép készítése

Magkép készítése

Kavicsfestés

Csoportmunkában tájkép készítése magokból kirakott mozaikkal

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása: 2 óra

- A keresztyén ünnepekhez, rendezvényekhez tartozó, kapcsolódó tárgyak, ajándékok készítése.
- Környezettudatos anyagválasztás

II. TÉMAKÖR: Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;

egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során;

alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el;

saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli;

értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében;

felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;

rendet tart a környezetében;

törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;

szelektíven gyűjti a hulladékot;

rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel;

otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetét felismeri, és ismeri megelőzésük módját;

takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;

tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét;

az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;

társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során;

felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;

ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Megfigyelő- és feladatmegoldó képesség fejlesztése

A kreativitás erősítése

Együttműködés és véleményformálás támogatása

Az önkifejezés és a kulturális tudatosság támogatása

Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése

Tapasztalás támogatása munkatevékenységek útján

Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése

Önálló ismeretszerzés támogatása

Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat

A takarékoság iránti igény fejlesztése

Környezettudatos magatartás támogatása

Képlékeny anyagok tulajdonságai

Tárgykészítés képlékeny anyagból

A papír tulajdonságainak csoportosítása

Papírmunkák:

hajtogatás, gyúrás, sodrás

tépés, nyírás

díszítés

bábkészítés

A fa tulajdonságai, felhasználása

Famunkák:

darabolás

csiszolás

hegyezés

A fonalak csoportosítása, felhasználása

Fonalmunkák:

hurkolás

fonás

csomózás

FOGALMAK

természetes anyag, mesterséges anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, képlékenység, becslés, mérés, sablon, szálal anyag, hurkolás, fonás, csomózás, anyagtakarékosság, újrahasznosítás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Képlékeny anyagok tulajdonságainak megismerése, anyagvizsgálat érzékszervekkel

Képlékeny anyagok alakítása: gyúrás, lapítás, gömbölyítés, hengerítés, mélyítés, kivájás, nyújtás, mintázás

Edénykék, gyöngyök, szélcsengő készítése agyagból

Só-liszt gyurma készítése: figurák, mozgó kompozíció készítése

Mézeskalács-készítés

Hagyományos mesterségek megismerése

Papírfajták és tulajdonságaik megismerése, használatuk

Papír sodrásával, gömbölyítésével, gyűrött és sodrott papírból, papírgömböcskékből őszi fa, őszi kép készítése

Fatörzs és ágak készítése tépéssel, levelek nyírással, kúpos kialakítás nyírással, ragasztással

Legyezőhajtással, redőzéssel figurák készítése

Origamijelek ismerete alapján növény- és állatfigurák hajtogatása

Ünnepi és farsangi díszek készítése termésekből, papírból. Alaklemez, sablon használatával bábok, társasjáték, puzzle, kreatív játékok készítése

Papírszövés

Ismerkedés a fával, a fa haszna, a faültetés fontossága, a fa tulajdonságainak megfigyelése

A fa darabolása, csiszolása, hegyezése

A hurkapálca töréspróbája

Marokkó készítése

Kép készítése hurkapálcából

Spatulából figurák, könyvjelző és ajándékkísérő készítése

Kunyhó készítése fonással

Vesszőfonással ajtókopogtató, mini kosár készítése

Mesterségek, műhelyek megismerése

Különböző fonalak, kötelek, cérnák vizsgálata. Növényi és állati eredet. Hogyan készül? Mire használják?

Csomók és masni kötése, sodrás, bojt készítés, hármass fonás, körmön fonás, nemezelés, pomponkészítés

III. TÉMAKÖR: Otthon – család – életmód

ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.

felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;

felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;

otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetét felismeri, és ismeri megelőzésük módját;

takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;

rendet tart a környezetében;

törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;

szelektíven gyűjti a hulladékot;

ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét;
ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tapasztalatszerzés elősegítése a közvetlen környezet megismerése során

A környezetátalakítás következményeinek értelmezése

A környezet- és egészségtudatosság megalapozása

Ok-okozati összefüggések értelmezése

Szokásrend kialakítása

A rendszeresség és a rendszeret iránti igény formálása

Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat

A takarékoság iránti igény fejlesztése

Környezettudatos magatartás támogatása

Együttműködési képesség kialakítása és erősítése

Az önismeret fejlesztése

Lakásfajták csoportosítása

Lakástervek készítése

Lakásépítés építőelemekkel

Erőforrások a háztartásban – áram, gáz, víz

Lakberendezés

Egészséges életmód

Egészséges táplálkozás

Étkezési szokások, terítés

Személyi higiénia, tisztálkodás

Öltözködési szabályok

Háztartási balesetek

Munkamegosztás

Napirend, házirend

Takarékoskodás

Környezetvédelem

FOGALMAK

lakás, otthon, család, életmód, családi ház, lakberendezés, egészséges életmód, táplálkozás, higiénia, testápolás, öltözködés, veszélyforrás, baleset, háztartási baleset, háztartás, házimunka, munkamegosztás, időbeosztás, napirend, szabadidő, takarékoság, környezet, környezetvédelem, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Beszámolók lakóhelyünkről
- Saját településünk megismerése: utcák, terek elrendezése, házak, épületek, épülettípusok, lakásfajták
- A ház helyiségei, funkciójuk, berendezésük
- Építőelemekkel házak építése

- Építés alapformára, körvonalrajz, alaprajz készítése
- Különleges építmények tervezése
- A szoba berendezése: bútorok készítése
- Családtagok bemutatása, köszönés, bemutatkozás
- Családi munkamegosztás, házimunka és napi tevékenységek, háztartási munkák csoportosítása
- Napirend készítése
- Étkezési szokások, az egészséges táplálkozás alapjai, egészséges életmód
- Napi étrend készítése: élelmiszerek, ételek, italok, vitaminok
- Egyszerű ételkészítés
- Asztalterítés, asztali illemtan, asztalterítés, szalvétahajtogatás, meghívó, ültetőkérdőív készítése
- Tisztálkodási szokások: személyi higiéniahoz, testápoláshoz kapcsolódó plakátok készítése
- Napszaknak, évszaknak és alkalomnak megfelelő öltözködés: öltöztetőbabák, divatbemutató
- Ruházat tisztántartása, szekrényrendezés
- Környezetünk tisztán tartása. Alapvető takarítószeres és eszközök használata. Veszélyforrások: gyufa, gáz, elektromos áram balesetmentes használata
- Növények a lakásban: növényápolás
- Ötletgyűjtés a közvetlen környezetünkben keletkező hulladékok újrahasznosítására.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása: 1óra

- **Étkezési szokások**

IV. TÉMAKÖR: Jeles napok, ünnepek

ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;

alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát;

felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;

ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Magyarságtudat erősítése

Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása

Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása

Tervek a családban

Esztétikai érzék fejlesztése

Közösen átélt élmények és érzések támogatása

Mikulás

Karácsony

Farsang

Március 15.

Húsvét

Anyák napja

FOGALMAK

jeles nap, jelkép, ünnep, népszokás, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra, munkaszervezés, dekoráció, esztétika

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Ünnepi díszek, szimbólumok készítése különböző anyagokból: mikulás, karácsonyfa, kokárda, zászló
- Csomagolástechnikák: különböző alakú ajándéktárgyak csomagolása
- Hímes tojás készítése
- Ajándéktárgyak, meghívók, üdvözlőkártyák készítése

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása: 4 óra

- Reformáció
- Karácsony
- Húsvét
- Pünkösöd
-

V. Témakör: Közlekedés

Óraszám: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat;

az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;

rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Saját felelősség felismerése a közlekedésben

Szabálykövető magatartás kialakítása

Balesetmentes közlekedés támogatása

Együttműködő és együttérző képesség fejlesztése

Etikus magatartás értelmezése és kialakítása

A gyalogos és kerékpáros közlekedés legfontosabb szabályainak megismerése

A kulturált és biztonságos járműhasználat megismerése

A közlekedési szabályok és a járműhasználat gyakorlása szimulációs és valós közlekedési helyzetekben

FOGALMAK

gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, tömegközlekedési eszközök, kulturált közlekedés, biztonságos járműhasználat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Séta az iskola környékén, figyelemfelhívás a veszélyhelyzetekre: gyalogos és kerékpáros közlekedés, úttesten való átkelés szabályai, közlekedési lámpa jelzéseinek ismerete, közlekedési szituációs játék
- Jelzések, táblák megfigyelése
- Helyes és helytelen viselkedés megfigyelése és elemzése
- Gyalogosokra vonatkozó közlekedési jelzések és táblák megismerése
- Tömegközlekedési eszközök megismerése
- Udvariassági szabályok megismerése és alkalmazása

Az 2. évfolyamon a technika és tervezés tantárgy óraszám: 34 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi tervezésű órakeret	Témakör összidőkerete
I. Anyagok a környezetünkben	2	2	4
II. Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15	-	15
III. Otthon – család – életmód	6	1	7
IV. Jeles napok, ünnepek	1	4	5
V. Közlekedés	3	-	3
Összes óraszám:	27	7	34

I. TÉMAKÖR: Anyagok a környezetünkben

ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség; alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az érzékszervek és az érzékelés fajtáinak megismerése
Véleményformálás a társakkal közös tevékenység során
Tevékenység során együttműködési készségek fejlesztése
Környezettudatos döntéshozatal a megismert anyagok használata során
Építő jellegű párbeszéd alkalmazása
Kézügyesség fejlesztése
Természetes és mesterséges anyagok csoportosítása: fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag
Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk
Anyagvizsgálatok érzékszervi úton

FOGALMAK

természetes anyagok, mesterséges anyagok, termékek, magvak, fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag, szín, árnyalat, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi simaság

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Tanulmányi séta: természetes anyagok, levelek, termékek gyűjtése
Anyagok felhasználásának megfigyelése közvetlen környezetünkben
Termésfigurák, termésbábok készítése, figura tervezése, megfelelő formájú és méretű termékek válogatása, becslés, tervezés
Őszi színek megfigyelése, formák összehasonlítása, asszociáció
Levélpréselés módszerének megismerése: levélkép készítése
Magkép készítése
Kavicsfestés
Csoportmunkában tájkép készítése magokból kirakott mozaikkal

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása: 2 óra

- A keresztyén ünnepekhez, rendezvényekhez tartozó, kapcsolódó tárgyak, ajándékok készítése.
- Környezettudatos anyagválasztás

II. TÉMAKÖR: Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során;
alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el;
saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli;
értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében;
felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
rendet tart a környezetében;
törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
szelektíven gyűjti a hulladékot;
rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel;
otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetét felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét;
az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során;
felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Megfigyelő- és feladatmegoldó képesség fejlesztése
A kreativitás erősítése
Együttműködés és véleményformálás támogatása
Az önkifejezés és a kulturális tudatosság támogatása
Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése
Tapasztalás támogatása munkatevékenységek útján
Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése
Önálló ismeretszerzés támogatása
Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat
A takarékoság iránti igény fejlesztése
Környezettudatos magatartás támogatása
Képlékeny anyagok tulajdonságai
Tárgykészítés képlékeny anyagból
A papír tulajdonságainak csoportosítása
Papírmunkák:
hajtogatás, gyűrés, sodrás
tépés, nyírás
díszítés

bábkészítés

A fa tulajdonságai, felhasználása

Famunkák:

darabolás

csiszolás

hegyezés

A fonalak csoportosítása, felhasználása

Fonalmunkák:

hurkolás

fonás

csomózás

FOGALMAK

természetes anyag, mesterséges anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, képlékenység, becslés, mérés, sablon, szálal anyag, hurkolás, fonás, csomózás, anyagtakarékosság, újrahasznosítás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Képlékeny anyagok tulajdonságainak megismerése, anyagvizsgálat érzékszervekkel

Képlékeny anyagok alakítása: gyúrás, lapítás, gömbölyítés, hengerítés, mélyítés, kivájás, nyújtás, mintázás

Edénykék, gyöngyök, szélcsengő készítése agyagból

Só-liszt gyurma készítése: figurák, mozgó kompozíció készítése

Mézeskalács-készítés

Hagyományos mesterségek megismerése

Papírfajták és tulajdonságaik megismerése, használatuk

Papír sodrásával, gömbölyítésével, gyűrött és sodrott papírból, papírgömböcskékből őszi fa, őszi kép készítése

Fatörzs és ágak készítése tépéssel, levelek nyírással, kúpos kialakítás nyírással, ragasztással

Legyezőhajtással, redőzéssel figurák készítése

Origamijelek ismerete alapján növény- és állatfigurák hajtogatása

Ünnepi és farsangi díszek készítése termésekből, papírból. Alaklemez, sablon használatával bábok, társasjáték, puzzle, kreatív játékok készítése

Papírszövés

Ismerkedés a fával, a fa haszna, a faültetés fontossága, a fa tulajdonságainak megfigyelése

A fa darabolása, csiszolása, hegyezése

A hurkapálca töréspróbája

Marokkó készítése

Kép készítése hurkapálcából

Spatulából figurák, könyvjelző és ajándékkísérő készítése

Kunyhó készítése fonással

Vesszőfonással ajtókopogató, mini kosár készítése

Mesterségek, műhelyek megismerése

Különböző fonalak, kötelek, cérnák vizsgálata. Növényi és állati eredet. Hogyan készül? Mire használják?

Csomók és masni kötése, sodrás, bojtkészítés, hármás fonás, körmön fonás, nemezelés, pomponkészítés

III. TÉMAKÖR: Otthon – család – életmód

ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.

felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;

felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;

otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;

takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;

rendet tart a környezetében;

törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;

szelektíven gyűjti a hulladékot;

ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét;

ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tapasztalatszerzés elősegítése a közvetlen környezet megismerése során

A környezetátalakítás következményeinek értelmezése

A környezet- és egészségtudatosság megalapozása

Ok-okozati összefüggések értelmezése

Szokásrend kialakítása

A rendszeresség és a rendszeret iránti igény formálása

Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat

A takarékoság iránti igény fejlesztése

Környezettudatos magatartás támogatása

Együttműködési képesség kialakítása és erősítése

Az önismeret fejlesztése

Lakásfajták csoportosítása

Lakástervek készítése

Lakásépítés építőelemekkel

Erőforrások a háztartásban – áram, gáz, víz

Lakberendezés

Egészséges életmód
Egészséges táplálkozás
Étkezési szokások, terítés
Személyi higiénia, tisztálkodás
Öltözködési szabályok
Háztartási balesetek
Munkamegosztás
Napirend, házirend
Takarékoskodás
Környezetvédelem

FOGALMAK

lakás, otthon, család, életmód, családi ház, lakberendezés, egészséges életmód, táplálkozás, higiénia, testápolás, öltözködés, veszélyforrás, baleset, háztartási baleset, háztartás, házimunka, munkamegosztás, időbeosztás, napirend, szabadidő, takarékoság, környezet, környezetvédelem, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Beszámolók lakóhelyünkről
- Saját településünk megismerése: utcák, terek elrendezése, házak, épületek, épülettípusok, lakásfajták
- A ház helyiségei, funkciójuk, berendezésük
- Építőelemekkel házak építése
- Építés alapformára, körvonalrajz, alaprajz készítése
- Különleges építmények tervezése
- A szoba berendezése: bútorok készítése
- Családtagok bemutatása, köszönés, bemutatkozás
- Családi munkamegosztás, házimunka és napi tevékenységek, háztartási munkák csoportosítása
- Napirend készítése
- Étkezési szokások, az egészséges táplálkozás alapjai, egészséges életmód
- Napi étrend készítése: élelmiszerek, ételek, italok, vitaminok
- Egyszerű ételkészítés
- Asztalterítés, asztali illemtan, asztalterítés, szalvétahajtogatás, meghívó, ültetőkártya készítése
- Tisztálkodási szokások: személyi higiéniahoz, testápoláshoz kapcsolódó plakátok készítése
- Napszaknak, évszaknak és alkalomnak megfelelő öltözködés: öltöztetőbabák, divatbemutató
- Ruházat tisztántartása, szekrényrendezés
- Környezetünk tisztán tartása. Alapvető takarítószeres és eszközök használata. Veszélyforrások: gyufa, gáz, elektromos áram balesetmentes használata

- Növények a lakásban: növényápolás
- Ötletgyűjtés a közvetlen környezetünkben keletkező hulladékok újrahasznosítására.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása: 1óra

- A család szerepe

IV. TÉMAKÖR: Jeles napok, ünnepek

ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;

alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát;

felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;

ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Magyarságtudat erősítése

Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása

Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása

Tervek a családban

Esztétikai érzék fejlesztése

Közösen átélt élmények és érzések támogatása

Mikulás

Karácsony

Farsang

Március 15.

Húsvét

Anyák napja

FOGALMAK

jeles nap, jelkép, ünnep, népszokás, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra, munkaszervezés, dekoráció, esztétika

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Ünnepi díszek, szimbólumok készítése különböző anyagokból: mikulás, karácsonyfa, kokárda, zászló
- Csomagolástechnikák: különböző alakú ajándéktárgyak csomagolása

- Hímes tojás készítése
- Ajándéktárgyak, meghívók, üdvözlőkártyák készítése

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása: 4 óra

- Reformáció
- Karácsony
- Húsvét
- Pünkösd

V. Témakör: Közlekedés

Óraszám: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat;
az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Saját felelősség felismerése a közlekedésben

Szabálykövető magatartás kialakítása

Balesetmentes közlekedés támogatása

Együttműködő és együttérző képesség fejlesztése

Etikus magatartás értelmezése és kialakítása

A gyalogos és kerékpáros közlekedés legfontosabb szabályainak megismerése

A kulturált és biztonságos járműhasználat megismerése

A közlekedési szabályok és a járműhasználat gyakorlása szimulációs és valós közlekedési helyzetekben

FOGALMAK

gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, tömegközlekedési eszközök, kulturált közlekedés, biztonságos járműhasználat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Séta az iskola környékén, figyelemfelhívás a veszélyhelyzetekre: gyalogos és kerékpáros közlekedés, úttesten való átkelés szabályai, közlekedési lámpa jelzéseinek ismerete, közlekedési szituációs játék
- Jelzések, táblák megfigyelése

- Helyes és helytelen viselkedés megfigyelése és elemzése
- Gyalogosokra vonatkozó közlekedési jelzések és táblák megismerése
- Tömegközlekedési eszközök megismerése
- Udvariassági szabályok megismerése és alkalmazása

A 3. évfolyamon a technika és tervezés tantárgy óraszám: 34 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi tervezésű órakeret	Témakör összidő-kerete
I. Anyagok a környezetünkben	2	2	4
II. Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15		15
III. Otthon – család – életmód	6	2	8
IV. Jeles napok, ünnepek	1	3	4
V. Közlekedés	3		3
Összes óraszám:	27	7	34

I. TÉMAKÖR: Anyagok a környezetünkben

ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség;
alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Véleményalkotás erősítése;

A társakkal való közös tevékenység támogatása;

Együttműködési készségek fejlesztése közös tevékenység során;

Környezettudatos döntéshozatal elősegítése az anyaghasználat során;

Építő jellegű párbeszéd alkalmazása;

Kézügyesség fejlesztése;

Anyagvizsgálat;

Az anyagok tulajdonságai;

Az anyagok felhasználási lehetőségei.

FOGALMAK

anyag, alapanyag, termék, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Természetes és mesterséges környezet megfigyelése;

Különböző termések, természeti anyagok tapasztalati úton történő megismerése, felhasználása;

Természetes és mesterséges anyagokból készült tárgyak gyűjtése, csoportosítása, környezettudatos felhasználásuk;

Természetes és mesterséges anyagok közötti kapcsolat vizsgálata: nyersanyag-alapanyag-termék;

A környezetátalakító tevékenységek csoportosítása. Az ember környezetalakító tevékenysége és ennek következményei;

A gyűjtött természetes anyagokból kép készítése;

Különböző éghajlatú lakások készítése természetes és mesterséges anyagokból.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása: 2 óra

- Újrahasznosított anyagok
- Tudatos anyaghasználat

II. TÉMAKÖR: Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;

egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során;

alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el;

saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli;

értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében;

felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;

rendet tart a környezetében;

törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;

szelektíven gyűjti a hulladékot;

rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel;

otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetét felismeri, és ismeri megelőzésük módját;

takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;

tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét;

az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;

társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során; felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Önálló tervezés és kivitelezés támogatása

A kreativitás erősítése

Munkafolyamatok algoritmizálása

Pontos munkavégzés iránti igény fejlesztése

Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése

Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése

A segítségnyújtás és kérés szabályainak értelmezése

Reális értékelési készség fejlesztése

Fejlesztő hatású véleményformálás

Szükséges korrekciók elvégzésének elősegítése

Balesetmentes eszközhasználat fejlesztése

A takarékoság iránti igény fejlesztése

Környezettudatos magatartás támogatása

Anyagvizsgálatok felhasználhatósági szempontok alapján

Tárgykészítés képlékeny anyagból

A papír tulajdonságai, felhasználhatósága

Papírmunkák:

egyenesen, vonal mentén tép, hajtogat

ollóval egyenesen és körív mentén nyír

vastagabb anyagokat hajlítás előtt vonalzó mentén bekarcol

A fa tulajdonságai, felhasználása

Famunkák:

darabolás

csiszolás

hegyezés

A textilek csoportosítása, felhasználása

Fonalmunkák:

szövés szövőkereten vagy madzagszövőn

cérnát tűbe fűz önállóan vagy tűbe fűző segítségével

gombvarrás

előöltés

díszítőöltés

FOGALMAK

anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, alaprajz, méret, mérés, előöltés, díszítőöltés, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás, újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

– Anyagvizsgálatok végzése a felhasználhatóság szempontjából

- Mit miből készítünk, és miért?
- Figurák, apróbb használati tárgyak készítése képlékeny anyagokból
- A papír tulajdonságainak vizsgálata, funkciónak megfelelő alkalmazása
- Állatkert és virágos kert készítése hajtogatással
- Térbeli dekorációk papírból, papírcsíkból
- Ötletes képeslapok, meghívók tervezése, készítése
- Ajándék- és tároló dobozok készítése karcolással, hajlítással
- Vár, papírház vagy manóház készítése kartonpapírból
- Modellek készítése alaklemez segítségével íves és egyenes nyírással
- A fa tulajdonságainak megismerése felhasználhatóság szempontjából
- Képkeret, kulcstartó, kisautó, poháralátét készítése darabolással, csiszolással, hegyezéssel
- A textilek csoportosítása felhasználásuk szerint
- Textilgyűjtemény készítése
- Öltésfajták megismerése: előöltés, díszítő öltések
- Használati tárgyak készítése megfelelő textilből kézi varrással: zsebkendő-, toll- vagy mobiltelefon-tartó
- Bábok, kabalafigurák, tüpárna készítése gombvarrással
- A szövés technikájának megismerése szövőkeret vagy madzagszövő segítségével

III. TÉMAKÖR: Otthon – család – életmód

ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.;

felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;

felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;

otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetét felismeri, és ismeri megelőzésük módját;

takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;

rendet tart a környezetében;

törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;

szelektíven gyűjti a hulladékot;

ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét;

ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

FELJESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A környezetátalakítás fontos szabályainak alkalmazása

Az önállóság fokozása
A közösségen belüli segítőkészség fejlesztése
A tevékenységek végzése közben egymás segítő támogatása
A megszerzett munkatapasztalatok alkalmazása
Az alkotás örömeinek átélése egyéni és csapatmunkában
A munkamegosztás előnyeinek kihasználása
Reális értékelés kialakítása
A tolerancia és az empátia fejlesztése
Közösen alkotott szabályok betartása
Jó szándékú véleményformálás támogatása
Különböző kultúrák és a másság elfogadása
Szokásrend kialakítása
Házak, lakások, otthonok
Modellkészítés
Otthon a lakásban
Otthonunk tárgyai
Növényápolás
Egészséges tápanyagok
Változatos étkezés
Terítés, tálalás
Ételkészítés
Egészséges életmód, napirend
Öltözködés
Takarékoskodás
Munkamegosztás a családban
Háztartási balesetek
Környezetvédelem

FOGALMAK

ház, lakás, otthon, modell, tápanyagok, életmód, veszélyforrás, lakberendezés, baleset, munkamegosztás, időbeosztás, környezetvédelem, szemét, hulladék

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Különböző típusú házak megfigyelése környezetünkben
- Lakópark készítése kisebb dobozokból
- Lakásmodell készítése építőjáték vagy szerelőkészlet segítségével
- Apróbb dobozok segítségével babaház berendezése
- A lakás tisztántartásához napi- és hetirend készítése, ezeknek a munkáknak az elosztása a családban
- A lakásban leggyakrabban található növények ápolásának megismerése
- Az egészséges tápanyagok megismerése, melynek alapján változatos étrend összeállítása
- Egyszerű ételek, italok készítése

- Ünnepi asztal terítése
- Szülinapi zsúr kellékeinek elkészítése
- A tisztálkodáshoz szükséges megfelelő kozmetikumok kiválasztása
- Alkalmhoz illő öltözet és az életkornak megfelelő divat követése
- A háztartás gépeinek megismerése, ezek biztonságos használata

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása: 2 óra

- Együtt töltött ünnepek fontossága
- A keresztyén ünnepek

IV. TÉMAKÖR: Jeles napok, ünnepek

ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;

alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát;

felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;

ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az ünnepi szokások megőrzése

Kulturált ünneplés

Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése

Nemzeti értékeink és hőseink iránti tisztelet erősítése

Mikulás

Karácsony

Farsang

Március 15.

Húsvét

Anyák napja

FOGALMAK

népszokás, hagyomány, nemzeti érték, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Esztétikus dekorációk tervezése és készítése népi, vallási, nemzeti és családi ünnepekre különböző anyagokból

Ünnepekhez kapcsolódó egyszerű hagyományos ételek készítése

A magyar népviselet és népszokások megismerése: memóriakártyák készítése

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása: 3 óra

- A keresztyén ünnepekhez tartozó ajándékok, eszközök munkadarabok készítése
- Reformáció
- Pünkösöd

V. TÉMAKÖR: Közlekedés

ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat;
az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési és problémamegoldási képességgel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A tömegközlekedés során alkalmazott magatartás és szokások megszilárdítása

A gyalogos és kerékpáros közlekedési szabályok megerősítése

Közlekedési eszközök megismerése, környezettudatos használatuk

A közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása

A közlekedési balesetek lehetséges okainak felismerése és megelőzése

Figyelem és elővigyázatosság fejlesztése

A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívül

Az úttest részei; útburkolati jelek

Kerékpárosok és gyalogosok viszonya a közösen használt területeken

Közlekedési környezetben alkalmazható viselkedési normák

FOGALMAK

úttest, kerékpárút, gyalogosforgalom, tömegközlekedés, helyi és helyközi közlekedés, biztonsági és udvariassági szabályok, térképismeret, útvonalterv

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A közlekedési eszközök csoportosítása környezetvédelmi szempontból
- Társasjáték készítése a gyalogos és a kerékpáros közlekedési szabályokhoz kapcsolódóan
- Lakópark készítése úthálózattal, jelzőtáblákkal

A 4. évfolyamon a technika és tervezés tantárgy óraszám: 34 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi tervezésű órakeret	Témakör összidő-kerete
Anyagok a környezetünkben	2	2	4
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15		15
Otthon – család – életmód	6	2	8
Jeles napok, ünnepek	1	3	4
Közlekedés	3		3
Összes óraszám:	27	7	34

TÉMAKÖR: Anyagok a környezetünkben

ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség;
alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Véleményalkotás erősítése;

A társakkal való közös tevékenység támogatása;

Együttműködési készségek fejlesztése közös tevékenység során;

Környezettudatos döntéshozatal elősegítése az anyaghasználat során;

Építő jellegű párbeszéd alkalmazása;

Kézügyesség fejlesztése;

Anyagvizsgálat;

Az anyagok tulajdonságai;

Az anyagok felhasználási lehetőségei.

FOGALMAK

anyag, alapanyag, termék, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Természetes és mesterséges környezet megfigyelése;

Különböző termékek, természeti anyagok tapasztalati úton történő megismerése, felhasználása;

Természetes és mesterséges anyagokból készült tárgyak gyűjtése, csoportosítása, környezettudatos felhasználásuk;

Természetes és mesterséges anyagok közötti kapcsolat vizsgálata: nyersanyag-alapanyag-termék;

A környezetátalakító tevékenységek csoportosítása. Az ember környezetalakító tevékenysége és ennek következményei;

A gyűjtött természetes anyagokból kép készítése;

Különböző éghajlatú lakások készítése természetes és mesterséges anyagokból.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása: 2 óra

- Újrahasznosított anyagok
- Tudatos anyaghasználat

TÉMAKÖR: Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés

ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;

egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során;

alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el;

saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli;

értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében;

felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;

rendet tart a környezetében;

törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;

szelektíven gyűjti a hulladékot;

rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel;

otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetét felismeri, és ismeri megelőzésük módját;

takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét;
az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során;
felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Önálló tervezés és kivitelezés támogatása

A kreativitás erősítése

Munkafolyamatok algoritmizálása

Pontos munkavégzés iránti igény fejlesztése

Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése

Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése

A segítségnyújtás és kérés szabályainak értelmezése

Reális értékelési készség fejlesztése

Fejlesztő hatású véleményformálás

Szükséges korrekciók elvégzésének elősegítése

Balesetmentes eszközhasználat fejlesztése

A takarékoság iránti igény fejlesztése

Környezettudatos magatartás támogatása

Anyagvizsgálatok felhasználhatósági szempontok alapján

Tárgykészítés képlékeny anyagból

A papír tulajdonságai, felhasználhatósága

Papírmunkák:

egyenesen, vonal mentén tép, hajtogat

ollóval egyenesen és körív mentén nyír

vastagabb anyagokat hajlítás előtt vonalzó mentén bekarcol

A fa tulajdonságai, felhasználása

Famunkák:

darabolás

csiszolás

hegyezés

A textilek csoportosítása, felhasználása

Fonalmunkák:

szövés szövőkereten vagy madzagszövőn

cérnát tűbe fűz önállóan vagy tűbe fűző segítségével

gombvarrás

előöltés

díszítőöltés

FOGALMAK

anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, alaprajz, méret, mérés, előöltés, díszítőöltés, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás, újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Anyagvizsgálatok végzése a felhasználhatóság szempontjából
- Mit miből készítünk, és miért?
- Figurák, apróbb használati tárgyak készítése képlékeny anyagokból
- A papír tulajdonságainak vizsgálata, funkciónak megfelelő alkalmazása
- Állatkert és virágos kert készítése hajtogatással
- Térbeli dekorációk papírból, papírcsíkból
- Ötletes képeslapok, meghívók tervezése, készítése
- Ajándék- és tároló dobozok készítése karcolással, hajlítással
- Vár, papírház vagy manóház készítése kartonpapírból
- Modellek készítése alaklemez segítségével íves és egyenes nyírással
- A fa tulajdonságainak megismerése felhasználhatóság szempontjából
- Képkkeret, kulcstartó, kisautó, poháralátét készítése darabolással, csiszolással, hegyezéssel
- A textilek csoportosítása felhasználásuk szerint
- Textilgyűjtemény készítése
- Öltésfajták megismerése: előöltés, díszítő öltések
- Használati tárgyak készítése megfelelő textilből kézi varrással: zsebkendő-, toll- vagy mobiltelefon-tartó
- Bábok, kabalafigurák, tűpárna készítése gombvarrással
- A szövés technikájának megismerése szövőkeret vagy madzagszövő segítségével

TÉMAKÖR: Otthon – család – életmód

ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.;

felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;

felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;

otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetét felismeri, és ismeri megelőzésük módját;

takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;

rendet tart a környezetében;

törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;

szelektíven gyűjti a hulladékot;

ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét;

ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A környezetátalakítás fontos szabályainak alkalmazása
Az önállóság fokozása
A közösségen belüli segítőkészség fejlesztése
A tevékenységek végzése közben egymás segítő támogatása
A megszerzett munkatapasztalatok alkalmazása
Az alkotás örömeinek átélése egyéni és csapatmunkában
A munkamegosztás előnyeinek kihasználása
Reális értékelés kialakítása
A tolerancia és az empátia fejlesztése
Közösen alkotott szabályok betartása
Jó szándékú véleményformálás támogatása
Különböző kultúrák és a máság elfogadása
Szokásrend kialakítása
Házak, lakások, otthonok
Modellkészítés
Otthon a lakásban
Otthonunk tárgyai
Növényápolás
Egészséges tápanyagok
Változatos étkezés
Terítés, tálalás
Ételkészítés
Egészséges életmód, napirend
Öltözködés
Takarékoskodás
Munkamegosztás a családban
Háztartási balesetek
Környezetvédelem

FOGALMAK

ház, lakás, otthon, modell, tápanyagok, életmód, veszélyforrás, lakberendezés, baleset, munkamegosztás, időbeosztás, környezetvédelem, szemét, hulladék

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Különböző típusú házak megfigyelése környezetünkben
- Lakópark készítése kisebb dobozokból
- Lakásmodell készítése építőjáték vagy szerelőkészlet segítségével
- Apróbb dobozok segítségével babaház berendezése
- A lakás tisztántartásához napi- és hetirend készítése, ezeknek a munkáknak az elosztása a családban
- A lakásban leggyakrabban található növények ápolásának megismerése

- Az egészséges tápanyagok megismerése, melynek alapján változatos étrend összeállítása
- Egyszerű ételek, italok készítése
- Ünnepi asztal terítése
- Szülinapi zsúr kellékeinek elkészítése
- A tisztálkodáshoz szükséges megfelelő kozmetikumok kiválasztása
- Alkalmhoz illő öltözet és az életkornak megfelelő divat követése
- A háztartás gépeinek megismerése, ezek biztonságos használata

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása: 2 óra

- Együtt töltött ünnepek fontossága
- A keresztyén ünnepek

TÉMAKÖR: Jeles napok, ünnepek

ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;

alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát; felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az ünnepi szokások megőrzése

Kulturált ünneplés

Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése

Nemzeti értékeink és hőseink iránti tisztelet erősítése

Mikulás

Karácsony

Farsang

Március 15.

Húsvét

Anyák napja

FOGALMAK

népszokás, hagyomány, nemzeti érték, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Eszztétikus dekorációk tervezése és készítése népi, vallási, nemzeti és családi ünnepekre különböző anyagokból

Ünnepekhez kapcsolódó egyszerű hagyományos ételek készítése

A magyar népviselet és népszokások megismerése: memóriakártyák készítése

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása: 3 óra

- A keresztyén ünnepekhez tartozó ajándékok, eszközök munkadarabok készítése
- Reformáció
- Pünkösöd

TÉMAKÖR: Közlekedés

ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat;

az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;

rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési és problémamegoldási képességgel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A tömegközlekedés során alkalmazott magatartás és szokások megszilárdítása

A gyalogos és kerékpáros közlekedési szabályok megerősítése

Közlekedési eszközök megismerése, környezettudatos használatuk

A közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása

A közlekedési balesetek lehetséges okainak felismerése és megelőzése

Figyelem és elővigyázatosság fejlesztése

A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívül

Az úttest részei; útburkolati jelek

Kerékpárosok és gyalogosok viszonya a közösen használt területeken

Közlekedési környezetben alkalmazható viselkedési normák

FOGALMAK

úttest, kerékpárút, gyalogosforgalom, tömegközlekedés, helyi és helyközi közlekedés, biztonsági és udvariassági szabályok, térképismeret, útvonalterv

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A közlekedési eszközök csoportosítása környezetvédelmi szempontból
- Társasjáték készítése a gyalogos és a kerékpáros közlekedési szabályokhoz kapcsolódóan
- Lakópark készítése úthálózattal, jelzőtáblákkal

Testnevelés és egészségfejlesztés 1- 4. évfolyam

Általános tantervű tanulócsoporthok

1-4. osztály

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Az 1-4. évfolyamon a Testnevelés és egészségfejlesztés tantárgy éves alapóraszámja: 170-170 óra

TESTNEVELÉS

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	5	170	136	34
2.	5	170	136	34
3.	5	170	136	34
4.	5	170	136	34

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyama számára – Testnevelés és egészségfejlesztés 1-4. évfolyam

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

Megjegyzés: A tanulók az első tanítási órán balesetvédelmi és elsősegélynyújtási oktatásban részesülnek.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Mácsiné Erdős Brigitta, Magyar Andrea

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: Mészáros Csaba igazgató

Testnevelés 1-4.

A Testnevelés és egészségfejlesztés az egyik legösszetettebb tanulási terület, meglehetősen komplex célkitűzéssel. Egyik legfontosabb feladata a tanulók testi, lelki, értelmi, érzelmi és szociális fejlődésének biztosítása, mely kiemelten a Nemzeti alaptanterv testi-lelki egészségre nevelés célját valósítja meg, miközben az alapkompenciák és az ezekre épülő Nat kompetencia-összetevők fejlesztése is megtörténik.

A testnevelés tantárgy a tanulókat a *játék és a sporttevékenység*, illetve a *testezés* lehetőségeinek és eljárásainak felhasználásával, a pedagógus személyes példamutató magatartásán keresztül alakítja, formálja. Az egészséges és harmonikus életvitelt megalapozó ismeretek átadása, a szokások kialakítása az alapfokú oktatás kezdeti szakaszában a leghangsúlyosabb. Az alsó tagozat nevelő-oktató tevékenységében ezért kiemelkedő szerepe van a testnevelés tantárgy tanításának, amit a szükséges képzettséggel rendelkező pedagógus végez. A tantárgy jelentőségét növeli, hogy a *koordinációs képességek fejlesztésének* szenzitív szakaszai nagyrészt erre az életkorra tehetők. A tanulók természetes igényéből fakadó mozgásszükségletet úgy kell kielégíteni, hogy a mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése mellett kiemelt szerepet kapjon a motoros képességek fejlesztése. A testnevelés meghatározó szerepet játszik a tanulók szokásrendjének, életvitelének kialakításában. Ebben a korban alapozható meg a mozgás és a mozgástanulás iránti pozitív attitűd, amely jelentősen hozzájárul az élethosszig tartó, egészségtudatos, tevékeny, harmonikus életvitel megvalósításához. Így válhat az egyén később a társadalom aktív tagjává. Az egészségfejlesztés területén a rendszeres *higiéniai alapok* megismerése, elsajátításának igénye az egész nevelési-oktatói szakaszt végigkíséri. A szabadtéren, a természetközeli helyszíneken végzett rendszeres testmozgás szükségességének tudatosítása a környezet megismerésén keresztül járul hozzá a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettséghez, mint nevelési célhoz.

A testnevelés kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a *hatékony és élményszerű tanulást*. A gyors mozgástanulásnak, valamint a sportági mozgásformák elsajátításának alapfeltétele a természetes mozgások megszilárdulása. Ennek érdekében érvényesülnie kell a *fokozatosság elvének*. Az alapkészségek egyszerű végrehajtását gyakorolva jutunk el az összetettebb helyzetekben történő végrehajtásig. A tanulási folyamat során érvényesülnie kell a sikerességnek, az örömteli mozgásos tevékenységnek, amely a játékkal, a játékos mozgástanulással együtt kialakíthatja a testneveléshez, a testmozgáshoz fűződő pozitív érzelmi viszonyulást. A játéktevékenység során is a könnyített szabályoktól haladunk az egyre nehezedő szabályok alkalmazása felé.

Az általános iskola alsó tagozatán elsősorban a *játékos cselekvéstanulást* helyezzük előtérbe. A *differenciálás elvét* alkalmazva juthatunk el oda, hogy minden tanuló a számára megszerezhető tudás legmagasabb szintjére jusson. Fontos, hogy a gyerekeket a követelmények erőfelfejtésre készítsük, de ez ne vezessen kudarchoz, ne váljon kilátástalanná, és ne okozzon hátrányos megkülönböztetést. Ugyanakkor a tanulókat hozzá kell segíteni ahhoz, hogy toleránssá váljanak a társaik gyengébb teljesítménye, esetleg testi és más fogyatékosága iránt.

Az alsó tagozatos testnevelés célja – a prevenciót maximálisan figyelembe véve – a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskészségeinek, motoros képességeinek olyan szintre fejlesztése, hogy alkalmassá váljanak a sikeres mozgásos cselekvéstanulásra és testezésre. Célként szolgál továbbá a diákok *önismeretének fejlesztése*, énképének, érzelmi-akarati készségeinek

formálása, a szabálykövető magatartásminták kialakítása. A testnevelés a motoros képességek fejlesztésével hozzájárul ahhoz, hogy a gyerekek az életkoruknak és testi adottságaiknak megfelelő erővel, gyorsasággal és állóképességgel rendelkezzenek. Ugyanakkor korosztályuknak megfelelően fejlődik izomérzékenységük, ritmus- és reakcióképességük, térbeli tájékozódó és egyensúlyozó képességük. A mozgástanulás során elsajátítják a különböző futások, ugrások és dobások alaptechnikáit. Megtanulnak egyszerű támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatokat. A lehetőségek függvényében elsajátítanak legalább egy úszásnemet. A küzdősportoknak kiemelt szerepük van a gyermek *személyiségfejlesztésében*. Az ember természetes küzdőmozgásain, húzáson, toláson, kiemelésen alapuló játékok és küzdőfeladatok során a gyermek megtanulja felbecsülni saját és társai erejét, változatos helyzetekhez alkalmazkodik, koncentrációja, tűrőképessége növekszik, miközben a győzelem és kudarc megélésével azonnal értékelheti saját teljesítményét.

A lelkerő, a kitartás, a küzdőképesség, a bátorság, a becsület, a fair play, az önuralom, a tisztelet, a társak iránt tanúsított tolerancia mind fejlesztés alatt állnak az egyszerű, játékos feladatmegoldások során.

A tanulók mozgástanulásának személyiség-összetevőiben – az értelmi bevésséssel szemben – a mechanikus másolás dominanciája jellemző. Memóriájukban a szavak jelentésében rejlő információ helyett a tárgyakra emlékezés a meghatározó, míg a tananyag ok-okozati viszonyaiban a jelenség szintű megértés felülírja a logikai értelmezés alternatíváját. Figyelmük, koncentrációképességük szétszórta, rövid ideig tart, így kiemelt szempont a változatos óraszervezési eljárások alkalmazása, melyben hangsúlyos szerepet kapnak a direkt módszertani eljárások.

A testnevelés fő célja mellett rész cél az 1–4. évfolyam körében megjelenő mozgásszervi elváltozásokkal rendelkező, belgyógyászati betegségekben szenvedő gyermekek testedzésének, mozgásműveltségük kialakításának biztosítása, az egészségi állapot, a teljesítőképeség helyreállítását kínáló testgyakorlatok elsajátítása és rendszeres végzése, a preventív szemlélet alkalmazása.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

- **A tanulás kompetenciái:** A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.
- **A kommunikációs kompetenciák:** A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtlenül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek

folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.

- **A matematikai, gondolkodási kompetenciák:** A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).
- **A személyes és társas kapcsolati kompetenciák:** A testnevelés tantárgy a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).
- **A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:** A tanuló kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékkeént kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.

Az iskolai testnevelésóra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében – amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen, illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő tanárnak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítania a fejlesztési feladatokat. Ezekhez a fejlesztési feladatokhoz nyújt segítséget a gyógytestnevelés témakör.

A korszerű gyógytestnevelés szemlélet, amely szakít az eddigi korrekciós gyakorlatok túlsúlyára épülő tananyagtartalommal, indokoltá teszi a mindennapos testnevelés szerves részként való megjelenést a kerettantervben. A korszerű szemléletben elvárásaként jelenik meg a korrekciós gyakorlatokkal egyenlő arányban megjelenő, a kerettantervben megvalósuló témakörök elsajátítása a gyógytestnevelésre utalt tanulók körében is. A fentiek indokolják, hogy minden témakör mellett megjelennek a gyógytestnevelés specifikus gyakorlatelemei. Az önállóan megjelenő „Gyógytestnevelés” témakör csak az ezen a területen érintett tanulókra vonatkozik, mely külön órakeretben valósul meg. A gyógytestneveléssel kapcsolatos órakeret meghatározásához ad segítséget „A témakörök áttekintő táblázata” kiegészítő szövege.

A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a természetes mozgáskészségek és a sportági jellegű előkészítő mozgásformák kivitelezésének színvonala, valamint a motoros képességek területén a tanuló önmagához mért fejlődése. Az

alsó tagozatos diákok életkori sajátosságához igazított pedagógiai eljárások egyik legfontosabb eleme a pozitív tanulási légkört kialakító fejlesztő-formáló értékelés. A pszichomotoros teljesítmény az érzelmi-akarati tényezőkkel koherens egységet alkotva képezi a minősítés alapját.

Órakeret felhasználása:

1 .osztály			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többletórászám	Témakör össziidőkerete
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	6	7	13
Kúszások és mászások	13		13
Járások, futások	20	7	27
Szökdelések, ugrások	8	5	13
Dobások, ütések	5	5	10
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	18		18
Labdás gyakorlatok	8	5	13
Testnevelési és népi játékok	11	5	16
Küzdőfeladatok és -játékok	15		15
Foglalkozások alternatív környezetben	32		32
Évfolyam összesen:	136	34	170

2. osztály			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többletórászám	Témakör össziidőkerete
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	8	5	13
Kúszások és mászások	13		13
Járások, futások	9		9
Szökdelések, ugrások	13		13
Dobások, ütések	5	5	10
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	18		18
Labdás gyakorlatok	8	5	13
Testnevelési és népi	11	5	16

játékok			
Küzdőfeladatok és - játékok	11	4	15
Foglalkozások alternatív környezetben	4	10	14
Úszás	36		36
Évfolyam összesen	136	34	170

3.osztály			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többletórászám	Témakör összidőkerete
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	8	5	13
Kúszások és mászások	13		13
Járások, futások	12	6	18
Szökdelések, ugrások	13		13
Dobások, ütések	6	4	10
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	18		18
Labdás gyakorlatok	13	4	17
Testnevelési és népi játékok	15	5	20
Küzdőfeladatok és - játékok	15		15
Foglalkozások alternatív környezetben	23	10	33
Évfolyam összesen:	136	34	170

4.osztály			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többletórászám	Témakör összidőkerete
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	5	8	13
Kúszások és mászások	13		13
Járások, futások	10	8	18
Szökdelések, ugrások	13		13
Dobások, ütések	3	4	7
Támasz-, függés- és	13		13

egyensúlygyakorlatok			
Labdás gyakorlatok	8	5	13
Testnevelési és népi játékok	12	4	16
Küzdőfeladatok és - játékok	5	5	10
Foglalkozások alternatív környezetben	18		18
Úszás	36		36
Évfolyam összesen:	136	34	170

A TANTERV HELYI TANTERVÉBEN A KERETTANTERV KIEGÉSZÍTÉSÉRE BIZTOSÍTOTT ÓRAKERET FELHASZNÁLÁSA

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

1. évfolyam: TESTNEVELÉS	Szabad órakeret:	34
--------------------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	Öltöző rendje, tudatos ruhaváltás. A mozgás során a kockázatok felismerése, biztonságos mozgás, és tájékozódás tornateremben, a sportudvaron és szabad térben.	7
Járások, futások	A Fogó és futójátékok alcsoportjai: egyszerű fogójátékok: egy fogóval, kettő vagy több fogóval, fogó időkorláttal. Fogójátékok házzal: kijelölt terület a ház, ház alakítása kooperációval, adott testhelyzet a ház. Futójátékok társas együttműködés, térbeli tájékozódás, csoportos mozgás, csoportos mozgásban ütközések elkerülése.	7
Szökdelések, ugrások	Ugrásokat előkészítő és rávezető gyakorlatok. Akadálypálya teljesítése.	5
Dobások, ütések	Dobásokat előkészítő és rávezető gyakorlatok.	5
Labdás gyakorlatok	Sportjáték-előkészítő kisjátékok.	5
Testnevelési és népi játékok	A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a tanulóknak	5

	kialakuljon és megszilárduljon a vallásos értékrend: egymás elfogadása, segítése, összetartozás érzése.	
	Összesen:	34

2. évfolyam: TESTNEVELÉS	Szabad órakeret:	34
---------------------------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	Statikus és dinamikus gimnasztikai elemek végrehajtása. Alakzatok (oszlop-, sor-, vonal-, kör- és szétszórt) alkalmazó gyakorlása.	5
Dobások, ütések	Különböző dobásmódok alaptermikai és előkészítő mozgásformái tudatos végrehajtása.	5
Labdás gyakorlatok	Sportjáték-előkészítő kisjátékok. Labdaérezék-fejlesztő versengések.	5
Testnevelési és népi játékok	Változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok.	5
Küzdőfeladatok és -játékok	Sportszerű küzdés szemléletének megismerése küzdőjátékokban. Páros és csoportos küzdőfeladatok.	4
Foglalkozások alternatív környezetben	Természetben üzhető sportágak megismerése (túrázás, sielés, korcsolyázás, falmászás, hófánk, akadálypálya)	10
	Összesen:	34

3. évfolyam: TESTNEVELÉS	Szabad órakeret:	34
---------------------------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	Statikus és dinamikus gimnasztikai elemek végrehajtása. Alakzatok (oszlop-, sor-, vonal-, kör- és szétszórt) alkalmazó gyakorlása.	5
Járások, futások	Futójátékok társas együttműködés, térbeli tájékozódás, csoportos mozgás, csoportos mozgásban ütközések elkerülése.	6

Dobások, ütések	Alsó, felső, mellső dobások párban és csoportokban különböző erővel, irányba és távolságra haladó mozgás közben. Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkel és egyéb feladatokkal kombinálva. Labdaátadások játékhelyzetekben. Kapura dobások talajról. Páros és hármas kapcsolatok kialakítása játékhelyzetekben.	4
Labdás gyakorlatok	<i>Labdavezetések kézzel:</i> A társsal azonosan, illetve tükörképben; váltakozó irányban, sebességgel, akadályok felhasználásával; kreatív feladataalkotással; labdadobással, gurítással kombinálva egyénileg, párban és csoportban; csoportos labdavezetési feladatok.	4
Testnevelési és népi játékok	Népi gyermekjátékok. A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a tanulóknál kialakuljon és megszilárduljon a vallásos értékrend: egymás elfogadása, segítése, összetartozás érzése.	5
Foglalkozások alternatív környezetben	Természetben üzhető sportágak megismerése (túrázás, síelés, korcsolyázás, falmászás, hófánk, akadálypálya) Az állóképesség, az alap izomerő, a gyorsasági erő, a mozgás és mozdulatgyorsaság, a reagálás gyorsasága, a gyorsulóképesség, a kitartás, a küzdőképesség, az aktivitás, az ügyesség, a térérzékelés, a távolságbecslés, a figyelemkoncentráció, a tartós figyelem, a megosztott figyelem, a helyzetfelismerés és a leleményesség fejlesztése.	10
	Összesen:	34

4. évfolyam: TESTNEVELÉS	Szabad órakeret:	34
--------------------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	Zenés gimnasztika. A zene hangulata, dinamikája hatásának a mozgás általi kifejezése a gyermeki képzelőerő, kreativitás által. Relaxációs gyakorlatok. Prevenció.	8
Járások, futások	Fogó és futójátékok: Az állóképesség, az alap izomerő, a gyorsasági erő, a mozgás és mozdulatgyorsaság, a reagálás gyorsasága, a gyorsulóképesség, a kitartás, a küzdőképesség, az aktivitás, az ügyesség, a térérzékelés, a távolságbecslés, a figyelemkoncentráció, a tartós figyelem, a megosztott figyelem, a helyzetfelismerés és a leleményesség fejlesztése. Sor- és váltóversenyek, szemből, hátulról és váltózónából történő váltással különböző feladatokkal kombinálva Vágtafutás; tartós futás különböző terepeken.	8
Dobások, ütések	Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra és magasságokra; háló (zsinór) fölött különböző magasságban és ívben a vizuális kontroll csökkentésével; egyénileg, párban és csoportban, tükörképben és azonosan. Ütések tenyeres és fonák mozgásmintával; szervszerűen	4
Labdás gyakorlatok	Labdás koordinációs gyakorlatok labdavezetéssel különböző alakzatokban. Labdavezetés- és labdakontroll-gyakorlatok váltakozó sebességgel és/vagy irányban társak között mindkét láb használatával.	5

Testnevelési és népi játékok	Népi gyermekjátékok. A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a tanulóknál kialakuljon és megszilárduljon a vallásos értékrend: egymás elfogadása, segítése, összetartozás érzése.	4
Küzdőfeladatok és -játékok	<u>A küzdőjátékok gyakorlása:</u> Tolások és húzások a testi erő kihasználásával. Társas egyensúly-kibillentő gyakorlatok. Szabadulásfogásokból, birkózó jellegű küzdelmek (grundbirkózás), esések és tompításaik előre, hátra, oldalra, le, át, gurulások tompítása. <u>Küzdőjátékok:</u> Szabály- és feladatjátékok önvédelmi, illetve küzdőelemekkel, küzdőjátékok, játékok kooperatív erőfejlesztő tartalommal, páros és csoportos kötélhúzó versenyek, páros küzdelmek	5
	Összesen:	34

TANTÁRGYI ISMERTETŐ: 1-2. ÉVFOLYAM

1-2. évfolyam

Ahogy az első önálló lépések, úgy az 1–2. évfolyamon megélt testnevelésórák is meghatározóak a gyermek életében. Életkori sajátosság az ismeretszerzés, az alkotás, az önkifejezés és nem utolsósorban az örömeztet mozgáson keresztüli kifejeződése, megvalósulása. A tanulók már az első tanórákon megismerik a *testkultúra alapjait*: az öltözői és teremrend, a tiszta és megfelelő sportfelszerelés nélkülözhetetlenségét, az alapvető higiéniai követelményeket. Ezek az ismeretek ebben a szakaszban válnak a gyermek szokásrendjévé, mellyel a kulturális tudatosság kompetenciái kialakulnak. Az óra szervezési kereteit adják az egyszerű rendgyakorlatok, melyeken keresztül a tanulók megismerik és megtapasztalják a közösségben történő alkalmazkodás, a tolerancia és önfegyelm szociokulturális jelentőségét, ezzel megalapozva a következő iskolai szakaszok társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái eredményes kialakításának lehetőségét.

A testnevelés kerettanterv a korosztály számára a mozgásműveltség területén kiemelten fontosnak tartja az *alapvető helyváltoztató mozgások* (járások, futások, szökdelések, ugrások, kúszások, mászások), a *manipulatív tevékenységformák* (dobások, ütések, labdás gyakorlatok) sokféle formában és eszközzel történő fejlesztését. A kivitelezést az egyszerűség és könnyű megvalósíthatóság jellemzi. A gyakorlás során a versengéssel és egyéni megmérettetéssel szemben elsősorban a játékosság kerül előtérbe. Hangsúlyosak az alkalmanként változó,

véletlenszerűen kialakított csapatban történő játékos mozgásformák, ahol a különböző egyéni képességek kiegészítik egymást, így jelentősen csökken a kudarcélmény lehetősége. Ennek megvalósításában kiemelt szerep jut a *Kölyök Atlétikai Program* eszközrendszerének és módszertanának.

Az egyszerű *gimnasztika és torna jellegű gyakorlatok* nélkülözhetetlen eszköze a megfelelő testsémák, a téri tájékozódó képesség, a ritmusérzék és egyensúlyozó képesség alapjainak kialakítása. Ezek a képességek nemcsak a közvetlen mozgástanulás és -fejlesztés kellékei, hanem közvetett idegrendszeri hatásukon keresztül a kognitív területek fejlesztését is szolgálják.

A játékos formában végrehajtott *küzdőgyakorlatok* komplex kondicionális és koordinációs fejlesztő hatása megmutatkozik a kitartás, a fizikai erő fejlődésén túl az ügyesség, a kognitív koordinációs képességek, a leleményesség, a helyzetfelismerő és -megoldó képesség terén. Kiemelten fejlődik továbbá a tanulók szociális érzéke, kifejeződik az egymás iránti tolerancia, hiszen a tevékenység közben folyamatosan változó helyzetekhez kell alkalmazkodni úgy, hogy nem határozható meg előre a küzdelem kimenetele. A pillanatnyi erőviszonyok nem feltétlenül döntenek a győztes javára, hiszen az ügyesség, leleményesség, kitartás és önuralom szintén nagy szerepet játszanak a játék kimenetelében. A tanulók változatos érintő játékokon keresztül ismerkednek meg a test-test elleni küzdelem alapjaival, a fizikai kontaktussal, melynek célja a fizikai kontaktus megszokása és természetessé válása.

Ezen szenzitív időszak mozgásformája az *úszás* – mint az egész életen át preventív, rekreációs, kondicionális jelleggel is alkalmazható tevékenység. Ekkor kezdődik a vízhez szoktatás, melynek keretében az esetleges gátlások türelmes és játékos formában oldhatók.

A *testnevelési és népi játékok* előtérbe helyezése teszi lehetővé, hogy később elsajátíthatók legyenek a labdajátékok és csapatsportok szabályrendszerei, jellegzetességei, technikai, taktikai alapjai. Az egyszerű játékokon keresztül kifejezésre kerülnek a személyes karakterek, jellemvonások, ezzel nagyban elősegítve a tanulók megismerését. **A népi játékok alkalmával a közösségi élmény megtapasztalása, fontos, hogy a tanulóknál kialakuljon és megszilárduljon a vallásos értékrend: egymás elfogadása, segítése, összetartozás érzése.**

A korosztálynál feltétlenül figyelembe kell venni a koncentrációs képesség időbeli korlátozottságát. Az egyes tantervi követelmények kevésbé lehetnek egy-egy tanóra önálló fejezetei, inkább az egész tanéven át, többször, kisebb tételben ismétlődő elemek. Azt is szem előtt kell tartani, hogy az ismeretszerzés elsődlegesen vizuális jellegű és utánzásra alapul, ezáltal fokozott jelentősége van a bemutatásnak, a bemutattatásnak.

A *gyógytestnevelés* testgyakorlataiban – a korrekciós gimnasztika gyakorlatok mellett – hangsúlyosan jelenik meg a játékos mozgásformák, az utánzó kúszások és mászások, a testnevelési és népi játékok adaptív alkalmazása.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezzi;
- a tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- megfelelő motoros képességszinttel rendelkeznek az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;
- olyan szintű relatív erővel rendelkeznek, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.

MOZGÁSKÉSZSÉG-KIALAKÍTÁS – MOZGÁSTANULÁS

- az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, a társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;
- az egyszerűbb mozgásformákat jól koordináltan hajtja végre, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtásában megfelelő szintű tagoltságot mutat.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;
- a versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;
- felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;
- ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;
- tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt – mozgásanyagát;
- családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

1-2. évfolyam

Témakör	Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	Órakeret	
		<i>1. évfolyam</i> 6+7 óra	<i>2. évfolyam</i> 8+5 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, végrehajtásának megismerése 2-4 ütemű szabad-, társas és kézi szergyakorlatok bemutatás utáni pontos és rendszeres végrehajtása		

	<p>Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban</p> <p>Mozgékonyosság, hajlékonyosság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kézi szergyakorlatokkal</p> <p>A biológiailag helyes testtartás és testséma kialakulását elősegítő gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása</p> <p>A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása</p> <p>A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása</p>
Fogalmak	<p>menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötelgyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, statikus gyakorlatelemek elnevezései</p>
Helyi többlet <i>1. évfolyam</i>	<p>Öltöző rendje, tudatos ruhaváltás. A mozgás során a kockázatok felismerése, biztonságos mozgás, és tájékozódás tornateremben, a sportudvaron és szabad térben.</p>
Helyi többlet <i>2. évfolyam</i>	<p>Statikus és dinamikus gimnasztikai elemek végrehajtása. Alakzatok (oszlop-, sor-, vonal-, kör- és szétszórt) alkalmazó gyakorlása.</p>
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre; – tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.
<p><i>A gyógytestnevelés-órán a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók megismerik és elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárulnak a biológiailag helyes testtartás és a helyes légzéstechnika kialakításához.</i></p>	

Témakör	Kúszások és mászások	Órakeret	
		<i>1. évfolyam</i> 13 óra	<i>2. évfolyam</i> 13 óra
Fejlesztési feladatok	A kúszások, mászások alapvető balesetvédelmi szabályainak megismerése		

és ismeretek	<p>Kúszások, mászások ellentétes, majd azonos oldali kar-láb használattal előre, hátra, oldalra vagy egyéb meghatározott útvonalon, különböző támasztávolságokkal és mozgássebességgel (pl. lassított vagy szaggatott mozdulatokkal is)</p> <p>Utánzó mozgások játékos formában; utánzó fogók</p> <p>Testséma, térbeli tájékozódó képesség és szem-kéz-láb koordináció fejlesztése</p> <p>Izomerő és mozgáskoordináció fejlesztése</p> <p>Kúszó és mászó csapatjátékok</p> <p>Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó és mászó feladatokkal játékos formában</p> <p>Vízszintes felületeken, ferde vagy függőleges tornaszereken való mászások, átmászások különböző irányokban</p> <p>Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával</p> <p>Egyszerű akadálypályák feladatainak teljesítése</p>
Fogalmak	<p>utánzó gyakorlatok, kúszások-mászások kifejezései (pl.: medvejárás, rákjárás, pókjárás, fókakúszás, katonakúszás), irányváltoztatás, sorverseny, váltóverseny</p>
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre; – tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <p>mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat</p>
<p><i>A gyógytestnevelés-órán a kúszás és mászás feladatok a törzsizom erősítését szolgálják az egyszerű statikus utánzó mozgásoktól indulva a dinamikus, összetett kúszások-mászásokig, a korosztály számára megfelelő játékos formában.</i></p>	

Témakör	Járások, futások	Órakeret	
		1. évfolyam 20+7 óra	2. évfolyam 9 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Járások egyenes vonalon előre, hátra, oldalra, különböző alakzatokban (pl. cikcakk alakban, körben) és fordulatokkal (negyed-, fél-, egészfordulat), egyenletes vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal, nyújtott és hajlított könyökkel, különböző szimmetrikus kartartásokkal</p>		

	<p>Járások mély és magas súlyponti helyzetekben (törpejárás, óriásjárás), valamint egyéb utánzó formákban (pl. tyúklépés, lopakodó járás, pingvinjárás)</p> <p>Járások sarkon, talp élén, lábujjhegyen, előre-hátra-oldalra</p> <p>A Kölyökatlétika futásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái</p> <p>Saroklendítés, térdemelés futás közben karlendítés nélkül és karlendítéssel, szimmetrikus kartartásokkal</p> <p>Sor- és váltóversenyek párban és csapatban, szemből és hátulról történő váltással</p> <p>Futások 5-6 m-re elhelyezett 10-20 cm-es akadályok felett</p> <p>Állórajt indulások hangjelre, különböző testhelyzetekből</p> <p>Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal és íven egyenletes tempóban és ritmussal</p> <p>Folyamatos futások 4-6 percen keresztül</p>
Fogalmak	járás, utánzó járás, futás, mozgásirány, állórajt, rajtjel, kartartás, lendítés, hajlítás, szabály, sebesség, váltás, lépéshossz, perc, távtartás, térdemeléssel futás, saroklendítéssel futás
Helyi többlet <i>1. évfolyam</i>	A Fogó és futójátékok alcsoportjai: egyszerű fogójátékok: egy fogóval, kettő vagy több fogóval, fogó időkorláttal. Fogójátékok házzal: kijelölt terület a ház, ház alakítása kooperációval, adott testhelyzet a ház. Futójátékok társas együttműködés, térbeli tájékozódás, csoportos mozgás, csoportos mozgásban ütközések elkerülése.
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat; – a funkcionális hely- és helyzetváltató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.
<p><i>A gyógytestnevelés-órán a járás-, futásgyakorlatok szakaszos végrehajtásával törekedni kell a tanulók állóképességének fejlesztésére. A tanulók megismerik és alkalmazzák az elváltozásuk, illetve betegségük szempontjából adekvát terhelés-pihenés arányt a járás- és futásgyakorlatok esetében.</i></p>	

Témakör	Szökdélések, ugrások	Órakeret	
		1. évfolyam	2. évfolyam

		13+5 óra	13 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A Kölyökatlétika ugrásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái</p> <p>Helyben szökdelések páros zárt lábbal és különböző terpeszekben tapsra, zenére</p> <p>Szökdelések két lábon előre-hátra-oldalra, ugrások kisebb, 10-20 cm-es magasságú felületekre fel és le</p> <p>Sasszé, oldalazó és indiánszökdelés alaptechnikájának elsajátítása</p> <p>Ugrások, szökdelések páros és egy lábon egyenlő és változó távolságra elhelyezett célterületekbe, sportlétrába</p> <p>Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból ülésbe, guggolásba érkezéssel 30-40 cm-es szivacsra</p> <p>Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból, guggolásba érkezéssel homokba</p> <p>Páros lábról felugrások céltárgyak érintésével</p>		
Fogalmak	felugrás, elugrás, indiánszökdelés, sasszé, galopp, oldalazó szökdelés, méter, elugrási hely, leérkező hely, ritmus		
Helyi többlet <i>1. évfolyam</i>	Ugrásokat előkészítő és rávezető gyakorlatok. Akadálypálya teljesítése.		
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - a különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre. 		
<i>A gyógytestnevelés-órán az ugrások, szökdelések a belgyógyászati betegségek esetén differenciált, egyénre szabott módon elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését.</i>			

Témakör	Dobások, ütések	Órakeret	
		1. évfolyam	2. évfolyam

		10+5 óra	5+5 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A Kölyökatlétika dobásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái</p> <p>Könnyű labda fogása két kézzel, egyszerű karmozgások kézben a labdával, helyben és haladás közben</p> <p>Labda feldobása és elkapása helyben és járás közben</p> <p>Alsó dobás két kézzel társhoz</p> <p>Labda gurítása társnak fekvésben, ülésben</p> <p>Kétkezes mellső lökés, hajítás ülésben, térdelésben és állásban társhoz vagy célra</p> <p>Könnyű labda gurítása, terelése floorball-, teniszütő, tornabot vagy egyéb eszköz (pl. kézben lévő labda) segítségével társhoz vagy célfelületre</p> <p>Labda dobása, gurítása és elkapása társsal vagy csoportban, helyben és mozgás közben</p>		
Fogalmak	dobás, gurítás, lökés, hajítás, terelés, ütés, célfelület, dobásirány, ütőfogás, tenyeres oldal, fonák oldal		
Helyi többlet <i>1. évfolyam</i>	Dobásokat előkészítő és rávezető gyakorlatok.		
Helyi többlet <i>2. évfolyam</i>	Különböző dobásmódok alapszabványai és előkészítő mozgásformái tudatos végrehajtása.		
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a különböző dobásmódok alapszabványait és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre. 		
<p><i>A gyógytestnevelés-órán a tanulók elváltozása, illetve betegsége szempontjából adekvát dobások, ütések elsajátítása révén lehetővé válik a motoros képességek fejlesztése, a mozgásműveltség kialakítása, a különböző ütős sportok adaptált alkalmazása.</i></p>			

Témakör	Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	Órakeret	
		1. évfolyam	2. évfolyam
		18 óra	18 óra
Fejlesztési feladatok	A tér-, izom- és egyensúlyérzék fejlesztése		

<p>és ismeretek</p>	<p>A helyes testtartás tudatosítása</p> <p>A ritmus és mozgás összhangjának megteremtése</p> <p>Egyszerű talajgyakorlati elemek elsajátítása és esztétikus bemutatása (gurulóátfordulás előre, hátra, tarkóállás, bátorugrás, mérlegállás, kézállást előkészítő gyakorlatok)</p> <p>Egyszerű támaszugrások és rávezető gyakorlataik elsajátítása, végrehajtása</p> <p>Akadálypályák leküzdése magasságokhoz, mélységekhez alkalmazkodó mozgáscselekvésekkel</p> <p>Függésben alaplendület</p> <p>Mászókulcsolás megtanulása, mászási kísérletek (rúdon, kötélen)</p> <p>Statikus támaszgyakorlatok gyakorlása mellső, oldalsó és hátsó támaszban különböző testrészek használatával, különböző kar- és lábtartásokkal kivitelezett egyensúlyi helyzetekben, valamint egyéb utánzó támaszgyakorlat végrehajtása</p> <p>Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba haladással, fel- és lelépéssel, állandó támasztávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban</p> <p>Statikus mellső, hátsó és oldalsó függőállások, majd függések különböző fogásmódokkal, láb- és kartartásokkal; utánzó függőállások</p> <p>Dinamikus függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó fogástávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal</p> <p>Egyszerű statikus és dinamikus egyensúlyozási gyakorlatok végrehajtása</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>egyensúly, támasz, függés, függőállás, gurulás, gurulóátfordulás, mérlegállás, tarkóállás, „csikórugdalózás”, mászás, mászókulcsolás, vándormászás, bátorugrás, pókjárás, rákjárás, fókajárás, medvejárás, sántaróka-járás, nyúlugrás, térdelés, felguggolás, alaplendület, madárfogás</p>
<p>Tanulási eredmények</p>	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat; – a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.
<p><i>A gyógytestnevelés-órán a betegségek és az elváltozások szempontjából kontraindikált gyakorlatok nélkül a támasz-, függés- és egyensúlyozási gyakorlatok alkalmazásával a törzsizomzat fejlesztése révén pozitív változások érhetők el az egészségi állapotban.</i></p>	

Témakör	Labdás gyakorlatok	Órakeret	
		1. évfolyam 8+5 óra	2. évfolyam 8+5 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása</p> <p>Kézzel és lábbal, helyben és haladással történő labdavezetési módok alapttechnikáinak elsajátítása</p> <p>A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, gurítási, dobási, rúgási és elkapási feladatok a távolság variálásával, helyben, önállóan, majd társak bevonásával különböző testhelyzetekben és különböző irányokba történő mozgással</p> <p>Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal, egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba</p> <p>Magasan (fej fölött) érkező labda két-, majd egykezes talajra pattintott átvétele (Manó röpi alapok)</p> <p>Ismerkedés a kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejjel történő pattintó érintések alapttechnikájával, az érintőfelületek tudatosítása könnyített szerekkel (pl. lufival)</p> <p>A labdás alapttechnikák vezető műveleteinek tudatosítása</p>		
Fogalmak	<p>mellső átadás, felső átadás, alsó átadás, egy- és kétkezes átadás, labdavezetés, labdaelkapás, labdakezelés, labdaív, pattintó érintés, gurítás, bekísérés, görgetés</p>		
Helyi többlet 1. évfolyam	Sportjáték-előkészítő kisjátékok		
Helyi többlet 2. évfolyam	Sportjáték-előkészítő kisjátékok. A labdaérezék-fejlesztő, pontosságot, előtérbe helyező páros, csoportos versengések		
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; – játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik; – célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban; – játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; <p>a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem</p>		

	<p>megőrzésére</p> <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <p>labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet</p>
<p><i>A gyógytestnevelés-órán a labdás feladatok adaptált alkalmazásával a különböző elváltozások, betegségek javulása elősegíthető az izomzat, motoros képesség fejlesztésével. Azon labdás testnevelési és sportjátékok megismerése, elsajátítása ajánlott, amelyeket a tanuló a betegségtől, illetve az elváltozástól függetlenül is gyakorolhat.</i></p>	

Témakör	Testnevelési és népi játékok	Órakeret	
		1. évfolyam 11+5 óra	2. évfolyam 11+5 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása</p> <p>Egyszerű fogó- és futójátékok által a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, a játéktér határainak érzékelése</p> <p>Az elsősorban statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltatások, mély súlyponti helyzetben történő elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása</p> <p>Statikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő, változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó – célzó játékok rendszeres alkalmazása</p> <p>A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek) által</p> <p>A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák játékos formájú gyakorlata egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időnként nélkül</p> <p>A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal</p> <p>Néptánc – szabadon választható</p> <p>A tánc verbális és nem verbális (gesztus) rendszerének elsajátítása, valamint a csoport tagjaival való érintkezés szabályainak gyakorlása</p> <p>Az alakzatváltással, illetve párban megvalósuló népi játékokkal a test oldaliságára, valamint az alaklátásra vonatkozó ismeretek tudatosítása, a téri tájékozódó képesség fejlesztése</p> <p>Az énekléssel kísért játékok gyakorlása által a ritmustartás és ritmusérzékelés képességének fejlesztése</p>		
Fogalmak	<p>szabályjátékok, népi és körjátékok, utánzó játékok, fogójátékok statikus és dinamikus akadályokkal, ugróiskola, sorverseny, váltóverseny.</p>		

Helyi többlet <i>1. évfolyam</i>	A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a tanulóknál kialakuljon és megszilárduljon a vallásos értékrend: egymás elfogadása, segítése, összetartozás érzése.
Helyi többlet <i>2. évfolyam</i>	A végtagok helyzetének, az izmok feszültségi állapotának, valamint az egész test érzékelését, az egyensúlyozó képességet fejlesztő szoborjátékok, utánozó játékok, egyéb népi játékok, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok gyakorlása
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; – játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; – a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat; – játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik; – célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban; – labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.
<p><i>A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat a testnevelési és népi játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.</i></p>	

Témakör	Küzdőfeladatok és -játékok	Órakeret	
		1. évfolyam	2. évfolyam
		15 óra	11+4 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Ismerkedés a bőrérítés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékos, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatokkal</p> <p>Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéklet, az erőt fejlesztő, társérítés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos</p>		

	<p>feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása</p> <p>A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéklet fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával</p> <p>Küzdelemre képessé tevő egyszerű technikák koordinációs fejlődésmenetének megfelelő végrehajtása</p> <p>A saját és az ellenfél erejének felbecsülése egyszerű páros és csoportos küzdőfeladatok során</p> <p>A küzdőjátékok balesetmegelőzési szabályainak megismerése</p> <p>A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül</p>
Fogalmak	húzások, tolások, önkontroll, sportszerű küzdelem, esések, lábérintések, kézérintések, asszertivitás, közvetlen kontakt, pillanatnyi kontakt
Helyi többlet 2. évfolyam	Sportszerű küzdés szemléletének megismerése küzdőjátékokban. Páros és csoportos küzdőfeladatok.
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; – a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait; – vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.
<p><i>A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat a küzdőfeladatokat és játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.</i></p>	

Témakör	Foglalkozások alternatív környezetben	Órakeret	
		1. évfolyam	2. évfolyam
		32 óra	4+10 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak megismerése</p> <p>A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak megismerése</p> <p>A szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak elsajátítása</p> <p>Szabadtéri népi játékok elsajátítása (fogójátékok, ugróiskolák)</p> <p>Szabadtéri testnevelési játékok elsajátítása</p> <p>Gördülő mozgásformák és téli játékok (roller, kerékpár; hógolyózás, szánkó) megismerése</p> <p>Szabadtéri akadálypályák leküzdése</p>
Fogalmak	szabályjátékok, népi és körjátékok, utánzó játékok, fogójátékok statikus és dinamikus akadályokkal, ugróiskola, sorverseny, váltóverseny.
Helyi többlet 2. évfolyam	Természetben űzhető sportágak megismerése (túrázás, síelés, korcsolyázás, falmászás, hófánk, akadálypálya)
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben; – a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.
<p><i>A gyógytestnevelés-órán a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés megszerését, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.</i></p>	

Témakör	Úszás	Órakeret	
		1. évfolyam - óra	2. évfolyam 36 óra
Fejlesztési feladatok	Az öltözői rend és az uszodai magatartás kialakítása		

<p>és ismeretek</p>	<p>A helyes higiéniai, öltözködési szokások kialakítása A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség fejlesztése Az állóképesség, a monotóniatűrés fejlesztése Az önbizalom és a mások iránti bizalom kialakítása, növelése A víz tulajdonságainak megismerése, valamint a vízmélységgel kapcsolatos életvédelmi tudnivalók elsajátítása A vízben végzett játékok, mozgások megszerettetése A szárazföldön végzett rávezető és célgyakorlatok elsajátítása és helyes végrehajtása Vízhez szoktató gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása Vízhez szoktatás időszakában sikerélmény biztosítása Lebegések, merülések végrehajtása segítséggel és segítség nélkül Siklások elsajátítása hason, háton, deszkával és deszka nélkül / eszközzel és eszköz nélkül Egyszerű vízbeugrások (talpas ugrás) karikákba, lebegő tárgyak felett, segítséggel és segítség nélkül Egy választott úszásnem megtanulása és folyamatos gyakorlása A választott úszásnem lábtempójának gyakorlása deszkával és deszka nélkül / eszközzel és eszköz nélkül A választott úszásnem kartempójának gyakorlása A választott úszásnem kar- és lábtempójának, ritmusának összehangolása, gyakorlása Vízben végezhető játékok tanulása és végzése Segédeszközök felhasználásával a tanulási folyamat hatékonyságának növelése</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>csúszásveszély, lebegés, merülés, siklás, mélyvíz, levegővétel, vízbe fújás, talpas ugrás, kartempó, lábtempó, hátúszás, gyorsúszás, mellúszás, segítségnyújtás, úszódeszka, súlypontemelő bója, polifoam rúd.</p>
<p>Tanulási eredmények</p>	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik; – aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.
<p><i>A gyógytestnevelés-órán a hát- és gyorsúszás helyes technikájának elsajátításával, a technikacsiszoló és egyéb vízben végzett gyakorlatok segítségével lehetővé válik a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése.</i></p>	

TANTÁRGYI ISMERTETŐ: 3-4. ÉVFOLYAM

3-4. évfolyam

A korosztályra továbbra is jellemző, hogy a különböző kognitív és affektív területek fejlődése a nagymértékű mozgásszükségletben is kifejeződik. A tanuló az előző időszakhoz képest már kialakult szokásrenddel rendelkezik, magabiztosabban mozog az oktatási környezetben, értelmi képességei jelentősen javultak. Az időszak fő célja, hogy átvezesse a diákokat a mozgásműveltség különböző sportágakban testet öltött formáinak elsajátításához.

Az alapmozgásoknál az *egyszerű futó-ugró-dobó gyakorlatokban* megjelennek azok a jellegzetes technikai elemek, amelyek a későbbiekben egy-egy összetettebb mozgás vezető műveletét alkotják. A gyakorlás során egyre nagyobb szerep jut az önálló csapatokban, csoportokban történő foglalkoztatásnak. A fejlesztésnek meghatározó formája a *Kölyökatlétikában* kialakított többállomásos feladatrendszer.

A *testnevelési és népi játékok* továbbra is kiemelten fontosak. A szabályaik gazdagodnak, térbeli, időbeli kiterjedésük növekszik, illetve kiegészülnek az egyes labdajátékok egyszerűsített, könnyített formáival, például a szivacskezilabdával, a zsinórlabdával, a mini kosárlabdával. A tanulók tevékenységét egyre kevésbé az öncélúság, mindinkább a *kooperativitás* igénye, a társakkal történő *együttműködés* lehetőségének felismerése jellemzi. A csapatalakításoknál – a tanulói esélyegyenlőség figyelembevételével – teret kap az önállóság.

A torna mozgásanyagát megalapozó egyszerű mozgásformák szenzitív időszaka ez. A *gurulások, fordulatok, forgások, támasz- és függőhelyzetek, valamint az egyensúlyi elemek* könnyen taníthatók, a kedvező testarányok, a relatíve kis testtömeg, illetve az ízületi rendszer plasztikussága révén könnyen taníthatók. Ennek eredményeként a későbbiekben jelentkező természetes gátlások mértéke jelentősen csökkenthető.

A *küzdőgyakorlatokra* továbbra is a játékos formájú társas küzdelmek jellemzőek, közvetlen és pillanatnyi kontaktussal, melyek kiválóan fejlesztik az egyensúlyozás, a tér és távolság érzékelés képességét, valamint a ritmusképességet. Emellett az asszertivitás megőrzése és fejlesztése mellett továbbra is kiemelten fontos a társak tisztelete, megbecsülése, egymás elfogadása.

A megfelelő vízbiztonság kialakítása után ebben a szakaszban nyílik lehetőség a tanulók számára kedvező *úszásnem(ek)* megtanítására, megtanulására és egyben kondicionális eszközként történő felhasználására.

A 3–4. évfolyamon, a prevenció szemlélet megvalósításaként, fokozottan ügyelni kell a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását szolgáló gimnasztikai gyakorlatok rendszeres alkalmazására, a törzsizomzat erősítését elősegítő utánzó természetes mozgások beépítésére a különböző témakörök tartalmi elemeibe.

A *gyógytestnevelés* testgyakorlatainak végrehajtása során a tanulóknál kialakul a korrekciós gimnasztika gyakorlatok precíz, pontos végrehajtása iránti igény. Emellett tudatosul, hogy mely testgyakorlatok segítik, illetve gátolják elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltoztatását.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezi;
- a tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- a sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- megfelelő motoros képességszinttel rendelkeznek az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;
- olyan szintű relatív erővel rendelkeznek, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.

MOZGÁSKÉSZSÉG-KIALAKÍTÁS – MOZGÁSTANULÁS

- az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;
- különböző mozgásai jól koordináltak, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtása jól tagolt.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;
- a versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;
- felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;
- ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;
- tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt – mozgásanyagát;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mértén rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

3-4. évfolyam

Témakör	Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	Órakeret	
		3. évfolyam 8+5 óra	4. évfolyam 5+8 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának ismerete</p> <p>2-4 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni önálló végrehajtásra törekvő, pontos és rendszeres kivitelezése. Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban</p> <p>Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása</p> <p>Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban</p> <p>Mozgékonyosság, hajlékonyosság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszergyakorlatokkal</p> <p>A biológiailag helyes testtartást és testsémát kialakító gyakorlatok végrehajtása önállóan</p> <p>A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása</p> <p>Légzőgyakorlatok végrehajtása</p> <p>A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása</p> <p>A szervezet általános bemelegítését szolgáló gyakorlatok megismerése</p> <p>Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok zenére</p>		
Fogalmak	<p>menet- és futásgyakorlatok, oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat, botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötelgyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutatattatás, statikus gyakorlatelemek elnevezései</p>		
Helyi többlet 3. évfolyam	<p>Statikus és dinamikus gimnasztikai elemek végrehajtása. Alakzatok (oszlop-, sor-, vonal-, kör- és szétszórt) alkalmazó gyakorlása.</p>		
Helyi többlet 4. évfolyam	<p>Zenés gimnasztika. A zene hangulata, dinamikája hatásának a mozgás általi kifejezése a gyermeki képzelőerő, kreativitás által.</p> <p>Relaxációs gyakorlatok.</p> <p>Prevenció.</p>		
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre; – tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>		

	– ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.
<i>A gyógytestnevelés-órán a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók ismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárul a biológiailag helyes testtartás kialakításához.</i>	

Témakör	Kúszások és mászások	Órakeret	
		3. évfolyam 13 óra	4. évfolyam 13 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A kúszások, mászások alapvető balesetmegelőzési szabályainak következetes betartása</p> <p>Kúszások, mászások, átbújások párban és csapatban fizikai kontaktus nélkül a társ(ak) mozgásával azonos vagy eltérő formában, fizikai kontaktussal kooperatív jelleggel, szerek használatával</p> <p>Utánzó mozgások játékos formában, különböző tornaszereken</p> <p>A térbeli tájékozódó képesség fejlesztése</p> <p>Izomerő- és mozgáskoordináció-fejlesztés mászó feladatokkal</p> <p>Különböző vízszintes tornaszereken, rézsútos felületen és/vagy függőleges irányba történő kúszások, mászások</p> <p>Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával, különböző tornaszereken</p> <p>Akadálypályák leküzdése</p> <p>Egyéni, páros és csapatversenyek, játékok</p> <p>Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó-mászó feladatokkal, játékos formában, különböző tornaszereken</p>		
Fogalmak	függőleges, vízszintes, akadálypálya, páros feladatok, csapatfeladatok, mászás fel-le, függés		
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre; – tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat. 		
<i>A gyógytestnevelés-órán a kúszások és mászások mozgásanyagából a tanulók képességeihez mérten</i>			

összetett gyakorlatsorokat alakíthatunk ki akadálypályák segítségével, vagy különböző szerekekkel, illetve társsal vagy társakkal együtt alkalmazva, a törzsizomzat megerősítéséhez.

Témakör	Járások, futások	Órakeret	
		3. évfolyam 12+6 óra	4. évfolyam 10+8óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Járások előre, hátra, oldalra és váltakozó irányokba, vegyes és aszimmetrikus kartartásokban</p> <p>Járások egyensúlyvesztő feladatokkal (támadójárás, járás törzsfordításokkal, előre és oldalra hajlításokkal)</p> <p>Járások sarkon, talpéleken, lábujjhegyen, különböző irányba és forgás közben</p> <p>A Kölyökatlétika eszközeivel futófeladatok önálló gyakorlása és alkotása</p> <p>Saroklendítés, térdemelés futás közben síkon és kis akadályok felett, előre, hátra és oldalra karkörzésekkel kombinálva</p> <p>Oldalazó futás keresztlépésekkel, szimmetrikus kartartásokkal</p> <p>Sor- és váltóversenyek, szemből, hátulról és váltózónából történő váltással különböző feladatokkal kombinálva</p> <p>Futások 6-7 m-re elhelyezett akadályok felett</p> <p>Állórajt kisebb távolságra különböző hangjelekre, érintésre, vizuális jelekre indulással</p> <p>30 m síkfutás sávban az állórajt szabályai szerint lendületes átfutással a célvonalon időre</p> <p>Folyamatos futás különböző terepen és feladatokkal játékos formában</p> <p>Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal, fordulatokkal és íven, állandó vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal</p> <p>Futások párban és csoportban tempótartással és -váltással, gyors irány- és sebességváltással fogó- és kidobójjátékok közben</p> <p>Folyamatos futások 6-8 percen keresztül</p>		
Fogalmak	<p>futó ritmus, futó tempó, tempótartás, vezényszó, célvonal, futósáv, másodperc, sprint – vágta futás, oldalazó futás, keresztlépés</p>		
Helyi többlet 3. évfolyam	<p>Futójátékok társas együttműködés, térbeli tájékozódás, csoportos mozgás, csoportos mozgásban ütközések elkerülése.</p>		
Helyi többlet 4. évfolyam	<p>Fogó és futójátékok:</p> <p>Az állóképesség, az alap izomerő, a gyorsasági erő, a mozgás és mozdulatgyorsaság, a reagálás gyorsasága, a gyorsulóképesség, a kitartás, a küzdőképesség, az aktivitás, az ügyesség, a térérzékelés, a távolságbecslés, a figyelemkoncentráció, a tartós figyelem, a megosztott figyelem, a helyzetfelismerés és a leleményesség fejlesztése.</p> <p>Sor- és váltóversenyek, szemből, hátulról és váltózónából történő váltással</p>		

	különböző feladatokkal kombinálva Vágtafutás; tartós futás különböző terepeken.
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat; – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.
<p><i>A gyógytestnevelés-órán a járás-, futásgyakorlatok szakaszos végrehajtásával törekedni kell a tanulók állóképességének fejlesztésére. A tanulók megismerik és alkalmazzák az elváltozásuk, illetve betegségük szempontjából adekvát terhelés-pihenés arányt a járás- és futásgyakorlatok esetében.</i></p>	

Témakör	Szökdelések, ugrások	Órakeret	
		3. évfolyam 13 óra	4. évfolyam 13 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A Kölyökatlétika eszközeivel ugró és szökdelő feladatok önálló gyakorlása és alkotása</p> <p>Indiánszökdelés ellentétes és azonos karlendítéssel, sasszé és oldalazó szökdelések páros karlendítésekkel, körzésekkel</p> <p>Ritmusra végrehajtott szökdelések helyben 2-4 lábhelyzet váltogatásával, páros zárt és egy lábon ugrókötelhajtás közben</p> <p>Szökdelések helyváltoztatás közben előre, oldalra, hátra, meghatározott területre különböző variációkban (sportlétra gyakorlatanyaga)</p> <p>Elugrások páros lábon és egy lábon akadályok nélkül, illetve 20-30 cm-es akadályokra (zsámolyra) fel és le, valamint átugorva 8-10 ismétléssel</p> <p>Távougrás rövid lendületből: maximum 10 m-es nekifutásból egy lábról elugrás 60 cm-es ugrósávból szivacsba vagy homokgödörbe érkezéssel guggolásba</p> <p>Magasugrás szemből és oldalról, 3-5 lépés lendületszerzéssel történő felugrások egy lábról növekvő magasságra</p> <p>Páros lábról felugrás helyből és 1-2 lépés nekifutásból céltárgy elérésére törekedve</p>		
Fogalmak	lendületszerzés, ismétlésszám, ugrókötelhajtás, ütem, elugró sáv, centiméter, talajra érkezés, elugró láb, lendítő láb, átlépő technika, optimális sebesség, kísérletszám		
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit 		

	<p>változó feltételek között koordináltan hajtja végre.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.
<p><i>A gyógytestnevelés-órán az ugrások, szökdelések a belgyógyászati betegségek esetén differenciált, egyénre szabott módon elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését.</i></p>	

Témakör	Dobások, ütések	Órakeret	
		3. évfolyam	4. évfolyam
		6+4 óra	3+4óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A Kölyökatlétika eszközeivel dobófeladatok önálló gyakorlása és alkotása</p> <p>Különböző labdák mozgatása kézben, átadása kézből kézbe társnak</p> <p>Labda gurítása társnak különböző testhelyzetekben, egy és két kézzel</p> <p>Testtömeghez igazodó súlyú, de változó méretű labdák lökése, hajítása, vetése ülésből, térdelésből, állásból két majd egy kézzel, társhoz vagy célra</p> <p>A labda biztonságos elkapása vagy sebességének csökkentése párban, csoportban, csapatban, pontszerző versengések közben</p> <p>Szivacsgerely, kislabda, szoknyás labda, sípoló rakéta hajítása harántterpeszből, majd maximum 5 m lendületszerzésből célra és távolságra</p> <p>Füles labda, gumidiszkosz, szoknyás labda, karika vetése egy kézzel oldal- és harántterpeszből célra</p> <p>Megfelelő labda pattintása különböző ütőkkel, labda vezetése, átadása, célra ütése</p> <p>Floorball, asztalitenisz, tollaslabda ütészmozdulatainak gyakorlása</p> <p>Egy választott ütős sportág játékszerű gyakorlása</p> <p>Sor- és váltóversenyek különböző dobó- és ütőfeladatokkal kombinálva</p>		
Fogalmak	egykezes dobás, vetés, lendületszerzés, röppálya, kirepülési szög, távolságmérés, távolságbecslés, tenyeres ütés, fonák ütés, csapóütés, labda terelése		
Helyi többlet 3. évfolyam	Alsó, felső, mellső dobások párban és csoportokban különböző erővel, irányba és távolságra haladó mozgás közben. Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkel és egyéb feladatokkal kombinálva. Labdaátadások játékhelyzetekben. Kapura dobások talajról. Páros és hármas kapcsolatok kialakítása játékhelyzetekben.		
Helyi többlet 4. évfolyam	Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra és magasságokra; háló (zsinór) fölött különböző magasságban és ívben a vizuális kontroll csökkentésével;		

	egyéni, párban és csoportban, tükörképben és azonosan. Ütések tenyeres és fonák mozgásmintával; szervszerűen
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.
<p><i>A gyógytestnevelés-órán a tanulók elváltozása, illetve betegsége szempontjából adekvát dobások, ütések elsajátítása révén lehetővé válik a motoros képességek fejlesztése, a mozgásműveltség kialakítása. Ajánlott a különböző ütős sportok adaptált alkalmazása.</i></p>	

Témakör	Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	Órakeret	
		3. évfolyam 18 óra	4. évfolyam 13 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A tér-, izom- és egyensúlyérzék további fejlesztése</p> <p>A helyes testtartás tudatosítása és az esztétikus mozgásvégrehajtás igényének kialakítása</p> <p>Az önfejelem megteremtése a saját gátlások legyőzésében</p> <p>A mozgásritmus térbeli, időbeli és dinamikai jellemzőinek kialakítása</p> <p>Gurulóátfordulások végrehajtása kiinduló helyzet nehezítésével</p> <p>Zsugorfejjállás elsajátítása</p> <p>Kézállási kísérletek végrehajtása segítségadással, falnál és önállóan</p> <p>Kézenátfordulás oldalra kísérletek végrehajtása</p> <p>Egyszerű támaszgrázások és függőleges repülés végrehajtása</p> <p>Akadálypályák leküzdése térben és időben bővülő feladatokkal</p> <p>Egyszerű támaszgyakorlatok kivitelezése talajon, tornapadon, zsámolyon, ugrószekrényen, bordásfalon és más, támaszhelyzetet biztosító tornaszereken</p> <p>Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba, akadályokon történő haladással, fel- és lelépéssel, állandó és változó támasztávolságokkal, egyenes és változó sebességgel, ritmussal, egyéni, párokban vagy csoportban, hordással vagy anélkül</p> <p>Egyensúlyozási gyakorlatok biztonságos végrehajtása helyben és helyzetváltoztatásokkal és különböző kartartásokkal, talajra rajzolt vonalon helyváltoztatással és eltérő irányokba, valamint tornaszereken, a munkafelület folyamatos szűkítésével</p> <p>Függőgyakorlatok végrehajtása tornaszereken, természetes akadályokon</p> <p>Függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó vagy</p>		

	<p>változó fogástávolságokkal, egyenletes vagy változó sebességgel, ritmussal</p> <p>Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötélén) elsajátítása fokozódó gyorsasággal</p> <p>Összerendezett, alkalmazkodó mozgások folyamatos végrehajtása akadálypálya leküzdése során</p> <p>Egyéni, páros, társas egyensúly és gúla jellegű gyakorlatok végrehajtása</p> <p>A tanult elemek, gyakorlatok célszerű összehangolása, alkalmazása változó feltételek között</p> <p>Az ízületi mozgékonyág képességének fejlesztése és az ellazulási készség kialakítása</p>
Fogalmak	tarkóállás, kézállás, zsugorfejállás, kézenátfordulás oldalra, hajlékonyság, harántspárga, oldalspárga, híd, bakugrás, függőleges repülés, kéztámasz, segítségadás, akarat
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat; – a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.
<p><i>A gyógytestnevelés-órán a betegségek és az elváltozások szempontjából kontraindikált gyakorlatok nélkül a támasz-, függés- és egyensúlyozási gyakorlatok alkalmazásával, a törzsizomzat fejlesztése révén pozitív változások érhetők el az egészségi állapotban.</i></p>	

Témakör	Labdás gyakorlatok	Órakeret	
		3. évfolyam	4. évfolyam
		13+4 óra	8+5 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása</p> <p>A helyben és haladással, kézzel és lábbal történő labdavezetési módok végrehajtása statikus helyzetű és dinamikus változó mozgást végző akadályok vagy társak figyelembevételével</p> <p>A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, egy- és kétkezes gurítási, dobási, valamint a lábfej különböző részeivel rúgási feladatok mozgó társ vagy társak bevonásával különböző irányokba</p>		

	<p>Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba</p> <p>A labdaérzéklet fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések mellett az időkényszer melletti feladatmegoldások bekapcsolása</p> <p>A labdás alapt technikák fejlesztése, alkalmazó gyakorlása párhuzamos, a figyelem megosztását szükségessé tevő feladatmegoldások bevonásával (idő- és térbeli szerkezeti összetevők, az energiabefektetés variálásával)</p> <p>Dobások, rúgások helyből statikus helyzetű vagy dinamikusan változó mozgást végző célfelületre</p> <p>Kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejfelületre történő pattintó érintések alapt technikájának elsajátítása, az érintőfelületek tudatos használata egyszerű egyéni és páros gyakorlatokban, különböző méretű és tömegű szerekkel (pl. lufival, különböző méretű gumilabdával, röplabdával)</p>
Fogalmak	belső, külső, teljes csüd, dekázás, alkalmazkodás, figyelemmegosztás, társak megjátszása, alacsony és magas labdavezetés, kosárérintés, alkarérintés, szemkontaktus, érintőfelület
Helyi többlet 3. évfolyam	<i>Labdavezetések kézzel:</i> A társsal azonosan, illetve tükörképben; váltakozó irányban, sebességgel, akadályok felhasználásával; kreatív feladatalkotással; labdadobással, gurítással kombinálva egyénileg, párban és csoportban; csoportos labdavezetéses feladatok.
Helyi többlet 4. évfolyam	Labdás koordinációs gyakorlatok labdavezetéssel különböző alakzatokban. Labdavezetés- és labdakontroll-gyakorlatok váltakozó sebességgel és/vagy irányban társak között mindkét láb használatával.
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; – játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik; – célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban; – játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; – a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.
<i>A gyógytestnevelés-órán a labdás feladatok adaptált alkalmazásával a különböző elváltozások, betegségek javulását elősegíti az izomzat, a motoros képesség fejlesztése. Azon labdás testnevelési és</i>	

sportjátékok megismerése, elsajátítása történik meg, amelyeket a tanuló a betegségtől, illetve az elváltozástól függetlenül is gyakorolhat.

Témakör	Testnevelési és népi játékok	Órakeret	
		3. évfolyam 15+5 óra	4. évfolyam 12+4 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása</p> <p>Dinamikusan változó méretű, alakú játékterületen egyszerű fogó- és futójátékok által a játéktér határainak érzékelése</p> <p>A statikus és dinamikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban a mély súlyponti helyzetben történő irányváltatások, elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása</p> <p>A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek tudatos alkalmazása</p> <p>A végtagok helyzetváltoztatásának, az izmok feszültségi állapotának, a test érzékelésének fejlesztése, az egyensúlyozó képesség fejlesztése, szoborjátékokkal, utánzó játékokkal, egyéb népi játékokkal, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok által</p> <p>Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő – változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó célzó játékok rendszeres alkalmazása egyéni, páros és csoportos formában</p> <p>A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek, társkimentő fogójátékok) által</p> <p>Sportjátékok labda nélküli előkészítő jellegű mozgásainak gyakorlása, védőként az érintő távolság megtartása, oldalirányú mozgások keresztlépés nélküli megvalósítása</p> <p>A támadó és védő szerepek kialakítását elősegítő páros és csoportos versengő játékok</p> <p>A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkénszer bekapcsolásával</p> <p>Labdafedezés gyakorlása 1-1 elleni labdabirtoklásra épülő játékokban</p> <p>Célfelület nélküli emberfölényes és létszámozonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek gyakorlása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal</p> <p>Célfelület nélküli emberfölényes és létszámozonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek tudatosítása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel</p>		

	szembeni védekezés, az emberfogás alapjai) A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal
Fogalmak	támadó és védő szerep, pontszerző játék, célzó játék, kisjátékok, célfelület, szélességi mozgás, elszakadás a védőtől, passzsáv, együttműködés, csapatszellem, érintő távolság
Helyi többlet 3. évfolyam	Népi gyermekjátékok. A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a tanulóknál kialakuljon és megszilárduljon a vallásos értékrend: egymás elfogadása, segítése, összetartozás érzése.
Helyi többlet 4. évfolyam	Népi gyermekjátékok. A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a tanulóknál kialakuljon és megszilárduljon a vallásos értékrend: egymás elfogadása, segítése, összetartozás érzése.
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: <ul style="list-style-type: none"> – a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; – játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; – a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: <ul style="list-style-type: none"> – a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat; – játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik; – célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban; – labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet. <p><i>A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat a testnevelési és népi játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.</i></p>

Témakör	Küzdőfeladatok és -játékok	Órakeret	
		3.	4.

		<i>évfolyam</i> 15 óra	<i>évfolyam</i> 5+5 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása</p> <p>A bőrérítés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékok, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatok gyakorlása</p> <p>Az állásban és egyéb kiindulóhelyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéklet, az erőt fejlesztő társérítés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása</p> <p>A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéklet fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérítés bekapcsolásával</p> <p>A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, kiemelésekre épülő páros, csoportos és csapat jellegű küzdőjátékok gyakorlása különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül</p> <p>Birkózó jellegű mozgásformák, illetve a grundbirkózás játékszabályainak ismerete, tudatos törekvés azok betartására a páros küzdelmekben</p> <p>A test súlypontjának a talajhoz közeli kiinduló helyzeteiből (pl. ülésből, guggolásból) induló, előre, oldalra, hátra történő eséstechnikák, gördülések gyakorlása, vezető műveleteinek, balesetmentes végrehajtásuk kulcsmozzanatainak tudatosítása</p> <p>Távolság- és térérzékelés fejlesztését segítő páros feladatok, játékok szerrel és szer nélkül pillanatnyi kontaktus kialakításával</p> <p>Ritmusképesség fejlesztését célzó küzdőfeladatok és játékok gyakorlása pillanatnyi kontaktus kialakításával</p>		
Fogalmak	ellenfél tisztelete, felelősség, tompítás, esések, gördülések, grundbirkózás, mögé kerülés, kitolás, asszertivitás, önvédelem, menekülés, önuralom, kitartás		
Helyi többlet <i>4. évfolyam</i>	<p><u><i>A küzdőjátékok gyakorlása:</i></u> Tolások és húzások a testi erő kihasználásával. Társas egyensúly-kibillentő gyakorlatok. Szabadulásfogásokból, birkózó jellegű küzdelmek (grundbirkózás), esések és tompításaik előre, hátra, oldalra, le, át, gurulások tompítása.</p> <p><u><i>Küzdőjátékok:</i></u> Szabály- és feladatjátékok önvédelmi, illetve küzdőelemekkel, küzdőjátékok, játékok kooperatív erőfejlesztő tartalommal, páros és csoportos kötélhúzó versenyek, páros küzdelek</p>		
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási		

	<p>szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; – a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait; – vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.
<p><i>A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavallt küzdőfeladatokat és játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.</i></p>	

Témakör	Foglalkozások alternatív környezetben	Órakeret	
		3. évfolyam 23+10 óra	4. évfolyam 18 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak, valamint a szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak következetes betartása</p> <p>A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak tudatosítása</p> <p>A szabadban végezhető népi játékok, a téli és nyári testgyakorlatok lehetőségei ismeretének bővülése (ugrókötél, tollaslabda, görkorcsolya, lovaglás)</p> <p>Szabadtéri akadálypályák leküzdése önálló feladatokkal</p> <p>A megtanult természetben űzhető sportágak ismereteinek elmélyítése, fejlesztése (túrázás, síelés, korcsolyázás)</p>		
Fogalmak	görkorcsolyázás, sportöltözet, ütős játékok, lovaglás		
Helyi többlet 3. évfolyam	<p>Természetben űzhető sportágak megismerése (túrázás, síelés, korcsolyázás, falmászás, hófánk, akadálypálya)</p> <p>Az állóképesség, az alap izomerő, a gyorsasági erő, a mozgás és mozdulatgyorsaság, a reagálás gyorsasága, a gyorsulóképesség, a kitartás, a küzdőképesség, az aktivitás, az ügyesség, a térérzékelés, a távolságbecslés, a figyelemkoncentráció, a tartós figyelem, a megosztott figyelem, a helyzetfelismerés és a leleményesség fejlesztése.</p>		
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási		

	<p>szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben; – a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.
<p><i>A gyógytestnevelés-órák keretében a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés megszerettetését, az egészségi állapot és a teljesítőképeség pozitív irányú megváltozását. A tanulók legyenek képesek kiválasztani a számukra adekvát testedzési formát.</i></p>	

Témakör	Úszás	Órakeret	
		3. évfolyam - óra	4. évfolyam 36 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások kialakítása</p> <p>A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotóniatűrő továbbfejlesztése</p> <p>A vízben végzett játékok, úszások megszerettetése</p> <p>Lebegések, merülések végrehajtása segítség nélkül</p> <p>Siklások, lábtempók gyakoroltatása hason, háton</p> <p>A már tanult úszásnem/ek technikájának csiszolása, levegővétel rávezető gyakorlatai (amennyiben az 1–2. osztályban tanult úszni)</p> <p>Választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása</p> <p>A folyamatos úszások távolságának fokozatos növelése</p> <p>Víz alatti úszások</p> <p>Segédeszközök felhasználásával, folyamatos hibajavítással, felzárkóztatással a tanulási folyamat hatékonyságának növelése</p>		
Fogalmak	felfekvés, csípőemelés, váltóverseny, levegővétel hátra fordulással, fejesugrás		
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>		

	<ul style="list-style-type: none"> – az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik; – aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.
<p><i>A gyógytestnevelés-órán a hát- és gyorsúszás helyes technikájának elsajátításával, a technikacsizoló és egyéb vízben végzett gyakorlatok segítségével a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése történik.</i></p>	

Témakör	Gyógytestnevelés	Órakeret
		<p><i>A jogszabályokban és a helyi tantervben rögzítettnek megfelelően.¹</i></p>
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, annak szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A helyes légzéstechnika elsajátítása, tudatos alkalmazása • A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségével, majd anélkül • A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, megtartása • Egyszerűbb és összetettebb korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos elsajátítása, önálló végrehajtása • A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása • Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés • A mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok növelését szolgáló tevékenységek megismerése, végrehajtása • Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül • Egyszerűbb, a helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatsorok összeállítása tanári segítséggel, azok önálló végrehajtása 	
<p>Fogalmak</p>	<p>légzőgyakorlatok, korrekciós gyakorlatok, gerincmobilizáló gyakorlatok,</p>	

¹ A gyógytestnevelő tanárok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-óraóra szánt éves óraszám 30–50%-ában állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő tanár.

	testtudat
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat; – a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; – ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben; – az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik; – a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat; – játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; – a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére; – aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában; – a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezetére tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait; – tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

Vizuális kultúra 1-4. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
általános tantervű osztály

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	2	68	54	14
2.	2	68	54	14
3.	2	68	54	14
4.	1	34	27	7

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyama számára – Vizuális kultúra 1-4. évfolyam

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Körömi Péterné

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

Mészáros Csaba
igazgató

Az 1. évfolyamon a vizuális kultúra tantárgy óraszám: 68 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi tervezésű órakeret	Témakör összidő-kerete
Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat	horizontálisan beépül a többi témakörbe		
I. Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	20	8	28
II. Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	6		6
III. Médiahasználat – Valós és virtuális információk	6		6
IV. Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	6		6
V. Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	8	2	10
VI. Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	8	4	12
Összes óraszám:	54	14	68

Témakör: Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat

Az első két évfolyam fejlesztési folyamatát végig kísérő, rendre ismétlődő fejlesztési feladatokhoz óraszám nem rendelhető, mert azokat a tanulói tevékenységformákat és típusokat tartalmazza, melyek, egyrészt az óvoda-iskola átmenetét szolgálják a kezdő szakaszban, és az esetleg fennálló hátrányok leküzdésére szolgálnak, másrészt a fejlesztés érdekében rendre meg kell, hogy jelenjenek a legtöbb ajánlott feladattípusban, noha legtöbb esetben nem képeznek önálló produktumot.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Különböző érzékszervi tapasztalatok (pl. szaglás, hallás, tapintás, látás) élményszerű feldolgozása alapján, egyszerű következtetések szóbeli megfogalmazása és az élmények, kialakult érzések vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, mintázás, építés/konstruálás, tárgyalakítás).
- A tanulás során felmerülő helyzetekben valós környezeti jellemzők (pl. téli táj, növény részei, osztályterem színei), képek és ábrák (pl. tankönyvi ábra, saját vagy társak rajza) célirányos megfigyelése, és a tapasztalatok szöveges megfogalmazása a látott információk pontos leírása és feldolgozása érdekében.
- Közvetlen megfigyelések útján szerzett konkrét vizuális tapasztalatok (pl. nagyság, felület, méret, irány, mennyiség, anyagszerűség, elhelyezkedés) alapján vizuális jellemzők kiválasztása, csoportosítása, megnevezése (pl. legsötétebb szín, legnagyobb forma, a kép jobb oldalán elhelyezkedő figura), és az érzékszervi tapasztalatok következetes felhasználása az alkotómunka során.

- Megadott szempontok alapján természeti és mesterséges tárgyak gyűjtése, megfigyelése, és a megfigyelések alapján a tárgyak pontos leírása és változatos vizuális megjelenítése játékos feladatokban.

Fogalmak

sík, tér, méret, irány, szín, felület, képelem

I. Témakör: Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények

Óraszám: 28 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;
- rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;
- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzélést szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál
- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;
- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljuttatja, vizuális eszközökkel megjeleníti;
- korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élmény szerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt;
- azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;
- valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Elképzelt vagy hallott történetek, rövid szövegek, irodalmi (pl. mese, vers) vagy zenei élmények (gyermekdal, gyermekjáték, mondóka) különböző részleteinek vizuális bemutatása a saját ötletek megjelenítése érdekében, különböző eszközökkel síkban és térben (pl. színes rajz, festmény, nyomat, kollázs, plasztika, makett, tábló), és a kitalált vizuális ötletek szöveges magyarázatával (Illusztráció síkban, vagy térben)

Szemléltetésre ajánlott képanyag: Réber László, Reich Károly, Henzelmann Emma, Sajdik Ferenc illusztrációi.

- Saját kitalált történet elmesélése, és a történet néhány fontosabb jelenetének többalakos vizuális megjelenítése tetszőleges eszközökkel.
- Korábban átélt események, különböző személyes élmények felidézése és tetszőleges megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (térábrázolási képesség, emberábrázolás, kifejezőképesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Turner tájképei, Brueghel: Gyerekjátékok, Parasztlakodalom, Vankóné Dudás Juli: Jeles napok, népelet.
- Képek, vizuális műalkotások átértelmezése (emberábrázolás, differenciált arcábrázolás, térábrázolási képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Szentkorona zománcképei, Szent László legendák, XI-XII. századi freskók, Csontváry Kosztka Tivadar tájképei.
- Személyes érzelmek, hangulatok kifejezése képalkotásban (kifejező képalkotás, kifejező jellegű plasztikus alkotás) Munkácsy Mihály: Ásító inas, Mednyánszky László: Verekedés után, E. Delacroix: Vihartól megrémült ló.
- Adott érzelmi állapot (pl. boldogság, rémület, tanácstalanság) kifejezése arcjátékkal és gesztusokkal, az érzelmek kifejezési lehetőségeinek tudatosítása érdekében. A tapasztalatok felhasználása egyszerű vizuális megjelenítés során (emberábrázolás, differenciált arc ábrázolás, kézábrázolás) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Anna Margit: Rémület, Rembrandt és Saskia, Paul Klee: Önarckép, Leonardo da Vinci: Mona Lisa, Modigliani portréképei.
- Olvasmány- vagy zenei élményhez a jelentést vagy hangulatot erősítő vizuális illusztráció készítése választott technikával, és az elkészült alkotás szöveges magyarázatával.
- Magyar népmesékhez, népi mondókákhoz, népdalokhoz vizuális illusztráció készítése hagyományos, ember- vagy állatábrázolást is megjelenítő népművészeti alkotások (karcolozott, faragott páasztorművészeti tárgyak) stíluselemeinek felhasználásával.
- Tanult irodalmi, zenei élmények, és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése síkban (pl. rajz, festés, vegyes technika) és térben egyszerű eszközök felhasználásával (pl. drapéria, kartondoboz, paraván, osztályterem átrendezése) csoportmunkában is.
- Irodalmi, zenei és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése egyszerű eszközök felhasználásával (tárgyakkal való bábozás, tárgyak megszemélyesítése) Szemléltetésre ajánlott: Foky Ottó: Ellopták a vitaminomat, 1966, Babfilm, 1975.
- Mozgásélmények (pl. tánc, csoportos játék, körjáték, körtánc) vizuális átírása (pl. vonalakkal, foltokkal, színekkel).

Fogalmak

történet, szereplő, helyszín, vizuális jellemzők/karakter, illusztráció, vizuális technikák, népművészeti technikák, faragás

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása 1. évfolyam: 8 óra

- Egyiptomban (a fáraó palotájában, a pusztába, a pásztorok és bárányok között) Jézus bevonulásakor
- Pünkösdi virágkoszorú
- Bibliai történet alapján: én is ott voltam
- A háborgó tengeren stb. A történet alapján leporelló készítése.
- Állatok a Bibliában a cethal
- Noé történetének bábokkal való eljátszása, pl. tárgyábáb készítés, hajókészítés stb. Pl.-síkbábok, zacskóbábok
- Bibliai történet rajzolása
- Bibliai történetben való szereplés rajzolása

II. Témakör: Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;
- adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;
- pontosan ismeri államcímernk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A tanulás során felmerülő helyzetekben tanítási egységekhez, és egyéb tantárgyi tartalmakhoz a tanulást vagy megértést segítő egyszerű ábra (pl. számegegyenes, betűsablon, szókértá) és eszköz (pl. tábló, makett, társasjáték) készítése, személyes célok érvényesítésével.
- Kisgyerekeknek szóló könyvborítók, füzetek, hirdetések üzenetének elemzése tanári segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása egyszerű tervezési feladatokban (pl. plakát, névtábla, utcatábla, házszámábla készítése, füzetborító, csomagolópapír, meghívó tervezése).
- Közvetlen környezetében található jelek, jelzések (pl. útjelzés, közlekedési jelzés, piktogram, zenei kotta) gyűjtése, értelmezése tanítói segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. rajzolt közlekedési terepasztal és annak kiegészítése térbeli közlekedési táblákkal).
- Iskolai életében megjelenő szabályok kapcsán piktogramokat, rajzi jeleket alkot. Véleményt formál társai piktogramterveinek érthetőségével kapcsolatban.
- Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése (pl. államcímér, nemzeti zászló, Szent Korona, Kossuth-címér, '56-os lyukas zászló) és a szimbolikus elemek felhasználása az alkotó munka során (pl. tárgyalakotás díszítményeként: huszárcsákó, párta).

- Magyar népi díszítőművészet jelkészletének gyűjtése, kísérletezés a szimbólumok értelmezésével (tulipán, nap, madármotívum, kígyó stb.), tanítói segítséggel, egyénileg, vagy csoportban.

Fogalmak

jel, jelzés, vizuális üzenet, hirdetés, leegyszerűsítés, változat, díszítőmotívum, szimbólum

III. Témakör: Médiahasználat – Valós és virtuális információk

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Régi magyar reklámok (pl. “Hurka Gyurka”, “Ezt nem lehet megunni”, “Bontott csirke”, “Forgó morgó” stb.) megnézéséhez.
- kapcsolódó tapasztalatok, érzések (pl. tetszés, kíváncsiság, félelem) megbeszélése és megjelenítése változatos eszközökkel (pl. rajzolás, festés, bábkészítés, szerepjáték). A megbeszélés eredményeként a valóság és a képzelet megkülönböztetése.
- Kisgyerekeknek szóló célzottan kommunikációs szándékú mozgóképi megjelenések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése tanári segítséggel, a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás megfigyelésével (pl. szín, képkivágás, hanghatás, szöveg), és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, adott mozgóképi részlet hangulatának érzékeltetése színes kompozícióban).
- Különböző médiumok (pl. könyv, televízió, film, internet, videojáték) egyszerű példáinak elemzése tanári segítséggel, a valóságos és az elképzelt helyzetek azonosítása céljából.

Fogalmak

információ, mozgókép, könyv, televízió, film, internet

IV. Témakör: Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;

- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjeleníti;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Egyszerű mozgóképi részletek (pl. animációs film, reklámfilm) cselekményének elemzése, és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. időbeli történés képkockáinak rendezése, hang nélkül bemutatott mozgóképi részletek “szinkronizálása”).
- Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, animációs film: Magyar népmesék, Rófusz Ferenc: A légy) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével.
- Fotó- vagy rajzsorozat készítése a mindennapok során tapasztalható időbeli változások szemléltetése érdekében (pl. napirend, naplemente, Luca-búza fejlődése).
- Mozgásillúziót keltő régi papírajátékok megismerése a tapasztalatok felhasználása önálló alkotómunkában (pl. “pörgetős mozi”).

Fogalmak

animációs film, képkocka, képregény, hanghatás, képsorozat

V. Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak

Óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Egyszerű természeti- és mesterséges formák elemző-értelmező rajzolása.
- A készült rajzok leegyszerűsítésével sor- és terüldísz alkotása (megfigyelés utáni értelmező rajz készítése, részletkiemelés, nagyítás, átíró, redukáló motívumtervezés, sablonalakítás kivágással ismétlés sordísz alkotással, terüldísz alakzatba rendezéssel technika: stencilezés, átrajzolás, színezés, nyomtat).
- Egyszerű tárgy készítése hagyományos kézműves technikák alkalmazásával (pl. fonás, szövés, nemezelés, gyöngyfűzés, agyagozás).

- Képi inspiráció alapján (pl. természeti jelenségek, állatok, népművészeti motívumok) egyszerű mintaelem tervezése (pl. átrajzolás, rácsháló, indigó alkalmazása) A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata.
- Elképzelt, mesebeli tárgyak (pl. mindenkit megtáncoltató hangszer, láthatatlanná tevő ékszer, hároméltű jármű) tervezése és létrehozása választott egyszerű anyagokból (pl. papírpép, karton, hurkapálca, textil, gumi).
- Dramatikus játék céljára ujjbáb, síkbáb, kellék (pl. varázspálca, “rámás csizma”, “kőleves”) jelmezelem (pl. kalap, maszk, kötény), díszlet tervezése és elkészítése természetes vagy mesterséges/újrahasznosítható anyagokból (pl. textil, fonal, papír vagy műanyag hulladék, természetben talált anyagok) csoportmunkában is.
- Gyerekcsoport által ismert mese alapján vár, kastély konstruálása (pl. egyszerű konstruálás papírhengerek összeépítésével, festésével, ajtók, ablakok, ajtók kivágásával, rajzolt szereplőkkel való kiegészítéssel) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Márkus Géza: Cifra palota, Kecskemét, magyar várak képei.

Fogalmak

funkció, hagyomány, kézműves technika, díszítés, minta, öltözék

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása: 2 óra

- A bibliában tanultak elképzelése, megjelenítése
- Templom emlékezetből való rekonstruálása

VI. Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk

Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A közvetlen környezet elemeinek és épülettípusainak (utca, tér, műemlék, nevezetes épület) összegyűjtése és életszerű megfigyelése, adott helyszínen vagy emlékezetből, megfigyelési szempontok szerinti megőrkötése különböző technikákkal (pl. rajzolás, festés, mintázás, montázs).

- A közvetlen környezet különböző méretű tereinek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) megfigyelése és leírása különböző szempontok szerint (pl. zajok, szagok, színek, funkciók, rendezettség) és a tapasztalatok felhasználásával a tér áttervezése a tér jellemzőinek, stílusának vagy hangulatának megváltoztatása érdekében, csoportmunkában is. A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata.
- A közvetlen környezet épített/tervezett elemeinek és épülettípusainak összegyűjtése (pl. park, iskola, vegyesbolt, templom, bisztró, víztorony, szeméthyűjtő sziget) és vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, montázs, talált tárgy átalakítás, makett). A gyűjtés segítségével a szűkebb lakóhely választott részletének makettezése vagy megépítése egyszerű anyagokból, a tér játékos bemutatása érdekében, csoportmunkában is.
- Helyi múzeum, kiállítás, helytörténeti gyűjtemény, tájház látogatása, azzal kapcsolatos ismeretszerzés alapján élményszerű vizuális megjelenítés.

Fogalmak

építészet, műemlék, műemlékvédelem

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása: 4 óra

- Állatok a bibliában –kedves bibliai állatom megformálása, megszemélyesítése.
- Elképzelt történet képi jeleneinek képkockákon „képregényes” formában való megjelenítése,
- Karácsonyi ünnepekör megelevenítése
- Húsvéthoz tartozó szokások

Az 2. évfolyamon a vizuális kultúra tantárgy óraszám: 68 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi tervezésű órakeret	Témakör összidőkerete
Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat	horizontálisan beépül a többi témakörbe		
I. Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	20	8	28
II. Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	6		6
III. Médiahasználat – Valós és virtuális információk	6		6

IV. Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	6		6
V. Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	8	2	10
VI. Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	8	4	12
Összes óraszám:	54	14	68

Témakör: Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat

Javasolt óraszám:

Az első két évfolyam fejlesztési folyamatát végig kísérő, rendre ismétlődő fejlesztési feladatokhoz óraszám nem rendelhető, mert azokat a tanulói tevékenységformákat és típusokat tartalmazza, melyek, egyrészt az óvoda-iskola átmenetét szolgálják a kezdő szakaszban, és az esetleg fennálló hátrányok leküzdésére szolgálnak, másrészt a fejlesztés érdekében rendre meg kell, hogy jelenjenek a legtöbb ajánlott feladattípusban, noha legtöbb esetben nem képeznek önálló produktumot.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Különböző érzékszervi tapasztalatok (pl. szaglás, hallás, tapintás, látás) élményszerű feldolgozása alapján, egyszerű következtetések szóbeli megfogalmazása és az élmények, kialakult érzések vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, mintázás, építés/konstruálás, tárgyalakítás).
- A tanulás során felmerülő helyzetekben valós környezeti jellemzők (pl. téli táj, növény részei, osztályterem színei), képek és ábrák (pl. tankönyvi ábra, saját vagy társak rajza) célirányos megfigyelése, és a tapasztalatok szöveges megfogalmazása a látott információk pontos leírása és feldolgozása érdekében.
- Közvetlen megfigyelések útján szerzett konkrét vizuális tapasztalatok (pl. nagyság, felület, méret, irány, mennyiség, anyagszerűség, elhelyezkedés) alapján vizuális jellemzők kiválasztása, csoportosítása, megnevezése (pl. legsötétebb szín, legnagyobb forma, a kép jobb oldalán elhelyezkedő figura), és az érzékszervi tapasztalatok következetes felhasználása az alkotómunka során.
- Megadott szempontok alapján természeti és mesterséges tárgyak gyűjtése, megfigyelése, és a megfigyelések alapján a tárgyak pontos leírása és változatos vizuális megjelenítése játékos feladatokban.

Fogalmak

sík, tér, méret, irány, szín, felület, képelem

I. Témakör: Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények

Óraszám: 28 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;

- rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;
- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzést szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál
- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;
- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljuttatja, vizuális eszközökkel megjeleníti;
- korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élmény szerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt;
- azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;
- valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Elképzelt vagy hallott történetek, rövid szövegek, irodalmi (pl. mese, vers) vagy zenei élmények (gyermekdal, gyermekjáték, mondóka) különböző részleteinek vizuális bemutatása a saját ötletek megjelenítése érdekében, különböző eszközökkel síkban és térben (pl. színes rajz, festmény, nyomat, kollázs, plasztika, makett, tabló), és a kitalált vizuális ötletek szöveges magyarázatával (Illusztráció síkban, vagy térben) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Réber László, Reich Károly, Henzelmann Emma, Sajdik Ferenc illusztrációi.
- Saját kitalált történet elmesélése, és a történet néhány fontosabb jelenetének többalakos vizuális megjelenítése tetszőleges eszközökkel.
- Korábban átélt események, különböző személyes élmények felidézése és tetszőleges megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (térábrázolási képesség, emberábrázolás, kifejezőképesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Turner tájképei, Brueghel: Gyerekjátékok, Parasztlakodalom, Vankóné Dudás Juli: Jeles napok, népelet.
- Képek, vizuális műalkotások átértelmezése (emberábrázolás, differenciált arcábrázolás, térábrázolási képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Szentkorona zománcképei, Szent László legendák, XI-XII. századi freskók, Csontváry Kosztka Tivadar tájképei.

- Személyes érzelmek, hangulatok kifejezése képalkotásban (kifejező képalkotás, kifejező jellegű plasztikus alkotás) Munkácsy Mihály: Ásító inas, Mednyánszky László: Verekedés után, E. Delacroix: Vihartól megrémült ló.
- Adott érzelmi állapot (pl. boldogság, rémület, tanácstalanság) kifejezése arcjátékkal és gesztusokkal, az érzelmek kifejezési lehetőségeinek tudatosítása érdekében. A tapasztalatok felhasználása egyszerű vizuális megjelenítés során (emberábrázolás, differenciált arc ábrázolás, kézábrázolás) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Anna Margit: Rémület, Rembrandt és Saskia, Paul Klee: Önarckép, Leonardo da Vinci: Mona Lisa, Modigliani portréképei.
- Olvasmány- vagy zenei élményhez a jelentést vagy hangulatot erősítő vizuális illusztráció készítése választott technikával, és az elkészült alkotás szöveges magyarázatával.
- Magyar népmesékhez, népi mondókákhoz, népdalokhoz vizuális illusztráció készítése hagyományos, ember- vagy állatábrázolást is megjelenítő népművészeti alkotások (karcolozott, faragott pásztorművészeti tárgyak) stíluselemeinek felhasználásával.
- Tanult irodalmi, zenei élmények, és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése síkban (pl. rajz, festés, vegyes technika) és térben egyszerű eszközök felhasználásával (pl. drapéria, kartondoboz, paraván, osztályterem átrendezése) csoportmunkában is.
- Irodalmi, zenei és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése egyszerű eszközök felhasználásával (tárgyakkal való bábozás, tárgyak megszemélyesítése) Szemléltetésre ajánlott: Foky Ottó: Ellopták a vitaminomat, 1966, Babfilm, 1975.
- Mozgásélmények (pl. tánc, csoportos játék, körjáték, körtánc) vizuális átírása (pl. vonalakkal, foltokkal, színekkel).

Fogalmak

történet, szereplő, helyszín, vizuális jellemzők/karakter, illusztráció, vizuális technikák, népművészeti technikák, faragás

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása 1. évfolyam: 8 óra

- Bibliai események élményének feldolgozása
- Bibliai történetek megelevenítése rajzzal
- Dávid és Góliát vagy A csodálatos halfogás
- Rajzos bibliai füzet készítés a jelenetek illusztrálásával
- Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal
- Ünnepelejünk együtt
- Jézus születése

- Betlehemes játék készítése

II. Témakör: Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez;
- egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;
- adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;
- pontosan ismeri államcimerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A tanulás során felmerülő helyzetekben tanítási egységekhez, és egyéb tantárgyi tartalmakhoz a tanulást vagy megértést segítő egyszerű ábra (pl. számegegyenes, betűsablon, szókártya) és eszköz (pl. tábló, makett, társasjáték) készítése, személyes célok érvényesítésével.
- Kisgyerekeknek szóló könyvborítók, füzetek, hirdetések üzenetének elemzése tanári segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása egyszerű tervezési feladatokban (pl. plakát, névtábla, utcatábla, házszám-tábla készítése, füzetborító, csomagolópapír, meghívó tervezése).
- Közvetlen környezetében található jelek, jelzések (pl. útjelzés, közlekedési jelzés, piktogram, zenei kotta) gyűjtése, értelmezése tanítói segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. rajzolt közlekedési terepasztal és annak kiegészítése térbeli közlekedési táblákkal).
- Iskolai életében megjelenő szabályok kapcsán piktogramokat, rajzi jeleket alkot. Véleményt formál társai piktogramterveinek érthetőségével kapcsolatban.
- Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése (pl. államcimer, nemzeti zászló, Szent Korona, Kossuth-címer, '56-os lyukas zászló) és a szimbolikus elemek felhasználása az alkotó munka során (pl. tárgyalkotás díszítményeként: huszárcsákó, párta).
- Magyar népi díszítőművészet jelkészletének gyűjtése, kísérletezés a szimbólumok értelmezésével (tulipán, nap, madármotívum, kígyó stb.), tanítói segítséggel, egyénileg, vagy csoportban.

Fogalmak

jel, jelzés, vizuális üzenet, hirdetés, leegyszerűsítés, változat, díszítőmotívum, szimbólum

III. Témakör: Médiahasználat – Valós és virtuális információk

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Régi magyar reklámok (pl. “Hurka Gyurka”, “Ezt nem lehet megenni”, “Bontott csirke”, “Forgó morgó” stb.) megnézéséhez.
- kapcsolódó tapasztalatok, érzések (pl. tetszés, kíváncsiság, félelem) megbeszélése és megjelenítése változatos eszközökkel (pl. rajzolás, festés, bábkészítés, szerepjáték). A megbeszélés eredményeként a valóság és a képzelet megkülönböztetése.
- Kisgyerekeknek szóló célzottan kommunikációs szándékú mozgóképi megjelenések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése tanári segítséggel, a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás megfigyelésével (pl. szín, képkivágás, hanghatás, szöveg), és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, adott mozgóképi részlet hangulatának érzékeltetése színes kompozícióban).
- Különböző médiumok (pl. könyv, televízió, film, internet, videojáték) egyszerű példáinak elemzése tanári segítséggel, a valóságos és az elképzelt helyzetek azonosítása céljából.

Fogalmak

információ, mozgókép, könyv, televízió, film, internet

IV. Témakör: Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítségével elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Egyszerű mozgóképi részletek (pl. animációs film, reklámfilm) cselekményének elemzése, és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. időbeli történet képkockáinak rendezése, hang nélkül bemutatott mozgóképi részletek “szinkronizálása”).

- Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, animációs film: Magyar népmesék, Rófusz Ferenc: A légy) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével.
- Fotó- vagy rajzsorozat készítése a mindennapok során tapasztalható időbeli változások szemléltetése érdekében (pl. napirend, naplemente, Luca-búza fejlődése).
- Mozgásillúziót keltő régi papírajátékok megismerése a tapasztalatok felhasználása önálló alkotómunkában (pl. “pörgetős mozi”).

Fogalmak

animációs film, képkocka, képregény, hanghatás, képsorozat

V. Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak **Óraszám: 10 óra**

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Egyszerű természeti- és mesterséges formák elemző-értelmező rajzolása.
- A készült rajzok leegyszerűsítésével sor- és terüldísz alkotása (megfigyelés utáni értelmező rajz készítése, részletkiemelés, nagyítás, átíró, redukáló motívumtervezés, sablonalakítás kivágással ismétlés sordísz alkotással, terüldísz alakzatba rendezéssel technika: stencilezés, átrajzolás, színezés, nyomtatás).
- Egyszerű tárgy készítése hagyományos kézműves technikák alkalmazásával (pl. fonás, szövés, nemezelés, gyöngyfűzés, agyagozás).
- Képi inspiráció alapján (pl. természeti jelenségek, állatok, népművészeti motívumok) egyszerű mintaelem tervezése (pl. átrajzolás, rácsháló, indigó alkalmazása) A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata.
- Elképzelt, mesebeli tárgyak (pl. mindenkit megtáncoltató hangszer, láthatatlanná tevő ékszer, hároméltű jármű) tervezése és létrehozása választott egyszerű anyagokból (pl. papírpép, karton, hurkapálca, textil, gumi).
- Dramatikus játék céljára újjában, síkbáb, kellék (pl. varázspálca, “rámás csizma”, “kőleves”) jelmezelem (pl. kalap, maszk, kötény), díszlet tervezése és elkészítése természetes vagy mesterséges/újrahasznosítható anyagokból (pl. textil, fonal, papír vagy műanyag hulladék, természetben talált anyagok) csoportmunkában is.
- Gyerekcsoport által ismert mese alapján vár, kastély konstruálása (pl. egyszerű konstruálás papírhengerek összeépítésével, festésével, ajtók, ablakok, ajtók

kivágásával, rajzolt szereplőkkel való kiegészítéssel) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Márkus Géza: Cifra palota, Kecskemét, magyar várak képei.

Fogalmak

funkció, hagyomány, kézműves technika, díszítés, minta, öltözék

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása: 2 óra

- Bibliai történet alapján, történetek konstruálása,
- Bibliai történet makatézése

VI. Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk **Óraszám: 12 óra**

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelt szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A közvetlen környezet elemeinek és épülettípusainak (utca, tér, műemlék, nevezetes épület) összegyűjtése és életszerű megfigyelése, adott helyszínen vagy emlékezetből, megfigyelési szempontok szerinti megörökítése különböző technikákkal (pl. rajzolás, festés, mintázás, montázs).
- A közvetlen környezet különböző méretű tereinek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) megfigyelése és leírása különböző szempontok szerint (pl. zajok, szagok, színek, funkciók, rendezettség) és a tapasztalatok felhasználásával a tér áttervezése a tér jellemzőinek, stílusának vagy hangulatának megváltoztatása érdekében, csoportmunkában is. A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata.
- A közvetlen környezet épített/tervezett elemeinek és épülettípusainak összegyűjtése (pl. park, iskola, vegyesbolt, templom, bisztró, víztorony, szeméthyűjtő sziget) és vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, montázs, talált tárgy átalakítás, makett). A gyűjtés segítségével a szűkebb lakóhely választott részletének makettezése vagy megépítése egyszerű anyagokból, a tér játékos bemutatása érdekében, csoportmunkában is.

- Helyi múzeum, kiállítás, helytörténeti gyűjtemény, tájház látogatása, azzal kapcsolatos ismeretszerzés alapján élményszerű vizuális megjelenítés.

Fogalmak

építészet, műemlék, műemlékvédelem

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása: 4 óra

- A teremtés csodái, különleges élőlények téma kibontásaként
- A teremtés napjainak jelmez, dramatikus feldolgozása.
- Elképzelt történet képi jeleneteinek képkockákon „képregényes” formában való megjelenítése,
- JELES NAPOK: Reformáció napja, Pünkösöd

A 3. évfolyamon a vizuális kultúra tantárgy óraszám: 68 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi tervezésű órakeret	Témakör össziidő-keret
I. Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	16	6	22
II. Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	8		8
III. Médiahasználat – Valós és virtuális információk	8		8
IV. Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	2	4	6
V. Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	12		12
VI. Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	8	4	12
Összes óraszám:	54	14	68

I. Témakör: Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények

Óraszám: 22 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;
- korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élmény szerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt;
- rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlítja;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszését;
- valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti.
- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelt szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikussal eljátszva, vizuális eszközökkel megjeleníti;
- azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjeleníti;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmezi.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Változatos mesés térben játszódó magyar népmese (pl. Zöld Péter) különleges helyszínének személyes vizuális megjelenítése különböző nézőpontok használatával, jellemző szereplők papírból kivágott figuráinak elhelyezése saját alkotott térben (térábrázolási-, emberábrázolási-, kifejező-, komponáló képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Hyeronimus Bosch: Zenészek pokla, Szinyei Merse Pál: Majális, Csontváry K. T.: Nagy Taormina, magyar népi építészet jellemző példáinak (parasztház, fa harangláb, székelykapu stb.) fotói.
- Saját kitalált történet elmesélése, a történet inspirálta elképzelt terekről, egyszerű anyagok (pl. használt csomagolóanyag, természetben talált termények és termések,

talált tárgyak) felhasználásával installáció készítése, díszletszerű tér berendezése a személyes élmények bemutatása, kifejezése céljából, csoportmunkában is (térábrázolás- és tér rendezés képességeinek fejlesztése, kifejező képesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott filmanyag: Kemény Henrik: Vitéz László.

- Tanult mesék, mondák vagy zeneművek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. lovag, Mátyás király, molnárlegény, komámasszony, "árgyélus kismadár", Hüvelyk Matyi) megformálása síkban vagy térben (pl. festmény, kollázs, papírmasé maszk, újrahasznosítható anyagokból báb), a szereplők illusztratív bemutatása vagy dramatikus feldolgozása érdekében csoportmunkában is (Emberábrázolás, differenciált arc- és kézábrázolás fejlesztése).
- Mesék, gyermekirodalmi alkotások (pl. Magyar népmesék, Vuk, Pinokkió) és azok filmes vagy színházi adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és vizuális feldolgozása különböző eszközökkel (pl. rajz, festés, montázs).
- Korábban megismert és feldolgozott szövegekhez, zeneművekhez (pl. gyermekregény, tananyagrészlet, népdal, mondóka) illusztráció készítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, fotó, plasztika) a munkák szöveges értelmezésével.
- Saját irodalmi és filmes élményekből származó szereplők jellemzőinek, érzelmeinek, karakterének (pl. gesztusok, viselkedés, öltözék, személyes tárgyak) megfigyelése és feldolgozása különböző játékos (pl. dramatikus, vizuális) feladatokban a karakter és a jellemzők tudatosítása érdekében, és a tapasztalatok közös megbeszélésével.
- Magyar népmesék, népballadák illusztratív megjelenítése jellegzetes magyar népviseleti elemek megfigyeléseinek felhasználásával
- Adott álló- vagy mozgóképi megjelenések (pl. festmény: Csók István : Szénagyűjtők, grafika: M. C. Escher Mozaik, emberábrázolást nem tartalmazó részlete, fotó, képregény, társak munkái) egyéni elképzelés szerinti átértelmezése (pl. más napszakban, más évszakban, más helyszínen, más szereplőkkel, más hangulati elemekkel, színátírással).
- Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, (pl. álmok, családi események, osztálykirándulás, szüret) részleteinek megjelenítése különböző vizuális eszközökkel (pl. grafika, festmény, nyomat, fotó), és kreatív történetalkotás az elkészült vizuális munkák segítségével (pl. nyitva hagyott történet befejezése, átírása) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Marc Chagall festményei, Vankóné Dudás Juli hagyományos népi életmódot bemutató festményei.
- Karakteres fekete fehér művészfotók megfigyelése alapján a látott személyre vonatkozó információk, jellemzők megfogalmazása játékos, találgatásra alapuló formában (pl. életkor, foglalkozás, kedvenc étel, fontos tárgy) Az élmények vizuális megjelenítése (pl. portrérajz, fotómanipuláció, kollázs) a legfontosabb jellemzők (pl. külső-belső tulajdonság, öltözet, attribútum) minél pontosabb bemutatása érdekében Szemléltetésre ajánlott képanyag: Kunkovác László: Pásztoemberek, Robert Capa fotói.
- Saját és mások munkáinak, képeknek, vizuális alkotások szereplőinek szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szerinti szöveges elemzése, összehasonlítása, a következtetések szöveges megfogalmazásával és megvitatásával (befogadói és szövegalkotási képességek fejlesztése).

- Játékelmények játékos vizuális és dramatikus feldolgozása (pl. digitális játék síkbeli vagy térbeli társasjátékká alakítása, szabályrendszerek kidolgozása és átdolgozása)
- Saját személyes történetek bemutatása érdekében valós hely, helyszín (pl. nagyszülők nyaralója, a település parkja, tópart, erdő, vegyesbolt, uszoda) megjelenítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett).
- Grafikai felületet gazdagon tartalmazó grafika mintakincsének megfigyelése (pl. Van Gogh tollrajzai, Gyulai Líviusz grafikái), a tapasztalatok alapján rajzolt gyűjtemény készítése egyénileg, vagy csoportban. A gyűjtött minták felhasználása saját célú képalkotásban egyénileg vagy csoportmunkában.

Fogalmak

figurális alkotás, portré, képmező, kompozíció, karakter, hangulat, kollázs, montázs, képregény, fikció, lényegkiemelés, karakter, gesztus, személyiségjegy, színhangulat, népviselet, parasztház, tornác, székelykapu,

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása: 6 óra

- Bibliai történet: -élményrajz, én is ott voltam
- Bibliai történet: Mit csináltam volna
- Mózes gyermekkora – díszlet, helyszínrekonstrukció, a Nílus folyó, nádas, madarak stb.
- Hogyan nézhetett ki egy-egy bibliai történet helyszíne?
- Bibliai témájú festmény ihlette kép
- Állatok a Bibliában, környezetünkben, régen és ma. Bibliai állatok pl. Dániel története

II. Témakör: Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben

Óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez;
- egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;
- pontosan ismeri államcímmerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit;
- adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Egyszerű, mindennapok során használt jelek (pl. közlekedési jelek, útjelzés, piktogram, zenei kotta), kommunikációs szándékú vizuális közlések (pl. szórólap,

óriásplakát, reklámanyag) felismerése, megfigyelése, azonosítása és elemzése tanári segítséggel A tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban.

- Egy valós vagy képzeletbeli tárgy vagy jelenség (pl. bűvös kocka, Gábor Áron rézagyúja, János vitéz kardja, ünnepkörök, napfogyatkozás, Kis Hableány emberré válása) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a kép és szöveg együttes alkalmazásával, a figyelem és érdeklődés felkeltése céljából.
- Valós, mindennapi iskolai kommunikációs helyzetek érdekében a legfontosabb kommunikációs célt (pl. figyelem felkeltése, tájékoztatás, felhívás) érvényesítő síkbeli vagy térbeli vizuális megjelenés (pl. plakát, cégér, installáció) tervezése egyénileg és csoportmunkában is.
- A környezetünkben észlelhető változások (pl. nyári zápor, olvadás, penészedés), folyamatok (pl. palacsintasütés, építkezés), mozgások (pl. kerékpár, óra) vizuális megfigyelése, értelmezése és a tapasztalatok és információk vizuális megjelenítése (pl. fotósorozat, film, rajzsorozat, folyamatábra) a változás vagy folyamat időbeliségének hangsúlyozásával, csoportmunkában is.
- Valós vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának, történéseinek képes és szöveges bemutatása (pl. Rumini térképe, Ph. Fogg úr 80 napos útinaplója, egy sarkkutató forgatókönyve, útifilm az osztálykirándulásról), különböző cél (pl. tájékoztatás, dokumentálás, szórakoztatás) hangsúlyozásával.
- Magyar mesékben, mondákban szereplő uralkodók címereinek, zászlóinak gyűjtése és a gyűjtemény bemutatása tabló, vagy prezentáció formájában. A gyűjtemény rajzos adatainak felhasználása kifejező jellegű képalkotásban.

Fogalmak

vizuális kommunikáció, befolyásolás, meggyőzés, figyelemfelkeltés, piktogram, térkép, plakát, idő, címer

III. Témakör: Médiahasználat – Valós és virtuális információk

Óraszám:8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;
- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- azonosítja a gyerekeknek szóló, vagy fogyasztásra ösztönző, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Kisgyerekeknek szóló mozgóképi közlések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése (pl. a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás) tanári segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, változatok újrajátszása).
- Fogyasztásra ösztönző különböző reklámanyagok (pl. szórólap, óriásplakát, reklámújság, tv reklám) elemzése tanári segítséggel és a vizuális megjelenés áttervezése játékos feladatokban (pl. kommunikációs hatást erősítő vagy módosító céllal).
- A saját médiahasználati szokások (pl. internet, televízió, rádió, mobiltelefon, könyv, videojáték) tanulmányozása különböző szempontok (pl. időtartam, tartalom, gyakoriság, résztvevők) alapján, és azok vizuális szemléltetése (pl. képes napirend, napló, fotósorozat). A tapasztalatok közös, reflektív megbeszélése, különös tekintettel a biztonságos médiahasználat szabályaira.

Fogalmak

média, reklám, televíziós műsortípus, televíziós sorozat, ismeretterjesztő műsor

IV. Témakör: Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlítja;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszésítéletét;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjeleníti;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Régi magyar gyerekfilmek (pl. Kemény kalap és krumpliorr) karakteres szereplőinek képi megjelenítése, történetiség, részlet ábrázolása, dramatikus előadása.
- Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, reklámfilm) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével.
- Optikai különlegességek, lehetetlenségek (pl. „Nagyobb vagyok, mint egy fa”, „Elvesztettem a fejemet”) létrehozása egyszerű digitális technikával (pl. fotó, film), és a tapasztalatok szóbeli megbeszélésével, csoportmunkában

- Személyes vagy közösségi témához kapcsolódó történetek (pl. problémák az osztályban, legjobb emlékeink) vizuális megjelenítése egyszerű digitális eszközökkel (pl. fotósorozat, slideshow) az üzenet egyértelmű közvetítése érdekében csoportmunkában.
- Történet egyetlen vizuális vagy egyéb eleméből kiindulva (pl. képkocka, főszereplő karakterének leírása, regény rövid részlete) saját történet kitalálása és vizuális megjelenítése (pl. képregény, fotósorozat, rövidfilm) a történet időbeliségének érzékeltetése érdekében.
- Történetek, mesék, népmesék (pl: Lázár Ervin A hazudós egér; A fába szorult hernyó, Az igazságtevő nyúl) képregényszerű ábrázolása, időrendiség, cselekmény megjelenítésével, különböző nézőpontokból való ábrázolással, kiemeléssel.

Fogalmak

nézőpont, cselekmény, főszereplő, mellékszereplő, fényhatás, megvilágítás

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása: 4 óra

- Bibliai történetek megtekintése
- Képregény tervezése
- Keresztyén ünnepek
- Bibliai történetek: ott voltam

V. Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak

Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál;
- különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;
- gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Eszközként használható egyszerű természeti formák és tárgyak (pl. régi konyhai eszközök, ritka szerszámok) elemző-értelmező rajza megfigyelés alapján, kiemelés nagytással. Rajzos használati utasítás készítése a természeti vagy mesterséges forma esetleg humorosnak ható, kitalált használati módjához.
- Magyar népi cserépedények megfigyelése, következtetések megfogalmazása a formai jegyek alapján a használati módra (pl. vizes korsó, lábas, fazék, miskakancsó, butella). A megfigyelések rögzítése rajzban. A rajzok kreatív továbbalakítása szabad képalkotásban (Pl. miskakancsó megfigyelés utáni rajza alapján “miskakancsó családjának” megjelenítése).
- Korong nélkül készülő, adott funkcióra alkalmas egyszerű agyagedény készítése az alkalmazott technikából adódó önálló tervezés alapján (pl. homokedény, könyokedény, papírhenger oldalához csigákból épített, kész edény üregébe préselve).
- Tárgytervezés, tárgyalakítás, vagy meglévő tárgy átalakítása (pl. öltözet kiegészítő, játék) hagyományos kézműves technikákkal (pl. nemezés, fonás, hímzés, batikolás, agyagozás).
- Lakóhelyük (vagy egy meghatározott magyar tájegység) jellemző, hagyományos díszítőművészetének mintakincsét megismerve saját készítésű agyagtárgy díszítő motívumának tervezése. A kivitelezés technikai lehetőségeinek megismerése után a formához, funkcióhoz leginkább alkalmas díszítmény kiválasztása és kivitelezése.
- Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. mobiltelefon, szemüveg, sütemény, hétmérföldes csizma, élet vize) számára a tárgy legfontosabb sajátosságainak (pl. forma, anyag) megtartásával és vizuális érzékeltetésével.
- Hulladékanyagokból új funkcióval bíró tárgyak tervezése, kivitelezése valós vagy elképzelt funkció teljesítése érdekében (pl: flakonokból és egyéb kiegészítő elemekből fantasztikus járművek tervezése, modellezése).
- Dramatikus játékhoz jelmezek és kellékek készítése önállóan vagy csoportmunkában. Különböző anyagok szakszerű összeépítése (pl. ragasztás, kötözés, varrás, dróttal).
- Magyar népi ünnepkör iskolai bemutatásához (pl. Betlehemezés, Csillagjárás, Kiszé hajtás stb.) átéléséhez néprajzi dokumentáció (fotó, film) megismerésével hitelességre törekvő kellékek, jelmezek készítése csoportmunkában.

Fogalmak

tárgytervezés, csomagolás, használati tárgy-dísz tárgy, vizuális ritmus, formai egyszerűsítés, népi cserépedény, hímzés minta

VI. Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk

Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelt szövegesen is bemutatja, magyarázza;

- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Évszakoknak megfelelően természeti formákból való kép- és tárgyalakítás (pl. őszi: őszi termésleányok, termésbábok levelekből, tárgyalakítás őszi termésekből (koszorú, fűzér); tél: tobozokból karácsonyfa, betlehemi figurák készítése, hóvár, hószobor építése; tavasz: virágtündérek, virágbábok, koszorúk, virágszőnyeg).
- Valós vagy képzeletbeli természetes terek (pl. barlang, tisztás, víz alatti világ) különböző épületek (pl. hagyományos parasztház, színház, uszoda, templom, fészer) csoportosítása különböző szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítmény), a különböző épülettípusok legfontosabb jellemzőinek összehasonlítása és rendezése érdekében.
- Példák gyűjtése és elemzése tanári segítséggel eltérő érzelmi hatást kiváltó (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, félelmetes, vidám) épített terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, zuhanyfülke, labirintus). A tapasztalatok beépítése a személyes élményeket és történeteket bemutató alkotó feladatokba.
- Adott, környezet (erdő, vízpart, park) átalakítására, új funkcióval való megtöltésére (pl. fantasztikus kalandpark) terv, makett készítése berendezéssel egyéni vagy csoportmunkában.
- Magyar népi építészet legjellemzőbb sajátosságainak megismerése, makettépítés változatos anyagokból (pl. karton, agyag, természetben talált anyagok) egyéni- és csoportmunkában.
- Ismert funkció (pl. lakás, iskola, orvosi rendelő, mozi) saját ötlet alapján elképzelt változatának megtervezése, elkészítése makettben, az elkészült makettekkel közösen településszerkezet (pl. falu, városrész) kialakítása, egyszerű „terepasztal” megépítése, csoportmunkában.
- Kiállítás, múzeum, helytörténeti gyűjtemény, tájház felkeresése során vázlatrajzok készítése a hagyományos magyar népi élet belső tereiről, berendezési tárgyairól. A konkrét kiállítás élményéhez köthető tárgyalakítás.

- Magyarország építészetének megismerése érdekében adott funkciójú épületek (hidak, tornyok, kastélyok stb.) képeinek gyűjtése, a képi információk felhasználása sík- vagy térbeli alkotásban, egyénileg vagy csoportmunkában (pl. legtöbb terhet elbíró híd építése csoportban, adott távolságú “szakadék” fölé két a/3-as műszaki rajzlapból, a legmagasabb torony felépítése egy rajzlapból, kifejező képalkotás valós magyar építmény témájában).
- Magyar nemzeti jelképpé vált épületek és műalkotások (pl. Országház, debreceni Nagytemplom, Szabadságoszor, Budai vár épületegyüttese stb.) megismerése.

Fogalmak

építmény, épület, település, nézet: felül-, alul-, oldalnézet, alaprajz, parasztház

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása: 4 óra

- Bibliai történet szereplőinek tárgyi kellékei pásztorbot, furulya faragás, nád vagy fűzfa síp stb.
- Templom makett tervezése
- Húsvét
- Karácsony

A 4. évfolyamon a vizuális kultúra tantárgy óraszám: 34 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi tervezésű órakeret	Témakör összidőkeret
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	7	5	12
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	4		4
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	4		4
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	4		4
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	4		4
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	4		4
JELES NAPOK		2	2
Összes óraszám:	27	7	34

Témakör: Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények
Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;
- korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élmény szerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt;
- rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlítja;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszését;
- valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti.
- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelt szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikussal eljátsza, vizuális eszközökkel megjeleníti;
- azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Változatos mesés térben játszódó magyar népmese (pl. Zöld Péter) különleges helyszínének személyes vizuális megjelenítése különböző nézőpontok használatával, jellemző szereplők papírból kivágott figuráinak elhelyezése saját alkotott térben (térábrázolási-, emberábrázolási-, kifejező-, komponáló képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Hyeronimus Bosch: Zenészek pokla, Szinyei Merse Pál: Majális, Csontváry K. T.: Nagy Taormina, magyar népi építészet jellemző példáinak (parasztház, fa harangláb, székelykapu stb.) fotói.
- Saját kitalált történet elmesélése, a történet inspirálta elképzelt terekről, egyszerű anyagok (pl. használt csomagolóanyag, természetben talált termények és termések,

talált tárgyak) felhasználásával installáció készítése, díszletszerű tér berendezése a személyes élmények bemutatása, kifejezése céljából, csoportmunkában is (térábrázolás- és tér rendezés képességeinek fejlesztése, kifejező képesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott filmanyag: Kemény Henrik: Vitéz László.

- Tanult mesék, mondák vagy zeneművek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. lovag, Mátyás király, molnárlegény, komámasszony, "árgyélus kismadár", Hüvelyk Matyi) megformálása síkban vagy térben (pl. festmény, kollázs, papírmasé maszk, újrahasznosítható anyagokból báb), a szereplők illusztratív bemutatása vagy dramatikus feldolgozása érdekében csoportmunkában is (Emberábrázolás, differenciált arc- és kézábrázolás fejlesztése).
- Mesék, gyermekirodalmi alkotások (pl. Magyar népmesék, Vuk, Pinokkió) és azok filmes vagy színházi adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és vizuális feldolgozása különböző eszközökkel (pl. rajz, festés, montázs).
- Korábban megismert és feldolgozott szövegekhez, zeneművekhez (pl. gyermekregény, tananyagrészlet, népdal, mondóka) illusztráció készítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, fotó, plasztika) a munkák szöveges értelmezésével.
- Saját irodalmi és filmes élményekből származó szereplők jellemzőinek, érzelmeinek, karakterének (pl. gesztusok, viselkedés, öltözék, személyes tárgyak) megfigyelése és feldolgozása különböző játékos (pl. dramatikus, vizuális) feladatokban a karakter és a jellemzők tudatosítása érdekében, és a tapasztalatok közös megbeszélésével.
- Magyar népmesék, népballadák illusztratív megjelenítése jellegzetes magyar népviseleti elemek megfigyeléseinek felhasználásával
- Adott álló- vagy mozgóképi megjelenések (pl. festmény: Csók István : Szénagyűjtők, grafika: M. C. Escher Mozaik, emberábrázolást nem tartalmazó részlete, fotó, képregény, társak munkái) egyéni elképzelés szerinti átértelmezése (pl. más napszakban, más évszakban, más helyszínen, más szereplőkkel, más hangulati elemekkel, színátírással).
- Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, (pl. álmok, családi események, osztálykirándulás, szüret) részleteinek megjelenítése különböző vizuális eszközökkel (pl. grafika, festmény, nyomat, fotó), és kreatív történetalkotás az elkészült vizuális munkák segítségével (pl. nyitva hagyott történet befejezése, átírása) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Marc Chagall festményei, Vankóné Dudás Juli hagyományos népi életmódot bemutató festményei.
- Karakteres fekete fehér művészfotók megfigyelése alapján a látott személyre vonatkozó információk, jellemzők megfogalmazása játékos, találgatásra alapuló formában (pl. életkor, foglalkozás, kedvenc étel, fontos tárgy) Az élmények vizuális megjelenítése (pl. portrérájz, fotómanipuláció, kollázs) a legfontosabb jellemzők (pl. külső-belső tulajdonság, öltözet, attribútum) minél pontosabb bemutatása érdekében Szemléltetésre ajánlott képanyag: Kunkovác László: Pásztoemberek, Robert Capa fotói.
- Saját és mások munkáinak, képeknek, vizuális alkotások szereplőinek szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szerinti szöveges elemzése, összehasonlítása, a következtetések szöveges megfogalmazásával és megvitatásával (befogadói és szövegalkotási képességek fejlesztése).

- Játékelmények játékos vizuális és dramatikus feldolgozása (pl. digitális játék síkbeli vagy térbeli társasjátékká alakítása, szabályrendszerek kidolgozása és átdolgozása)
- Saját személyes történetek bemutatása érdekében valós hely, helyszín (pl. nagyszülők nyaralója, a település parkja, tópart, erdő, vegyesbolt, uszoda) megjelenítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett).
- Grafikai felületet gazdagon tartalmazó grafika mintakincsének megfigyelése (pl. Van Gogh tollrajzai, Gyulai Líviusz grafikái), a tapasztalatok alapján rajzolt gyűjtemény készítése egyénileg, vagy csoportban. A gyűjtött minták felhasználása saját célú képalkotásban egyénileg vagy csoportmunkában.

Fogalmak

figurális alkotás, portré, képmező, kompozíció, karakter, hangulat, kollázs, montázs, képregény, fikció, lényegkiemelés, karakter, gesztus, személyiségjegy, színhangulat, népviselet, parasztház, tornác, székellykapu,

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása: 5 óra

- Bibliai történet szereplői –pl. Jézus és a 12 apostol – Az utolsó vacsora ábrázolása
- Rajzos bibliai útinapló- Három királyok, pásztorok tapasztalatai. Útközben láttuk, gyűjtöttük:
- Bibliai szimbólumokkal játékkészítés pl. Gyümölcstermő fa társasjáték
- Bibliai történetek illusztrálása
- Bibliai történetek: ott voltam

Témakör: Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben

Óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;
- pontosan ismeri államcímerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit;
- adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Egyszerű, mindennapok során használt jelek (pl. közlekedési jelek, útjelzés, piktogram, zenei kotta), kommunikációs szándékú vizuális közlések (pl. szórólap,

óriásplakát, reklámanyag) felismerése, megfigyelése, azonosítása és elemzése tanári segítséggel A tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban.

- Egy valós vagy képzeletbeli tárgy vagy jelenség (pl. bűvös kocka, Gábor Áron rézagyúja, János vitéz kardja, ünnepkörök, napfogyatkozás, Kis Hableány emberré válása) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a kép és szöveg együttes alkalmazásával, a figyelem és érdeklődés felkeltése céljából.
- Valós, mindennapi iskolai kommunikációs helyzetek érdekében a legfontosabb kommunikációs célt (pl. figyelem felkeltése, tájékoztatás, felhívás) érvényesítő síkbeli vagy térbeli vizuális megjelenés (pl. plakát, cégér, installáció) tervezése egyénileg és csoportmunkában is.
- A környezetünkben észlelhető változások (pl. nyári zápor, olvadás, penészedés), folyamatok (pl. palacsintasütés, építkezés), mozgások (pl. kerékpár, óra) vizuális megfigyelése, értelmezése és a tapasztalatok és információk vizuális megjelenítése (pl. fotósorozat, film, rajzsorozat, folyamatábra) a változás vagy folyamat időbeliségének hangsúlyozásával, csoportmunkában is.
- Valós vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának, történéseinek képes és szöveges bemutatása (pl. Rumini térképe, Ph. Fogg úr 80 napos útinaplója, egy sarkkutató forgatókönyve, útifilm az osztálykirándulásról), különböző cél (pl. tájékoztatás, dokumentálás, szórakoztatás) hangsúlyozásával.
- Magyar mesékben, mondákban szereplő uralkodók címereinek, zászlóinak gyűjtése és a gyűjtemény bemutatása tabló, vagy prezentáció formájában. A gyűjtemény rajzos adatainak felhasználása kifejező jellegű képalkotásban.

Fogalmak

vizuális kommunikáció, befolyásolás, meggyőzés, figyelemfelkeltés, piktogram, térkép, plakát, idő, címer

Témakör: Médiahasználat – Valós és virtuális információk

Óraszám:4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;
- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- azonosítja a gyerekeknek szóló vagy fogyasztásra ösztönző, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket;

- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Kisgyerekeknek szóló mozgóképi közlések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése (pl. a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás) tanári segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, változatok újrajátszása).
- Fogyasztásra ösztönző különböző reklámanyagok (pl. szórólap, óriásplakát, reklámújság, tv reklám) elemzése tanári segítséggel és a vizuális megjelenés áttervezése játékos feladatokban (pl. kommunikációs hatást erősítő vagy módosító céllal).
- A saját médiahasználati szokások (pl. internet, televízió, rádió, mobiltelefon, könyv, videojáték) tanulmányozása különböző szempontok (pl. időtartam, tartalom, gyakoriság, résztvevők) alapján, és azok vizuális szemléltetése (pl. képes napirend, napló, fotósorozat). A tapasztalatok közös, reflektív megbeszélése, különös tekintettel a biztonságos médiahasználat szabályaira.

Foglalmak

média, reklám, televíziós műsортípus, televíziós sorozat, ismeretterjesztő műsor

Témakör: Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet

Óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszésítéletét;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Régi magyar gyerekfilmek (pl: Kemény kalap és krumpliorr) karakteres szereplőinek képi megjelenítése, történetiség, részlet ábrázolása, dramatikus előadása.
- Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, reklámfilm) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével.

- Optikai különlegességek, lehetetlenségek (pl. „Nagyobb vagyok, mint egy fa”, „Elvesztettem a fejemet”) létrehozása egyszerű digitális technikával (pl. fotó, film), és a tapasztalatok szóbeli megbeszélésével, csoportmunkában
- Személyes vagy közösségi témához kapcsolódó történetek (pl. problémák az osztályban, legjobb emlékeink) vizuális megjelenítése egyszerű digitális eszközökkel (pl. fotósorozat, slideshow) az üzenet egyértelmű közvetítése érdekében csoportmunkában.
- Történet egyetlen vizuális vagy egyéb eleméből kiindulva (pl. képkocka, főszereplő karakterének leírása, regény rövid részlete) saját történet kitalálása és vizuális megjelenítése (pl. képregény, fotósorozat, rövidfilm) a történet időbeliségének érzékeltetése érdekében.
- Történetek, mesék, népmesék (pl: Lázár Ervin A hazudós egér; A fába szorult hernyó, Az igazságtevő nyúl) képregényszerű ábrázolása, időrendiség, cselekmény megjelenítésével, különböző nézőpontokból való ábrázolással, kiemeléssel.

Fogalmak

nézőpont, cselekmény, főszereplő, mellékszereplő, fényhatás, megvilágítás

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak

Óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál;
- különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;
- gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Eszközként használható egyszerű természeti formák és tárgyak (pl. régi konyhai eszközök, ritka szerszámok) elemző-értelmező rajza megfigyelés alapján, kiemelés nagytással. Rajzos használati utasítás készítése a természeti vagy mesterséges forma esetleg humorosnak ható, kitalált használati módjához.

- Magyar népi cserépedények megfigyelése, következtetések megfogalmazása a formai jegyek alapján a használati módra (pl. vizes korsó, lábas, fazék, miskakancsó, butella). A megfigyelések rögzítése rajzban. A rajzok kreatív továbbalakítása szabad képalkotásban (Pl. miskakancsó megfigyelés utáni rajza alapján “miskakancsó családjának” megjelenítése).
- Korong nélkül készülő, adott funkcióra alkalmas egyszerű agyagedény készítése az alkalmazott technikából adódó önálló tervezés alapján (pl. homokedény, könyokedény, papírhenger oldalához csigákból épített, kész edény üregébe préselve).
- Tárgytervezés, tárgyalkotás, vagy meglévő tárgy átalakítása (pl. öltözet kiegészítő, játék) hagyományos kézműves technikákkal (pl. nemezelés, fonás, hímzés, batikolás, agyagozás).
- Lakóhelyük (vagy egy meghatározott magyar tájegység) jellemző, hagyományos díszítőművészetének mintakincsét megismerve saját készítésű agyagtárgy díszítő motívumának tervezése. A kivitelezés technikai lehetőségeinek megismerése után a formához, funkcióhoz leginkább alkalmas díszítőmű kiválasztása és kivitelezése.
- Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. mobiltelefon, szemüveg, sütemény, hétmérföldes csizma, élet vize) számára a tárgy legfontosabb sajátosságainak (pl. forma, anyag) megtartásával és vizuális érzékeltetésével.
- Hulladékanyagokból új funkcióval bíró tárgyak tervezése, kivitelezése valós vagy elképzelt funkció teljesítése érdekében (pl: flakonokból és egyéb kiegészítő elemekből fantasztikus járművek tervezése, modellezése).
- Dramatikus játékhoz jelmezek és kellékek készítése önállóan vagy csoportmunkában. Különböző anyagok szakszerű összeépítése (pl. ragasztás, kötözés, varrás, dróttal).
- Magyar népi ünnepkör iskolai bemutatásához (pl. Betlehemezés, Csillagjárás, Kiszé hajítás stb.) átéléséhez néprajzi dokumentáció (fotó, film) megismerésével hitelességre törekvő kellékek, jelmezek készítése csoportmunkában.

Fogalmak

tárgytervezés, csomagolás, használati tárgy-dísz tárgy, vizuális ritmus, formai egyszerűsítés, népi cserépedény, hímzésminta

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk

Óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelt szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;

- különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Évszakoknak megfelelően természeti formákból való kép- és tárgyalakítás (pl. őszi: őszi termésleányok, termésbábok levelekből, tárgyalakítás őszi termésekből (koszorú, fűzér); tél: tobozokból karácsonyfa, betlehemi figurák készítése, hóvár, hószobor építése; tavasz: virágtündérek, virágbábok, koszorúk, virágszőnyeg).
- Valós vagy képzeletbeli természetes terek (pl. barlang, tisztás, víz alatti világ) különböző épületek (pl. hagyományos parasztház, színház, uszoda, templom, fészer) csoportosítása különböző szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítmény), a különböző épülettípusok legfontosabb jellemzőinek összehasonlítása és rendezése érdekében.
- Példák gyűjtése és elemzése tanári segítséggel eltérő érzelmi hatást kiváltó (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, félelmetes, vidám) épített terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, zuhanyfülke, labirintus). A tapasztalatok beépítése a személyes élményeket és történeteket bemutató alkotó feladatokba.
- Adott környezet (erdő, vízpart, park) átalakítására, új funkcióval való megtöltésére (pl. fantasztikus kalandpark) terv, makett készítése berendezéssel egyéni vagy csoportmunkában.
- Magyar népi építészet legjellemzőbb sajátosságainak megismerése, makettépítés változatos anyagokból (pl. karton, agyag, természetben talált anyagok) egyéni- és csoportmunkában.
- Ismert funkció (pl. lakás, iskola, orvosi rendelő, mozi) saját ötlet alapján elképzelt változatának megtervezése, elkészítése makettben, az elkészült makettekkel közösen településszerkezet (pl. falu, városrész) kialakítása, egyszerű „terepasztal” megépítése, csoportmunkában.
- Kiállítás, múzeum, helytörténeti gyűjtemény, tájház felkeresése során vázlatrajzok készítése a hagyományos magyar népi élet belső tereiről, berendezési tárgyairól. A konkrét kiállítás élményéhez köthető tárgyalakítás.
- Magyarország építészetének megismerése érdekében adott funkciójú épületek (hidak, tornyok, kastélyok stb.) képeinek gyűjtése, a képi információk felhasználása sík- vagy térbeli alkotásban, egyénileg vagy csoportmunkában (pl. legtöbb terhet elbíró híd építése csoportban, adott távolságú „szakadék” fölé két $a/3$ -as műszaki rajzlapból, a legmagasabb torony felépítése egy rajzlapból, kifejező képalkotás valós magyar építmény témájában).

- Magyar nemzeti jelképpé vált épületek és műalkotások (pl. Országház, debreceni Nagytemplom, Szabadságoszobor, Budai vár épületegyüttese stb.) megismerése.

Fogalmak

építmény, épület, település, nézet: felül-, alul-, oldalnézet, alaprajz, parasztház

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása:2 óra

- Pütkösd
- Reformáció

Állampolgári ismeretek 8. évfolyam

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

5-8. évfolyam: általános tantervű tanulócsoporthoz osztálykeretek között

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
8.	1	34	27	7

A helyi tanterv alapját képező kerettanterv: Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára – Állampolgári ismeretek

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Timkóné Szabó Eszter

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: Mészáros Csaba igazgató

1. A helyi tantárgyi tanterv áttekintése

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család; a családi szocializáció jellemzői, a hagyományos családmodell	4	-1 +1	4
A család gazdálkodása és pénzügyei	3		3
Településünk, lakóhelyünk megismerése	6	-2 +2	6
Nemzet, nemzetiség; a haza iránti kötelezettségeink	6	-2 +2	6
A magyar állam alapvető intézményei, az állam szerepe a gazdaságban	5	-1 +1	5
Mindennapi ügyintézés; felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra	4		4
A fogyasztóvédelem alapjai	3		3
A nagy ellátórendszerek: köznevelés, egészségügy és szociális ellátás	3	-1 +1	3
	34	-7 +7	34

2. A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

6. évfolyam:		Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Család; a családi szocializáció jellemzői, a hagyományos családmodell	<i>Családok a Bibliában, a családi kapcsolatok, ember – Isten kapcsolat, a Biblia történeteinek tárgyalása során erkölcsi állásfoglalás a keresztyén tanítások alapján.</i>	1	
A család gazdálkodása és pénzügyei			
Településünk, lakóhelyünk megismerése	<i>Református emlékek szűkebb környezetünkben. Helytörténeti események, emlékek keresése,</i>	2	

	<i>emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása.</i> <i>Hír, interjú, riport, tudósítás készítése egyházi esemény kapcsán egyházi személyiséggel.</i>	
Nemzet, nemzetiség; a haza iránti kötelezettségeink	<i>A sátoraljaiújhelyi Magyar Kálvária kialakulásának története, üzenete. Trianon 100. évfordulójának alkalmából közadakozásból megalkotott turul szobor szerepe a hazaszeretet és összetartozás érzésének kifejezésében.</i> <i>Sváb és szlovák hagyományok és szokások őrzése térségünkben.</i>	2
A magyar állam alapvető intézményei, az állam szerepe a gazdaságban	<i>Számonkérő óra</i>	1
Mindennapi ügyintézés; felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra		
A fogyasztóvédelem alapjai		
A nagy ellátórendszerek: köznevelés, egészségügy és szociális ellátás	<i>Adakozás és jótékonykodás bibliai értelme, hogyan segíthetünk másoknak.</i>	1
	Összesen:	7

3. Tantárgyi bevezető

Az állampolgári ismeretek tantárgy koncepciójának kialakításában, a nevelési-oktatási szakaszok tervezésekor meghatározó szerepet játszottak azok a társadalmi elvárások, amelyek szerint a mindennapi életben történő eligazodás, az állampolgári léthez szükséges ismeretek, készségek, képességek elsajátítása, összességében a felnőttkori szerepekre való felkészülés már az általános iskola záró szakaszában jelenjen meg. Fontos szerepet kap az a szakmai igény, hogy a demokratikus gondolkodás és a hazaszeretet megalapozása és erősítése már az általános iskolai nevelés időszakában kezdődjön meg.

Az állampolgári ismeretek tantárgy tanulása révén a tanuló támpontokat kap a mindennapi életben történő tájékozódásához. Az alapvető ismeretek elsajátításán túl lehetőség nyílik a készség- és képességfejlesztésre, olyan tevékenységek kipróbálására és gyakorlására, amelyek

segítik felkészülését a felnőtt szerepekre, megalapozzák a tájékozott, nyitott és érdeklődő személyiség és felelős polgári mentalitás kialakulását. A tantárgy fontos terepe a közösségért történő felelősségvállalás kialakításának, hazaszeretetének, a nemzeti öntudat kialakításának és megerősítésének, a haza iránti kötelezettségek megismerésének.

Az új tantárgy először a 7–8. évfolyam nevelési-oktatási szakaszában jelenik meg, miközben – közös tanulásterületen osztozva – több szállal kötődik a történelem, valamint az erkölcs és etika tantárgyakhoz. A közös tanulásterülethez tartozó ismeretek köre, a jelenségek és folyamatok értelmezése, az ok – okozati összefüggések érvényesítése, a mérlegelő gondolkodás megalapozása, a társas együttműködés, az egyén és közösség viszonyának kérdései, a közösségi értékek és a felelősségvállalás kiemelése, a társadalmi együttélés követelményeinek és dilemmáinak megbeszélése a történelem, az állampolgári ismeretek, az erkölcs és etika tantárgyak tanulásának folyamatos összehangolását és együttműködését feltételezi. Épít a hon – és népismeret tantárgy ismeretanyagára, nevelési céljaira is. A tantárgy a földrajz tanulásához is kötődik, hiszen a lokális és a regionális szemlélet kialakítása, a társadalmi alrendszerek funkcióinak és az intézmények szerepének vizsgálata mindkét diszciplína fejlesztési feladatai között szerepel. Az állampolgári ismeretek tantárgynak is célja a pénzügyi tudatosság megalapozása és a fenntarthatóság kritériumainak megismertetése, ezért – mind az általános iskolai, mind a középiskolai képzés záró szakaszában – épít a földrajz keretében tanult gazdasági és pénzügyi ismeretekre.

Az állampolgári ismeretek tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tanuló az információk gyűjtése, rendszerezése és feldolgozása közben megkülönbözteti a lényegest a lényegtelenről, és arra törekszik, hogy hiteles szövegeket használjon fel beszámolóinak elkészítéséhez. Önállóan vagy megadott szempontok alapján képes megkülönböztetni egymástól a megalapozott, tudományos háttérű és a hamis következtetéseket tartalmazó leírásokat, gondolatmeneteket. Az érveléstechnikák alkalmazásával, mások véleményének megismerésével tovább fejlődik vitakultúrája.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló véleménynyilvánításához, érveléséhez, a vitahelyzetekben való megszólalásaihoz a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználat és viselkedés társul. A véleménynyilvánítás és a vitakultúra fejlesztése az autonóm magatartás kialakítását és a másik ember iránti tiszteletet, a más vélemények mérlegelését egyaránt segíti.

A digitális kompetenciák: A tanuló információk gyűjtéséhez és rendszerezéséhez használja a könyvtári dokumentumokat és az internetet, a beszámolók egy részéhez digitális tartalmakat készít. Az önálló és a társas tanulás folyamatában tanári segítséggel körültekintően választja ki az ismeretforrásokat, ha szükséges, tanácsot kér vagy tanácsot ad a médiahasználatról.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló információkat, tényeket, adatokat gyűjt, válogat, önállóan vagy társaival együttműködve rendszerez. Társadalmi jelenségeket hasonlít össze, összefüggéseket állapít meg, következtetéseket, magyarázatokat fogalmaz meg. A társadalommal, a honvédelemmel és az állampolgári feladatokkal kapcsolatban képes

a problémák azonosítására, releváns kérdéseket alkot, javaslatokat tesz, társaival tervezeteket készít. Nyitott annak átgondolására, hogy a tudományos-technológiai fejlődés, a környezetvédelemmel kapcsolatos problémák és a fenntarthatóság kérdésköre miképpen hat életútjára, családjára és hazájára.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A pedagógus vagy a társak orientáló észrevételeit, javaslatait és tanácsait figyelembe véve a tanuló képes korrigálni álláspontját, véleményét, valamint módosíthatja, átértékelheti, felülbíráhatja döntéseit. A társas tanulás közösségi élménye növeli önbizalmát, önbecsülését, egyúttal segíti reális énképének alakulását, és erősíti a közösségért történő felelősségvállalást.

A kooperatív tanulás révén az együttes tevékenység saját élménnyé válik. A tanuló társaival közös véleményt alakít ki, javaslatokat fogalmaz meg és terveket készít. A tanulás folyamán sok esetben társaival együttműködve dolgoz fel szövegeket, készít beszámolókat, gyűjt információkat, továbbá bekapcsolódik egy téma vagy probléma közös megbeszélésébe, ennek során érveket-ellenérveket fogalmaz meg.

A tanulási tevékenységek jellege, a társas tanulás lehetőségei olyan szituációkat és légkört teremtenek, amelyek biztosítják a tanuló szorongásmentes önkifejezését, ezek révén támogatják véleményének, gondolatainak, érveinek szabad kifejtését, ugyanakkor tudatosítják, hogy saját szempontjai csak mások hasonló megnyilvánulásainak tiszteletben tartásával, érveinek megértésével, egyeztetésével érvényesülhetnek.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló lakóhelye történetét és a település kulturális, néprajzi értékeit megismerve arra törekszik, hogy gazdagítsa a helyi társadalom életét. Önállóan és társaival együttműködve újságcikket ír, weboldalt szerkeszt. Problémaérzékenység, egyúttal együttműködő, segítő szemlélet jellemzi a projektekben való tevékenységét.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A mindennapi élethez kapcsolódó készségfejlesztés, a hivatali ügyintézés intézményeinek és alapvető eljárásainak megismerése, a munkavállaláshoz szükséges ismeretek és készségek megszerzése, fejlesztése elősegíti a tanulónak a felnőtt szerepekre való felkészülését. A tanuló javaslatokat fogalmaz meg, tervezeteket készít; mindez hozzájárul az innováció iránti nyitottság és igény, valamint a felelősségteljes munkamorál megalapozásához.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

8. évfolyam

Az állampolgári ismeretek tantárgy tanulásával a tanuló azokat az érvényes ismereteket sajátíthatja el és azon készségeket szerezhetheti meg, amelyeket a mindennapi életben

hasznosíthat, amelyek révén felkészülhet felnőtt szerepeire, tudatos és felelős állampolgárrá és egyben elkötelezett hazafivá válhat.

A témakörök struktúrájának kialakításakor két alapvető szempont érvényesült. A témák bővülő egymásra épülése koherens rendszert alkot: a család, mint a társadalom legalapvetőbb intézménye, a tanuló településének megismerése, a lakóhely kulturális értékeinek kiemelése, az intézmények, szervezetek működésének, majd a nagyobb rendszerek funkciójának vizsgálata, a nemzeti közösséghez tartozás feltételeinek számbavétele, a nemzeti identitás alkotóelemeinek megbeszélése, a haza iránti kötelezettségek megismerése, a nemzeti/etnikai kisebbségi jogok azonosítása. Ezen témakörök egymásra épülésével a tanuló rendszerszemlélete is alakul: differenciált tudást szerezhet meg szűkebb és tágabb környezetéről, hazájáról és a társadalomról, amelyben él.

A tanuló elsajátítja a mindennapi életben alkalmazandó készségeket, tájékozódik a munka világában, megismeri a tudatos fogyasztóvá válás meghatározó és a fenntarthatóság alapvető szempontjait: támogatást kap a felnőtt élet szerepeire történő felkészüléséhez.

Az állampolgári ismeretek tantárgy épít a tanulók együttműködésére, az egyéni teljesítményre és érdeklődésre, valamint a tanulók csoportos tevékenységére. A pedagógus a nevelő – oktató munka során a tanulói tevékenységeket megszervező, irányító, illetve koordináló feladatai is megjelennek, a tanulási folyamatban a segítő-támogató szemléletmód jellemzi a tevékenységét. A tanuló teljesítményének értékelésében az önértékelés, a csoportos megbeszélés, a társak kölcsönös javaslatai is szerepet kaphatnak. A társas tanulás alkalmi révén a tanuló megtapasztalhatja a nézetek, vélemények sokféleségét, kifejezheti saját gondolatait, amelyekbe beépítheti mások értékes megnyilvánulásait, ezek révén fejlődhet önismerete és önértékelése is.

A *Családtörténeti kutatás*, a *Településkutatás* és a *Szaktmák, foglalkozások, mesterség és hivatás* projektet az iskolai tematikus hetek, témahetek, projektnapok keretében valósíthatják meg a tanulócsoportok.

A tantárgy tanulási eredményeinek követésére alapvetően a tanulást támogató értékelés ajánlott, s ebben a tanulót segítő, fejlesztő visszajelzések, amelyek között a pedagógus és a társak értékelése ugyanúgy szerepet játszik, mint a csoportos megbeszélés és önértékelés. Az értékelési folyamatban kiemelt szempont a tanuló bekapcsolódása a kooperatív tevékenységekbe, továbbá lényeges az önállóan vagy társaival közösen végzett digitális eszközhasználaton alapuló feladatok megoldása. Összegző-minősítő értékelés (öt fokozatú skálán értelmezett érdemjeggyel) javasolt a tanuló mindennapi életben való tájékozódásához kapcsolódó témakörök esetében (*Mindennapi ügyintézés; Felkészülés a felnőtt szerepekre; Köznevelés; Az egészségügyi rendszer és a szociális ellátás*) és *A magyar állam intézményei; Az állam szerepe a gazdaságban* témakörnél.

Tematikai egység	Család; a családi szocializáció jellemzői, a hagyományos családmodell	Órakeret 3 óra + 1 óra
Tevékenységek		Fejlesztési feladatok és ismeretek
<ul style="list-style-type: none"> – Különböző szövegtípusok feldolgozása (naplók, ismeretterjesztő szövegek, memoárok) tartalmi elemeinek megértése, értelmezése és bemutatása a család fogalma és társadalmi szerepe témakörben – Szempontok és minta segítségével családtörténeti interjúterv összeállítása – Káté összeállítása, plakát készítése a családi szerepekről – Kérdések megfogalmazása, kérdéssor összeállítása minta alapján: családtörténeti interjúterv készítése – Családtörténeti fotómontázs, digitális tartalmak összeállítása – Valós vagy elképzelt családtörténeti interjú készítése – <i>Családok a Bibliában, a családi kapcsolatok, ember – Isten kapcsolat, a Biblia történeteinek tárgyalása során erkölcsi állásfoglalás a keresztyén tanítások alapján.</i> 		<ul style="list-style-type: none"> – Az önismeret, önértékelés és a reális énkép alakítása – A kommunikációs készség fejlesztése – A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése – Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése – A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése – Az egymást követő generációk életútjának megismerése révén a történetiség saját élményű megtapasztalása – A hagyományos családmodell közösségi és társadalmi fontosságának tudatosítása, a családi szerepek megismerése – Ismeretszerzés, forrásfeldolgozás a családi szocializáció folyamatáról és jellemzőiről – Családtörténeti kutatás projekt a tanuló választása és egyéni tervezés alapján – A család fogalma és társadalmi szerepe; A család: szeretetközösség, együttműködés, kölcsönösség, tisztelet; A családi szerepek; A családi szocializáció jellemzői
Fogalmak	család, házasság, családi szerepek, gyermekvállalás	
<p>TANULÁSI EREDMÉNYEK</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri a családi szocializációnak az ember életútját befolyásoló jelentőségét. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>		

- értelmezi a családi kohézió alapelemeit, jellemzőit: együttműködés, szeretetközösség, kölcsönösség, tisztelet;
- értelmezi a család mint a társadalom alapvető intézményének szerepét és jellemzőit;
- felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát.

Tematikai egység	A család gazdálkodása és pénzügyei	Órakeret 3 óra
Tevékenységek	Fejlesztési feladatok és ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Családi háztartás, a család pénzügyeivel kapcsolatos dokumentumok elemzése – Egy elképzelt családi bevételeinek és kiadásainak megtervezése – Szakértői mozaik vagy más, kooperatív csoportmunkában használható értékelő, ellenőrző tevékenység segítségével egy fiktív családi költségvetés vizsgálata – Infokommunikációs eszközök segítségével információk gyűjtése és értelmezése a család megtakarítási lehetőségeiről – Érvek összegyűjtése a tudatos vásárlás családi és társadalmi hatásairól – Plakát vagy digitális eszközökkel elkészített produktum a bevételekről és a kiadásokról, a megtakarítási lehetőségekről – A környezettudatos életmód alakításának lehetőségeit, tényezőit feltáró képzelte vagy valós riport készítése 	<ul style="list-style-type: none"> – Az önismeret, önértékelés és a reális énkép alakítása – A kommunikációs készség fejlesztése – A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása – A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése – Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése – A digitális kompetencia fejlesztése – A szövegértés, szövegalkotás fejlesztése – A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás támogatása – A háztartás fogalmának értelmezése – A család bevételeinek és kiadásainak csoportosítása – Információk gyűjtése és értelmezése a család megtakarítási lehetőségeiről – A tudatos vásárlás családi és társadalmi hatásainak megismertetése, az ok – okozati összefüggések feltárása – A családok takarékosági lehetőségei, a környezettudatos életvitel – A családokra jellemző fogyasztási szokások – Családi költségvetés alapvető elemeinek megismerése, értelmezése, a következtetések megfogalmazása 	

	– Családi háztartás; Bevételek, kiadások; A család fogyasztási szokásai
Fogalmak	családi háztartás, a család bevételei: jövedelmek, társadalmi juttatások, a tulajdonból származó jövedelmek, örökség, nyereség, a család kiadásai: létszükségleti kiadások, jóléti (például kulturális, szabadidős és rekreációs) kiadások, rendkívüli kiadások, fogyasztás, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság, környezettudatosság;
TANULÁSI EREDMÉNYEK	
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:	
– ismeri a családi háztartás összetevőit, értelmezi a család gazdálkodását meghatározó és befolyásoló tényezőket.	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:	
– felismeri a családi háztartás gazdasági-pénzügyi fenntarthatóságának és a környezettudatos életvitel kialakításának társadalmi jelentőségét.	

Tematikai egység	Településünk, lakóhelyünk megismerése	Órakeret 6 óra + 2 óra
Tevékenységek		Fejlesztési feladatok és ismeretek
<ul style="list-style-type: none"> – Beszélgetőkör a település történelmi, kulturális, néprajzi értékeiről – Településtörténeti kvíz összeállítása – Ötlebörze: a település fejlesztése, a település környezetének javítása – Plakát vagy digitális tartalom készítése a település közintézményeiről, működésükről – Önálló vagy társas együttműködés eredményeként tematikus fotógalériák összeállítása a lakóhelyről, például Lakóhelyem múltja, archív fotók felhasználásával (Lakóhelyünk múltja...); Lakóhelyem, ahogy én látom (Lakóhelyünk, ahogy mi látjuk...) – <i>Református emlékek szűkebb</i> 		<ul style="list-style-type: none"> – A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása – A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése – A kommunikációs készség fejlesztése – A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése – A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése – Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése – Az együttműködési és a szervezőkészség fejlesztése – Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése – Digitális kompetencia fejlesztése

<p><i>környezetünkben. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kreatív írás: Az önálló vagy a társas tevékenység révén különböző publicisztikai műfajú szövegek alkotása a település kulturális értékeiről és/vagy mindennapi életéről, eseményeiről az iskola honlapja vagy a helyi újság, weboldal számára – <i>Hír, interjú, riport, tudósítás készítése egyházi esemény kapcsán egyházi személyiséggel.</i> – Helytörténeti tábló készítése – Tematikus fotógalériák összeállítása a lakóhelyről: múltja, környezeti-természeti és kulturális értékei, jellegzetes épületei 	<ul style="list-style-type: none"> – A település, lakóhely környezeti sajátosságainak, történelmének megismerése – A településen jelenlévő egyházi, vagy kulturális szervezet, sportegyesület megismerése – A település, lakóhely jellemzőinek megismerése – A település történelmi, kulturális, néprajzi értékeinek megismerése – A település, lakóhely közintézményei – A település fejlesztésének lehetőségei – A település, lakóhely alapvető jellemzői; A település történetének sajátosságai; A lakóhely kulturális értékei; A településen működő intézmények és szervezetek
---	---

Fogalmak	intézmény, önkormányzat, polgármester, polgármesteri hivatal, jegyző, egyház, vallási közösség, szervezet, karitatív szervezet, civil szervezet, alapítvány, településfejlesztés, társadalmi felelősség, fenntarthatóság;
-----------------	---

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri településének, lakóhelyének kulturális, néprajzi értékeit, a település történetének alapvető eseményeit és fordulópontjait;
- ismeri a saját településének, lakóhelyének alapvető jellemzőit, értelmezi a településen működő intézmények és szervezetek szerepét és működését.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- társaival együttműködve a lakóhelyével kapcsolatos javaslatokat fogalmaz meg, tervet készít a település fejlesztésének lehetőségeiről;
- felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- önállóan vagy társaival együttműködve javaslatokat fogalmaz meg, tervet, tervezetet készít.

Tematikai egység	Nemzet, nemzetiség; a haza iránti kötelezettségeink	Órakeret 4 óra + 2 óra
-------------------------	--	---

Tevékenységek	Fejlesztési feladatok és ismeretek
<ul style="list-style-type: none"> – Fogalommagyarázat készítése – Forráselemzés: a nemzeti öntudat és a hazaszeretet megjelenése a művészeti alkotásokban – <i>A sátoraljaiújhelyi Magyar Kálvária kialakulásának története, üzenete. Trianon 100. évfordulójának alkalmából közadakozásból megalkotott turul szobor szerepe a hazaszeretet és összetartozás érzésének kifejezésében.</i> – Digitális tartalmakkal támogatott előadás készítése a magyarországi nemzetiségek vagy egy nemzetiség hagyományairól, kultúrájáról – <i>Sváb és szlovák hagyományok és szokások őrzése térségünkben.</i> – Vita a jogok és kötelességek egyensúlyáról – Gyűjtőmunka a honvédelem feladatairól, az ezzel kapcsolatos állampolgári kötelezettségekről – Lehetőség szerint a Honvédség állományából előadó meghívása az ország védelmével kapcsolatos feladatok témakörében – Esszéírás a nemzeti identitás megerősítésének fontosságáról – Tabló készítése az Európai Unió legfontosabb intézményeiről – Előadás a nemzeti önrendelkezés szerepéről a globális környezetben, ennek megvitatása – Grafikus szervező készítése Magyarország legfontosabb kétoldalú és többoldalú kötelezettségeiről, kapcsolatrendszeréről 	<ul style="list-style-type: none"> – Az önismeret fejlesztése – Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése – A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése – A kommunikációs készség fejlesztése – A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése – Digitális kompetencia fejlesztése – Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése – Nemzeti identitás, hazaszeretet kialakítása, megerősítése – A magyar kulturális örökség és hagyományok megismerése – A közösség iránti köteleltségtudat és felelősségérzet kialakítása, a patriotizmus és lokálpatriotizmus értelmezése – A honvédelem szerepének, lehetőségeinek, feladatainak megismerése – Más kultúrák iránti érdeklődés kialakítása – A nemzetállamok helye, szerepe és fontossága a globális világban – Magyarország és az Európai Unió kapcsolatrendszerének megismerése, elemzése – Népek, nemzetiségek megismerése Magyarországon és a Kárpát-medencében – Nemzetfogalom, nemzeti identitás, nemzetállam; Lokálpatriotizmus, hazafiság, európaiság; Nemzetiségek, nemzetiségi jogok
<p>Fogalmak</p>	<p>nemzet, nemzeti identitás, honvédelem, nemzeti kisebbség, nemzetiség, nemzetiségi jogok, Európai Unió, jogok és kötelezettségek, hazaszeretet, globalizáció, nemzetpolitika</p>
<p>TANULÁSI EREDMÉNYEK</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – megfogalmazza a nemzeti identitás jelentőségét az egyén és a közösség szempontjából is. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>	

- társaival megvitatja a nemzetek, nemzetállamok helyét és szerepét a globális világban;
- értelmezi és társaival megbeszéli a honvédelem jelentőségét a globalizáció korában;
- felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

Tematikai egység	A magyar állam alapvető intézményei, az állam szerepe a gazdaságban	Órakeret 5 óra + 1 óra
Tevékenységek	Fejlesztési feladatok és ismerete	
<ul style="list-style-type: none"> – Magyarország államformáiról időszalagos bemutató készítése – A törvényalkotás folyamatának bemutatása tanulói kiselőadás segítségével – Folyamatábra vagy egyéb grafikai szervező készítése és értelmezése a törvényalkotás folyamatáról – Igazságszolgáltatás részei: plakát vagy digitális tartalom készítése – Vita: a közteherviselés szerepéről, az adóelkerülés morális és gazdasági következményeiről – Szakértői mozaik: A magyar állam alapvető intézményei; Az állam szerepe a gazdaságban – Strukturált szövegalkotási feladat – az állami intézmények rendszerének vázlatos bemutatása – Egy kiválasztott intézmény egy napjáról, az ott elvégzett feladatokról elképzelt hivatalnok élménybeszámolójának készítése – Plakát vagy digitális bemutató készítése az állampolgári jogokról és kötelezettségekről. – <i>Számonkérő óra</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – A kommunikációs készség fejlesztése – Digitális kompetencia fejlesztése – Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése – A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása – A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése – Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése – A magyar állam alapvető intézményeinek megismerése, rendszerezése – A magyar állampolgárság feltételei – A törvényalkotás menete – Az igazságszolgáltatás intézményeinek és funkcióinak megismerése – Az igazságszolgáltatás szereplői és feladatkörük – Az állam feladatainak megismerése, gazdasági szerepének azonosítása – Az állam bevételeinek csoportosítása – A háztartások és az állam kapcsolatrendszere – A közteherviselés, az adózás társadalmi jelentősége – A magyar állam alapvető intézményei: köztársasági elnök, Országgyűlés, 	

	Kormány, Alkotmánybíróság; Az igazságszolgáltatás funkciója és jellemzői; A bíróságok és az ügyészségek; Az ügyvéd tevékenysége és szerepe; Az állam szerepe a gazdaságban
Fogalmak	állam, államforma, állampolgárság, alkotmány, Magyarország Alaptörvénye, köztársasági elnök, Országgyűlés, törvény, Kormány, Alkotmánybíróság, jogképeség, korlátozott jogképeség, intézmény, polgári per, büntetőper, bíróság, ügyészség, ügyvéd, közteherviselés, adó, adófajták, adómorál, pénzügyi tudatosság, rendvédelem, katasztrófavédelem;
<p>TANULÁSI EREDMÉNYEK</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a magyar állam alapvető intézményeinek feladatkörét és működését; – értelmezi a törvényalkotás folyamatát; – azonosítja az igazságszolgáltatás intézményeit és működésük jellemzőit; – értelmezi az állam gazdasági szerepvállalásának területeit. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri a jogok és kötelességek közötti egyensúly kialakításának és fenntartásának fontosságát; – beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket; – felismeri a közteherviselés társadalmi és erkölcsi jelentőségét, kiemeli az adómorál javításának fontosságát. 	

Tematikai egység	Mindennapi ügyintézés; felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra	Órakeret 4 óra
	Tevékenységek	Fejlesztési feladatok és ismeretek
	<ul style="list-style-type: none"> – Tabló készítése a családokat érintő legfontosabb hivatali ügytípusokról – Helyzetgyakorlat vagy szituációs játék a mindennapi ügyintézés egy-egy eljárásáról – Vita: a diákmunka szerepe és lehetőségei – Grafikai szervező segítségével a szakmák, foglalkozások, hivatások csoportosítása – Kiselőadás, prezentáció készítése a 	<ul style="list-style-type: none"> – A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása – A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése – A kommunikációs készség fejlesztése – Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése

<p>digitalizáció és robotika szerepéről a munkaerőpiac változásaiban</p> <ul style="list-style-type: none"> – Plakát készítése a pályorientációt meghatározó tényezőkről – A szakmák, foglalkozások, mesterség és hivatás projekthez kapcsolódva beszámoló készítése egy szakmáról, szakmacsoportról – Disputa: Az automatizáció, a digitalizáció és a robotizáció gazdasági és társadalmi következményei 	<ul style="list-style-type: none"> – A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése – Digitális kompetencia fejlesztése – Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése – A mindennapi ügyintézés alapvető feladatai, a legfontosabb ügýtípusok – Az elektronikus ügyintézés – A diákmunka jogi feltételeinek, speciális jellemzőinek megismerése – Foglalkozások, szakmák, hivatások szempontok csoportosítása, összehasonlítása – A munkaerőpiac alapvető feltételrendszerének megismerése – Az életpálya-tervezés kérdései – A mindennapi ügyintézés területei; Az állampolgár hivatali ügyintézése; Foglalkozások, szakmák, a szakmaszerkezet változásai
<p>Fogalmak</p>	<p>ügyfélkapu, kormányablak, kormányhivatal, járási hivatal, polgármesteri hivatal, települési, fővárosi és kerületi önkormányzat, körjegyzőség, diákmunka, munkaszerződés, pályorientáció, életpálya-tervezés</p>
<p>TANULÁSI EREDMÉNYEK</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – azonosítja a mindennapi ügyintézés alapintézményeit, az alapvető ellátó rendszerek funkcióját és működési sajátosságait; – megismeri és értelmezi a diákmunka alapvető jogi feltételeit, kereteit. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – társaival együttműködve információkat gyűjt és értelmez a foglalkoztatás, a szakmaszerkezet változásairól; – arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse; – beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket. 	

<p>Tematikai egység</p>	<p>A fogyasztóvédelem alapjai</p>	<p>Órakeret 3 óra</p>
--------------------------------	--	----------------------------------

Tevékenységek	Fejlesztési feladatok és ismeretek
<ul style="list-style-type: none"> – Fogyasztóvédelemi tájékoztató plakát készítése, – Elképzelt vagy valós fogyasztóvédelmi esetek gyűjtése a sajtóból vagy a világháló segítségével – Animáció vagy prezentáció készítése a tudatos fogyasztói magatartás ismérveiről – Vita: a tudatos fogyasztói magatartás és a fenntarthatóság kapcsolatáról <ul style="list-style-type: none"> – Folyamatábra készítése a fogyasztói társadalom kialakulásának hatásairól a természeti környezetre 	<ul style="list-style-type: none"> – A kommunikációs készség fejlesztése – A több nézőpontú, értelmező gondolkodás fejlesztése – A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása – Digitális kompetencia fejlesztése – Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése – A döntési képesség fejlesztése – Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése – A fogyasztóvédelem fogalmának értelmezése – A fogyasztóvédelem tipikus területei – A fogyasztói jogok és azok érvényesítésének lehetőségei – A fogyasztói társadalom kialakulása, sajátosságai: lehetőségek és veszélyek – A tudatos fogyasztói magatartás és a fenntarthatóság, környezetvédelem kapcsolata – Szerkezeti és folyamatábra értelmezése a fogyasztói jogokról és a fogyasztói érdekek érvényesítéséről – A körültekintő vásárlást megalapozó tájékozódás fontosságának tudatosítása -- Fogyasztóvédelem; fogyasztói jogok; tudatos fogyasztó
<p>Fogalmak</p>	<p>fogyasztóvédelem, fogyasztói jogok, fogyasztói társadalom, a fogyasztói érdekek védelme, tudatos fogyasztó, fenntarthatóság, ökológiai lábnyom</p>
<p>TANULÁSI EREDMÉNYEK</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – fogyasztási szokásaiban érvényesíti a tudatosság szempontjait is. 	

<p>Tematikai egység</p>	<p>A nagy ellátórendszerek: köznevelés, egészségügy és szociális ellátás</p>	<p>Órakeret 3 óra + 1</p>
--------------------------------	---	---

		óra
Tevékenységek		Fejlesztési feladatok és ismeretek
<ul style="list-style-type: none"> – Tájékoztató plakát készítése egy elképzelt település orvosi ellátásáról – Továbbtanulási tanácsadó kiadvány szerkesztése 8. évfolyamos tanulók részére az egyes iskolatípusokról – Szakértői mozaik: oktatási rendszer, egészségügyi rendszer, szociális ellátás – Vita: a szociális ellátás szerepéről és a társadalmi szolidaritás fontosságáról – <i>Adakozás és jótékonykodás bibliai értelme, hogyan segíthetünk másoknak.</i> – Szempontok segítségével beszámoló készítése egy-egy ellátórendszer jellemzőiről: köznevelés, egészségügyi rendszer, szociális ellátás – Információ gyűjtése és digitális térkép készítése a település/járás vagy kerület/megye egészségügyi ellátást biztosító intézményeiről – Grafikai szervező készítése az általános iskola feladatairól, szerepéről a diákok szemszögéből – Prezentáció készítése a valamelyik ellátórendszer működéséről 		<ul style="list-style-type: none"> – A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása – A kommunikációs készség fejlesztése – Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése – Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése – Digitális kompetencia fejlesztése – Az empátia erősítése – Az oktatási rendszer legfontosabb elemei, szereplői; felépítése, feladatai – Az egészségügyi ellátás szinterei, feladatai, szereplői – A szociális ellátórendszer feladatai, szerepe a társadalomban – A közfeladatot ellátó személyek (pl. pedagógusok, orvosok, mentők) feladatai, kiemelt társadalmi hasznosságuk megértése – A nagy ellátórendszerek társadalmi, gazdasági hatásainak megismerése – A köznevelési, az egészségügyi és a szociális intézmények jellemzői
Fogalmak	köznevelés, felsőoktatás, szakképzés, egészségügyi rendszer, társadalombiztosítás, szociális ellátás, családtámogatás, kórház, rendelőintézet, szakorvos, háziorvos;	
<p>TANULÁSI EREDMÉNYEK</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – értelmetti az alapvető ellátórendszerek funkcióját. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket. 		

Biológia 7-8. évfolyam

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
7.	2	68	54	14
8.	1	34	27	7

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Branyiczki Andrásné szaktanár

A HELYI TANTÁRGYI TANTERV ÁTTEKINTÉSE

7. évfolyam

Éves óraszám: 68 /heti 2óra

A témakörök áttekintő táblázata: 7.évfolyam

Témakör neve	Javasolt óraszám	Törzsanyag	Helyi tanterv
A biológia tudománya	3	3	
Az élet kialakulása és szerveződése	6	5	1
Az élővilág fejlődése	6	5	1
Az élővilág országai	10	8	2
Bolygónk élővilága	10	7	3
Életközösségek vizsgálata	10	8	2
A természeti értékek védelme	8	6	2
Az élővilág és az ember kapcsolata, fenntarthatóság	10	8	2
Az emberi szervezet I. – Testkép, testalkat, mozgásképesség	5	4	1

Összes óraszám	68	54	14
-----------------------	----	----	----

8. évfolyam

Éves óraszám: 34 /heti 1óra

A témakörök áttekintő táblázata: 8.évfolyam

Témakör neve	Javasolt óraszám	Törzsanyag	Helyi tanterv
Az emberi szervezet II. – Anyagforgalom	8	6	2
Az emberi szervezet III. – Érzékelés, szabályozás	6	5	1
Szaporodás, öröklődés, életmód	10	8	2
Egészségmegőrzés, elsősegély	10	8	2
Összes óraszám:	34	27	7

A TANTERV HELYI TANTERVÉBEN A KERETTANTERV KIEGÉSZÍTÉSÉRE BIZTOSÍTOTT ÓRAKERET FELHASZNÁLÁSA

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

7. évfolyam: Biológia	Szabad órakeret:	14
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Az élet kialakulása és szerveződése	Mikroszkópos megfigyelés alapján felismeri és megnevezi a sejtmagvas sejttípus legfontosabb alkotórészeit, megfogalmazza a sejtekben zajló életfolyamatok lényegi jellemzőit.	1
Az élővilág fejlődése	Az élővilág sokféleségének értékelése	1
Az élővilág országai	Kirándulások, természetben végzett megfigyelések során élőlénycsoportok, fajok azonosítása határozókönyvek és mobilapplikációk segítségével Fajok felismerése terepgyakorlaton, fajlista készítése a közvetlen környezetben.	2

Bolygónk élővilága	Táplálkozási láncok és hálózatok összeállítása a biomok élőlényeiből. A fajok elterjedését, annak változását befolyásoló tényezők konkrét példák alapján történő elemzése.	3
Életközösségek vizsgálata	Az intézmény közelében lévő természetes vagy természetközeli életközösség rendszeres megfigyelése, adatok gyűjtése, elemzése. Természetes életközösségek vizsgálata kirándulás, erdei iskola keretében, természettudományos, természetvédelmi és művészeti tevékenységek (fotózás, rajzolás, tárgykészítés) ötvözése Kiállítás, bemutatónap szervezése, a terepen végzett vizsgálatok és az alkotómunka eredményeinek megosztása az intézményen belül és (lehetőség szerint) a helyi közösségben.	2
A természeti értékek védelme	A lakóhely közelében lévő védett területről önálló információ- és adatgyűjtés, a természetvédelemben való önkéntes szerepvállalásra való indíttatás erősítése. A védett faj, az eszmei érték fogalmának értelmezése konkrét példák alapján.	2
Az élővilág és az ember kapcsolata, fenntarthatóság	A fogyasztói létforma és a Föld véges erőforrásai közötti ellentmondás felismerése, a fenntarthatóság problémájának több szempontú elemzése.	2

	Az ökológiai gazdálkodás, a génmegőrzés biológiai alapjainak megteremtését és megőrzését szolgáló eljárások elvi ismerete, példákön alapuló bemutatása.	
Az emberi szervezet I. – Testkép, testalkat, mozgásképesség	Sportok mozgásformáiról saját fotók és videók készítése, ezek elemzése a tanult anatómiai és biomechanikai elvek alapján.	1

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

8. évfolyam: Biológia	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Az emberi szervezet II. – Anyagforgalom	A tápanyagok élettani szerepének megértése, az energiatartalom és összetétel adatainak értelmezése A vérkép, a vér összetételének jellemzése, a főbb alakos elemek és vérplazma funkcióinak azonosítása, a véralvadási folyamat kiváltó okainak és jelentőségének felismerése.	2
Az emberi szervezet III. – Érzékelés, szabályozás	A védőoltások működési módjának megértése, az egyéni és a közösségi egészség megőrzésében játszott szerepük értékelése	1
Szaporodás, öröklődés, életmód	Annak felismerése, hogy az ember öröklött hajlamainak kifejeződését a környezet is befolyásolja, ezért a tudatosabb életmóddal magunk is tehetünk egészségünkért A felelős szexuális magatartás jellemzőinek ismerete, a	2

	szexualitás egyéni életviteli és párkapcsolati jelentőségének értékelése.	
Egészségmegőrzés, elsősegély	Ismeri a szív- és érrendszeri betegségek kockázati tényezőit, igyekszik tudatosan alakítani étkezési szokásait, törekszik az életmódjának megfelelő energia- és tápanyagbevitelre, a normál testsúly megőrzésére. A bekövetkezett balesetet, rosszulétet felismeri, segítséget (szükség esetén mentőt) tud hívni, valamint a tőle elvárható módon (életkori sajátosságainak megfelelően) elsősegélyt tud nyújtani: a sérült vagy beteg személy ellátását a rendelkezésre álló eszközökkel vagy eszköz nélkül megkezdeni (sebellátás, vérzéscsillapítás, eszméletlen beteg ellátása, szabad légút biztosítása).	2

A biológia helye a természettudományos nevelésben

A biológia tanulása-tanítása továbbviszi a korábbi években elkezdett fogalmi fejlődés folyamatát, elmélyíti és rendszerezi a kulcsfogalmak köré szervezett elméleti tudást. Eszközöket ad a tanulók kezébe, amelyekkel a körülöttük lévő élővilágot tanulmányozhatják, meggyőzi őket az így szerzett tudás megbízhatóságáról. A tanulók önmagukat mint biológiai lényt is vizsgálják, a sejtektől a szervrendszereken át a szervezet egészéig felépítve az emberi testről és szellemi, lélektani működéséről alkotott képüket. A tanulók képet kapnak a biológia kulcsfogalmairól, alapvető elméleteiről, de lehetőségük van az érdeklődésüknek megfelelő, elmélyültebb vizsgálódásra is, ami utat nyit az élettudományok és a hozzájuk kapcsolódó életpályák felé. Ezt szolgálhatja egy-egy részterület pl. projektalapú vizsgálata az iskolai laboratórium eszközeivel, a tanulók lakóhelyi és természeti környezetének felfedezésével.

Fogalmi fejlődés, elmélet-gyakorlat viszonya

A kulcsfogalmak és elméletek fejlesztése a tapasztalati alapoktól a tudományos igényű értelmezésekig fokozatosan és differenciáltan történhet. Egy-egy bonyolultnak tűnő fogalom bevezethető az említés, ismerkedés szintjén, de a következő tanulási kör lehetőséget ad a tanulóknak az újabb elemek beépítésére vagy akár a fogalmi váltásra is. A műveltségi jellegű tudás esetében a tanulók a saját szavaikkal is hűen visszaadhatják a fogalmak jelentését, de a szakértői jellegű, továbbtanulást előkészítő tudás megkívánja a definíciók és tudományos elnevezések használatát. Az aktív tanulási módszerek alkalmazása több időt igényel, de a tanulók így azokat a vizsgálati és gondolkodási műveleteket is gyakorolhatják, amelyeknek az iskolán kívül a mindennapi életben is hasznát vehetik.

A tanulás-tanítás fejlesztési céljai és módszerei

A tanult ismereteket a tanulók olyan gondolkodási sémákba illeszthetik, mint pl. a törzsfjlődés, az egyedfejlődés, a felépítés és működés, az alkalmazkodás vagy az egyensúly. A gondolkodás fejlesztése magában foglalja a biológiai szerveződési szintek elemzését, a részekre bontás és egységben látás képességét, a változások és folyamatok azonosítását, a rendszer és környezete közötti kapcsolatok feltárását. A biológia jó lehetőséget ad a problémamegoldó gondolkodás fejlesztésére is, amiben egyszerre lehet jelen az elemzés, az alkalmazás és az alkotás készsége. A kutatási készségeket a tudományosan vizsgálható problémák felismerése, a kutatási kérdés megfogalmazása, a hipotézisalkotás, a kísérlettervezés és -kivitelezés, az eredmények rögzítése és értelmezése fejlesztheti. Ezek a készségek a mindennapi életben is alkalmazhatóak, így a természettudományos műveltség részét is képezik. Az értékek és attitűdök formálásának fontos eszköze a kritikai gondolkodás, a több szempontú megközelítések alkalmazása. A természeti környezet védelme számos ponton kerül ellentétbe a rövid távon nyereséges, de önpusztító gazdálkodás haszonélvezőinek igényeivel. Természet és gazdálkodás összhangja vezethet a fenntartható életminőséghez. Az egészségnevelés sem hatékony csupán az elméleti megfontolásokra építve, szükség van az egészség értéként való kezelésére és az ennek megfelelő életvezetés kialakítására.

A hatékony tanulás interakciókra épül, ezért a kommunikáció és együttműködés fejlesztését is be kell illeszteni a tanulás-tanítás folyamatába. Ezt a rendszeres tanuló-tanuló, tanuló-tanár interakciók biztosíthatják. A meglévő tudás felszínre hozása és megosztása a tanórákon kívül a virtuális közösségekben, osztálytermi alkalmazásokban is történhet. A csoportos tanulási

helyzetek fejleszthetik az együttműködési készségeket, erősíthetik a felelősség vállalásának képességét. A digitális készségek fejlesztését a biológiai vizsgálatokban alkalmazható mérő és adatbázis jellegű alkalmazások segíthetik, de a mobiltelefonnal történő fotózás vagy videózás is hasznos lehet. Ebben a tanulási környezetben a tanár szerepe is megváltozik; kiemelt célja a tanulók önszabályozó tanulási képességének erősítése és az ehhez szükséges megfelelő támogatás személyre szabott biztosítása.

A biológia tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A biológiai megfigyelések és kísérletek alapján a tanuló átéli a tudásszerzés aktív folyamatát, míg a tudás alkalmazhatóságának tapasztalata az önrányító tanulás képességét erősíti. Tantárgyhoz kapcsolódó, napról napra frissülő információk keresése, az ezekre a forrásokra épített tanulás fejleszti az önálló tanulás képességét.

A kommunikációs kompetenciák: A természet megfigyelése és a tapasztalatok megfogalmazása fejleszti a tanuló szókincsét, anyanyelvi kifejezőkészségét. Az élő rendszerek és életjelenségek ábrák, képek, mozgóképek formájában is vizsgálhatók, ez fejleszti a képzeletet, a képek és a nyelvi kifejezőmódok közötti átalakítás képességét. A csoportos, interaktív tanulási helyzetek a vélemények felszínre hozását, a tudás közös építését és megosztását segítik.

A digitális kompetenciák: A közvetlen tapasztalatszerzés mellett a tanuló digitális forrásokból szerezhet információkat a természeti környezetéről. A könyvtári és egyéb adatbázisokban végzett célzott keresése kiegészül a tárolás, rendezés és átalakítás műveleteivel. Megfelelő tanári támogatással a tanuló maga is alkotóvá válhat, személyre szabott tananyagokat hozhat létre, eredményeit megoszthatja társaival.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A biológiai vizsgálatok során a tanuló alkalmazza az analitikus és a szintetizáló gondolkodás műveleteit, összehasonlítja a különféle állapotokat és következtet a változások, folyamatok és egyensúlyok kialakulására. Az elvégzett megfigyelések és kísérletek számos egyedi jelenséget tárnak fel, ezek tanulságainak levonásához az induktív gondolkodás képességét is fejleszteni kell. A megismert biológiai elméletek alkalmazása többféle kontextusban, pl. a fenntarthatóság, a biotechnológia vagy az egészség összefüggésében, deduktív gondolkodás útján történhet. A biológiai jelenségek leírása gyakran csak statisztikai szemlélettel lehetséges, a sokféleségben rejlő azonosságok és

különbségek összehasonlítása az analógiás gondolkodást fejleszti. Az élet egymásra épülő szerveződési szintjeinek megértése rendszerszintű, komplex gondolkodást igényel.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Az ember biológiai és társadalmi lény, a biológia tanulása hozzásegít e kettősség tudatos szemléletéhez. A tanuló felismeri az öröklött és a szerzett tulajdonságaiban rejlő lehetőségeit, a testi és szellemi képességek kibontakoztatásának személyes felelősségét. Az önismeret fejlesztését szolgálják az interaktív tanulási formák, a fejlesztő szemléletű ön- és társértékelés. A tanuláshoz nyújtott megfelelő tanári támogatás, az egymástól tanulás növeli a közösségi összetartozás érzését, a segítség adásának és elfogadásának képességét.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az élő természeti környezetből érkező érzelmi hatások befogadása, ezek kreatív alkotásokban történő kifejezése segíti a biológia nevelési céljainak elérését.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A mezőgazdaság, az élelmiszeripar, az orvostudomány és a gyógyszeripar a folyamatos innovációra épül, az erre való felkészítés a biológia tanulásának is feladata.

7–8. évfolyam

A környezetismeret tantárgy a gyerekek mindennapi tapasztalatára, élményeire építve vizsgálja a növény- és állatvilágot, az emberi szervezetet és a környezeti folyamatokat. Ebben a tanulási szakaszban is végeznek a tanulók megfigyeléseket, egyszerűbb méréseket és kísérleteket, de ez még inkább a gyermeki kíváncsiság által irányított, kevésbé tudatos tevékenység. A természettudomány tantárgy keretében növények és állatok, az ember szervezete és egészsége, valamint az életközösségek megismerése részletesebben és elmélyültebben történik. A biológia önálló és mindenki számára kötelező tantárgyként a 7. évfolyamon jelenik meg. A további tanévekben az iskolatípusoktól függően nem mindenki folytatja a tanulását, ezért fontos, hogy a tanulók a két év során teljes képet kapjanak az élet biológiai értelmezéséről, az élővilágról és az ember szervezetéről és egészségéről. Az elméleti ismeretek a természettudományok általános és a biológia sajátos kulcsfogalmai köré szerveződnek, céljuk a biológiai alapműveltség megszerzése. A jelenségeket bemutató, élményalapú, aktív tanulási módszerek alkalmazásával jobban megőrizhető a gyermeki kíváncsiság, ennek feltétele a vizsgálatokra alkalmas tanulási környezet és a természetben való tanulás lehetőségének biztosítása. Alkalmat kell adni a tanulóknak a természeti környezet megfigyelésére, a rendszerek és folyamatok feltárására, következtetések levonására és élmények szerzésére, kihasználva az értelmi és érzelmi nevelés egymást erősítő hatását. Az elméleti jellegű, illetve az egészségműveltséggel, környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos témakörök a kerettantervben ajánlott tagozódásban és időkeretben vagy egymással összekapcsolva, pl. projektalapú módszerekkel, kutatásalapú tanulással is taníthatók.

7.évfolyam

Éves óraszám: 68 /heti 2óra

A témakörök áttekintő táblázata: 7.évfolyam

Témakör neve	Javasolt óraszám	Törzsanyag	Helyi tanterv
A biológia tudománya	3	3	
Az élet kialakulása és szerveződése	6	5	1
Az élővilág fejlődése	6	5	1
Az élővilág országai	10	8	2
Bolygónk élővilága	10	7	3
Életközösségek vizsgálata	10	8	2

A természeti értékek védelme	8	6	2
Az élővilág és az ember kapcsolata, fenntarthatóság	10	8	2
Az emberi szervezet I. – Testkép, testalkat, mozgásképesség	5	4	1
Összes óraszám	68	54	14

Témakör	A biológia tudományának céljai és vizsgálati módszerei	Óraszám:3
Tanulási eredmények	<ul style="list-style-type: none"> – A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – útmutató alapján, másokkal együttműködve kísérleteket hajt végre, azonosítja és beállítja a kísérleti változókat, a kapott adatok alapján következtetéseket fogalmaz meg; – a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal egészíti ki. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a biológia tudományának kutatási céljait, elismeri a tudósok munkáját és felelősségét, képet alkot a biológia fejlődéséről, érti a jelenkori kutatások jelentőségét; – érti és példákkal igazolja, hogy a tudományos elképzelések az adott kor tudásán és világgépén nyugszanak, fejlődésük és cseréjük a megismerési folyamat természetes jellemzője; – a biológiai jelenségekkel kapcsolatban kérdéseket, előfeltevéseket fogalmaz meg, tudja, hogy ezek akkor vizsgálhatók tudományosan, ha lehetőség van a bizonyításra vagy cáfolatra; – tisztában van a mérhetőség jelentőségével, törekszik az elérhető legnagyobb pontosságra, de tisztában van ennek korlátaival is; – megkülönbözteti a bulvár, a népszerűsítő és a tudományos típusú közléseket, médiatermékeket, törekszik a megtévesztés, az áltudományosság leleplezésére. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A Föld élővilágának teljességét magában foglaló bioszféra fogalmának értelmezése, megismerésének és védelmének a biológia kutatási céljaként való azonosítása – A biológia kutatási céljainak megismerése, néhány jelentős felismerés és felfedezés történeti bemutatása, értékelése – A biológiai ismeretek gyarapodásának a technológiai és gazdasági fejlődéssel való összefüggésének felismerése, az emberi életmódra 	

	<p>gyakorolt hatásának értékelése</p> <ul style="list-style-type: none"> – A természettudományos vizsgálatok feltételeinek és alapvető módszereinek elvi ismerete, gyakorlati alkalmazásuk megalapozása – A tényekre alapozottsággal kapcsolatos igény megszilárdítása, az áltudományos, manipulatív közlések és a tudományos források közötti különbségtétel.
Fogalmak	<p>bioszféra, élettudományok, tudományos probléma, hipotézis, kísérlet, kísérleti változó, rendszer, környezet, szerveződési szint, tudományos közlemény, áltudomány</p>
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Kiselőadások, poszterek készítése az élettudományok és az orvoslás történetének egy-egy nevezetes személyiségéről, az ókortól napjainkig (Pl. Arisztotelész, Galenus, Linné, Darwin, Watson és Crick) – Rövid beszámolók készítése az utóbbi évtizedekben orvosi Nobel-díjjal elismert, biológiai kutatásokkal megalapozott felfedezésekről (témák, kutatók, alkalmazások), beszélgetés a jelentőségükről – A modern biológiai kutatások és a biotechnológia területeit és alkalmazási lehetőségeit bemutató kiselőadások, poszterek készítése, ezekkel kapcsolatos vélemények gyűjtése, megfogalmazása és megvitatása – A tudományos és a hétköznapi megfigyelés különbségeinek bemutatása konkrét példákon keresztül – Áltudományos hírek gyűjtése a médiából és azok tudományos tényekre alapozott cáfolata – Kisfilmek megtekintése a biológia tudomány részterületeiről, a modern biológiáról. 	

Témakör	Az élet kialakulása és szerveződése	Óraszám:6 (5+1)
	<p>Helyi tanterv 1 óra</p>	
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez; – biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tényekre alapozott érveket fogalmaz meg a baktériumok jelentőségével kapcsolatban, értékeli egészségügyi, környezeti és biotechnológiai jelentőségüket; 	

	<ul style="list-style-type: none"> – mikroszkópos megfigyelés alapján felismeri és megnevezi a sejtmagvas sejttypus legfontosabb alkotórészeit, megfogalmazza a sejtekben zajló életfolyamatok lényegi jellemzőit; – képek, videók és mikroszkópos megfigyelések alapján összehasonlítja a növényi és az állati sejtek felépítését és működését, példák alapján értelmezi az egysejtű életmód jellegzetességeit; – érti a többsejtűek szerveződési típusainak különbségét, szerepét a fajok elterjedésében és a köztük kialakult munkamegosztásban.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A mikroszkópok működési elvének megismerése, a használat készségének fejlesztése – A mikroorganizmusok és a földi élet kialakulása közötti kapcsolat felismerése, a földi anyagforgalmi ciklusokban játszott szerepük értelmezése – A biológiai energiaforrás szerepének megértése, típusainak megkülönböztetése – A növényi és az állati sejttypusok összehasonlítása, anyagcseretypusok megkülönböztetése az energia- és a szénforrás alapján
Fogalmak	fénymikroszkóp, sejt, sejtalkotó, baktérium, biológiai információ, gén, anyagcsere, szénforrás, energiaforrás, fotoszintézis, légzés, egysejtű, telep, szövet
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Fénymikroszkóp beállítása, egysejtűek megfigyelése természetes vízmintában vagy tenyészetben, növényi szövetpreparátumok készítése, állati szövetmetszetek vizsgálata, a látottak rögzítése rajzban, mobiltelefonnal és rövid szöveges leírással – Fénymikroszkópos sejtalkotók ábrázolása állati és/vagy növényi sejt rajzán – A sejtek felépítését és működését bemutató animációk, videók keresése, a látottak megbeszélése, összefoglalása – A sejt felépítését és működését értelmező, a tanulók meglévő tudására épülő analógiák keresése és megbeszélése (pl. vár, város, gyár), rajzos vázlat készítése – A baktériumok sokféle biológiai szerepének bemutatása konkrét példákon keresztül – Papucsállatka-tenyészet készítése és vizsgálata – Növényi és állati sejtmodell készítése néhány alapvető különbség hangsúlyozásával 	

Témakör	Az élővilág fejlődése Helyi tanterv 1 óra	Óraszám:6 (5+1)
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási	

	<p>szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez; – digitális eszközökkel képeket, videókat, adatokat rögzít, keres és értelmez, kritikus és etikus módon használ fel, alkotásokat készít; – önállóan vagy másokkal együttműködve kivitelez tanulási projekteket. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a biológiai problémák vizsgálatában figyelembe veszi az evolúciós fejlődés szempontjait, a földtörténeti időskálán el tudja helyezni ennek mérföldköveit, érti, hogy a mai emberi faj is az evolúció során alakult ki; – értelmezi a rátermettségi és a természetes szelekció fogalmát, tudja, hogy azt a véletlenszerű események és az önszerveződés is befolyásolhatják; – elfogadja, hogy minden ember egy fajhoz tartozik és a nagyrosszok értékükben nem különböznek, a biológiai és kulturális örökségük az emberiség közös kincse.
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az evolúciós idődimenziók felmérése, élőlények sokféleségét kialakító mechanizmusok megértése, a természetes szelekció, valamint a semleges folyamatok jelentőségének felismerése – Az élővilág sokféleségének értékelése – Az élővilág fejlődését befolyásoló tényezők elemzése, az alkalmazkodással összefüggő változások azonosítása néhány példán keresztül – Az állatvilág fejlődése és az emberi evolúció közötti kapcsolat felismerése, a kutatás és bizonyítás módszereinek áttekintése – Az emberi evolúció főbb lépéseinek (agyterefogat, testtartás, tűz- és eszközhasználat, viselkedés, kommunikáció) azonosítása – Rendszerelemzési képesség megalapozása, a felépítés és működés, valamint a rendszer és környezet kapcsolatok biológiai vizsgálatokkal összefüggő jelentőségének megértése
<p>Fogalmak</p>	<p>evolúció, természetes kiválasztódás, alkalmazkodás, rátermettségi, fajok sokfélesége, emberi evolúció, ősemberek, nagyrosszok, Homo sapiens</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az élővilág fejlődését bemutató időszalag készítése, a fontosabb mérföldkövek megjelenítése – A környezet és az élőlények testfelépítése, életmódja közötti összefüggést bemutató példák elemzése, az alkalmazkodás tényezőinek és konkrét módjainak megfogalmazása – A nagyrosszok képviselőinek testfelépítése és a környezethez való alkalmazkodás közötti összefüggések bemutatása – Emberelődők testfelépítését (csontváz, testalkat, végtagok, koponya) bemutató rajzok, 	

<p>rekonstrukciók összehasonlítása, a különbségek azonosítása, a fejlődési folyamat néhány jellemzőjének megfogalmazása</p> <p>– Az emberré válás folyamatát bemutató videó elemzése</p>
--

Témakör	Az élővilág országai Helyi tanterv 2 óra	Óraszám:10 (8+2)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez; – biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét. – A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – alaktani jellemzők összehasonlítása alapján felismer néhány fontosabb növény- és állatcsoportot, ezekbe besorolást végez; – konkrét példák vizsgálata alapján összehasonlítja a gombák, a növények és az állatok testfelépítését, életműködéseit és életmódját, ennek alapján érvel az önálló rendszertani csoportba sorolásuk mellett. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Az élőlények sokféleségében való eligazodás szükségességének és módszereinek azonosítása, a hierarchia és a leszármazási rokonság elvének felismerése – A gombák, a növények és az állatok külön országba sorolása melletti érvek megfogalmazása, fontosabb rendszertani csoportjaik alaktani és szervezettani jellemzése, néhány példafaj bemutatása – Kirándulások, természetben végzett megfigyelések során élőlénycsoportok, fajok azonosítása határozókönyvek és mobilapplikációk segítségével 	
Fogalmak	<p>fejlődéstörténeti rendszer, rendszertani kategóriák, faj, kettős nevezéktan, virágtalan növények, virágos növények, férgek, ízeltlábúak, puhatestűek, és a gerincesek osztályai</p>	
Javasolt tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Növény- és állatismeret segédkönyv (vagy hasonló kézikönyvek), mobiltelefon-applikációk és weboldalak keresése, használati módjuk tanulmányozása – Növény és/vagy állatfajok rendszertani besorolását ábrázoló diagramok rajzolása (pl. halmazábra, fogalomtérkép, táblázat) – Az élővilág országait bemutató törzsfaj rajzolása, rövid jellemzések készítése az egyes 		

<p>országokról</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kiselőadás Darwin és Linné munkásságáról – A természetes és mesterséges rendszerezés összehasonlítása különböző feladatokkal, élőlények elnevezése játékos feladatokkal – Mikroorganizmusok (planktonikus élőlények) és telepes élőlények mikroszkópos vizsgálata, a tapasztalatok rajzos rögzítése – Fajok felismerése terepgyakorlaton, fajlista készítése a közvetlen környezetben – Kiselőadás a gombaszedéssel és -fogyasztással kapcsolatos tudnivalókról – Virágtalan, valamint egy- és kétszikű növények vizsgálata, a tapasztalatok rajzos rögzítése – Gyűrűsférgék, puhatestűek, ízeltlábúak vizsgálata, tapasztalatok rajzos rögzítése – Kiselőadás összeállítása az állatvilág „legjeiről”

Témakör	Bolygónk élővilága Helyi tanterv 3 óra	Óraszám:10 (7+3)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – leírások, fotók, ábrák, filmek alapján értelmezi és bemutatja az élőlények környezethez való alkalmazkodásának jellegzetes módjait és példáit. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – alapfokon ismeri a földrészek, óceánok legjellegzetesebb növény- és állatfajait; – a földrészek természetes növényzetét ábrázoló tematikus térképek, fényképek, ábrák segítségével azonosítja bolygónk biomjait; – néhány jellegzetes faj példáján keresztül felismeri a kontinensek éghajlati övezetei, kialakult talajtípusai és az ott élő növényvilág közötti kapcsolatokat; – néhány jellegzetes faj példáján keresztül felismeri a kontinensek jellegzetes növényei és az ott élő állatvilág közötti kapcsolatot; – néhány tengeri növény- és állatfaj megismerése során felismeri, hogy bolygónk legnagyobb életközössége a világtengerekben él. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Bolygónk nagy életközösségeinek azonosítása tematikus térképen, a kontinensek néhány jellegzetes növény- és állatfajának megismerése – Az élőlények testfelépítése, életmódja, életciklusa és a biom ökológiai feltételei közti kapcsolat elemzése – Az európai magashegységekben kialakuló függőleges zonalitás okainak 	

	<p>megértése, néhány jellegzetes életközösség, faj azonosítása</p> <ul style="list-style-type: none"> – Óceánok, tengerek és édesvízi életközösségek néhány jellegzetes élőlényének megismerése – Táplálkozási láncok és hálózatok összeállítása a biomok élőlényeiből – A fajok elterjedését, annak változását befolyásoló tényezők konkrét példák alapján történő elemzése. – Rendszerelemzési képesség megalapozása, a felépítés és működés, valamint a rendszer és környezet kapcsolatok biológiai vizsgálatokkal összefüggő jelentőségének megértése
Fogalmak	tápláléklánc, táplálékhalózat, elterjedési terület, éghajlati övezet, biomok, vízi életközösségek, függőleges zonalitás
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – A kontinensek élővilágát bemutató természetfilmek feladatlapos elemzése, a látottak megbeszélése – A kontinensek, éghajlati övek jellemző életközösségeit bemutató tematikus térképek rajzolása, poszterek készítése – Adatok gyűjtése a környezeti tényezők és az élőlények testfelépítése, életmódja közötti összefüggésről, ezek alapján néhány jellegzetes példa bemutatása – Tűrőképességi görbék elemzése, az elterjedés és a környezeti igények közötti kapcsolat vizsgálata – Táplálkozási piramis/hálózat rajzolása a biomokra jellemző élőlényekről kapott vagy gyűjtött információk alapján – Növényföldrajzi és állattani elterjedési térképek értelmezése, összehasonlítása, a változások okainak és lehetséges következményeinek megbeszélése – A bioszférát, a biomokat kutató természettudósok (pl. Balogh János, Jacques-Yves Cousteau, Yann Arthus-Bertrand, Sir David Attenborough) filmrészleteinek megtekintése, megbeszélése 	

Témakör	Életközösségek vizsgálata Helyi tanterv 2 óra	Óraszám:10(8+2)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – leírások, fotók, ábrák, filmek alapján értelmezi és bemutatja az élőlények környezethez való alkalmazkodásának jellegzetes módjait és példáit; – a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal egészíti ki; – önállóan vagy másokkal együttműködve kivitelez tanulási projekteket. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – másokkal együttműködve vizsgál környezetében található életközösségeket, az elkészített rajzok, fotók, videók és adatok alapján elemzi az élettelen környezeti tényezők és az élőlények közötti kapcsolatokat; – életközösségek vizsgálata, valamint ábrák, animációk alapján magyarázza az életközösségekben zajló anyagforgalom folyamatát, felismeri az élőlények közötti táplálkozási kapcsolatokat, táplálkozási piramist szerkeszt; – leírások, filmek és saját megfigyelései alapján elemzi az állatok viselkedésének alaptípusait, ezek lényegi jellemzőit konkrét példák alapján bemutatja; – esetleírások, filmek és saját megfigyelései alapján felismeri az adott életközösségek biológiai értékeit, értékeli a lakókörnyezetében található életközösségek környezeti állapotot és életminőséget javító hatását. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Az élettelen környezeti tényezők és az élőlények közötti kölcsönhatások azonosítása, környezeti igény és tűrőképesség vizsgálata – A levegő, a víz és a talaj minőségi jellemzőinek vizsgálata, főbb típusainak megkülönböztetése, természetes összetevők és szennyezők azonosítása, mérési adatok értelmezése – Az élőhely fogalmának ismerete, jellemzőinek és típusainak vizsgálatokban történő azonosítása, az élőhelyi környezethez való alkalmazkodás módjainak és példáinak elemzése – Az életközösségek rendszerként való értelmezése, a kölcsönhatások és hálózatok vizsgálatokban történő felismerése, ciklikus és előrehaladó változási folyamatok azonosítása – Az indikátorszervezetek jelentőségének megértése, felismerésük és 	

	alkalmazásuk a konkrét vizsgálatokban
Fogalmak	életközösség, élőhely, környezeti igény, tűrőképesség, indikátorszervezet, populációs kölcsönhatás, évszakos és napi változási ciklus, társulások fejlődése, szukcesszió
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Egyszerű levegőminőség- (pl. ülepedő por), vízminőség- (pl. gyorstesztek, algák és egysejtűek megfigyelése) és talajvizsgálatok (pl. szemcseméret, víztartalom, pH) elvégzése, mintavétel és elemzés – Az intézmény közelében lévő természetes vagy természetközeli életközösség rendszeres megfigyelése, adatok gyűjtése, elemzése. Természetes életközösségek vizsgálata kirándulás, erdei iskola keretében, természettudományos, természetvédelmi és művészeti tevékenységek (fotózás, rajzolás, tárgykészítés) ötvözése – Kiállítás, bemutatónap szervezése, a terepen végzett vizsgálatok és az alkotómunka eredményeinek megosztása az intézményen belül és (lehetőség szerint) a helyi közösségben – Kiselőadás készítése idegenhonos inváziós növény- és állatfajokról – Zuzmók elterjedésének vizsgálata az iskola környezetében, autóforgalommal terhelt és kevésbé forgalmas területen 	

Témakör	A természeti értékek védelme Helyi tanterv 2 óra	Óraszám:8 (6+2)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – természetvédelmi, bioetikai, egészségműveltségi témákban tényekre alapozottan érvel, vitákban többféle nézőpontot is figyelembe vesz; – a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal egészíti ki; – önállóan vagy másokkal együttműködve kivitelez tanulási projekteket. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – érti és elfogadja, hogy az élő természet rendelkezik olyan értékekkel, amelyeket törvényi eszközökkel is védeni kell, ismeri ennek formáit, felhívja a figyelmet az általa észlelt természetkárosításra; – az életformák sokféleségét megőrzendő értéknek kezeli, felismeri a benne rejlő esztétikai szépséget, érvel a biológiai sokféleség veszélyeztetése ellen; – tájékozódik a környezetében található védett fajokról, életközösségekről, 	

	<p>ezek eszmei értékéről és biológiai jelentőségéről, ismeri a hazai nemzeti parkok számát, területi elhelyezkedését, bemutatja védendő életközösségek alapvető jellemzőit;</p> <ul style="list-style-type: none"> – egységben látja az életközösségek múltbeli, jelenkori és várható jövőbeli állapotát, azok jövőbeli állapotára valószínűségi előrejelzést fogalmaz meg, felismeri és vállalja a jövőjük iránti egyéni és közösségi felelősséget.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A természetvédelem szükségessége melletti érvelés, az alkalmazható egyedi és rendszerszintű módszerek és szabályozási elvek ismerete – A gazdálkodás, a települések és az infrastruktúra fejlődése által előidézett, a természeti környezetre gyakorolt hatások azonosítása, konkrét példák adatokra alapozott, több szempontú értékelése – Az ökológiai elvek érvényesítési lehetőségeinek felismerése a gazdálkodás, az építészet, a tájmegőrzés vagy a turizmus esetében – Nemzeti parkjaink elnevezésének, területi elhelyezkedésének és sajátos biológiai értékeinek ismerete – A lakóhely közelében lévő védett területről önálló információ- és adatgyűjtés, a természetvédelemben való önkéntes szerepvállalásra való indíttatás erősítése – A védett faj, az eszmei érték fogalmának értelmezése konkrét példák alapján
Fogalmak	tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, nemzeti park, védett faj, eszmei érték, ökoturizmus, ökogazdálkodás, urbanizáció, környezettudatosság
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – A környezet- és természetvédelem jeles napjaihoz (pl. Föld napja, víz napja, madarak és fák napja, környezetvédelmi világnap stb.) kapcsolódó iskolai programok szervezése, bekapcsolódás a helyi rendezvényekbe – Szerepjáték, storyline (kerettörténet) feladat, strukturált vita valamely természetvédelemmel összefüggő probléma (pl. veszélyeztetett élőhelyek, fajok védelme) több szempontú elemzésére, a megoldási lehetőségek keresése – Az iskola vagy a lakóhely közelében vállalható környezetvédelmi önkéntes tevékenység megismerése – A lakóhely természetvédelmi értékeinek és környezeti problémáinak bemutatása projektmunka keretében – A hazai nemzeti parkok életközösségeit, jellegzetes élőlényeit bemutató kiselőadások, virtuális séták összeállítása – Kirándulás valamely hazai nemzeti parkba, részvétel vezetett túrán, megfigyelés, fotózás, rajzolás, az eredményekből kiállítás rendezése 	

Témakör	Az élővilág és az ember kapcsolata, fenntarthatóság Helyi tanterv 2 óra	Óraszám:10 (8+2)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez; – természetvédelmi, bioetikai, egészségműveltségi témákban tényekre alapozottan érvel, vitákban többféle nézőpontot is figyelembe vesz; – önállóan vagy másokkal együttműködve kivitelez tanulási projekteket. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kritikusan és önkritikusan értékeli az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását, életvitelében tudatosan követi a természet- és környezetvédelem szempontjait; – ismeri a növények gondozásának biológiai alapjait, több szempontot is figyelembe véve értékeli a növények, a növénytermesztés élelmezési, ipari és környezeti jelentőségét; – kritikusan vizsgálja a haszonállatok tartási módjai és a fajra jellemző igények közötti ellentmondásokat, ismeri és érti a nagyüzemi technológiák és a humánus állattartási módok közötti különbségeket; – példák alapján elemzi a globális környezeti problémák gazdasági és társadalmi összefüggéseit, a megelőzés, a kárcsökkentés és az alkalmazkodás stratégiáit. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A biológiai sokféleség beszűkülését előidéző okok és a lehetséges veszélyek felismerése, az ellenük megtehető intézkedések példáinak elemzése – Az emberi populáció növekedésével, a települések és a gazdálkodás átalakulásával járó hatások konkrét példák alapján való elemzése, az élővilág változásával való összefüggésének vizsgálata – A fogyasztói létforma és a Föld véges erőforrásai közötti ellentmondás felismerése, a fenntarthatóság problémájának több szempontú elemzése – Az ökológiai gazdálkodás, a génmegőrzés biológiai alapjainak megteremtését és megőrzését szolgáló eljárások elvi ismerete, példákon alapuló bemutatása – Az éghajlatváltozási modellek által a bioszféra jövőjére adott előrejelzések értékelése, a megelőzés, hatáscsökkentés és alkalmazkodás módjainak áttekintése 	

Fogalmak	biológiai sokféleség, fajgazdagság, fajtanemesítés, génmegőrzés, globális probléma, éghajlatváltozás, monokultúra, biogazdálkodás, tájgazdálkodás, fenntarthatóság
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Információgyűjtés, rajzos vázlat szerkesztése az intézménynek helyet adó település, az iskola környezetének jellegzetes gazdálkodási és településformáló tevékenységeiről – A helyi szinttől a régió, a kontinensen át a globális szintig átívelő, a természetvédelemmel összefüggő esetek, példák keresése, az összefüggések feltárása 	

Témakör	Az emberi szervezet I. – Testkép, testalkat, mozgásképesség Helyi tanterv 1 óra	Óraszám:5 (4+1)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez; – biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét; – a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal egészíti ki; – kiegyensúlyozott saját testképpel rendelkezik, figyelembe véve az egyéni adottságokat, a nem és a korosztály fejlődési jellegzetességeit, valamint ezek sokféleségét. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az emberi test megfigyelése alapján azonosítja a főbb testtájakat és testrészeket, elemzi ezek arányait és szimmetriaviszonyait; – felismeri az emberi bőr, a csontváz és a vázizomzat főbb elemeit, ezek kapcsolódási módjait, értelmezi a mozgási szervrendszer felépítése és az ember mozgásképessége közötti összefüggéseket; – alapvető mozgástípusok és egyes sportok esetében elemzi a mozgásszervrendszer működésének jellemzőit, igyekszik ezeket fizikai fogalmakkal és elvekkel magyarázni; – tudja, hogy a testünk alapfelépítése az evolúciós fejlődés eredménye, de az öröklött adottságaink az egyedfejlődés során formálódnak egyénivé, 	

	<p>ebben nagy szerepet játszik az életmódunk is;</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri a gyakorolt sportok testi és lelki fejlesztő hatását és a velük járó terheléseket, baleseti veszélyeket, tanácsokat fogalmaz meg ezek elkerülésére.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Tájékozódás az emberi testen, a testtájak és szervek elhelyezkedésének anatómiai irányok használatával történő bemutatása maketten vagy ábrán és a saját testen – Az emberi kültakaró szövettani rétegeinek azonosítása ábrákon, az egyes rétegek, szervek funkciójának ismertetése – A gerincoszlop tájékainak és részeinek megnevezése, a végtagok és függesztőövek, a mellkas csontjainak megmutatása csontvázon vagy képeken és saját testen – A mozgásszervrendszerre jellemző főbb kötő-, támasztó- és izomszövet csoportok vizsgálata, a szerkezet és működés kapcsolatának értelmezése – A végtagok hajlító- és feszítőizmai elhelyezkedésének megmutatása, az arc izmainak összefüggésbe hozása a mimika és az artikuláció képességével – Sportok mozgásformáiról saját fotók és videók készítése, ezek elemzése a tanult anatómiai és biomechanikai elvek alapján.
Fogalmak	<p>kültakaró, bőr(szövet), csont(szövet), koponyacsontok, gerincoszlop, csigolyák, bordák, a végtagok alapfelépítése, függesztőövek, izom(szövet), hajlító- és feszítőizmok, mimikai izmok</p>
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – Az emberi test (férfi és női) anatómiáját bemutató videók, animációk, mobiltelefonos applikációk keresése, használata a testkép fejlesztésében – Mikroszkópi metszetek (és/vagy mikrofotók) vizsgálata, rajzos vázlat készítése (pl. bőr, csont, izomszövet) – A bőr rétegeinek megfigyelése állati szöveteken (pl. sertésszalonna), a bőr-, köröm- és hajápolással kapcsolatos kiselőadások tartása – A mozgásszervrendszer egyes részeinek felépítését és működését bemutató mozgatható makettek készítése (pl. kéz, kar) – Csontok szöveti felépítésének és összetételének vizsgálata: mészkőtartalom savval történő, a fehérjetartalom égetéssel történő igazolása, a tapasztalatok rajzos rögzítése – A gerincoszlop és a talpboltozat hajlatai jelentőségének vizsgálata, a tapasztalatok rajzos rögzítése – Egyszerű biometriai mérések elvégzése saját testen és/vagy társakon, arányok, szimetriaviszonyok, méreteloszlás (min., max., átlag) számítása, ábrázolása (bilaterális szimmetria, aranymetszés aránya) – Vita a testképzavarok kialakulásának okairól, a kortársak, a média és a család szerepének elemzése. Egyszerűbb biomechanikai elemzések elvégzése (pl. emelő elv szemléltetése, erők

összegződése, gyorsulás stb.)

8.évfolyam

Éves óraszám: 34 /heti 1óra

A témakörök áttekintő táblázata: 8.évfolyam

Témakör neve	Javasolt óraszám	Törzsanyag	Helyi tanterv
Az emberi szervezet II. – Anyagforgalom	8	6	2
Az emberi szervezet III. – Érzékelés, szabályozás	6	5	1
Szaporodás, öröklődés, életmód	10	8	2
Egészségmegőrzés, elsősegély	10	8	2
Összes óraszám:	34	27	7

Témakör	Az emberi szervezet II. – Anyagforgalom Helyi tanterv 2 óra	Óraszám:8 (6+2)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez; – útmutató alapján, másokkal együttműködve kísérleteket hajt végre, azonosítja és beállítja a kísérleti változókat, a kapott adatok alapján következtetéseket fogalmaz meg; – biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ábrák, makettek alapján felismeri az ember anyagforgalmi szervrendszereinek fontosabb szerveit, a megismert külső és belső testkép alapján felidézi azok elhelyezkedését; – szövegek, ábrák, folyamatvázlatok, videók és szimulációk alapján azonosítja a táplálkozási, keringési, légzési, kiválasztási szervrendszerek alapvető biológiai funkcióit, az életfolyamatok lépéseit; – ismeri és megfelelő szempontok szerint értékeli az emberi szervezet állapotát, folyamatait jellemző fontosabb adatokat, azokat összefüggésbe hozza a testi és lelki állapotával, egészségével. 	
Fejlesztési feladatok	<ul style="list-style-type: none"> – A belső szervek elhelyezkedésének anatómiai irányok használatával 	

<p>és ismeretek</p>	<p>történi bemutatása maketten vagy ábrán és a saját testen</p> <ul style="list-style-type: none"> – A táplálkozási szervrendszer főbb részeinek, a tápcsatornaszakaszok funkcióinak, a szakaszok szövettani és szervi felépítésének és működésének értelmezése, az emésztés és felszívódás folyamatának megértése – A tápanyagok élettani szerepének megértése, az energiatartalom és összetétel adatainak értelmezése – A légzőszervrendszer szövettani és szervi felépítésének, a légcseré- és a gázcsere-folyamatok helyének és funkcióinak azonosítása, biológiai hátterének megértése – A szervezet folyadéktartalmának és a keringési szervrendszer szerveinek azonosítása, biológiai funkciójának a felépítés és működés alapján való megértése – A vérkép, a vér összetételének jellemzése, a főbb alakos elemek és vérplazma funkcióinak azonosítása, a véralvadási folyamat kiváltó okainak és jelentőségének felismerése – A kiválasztó szervrendszer főbb feladatainak, szerveinek azonosítása, működési elvének megértése
<p>Fogalmak</p>	<p>tápcsatorna, tápanyag, emésztőnedv, felszívódás, máj, hasnyálmirigy, felső és alsó légutak, tüdő, légcseré és gázcsere, szív, szív ciklus, értípusok, véralvadás, vérkép, vese, só- és víz háztartás, kiválasztás</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az emberi test belső szerveit bemutató makettek, torzók tanulmányozása – Szövettani ábrák, fotók elemzése, humán szövettani metszetek mikroszkópos vizsgálata – A táplálkozási szervrendszer működését bemutató folyamatvázlat rajzolása, az emésztés és felszívódás legfontosabb részfolyamatainak ábrázolása – Élelmiszerek összetételi adatainak (címkéinek) gyűjtése, az adattípusok (tápanyagfajták, energiatartalom) értelmezése – Étrendtervezéssel összefüggő társas feladatok tervezése, elvégzése (pl. rajzolt, fotózott alapanyagokból tányérok, menük összeállítása) – A nyál és az epe emésztő szerepének vizsgálata, a tapasztalatok rajzban történő rögzítése – Információk keresése a dohányzás káros hatásairól, a lehetséges egészségügyi kockázatok bemutatása, érvelés a saját és mások egészségmegőrzése mellett – Donders-féle tüdőmodell és dohányzó gép PET palackból való elkészítése – A szív ciklust és az érrendszer működését bemutató animációk keresése, értelmezése – Sertésszív boncolása, a tapasztalatok rajzban történő rögzítése – A keringési és a légzési szervrendszer működésével összefüggő megfigyelések és egyszerűbb mérések, kísérletek elvégzése (pl. pulzus mérés, légzésszám, vitálkapacitás, kilélegzett levegő CO₂-tartalma) – Sertésvese boncolása, a tapasztalatok rajzban történő rögzítése 	

- Dializáló készülék működési elvének megismerése, a művesekezelés lényegének közös értelmezése videó segítségével

Témakör	Az emberi szervezet III. – Érzékelés, szabályozás Helyi tanterv 1 óra	Óraszám:6 (5+1)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez; – biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét; – a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal egészíti ki. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ábrák, makettek alapján felismeri az ember ideg- és hormonrendszerének fontosabb szerveit, a megismert külső és belső testkép alapján felidézi azok elhelyezkedését; – szövegek, ábrák, folyamatvázlatok, videók és szimulációk alapján azonosítja az ideg- és hormonrendszer alapvető biológiai funkcióit, értelmezi a szabályozás elvét; – felismeri, hogy az immunrendszer is információkat dolgoz fel, azonosítja a rendszer főbb szerveit, sejtjes elemeit és kémiai összetevőit; – ismeri és megfelelő szempontok szerint értékeli az emberi szervezet állapotát, folyamatait jellemző fontosabb adatokat, azokat összefüggésbe hozza a testi és lelki állapotával, egészségével. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Az idegrendszer feladatának, működési módjának megértése, a központi és környéki idegrendszer, a gerincvelő és az agyvelő felépítésének vázlatos ismerete, az akaratlagos és a vegetatív szabályozási módok megkülönböztetése – Az érzékelési képességek (látás, hallás, kémiai és mechanikai érzékelés) és az ezeknek megfelelő érzékszervek felépítésének és működésének megértése – A hormonrendszer feladatának, működési módjának megértése, a főbb hormontermelő szervek azonosítása, a termelt hormonok hatásainak bemutatása, az idegi és a hormonális szabályozás kapcsolatának megértése – Az immunrendszer és a keringési szervrendszer közötti kapcsolat felismerése, a védekezésben szerepet játszó fontosabb sejttípusok és kémiai anyagok azonosítása, a veleszületett és szerzett immunitás 	

	<p>megkülönböztetése</p> <p>– A védőoltások működési módjának megértése, az egyéni és a közösségi egészség megőrzésében játszott szerepük értékelése</p>
Fogalmak	<p>központi és környéki idegrendszer, gerincvelő, érző- és mozgatópálya, reflex, belső elválasztású mirigy, hormon és receptor, agyalapi mirigy, pajzsmirigy, mellékvese, nemi mirigyek és hormonjaik, immunrendszer, veleszületett és szerzett immunitás, védőoltás</p>
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Az agy és a gerincvelő szöveti felépítését, elhelyezkedését, felépítését bemutató ábrák, fotók, makettek, animációk, mobiltelefonos applikációk elemzése, a főbb részek azonosítása – Gerincvelői reflexet bemutató animációk keresése, a részek azonosítása, a működés megbeszélése – A szem és a fül felépítését és működését (látás, hallás, helyzet- és mozgásérzékelés) bemutató animációk keresése, megbeszélése – A látáshibák típusait bemutató ábrák, animációk összehasonlítása, a javítási lehetőségek (pl. szemüvegek) megbeszélése – Halláskárosodást okozó hatásokat, veszélyeket bemutató információk keresése, érvelés a halláskárosodás megelőzése mellett – A szem működésével kapcsolatos egyszerű vizsgálatok: pupilla – szemlencse működése, térlátás – szintévesztés vizsgálata – A hallással kapcsolatos egyszerű vizsgálatok: hallásküszöb, frekvenciatartomány, térbeliség – Kémiai ingerek érzékelésével kapcsolatos egyszerű vizsgálatok: a négy alapíz érzékelése, szaglászvizsgálat – Bőrérzékeléssel kapcsolatos egyszerű vizsgálatok: testrészek tapintópont sűrűség vizsgálata, hideg- és melegpontok vizsgálata – Összefoglaló táblázat szerkesztése a belső elválasztású mirigyekről, fontosabb hormonjaikról és azok hatásairól, a működési zavarok tüneteiről – Az immunrendszer működését bemutató rajzfilm megnézése, válaszolás feladatlapos kérdésekre – Információk keresése a Magyarországon kötelező védőoltásokról, az egyéni és a közösségi védettség fogalmának, kapcsolatának megbeszélése 	

Témakör	Szaporodás, öröklődés, életmód Helyi tanterv 2 óra	Óraszám:10 (8+2)
<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét; – az egészséggel, életmóddal foglalkozó weboldalak, tematikus médiaforrások információit kritikusan elemzi, igyekszik tudományos bizonyítékokra alapozott híreket, érveket és tanácsokat elfogadni; – tényekkel igazolja a testi és lelki egészség közötti kapcsolatot, tud ennek egyéni és társadalmi összefüggéseiről, érvel az egészségkárosító szokások és függőségek ellen. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – azonosítja az emberi egyedfejlődés főbb szakaszait, bemutatja az emberi nemek testi különbözőségének kialakulását, tisztában van a felelős szexuális magatartás ismérveivel, értékeli a szexualitás egyéni életviteli és párkapcsolati jelentőségét; – értékeli a személyi és környezeti higiénia egészségmegőrzéssel kapcsolatos jelentőségét, ennek alapelveit személyes környezetében is igyekszik alkalmazni, egyéni képességeihez mérten tisztán, rendben tartja környezetét. 	
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A női és a férfi nemiszervrendszer külső és belső felépítésének elemzése képek, ábrák alapján, a női és férfi másodlagos nemi jellegek kialakulásának bemutatása – A másodlagos nemi jellegek kialakulását bemutató ábrák, animációk tanulmányozása, a fejlődési folyamat időbeli jellegzetességeinek és egyéni eltéréseinek megbeszélése – Az ivarsejtek képződési helyének azonosítása, a tulajdonságok átörökítésében és a változékonyság biztosításában játszott szerepük magyarázása – A megtermékenyítés feltételeinek ismerete, a fogamzásgátló módszerek működésének megértése – A fogamzástól a születésig tartó magzati fejlődés főbb jellemzőinek és feltételeinek ismerete, a szülés fő szakaszainak és körülményeinek megbeszélése – A gének szerepének felismerése, az utódnemzedékek kialakulására vezető genetikai folyamatok egyszerű öröklésmenetek példáján történő elemzése – A testi és a nemi kromoszómák megkülönböztetése, a nem 	

	<p>meghatározásában játszott szerepük ismerete, a nemhez kapcsolt öröklődés néhány példájának áttekintése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Annak felismerése, hogy az ember öröklött hajlamainak kifejeződését a környezet is befolyásolja, ezért a tudatosabb életmóddal magunk is tehetünk egészségünkért – A felelős szexuális magatartás jellemzőinek ismerete, a szexualitás egyéni életviteli és párkapcsolati jelentőségének értékelése.
Fogalmak	női és férfi ivarszervek, nemi jellegek, hímivarsejt és petesejt, gén, kromoszóma, minőségi és mennyiségi tulajdonság, öröklésmenet, megtermékenyítés, embrió, magzati fejlődés, szülés
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Az emberi nemek anatómiai különbségeit (elsődleges és másodlagos nemi jellegek) bemutató képek, animációk, mobiltelefonos applikációk tanulmányozása, a különbségek megfogalmazása – A nemi érés folyamatáról, egyéni eltéréseiről szóló információk keresése, vélemények megvitatása – A megtermékenyítést és a magzati fejlődést bemutató fotósorozatok, animációk és videók tanulmányozása, ezek alapján folyamatvázlat készítése, rajzolása – Ábrák elemzése a szülés folyamatáról – Családi öröklésmeneteket bemutató ábrák, képek, családfák elemzése, a hasonlóságok és különbségek megfogalmazása egy-egy példán – Genetikai betegségeket bemutató esettanulmányok megbeszélése, az esetek közötti hasonlóságok és különbségek megfogalmazása 	

Témakör	Egészségmegőrzés, elsősegély Helyi tanterv 2 óra	Óraszám:10 (8+2)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az egészséget személyes és közösségi értéként értelmezi, érdeklődik az egészségmegőrzéssel kapcsolatos információk iránt, mérlegeli azok tudományos hitelességét, kritikusan kezeli a gyógyszerekkel, gyógyászattal kapcsolatos reklámokat; – tényekkel igazolja a testi és lelki egészség közötti kapcsolatot, tud ennek egyéni és társadalmi összefüggéseiről, érvel az egészségkárosító szokások és függőségek ellen; – az egészséggel, életmóddal foglalkozó weboldalak, tematikus médiaforrások információit kritikusan elemzi, igyekszik tudományos bizonyítékokra alapozott híreket, érveket és tanácsokat elfogadni; – értékeli a személyi és környezeti higiénia egészségmegőrzéssel kapcsolatos jelentőségét, ennek alapelveit személyes környezetében is 	

	<p>igyekszik alkalmazni, egyéni képességeihez mértén tisztán, rendben tartja környezetét;</p> <ul style="list-style-type: none"> – természetvédelmi, bioetikai, egészségműveltségi témákban tényekre alapozottan érvel, vitákban többféle nézőpontot is figyelembe vesz. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a szív- és érrendszeri betegségek kockázati tényezőit, igyekszik tudatosan alakítani étkezési szokásait, törekszik az életmódjának megfelelő energia- és tápanyagbevitelre, a normál testsúly megőrzésére; – ismeri a kórokozó, a fertőzés és a járvány fogalmait, megkülönbözteti a vírusos és bakteriális fertőző betegségeket, felismeri az antibiotikumok helyes használatának fontosságát; – tudja, hogy a daganatos betegségek kialakulását az életmód és a környezet is befolyásolja, és hogy gyógyításuk esélyét a korai felismerés nagymértékben növeli; – érti az orvosi diagnosztikai eljárások célját, ismeri azok alapelvét és néhány főbb módszerét, értékeli a megfelelő diagnózis felállításának jelentőségét; – felméri a baleseti sérülések kockázatait, igyekszik ezeket elkerülni, a bekövetkezett balesetek esetében felismeri a sérülés, vérzés vagy mérgezés jeleit, ezekről megfelelő beszámolót tud adni; – a bekövetkezett balesetet, rosszulletet felismeri, segítséget (szükség esetén mentőt) tud hívni, valamint a tőle elvárható módon (életkori sajátosságainak megfelelően) elsősegélyt tud nyújtani: a sérült vagy beteg személy ellátását a rendelkezésre álló eszközökkel vagy eszköz nélkül megkezdeni (sebellátás, vérzéscsillapítás, eszméletlen beteg ellátása, szabad légút biztosítása); – tudja alkalmazni az alapszintű újraélesztést mellkaskompressziók és lélegeztetés (CPR) kivitelezésével, felismeri ennek szükségességét.
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A szív- és érrendszeri betegségek kockázati tényezőinek azonosítása, megelőzési lehetőségeinek megvitatása – Az életkor, az életmód és a táplálkozás közötti összefüggések felismerése, az egészséges és kiegyensúlyozott táplálkozás alapvető elveinek ismerete – A rendszeres testmozgás és az egészség megőrzése közötti összefüggés, a mozgásszegény életmód okozta egészségügyi kockázatok felismerése – A kórokozó, a fertőzés, a járvány és higiénia fogalmai közötti összefüggések feltárása esettanulmányok alapján, a megelőzés érdekében megtehető lépések biológiai alapjainak értelmezése – A higiénia és a fertőző betegségek megelőzése közötti összefüggés felismerése, a rendszeres és helyes tisztálkodással, valamint a lakó- és munkakörnyezet tisztántartásával kapcsolatos elvek és módszerek

	<p>elsajátítása</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az antibiotikumok betegségek elleni hatásosságának elmagyarázása, annak megértése, hogy a helytelen antibiotikum-használat felgyorsítja az ellenálló baktériumok kialakulását – A daganatos betegségek környezeti és életmódbeli kockázati tényezőinek áttekintése, a megelőzés lehetőségeinek megvitatása, a személyre szabott terápia jelentőségének felismerése – Az orvosi szűrővizsgálatok és diagnosztikai eljárások céljainak azonosítása egy-egy példán keresztül, annak értékelése, hogy a diagnózis az orvos egészségügyi-jogi érvényű felelős nyilatkozata a személy egészségi állapotáról – Az elsősegélynyújtás lépéseinek elvi ismerete, szimulációkkal történő gyakorlása, szükség esetén alkalmazása, a sérült vagy beteg személy ellátásának (sebellátás, vérzéscsillapítás, eszméletlen beteg ellátása, szabad légút biztosítása) megkezdése a rendelkezésre álló eszközökkel vagy eszköz nélkül – Az alapszintű újraélesztést szükségessé tevő helyzet felismerése, mellkaskompressziókkal történő alkalmazása
<p>Fogalmak</p>	<p>fertőzés, járvány, stressz, rákkeltő anyag/hatás, személyi higiénia, ételminőség-összetétel és -minőség, lelki egészség, függőség, szűrővizsgálat, diagnosztikai eljárások, elsősegélynyújtás, alapszintű újraélesztés</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Népegészségügyi adatsorok, grafikonok értelmezése (pl. szív- és érrendszeri betegségek, rákstatistikák, fertőző betegségek), a bemutatott helyzettel összefüggő értékelések megfogalmazása – Egészségnap szervezése, egészségmegőrzési tanácsadó szakértők meghívása, videóinterjúk készítése – Különböző élelmiszerek összetételét felsoroló információs anyagok összegyűjtése, összehasonlítása – Életkornak megfelelő étrendek összeállítása, iskolai kóstoló és/vagy vásár rendezése egyszerűen elkészíthető, egészséges ételekből (büféáruk, sütemények) – Járványok, egyes fertőző betegségek történetéről szóló kiselőadások, házi dolgozatok készítése – Napjaink egyes nagyobb járványairól szóló esettanulmányok, filmek elemzése, a tanulságok megbeszélése – Alapvető elsősegélynyújtási ismeretek alkalmazásának gyakorlati bemutatása (pl. vérzések, gyakori rosszullétek, égési sérülések, sportbalesetek esetén) – Az egészséges életmód betegségmegelőzésben játszott szerepének bemutatása konkrét betegségcsoportok példái alapján. 	

Digitális kultúra 5-8. évfolyam

Helyi tantárgyi tanterv Általános tantervű tanulócsoportok 5-8. osztály

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Az 5-8. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy éves alapóraszámja: 34 óra

DIGITÁLIS KULTÚRA

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	1	34	27	7
6.	1	34	27	7
7.	1	34	27	7
8.	1	34	27	7

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára – Digitális kultúra 5-8. évfolyam

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Magyar Andrea szaktanár

**A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:
Mészáros Csaba igazgató**

TANTÁRGYI BEVEZETŐ

Digitális kultúra

A digitális átalakulás komoly kihívást jelent oktatási rendszerünk számára. Ahhoz ugyanis, hogy tanulóink sikeresen érvényesüljenek a társadalmi életben és megfeleljenek a gazdaság munkaerőpiaci elvárásainak, el kell sajátítaniuk a felmerülő problémák digitális eszközökkel történő megoldását is. Mivel az informatikai eszközök fejlődése folyamatosan olyan új lehetőségeket tár fel, amelyekkel korábban nem találkoztunk, a tanulók digitális kompetenciájának fejlesztése nem csupán az informatikai tudás átadását jelenti, hanem a tanulók digitális kultúrájuk sokoldalú fejlesztését igényli. Ez természetesen valamennyi tanulási területen megjelenik, azonban a szükséges szakmai és módszertani háttérrel a digitális kultúra tantárgy biztosítja.

A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

- ☐ **A tanulás kompetenciái:** A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszerezhető tudáselemek keresésére, szűrésére, rendszerezésére, továbbá tudásépítő folyamataikban való alkotó felhasználására.
- ☐ **A kommunikációs kompetenciák:** A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.
- ☐ **A digitális kompetenciák:** A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.
- ☐ **A matematikai, gondolkodási kompetenciák:** A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analízáló, szintetizáló és algoritmizáló gondolkodását.
- ☐ **A személyes és társas kapcsolati kompetenciák:** A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló online térben történő közös feladatmegoldáshoz, kapcsolatteremtéshez, alkotótevékenységhez szükséges képességeit, továbbá fejleszti a felelősségtudatot a különböző felületeken való információmegosztás során. Az online térben elősegíti a szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.
- ☐ **A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:** A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.
- ☐ **Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:** A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, ahogyan azt a munkaerőpiac megkívánja. Fejleszti továbbá a munka világában alapkövetelményként megjelenő élethosszon át tartó tanulás és flexibilitás képességét.

A digitális kultúra tantárgy fejlesztési feladatait a Nat négy témakör köré szervezi, amelyek szervesen kapcsolódnak egymáshoz.

Az informatikai eszközök használata önálló tartalmi elemként nem jelenik meg. Ezt a témakört a többi témakör oktatásában dolgozzuk fel akkor, amikor az adott eszköz használata

azt szükségessé teszi. A tanulók mindennapi életük során sokféle digitális eszközzel és megoldással találkoznak. A tananyag feldolgozása során támaszkodnunk kell a tanulók különböző informális tanulási utakon összegyűjtött ismereteire, azt rendszerezniük, kiegészíteniük kell. Az informatikai eszközök megismerése felhasználói szemléletű: hogyan kell üzembe helyezni, hogyan kell a különböző funkciókat beállítani, hogyan kell a működési hibákat elhárítani. A javasolt óraszám nem egyszeri, lezárható témafeldolgozást jelent, hanem egy becsült, összegzett elképzelést.

A *digitális írástudás* közvetlen gyakorlati hasznát a tanulók az iskolai élet egyéb területein, más tantárgyak esetében is megtapasztalják. Az informatikatanár rendelkezik megfelelő szakmódszertani képzettséggel, ezért a digitális írástudás alapjait neki kell átadnia, míg a többi tantárgy az ismeretek alkalmazásának és felhasználásának nélkülözhetetlen terepe.

A tanuló a digitális írástudás fejlesztése során a megfelelő szintű és biztonságos eszközhasználat gyakorlásával problémaorientált feladatmegoldásokat sajátít el, lehetőség szerint minél több célprogram megismerésével. A szövegszerkesztési, a bemutatókészítési, a rajzoló, a képfeldolgozó és a multimédia ismereteknél a gyakorlati felhasználás, a dokumentumkészítés lényegesebb, mint egy szoftver részletes funkcionalitásának ismerete. A megfelelő szemlélet kialakítása lehetővé teszi, hogy a tanuló a későbbiekben olyan szoftvereket is bátran, önállóan megismerjen, céljaira felhasználjon, amelyek nem voltak részei a formális iskolai tanulásának. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban fontos célkitűzés, hogy a hétköznapi életből vett feladatok mellett a többi tantárgy tanulása során felbukkanó problémák is előkerüljenek. A tanulók ismerkedjenek meg az információszerzés, tárolás, értékelés és kreatív felhasználás folyamatával. Tanuljanak meg ismereteket szerezni különböző digitális technológiák segítségével a más tantárgyak tanulása során felmerülő témakörökben. Kollaboratív tevékenységgel használják fel a megszerzett ismereteket például kiselőadások, tanulmányok, projektek során. *A digitális eszközökkel készített alkotások (kiselőadás, projekt) alkalmasak a hitbéli elköteleződés kifejezésére. A problémamegoldás* a hétköznapi élethelyzetek, a tanulási feladatok, a munkavégzés fontos részét képezi. A feladatok eredményes megoldásához azok megértése, részekre bontása, majd a megfelelő lépések tervezett, precíz végrehajtása szükséges. A problémamegoldás egyre gyakrabban digitális eszközökkel történik, ezért a digitális kultúra tantárgy tanulási eredményei között kiemelt szerepet kap a problémamegoldás témaköre.

Az *algoritmizálás, programozás* ismerete elősegíti az olyan elvárt készségek fejlesztését, amelyek a digitális eszközökkel történő problémamegoldásban, a kreativitás kibontakozásában és a logikus gondolkodásban nélkülözhetetlenek. Ez az alapfokú képzés második nevelési-oktatási szakaszában blokkprogramozással valósul meg, ami játékos, de az algoritmikus gondolkodást jól fejlesztő eszközt biztosít. A blokkprogramozás az iskola lehetőségeitől függően sokféle módon megvalósítható: használhatunk robotot, készíthetünk mobilalkalmazásokat, alkalmazhatunk mikrokontrollert, vagy futtathatunk valamilyen asztali, kifejezetten a blokkprogramozáshoz készült fejlesztői környezetet. A programozási feladatok kezdetben mindig olyanok legyenek, melyeket a tanulók informatikai eszköz nélkül is el tudnak játszani, hogy legyen személyes élményük a megoldandó feladattal kapcsolatosan.

Az *információs technológiákat* nem csak a digitális szolgáltatások igénybevételéhez használjuk, azok ma már az állampolgári kötelezettségek teljesítéséhez is szükségesek. A webes és mobilkommunikációs eszközök széles választéka, felhasználási területük gazdagsága lehetővé teszi a tanórák rugalmas alakítását, és szükségessé teszi a tanulók bevonását a tanulási folyamat tervezésébe – beleértve ebbe a tanulók saját mobil eszközeinek alkalmazását is. A témakör feldolgozása során nem a technikai újdonságokra kell helyezni a

hangsúlyt, hanem az „okos eszközök” „okos használatára”, vagyis a tudatos felhasználói és vásárlói magatartás alakítására, a biztonsági okokból bevezetett korlátozások megismerésére és elfogadására.

A digitális kultúra órákon megjelenő református tartalmat, a tananyag feldolgozására szolgáló, maga a pedagógus által kitűzött feladatok tartalmazzák. (Digitális eszközökkel készített képek, bemutatók, információkeresés, weblapok keresztyén tartalma, képes dokumentumok témája.) A készített alkotások alkalmasak a hitbeli bizalom kifejezésére. Az alkalmazott munkaformák pl. csoportmunka lehetőséget teremt arra, hogy a tanulóknál kialakuljon és megszilárduljon a vallásos értékrend: egymás elfogadása, segítése, összetartozás érzése.

A HELYI TANTÁRGYI TANTERV ÁTTEKINTÉSE

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5. évfolyam Digitális kultúra			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Algoritmizálás és blokkprogramozás	7		7
Online kommunikáció	1	1	2
Robotika	6		6
Szövegszerkesztés	4	2	6
Bemutatókészítés	2	2	4
Multimédiás elemek készítése	2	2	4
Az információs társadalom, e-Világ	3		3
A digitális eszközök használata	2		2
Évfolyam összesen:	27	7	34

6. évfolyam Digitális kultúra			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Algoritmizálás és blokkprogramozás	7		7
Online kommunikáció	3		3
Robotika	5		5
Szövegszerkesztés	3	3	6
Bemutatókészítés	2	2	4

Multimédiás elemek készítése	2	2	4
Az információs társadalom, e-Világ	3		3
A digitális eszközök használata	2		2
Évfolyam összesen:	27	7	34

7. évfolyam Digitális kultúra			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Algoritmizálás és blokkprogramozás	5	2	7
Online kommunikáció	2		2
Robotika	2	2	4
Szövegszerkesztés	4		4
Bemutatókészítés	2	1	3
Multimédiás elemek készítése	3		3
Táblázatkezelés	4	2	6
Az információs társadalom, e-Világ	3		3
A digitális eszközök használata	2		2
Évfolyam összesen:	27	7	34

8. évfolyam Digitális kultúra			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Algoritmizálás és blokkprogramozás	6	2	8
Online kommunikáció	2		2
Robotika	2	2	4
Szövegszerkesztés	3	1	4
Bemutatókészítés	3		3
Multimédiás elemek készítése	3		3
Táblázatkezelés	4	2	6
Az információs társadalom, e-Világ	2		2
A digitális eszközök használata	2		2
Évfolyam összesen:	27	7	34

A TANTERV HELYI TANTERVÉBEN A KERETTANTERV KIEGÉSZÍTÉSÉRE BIZTOSÍTOTT ÓRAKERET FELHASZNÁLÁSA

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5. évfolyam: DIGITÁLIS KULTÚRA	Szabad órakeret:	7
---------------------------------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Online kommunikáció	Etikus és hatékony online kommunikáció az iskolai élethez (egyházi programok) és más tantárgyakhoz kapcsolódó csoportmunka érdekében.	1
Szövegszerkesztés	Részletes feladatleírás alapján, református eseményhez kapcsolódó dokumentumok önálló szerkesztése. Gyakorlás, témazáró.	2
Bemutatókészítés	Prezentáció készítése kiselőadáshoz (helyszínek a Bibliában). Gyakorlás, témazáró.	2
Multimédiás elemek készítése	Kép, hang és video önálló rögzítése és tárolása digitális eszközökkel, a református egyházzal kapcsolódó témában (pl. interjú az iskolalelkésszel)	2
Összesen:		7

6. évfolyam: DIGITÁLIS KULTÚRA	Szabad órakeret:	7
---------------------------------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Szövegszerkesztés	Képeket, ábrákat, különböző karakter- és bekezdésformázással készült szövegeket, szimbólumokat tartalmazó dokumentumok készítése, pl. Bibliakalauz. Tehetség gondozás.	3
Bemutatókészítés	Egyházi ünnepekhez kapcsolódó prezentáció készítése. Tehetség gondozás.	2

Multimédiás elemek készítése	Az intézményünk hitéletének bemutatása, saját eszközzel készített videóval. Tehetséggondozás.	2
Összesen:		7

7. évfolyam: DIGITÁLIS KULTÚRA	Szabad órakeret:	7
--------------------------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Algoritmizálás és blokkprogramozás	Templomi liturgia algoritmusának elemzése. Gyakorlás, problémamegoldás.	2
Robotika	A diákok „A robotok és az egyház” címmel projekt munka során iskolánk hitoktatóinak bepillantást nyújtanak a mesterséges intelligencia világába.	2
Bemutatókészítés	Tájékoztató, animált bemutató készítése „Lelki nap az iskolánkban”.	1
Táblázatkezelés	Adatok gyűjtése: pl. az éves/havi/heti istentiszteletek száma, igehirdetők, stb. Az összegyűjtött adatok táblázatos elrendezése táblázatkezelő alkalmazással.	2
Összesen:		7

8. évfolyam: DIGITÁLIS KULTÚRA	Szabad órakeret:	7
--------------------------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Algoritmizálás és blokkprogramozás	Úrvacsora algoritmusának leírása egy lehetséges algoritmusleíró eszközzel. Gyakorlás, problémamegoldás.	2
Robotika	Gyakorlás, vezérlési feladatok megoldása, tehetséggondozás.	2
Szövegszerkesztés	Kész minta alapján szöveges dokumentumok önálló létrehozása, például keresztlevél, konfirmációs adatlap készítése	1
Táblázatkezelés	Intézményünk tanulóinak felekezeti hovatartozás szerinti eloszlása, statisztikai elemzése. Gyakorlás, tehetséggondozás.	2
Összesen:		7

TANTÁRGYI ISMERTETŐ: 5-6. ÉVFOLYAM

5-6. évfolyam

Míg a digitális kultúra fejlesztése a 3–4. évfolyamon a tevékenykedtetés módszerével, gyakran digitális eszközök közvetlen használata nélkül történik, addig az 5–6. évfolyamon a tanulók már rendszeresen használják a számítógéptermet és az iskola számítógépes hálózatát.

A tanulóktól már más tantárgyaknál is elvárás a *digitális írástudás* alapszintű ismerete, így a digitális kultúra tantárgy keretében a megfelelő szakmai-módszertani alapozásra, a tipográfiai ismeretekre, a diakockák megfelelő elrendezésére, a képek és ábrák célszerű beillesztésére kerül a hangsúly. Az *ismeretek alkalmazása, mélyítése* gyakran más tantárgyak keretében történik, ezért nélkülözhetetlen a *tantárgyi koncentráció*, a projektmunkák megvalósítása, a feladatok teammunkában történő megoldása.

A problémamegoldás során a felső tagozatra áttérve az alsó tagozaton már megismert *blokkprogramozást* folytatjuk tovább, az életkornak megfelelő, az iskolában rendelkezésre álló eszközökkel. A *vezérlőszervezetek* megismerése után azok tudatos választását, kezelésének jártasságát kell kialakítani. A hangsúlyt azonban nem a mélyebb összefüggésekre (pl. programozási tételekre) kell helyezni, hanem a problémák játékos, de átgondolt, kreatív megközelítésére, *algoritmikus megoldására*, többféle lehetőség végig gondolására.

Az 5–6. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

- Algoritmizálás és blokkprogramozás
- Online kommunikáció
- Robotika
- Szövegszerkesztés
- Bemutatókészítés
- Multimédiás elemek készítése
- Az információs társadalom, e-Világ
- A digitális eszközök használata

Témakör	Algoritmizálás és blokkprogramozás	Órakeret	
		5. évfolyam 7 óra	6. évfolyam 7 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése A problémamegoldáshoz tartozó algoritmus elemek megismerése; algoritmus leírásának módja		

	<p>Nem számítógéppel megoldandó feladatok algoritmizálása</p> <p>Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolata</p> <p>Szekvencia, elágazások és ciklusok; egyszerű algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján</p> <p>A programozás építőkövei</p> <p>Számok és szöveges adatok</p> <p>A vezérlési szerkezetek megfelelői egy programozási környezetben</p> <p>Elágazások, feltételek kezelése; többirányú elágazás; ciklusok fajtái</p> <p>Animáció, grafika programozása</p> <p>A program megtervezése, kódolása</p> <p>Tesztelés, elemzés</p>
Fogalmak	<p>algoritmus, folyamat, adat, adattípus, szöveges adatok, számok, bemenet, kimenet, problémamegoldó tevékenység, változó, algoritmus leírása, szekvencia, elágazás, ciklus, ciklusok fajtái, feltétel, algoritmustervezés, lépésenkénti finomítás elve, fejlesztői felület, blokkprogramozás, kódolás, tesztelés, elemzés, hibajavítás</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Életkorának és érdeklődési körnek megfelelő hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése</p> <p>Az algoritmizálás nem számítógépes megvalósítása, az algoritmus eljátszása, személyes élmények szerzése</p> <p>Vezérlőszerkezetek tudatos választását igénylő blokkprogramozási feladatok megoldása</p> <p>Változók használatát igénylő folyamatok programozása, és a kimeneti eredmények elemzése szélsőséges bemeneti értékek esetén</p> <p>Projekt munkában egyszerű részekre bontott feladat elkészítése a részfeladatok megoldásával és összeállításával</p> <p>Jól részekre bontható projektfeladat megoldása páros vagy csoport munkában</p> <p>Mozgások vezérlése valós és szimulált környezetben, az eredmények tesztelése, elemzése</p> <p>Objektum tulajdonságának és viselkedésének beállítását igénylő feladat megoldása blokkprogramozási környezetben</p>	
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – érti, hogyan történik az egyszerű algoritmusok végrehajtása a digitális eszközökön; – egyszerű algoritmusokat elemez és készít; – ismeri a kódolás eszközeit; – adatokat kezel a programozás eszközeivel.

	<p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat; – ismeri és tanári segítséggel használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit; – ismeri és használja a programozási környezet alapvető eszközeit; – a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven; – tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről; – mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.
--	---

Témakör	Online kommunikáció	Órakeret	
		5. évfolyam 1+1 óra	6. évfolyam 3 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Online kommunikációs csatornák önálló használata, online kapcsolattartás Etikus és hatékony online kommunikáció a csoportmunka érdekében Online identitás védelmében teendő lépések, használható eszközök Adattárolás és -megosztás felhőszolgáltatások használatával		
Fogalmak	online identitás, etikus online kommunikáció , e-mail, chat, felhőszolgáltatások, adattárolás, megosztás		
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Elektronikus levél írása, üzenetküldő és csevegőprogram használata az elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával</p> <p>Az adatok védelmét biztosító lehetőségek használata az online kommunikációs alkalmazásokban</p> <p>Személyes adatok, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben adatok tárolása és megosztása a családi és az iskolai környezet elektronikus szolgáltatásai, felhőszolgáltatások segítségével</p>			
Helyi többlet 5. évfolyam		<p>Etikus és hatékony online kommunikáció az iskolai élethez (egyházi programok) és más tantárgyakhoz kapcsolódó csoportmunka érdekében.</p>	
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait; – ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat. 		

	<p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket; – önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.
--	---

Témakör	Robotika	Órakeret	
		5. évfolyam 6 óra	6. évfolyam 5 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése Algoritmus készítése lépésekre bontással Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével A gyakorlati életből vett egyszerű problémák megoldása algoritmusok segítségével Robotvezérlési alapfogalmak Szenzorok, robotok vezérlésének kódolása blokkprogramozással Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során</p>		
Fogalmak	robot, szenzor, algoritmus, blokkprogramozás, kódolás, vezérlés		
Javasolt tevékenységek	<p>Alapszolgáltatásokat nyújtó program előállítás blokkprogramozás segítségével Blokkprogramozás használatával az események és azok kezelésének megismerése egyszerű játékok készítése kapcsán Robotok vezérlése blokkprogramozással Geometrikus ábrák útján mozgó robot programozása A környezeti akadályokra reagáló robot programozása</p>		
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit; – adatokat gyűjt szenzorok segítségével; – mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit. 		

--	--

Témakör	Szövegszerkesztés	Órakeret	
		5. évfolyam 4+2 óra	6. évfolyam 3+3 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Szövegszerkesztési alapelvek Szöveges dokumentumok létrehozása, formázása Feladatlírás, illetve minta alapján dokumentumok szerkesztése A dokumentum céljának megfelelően képek választása, beillesztése, átméretezése, elhelyezése Adott tanórai, iskolai, hétköznapi problémához dokumentum készítése Nyelvi funkciók kritikus használata, helyesírás-ellenőrzés, elválasztás Az információforrások etikus felhasználásának kérdései		
Fogalmak	szövegbevitel, megnyitás, mentés, kijelölés, másolás, törlés, áthelyezés, szövegegységek, karakter, karakter formázása, karakter típusa, karakter stílusa, karakter mérete, bekezdés, bekezdés formázása, behúzás, margó, lapméret, helyesírás-ellenőrző, elválasztás, kép beillesztése, képméret változtatása, információforrások etikus felhasználása, idézés szabályai		
Javasolt tevékenységek			
Nyomtatott dokumentumokban alkalmazott betű- és bekezdésformátumok elemzése Egyszerű hétköznapi szöveges dokumentumok elkészítése, például: feliratok, tájékoztató táblák, napirend, menü Az iskolai élethez, hétköznapi problémához, adott tanórai vagy más tantárgyakhoz kapcsolódó szöveges dokumentum készítése projektmunka keretében, például fogalmazás készítése vagy egy földrajzi terület bemutatása			
Helyi többlet 5. évfolyam	Részletes feladatlírás alapján, református eseményhez kapcsolódó dokumentumok önálló szerkesztése. Gyakorlás, témazáró.		
Helyi többlet 6. évfolyam	Képeket, ábrákat, különböző karakter- és bekezdésformázással készült szövegeket, szimbólumokat tartalmazó dokumentumok készítése, pl. Bibliakalauz. Tehetséggondozás.		

Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket; – a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat; – ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás); – etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.
----------------------------	---

Témakör	Bemutatókészítés	Órakeret	
		5. évfolyam 2+2 óra	6. évfolyam 2+2 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Szöveget, képet tartalmazó prezentáció létrehozása, formázása, paramétereinek beállítása</p> <p>Feladatlírás, illetve minta alapján prezentáció szerkesztése</p> <p>Bemutatószerkesztési alapelvek</p> <p>A bemutató objektumaira animációk beállítása</p> <p>Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása</p> <p>Az információforrások etikus felhasználásának kérdései</p>		
Fogalmak	<p>prezentáció, animáció, dokumentumformátum, csoportmunka eszközei, lényegkiemelés, információforrások etikus felhasználása</p>		
Javasolt tevékenységek			
<p>Minta alapján bemutató létrehozása, paramétereinek beállítása</p> <p>Feladatlírás alapján prezentáció szerkesztése</p> <p>Bemutató készítése projektmunkában végzett tevékenység összegzéséhez, bemutatásához, a megfelelő szerkezet kialakításával, az információforrások etikus használatával</p>			
Helyi többlet 5. évfolyam		Prezentáció készítése kiselőadáshoz (helyszínek a Bibliában). Gyakorlás, témazáró.	

Helyi többlet <i>6. évfolyam</i>		Egyházi ünnepekhez kapcsolódó prezentáció készítése. Tehetséggondozás.
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat; – ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket; – etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza; – a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat. 	

Témakör	Multimédiás elemek készítése	Órakeret	
		5. évfolyam 2+2 óra	6. évfolyam 2+2 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Feladatleírás, illetve minta alapján rasztergrafikus ábra létrehozása, összehasonlítása, szerkesztése és illesztése különböző típusú dokumentumokba</p> <p>Digitalizáló eszközök megismerése. Kép, hang és video digitális rögzítése</p> <p>Képszerkesztési műveletek: beillesztés, vágás, kitöltés, kijelölés, színválasztás, feliratozás, retusálás, képméret változtatása, transzformációk</p> <p>Más tantárgyaknál felmerülő problémák megoldása grafikai programmal: ábrák készítése, képek, fotók szerkesztése</p>		
Fogalmak	<p>rajz, rasztergrafika létrehozása, rasztergrafika szerkesztése, rajzeszközök; kép, hang, video digitális rögzítése; digitalizáló eszköz, képszerkesztési műveletek, transzformációk, színválasztás, retusálás, képméret változtatása</p>		
Javasolt tevékenységek			
<p>A tárolt multimédiás elemek megosztása társakkal, feldolgozása páros és kiscsoportos munkaformában</p>			

<p>A saját eszközzel készített képből, videóból képrészlet kivágása prezentációhoz való felhasználás céljából</p> <p>Képkorrekció végrehajtása saját készítésű digitális képeken, ami a további alkalmazáshoz vagy feldolgozáshoz szükséges</p> <p>Bittérképes rajzolóprogrammal ábrakészítés más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában</p> <p>Bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban vektorgrafikus rajzeszközökkel ábrakészítés más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában</p>	
<p>Helyi többlet 5. évfolyam</p>	<p>Kép, hang és video önálló rögzítése és tárolása digitális eszközökkel, a református egyházhoz kapcsolódó témában (pl. interjú az iskolalelkésszel)</p>
<p>Helyi többlet 6. évfolyam</p>	<p>Az intézményünk hitéletének bemutatása, saját eszközzel készített videóval. Tehetséggondozás.</p>
<p>Tanulási eredmények</p>	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót; – digitális képeken képkorrekciót hajt végre. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít; – bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.

Témakör	Az információs társadalom, e-Világ	Órakeret	
		5. évfolyam 3 óra	6. évfolyam 3 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Az információ szerepe a modern társadalomban</p> <p>Információkeresési technikák, stratégiák</p> <p>Adatok biztonságos kezelése, technikai és etikai problémák</p> <p>Az informatikai eszközök használatának következményei a személyiségre és az egészségre vonatkozóan</p>		
Fogalmak	<p>e-Világ; e-ügyintézés; virtuális személyiség; információs társadalom; adatbiztonság; adatvédelem; digitális eszközöktől való függőség</p>		
Javasolt tevékenységek			

<p>Elektronikus levél írása hivatalos, iskolai, családi és baráti címzettnek</p> <p>Nyilvános és baráti fórumba hozzászólás, posztolás, mások hozzászólásának értékelése</p> <p>A családi és iskolai kapcsolatokban az elektronikus kommunikációs szabályok értékelése</p> <p>Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata</p> <p>Megfigyelések végzése és értelmezése a közösségi portálokon, keresőmotorok használata közben rögzített szokásokról, érdeklődési körökről, személyes profilokról</p> <p>Érdeklődési körnek, tanulmányoknak megfelelően információk keresése valamelyik keresőmotorban, és a találatok hatékony szűrése</p>	
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a digitális környezet, az e-Világ etikai problémáit; – ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – önállóan keres információt, a találatokat hatékonyan szűri; – az internetes adatbázis-kezelő rendszerek keresési űrlapját helyesen tölti ki; – ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét; – védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.

Témakör	A digitális eszközök használata	Órakeret	
		5. évfolyam 2 óra	6. évfolyam 2 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai</p> <p>Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata</p> <p>Az informatikai eszközök be- és kiviteli perifériái, a háttértárak, továbbá a kommunikációs eszközök. A felhasználás szempontjából fontos működési elvek és paraméterek</p> <p>Az informatikai eszközök, mobileszközök operációs rendszerei</p> <p>Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés</p> <p>Felhőszolgáltatások igénybevétele, felhasználási területei, virtuális személyiség és a hozzá tartozó jogosultságok szerepe, kezelése</p> <p>Állományok tárolása, kezelése és megosztása a felhőben</p>		

Fogalmak	adat, információ, hír, digitalizálás, minőség, ergonómia, be- és kiviteli periféria, háttértár, kommunikációs eszközök, fájl, fájlműveletek, mappa, mappaműveletek, mobil eszközök operációs rendszere, helyi hálózat, jogosultságok, etikus információkezelés
Javasolt tevékenységek	<p>A digitális eszközök feladatot segítő felhasználása projektfeladatokban</p> <p>Bemutatóhoz, projektfeladathoz tartozó állományok rendezett tárolása a lokális gépen, azok megosztása a társakkal a felhőszolgáltatáson keresztül</p> <p>Projektfeladathoz kapcsolódóan használandó perifériák lehetőségeinek megismerése, használata</p>
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül; – önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét; – önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat; – használja a digitális hálózatok alapszolgáltatásait. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat; – az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat; – értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról beszámol.

TANTÁRGYI ISMERTETŐ: 7-8. ÉVFOLYAM

7-8. évfolyam

A 7–8. évfolyam tananyaga szervesen kapcsolódik az 5–6. évfolyam tananyagához, annak spirális-teraszos logikát követő mélyítése, bővítése.

A digitális írástudás témaköreinek feldolgozása – az életkornak, ezáltal a magasabb absztrakciós szintnek, valamint a nagyobb közismereti tudásnak megfelelően – lehetővé teszi összetettebb problémák megoldását. Új elemként jelenik meg az *adatok táblázatos elrendezése, vektorgrafikus ábrák* beillesztése, valamint kitekintés a *webes dokumentumok*

világába. A digitális írástudás alapjainak elsajátítását a 8. évfolyam végére lényegében lezárjuk.

A problémamegoldás fejlesztésében új témakörként jelenik meg a *táblázatkezelés*, amely alapszinten ugyan, de kerek egészet alkot. Az algoritmizálás, programozás témakörében a tanulók már csoportmunkában önállóan fejlesztenek *blokkalapú programokat*, megismerkednek az 5–6. osztályban tanulttól eltérő platformmal is. A 8. osztály végére a blokkprogramozás mint algoritmizálási, kódolási eszköz lezárásra kerül.

Az 7–8. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

- Algoritmizálás és blokkprogramozás
- Online kommunikáció
- Robotika
- Szövegszerkesztés
- Bemutatókészítés
- Multimédiás elemek készítése
- Táblázatkezelés
- Az információs társadalom, e-Világ
- A digitális eszközök használata

Témakör	Algoritmizálás és blokkprogramozás	Órakeret	
		7. évfolyam 5+2 óra	8. évfolyam 6+2 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az algoritmikus gondolkodást segítő informatikai eszközök és szoftverek használata Hétköznapi tevékenységekből a folyamat és az adatok absztrakciója A problémamegoldó tevékenység tervezési és szervezési kérdései A problémamegoldáshoz tartozó algoritmusok megismerése. Algoritmus leírásának egy lehetséges módja Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolata Az elemi adatok megkülönböztetése, kezelése és használata Szekvencia, elágazások és ciklusok. Egyszerű algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján Példák típusalgoritmus használatára		

	<p>A vezérlési szerkezetek megfelelői egy programozási környezetben</p> <p>Elágazások, feltételek kezelése, többirányú elágazás, ciklusok</p> <p>Változók, értékadás. Eljárások, függvények alkalmazása</p> <p>A program megtervezése, kódolása</p> <p>Animáció, grafika programozása</p> <p>Mozgások vezérlése</p> <p>Tesztelés, elemzés</p> <p>Az objektumorientált gondolkodás megalapozása</p> <p>Mások által készített alkalmazások paramétereinek a program működésére gyakorolt hatásának vizsgálata</p>
Fogalmak	<p>algoritmuselemek, tervezési folyamat, adatok absztrakciója, algoritmusleírási mód, szekvencia, elágazás, ciklus, elemi adat, egyszerű algoritmusok tervezése, vezérlési szerkezetek, eljárás, függvény, kódolás, animáció, grafika programozása, objektumorientált gondolkodás, típusfeladatok, tesztelés, elemzés, hibajavítás</p>
Javasolt tevékenységek	
<p>Hétköznapi algoritmusok leírása egy lehetséges algoritmusleíró eszközzel</p> <p>Vezérlőszerkezetek tudatos választását igénylő blokkprogramozási feladatok megoldása</p> <p>Típusalgoritmusok – összegzés, másolás, eldöntés, maximumkiválasztás – használatát igénylő programozási feladatok megoldása</p> <p>Projekt munkában egyszerű részekre bontott feladat elkészítése a részfeladatok megoldásával és összeállításával</p> <p>Egyszerű algoritmussal megadható mozgások vezérlése valós és szimulált környezetben, az eredmények tesztelése, vizsgálata a lehetséges paraméterek függvényében</p> <p>Adatok kezelését, változók használatát igénylő folyamatok programozása</p> <p>Új objektum létrehozását igénylő feladatok megoldása blokkprogramozási környezetben</p>	
Helyi többlet 7. évfolyam	<p>Templomi liturgia algoritmusának elemzése. Gyakorlás, problémamegoldás.</p>
Helyi többlet 8. évfolyam	<p>Úrvacsora algoritmusának leírása egy lehetséges algoritmusleíró eszközzel. Gyakorlás, problémamegoldás..</p>
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – értelmezi az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolatát; – egyszerű algoritmusokat elemez és készít; – ismeri a kódolás eszközeit; – adatokat kezel a programozás eszközeivel.

	<p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat; – ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit; – a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven; – tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről; – vizsgálni tudja a szabályozó eszközök hatásait a tantárgyi alkalmazásokban.
--	--

Témakör	Online kommunikáció	Órakeret	
		7. évfolyam 2 óra	8. évfolyam 2 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Online kommunikációs csatornák használata, online kapcsolattartás Etikus és hatékony online kommunikáció a csoportmunka érdekében Online identitás védelmében teendő lépések, használható eszközök Adattárolás és megosztás felhőszolgáltatások használatával		
Fogalmak	online identitás, e-mail, chat, felhőszolgáltatások		
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Elektronikus levél írása, üzenetküldő és csevegőprogram használata az elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával</p> <p>Etikus és hatékony online kommunikáció az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó csoportmunka érdekében</p> <p>Az adatok védelmét biztosító lehetőségek használata az online kommunikációs alkalmazásokban</p> <p>Személyes adatok, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben adatok tárolása és megosztása a családi és az iskolai környezet elektronikus szolgáltatásai, felhőszolgáltatások segítségével</p>			
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait; – ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő 		

	<p>fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;</p> <ul style="list-style-type: none"> – önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.
--	--

Témakör	Robotika	Órakeret	
		7. évfolyam 2+2 óra	8. évfolyam 2+2 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével</p> <p>Szenzorok funkciói, paraméterei, használata</p> <p>Szenzorok, robotok vezérlésének kódolása blokkprogramozással</p> <p>Vezérlési feladatok megoldása objektumokkal, eseményvezérelten</p> <p>Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során</p>		
Fogalmak	robot, mesterséges intelligencia, szenzor, blokkprogramozás, vezérlési szerkezetek, vezérlés, elágazás, ciklus		
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>A környezeti tárgyakra, akadályokra reagáló robot programozása</p> <p>Akadálypályát teljesíteni képes robot programozása</p> <p>A robot szenzorokkal gyűjtött adatainak rögzítése, feldolgozása egy akadálypályán; a viselkedés módosítása a gyűjtött adatoknak megfelelően</p>			
Helyi többlet 7. évfolyam		A diákok „A robotok és az egyház” címmel projektmunka során iskolánk hitoktatóinak bepillantást nyújtanak a mesterséges intelligencia világába.	
Helyi többlet 8. évfolyam		Gyakorlás, vezérlési feladatok megoldása, tehetséggondozás.	
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – adatokat gyűjt szenzorok segítségével; – mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit. 		

Témakör	Szövegszerkesztés	Órakeret	
		7. évfolyam 4 óra	8. évfolyam 3+1 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Szöveget, képet, ábrát, táblázatot tartalmazó dokumentumok létrehozása, formázása</p> <p>Feladatleírás, illetve minta alapján dokumentumok szerkesztése</p> <p>Szövegszerkesztési alapelvek. A szöveg tipográfiája, tipográfiai ismeretek. Szöveges dokumentumok szerkezete, objektumok. Élőfej és élőláb</p> <p>Táblázat beszúrása a szövegbe. A táblázat formázása</p> <p>Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása</p> <p>Mentés különböző formátumokba</p> <p>Az információforrások etikus felhasználásának kérdései</p>		
Fogalmak	<p>szövegszerkesztési alapelvek, tipográfia, dokumentumok szerkezete, objektumok, élőfej, élőláb, táblázat szövegben, táblázat tulajdonságai, dokumentumformátumok, csoportmunka eszközei, webes dokumentumkészítés, információforrások etikus felhasználása</p>		
Javasolt tevékenységek			
<p>Adott tanórai vagy más tantárgyokhoz kapcsolódó problémához, az iskolai élethez, hétköznapi problémához szöveget, képet, ábrát, táblázatot tartalmazó dokumentum készítése önállóan vagy projektmunka keretében, például tanulmány egy adott történelmi korról</p> <p>Adott dokumentum tartalmának megfelelő szerkezet kialakítása, például levélpapír készítése és sablonként történő mentése, élőfej és élőláb kialakítása és formázása, vízjel szerepeltetése egy kép beszúrásával</p> <p>Az elkészített dokumentum környezetbarát nyomtatásának megbeszélése, mentése és megnyitása PDF formátumban</p> <p>Szöveges dokumentum megosztása online tárhelyen</p>			
Helyi többlet 8. évfolyam		<p>Kész minta alapján szöveges dokumentumok önálló létrehozása, például keresztlevél, konfirmációs adatlap készítése</p>	
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum 		

	<p>készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;</p> <ul style="list-style-type: none"> – a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat; – ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás); – a szöveges dokumentumokat többféle elrendezésben jeleníti meg papíron, tisztában van a nyomtatás környezetre gyakorolt hatásaival; etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.
--	---

Témakör	Bemutatókészítés	Órakeret	
		7. évfolyam 2+1 óra	8. évfolyam 3 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Szöveget, táblázatot, ábrát, képet, hangot, animációt, videót tartalmazó prezentáció létrehozása, formázása, paramétereinek beállítása</p> <p>Feladatlírás, illetve minta alapján prezentáció szerkesztése</p> <p>Bemutatószerkesztési alapelvek. A mondandóhoz illeszkedő megjelenítés</p> <p>Automatikusan és az interaktívan vezérelt lejátszás beállítása a bemutatóban</p> <p>Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása</p> <p>Az információforrások etikus felhasználásának kérdései</p>		
Fogalmak	<p>prezentáció, multimédiás objektum, dokumentumformátumok, csoportmunka eszközei, lényegkiemelés, dokumentum belső szerkezete, információforrások etikus felhasználása</p>		
Javasolt tevékenységek			
<p>Prezentáció készítése kiselőadáshoz (a digitális kultúrához, más tantárgyakhoz, az iskolai élethez, hétköznapi problémához kapcsolódó feladat)</p> <p>Bemutató készítése projektmunkában végzett tevékenység összegzéséhez, bemutatásához, a megfelelő szerkezet kialakításával az információforrások etikus használatával</p> <p>Rövid rajzfilm készítése prezentációkészítő alkalmazással</p> <p>Elkészített prezentáció megjelenítése többféle elrendezésben, mentése különböző formátumokba</p>			
Helyi többlet 7. évfolyam		Tájékoztató, animált bemutató készítése „Lelki nap az iskolánkban”.	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:		

	<ul style="list-style-type: none"> – egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat; – ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket; – etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza; – a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.
--	--

Témakör	Multimédiás elemek készítése	Órakeret	
		7. évfolyam 3 óra	8. évfolyam 3 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Kép, hang és video digitális rögzítése (képek szkennelése, digitális fotózás, videofelvétel-készítés) és javítása</p> <p>Multimédia alapelemek: fotó, hang, video készítése, szerkesztése, felhasználása előadásokhoz és bemutatókhoz</p> <p>Raszter- és vektorgrafikai ábra összehasonlítása, szerkesztése és illesztése különböző típusú dokumentumokba</p> <p>Feladatleírás, illetve minta alapján vektorgrafikus ábra készítése. Görbék, csomópontok felhasználása rajzok készítésében. Csomópontműveletek</p>		
Fogalmak	<p>képek szkennelése, digitális fotózás, videofelvétel-készítés, fotó, hang, video készítése, szerkesztése, felhasználása, rasztergrafika, vektorgrafika, görbék, csomópontok, csomópontműveletek</p>		
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>A mindennapi, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó kép, hang és video rögzítése szkenneléssel, digitális fényképezőgéppel, okostelefonnal</p> <p>Rögzített, illetve rendelkezésre álló multimédia-alapelemek: fotó, hang, video szerkesztése és felhasználása előadásokhoz, bemutatókhoz</p> <p>Feladatleírás, illetve minta alapján raszter- és vektorgrafikai ábra készítése, szerkesztése, módosítása különböző dokumentumokba, előadásokhoz és bemutatókhoz</p> <p>Ábrakészítés során egyszerű transzformációs műveletek, igazítások, csoportműveletek használata</p> <p>Olyan grafikai feladatok megoldása, amelyek algoritmikus módszereket igényelnek: másolás,</p>			

klónozás, tükrözés, geometriai transzformációk	
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót; – digitális képeken képkorrekciót hajt végre. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít; – bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.

Témakör	Táblázatkezelés	Órakeret	
		7. évfolyam 4+2 óra	8. évfolyam 4+2 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Az adatok csoportosítási, esztétikus megjelenítési lehetőségei</p> <p>Táblázatkezelési alapfogalmak: cella, oszlop, sor, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, adattípus. Adatok táblázatos formába rendezése, feldolgozása. Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás elsajátítása</p> <p>Statisztikai adatelemzés, statisztikai számítások. Statisztikai függvények használata táblázatkezelőkben</p> <p>Adatok feldolgozását segítő számítási műveletek</p> <p>Feladatok a cellahivatkozások használatára. Relatív és abszolút cellahivatkozás. Saját képletek szerkesztése. Függvények használata, paraméterezés</p> <p>Más tantárgyaknál felmerülő problémák megoldása a táblázatkezelő program segítségével</p> <p>Az adatok grafikus ábrázolási lehetőségei. Diagram létrehozása, szerkesztése. Diagramtípusok</p>		
Fogalmak	<p>táblázatkezelési alapfogalmak, cella, oszlop, sor, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, adatok táblázatos formába rendezése, adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás, relatív és abszolút cellahivatkozás, saját képletek szerkesztése, függvények használata, paraméterezés, adatok csoportosítása, diagram létrehozása, diagram szerkesztése, diagramtípusok</p>		
Javasolt tevékenységek			
<p>Mérési eredmények, nyomtatott és online adathalmazok, táblázatok elemzése</p> <p>Összegyűjtött adatok táblázatos elrendezése táblázatkezelő alkalmazással</p>			

<p>A problémának megfelelő adattípusok, adatformátumok, képletek, függvények alkalmazása egy táblázatkezelő programban</p> <p>Egy-egy adatsorból többféle diagram készítése, az adatok megtévesztő ábrázolásának felismerése</p> <p>Más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben az adatok feldolgozása táblázatkezelő program segítségével</p>	
<p>Helyi többlet 7. évfolyam</p>	<p>Adatok gyűjtése: pl. az éves/ havi/heti istentiszteletek száma, ígehirdetők, stb. Az összegyűjtött adatok táblázatos elrendezése táblázatkezelő alkalmazással.</p>
<p>Helyi többlet 8. évfolyam</p>	<p>Intézményünk tanulóinak felekezeti hovatartozás szerinti eloszlása, statisztikai elemzése. Gyakorlás, tehetséggondozás.</p>
<p>Tanulási eredmények</p>	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – az adatokat táblázatos formába rendezi és formázza; – problémákat old meg táblázatkezelő program segítségével. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – cellahivatkozásokat, matematikai tudásának megfelelő képleteket, egyszerű statisztikai függvényeket használ táblázatkezelő programban; – az adatok szemléltetéséhez diagramot készít; – tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról.

Témakör	Az információs társadalom, e-Világ	Órakeret	
		7. évfolyam 3 óra	8. évfolyam 2 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Az információs technológiai fejlesztés gazdasági, környezeti, kulturális hatásainak felismerése</p> <p>Az információ szerepe a modern társadalomban</p> <p>Információkeresési technikák, stratégiák, többszemponutú keresés</p> <p>A digitális eszközök egészségre és személyiségre gyakorolt hatásai</p> <p>Az adatbiztonság és adatvédelem tudatos felhasználói magatartásának szabályai</p>		
Fogalmak	<p>e-Világ, e-kereskedelem, e-bank, e-állampolgárság, virtuális személyiség, információs társadalom, adatvédelem, internetes bűnözés, digitális eszközöktől való függőség</p>		

<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Az információs társadalom múltjában kijelölt szakasz (például ókori számolási módszerek vagy elektromechanikus gépek) projektmódszerrel történő feldolgozása</p> <p>Az állampolgári jogok és kötelességek online gyakorlása, például bejelentkezés egészségügyi vizsgálatra vagy veszélyeshulladék-lerakási címek keresése</p> <p>Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló, biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata</p> <p>Megfigyelések végzése és értelmezése a közösségi portálokon, keresőmotorok használata közben rögzített szokásokról, érdeklődési körökről, személyes profilokról</p> <p>Az adatok és az online identitás védelmét biztosító lehetőségeket alkalmazása, például a közösségi oldalakon elérhető személyes adatok keresése, korlátozása és törlése</p> <p>Több szempontú, hatékony információkeresési feladatok megoldása más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában</p>	
<p>Tanulási eredmények</p>	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a digitális környezetet, az e-Világ etikai problémáit; – ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét; – online gyakorolja az állampolgári jogokat és kötelességeket; – ismeri az információkeresés technikáját, stratégiáját és több keresési szempont egyidejű érvényesítésének lehetőségét; – tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket; – védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.

Témakör	A digitális eszközök használata	Órakeret	
		7. évfolyam 2 óra	8. évfolyam 2 óra
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai</p> <p>Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata</p> <p>Az informatikai eszközök be- és kiviteli perifériái, a háttértárak, továbbá a kommunikációs eszközök. A felhasználás szempontjából fontos működési elvek és paraméterek</p>		

	<p>Az informatikai eszközök, mobil eszközök operációs rendszerei</p> <p>Az operációs rendszer segédprogramjai. Az állományok és könyvtárak tömörítése</p> <p>Az operációs rendszerek, helyi hálózatok erőforrásainak használata, jogosultságok ismerete. Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés</p> <p>Felhőszolgáltatások igénybevétele, felhasználási területei, virtuális személyiség és a hozzá tartozó jogosultságok szerepe, kezelése.</p> <p>Alkalmazások a virtuális térben. Állományok tárolása, kezelése és megosztása a felhőben</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>adat, információ, hír, digitalizálás, digitalizálás minősége, kódolás, kódolási problémák, ergonómia, be- és kikapcsolás folyamata, be- és kiviteli periféria, háttértár, kommunikációs eszközök, működési elv, működési paraméterek, hálózatok felhasználási területei, mobil eszközök operációs rendszere, operációs rendszerek eszközkezelése, operációs rendszer segédprogramjai, állományok és könyvtárak tömörítése, helyi hálózat, jogosultságok, etikus információkezelés</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Digitális eszközök és perifériáinak feladatot segítő felhasználása projektfeladatokban</p> <p>Bemutatóhoz, projektfeladathoz tartozó állományok rendezett tárolása a lokális gépen, azok megosztása a társakkal a felhőszolgáltatáson keresztül</p> <p>Adatok tömörített tárolása, továbbítása a hálózaton keresztül az együttműködés érdekében</p> <p>Történelmi, földrajzi témák feldolgozásához térinformatikai, térképkalkalmazások felhasználása</p> <p>A 3D megjelenítés lehetőségeinek felhasználása tantárgyi feladatokban</p> <p>Közös munka esetén a digitális erőforrásokhoz tartozó hozzáférési és jogosultsági szintek megismerése</p>	
<p>Tanulási eredmények</p>	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül; – önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét; – önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat; – használja a digitális hálózatok alapszolgáltatásait. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – tapasztalatokkal rendelkezik az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobil eszközökre fejlesztett alkalmazások használatában; – az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói

	<p>hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat;</p> <ul style="list-style-type: none"> – értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról beszámol; – tapasztalatokkal rendelkezik a digitális jelek minőségével, kódolásával, tömörítésével, továbbításával kapcsolatos problémák kezeléséről; – ismeri a térinformatika és a 3D megjelenítés lehetőségeit.
--	---

Dráma és színház 5. évfolyam

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Az 5. évfolyamon a dráma és színház tantárgy éves alapóraszámja: 34 óra

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára – Dráma és színház 5-8. évfolyam

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:

**A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:
Mészáros Csaba igazgató**

**A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
5. évfolyam: általános tantervű tanulócsoportok osztálykeretek között**

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Törzsanyag	Helyi tervezésű órakeret
5.	1	34	27	7

5. évfolyam			
Tematikai egység rövid címe	Törzsanyag	Helyi tervezésű órakeret	Témakör összidőkerete
1. Szabályjátékok, népi játékok	7		7
2. Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, tánccal)	3	+1	4
3. Rögtönzés	4	+1	5
4. Saját történetek feldolgozása	4	+1	5
5. Műalkotások feldolgozása	2	+1	3
6. Dramaturgiai alapfogalmak	2	+1	3
7. A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)	1	+1	2
8. Színházi műfajok, stílusok	1	+1	2
9. Színházi előadás megtekintése	3		3
Évfolyam összesen	27	+7	34

Tantárgyi célok, feladatok

A dráma és színház tanítása olyan művészeti és művészetpedagógiai tevékenység, amelynek célja az élményeken keresztül történő megértés, valamint a kommunikáció, a kooperáció, a kreativitás fejlesztése, az összetartozás érzésének erősítése. A dráma és színház kreatív folyamata szolgálja a tanulók ön- és társismeretének gazdagodását, segíti az oldottabb és könnyebb kapcsolatépítést és kapcsolatfenntartást.

A tanulói tevékenységek a gondolatok és érzelmek kifejezését, ezzel együtt különböző drámai és színházi kifejezési formák megismerését, alkalmazásuk elsajátítását és értelmezését szolgálják. A dramatikus tevékenység gyakorlása és tanulása hozzájárul az önazonosság erősítéséhez és a nemzeti, helyi vagy nemzetiségi közösségi tudat kialakításához.

Kompetenciák

A dráma és színház tevékenységei nagy szerepet játszanak a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott valamennyi kompetencia fejlesztésében.

Fejleszti a tanulás kompetenciáit, mert a tanuláshoz kapcsolódó sikeresség megélt élményként jelenik meg, mely más tárgyak tanulásához is pozitív megerősítést ad.

Fejleszti a kommunikációs kompetenciákat, mert a dráma és színház keretei között sokféle önkifejezési forma (verbális, vokális, nonverbális) alkalmazására és gyakorlására van lehetőség, ami a kommunikációs lehetőségek körét a megszokotthoz képest erőteljesen kitérít. A kommunikáció folyamatában a tanulók nyitottan, érzékenyen és kritikusan viszonyulnak mások véleményéhez, illetve konstruktív párbeszéd folytatására törekednek.

Fejleszti a digitális kompetenciákat, hiszen a tanulók kezében lévő digitális eszközök a hétköznapi kommunikáció mindennapos eszközei, melyeket konkrét vagy szimbolikus tartalommal gyakran alkalmaznak kortárs élethelyzetekben. Emellett a dramatikus tevékenységek során a tanulók azonosítják a digitális környezet kínálta lehetőségeket és veszélyeket is, érvényesen foglalkozhatnak a magánszféra, a személyes adatok és a digitális identitás meglétével vagy hiányával, veszélyeztetésével vagy biztonságával.

Fejleszti a matematikai, gondolkodási kompetenciákat, hiszen a dramatikus tevékenységek folyamán és következtében a tanuló motivált a problémák azonosítására, a kérdések megfogalmazására, a bizonyítékok keresésére és értékelésére, a logikus érvelés alkalmazására, a következtetések levonására, és megalapozott információkra, tényekre és bizonyítékokra támaszkodó döntésekre törekszik. Ugyanakkor a dráma és színház tevékenységei teret adnak a szabad asszociáción alapuló, divergens gondolkodási szakaszoknak is, a fantázia, kreatív megközelítések szabadságának, melyek szintén nagy szerepet játszanak a gondolkodás fejlesztésében.

Fejleszti a személyes és társas kapcsolati kompetenciákat, hiszen a tantárgy tanulásának jellemzője a gazdag önkifejezési formák támogatása, ami segíti az önismeret, a reális önértékelés kialakulását, ugyanakkor a csoportos együttműködésben, közös cél érdekében zajló munka erősíti az érdekérvényesítés és az alkalmazkodás dinamikus egyensúlyában zajló konfliktusmegoldások folyamatát.

A tantárgy sajátosságai miatt nagyban fejleszti a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciáit, hiszen a tárgy tanulása során a tanuló olyan készségeket sajátít el, amelyek magukban foglalják gondolatok, tapasztalatok és érzések befogadását és kifejezését a művészetek és más kulturális kifejezőmódok széles körében.

Végül a személyiségfejlesztésben betöltött szerepe miatt fejleszti a munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciákat is.

A tantárgy sajátos fejlesztési céljai

A dráma és színház tanítása komplex művészeti és művészetpedagógiai tevékenység, amely interakciókon keresztül, játék, cselekvés és tapasztalat útján éri el célját, a dramatikus tevékenységben megvalósuló tanulást.

A dráma és színház eszközeinek megismerése és kreatív alkalmazása segíti a tanulók személyes megnyilvánulását, az önbizalom megteremtését, kapcsolatteremtő képességének kibontakoztatását. Szolgálja a tanulók beszédfejlesztését, mozgásfejlesztését, önkifejezését, ön- és társismeretének gazdagodását. Szerepet játszik a koncentráció, a figyelemösszpontosítás, a térbeli tájékozódás, az érzékelés fejlesztésében, az együttműködési készség kialakításában.

A dramatikus tevékenységekben, a játékokban, a problémaközpontú tematikus foglalkozásokban való cselekvő részvétel során megélt egyéni és közösségi élményeken keresztül fejlődnek a tanulók alkotó és befogadó, valamint kommunikációs és szocializációs készségei, képességei.

5. évfolyam

Témakör	Szabályjátékok, népi játékok	Órakeret 7 óra
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – felfedezi a tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságait és összefüggéseit; – megfigyeli, azonosítja és értelmezi a tárgyi világ jelenségeit; – felidézi a látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatásokat; – kitalál és alkalmaz elképzelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatásokat; – tudatosan irányítja és összpontosítja figyelmét a környezete jelenségeire; – koncentrált figyelemmel végzi a játékszabályok adta keretek között tevékenységeit; – megfigyeli, azonosítja és értelmezi a környezetéből érkező hatásokra adott saját válaszait; – értelmezi önmagát a csoport részeként, illetve a csoportos tevékenység alkotó közreműködőjeként. 	
Fejlesztési feladatok és	<ul style="list-style-type: none"> – Beszéd- és légzéstechnikai gyakorlatok (a hangsúly-, a beszédtempó- és a hangmagasságváltásra épülő gyakorlatok) 	

ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatások felidézése – Koncentrációs és lazítógyakorlatok az ismert gyakorlatok formai nehezítésével, illetve új gyakorlatok megismerésével – A figyelem összpontosítása és tudatos irányítása a környezet jelenségeire – Térérzékelést, tájékozódást, koordinációt, egyensúlyérzéklet fejlesztő gyakorlatok – A tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságainak és összefüggéseinek felfedezése – Csoportépítő játékok.
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – A kifejező közlés technikai alapjainak elsajátítása – artikulációs gyakorlatok, tempó-, hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok (pl. beszédre készítő játékok, hanggyakorlatok) – Beszédgyakorlatok szavakkal, szókapcsolatokkal, mondatokkal; beszédgyakorlatok egyszerű, könnyen tanulható szövegekkel – Nem verbális kommunikációs játékok: beszéd nélküli gyakorlatok egész csoportban különféle kommunikációs helyzetekben, kis csoportokban és párosával – Koncentrációs gyakorlatok a figyelem irányítására, a mozgás koordinációjára, az együttműködésre, az egymáshoz igazodásra csoportos és páros formákban – A térérzékelést, a térbeli tájékozódást, a mozgáskoordinációt fejlesztő egyszerűbb gyakorlatok – Az egész csoport együttműködését igénylő játékok
Fogalmak	beszédtechnika, légzéstechnika, hangerő, hangmagasság, hangterjedelem, hangszín, hanglejtés, beszédtempó, beszédritmus, szünettartás, testtartás, gesztus, mimika, tekintet, koncentráció, lazítás, egyensúly, koordináció, térhasználat, együttműködés

Témakör	Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, táncsal)	Órakeret 4 óra + 1
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – fejleszti az együttműködésre és a konszenzus kialakítására irányuló gyakorlatát; – adekvát módon alkalmazza a verbális és nonverbális kifejezés eszközeit; – felfedezi a tárgyi világ kínálta eszközöket, ezek művészi formáit (pl. a bábót és a maszkot); – használja a tér sajátosságaiban rejlő lehetőségeket; – felfedezi a feszültség élményét és szerepét a dramatikus tevékenységekben; – felismeri a helyzetek feldolgozása során a szerkesztésben rejlő lehetőségeket. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Az együttműködésre és a konszenzus kialakítására irányuló gyakorlat fejlesztése – A verbális és nonverbális kifejezés eszközeinek adekvát módon történő 	

	<p>alkalmazása</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tér sajátosságaiban rejlő lehetőségek figyelembevétele a dramatikus játékokban – A tárgyi világ kínálta eszközök, és ezek művészi formáinak (pl. a báb és a maszk) alkalmazása a dramatikus játékok során – A feszültség élményének és szerepének felfedezése a dramatikus tevékenységben – Kommunikációs játékok – Interakciós játékok <p>+ Felkészülés egyházi, nemzeti ünnepekre</p>
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – Csoporton belüli kommunikációt és együttműködést erősítő játékok – Megadott témára, címre alkotott állóképek, képsorozatok – Egyszerű szituációk megjelenítése különféle eszközrendszerek használatával (pl. némajáték, számsorok, halandzsa) – Bábos, maszkos formák használata a szerepbelépés elősegítésére, illetve a játéklehetőségek kitérítésére
Fogalmak	drámajáték, kommunikáció, interakció

Témakör	Rögtönzés	Órakeret 5 óra + 1
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az alkotótevékenység során használja a megismert kifejezési formákat; – felfedezi a szerepbe lépésben és az együttjátszásban rejlő lehetőségeket; – felismeri és alapszinten alkalmazza a kapcsolat létrehozásának és fenntartásának technikáit. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A szerepbe lépésben és az együttjátszásban rejlő lehetőségek felfedezése – A kapcsolat létrehozási és fenntartási technikáinak alapszinten történő alkalmazása – Rögtönzéses gyakorlatok közösen egyeztetett karakterek szerepeltetésével – Rögtönzés közösen választott témára, a tanár által megadott szervezési formában – A rögtönzés értelmezése, megvitatása – A rögtönzésre épülő alkotótevékenység során a megismert kifejezési formák alkalmazása <p>+ Felkészülés műsorokra, családi istentiszteletekre.</p>	
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – Rögtönzés a tanár által megadott témák vagy fogalmak alapján – Rögtönzés a tanulók által közösen kidolgozott cselekményvázra (jelenetvázra) építve – Szituációs játékok a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával, befejezetlen történetre – Nem verbális kifejezőeszközökre építő rögtönzések (pl. témára, fogalomra, mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal) – Feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és közös értelmezése; 	

	<p>a szereplők cselekvési lehetőségeinek keresése (célok, szándékok, gátak vizsgálata)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rögtönzés a megismert kifejezési formák alkalmazásával
Fogalmak	szituációk alapelemei, szerep, szerepbe lépés, típusok ábrázolása

Témakör	Saját történetek feldolgozása	Órakeret 5 óra + 1
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – megkülönbözteti és alapszinten alkalmazza a dramaturgiai alapfogalmakat; – értelmezi a megélt, a látott-hallott-olvasott, a kitalált történeteket a különböző dramatikus tevékenységek révén; – felismeri és megvizsgálja a problémahelyzeteket és azok lehetséges megoldási alternatíváit; – alkalmazza a tanult dramatikus technikákat a helyzetek megjelenítésében. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Történetek (látott, hallott, olvasott, a tanár által hozott, a tanulók élményeiből építkező) dramatikus feldolgozása – A kiscsoportos dramatikus tevékenységben a vizsgált tartalmakhoz a tanulók önálló döntései alapján formai megoldások társítása – Történetek, élmények dramatikus feltárása során a tanár és a tanulók által közösen választott bábos, zenés vagy mozgásos elemek alkalmazása – Történetek, döntési helyzetek értelmezése, megvitatása <p>+ Rövid jelenetek, műsorok előadása osztály, iskolai, gyülekezeti körben.</p>	
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – Spontán beszédre készítő gyakorlatok (pl. közös mondandó, történetgazda) – Feszültségteli jelenetek felidézése kiscsoportos rögtönzések formájában – Közös történetalkotás feszültségteli jelenetekre építve – Analóg történetek alkotása, analóg helyzetek dramatikus feldolgozása – A távolítás egyéb technikáinak alkalmazása (pl. a megfordítás vagy a szerepcserlehetőségeinek alkalmazása) – A szereplő sokszorozása adta lehetőségek kibontása, alkalmazása (pl. a szereplő és a belső hangok külön választása) – Távolítás más művészeti területek formanyelvének alkalmazásával 	
Fogalmak	forma és tartalom, feszültség, hatás, döntési helyzet	

Témakör	Műalkotások feldolgozása	Órakeret 3 óra + 1
Tanulási	A témakör tanulása eredményeként a tanuló:	

eredmények	<ul style="list-style-type: none"> – értelmezi a megélt, a látott-hallott-olvasott, a kitalált történeteket a különböző dramatikus tevékenységek révén; – felismeri és megvizsgálja a problémahelyzeteket és azok lehetséges megoldási alternatíváit.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A látott-hallott-olvasott történetek különböző dramatikus tevékenységekkel történő értelmezése – Irodalmi művekben megjelenő döntési helyzetek elemzése, feldolgozása dramatikus tevékenységekkel (pl. balladák, mesék, elbeszélő költemények, mítoszok, mondák, kortárs irodalmi alkotások, a tanulókat érdeklő konfliktushelyzetek, emberi problémák alapján) – Az irodalmi művekben megjelenő döntési helyzetek lehetséges megoldási alternatíváinak felismerése és vizsgálata különféle dramatikus tevékenységekkel – Dramatikus improvizációk irodalmi művek vagy (nép) hagyomány felhasználásával – Különböző irodalmi vagy művészeti alkotások (pl. zene, képzőművészet, film, fotó, iparművészet) játékon, megjelenítésen keresztül történő megközelítése <p>+ Bibliai témájú történetek feldolgozása.</p>
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – Ritmusjátékok a műelemzésben – Különböző művészeti alkotások maszkos, bábos és/vagy mozgásos, táncos dramatikus tevékenységekkel történő megközelítése – Különböző karakterek kifejezése, jellemzése mozgással, táncsal – Művészi szövegrészek, a (nép) hagyomány szövegeinek és/vagy más elemeinek felhasználása különböző dramatikus tevékenységekben
Fogalmak	fény-árnyék, hangsúlyos pontok, kontraszt, forma, méretarány, ritmus a művészetben, tempó, harmónia, diszharmónia

Témakör	Dramaturgiai fogalmak	Órakeret 3 óra + 1
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – megkülönbözteti és alapszinten alkalmazza a dramaturgiai alapfogalmakat; – felismeri és azonosítja a dramatikus szituációk jellemzőit (szereplők, viszonyrendszer, cél, szándék, akarat, konfliktus, feloldás). 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A szerep alapelemeinek (funkció, karakter, viszonyok) felismerése és alkalmazása dramatikus játékok során – A cselekmény alapelemeinek (téma, történet, cselekmény, esemény) felismerése és alkalmazása dramatikus játékok során – A dramatikus szituációk alapelemeinek (szereplők, hely, idő, viszonyrendszer, probléma) felismerése és azonosítása <p>+ Bibliai történetek cselekményének felismerése, tanulságok megalkotása.</p>	
Javasolt	– Szerepjátékok megadott dramaturgiai szerkezetekre	

tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – Közös történetépítés dramatikus eszközökkel – A felépített és megjelenített történetek dramaturgiai szempontú elemzése
Fogalmak	szerep, funkció, karakter, viszony, téma, történet, cselekmény, cselekményszál, esemény

Témakör	A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)	Órakeret 2 óra + 1
Tanulási eredmények	A témakör tanulása eredményeként a tanuló: <ul style="list-style-type: none"> – felfedezi a kommunikációs jelek jelentéshordozó és jelentésteremtő erejét; – felismeri és azonosítja a dráma és a színház formanyelvi sajátosságait a látott előadásokban. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A szöveg megjelenési formái a színpadon – A kommunikációs jelek jelentéshordozó és jelentésteremtő erejének felismerése – A színház akusztikus kifejezőeszközei (élő zene, zöreje stb.) – A színházi vizualitás eszközei (díszlet, jelmez, fény stb.) – Bábhasználat, bábszínház - Mozgás és tánc a színpadon + Mások véleményének meghallgatása, saját vélemény kulturált megfogalmazása. 	
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – Hangra, zörejre, ritmusra, zenére épülő dramatikus tevékenységek – Kísérletezés a színházi vizualitás eszközeivel dramatikus tevékenységek során – Dramatikus tevékenységek berendezési tárgyakkal, kellék- és jelmezhasználattal – Kapcsolatfelvétel, dialógus, monológ szöveges, mozgásos, táncos, maszkos, bábos tevékenységekben – A színházi kifejezőeszközök használatának értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben 	
Fogalmak	dialógus, monológ, élő zene, hangeffekt, díszlet, jelmez, fényeffekt, báb, maszk, árnyjáték	

Témakör	Színházi műfajok, stílusok	Órakeret 2 óra + 1
Tanulási eredmények	A témakör tanulása eredményeként a tanuló: <ul style="list-style-type: none"> – felismeri és azonosítja a dráma és a színház formanyelvi sajátosságait a látott előadásokban. 	
Fejlesztési feladatok és	<ul style="list-style-type: none"> – Alapvető színpadi műfajok felismerése és megkülönböztetése – Alapvető színpadi műfajok jellemző jegyeinek elkülönítése és egyes 	

ismeretek	<p>elemeinek alkalmazása saját játékokban</p> <ul style="list-style-type: none"> – A színházi előadások formanyelvi jellemzőinek felismerése és azonosítása a látott előadásokban – Egyszerűbb stílusgyakorlatok <p>+ A társakkal való együttérzés megértése és segítségadás fontosságának, alkalmazása a társakkal való kapcsolatokban.</p>
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – A komikus jelenetek jellemzőinek vizsgálata dramatikus tevékenységekkel – A zene, az ének színpadi alkalmazásának lehetőségei dramatikus tevékenységekben, és ennek megfigyelése színpadi munkában – Szöveges, mozgásos, bábos stílusgyakorlatok – Paródia-játékok a megismert műfajokhoz és stílusokhoz – A színházi műfajok, stílusok értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben
Fogalmak	tragédia, komédia, vígjáték, bohózat, színmű, opera, táncjáték, stílus

Témakör	Színházi előadás megtekintése	Órakeret 3 óra
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – felfedezi a színházi kommunikáció erejét; – felismeri a színházi élmény fontosságát; – a színházi előadást a dramatikus tevékenységek kiindulópontjául is használja. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Előadástípusok és műfajok alapvető jellemzőinek felismerése – A tanár és a tanulók által közösen választott típusú és műfajú színházi előadás megtekintése – A színházi kommunikáció erejének felfedezése – A színházi élmény fontosságának felismerése – Élmények megfogalmazása irányított beszélgetés keretében – Élmények feldolgozása dramatikus tevékenységformák segítségével – A színház közösségi feladatai, funkciói 	
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – A közösen látott előadás megbeszélése, megvitatása, értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben – A színpad összetett hatásrendszerének vizsgálata – A szereplők és a történet színpadi ábrázolásának értelmezése – A színpadi térformáknak és használatuk következményeinek vizsgálata – A zene, a mozgás és a tánc színpadi szerepének, hatásának értelmezése 	
Fogalmak	színjáték, színpad, színész, néző, szervezési feladatok	

Egyházi ének 4-5. évfolyam

Helyi tantárgyi tanterv

Általános tantervű tanulócsoportok

4. és 5. évfolyamok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Az egyházi ének tantárgyat a hitoktatás részeként, de ökumenikus módon, teljes osztályok részvételével oktatjuk. A tanterv 4. és 5. évfolyamos tanulócsoportokra készült, de adaptálható más évfolyamra is.

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
4.	1	34	27	7
5.	1	34	27	7

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

*Az 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet mellékleteiben kiadott kerettanterv az egyházi ének tantárgyhoz nem rendel óraszámot, ezért a református jogszabályok és az eddigi gyakorlat alapján a hit- és erkölcstan 2-2 óra mellé a fent említett évfolyamokon egyházi ének tantárgyként heti +1 órát szánunk az egyházi énekanyag megismertetésére a hitoktatásra szánt órakeretben.

Megjegyzés:

- Jelen tantervi javaslatunk a 4. és 5. évfolyamon számol az egyházi ének tantervi oktatásával.
- • A lehetőség azonban megvan arra is, hogy az iskola e helyett más évfolyamokon tanítsa az egyházi éneket.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Magyarországi Református Egyház közoktatási törvénye (MRE 2005. évi II. törvény) 31.§ (3) bekezdésében előírt egyházi ének tantárgy bevezetésének végrehajtásáról szóló Zs-96 /2006 MRE Zsinati határozat mellékleteként megjelent kerettantervi ajánlás alapján, de összhangban a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet mellékleteiben kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv A- változatával készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

Az egyháziénekek-óra pedagógiai szakmai eredményességét segíti az ének-zene tantárgy tanórai és az énekkar szakköri keretekben végzett tevékenysége.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:

Az RPI ének tantervi munkacsoportja: Draskóczy Balázs, Dr. Farkasné Sajó Márta, Körösmezei-Varga Zsuzsanna, Laczkó Éva

A tantárgy helyi tantervét átdolgozta: Fekete Csilla

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta Mészáros Csaba igazgató

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése – fejlesztési területek szerinti bontásban

Tematikai egység rövid címe	4. osztály	5. osztály
1. Zenei reprodukció - Éneklés	27	27
2. Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	1	1
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	1	1
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	2	2
5. Zenei befogadás – Zenehallgatás	3	3
Évfolyam összesen:	34	34

Tantárgyi bevezető

A keresztyén éneklés lényegének summáját Pál apostol Kolossébeliekhez írt levelében találhatjuk (Kol 3,16): „*A Krisztusnak beszéde lakozzék tibennetek gazdagon, minden bölcsességben; tanítván és intvén egymást zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel, hálával zengedezvén a ti szívetekben az Úrnak.*” Csomasz Tóth Kálmán értelmezésével az éneklés lényege tehát a következő:

- Krisztusnak beszéde. Nem emberé, még ha ember mondja, éneklis is.
- Bennünk kell, hogy lakozzon; nem átmenetileg, hanem állandóan, s így belőlünk kell, hogy kiáradjon mások felé is.
- Gazdagon – nem szegényesen, árválkodva, hanem bőségesen.

- Minden bölcsességben, teljes, nem csak rész szerint való mértékben, elménket teljesen áthatva, kizárólagosan ráfigyelve.
- Tanítván és intvén: nem csupán gyönyörködtetésért, s még inkább nem kikapcsolódásért, pihenésképpen, hanem mintha Isten kérne, tanítana általunk (2Kor 5,20)
- Egymást, mivel az egyetemes papság elve szerint mindenki tanító és tanítvány.
- Zsoltárokkal, mint amik felidézik Isten nagy tetteit, aki tegnap, ma és örökké ugyanaz.
- Dicséretekkel, mint amik dicsőítik az Urat, s magasztalják a Messiást.
- Lelki énekekkel, mint amiket a Szentlélek ihlet
- Hálával zengedezvén, mert ez vele szemben az egyetlen lehetséges magatartás.
- Szívetekben – mély és személyes megtelítődéssel, Áprily Lajos megfogalmazásában: „hű szájjal és hű szívvel” (Református énekeskönyv: 167.)
- Az Úrnak, akié a dicséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás

A kötelező jelleggel egyházi ének néven oktatott tantárgy rövid múltra tekint vissza. Ez azonban sosem jelentette azt, hogy ne oktatták volna az egyházi éneket. Sőt régen az ének-vagy zeneóra egyházi énekek éneklését, és egyházzenei tudás továbbadását jelentette elsősorban. Ebbe a szemléletbe hozott változást Ádám Jenő és Kodály Zoltán azóta világhírűvé vált „Kodály-módszer”- e, mely anyagát tekintve kibővítette a tantárgyat: ettől kezdve – az egyházi ének mellett – népdalok, műdalok éneklése, zenei ismeretek megszerzése, zenetörténeti korok megismerése képezte a tárgy tananyagát. Érthető, hogy ez a tananyag nem volt átadható heti egy órában, szükségessé vált hát az óraszám növelése 2-3 órára. A háború után szépen lassan átszerkesztették az ének-zene könyvek anyagát; rövidesen kikerültek, új – „haladó” – szöveget kaptak az egyházi énekek. A kieső anyagot igyekeztek pótolni, azonban így is idővel sokak szemében túltreprezentálttá vált a tárgy. A rendszerváltás, és az azzal együtt járó nyitás politikája, mely szükségessé, korszerűvé tette a nyugati nyelvek tanítását iskoláinkban, valamint az ennek idejére eső technikai-informatikai forradalom, mely megkövetelte a számítástechnika tanításának jelentőségét, a tanórák számának növekedését eredményezte; kézenfekvőnek látszott hát – ellensúlyozásképpen – az ének-zene órák számának csökkentése.

A rendszerváltás után újrainduló egyházi iskolákban a régi hagyományok alapján természetesnek tűnt az egyházi énekek visszavétele a tananyagba. Az igény több részről is megfogalmazódott: szükség volt egyrészt arra, hogy a vallás mondanivalója mellett annak liturgiai külsőségeit is megismerje a tanuló, másrészt arra, hogy az egykor „lefejezett” ének tantárgy újra teljessé lehessen, s nem utolsó sorban arra, hogy a politikai okokból mellőzött kultúrkinccs ismét hozzáférhető legyen.

Érthető volt ugyanakkor a fenntartó egyházak részéről az a törekvés is, hogy az iskolák egyházi voltát kihangsúlyozni alkalmasabb tantárgyak és műveltségi területek nagyobb jelenlétét kívánták meg. A megoldást már nehezebb volt megtalálni: Voltak iskolák, melyek próbálkoztak az egyházi ének integrálásával az ének-zene tantárgyba, ez azonban az óraszám emelése nélkül nem volt több látszatintézkedésnél.

A Magyarországi Református Egyház az egyházi éneket önálló tantárgyként a rendszerváltás óta először 2004-ben szerepeltette, a középiskolai képzésbe illeszthető nyelvi előkészítő évfolyam tantervi ajánlásában. A heti egy órás, egy éves egyházi ének tanterv a Református Pedagógiai Intézet gondozásában született meg. Ezzel nagy hiányosságot törlesztettünk. – Egy évvel később, 2005-ben a Zsinat az 1995-ös közoktatási törvényének módosításával előírta az egyházi ének tantárgy bevezetését és oktatását a református egyházi fenntartás alatt működő alap- és középfokú közoktatási intézmények számára. Az egyházi ének oktatása a hit- és erkölcsstan órákkal együtt több jelentős pedagógiai célt szolgál református iskoláinkban.

A tananyag döntő részben az 1948-as, hivatalban lévő énekeskönyvből válogat. (Énekeskönyv magyar reformátusok használatára. Szerkesztőbizottság elnöke: Dr. Csomasz Tóth Kálmán.) Kiegészítésképpen ajánljuk a 2006-ban a Kálvin Kiadó gondozásában megjelent, „Az Úrnak zengjen az ének” című hivatalos ifjúsági énekgyűjtemény használatát (szerkesztette: Berkesi Sándor). A törvényhez illeszkedő, új kerettanterv összeállításában a tananyag kiválasztása során figyelembe vettük az életkori sajátosságokon és a tantárgyi célrendszeren túl a rendszerváltás előtti debreceni református kántorképző tanfolyam gyülekezeti ének tantárgyának követelményét, mint a '48-as református énekeskönyv anyagának oktatásához készült egyetlen zsinórmértéket, illetve az elmúlt évtizedek himnológiai kutatási eredményeit. Tantervünk 4. és 6. évfolyamra szól, de a művészetek műveltségterület ének-zene modulrendszerén belül (11-12. évfolyam) is kidolgoztunk egy 36 órás egyházi ének témájú – bővített énekanyagra épülő – tantervi modult. Ezt az adott egységen belül tesszük közzé. Szükséges megjegyeznünk, hogy jelen helyi tanterv az egyházi ének fent hivatkozott kerettantervét teljesen új rendszerbe szedve közli. Ennek magyarázata, hogy az iskolák helyi tanterve – s ezen belül a tantárgyi helyi tantervek – egységes rendet kíván, kívánnak meg, melyből az egyházi ének sem lóghat ki. Továbbá azt is jelezni kívántuk ezzel az egységességgel, hogy az ének-zene tantárgy és az egyházi ének sok tekintetben vállvetve halad. Ebből adódik tehát, hogy az egyházi ének kerettanterv témacsoportjai helyett – hasonlatosan az ének-zene tárgyhoz – mi is fejlesztési célokra bontottuk az adott év tananyagát. Az óraszámok aránya rámutat arra, hogy az egyházi ének tárgy a református gyülekezeti gyakorlat énekeinek tanítását tűzi ki elsődleges céljául, s minden egyéb (pl. kreatív zenei tevékenység, kottaolvasás, zenehallgatás) ennek van alárendelve.

Az egyházi ének tantárgy célja:

- a közös éneklés, zenélés élményének felmutatása
- a ma általánosan használt gyülekezeti énekek megismertetése, megtanítása, különös tekintettel a történeti értékre
- tanítani, gondozni a 16-17. században egyházunkban használt, és a 19. század elején nagyrészt félreállított közép-európai – s ezen belül magyar – dallamkörből származó dicséreteket és a genfi zsoltárokat; ezek egy része ma már általánosan ismert, nagyobbik részük azonban még mindig elhanyagolt
- ezt a dallamvilágot képviselő, de nem énekeskönyvből származó énekek megtanítása

- a fenti körön kívül elsősorban az európai egyházi énekkincs legértékesebb dallamait megismertetni a hozzájuk kapcsolódó zeneirodalmi művekkel, feldolgozásokkal kontextusban
- zeneértő és -érző képesség fejlesztése segítségével a személyes hit és az osztályközösség gyülekezeti jellegének megerősítése, illetve az önmegismerésre, empátiára, kommunikációra való nevelés
- a más felekezetekkel közös énekanyag bemutatása, ezáltal a más felekezetek iránti elfogadásra való nevelés
- a gyülekezeti ének sajátos összetevőinek, a református és más felekezetek énekeskönyvének megismertetése
- a gyülekezeti éneklés megszerettetése, az élményekből fakadó kollektív és egyéni éneklési kedv felkeltése, az éneklési kultúra továbbfejlesztése.
- az egyetemes egyházzenei kultúra iránti érdeklődés felkeltése, s az egyházzenei kultúra minél szélesebb körének bemutatása
- kapcsolódás a hit- és erkölcsstan tantárgyhoz, annak segítése a gyülekezeti énekek megtanítása által
- a közös iskolai rendezvények énekes és zenei anyagának megtanítása, színesítése, művelése
- a zenei hallás fejlesztésével a zenei emlékezet és képzelet fejlesztése
- a történelmi időszemlélet kialakítása, az összefüggések felismertetése, megláttatása egyes történelmi korok és stíluskorszakok segítségével

Az egyházi ének tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a témák egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, de folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, s zenét is hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

A tantárgy fejlesztési céljai rokonságban állnak a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI - rendelet mellékleteiben kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv által megfogalmazottakkal:

Éneklés

- Az iskolai egyházzenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás.
- Az órai munkát kiegészíti a kórus, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés örömét a tanulók a hétköznapi számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)
- A hit- és erkölcsstan órákon, az iskolai áhítatokon, ünnepeken, gyülekezeti alkalmakon az egyháziének-órák énekanyaga helyére kerülhet, s igazi közösségi élménnyé válhat.

- Az énekes anyag nagy része a Református Énekeskönyv énekei közül kerül ki, melyet kiegészít az újabb kori, vagy kortárs populárisabb ifjúsági énekek valamint bibliai szövegű kánonok köre – elsősorban a befogadói és reflektív hozzáállás különbségeinek érzékeltetése valamint a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése.

- A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.
- A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Felismerő kottaolvasás

- A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés mélységeihez is jelentősen hozzájárulhat. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.
- Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában.
- A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. Az egyházi énekekből vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A szöveg értelmezése rávilágít a énekek gazdag tartalmi világára, szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát. Az egyházi énekek a népdalokhoz hasonlóan nem a felismerő kottaolvasás gyakorló példái. Csak akkor kell szolmizáltatni, ha az a szebb, tisztább megszólaltatást segíti.
- A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A

zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés mélységeihez is jelentősen hozzájárulhat. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.

- Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában.
- A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. Az egyházi énekekből vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A szöveg értelmezése rávilágít a énekek gazdag tartalmi világára, szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát. Az egyházi énekek a népdalokhoz hasonlóan nem a felismerő kottaolvasás gyakorló példái. Csak akkor kell szolmizáltatni, ha az a szebb, tisztább megszólaltatást segíti.

Befogadói kompetenciák fejlesztése

- A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatói magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.
- Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadjává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul. Az alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. Az alsóbb osztályokban a mozgás és az éneklés szorosan összekapcsolódik. A zeneérzés fejlesztése mellett a mozgás is lehetőséget ad a zenei jelenségek megéreztetésére és megértésére, a zenei készségek elmélyítésére is.
- Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: lehetőleg minden órán legyen zenehallgatás, amely az élmény (örömszerző) funkcion túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.
- Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal

forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését.

- A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.
- A zeneelméleti, egyházzenei és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott énekkel és zeneművel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia, ezért teljes mértékben mellőzendő az öncélú adatközlés és a nagy mennyiségű memorizálás. Egy szerzői életrajz ismertetésében például nem az önmagukban semmitmondó dátumok és a tartózkodási helyek felsorolása és visszakérdezése, hanem a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átéreztetése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges tartalom. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kiegészítő, tájékozódást könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formatan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha segítenek a gyerekeknek átérezni azokat a zenei jelenségeket, amelyekről szólnak.
- Zenehallgatás
- A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.
- Nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével, kapcsolódva a tanult énekekhez a zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk.
- Az egyháziének-órák zenehallgatási anyaga elsősorban az énekeskönyv énekanyagának feldolgozásai a zeneirodalom különböző korszakaiban, szemléltetve a formai és műfaji gazdagságot, stílusbeli sokszínűséget. Ízelítőt adunk a szórakoztató zene és az egyházzene kölcsönhatásaiból (dicsőítés különböző műfaji keretek között), s keressük a művek adott korszaktól és stílustól független értékét.
- Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.
- Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a

zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.

- Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

Tárgyi feltételek:

- Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
- Megfelelő méretű, jól szellőztethető terem a kórusmunkához, kottatár
- Ötvonalas tábla, mágneses tábla, vagy digitális tábla
- Ritmushangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók
- Számítógép internetkapcsolattal, projektor vagy digitális tábla
- Hangtár, hozzáférhető hanganyag
- Tankönyvek
- Református énekeskönyvek, egyházi énekgyűjtemények

Az egyházi ének tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjék, azok fejlesztésében részt vegyen. Az erkölcsi nevelés a keresztyén értékrend felmutatásában, annak megismerésére való buzdításban, elfogadására való ösztönzésben jelenik meg. Az egyházi ének tanít, int, nevel. Teszi ezt elsősorban az egyes énekek szövege és a hozzá szervesen kapcsolódó bibliai történetekben, egyháztörténeti eseményekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás által. A tantárgy órája a vallási és nemzeti ünnepekre való készülés fontos terepe, s mint ilyen nem csupán nemzeti öntudatra, hanem európai azonosságtudatra is nevel. Református énekkincsünk történeti, irodalmi és zenei szempontból is kapcsol a nemzeti és az európai értékekhez egyaránt. Az énekek tartalma – a közbenjáró imádság – közelebb visz az egymás iránti elfogadás és felelősségvállalás sokszor nehezen megélhető valóságához. Az énekekből helyes istenismeretet és helyes önismeretet is tanulhatnak diákjaink. A tantárgy folyamatosan törekszik annak a látásmódnak a fejlesztésére, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges, s kötelessége a teremtett világot őrizni és védeni.

Az egyháziéneke-órák zenei nevelés irányába ható tevékenységeinek együtt kell haladnia az adott évfolyam ének-zene óráival, így mind az adott pedagógiai szakaszra vonatkozó tantárgyi fejlesztési célokat, mind pedig a tantárgyi tartalmat praktikus okokból ugyancsak a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI -

rendelet mellékleteiben kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv segítségével és azzal összhangban fogalmazzuk meg:

4. osztály:

A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, a teljes személyiség sokoldalú fejlesztése. Ennek megalapozása az alsó tagozatban kezdődik, ahol a NAT-ban meghatározott fejlesztési területek, nevelési célok közül öt kiemelten fontos: az erkölcsi nevelés (elfogadják és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatok elfogadott normáit és szabályait); nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete); állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek társaikkal a kooperációra, el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát); az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességük, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett empátia továbbfejlődik); testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia). Legfontosabb kulcskompetenciák: esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia.

Fejlesztési célok:

Az éneklésre épülő tanítás első lépése az éneklés örömeinek és az éneklés helyes szokásainak kialakítása, amelynek elemei az értelmes frazeálás, kifejező artikuláció és a megfelelő hangterjedelem. Az éneklést sok mozgás, szabad mozgásos improvizáció, dramatizálás kíséri és teszi változatossá. Az énekeket a tanulók elsősorban hallás után tanulják, és több versszakkal vagy csokorba szedve is énekeljék. Az összeállítás mind a zenei, mind a tartalmi szempontokat figyelembe veszi. Az énekek szövegét tekintve az első hallásra bonyolultabbnak tűnő vagy régies nyelvezetű énekek sem vetendő el. Ne feledjük, hogy a jó ének beszélni és gondolkodni is tanít, ehhez azonban fontos lehet a tanári, vagy közös szövegértelmezés. A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a dallami, ritmikai, hallási és többszólamú készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják. A zenei tevékenységek élményszerűek, játékosak, mozgásosak legyenek, jellemezze azokat a tapasztalás- és tevékenységközpontúság. Ebben az életkorban alapozható meg az adekvát zenehallgatói magatartás, a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tudatos zenehallgatói tevékenységről. A zenehallgatás során a tanulók spontán és tudatos élményeket gyűjtenek a hangzó világról, a hangszínekről, hangszerekről, hangszercsoportokról, előadó-együttesekről, tempóról, dinamikáról és zenei formákról, valamint megismerkednek hosszabb lélegzetű zeneművekkel is. A kiválasztott anyag nagyobbik része kapcsolódik az órai énekes anyaghoz.

5. osztály

A már részletezett módon az egyházi ének tantárgy kerettanterve a következő fejlesztési célokat segíti: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat és hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért és önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák tekintetében az esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, szociális és állampolgári, a hatékony, önálló tanulás kompetenciája fejlesztéséhez is hozzájárul.

Fejlesztési célok

Az éneklésre épülő tanítás első lépéseként a tanulóknak az éneklés örömeinek és helyes szokásainak kialakítása játszott a fő szerepet. Ebben az életkorban már az éneklés tisztasága, kifejező ereje, a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás kialakítása kerül a fejlesztés középpontjába. A magyar és európai énekkincs adja továbbra is az énekes anyag gerincét, azonban kiegészítésül bibliai szövegű klasszikus és kortárs kánonok erősítik a többszólamú kultúrát, s az ifjúsági énekek által a populáris zene szemelvényei is megjelennek a tananyagban. Ezek elemzésénél fontos, hogy rámutassunk arra, hogy a klasszikus zene fordulatait, formai megoldásait miként hatnak alapvetően, meghatározóan a művek stílusára. A tanulók a zenei elemeket improvizációs, kreatív játékos és intellektuális feladatokkal is gyakorolják. A felső tagozat zenehallgatási anyagára a sokszínűség jellemző. Elsődleges cél sokféle stílus jellegzetességeinek megismertetése: szerkesztés módok, formai megoldások, esetleg egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok bemutatása. Az egyháziénekes-óra keretében történő zenehallgatásnak általában nem célja nagy lélegzetű művek teljes bemutatása, hanem többnyire az órán tanult énekes anyaggal, esetleg korszakkal szoros összefüggésben hallgassunk meg rövidebb szemelvényeket. Inspiráljuk a tanulókat órán kívüli zenehallgatásra is.

Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

4. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Az ének-zene órákon, hit- és erkölcstan tárgy keretében valamint iskolai közös alkalmakon megismert egyházi énekek ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	

<p>A tematikai egység nevelésifejlesztési céljai</p>	<p>Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangyi lehetőségek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-d”, törekvés a tiszta intonációra). Ritmikus, helyes tempójú, kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Énekek a Református énekeskönyvből: 25., 42., 65., 89., 90., 134., 151., 161., 165., 167., 178., 193., 196., 225., 234., 235., 236., 254., 255., 264., 278., 294., 299., 312., 315/1.2., 326/1.2., 341., 353., 358., 374., 390., 369., 460., 463., 475. valamint a heti énekek rendjében még ezeken felül sorra kerülő énekek. Nemzeti énekeink: Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz, Egressy Béni-Vörösmarty Mihály: Szózat éneklése fejből, közösen. Többszólamúság: bibliai szövegű kánonok, Taize-i énekek. Néhány populárisabb szemelvény a népdalzsoltárok, valamint az ifjúsági, és gyermek-énekeskönyvek – elsősorban magyar gyökerű – anyagából. A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.</p>		<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció, verbális kifejezőkészség fejlesztése.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján kontextusban a bibliai szöveggel, történettel. Ünnepek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> az énekek tartalmának képi ábrázolása.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Zsoltár, genfi zsoltár, dicséret, énekfeldolgozás, kánon, kórusmű, Himnusz, Szózat</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység</p>	<p>Órakeret 1 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete, metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.</p>	
<p>A tematikai egység nevelésifejlesztési céljai</p>	<p>A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, a 4/4-es és 3/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Tempó, ritmus, metrum: Tempó metrum (3/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal</p> <p>Dallam: Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. Ritmuskíséret komponálása, ritmus osztinató, dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kísérek, dudabasszus.</p> <p>Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel: Kérdés-felelet játékok dallami kiegészítés. Egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja. Belső hallás és zenei memória fejlesztése: Játékos memória gyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal, hangzó és „néma” éneklés.</p>		<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek - kérdés és felelet.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> önkifejezés erősítése, néptánc.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariáció, $\frac{3}{4}$ ütemmutató, osztinató, dudabasszus, orgonapont, zenei forma, nyitás és zárás, kérdés és felelet, zenei mondat, (forte, piano, crescendo, decrescendo), memória, „néma” éneklés	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikai egység nevelésifejlesztési céljai	A hallás utáni dal tanulása és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármasszoros egységében.</p> <p>Ritmikai elemek, metrum: Ritmikai elemek: szinkópa, egész kotta és szünete, nyújtott és éles ritmus. Ütemmutató, ütemfajta: $\frac{3}{4}$.</p> <p>Dallami elemek: Belépő szolmizációs hangok: alsó szó, alsó ti, fá, felső dó' és ti. A pentaton, pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai. Hangközök: Tiszta hangközök: oktáv, kvint, kvart, prim</p>		<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Matematika:</i> halmazok, számsorok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, hármasszólam, violinkulcs, <i>kereszt</i> és <i>b</i> mint előjegyzés	

	jelölése	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelésifejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: szabad mozgás improvizációval (egyéni, párban vagy csoportosan) különböző karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével; teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentrálni feladattal; zenei memória gyakorlatok.</p> <p>Zenei jelenségek megfigyeltetésével: hangfajták (szoprán, alt, tenor, basszus) hangszínhallás fejlesztése; a hangszerek hangszíneinek megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint; zenei együttesek (énekkar és zenekar, énekkar és orgona együttes megszólalása, a zenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció és különbözőség, a forma mozgásos és vizuális ábrázolása, kérdésfelelet; differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, ellentétpárok: szóló-tutti, dūr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú; a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése.</p> <p>Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése: – feldolgozott énekek rövid története – az énekek szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák);</p>		<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel, figyelem a csendre.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín, hangerő.</p> <p><i>Matematika:</i> elemző képesség fejlesztése.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kórusfajta, szoprán, tenor, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, dūr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelésfejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei feldolgozások megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva. Egyházi énekek feldolgozásai a zeneirodalom különböző korszakaiban – különös figyelemmel az alábbi jelenségekre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ellentétpárok, különböző zenei karakterek. - Hangszínek: a gyermekkórus, a nőikar, a férfikar, a vegyeskar, az orgona hangszíne. - Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus, tempó) - Zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság, variáció, feldolgozás, fődallam megtapasztalásához. - Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével. 		<p><i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.</p> <p><i>Hit- és erkölcsstan:</i> hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel. A történetek és a művek üzenete. Ünnepek.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memória és a szövegelemzési képesség fejlesztése a hallgatott énekek szövegén keresztül.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenei tartalmak vizuális megjelenítése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei téma, fődallam, kíséret, feldolgozás, kórusok típusai, orgona	

<p style="text-align: center;">A fejlesztés várt eredményei a tanév végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A tanulók 25 gyülekezeti éneket, valamint néhány bibliai szövegű kánont, gyerekéneket, ifjúsági éneket el tudnak énekelni emlékezetből, a-d” hangterjedelemben, csoportosan. Az énekeket több versszakkal vagy egymáshoz fűzve is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek az énekek élményekből kiinduló, szövegtartalmat, üzenetet kifejező megszólaltatásával. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus-osztinató, kánon). - Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. - A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam) felismerik kottaképről. Az ismert énekeket felismerik és olvassák kottaképről csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ismeretlen ének ritmusát pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. - Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert szólam- és hangszer típusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció, fődallam) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. - Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik év végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik.
--	--

Javaslat a tananyag éves tematikus felosztására:

1. Bevezetés (Az egyházi ének a különböző korokban – Ószöv, Újszöv, középkor, reformáció; a gyülekezeti ének fogalma) - **1 óra**
2. Az iskola választott énekei, Himnusz, Szózat – **151., 193., 178.** - **3 óra**
3. Az istentisztelet részeinek énekei - **4 óra**
 - Kezdő: **161., 165., 234., 235., 294.**
 - Imádság, bűnbánat: **475.**
 - Hálaadó **167., 196., 225., 264.**
4. Reformáció ünnepe: **25., 90., 390.** - **3 óra**
5. Az egyházi év és ünnepei - **1 óra**
6. Hitmélyítő énekek: **299.** – **1 óra**
7. Adventi és karácsonyi énekek: **312., 315/1.2., 326/1.2** - **3 óra**
8. Félévi ismétlés - **3 óra**
9. Genfi zsoltárok: **42., 65., 89., 134.** - **4 óra**
10. Bűnbánati énekek: **460.** - **1 óra**
11. Nagyheti és húsvéti énekek: **341., 353.** – **2 óra**
12. Magyar zsoltárparafrázisok: **236., 254., 255., 278.** – **4 óra**

13. Áldozócsütörtöki és pünkösdi énekek: **358., 369., 374., 463.** – **3 óra**

14. Év végi ismétlés – **3 óra**

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai:

Az egyházi ének tantárgy jellegénél fogva nagy általánosságban a hagyományos módszereket részesíti előnyben, de az énekek megtanításának bizonyos fázisainál, illetve bizonyos anyagrészek feldolgozásánál nem ritkán eltérünk tőle. Többnyire egy teljes osztály, frontális osztálymunka keretében tanulja az énekeket, melyet a tanári magyarázat segít. Már ebben a fázisban lehetőség van a differenciált csoportmunkára, mikor kiemeljük azokat a tanulókat, akik már máshonnan ismerték az éneket, vagy gyorsabban tanulnak a többiekénél. Az énekek gyakorlása – még a gimnazisták esetében is – történhet úgy, hogy az osztály tanulóit egy játék keretében bontjuk csoportokra, s ezt használjuk fel a több versszak vagy a többszöri ismétlés változatossá tételéhez. Az önálló vagy páros munka az elméleti háttér és a zenehallgatási anyag feldolgozásánál játszhat szerepet (információgyűjtés, téma több szempontú megfontolása stb.). A tanév során érdemes egy-egy csoportos projektfeladatot is beiktatni, melynek keretében a tanulóknak nagyobb lehetőségük van a más tantárgyakkal és területekkel való tantárgyi kapcsolatok megkeresésére és felhasználására. Ilyen lehet egy énekről készített kisfilm összeállítása, egy ünnephez, ünnepkörhöz kapcsolódó tabló elkészítése, de legkézenfekvőbb egy konkrét műsorra, előadásra, szolgálatra való felkészülés. Az éneklésben gyengébb, ám szorgalmas, törekvő diákok kapjanak lehetőséget, hogy kiselőadás vagy házi dolgozat formájában fejtsenek ki egy nagyobb elméleti témát, melyre önállóan vagy kiscsoportban készülhetnek fel. A kötelező és szorgalmi házi feladatok során adjunk alkalmat az informatikai és multimédiás eszközök használatát, a kutatás, adatgyűjtés, interjú módszerét igénylő egyéni és csoportos feladatok elvégzésére. A tehetséggondozás terepe lehet az iskolai énekversenyekek megrendezése, s felkészülés a helyi, területi és országos szintű megmérettetésekre, az énekkari munka, vagy a hangszeres tanulók tudásának felhasználása az órai munka, illetve a műsorok, rendezvények alkalmain.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai:

Mint minden tantárgy, az egyházi ének esetében is szükség van diagnosztikus értékelésre. Év elején, az első órákon képet alkotunk az osztály énektudásáról, úgy a készség, mint a konkrét énekanyag tekintetében, de praktikusán egy ének megtanításának kezdetén – a bemutatás után – mérjük fel, hogy a tanulók milyen feltételekkel kezdik meg az adott ének megtanulását. Nehezen képzelhető el olyan helyzet, hogy ezt a felmérést ne az ének megtanítása kövesse, ám a módszer, és a ráfordított idő függ ettől a felméréstől.

A tanulók fejlődése szempontjából legfontosabb a formatív értékelés. Ez sosem minősítést vagy ítélezést jelent, hanem egyfajta visszajelzés a tanulási hibákról, nehézségekről, s egyúttal a tanulás sikerességéről is. A feladat kitűzésével egy időben az értékelés szempontjait

is határozzuk meg. Fejlesztő értékelési formák: rendszeres szóbeli értékelés egyénileg és csoportosan, a tanulás folyamatos nyomon követése, házi feladatok rendszeres ellenőrzése és értékelése, valamint a tanulók órai munkájának figyelemmel kísérése. Az éneklés alkalmával mindig adjunk lehetőséget arra, hogy ne a teljes osztály, hanem csak egy kisebb csoport mutassa be a tanult anyagot, így az értékelés – és a továbbhaladás segítése – is inkább személyre szabott lesz. Célszerű, ha tanár és diák együtt elemzik az elvégzett feladatot, így érdekeltté és egyben felelőssé tehetjük a tanulókat is saját tanulásukért, annak eredményességéért. Az év közbeni osztályzás történhet egy-egy szóbeli énekes felelet alkalmával. Igyekezünk arra, hogy ennek csak kisebb része legyen valójában egyéni éneklés, hiszen az egyházi ének már funkciójánál fogva sem egyéni éneklésre íródott, s jellegétől is idegen a négy szemközti számonkérés-szituáció. Győződjünk meg az éneklésben való részvételről, a helyes és pontos szövegtudásról és a pozitív hozzáállásról – de főképpen kísérjük figyelemmel az órai aktivitást, s ezt mindig számítsuk bele az osztályzatba, amit szóbeli szöveges értékelés egészítsen ki. Időnként adjunk lehetőséget az elméleti anyagról való számadással kiváltani az énekes számonkérést. Jutalmazzuk a szorgalmi feladatokat, az énekkari és műsorokban való részvételt, közreműködést, értékeljük a fűzetvezetést. Iktassunk be az év során projektfeladatokat (pl. egy ének vagy egy ünnep bemutatása), melyben a nehezen, vagy rosszul éneklő diák is sikerélményhez juthat. Adjunk olyan feladatokat melyek értékelésénél fontos szempont az önálló ismeretszerzési képességek fejlesztése, a szintetizálás, a lényeglátás, a csoportmunkában való együttműködés, a felelősségvállalás. A félévi, év végi értékelésnél tartsuk szem előtt, hogy az osztályzat nem büntetés, hanem az adott időszak teljesítményének értékelése. Az évközi érdemjegyekhez mindig számítsuk hozzá az egyéni előmenetelt és az igyekezetet is.

Függelék:

Felvételek – válogatás az elmúlt években megjelent gyülekezeti ének-felvételekből:

- A magyar népének népzenei felvételeken (8 kazetta, kísérfűzet – Közr.: Dobszay László és Németh István) MET Egyházzenei füzetek IV/4-11. – Magyar Egyházzenei Társaság
- A Magyarországi Református Énekeskönyv dallamai (válogatás 4 CD lemezen, unisono kórus és orgonakíséret formájában) – ReZeM Bp., 2004.
- Hinni taníts, Uram! – Egyházi énekek Nagy Csaba Zoltán feldolgozásában – Debrecen 2009.
- Psalterium - Genevan Psalms / Corvina Consort, Kalmanovits Zoltán – Magyar Kultúra Kiadó, 2010.
- Református Énekek Cd sorozat – Periferic Records Stereo Kft.
- Református énekek hangzó tára I-IV. 442 ének kazettán. – ReZeM Bp., 2000.
- Református szertartási énekek (a Scola Calviniana énekel – A péntek reggeli prima és a pünkösdi istentisztelet énekei) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.

- Szentegyházi dicséretetek (Kobzos Kiss Tamás és a Pécsi Ref. Koll. Énekkara énekel – Huszár Gál 1560. évi énekeskönyvének anyagából) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.

Ajánlott énekgyűjtemények – válogatásra

- Az Úrnak zengjen az ének – Ifjúsági Énekeskönyv (Szerk. Berkesi Sándor) - Kálvin Kiadó, Budapest, 2006.
- Dicsérjétek az Urat! gyermek és ifjúsági énekek (Szerk. Berkesi Gábor, Draskóczy László, Hamar István) - k.n. Budapest, 1991.
- Énekeskönyv magyar reformátusok használatára - Magyarországi Református Egyház Kiadása, Budapest, 1948.
- Harangszó, énekek gyermekeknek (Szerk. Draskóczy Balázs) - Református Egyházzene Munkaközössége, Budapest, 1994.
- Jézushoz jöjjetek, 162 bibliai kánon - Magyarországi Református Egyház, Budapest, 1988.
- Jézust áldja énekünk gyermekénekek óvodásoknak (Szerk. Kiss Lászlóné) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
- Krisztus az énekem - Dunamelléki Református Egyházkerület 2012.
- Minden forrásaim tebenned vannak (Szerk. Kálmán Lajos, Gattyán Ilona, Zákányi Bálint) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
- Népdalzsoltárok - Edition Eola, Bécs, 1985.
- Ó és Új, 111 ének a magyar református gyülekezetek használatára - Református Egyházzene Munkaközössége, Budapest, 1995.
- Szól a kürt, 304 bibliai kánon (Szerk. Draskóczy László) - k.n. Budapest, 1989.

Többszólamú feldolgozások, kóruskották

- Adjatok hálát az Istennek! – kórusművek, énekfeldolgozások – Kálvin Kiadó, Budapest
- Bicinia Sacra – genfi zsoltárok Goudimel feldolgozásai alapján, és korálok Johannes Schein Cationaleja alapján; Egyházzenei füzetek III/13. MET
- Csomasz Tóth Kálmán – Háromszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
- Csomasz Tóth Kálmán: Kétszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
- Draskóczy László: Hatalmas Isten, könyörgünk. Egyszerű énekfeldolgozások háromszólamú vegyeskarra – ReZeM 1993.
- Egyházzenei vezérfonal – Református Sajtóosztály, Bp. 1969. - <http://egyhazzene.reformatus.hu/index.php?id=105>
- Énekeljünk az Úrnak! – Magyarországi Baptista Egyház Bp. 1985.
- Evangéliumi vegyeskarok – Magyarországi Baptista Egyház, Bp. 1976.

- Gárdonyi Zoltán kórusművei: I. Szívemnek kösziklája, II. Magasztaló ének. – ReZeM 1999, 2001.
- Goudimel Zsoltárok 1565. (Genfi zsoltárok több szólamban) – MRE Zsinata Bp., 2001.
- Kétszólamú reneszánsz kórustételek – közreadja: Soós András; Egyházzenei füzetek III/12. MET
- Kórusművek egyházi iskolák számára. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc. (Berkesi Sándor szerk.) – Bp., 2002.
- Nagy Csaba Zoltán: Egyházi kórusművek – Debrecen 2009.
- Osváth Viktor egyházi ének-feldolgozásai (3 kötetben) – Kecskemét Ref. Egyh. Emmaus Kiadója
- Örvendezetek az erős Istennek! – kórusművek gyülekezeti énekkarok részére – ReZeM Bp. 1992.
- Protestáns graduál. – ReZeM Bp., 1996.
- Psalterium Ungaricum (Szenci Molnár Albert zsoltároskönyve) – Bp. 2001.

Szakirodalom

- Berkesi Sándor: Te néked zengek éneket – gyülekezeti énekiskola – ORTE, Debrecen 1994.
- Bottyán János: Hitünk hősei – Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya Bp. 1978.
- Bourgeois, Louis: A muzsika igaz útja. – Bp., 2003.
- Csomasz Tóth Kálmán: A református gyülekezeti éneklés – Református egyházi könyvtár XXV. kötet, Bp. 1950.
- Csomasz Tóth Kálmán: Dicsérjétek az Urat – Ref. Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Bp. 1971. Újabb kiadása megjelent a Kálvin Kiadó gondozásában - <http://rpi.reformatus.hu/portal/page.php?507>
- Dobszay László: A magyar népének I. – Veszprémi Egyetem, 1995.
- „...eleitől fogva...” Tanulmányok a genfi zsoltárok énekléséről. – ReZeM Bp., 1993.
- Egyházi ének-zene (Összeállította Máté János és Sepsy Károly) – Bp. 1986.
- Hagyomány és haladás. Csomasz Tóth Kálmán válogatott írásai születése 100. évfordulójára. (Közzr: Bódiss T.) – ReZeM 056. – Bp., 2003.
- Hafenscher Károly: A keresztény istentisztelet – Magyar Egyházzenei Társaság p. 1999.
- Molnár Miklós: „Mely igen jó az Úristent dicsérni!” (A református istentisztelet alkotóelemei) – Kálvin Kiadó Bp. 2001.
- Szénási Sándor: Ünnepeink – a református egyházi év – Kálvin Kiadó, Bp.

Élő idegen nyelv, angol nyelv 5-8. évfolyam

Általános tantervű tanulócsoporthok 5-8. osztály

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret
5.	3	102	102
6.	3	102	102
7.	3	102	102
8.	3	102	102

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Tanulócsoporth: osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható.

A helyi tanterv alapját képező kerettanterv:

Kerettanterv az általános iskola 5–8. évfolyama számára -
Élő idegen nyelv 5–8. évfolyam

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.)
Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Varhola Melinda szaktanár

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:
Mészáros Csaba igazgató

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

Témakör neve	Óraszám			
	5.o.	6.o.	7.o.	8.o.
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	32	32	30	30
Public matters	4	4	6	6
Topics concerning classroom activities	15	15	12	11
Cross-curricular topics and activities	6	6	7	8
English and language learning	6	6	6	7
Intercultural topics	13	14	13	12
Current topics	7	7	7	6
Entertainment and playful learning	11	11	11	12
Gaining and sharing knowledge	8	7	10	10
Összes óraszám:	102	102	102	102

A tudásalapú társadalomban a nyelvtudásnak kiemelt társadalmi, kulturális és gazdasági jelentősége van. A nevelési-oktatási rendszer feladata ezért az egyén fejlődésében is kulcsfontosságú nyelvtudás és ezáltal a személyes és a szakmai fejlődés tágabb terének biztosítása. Az idegennyelv-tanítás és -tanulás a nyelvtudás megszerzésén túl hozzájárul a megismerő folyamatok fejlődéséhez, más tanulási területek fejlesztési céljainak és nevelési feladatainak megvalósításához. A nyelvtanulás során közvetített ismeretek segítik az adott nyelvet használó emberek megismerését, az egyes kultúrák, valamint az azok közötti eltérések megértését, a nyitott és befogadó életszemlélet kialakítását. Az idegen nyelvek ismerete hozzájárul továbbá az érdeklődő, tájékozott nyelvtanulói magatartás kialakításához, és fejleszti a nyelvet tanuló és nyelvet használó anyanyelvi kompetenciáit is. A nyelvtudás és a nyelvhasználat segítségével elért tudás erősítheti a saját nemzeti azonosságtudatot, valamint az európai közösséghez tartozás érzését. Az idegennyelv-tudás lehetővé teszi a társadalmi és tanulási célú mobilitást, valamint növeli az információhoz való hozzáférés lehetőségét, és csökkenti az esélyhátrányokat. Az egyéni előnyök mellett a használható nyelvtudásnak számos társadalmi haszna is van. Az idegen nyelvek ismerete a tudásalapú társadalomban elengedhetetlen. Jelentős szerepe van a körülöttünk lévő világ múltjának, jelenének és jövőjének megismerésében, hozzájárul a tanuló jövőbeni munkavállalói kompetenciáinak sokrétű fejlesztéséhez.

A mai kor egyik fontos nyelv- és oktatáspolitikai célkitűzése az egyéni többnyelvűség fejlesztése, amelyhez nagymértékben hozzájárul az intézményes idegennyelv-oktatás. Fontos, hogy a tanított nyelvek ne különálló tantárgyakként jelenjenek meg, hanem a többnyelvűség kontextusában, azaz a nyelvtanulók már korábban megszerzett nyelvi kompetenciáira, nyelvtanulási stratégiáira, valamint a nyelvek közötti hasonlóságokra. Ily módon lehetővé válhat az idegennyelv-oktatásban az integrált, nyelveken és kultúrákon átívelő szemlélet, elősegítve ezzel a nyelvi tudatosságot és előkészítve további idegen nyelvek későbbi elsajátítását.

Az idegen nyelvek tanítása során figyelembe kell venni a nyelvtanulók más tantárgyak tanulása során szerzett ismereteit, már meglévő anyanyelvi és idegen nyelvi tudását, valamint tanulási és nyelvtanulási stratégiáit. Ezek az egyes tantárgyak között átvihetők, megerősítve ezzel a tudásintegrációt, valamint a tantárgyakon átívelő komplex gondolkodás fejlesztését. Mind az élő, mind a klasszikus idegen nyelvek ismerete olyan tartalmakhoz nyitja meg az utat, amelyek más tanulási területek elmélyülését segítik, és a hatás a másik irányban is döntő fontosságú: az új, a tanulók számára motiváló célnyelvi tartalmak fejlesztik a nyelvtudást és előremozdítják a nyelvtanulást.

A sikerben fontos szerepet játszik az önálló nyelvtanulásra való tudatos felkészítés is. A hatékony és eredményes idegennyelv-tanításhoz és – tanuláshoz, az egyénre szabott oktatáshoz elengedhetetlen a 21. századi modern eszközök és tartalmak bevonása.

Alapelvek, célok

A modern élő idegennyelv-oktatás elsődleges célkitűzése a nyelvtanulók nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. Ennek értelmében a nyelvtanuló képessé válik arra, hogy a nyelvet kommunikációs céljainak és igényeinek megfelelően valódi szituációkban tudja használni. A tevékenységközpontú élő idegennyelv-oktatás a tanuló-központúságot szem előtt tartva a tanulók számára életkorukkal, illetve érdeklődésükkel összhangban lévő helyzeteket teremt. A cél az, hogy a tanulók olyan valós, a gyakorlatban is alkalmazható nyelvtudást érjenek el intézményes keretek között, mely lehetővé teszi a felsőfokú intézményben való továbbtanulást, felhasználható ismeretszerzésre, szórakozásra, személyes és szakmai céljaik elérésére mind természetes, mind pedig digitális térben. Az idegennyelv-tanítás során a tanulók tehát olyan nyelvhasználók, akik azért tanulják az idegen nyelvet, hogy azt később személyes és választott szakmájukkal összefüggő helyzetekben alkalmazni tudják.

Az élő idegen nyelv ismerete által a tanulók megismerik és megértik az adott nyelvet használó embereket és kultúrákat, és erre építve nyitottabbá, megértőbbé, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válnak. Ez hozzájárul személyes és társas kompetenciájuk fejlődéséhez, amely mind az iskolában, mind magánéletükben segíti majd őket további nyelvtanulási és egyéb céljaik elérésében. A nyelvtanulás emellett hatékonyan fejleszti a tanulási és gondolkodási stratégiák beépülését a tanulók tanulási kompetenciájába, valamint jelentős szerepet játszik a tantárgyak közötti tudásintegrációban is. A tantárgyakon átívelő, interdiszciplináris szemlélet segítségével a tanulók az idegen nyelv tanulása során fel tudják használni a más tantárgyak keretében szerzett ismereteiket, valamint építhetnek nyelvtudásukra más tantárgyak tudásanyagának bővítése során.

A köznevelési intézményekben elsajátítható élő idegen nyelvek tanítása és tanulása során figyelembe kell venni, hogy az idegen nyelveket a tanulók nem kizárólag a nyelvórákon tanulják, hanem az iskolán kívüli, mindennapi tevékenységeiken keresztül is elsajátítanak nyelvi elemeket, önállóan vagy társaikkal együttműködve. Az önszabályozó, hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlen a tanórán kívüli tevékenységekre is építeni a nyelvtanításban, ezzel élővé és megfoghatóvá téve a nyelvtanulási célokat.

A célok megvalósításához szükséges a tanulók nyelvtanulási tapasztalatainak és igényeinek folyamatos feltárása, egyéni különbségeik megismerése, valamint a 21. századi, akár digitális eszközök és tartalmak beépítése a nyelvtanulás folyamatába. A hatékonyság és

eredményesség érdekében feltétlenül szükséges a fejlesztési területek integrált megközelítése, beleértve a nyelvtani ismeretek életkornak és nyelvi szintnek megfelelő, funkcionális átadását. A kommunikációs lehetőségek növeléséhez javasolt a mindenkori csoportbontás megteremtése.

Társadalmi szinten az élő idegen nyelvek használható tudása és az idegen nyelvi kommunikáció csökkenti az esélyhátrányokat, és növeli az információk egyenlő elérésének esélyét. Az élő idegen nyelvek mindezekon túl lehetőséget kínálnak a nemzetközi kapcsolatépítésre és a tanulási célú mobilitásra is.

Az élő idegen nyelv tanításának célja, hogy a tanuló:

1. a jelen és a jövő valós és életszerű igényeinek megfelelő, hagyományos és digitális csatornákon is alkalmazható nyelvtudást szerez intézményes keretek között legalább egy idegen nyelvből;
2. a nyelvi ismeretek felépítésén, valamint a nyelvi alapkészségeken túl elsajátít interkulturális, szociolingvisztikai és pragmatikai készségeket is, melyek segítségével nyelvi eszköztárát valódi kommunikációs helyzetekben hatékonyan és megfelelően tudja alkalmazni;
3. felhasználja az adott idegen nyelven szerzett tudást, a nyelvtanulás során megismert stratégiákat ismeretszerzésre, szórakozásra, személyes és szakmai céljai elérésére;
4. pozitívan viszonyul a nyelvekhez és a nyelvtanuláshoz;
5. megismeri és megérti az adott nyelvet használó embereket és kultúrákat, és erre építve nyitottabb, érdeklődőbb és tájékozottabb lesz;
6. célnyelven közvetíti hazája kulturális értékeit, a magyar nép történetének legfőbb állomásait;
7. elsajátít nyelvtanulási stratégiákat, és aktív, önálló, önszabályozó nyelvtanulóvá válik;
8. megérti, hogy mivel minden élő idegen nyelv folyamatosan változik, megszerzett ismereteit és használatukat folyamatosan fejlesztenie kell ahhoz, hogy megfeleljen a mindenkori kommunikáció során fellépő igényeknek;
9. eléri a 6. évfolyam végére a KER szerinti A1, a 8. évfolyam végére pedig az A2 nyelvi szintet a tanult első idegen nyelvből

Kapcsolódás a kompetenciákhoz

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló képessé válik a nyelvtanulási stratégiák felismerésére és ezek alkalmazására, ez pedig hasznosul más tantárgyak esetében is. Megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassa alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák: A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a kritikus, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol, és mindezek felkészítik a munkavállalásra.

5-8. évfolyam

Az 5. évfolyamra a 4. évfolyamon kialakult pozitív hozzáállással és a további nyelvtanulásra motiváltan érkezik a tanuló. Az 5-6. évfolyamokon a nyelvtanítás elsődleges célja ezek fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre nagyobb szerephez jutnak azok a módszerek, melyek a tanuló írásbeli kommunikációját, illetve tudatos nyelvhasználatát fejlesztik mind a hagyományos, mind a digitális csatornákon. A célok elérése érdekében lényeges, hogy az előző és a jelen oktatási szakasz között az átmenet gördülékeny legyen - vagyis továbbra is fontos a stresszmentes nyelvóra, az oldott hangulatú tanulási környezet, amelyben a tanuló változatos munkaformákban, életkorának és érdeklődési körének megfelelő, tevékenységközpontú, sok esetben mozgásos és játékos feladatokat old meg.

Az egyre bővülő, összetettebb nyelvi tartalmakkal továbbra is szöveggörnyezetbe illeszkedve ismerkedik meg a tanuló. Míg 4. osztályban a hangsúly jellemzően a szóbeli nyelvhasználaton volt, ebben a szakaszban fokozatosan az írott szövegek is megjelennek. A Nat-ban megnevezett készségek továbbra is egymásba fonódva fejlődnek; ám a beszédképesség és a hallott szövegértés mellett előtérbe kerülnek az írásbeli szövegalkotás, valamint az olvasott szövegértés készségei is. A szövegekkel való munkát a tanuló érdeklődési körének megfelelő, autentikus szövegek, történetek teszik eredményessé. Ebben a tanulási szakaszban fokozatosan egyre nagyobb szerepet kap a digitális csatornákon keresztül történő kommunikáció és szövegértés is.

Az 5-6. évfolyamon a tanuló a 4-en már megismert témakörökkel és tartalmakkal találkozik, s az ott szerzett előzetes tudására építve bővíti tovább ismereteit. A témakörök egyre mélyebb és árnyaltabb feldolgozása, valamint a különböző szövegtípusok révén fejlődik a tanuló nyelvi cselekvőképessége: egyre bonyolultabb tartalmak megértésére és egyre összetettebb kommunikációs célok megvalósítására képes. Új témakörök is megjelennek: aktuális témák, melyek egyrészt a tanuló számára érdekes híreket, tartalmakat dolgozzák fel, másrészt lehetőséget biztosítanak arra, hogy a fiatalok életét is érintő aktualitásokat a nyelvórán megbeszéljék. A nyelvhasználat elsősorban osztálytermi keretek között valósul meg, de törekedni kell arra, hogy a tanulónak lehetősége legyen az osztálytermen kívül is valós nyelvhasználati helyzetek megélésére, illetve, hogy ezekre a tanórán kívül szerzett ismeretekre tudatosan építsünk.

Az országismereti témakörök bővülése és elmélyülése tovább erősíti a tanuló érdeklődését és nyitottságát a célnyelvet beszélő, eltérő kulturális háttérrel rendelkező emberek iránt.

A két év során, párhuzamosan az anyanyelvi kompetenciák fejlődésével, a tanuló egyre motiváltabbá válik és a célnyelv pontosabb és tudatosabb használatára törekszik. Miután megismerkedik különböző tanulási stílusokkal és módszerekkel, elindul az önálló nyelvtanulóvá válás útján, és 6. osztály végére már rendelkezik alapvető nyelvtanulási stratégiákkal.

A tantárgy tanításának specifikus jellemzői az 5-8. évfolyamon

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban az egyik fő cél a nyelvtanulási motiváció fenntartása és erősítése, valamint a valós nyelvi helyzetekben egyre inkább használható nyelvtudás fejlesztése. A korábbi tanulási szakaszban megalapozott önbizalom további erősítése,

együttesen az újabb stratégiák elsajátításával és az alapkészségek integrált fejlődésével magabiztosabb nyelvhasználóvá teszi a tanulót. A nyelvórát egyre inkább a valódi nyelvi szituációkhoz közelítés, a nyelvtanulás és a nyelvhasználat lehetőségeinek bővülése kell, hogy jellemezze. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban tudatosan kell felépíteni a nyelvtanuló nyelvi ismereteit és képessé kell tenni őt a szövegek világában való eligazodásra, a következő szövegtípusokkal való találkozásra: gyermek- és ifjúsági irodalmi szövegek, a populáris kultúra szövegei, ismeretterjesztő és tényközlő, valamint személyes interakcióhoz, élményekhez, játékos tanuláshoz kapcsolódó szövegek. A reflexióra és önreflexióra építő tanulási és értékelési formákkal együtt ezek megfelelő alapot biztosítanak az önálló nyelvtanulóvá váláshoz. A kommunikatív érték, a nyelvhasználói szerep megerősítése ebben a szakaszban kiemelkedő jelentőséggel bír. Az egyéni különbségek tovább erősödhetnek, ezért az eltérő nyelvi szinten lévő tanulók különbségeit fel kell tární és a tartalmakat ennek figyelembevételével differenciáltan kell meghatározni. A segítő, biztató tanári magatartás, valamint a jó hangulatú, stresszmentes, motiváló tanulási környezet ebben az életkorban is nagyban hozzájárul a nyelvhasználat aktiválásához.

Az ajánlott témakörök és ezek elemei ebben a nevelési-oktatási szakaszban bővülnek, továbbá az adott témákat a célnyelvet tanulók egyre mélyebben és árnyaltabban dolgozzák fel. Ezeken az évfolyamokon tovább erősödik az az elvárás, hogy a hagyományos témakörök mellett hangsúlyt kapjanak az éppen aktuális témák, hírek, melyek tárgyalása tovább csökkenti a távolságot az osztálytermi és a valós nyelvhasználat között. A nyelvtanulási motiváció fenntartásához nagyban hozzájárulnak az életkornak megfelelő autentikus anyagok. A tanulás tartalmát, tananyagait a nyelvtanulók igényeinek megfelelően kell folyamatosan tervezni és fejleszteni, fokozottan szem előtt tartva a 21. századi lehetőségeket, különös tekintettel az infokommunikációs eszközökre és a modern nyelvpedagógiai technológiákra.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban egy élő idegen nyelv tanulása kötelező, melyből a 6. évfolyam végére a KER szerinti A1, a 8. évfolyam végére az A2 nyelvi szint a kimeneti elvárás, és melynek tanulási eredményeit, követelményeit a Nat részletezi. A tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére ismer és tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, valamint ezeket más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciáinak elmélyítésére. Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hagyományos és digitális nyelvtanulási forrásokat, eszközöket és mobilalkalmazásokat használ, továbbá kiaknázza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket, nyelvtudását kapcsolatépítésre használja személyes interakciókban.

Célok és feladatok

A korszerű idegennyelv-tanítás elsődleges célja a tanuló nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. A tanuló legyen képes személyes és szakmai életében egyéni kommunikációs céljait elérni, saját gondolatait kifejezni, és mind valódi mind pedig digitális térben idegen nyelven ismereteket szerezni.

Az idegen nyelvek tanítása eltér a többi tantárgytól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és

állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.

Az 5-8. évfolyamon az idegen nyelv tanítása szervesen épül a 4. évfolyamon megkezdett nyelvi fejlesztésre, illetve annak eredményeire. A hangsúly lassan áttevődik a nyelvvelsajátításról a tudatos nyelvtanulás felé. Az életkornak, érdeklődésnek és a nyelvtanulás folyamatának megfelelő órai tevékenységek jellemezzék ezt a szakaszt is. Az 5. évfolyamtól változatlanul az idegen nyelvi kommunikációra történő felkészülés áll a középpontban, ezt tanórán kívüli feladatokkal, tevékenységekkel és az ezekben történő részvételre való biztatással kell segíteni.

A négyéves nevelési-oktatási szakasz egyik fő célja a megelőző szakaszban kialakított nyelvtanulási motiváció fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre hangsúlyosabbá válik, hogy a tanuló valós nyelvi helyzetekben tudja használni a nyelvet és egyre növekvő nyelvi tudatossággal rendelkezzen. Ekkor kell megalapozni azt a képességet, mellyel az idegen nyelvi ismereteket tudatosítja, és az idegen nyelvű szövegek világában eligazodik. A nyelvtanuló ebben a szakaszban egyre mélyebben és árnyaltabban ismeri meg az idegen nyelv felépítését és szerkezetét.

A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése egyik feltétele az egész életen át tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. Fontosak a kooperatív módszerek, valamint a projektmunkák, amelyek fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást. Szükséges, hogy a tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. A nyelvórai és otthon elvégzendő tevékenységeken keresztül a tanuló váljon képessé arra, hogy digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megértse az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket. Tudjon szöveget alkotni szóban és írásban, valamint célnyelven beszélgetni az ismert nyelvi eszközök segítségével. Az egyéni tanulási különbségek kiegyenlítése miatt pedig szakmai szempontból javasolt, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban történhessen.

Módszerek

Az idegennyelv-oktatás tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő szituációkat teremt, amelyekben személyisége fejlődik, és a nyelvet eszközként, hatékonyan használja. A nyelvi tartalmak és eszközök átadása szövegösszefüggésbe ágyazottan, konkrét beszédhelyzetekben, akár képekkel vagy nonverbális elemekkel segítve történik.

Kiemelten fontos a nyelvoktatásban az interdiszciplináris, azaz a tantárgyak között átívelő szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett ismeretekre, és az idegen nyelven megszerzett tudással pedig gazdagítja más tantárgyak tanulását. Projektfeladatok, információgyűjtés a szaktantárgyhoz, internetes kutatómunka, mind-mind történhet idegen nyelven is, felkészítve a tanulót a munka világában zajló információcserére.

A használható nyelvtudás és a valós kommunikáció elsajátítása érdekében együttesen kell fejleszteni a nyelvi és nem nyelvi készségeket. A kezdeti szakasz döntő mértékben szóbeli nyelvhasználatával ellentétben, a 7-8. osztályban egyre hangsúlyosabbá válik az írásbeli kommunikáció is. Az olvasott szövegértés és az írásbeli szövegalkotás készségeinek ebben az időszakban elkezdett tudatos fejlesztése eredményeként a nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló szóban és írásban megold

változatos kihívásokat igénylő feladatokat, társas tevékenységekben vesz részt, valamint életkorának és nyelvi szintjének megfelelően kommunikál az élő idegen nyelven.

A hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés, valamint a motiváció fenntartása érdekében elengedhetetlen a tanórán kívüli nyelvhasználatra és nyelvtanulásra is építeni, melyekre a tanulót a nyelvtanuláson egyre nagyobb mértékben fel kell készíteni. Ezeknek a tevékenységeknek elsődleges célja az, hogy a tanuló szinte mindennap találkozzon az idegen nyelvvel lehetőleg olyan helyzetekben, melyek életkorának és érdeklődésének megfelelnek, a nyelvtanulást élővé és folytonossá teszik, és ezzel nyelv tanulási kedvét erősítik. A nyelvtanulási és az iskolán kívüli nyelvhasználat lehetőségei nagyban segítik a nyelvi fejlődést az egyéni különbségek esetén is. A kerettantervben megfogalmazott, témákhoz kapcsolódó javasolt tevékenységek (idegen nyelvű filmek, könnyített olvasmányok, e-mail levelezés, idegen nyelvű színi előadások, internetes kutatási feladatok stb.) eredményesebbé teszik a nyelv tanítást.

Az adott nyelvet használó emberek és kultúrák megismerésével a nyelv tanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, érzelmvilága és gondolkodása fejlődik. Az idegen nyelv tanulása során, valamint az iskolán kívüli tevékenységek által a nyelv tanuló részesévé válhat az adott kultúráknak, kapcsolatot teremthet anyanyelvi beszélőkkel, összehasonlíthatja saját kulturális szokásait más kultúrákkal. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el.

A motiváció fenntartása és erősítése érdekében a nyelvtanulást továbbra is a pozitív, jó hangulatú tanulási környezet jellemzi, amelyben a tanuló életkori sajátosságainak megfelelő, érdekes, kihívást jelentő, gyakran játékos feladatokat old meg. Ezeket a tankönyveknek is tartalmazniuk kell. A változatos munkaformák, például: projektmunkák, páros és csoportos feladatok, valamint az irányító tanár és a társak visszajelzései vagy a különféle értékelési formák segítik a tanulót abban, hogy továbbra is szívesen és örömmel vegyen részt a tanórán, önbizalma erősödjön, nyitott és motivált maradjon alapképességeinek fejlesztésére és az újabb nyelv tanulási stratégiák elsajátítására. A nevelési-oktatási szakasz végére magabiztossá válik, szívesen használja nyelvtudását, s egyúttal egyre inkább tudatos nyelv használó is lesz, aki képes saját hibáit észrevenni, és saját haladását értékelni.

A nyelv tanulásban a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű, autentikus szöveg mely a nyelv tanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, megbízható tananyag nagy segítség tanárnak és tanulóknak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó. A nyelv tanulóknak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, illetve az azokban szereplő nyelvi és egyéb információkat fel tudja használni saját tanulási céljainak megvalósítására támaszkodva az anyanyelvén vagy egyéb tanulásterületen megszerzett tudására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek a tananyagokban nem különálló egységekként, hanem mindig szövegösszefüggésbe ágyazva kell, hogy megjelenjenek.

Kimeneti szintek, tanulási eredmények

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a 6. évfolyam végére a KER szerinti A1, a 8. évfolyam végére az A2 nyelvi szint a kimeneti elvárás. Ez időszak végére a tanuló ismeri és használja az alapszintű nyelv tanulási és nyelv használati stratégiákat, valamint ezeket más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciáinak mélyítésére. Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hagyományos és digitális nyelv tanulási forrásokat használ (pl. internet, mobilalkalmazások), kiaknázza a tanórán kívüli nyelv tanulási lehetőségeket szórakozásra, főként ismerős, mindennapi helyzetekben történő kommunikációra, közvetítésre,

ismeretszerzésre és tudásmegosztásra. Egyre inkább érti a nyelvtanulás, illetve a nyelvtudás fontosságát.

Az 5-8. évfolyamon a következő tanulási eredmények várhatók el, témakörtől függetlenül:

- változatos, kognitív kihívást jelentő írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
- nyomtatott és/vagy digitális alapú segédeszközt, szótárt használ;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó hangszövegekben megjelenő információkat;
- kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő írott szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;
- a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megérti az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;
- alkalmazza idegen nyelven az életkorának és érdeklődésének megfelelő digitális műfajok főbb jellemzőit.

5-6. évfolyam

Az 5. évfolyamra a 4. évfolyamon kialakult pozitív hozzáállással és a további nyelvtanulásra motiváltan érkezik a tanuló. Az 5-6. évfolyamokon a nyelvtanítás elsődleges célja ezek fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre nagyobb szerephez jutnak azok a módszerek, melyek a tanuló írásbeli kommunikációját, illetve tudatos nyelvhasználatát fejlesztik mind a hagyományos, mind a digitális csatornákon. A célok elérése érdekében lényeges, hogy az előző és a jelen oktatási szakasz között az átmenet gördülékeny legyen - vagyis továbbra is fontos a stresszmentes nyelvóra, az oldott hangulatú tanulási környezet, amelyben a tanuló változatos munkaformákban, életkorának és érdeklődési körének megfelelő, tevékenységközpontú, sok esetben mozgásos és játékos feladatokat old meg.

Az egyre bővülő, összetettebb nyelvi tartalmakkal továbbra is szövegkörnyezetbe illeszkedve ismerkedik meg a tanuló. Míg 4. osztályban a hangsúly jellemzően a szóbeli nyelvhasználaton volt, ebben a szakaszban fokozatosan az írott szövegek is megjelennek. A Nat-ban megnevezett készségek továbbra is egymásba fonódva fejlődnek; ám a beszédképesség és a hallott szövegértés mellett előtérbe kerülnek az írásbeli szövegalkotás, valamint az olvasott szövegértés készségei is. A szövegekkel való munkát a tanuló érdeklődési körének megfelelő, autentikus szövegek, történetek teszik eredményessé. Ebben a tanulási szakaszban

fokozatosan egyre nagyobb szerepet kap a digitális csatornákon keresztül történő kommunikáció és szövegértés is.

Az 5-6. évfolyamon a tanuló a 4-en már megismert témakörökkel és tartalmakkal találkozik, s az ott szerzett előzetes tudására építve bővíti tovább ismereteit. A témakörök egyre mélyebb és árnyaltabb feldolgozása, valamint a különböző szövegtípusok révén fejlődik a tanuló nyelvi cselekvőképessége: egyre bonyolultabb tartalmak megértésére és egyre összetettebb kommunikációs célok megvalósítására képes. Új témakörök is megjelennek: aktuális témák, melyek egyrészt a tanuló számára érdekes híreket, tartalmakat dolgozzák fel, másrészt lehetőséget biztosítanak arra, hogy a fiatalok életét is érintő aktualitásokat a nyelvtanórán megbeszéljék. A nyelvhasználat elsősorban osztálytermi keretek között valósul meg, de törekedni kell arra, hogy a tanulóknak lehetősége legyen az osztálytermen kívül is valós nyelvhasználati helyzetek megélésére, illetve, hogy ezekre a tanórán kívül szerzett ismeretekre tudatosan építsünk.

Az országismereti témakörök bővülése és elmélyülése tovább erősíti a tanuló érdeklődését és nyitottságát a célnyelvet beszélő, eltérő kulturális háttérrel rendelkező emberek iránt.

A két év során, párhuzamosan az anyanyelvi kompetenciák fejlődésével, a tanuló egyre motiváltabbá válik és a célnyelv pontosabb és tudatosabb használatára törekszik. Miután megismerkedik különböző tanulási stílusokkal és módszerekkel, elindul az önálló nyelvtanulóvá válás útján, és 6. osztály végére már rendelkezik alapvető nyelvtanulási stratégiákkal.

Nyelvi funkciók, nyelvi elemek, struktúrák az 5-6. évfolyamon

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörök mellett az adott évfolyamokra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek meghatározásra, melyek az előző oktatási szakaszra megadottakat bővítik, azokra épülnek.

Nyelvi funkciók az 5-6. évfolyamra	Példák (4. osztályos követelmény)
- köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése	Hello. Hi! Good morning / night! Goodbye. Bye-bye! See you. Take care! How are you? Fine, thanks. I'm OK.
- köszönet kifejezése - köszönetre történő reakció megfogalmazása	Thanks (a lot). Thank you very much. You're welcome. No problem.
- bemutatkozás megfogalmazása - személyre vonatkozó információkérés, információadás	My name is ... I'm .... Nice to meet you. What's your name? My name is Peter. How old are you? I'm 10. Where are you from? I'm from Budapest. When's your birthday? On 4th July. What's your favourite animal? My favourite animals are cats. Have you got a pet? Yes, a cat. No, I haven't. Have you got any brothers or sisters? Yes, a brother. No, I haven't.
- hogyan iránti érdeklődés - hogyan iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése	How are you? What's wrong? I'm fine, thanks. I'm OK.

Nyelvi funkciók az 5-6. évfolyamra	Példák (4. osztályos követelmény)
- bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése - bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása	I am sorry. I'm very sorry. That's OK. No problem.
- jókívánságok kifejezése	Happy birthday! Good luck! Congratulations!
- főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok	Merry Christmas! Happy New Year! Happy Easter!
- megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegben, pl. baráti levélben és e-mailben	Dear Peter, Best wishes
- véleménykérés és arra reagálás	Do you agree? Yes, I do.. No, I don't.. What do you think? I think ...
- tetszés, illetve nem tetszés kifejezése	Do you like ...? Yes, I do. No, I don't. What's your opinion about ...? I think ...
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése	What is this? What is it like? It's .../ It's big and comfortable. What's ... in English? What's ... in Hungarian?
- igenlő vagy nemleges válasz kifejezése	Yes, I have. No, I haven't. Yes, I do. No, I don't.
- tudás, illetve nem tudás kifejezése	I know. I don't know. I have no idea.
- nem értés megfogalmazása - visszakérdezés kifejezése nem értés esetén	I don't understand. Can you repeat it? Can you spell it for me?
- alapvető érzések kifejezése	I'm cold. I'm hungry. I'm happy/sad/angry.
- akarat, kívánság kifejezése	Would you like a ...? Yes, please. No, thanks. I would like...
- kérés és arra reagálás	Can you give me a pen? Can I get a pen? Yes, here you are. Sorry, I can't.
- javaslat és arra reagálás	Let's go to the cinema tonight. Good idea. Would you like to come to the cinema? Yes, sure.
- meghívás és arra reagálás	Can you come to my party? Yes, thanks. Sorry, I can't. I'd like to invite you to my party.
- kínálás és arra reagálás	Would you like an orange? Yes, please. No, thank you. Here you are. Thank you.
- betűzés kérésének kifejezése	Could you spell it, please?
- utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése	Come here, please. Read the text, please.

Nyelvi elemek, struktúrák az 5-6. évfolyamra (csak a 6. évfolyamon törzsanyag)	Példák (4. osztályos követelmény)
- a létezés kifejezése jelen időben: 'to be' létige	I'm ..., I'm not ..., Are you ...? Is he ...? Who is he? What's that?
- szokásos cselekvés, történés kifejezése jelen időben: Present Simple	I eat bread for breakfast. I don't like cheese. Do you play tennis?
- időbeli viszonyok: o gyakoriság o időpontok/dátumok	How often? always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day in 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday, It's eight. It's quarter to eight.
- cselekvés, történés kifejezése jelen időben: Present Continuous	Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving.
- birtoklás kifejezése jelen időben: 'to have' ige	I have/haven't got ... She has/hasn't got ... Have you got ...? Has she got ...?

Nyelvi elemek, struktúrák az 5-6. évfolyamra (csak a 6. évfolyamon törzsanyag)	Példák (4. osztályos követelmény)
- létezés kifejezése múlt időben: 'to be' létige	I was ... I wasn't ... Were you ...? Was he...? Who was there? What was that?
- cselekvés, történés kifejezése múlt időben: Past Simple	I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?
- jövő idejűség kifejezése: 'going to'	I'm going to be a doctor. It's going to rain.
- felszólító mód: felszólítások	Come here., Don't shout.
- kérdő mondatok, kérdőszavak	who?, when?, where?, what?, how?
- birtoklás: birtokos névmások és 's genitive	My, your, his/her/its, our, their, Joe's brother...
- mennyiségi viszonyok: egyes és többes szám	dog – dogs, child – children
- mennyiségi viszonyok: számok, sorszámok	one, two, ...hundred; first, second, third
- mennyiségi viszonyok: megszámlálható főnevek	How many CDs have you got? I've got a lot of/few CDs.
- mennyiségi viszonyok: megszámlálhatatlan főnevek	How much money have you got? I've got a lot of/little money.
- térbeli viszonyok: prepozíciók, helyhatározók	here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between ...
- minőségi viszonyok: rövid melléknevek fokozása rendhagyó melléknevek fokozása	Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl. good/bad, better/worse
- modalitás: 'can', 'must' segédige	I can/can't swim. I must go.
- szövegösszetartó eszközök: <ul style="list-style-type: none"> o névelők o mutató névmások o kötőszavak o névmások o some/any 	a, an, the this, that, these, those and, but; or, because I, he, they..., me, him, them... There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase. There isn't any juice in my glass. somebody, anybody, nobody, everybody
o határozatlan névmások	

Az 5–6. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 204 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	5–6.o.	5.o.	6.o.
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	52	26	26
Public matters	12	6	6
Topics concerning classroom activities	16	8	8
Cross-curricular topics and activities	12	6	6
English and language learning	12	6	6
Intercultural topics	20	10	10
Current topics	14	7	7

Entertainment	18	9	9
Gaining and sharing knowledge	8	4	4
Practice, review, tests	40	20	20
Összes óraszám:	204	102	102

Témakörök, tanulási eredmények, fejlesztési feladatok és ismeretek és javasolt tevékenységek az 5-6. évfolyamon

Témakör	Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	Óraszám: 5.o.: 26 / 6.o.: 26
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve; - rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématarományokban; - értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján; - kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja; - az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre; - üzeneteket ír; - megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel; - kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot; - kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget; - ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a személyes és környezeti tématarományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget; - a személyes és környezeti tématarományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel; - a személyes és környezeti tématarományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: ismerősök, rokonok (family relations), közvetlen, szűk család, barátok - A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: társadalmi kapcsolatok (social relations) - A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: családi események, ünneplések - A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: ünnepek - 2-3 főbb ünnephez (pl. Christmas, Easter) kapcsolódó alapszintű kifejezés, állandósult szókapcsolat ismerete - A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: közvetlen környezet, otthon - A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a ház/lakás részei, bútorok és alapvető berendezési tárgyak, háztartási eszközök - A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: az otthon, az utcám, a játszótér - A témakörre jellemző alapvető fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: az egészséges életmód - A témakörre jellemző alapvető tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: játszás, étkezés, öltözködés - A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbik - A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a természet, a város és a vidék - A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants, állatnevek (háziállatok és vadállatok), növények 	

	<ul style="list-style-type: none"> - A témakörre jellemző alapvető helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a természet és az élőlények - A témakörre jellemző alapvető tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: „kis kedvencek” és azok tartása - A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: természetvédelem, állatvédelem - A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: természeti jelenségek (natural phenomena) - Személyes és közvetlen környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel - Életkorak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata. - Személyes és közvetlen környezethez tartozó alapvető információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel - Alapvető érzések begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével történő átadása - Alapvető mindennapi nyelvi funkciók használata
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Egyéni munka</p> <ul style="list-style-type: none"> - projektmunka egyénileg (PPT): <ul style="list-style-type: none"> o családfa készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása o lakóhely és környezetének bemutatása - scrapbook/poszter készítése: <ul style="list-style-type: none"> o 'Ez vagyok én' (kedvenc tárgyaim, együttesem, színészem stb.) o 'A családom' o 'Háziállatom', milyen állatot szeretnék, (fajta, kinézet, kor, táplálkozás, szokásaik stb.) o 'Okosház' - szóbeli mini-prezentációk: 'Napirendem'+ családtag napirendje, szabadideje - internetes kutatás: meddig élnek a különböző állatok? My hero's/actor's life and lifestyle <p>Csoportos munka</p> <ul style="list-style-type: none"> - projektmunka csoportban: <ul style="list-style-type: none"> o Ezek vagyunk mi (kedvenc együtteseink, kedvenc tantárgyaink, kedvenc filmjeink, színészeink, olvasmányaink, játékaik stb.) o (plakát készítése): Mit teszünk környezetünk védelme érdekében? o (makett készítése): A mi házuk; Álomházam; Lakóhelyünk - csoportos internetes kutató munka: 'Families around the world' képek gyűjtése, azok bemutatása, összehasonlítása az órán - kérdőívek megalkotása, kitöltése, illetve írásbeli/szóbeli összegzése: <ul style="list-style-type: none"> o 'Házi kedvencek a csoportunkban', o 'Különóráink és hobbijaink' (időpont, helyszín stb.) - Szerepjátékok: <ul style="list-style-type: none"> o Interjú kedvenc hősséddel/színészeddel az életéről és családjáról o Ismerkedés egy új osztálytárral – kérdések és feleletek 	

Témakör	Public matters	Óraszám: 5.o.: 4 / 6.o.: 4
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:	
	<ul style="list-style-type: none"> - találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a közéleti tématarományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget; - a közéleti tématarományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel; - a közéleti tématarományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával. 	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a közéletben és a szolgáltatásokban résztvevő személyek (pl. clerk, guide, waiter, ticket officer, tourist) - A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, restaurants, national and international attractions/sights, city life/country life - A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures - A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment - A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: giving directions, giving information - A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, travelling, national and international tourism - A közéleti tématarományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése.
Javasolt tevékenységek <ul style="list-style-type: none"> - poszter: térképkészítés a környékről, üzletekről, látványosságokról, majd ezt felhasználva páros feladat az útbaigazítás gyakorlására - prospektus, reklám készítése (étterem, mozi, színház, látványosság) <ul style="list-style-type: none"> - csoportverseny: melyik a leghatásosabb reklám? - projekt munka csoportban (társasjáték készítése és játsszása): <ul style="list-style-type: none"> o 'What do you know about...?' (The moon, The Pacific Ocean, Crocodiles, Tokio, Jazz music stb.) <ul style="list-style-type: none"> - egyszerű válasszal lehet továbblépni. o 'What can you find' (in London, in Budapest, in Paris, in New York, in your home town stb.) <ul style="list-style-type: none"> - egy nevezetességgel lehet továbblépni. - kiselőadás, internetes kutatómunka: az Egyesült Királyság bemutatása - quiz játék a célnyelvi országokról és hazánkról - színi előadás: egy ismert mese közös elolvasása és dramatizálása - kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése: <ul style="list-style-type: none"> leggyakoribb szórakozási formák a csoportban (tv, olvasás, internet, sport stb.) 	

Témakör	Topics concerning classroom activities		Óraszám: 5.o.: 8 / 6.o.: 8
5 o.: 32 / 6.o.: 32 Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi órávezetést és utasításokat, kérdéseket; - felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott tématarományokhoz tartozó témákban; - képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján; - változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel; - értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószóvegben a tanult nyelvi elemeket; - alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során; - alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során; - egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról; - nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak, vagy fordulatok ismétlését vagy betűzését kéri. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza; - a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza. 		

Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tantestület (school staff) - A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school - A témakörre jellemző tárgyra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying - A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: afternoon activities, school festivals, school traditions, events, extracurricular opportunities for language learning/use of language - A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, social events, hagyomány őrzés (keeping traditions) - A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tudás (knowledge), nyelvtanulási célok (language learning targets) - Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben - Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére - Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> - projektmunka: - egyéni vagy csoportos <ul style="list-style-type: none"> o iskolai szokások, napirend, órarend o iskolai szabályok o iskolai öltözködés Magyarországon és a célnyelvi országokban o tantárgyak összehasonlítása a két országban, iskolai időbeosztás összehasonlítása, tanórán kívüli tevékenységek összehasonlítása - scrapbook/poszter: ('kiállítás' az osztályterem falain) <ul style="list-style-type: none"> o iskolánk bemutatása o kedvenc tanárom bemutatása o kedvenc iskolai helyem bemutatása - kérdőív készítése: kedvenc tantárgyak, ki miben érzi jónak / kevésbé jónak magát – szóbeli összesítés - kutatómunka: szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása - csoportos feladat: <ul style="list-style-type: none"> o szókérdőív-alkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni? o mi mindent csinál az ideális nyelvtanuló idegen nyelven? - Iskolai versenyek: <ul style="list-style-type: none"> o olvasási verseny – Ki tud egy év alatt 10 000 szót a könnyített olvasmányok segítségével elolvasni? o verslánc– egyszerű célnyelvi gyerekversekből o 'Use of English' – Tanulmányi verseny korosztályi célnyelvi követelményekből 	

Témakör	Cross-curricular topics and activities	Óraszám: 5.o.: 6 / 6.o.: 6
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból. 	
Javasolt tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> - internetes kutató- és projektmunka: település történetének, földrajzának, élővilágának bemutatása - kedvenc dal feldolgozása (pl. kérdésekkel, vizuális eszközökkel) - egyéni projektmunka: Melyik tantárgyban segített idegennyelv tudásom és hogyan? - csoportos projekt: társasjáték készítése és játszása, fókuszban egy-egy tantárgy: pl. földrajz – Nevez meg hármat... (rivers in Hungary, hills near Budapest, towns in England, lakes in Hungary, cities in America stb...) 		

Témakör	English and language learning	Óraszám: 5.o.: 6 / 6.o.: 6
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ismeri a célnyelv főbb jellemzőit; - értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - követi a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést és intonációt a tanult nyelvi elemekben; - alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez; - digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére; - megold játékos és változatos írásbeli feladatokat rövid szövegek szintjén. - nyelvtanulási céljainak eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik; - nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nyelvi készségek (language skills, language learning, languages) - Az anyanyelv és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtési/helyesírási különbségek felismerése - Az angol nyelv betű- és jelkészletének alkalmazása - A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata - Az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmak felismerése, akár a tanórán kívül is, digitális csatornákon is - Alapszintű nyelvtanulási stratégiák használata 	
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> - tanulásmódszertan tudatosan: <ul style="list-style-type: none"> o memóriafogas o tanulókártyák - Nyelvtanulási típusok, stratégiák feltérképezése kérdőívvel - közös popzenehallgatás – pl. 'gapfill' munkalappal - filmnézés a célnyelven - a fim egy-két jelenetének dramatizálása és eljátszása - könnyített olvasmányok otthoni elolvasása (évente 1-2), és rövid, kedvébresztő beszámoló készítése az osztálytársak számára - csoportos projekt: <ul style="list-style-type: none"> o társasjáték készítése pl. 'Use the word' (minden kockán egy szó, mondatot kell vele alkotni ahhoz, hogy tovább lépj) o betűzés játékosan (betűzd a szót, a többiek írják le) - keresztrejtvény készítése – a megoldás a padtárs feladata - játékos diktálási feladatok <ul style="list-style-type: none"> o 'Running dictation' o 'Chinese whispers' - egyszerű nyelvezetű szöveg feldolgozása (illusztráció, előadás) 	

Témakör	Intercultural topics	Óraszám: 5.o.: 10 / 6.o.: 10
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait - a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Főbb célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete, összehasonlítása alapvető hazai szokásainkkal - Célnyelvi országok főbb országismereti jellemzőinek ismerete - Hazánk főbb országismereti jellemzőinek ismerete célnyelven - A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemek alkalmazása 	

<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> - az Egyesült Királyság megismerése hagyományos és digitális kutatómunka majd órai kiselőadások formájában, az alábbi témakörök mentén: <ul style="list-style-type: none"> o az angol iskolák jellemzői, napirend o tipikus angol ház, lakás o mindennapi szokások o ünnepek a családban o állattartási szokások, kedvenc állatok o angol nyaralási szokások o angol időjárás o az Egyesült Királyság tájegységei, országrészei o angol étkezési szokások, tipikus ételek   - olvasott szövegértés fejlesztése: az Amerikai Egyesült Államok – jellemző adatok, alapvető tudnivalók - projektmunka csoportban (plakát készítése): <ul style="list-style-type: none"> o hazánk és az Egyesült Királyság összehasonlítása számokban, ill. képekkel illusztrálva –hasonlóságok, különbségek bemutatása- (kultúra, étkezés, hagyományok, időjárás, ruházat, történelem stb.)

Témakör	Current topics	Óraszám: 5.o.: 7 / 6.o.: 7
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban. 	
	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése célnyelven. 	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> - projektmunka: <ul style="list-style-type: none"> o aktuális hírek feldolgozása vizuális eszközökkel (rajz készítése, képek gyűjtése) o képaláírások megfogalmazása o időjárásjelentés - Egy izgalmas sportesemény megtekintése az angol nyelvű híradóban (pl. úszó VB) <ul style="list-style-type: none"> o szógyűjtés az esemény témájával kapcsolatban o lenémított film tanulói kommentárral - szerepjáték: interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel 		

Témakör	Entertainment	Óraszám: 5.o.: 9 / 6.o.: 9
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre; - a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre. 	
	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal; - felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése - Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára - Célnyelvi társasjátékok készítése és használata - Részvétel játékos nyelvi tevékenységekben, drámajátékokban. 	

<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> - nyelvi és egyéb hagyományos játékok: Scrabble, Activity, Ország-város, 'Találd ki, ki vagyok', Barkochba, kártyajátékok - társasjáték készítése az aktuális tananyaghoz - projektmunka, prezentáció: <ul style="list-style-type: none"> o kedvenc dalom/együttesem/filmem/színészem/animációs filmszereplőm/játékom bemutatása   - egy kisfilm/rajzfilm megtekintése - közösen választott dal, képregény, film, órai feldolgozása
--

Témakör	Gaining and sharing knowledge	Óraszám: 5.o.: 6 / 6.o.: 6
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban; - találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is; - néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Egyszerű, releváns információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel angol nyelven - A tanult témákhoz kapcsolódó angol nyelvű, egyszerű információ megszerzése. 	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> - csoportchat: közös online csoport létrehozása, rendszeres használata rövid angol nyelvű véleményekkel hozzászólásokkal - projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka: saját, választott témából - scrapbook/poszter készítése az aktuális tananyaghoz - IKT eszközökkel elkészített és segített prezentáció 		

TANULÁSI EREDMÉNYEK

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- az adott tématarományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;
- az adott tématarományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;
- az adott tématarományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

Az oktatási szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott A1 szintet.

7-8. évfolyam

E nevelési-oktatási szakasz fő célja, hogy a nyelvi készségek további fejlesztése révén a tanuló eljusson a KER szerinti A2 nyelvi szintre. A megvalósítás az életkori szakaszra megfogalmazott nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével összhangban kell, hogy történjen, és lehetőség szerint vegye figyelembe a tantárgyak közötti kapcsolódási pontokat is. A 7-8. évfolyamon tovább folytatódik a nyelvi ismeretek és a szókincs bővítése, valamint a nyelvtani ismeretek funkcionális szemléletű elsajátítása. A szakasz végére a tanuló az ismert nyelvi eszközök segítségével többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is. Felhasználja a tanult nyelvi elemeket és kommunikációs stratégiákat egyéni írásbeli és szóbeli közléseiben, valamint közvetíteni is tud az élő idegen nyelven.

Az angol nyelv tanításának egy lényeges területe a 7-8. évfolyamon a szövegértés további fejlesztése, az autentikus szövegekkel való munka tudatosítása. A szókincs és a nyelvtani ismeretek közvetítése szövegek révén, szöveggörnyezetbe ágyazva történik. Nagy hangsúlyt kap a felfedező tanulás, melynek során a tanuló önállóan, a nyelvtanulási stratégiák egyre bővülő tárával és azok egyre tudatosabb használatával fedezi fel a szöveg tartalmát, valamint a nyelvi eszközök jelentését és szabályszerűségeiket. A szélesebb körű nyelvtanulási, illetve nyelvhasználati stratégiák és azok tudatos használata tovább segítik a nyelvtanulót az önálló nyelvtanulóvá válásban és képessé teszik őt arra, hogy mindezeket más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciái további fejlesztésére. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a nyelvtanuló egyre több szövegtípussal ismerkedik meg, bővíti a szövegfajtákkal kapcsolatos ismereteit, és egyre inkább alkalmazza idegen nyelven az életkorának és érdeklődésének megfelelő digitális műfajok főbb jellemzőit is.

A nyelvtanulónak a motiváció fenntartása és erősítése érdekében továbbra is biztosítani kell a jó hangulatú, önbizalmat növelő és érzelmi biztonságot adó tanulási környezetet, amelyben lehetőség nyílik számára az önértékelés és a társas értékelés alkalmazására is. Motivációját erősítik továbbá a változatos munkaformák, a kihívást jelentő feladatok, a pozitív tanári visszajelzések és megerősítések, valamint a projektek.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a témakörök a korábbi szakaszokhoz képest jelentősen bővülnek, mélyebben és összetettebben kerülnek feldolgozásra, igazodva a nyelvtanulót körülvevő világhoz, mindennapjaihoz, érdeklődéséhez és igényeihez. A feldolgozásra kerülő témák gyakran összhangban állnak más tanulási területek tartalmaival, és lehetővé teszik a nyelvtanuló számára, hogy a nyelv eszközeivel alaposabban és árnyaltabban ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét, bevonva a digitális eszközöket és mobilalkalmazásokat is. A témakörök feldolgozása során építeni kell a nyelvtanuló előzetes nyelvi tudására, a világról megszerzett ismereteire, valamint a más tantárgyakból megszerzett ismeretekre. Ezek elmélyítését segítik, ha a tanulók többször találkoznak angol nyelvű hírekkel, dokumentumfilmekkel, olyan beszámolókkal, melyek magyar híreket angol nyelven közvetítenek, vagy amelyek angol nyelven Magyarország országismereti jellemzőivel foglalkoznak. A tartalmak meghatározásánál, illetve a témakörök feldolgozásánál figyelembe kell venni a 7-8. évfolyamon idegen nyelvet tanulóknál egyre inkább megmutatkozó egyéni különbségeket is. Fokozott erőfeszítésre van szükség itt azért, hogy a nyelvtanulási motiváció a továbbtanulás, illetve pályaválasztás irányától függetlenül megmaradjon, és hogy a tanulók

tudják, hogy bármilyen szakmai és személyes célt is állítanak maguk elé, a nyelvtudás segíti majd őket ezek elérésében. Mindez változatos és az egyéni különbségekhez illeszkedő nyelvórai tevékenységekkel és a tanulók érdeklődéséhez illeszkedő nyelvórán túli feladatokkal érhető el.

A tanterv minden egyes témakörhöz javasol tevékenységi formákat is, melyek segíthetik a témakörhöz tartozó szókincs, illetve nyelvi struktúrák bevéődését. A motiváció állandó ébrentartása érdekében mindig érdemes az ilyen jellegű feladatokat a tanulók szemszögéből nézve négy szempont szerint megvizsgálni: fontosnak érzik-e (pl. fejleszti-e a kommunikációjukat), szeretik-e az ilyen típusú feladatot (pl. csoportfeladat, egyéni projekt), érdekesnek találják-e (pl. ad-e, igényel-e új információt), illetve szórakoztatónak találják-e (pl. játékok, versenyek). Az itt javasolt tevékenységi formák csak gondolatébresztő példák, és ellentétben a szókincs és a nyelvi struktúrák, funkciók meghatározásával nem kötelező érvényűek.

Mivel a keresztantervi tartalmak igazodnak a 7-8. évfolyamon megjelenő új tudástartalmakhoz (pl. természettudományok, média), a nyelvtanulónak ezen területeken is lehetősége nyílik az ismeretszerzés, tudásmegosztás kiterjesztésére, illetve új kapcsolódási pontok kialakítására az újonnan megjelenő tantárgyakkal.

Ebben a szakaszban kevesebb hangsúly esik az osztálytermi helyzetek gyakorlására. A cél az, hogy segítsük a tanulót abban, hogy megtapasztalhassa, miként tudja a korábban megszerzett nyelvtudását művelődésre, információ-és ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, kapcsolattartásra, kapcsolatok építésére, illetve szórakozásra használni. Osztálytermi helyzeteken kívüli, életszerű szituációk eljátszása (pl. közélet, szórakozás, interkulturális és országismereti témakörökben), valamint ismeretszerzés, tudásmegosztás céljából készített projektek segíthetik e cél megvalósítását. Ebben a szakaszban a nyelvtanulási stratégiák köre is bővül, így a nyelvtanuló arra is képessé válik, hogy valós nyelvtudását egyre inkább önállóan is fejlessze mind hagyományos, mind digitális csatornákon keresztül.

Nyelvi funkciók, nyelvi elemek, struktúrák a 7-8. évfolyamon

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörök mellett az adott évfolyamokra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek meghatározásra, melyek az előző oktatási szakaszra megadottakat bővítik, azokra épülnek.

Nyelvi funkciók az 7-8. évfolyamra	Példák (előző évfolyamokon követelmény)
- megszólítás kifejezése és arra reagálás	Excuse me. Can I help you?
- bemutatkozás megfogalmazása	Let me introduce myself.
- személyre vonatkozó információkérés, információadás	What's your favourite subject? It's maths.
- hógylét iránti érdeklődés és reakció	What's the matter? I feel...
- bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása	That's OK. Don't worry about it. It doesn't matter.
- jókívánságok kifejezésekor a reakció megfogalmazása	Thank you, the same to you.
- telefon felvétele, telefonon való bemutatkozás	XY speaking

Nyelvi funkciók az 7-8. évfolyamra	Példák (előző évfolyamokon követelmény)
- megszólítás, elbúcsúzás személyes levélben	Dear John, Best wishes, Love,
- véleménykérés és arra reagálás - egyetértés, egyet nem értés	Do you agree? Yes, I do.. No, I don't. I agree. I don't agree. I don't think so. What do you think? I think ... What's your opinion? In my opinion... How do you feel about it?
- valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	You are right. You are wrong.
- tetszés, illetve nem tetszés kifejezése	How do you like it? I think it's...
- képesség kifejezése	Can you speak French? Are you able to ride a horse? I can understand French. I am unable to ride a horse.
- szükségesség kifejezése	Do I have to ...? Do I need to ...? You must ... We have to ...
- lehetőség kifejezése	It may rain. She might visit us
- ígéret kifejezése	Will you help me? Don't worry, I will. I promise ...
- bizonyosság, bizonytalanság kifejezése	Do you think they will come? They will probably come.
- szándék, kívánság kifejezése	What would you like to do? Would you like to have a rest? I'd like to see that film.
- dicséret, kritika kifejezése	It's great. It's a good idea. It's boring.
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése	What is this? What is it like? It's made of ..., It's used for ...
- nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értésének ellenőrzése - visszakérdezés, ismétléskérés kifejezése nem értés esetén	Could you understand me? Is it clear? Sorry, what does that mean? Sorry, what did you say?
- betűzés kérése, betűzés	Could you spell it, please? It spells ...
- felkérés hangosabb, lassúbb beszédre	Could you speak a little more slowly, please? Sorry, that was a bit too fast.
- öröm, sajnálkozás, bánat kifejezése	Are you happy about it? What do you think of that? How do you feel about it? Great! I'm glad to hear that. I'm so pleased that..., Good for you. I feel so happy for ... I'm sorry to hear that. What a pity. Oh, no! Oh, dear! I feel so sorry for ...
- elégedettség, elégedetlenség, bosszúság kifejezése	What do you think of...? Are you pleased with ...? Are you happy with ...? Are you satisfied with ...? That's fine/nice/not bad. That was fine/good/ nice. I'm quite satisfied with ... I'm quite happy with ... I'm quite pleased with ... It's not good enough. That wasn't very good.
- csodálkozás kifejezése	How come? Is he? What a surprise!
- remény kifejezése	I am looking forward to ... I hope ...
- javaslat és arra reagálás	Would you like to come to the cinema? Yes, sure.

Nyelvi funkciók az 7-8. évfolyamra	Példák (előző évfolyamokon követelmény)
- meghívás és arra reagálás	I'd like to invite you to my party. Thank you, I'm happy to come.
- információkérés, -adás	When is the next train? What time does the train arrive? Is the boss here? Yes, he is.
- egymást követő események leírása	What happened? First ... then ... finally ...

Nyelvi elemek, struktúrák az 7-8. évfolyamra (csak a 8. évfolyamon törzsanyag)	Példák (előző évfolyamokon követelmény)
- cselekvés, történés kifejezése múlt időben: Past Simple	I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?
- jövő idejűség kifejezése: 'will'	When will you be fourteen? I'll help you.
- feltételesség kifejezése	We'll stay at home if it rains.
- Present Perfect Simple	Have you done your room? I haven't finished it yet.
- időtartam: How long? - időbeli viszonyok: 'already', 'yet', 'just'	How long were you in Spain? For one month. I have already read it. He has not finished it yet. She has just entered the room.
- felszólító mód: Egyes/Többes szám 1. személy	Let's go.
- birtoklás: birtokos névmások	mine, yours, his, hers, its, ours, theirs
- birtoklás kifejezése múlt időben: 'have' - birtoklás kifejezése jövő időben: 'have'	I didn't have many friends at school. At the age of 25 I will have a car.
- minőségi viszonyok: hosszabb melléknevek fokozása, összehasonlítás	She is the most intelligent of all. Tom's younger than Sue. Mary is more beautiful than Sue.
- modalitás: engedélykérés 'could', 'may' segédigékkel	Can/could/may I join you?
- modalitás: tanácsadás 'should/shouldn't' segédigével	You should ask her.
- modalitás: kötelezettség kifejezése 'have to' segédigével	Did you have to be there?
- modalitás: tiltás kifejezése 'mustn't' segédigével	You mustn't smoke here.
- szövegösszetartó eszközök: további kötőszavak	e.g. however
- függő beszéd kifejezése jelen időben	He says he is tired. I don't know where he lives. Tell him to stop it.

A 7–8. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszám: 204 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	7–8.o.	7.o.	8.o.
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	52	26	26
Public matters	8	4	4
Topics concerning classroom activities	16	8	8
Cross-curricular topics and activities	12	6	6

English and language learning	12	6	6
Intercultural topics	20	10	10
Current topics	14	7	7
Entertainment	18	9	9
Gaining and sharing knowledge	12	6	6
Practice, review, tests	40	20	20
Összes óraszám:	204	102	102

Témakörök, tanulási eredmények, fejlesztési feladatok és ismeretek és javasolt tevékenységek az 7-8. évfolyamon

Témakör	Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	Óraszám: 7.o.: 26 / 8.o.: 26
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve; - rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématarományokban; - értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján; - összetett írott instrukciókat értelmez; - kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja; - az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre; - véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel; - a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben; - váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre is reagál egyszerű célnyelvi eszközökkel, személyes vagy online interakciókban; - üzeneteket ír; - egyszerűen megfogalmazza személyes véleményét, másoktól véleményük kifejtését kéri, és arra reagál, elismeri vagy cáfolja mások állítását, kifejezi egyetértését vagy egyet nem értését; - kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot; - kifejez kérést, javaslatot, meghívást, kínálást és ezekre reagálást; - kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget; - nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez; - megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel; - ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a személyes és környezeti tématarományban megért egyszerű célnyelvi szöveget; - a személyes és környezeti tématarományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget; - a személyes és környezeti tématarományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókinés ismerete célnyelven: ismerősök (acquaintances), rokonok (family relations) - A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókinés ismerete célnyelven: social relations - A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókinés ismerete célnyelven: holidays - A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókinés ismerete célnyelven: hobbies 	

	<ul style="list-style-type: none"> - A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: közvetlen környezet (immediate environment) - A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances - A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: természet, települések (settlements) - A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants - A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: természetvédelem (nature protection), állatvédelem (animal protection), keeping pets - A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: természeti jelenségek, környezetünk védelme, fenntarthatósága - Személyes és környezethez tartozó információk átadása - Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata.
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> - projektmunka egyénileg, (PPT készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása) <ul style="list-style-type: none"> o tágabb rokoni kapcsolatrendszer, családi ünnepek, szomszédi kapcsolatok o a lakóhely és környezetének bemutatása - projektmunka csoportban: üres lakás berendezése és bemutatása - csoportos projekt: (plakát készítése): Mit teszünk környezetünk védelme érdekében? <ul style="list-style-type: none"> o lakóhelyünkön, otthonunkban o az iskolában o városunkban o okos eszközökkel - szóbeli mini-prezentáció: <ul style="list-style-type: none"> o a mai és a régmúlt mindennapi életének összehasonlítása - internetes kutatás: <ul style="list-style-type: none"> o meddig élnek a különböző kis-kedvencek, illetve egyéb állatok? o környezetszennyezési problémák o időjárás okozta katasztrófák - levél írása egy kellemes/kellemetlen élményről - kérdőívek elkészítése, kitöltése és írásbeli/szóbeli összegzése: <ul style="list-style-type: none"> o családi szokások, hagyományok o környezetvédelem a szűkebb környezetben - Szerepjáték: interjú kedvenc hősöddel/színészeddel stb. 	

Témakör	Public matters	Óraszám: 7.o.: 6 / 8.o.: 6
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó rövid szöveg tartalmát; - értelmezi az életkorának megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét; - hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikusan, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre; - értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat; - megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát; - információt cserél, információt kér, információt ad. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a közéleti tématarományban megért egyszerű célnyelvi szöveget; - a közéleti tématarományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget; - a közéleti tématarományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával. 	
Fejlesztési feladatok	<ul style="list-style-type: none"> - A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a közigazgatás és szolgáltatások résztvevői (members of the public sector and civil service), tourists, etc. 	

és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturális és közintézmények, éttermek, szállodák, hazai és külföldi nevezetességek, valamint a városi és vidéki élet helyszínei - A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures - A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturális események (cultural events), különböző szórakozások (ways of entertainment) - A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: közigazgatás, szolgáltatások, idegenvezetés, giving directions, giving information - A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, services, travelling, national and international tourism - A közéleti tématarományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése és átadása.
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> - szerepjátékok – csapatversenyben: melyik a legjobb jelenet? <ul style="list-style-type: none"> o gyors étteremben o utazási irodában o utcán: útbaigazítás kérése és adása o 'I'm a Budapest/London tourist guide' – helyi látványosságok bemutatása stb. - prospektus, reklám készítése - (étterem, mozi, színház, látványosság) - ismerkedés a reklámok világával: színek, logók, üzenetek - projektmunka csoportban: rövid útikönyv készítése - projektmunka csoportban: film/beszámoló/társasjáték készítése: <ul style="list-style-type: none"> o lakóhelyem o hazánk múltja - kiselőadás, internetes kutatómunka: a célnyelvi országok rövid bemutatása - Vitaforum: városi és vidéki élet, ki hogyan érvel? - quiz játék a célnyelvi országokról és hazánkról - kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése: a legkedveltebb szabadidős tevékenységek a csoportban, (tv, olvasás, internet, közösségi média, tánc, sport stb.), és miért? 	

Témakör	Topics concerning classroom activities	Óraszám: 7.o.: 8 / 8.o.:8
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket; - aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek- és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában; - egyre magabiztosabban kapcsolódik be történetek kreatív alakításába, átfogalmazásába; - felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott tématarományokhoz tartozó témákban; - képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján; - változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel; - egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projekt munkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani; - a főbb szövegtípusok jellegzetességeit követi; - értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket; - alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során; - felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzó szövegtípusokat; - megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat; - összetett írott instrukciókat értelmez; - véleményét írásban, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazza, és arról írásban interakciót 	

	<p>folytat;</p> <ul style="list-style-type: none"> - néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készítő írott szöveg alapján; - egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról; - összekapcsolja az ismert nyelvi elemeket egyszerű kötőszavakkal (például: és/de/vagy); - nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez; - alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvtanulási tevékenységek és feladatmegoldás során. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school staff - A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: oktatási intézmények (educational institutions) - A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying - A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: délutáni foglalkozások (afternoon activities), tanórán kívüli foglalkozások (extracurricular activities), iskolán kívüli lehetőségek a nyelvtanulásra), (extracurricular opportunities for language learning/use of language), school festivals, school traditions, school events - A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, extracurricular use of language, social events, keeping traditions - A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school subjects, knowledge, language learning targets, professional orientation - Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben - Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére - Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> - projektmunka: (egyéni vagy csoportos) <ul style="list-style-type: none"> o a magyar és az angol iskolarendszer főbb különbségei o különleges iskolák Magyarországon és Angliában o iskolánk története, hagyományai, osztályunk - projektmunka csoportban (fordított tanóra): egy tanóra megtervezése - internetes kutatás: <ul style="list-style-type: none"> o iskolai szokások, időbeosztás és szabályok országonként o szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása - scrapbook/poszter készítése: <ul style="list-style-type: none"> o mit szerettem az iskolánkban legjobban o iskolai kirándulásaink o kedvenc iskolai tantermem bemutatása o saját szerepem az osztályban - kérdőív készítése: <ul style="list-style-type: none"> o Milyen az ideális nyelvtanár? o Milyen iskolában szeretnék továbbtanulni? - csoportos társasjáték készítése: <ul style="list-style-type: none"> o a különböző tantárgyakról o szókétyákból mondatalkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni? - órai feladatok <ul style="list-style-type: none"> o történetfeldolgozása (pl. igaz/hamis' mondatokkal) o történet átalakítás (pl. más személyben, más időben) o képleírás, hasonló képeknel a különbség keresése - évvégi színi előadás: pl. egy ismert musical közös megnevezése, közös dramatizálása és előadása - Iskolai versenyek: <ul style="list-style-type: none"> o olvasási verseny – ki tud egy év alatt 15 000 szót a könnyített olvasmányok segítségével elolvasni? o kiejtési verseny – megadott vers előadása 	

- o 'Use of English' – tanulmányi verseny korosztályi célnyelvi követelményekből

Témakör	Cross-curricular topics and activities	Óraszám: 7.o.: 6 / 8.o.: 6
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani; - papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban; - aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek-, és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból - Más tantárgyakból szerzett ismeretek és előzetes tudás felhasználása célnyelven 	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> - egyéni projektmunka - témák, személyiségek bemutatása <ul style="list-style-type: none"> o Hogyan tudom alkalmazni nyelvtudásomat más tárgyak tanulásánál? o egy szabadon választott téma, mely más tárgy tanulása közben felkeltette az érdeklődésemet o egy híres tudós élete o egy angol király élete o Magyarország történelmének egy érdekes alakja o célnyelven rövid történet, mese, vers, dal írása - vaktérképen országok, népek megjelölése, népnevek gyakorlása - egy könnyített szövegű irodalmi mű elolvasása, értékelése (pl. Robinson Crusoe, David Copperfield) - csoportos projekt: társasjáték készítése és játszása - fókuszban egy-egy tantárgy (pl. földrajz, történelem, biológia, művészeti tantárgyak) 		

Témakör	English and language learning	Óraszám: 7.o.: 6 / 8.o.: 6
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - idegen nyelvi kommunikációjában használja a célnyelv főbb jellemzőit; - értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is; - tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat. - A tanuló a szövegek létrehozásához nyomtatott és/vagy digitális alapú segédeszközt, szótárt használ. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - követi a célnyelvi normához illeszkedő beszédtempót a begyakorolt nyelvi elemekben; - alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez; - tanult nyelvi eszközökkel és nonverbális elemek segítségével tisztázza mondanivalójának lényegét; - digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére; - következetesen alkalmazza a célnyelvi betű- és jelkészletet; - ismeretlen szavak valószínű jelentését a szöveg összefüggéseinek alapján kikövetkezteti az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben; - egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának; - nyelvtanulási céljainak eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket; - nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni; 	

	<ul style="list-style-type: none"> - hibáit többnyire észreveszi és javítja; - társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning, languages - A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata - A célnyelvi betű- és jelkészlet következetes alkalmazása - Tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos alkalmazása.
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> - tanulásmódszertan tudatosan: szótanulási technikák - közös popzenehallgatás - filmnézés a célnyelven <ul style="list-style-type: none"> o írásbeli feladat: rövid összefoglaló a filmről, a cselekményt lineárisan összefűzve o a film egy-két jelenetéhez hangalámondás, feliratozás készítése o keresztretjvény készítése a film kulcsszavaival - kedvenc videóm - 'osztálykönyvtár' könnyített olvasmányokból és táblázat a falon: ki, melyiket olvasta az év folyamán, és ajánlja-e a társainak. Ki olvasta el a legtöbb könyvet? - csoportos projekt: <ul style="list-style-type: none"> o társasjáték készítése: 'Use the expression' (minden kockán egy szófordulat, mondatot kell vele alkotni ahhoz, hogy tovább lépj) pl: Something I really enjoy doing.../One way I am different from everyone else.../My friend knows how to.../I think English classes are.../One animal I wouldn't want to be.../stb. - betűzésverseny: Ki tudja leggyorsabban a lebetűzött szavakat helyesen leírni? - egyszerű nyelvezetű szöveg feldolgozása (illusztráció, előadás) - egy irodalmi mű feldolgozása, bemutatása 	

Témakör	Intercultural topics	Óraszám: 7.o.: 10/ 8.o.: 10
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - célnyelvi kommunikációjába beépíti a tanult interkulturális ismereteket - találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal - megismerkedik hazánk legfőbb országismereti és történelmi eseményeivel a célnyelven. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait - a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete - Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete - Hazai főbb országismereti jellemzők ismerete célnyelven - Hazai legfontosabb látnivalók, országismereti jellemzők bemutatása célnyelven - A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása. 	
Javasolt tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> - Projektmunka – egyéni vagy csoportos: az Egyesült Királyság és Magyarország összehasonlítása hagyományos és digitális kutatómunka majd órai kiselőadások formájában, az alábbi témakörök mentén: <ul style="list-style-type: none"> o az angol és magyar iskolák jellemzői, napirend o tipikus angol ház, lakás – miért más itthon? o mindennapi szokások Angliában és Magyarországon – van-e különbség? o ünnepek a családban (Name day? Christmas Eve? Easter Monday? stb.) o viselkedésbeli különbségek a két kultúrában (pl. üdvözlés) o állattartási szokások, kedvenc állatok ('cats' vs 'dogs'?) o angol és magyar nyaralási szokások o angol időjárás – magyar időjárás o az Egyesült Királyság/Magyarország tájegységei, országrészei o angol/magyar étkezési szokások, tipikus ételek o híres helyek a két országban - Csoportos játék: Ki tud többet az Amerikai Egyesült Államokról – jellemző adatok, alapvető tudnivalók - rövid dokumentumfilmek megtekintése, elemzése a célnyelvi országokról 		

- jellegzetes angolszász ünnepek megszervezése az osztályban/iskolában: pl. Christmas Party, Valentines Day

Témakör	Current topics	Óraszám: 7.o.: 7 / 8.o.: 7
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel kapcsolatban; - megérti és tájékozódásra használja a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírek, események lényegét. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven - Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven. 	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> - ismert hírek angol nyelvű változatának olvasása, meghallgatása, megtekintése (TV híradó) - szalagcímek és újságcikkek összepárosítása a tanulók érdeklődésének megfelelő témákban - projektmunka: iskolai híradó, híradó, időjárásjelentés készítése a célnyelven - szerepjáték: <ul style="list-style-type: none"> ☐ interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel ☐ talkshow aktuális témában - egy saját kulturális élmény bemutatása 		

Témakör	Entertainment	Óraszám: 7.o.: 9 / 8.o.: 9
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre; - kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel; - értelmez egyszerű, szórakoztató és ismeretterjesztő kisfilmeket; - értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat; - összetett írott instrukciókat értelmez; - érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt. - rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan; - üzeneteket ír; - a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre; - a tanórán kívüli játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal; - felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése (irodalom, film, társasjáték) - Életkorának és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára. 	

Javasolt tevékenységek

- egyéni projektmunka és bemutató:
  - o saját szórakozási szokások
  - o szórakozási szokások a tanulócsoporthon belül
  - o kedvenc kulturális élményem
- egyéni internetes kutatások angolul különböző témákban (filmek, színészek, együttesek stb.)
- dalszövegek feldolgozása, nyelvi érdekességek felfedezése
- olvasási verseny az osztályon belül
- egy választott könnyített olvasmány feldolgozása
- angol tinédzser naplói írási minták megismerése, kipróbálása
- e-mailezés angolul
- közösen választott dal/képregény/film/könyv órai feldolgozása
- 'csoportchat': közös online csoport létrehozása, használata - vélemények, rövid blogok írása

Témakör	Gaining and sharing knowledge	Óraszám: 7.o.: 4 / 8.o.: 4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani; - papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban; - hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket, dalokat elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre; - a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre, - rövid, egyszerű, ismert nyelvi eszközökből álló kiselőadást tart változatos feladatok kapcsán, hagyományos vagy digitális alapú vizuális eszközök támogatásával; - néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján; - a tanórán kívüli, akár játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal; - felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre; - felhasználja a célnyelvet tudásmegosztásra. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel angol nyelven - A tanult témákhoz kapcsolódó releváns angol nyelvű információ megszerzése, tudatos felhasználása. 	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> - projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka: saját, választott témából scrapbook, poszter készítése, prezentáció 		

TANULÁSI EREDMÉNYEK

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- az adott tématarományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;
- az adott tématarományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;
- az adott tématarományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

A nevelési-oktatási szakasz célja, hogy a tanuló a 8. évfolyam végére elérje a KER szerinti A2 nyelvi szintet.

Ének-zene 5-8. évfolyam

Helyi tantárgyi tanterv

Általános tantervű tanulócsoportok

5-8. osztály

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános tantervű tanulócsoportok számára

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	2	68	54	14
6.	1	34	27	7
7.	1	34	27	7
8.	1	34	27	7

A helyi tanterv alapját képező kerettanterv:

Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára – Ének – zene 5-8. évfolyam

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Fekete Csilla szaktanár

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: Mészáros Csaba igazgató

Tantárgyi bevezető

Az ének-zene tanításának legfőbb célja a tanulók zenei anyanyelvi ismereteinek bővítése. Fontos cél továbbá, hogy a megalapozott zenei képességek *továbbfejlődjenek*. Középpontban továbbra is a zenei aktivitás, ezen belül az éneklés áll. A kerettantervben két évre vonatkozó órakeretek vannak feltüntetve, melyek a különböző órai tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelzik. A tematikai egységek és a tartalmak az oktatás gyakorlatában átfedik egymást.

A Kerettanterv témakörei:

1. Zeneművek/Népdalok, műdalok
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés
5. Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás.

A Készségek fő területei: előadói, befogadói és alkotó készség, melyek a fenti témakörökön belül találhatóak. Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitas támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a zeneművek elemzése, amely által a

tanuló saját szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját és kapcsolatát azzal a világgal, amelyben létrejött, illetve azzal a világgal, melyben aktuálisan hatást gyakorol. A tanuló így megismeri a zene mindennapi funkcióját és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.

Fontos, hogy a tanulók minél differenciáltabban tudják megfogalmazni a zeneművek üzenetét és megtalálják önmagukat bennük. Ehhez szükséges a tanár változatos, és életkori sajátosságokhoz igazodó gazdag motivációs tárháza.

Az ének-zene órák fontos célja a komplex élményátadás, mely a tanulót különféle tevékenységeken keresztül vonja be a zenélésbe. Ide tartozik a mozgás, koncertlátogatás, tánctanulás, a zenei anyaghoz kapcsolódó dramatikus előadások létrehozása és az órán kívüli gyűjtőmunka. A zenepedagógiai tevékenység jelentős mértékben alapoz a kortárs kulturális és zenei környezetre is, segít megérteni és feldolgozni a modern életvitelhez kapcsolódó nagy mennyiségű hangzó anyagot és megtalálni bennük a művészi értékeket. Az élményszerzés kiteljesedhet koncerteken az élő zenével történő találkozásokkor, de legmagasabb fokát a iskolai minőségi kóruséneklésben érheti el.

Összességében továbbra is fontos cél, hogy tovább erősödjön a tanulóknak kulturális és társadalmi identitásuk. A művészeteket, ezen belül a zenét, mint pótolhatatlan emberi szükségletet éljék meg.

A tanár megismertethet diákjaival „kedvenc” dalokat és figyelmet kell fordítani a zenei rétegműfajok napjainkban folyamatosan változó jelenségeire is.

A keresztény ember életében az éneklés imádság, tanítás, Isten dicséretének, a hálaadásnak és a szeretetnek kifejezése. A református iskola énekoktatásában tehát kiemelt szerepe kell, hogy legyen az Istenről és Istenhez szóló énekeknek: a zsoltároknak, dicséreteknek, istentiszteleti, ifjúsági énekeknek. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek nem csupán mellékesen vagy kikapcsolódásként, hanem teljes örömmel és figyelemmel tudjanak részt venni az éneklésben, hogy az énekek megismerése által istentiszteleti részvételük és lelki életük egyaránt gazdagodjék. Az egyházi énekek biztos tudása elősegíti, hogy a tanulók a gyülekezetek aktív tagjaivá váljanak, a gyülekezetek zenei szolgálatában részt vegyenek.

5-8. évfolyam

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése

5. évfolyam			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Zeneművek/ Énekes anyag	27	10	37
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	10	4	14
Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	7	0	7
Ismeretek – Hallásfejlesztés	5	0	5
Ismeretek – Zenei írás, olvasás	5	0	5
Évfolyam összesen	54	14	68

6. évfolyam			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám (±)	Témakör összidőkerete

Zeneművek/ Énekes anyag	12	5	17
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	5	2	7
Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	4	0	4
Ismeretek – Hallásfejlesztés	3	0	3
Ismeretek – Zenei írás, olvasás	3	0	3
Évfolyam összesen	27	7	34

7. évfolyam			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Zeneművek/ Énekes anyag	12	5	17
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	5	2	7
Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	4	0	4
Ismeretek – Hallásfejlesztés	3	0	3
Ismeretek – Zenei írás, olvasás	3	0	3
Évfolyam összesen	27	7	34

8. évfolyam			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Zeneművek/ Énekes anyag	12	5	17
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	5	2	7
Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	4	0	4
Ismeretek – Hallásfejlesztés	3	0	3
Ismeretek – Zenei írás, olvasás	3	0	3
Évfolyam összesen	27	7	34

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam	Szabad órakeret:	14
-------------	------------------	----

Témakör neve	Téma	Óraszám
Zeneművek/ Énekes anyag	Egyházi énekek	10
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	Bibliai témájú zeneművek	4
Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés		0
Ismeretek – Hallásfejlesztés		0
Ismeretek – Zenei írás, olvasás		0
	Összesen:	14

6. évfolyam	Szabad órakeret:	7
-------------	------------------	---

Témakör neve	Téma	Óraszám
Zeneművek/ Énekes anyag	Egyházi énekek	5
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	Bibliai témájú zeneművek	2
Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés		0
Ismeretek – Hallásfejlesztés		0
Ismeretek – Zenei írás, olvasás		0
	Összesen:	7

7. évfolyam	Szabad órakeret:	7
-------------	------------------	---

Témakör neve	Téma	Óraszám
Zeneművek/ Énekes anyag	Egyházi énekek	5
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	Bibliai témájú zeneművek	2
Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés		0
Ismeretek – Hallásfejlesztés		0
Ismeretek – Zenei írás, olvasás		0
	Összesen:	7

8. évfolyam	Szabad órakeret:	7
-------------	------------------	---

Témakör neve	Téma	Óraszám
--------------	------	---------

Zeneművek/ Énekes anyag	Egyházi énekek	5
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	Bibliai témájú zeneművek	2
Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés		0
Ismeretek – Hallásfejlesztés		0
Ismeretek – Zenei írás, olvasás		0
	Összesen:	7

A fenti életszakaszban a fejlesztés fő célja a tanuló továbbvezetése a tevékenységközpontú zenei megismerés folyamatában. Cél továbbá, hogy minél több játékos és kreatív módszert használjanak képzeletük fejlesztésére. A közös éneklések, zenélések, mint a személyiség egészséges fejlődésének nélkülözhetetlen formái segítik a másokkal történő harmonikus együttműködést, a közösségi összetartozás érzését, az önkifejezés, az önismeret belső készletének kialakulását. Kodály útmutatása szerint, az így megszerzett tapasztalatok elvezetnek a remekművek befogadásához. A zenei befogadás aránya folyamatosan nő ebben az életkori szakaszban, melyet változatos motivációs technikákkal és aktivitások gazdag tárházával lehet sikeressé tenni. Meg kell találni azokat a közös kreatív zenélési formákat, melyek segítenek a remekművek közelébe jutni.

Dalkincsük folyamatosan bővül a magyar és más népek dalaival, ez által fejlődik stílusos, kifejező éneklésük. A dalok és zeneművek válogatása igazodik életkori sajátosságaikhoz.

A református iskolákban kibővül ez az énekanyag a gyülekezeti énekekkel (válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz), népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumokkal, igényes populárisabb ifjúsági énekekkel, valamint a többszólamúság gyakorlására alkalmas bibliai szövegű kánonokkal (klasszikus és kortárs szerzők), és taize-i énekekkel. A közös éneklés legmagasabb szintje az iskolai kórus, mely nélkül nem teljesíthetők Kodály zenei nevelési elvei.

A tanulók tovább ismerkednek a klasszikus zenekar hangszereivel, valamint magyar népi hangszerekkel is.

A zenei készségfejlesztés célja ebben az életkorban a zenei anyagban megismert ritmus- és ütemfajták megismerése és gyakorlása. A ritmikai, dallami, és hallási készségek fejlesztésében és gyakorlásában egyre nagyobb szerepet kap az önkifejezés, a tanult zenei elemek és eszközök önálló alkalmazása.

A zenehallgatás célja a művek megismerésén túl a zenei kifejezőeszközök mélyrehatóbb elemzése és a zeneművek tágabb történelmi és társadalmi kontextusban való értelmezése. Az értelmezés része a zene keltette gondolatok, érzések, vélemények szóbeli kifejezése is, melyek az érzelmi nevelést segítik.

Ennek a tanulási szakasznak az utolsó évében összegződnek a korábbi tanítási egységek zeneművei zenetörténeti szemléletmóddal. A tanulók minden egyes tanévben találkoztak a fontos zenetörténeti korszakokhoz tartozó, életkori sajátosságaiknak megfelelő zeneművekkel, melyeknek itt a rendszerezése történik.

A református iskolák zenehallgatási anyaga kiegészül az énekeskönyv énekanyagának a zeneirodalom különböző korszakaiból származó feldolgozásaival, szemléltetve a formai és műfaji gazdagságot, stílusbeli sokszínűséget. A felsőbb osztályokban ezt kiegészíti az énekzene órán megismert műfajok és művek mai, aktuális liturgikus és egyéb egyházi jellegű használatának felmutatása, illetve néhány zene- és egyházzene-történeti szempontból egyaránt fontos nagyobb lélegzetű zeneművek megismertetése. Ízelítőt adunk a szórakoztató zene és az egyházzene kölcsönhatásaiból (dicsőítés különböző műfaji keretek között), s keressük a művek adott korszaktól és stílustól független értékét.

Legfontosabb módszertani elv, hogy megfelelő motivációval a gyermek megtalálja a kapcsolatot a zeneművek által közvetített érzelmi – intellektuális élethelyzetek és a sajátja között! A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

A szabad órakeret lehetőséget ad a tanárnak az értékválasztásra kedvelt dalaiból, illetve a különböző médiumok által közvetített sokféle zenéből, napjaink szerteágazó rétegműfajaiból.

Az ének-zene tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjék, azok fejlesztésében részt vegyen. Az erkölcsi nevelés a keresztyén értékrend felmutatásában, annak megismerésére való buzdításban, elfogadására való ösztönzésben jelenik meg. Az egyházi ének tanít, int, nevel. Teszi ezt elsősorban az egyes énekek szövege és a hozzá szervesen kapcsolódó bibliai történetekben, egyháztörténeti eseményekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás által. A tantárgy órája a vallási és nemzeti ünnepekre való készülés fontos terepe, s mint ilyen nem

csupán nemzeti öntudatra, hanem európai azonosságtudatra is nevel. Népzeneink, református énekkincsünk, az órákon tanult műzenei szemelvények történeti, irodalmi és zenei szempontból is kapcsolnak a nemzeti és az európai értékekhez egyaránt. Az énekek tartalma (pl. más népek dalai, énekes imádság), de maga a közös éneklés gyakorlati megvalósítása közelebb visz az egymás iránti elfogadás és felelősségvállalás sokszor nehezen megélhető valóságához. Az énekekből helyes önismeretet és helyes istenismeretet is tanulhatnak diákjaink. Az elméleti jellegű feladatok széles terepet kínálnak a digitális kompetencia fejlesztésére (anyaggyűjtés, projektfeladatok megvalósítása). A tantárgy folyamatosan törekszik annak a látásmódnak a fejlesztésére, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges, s kötelessége a teremtett világot őrizni és védeni.

Tantárgyi tartalom: egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

5. osztály

Témakör	Zeneművek/ Énekes anyag	Óraszám: 27+10
Tananyag	<p><i>Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből</i></p> <p>A bundának nincs gallérja; A kapuban a szekér; A karádi faluvégen; Aki dudás; Árpa is van; Az ürögi faluvégen; Csínom Palkó; Csínom Jankó; Dudaszó hallatszik; Erdő, erdő, de magas a teteje; Egy kis kertet keríték; Erdő, erdő, erdő; Érik a szőlő; Esik az eső, ázik a heveder; Hej, Dunáról fúj a szél; Hidló végén; Hol jártál az éjjel; Hull a szilva; Jaj, de beteg vagyok Jó gazdasszony vagyok én; Kicsi vagyok, nagy az eszem; Kitrákotty – mese; Megyen már a hajnalcsillag lefelé; Még azt mondják, nem illik; Megismerni a kanászt; Összegyűltek, összegyűltek; Póda Péter, Póda Pál; Régi táncdal; Sej, Nagyabonyban; Száraz tónak nedves partján; Úgy tetszik, hogy jó helyen vagyunk itt</p> <p><i>Műzenei szemelvények, más népek dalai</i></p> <p>M. Praetorius: Viva la Musica (kánon); J.S. Bach: Üdv rád és házad népére L. van Beethoven: A mormotás fiú dala; Johannes Brahms: Bölcsődal; Bárdos Lajos: Szép kis család; Szőnyi Erzsébet: Postaváró (amerikai dallam); A kis lányok (cseh népdal.); Bárdos Lajos: Dana-dana; Édes fülmile (tatár népdal.);</p>	

	<p>Pál, Kata, Péter (francia); Áll egy ifjú nyírfa (orosz népdal.)</p> <p><i>Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra</i></p> <p>Báránkámon csengő szól; Bárcsak régen felébredtem volna; Föl, föl vitézek</p> <p>Haj, ki, kische, haj; Kossuth Lajos azt írta; Pásztorok, keljünk fel;</p> <p>Új esztendő; Regős ének; Talalaj, talalaj; Tóth Lőrinc; Egyházi népénekek; 150. genfi zsoltár; Taizé-i énekek; Gyülekezeti énekek: zsoltárok, dicséret; az év zsoltára, dicsérete</p>
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – 50 dal megismerése – A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése: szókincsbővítés, szövegértelmezés. – A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése – Népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel – A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával és szolmizációs éneklésével – A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is – A tanult dalok feldolgozása dramatizált előadással és tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel – Különböző stílusú műdalok, klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai és világi szövegekkel, kórustételek, Taize-i énekek. (3-6) duettek, zenei szemelvények hallás utáni megtanulása és éneklése kottaképről és emlékezetből – Megzenésített versek éneklése tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel – A tanult dalok feldolgozása a kapcsolódó tánccal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel – Előadói készség: Éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani <ul style="list-style-type: none"> • Előadásában tud hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez alkalmazkodni • Éneklése az alsóbb évfolyamokban kialakított helyes éneklési szokásokra épül – Befogadói készség: Az új dalok egyre értőbb meghallgatása <ul style="list-style-type: none"> • A képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben – Alkotói készség: Aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban – Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, stílusosan kapcsolódva az éppen tanult zenetörténeti korszakhoz, stílushoz, vagy illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepekhöz, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz.

	<p>Népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumok.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Iskolai és egyházi ünnepek, kontextusok a bibliai szöveggel, történettel. – A megélt élmények feldolgozásának segítése
Fogalmak	<p>Régi és új stílusú népdal; kvintváltás; ereszkedő és kupolás dallamvonal; adatközlő; a cappella; kamaraének – társasének; versmegzenésítés; tempo giusto, parlando, rubato, mezzoforte, zsoltár, dicséret, zsoltárparafrázis, genfi zsoltár, kánon.</p>
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés – A népdalokhoz kapcsolódó gyermekjátékok, táncok előadása – Népszokások eljátszása – Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó iskolai műsorok előadásában – Részvétel az iskolai kórus munkájában – Részvétel a Zenei Világnap alkalmából az iskolában megvalósuló rendezvényen – Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dalok kapcsán 	

Témakör	Zeneművek/Zenehallgatási anyag	Óraszám: 10+4
Tananyag	<p>Dunántúli ugrós táncok</p> <p>Kodály Zoltán: Pünkösdlő, Villó, (kórusművek)</p> <p>Kodály Zoltán: Mátrai képek</p> <p>Kodály Zoltán: Hány János: Sej, Nagyabonyban</p> <p>Kodály Zoltán: Székelyfonó: Kitrákotty mese</p> <p>Bárdos Lajos: Karácsonyi pásztortánc: gyermekkar</p> <p>Bárdos Lajos: Dana-dana</p> <p>Bartók Béla: Mikrokozmosz és Gyermeknek részletek</p> <p>Bartók Béla: Magyar képek: Este a székelyeknél</p> <p>Karai József: Estéli nótázás</p> <p>Ürögi kanásztánc;</p> <p>Román népi táncok: 6., 7. tétel</p> <p>Bárdos Lajos: Régi táncdal - vegyeskar</p> <p>Zene Mátyás király udvarából</p>	

	<p>Bakfark X. Iantantázia Tinódi: Egervár viadaljáról való ének</p> <p>J. S. Bach: Parasztkantáta: (Mer hahn en neue Oberkeet)</p> <p>W. A. Mozart: Egy kis éji zene; A- dúr zongoraszonáta - III. Török induló</p> <p>Liszt Ferenc: Manók tánca</p> <p>Johannes Brahms: V. magyar tánc</p> <p>Mogyeszt Muszorgszkij: Egy kiállítás képei –Ódon várkastély; Tüilériák kertje</p> <p>Farkas Ferenc: Régi magyar táncok – Lapockás tánc, Ugrós</p> <p>Ligeti György: Sípbal, dobbal, nádi hegedűvel - dalciklus Weöres Sándor verseire</p> <p>John Williams: Csillagok háborúja – induló</p> <p>Gyülekezeti énekek felvétele egy szólamban, orgona kísérettel.</p> <p>Reneszánsz homofon és polifon zsolnárfeldolgozások (Claude Goudimel, Claude Le Jeune, Loys Bourgeois, Pascal L’Estocart, Nicolas Vallet, Jan Pieterszoon Sweelinck).</p> <p>Kodály Zoltán genfi zsolnárai</p> <p>Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekefeldolgozásai.</p>
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – a legelterjedtebb magyar népi hangszerek (pl. tekerő, duda, cimbalom, citera, doromb, furulya, tárogató, síp) ismerete – A klasszikus zenekar hangszeresalkalmazásainak felsorolása, és alapvető hangszereinek megnevezése (fafúvók rézfúvók, vonós, ütős) – A karmester és a karvezető különböző szerepének megértése – A madrigalizmus (szövegfestés) megfigyelése a különböző korokban, a szöveges abszolút zenében – A zene keltette érzések, gondolatok, vélemények megfogalmazása tanári kérdések segítségével – Párhuzamok felismerése a régmúlt, közelmúlt és a jelen zenei megnyilvánulásai között a hallgatott zenékben – Jellegzetes hangszerek, hangszeresalkalmazások kapcsolása a megismert népzenei és műzenei stílusokhoz/műfajokhoz – Befogadói készség: kapcsolatot talál a dalokban, zeneművekben megjelenő élethelyzetek és saját élete között. – Reneszánsz és barokk szerzők bibliai tárgyú művei. Rövid betekintés Johann Sebastian Bach egyházi munkásságába. – Azonosítani tudja a különböző zenei karaktereket. – Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai. – Követni tudja a rövidebb zenei formahatárokat, tagolásokat akár énekes, akár hangszeres részletek tekintetében

Fogalmak	Népi és klasszikus hangszeres családok és hangszerek; karmester; karvezető, programzene; színpadi zene; alkalmazott zene; cselekmény, műfaj; funkció; zenei téma; komolyzene, könnyű zene; énekfeldolgozás, genfi zsoltár, zsoltárparafrázis, madrigál; korál ; a vegyeskar szólamai (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus)
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Részvétel ifjúsági hangversenyeken – Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán – Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához – A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése – Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről – Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről – Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával) – Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata 	

Témakör	Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	Óraszám: 7
Tananyag	Az énekes- és zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai elemeinek reprodukciója.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A tanult ritmusértékek gyakorlása. Ismeri és használja gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket. – Érzékeli a páros, páratlan és a váltakozó ütemet. – Páros és páratlan lüktetés felismerése hallás és kottakép alapján. – Az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója. – Váltakozó ütemek megfigyelése az énekes- és zenehallgatási anyagban. – Alkotói készség: páros és páratlan lüktetésű ritmussorok alkotása a tanult ritmusokkal hiányos ritmussorok tud kiegészítése vagy teljes megalkotása a megadott formai kereteken belül tá-titi, szinkópa, nyújtott és éles ritmusokkal. 	
Fogalmak	– Éles, nyújtott ritmus; váltakozó ütem	
Javasolt tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – A dalok ritmusának hangoztatása – Ritmuskánon, felelgetős a tanárral, később az osztály csoportjai között – Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával – Egyszerűbb ritmushangszerek készítése – A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása 		

Témakör	Ismeretek - Hallásfejlesztés	Óraszám: 5
Tananyag	Hangközök ismerete, felismerése, hangoztatása.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Tiszta rím, tiszta kvint, tiszta kvárt, tiszta oktáv – A tiszta hangközök felismerése és megnevezése – A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából – Az intonációs készség és a megosztott figyelem képességének fejlesztése a többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével – A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése – Alkotói készség: az 1. – 4. osztályban és az újonnan tanult zenei elemeket készség szinten, alkotó módon tudja használni (Rövidebb pentaton és hétfokú dallamokat tud kiegészíteni, befejezni és egyszerűbb formában megalkotni.)
Fogalmak	Hangköz; hangzat; hármashangzat.
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel – Zenei kérdés, válasz rögtönzése – Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával – A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniak megfigyelésének és meghallásának gyakorlására 	

Témakör	Ismeretek – Zenei írás, olvasás	Óraszám: 5
Tananyag	Hangnemek: C – dúr, a – moll Rövidebb dallamok kottázása C-dóban.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – a tiszta hangközök grafikai képe és írása – az abszolút hangnevek – C – dúr, a – moll – ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása – a tanult hangközök éneklése tanári segítséggel – a tanult hangközök megszólaltatása egyidejűleg is, énekelve és hangszeren próbálva – rövid dallamok írása betűkottáról hangjegybe, C-dóban 	
Fogalmak	Tempójelzés; relatív szolmizáció; abszolút hangnevek	
Javasolt tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése – Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal – Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával – A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása. 		

A továbbhaladás feltételei:

A tanuló tudja a tanév folyamán megismert alpműveket énekelni, legyenek ismeretei a népzenehez, a népi hangszerekhez kapcsolódóan, ismerje föl a tiszta hangközöket és tudja képezni azokat, a tanult dalok közül húszat és 1 gregorián éneket, 1-2 katonadalt 1848-49-ből, 3-6 többszólamú tételt, 5-10 református éneket emlékezetből énekelni, a hallgatott műveket ismerje fel. Képes legyen a tanult anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálni, a tanult zenei elemeket felismerni.

Értékelés:

- Számonkérés, feleltetés helyett természetesen oldott, feszültségmentes, jó hangulatú beszélgetések során győződünk meg az elsajátított ismeretek szintjéről!
- A diákok is részt vesznek az értékelésben, ami biztosságot ad számukra, továbbá növeli a felelősségüket és önbizalmukat!
- A tanítási órák munkájának, minden alkalommal értékteremtőnek kell lennie!
- Rendszeresen értékeljük az órai aktivitást, az önfelelt énekléssel egybekötött biztos szövegmondást, a megfigyelések elemzésében való részvételt, a kottázási gyakorlatok elvégzését!

Jelest kap az a tanuló, aki az órai munkában kiemelkedő teljesítményt nyújt, aktív. A jelen tantervben foglalt fejlesztési feladatokat, javasolt tevékenységeket folyamatos, kitartó munkával teljesíti. A tananyagot elsajátítja és megfelelő szinten alkalmazni is tudja. Gondolatait szóban és írásban áttekinthető formában képes kifejezni. A szorgalmi feladatokat jó szándékkal teljesíti.

Jó minősítésű az a tanuló, akinek kisebb hiányosságai vannak, de törekszik ismereteinek önálló kifejezésére. Gyűjtő-, projekt-, otthoni feladatokban aktívan részt vesz.

Közepes minősítésű az a tanuló, aki ismereteit kisebb tanári segítséggel képes csak alkalmazni.

Elégségest kaphat az a tanuló, aki a továbbhaladás feltételeinek minimumát teljesíti.

Elégtelen minősítésű az a tanuló, aki a továbbhaladás feltételeinek minimumát sem teljesíti.

6. osztály

Témakör	Zeneművek/ Énekes anyag	Óraszám: 12+5
Tananyag	<p><i>Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből</i></p> <p>A Vargáék ablakja; De szeretnék páva lenni; Duna parton; Elment a két lány Este van már; A Mátrai Képek dalai: A Vidrócki híres nyája, Elmegyek, elmegyek; Madárka, madárka; Sej, a tari réten;</p> <p>Nem vagyok én senkinek sem adósa; Nézd meg lányom, nézd meg jól; Ősszel érik babám; Tavaszi szél; A jó lovas katonának</p> <p><i>Műzenei szemelvények, más népek dalai</i></p> <p>John Of Fornsete: Nyár-kánon; Te álomszuszek, ébredj! – angol kánon; Tinódi Lantos Sebestyén: Egri históriának summája; J. Haydn: Falusi jókedv; Fa fölött, fa alatt – szlovák népdal</p> <p><i>Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra</i></p> <p>Egressy Béni: Szózat; Ki, s ki népei vagytok ; A kis Jézus megszületett; Hayes – Kerényi György: Karácsony ünnepén – kánon;</p> <p>A, A, A, a farsangi napokban; Azért, hogy én huszár vagyok;</p> <p>Örvendtes napunk támadt; Egyházi népénekek, Taizé-i énekek; az év zsoltára, dicsérete</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – 26 dal megismerése – A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése, szókincsbővítés, szövegértelmezés. – A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése – A Szózat hallás utáni megtanulása és éneklése – Népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel – A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával és szolmizációs éneklésével – A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is – A tanult dalok feldolgozása dramatizált előadással és tanár, hangszeren játszó 	

	<p>osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel</p> <ul style="list-style-type: none"> – Különböző stílusú műdalok, klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai és világi szövegekkel, kórustételek, Taize-i énekek, duettek, zenei szemelvények hallás utáni megtanulása és éneklése kottaképről és emlékezetből – Megzenésített versek éneklése tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel – A tanult dalok feldolgozása a kapcsolódó tánccal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel – Előadói készség: Éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani <ul style="list-style-type: none"> • Előadásában tud hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez alkalmazkodni • Éneklése az alsóbb évfolyamokban kialakított helyes éneklési szokásokra épül – Befogadói készség: Az új dalok egyre értőbb meghallgatása <ul style="list-style-type: none"> • A képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben – Alkotói készség: Aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban – A megélt élmények feldolgozásának segítése – Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, stílusosan kapcsolódva az éppen tanult zenetörténeti korszakhoz, stílushoz.
Fogalmak	<p>Régi és új stílusú népdal; kvintváltás; ereszkedő és kupolás dallamvonal; adatközlő; cappella; kamaraének – társasének; versmegzenésítés;</p> <p>tempo giusto, parlando, rubato, mezzoforte; zsoltár; dicséret;</p> <p>zsoltárparafrázis; genfi zsoltár; kánon.</p>
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés – A népdalokhoz kapcsolódó gyermekjátékok, táncok előadása – Népszokások eljátszása – Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó iskolai műsorok előadásában – Részvétel az iskolai kórus munkájában – Részvétel a Zenei Világnap alkalmából az iskolában megvalósuló rendezvényen – Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dalok kapcsán

Témakör	Zeneművek/Zenehallgatási anyag	Óraszám: 5+2
Tananyag	<p>Kapuvári verbunk (Magyar népzenei antológia)</p> <p>Kodály Zoltán: Lengyel László – gyermekkar;</p> <p>Gergely-járás – részlet - Jobb az árpa – gyermekkar;</p>	

	<p>Kállai kettős – vegyeskar, népi zenekari kísérettel; Mátrai képek - vegyeskar</p> <p>Bartók Béla: Magyar képek – Medvetánc; Gyermekeknek – Fa fölött, fa alatt</p> <p>Hans Leo Hassler: Gagliarda - vegyeskar, olasz nyelven</p> <p>Georg Friedrich Handel: Vízizene – D- dúr szvit I. tétel</p> <p>Joseph Haydn: Üstdob szimfónia II. tétel</p> <p>Joseph Haydn: London szimfónia IV. tétel (részlet)</p> <p>Joseph Haydn: Teremtés oratórium- részletek</p> <p>W. A. Mozart: A varázsfuvola – részletek</p> <p>Wolfgang Amadeus Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel- Rondó</p> <p>Wolfgang Amadeus Mozart: Requiem- részletek</p> <p>Ludwig van Beethoven: VI. szimfónia Zivatar (részlet)</p> <p>Erkel Ferenc: Hunyadi László – Palotás, Meghalt a cselszövő</p> <p>Liszt Ferenc: 2. magyar rapszódia - részlet</p> <p>Bedrich Smetana: Moldva – részlet</p> <p>Benjamin Britten: Variációk és fuga egy Purcell témára (szimfonikus zenekar bemutatása)</p> <p>Gyülekezeti énekek felvétele egy szólamban, orgona kísérettel. Reneszánsz homofon és polifon zsolnárfeldolgozások (Claude Goudimel, Claude Le Jeune, Loys Bourgeois, Pascal L'Estocart, Nicolas Vallet, Jan Pieterszoon Sweelinck). Kodály Zoltán genfi zsolnárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekefeldolgozásai</p>
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – a legelterjedtebb magyar népi hangszerek (pl. tekerő, duda, cimbalom, citera, doromb, furulya, tárogató, síp) ismerete – A klasszikus zenekar hangszercsaládjainak felsorolása, és alapvető hangszereinek megnevezése (fafűvők rézfűvők, vonós, ütős) – A karmester és a karvezető különböző szerepének megértése – A madrigalizmus (szövegfestés) megfigyelése a különböző korokban, a szöveges abszolút zenében – A zene keltette érzések, gondolatok, vélemények megfogalmazása tanári kérdések segítségével – Párhuzamok felismerése a régmúlt, közelmúlt és a jelen zenei megnyilvánulásai között a hallgatott zenékben – Jellegzetes hangszerek, hangszercsoportok kapcsolása a megismert népzenei és műzenei stílusokhoz/műfajokhoz – Befogadói készség: kapcsolatot talál a dalokban, zeneművekben megjelenő élethelyzetek és saját élete között. – Azonosítani tudja a különböző zenei karaktereket

	<ul style="list-style-type: none"> – Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai. – Követni tudja a rövidebb zenei formahatárokat, tagolásokat akár énekes, akár hangszeres részletek tekintetében
Fogalmak	Népi és klasszikus hangszercsaládok és hangszerek; karmester; karvezető, programzene; színpadi zene; alkalmazott zene; cselekmény, műfaj; funkció; zenei téma; komolyzene, könnyű zene; énekfeldolgozás, genfi zsoltár, zsoltárparafrázis, madrigál; korál; a vegyeskar szólamai (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus)
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Részvétel ifjúsági hangversenyeken – Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán – Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához – A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése – Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről – Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről – Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával) – Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata 	

Témakör	Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	Óraszám: 4
Tananyag	Tizenhatod, kis éles és nyújtott ritmus	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A tanult ritmusértékek bővítése a 16-od, kis éles és nyújtott ritmussal. Ismeri és használja gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket – Érzékeli a páros, páratlan és a váltakozó ütemet – Páros és páratlan lüktetés felismerése hallás és kottakép alapján – Az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója – Váltakozó ütemek megfigyelése az énekes- és zenehallgatási anyagban – Alkotói készség: páros és páratlan lüktetésű ritmussorok alkotása a tanult ritmusokkal hiányos ritmussorok tud kiegészítése vagy teljes megalkotása a megadott formai kereteken belül tá-titi, szinkópa, nyújtott és éles ritmusokkal, tizenhatodokkal. 	
Fogalmak	Kis éles, kis nyújtott ritmus; tizenhatod; váltakozó ütem	
Javasolt tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – A dalok ritmusának hangoztatása – Ritmuskánon, felelgetős a tanárral, később az osztály csoportjai között – Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával – Egyszerűbb ritmushangszerek készítése 		

– A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása

Témakör	Ismeretek – Hallásfejlesztés	Óraszám: 3
Tananyag	Fi, szi, ta módosított hangok	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Tiszta kvint, tiszta kvárt, tiszta oktáv – Kis terc, nagy terc, kis szekund, nagy szekund – Dúr és moll hangzás – Módosított hangok: fi, szi, ta szolmizációs hangok felismerése, dallamalkotó szerepük értelmezése – A tiszta hangközök felismerése és megnevezése – A kis és nagy terc és szekund hangzatalakotó szerepének érzékelése és megértése – A dúr és moll jellegű hangzás megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan – Az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése és megnevezése – Ismerje a fi, szi, ta, módosított szolmizációs hangok dallamalkotásban betöltött szerepét – A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából – Az intonációs készség és a megosztott figyelem képességének fejlesztése a többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével – A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése – Alkotói készség: az 1. – 4. osztályban és az újonnan tanult zenei elemeket készség szinten, alkotó módon tudja használni (Rövidebb pentaton és hétfokú dallamokat tud kiegészíteni, befejezni és egyszerűbb formában megalkotni.) 	
Fogalmak	Hangköz; hangzat; hármashangzat; dúr - moll jelleg; módosított hangok; módosító jelek	
Javasolt tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel – Zenei kérdés, válasz rögtönzése – Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával – A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniak megfigyelésének és meghallásának gyakorlására 		

Témakör	Ismeretek – Zenei írás, olvasás	Óraszám: 3
Tananyag	A tizenhatod – formációk lejegyzése, felismerése.	
Fejlesztési feladatok és	– a tizenhatod – formációk grafikai képe és írása	

ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – a kis éles és kis nyújtott ritmusok grafikai képe és írása – a tiszta hangközök grafikai képe és írása – a módosított hangok grafikai képe és írása – az abszolút hangnevek – C-dúr, a-moll – ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása tizenhatodos, kis éles és kis nyújtott ritmusok fordulataival – az új ritmikai elemek felismerése kottaképben – az új ritmikai elemek leírása rövid gyakorlatokban – a tiszta, kis- és nagy hangközök megfigyelése, megnevezése és írása az énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan – a tanult hangközök éneklése tanári segítséggel – a tanult hangközök megszólaltatása egyidejűleg is, énekelve és hangszeren próbálva – rövid dallamok írása betűkottáról hangjegyre, C-dóban
Fogalmak	<p>Tempójelzés; relatív szolmizáció; abszolút hangnevek; dúr; természetes moll; előjegyzés.</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése – Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal – Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával <p>A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása</p>	

A továbbhaladás feltételei:

A tanuló képes legyen a zenei anyagból és szemelvényekből tíznek, **református énekekből 2-3-nak** a stílusos és emlékezetből való előadására, csoportban és egyénileg. Ismerje fel a megismert zenei elemeket, a többször hallott zeneműveket, képes legyen a tanultnál könnyebb anyag szolmizálására, tudja felismerni és megnevezni a zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket (tempó, dallam, dinamika, stb.) A többféle stílusú, zenei korszakból való zenehallgatási művek egy részét képes legyen felismerni. Törekedjen a kánon éneklés elsajátítására.

Értékelés:

- Az éneklés értékelésénél ügyelünk a gyengébb zenei képességű, esetleg intonációs gondokkal vívódó vagy mutáló gyerekek felé irányuló követelményszintre! Őket csoportban és kizárólag a közösségi éneklésbe vonjuk be, mely során megfigyelhető a memoriter szöveg

tudása, a ritmus és dallam egységes megszólaltatása. A legapróbb dicséret is fokozza a tanulók zenei fejlődését, további előmenetelét és lelkesedését.

- A diákok is részt vesznek az értékelésben, ami biztosságot ad számukra, továbbá növeli a felelősségüket és önbizalmukat!

- A tanítási órák munkájának, minden alkalommal értékteremtőnek kell lennie!

- Rendszeresen értékeljük az órai aktivitást, az önfelelt énekléssel egybekötött biztos szövegmondást, a megfigyelések elemzésében való részvételt, a kottázási gyakorlatok elvégzését, a kezdeményezett gyűjtőmunka eredményét! Minden jó szándékú törekvés a részünkről, a tudás fokozását, a készségek további fejlesztésének hatványozottabb lehetőségeit eredményezi.

Jelést kap az a tanuló, aki az órai munkában kiemelkedő teljesítményt nyújt, aktív. A jelen tantervben foglalt fejlesztési feladatokat, javasolt tevékenységeket folyamatos, kitartó munkával teljesíti. A tananyagot elsajátítja és megfelelő szinten alkalmazni is tudja. Gondolatait szóban és írásban áttekinthető formában képes kifejezni. A szorgalmi feladatokat jó szándékkal teljesíti.

Jó minősítésű az a tanuló, akinek kisebb hiányosságai vannak, de törekszik ismereteinek önálló kifejezésére. Gyűjtő-, projekt-, otthoni feladatokban aktívan részt vesz.

Közepes minősítésű az a tanuló, aki ismereteit kisebb tanári segítséggel képes csak alkalmazni.

Elégségest kaphat az a tanuló, aki a továbbhaladás feltételeinek minimumát teljesíti.

Elégtelen minősítésű az a tanuló, aki a továbbhaladás feltételeinek minimumát sem teljesíti.

7. osztály

Témakör	Zeneművek/ Énekes anyag	Óraszám: 12+5
Tananyag	<p><i>Magyar népdalok</i></p> <p>A szennai lipisen-laposon; Által mennék; Ej, haj, gyöngyvirág; Erdő, erdő, de magos a teteje; Fecském, fecském; Hopp ide tisztán; Kecskemét is kiállítja; Megkötöm lovamat; Megrakják a tüzet; Sej, felszállott a kakas; Te vagy a legény</p> <p><i>Műzenei szemelvények</i></p> <p>Gloria Patri et Filio (gregorián); Moniot D’Arras: Nyári ének (XIII sz.); Praetorius: Jubilate Deo – kánon; J. S. Bach: Már nyugosznak a völgyek (János Passió 15. sz); J. Haydn: Szerenád; W. A.Mozart: Vágyódás a tavasz után; L. van Beethoven: Urián földkörüli utazása, Örömóda; Franz Schubert: A pizstráng</p> <p><i>Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra</i></p> <p>Pásztorok, pásztorok, örvendezve; Kossuth Lajos táborában; Amadé László – Arany János: Toborzó (A szép fényes katonának); Bocsásd meg Úristen (Cantus Catholici, 1651, Balassi B.) protestáns egyházi népének; Néktek emlékezem (Cantus Catholici, 1651); az év zsoltára, dicsérete</p> <p>Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, kapcsolódva az éppen tanult zenetörténeti korszakhoz, stílushoz, valamint illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz. Népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumok Néhány igényes populárisabb zenei szemelvény az egyházi ifjúsági énekek köréből. Többszólamúság: klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szöveggel, Taize-i énekek.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Népdalok és mūdalogok – a magyar népzene régi és új rétegeinek jellemzői – Műzene és népzenei feldolgozások különbsége – Homofon és polifon (kánon) szerkesztés – A zenetörténeti stílusok vokális jellemzői – A dūr és moll szerepe a zenei kifejezésben 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Az újonnan, hallás után tanult népdalok, műdalok éneklése kottaképről és emlékezetből – Előadói készség: az adott dal karakterének árnyalt megszólaltatása (dinamika, tempó, zenei tagolás, frazeálás, stílus) – A parlandot, rubato, giusto természetes módú használata – Minta adása a dalok hiteles megszólaltatásához, a tanári, adatközlő és művészi előadásokból – A helyes éneklési szokások és a tiszta intonáció fejlődése – Felismeri a népdalok és a mai világ párhuzamait
Fogalmak	<p>A korábban tanultak elmélyítése.</p> <p>Zsoltár, zsoltárparafrázis, dicséret, genfi zsoltár, kánon.</p>
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés – A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál – Éneklés az iskolai kórusban – Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projektekben – Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban – A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazása 	

Témakör	Zeneművek/Zenehallgatási anyag	Óraszám: 5+2
Tananyag	<p>Magyar Gregoriánium (Schola Hungarica) – részletek</p> <p>Orlando di Lasso: Visszhang</p> <p>Bakfark Bálint: Fantázia lantra - részlet</p> <p>J. S. Bach: h-moll szvit – Badinerie; d-moll toccata és fuga; Parasztkantáta Nr.16 basszus ária; János Passió – Már nyugosznak a völgyek 15.sz.</p> <p>G. F. Handel: Messiás – Halleluja; F- dúr orgonaverseny I. tétel</p> <p>H. Purcell: Artúr király – Pásztor, pásztor</p> <p>Joseph Haydn: Óra – szimfónia II. tétel, fisz-moll (Búcsú) szimfónia IV. tétel</p> <p>W. A. Mozart: Falusi muzsikások; Figaro házassága – nyitány részlet</p> <p>Wolfgang Amadeus Mozart: Német tánc</p> <p>L. van Beethoven: G-dúr zongoraverseny 2. tétel; IX. szimfónia –Örömóda</p> <p>Franz Schubert: A pizstráng; A-dúr zongoraötös IV. tétel</p> <p>Felix Mendelssohn-Bartholdy: Nászinduló Szentivánéji álom-ból</p> <p>Felix Mendelssohn-Bartholdy: e-moll hegedűverseny (részlet)</p>	

	<p>Giuseppe Verdi: Requiem- részletek</p> <p>Richard Wagner operarészletek</p> <p>Mogyeszt Petrovics Muszorgszkij: Egy kiállítás képei (részletek)</p> <p>Bedrich Smetana: Moldva (részlet)</p> <p>Johannes Brahms: V. magyar tánc</p> <p>Kodály Zoltán: Jelenti magát Jézus</p> <p>Új Pátria sorozat – Utolsó Óra (válogatás)</p> <p>Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán valamint kortárs szerzők énekefeldolgozásai.</p> <p>A népzenei revival legjobb felvételei</p> <p>Romantikus szerzők bibliai tárgyú művei. Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.</p>
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ismeri a zenetörténeti korszakok legfontosabb ismertetőjegyeit, történelmi és kulturális hátterüket – Azonosítani tudja az egyes korszakokhoz tartozó zenei műfajokat, jellemzőiket, hangszerelési sajátosságait – a zenei befogadási készség fejlesztése a figyelem intenzitásának növelésével – élményszerűséget biztosító zenekövetés képességének kialakítása – a zenei ízlés és a zenei emlékezet fejlesztése a zenetörténet remekműveivel való találkozás során – a kultúrabefogadási szándék erősödése a remekművek elemzésén keresztül – Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.
<p>Fogalmak</p>	<p>Zenei korstílusok: középkor, reneszánsz, barokk, klasszika, romantika</p> <p>Zenei műfajok: zsoltár, trubadúr ének, madrigál, mise, oratórium, kantáta, szvit, concerto, versenymű, szimfónia, szimfonikus költemény, műdal, rapszódia, opera, ária, kamarazene.</p> <p>Hangfűrt, homofónia, polifónia, hangszerelés</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Részvétel ifjúsági hangversenyeken – Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán – Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához 	

<ul style="list-style-type: none"> - Zeneművek zenetörténeti rendszerezése - Koncertfilm megtekintése - Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről - Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről - Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről - Kiselőadás a hangszerekről (megszóltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával) - Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata

Témakör	Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	Óraszám: 4
Tananyag	3/8-os ütemmutató A felütés	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Új ismeret: 3/8-os ütemmutató - Felütés- súlytalan indítás - Ritmusgyakorlatok hangoztatása nyolcad-ütemmutatóval - Minden, korábban tanult ritmikai ismeret gyakorlása, alkalmazása változatos formákban - Alkotó készség: 3/8, valamint a felütés alkalmazása improvizáció során - Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez Felhasználja énekhangját, az akusztikus környezet hangjait, ütőhangszereket, egyszerűbb dallamhangszereket. 	
Fogalmak	3/8-os ütemmutató, felütés/súlytalan kezdés	
Javasolt tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> - A tanult új dalok ritmusának hangoztatása - Ritmuskánon az osztály csoportjai között - Egyszerűbb ritmushangszerek készítése - Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése - A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása 		

Témakör	Ismeretek – Hallásfejlesztés	Óraszám: 3
Tananyag	Kis és nagy szext, szeptim	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - A korábban tanultak elmélyítése, értelmezése - Kis és nagy szext, szeptim - A tanult hangközök éneklése, hangoztatása változatos formákban - Az énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése, megnevezése és éneklése - A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából 	

	<ul style="list-style-type: none"> - A dúr és moll jellegű hangzás további megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan - A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése
Fogalmak	A korábban tanultak elmélyítése.
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> - A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel - Zenei kérdés, válasz rögtönzése - A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniak megfigyelésének és meghallásának gyakorlására 	

Témakör	Ismeretek – Zenei írás, olvasás	Óraszám: 3
Tananyag	1# 1 bé előjegyzés	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Új ismeret: 1# 1 bé előjegyzés - A korábbi ismeretek mobilizálása: <ul style="list-style-type: none"> • Módosított és módosítójel nélküli szolmizációs hangok és törzshangok ismerete • A szolmizációs hangok és a zenei törzshangok közötti alapvető különbség értelmezése a tanult énekelt anyagokon • Tiszta, kis- és nagy hangközök (T1-T8) megfigyelése és megnevezése az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan • Fél és egész hangos építkezés fogalmi ismerete • Kis és nagy terc szerepének fogalmi ismerete a dúr és moll jelleg hangzásában - Rövid dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre - Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban - A kottakép újonnan tanult elemeinek felismerése kottából a tanult énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan 	
Fogalmak	Minden korábban szereplő fogalom.	
Javasolt tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> - A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése - Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal - Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával - Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése - A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása. 		

A továbbhaladás feltételei:

A tanuló tudjon emlékezetből a tanult anyagból 10-15 dalt, református éneket és zenei szemelvényt kifejezően csoportban énekelni, kottaképről ismerje fel az új zenei elemeket. Képes legyen felismerni az ajánlott zeneművek közül legalább tízet. Tudjon előkészítést követően a megismert anyagnál könnyebb gyakorlatokat szolmizálva olvasni. Ismerje a romantikának, mint korstílusnak a zeneirodalomra kifejtett hatását, jellemzőit. Tudja megkülönböztetni a népzene a műzenétől, legyenek alapvető ismeretei a hangszerekkel kapcsolatban.

Értékelés:

- Számonkérés, feleltetés helyett természetesen oldott, feszültségmentes, jó hangulatú beszélgetések során győződünk meg az elsajátított ismeretek szintjéről!
- Az éneklés értékelésénél ügyelünk a gyengébb zenei képességű, esetleg intonációs gondokkal vívódó vagy mutáló gyerekek felé irányuló követelményszintre! Őket csoportban és kizárólag a közösségi éneklésbe vonjuk be, mely során megfigyelhető a memoriter szöveg tudása, a ritmus és dallam egységes megszólaltatása. A legapróbb dicséret is fokozza a tanulók zenei fejlődését, további előmenetelét és lelkesedését.
- A diákok is részt vesznek az értékelésben, ami biztosságot ad számukra, továbbá növeli a felelősségüket és önbizalmukat!
- A tanítási órák munkájának, minden alkalommal értékteremtőnek kell lennie!
- A zenei műveltség felmérése céljából nem dolgozat íratása, hanem „KI NYER MA?” és „ZENEI KÍVÁNSÁG MŰSOR” játékok kezdeményezése!

Jelest kap az a tanuló, aki az órai munkában kiemelkedő teljesítményt nyújt, aktív. A jelen tantervben foglalt fejlesztési feladatokat, javasolt tevékenységeket folyamatos, kitartó munkával teljesíti. A tananyagot elsajátítja és megfelelő szinten alkalmazni is tudja. Gondolatait szóban és írásban áttekinthető formában képes kifejezni. A szorgalmi feladatokat jó szándékkal teljesíti.

Jó minősítésű az a tanuló, akinek kisebb hiányosságai vannak, de törekszik ismereteinek önálló kifejezésére. Gyűjtő-, projekt-, otthoni feladatokban aktívan részt vesz.

Közepes minősítésű az a tanuló, aki ismereteit kisebb tanári segítséggel képes csak alkalmazni.

Elégségest kaphat az a tanuló, aki a továbbhaladás feltételeinek minimumát teljesíti.

Elégtelen minősítésű az a tanuló, aki a továbbhaladás feltételeinek minimumát sem teljesíti.

8. osztály

Témakör	Zeneművek/ Énekes anyag	Óraszám: 12+5
Tananyag	<p><i>Magyar népdalok</i></p> <p>A bolhási kertek alatt; A csitári hegyek alatt; Az igaz Messiás; Béreslegény; Bújosik az árva madár; Elindultam szép hazámból; Elmegyek, elmegyek; Erdő mellett estvéledtem; Gerencséri utca;</p> <p>Hej, haj Boldizsár – cigány népdal; Kőműves Kelemen balladája; Röpülj, páva</p> <p><i>Műzenei szemelvények, más népek dalai</i></p> <p>Aranyosom – lengyel népdal; Enni, inni van csak kedvem – szlovák népdal; Régi mesékre – ír népdal; Nyírfácska - orosz népdal;</p> <p>Ismeretlen szerző: Az erdőn már a rügy fakad – Tavaszköszöntő, a reneszánsz mű dallama; Bárdos Lajos: Csöndes kánon (Raics István);</p> <p>Gaudeamus igitur (két szólam);</p> <p>W. A. Mozart: Ó, felvirradt a szép óra;</p> <p>Gebhardi – Kerényi György: Glória szálljon – kánon;</p> <p>Nobody knows – spirituálé (két szólam)</p>	

	<p><i>Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra</i></p> <p>Ó, gyönyörű szép, titokzatos éj; Kossuth Lajos azt üzente; Fónagy József – Arany János: Süvegemen nemzetiszín rózsá; Ma van húsvét napja; <i>az év zsolttára, dicsérete</i></p> <p><i>Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, kapcsolódva az éppen tanult zenetörténeti korszakhoz, stílushoz, valamint illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz. Népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumok Néhány igényes populárisabb zenei szemelvény az egyházi ifjúsági énekek köréből. Többszólamúság: klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szöveggel, Taize-i énekek.</i></p>
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Népdalok és műdalok – a magyar népzene régi és új rétegeinek jellemzői – Műzene és népzenei feldolgozások különbsége – Homofon és polifon (kánon) szerkesztés – A zenetörténeti stílusok vokális jellemzői – A dúr és moll szerepe a zenei kifejezésben – Az újonnan, hallás után tanult népdalok, műdalok énekelése kottaképről és emlékezetből – Előadói készség: az adott dal karakterének árnyalt megszólaltatása – (dinamika, tempó, zenei tagolás, frazeálás, stílus) – A parlando, rubato, giusto természetes módú használata – Minta adása a dalok hiteles megszólaltatásához, a tanári, adatközlő és művészi előadásokból – Megzenésített versek előadása tanár, hangszerezen játszó osztálytárs által megszólaltatott hangszerkísérettel – Dalok előadása a hozzájuk kapcsolódó tánccal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel – A helyes éneklési szokások és a tiszta intonáció fejlődése – Felismeri a népdalok és a mai világ párhuzamait
<p>Fogalmak</p>	<p>A korábban tanultak elmélyítése.</p> <p><i>Zsoltár, zsoltárparafrázis, dicséret, genfi zsoltár, kánon.</i></p>
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés – A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál – Éneklés az iskolai kórusban – Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projekteknél – Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban – A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazása 	

Témakör	Zeneművek/Zenehallgatási anyag	Óraszám: 5+2
Tananyag	<p>Johann Sebastian Bach: 2. Brandenburgi verseny, – 3. tétel</p> <p>W. A. Mozart: A-dúr klarinétkvintett lassú tétele</p> <p>Frédéric Chopin: g-moll mazurka</p> <p>Liszt Ferenc: Mazeppa – részletek; XV. Magyar rapszódia</p> <p>Felix Mendelssohn: e-moll hegedűverseny I. tétel - részlet</p> <p>Antonin Dvořak: IX. Új világ szimfónia – IV. tétel (részlet)</p> <p>Claude Debussy: Zongoradarabok</p> <p>Arthur Honegger: Pacific 231</p> <p>Maurice Ravel: Bolero</p> <p>Giuseppe Verdi: Aida – Bevonulási induló;</p> <p>Nabucco – Szabadság kórus</p> <p>Georges Bizet: Carmen – Torreádor dal</p> <p>Erkel Ferenc: Bánk bán – Keserű bordal; Hazám, hazám</p> <p>Johannes Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány – részlet</p> <p>Robert Schumann: Gyermejk jelenetek – Álmodozás</p> <p>Richard Wagner: Tannhäuser - Nászinduló</p> <p>Pjotr Iljics Csajkovszkij: IV. szimfónia IV. tétel</p> <p>Claude Debussy: Gyermekek kuckó - Néger baba tánca</p> <p>Igor Stravinsky: Petruska – Orosz tánc</p> <p>Bartók Béla: Négy szlovák népdal; Allegro Barbaro; Concerto: IV. tétel</p> <p>Bartók Béla: Kórusművek pl. Ne menj el</p> <p>Intermezzo Interrotto</p> <p>Kodály Zoltán: Székelyfonó – Rossz feleség ballada, El kéne indulni Fölszállott a páva – részletek a variációkból</p> <p>Kodály Zoltán- Weöres Sándor: Öregek, Esti dal</p> <p>Kodály egyházi kórusműveiből válogatás</p> <p>Kortárs és ma élő zeneszerzők egyházi műveiből válogatás</p>	

	<p>Carl Orff: Carmina Burana – Ó, Fortuna</p> <p>Krzysztof Penderecki: Hirosima emlékezete</p> <p>George Gerschwin: Porgy és Bess – Porgy dala (Az ínség nálam a vagyon...)</p> <p>George Gershwin: Bendzsó dal</p> <p>Jazz standard-ek</p> <p>Új Pátria sorozat – Utolsó Óra (autentikus felvételek).</p> <p>Népzenei revival legjobb felvételei</p> <p>Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán valamint kortárs szerzők énefeldolgozásai.</p> <p>Igényes mai populáris egyházzenei feldolgozások (pl. After Crying).</p> <p>Az ének-zene órán megismert műfajok és művek mai, aktuális liturgikus és egyéb egyházi jellegű használata. Romantikus szerzők bibliai tárgyú művei. Bibliai tárgyú zeneművek hallgatása: XX. századi és kortárs feldolgozások. Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai. A szórakoztató zene és az egyházzene kölcsönhatásai (dicsőítés különböző műfaji keretek között), a korszaktól független érték keresése.</p>
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ismeri a zenetörténeti korszakok legfontosabb ismertetőjegyeit, történelmi és kulturális hátterüket – Azonosítani tudja az egyes korszakokhoz tartozó zenei műfajokat, jellemzőiket, hangszerelési sajátosságait – a zenei befogadási készség fejlesztése a figyelem intenzitásának növelésével – élményszerűséget biztosító zenekövetés képességének kialakítása – a zenei ízlés és a zenei emlékezet fejlesztése a zenetörténet remekműveivel való találkozás során – a kultúrabefogadási szándék erősödése a remekművek elemzésén keresztül – a zene keltette érzések megfogalmazása tanári kérdések segítségével – Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.
<p>Fogalmak</p>	<p>Zenei korstílusok: középkor, reneszánsz, barokk, klasszika, romantika, zenei impresszionizmus, kortárs zene</p> <p>Zenei műfajok: zsoltár, trubadúr ének, madrigál, mise, oratórium, kantáta, szvit, concerto, versenymű, szimfónia, szimfonikus költemény, műdal, rapszódia, opera,</p>

	<p>ária, kamarazene, jazz, spirituálé.</p> <p>Hangfűrt, homofónia, polifónia, hangszerelés</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Részvétel ifjúsági hangversenyeken – Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán – Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához – Zeneművek zenetörténeti rendszerezése – Koncertfilm megtekintése – Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről – A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése – Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről – Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről – Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával) – Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata 	

Témakör	Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	Óraszám: 4
Tananyag	6/8-os ütemmutató	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Új ismeret: 6/8 –os ütemmutató – Felütés- súlytalan indítás – Ritmusgyakorlatok hangoztatása nyolcad-ütemmutatóval – Minden, korábban tanult ritmikai ismeret gyakorlása, alkalmazása változatos formákban – Alkotó készség: 6/8, valamint a felütés alkalmazása improvizáció során – Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez Felhasználja énekhangját, az akusztikus környezet hangjait, ütőhangszereket, egyszerűbb dallamhangszereket. 	
Fogalmak	6/8-os ütemmutató, felütés/súlytalan kezdés	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanult új dalok ritmusának hangoztatása – Ritmuskánon az osztály csoportjai között – Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával – Egyszerűbb ritmushangszerek készítése – Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése – A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása 		

Témakör	Ismeretek – Hallásfejlesztés	Óraszám: 3
Tananyag	Kis és nagy szext, szeptim	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - A korábban tanultak elmélyítése, értelmezése - Kis és nagy szext, szeptim - A tanult hangközők éneklése, hangoztatása változatos formákban - Az énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése, megnevezése és éneklése - A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából - A dúr és moll jellegű hangzás további megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan - A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése - Bevezetés a többszólamúságba: egy hallott szólamhoz saját szólam megszólaltatása tiszta intonációval 	
Fogalmak	A korábban tanultak elmélyítése.	
Javasolt tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> - A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel - Zenei kérdés, válasz rögtönzése - Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával - A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközők és egyszerű harmóniak megfigyelésének és meghallásának gyakorlására 		

Témakör	Ismeretek – Zenei írás, olvasás	Óraszám: 3
Tananyag		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Új ismeret: 1# 1 bé előjegyzés - A korábbi ismeretek mobilizálása: <ul style="list-style-type: none"> • Módosított és módosítójel nélküli szolmizációs hangok és törzshangok ismerete • A szolmizációs hangok és a zenei törzshangok közötti alapvető különbség értelmezése a tanult énekelt anyagokon • Tiszta, kis- és nagy hangközők (T1-T8) megfigyelése és megnevezése az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan • Fél és egész hangos építkezés fogalmi ismerete • Kis és nagy terc szerepének fogalmi ismerete a dúr és moll jelleg hangzásában - Rövid dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre - Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban - A kottakép újonnan tanult elemeinek felismerése kottából a tanult énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan 	

Fogalmak	Minden korábban szereplő fogalom. Továbbá: G-dúr, é-moll, F-dúr, d-moll
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> - A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése - Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal - Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával - Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése - A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása. 	

A továbbhaladás feltételei:

A tanuló képes legyen a tanult énekes anyagból **10-15 dalt, egyházi éneket és zenei szemelvényt** emlékezetből kifejezően elénekelni csoportban. A különböző korstílusú, zenehallgatásra ajánlott művek közül minimum tízet föl kell ismernie. Képes legyen egy zenemű adekvát befogadására, zeneművészeti korszakok megkülönböztetésére stílusjegyeik alapján. Tudjon bemutatni néhány XX. és XXI. századi ismert darabot, illetve az alábbi fogalmakat: hangköz, hármashangzat, hangsor. Magától törekedjen a stílusos, kifejező éneklésre.

Értékelés:

- Számonkérés, feleltetés helyett természetesen oldott, feszültségmentes, jó hangulatú beszélgetések során győződünk meg az elsajátított ismeretek szintjéről!
- Az éneklés értékelésénél ügyelünk a gyengébb zenei képességű, esetleg intonációs gondokkal vívódó vagy mutáló gyerekek felé irányuló követelményszintre! Őket csoportban és kizárólag a közösségi éneklésbe vonjuk be, mely során megfigyelhető a memoriter szöveg tudása, a ritmus és dallam egységes megszólaltatása. A legapróbb dicséret is fokozza a tanulók zenei fejlődését, további előmenetelét és lelkesedését.
- A diákok is részt vesznek az értékelésben, ami biztonságot ad számukra, továbbá növeli a felelősségüket és önbizalmukat!
- A tanítási órák munkájának, minden alkalommal értékteremtőnek kell lennie!
- Rendszeresen értékeljük az órai aktivitást, az önfeledt énekléssel egybekötött biztos szövegmondást, a megfigyelések elemzésében való részvételt, a kottázási gyakorlatok

elvégzését, a kezdeményezett gyűjtőmunka eredményét! Minden jó szándékú törekvés a részünkről, a tudás fokozását, a készségek további fejlesztésének hatványozottabb lehetőségeit eredményezi.

- A zenei műveltség felmérése céljából nem dolgozat íratása, hanem „KI NYER MA?” és „ZENEI KÍVÁNSÁG MŰSOR” játékok kezdeményezése!

Jelest kap az a tanuló, aki az órai munkában kiemelkedő teljesítményt nyújt, aktív. A jelen tantervben foglalt fejlesztési feladatokat, javasolt tevékenységeket folyamatos, kitartó munkával teljesíti. A tananyagot elsajátítja és megfelelő szinten alkalmazni is tudja. Gondolatait szóban és írásban áttekinthető formában képes kifejezni. A szorgalmi feladatokat jó szándékkal teljesíti.

Jó minősítésű az a tanuló, akinek kisebb hiányosságai vannak, de törekszik ismereteinek önálló kifejezésére. Gyűjtő-, projekt-, otthoni feladatokban aktívan részt vesz.

Közepes minősítésű az a tanuló, aki ismereteit kisebb tanári segítséggel képes csak alkalmazni.

Elégségest kaphat az a tanuló, aki a továbbhaladás feltételeinek minimumát teljesíti.

Elégtelen minősítésű az a tanuló, aki a továbbhaladás feltételeinek minimumát sem teljesíti.

Függelék:

Felvételek – válogatás az elmúlt években megjelent gyülekezetiének-felvételekből:

- A magyar népének népzenei felvételeken (8 kazetta, kísérfüzet – Közr.: Dobszay László és Németh István) MET Egyházzenei füzetek IV/4-11. – Magyar Egyházzenei Társaság
- A Magyarországi Református Énekeskönyv dallamai (válogatás 4 CD lemezen, unisono kórus és orgonakíséret formájában) – ReZeM Bp., 2004.
- Hinni taníts, Uram! – Egyházi énekek Nagy Csaba Zoltán feldolgozásában – Debrecen 2009.
- Psalterivm - Genevan Psalms / Corvina Consort, Kalmanovits Zoltán – Magyar Kultúra Kiadó, 2010.
- Református Énekek Cd sorozat – Periferic Records Stereo Kft.
- Református énekek hangzó tára I-IV. 442 ének kazettán. – ReZeM Bp., 2000.
- Református szertartási énekek (a Scola Calviniana énekel – A péntek reggeli prima és a pünkösdi istentisztelet énekei) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.
- Szentegyházi dicséretok (Kobzos Kiss Tamás és a Pécsi Ref. Koll. Énekkara énekel – Huszár Gál 1560. évi énekeskönyvének anyagából) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.

Ajánlott énekgyűjtemények – válogatásra

- Az Úrnak zengjen az ének – Ifjúsági Énekeskönyv (Szerk. Berkesi Sándor) - Kálvin Kiadó, Budapest, 2006.
- Dicsérvétek az Urat! gyermek és ifjúsági énekek (Szerk. Berkesi Gábor, Draskóczy László, Hamar István) - k.n. Budapest, 1991.
- Énekeskönyv magyar reformátusok használatára - Magyarországi Református Egyház Kiadása, Budapest, 1948.
- Harangszó, énekek gyermekeknek (Szerk. Draskóczy Balázs) - Református Egyházzeneészek Munkaközössége, Budapest, 1994.
- Jézushoz jöjjetek, 162 bibliai kánon - Magyarországi Református Egyház, Budapest, 1988.
- Jézust áldja énekünk gyermekének óvodásoknak (Szerk. Kiss Lászlóné) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
- Krisztus az énekem - Dunamelléki Református Egyházkerület 2012.

- Minden forrásaim tebenned vannak (Szerk. Kálmán Lajos, Gattyán Ilona, Zákányi Bálint) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
- Népdalzsoltárok - Edition Eola, Bécs, 1985.
- Ó és Új, 111 ének a magyar református gyülekezetek használatára - Református Egyházzenei Munkaközössége, Budapest, 1995.
- Szól a kürt, 304 bibliai kánon (Szerk. Draskóczy László) - k.n. Budapest, 1989.

Többszólamú feldolgozások, kóruskották

- Adjak hálát az Istennek! – kórusművek, énekfeldolgozások – Kálvin Kiadó, Budapest
- Bicinia Sacra – genfi zsoltárok Goudimel feldolgozásai alapján, és korálok Johannes Schein Cantionaleja alapján; Egyházzenei füzetek III/13. MET
- Csomasz Tóth Kálmán – Háromszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
- Csomasz Tóth Kálmán: Kétszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
- Draskóczy László: Hatalmas Isten, könyörgünk. Egyszerű énekfeldolgozások háromszólamú vegyeskarra – ReZeM 1993.
- Egyházzenei vezérfonal – Református Sajtóosztály, Bp. 1969. - <http://egyhazzene.reformatus.hu/index.php?id=105>
- Énekeljünk az Úrnak! – Magyarországi Baptista Egyház Bp. 1985.
- Evangéliumi vegyeskarok – Magyarországi Baptista Egyház, Bp. 1976.
- Gárdonyi Zoltán kórusművei: I. Szívemnek kösziklája, II. Magasztaló ének. – ReZeM 1999, 2001.
- Goudimel Zsoltárok 1565. (Genfi zsoltárok több szólamban) – MRE Zsinata Bp., 2001.
- Kétszólamú reneszánsz kórustételek – közreadja: Soós András; Egyházzenei füzetek III/12. MET
- Kórusművek egyházi iskolák számára. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc. (Berkesi Sándor szerk.) – Bp., 2002.
- Nagy Csaba Zoltán: Egyházi kórusművek – Debrecen 2009.

- Osváth Viktor egyházi ének-feldolgozásai (3 kötetben) – Kecskemét Ref. Egyh. Emmaus Kiadója
- Örvendezetek az erős Istennek! – kórusművek gyülekezeti énekkarok részére – ReZeM Bp. 1992.
- Protestáns graduál. – ReZeM Bp., 1996.
- Psalterium Ungaricum (Szenci Molnár Albert zsoltároskönyve) – Bp. 2001.

Szakirodalom

- Berkesi Sándor: Te néked zengek éneket – gyülekezeti énekiskola – ORTE, Debrecen 1994.
- Bottyán János: Hitünk hősei – Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya Bp. 1978.
- Bourgeois, Louis: A muzsika igaz útja. – Bp., 2003.
- Csomasz Tóth Kálmán: A református gyülekezeti éneklés – Református egyházi könyvtár XXV. kötet, Bp. 1950.
- Csomasz Tóth Kálmán: Dicsérjétek az Urat – Ref. Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Bp. 1971. Újabb kiadása megjelent a Kálvin Kiadó gondozásában - <http://rpi.reformatus.hu/portal/page.php?507>
- Dobszay László: A magyar népének I. – Veszprémi Egyetem, 1995.
- „... eleitől fogva...” Tanulmányok a genfi zsoltárok énekléséről. – ReZeM Bp., 1993.
- Egyházi ének-zene (Összeállította Máté János és Sepsy Károly) – Bp. 1986.
- Hagyomány és haladás. Csomasz Tóth Kálmán válogatott írásai születése 100. évfordulójára. (Közz: Bódiss T.) – ReZeM 056. – Bp., 2003.
- Hafenschel Károly: A keresztény istentisztelet – Magyar Egyházzenei Társaság p. 1999.
- Molnár Miklós: „Mely igen jó az Úristent dicsérni!” (A református istentisztelet alkotóelemei) – Kálvin Kiadó Bp. 2001.
- Szénási Sándor: Ünnepeink – a református egyházi év – Kálvin Kiadó, Bp. 1997.

FIZIKA 7-8. évfolyam

Helyi tantárgyi tanterv

Bevezetés:

A fizika tantárgy fontos feladata a diákok természettudományos szemléletének kialakítása, mely alapvetően a fizika tudományában alakult ki, és amelyet később a többi természettudománnyal foglalkozó tudomány átvett. Azt az attitűdöt kell a diákokban kialakítani, hogy a természet megismerhető, működése a természeti törvények segítségével leírható.

Világunk megismerésének vannak módszerei, szabályai, algoritmusai. Egyre több jelenséget tudunk megmagyarázni úgy, hogy alapvetőbb jelenségekre vezetjük azokat vissza. Ennek elengedhetetlen feltétele az, hogy különböző fogalmakat konstruáljunk meg, melyekkel jellemezni tudjuk az adott dolgot, jelenséget. Ezek minél nagyobb részéhez számértékeket is rendelünk az összehasonlíthatóság miatt.

A fizika tantárgy oktatására az általános iskola 3–4. osztályában tanult környezetismeret, illetve az 5–6. osztályban tanult természettudomány oktatását követően kerül sor. A fizika oktatható önálló tantárgyként is a 7–8. osztályban, illetve az ebben a nevelési szakaszban folytatódó természettudomány tantárgy moduljaként.

A témák szorosan kapcsolódnak a hétköznapi problémákhoz, természeti jelenségekhez és technikai alkalmazásokhoz. A kerettanterv alkalmazásával tervezett oktatási, tanulási folyamat mélyíti a szükséges szakmai ismereteket, támogatja a tudásalkalmazást, összekapcsolja a tantárgyon belüli és a tantárgyak közötti releváns információkat és szervesen épít a jelenség és tevékenység alapú tudásszervezés alapelveire. Ezeknek a céloknak a megvalósulását szolgálják a fizika tudományával, annak munkamódszerével valamint a globális környezeti problémákkal foglalkozó témakörök.

A 7–8. évfolyamon a fizika tantárgy alapóraszámja: 102 óra.

7. Évfolyam 68 óra.

8. Évfolyam 34 óra.

A témakörök áttekintő táblázatában a témakör neve után zárójelbe tett számok azt jelölik, hogy a témakör a Nat-ban felsorolt melyik fő témakörökhöz tartozik.

1. Fizikai jelenségek megfigyelése, egyszerű értelmezése
2. Mozgások a környezetünkben, a közlekedés
3. A levegő, a víz, a szilárd anyagok
4. Fontosabb mechanikai, hőtani, elektromos és optikai eszközeink működésének alapjai, fűtés és világítás a háztartásban
5. Az energia megjelenési formái, megmaradása, energiatermelés és felhasználás

6. A Föld, a Naprendszer és a Világegyetem, a Föld jövője, megóvása

Témakör neve	Javasolt óraszám	Ebből helyi tanterv óraszám	Évfolyam
Bevezetés a fizikába (1)	8	2	7
Az energia (5)	8	2	7
Mozgás közlekedés és sportolás közben (2)	10	2	7
Lendület és egyensúly (2, 4)	10	2	7
Víz, levegő és szilárd anyagok a háztartásban és a környezetünkben (3, 4)	14	2	7
Elektromosság a háztartásban (4)	14	3	8
Világítás, fény, optikai eszközök (4)	12	2	7
Hullámok (3, 4)	10	2	8
Környezetünk globális problémái (6)	6	2	7
Égi jelenségek megfigyelése és magyarázata (6)	10	2	8
Összes óraszám:	102		

TÉMAKÖR: Bevezetés a fizikába

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra (ebből 2 a helyi tanterv része)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- jó becsléseket tud adni egyszerű számítás, következtetés segítségével;
- értelmezi a sportolást segítő kisalkalmazások által mért fizikai adatokat. Méréseket végez a mobiltelefon szenzorainak segítségével;
- értelmezni tud egy jelenséget, megfigyelést valamilyen korábban megismert vagy saját maga által alkotott egyszerű elképzelés segítségével.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeléseket és kísérleteket végez a környezetében, az abból származó tapasztalatokat rögzíti;
- felismeri a tudomány által vizsgálható jelenségeket, azonosítani tudja a tudományos érvelést, kritikusan vizsgálja egy elképzelés tudományos megalapozottságát;

- hétköznapi eszközökkel méréseket végez, rögzíti a mérések eredményeit, leírja a mérésorozatokban megfigyelhető tendenciákat, ennek során helyesen használja a közismert mértékegységeket;
- ismeri a fizika fontosabb szakterületeit;
- tájékozott a fizika néhány új eredményével kapcsolatban.

FOGALMAK

mérés, hosszúság, térfogat, tömeg, sűrűség, idő, hőmérséklet, a mérés pontossága, a mért adatok átlaga, becslés, tudományos eredmény

TÉMAKÖR: Az energia

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra (ebből 2 a helyi tanterv része)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudja azonosítani a széles körben használt technológiák környezetkárosító hatásait, és fizikai ismeretei alapján javaslatot tesz a károsító hatások csökkentésének módjára;
- tudatában van az emberi tevékenység természetre gyakorolt lehetséges negatív hatásainak és az ezek elkerülésére használható fizikai eszközöknek és eljárásoknak (pl. porszűrés, szennyzők távolról való érzékelése alapján elrendelt forgalomkorlátozás).

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tisztában van azzal, hogy az energiának ára van, gyakorlati példákon keresztül ismerteti az energiatakarékosság fontosságát, ismeri az energiatermelés környezeti hatásait, az energiabiztonság fogalmát;
- ismeri a jövő tervezett energiaforrásaira vonatkozó legfontosabb elképzeléseket;
- előidézi egyszerű energiaátalakulással járó folyamatokat (melegítés, szabadesés), megnevezi az abban szereplő energiákat;
- ismeri a zöldenergia és fosszilis energia fogalmát, az erőművek energiaátalakításban betöltött szerepét, az energiafelhasználás módjait és a háztartásokra jellemző fogyasztási adatokat;
- átlátja a táplálékok energiatartalmának szerepét a szervezet energiaháztartásában és az ideális testsúly megtartásában;
- kvalitatív ismeretekkel rendelkezik az energia szerepéről, az energiaforrásokról, az energiaátalakulásokról.

FOGALMAK

energiafogyasztás, teljesítmény, energiahordozók, zöldenergia, fosszilis energia, energiabiztonság, energiatakarékosság, energiamegmaradás, rugalmas energia, helyzeti energia, mozgási energia, belső energia

TÉMAKÖR: Mozgás közlekedés és sportolás közben

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra (ebből 2 a helyi tanterv része)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét;
- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- tisztában van az önvezérelt járművek működésének elvével, illetve néhány járműbiztonsági rendszer működésének fizikai hátterével.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfelelően tudja összekapcsolni a hely- és időadatokat. Különbséget tesz az út és elmozdulás fogalma között. Ismeri, és ki tudja számítani az átlagsebességet, a mértékegységeket megfelelően használja. Tudja, hogy lehetnek egyenes és nem egyenes mozgások. Ismeri a testek sebességének nagyságrendjét;
- meghatározza az egyenes vonalú egyenes mozgást végző test sebességét, a megtett utat, az út megtételéhez szükséges időt;
- tisztában van a mozgások kialakulásának okával, ismeri az erő szerepét egy mozgó test megállításában, elindításában, valamilyen külső hatás kompenzálásában;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).

FOGALMAK

hely, pálya, elmozdulás, út, átlagsebesség, kölcsönhatás, gyorsulás, nehézségi gyorsulás, erő, Newton első és második törvénye

TÉMAKÖR: Lendület és egyensúly

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra (ebből 2 a helyi tanterv része)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét;
- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- egyszerű eszközökkel létrehoz periodikus mozgásokat, méri a periódusidőt, fizikai kísérleteket végez azzal kapcsolatban, hogy mitől függ a periódusidő;
- tisztában van a mozgások kialakulásának okával, ismeri az erő szerepét egy mozgó test megállításában, elindításában, valamilyen külső hatás kompenzálásában;
- tisztában van a rugalmasság és rugalmatlanság fogalmával, az erő és az általa okozott deformáció közötti kapcsolat jellegével. Be tudja mutatni az anyag belső szerkezetére vonatkozó legegyszerűbb modelleket, kvalitatív jellemzőket.

FOGALMAK

lendület, a lendület megmaradása, periódusidő, fordulatszám, egyensúly, amplitúdó rezgésszám, rugalmas alakváltozás, Newton harmadik törvénye

TÉMAKÖR: Víz és levegő a háztartásban és a környezetünkben

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra (ebből 2 a helyi tanterv része)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a környezetében előforduló legfontosabb természeti jelenségek (például időjárási jelenségek, fényviszonyok változásai, égi jelenségek) fizikai magyarázatát;
- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- jellemzi az anyag egyes halmazállapotait, annak sajátságait, ismeri a halmazállapot-változások jellemzőit, a halmazállapot-változások és a hőmérséklet alakulásának kapcsolatát;
- tudja magyarázni a folyadékokban való úszás, lebegés és elmerülés jelenségét, az erre vonatkozó sűrűségfeltételt;
- tudja, miben nyilvánulnak meg a kapilláris jelenségek, ismer ezekre példákat a gyakorlatból (pl. növények tápanyagfelvétele a talajból);
- kísérletezés közben, illetve a háztartásban megfigyeli a folyadékok és szilárd anyagok melegítésének folyamatát, és szemléletes képet alkot a melegedést kísérő változásokról, a melegedési folyamatot befolyásoló tényezőkről.

FOGALMAK

légnemű, folyékony, szilárd, fagyás, olvadás, párolgás, lecsapódás, forrás; kapilláris csövek, nyomás, hidrosztatikai nyomás, felhajtóerő, úszás, lebegés, sűrűségfeltétel, termikus kölcsönhatás, melegítés, felvett és leadott hő, nyomáskülönbség

TÉMAKÖR: Elektromosság a háztartásban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra (ebből 3 a helyi tanterv része)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a legfontosabb saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működésének fizikai lényegét;
- ismeri a villamos energia felhasználását a háztartásban, az energiatakarékosság módozatait, az érintésvédelmi és biztonsági rendszereket és szabályokat;
- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az elektromos állapot fogalmát, kialakulását, és megmagyarázza azt az anyagban lévő töltött részecskék és a közöttük fellépő erőhatások segítségével;
- szemléletes képe van az elektromos áramról, ismeri az elektromos vezetők és szigetelők fogalmát;
- használja a feszültség, áramerősség, ellenállás mennyiségeket egyszerű áramkörök jellemzésére;
- tudja, hogy a Földnek mágneses tere van, ismeri ennek legegyszerűbb dipól közelítését. Ismeri az állandó mágnes sajátosságait, az iránytűt.

FOGALMAK

atom, elektromos állapot, elektromos áram, feszültség, áramerősség, ellenállás, Ohm törvénye, áramforrás, fogyasztó, Joule-hő, áramütés, elektromos energia, teljesítmény, dipólus, transzformátor

TÉMAKÖR: Világítás, fény, optikai eszközök

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra (ebből 2 a helyi tanterv része)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét;
- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- gyakorlati példákon keresztül ismeri a fény és anyag legelemibb kölcsönhatásait (fénytörés, fényvisszaverődés, elnyelés, sugárzás), az árnyékjelenségeket, mint a fény egyenes vonalú terjedésének következményeit, a fehér fény felbonthatóságát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az aktuálisan használt elektromos fényforrásokat, azok fogyasztását és fényerejét meghatározó mennyiségeket, a háztartásban gyakran használt áramforrásokat;
- ismeri a látás folyamatát, a szem hibáit és a szemüveg szerepét ezek kijavításában, a szem megerőltetésének (például számítógép) következményeit;
- ismeri néhány gyakran használt optikai eszköz részeit, átlátja működési elvüket;
- tisztában van a fény egyenes vonalú terjedésével, szabályos visszaverődésének törvényével, erre hétköznapi példákat hoz.

FOGALMAK

fényforrás, szabályos visszaverődés, tükör, fénytörés, gyűjtő és szórólencse, fókusz távolság, fókuszpont

TÉMAKÖR: Hullámok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra (ebből 2 a helyi tanterv része)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudja azonosítani a széles körben használt technológiák környezetkárosító hatásait, és fizikai ismeretei alapján javaslatot tesz a károsító hatások csökkentésének módjára;
- gyakorlati példákon keresztül ismeri a fény és anyag legelemibb kölcsönhatásait (fénytörés, fényvisszaverődés, elnyelés, sugárzás), az árnyékjelenségeket, mint a fény egyenes vonalú terjedésének következményeit, a fehér fény felbonthatóságát;
- érti a színek kialakulásának elemi fizikai hátterét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érti a hullámmozgás lényegét és a jellemző legfontosabb mennyiségeket: frekvencia, amplitúdó, hullámhossz, terjedési sebesség;
- megfigyeli az elterjedt hangszereket használat közben, felismeri azok működési elvét;
- ismeri a hallás folyamatát, a levegő hullámzásának szerepét a hang továbbításában. Meg tudja nevezni a halláskárosodáshoz vezető főbb tényezőket.

FOGALMAK

állóhullám, hullámhossz, frekvencia, hullám terjedési sebessége, hangmagasság, hangerő, szivárvány színei, kiegészítő színek

TÉMAKÖR: Környezetünk globális problémái

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra (ebből 2 a helyi tanterv része)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudja azonosítani a széles körben használt technológiák környezetkárosító hatásait, és fizikai ismeretei alapján javaslatot tesz a károsító hatások csökkentésének módjára;

- ismeri az éghajlatváltozás problémájának összetevőit, lehetséges okait. Tisztában van a hagyományos ipari nyersanyagok földi készleteinek végességével és e tény lehetséges következményeivel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- környezetében zajsztintméréseket végez számítógépes mérőeszközzel, értelmezi a kapott eredményt;
- ismeri az ózonpajzs elvékonyodásának és az ultraibolya sugárzás erősödésének tényét és lehetséges okait.

FOGALMAK

éghajlatváltozás, üvegházhatás, ökológiai lábnyom, környezettudatosság, fényszennyezés, zajszenyezés

TÉMAKÖR: Égi jelenségek megfigyelése és magyarázata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra (ebből 2 a helyi tanterv része)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- ismeri a környezetében előforduló legfontosabb természeti jelenségek (például időjárási jelenségek, fényviszonyok változásai, égi jelenségek) fizikai magyarázatát;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érti a nappalok és éjszakák változásának fizikai okát, megfigyelésekkel feltárja a holdfázisok változásának fizikai hátterét. Látja a Nap szerepét a Naprendszerben mint gravitációs centrum és mint energiaforrás;
- ismeri a csillagok fogalmát, számuk és méretük nagyságrendjét. Ismeri a világűr fogalmát, a csillagászati időegységeket (nap, hónap, év) és azok kapcsolatát a Föld és Hold forgásával és keringésével;
- ismeri a csillagképek, a Sarkcsillag, valamint a Nap égi helyzetének szerepét a tájékozódásban;
- tisztában van a galaxisok mibenlétével, számuk és méretük nagyságrendjével. Ismeri a Naprendszer bolygóinak fontosabb fizikai jellemzőit;
- tisztában van az űrkutatás aktuális céljaival, legérdekesebb eredményeivel.

FOGALMAK

napközpontú világkép, földtípusú bolygó, óriásbolygó, holdfázis, fogyatkozások, csillag, galaxis, fekete lyuk, fényév

Földrajz 7-8. évfolyam

A földrajztudomány a természeti és társadalmi-gazdasági környezet jelenségeit, folyamatait – a természet- és társadalomtudományok vizsgálati módszereire egyaránt építve – mutatja be, ezáltal sajátos helyet foglal el, és összekapcsolja a természet- és társadalomtudományokat. Ezen interdiszciplináris sajátosság alapján válik a földrajz szintetizáló, a természeti és társadalmi-gazdasági jelenségeket és folyamatokat összefüggéseiben, kölcsönhatásaiban feldolgozó tantárggyá. A tanítás során különös hangsúlyt kap, hogy a tanulók megértsék Földünk mint egységes rendszer sérülékenységét, ahol az ember természeti és társadalmi lényként él, létezése és tevékenysége növekvő mértékben átalakítja, és ezzel veszélyezteti ennek a rendszernek az egyensúlyát, amelynek következményei az emberiség jelene és jövője szempontjából igen súlyosak is lehetnek. A földrajz tantárgy komplex természet- és társadalomtudományi szemléletének köszönhetően feltárja az egyensúly megbomlásának természeti és társadalmi okait, megoldást keres az egyensúly helyreállítására. Szemléletformálásra képes, ezért kiemelkedően fontos szerepet tölt be a környezettudatosság kialakításában.

A földrajz az a tantárgy, amelyből a tanulók megismerhetik szűkebb és tágabb természeti, társadalmi-gazdasági környezetünk jellemzőit, a körülöttük zajló folyamatokat – melyeknek önmaguk is részesei – és ezek összefüggéseit, kölcsönhatásait, a környezetben való tájékozódást, a benne történő eligazodást segítő alapvető eszközöket és módszereket. A földrajz a természet- és társadalomföldrajz, valamint a regionális tudomány mellett számos földtudományágat képvisel a közoktatásban, integrálja a földtani, a légkörtani, a hidrológiai, a talajtani és a planetológiai-csillagászati tudást, valamint megjelenít gazdaságtudományi, szociológiai, demográfiai, etikai, néprajzi, politológiai ismereteket is.

Bolygónkról és annak természeti és társadalmi-gazdasági folyamatairól összegyűjtött, mind pontosabb és sokrétűbb ismereteink, egyre összetettebbé váló világunk komplex problémáinak megértésére csak a megújult szemléletű földrajzoktatás képes. Az oktatási hagyományok újragondolását teszi szükségessé az információforrások, illetve az általuk közvetített adatmennyiség rohamos növekedése is. Ezért napjaink földrajzoktatása szakít a leíró jellegű, szigorúan ismeretközlő hagyományokkal, és a hangsúlyt az információk tudatos keresésére, értelmezésére, az összefüggések feltárására, a megszerzett információk alkalmazását lehetővé tevő képességek kialakítására helyezi. Az élményszerű, a hétköznapi megfigyeléseken, tapasztalatokon és információgyűjtésen alapuló földrajzitanítás nem pusztán leírja a jelenséget, hanem annak okait és következményeit is feltárja. Mindez a természeti-környezeti és a társadalmi-gazdasági folyamatokat szintetizálva, a jelen eseményein túlmutatva értékelésre, problémamegoldásra, jövőképzésre ösztönöz.

A földrajzoktatás a különböző geoszférákban zajló jelenségek, folyamatok természet- és társadalomtudományi szempontú vizsgálatával a komplexitást szem előtt tartó, szintetizáló gondolkodás kialakítására törekszik. Az önálló földrajzi ismeretszerzés és -feldolgozás, valamint a problémaorientált, elemző és értékelő gondolkodás fejlesztésével hozzájárul az információs társadalomra jellemző hír- és információáradatban történő eligazodáshoz, a felelős és tudatos állampolgári szerepvállalás kialakításához.

A földrajztanítás fontos feladata annak felismertetése és tudatosítása, hogy a környezettudatos, a fenntarthatóságot szem előtt tartó gondolkodás és cselekvés az élhető jövő, a fenntartható környezet záloga. A Föld tűrőképességét veszélyeztető problémák felismertetése, a már észlelhető és várható következmények beláttatása, a lehetséges megoldások keresése és bemutatása döntő szerepet játszik a cselekvőképes, a környezetért felelősséggel tenni akaró magatartás kialakításában.

A korszerű, a tanulók érdeklődését felkelteni képes földrajzoktatás alig képzelhető el a térinformatikai, illetve infokommunikációs eszközök használata nélkül, ez pedig hozzájárul a tanulók digitális kompetenciájának fejlődéséhez, tudatos eszközhasználóvá válásukhoz.

Mindennapjainkat, életvitelünket, szokásainkat jelentősen átalakította és folyamatosan formálja a globalizáció. Ezért is fontos feladat, hogy a tanulók megértsék, hogyan válnak globális folyamatokká, jelenségekké az egyes regionális történések, és ez a folyamat hogyan befolyásolja mindennapi életünket. A globális világ nyújtotta lehetőségek mellett fontos a nemzeti és az európai önazonosság felvállalása és ezek értékeinek megőrzése. Hazánk nemzeti értékeinek és a globális világban betöltött szerepének megismertetésével a földrajzoktatás hozzájárul a szülőföldhöz és a magyarsághoz való kötődés kialakításához és elmélyítéséhez.

A térbeli társadalmi egyenlőtlenségek által kiváltott folyamatok földrajzi okainak és lehetséges természeti és társadalmi-gazdasági következményeinek bemutatása révén a földrajzoktatás hozzájárul az empatikus, problémamegoldó gondolkodás, illetve az érvek ütköztetésére épülő vitakultúra kialakulásához.

A földrajzoktatás a jelen folyamataira, történéseire és azok jövőbeli következményeire fókuszál, így hozzájárul az érdeklődés felkeltéséhez az aktuális, körülöttünk zajló társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok megismerése, megértése, megvitatása, továbbá a logikus érveken alapuló véleménynyilvánítás iránt. Napjaink társadalomföldrajzi, vallásföldrajzi és etnikai földrajzi folyamatainak bemutatása révén a tantárgy hozzájárul a toleráns és etikus, egymás tiszteletét szem előtt tartó magatartás kialakulásához is.

A földrajz a helyi, regionális és globális gazdasági-pénzügyi folyamatok megismertetésével elősegíti a gazdasági élet eseményeiben eligazodó aktív, kreatív, rugalmas és vállalkozóképes állampolgári gondolkodás és viszonyulás kialakulását. Fontos feladatának tartja, hogy a mindennapi életben hasznosítható gazdasági és pénzügyi ismeretek bemutatásával hozzájáruljon az értő és felelős pénzügyi döntési képesség kialakításához. A tantárgy komplexitására, szintetizáló jellegére, a tantárgy által közvetített földrajzi-földtani, környezeti, gazdasági ismeretekre, gondolkodás- és szemléletmódra építve a tanulók ilyen irányú pályaeorientációját is jelentősen támogatja.

I. A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

1. A helyi tanterv alapját képező kerettanterv: Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára – Földrajz 7-8. évfolyam.

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Mészáros Csaba

**A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:
Mészáros Csaba igazgató**

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

7. évfolyam			
	Az órák felhasználása		
Tematikai egység	Új ismeret, gyakorlás, ismétlés, rendszerezés	Helyi tartalom	Összesen
A földrajzi övezetesség rendszere	8	3	11
Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa	2	1	3
Európán kívüli kontinensek földrajza: Afrika és Amerika földrajza	8	1	9
Európán kívüli kontinensek földrajza: Ausztrália és Óceánia, Sarkvidékek és az óceánok földrajza	2	1	3
Európán kívüli kontinensek földrajza: Ázsia földrajza	9	1	10
Európa földrajza: Európa általános földrajza	6	0	6
Európa földrajza: Észak- és Mediterrán-Európa	5	1	6
Európa földrajza: Atlanti- Európa	5	1	6
Európa földrajza: Kelet- és Közép- Európa	5	1	6
A Kárpát-medence térsége	4	4	8
Éves óraszám: 68 óra	54	14	68

8. évfolyam			
	Az órák felhasználása		
Tematikai egység	Új ismeret, gyakorlás, ismétlés, rendszerezés	Helyi tartalom	Összesen
Tájékozódás a földrajzi térben	2	2	4
Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza	3	2	5
Magyarország földrajza: Magyarország természeti és kulturális értékei	11	2	13
Magyarország földrajza: Magyarország társadalomföldrajza	11	1	12
Óraszám: 34 óra	27	7	34

3. A földrajz tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: Szüntelenül változó és globalizálódó világunk megismeréséhez, megértéséhez elengedhetetlen a folyamatos tájékozódás, információszerezés és a nyitott gondolkodás, amely elképzelhetetlen a tanuló kezdetben még irányított, majd egyre önállóbbá váló információszerző tevékenysége nélkül. Így a tanulás-tanítási folyamatnak hozzá kell járulnia az információszerezés és -feldolgozás készségének fejlesztéséhez, különös tekintettel a digitális világ nyújtotta lehetőségek kritikus felhasználására. A földrajztanulás célja, hogy elősegítse a megszerzett ismeretek alkalmazását a mindennapi élet különböző területein, támogassa az egyéni igényekkel összhangban lévő önirányító és önfejlesztő tanulás képességének fejlődését. Cél, hogy a tanuló képes legyen a földrajzi-földtudományi, gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi jellegű információk felismerésére és összegyűjtésére a valós térben (például terepen) csakúgy, mint különböző információhordozókból (például újságcikkek, grafikonok, térképek, híradások, forrásszövegek, karikatúrák, képek, ábrák elemzése révén).

A kommunikációs kompetenciák: A különféle szóbeli és írásbeli ismeretközvetítő, illetve értékelési módszerek alkalmazásával a földrajztanítás segíti az anyanyelvi kommunikáció fejlődését. A földrajzi információk értelmezése során fejlődik a tanuló érvelésen alapuló egészséges vitakészsége. A kommunikációs kompetenciák fejlesztését segítik a földrajzi tartalmú információk értelmezését elváró írásbeli és szóbeli – közöttük a prezentációhoz kapcsolódó – feladatok megoldása. A különböző forrásokból gyűjtött információk, leírások értelmezése és feldolgozása hozzájárul a szövegértési kompetencia fejlesztéséhez.

A digitális kompetenciák: A korszerű földrajzoktatás elképzelhetetlen a digitális világ nyújtotta aktuális információk tanításba való beépítése nélkül. Ehhez szükség van a tanuló digitális kompetenciáinak alkalmazására. A tanulási-tanítási folyamat tudatosan épít a digitális térképek, térinformatikai szoftverek alkalmazására, elemzések elvégzésére, földrajzi összefüggések felismerésére és megértésére. Az adatok összegyűjtése és felhasználása mellett fontos feladatnak tartja az adatbázisok, információforrások értő szemléletének kialakítását, a tudatos felhasználóvá válás támogatását. A projektfeladatok, önálló vagy csoportban végzett kutatások fejlesztik a tudatos közösségi információáramlást, a tudás hálózatos megosztásának képességét. A földrajztanítás tudatosan épít a tanuló prezentációs képességére, ösztönzi a földrajzi folyamatok digitális eszközökkel történő bemutatását.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A földrajztanítás során a földrajzi problémák kezdetben közös, majd csoportos vagy önálló megoldásán keresztül lehetőség nyílik a gondolkodási készségek, elsősorban az elemzés, a rendszerezés, a valós vagy modellkísérleteken alapuló tapasztalást követő következtetés és problémamegoldás fejlesztésére. A földrajztanítás fontos célja az analógiás gondolkodás, a sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítási készségének fejlesztése. A különböző földrajzi folyamatok vizsgálata során szükség van az analitikus és a szintetizáló gondolkodásra. Előtérbe kerül az új megoldási ötletek megfogalmazása, azaz a kreatív gondolkodás fejlesztése, ezzel párhuzamosan pedig nagy hangsúlyt kap a tanulói döntéshozatal, az alternatívák végiggondolása, a kockázatvállalás, az értékelés, az érvelés és a legjobb megoldási lehetőségek kiválasztása. Fontos feladat a mérlegelő gondolkodás megerősítése.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A földrajz elsősorban a társadalomföldrajzi témák feldolgozásával hozzájárul a világ társadalmi-kulturális sokszínűségének megismertetéséhez, ehhez társul a más kultúrák, szokások iránti érdeklődés és tisztelet kialakulásának támogatása. A csoportos és interaktív munkamódszerek alkalmazása során lehetőség nyílik az egyéni és a kollektív felelősség tudatosítására. A kooperatív módszerek alkalmazása lehetővé teszi a tanuló szociális kompetenciáinak fejlesztését, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy későbbi élete során képes legyen hatékony és konstruktív módon részt venni a társadalmi életben, és szükség esetén kezelni tudja a felmerülő konfliktusokat.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A világ társadalmi, kulturális sokszínűségének bemutatásával a földrajzoktatás segíti a kulturális értékek megismerését, emellett hozzájárul a kulturális identitás tudatosításához, a kulturális értékeink és hagyományaink megőrzése iránti igény kialakításához. Az önállóan vagy csoportosan létrehozott produktumot (például modell, prezentáció) elváró feladatok hozzájárulnak a kreatív alkotás és önkifejezés képességének fejlődéséhez.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: Modern földrajzoktatásunk révén napjaink társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatainak megismerése nagymértékben hozzájárul a társadalmi-gazdasági élet eseményeiben történő eligazodáshoz, az aktív, kreatív, a körülményekhez rugalmasan alkalmazkodó állampolgárrá váláshoz. Az oktatás a modern gazdasági élet sikeres szereplőinek bemutatásával hozzájárul az innováció szerepének, a munkaerőpiac igényeinek megismeréséhez, ez pedig hatással van a munkavállalói és a vállalkozói kompetencia fejlődésére.

Az önálló földrajztanítás az általános iskola 7. évfolyamán kezdődik, de földrajzi tartalmakkal már korábban, az alsó tagozatos környezetismeret keretében és 5–6. évfolyamon a természettudomány tantárgy anyagában is találkozhatnak a tanulók. Ezért fontos, hogy az önálló földrajztanítás tudatosan építsen a korábban már megszerzett ismeretekre és a már meglévő kompetenciákra.

A 7–8. osztályos tananyag a földrajzi tartalmakat a földrajzi tér fokozatos kitágításával, a közeli-től a távoli felé, azaz a közvetlen lakóhely (település) felől Magyarország földrajzán keresztül a kontinentális, majd végül a globális folyamatok felé haladva mutatja be, de mindvégig szem előtt tartja az életkori sajátosságoknak megfelelő, a tapasztalatokra, a konkrét jelenségekre, folyamatokra építő tananyag-felépítést. Az ismereteket a földrajzi szempontból tipikus természet- és társadalomföldrajzi folyamatokra, összefüggésekre fűzi fel, és középpontba állítja a földrajzi eredetű problémák komplex bemutatását.

A földrajzoktatás a jelen folyamataira, jelenségeire és azok lehetséges következményeire helyezi a hangsúlyt, tudatosan épít a különböző digitális és hagyományos térképi, vizuális és szöveges adatforrásokból megszerzhető információkra. Ezáltal a tanulókat felkészíti az önálló információszerzésre és az információk mérlegelő értelmezésére, továbbá hozzájárul az önálló véleménynyilvánítás és a felelős döntéshozatal képességének kialakításához.

A földrajzoktatás ebben a képzési szakaszban kiemelten fontosnak tartja a személyes érdeklődés felkeltését a szűkebb, majd a tágabb környezetünk, illetve az alapfokú nevelési-oktatási szakasz végére a bolygónk egészségét érintő földrajzi jelenségek, folyamatok, problémák megismerése és megértése iránt. További célja, hogy kialakítsa az önálló földrajzi tudásbővítés igényét és képességét, mert a tanulók egy jelentős részének nincs lehetősége a földrajzi ismeretek intézményi keretek között történő további bővítésére. Az egyes témák feldolgozásánál fontos szempont, hogy gyakorlati, a mindennapi életben hasznosítható ismeretek elsajátításával és képességek kialakításával történjen.

A földrajz szemléletformáló, szintetizáló tantárgyként olyan, a hétköznapokban használható ismereteket, eszközöket, módszereket ad a tanulók kezébe, amelyek segítik a tájékozódást mind összetettebbé váló világunkban, és hozzájárulnak ahhoz, hogy felnőtt életükben felelős, környezettudatos, aktív állampolgárrá váljanak.

A 7–8. évfolyamon kiemelt feladat a Föld megismertetésén keresztül a földrajzi gondolkodás tudatos fejlesztése. Ehhez kapcsolódóan a témakörök feldolgozása során a tanuló:

megismeri hazánk és Európa, majd a távoli kontinensek legalapvetőbb természet- és társadalomföldrajzi jellemzőit, melynek során kialakul a Földről alkotott, a valóságot visszatükröző kognitív térképe;

földrajzi tartalmú adatok, adatsorok alapján következtéseket von le, következményeket fogalmaz meg;

megadott szempontok alapján rendszerezi földrajzi ismereteit, rendszerbeli viszonyokat állapít meg;

összehasonlítja tipikus tájakat, megfogalmazza azok közös és eltérő földrajzi vonásait;

megkülönbözteti a tényeket a véleményektől.

Ugyanígy minden témakör feldolgozásakor kiemelt figyelmet kell hogy kapjon a földrajzi tartalmú információszerzés és -feldolgozás, a digitális eszköz-használat. Ennek megfelelően a tanuló:

megadott szempontok alapján információkat gyűjt hagyományos és digitális információforrásokból;
adatokat rendszerez és ábrázol digitális eszközök segítségével;
digitális eszközök segítségével bemutatja szűkebb és tágabb környezetének földrajzi jellemzőit;
megadott szempontok alapján tájakkal, országokkal kapcsolatos földrajzi tartalmú szövegeket, képi információhordozókat dolgoz fel;
közvetlen környezetének földrajzi megismerésére terepvizsgálódást tervez és kivitelez.

3.1. Fejlesztési területek – nevelési célok

Hit és erkölcsi nevelés

A kereszténység középpontjában az Isten által teremtett világ és a benne élő Isten képmására teremtett ember áll. Ez különös felelősséget ró az emberre saját magával, másik emberrel és a teremtett világgal szemben. A református iskolában a földrajz oktatását is áthatja ez a szemlélet. Ez különböző formákban jelenik meg az oktatás során.

A teremtett világ csodálata, és a Teremtő felismerése műveiben.

Az ember felelőssége hogy aktívan részt vegyen a környezeti gondok enyhítésében

Ezek a területek általában csak impliciten jelennek meg az órai munkában, de „A szilárd Föld anyagi és folyamatai” témakörnél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal is.

A családi életre nevelés

A világ és hazánk népesedési folyamatairól tanultak kapcsán a tanuló képes felismerni és megfogalmazni családban betöltött szerepeket, feladatokat, megtalálja és elvégzi a rá háruló feladatokat. Felismeri a családi élet és a párkapcsolatok során előforduló súlyos problémahelyzeteket, és ezek megoldásához megfelelő segítséget tud kérni. A szakasz végére a tanuló értéknek tekinti a gondosan kiválasztott, mély társas kapcsolatot. Tud a pozitív és negatív családtervezés különböző lehetőségeiről,

A testi és lelki egészségre nevelés

A fejlődő térségek egészségügyi-táplálkozási problémái, a világméretű járványok, a munkanélküliség okán kialakuló stresszhelyzetek kapcsán a tanuló fel tudja sorolni az egészséges életmód alapvető szabályait. Ismeri a stressz okozta ártalmakat, civilizációs betegségeket és ezek megelőzési módjait.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulóban kifejlődnek a környezet harmonikus, környezetkímélő életvezetéshez szükséges szokások, mozgósítható a környezet védelmét célzó együttes cselekvésre. Érti a mennyiségi és minőségi változás, fejlődés fogalmát, valamint, hogy a fogyasztás önmagában sem nem cél, sem nem érték. Egyre érzékenyebbé válik környezete állapota iránt, képes annak változását elemi szinten értékelni. Felismeri a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket és kerüli ezeket. Képes társaival együttműködésben tudatosan, a környezeti szempontokat is figyelembe véve alakítani az iskola belső és külső környezetét. Nem hagyja figyelmen kívül személyes élettereinek kialakításában a környezetbarát módokat, előnyben részesítve a természetes, újrahasznosítható, illetve újrahasznosított anyagokat. Érzékennyé válik az anyag- és energiatakarékos életvitelre és ismeri ezek gyakorlati technikáit. Érti a fenntarthatóság fogalmát.

3.1.1. Hitünkben fakadó megfontolások

A kereszténység középpontjában az Isten által teremtett természet és a benne élő Isten képmására teremtett ember áll. Ez különös felelősséget ró az emberre saját magával, másik emberrel és a teremtett világgal szemben. A református iskolában a természetismeret oktatását is áthatja ez a szemlélet. Ez különböző formákban jelenik meg az oktatás során.

1. A teremtett világ csodálata, és a Teremtő felismerése műveiben
2. Az ember felelőssége a világgal szemben – az egyszerűség, szerénység, lemondás, önzetlenség sokat segít a környezeti gondok enyhítésében

4. A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános tantervű tanulócsoporthoz számára készült a 7. valamint a 8. évfolyam minden osztálya számára, ahol az oktatás osztálykeretben történik.

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
7.	2	68	54	14
8.	1	34	27	7

II. Egyes tematikai egységek elemzése

7. osztály

7. osztály	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
	2	68

Tematikai egység	Az órák felhasználása		
	Új ismeret, gyakorlás, ismétlés, rendszerezés	Helyi tartalom	Összesen
A földrajzi övezetesség rendszere	8	3	11
Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa	2	1	3
Európán kívüli kontinensek földrajza: Afrika és Amerika földrajza	8	1	9
Európán kívüli kontinensek földrajza: Ausztrália és Óceánia, Sarkvidékek és az óceánok földrajza	2	1	3
Európán kívüli kontinensek földrajza: Ázsia földrajza	9	1	10
Európa földrajza: Európa általános földrajza	6	0	6
Európa földrajza: Észak- és Mediterrán-Európa	5	1	6
Európa földrajza: Atlanti- Európa	5	1	6
Európa földrajza: Kelet- és Közép- Európa	5	1	6
A Kárpát-medence térsége	4	4	8
Éves óraszám: 68 óra	54	14	68

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A földrajzi övezetesség rendszere	Órakeret 8 óra HT: 3 óra
Előzetes tudás	Időjárási elemek, jelenségek. A besugárzás és a felmelegedés, a víz	

	<p>körforgása és halmazállapot-változásai, a felhő- és csapadékképződés jelenségek felismerése. Példák hozatala az időjárás elemek térbeli és időbeli változásaira, az éghajlat-módosító tényezők megnyilvánulására. A nedves és a száraz kontinentális éghajlat jellemzése, társadalmi-gazdasági hatásainak felismerése hazai példákon. A Föld gömb alakjának és az éghajlati övezetek kialakulásának összekapcsolása.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A modellszemlélet alapozása a földrajzi övezetességi rendszer elemeinek példáival a regionális földrajzi tanulmányok előtt. A földrajzi és az éghajlati övezetesség különbségének megértetése. A földrajzi övezetesség elemeinek összeillesztése különböző típusú összefüggéseket mutató ábrák (diagramok, modellek, magyarázó ábrák) elemzése során.</p> <p>A kutatásos stratégia alkalmazása (természeti adottságok értékelése a társadalom szempontjából, társadalmi-gazdasági hatásaik, környezeti következményeik meglátása példákban).</p> <p>Az övezetek, övek bemutatási szempontjainak és a tipikus tájak jellemzési algoritmusának megismertetése.</p> <p>Szociális nevelés a környezet és az életmód kapcsolatának felfedezésével.</p> <p>Családi életre nevelés a más kultúrákban jellemző családi életmódok bemutatásával.</p>
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	
<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p><i>Éghajlati alapismeretek</i></p> <p>Az éghajlati elemek, az éghajlatot alakító és módosító tényezők érvényesülésének felismerése, magyarázata; az éghajlat övezetességét kialakító tényezők értelmezése; éghajlati diagram olvasása.</p> <p><i>A forró övezeti földrajzi-környezeti kapcsolatok feltárása</i></p> <p>Esőerdővidék (a felszálló légáramlás következménye, jellemzői, erdőirtás és termőföld-erózió); szavannavidék (az évszakos esőzés következményei, legelőváltó gazdálkodás, az elsivatagosodás folyamata); sivatag (a leszálló légáramlás uralma, jellemzői, napenergia-készlet).</p> <p><i>A mérsékelt övezeti földrajzi-környezeti kapcsolatok értelmezése</i></p> <p>A mediterrán táj és a mediterrán gazdálkodás jellemzése; a természetföldrajzi jellemzők a földrészek belseje felé való változásának felismerése a valódi mérsékelt övben, a füves területek és a vegyes szántóföldi gazdálkodás összefüggéseinek bemutatása; a tajgavidék és az erdőgazdálkodás jellemzése.</p> <p><i>A hideg övezeti földrajzi-környezeti kapcsolatok feltárása</i></p> <p>A megvilágítás évszakos különbsége következményének felismerése a szélsőséges természeti viszonyokban.</p>	<p><i>Fizika:</i> fény, hullám, hőmérséklet, halmazállapot, csapadék.</p> <p><i>Matematika:</i> modellek és diagramok megértése, adatleolvasás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> életfeltételek, életközösségek, biomok, ökológiai kapcsolatrendszerek.</p> <p><i>Informatika:</i> adatgyűjtés az internetről, időjárás térképek, előrejelző rendszerek.</p>

<p><i>A függőleges földrajzi övezetesség</i></p> <p>A természetföldrajzi adottságok függőleges változásának és a hegység éghajlat- és vízvásztó szerepének felismerése; a magashegységi táj jellemzése; a vízenergia-hasznosítás modellszerű értelmezése; helyes magatartás lavinaveszélykor.</p> <p>H.T. 3 óra Éghajlati elemek vizsgálata, mérések, adatok táblázatba szerkesztés, éghajlati diagram a mérsékelt övezetben- térségünkben.</p>	<p><i>Informatika:</i> adatgyűjtés időjárás térképek, előrejelző rendszerek</p>
---	---

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Vízszintes és függőleges földrajzi övezetesség, földrajzi övezet és öv. Szélrendszer (passzát, nyugatias, sarki); éghajlat (egyenlítői, szavanna-, forró övezeti sivatagi, mediterrán, óceáni, tajga); éghajlat- és vízváltó hegység; vízjárás. Sivatagi vázталaj, szürke erdei talaj. Elsivatagosodás, hóhatár, gleccser. Vízenergia, napenergia.</p> <p>Tipikus táj (esőerdő-, szavanna- és tajgavidék, sivatag, mediterrán és magashegységi táj).</p> <p>Gazdálkodás (erdő-, vegyes szántóföldi és legelőváltó gazdálkodás).</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p>	<p>Montázs készítése egy éghajlati területre jellemző képekből Az éghajlati övezetek bemutatása prezentáció/kiselőadás segítségével Képzeltbeli riport készítése: Hogyan zajlik egy adott övben (pl. egy téritői öv) élő gyerek egy napja? A földrajzi övezetesség kialakulásának összefüggéseit mutató magyarázó ábrák, modellek közös értelmezése, ok-okozati összefüggések megfogalmazása Éghajlati diagram alapján rövid ismertető leírás készítése az adott éghajlatról Mit viszek a bőröndben? Egy adott éghajlati területre utazó bőröndjének összeállítása Szerepjáték: élethelyzetek – pl. piaci vásárlás – egy adott éghajlatú területen Éghajlattal kapcsolatos szövegek értelmezése grafikus rendező segítségével Lényegkiemelés a témához illeszkedő szövegből pl. szójegyzékkészítéssel, páros szövegfeldolgozással, ablakmódszerrel Az éghajlatok jellemzőinek megfogalmazása, összefüggések feltárása tematikus térképek segítségével Összefogásra, cselekvésre felhívó plakát készítése az egész Földet érintő éghajlatváltozás megállításáért Filmrészletek, képek, leírások alapján az egyes földrajzi övezetek, övek tipikus tájainak felismerése</p>
<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>bemutatja a földrajzi övezetesség rendszerét, ismerteti az övezetek, övek kialakulásának okait és elhelyezkedésének térbeli jellemzőit; összehasonlítja az egyes övezetek, övek főbb jellemzőit, törvényszerűségeket fogalmaz meg velük összefüggésben.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>példákat nevez meg a természeti adottságok gazdálkodást, életvitelt befolyásoló szerepére; helyi, regionális és a Föld egészére jellemző folyamatok közötti hasonlóságokat, összefüggéseket felismer; példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, ok-okozati összefüggéseket fogalmaz meg; ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában; az egyes térségek kapcsán földrajzi és környezeti veszélyeket és problémákat</p>

[Ide írhatja a szöveget]

	foglalmaz meg, valamint reflektál azokra; a környezeti kérdésekkel, globális problémákkal kapcsolatos álláspontját logikus érvekkel támasztja alá, javaslatot fogalmaz meg a környezeti problémák mérséklésére.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa	Órakeret 2 óra HT: 1 óra
Előzetes tudás	A gazdaság természeti feltételeinek, a gazdasági ágazatok tevékenységeinek felismerése példákban. A családi bevétel és kiadás példáinak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Közgazdasági szemlélet alapozása az üzletekben vásárolható termékeket előállító gazdasági ágazatok tevékenysége közötti szoros kapcsolat és az egyes termékek árát befolyásoló sokféle tényező felismertetésével.</p> <p>A kreatív gondolkodás fejlesztése a piac működési alapelveinek, a kereslet és a kínálat szerepének köznapi gyakorlati példákon keresztül történő megértetése során.</p> <p>Gazdasági és pénzügyi nevelés, a felelős gazdálkodás megalapozása a családi gazdaság működésének helyzetgyakorlatokban való bemutatásával.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
<p>Adatok gyűjtése és értelmezése, különféle szemléletes formában történő megjelenítése a pénz és a munka világához kapcsolódóan</p> <p>A felelős döntéshozatal, a következményekért vállalt felelősség az életkori sajátosságoknak megfelelő pénzügyi döntések meghozatalában. A pénzügyi, gazdasági tények és az egyéni vélemények közötti különbség felismerése</p> <p>A hitelfelvétel és a fejlődés, illetve az eladósodás kapcsolatának megértése; a döntést és az értelmes kockázatvállalást befolyásoló érvek megfogalmazása egy esetleges hitelfelvétellel kapcsolatban</p> <p>Foglalkoztatási adatok értelmezése és elemzése, következtetések levonása; mindennapi életből vett példák alapján annak felismerése, hogy a munka világa folyamatosan változik</p> <p>A fogyasztóvédelem szerepének, az egyszerű bolti vásárlással összefüggő fogyasztói jogok fontosságának felismerése mindennapi élethelyzetekben</p> <p>Az energiahatékony, energia- és nyersanyag-takarékos, illetve „zöld” gazdálkodás és életvitel szemléletének megismerésével a környezettudatos állampolgári magatartás megalapozása</p> <p>A mindennapi élethelyzetekből adódó pénzügyi döntéshelyzetek</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a gazdasági ágak történelmi kialakulása; nemzetközi együttműködések.</p> <p><i>Matematika:</i> mennyiségek összehasonlítása, százalékszámítás, egyenes arányosság.</p> <p><i>Informatika:</i> adat- és ténygyűjtés az internetről.</p>

<p>megismertetésével, a tanuló saját életében is alkalmazható egyszerű költségvetés készítésével a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése</p> <p>HT. 1 óra: Pénzügyi költségtervek készítése, egyszerű pénzügyhöz kapcsolódó logikai és számítási feladatok megoldása során a matematikai eszköztudás alkalmazása</p> <p>A globalizációval, a munkavállalással, a személyes pénzügyi döntésekkel kapcsolatos témák, illetve különböző forrásokból gyűjtött pénzügyi adatok feldolgozása során a véleményalkotás és vitakészség fejlesztése</p> <p>Az élethelyzetekből vett példák, helyzetgyakorlatok során a döntési képesség fejlesztése; a tényeken alapuló véleményformálás képességének támogatása</p> <p>A helyi, regionális és a Föld egészére jellemző folyamatok közötti hasonlóságok, összefüggések felismerése</p> <p>A piaccgazdaság működésének alapvető földrajzi vonatkozásai</p> <p>A pénz és a pénzügyi szolgáltatások szerepe, valutaváltás</p> <p>Hitelfelvétel, a kockázatvállalás és a fejlődés, illetve az eladósodás összefüggései</p> <p>A globalizáció és a mindennapi élet kapcsolata, a globalizáció és a globális problémák kialakulásának összefüggései</p> <p>A fenntarthatóságot szem előtt tartó fogyasztói magatartás jellemzői</p> <p>A munka világának résztvevői és jellemzőik</p>	<p><i>Matematika: számítások</i></p>
---	--------------------------------------

Kulcsfogalmak/ fogalmak	családi költségvetés, eladósodás, globalizáció, hitel, munkanélküli, munkavállaló, pénz, tőzsde, valuta, valutaváltás, világtermék
Javasolt tevékenységek	<p>Pénzügyi döntési helyzetek megoldása szerepjátékkal</p> <p>A piac és a tőzsde működésének bemutatása szimulációs játékkal</p> <p>Munkaerőpiaci döntési helyzetek megoldása szerepjátékkal</p> <p>Bankok portáljáról összegyűjthető ajánlatok alapján a bankokban igénybe vehető szolgáltatások megismerése</p> <p>Beszélgetés, pénzügyi kérdezz-felelek a tanítási órára meghívott pénzügyi szakemberrel</p> <p>Helyzetgyakorlat: az energiatudatos fogyasztói döntés meghozatala a környezeti és pénzügyi szempontok együttes mérlegelésével (pl. energiatakarékos izzó, napelemes akkutöltő, háztartási gépek energiaosztálya)</p> <p>Adatgyűjtés internetről valutaárfolyamokkal kapcsolatosan, az adatok és a változások következményeinek közös értelmezése</p> <p>Osztálykirándulás költségtervének elkészítése csoportmunkában</p> <p>Foglalkoztatási adatok gyűjtése és közös értelmezése, az adatok szemléletes megjelenítése</p> <p>Beszélgetés az internetes vásárlás, e-bankolás jellemzőiről, előnyökről, veszélyekről</p>
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;</p> <p>népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;</p> <p>értelmezi a mindennapi életben jelen lévő pénzügyi tevékenységeket, szolgáltatásokat;</p> <p>megnevezi a vállalkozás működését befolyásoló tényezőket.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>példákat sorol a globalizáció mindennapi életünket befolyásoló folyamataira;</p> <p>érveket fogalmaz meg a tudatos fogyasztói magatartás, a környezettudatos döntések fontossága mellett;</p> <p>életkori sajátosságainak megfelelő helyzetekben alkalmazza pénzügyi ismereteit (pl. egyszerű költségvetés készítése, valutaváltás, diák vállalkozás tervezése);</p> <p>foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük.</p>

[Ide írhatja a szöveget]

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Európán kívüli kontinensek földrajza: Afrika és Amerika földrajza</p>	<p>Órakeret 8 óra HT: 1 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A földrészek szerkezetfejlődési modelljének ismerete. Eligazodás a földtörténeti időben.</p> <p>A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség rendszere, az övek főbb természeti adottságainak és környezeti problémáinak összefüggései. A földrajzi övek és a tipikus tájak földrajzi jellemzési algoritmusának használata. A földrészek és az óceánok megnevezése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Átfogó kép kialakítása Afrika és Amerika természetföldrajzi jellemzőiről a Föld fejlődéséről és a földrajzi övezetességi rendszerről való tudás alkalmazásával.</p> <p>Térszemlélet fejlesztése az ábrázolt térben való tájékozódással. A valós térbeli viszonyok megismertetése térkép alapján, a szemléleti térképolvasás képességének fejlesztése.</p> <p>A kritikai gondolkodás fejlesztése a földrészek társadalmi-gazdasági jellemzői és a természeti adottságok, a történelmi események, a világban zajló gazdasági folyamatok elemzésével, illetve a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepének, a gazdasági fejlettség területi különbségeinek, okainak, társadalmi és környezeti következményeinek megláttatásával. Az országjellemzés algoritmusának alkalmaztatása.</p> <p>A környezeti szemlélet fejlesztése a regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának érzékeltetésével, az emberiség közös felelősségének megértésével a környezet állapotában, valamint a hosszú távú természeti, környezeti folyamatok példákban való felismertetésével.</p> <p>Családi életre nevelés a más kultúrákban lévő életmódok megismertetésével.</p> <p>A kommunikációs képességek fejlesztése a szövegbeli speciális jelrendszerek működésének megfigyelésével, valamint különböző jellegű információs anyagokban való célszerű kereséssel, tábló-összeállítással és beszámoló-készítéssel (országcsoportok, országok bemutatása).</p>	
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Afrika természetföldrajza</i></p> <p>Afrika domborzatának és tájainak megismerése.</p>		<p><i>Biológia-egészségtan: A forró övezet élővilága. Városi ökoszisztéma.</i></p>

<p>Erőforrások: a földtani szerkezet és az övezetesség következményeinek, valamint az ásványkincs- és energiahordozó-készletek területi és gazdasági ellentmondásosságának értelmezése.</p> <p><i>Afrika társadalomföldrajza.</i></p> <p>Emberfajták, népek és kultúrák találkozása. A népességrobbanás, a fiatal népesség és következményeinek összekapcsolása esetleírásokban (etnikai feszültségek, országok közötti és polgárháborúk).</p> <p>A trópusi mezőgazdaság változatos formái (talajváltó, ültetvényes, oázis- és legeltető gazdálkodás) és az azokhoz kötődő életmódok különbségeinek feltárása.</p> <p>Száhel, az éhezés és a szegénység földje: a természeti, társadalmi, egészségügyi veszélyhelyzetek (pl. menekültek, járványok, túllegeltetés), ökológiai katasztrófa okozati megismerése, nemzetközi segítségnyújtás szükségességének felismerése.</p> <p>Egyiptom: az ősi kultúra és a globális világ ellentmondásainak megértése.</p> <p><i>Amerika természetföldrajza</i></p> <p>A földrész szerkezeti tagolódásának, a szerkezetfejlődési múlt gazdaságot és életmódot meghatározó szerepének megismerése.</p> <p>Észak-, dél- és közép-amerikai tájtipusok összehasonlító elemzése.</p> <p>A természetföldrajzi övezetesség, az É-D-i nyitottság és K-Ny-i zártság következményeinek, veszélyhelyzeteinek felismerése. Az aszimmetrikus vízgyűjtő terület következményeinek megismerése, a vízrendszer-hasznosítás modellezése.</p> <p><i>Amerika társadalomföldrajza</i></p> <p>A földrész népességföldrajzi tagolódásának megismerése; a népességkeveredésből fakadó társadalmi-gazdasági előnyök, hátrányok felismerése példákban.</p> <p>A népességkoncentrációk, a városodás és a városiasodás, a település-együttesek, az agglomerációs zóna kialakulási folyamatának értelmezése példákban.</p> <p>A farmgazdálkodás modellezése, a mezőgazdasági övezetesség átalakulásának értelmezése (pl. elmetérképezéssel).</p> <p>Az erőforrás-gazdálkodástól a tudásalapú társadalomig való fejlődési út értelmezése; a technológiai övezet jellemzése.</p> <p><i>Amerika országföldrajza</i></p> <p>Eltérő szerepű országok (világgazdasági nagyhatalom, felzárkózó erőterek, banánköztársaságok) földrajzi összehasonlítása.</p> <p>Amerikai Egyesült Államok mint világgazdasági vezető hatalom; Brazília</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>Gyarmatosítás, ókori öntözési kultúrák. Amerika meghódítása. Urbanizáció, technológiai fejlődés.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> lokális cselekvések és globális problémák.</p>
---	--

<p>mint gyorsan fejlődő ország.</p> <p>H. T. 1 óra A természeti, társadalmi, egészségügyi veszélyhelyzetek ökológiai katasztrófa okozati megismerése, nemzetközi segítségnyújtás szükségességének felismerése. Lehetőségek a szűkebb környezetben. Magyarok Amerikában</p> <p>.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> Városi ökoszisztéma.</p>
---	--

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tagolatlan és tagolt partvidék; gyűrt- és röghegységrendszer, szárazföldi árokrendszer. Hurrikán, tornádó; vízesés, időszakos folyó, artézi kút, tóvidék, sivatagtípus.</p> <p>Emberfajta, bennszülött. Túlnépesedés, éhségövezet, menekült, járvány, túllegeltetés, ökológiai katasztrófa. Gyűjtögetés, talajváltó, ültetvényes és oázisgazdálkodás, vándorló és istállózó állattartás, monokultúra, vadfogalás, farmgazdaság. Egyoldalú gazdaság, banánköztársaság, gazdasági befolyás, bérmunka, világcég, tudásalapú társadalom, világ gazdasági nagyhatalom. Tipikus táj (ültetvény, farm, rezervátum, menekülttábor, technológiai övezet, urbanizáció, városövek, városövezet, agglomerációs zóna).</p>
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Afrika</p> <p><i>Szerkezeti egységek, tájak:</i> Afrikai-árokrendszer, Atlasz, Kelet-afrikai-magasföld, Kilimandzsáró (Kilimandzsáró-csoport), Kongó-medence, Madagaszkár, Szahara, Teleki-vulkán; Száhel (öv)</p> <p><i>Vízrajz:</i> Csád-tó, Guineai-öböl, Kongó, Nílus, Szezei-csatorna, Tanganyika-tó, Viktória-tó, Vörös-tenger</p> <p><i>Országok:</i> Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, Kenya, Marokkó, Nigéria</p> <p><i>Városok:</i> Alexandria, Fokváros, Johannesburg, Kairó</p> <p>Amerika</p> <p><i>A földrész részei:</i> Észak-Amerika, Közép-Amerika, Dél-Amerika</p> <p><i>Tájak:</i> Alaszka, Amazonas-medence, Andok, Antillák, Appalache-hegység (Appalache), Brazil-felföld, Floridai-félsziget (Florida), Grönland, Guyanai-hegyvidék, Hawaii-szigetek, Kaliforniai-félsziget, Kordillerák, Labrador-félsziget (Labrador), Mexikói-fennsík, Mississippi-alföld, Mount St. Helens, Paraná-alföld, préri, Sziklás-hegység, Szilícium-völgy</p> <p><i>Vízrajz:</i> Amazonas, Colorado, Karib (Antilla)-tenger, Mexikói-öböl, Mississippi, Nagy-tavak, Niagara-vízesés, Panama-csatorna, Szt. Lőrinc-folyó</p> <p><i>Országok:</i> Argentína, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Kanada, Mexikó</p> <p><i>Városok:</i> Brazíliaváros, Buenos Aires, Chicago, Houston, Los Angeles, Mexikóváros, Montréal, New Orleans, New York, Ottawa, Rio de Janeiro, San Francisco, Washington DC</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p>	<p>Kontinensekre, országokra jellemző képek keresése az interneten, azokból montázs készítése</p> <p>Kontinensek földrajzi jellemzőit összehasonlító grafikus rendező készítése</p> <p>Az én kontinensem – szubjektív térkép készítése egy adott kontinensről</p> <p>Az egyes kontinensek tipikus tájainak bemutatása tanulócsoportok által készített modellek segítségével</p> <p>Az egyes kontinensekkel kapcsolatos kvízzjáték készítése és megoldása pármunkában online felületen</p> <p>A kontinens országainak, országcsoportjainak bemutatása pl. szakértői mozaik, kooperatív technika, helyszínepipítés, prezentációkészítés, tanulói kiselőadás segítségével</p>

[Ide írhatja a szöveget]

	<p>Kapcsolati háló, logikai lánc felrajzolása a nemzetközi szintű munkamegosztás bemutatására</p> <p>Távoli népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságainak bemutatása helyzet-, szerep-, empátiagyakorlat vagy helyszínpítés módszerével</p> <p>Különböző tartalmú tematikus térképek megadott szempontok alapján történő összevetése, következtetések megfogalmazása</p> <p>Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése</p> <p>Virtuális séta, kirándulás összeállítása egy kiválasztott világörökségi helyszínen, illetve országban</p> <p>Beszélgetés, vita a híradásokban közölt aktuális információkról, önálló vélemény megfogalmazása</p> <p>Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt távoli utazásról, irányított szempontok alapján</p> <p>Fejlettségbeli területi különbségek leírására alkalmas társadalmi-gazdasági mutatók elemzése, a felzárkózás lehetőségeinek megfogalmazása</p> <p>Ország, illetve táj névjegyeinek tervezése és elkészítése</p> <p>Projekt módszer: tematikus (pl. sivatagok, világvárosok stb.) világkörüli út összeállítása és bemutatása</p> <p>A regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának igazolása példák alapján. Környezeti problémák okozta élethelyzetek bemutatása szerep-, empátia- és helyzetgyakorlattal</p> <p>Kommentek írása a híradásokban közölt regionális földrajzi információkra</p> <p>Élet az óriásvárosokban az Amerikai Egyesült Államokban – képregénykészítés</p> <p>Gyűjtőmunka: kulturális hatások mindennapjainkban, pl. az amerikai és a kínai kultúra hatásának példái a mindennapokban</p> <p>Egy tipikus tájat bemutató képzeletbeli fotókiállítás ismertetőjének elkészítése pármunkában</p> <p>Hajónapló készítése földrajzi jellemzők felhasználásával, pl. Dél-Amerika képzeletbeli körülhajózása alapján</p>
<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>megnevez az egyes kontinensekre, országcsoportokra, meghatározó jelentőségű országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított termékeket, szolgáltatásokat;</p> <p>probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit;</p> <p>bemutítja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;</p>

	<p>népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;</p> <p>foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük;</p> <p>híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;</p> <p>nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt;</p> <p>példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, megnevezi és ok-okozati összefüggéseiben bemutatja a globálissá váló környezeti problémákat;</p> <p>a környezeti kérdésekkel, globális problémákkal kapcsolatos álláspontját logikus érvekkel támasztja alá, javaslatot fogalmaz meg a környezeti problémák mérséklésére.</p>
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Európán kívüli kontinensek földrajza: Ausztrália és Óceánia, a Sarkvidékek és az óceánok földrajza	Órakeret 2 óra HT: 1 óra
Előzetes tudás	A szerkezetfejlődési folyamatok által létrehozott képződmények példái. Eligazodás a földtörténeti időben. A forró és a hideg övezet és öveik főbb természeti adottságainak, környezeti problémáinak ismerete. Az óceánok és a tengerek tulajdonságainak elkülönítése, a földrészek és az óceánok megnevezése..	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Átfogó kép alkotása Ausztrália és a sarkvidékek természetföldrajzi jellemzőiről, az okok és a jellemzők közötti összefüggések felismertetése a Föld fejlődéséről és az övezetességi rendszerről való tudás alkalmazásával.</p> <p>A környezetgazdálkodási szemlélet fejlesztése a tengeri erőforrások globális folyamatokban betöltött szerepének felismertetésével példákban, sérülékenységeinek és következményeinek megértésével. A modellszerű gondolkodás fejlesztése elméleti modellalkotással a térség problémáiról.</p> <p>Az információszerző stratégia fejlesztése a tengert ábrázoló térképeken való tájékozódással, információleolvasással.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
<p><i>Ausztrália, a kontinensnyi ország</i></p> <p>Elszigetelt fekvés, ellentmondásos természeti adottságok (sivatag és artézivíz-készlet, termékeny alföldek és hegyvidék) és következményeik</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> nagy földrajzi felfedezések; hajózás.</p>

<p>ismerete.</p> <p><i>A sarkvidékek földrajza</i></p> <p>Az Északi- és a Déli-sarkvidék összehasonlító földrajzi jellemzése; az ózonréteg-eltérkedés okainak és következményeinek átlátása; a sarkvidék mint speciális élettér értelmezése; az Antarktika szerepének, a kutatóállomások jelentőségének megismerése.</p> <p><i>A világtenger földrajza</i></p> <p>Az óceánok és tengerek földrajzi jellemzőinek, a tengeráramlások szerepének, a világtenger mint erőforrás (ásványkincsek, árapály-energia, halászat) és mint veszélyforrás (szökőár) megismerése; a veszélyeztető folyamatok (pl. vízszennyezés, túlhalászás) egyszerű értelmezése.</p> <p>Szigetvilág az óceánban (Óceánia), a speciális fekvés gazdasági, társadalmi és környezeti következményeinek (hajózás, idegenforgalom stb.) megismerése.</p> <p>H.T. 1 óra Természeti, kulturális és történelmi értékvédelem, eredetvédelem</p> <p>A védettség különböző fokozatainak és jellegének összehasonlítása helyek, objektumok példáin; a védelem lényegének megértése.</p>	<p><i>Kémia:</i> ózon; sósvíz és édesvíz; vízszennyezés.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> életfeltételek, a hideg övezet és a tengerek élővilága.</p> <p><i>Fizika:</i> Felhajtóerő, hőszigetelés. A tengermozgások fizikai alapjai (hullámok vízfelületen).</p>
---	---

	<i>Biológia-egészségtan:</i> Városi ökoszisztéma.
--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állandóan fagyos és tundraéghajlat, fahatár, belföldi jégtakaró, jéghegy, ózonréteg, korallzátony, jégsivatag. Világtenger; tengeráramlás; árapály-energia, túlhalászás, kutatóállomás. Óslakos, bevándorló
Topográfiai ismeretek	Ausztráliai-alföld, Nagy-Artézi-medence, Nagy-Vízválasztó-hegység, Nyugat-ausztráliai-ősföld, Új-Guinea, Grönland, Hawaii; Murray. Ausztrália, Új-Zéland; Melbourne, Perth, Sydney. Északi-sarkvidék, Déli-sarkvidék (Antarktisz).
Javasolt tevékenységek	<p>Kontinensekre, országokra jellemző képek keresése az interneten, azokból montázs készítése</p> <p>Kontinensek földrajzi jellemzőit összehasonlító grafikus rendező készítése</p> <p>Az én kontinensem – szubjektív térkép készítése egy adott kontinensről</p> <p>Az egyes kontinensek tipikus tájainak bemutatása tanulócsoportok által készített modellek segítségével</p> <p>Az egyes kontinensekkel kapcsolatos kvízzjáték készítése és megoldása pármunkában online felületen</p> <p>A kontinens országainak, országcsoportjainak bemutatása pl. szakértői mozaik, kooperatív technika, helyszínpítés, prezentációkészítés, tanulói kiselőadás segítségével</p> <p>Kapcsolati háló, logikai lánc felrajzolása a nemzetközi szintű munkamegosztás bemutatására</p> <p>Távoli népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságainak bemutatása helyzet-, szerep-, empátiagyakorlat vagy helyszínpítés módszerével</p> <p>Különböző tartalmú tematikus térképek megadott szempontok alapján történő összevetése, következtetések megfogalmazása</p> <p>Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése</p> <p>Virtuális séta, kirándulás összeállítása egy kiválasztott világörökségi helyszínen, illetve országban</p> <p>Beszélgetés, vita a híradásokban közölt aktuális információkról, önálló vélemény megfogalmazása</p> <p>Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt távoli utazásról, irányított szempontok alapján</p> <p>Fejlettségbeli területi különbségek leírására alkalmas társadalmi-gazdasági mutatók elemzése, a felzárkózás lehetőségeinek megfogalmazása</p> <p>Ország, illetve táj névjegyeinek tervezése és elkészítése</p> <p>Projekt módszer: tematikus (pl. sivatagok, világvárosok stb.) világkörüli út összeállítása és bemutatása</p> <p>A regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának igazolása példák alapján. Környezeti problémák okozta élethelyzetek bemutatása szerep-, empátia- és helyzetgyakorlattal</p> <p>Kommentek írása a híradásokban közölt regionális földrajzi információkra</p> <p>Egy tipikus tájat bemutató képzeletbeli fotókiállítás ismertetőjének elkészítése pármunkában</p>
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>megnevez az egyes kontinensekre, országcsoportokra, meghatározó</p>

[Ide írhatja a szöveget]

	<p>jelentőségű országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított termékeket, szolgáltatásokat;</p> <p>probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit;</p> <p>bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;</p> <p>népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;</p> <p>foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük;</p> <p>híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;</p> <p>nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt;</p> <p>példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, megnevezi és ok-okozati összefüggéseiben bemutatja a globálissá váló környezeti problémákat;</p> <p>a környezeti kérdésekkel, globális problémákkal kapcsolatos álláspontját logikus érvekkel támasztja alá, javaslatot fogalmaz meg a környezeti problémák mérséklésére.</p>
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Európán kívüli kontinensek földrajza: Ázsia földrajza	Órakeret 9 óra HT: 1 óra
Előzetes tudás	<p>A földrészek szerkezetfejlődési modelljének ismerete. Eligazodás a földtörténeti időben.</p> <p>A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség rendszere, az övek főbb természeti adottságaival és környezeti problémáinak összefüggései.</p> <p>A sivatag, a tajgavidék, a magashegység, az agglomeráció és a technológiai park tipikus tájak jellemzői, az országok jellemzési algoritmusának használata.</p>	
A tematikai egység	Oksági gondolkodás fejlesztése Ázsia természetföldrajzi jellemzőinek	

<p>nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>okaival, társadalmi-gazdasági következményeivel és a világ gazdasági folyamataival való összefüggésekben történő feldolgozásával. A földrajzi tényezők életmód-meghatározó szerepének felismeretése.</p> <p>Prognosztikus szemlélet fejlesztése az ázsiai gazdasági fejlettség területi különbségeinek és okainak megláttatásával, a társadalmi és környezeti következményeik elképzelésével.</p> <p>Környezeti szemlélet fejlesztése a regionális társadalmi-gazdaság, környezeti problémák világméretűvé válásának példákban való érzékeltetésével, az egészséges környezet megőrzésében a társadalmi felelősségének bemutatásával.</p> <p>Az időbeli tájékozódás fejlesztése a rövidebb időtartamú társadalmi és környezeti folyamatok példákban való felismeretetésével.</p> <p>A szemléleti térképolvasás fejlesztése különböző tartalmú térképeken való önállóan tájékozódással, az információk közötti összefüggések indoklásával.</p>
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Ázsia természetföldrajza</i></p> <p>A „legek” földrésze: óriástájak és szerkezeti egységek, változatos éghajlat és termőföldhiány, vízbőség és vízszegénység kontrasztjának, okainak megismerése. Természeti veszélyhelyzetek (földrengés, vulkánkitörés, cunami, tájfun) felismerése, a helyes magatartás megismerése.</p> <p>Belső-ázsiai sivatagok: kontinensbelseji zárt fekvés következményeinek megértése.</p> <p>Monszun vidék és terület: a kialakító okok összehasonlítása a forró és a mérsékelt övezetben, jellemzésük, az öntözéses monszungazdálkodás modellezése.</p> <p><i>Ázsia társadalomföldrajza</i></p> <p>Népek és kultúrák jellemzőinek, népességkoncentrációk kialakulási okainak és következményeinek megismerése. Az ősi kultúrák, a világvallások társadalmat, gazdaságot, környezetet befolyásoló szerepének felismerése példákban.</p> <p>Területi fejlettségi különbségek felismerése. A világ új fejlődési és gazdasági pólusa, felgyorsult gazdasági növekedés, technológiaátvitel-folyamat értelmezése.</p> <p><i>Ázsia regionális földrajza</i></p> <p>Eltérő szerepkörű országcsoportok: olajországok, mezőgazdasági alapanyag-termelők, összeszerelő-beszállítók, újonnan iparosodott országok, új gazdasági hatalmak megismerése.</p> <p>India: a hagyományos zárt társadalom és az informatikai társadalom ellentmondásai.</p>	<p><i>Matematika:</i> ok-okozati gondolkodás, modellezés.</p> <p><i>Fizika:</i> légköri jelenségek fizikai törvényszerűségei, természeti katasztrófák.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> ókori jelentős ázsiai kultúrák, napjaink gazdasági fejlődése; a gazdasági hatalomváltás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> biotechnológiai forradalom, életfeltételek.</p>

<p>Japán: a termőföld-, energia- és nyersanyagszegénység; a biotechnológián és elektronikán alapuló gazdasági hatalom; a természeti katasztrófhelyzetek földrajzi alapjai, életmódbeli és környezeti következményei.</p> <p>Kína: a világ meghatározó gazdasága; a tengerparti és a belső területek fejlettségkülönbségének természeti alapjai, életmódbeli és környezeti következményei.</p> <p>H.T. 1 óra A városban élő ázsiaiak vagy más külföldről betelepült emberek országának, kultúrájának megismerése. Interjú, projekt-munka..</p>	<p><i>Informatika:</i> bemutató készítése.</p>
---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vulkáni szigetív. Kontinentalitás, szélsőségesen szárazföldi terület, monszunvidék és monszunterület; mérsékelt övezeti sivatagi, forró és mérsékelt övezeti monszun éghajlat, tájfun, cunami, talajpusztulás. Népeességrobbanás, világvallás, zarándokhely. Öntözéses gazdálkodás, zöld forradalom, technológiaátvitel, csúcstechnológia, informatikai társadalom.
Topográfiai ismeretek	<p><i>A földrész meghatározó egységei, jelentős földrajzi helyszínek:</i> Arab-félsziget, Csomolungma (Mt. Everest), Dekkán-fennsík, Dél-kínai-hegyvidék, Fudzsi, Fülöp-szigetek, Góbi, Himalája, Indokínai-félsziget, Japán-szigetek, Kaszpi-mélyföld, Kaukázus, Kínai-alföld, Kis-Ázsia, Koreai-félsziget, Közép-szibériai-fennsík, Krakatau, Nyugat-szibériai-alföld, Szibéria, Takla-Makán, Tibet, Tien-san, Turáni-alföld</p> <p><i>Vízrajz:</i> Aral-tó, Bajkál-tó, Boszporusz, Eufrátesz, Holt-tenger, Indus, Jangce, Japán-tenger, Jeges-tenger, Jenyiszej, Gangesz, Kaszpi-tenger, Ob, Perzsa-öböl (Perzsa (Arab)-öböl), Sárga-folyó, Tigris</p> <p><i>Országok:</i> Egyesült Arab Emírségek, Dél-Korea (Koreai Köztársaság), India, Indonézia, Irak, Irán, Izrael, Japán, Kazahsztán, Kína, Kuvait, Malajzia, Szaúd-Arábia</p> <p><i>Városok:</i> Bagdad, Hongkong, Isztambul, Jakarta, Jeruzsálem, Mekka, Peking, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Teherán, Tel Aviv-Jaffa, Tokió, Újdelhi</p>
Javasolt tevékenységek	<p>Kontinensekre, országokra jellemző képek keresése az interneten, azokból montázs készítése</p> <p>Kontinensek földrajzi jellemzőit összehasonlító grafikus rendező készítése</p> <p>Az én kontinensem – szubjektív térkép készítése egy adott kontinensről</p> <p>Az egyes kontinensek tipikus tájainak bemutatása tanulócsoportok által készített modellek segítségével</p> <p>Az egyes kontinensekkel kapcsolatos kvízzjáték készítése és megoldása pármunkában online felületen</p> <p>A kontinens országainak, országcsoportjainak bemutatása pl. szakértői mozaik, kooperatív technika, helyszínpítés, prezentációkészítés, tanulói kiselőadás segítségével</p> <p>Kapcsolati háló, logikai lánc felrajzolása a nemzetközi szintű munkamegosztás bemutatására</p> <p>Távoli népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságainak bemutatása helyzet-, szerep-, empátiagyakorlat vagy helyszínpítés módszerével</p> <p>Különböző tartalmú tematikus térképek megadott szempontok alapján történő összevetése, következtetések megfogalmazása</p> <p>Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése</p> <p>Virtuális séta, kirándulás összeállítása egy kiválasztott világörökségi helyszínen, illetve országban</p> <p>Beszélgetés, vita a híradásokban közölt aktuális információkról, önálló vélemény megfogalmazása</p> <p>Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt távoli utazásról, irányított szempontok alapján</p> <p>Fejlettségbeli területi különbségek leírására alkalmas társadalmi-gazdasági</p>

[Ide írhatja a szöveget]

	<p>mutatók elemzése, a felzárkózás lehetőségeinek megfogalmazása Ország, illetve táj névjegyeinek tervezése és elkészítése Projekt módszer: tematikus (pl. sivatagok, világvárosok stb.) világkörüli út összeállítása és bemutatása A regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának igazolása példák alapján. Környezeti problémák okozta élethelyzetek bemutatása szerep-, empátia- és helyzetgyakorlattal Kommentek írása a híradásokban közölt regionális földrajzi információkra Egy tipikus tájat bemutató képzeletbeli fotókiállítás ismertetőjének elkészítése pármunkában</p>
<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>megnevez az egyes kontinensekre, országcsoportokra, meghatározó jelentőségű országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított termékeket, szolgáltatásokat; probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit; bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat; népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le; foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük; híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál; nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt; példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, megnevezi és ok-okozati összefüggéseiben bemutatja a globálissá váló környezeti problémákat; a környezeti kérdésekkel, globális problémákkal kapcsolatos álláspontját logikus érvekkel támasztja alá, javaslatot fogalmaz meg a környezeti problémák mérséklésére.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Európa földrajza: Európa általános földrajza</p>	<p>Órakeret 6 óra HT: 0 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Szerkezetfejlődési folyamatok által létrehozott képződmények felismerése példákban. Eligazodás a földtörténeti időben. A földrajzi övezetesség rendszere, az övek főbb természeti adottságai, környezeti problémái. A szélrendszerek éghajlatot meghatározó szerepe. A földrészek és országcsoportok szerepe a világgazdaságban.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az Európa-tudat megalapozása az integrációs folyamat céljainak megismertetésével, napjaink törekvéseinek érzékeltetésével.</p> <p>A tanulni tudás képességének fejlesztése az előzetes (a távoli földrészekkel kapcsolatos) tudás előhívásával és alkotó felhasználásával.</p> <p>Az analízis képesség fejlesztése Európa természetföldrajzi adottságai és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségek, környezeti veszélyek feldolgozásával.</p> <p>A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése az európai kulturális sokszínűség földrajzi okainak és a népességkeveredés következményeinek elemzése során. A közös európai kultúra, főként földrajzi alapjainak ismerete és a megőrzésére irányuló igény kialakítása.</p> <p>Az információszerzési képesség fejlesztése adatok, egyszerű adatsorok, diagramok értelmezésével, elemzésével, a földrajzi övek jellemzési szempontjainak önálló használatával.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Európa általános természetföldrajzi képe</i></p> <p>Szerkezetalakító folyamatok és a külső erők felszíni következményeinek, a domborzati adottságok következményeinek és a nagytájak mozaikjának megismerése.</p> <p>Európa változatos és szeszélyes éghajlatának, a nyitottság a többi természetföldrajzi tényezőre való hatásának megismerése. A természeti adottságok szerepének meglátása az európai társadalmi-gazdasági életben.</p> <p><i>Európa társadalomföldrajzi képe és folyamatai</i></p> <p>Európa változó társadalmi erőforrásainak, az előregedő társadalom gazdasági következményeinek megismerése.</p> <p>Az európai erőter gyengülő világgazdasági szerepének felismerése, az új válságjelenségek (növekvő eladósodás, munkanélküliség) értelmezése; a</p>		<p><i>Fizika:</i> erőhatások.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A természeti adottságok és a történelmi események kapcsolata. Európa mint évszázadokon át a Föld legfejlettebb és vezető térsége; az integráció története, intézményrendszere;</p>

transzkontinentális infrastruktúra szerkezetének térképezése. Az Európai Unió földrajzi lényegének megértése; az országok és térségek változó szerepének felismerése az integrációs folyamatban.	infrastruktúra és fejlődés. <i>Biológia-egészségtan:</i> életkor.
---	---

**

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kaledóniai-, variszkuszi- és alpi hegységképződés; eljegesedés. Időjárási front. Öregedő társadalom; indo-európai nyelvcsalád; soknemzetiségű ország; uniós polgár, állampolgár; letelepedési engedély, munkavállalási engedély. Gazdasági és politikai integráció; euró-övezet, Schengeni övezet..</p>
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Európa részei; Észak-atlanti-áramlás. Az Európai Unió tagállamai és fővárosuk; Strasbourg, Vatikán</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p>	<p>Az én Európám – szubjektív térkép készítése Európáról Európa tipikus tájainak bemutatása tanulócsoporthoz által készített modellek segítségével Európával kapcsolatos kvízzjáték készítése és megoldása pármunkában online felületen A kontinens országainak, országcsoportjainak bemutatása pl. szakértői mozaik, kooperatív technika, helyszínpítés, prezentációkészítés, tanulói kiselőadás segítségével Kapcsolati háló, logikai lánc felrajzolása a nemzetközi szintű munkamegosztás bemutatására Európai népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságainak bemutatása helyzet-, szerep-, empátiagyakorlat vagy helyszínpítés módszerével Különböző tartalmú tematikus térképek megadott szempontok alapján történő összevetése, komplex elemzése Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése Helyzetgyakorlat a külföldön történő tanuláshoz, munkavállaláshoz kapcsolódóan Virtuális séta összeállítása egy kiválasztott európai nemzeti parkban, geoparkban, világörökségi helyszínen Beszélgetés, vita a híradásokban közölt aktuális információkról, önálló vélemény megfogalmazása Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt európai utazásról, irányított szempontok alapján Gyűjtőmunka új európai nagyberuházásokról, az Európai Unióban található cégek magyarországi telephelyválasztásáról A településen és környékén európai támogatásból megvalósult fejlesztések bemutatása önálló gyűjtőmunka alapján Európa fejlettségbeli területi különbségeinek leírására alkalmas társadalmi-gazdasági mutatók elemzése, a felzárkózás lehetőségeinek megfogalmazása Európa jövője – plakátkészítés Ország, illetve táj névjegyének tervezése és elkészítése Projekt módszer: tematikus (pl. kikötők, magashegységi tájak stb.) európai körutazás összeállítása és a tervek bemutatása</p>
<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: megnevez az egyes kontinensekre, országcsoportokra, meghatározó jelentőségű országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított</p>

[Ide írhatja a szöveget]

	<p>termékeket, szolgáltatásokat; probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit; ismerteti az Európai Unió társadalmi-gazdasági jellemzőit, példákkal igazolja világgazdasági szerepét.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat; népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le; foglalkoztatási adatokat értelméz és eleméz, következtetéseket von le belőlük; bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit; elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt; ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában; híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál; reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik; nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt.</p>
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Európa földrajza: Észak-és Mediterrán Európa	Órakeret 5 óra HT: 1 óra
Előzetes tudás	Áttekintő kép Európa természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségekről. A hideg mérsékelt és a meleg mérsékelt öv, a mediterrán táj és gazdálkodás jellemzőinek, a vándorló állattartás lényegének ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Lényegkiemelő és összehasonlító képesség fejlesztése a két kontinensrész közös és egyedi földrajzi-környezeti vonásainak, azok okainak és következményeinek feltárásával. Gyakorlatorientált szemlélet fejlesztése az ismert világ folyamatos tágulása a fejlődésben máig érzékelhető hatásainak, valamint a természeti és gazdasági körülmények, hagyományok gondolkodásmódot, életmódot befolyásoló hatásának felismertetésével.</p> <p>Az információfeldolgozás képességének fejlesztése ismeretekről való leírás készítésével segédeszközök használatával, tanári irányítással.</p> <p>A szociális kompetencia fejlesztése az országcsoportok környezeti</p>	

	problémáinak irányított projektmódszerrel történő feldolgozásával.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
<p><i>A tenger, a tagolt partvidék szerepe az észak- és dél-európai népek életében</i></p> <p>A tengerparti fekvés elszigetelő és a világ más részeivel összekötő szerepének, az életmódra gyakorolt hatásának belátása.</p> <p><i>Észak-Európa földrajza:</i> az északi fekvés következményeinek megismerése; az eltérő jellegű természeti tájak, az adottságaikhoz igazodó munkamegosztás modellezése; országai jóléte, gazdagsága okainak, összetevőinek értelmezése.</p> <p><i>Mediterrán-Európa földrajza</i></p> <p>Dél-Európa természetföldrajzi jellemzése; a napfényövezet, a kikötőövezet és az üdülőövezet földrajzi-környezeti modelljének megalkotása.</p> <p>Az országok gazdasági életének, a szolgáltató ágazatok súlyának megismerése.</p> <p>A népességmozgások és a menekültáradat kialakulási okainak és következményeinek értelmezése Olaszország példáján. A környezetben lejátszódó események, folyamatok, helyzetek bemutatása helyzetgyakorlatokban.</p> <p><i>A Balkán-térség</i></p> <p>H.T. 1 óra: A térség természetföldrajzi jellemzése, a karsztvidékek modellezése; a kultúrák találkozási következményeinek felismerése példákban.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Földrajzi fekvés szerepe a világ-gazdasági helyzetben; nagy földrajzi felfedezések; munkamegosztás. Gyarmatosítás következményei (gyarmattartók). Kultúrák ütközése.</p> <p><i>Informatika:</i> bemutató készítése.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fjord, moréna. Kikötőövezet, üdülőövezet, karsztvidék, tengeri bányászat, vízerőmű, földhőerőmű. Kereskedelmi flotta, bérfuvarozás, parasztgazdaság, földbérleti rendszer, mezőgazdasági szövetkezet, munkamegosztás, vendégmunkás, munkaerővándorlás, időszakos idegenforgalom.
Topográfiai ismeretek	Adriai-, Balti- és Északi-tenger; Appenninek, Appennini-, Balkán-, Pireneusi (Ibériai)-, Skandináv-félsziget, Izland, Kréta, Szicília. Balti-ösföld, Balkán-, Dinári- és Skandináv-hegység, Pireneusok, Dalmácia, Etna, Finn-tóvidék, Vezúv; Pó. Norvégia; Bergen, Helsinki, Oslo, Várna, Velence, olasz ipari háromszög.
Javasolt tevékenységek	Európa tipikus tájainak bemutatása tanulócsoportok által készített modellek segítségével Európával kapcsolatos kvízzjáték készítése és megoldása pármunkában online felületen A kontinens országainak, országcsoportjainak bemutatása pl. szakértői mozaik, kooperatív technika, helyszínpítés, prezentációkészítés, tanulói kiselőadás segítségével Kapcsolati háló, logikai lánc felrajzolása a nemzetközi szintű munkamegosztás bemutatására Európai népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságainak bemutatása helyzet-, szerep-, empátiagyakorlat vagy helyszínpítés módszerével Különböző tartalmú tematikus térképek megadott szempontok alapján történő összevetése, komplex elemzése Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése Helyzetgyakorlat a külföldön történő tanuláshoz, munkavállaláshoz kapcsolódóan Virtuális séta összeállítása egy kiválasztott európai nemzeti parkban, geoparkban, világörökségi helyszínen Beszélgetés, vita a híradásokban közölt aktuális információkról, önálló vélemény megfogalmazása Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt európai utazásról, irányított szempontok alapján Gyűjtőmunka új európai nagyberuházásokról, az Európai Unióban található cégek magyarországi telephelyválasztásáról A településen és környékén európai támogatásból megvalósult fejlesztések bemutatása önálló gyűjtőmunka alapján Európa fejlettségbeli területi különbségeinek leírására alkalmas társadalmi-gazdasági mutatók elemzése, a felzárkózás lehetőségeinek megfogalmazása Ország, illetve táj névjegyének tervezése és elkészítése Projekt módszer: tematikus (pl. kikötők, magashegységi tájak stb.) európai körutazás összeállítása és a tervek bemutatása
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: megnevez az egyes kontinensekre, országcsoportokra, meghatározó jelentőségű

[Ide írhatja a szöveget]

	<p>országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított termékeket, szolgáltatásokat;</p> <p>probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit;</p> <p>ismerteti az Európai Unió társadalmi-gazdasági jellemzőit, példákkal igazolja világgazdasági szerepét.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;</p> <p>népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;</p> <p>foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük;</p> <p>bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit;</p> <p>elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;</p> <p>ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában;</p> <p>híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;</p> <p>reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik;</p> <p>nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt.</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Európa földrajza: Atlanti- Európa	Órakeret 5 óra HT: 1 óra
Előzetes tudás	<p>Áttekintő kép Európa természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségek, környezeti veszélyhelyzetek ismerete. A valódi mérsékelt öv természetföldrajzi jellemzői, az óceáni éghajlat. A tenger szerepe a társadalom életében.</p> <p>Az Európai Unió országai és fővárosuk megnevezése.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A kritikai gondolkodás fejlesztése az öregedő társadalom, a túltermelés és a társadalom nagymérvű környezetátalakító tevékenysége következményeinek feltárásával (mentális térképkészítés). A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése a termelés más kontinensekre való áthelyezése következtében kialakuló válsághelyzet és az új fejlődési pályák választása konfliktusának elemzésével.</p> <p>A környezeti szemlélet alakítása a környezeti állapot javítására tett kezdeményezések bemutatásával, a regionális és a globális szemlélet</p>	

	<p>összekapcsolása.</p> <p>Földrajzi-környezeti tartalmú, különböző célokra megfelelő, másodlagos információhordozók kiválasztása tanári irányítással.</p> <p>A térbeli intelligencia fejlesztése az országok népességi, gazdálkodási adatai egymáshoz való viszonyának, nagyságrendjének érzékeltetésével.</p>
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
<p><i>Atlanti-Európa földrajzi jellemzői és problémái</i></p> <p>A nyugati fekvés földrajzi következményeinek felismerése, Nyugat-Európa természetföldrajzi jellemzése.</p> <p>A fosszilis energiahordozó és ásványi nyersanyag-készletek fogyása következményeinek felismerése. Bányavidékek és ipari körzetek átalakulási folyamatának és a gazdasági szerkezet modernizációjának értelmezése. A szélenergia-hasznosítás; a környezet savanyodása, a vízszennyeződés okozati és prognosztikus értelmezése.</p> <p><i>Nyugat-Európa meghatározó országai</i></p> <p>Regionális földrajzi sajátosságaik megismerése összehasonlító elemzéssel.</p> <p>Egyesült Királyság (a gyarmattartó szigetország, a világ műhelye és a profilt váltó iparvidékek).</p> <p>H.T. 1 óra: Franciaország (az élelmiszertermelés és a könnyűipar hagyományainak, a modern ipar kialakulásának földrajzi összefüggései).</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>gyarmatosítók, ipari forradalom, technológiai váltás.</p> <p><i>Matematika:</i> kritikai gondolkodás, nagyságrendi viszonyítás.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Multikulturalizmus. Bányavidék, átalakuló ipari körzet, szélpark, savas ülepedés és eső, a környezet savanyodása.
Topográfiai ismeretek	Brit-szigetek, Francia-középhegység, Londoni- és Párizsi-medence, Mont Blanc, Pennine; La Manche, Rhône, Szajna, Temze. Anglia; Birmingham, Glasgow, Lyon, Manchester, Marseille; Közép-angliai- iparvidék.
Javasolt tevékenységek	<p>Európa tipikus tájainak bemutatása tanulócsoporthoz által készített modellek segítségével</p> <p>Európával kapcsolatos kvízzjáték készítése és megoldása pármunkában online felületen</p> <p>A kontinens országainak, országcsoportjainak bemutatása pl. szakértői mozaik, kooperatív technika, helyszínepipítés, prezentációkészítés, tanulói kiselőadás segítségével</p> <p>Kapcsolati háló, logikai lánc felrajzolása a nemzetközi szintű munkamegosztás bemutatására</p> <p>Európai népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságainak bemutatása helyzet-, szerep-, empátiagyakorlat vagy helyszínepipítés módszerével</p> <p>Különböző tartalmú tematikus térképek megadott szempontok alapján történő összevetése, komplex elemzése</p> <p>Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése</p> <p>Helyzetgyakorlat a külföldön történő tanuláshoz, munkavállaláshoz kapcsolódóan</p> <p>Virtuális séta összeállítása egy kiválasztott európai nemzeti parkban, geoparkban, világörökségi helyszínen</p> <p>Beszélgetés, vita a híradásokban közölt aktuális információkról, önálló vélemény megfogalmazása</p> <p>Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt európai utazásról, irányított szempontok alapján</p> <p>Gyűjtőmunka új európai nagyberuházásokról, az Európai Unióban található cégek magyarországi telephelyválasztásáról</p> <p>A településen és környékén európai támogatásból megvalósult fejlesztések bemutatása önálló gyűjtőmunka alapján</p> <p>Európa fejlettségbeli területi különbségeinek leírására alkalmas társadalmi-gazdasági mutatók elemzése, a felzárkózás lehetőségeinek megfogalmazása</p> <p>Ország, illetve táj névjegyének tervezése és elkészítése</p> <p>Projekt módszer: tematikus (pl. kikötők, magashegységi tájak stb.) európai körutazás összeállítása és a tervek bemutatása</p>
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>megnevez az egyes kontinensekre, országcsoportokra, meghatározó jelentőségű országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított termékeket, szolgáltatásokat;</p> <p>probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli</p>

[Ide írhatja a szöveget]

	<p>kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit; ismerteti az Európai Unió társadalmi-gazdasági jellemzőit, példákkal igazolja világgazdasági szerepét.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat; népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le; foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük; bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit; elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt; ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában; híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál; reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik; nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt.</p>
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Európa földrajza: Kelet- és Közép-Európa	Órakeret 5 óra HT: 1 óra
Előzetes tudás	<p>Áttekintő kép Európa és Ázsia északi része természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségek, környezeti veszélyhelyzetek.</p> <p>A hideg és a valódi mérsékelt öv földrajzi jellemzőinek, a kontinentalitás térbeli változásának ismerete. A mérsékeltlen szárazföldi és a szárazföldi terület természetföldrajzi jellemzői, a hegyvidéki függőleges övezetesség és hatásuk az életmódra. Magashegység, tajgavidék, bányavidék, átalakuló ipari körzet, kikötőövezet mint tipikus tájak, tájjellemzési algoritmus. Az Európai Unió országai és fővárosuk megnevezése.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az oksági gondolkodás fejlesztése a nyersanyagban való gazdagság, szegénység és a függőség, valamint a történelmi, politikai változások és a társadalmi-gazdasági hatások felismertetésével.</p> <p>A tájfejlődés társadalmi összetevőinek, illetve a térbeli kölcsönhatások és érdekek érvényesülésének felismertetése (a különböző adottságú tájak átalakítása kultúrtájakká).</p> <p>A közép-európai regionális tudat megalapozása hazánk közvetlen</p>	

	környezetének európai összefüggésben való megismertetésével, a közép-európai országok és hazánk kapcsolatának értelmezésével.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
<p><i>Kelet-Európa, kapocs Ázsia és Európa között</i></p> <p>A kontinensbelseji fekvés és a hatalmas kiterjedés természet- és társadalom-földrajzi következményeinek felismerése (összehasonlító tematikus térképolvasás). A termelési kapcsolatrendszerek (ásványi nyersanyag-, energiahordozó-kitermelés és feldolgozóipari ágazatok; energiagazdaság, erdőgazdálkodás és fafeldolgozás; eltérő célú mezőgazdasági termelés) megértése.</p> <p><i>Oroszország</i></p> <p>Az európai és ázsiai erőközpont sokszínű természeti és társadalmi alapjai, nagy területi fejlettségkülönbségek.</p> <p><i>A hegyvidéki Közép-Európa:</i> a közép-európai magashegyvidék természetföldrajzi jellemzői társadalmi életet befolyásoló hatásának bizonyítása; a tej- és az erdőgazdaság, az idegenforgalom meghatározó szerepének igazolása.</p> <p><i>A medencei Közép-Európa</i></p> <p>A gazdasági-társadalmi élet eltérő jellegű feltételeinek feltárása a Közép-európai-sík- és rögvívidék feltöltött alföldjein, dombvidékein, középhegységi tipikus tájain.</p> <p>A közép-európai országok összefonódó gazdasági múltjának és jelenének értelmezése. A vegyipari és a gépipari kapcsolatrendszerek felismerése.</p> <p>Lengyelország és Csehország összehasonlító komplex földrajzi jellemzése.</p> <p>Németország földrajza, az európai gazdaság motorjának elemzése (esetelemzés, mentális térképkészítés).</p> <p>H.T. 1 óra A domborzat következményeinek bizonyítása az éghajlatban, a vízrajzban és vízkészletekben, a környezeti állapotban.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Technológiai kapcsolatok. Szocialista világrend, hidegháború, Szovjetunió. Osztrák-Magyar Monarchia, világháború.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> életközösségek.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természetátalakítás, kultúrtáj. Katonai és politikai nagyhatalom, tervgazdálkodás, gazdasági körzet, nagyüzemi gazdálkodás, családi mezőgazdálkodás, energiagazdaság, hegyi turizmus.
Topográfiai ismeretek	Alpok, Kaukázus, Lengyel- és Német-középhegység, Szudéták, Cseh-medence, Kelet-európai-síkság, Német–Lengyel-alföld, Kaszpi-mélyföld; Ruhr-vidék, Szilézia; Boden-tó, Dnyeper, Don, Duna–Majna–Rajna vízi út, Visztula, Volga. Oroszország, Svájc; Brno, Frankfurt, Gdańsk, Hamburg, Katowice, Köln, Krakkó, Moszkva, München, Plzeň, Stuttgart, Szentpétervár, Volgográd.
Javasolt tevékenységek	<p>Európa tipikus tájainak bemutatása tanulócsoporthoz által készített modellek segítségével</p> <p>Európával kapcsolatos kvízzjáték készítése és megoldása pármunkában online felületen</p> <p>A kontinens országainak, országcsoporthoz bemutatása pl. szakértői mozaik, kooperatív technika, helyszínpítés, prezentációkészítés, tanulói kiselőadás segítségével</p> <p>Kapcsolati háló, logikai lánc felrajzolása a nemzetközi szintű munkamegosztás bemutatására</p> <p>Európai népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságainak bemutatása helyzet-, szerep-, empátiagyakorlat vagy helyszínpítés módszerével</p> <p>Különböző tartalmú tematikus térképek megadott szempontok alapján történő összevetése, komplex elemzése</p> <p>Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése</p> <p>Helyzetgyakorlat a külföldön történő tanuláshoz, munkavállaláshoz kapcsolódóan</p> <p>Virtuális séta összeállítása egy kiválasztott európai nemzeti parkban, geoparkban, világörökségi helyszínen</p> <p>Beszélgetés, vita a híradásokban közölt aktuális információkról, önálló vélemény megfogalmazása</p> <p>Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt európai utazásról, irányított szempontok alapján</p> <p>Gyűjtőmunka új európai nagyberuházásokról, az Európai Unióban található cégek magyarországi telephelyválasztásáról</p> <p>A településen és környékén európai támogatásból megvalósult fejlesztések bemutatása önálló gyűjtőmunka alapján</p> <p>Európa fejlettségbeli területi különbségeinek leírására alkalmas társadalmi-gazdasági mutatók elemzése, a felzárkózás lehetőségeinek megfogalmazása</p> <p>Ország, illetve táj névjegyének tervezése és elkészítése</p> <p>Projekt módszer: tematikus (pl. kikötők, magashegységi tájak stb.) európai körutazás összeállítása és a tervek bemutatása</p>
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>megnevez az egyes kontinensekre, országcsoporthoz, meghatározó jelentőségű országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított</p>

[Ide írhatja a szöveget]

	<p>termékeket, szolgáltatásokat; probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit; ismerteti az Európai Unió társadalmi-gazdasági jellemzőit, példákkal igazolja világgazdasági szerepét.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat; népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le; foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük; bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit; elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt; ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában; híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál; reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik; nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt.</p>
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A Kárpát- medence térsége	Órakeret 4 óra HT: 4 óra
Előzetes tudás	<p>A földszerkezetet alakító folyamatok. Éghajlatot alakító és módosító tényezők, a vízhalózat.</p> <p>Áttekintő kép Európa és benne Közép-Európa természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségekről, környezeti veszélyhelyzetekről.</p> <p>A magas- és a középhegyvidék, a dombvidék és a feltöltött síkság tipikus tája.</p> <p>A közép-európai és a magyarországi nagytájak ismerete</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az oksági gondolkodás fejlesztése a medencejelleg közvetlen és közvetett földrajzi következményeinek, az ember életmódját meghatározó feltételeknek az összekapcsolásával, illetve prognosztizálással.</p> <p>A kritikai és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése stratégiai tervezéssel társadalmi, környezetvédelmi témájú feladatmegoldásban tanári</p>	

	<p>útmutatással.</p> <p>Időszemlélet fejlesztése különböző léptékű földtani, földrajzi, környezeti folyamatok elemzésével (a Kárpát-medencevidék kialakulása, az ember környezet-átalakító tevékenysége).</p> <p>A szociális kompetencia fejlesztése a medencevidék népeinek, országainak együttműködésében rejlő lehetőségek, az együttműködés szubjektív korlátainak felismertetésével.</p> <p>A digitális kompetencia fejlesztése digitális prezentációs kiselőadás készítésével.</p>
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
<p><i>A Kárpát-medencevidék természetföldrajzi egysége</i></p> <p>H.T. 1 óra: A Kárpát-medence szerkezetének, domborzatának összekapcsolása a földtani fejlődési folyamatokkal; a medencejelleg modellezése.</p> <p>A medencejelleg következményeinek bizonyítása az éghajlatban, a vízrajzban és vízkészletekben, a környezeti állapotban.</p> <p>H. T. 2. óra: A medencevidék nagytájainak földrajzi jellegzetességei, az azokból adódó környezeti különbségek, veszélyhelyzetek értelmezése.</p> <p><i>A Kárpát-medencevidék társadalom-földrajzi egysége</i></p> <p>A medencejelleg társadalmi hasznosításának, a tájatalakításnak és következményeinek az ok-okozati rendszerű megismerése, prognosztizálása.</p> <p>H. T. 3. óra: A Kárpát-medencei népesség összetételének értelmezése.</p> <p>H.T. 4. óra: Magyarország határán túli néprajzi tájegységek és földrajzi alapú népszokásaik megismerése.</p>	<p><i>Fizika:</i> fizikai folyamatok a földkéregben.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> tájjal, szülőfölddel kapcsolatos irodalmi művek.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Magyar Királyság, magyar kultúra.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> nép, nemzet, nemzetiség, etnikum.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Földtani alapszerkezet, medencejelleg, szeszélyes időjárás és vízjárás, aszályveszély, árvízveszély, vízrendezés, vízkészlet, földcsuszamlás, kultúrpuszta, szikesedés; földhőenergia, biomassa. Vásárvonal, vásárváros, hídváros. Magyarság, nemzetiség, nemzeti kisebbség, etnikum, néprajzi csoport, néprajzi táj, nyelvsziget; székely, csángó.
Topográfiai ismeretek	Kárpát-medencevidék, Kárpátok; Erdélyi-hegyvidék, Erdélyi-medence; Királyhágó, Vereckei-hágó. Délvidék, Erdély, Felvidék, Kárpátalja, Székelyföld, Órvidék, Partium.
Javasolt tevékenységek	<p>Élménybeszámoló készítése egy Kárpát-medencében tett kirándulásról</p> <p>Tértágítás és térszűkítés, tájrendszerezés képek és térképrészletek alapján Magyarország és a Kárpát-medence viszonylatában</p> <p>Fotógaléria összeállítása a Kárpát-medence tájainak és országainak bemutatására, narráció elkészítése pármunkában</p> <p>A térségben előforduló környezeti és természeti veszélyek bemutatása irányított esetelemzéssel</p> <p>A medencejelleg következményeinek feltárása logikai lánc alkotásával</p> <p>A térség erőforrásainak rendszerezése táblázatban, időbeli változásának bemutatása diagramon</p> <p>Az egyes nagytájak természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőinek felismerése játékos formában képek, fotómontázs, irodalmi részlet, lényegkiemelő tanulói rajz stb. alapján</p> <p>Projektfeladat: utazási kiállítás tervezése a Kárpát-medence természeti és kulturális értékeinek bemutatására</p> <p>Kooperatív módszerek alkalmazásával adatgyűjtés, -rendszerezés és -bemutató a Kárpát-medence térségének társadalmi-gazdasági folyamatiról, a területi fejlettség különbségeiről</p> <p>Projektfeladat: Kárpát-medence modelljének elkészítése pl. homokasztalon</p> <p>Projektfeladat: egy Kárpát-medencei osztálykirándulás útvonalának és programtervének kidolgozása</p>
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>rendszerezi, csoportosítja és értékeli Magyarország és a Kárpát-medence térségének természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásait, illetve bemutatja a természeti és társadalmi adottságok szerepének, jelentőségének időbeli változásait, a területi fejlettség különbségeit;</p> <p>példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, megnevezi és ok-okozati összefüggéseiben bemutatja a globálissá váló környezeti problémákat.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;</p> <p>bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és a fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit;</p> <p>következtet Magyarország és a Kárpát-medence térségében előforduló természeti</p>

[Ide írhatja a szöveget]

	<p>és környezeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire;</p> <p>híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;</p> <p>nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt.</p>
--	--

<p>A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén</p>	<p>A tanulók átfogó és reális képzetekkel rendelkezzenek a Föld egészéről és annak kisebb-nagyobb egységeiről (a földrészekről és a világtengerről, a kontinensek karakteres nagytájairól és tipikus tájairól, valamint a világ gazdaságban kiemelkedő jelentőségű országcsoportjairól, országairól).</p> <p>Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törvényszerűségeket. Legyenek képesek alapvető összefüggések, tendenciák felismerésére és megfogalmazására az egyes földrészekre vagy országcsoportokra, tájakra jellemző természeti jelenségekkel, társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban, ismerjék fel az egyes országok, országcsoportok helyét a világ társadalmi-gazdasági folyamataiban. Érzékeljék az egyes térségek, országok társadalmi-gazdasági adottságai jelentőségének időbeli változásait. Ismerjék fel a globalizáció érvényesülését regionális példákban.</p> <p>Tudják példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokális problémák globális következmények elvének érvényesülését. Legyenek tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értsék a fenntarthatóság lényegét példák alapján, ismerjék fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásukon is múlik.</p> <p>Rendelkezzenek a tanulók valós képzetekkel a környezeti elemek méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok és az időbeli változások nagyságrendjéről. Tudjanak nagy vonalakban tájékozódni a földtörténeti időben. Legyenek képesek természet-, illetve társadalom- és gazdaságföldrajzi megfigyelések végzésére, a különböző nyomtatott és elektronikus információhordozókból földrajzi tartalmú információk gyűjtésére, összegzésére, a lényeges elemek kiemelésére. Ezek során alkalmazzák digitális ismereteiket. Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveket, földrészeket, országokat és tipikus tájakat.</p> <p>Legyenek képesek a tanulók a térképet információforrásként használni, szerezzék meg a logikai térképolvasás képességét. A topográfiai ismereteikhez tudjanak földrajzi-környezeti tartalmakat kapcsolni. Topográfiai tudásuk alapján a tanulók biztonságosan tájékozódjanak a köznapi életben a földrajzi térben, illetve a térképeken, és alkalmazzák topográfiai tudásukat más tantárgyak tanulása során is.</p>
--	---

8. osztály

8. osztály	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
	1	34

Tematikai egység	Az órák felhasználása		
	Új ismeret, gyakorlás, ismétlés, rendszerezés	Helyi tartalom	Összesen
Tájékozódás a földrajzi térben	2	2	4
Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza	3	2	5
Magyarország földrajza: Magyarország természeti és kulturális értékei	11	2	13
Magyarország földrajza: Magyarország társadalomföldrajza	11	1	12
Óraszám: 34 óra	27	7	34

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tájékozódás a földrajzi térben	Órakeret 2 óra HT: 2 óra
Előzetes tudás	<p>Az iránytű működése, használata. Térkép részeinek ismerete.</p> <p>felismeri a felszínformák ábrázolását a térképen;</p> <p>Fő- és mellékégtájak segítségével meghatározza különböző földrajzi objektumok egymáshoz viszonyított helyzetét;</p> <p>Felismeri és használja a térképi jelrendszert és a térképfajtákat (domborzati térkép, közigazgatási térkép, autós térkép, turistatérkép).</p> <p>Tájékozódás, mérés a térképen.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A térbeli tájékozódás fejlesztése valós környezetben, térképen és földgömbön.</p> <p>A földrajzi tér hierarchikus kapcsolatainak felismertetése. Átfogó kép kialakítása Magyarország világban elfoglalt helyéről.</p> <p>A valóság és a térképi ábrázolás összefüggéseinek megláttatása, a térképi</p>	

	<p>ábrázolásmód korlátainak belátása.</p> <p>A különböző térképek jelrendszerének megismerése, értelmezése, felhasználása az információszerzés folyamatában.</p> <p>Az elemi térképolvasás lépéseinek alkalmazása, a szemléleti térképolvasás fejlesztése</p>
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>A különböző léptékű, típusú és tartalmú térképek használatával, elemzésével és összehasonlításával a rendszerben és összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése</p> <p>A terepi tájékozódási, valamint a térképalapú távolság- és helymeghatározási feladatok megoldása kapcsán a matematikai és logikai gondolkodás fejlesztése</p> <p>H.T. 1. óra: Hagyományos és digitális térképen történő távolság- és helymeghatározás segítségével a térbeli tájékozódás és a logikai gondolkodás fejlesztése</p> <p>Különböző időpontban készült űr- vagy légifelvételek és térképek párhuzamos használatával a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése</p> <p>H.T. 2. óra: Gyakorlati feladatok megoldása (pl. távolság- és helymeghatározás, utazástervezés) terepen, valamint nyomtatott és digitális térképek és online felületek segítségével</p> <p>Különböző típusú és tartalmú térképek tudatos használata a tanuláshoz</p> <p>A földrajzi térben való tájékozódást segítő hagyományos és egyes digitális eszközök ismerete</p> <p>A különböző léptékű, típusú és tartalmú térképek, műholdképek, légifelvételek sajátosságainak felismerése, a mindennapi életben való felhasználásuk lehetőségeinek ismerete</p> <p>Különböző időpontban készült űr- vagy légifelvételek és térképek párhuzamos használatával földrajzi megfigyelések elvégzése, problémák megoldása</p> <p>A térkép fogalma és jelrendszere</p> <p>A hagyományos és digitális térképek fajtái</p> <p>Távérzékelés és földrajzi alkalmazásai (műholdképek, légifelvételek)</p> <p>A földrajzi helymeghatározás módszerei</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> földrajzi felfedezések.</p> <p><i>Matematika:</i> Térbeli mérési adatok felhasználása számításokban. Becslés. Nagyítás, kicsinyítés. Mérés, mértékegységek használata. Koordináta-rendszer, aránypár.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés - a speciális jelrendszerek (pl. térkép) magyarázata, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése. A hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése.</p> <p><i>Informatika:</i> keresés az interneten, alkalmazások használata.</p> <p><i>Matematika:</i> Térbeli mérési adatok felhasználása számításokban</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	földrajzi fókusz, keresőhálózat, fő- és mellékvilágítójak, méretarány, aránymérték, szintvonal
Topográfiai ismeretek	.
Javasolt tevékenységek	Egy adott útvonal (pl. osztálykirándulás) útvonalának tervezése nyomtatott és digitális térképek, online felületek segítségével Iránytű, térkép, GPS használatának gyakorlása terepi tájékozódási feladatok, kereső játékok során Távolság és hely meghatározása térképen, illetve terepen Játékos feladatok a földrajzi helyek meghatározására megadott földrajzi koordináták segítségével Alaprajzkészítés, térkép-vázlat-készítés szöveg, leírás alapján Geocaching játék Tematikus térképek megadott szempontok szerinti elemzése Különböző időpontokban készült űr- vagy légifelvételek és térképek párhuzamos használatával földrajzi megfigyelések elvégzése
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: használja a földrajzi térben való tájékozódást segítő hagyományos és digitális eszközöket. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: tájékozódik különböző típusú és tartalmú térképeken, biztonsággal leolvassa azok információ-tartalmát, a térképen elhelyez földrajzi elemeket; gyakorlati feladatokat (pl. távolság- és helymeghatározás, utazástervezés) old meg nyomtatott és digitális térkép segítségével; el tud készíteni egyszerű térkép-vázlatokat, útvonalterveket; azonosítja a jelenségek időbeli jellemzőit.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza	Órakeret 3 óra HT: 2 óra
Előzetes tudás	Természeti erőforrás, mezőgazdaság, ipar, környezetszennyezés, energiahordozó, életközösség, természeti erőforrások és a társadalmi gazdasági folyamatok összefüggése, tájleírás és az élőlények	

[Ide írhatja a szöveget]

	bemutatásának algoritmusa.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A rendszerszemlélet és gondolkodás fejlesztése a természeti erőforrások társadalmi-gazdasági felhasználása során bekövetkezett változások vizsgálatával, a globális problémák helyi vetületeinek felismerésével. Aktív állampolgárságra nevelés a helyi környezeti problémák okainak és következményeinek felismerésén alapuló, a környezet védelméért való aktív együttműködésre való késztetéssel.</p> <p>A hazához, a szűkebb pátriához való kötődés erősítése a lakóhelyi táj természeti és gazdasági-társadalmi környezetének megismerésével.</p> <p>Az embernek a természetben elfoglalt sajátos helyzetének és ezzel kapcsolatos felelősségének megértése a természetes és mesterséges életközösség különbségeinek megismerésével, a városi környezetben élő állatoknak az emberre gyakorolt hatásainak megismerésével.</p> <p>Anyag- és energiatakarékos szemlélet formálása, tudatos vásárlási szokások megalapozása, az egyéni felelősség tudatosítása.</p>
Fejlesztési feladatok és ismeretek	
Kapcsolódási pontok	
<p>A tanuló szűkebb lakókörnyezetének társadalmi és gazdasági problémáinak felismerésével és ezekre vonatkozó megoldási javaslatok elkészítésével a döntési képesség, valamint a szociális és vállalkozói kompetenciák fejlesztése</p> <p>Az adott terület komplex földrajzi elemzése során a rendszerben és összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése</p> <p>H.T. 1. óra: A lakóhely jelenét, illetve annak jövőbeli fejlődését segítő és nehezítő természet- és társadalomföldrajzi folyamatok felismerése, valamint feldolgozása eredményeként a fenntartható fejlődés és környezettudatosság fejlesztése</p> <p>H.T. 2. óra: A lakókörnyezet környezeti problémáinak bemutatása</p> <p>Véleményalkotás a lakóhely jelenét, illetve annak jövőbeli fejlődését segítő és nehezítő természet- és társadalomföldrajzi folyamatokról.</p> <p>Nyitottság a lakóhellyel és annak környezetével kapcsolatos információk megismerése iránt, információk gyűjtése írott és elektronikus forrásokból, azok értelmezése és rendszerezése</p> <p>A földrajzi tudás alkalmazása a mindennapi életben a következmények tudatában meghozott környezettudatos döntésekben</p> <p>A szűkebb lakókörnyezet (település és környezete) földrajzi helyzetének, természeti és kulturális értékeinek bemutatása</p> <p>A lakókörnyezet földrajzi jellemzőiből fakadó előnyeinek és hátrányainak mérlegelése, a lakókörnyezet környezettudatos és fenntartható fejlesztése</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: nyersanyag, termék; közlekedés; energia- és vízellátás, takarékoság.</i></p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	kulturális érték, természeti érték, Szelektív hulladékgyűjtés, tanya, falu, város, termelés, fogyasztás, nyersanyag, késztermék
Topográfiai ismeretek	B-A-Z megye, Sátoraljaújhely, Zempléni-hegység, Hegyköz, Bodrogköz, Hegyalja
Javasolt tevékenységek	<p>A Föld háromdimenziós megjelenítését lehetővé tevő program segítségével a közvetlen környezet virtuális felfedezése</p> <p>Szituációs játék – önkormányzati ülés, melynek témája a lakókörnyezet környezettudatos és fenntartható fejlesztése</p> <p>Irányított beszélgetés a helyi írott és elektronikus médiából gyűjtött földrajzi tartalmú információkról</p> <p>Helyzetgyakorlat: idegenvezetés a településen</p> <p>Ötletbörze a szűkebb lakókörnyezet társadalmi és gazdasági problémáinak feltárására, és az ezekre vonatkozó megoldási javaslatok megfogalmazása</p> <p>Projektfeladat: poszter, prezentáció vagy rövid videofilm készítése a szűkebb lakóhely természeti és kulturális értékeiről</p> <p>Projektfeladat: tanösvény és térkép tervezése a szűkebb lakóterület természeti és kulturális értékeihez kapcsolódóan</p> <p>Projektfeladat: helyismereti vetélkedő szervezése a közvetlen környezet természeti és kulturális értékeinek megismerésére</p>
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>bemutatja és értékeli lakókörnyezetének földrajzi jellemzőit, ismeri annak természeti és társadalmi erőforrásait;</p> <p>szűkebb és tágabb környezetében földrajzi eredetű problémákat azonosít, magyarázza kialakulásuk okait.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;</p> <p>összehasonlít, illetve komplex módon, problémaközpontú megközelítéssel vizsgál pl. hazai nagytájakat, tájakat, régiókat, településeket;</p> <p>javaslatot fogalmaz meg lakókörnyezete jövőbeli, környezeti szempontokat szem előtt tartó, fenntartható fejlesztésére;</p> <p>érveket fogalmaz meg a tudatos fogyasztói magatartás, a környezettudatos döntések fontossága mellett.</p> <p>.</p>

[Ide írhatja a szöveget]

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Magyarország földrajza: Magyarország természeti és kulturális értékei</p>	<p>Órakeret 11 óra HT: 2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A Kárpát-medence természet- és társadalomföldrajzi jellemzői, nagytájai. Magyarország nagytájai és egyes középtájai, megyéi, néhány városa. A hegységek és a felszín alatti vizek típusai. A középhegység, a karsztvidék és a feltöltött alföld tipikus táj.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A térszemlélet fejlesztése Magyarország földjének a Kárpát-medencevidék egészében való földrajzi értelmezésével.</p> <p>Az oksági gondolkodás fejlesztése az országrészek, tájak földrajzi jellemzőinek összevetésével (az összehasonlító földrajzi elemzés módszerével, a jellemzők okainak és következményeinek összekapcsolásával).</p> <p>A szülőföld és a haza szeretetének megalapozása a mikrokörnyezet megismerésétől induló, egyre bővülő tudásszerzéssel; a haza- és a nemzettudat formálása.</p> <p>Környezettudatosságra nevelés a természet-, környezet- és értékvédelem alapvető céljainak, közös és sajátos feladatainak megismertetésével, illetve információgyűjtéssel, és az azokkal kapcsolatos személyes és közösségi cselekvési lehetőségek felismertetésével.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>A magyarországi nagytájak</i> A medencei fekvés nagytájanként eltérő következményeinek értelmezése; az alföldi, a dombvidéki és a középhegységi nagytájak természet- és társadalom-földrajzi jellemzése, a természeti adottságok felhasználásának értelmezése és a táj átalakításának modellezése.</p> <p><i>A magyar nemzeti kultúra:</i> a magyarországi néprajzi csoportok és földrajzi alapú hagyományaik értelmezése; a magyar földrajzi felfedezők, utazók és tudósok kiemelkedő teljesítményeinek bemutatása tanulói kutatómunka alapján.</p> <p><i>Természeti, kulturális és történelmi értékvédelem, eredetvédelem</i> A védettség különböző fokozatainak és jellegének összehasonlítása helyek, objektumok példáin; a védelem lényegének megértése, a védett helyeken engedélyezett tevékenységek megismerése; kulturális hungarikumok megismerése projektmunkában.</p> <p><i>H. T. 1 óra. Sátoraljaújhely domborzatának összekapcsolása a földtani fejlődési folyamatokkal; a táj modellezése.</i> <i>A domborzat következményeinek bizonyítása az éghajlatban, a vízrajzban és vízkészletekben, a környezeti állapotban.</i></p> <p><i>H. T. 2 óra. A város földrajzi jellegzetességei, az azokból adódó környezeti</i></p>		<p><i>Hon- és népismeret:</i> nemzeti kultúra, néprajzi csoport, népszokások.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szöveges információgyűjtés.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> ökológia és természetvédelem.</p> <p><i>Hon- és népismeret:</i> nemzeti kultúra, néprajzi csoport, népszokások</p>

különbségek, veszélyhelyzetek értelmezése.	
--	--

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hordalékkúpsíkság, löszvidék, árterület, szikes puszta, dombvidék, hegységközi medence, romhegység, tanúhegy, karsztosodás. Világörökségi védettség, nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék, történelmi emlékhely, a törvény erejénél fogva védett terület és érték, bioszféra-rezervátum, Ramsari terület, termék-eredetvédelem.</p>
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Aggteleki-karszt, Badacsony, Balaton-felvidék, Baradla, Bükk-fennsík, Budai-, Kőszegi-, Soproni-, Tokaj-Eperjesi- (Zempléni-), Villányi-hegység, Cserhát, Cserhát, Gerecse, Pilis, Vértes, Baranyai-, Somogyi- és Tolnai-dombság, Bodroglak, Dráva menti és Pesti-síkság, Győri-, Marcal- és Tapolcai-medence, Hajdúság, Hegyalja, Jászság, Órség; Szigetköz, Mohácsi- és Szentendrei-sziget, Tihanyi-félsziget; Hévízi-tó, Ipoly, Kis-Balaton, Sajó, Sió, Tisza-tó, Zagyva, Zala. A magyarországi világörökség helyszíneinek és nemzeti parkok.</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p>	<p>Hazánk és a Kárpát-medence tájainak és régióinak megadott szempontok alapján történő feldolgozása hagyományos és digitális térképek, internetről gyűjtött adatok felhasználásával, kooperatív módszer alkalmazásával A topográfiai ismeretek elmélyítése online topográfiai játékok segítségével Projektfeladat: osztálykirándulás tervezése Magyarország egy kiválasztott középtájának megismerésére Prezentáció készítése egy kiválasztott tájról vagy településről Természetföldrajzi és társadalmi-gazdasági adatsorok rendszerezése, szemléletes ábrázolása és az adatok értelmezése Disputa a híradásokban megjelent hazai, természeti, környezeti és társadalmi-gazdasági jelenségekről, folyamatokról Nemzeti értékek, hungarikumok bemutatására iskolai kiállítás szervezése Hazánk területén előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulását ábrázoló képekhez, rövidfilmekhez narráció készítése Hazánk nemzetközi gazdasági szerepének igazolása a média és az internet segítségével Interaktív termékbemutató összeállítása a magyar gazdaság nemzetközi jelentőségű termékeiből Magyarország idegenforgalmi adottságainak és lehetőségeinek bemutatása képeslapok, tájfotók segítségével Projektfeladat: akcióterv készítése természeti és társadalmi-gazdasági értékeink megőrzésére Magyarország szerepvállalásának ismertetése a nemzetközi környezetvédelmi programokban, internetes források felhasználásával Projektfeladat: plakát, szórólap készítése Magyarország idegenforgalmi értékeiről Gondolattérkép készítése Magyarország és az Európai Unió kapcsolatáról Turisztikai kiadványok, pl. szórólapok, tájékoztatók alapján Magyarország idegenforgalmi adottságainak feldolgozása kooperatív módszerek alkalmazásával Projektfeladat: beszámoló készítése a saját település (vagy egy választott kistáj, középtáj) hagyományos és megújuló energiaforrásairól, az adott térségben a fenntarthatóságot szem előtt tartó törekvésekről</p>
<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p>

[Ide írhatja a szöveget]

	<p>rendszerzi, csoportosítja és értékeli Magyarország és a Kárpát-medence térségének természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásait, illetve bemutatja a természeti és társadalmi adottságok szerepének, jelentőségének időbeli változásait, a területi fejlettség különbségeit; összehasonlít, illetve komplex módon, problémaközpontú megközelítéssel vizsgál pl. hazai nagytájakat, tájakat, régiókat, településeket; ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;</p> <p>következtet Magyarország és a Kárpát-medence térségében előforduló természeti és környezeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire;</p> <p>elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;</p> <p>híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;</p> <p>reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik.</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarország földrajza: Magyarország társadalomföldrajza	Órakeret 11 óra HT: 1 óra
Előzetes tudás	A Kárpát-medence társadalomföldrajzi jellemzői. Magyarország megyéi, néhány városa. A gazdasági ágazatok szerepe az országok életében és kapcsolataik különböző példái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Reális tudáson alapuló nemzettudat kialakítása a magyar gazdaság világgazdaságban és az európai gazdasági erőterben változó helyzetének értelmezésével.</p> <p>Gazdasági nevelés a gazdasági ágazatok jellegzetességeinek, értékeinek, gondjainak problémaközpontú megközelítésével, gondolatvázlatok készítésével és stratégiai tervezéssel.</p> <p>A kreativitás, a kezdeményező- és vállalkozóképesség szerepének felismerése a társadalmi-gazdasági fejlődésben regionális és hazai példákon.</p> <p>A földrajzi környezetben, a köznapi életben való eligazodás és a konfliktuskezelés képességének fejlesztése. Állampolgárságra nevelés a hírek</p>	

	<p>földrajzi-környezeti tartalmú információinak értelmezésével, nézetek megfogalmazásával, kifejtésével.</p> <p>A tanulni tudás képességének fejlesztése kooperatív módszerekkel, hálózatos tanulással.</p> <p>A gyakorlati életre nevelés az internetalapú szolgáltatások (pl. adattárak, menetrendek, idegenforgalmi ajánlatok) használatával, a szerzett ismeretek másokkal való digitális megosztásával, valamint a tudatos vásárlói magatartás jellemzőinek bemutatásával.</p>
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
<p><i>Népesség és településhálózat</i></p> <p>A népességfogyás értelmezése; a népességszám-csökkenés és a társadalom öregedése okainak, következményeinek feltárása; népességszerkezet megismerése.</p> <p>A településfajták, a településhálózat átalakulásának értelmezése; lakókörnyezetek és életmódbeli jellemzők (nagyvárosi, városi, falusi települések, természeti, épített és emberi környezet, gazdasági, szociális eltérések).</p> <p>A régiók és Budapest földrajzi jellemzése, változó súlyuk okainak elemzése; a falusias térségek válsághelyzetének, felzárkózásuk lehetőségeinek megismerése.</p> <p><i>Magyarország gazdasági szerkezete</i></p> <p>Magyarország gazdasági szerkezetének elemzése; a fejlettség és az életmód kapcsolata, a regionális különbségek megismerése.</p> <p>A fogyasztási szokások változásának belátása, okaik feltárása és következményeik megvitatása.</p> <p>A magyar gazdaság főbb működési területei.</p> <p>Az átmenő forgalom jellemzői és infrastruktúrája; a térben és szerkezetében változó külgazdasági kapcsolatok.</p> <p>Az idegenforgalom szerepe a gazdaságban, elérő jellegű körzetei (okozati és prognosztikus bemutatás).</p> <p>Hagyományos mezőgazdasági termékek, élelmiszerek, ételek; a hagyományok földrajzi alapjai.</p> <p>A magyar mezőgazdaság helye a globális gazdaságban, európai integrációban.</p> <p>A húzóágazatok (autóipar, gyógyszeripar, kommunikációs ágazat) szerepe, jövőbeli lehetőségei.</p> <p>A tudásipar feltételei és jellemzése; az ipari és infoparkok szerepe.</p> <p>H.T. 1 óra Sátoraljújhely gazdasági szerkezetének elemzése; a fejlettség és</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Népesedési ciklus, infrastruktúrafejlődés a történelmi Magyarországon. Kommunikációs és technológiai fejlődés.</p> <p><i>Matematika:</i> Modellek megértése. Adatok jegyzése, ábrázolása.</p> <p><i>Informatika:</i> internetalapú szolgáltatások használata.</p>

<p>az életmód kapcsolata, a regionális különbségek megismerése.</p> <p>A fogyasztási szokások változásának belátása, okaik feltárása és következményeik megvitatása.</p> <p>Az idegenforgalom szerepe a gazdaságban (okozati és prognosztikus bemutatás).</p>	<p><i>Matematika: Adatok jegyzése, ábrázolása.</i></p>
---	--

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Fogyó társadalom, településhálózat, régió, eurorégió, tranzitország, menekültstátusz, termelői támogatási rendszer, kistermelő, vállalkozás, fogyasztói kosár, idegenforgalmi körzet, gyógyturizmus, bor- és gasztronómiai turizmus, falusi turizmus, szolgáltatáskereskedelem, tudásipar, infopark.</p>
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Magyarország megyei jogú városai. Balatonfüred, Gyöngyös, Gyula, Hajdúszoboszló, Hatvan, Hévíz, Kalocsa, Keszthely, Komárom, Kőszeg, Mohács, Paks, Rőske, Siófok, Százhalombatta, Szentendre, Szentgotthárd, Tihany, Tiszaújváros, Visegrád, Visonta, Záhony.</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p>	<p>Hazánk és a Kárpát-medence tájainak és régióinak megadott szempontok alapján történő feldolgozása hagyományos és digitális térképek, internetről gyűjtött adatok felhasználásával, kooperatív módszer alkalmazásával A topográfiai ismeretek elmélyítése online topográfiai játékok segítségével Projektfeladat: osztálykirándulás tervezése Magyarország egy kiválasztott középtájának megismerésére Prezentáció készítése egy kiválasztott tájról vagy településről Természetföldrajzi és társadalmi-gazdasági adatsorok rendszerezése, szemléletes ábrázolása és az adatok értelmezése Disputa a híradásokban megjelent hazai, természeti, környezeti és társadalmi-gazdasági jelenségekről, folyamatokról Nemzeti értékek, hungarikumok bemutatására iskolai kiállítás szervezése Hazánk területén előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulását ábrázoló képekhez, rövidfilmekhez narráció készítése Hazánk nemzetközi gazdasági szerepének igazolása a média és az internet segítségével Interaktív termékbemutató összeállítása a magyar gazdaság nemzetközi jelentőségű termékeiből Magyarország idegenforgalmi adottságainak és lehetőségeinek bemutatása képeslapok, tájfotók segítségével Projektfeladat: akcióterv készítése természeti és társadalmi-gazdasági értékeink megőrzésére Magyarország szerepvállalásának ismertetése a nemzetközi környezetvédelmi programokban, internetes források felhasználásával Projektfeladat: plakát, szórólap készítése Magyarország idegenforgalmi értékeiről Gondolattérkép készítése Magyarország és az Európai Unió kapcsolatáról Turisztikai kiadványok, pl. szórólapok, tájékoztatók alapján Magyarország idegenforgalmi adottságainak feldolgozása kooperatív módszerek alkalmazásával Projektfeladat: beszámoló készítése a saját település (vagy egy választott kistáj, középtáj) hagyományos és megújuló energiaforrásairól, az adott térségben a fenntarthatóságot szem előtt tartó törekvésekről</p>
<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: rendszeri, csoportosítja és értékeli Magyarország és a Kárpát-medence térségének természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásait, illetve</p>

	<p>bemutatja a természeti és társadalmi adottságok szerepének, jelentőségének időbeli változásait, a területi fejlettség különbségeit; összehasonlít, illetve komplex módon, problémaközpontú megközelítéssel vizsgál pl. hazai nagytájakat, tájakat, régiókat, településeket; ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;</p> <p>következtet Magyarország és a Kárpát-medence térségében előforduló természeti és környezeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire;</p> <p>elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;</p> <p>híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;</p> <p>reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik.</p>
--	---

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanulók átfogó és reális képzetekkel rendelkezzenek a Föld egészéről és annak kisebb-nagyobb egységeiről (a földrészekről és a világtengerről, a kontinensek karakteres nagytájairól és tipikus tájairól, valamint a világgazdaságban kiemelkedő jelentőségű országcsoportjairól, országairól). Legyen átfogó ismeretük földrészünk, azon belül a meghatározó és a hazánkkal szomszédos országok természet- és társadalomföldrajzi sajátosságairól, lássak azok térbeli és történelmi összefüggéseit, érzékeljék a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepét. Birtokoljanak reális ismereteket a Kárpát-medencében fekvő hazánk földrajzi jellemzőiről, erőforrásairól és az ország gazdasági lehetőségeiről az Európai Unió keretében. Legyenek tisztában az Európai Unió meghatározó szerepével, jelentőségével.</p> <p>Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törvényszerűségeket. Legyenek képesek alapvető összefüggések, tendenciák felismerésére és megfogalmazására az egyes földrészekre vagy országcsoportokra, tájakra jellemző természeti jelenségekkel, társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban, ismerjék fel az egyes országok, országcsoportok helyét a világ társadalmi-gazdasági folyamataiban. Érzékeljék az egyes térségek, országok társadalmi-gazdasági adottságai jelentőségének időbeli változásait. Ismerjék fel a globalizáció érvényesülését regionális példákban. Ismerjék hazánk társadalmi-gazdasági fejlődésének jellemzőit összefüggésben a természeti erőforrásokkal. Értsék, hogy a hazai gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok világméretű vagy regionális folyamatokkal függenek össze.</p>
--	--

	<p>Tudják példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokális problémák globális következmények elvének érvényesülését. Legyenek tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értsék a fenntarthatóság lényegét példák alapján, ismerjék fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásukon is múlik.</p> <p>Rendelkezzenek a tanulók valós képzetekkel a környezeti elemek méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok és az időbeli változások nagyságrendjéről. Tudjanak nagy vonalakban tájékozódni a földtörténeti időben. Legyenek képesek természet-, illetve társadalom- és gazdaságföldrajzi megfigyelések végzésére, a különböző nyomtatott és elektronikus információhordozókból földrajzi tartalmú információk gyűjtésére, összegzésére, a lényeges elemek kiemelésére. Ezek során alkalmazzák digitális ismereteiket. Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveket, földrészeket, országokat és tipikus tájakat.</p> <p>Legyenek képesek a tanulók a térképet információforrásként használni, szerezzék meg a logikai térképolvasás képességét. A topográfiai ismereteikhez tudjanak földrajzi-környezeti tartalmakat kapcsolni. Topográfiai tudásuk alapján a tanulók biztonsággal tájékozódjanak a köznapi életben a földrajzi térben, illetve a térképeken, és alkalmazzák topográfiai tudásukat más tantárgyak tanulása során is.</p> <p>Legyenek képesek a társakkal való együttműködésre. Alakuljon ki bennük az igény arra, hogy későbbi életük folyamán önállóan tovább gyarapítsák földrajzi ismereteiket.</p>
--	--

III. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

1. Az értékelés leggyakoribb formái

- Az önálló és csoportos tanulói tevékenység: forráshasználat; megfigyelés; kísérletezés; applikáció s tevékenység; programkészítés, szervezés folyamatos ellenőrzése, szóbeli értékelése.
- Szóbeli feleltetés.
- Írásbeli ellenőrzés: munkafüzet, munkalap, feladatlap, témazáró.
- Tanév eleji diagnosztikus mérés, félévkor és tanév végén szummatív mérés.
- Önálló – tanórán kívüli – forráshasználat (könyv, folyóirat, multimédiás eszközök), megfigyelés, adatgyűjtés, kiselőadás, programkészítés.
- A témaköröket lezáró feladatlapokat, vagy a központilag összeállított felmérőlapokon, illetve a szaktanár által elkészített felmérőlapokon végezhető el.
- Tanulói házidolgozat, tabló vagy magyarázó rajz készítése
- A tanév végi értékelésbe javasolt beszámítani a tanórán kívül végzett egyéb tevékenységet, pl. tanulmányi versenyeken való részvételt.

2. Értékelési szempontok:

- Milyen szinten sajátította el a tanuló a tananyaghoz kapcsolódó szaknyelvet és térképolvasási ismereteit?
- Hogyan használja a megismerési algoritmusokat?
- Felismeri-e a fontosabb természet- és társadalom földrajzi folyamatokat, tudja-e őket jellemezni?
- Képes-e a megismert tények, folyamatok, fogalmak elemzésére, törvényszerűségek bizonyítására?
- Érti-e a főbb földrajzi rendszerek (éghajlat, külső és belső erők) szabályozó folyamatait, tudja-e példákkal illusztrálni, érti-e az oksági összefüggéseket?
- Képes-e a jelentősebb országok, országcsoportok, tájak jellemzésére?
- Ismeri-e hazánk természet- és társadalom földrajzi jellemzőit, tudja-e alkalmazni a földrajzi folyamatokról tanultakat a Kárpát-medence és Magyarország viszonylatában?
- Látja-e az őt körbevevő világban a rész és az egész viszonyát, a földrajzi folyamatok irreverzibilitását?
- Rendelkezik-e megfelelő önállósággal a megfigyelések, vizsgálódások, kísérletek végzésében, az eszközök balesetmentes használatában, az információhordozók kiválasztásában, hasznosításában?
- Elsajátította-e az értő, a válogató a kritikai olvasás megfelelő szintjét, és tudja-e hasznosítani az ismeretszerzés folyamatában?
- Miként tud önállóan vagy társaival együttműködve ismereteket szerezni, gyakorlatokat végezni, megszerzett ismereteit új szituációban alkalmazni?
- Milyen mértékben vált személyiségének jellemzőjévé a környezetvédelem, valamint a permanens önművelődés igénye?
- Hogyan kapcsolja össze a földrajzi ismereteit a keresztyén hittel, annak elvárásaival?
- Folyamatosan biztosítani szükséges a lassabban haladó, esetlegesen az osztályközösségekben jelenlevő SNI, BTM tanulók fejlesztését, egyéni felzárkóztatását.

3. Az értékeléshez javasolt osztályzás:

Teljesítményhatár (%)	Javasolt érdemjegy	Javasolt osztályzat
– 0% -tól - 35 % -ig	elégtelen	1
– 36 % -tól – 50 % -ig	elégséges	2
– 51 % -tól – 75 % -ig	közepes	3
– 76 % -tól – 90 % -ig	jó	4
– 91 % -tól – 100 % -ig	jeles	5

4. A tankönyvválasztás szempontjai

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének, fedje le a földrajz tantárgy kerettantervi anyagát;
- a földrajz tankönyv tartalma szaktárgyi szempontból korrekt és igényes legyen
- a taneszköz legyen jól tanítható a helyi tantervben meghatározott, a földrajz tanítására rendelkezésre álló órakeretben;
- a taneszköz segítségével a földrajz kerettantervben megadott fogalomrendszer jól megtanulható, elsajátítható legyen, nyelvezete alkalmazkodjon a tanulók életkori sajátosságaihoz;
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- a taneszköz segítséget nyújtson a megfelelő földrajzi, illetve természettudományos szemlélet kialakításához, ábraanyagával támogassa, segítse a tanári demonstráció és a tanulói kísérletek megértését, rögzítését;

4.1. Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók;
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely IKT eszközökkel (pl.: interaktív táblán) segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;
- amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal;

Mérlegelni szükséges az ár-érték arányt.

A Református hit- és erkölcs tanterv 1-4. évfolyam

A tantárgy órakerete: évi 68 óra, heti 2 óra.

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	2	68	54	14
2.	2	68	54	14
3.	2	68	54	14
4.	2	68	54	14

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A hit- és erkölcs tanterv minden évfolyamon csoportbontásban kerül megtartásra. Minden tanuló, a szülő nyilatkozata alapján vesz részt a keresztyén felekezetek szerinti hittan csoportban. Ezek az órák is az iskolában kerülnek megtartásra. Csoportváltás szülői (nagykorú tanuló esetében tanuló) kérelemre, jogszabályban előírt határideig, (rendkívül indokolt esetben a tanév kezdetén), az igazgató engedélye alapján lehetséges. Áttérő tanulónak a csoportváltást az igazgató az illetékes egyház képviselőjének nyilatkozata után engedélyezheti. Jelen helyi tanterv a református hit- és erkölcs helyi tantárgyi tantervét tartalmazza.
- A hit- és erkölcs órák része a gyülekezeti életbe való bekapcsolódás segítése, ill. a református gyülekezetek alapfogalmainak és világának megismertetése. Ennek érdekében néhány tanév esetében az egyes tanegységek során bevonásra kerülnek a helyi gyülekezet szolgálattevői (lelkipásztor, presbiter, ifjúsági csoport vezetője stb.).
- Ugyancsak a gyülekezeti lét megismerése érdekében, egyes tanéveknek része a tanulóknak a helyi gyülekezetben, vagy más - környékbeli- gyülekezetben történő látogatása, istentiszteleti részvétele. Ezek az ajánlott, tanórán kívüli projektekhez tartoznak.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Zs. 244/2012.11.16. határozata szerint elfogadott kerettanterv.

Megjegyzés:

- A helyi tanterv a 2011. évi CXCV tv. 32. § (1) bek. d) pontja és az MRE 2007. évi 2. tv. 2. § (3) - (5) bek. alapján készült.
- Az alkalmazás előfeltételeként meghatározott támogató szakvélemény az intézmény irattárában található.

A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

1. táblázat

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	9	4	13
A teremtéstörténet	15	1	16
Őstörténetek	6	0	6
Történetek Jézus Krisztusról	23	0	23
Ünnepeljünk együtt!	1	9	10
Évfolyam összesen	54	14	68
2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	12	1	13
Az ősatyák történetei	19	10	29
Történetek Jézus Krisztusról	16	0	16
Ünnepeljünk együtt!	7	3	10
Évfolyam összesen	54	14	68
3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	6	2	8
Isten Egyiptomból új haza felé vezeti a népét	30	0	30
Történetek Jézus Krisztusról	8	8	16
Élet az apostoli korban	2	1	3
Ünnepeljünk együtt!	8	3	11
Évfolyam összesen	54	14	68
4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	11	6	17
Bírák kora	10	1	11
Egységes királyság kora	16	0	16
Történetek Jézus Krisztusról	16	1	17
Ünnepeljünk együtt!	1	6	7
Évfolyam összesen	54	14	68

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:		Szabad órakeret:	14
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Ismerkedés a Bibliával és a	Látogatás a helyi református	4	

Petőfi Sándor Református Általános Iskola

reformátussággal	templomba A református iskolai élet sajátosságai, szokásrendek, hagyományok. Látogatás a római és a görög katolikus templomba	
A teremtéstörténet	Látogatás a természetbe	1
Ünnepeljünk együtt!	Szolgálattevők hívása a gyülekezetből Készülés karácsonyi műsorra Készülés húsvéti műsorra Szolgálattevés idősek otthonában	9
	Összesen:	14

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	14
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ünnepeljünk együtt	Készülődés a pünkösdre, húsvétra, karácsonyra	3
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Látogatás a helyi református templomba	1
Az ősatyák történetei	Történetek az ősatyákról	10
	Összesen:	14

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	14
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Mi a gyülekezeti szolgálat? Szolgálattevés helyi óvodákban	2
Élet az apostoli korban	Bevezetés az első gyülekezetek korába	1
Ünnepeljünk együtt!	Ünnepi készülődés a pünkösdre Reformáció ünnepe	3
Történetek Jézus Krisztusról	Az eddig tanult bibliai történetekből dramatikus játék Sátoraljaújhelyi Református egyháztörténet	8
	Összesen:	14
4. évfolyam:	Szabad órakeret:	14

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Nézelődöm a világhálón Kegytárgyaink megtekintése I.Rákóczi György Luther Márton Kálvin János élete Sátoraljaújhely Reformációja	6
Bírák kora	Hogyan szólít meg Isten? (Az elhívás)	1
Történetek Jézus Krisztusról	Az adakozás	1

Petőfi Sándor Református Általános Iskola

Ünnepeljünk együtt!	Készülődés anyák napjára	6
	Összesen:	14

3. Tantárgyi bevezető (1-4 évfolyam)

A hit- és erkölcsstan tantárgy célrendszere és feladatai

A hit- és erkölcsstan tantárgy *alapvető feladata* a hitéleti nevelés. A református hit- és erkölcsstan komplex személyiségfejlesztésre törekszik, ahol a kognitív ismeretátadás mellett fontos szerepet kap az affektív és a pragmatikus nevelés is. A hitéleti nevelés szerves része a keresztyéni lét alapjaiba való bevezetés, mely fő területei a következők:

- a Biblia gyermekek számára érthető és értelmezhető történetei;
- a Biblia világába való bevezetés (keletkezése, felosztása, háttere, formái, stb.);
- a magyar református identitás fő jellegzetességei;
- a magyar református gyülekezetek világának és a református hitnek az alapelemei;
- a keresztyén egyháztörténet adott évfolyam történelméhez kapcsolódó fő eseményei, kiemelkedő személyei;
- a tanítványi lét és a kegyességi élet elemei (imádság, Szentírás használat, istentisztelet);
- élethelyzetekben, etikai kérdésekben való tájékozódás és keresztyén megoldások keresése;
- egyházi és nemzeti ünnepeink tartalma, üzenete és megélése.

Fő célja: Isten szeretetének, Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának közvetítése a gyermekek számára (tanítvánnyá tétel), és a tanítványi lét megélésének a segítése (Jézus Krisztus missziói parancsa, Mt 28,18-20 alapján).

Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy a hit a Szentháromság Isten ajándéka az ember számára. A hit- és erkölcsstan órán hitet nem adhat sem az iskola, sem a hitoktató, viszont támogathatja és segítheti annak kialakulását és fejlődését. Iskolánk célja, hogy a hit- és erkölcsstan órák formálják a személyiséget, hitet ébresszenek és a hit megélésének pozitív és vonzó élményét adják a tanulók számára.

A fő cél kibontása többrétű, a tanulói személyiség egészét figyelembe vevő célrendszer alapján történik, melynek a kognitív szint mellett része az affektív és a pragmatikus nevelés is.

KOGNITÍV CÉLOK	ÉRZELMI NEVELÉS	CSELEKEDTETÉS
Alapvető ismeretek átadása a Szentháromság Istenről, Isten és az ember szeretetkapcsolatáról	A bizalom és a szeretet tapasztalati élménye	Az Istennel való kapcsolat gyakorlati elemei (imádság, bibliaolvasás, hétköznapi élet)
Jézus Krisztus váltságmunkájának megismertetése	Az adás és elfogadás érzelmi hátterének megtapasztalása	Az adás és elfogadás keresztyén gyakorlata és következményei
A tanítványi lét és kegyességi élet elemei (imádság, bibliaolvasás, istentisztelet)	Az elköteleződés és a felelősségvállalás élményvilága	Életkorhoz és élethelyzetekhez kapcsolódó döntések meghozatalának lehetőségei és korosztályhoz

		alkalmazkodó diakóniai tevékenység
A Szentírás kortörténeti háttere	A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása	A Szentírás mindennapi használatának módjai
Az egyház története, jelene és szokásrendszerei	A régi korok tiszteletének élményvilága; a személyes meggyőződés felvállalásának és bátorságának a megtapasztalása	Hagyománytisztelet; Hitvallási helyzetek felismerése
Református alapfogalmak, alapelvek és a református egyházközösségek alapvető sajátosságai	A közösségi lét érzelmi háttere	Az Isten népéhez való tartozás vállalása és gyakorlása
Az élhető és egészséges család modelljei	A családhoz tartozás érzelmi háttere és tudatosítása	A családi szerepek és helyzetek tudatos megélése
Keresztyén megküzdési stratégiák	A konfliktusok indulati világa	Konfliktuskezelési stratégiák
Nemzeti értékeink	Hazaszeretetre nevelés	Nemzeti értékeink, ünnepeink tisztelete, az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése

Alapelvek

Célkitűzésében, gondolatrendszerében a helyi tanterv kiindulópontjának tekinti:

- Isten Igéjét, a Szentírást, mint a keresztyén ember életének vezérfonalát;
- Az MRE hitvallási iratait (Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás);
- Az MRE középtávú nevelési-oktatási tervét;
- Az MRE hitéleti szokásrendszereinek gyakorlatait.

A tantárgy sajátossága, hogy szellemiségét Isten Igéje, a Szentírás határozza meg. Éppen ezért a hit- és erkölcsstanak egyszerre vannak tantárgypedagógiai (valláspedagógiai) alapelvei és a tartalmát meghatározó biblikus alapelvei.

Valláspedagógiai alapelvek:

- A tanulói komplex személyiség fejlesztése, melynek része a kognitív, érzelmi formálás és a cselekvésre buzdítás.
- A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása által.
- A hit- és erkölcsstan órák fontos feladata és lehetősége a tanulói személyiség formálása, hit ébresztése, valamint a hit megélésének vonzó és pozitív felmutatása.
- A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus és vélhető életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Ennek megfelelően nem törekszik minden bibliai történet megtanítására. Valamint

lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.

- Módszertanában javasolt a korosztályszerű és változatos pedagógiai módszerek és igényes taneszközök használata.
- Az aktív, cselekvő hit megélésére való buzdítás a diákok különböző élethelyzeteiben.
- Fontosnak tartjuk a keresztyén nevelés három alappilléret (keresztyén család, keresztyén gyülekezet, keresztyén iskola), de számolunk azzal a szociológiai sajátossággal, hogy a tanulók egy része nem hitben élő családban nő föl, ill. nincsenek rendszeres gyülekezeti kapcsolódásai. Ennek ellensúlyozására fontosnak tartjuk a gyülekezetről és a hitéleti szokásrendszerről alapvető ismeretek átadását, ill. azok beépülését.

Biblikus alapelvek:

- A Szentháromság Isten Jézus Krisztusban kegyelméből magához hívja a Tőle eltávolodott bűnös embert.
- A bűnös ember Isten Szentlelkének megszólítása és hit által hallhatja meg, értheti meg Isten szavát, élheti meg Isten neki adott kegyelmét.
- A Szentírás Isten Igéje és a keresztyén ember életének vezérfonala.
- Jézus Krisztus tanítványságra hívja napjaink emberét is. A tanítványi lét megélése az egész életútra érvényes és igaz.
- A tanítvány szeretetkapcsolatban él Istennel, Aki személyesen elhívta őt. Életvitelében Krisztust követi és kijelölt feladatát teljesíti a világban.
- A tanítványok közössége a keresztyén egyház, hitük együttes megélésének legfontosabb területe a gyülekezet.

Struktúra: A tanórák egymáshoz való kapcsolódása projekt jellegű, ahol a vezérfonalat a bibliai történetek adják. Ezek kibontásaként jelennek meg olyan kapcsolódó témák (etikai kérdések, élethelyzetek stb.), melyek a gyermekek életvalóságát figyelembe véve hidat jelentenek a gyermekek világa és Isten Igéje között. Bár minden évnek van fő vezérfonala, az évek belső egységei koncentrikusan épülnek fel. Az évek fő címei a következők:

ÉV	CÍM	SZIMBÓLUM
1.	Isten tenyerén	Kéz (fészket formáló)
2.	Istennel az úton	Kis kéz a nagyban
3.	A szabadító Isten szeretetében	Repülő madár
4.	Isten uralma alatt	Korona

Minden év anyagának része *6 koncentrikus kör*, mely korosztályközpontúan segíti Isten Igéjének és a tanulók életvalóságának egymásra találását.

TÉMAKÖR	AMIT TARTALMAZ
Bibliai történetek	Ószövetségi és újszövetségi bibliai történetek
Isten utat mutat a mindennapokban	Olyan témák, melyek az <i>önismeret</i> , illetve <i>etikai kérdések, élethelyzetek</i> körébe tartoznak. Ezek a témák mindig a tanévben tanult bibliai történetekhez kapcsolódnak. Így adnak kiindulópontot a közös gondolkodáshoz és segítik a gyermekek gondolkodásmódját abban, hogy megértsék: Isten Igéjének üzenete van a mindennapokra is.
Isten szól hozzánk	A hívő ember életének szerves része az írott Ige, a Szentírás olvasása. Ez a témakör a <i>Szentírás világába</i> kívánja bevezetni a tanulókat és a naponként Igeolvasásra, Isten életünkre szóló üzenetének keresésére és megértésére buzdít. A kör másik részterülete az imádságos lelkület segítése és az imádságos szemléletmód formálása.
Isten közösséget formál	Jézus Krisztus tanítványai nem légüres térben élik a mindennapjaikat. Kisebb és nagyobb közösségekben élnek, ahol meg kell tanulniuk az egymással való élés alapszabályait is. Az ide tartozó témák a <i>közösségépítés, közösségben való élés</i> keresztyén modelljeit kívánják felmutatni.
Református keresztyénnek lenni	A témakör <i>református gyökereinket, gyülekezeteink világát és a magyar református keresztyén identitás</i> jellegzetességeit veszi sorra. Ennek érdekében évente találkozhatunk olyan, a tanult történetekhez kapcsolódó témákkal, melyek a református gyülekezetek világába vezetik be a gyermekeket, megismertetik a tanulókat a reformátori alapelvekkel. 5. osztálytól, az adott év világtörténelem és magyar történelem tananyagához illeszkedve egyháztörténeti személyiségekkel is találkozhatnak a tanulók, akiktől megtanulhatják, hogy mit jelent egy-egy korban keresztyénnek lenni.
Ünnepeljünk együtt!	Közös ünneplésre hív a témakör, melynek része az egyházi év ünnepeinek, kapcsolódó bibliai történetek bemutatása, valamint az ünnep szent időként való megélésére nevelés is.

Mivel a koncentrikus körök nem önállóan, elkülönülve jelennek meg, hanem a bibliai történetek által nyújtott ív részeként tanítandóak, ezért a helyi tanterv készítése során a tematikai egységek is a bibliai történetek nagy egységeit foglalják magukban. Ezek részeként jelennek meg az adott bibliai történethez kapcsolható (más koncentrikus körbe tartozó) témák a tantárgyi tartalom évfolyamonkénti elemzése során. A témák felsorolásánál az érthetőség kedvéért nemcsak a téma címe, hanem az adott koncentrikus kör is megjelenik.

A tematikai egységek csoportosításai

Minden évfolyam esetében az „Ismerkedés a Bibliával és reformátussággal” c. tematikai egységhez tartoznak az évkezdő, évzáró órák, valamint azok témák, melyek az egyházismeret alapjaiba, és a református egyházközségek világába, szokásrendszerébe vezetik be a tanulókat. Ezek a témák nem mindig egymás után következnek, hanem a hit- és erkölcsstan könyvek módszertani ajánlásai, valamint a hitoktató tanévekre vonatkozó tervezése alapján illeszkednek az adott évfolyam éves tematikájába.

Hasonló ehhez az „Ünnepeljünk együtt!” tematikai egység, mely minden évben az ünnepekhez, ünnepkörökhöz kapcsolódóan kerül beillesztésre a tanév tervezésébe.

A többi tematikai egység komplex egészet alkot, melyekben a témák összetartoznak. A református hit- és erkölcsstan kerettanterv módszertani ajánlásai tartalmazhatnak ettől eltérő sorrendet vagy címeket a témákra.

A hit- és erkölcsstan tantárgy sajátosságai miatt a kapcsolódási pontok között megjelennek nemcsak az iskolai tanórákhoz való kapcsolódási lehetőség, hanem a gyülekezeti élethez való kapcsolódás pontjai is.

NAT kompetenciákhoz, fejlesztési területekhez való kapcsolódás

A hit- és erkölcsstan tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjon. Ezen belül különösen kiemelt szerepet kapnak a következő fejlesztési területekhez való kapcsolódások:

- *Erkölcsei nevelés.* A hit- és erkölcsstan része az erkölcsi nevelés is. Ez abban jelenik meg, hogy a fejlesztési célok között megjelenik a tanuló erkölcsi ítélőképességének fejlesztése, valamint az egyes bibliai történetekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás is. A hit- és erkölcsstan tantárgy erkölcsi nevelésének célja keresztyén értékrend felmutatása és a tanuló bátorítása azok megismerésére és saját életébe való adaptálására.
- *Nemzeti öntudatra nevelés. Állampolgárságra, demokráciára nevelés.* A hit- és erkölcsstan fejlesztési céljai között jelen van az arra való rámutatás, hogy hitünket népünk keretei között is megélhetjük, felelősséget vállalhatunk nemzetünkért, melyet imádságban hordozhatunk. Szintén a fejlesztési célok része a szabályok és törvények tiszteletére nevelés, valamint nemzeti értékeink és ünnepeink tisztelete és az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése.
- *Önismeret és társas kultúra fejlesztése. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség.* Minden bibliai történeteknek van vonatkozása a társas kapcsolatok és az önismeret vonatkozásában. Ezek megvilágításaként a történetekhez kapcsolódóan olyan témák jelennek meg, melyek segítik a reális önismeretet és bátorítanak az önmagunkért és

másokért való felelősségvállalásra, valamint a társas kapcsolatok nyílt, őszinte, empátikus és egymást segítő megélésére.

- *Családi életre nevelés.* A bibliai történetek egy része családi élethelyzeteket tartalmaz. Ezek segítségével, valamint a tanulók életvalóságának felidézése révén cél az élhető és egészséges család modelljeinek megismertetése; a családhoz tartozás érzelmi háttérének tudatosítása és a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy családi szerepeit és helyzeteit tudatosan élje meg.
- *Testi és lelki egészségre nevelés.* A hit- és erkölcstan tantárgy folyamatos fejlesztési célja annak a látásmódnak a fejlesztése, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges.
- *Fenntarthatóság, környezettudatosság.* Isten az ember feladatává tette azt, hogy a teremtett világot őrizzék és gondozzák. A fejlesztés célja ennek a felismertetése a tanulókkal és hozzásegítésük ahhoz, hogy ezt a feladatot korosztályi szinten betöltsék.
- *Médiatudatosságra nevelés.* Egyes témák kapcsán a megelőző ismeretek része a média által közvetített szemléletmód és ismeretek. Ezek felidézésével lehetőség adódik a tanulók médiatudatosságának segítésére.

4. Tantárgyi tartalom, az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

1. évfolyam

Kerettanterv által betervezett óraszám: 54 óra

Helyi sajátosságok óraszám: 14 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás		Iskolakezdés tapasztalatai. Iskolaérettség. Családi háttérből, korábbi (óvodából, bölcsődéből) hozott tapasztalatok a reformátusságról, Bibliáról.	+4 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> • A református alapfogalmak bevezetése, reformátussághoz való pozitív kötődés kialakítása. • A református iskoláról való alapvető ismeretek átadása. Az iskolához való pozitív kötődés megalapozása, bevonódás elősegítése az iskola szokásrendszerébe (áhítatok, stb.). • A Biblia fogalmának megismertetése, a Szentíráshoz való pozitív kötődés kialakítása. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten közösséget formál	Ismerjük meg egymást!	<ul style="list-style-type: none"> • Ismerkedés a református gyülekezetek világával a református templomban tett látogatás során. 	<i>Környezetismeret:</i> Az iskola, az

Református keresztyénnek lenni	Reformátusok vagyunk	<ul style="list-style-type: none"> Beszélgetések, tapasztalatok és a hitoktató bemutatása alapján a református iskola szokásainak, sajátosságainak megismerése. Gyermekbibliák, már ismert bibliai történetek által ismerkedés a Bibliával. A tanuló az órára behozhatja saját Bibliáját vagy bibliai történeteket tartalmazó könyvét. 	<p>iskolás gyerek</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Gyermekbibliák , Bibliák mint szép könyvek.</p> <p><i>Technika és életvitel:</i></p> <p>Család, otthon, háztartás</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Környezetünk valós terei – a legközelebbi református templom.</p> <p><i>Gyülekezeti kapcsolódás:</i></p> <p>Órán megvalósítható módon, rendhagyó hittanóra keretén belül a legközelebbi református templom felkeresése.</p>
Isten közösséget formál	Református iskolába járok		
Isten szól hozzánk	Ismerkedés a Bibliával (Jn 3,16)		
Isten szól hozzánk	Isten szeretetében egész évben (évváró óra)		
	Látogatás a helyi református templomban A református iskolai élet sajátosságai, szokásrendek, hagyományok Látogatás a római és a görög katolikus templomba		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		református, református iskola, református köszöntés, református templom, szószék, persely, lelkipásztor, gyermek-istentisztelet, Biblia, bibliai történet, gyermekbiblia.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> Jn 3,16 memoriter szintű ismerete A református köszöntés ismerete. Külső jegyek alapján a református templom sajátosságainak felismerése. Alkalmazkodás az iskola belső rendjéhez (pl. köszöntés, részvétel az iskolai áhítatokon). Ének 	

2. Tematikai egység	A teremtéstörténet	Órakeret: 15 óra
Előzetes tudás	Élmények, ismeretek a teremtéstörténet kapcsán a családi gyökerek, gyülekezeti, köznevelési tapasztalatok alapján.	+1 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		

<ul style="list-style-type: none"> Alapvető ismeretek adása a bibliai teremtéstörténettel és az ember teremtésével kapcsolatban. Annak a felmutatása, hogy mindannyian Isten teremtményei vagyunk és feladatunk a teremtett világ védelme, gondozása. A családdal kapcsolatos élmények felidézése alapján annak a felmutatása és megerősítése, hogy Isten szeret bennünket. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	A világ teremtése (1Móz 1-2,4)	<ul style="list-style-type: none"> Saját maga, valamint az otthoni, családi élmények felidézésével tudatosuljon benne az, hogy minden emberi lény Isten teremtménye. A környezetében ismerje fel annak a lehetőségeit, hogyan tudja gondozni, védeni és óvni a környezetét. 	<p><i>Környezetismeret:</i></p> <p>Anyagok körülöttünk, élőlények körülöttünk</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Képek, rajzok, festmények a világról.</p> <p>Saját elképzelések, alkotások (pl. rajz) a teremtésről</p> <p>Médiaélmények a természetéről.</p>
Bibliai történetek – Ószövetség	Az ember teremtése (1Móz 2,4-25)		
Isten közösséget formál	A születésnapom. Emberek körülöttem: otthonom és a családom		
Bibliai történetek – Ószövetség	Az Édenkert (1Móz 2,8-17; 3,1-13)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Barátunk a környezetünk		
	Látogatás a természetben. (Közeli park, erdő, stb. 1 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Teremtéstörténet, első emberpár, feladat, Édenkert	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> Tudja azt, hogy a teremtett világ az Isten ajándéka. Tudja korosztályi szinten megfogalmazni azt, hogy ő Isten gyermeke és Isten szereti őt. Ének 	

3. Tematikai egység	Őstörténetek	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> Zivatarral, nagy esővel és a szivárvánnyal kapcsolatos élmények. Örömmel és bizalommal kapcsolatos tapasztalati élmények. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> Alapvető ismeretek Noé és az özönvíz történetével kapcsolatban. 	

		<ul style="list-style-type: none"> A természet jeleiben Isten munkájának a felismerése. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Noé és az özönvíz (1Móz 6,9-8,22)	<ul style="list-style-type: none"> Bibliaismereti fejlődés. A szivárványnak, mint Istentől adott jelnek a felismerése. 	<i>Környezetismeret:</i> Az időjárás
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: öröm (Noé bárkája)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Vízözön, szivárvány, igaz ember, Isten megvéd	<i>Életvitel:</i> Közlekedés esős időben.
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> Noé és a vízözön történetének korosztályi szintű ismerete Ének 	
4. Tematikai egység		Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 23 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Korábbi ismeretek és élmények Jézus Krisztussal kapcsolatos történetekről (család, gyülekezet, egyházi köznevelési intézmény révén). Tapasztalati élmények a következőkről: esküvő, keresztelő, félelem, éhség és jóllakottság, beszélgetés, imádság, elveszettek lenni. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> Alapvető ismeretek adása a kapcsolódó bibliai történekekről. Az Istennel való mindennapi kapcsolat lehetőségeinek felmutatása. Arra való rámutatás, hogy Isten minden nehéz élethelyzetben meglát, és a gyermekeivel van. Isten iránti bizalom megalapozása. Imádságra, nagylelkűségekre és hálaadásra buzdítás. Kötött szövegű étkezés előtti és utáni imádság megismertetése. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten közösséget formál	Énekeljünk az Úrnak!	<ul style="list-style-type: none"> Bibliaismereti fejlődés. Alapvető kortörténeti ismeretek a kapcsolódó történetek kapcsán. Annak a felismerése, hogy a keresztség az Isten családjába és a gyülekezet közösségébe való tartozás megerősítése. Az Istenre való ráhagyatkozás és bizalom érzésének kialakulása és/vagy 	<i>Gyülekezeti élet:</i> Keresztelő
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: a kánai menyegző (Jn 2,1-12)		<i>Vizuális kultúra:</i>
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megáldja a gyermekeket (Mk 10,13-16)		
Református keresztyének	Istennel közösségben: a keresztelő		Médiaélmények.

lenni		mege erősítése.	Egy
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít Isten gondviseléséről (Mt 6,25-34)	• Az imádság jelentőségének megismerése a hívő ember életében és az imádság gyakorlatának megélése.	keresztelő közös elképzelése vagy egy keresztelés felvételének (fényképeinek) megtekintése
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: a tenger lecsendesítése (Mt 8,23-27)	• Annak a felismerése, hogy Isten előtt minden ember értékes.	<i>Környezetismeret:</i>
Isten utat mutat a mindennapokban	Isten segít legyőzni a félelmet	• A gyermekek élethelyzeteiből adódó, megvalósítható példák találása az Isten iránti hálaadásra, imádságra és a nagylelkűsége.	Időjárás, vihar a tengeren
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: az 5000 megvendégelése (Jn 6,1-15)		Mi kerül az asztalra? (étkezés, étkezés előtti és utáni imádság)
Isten szól hozzánk2	Ismerkedés az imádsággal		<i>Életvitel:</i>
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: nagylelkűség		Közösségi munka, segítségnyújtás másoknak
Isten utat mutat a mindennapokban	Értékes vagyok (Bev. az elveszett bárány történetéhez)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Az elveszett bárány (Lk 15,1-7)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: ragaszkodás		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Jézus Krisztus, Áldás, keresztelő, keresztelőkancsó, gondviselés, imádság, csoda, nagylelkűség, értékes	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • Az elveszett bárány példázatának korosztályi szintű ismerete • A keresztelés sákramentumának megismerése. • Az iskolában használt kötött szövegű étkezés előtti és imádság ismerete. • Ének 	

5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön	Órakeret: 1 óra+9 óra
----------------------------	--	------------------------------

	feltüntetésre)	
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> Az ünnepekkel, ünnepléssel kapcsolatos tapasztalati élmények. Karácsonyi, húsvéti, pünkösd történetekkel kapcsolatos előzetes ismeretek. Gyülekezeti élettel kapcsolatos korábbi ismeretek, tapasztalatok. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> Arra való rámutatás, hogy karácsonykor Isten közel jött az emberhez. Az ünnepi hangulat megéreztetése és megalapozása. Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Készülődés a karácsonyi műsorra	<ul style="list-style-type: none"> Részvétel az ünnepi műsorra való készülődésben (iskolai vagy gyülekezeti műsor). Bibliaismereti fejlődés. Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. 	<p><i>Életvitel:</i></p> <p>Család, otthon, háztartás (ünnep a családban); Közösségi munka, közösségi szerepek (ajándékkészítés, ünneplés, teremdekoráció)</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Átélt élmények kifejezése (ünnepi tapasztalatok kreatív módon való kifejezése)</p> <p>Ünnepekhez kapcsolódó művészeti alkotások</p>
Kreatív óra karácsonyhoz kapcsolódva		
Angyali üdvözet (Lk 1,26-39)		
Készülődés a húsvéti műsorra		
Kreatív óra húsvéhoz kapcsolódva		
Angyalok hirdetik Jézus születését (Lk 2,8-20)		
Angyalok hirdetik Jézus feltámadását (Lk 24,1-12)		
Készülődés a pünkösd műsorra		
Kreatív óra pünkösdhöz kapcsolódva		
Az első gyülekezet (ApCsel 2,1-41)		
A helyi gyülekezet látogatása/ szolgálattevők hívása az iskolába (1 óra)		
Készülés karácsonyi műsorra (1óra)		
Készülés húsvéti műsorra (1 óra)		
Szolgálattevés idősek otthonában. (1 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Karácsony, angyal, kis Jézus, szentesti	

	istentisztelet, húsvét, pünkösd, gyülekezet.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Tudja azt, hogy mit ünneplünk karácsonykor. • „Az angyalok hirdetek Jézus születését” c. történet korosztályi szintű ismerete. • Tudjon példákat mondani arra, hogy mit jelent hívó emberként karácsonyt ünnepelni. • A gyermek Jézust ne „Jézuskának”, hanem kis Jézusnak, vagy gyermek Jézusnak nevezze. • Ismerje a húsvét és a pünkösd kifejezéseket. 	

2. évfolyam

Kerettanterv által betervezett óraszám: 54 óra

Helyi sajátosságok órászáma: 14 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 12 óra+
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> A református köszöntés ismerete. Külső jegyek alapján a református templom sajátosságainak felismerése. Korábbi élmények a református gyülekezetéről. 	+1 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. Az osztályközösség testvéri közösségének megerősítése közösségépítő játékok segítségével. Alapvető ismeretek közvetítése a Szentírás világáról. Az „egyedül a Szentírás” reformátori alapelv értelmének megismertetése. A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. A református templom alapvető berendezési tárgyainak ismerete. Alapvető ismeretek a református énekeskönyvről a már tanult énekek segítségével. A keresztyén gyülekezeti szolgálat fogalmának és jelentőségének megismertetése egy közös gyülekezeti szolgálat révén. A közösséghez (református egyházközséghez) való tartozás pozitív élményének megerősítése. Alapismeretek adása az MRE szeretetszolgálatáról. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Testvéri közösségben vagyok (Közösségépítő játékok)	<ul style="list-style-type: none"> Pozitív érzelmi kötődés kialakulása a Szentíráshoz, mint a hívő ember életének vezérfonalához. A Szentírás világa iránti érdeklődés felébredése. 	<i>Életvitel:</i> Közösségi szerepek (a lelkipásztor szerepe a közösségben)
Református keresztyénnek lenni 1	Úton a templomba (A templombelső)	<ul style="list-style-type: none"> A református egyházközséghez való tartozás iránti vágy ébredése. A tanuló ismeri a református templom legfontosabb berendezési tárgyait és tisztában van a következő fogalmakkal: istentisztelet, lelkipásztor. 	
	Látogatás a helyi református templomba	<ul style="list-style-type: none"> A református énekeskönyv megismerése és az éneklés révén pozitív érzelmi kötődés 	<i>Gyülekezeti élet:</i> Családi, egyéni gyülekezeti élmények
Isten szól hozzánk	Ismerjük meg a Biblia világát!		
Református keresztyénnek	A Szentírást követve (Jósiás reformja)		A helyi gyülekezet

lenni		kialakulása.	szeretetszolgálata
Isten közösséget formál	Énekeljük az Úrnak!	<ul style="list-style-type: none"> Példák keresése arra hogyan végezhet a tanuló korosztályához illő diakóniai tevékenységet. 	
Református keresztyének lenni	A szeretet gyakorlása egymás között a MRE-ban		
Református keresztyének lenni	Szolgálunk a templomban		
Isten utat mutat a mindennapokban	Isten útján járok egész évben (évező óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Szentírás, tekercs, a Biblia eredeti nyelvei, gyülekezeti szolgálat, diakónia, Magyarországi Református Egyház	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> A református templomhoz kapcsolódó fogalmak közül ismerje a következők jelentését: harang, szószék, Úr asztala, persely, orgona, istentisztelet, gyermek-istentisztelet, lelkipásztor. Ének 	
2. Tematikai egység		Az ósatyák történetei	Órakeret: 19 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Médiából, korábbi élményeiből ismeretek a témakörhöz kapcsolódó bibliai történetekről. Tapasztalati élmények a következőkről: veszekedés, testvérkapcsolat, bocsánatkérés, megbocsátás, harag, csalódás, irigység. 	+10 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek megismertetése. A következő érzelmek tudatosítása: irigység, harag, csalódás. Ezekre pozitív megoldás keresése. Isten hívogató szavának közvetítése és annak a tudatosítás, hogy Isten útján minden korban és minden életkorban lehet járni. A gyermekek életében lévő tipikus konfliktushelyzetek felidézése és ezekre keresztyén megoldási, megküzdési stratégiák felmutatása. Arra való rámutatás, hogy a gyermek Isten ajándéka. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Ábrahám elhívása (1Móz 12,1-9; 15,1-5)	<ul style="list-style-type: none"> A tematikai egység kapcsolódó bibliai történeteinek megismerése. Annak a felismerése, hogy a konfliktushelyzetek mögött érzelmek vannak, melyeket lehet és kell is kezelni. Keresztyén válaszok találása 	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szóbeli és írásbeli szövegek értelmezése
Bibliai történetek – Ószövetség	Ábrahám és Lót elválik egymástól (1Móz 13,1-18)		

Isten közösséget formál	Keressük a békés megoldást! (Ábrahám és Lót elválik egymástól)	<p>következő élethelyzetekben: testvérek közötti vita, irigység, harag, féltékenység. Ezekhez a korosztályi szintű példák keresése.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A bocsánatkérés helyzeteinek felismerése és a bocsánatkérés gyakorlása szituációs játékok révén. • A megbocsátás helyzeteinek felismerése és a megbocsátás gyakorlása szituációs játékok révén. 	(szituációs játékok által).
Bibliai történetek – Ószövetség	Ábrahám fiút kap Istentől (1Móz 18,1-15; 21,1-8)		<i>Környezetismeret:</i>
Bibliai történetek – Ószövetség	A szolga útja (Izsák feleséget kap 1Móz 24)		Az iskolás gyerek (konfliktushelyzetek az iskolában)
Bibliai történetek – Ószövetség	Ézsau és Jákób története (1Móz 25,19-34; 1Móz 27,1-33)		Tájékozódás az iskolában és a környékén
Bibliai történetek – Ószövetség	Jákób bujdosása (1Móz 28)		(térképek alapjához kapcsolódóan térképen megnézni az ősatyák vándorútját)
Bibliai történetek – Ószövetség	Ézsau és Jákób kibékülése (1Móz 32-33)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Bocsánatkérés (Ézsau és Jákób)		
Bibliai történetek – Ószövetség	József, az álomlátó (1Móz 37,1-11)		<i>Vizuális kultúra:</i>
Bibliai történetek – Ószövetség	Úton Egyiptomba: József a fogságban (1Móz 37,12-36; 39-40)		Képzőművészet, valós és képzelt látványok
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: irigység, harag, csalódás (Ézsau és Jákób, József és testvérei)		(rajzok, képek, elképzelések a történetek kapcsán)
Bibliai történetek – Ószövetség ²	A börtönből a fáraó trónjáig: Isten megszabadítja Józsefet (1Móz 41-45)		<i>Életvitel, technika:</i>
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan bocsáthatok meg másoknak? (József és testvérei)		Család, otthon, háztartás (konfliktushelyzetek otthon)
		Tárgyi kultúra, technológiák (képlékeny	

		anyagok alakítása, kreatív munkálkodás)
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ósáta, Ábrahám, Jákób, Izsák, József, álom, testvérvizsoly, harag, csalódás, irigység, fáraó, bocsánatkérés, megbocsátás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • A következő történetek korosztályi szintű ismerete: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ábrahám elhívása ○ Isten megszabadítja Józsefet. • Korosztálynak megfelelő módon mutassa be a következő személyeket: Ézsau, Jákób • Tudjon példát mondani az Isten szerinti megbocsátásra, kibékülésre, Isten útján való járásra. • Ének 	

3. Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 16 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Az 1. évfolyamon tanult bibliai történetek Jézus Krisztusról. • Imádság fogalmának ismerete, étkezés előtti és utáni kötött szövegű imádság. • Saját élmények és tapasztalatok a betegségről, gyógyulásról, segítségkérésről, segítségadásról és a halálról. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • A tematikai egységhez tartozó bibliai történetek megismertetése. • Az Úri imádság memoriter szintű és tartalmi megismertetése, az imádság egyes részeinek jelentésével együtt. • Az imádsághoz kapcsolódó pozitív attitűd kialakítása/megerősítése. • A kérő imádság fogalmának megismerése, saját szavakkal való megfogalmazáshoz való hozzásegítés. • Arra való rámutatás, hogy Istentől jön a gyógyulás az életünkben. • Arra való rámutatás, hogy Jézus Krisztus a halál felett is Úr. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<ul style="list-style-type: none"> • Az Úri imádság memoriter szintű ismerete. • Az Úri imádság elmondása legalább minden, a témakörhöz kapcsolódó hittanórán. • A kapcsolódó bibliai történetek megismerése. • Jézus Krisztus hatalmának felismerése a betegség és a halál fölött. • A tanuló tudja a saját szavaival megfogalmazni azt, hogy mi mindent kér imádságban Jézustól. A konkrét, 	<i>Vizuális kultúra:</i> Médiaélmények (imádság, betegség, stb.) <i>Életvitel:</i> Tárgyi kultúra, kreatív
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanítványa hív (Péter elhívása, Lk 5,1-11; 6,12-16)	
Isten szól hozzánk	Jézus imádkozni tanít: az Úri imádság	
Bibliai történetek –	Jézus csodát tesz: Bartimeus	

Újszövetség	meggyógyítása (Mk 10,46-52)	tárgyi kéréseken túli kérések is jelenjenek meg az imádságban. • Keressen életszerű példákat a cselekvő szeretetre, ill. ennek vigye be ezeket a mindennapi gyakorlatába.	kifejezőmód
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A kérő imádság		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: a naini ifjú feltámasztása (Lk 7,11-17)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Az irgalmas samaritánus (Lk 10,25-37)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Cselekvő szeretet (Irgalmas samaritánus)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		tanítvány, Úri imádság, kérő imádság, gyógyítás, Bartimeus, naini ifjú, csoda, feltámadás, irgalom, példázat, samaritánus	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • A következő történetek korosztályi szintű ismerete: <ul style="list-style-type: none"> ○ Péter elhívása ○ Az irgalmas samaritánus példázata • Az Úri imádság és a Lk 10,27 memoriter szintű ismerete • Tudjon példákat mondani a cselekvő szeretetre és az Isten útján való járásra • Ének 	

4. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)		Órakeret: 7 óra + 3 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • 1. évfolyamon tanult bibliai történetek az ünnepekhez. 		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> • Az ünnepi hangulat megéreztetése és megalapozása. • Arra való rámutatás, hogyan lehet Istennel ünnepelni. • Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Készülődés a karácsonyra	<ul style="list-style-type: none"> • Részvétel az ünnepi műsorra való készülődésben (iskolai 	<i>Környezetismeret:</i> A hétköznapok, hétvégék és	
Mária és József útja Betlehembe			

(Lk 2,1-7)	vagy gyülekezeti műsor). • Bibliaismereti fejlődés. • Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban.	az ünnepnapok. Egyházi ünnepeink és az évszakok. (Ünnepes és ünneptelen félév.); A fő világtájak megnevezése, elhelyezése. (pl. Napkeleti bölcsék hazája); Táplálkozás (Ünnepi ételek.) <i>Ének-zene:</i> A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése. (Gyermekkórus) <i>Vizuális kultúra:</i> Médiaélmények felidézése, megjelenítése vizuálisan (bábkészítés, szerepjáték), megfelelő hanghatásokkal. Pl. Karácsonyi betlehemes, Passiótörténet. <i>Életvitel:</i> Élet a családban hétköznapi és ünnepnapokon.
A napkeleti bölcsék útja (Mt 2,1-12)		
Készülődés a húsvétra		
Jézus útja a kereszttel (Lk 23,26-49)		
Az emmausi tanítványok útja (Lk 24,13-35)		
Készülődés a pünkösdre, húsvétra, készülődés karácsonyra		
Az etióp főember útja (ApCsel 8,26-40)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	advent, karácsony, napkeleti bölcsék, kereszt, emmausi tanítványok, pünkösd, etióp főember	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	• Tudja, mit ünneplünk húsvétkor és ismerje a húsvéti történetet. • Ének	

3. évfolyam

Kerettanterv által betervezett óraszám: 54 óra

Helyi sajátosságok óraszám: 14 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység	Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 6 óra+2 óra
Előzetes tudás	• A 2. évfolyamon tanultak. • Korábbi élmények a református	

		gyülekezetéről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> • A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. • A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. • A gyülekezeti szolgálat fogalmának tisztázása és gyülekezetekben való feladatvállalásra nevelés. • Arra való rámutatás, hogy a Biblia Isten Igéje, ami az ember számára üzenetet hordoz. • Az „egyedül Krisztus” reformátori alapelv lényegének megismertetése, arra való rámutatás, hogy Krisztus az egyetlen út Istenhez. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Református keresztyénnek lenni	Gyökereink: családi példák, példaképek (bevezető óra)	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> • tudja saját szavaival megfogalmazni a gyülekezet fogalmának jelentését. • Keresse meg a családjában a református egyházközségbe tartozó családtagokat. • Tudjon a saját szavaival példákat mondani arra, hogy mit jelent feladatot vállalni a gyülekezetben. • Lehetőség szerint egy projekt keretén belül vállaljon saját anyaggyülekezetében egy szolgálatot a gyermek-istentiszteleten, ennek hiányában az egyházközség más területén vagy a hittanórán (legalább néhány hét – 1 hónap időtartamra.) • Tudja azt, hogy a Biblia több mint egy könyv: Isten Igéje az ember számára. 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szaknyelv használata, kommunikáció.</p> <p><i>Életvitel:</i> Önismeret (Magyar Református vagyok) A világban elfoglalt helyem . Az ember feladata a világban – “őrizd és műveld” – hogyan éljünk a természet adta nyersanyagokkal.</p> <p><i>Környezetismeret</i> :</p> <p>Emberi életszakaszok, azok jellemzői és feladatai az iskolában, a gyülekezetben és otthonainkban.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Személyes emlékből (rég</p>
Isten szól hozzánk	A Bibliából Isten szól hozzánk		
	Mi a gyülekezeti szolgálat?		
Református keresztyénnek lenni	Szolgálunk a gyülekezetben Szolgálattevés helyi óvodákban		
Református keresztyénnek lenni	Egy másik gyülekezetben szolgálunk		
Isten utat mutat a mindennapokban	Élet a szabadító Istennel (évváró óra)		

			családi fotók), azok vizuális megjelenítése különböző technikákkal (pl. kollázs, vegyes technika, makett, stb.)
Kulcsfogalmak/ fogalmak		egyházközség, szolgálat, egyházmegye, egyedül Krisztus	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> Egy szabadon választott (korábban tanult) bibliai történet vagy aranymondás üzenetét tudja a saját szavaival megfogalmazni. Ének 	

2. Tematikai egység		Isten Egyiptomból új hazafelé vezeti a népet	Órakeret: 30 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. Tapasztalati élmények a következőkről: szabadítás, véték, büntetés, büntetés elkerülése, bátorság, hálaadás, bizalom, biztonság. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek megismertetése. A következő érzelmek tudatosítása és megerősítése: bátorság, bizalom. A gyermekek életében lévő tipikus konfliktushelyzetek felidézése és ezekre keresztyén megoldási, megküzdési stratégiák felmutatása. Arra való rámutatás, hogy Istennel a rossz cselekvése után is van megoldás. Annak a tudatosítása, hogy a tetteinknek következménye van, amiért a felelősséget vállalnunk kell. Arra való rámutatás, hogy mit jelent Isten szabadítása egy-egy konkrét élethelyzetben. A Tízparancsolatnak, mint Isten életünkre szóló útmutatásának a bemutatása és a Tízparancsolat iránti pozitív érzelmek ébresztése. A hálaadó imádság fogalmának tisztázása. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Mit jelent a szabadítás? (játékos, beszélgetős óra arról, hogy mit jelent a korosztály számára a szabadítás)	<ul style="list-style-type: none"> A tanuló alapvonalaiban ismerje a témakörhöz tartozó bibliai történeteket. Legyen egyértelmű a számára az, hogy minden tettnek van következménye. Saját szavaival tudjon 	<i>Környezetis meret:</i> Rész-egész viszony, távolságbecslés (akár a pusztai
Bibliai történetek – Ószövetség	Mózes születése (1Móz 47,1-12; 2Móz 1,1-2,10)		
Bibliai történetek	Mózes vétke és menekülése		

– Ószövetség	(2Móz 2,11-25)	<p>példákat mondani arra, hogy mit jelenthet Isten szabadítása.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saját szavaival fogalmazza meg, hogy miért adta Isten a Tízparancsolatot. • Tudjon saját szavaival egy hálaadó imádságot megfogalmazni. 	<p>vándorlás kapcsán.)</p> <p>Térkép a lakóhelyről (a templom elhelyezkedése).</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Valós és/vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, útifilm) érdekében.</p>
Isten utat mutat a mindennapokban	Tettek és következmények		
Bibliai történetek – Ószövetség	Mózes találkozása Istennel (2Móz 3,1-15)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten megszabadítja népét (2Móz 4-5; 7,1-12,33)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: Bátorság (Isten megszabadítja népét)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Kivonulás Egyiptomból (2Móz 13,34-42; 13,17-14,29)		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A hálaadó imádság		
Bibliai történetek – Ószövetség	Úton az ígéret földje felé: a pusztai vándorlás (2Móz 15,22-27; 16,1-17,7)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: bizalom (úton az ígéret földje felé)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Szabályok (Bevezető a Tízparancsolathoz)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten szövetséget köt népével: a Tízparancsolat (2Móz 19,1-20,17)		
Bibliai történetek – Ószövetség	A rézkígyó (4Móz 21,1-9)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten hazát készít népének: a kémek Kánaánban (5Móz 31,1-8; Józs 1,1-2,22)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak			
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • A következő történetek korosztályi szintű ismerete: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Izrael szabadulása Egyiptomból • Egy kötött szövegű reggeli és esti imádság ismerete • A Tízparancsolat rövidített változatának memoriter szintű ismerete • A 2Móz 15,2 memoriter szintű ismerete 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Mózes személyének korosztályi szintű ismerete • Ének
--	---

3. Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 8 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • A 2. évfolyamon tanult bibliai történetek Jézus Krisztusról. • A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. • Tapasztalati élmények a következőkről: veszteség, halál, együttműködés, mozgássérült, érték, büntudat, kisebbségi érzés, közösség, szegény, nagyképűség. 	+8 óra

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek és azok alapvető kortörténeti háttérének megismertetése. • Pozitív és segítő attitűd kialakulásának segítése a sérült, beteg emberek iránt. • Empátiára nevelés. • Annak a tudatosítása és megerősítése, hogy Isten számára értékesek vagyunk és Ő tanítványául hív. • Arra való rámutatás, hogy Jézus Krisztusnak hatalma van és Ő Úr a halálon és a betegségen is. • Alázat fogalmának tisztázása és az alázatos attitűd kialakulásának segítése. 		

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megment: a kapernaumi béna meggyógyítása (Mk 2,1-12)	<ul style="list-style-type: none"> • Alapvető ismeretek a témakörhöz kapcsolódó bibliai történetekről és kortörténeti háttérükről. • Tudja a saját szavaival megfogalmazni a következőket (tudjon példát is mondani rájuk): <ul style="list-style-type: none"> ○ Mit jelent empatikusnak és segítőkésznek lenni egy sérült, beteg emberrel? ○ Mit jelent értékesnek lenni Isten szemében ○ Jézus Krisztusnak hatalma van. ○ Jézus minden embert meglát és tanítványául hív. ○ Mit jelent Jézus Krisztus tanítványának lenni? ○ Milyen magatartást vár el Isten a tanítványaitól? ○ Alázat. • Az adott bibliai történetekhez tartozó érzelmek tudatosulása és azokra életszerű példák találása. 	<i>Környezeti meret:</i> Egészség-betegség. Fogyatékkal élők, megváltozott munkaképes ségűek elfogadása, segítése (felebarát szerepe). <i>Vizuális kultúra:</i> A környezetün kben észlelhető
Isten közösséget formál	Együttműködöm másokkal (A kapernaumi béna meggyógyítása)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megment: Jairus lányának feltámasztása (Lk 8,40-56)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: veszteség (Jairus lányának feltámasztása)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megment: Zákheus története (Lk 19,1-10)		
Isten utat mutat a	Ami miatt értékes		

mindennapokban	vagyok (Zákeus története)		változások, folyamatok, csodák, gyógyulások azonosítása, vizuális megfigyelése, értelmezése, információk rögzítése szöveg és kép segítségével. (fotó, film, egyszerű animáció, rajz, stb.)
Isten utat mutat a mindennapokban	Változni Istennel (Zákeus)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít, arról hogyan viselkedjünk másokkal (Mt 7,12; 25,31-46)		
Isten közösséget formál Sátorlajújhelyi Református egyháztörténet	Viselkedés a közösségben (Az aranyszabály, Mt 7,12)		
Bibliai történetek – Újszövetség	A farizeus és vámszedő (Lk 18,9-14)		
Isten utat mutat a mindennapokban Az eddig tanult bibliai történetekből dramatikus játék	Érzéseink: szégyen (A farizeus és a vámszedő)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		béna, halál, feltámasztás, értékes, tanítvány, farizeus, vámszedő, fügefa, alázat	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • A következő történetek korosztályi szintű ismerete: <ul style="list-style-type: none"> ○ A kapernaumi béna meggyógyítása ○ Péter megtagadja Jézust • A Mt 7,12 memoriter szintű ismerete • A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Péter, Zákeus • Ének 	

4. Tematikai egység	Élet az apostoli korban (Apostolok cselekedetei, levelek)	Órakeret: 2 óra+ 1 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Előzetes ismeretek a témakörhöz tartozó történetekről. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • A témakör bibliai történeteinek ismertetése. 		

<ul style="list-style-type: none"> • Bevezetés az első gyülekezetek korába. • Megtérés fogalmának tisztázása, Isten megtérésre hívogatásának pozitív hangvételű közvetítése. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	Bevezetés az első gyülekezetek korába (korábbi ismeretek felidézése, bevezetés)	<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek alapvető ismerete. • Saját szavaival tudjon beszélni a következőkről: <ul style="list-style-type: none"> ○ Megtérés ○ Első gyülekezetek kora 	<i>Vizuális kultúra:</i> Egy valós, vagy képzeletbeli jelenség számára plakát, szórólap tervezése, figyelemfelkeltése céljából.
Bibliai történetek – Újszövetség	A filippi börtönőr megtérése (ApCsel 16,11-40)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Megtérés, apostoli kor, Pál apostol, Filippi, missziói út	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • Saját szavaival tudja elmondani a filippi börtönőr megtérésének történetét. • Ének 	

5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 8 óra+3 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • korábbi évfolyamon tanult bibliai ünnepi történetek. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • Az ünnepi hangulat megéreztetése és megalapozása, az Istennel való ünneplés lehetőségeire való rámutatás. • Arra való rámutatás, hogy Jézus Krisztus megbocsát nekünk, ha megbánjuk a vétkeinket. • Annak a tudatosítása, hogy Jézus Krisztus az Isten által megígért Szabadító. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ünnepi készülődés a karácsonyra	<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek ismerete. • Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. • Tudja saját szavaival megfogalmazni a következőket: <ul style="list-style-type: none"> ○ Jézus Krisztus a szabadító ○ Jézus Krisztus feltámadt ○ Pünkösd 	<i>Ének-zene:</i> Ünnepi énekek. <i>Környezetismeret:</i> Az ünnepek jelentősége – mire emlékezünk
Jézus útkészítője: Keresztelő János (Lk 1,5-25. 57-66)		
Isten megígéri a Szabadítót (1Móz 3,15)		

A beteljesedett ígéret: Simeon és Anna találkozása Jézussal (Lk 2,21-40)		keresztyén ünnepeinken? Milyen helyi gyülekezeti hagyományokról tudunk?
Ünnepi készülődés a húsvétra		
Péter megtagadja Jézust (Mk 14,26-31; 14,66-72)		
Péter találkozása a feltámadt Jézussal (Jn 21,15-19)		
Ünnepi készülődés a pünkösdre (1 óra) Reformáció ünnepe (2óra)		
Péter és János az Ékes kapuban gyógyít (ApCsel 3,1-10)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	advent, útkészítő, Keresztelő János, Szabadító, Simeon és Anna, tagadás, Pünkösd, Péter és János	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Keresztelő János személyének korosztályi szintű ismerete. • Tudja azt, hogy mit ünneplünk pünkösdkor. • Ének 	

4. évfolyam

Kerettanterv által betervezett óraszám: 54 óra

Helyi sajátosságok órászáma: 14 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység	Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 11 óra +6 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi évfolyamon tanultak a témáról. • Élmények a református gyülekezetről. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. • A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. • Az adott település/megye (egyházmegye) református gyökereinek feltérképezése, honismereti, 		

<p>helytörténeti példák megismerése.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyülekezeti szolgálattevők megismerése és szolgálati lehetőségek iránti érdeklődés felkeltése. • A református ének-zenei ismeret gyarapítása. • Tájékozódás és etikus viselkedés segítése a világhálón. • A Biblia eredeti nyelveinek érdekes bemutatása, arra való rámutatás, hogy Isten minden népet a saját nyelvén is meg akar szólítani. (Bibliafordítások) • Az Isten dicsőségére való élés fogalmának és lehetőségeinek megismertetése, bátorítás a tanulók által megélhető formák keresésére. • Az „Egyedül Istené a dicsőség” reformátori alapelv és tartalmának megismertetése. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Kit és mit követek? Ideálok és példaképek	<ul style="list-style-type: none"> • Tudjon példát mondani a településen, megyében (egyházmegyében) található református történeti emlékre vagy református ősre. • A következő fogalmakat képes a saját szavaival értelmezni és példákat tud rá mondani: <ul style="list-style-type: none"> ○ szolgálattevő, ○ példakép, ○ mit jelent Isten dicsőségére élni, ○ etikus viselkedésmód az Interneten. • Tudja azt, hogy a Biblia eredeti nyelvei a héber és a görög. • Tudja, hogy ki fordította le először magyarra az egész Szentírást eredeti nyelvből. 	<p><i>Környezetismeret:</i></p> <p>Kommunikáció, metakommunikáció, együttélés. (Magatartásformák, példák a helytelen és helyes viselkedésre.</p> <p>Együttélés a családban.</p> <p>Baráti kapcsolatok, iskolai közösségek.)</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Médiahasználat és érzelmi hatásai</p>
Református keresztyénnek lenni	Szolgálattevők Isten uralma alatt		
Református keresztyénnek lenni	Gyökereink: Honismereti, helytörténeti példák		
Kegyűgyaink megtekintése			
Református keresztyénnek lenni	Egyedül Istené a dicsőség! (István intelmei, Szcenci Molnár Albert, Károli Gáspár) I.Rákóczi György Luther Márton Kálvin János élete		
Isten közösséget formál	Énekeljünk az Úrnak! (s		
Isten utat mutat a mindennapokban	Nézelődöm a világhálón (		
Isten szól hozzánk	Isten Igéje minden népet megszólít. Bibliafordítások		
Sátorajáújhely Reformációja			
Isten szól hozzánk	Isten uralma alatt élek (évváró óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		példakép, szolgálattevő, egyházközség, szolgálat, egyházmegye, bibliafordítások, Szcenci Molnár Albert, Károli Gáspár, Soli Deo	

	Gloria (Egyedül Istené a dicsőség)
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Károli Gáspár személyének és munkásságának korosztályszintű ismerete. • Ének

2. Tematikai egység	Bírák kora	Órakeret: 10 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. • Tapasztalati élmények 	+ 1 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és azok alapszintű kortörténeti háttérének megismertetése. • Arra való rámutatás, hogy Isten betartja ígéreteit. Az ígéret beteljesítése, hogy hazát adott népének. • A témakörhöz tartozó bírák történeteinek keresztül bemutatni Isten emberek cselekedeteinek át megnyilvánuló szabadítását. • Bibliai személyek életpéldáján át rámutatni Isten egyéni életben megnyilvánuló szabadítására. Ezeken keresztül erősíteni a nehéz élethelyzetekben megnyilvánuló Istenbe vetett bizalmat. • Isten uralma alatt való élés lehetőségeinek a bemutatása és ennek vonzó életpéldává tétele. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség Isten népe hazát kap: a honfoglalás (Józs 3; 6)	<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló ismeri és a saját szavaival meg tudja fogalmazni a következőket: <ul style="list-style-type: none"> ○ honfoglalás, ○ bíra. • A tanultak alapján tudjon példákat mondani arra, hogy mit jelent Isten uralma alatt élni. • Annak a felismerése, hogy Isten jelen van az ember életében. 	<p><i>Környezetismeret:</i></p> <p>Kommunikáció, metakommunikáció.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>A karakterábrázolás filmes eszközeinek megismerése: a pozitív (Gedeon) és negatív hősök megjelenítésének technikái, az életkornak megfelelő médiaszövegeken keresztül.</p>
Bibliai történetek – Ószövetség Gedeon története (Bír 6-7)		
Bibliai történetek – Ószövetség Ruth története (Ruth 1-4)		
Hogyan szólít meg Isten? (elhívás) 1 óra		
Bibliai történetek – Ószövetség Sámuel elhívása (1Sám 3,1-21)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	honfoglalás, haza, bíra, Gedeon, Ruth, Sámuel, próféta, elhívás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • A Bír 8,23 és 1Sám 16,7b memoriter szintű ismerete. • Ének 	

3. Tematikai egység		Egységes királyság kora	Órakeret: 16 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. Tapasztalati élmények 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttér megismertetése. Tapasztalati élmények tudatosítása a következő területeken: barátság, hatalom és hatalmaskodás, irgalmasság, felelősségvállalás, igazságosság, bölcsesség. A barátság érzelmi világának feltérképezése és a társas kapcsolatok helyes kezelésére, a társas kapcsolatokban való konfliktusok megoldására való nevelés. Kritikai érzék fejlesztése és erkölcsi ítélőképesség fejlesztése. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Saul királysága (1Sám 8,1-10,8)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> megismeri a témakörhöz kapcsolódó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti hátterüket. Képes a saját szavaival megfogalmazni és példákat mondani a következőkre: <ul style="list-style-type: none"> a király feladata, barátság, igazságosság, felelősség, bölcsesség, hatalmaskodás. Felelősséget vállal a rá bízott feladat elvégzéséért. 	<p><i>Életvitel:</i></p> <p>A közösségért végzett munka a királyok korában és a mi korunkban (család, gyülekezet, iskola).</p> <p><i>Környezetismeret:</i></p> <p>Életközösség (Az életkornak megfelelően a helyzethez illő felelős viselkedés segítségnyújtást igénylő helyzetekbe)</p>
Bibliai történetek – Ószövetség	Dávid királlyá választása (1Sám 16)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Dávid és Góliát (1Sám 17,26-58)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Saul és Dávid (1Sám 18,6-14; 19,1-10)		
Isten közösséget formál	Barátom van (Dávid és Jonatán, 1Sám 20)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan élek a hatalmammal? (Dávid megkíméli Saul életét, 1Sám 26)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Salamon bölcsessége (1Kir 3, 5-15)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Kiért, miért vagyok felelős? (Salamon bölcsességet kér Istentől, 1Kir 3,5-15)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Mi az igazságos? (Salamon bölcs		

mindennapokban	ítélete, 1Kir 3,16-28)		n.)
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Király, barátság, királyság kora, hatalom, Dávid menekülése, bölcsesség, igazságosság, ítélet	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • A következő bibliai történetek korosztályi szintű ismerete: <ul style="list-style-type: none"> • Dávid és Góliát, • Salamon bölcsességet kér. <ul style="list-style-type: none"> ○ A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Saul, Dávid, Salamon • Ének 	

4. Tematikai egység		Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 16 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. • Tapasztalati élmények a következőkről: halál, gyülekezeti szokások, közösség, személyválogatás, másokért való imádság. 	+1 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek és azok alapvető kortörténeti háttérének megismertetése. • Az adakozás, közösség, alázat tapasztalati háttérének tudatosítása. • A példázatok fogalmának tisztázása, a témakörhöz tartozó példázatok jelentésének közvetítése a tanulók számára érthető módon. • Adakozásra, hálaáldozatra nevelés. • Alázatosságra nevelés. • Közbenjáró imádság fogalmának tisztázása és a közbenjáró imádság gyakorlatának megismertetése. • Isten hívogató szavának közvetítése a tanuló számára. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: Lázár feltámasztása (Jn 11,1-44)	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> • megismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és azok alapvető kortörténeti háttérét. • felismeri és tiszteletben tartja a közösségben élés szabályait. • példát tud mondani és meg tudja fogalmazni saját szavaival a következőket: <ul style="list-style-type: none"> ○ példázat, adakozás, csoda, közbenjáró ima, alázat. 	<i>Környezeti meret:</i> Az emberi kommunikáció: beszéd, testbeszéd. Magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különböző élethelyzetek
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: Az özvegyasszony két fillére (Mk 12,41-44; Mt 6,1-4)		
	Adakozás (1 óra)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A mustármag példázata (Mt 13,31-32)		
Isten	Közösségben élek		

közösséget formál	(Bevezető óra a következő két témához)		ben a Jézusi mérce szerint.
Bibliai történetek – Újszövetség	Elsőnek vagy utolsónak lenni: Példázat a főhelyekről (Lk 14,7-14)		<i>Vizuális kultúra:</i>
Isten közösséget formál	Elsőnek vagy utolsó lenni: A Zebedeus fiak kérése (Mk 10,35-45)		Az online közösségekben való viselkedési szabályok, kommunikációs szokások, és ezek szerepének megismerése.
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A nagy vacsora példázata (Lk 14,15-24)		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A közbenjáró ima (A kapernaumi százados szolgájának meggyógyítása, Lk 7,1-10)		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A közbenjáró ima (Péter szabadulása a börtönből, ApCsel 12,6-19)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Adakozás, alázat, példázat, hálaadás, közbenjárás, Isten hívogatása, gyógyítás.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • A mustármag példázatának korosztályi szintű ismerete. • Mt 11,28 memoriter szintű ismerte. • Kötött szövegű temploma bemenetelkor és kijövetelkor mondott imádság memoriter szintű ismerte. • Ének 	

5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 1 óra +6 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos korábbi élmények, tapasztalatok. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. 		

<ul style="list-style-type: none"> • Virágvasárnap és áldozócsütörtök fogalmának, és az ünnephez kapcsolódó történetek megismertetése. • Az ünnepi hangulat megéreztetése és megalapozása, az Istennel való ünneplés lehetőségeire való rámutatás. • Arra való rámutatás, hogy a szavaink az indulatainkból fakadnak. • Önismeretre, önfegyelemre való nevelés az indulatokban és a szavak terén. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Készülődés a karácsonyra József adventje (Mt 1,18-25) Menekülés Egyiptomba (Mt 2,13-15) Jézus bevonul Jeruzsálembe (Mt 21,1-11) Készülődés a húsvétra Jézus pere (Mt 26,57-68; 27,1-2. 11-14) Indulataink és szavaink (Jézus pere) Jézus a zsidók királya. Jézus vagy Barabás? (Mt 27,15-26) Készülődés a pünkösdre. Készülődés anyák napjára Jézus mennybemenetele és eljövendő királysága (ApCsel 1,4-14)	<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek ismerete. • Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. • A tanuló példákat tud mondani és meg tudja fogalmazni a következőket: <ul style="list-style-type: none"> ○ indulat, hamis tanúság, mennybemenetel, önfegyelem a szavak terén. 	<p><i>Életvitel:</i></p> <p>A közösségi tér együttes kialakítása (iskolai- és gyülekezeti terem dekorációja), a közös tapasztalatok megbeszélése, az átélt érzések megfogalmazása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Tárgyalkotás, tárgytervezés, díszítés, csomagolás – készülődés az ünnepre.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Advent, karácsony, virágvasárnap, húsvét, mennybemenetel ünnepe, pünkösd, Jézus pere, Jeruzsálem, Pilátus.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Tudja azt, hogy mit ünneplünk virágvasárnapon és áldozócsütörtökön, ismerje az ide tartozó történeteket. • Ének 	

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés, minősítés a hatályos köznevelési törvénynek megfelelően első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szövegesen történik. A szöveges értékelés arra vonatkozik, hogy az adott időszak során a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített vagy felzárkóztatásra szorul. A második évfolyam második félévében és minden további évfolyamon a hitoktató a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szöveges értékelés kíséri. Az érdemjegyekről az iskola a tanulót, és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíti.

A tanultak ellenőrzése és értékelése sokrétű módszertani skála alkalmazása révén történik. A számonkérés alapja a kerettantervben rögzített, és a tematikai egységeknél is szereplő, az adott év tananyagához tartozó minimális követelmények rendszere. Formáit tekintve az értékelésnek része:

- Minden új témához kapcsolódóan egy megelőző felmérés a tanuló előzetes tudásáról. Mivel az iskolánk tanulócsoportjainak összetétele vegyes, ezért a hitoktatónak tekintettel kell lennie arra, hogy az osztály egy része egyházi óvodából érkezik, mások egyéb köznevelési intézményekben vagy az egyházközség területén részesültek hit- és erkölcsstan oktatásban és ezeknek megfelelő előképzettséggel rendelkeznek. Az osztályokban vannak olyan tanulók is, akik sem hit- és erkölcsstan oktatásban nem vettek részt, sem pedig gyülekezeti kötődésük nincs. Az aktuális témával való ismeretek előzetes felmérése során a hitoktatónak szem előtt kell ezt tartania.
- A tanulói tevékenység megfigyelése az órán kifejtett, illetve a tanítási órán kívüli projektek elvégzése során.
- Szóbeli értékelés a kérdésekre adott válaszok, összefüggő feleletek, referátumok, szóbeli beszámolók alapján.
- Írásbeli munka értékelése írásbeli beszámolók, feladatlapok, témazárók, tesztek által.

Mindezek alapján az értékelés alapelvei:

- A gyermek iránti tiszteletet az értékelés során is meg kell adni. Ennek a tiszteletnek a megnyilvánulása, hogy a katechéta figyelembe veszi a tanulók adott életkorhoz kapcsolódó vélhető és tipikus valamint egyéni sajátosságait, speciális igényeit (pl. siket, látássérült, hallássérült, stb.).
- Az értékelés során a katechéta törekszik a pozitív hangvételi, nevelő jellegű, lehetőség szerint bátorító, biztató és fejlődést segítő megfogalmazásra és értékelésre, melynek célja, hogy a tanuló az adott területen, témakörön belül fejlődjön.
- Az értékelés során a hitoktató objektivitásra törekszik, nem a tanuló személyes véleményét, hanem az elsajátított ismereteket, összefüggéseket, illetve a mérhető pontokat értékeli.

Az iskola egyedi értékelési szempontjai:

- Iskolánk minden héten közös istentiszteletet tart. A diákok részvétele ezen az alkalmon kötelező. A tanulók istentiszteleten történő részvételét az osztályfőnök ellenőrzi és vezeti, melynek az eredményeit a félév végén történő osztályzás során a hitoktató figyelembe veheti. Ha a tanuló két osztályzat között áll, az áhítatokon rendszeresen részt vevő diákoknak (félévenként maximum két hiányzás vagy késés) javasolt a jobb osztályzat, míg a félévente legalább öt vagy több alkalommal mulasztó diákok esetében

a hitoktató dönthet a kisebb osztályzat mellett. A hiányzások számába nem számít bele a betegség miatti igazolt mulasztás.

6. Függelék

A református hit- és erkölcsstan tantárgy esetében az iskola minden évben az MRE által elfogadott és jóváhagyott *Református hit- és erkölcsstan tankönyvjegyzék* könyveiből és tanulói segédleteiből választ a diákok számára.

A hittankönyvek és ajánlott segédletek hatályos jegyzéke hit- és erkölcsstan helyi tanterv mellékleteként megtalálható.

A Református hit- és erkölcsstan tantárgy 5-8. évfolyam

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	2	68	54	14
6.	2	68	54	14
7.	2	68	54	14
8.	2	68	54	14

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A hit- és erkölcsstan tantárgy minden évfolyamon csoportbontásban kerül megtartásra. Minden tanuló, a szülő nyilatkozata alapján vesz részt a keresztyén felekezetek szerinti hittan csoportban. Ezek az órák is az iskolában kerülnek megtartásra. Csoportváltás szülői (*nagykorú tanuló esetében tanulói*) kérelemre, a jogszabályban előírt határidőig, (*rendkívül indokolt esetben a tanév kezdetén*), az igazgató engedélye alapján lehetséges. Áttérő tanulónak a csoportváltást az igazgató az illetékes egyház képviselőjének nyilatkozata után engedélyezheti. Jelen helyi tanterv a református hit- és erkölcsstan helyi tantárgyi tantervét tartalmazza.
- A hit- és erkölcsstan órák része a gyülekezeti életbe való bekapcsolódás segítése, ill. a református gyülekezetek alapfogalmainak és világának megismertetése. Ennek érdekében néhány tanév esetében az egyes tanegységek során bevonásra kerülnek a helyi gyülekezet szolgálattevői (lelkipásztor, presbiter, ifjúsági csoport vezetője stb.).
- Ugyancsak a gyülekezeti lét megismerése érdekében, egyes tanéveknek része a tanulóknak a helyi gyülekezetben, vagy más - környékbeli- gyülekezetben történő látogatása, istentiszteleti részvétele. Ezek az ajánlott, tanórán kívüli projektekhez tartoznak.
- A református általános iskola tanulói több keresztyén felekezethez tartoznak. Minden tanuló a saját felekezete szerinti hit- és erkölcsstan órán vesz részt.
- A 7-8. évfolyam konfirmációs felkészítése és a konfirmációs vizsgája az anyagyülekezetekben történik, így az iskola nem vesz részt a konfirmációs felkészítésben. Azonban a gyülekezeti munka segítésére és a konfirmációi felkészítő megerősítéseként megjelenik a 6-8. évfolyam vonatkozó témái esetében a konfirmáció jelentőségének megismertetése és konfirmációra bátorítás.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Zs. 244/2012.11.16. határozata szerint elfogadott kerettanterv.

Megjegyzés:

- A helyi tanterv a 2011. évi CXCV. tv. 32. § (1) bek. d) pontja és az MRE 2007. évi 2. tv. 2. § (3) - (5) bek. alapján készült.
- Az alkalmazás előfeltételeként meghatározott támogató szakvélemény az intézmény irattárában található. Száma:

A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

1. táblázat

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	4	11	15
Óstörténetek	6	1	7
Ószövetségi próféták	20	0	20
Történetek Jézus Krisztusról	16	2	18
Ünnepeljünk együtt!	8	0	8
Évfolyam összesen	54	14	68

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	9	7	16
A Tízparancsolat	18	1	19
Történetek Jézus Krisztusról	12	0	12
Az egyház története	9	3	12
Ünnepeljünk együtt!	6	3	9
Évfolyam összesen	54	14	68

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	18	9	27
Isten hívása az Ószövetségben	4	1	5
Történetek Jézus Krisztusról	16	0	16
Élet az apostoli korban	7	1	8
Ünnepeljünk együtt!	9	3	12
Évfolyam összesen	54	14	68

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	13	7	20
Isten formáló kezében	9	2	11
Történetek Jézus Krisztusról	24	0	24
Ünnepeljünk együtt!	8	5	13
Évfolyam összesen	54	14	68

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	14
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Tapasztalatok a református istentiszteletről Károli Gáspár, Kálvin János életük és munkásságuk Kirándulás a Sárospataki Kollégiumba.	11
Őstörténetek	A világ nyelvei	1
Történetek Jézus Krisztusról	Bibliai történetekből dramatikus játék	2
	Összesen:	14

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	14
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Hítvallásaink, bizonyágtételek	7
A Tízparancsolat	Szabályaink	1
Az egyház története	Látogatás egy környékbeli emlékműnél Temetőben régi lelkészsírok felkeresése Eredeti Károli Biblia megtekintése Sátoraljúj helyben	3
Ünnepeljünk együtt!	Ünnepi készülődés	3
	Összesen:	14

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	14
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Egyházszervezetünk Látogatás a Sárospataki Nagykönyvtárban	9
Isten hívása az Ószövetségben	Identitás: mit jelent Istenhez tartozni?	1
Élet az apostoli korban	Az apostolok korának fő jellegzetességei	1
Ünnepeljünk együtt!	Ünnepi készülődés Ünnepeljünk együtt a református gyülekezettel	3
	Összesen:	14

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	14
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Kapcsolataink más református iskolákkal Az ifjúsági csoport alkalmán való részvétel Aktív bekapcsolódás az Olvasókör összejövetelebe	7
Ünnepeljünk együtt	Ünnepi készülődés	3
	Konfirmációi főpróba	1
	Szolgálattevés a helyi kórház gyermekosztályán	1
Isten formáló kezében	Látogatás a Kazinczy Mauzóleumba és a Magyar Nyelv Múzeumába Széchalombá	2
Összesen:		14

3. Tantárgyi bevezető (5-8. évfolyam)

A hit- és erkölcsstan tantárgy célrendszere és feladatai

A hit- és erkölcsstan tantárgy *alapvető feladata* a hitéleti nevelés. A református hit- és erkölcsstan komplex személyiségfejlesztésre törekszik, ahol a kognitív ismeretátadás mellett fontos szerepet kap az affektív és a pragmatikus nevelés is. A hitéleti nevelés szerves része a keresztyéni lét alapjaiba való bevezetés, mely fő területei a következők:

- a Biblia gyermekek számára érthető és értelmezhető történetei;
- a Biblia világába való bevezetés (keletkezése, felosztása, háttere, formái, stb.);
- a magyar református identitás fő jellegzetességei;
- a magyar református gyülekezetek világának és a református hitnek az alapelemei;
- a keresztyén egyháztörténet adott évfolyam történelméhez kapcsolódó fő eseményei, kiemelkedő személyei;
- a tanítványi lét és a kegyességi élet elemei (imádság, Szentírás használat, istentisztelet);
- élethelyzetekben, etikai kérdésekben való tájékozódás és keresztyén megoldások keresése;
- egyházi és nemzeti ünnepeink tartalma, üzenete és megélése.

Fő célja: Isten szeretetének, Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának közvetítése a gyermekek számára (tanítvánnyá tétel), és a tanítványi lét megélésének a segítése (Jézus Krisztus missziói parancsa, Mt 28,18-20 alapján).

Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy a hit a Szentháromság Isten ajándéka az ember számára. A hit- és erkölcsstan órán hitet nem adhat sem az iskola, sem a hitoktató, viszont támogathatja és segítheti annak kialakulását és fejlődését. Iskolánk célja, hogy a hit- és erkölcsstan órák formálják a személyiséget, hitet ébresszenek és a hit megélésének pozitív és vonzó élményét adják a tanulók számára.

A fő cél kibontása többértű, a tanulói személyiség egészét figyelembe vevő célrendszer alapján történik, melynek a kognitív szint mellett része az affektív és a pragmatikus nevelés is.

KOGNITÍV CÉLOK	ÉRZELMI NEVELÉS	CSELEKEDTTETÉS
Alapvető ismeretek átadása a Szentháromság Istenről, Isten és az ember szeretetkapcsolatáról	A bizalom és a szeretet tapasztalati élménye	Az Istennel való kapcsolat gyakorlati elemei (imádság, bibliaolvasás, hétköznapi élet)
Jézus Krisztus váltásmunkájának megismertetése	Az adás és elfogadás érzelmi hátterének megtapasztalása	Az adás és elfogadás keresztyén gyakorlata és következményei
A tanítványi lét és kegyességi élet elemei (imádság,	Az elköteleződés és a felelősségvállalás	Életkorhoz és élethelyzetekhez kapcsolódó döntések meghozatalának

bibliaolvasás, istentisztelet)	élményvilága	lehetőségei és korosztályhoz alkalmazkodó diakóniai tevékenység
A Szentírás kortörténeti háttere	A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása	A Szentírás mindennapi használatának módjai
Az egyház története, jelene és szokásrendszerei	A régi korok tiszteletének élményvilága; a személyes meggyőződés felvállalásának és bátorságának a megtapasztalása	Hagyománytisztelet; Hitvallási helyzetek felismerése
Református alapfogalmak, alapelvek és a református egyházközségek alapvető sajátosságai	A közösségi lét érzelmi háttere	Az Isten népéhez való tartozás vállalása és gyakorlása
Az élhető és egészséges család modelljei	A családhoz tartozás érzelmi háttere és tudatosítása	A családi szerepek és helyzetek tudatos megélése
Keresztyén megküzdési stratégiák	A konfliktusok indulati világa	Konfliktuskezelési stratégiák
Nemzeti értékeink	Hazaszeretetre nevelés	Nemzeti értékeink, ünnepeink tisztelete, az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése

Alapelvek

Célkitűzésében, gondolatrendszerében a helyi tanterv kiindulópontjának tekinti:

- Isten Igéjét, a Szentírást, mint a keresztyén ember életének vezérfonalát;
- Az MRE hitvallási iratait (Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás);
- Az MRE középtávú nevelési-oktatási tervét;
- Az MRE hitéleti szokásrendszereinek gyakorlatait.

A tantárgy sajátossága, hogy szellemiségét Isten Igéje, a Szentírás határozza meg. Éppen ezért a hit- és erkölcstannak egyszerre vannak tantárgypedagógiai (valláspedagógiai) alapelvei és a tartalmát meghatározó biblikus alapelvei.

Valláspedagógiai alapelvek:

- A tanulói komplex személyiség fejlesztése, melynek része a kognitív, érzelmi formálás és a cselekvésre buzdítás.
- A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása által.
- A hit- és erkölcstanórák fontos feladata és lehetősége a tanulói személyiség formálása, hit ébresztése, valamint a hit megélése vonzó és pozitív felmutatása.

- A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus és vélhető életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Ennek megfelelően nem törekszik minden bibliai történet megtanítására. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.
- Módszertanában javasolt a korosztályszerű és változatos pedagógiai módszerek és igényes taneszközök használata.
- Az aktív, cselekvő hit megélésére való buzdítás a diákok különböző élethelyzeteiben.
- Fontosnak tartjuk a keresztyén nevelés három alappilléret (keresztyén család, keresztyén gyülekezet, keresztyén iskola), de számolunk azzal a szociológiai sajátossággal, hogy a tanulók egy része nem hitben élő családban nő föl, ill. nincsenek rendszeres gyülekezeti kapcsolódásai. Ennek ellensúlyozására fontosnak tartjuk a gyülekezetről és a hitéleti szokásrendszerről alapvető ismeretek átadását, ill. azok beépülését.

Biblikus alapelvek:

- A Szentháromság Isten Jézus Krisztusban kegyelméből magához hívja a Tőle eltávolodott bűnös embert.
- A bűnös ember Isten Szentlelkének megszólítása és hit által hallhatja meg, értheti meg Isten szavát, élheti meg Isten neki adott kegyelmét.
- A Szentírás Isten Igéje és a keresztyén ember életének vezérfonala.
- Jézus Krisztus tanítványságra hívja napjaink emberét is. A tanítványi lét megélése az egész életútra érvényes és igaz.
- A tanítvány szeretetkapcsolatban él Istennel, Aki személyesen elhívta őt. Életvitelében Krisztust követi és kijelölt feladatát teljesíti a világban.
- A tanítványok közössége a keresztyén egyház, hitük együttes megélésének legfontosabb területe a gyülekezet.

Struktúra:

A tanórák egymáshoz való kapcsolódása projekt jellegű, ahol a vezérfonalat a bibliai történetek adják. Ezek kibontásaként jelennek meg olyan kapcsolódó témák (etikai kérdések, élethelyzetek stb.), melyek a gyermekek életvalóságát figyelembe véve hidat jelentenek a gyermekek világa és Isten Igéje között. Bár minden évnek van fő vezérfonala, az évek belső egységei koncentrikusan épülnek fel. Az évek fő címei a következők:

ÉV	CÍM	SZIMBÓLUM
5.	Istennel a döntéseinkben	Útjelző tábla
6.	Isten világosságában	Nap
7.	Isten vonzásában	Nyitott ajtó
8.	Isten Igéjének a tükrében	Tükör

Minden év anyagának része 6 koncentrikus kör, mely korosztályközpontúan segíti Isten Igéjének és a tanulók életvalóságának egymásra találását.

TÉMAKÖR	AMIT TARTALMAZ
Bibliai történetek	Ószövetségi és újszövetségi bibliai történetek
Isten utat mutat a mindennapokban	Olyan témák, melyek az <i>önismeret</i> , illetve <i>etikai kérdések, élethelyzetek</i> körébe tartoznak. Ezek a témák mindig a tanévben tanult bibliai történetekhez kapcsolódnak. Így adnak kiindulópontot a közös gondolkodáshoz és segítik a gyermekek gondolkodásmódját abban, hogy megértsék: Isten Igéjének üzenete van a mindennapokra is.
Isten szól hozzánk	A hívő ember életének szerves része az írott Ige, a Szentírás olvasása. Ez a témakör a <i>Szentírás világába</i> kívánja bevezetni a tanulókat és a naponként Igeolvasásra, Isten életünkre szóló üzenetének keresésére és megértésére buzdít. A kör másik részterülete az imádságos lelkület segítése és az imádságos szemléletmód formálása.
Isten közösséget formál	Jézus Krisztus tanítványai nem légtüres térben élik a mindennapjaikat. Kisebb és nagyobb közösségekben élnek, ahol meg kell tanulniuk az egymással való élés alapszabályait is. Az ide tartozó témák a <i>közösségépítés, közösségben való élés</i> keresztyén modelljeit kívánják fölmutatni.
Református keresztyénnek lenni	A témakör <i>református gyökereinket, gyülekezeteink világát és a magyar református keresztyén identitás</i> jellegzetességeit veszi sorra. Ennek érdekében évente találkozhatunk olyan, a tanult történetekhez kapcsolódó témákkal, melyek a református gyülekezetek világába vezetik be a gyermekeket, megismertetik a tanulókat a reformátori alapelvekkel. 5. osztálytól, az adott év világtörténelem és magyar történelem tananyagához illeszkedve egyháztörténeti személyiségekkel is találkozhatnak a tanulók, akiktől megtanulhatják, hogy mit jelent egy-egy korban keresztyénnek lenni.
Ünnepeljünk együtt!	Közös ünneplésre hív a témakör, melynek része az egyházi év ünnepeinek, kapcsolódó bibliai történetek bemutatása, valamint az ünnep szent időként való megélésére nevelés is.

Mivel a koncentrikus körök nem önállóan, elkülönülve jelennek meg, hanem a bibliai történetek által nyújtott ív részeként tanítandóak, ezért a helyi tanterv készítése során a tematikai egységek is a bibliai történetek nagy egységeit foglalják magukban. Ezek részeként jelennek meg az adott bibliai történethez kapcsolható (más koncentrikus körbe tartozó) témák a tantárgyi

tartalom évfolyamonkénti elemzése során. A témák felsorolásánál az érthetőség kedvéért nemcsak a téma címe, hanem az adott koncentrikus kör is megjelenik.

A tematikai egységek csoportosításai

Minden évfolyam esetében az „Ismerkedés a Bibliával és reformátussággal” c. tematikai egységhez tartoznak az évkezdő, évzáró órák, valamint azok témák, melyek az egyházismeret alapjaiba, és a református egyházközségek világába, szokásrendszerébe vezetik be a tanulókat. Ezek a témák nem mindig egymás után következnek, hanem a hit- és erkölcsstan könyvek módszertani ajánlásai, valamint a hitoktató tanévekre vonatkozó tervezése alapján illeszkednek az adott évfolyam éves tematikájába.

Hasonló ehhez az „Ünnepeljünk együtt!” tematikai egység, mely minden évben az ünnepekhez, ünnepkörökhöz kapcsolódóan kerül beillesztésre a tanév tervezésébe.

A többi tematikai egység komplex egészet alkot, melyekben a témák összetartoznak. A református hit- és erkölcsstan kerettanterv módszertani ajánlásai tartalmazhatnak ettől eltérő sorrendet vagy címeket a témákra.

A hit- és erkölcsstan tantárgy sajátosságai miatt a kapcsolódási pontok között megjelennek nemcsak az iskolai tanórákhoz való kapcsolódási lehetőség, hanem a gyülekezeti élethez való kapcsolódás pontjai is.

NAT kompetenciákhoz, fejlesztési területekhez való kapcsolódás

A hit- és erkölcsstan tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjon. Ezen belül különösen kiemelt szerepet kapnak a következő fejlesztési területekhez való kapcsolódások:

- *Erkölcsei nevelés.* A hit- és erkölcsstan része az erkölcsi nevelés is. Ez abban jelenik meg, hogy a fejlesztési célok között megjelenik a tanuló erkölcsi ítélőképességének fejlesztése, valamint az egyes bibliai történetekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás is. A hit- és erkölcsstan tantárgy erkölcsi nevelésének célja keresztyén értékrend felmutatása és a tanuló bátorítása azok megismerésére és saját életébe való adaptálására.
- *Nemzeti öntudatra nevelés. Állampolgárságra, demokráciára nevelés.* A hit- és erkölcsstan fejlesztési céljai között jelen van az arra való rámutatás, hogy hitünket népünk keretei között is megélhetjük, felelősséget vállalhatunk nemzetünkért, melyet imádságban hordozhatunk. Szintén a fejlesztési célok része a szabályok és törvények tiszteletére nevelés, valamint nemzeti értékeink és ünnepeink tisztelete és az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése.

- *Önismeret és társas kultúra fejlesztése. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség.* Minden bibliai történeteknek van vonatkozása a társas kapcsolatok és az önismeret vonatkozásában. Ezek megvilágításaként a történetekhez kapcsolódóan olyan témák jelennek meg, melyek segítik a reális önismeretet és bátorítanak az önmagunkért és másokért való felelősségvállalásra, valamint a társas kapcsolatok nyílt, őszinte, empatikus és egymást segítő megélésére.
- *Családi életre nevelés.* A bibliai történetek egy része családi élethelyzeteket tartalmaz. Ezek segítségével, valamint a tanulók életvalóságának felidézése révén cél az élhető és egészséges család modelljeinek megismertetése; a családhoz tartozás érzelmi háttérének tudatosítása és a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy családi szerepeit és helyzetüket tudatosan élje meg.
- *Testi és lelki egészségre nevelés.* A hit- és erkölcstan tantárgy folyamatos fejlesztési célja annak a látásmódnak a fejlesztése, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges.
- *Fenntarthatóság, környezettudatosság.* Isten az ember feladatává tette azt, hogy a teremtett világot őrizze és gondozza. A fejlesztés célja ennek a felismertetése a tanulókkal és hozzásegítésük ahhoz, hogy ezt a feladatot korosztályi szinten betöltsék.
- *Médiatudatosságra nevelés.* Egyes témák kapcsán a megelőző ismeretek része a média által közvetített szemléletmód és ismeretek. Ezek felidézésével lehetőség adódik a tanulók médiatudatosságának segítésére.

4. Tantárgyi tartalom, az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

5. évfolyam

Kerettanterv által betervezett óraszám: 54

Helyi sajátosságok óraszám: 14 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

6. Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 4 óra + 11 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> • A korábbi évfolyamon tanultak. • Korábbi élmények a református gyülekezetéről. • Tapasztalati élmények a döntésről, Himnuszról. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> • A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. • A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. • Fogalmi tisztázások: messiás, misszió, missziói utak • Bevezetés az első keresztyén gyülekezetek világába • Az „egyedül hit által” reformátori alapelv jelentésének tisztázása. • A következő személyek bemutatása: Pál apostol, Lídia, Luther Márton • Arra való rámutatás, hogy Isten embereken keresztül is cselekszik. Az Isten akarata szerinti cselekvő életre nevelés. • A református istentisztelet sajátosságainak bemutatása, motiválás az istentiszteletek látogatására. • A Himnusznak, mint nemzeti imádságunknak az értelmezése, népünkért való imádságra, hazafiságra nevelés. • Isten döntéshelyzetekben való útmutatásának keresésére buzdítás. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten szól	Isten Igéje utat mutat a	A tanuló:	Irodalom:

hozzánk1	döntéseinkben (bevezető óra)	<ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a tematikai egységhez tartozó bibliai történeteket. • Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. • Képes értelmezni és a saját szavaival megfogalmazni a következőket: <ul style="list-style-type: none"> ○ Messiás, első gyülekezet, missziói utak, pogányok apostola, Luther Márton, Lídia, döntéshelyzet • Röviden be tudja mutatni Pál apostol missziói útjait. • Az adott kort ábrázoló térkép segítségével felismeri Pál missziói útjának egyes állomásait. • Ismeri a reformátori alapelv fogalmát és az „egyedül a hit által” alapelvet. • Példákat tud mondani a következőkre: <ul style="list-style-type: none"> ○ Hogyan cselekedhet Isten általunk? ○ Miért fontos részt venni az istentiszteleten? ○ Mit jelent Isten segítségét hívni egy döntéshelyzetben? • A Himnuszt, mint a magyar népünk nemzeti imádságát is érti, imádkozik hazájáért. A Himnusz közös elemzése során megkeresi azok a pontokat, melyek az imádság jelleget mutatják. • Döntéshelyzetekről szóló szituációs játékok segítségével keresi azokat az Isten Igéje szerinti utakat a megoldásra. • Korábbi tapasztalatok segítségével a református istentiszteletről fontos ismeretek összegyűjtése. Ajánlott projekt: lehetőség szerint közös részvétel egy istentiszteleten. 	<p>A tanuló beszédkészségének fejlődése, tanult memoriterek szöveghű és kifejező tolmácsolása.</p> <p>A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése (a témakörhöz kapcsolódó illusztrációk értelmezése).</p> <p>Az írott és nyomtatott Biblia formái, üzenete</p> <p><i>Történelem:</i></p> <p>Történetek az Ószövetségből. A világvallások alapvető tanításai. Népek és vallásaik.</p> <p><i>Honismeret:</i></p> <p>Nagyszüleink és dédszüleink keresztyén világa. Erkölcsi normái.</p> <p>Harmonikusan működő családi minták.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>Nemzeti énekeink ismerete (Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz)</p>
Református keresztyénnek lenni	Ki a Messiás? Zsidóság és keresztyénség		
Református keresztyénnek lenni	Az egyház megalakulása, az első keresztyén gyülekezet		
Református keresztyénnek lenni	Ki az Úr? A keresztyének és a Római Birodalom		
Református keresztyénnek lenni	Pál apostol a pogányok apostola (keresztyénség és misszió)		
Református keresztyénnek lenni	Pál apostol missziói útjai ²		
Bibliai történetek – Újszövetség	Isten embereken keresztül cselekszik: Lídia (ApCsel 16,11-15)		
Református keresztyénnek lenni	Egyedül hit által (Luther Márton) Károli Gáspár és Kálvin János élete és munkássága(1)		
Református keresztyénnek lenni	A református istentisztelet		
	Tapasztalatok a református istentiszteletről (1 óra) Kirándulás a Sárospataki Kollégiumba.(2óra)		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! Nemzeti imádságunk, a Himnusz		
Isten utat mutat a mindennapokban	Istennel a döntéseinkben (évszázó		

	óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kapcsolat a zsidóság és a keresztyénség között, pogányok apostola, misszió, missziói út, istentisztelet, különleges istentiszteleti alkalmak, nemzet, nemzeti imádság		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Pál apostol és Luther Márton személyének korosztályszintű ismerete. • A Messiás fogalmának korosztályi szinten való megfogalmazása. • Az első keresztyén gyülekezet fő jellemvonásainak ismerete. • A református istentisztelet fő részeinek ismerete és néhány különleges istentisztelet megnevezése. • Ének 		

7. Tematikai egység		Őstörténetek	Órakeret: 6 <i>óra</i> + 1 <i>óra</i>
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. • Tapasztalati élmények a nagyravágyásról, idegen nyelvekről. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> • A tematikai egységhez tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük bemutatása. • A döntéshelyzetek érzelmi, indulati és akaratiháttérének bemutatása és azok tudatos megélésére nevelés. • A bűn emberi életben való jelenlétének tudatosítása, rámutatás Isten bünt megbocsátó szeretetére és kegyelmére. • Erkölcsi ítélőképesség fejlesztése. • Nyelvtanulás iránti motiváció ébresztése. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten döntése: a világ teremtése (1Móz 1,1-2,4)	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a tematikai egységhez tartozó bibliai történeteket. • Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. • A bábéli torony történetét esettanulmányként használva, a történet csoportmunkában vagy közösen történő elemzése. • Képes értelmezni, saját szavaival megfogalmazni és példát mondani a következőkre: <ul style="list-style-type: none"> ○ bűneset, szabadság, 	<i>Irodalom:</i> A magyar hangok rendszere (a héber mássalhangzós írás bemutatása érdekességként) <i>Történelem:</i>
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten döntésre hív: az első emberpár és a bűneset (1Móz 2,4-25; 1Móz 3)		
	A világ nyelvei (bevezető, 1 óra)		

Bibliai történetek – Ószövetség	Bábel tornya (1Móz 11,1-9)	szabadosság, nagyravágyás.	Az írásbeliség kezdetei.
Isten utat mutat a mindennapokban	Mindent szabad nekem? (1Kor 6,9-13) (Bábel tornya)		<i>Dráma:</i> Páros, kiscsoportos és csoportos interakciós játékok (hittan órán).
Kulcsfogalmak/ fogalmak		döntés, teremtés, első emberpár, bűneset, szabadság, szabadosság, nagyravágyás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • A következő történetek korosztályszintű ismerete: bűneset, Bábel tornya. • Ének 	

8. Tematikai egység		Ószövetségi próféták	Órakeret: 20 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. • Tapasztalati élmények 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttér megismertetése. • Tapasztalati élmények tudatosítása az álmokról, félelemről, választásról, elvárásokról, környezet nyomásáról, bátorságról, feladatvállalásról. • Fogalmi tisztázások: próféta, királyság kora, Babilon, fogság. • Arra való rámutatás, hogy Istennek hatalma van a betegségek és nyomorúságok felett is. Buzdítás az ilyen helyzetek Isten elé vitelére. • Bátorítás a felelősségteljes döntéshozatalra, és a hitbeli meggyőződés vállalására a környezet nyomása ellenére is. • Bátorítás az Isten által adott feladatok meglátására és teljesítésére. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten követei, a próféták; az ország kettészakadása (1Kir 11,26-12,19)	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó tematikai egységeket és azok alapvető kortörténeti háttérét. • Segítséggel megkeresi a 	<i>Történelem:</i> Történetek Babilonról, az ókori világról.

Bibliai történetek – Ószövetség	Illés próféta (1Kir 17,1-7; 18,20-46)	témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket.	<p><i>Honismeret:</i></p> <p>Helytörténeti helyi hagyományaink Magyarországon, és Jézus korában, az ókori Izraelben (épületek, ételek, edények, gazdálkodás módja stb.).</p> <p><i>Természetismeret:</i></p> <p>A kapcsolódó történetek növény és állatvilága.</p> <p><i>Dráma:</i></p> <p>Az alapvető fogalmak ismerete és alkalmazása játékok alapján és azok értékelő megbeszélése során (szándék, feszültség, konfliktus, jelenet, dialógus, monológ, típus, ellentét és párhuzam, ritmus).</p>
Bibliai történetek – Ószövetség	Illés és a sareptai özvegy (1Kir 17,8-24)	<ul style="list-style-type: none"> Saját szavaival meg tudja fogalmaznia következőket, melyekre példát is tud mondani: <ul style="list-style-type: none"> próféta, királyság, fogság, Isten szerint dönteni egy helyzetben, 	
Bibliai történetek – Ószövetség	Elizeus próféta (2Kir 2,1-18)	<ul style="list-style-type: none"> Ajánlott projekt: szituációs játékok az elvárásokról és ehhez kapcsolódóan beszélgetések, helyzet- és motiváció elemzések. 	
Bibliai történetek – Ószövetség	Elizeus és Naamán (2Kir 5,1-19)	<ul style="list-style-type: none"> Kreatív közös gondolkodás az egyéni és közös feladatokról. 	
Bibliai történetek – Ószövetség	Dániel Babilonban: a király álma (Dán 2)	<ul style="list-style-type: none"> Korosztályának tipikus élethelyzeteiből példákat tud mondani a következőkre: <ul style="list-style-type: none"> betegség, szükséghelyzet, társak nyomása, a hit tettekkel való megmutatása. 	
Bibliai történetek – Ószövetség	Három ifjú a tüzes kemencében (Dán 3,1-27)		
Isten közösséget formál	Amikor választani kell (Három ifjú a tüzes kemencében)		
Isten közösséget formál	Mit várnak el a körülöttem lévők? (Dániel az oroszlánok vermében – bevezető óra)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Dániel az oroszlánok vermében (Dán 6,2-25)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Jónás próféta (Jón 1-4)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Feladatomban van (Jónás története)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten Igéje választás elé állít (Jer 36)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ezékiel próféta és a fogság (Ez 1-3)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		próféta, szükség, éhínség, betegség, választás, elvárás, feladat, választás, fogság	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> A következő bibliai történetek korosztályi szintű ismerete: Dániel az oroszlánok vermében, három ifjú a tüzes kemencében. A következő személyek korosztályi szintű 	

	<p>ismerete: Illés, Dániel, Jónás.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A kísértés fogalmának korosztályi szinten való megfogalmazása. • Ének
--	---

9. Tematikai egység		Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 16 óra +2 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. • Tapasztalati élmények a következőkről: keresztelő, kísértés, függőség, hívás, diáknak lenni, áruulás. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése. • Tapasztalati élmények tudatosítása a következő téren: kísértés, függőség. Arra való rámutatás, hogy ezekkel, Isten segítségével harcolhatunk. • Keresztyén értékválasztás segítése. • Erkölcsi ítélőképesség fejlesztése: jó és rossz cselekedet. • Bátorítás Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának meghallására. • Bátorítás arra, hogy a Jézus Krisztus által tanított elveknek megfelelően éljen. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Keresztelő János prófétai működése (Lk 3,1-18)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó történeteket, példázatokat és alapvető kortörténeti háttérüket. • Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. • A kísértésről, kísértés háttéréről és kísértésbe vivő tényezőkről szóló szituációs játék után keresi a háttérben lévő indítóokokat korosztályi szintjének megfelelően. • Ajánlott projekt: értékek elképzelt árverése során összegyűjti azokat az értékeket, melyeket fontosnak tart. • Kapcsolópontok, összefüggések keresése a testi és lelki fegyverzet között. • Saját szavaival meg tudja 	<p><i>Történelem:</i></p> <p>Élet a Római Birodalomban és más birodalmakban.</p> <p>A keresztyénség zsidó gyökerei, kialakulása és elterjedése. Az Újszövetség. Jézus története.</p> <p><i>Honismeret:</i></p> <p>Hétköznapi és ünnepi</p>
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus Krisztus megkeresztelkedése (Mt 3,13-17)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus Krisztus megkísértése (Lk 4,1-13). Böjt Jézus Krisztus szerint (Mt 6,16-18; Ézs 58)		
Isten utat mutat a mindennapokban	A lelki fegyverzet (Ef 6)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Mindennapi kísértéseink:		

	függőségek	fogalmazni és példákat tud mondani a következőkre: <ul style="list-style-type: none"> ○ példa, tanítvány, kísértés, függőség, bűnt, értékes, árulás, Jézus Krisztus tanítása szerint élni 	viseletek Jézus korában (Jézus, Keresztelő János) <i>Vizuális kultúra:</i> Magyarázó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése. A legfontosabb vizuális jelek, szimbólumok értelmezése. <i>Életvitel:</i> Ételek. Az étkezési szokások és azok történeti háttere. A bűnt szerepe.
Bibliai történetek – Újszövetség	Máté elhívása (Mt 9,9-13)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: a magvető példázata (Mt 13,3-23)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: az igazgyöngy (Mt 13,45-46)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Értékválasztás, értékes – de mitől? (Az igazgyöngy példázata)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: aki kősziklára épít (Mt 7,24-27)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: a gonosz szőlőmunkások (Mt 21,33-45)		
Bibliai történetek – Újszövetség Bibliai történetekből dramatikus játék (2 óra)	Júdás elárulja Jézust (Mt 26,14-16; 26,47-56)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		próféta, Keresztelő János, Jordán folyó, keresztség, Messiás, Krisztus, Jézus tanít, Krisztus, példa, magvető, értékválasztás, gonoszság, árulás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • A magvető példázatának és az igazgyöngy példázatának korosztályi szintű ismerete. • Keresztelő János és Máté személyének korosztályi szintű ismerete. • A következő fogalmak korosztályi szinten való megfogalmazása: Messiás, Krisztus, kísértés, érték. • Ének 	

10. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez	Órakeret: 8 óra
-----------------------------	--	------------------------

	a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)		
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • Az alsóbb évfolyamokon tanult bibliai történetek az ünnepekhez. 		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • Az ószövetségi Krisztusra vonatkozó próféciaik segítségével rámutatás arra, hogy Isten beteljesíti az ígéreteit. • Pál apostol megtérésének történetén keresztül a megtérés fogalmának és jelenségének ismertetése. • Isten megtérésre hívó szavának közvetítése. • Alázatosságra nevelés. • Arra való rámutatás, hogy az Istenben való hit több mint a konkrét tények és kézzelfogható bizonyítékok keresése. • A pünkösd történeteken és Pál megtérésének történetén keresztül a Szentlélek személyének alapvető tisztázása. • Az egyházi év ünnepköreinek és a fő ünnepek összefoglaló megismertetése. 		
Témák (Koncentrikus kör/téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Ünnepi készülődés a karácsonyra	<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek ismerete. • Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. • Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. Ajánlott projekt: adott ünnepekhez kapcsolódó népszokások megelevenítése. Pl. betlehemezés • A tanuló példákat tud mondani és meg tudja fogalmazni saját szavaival a következőket: <ul style="list-style-type: none"> ○ ószövetségi próféciaik Jézusról, lábmosás, alázatosság, kézzelfogható tények keresése, megtérés, Szentlélek 	<i>Történelem:</i>	
Adventi várakozás az Ószövetségben (Zak 9,9)			Pünkösd/egyház - A keresztény egyház (papok és szerzetesek).
Az ószövetségi próféták Jézus eljövételéről (Ézs 7,14; 9,1-6; 11,1-10; Mik 5,1-3)			Középkori örökségeink: katedrálisok, könyvnyomtatás.
Ünnepi készülődés a húsvétra			A keresztény magyar állam megalapítása (Szt. István).
Jézus megmossa a tanítványai lábát (Jn 13,1-11)			
Jézus és Tamás (Jn 20,24-29)			
Ünnepi készülődés a pünkösdre			<i>Honismeret:</i>
Saul megtérése (ApCsel 9,1-30)			Ünnepi szokások fogalma, szerepe, általános jellemzői. (Ünnepkörök jeles napjai és jellemzői)

		<p><i>Természetismeret:</i></p> <p>Tájékozódás a térképen.</p> <p>Égitestek, csillagok, bolygók (napkeleti bölcsek)</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok (Keresztyén szimbólumaink, ünnepekhez kapcsolódó jelképeink).</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	advent, ószövetségi próféták, prófécia, lábmosás, alázat, racionális látásmód, megtérés	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Pál apostol személyének korosztályi szintű ismerete. • Az egyházi év fő ünnepeinek ismerete (neve, mikor és mit ünneplünk) • Ének 	

6. évfolyam

Kerettanterv által betervezett óraszám: 54

Helyi sajátosságok óraszám: 14 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység	Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 9 óra + 7 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi élmények a református gyülekezetéről és az egyházi szokásrendszerekről. 	

		<ul style="list-style-type: none"> • Tapasztalati élmények a következőkről: félelem, szomorúság, öröm, imádság, éneklés, hálaadás, bátorság, nehéz élethelyzetek. 	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. • A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. • Arra való rámutatás, hogy Isten Igéjének minden élethelyzetben van üzenete. Bátorítás arra, hogy a tanulók saját érzéseiket, élethelyzeteiket Isten elé vigyék és keressék a Szentírásból az élethelyzetekre szóló választ. • Az Istent magasztaló imádság jellegzetességeinek a bemutatása, magasztaló imádságra való bátorítás. • A hálaadó énekek fogalmának megismertetése. • A hit fogalmának tisztázása és bátorítás a hit megélésére a tanulók mindennapjaiban. • A Biblia könyveinek és felosztásának megismertetése a tanulókkal. • Az Apostoli Hitvallás megismertetése a tanulókkal. • Az Apostoli Hitvallás egyes részeinek közös áttekintésével és elemzésével a korábban tanultak alapján összefoglalás a Szentháromság Istennel kapcsolatos alapvető ismeretekről. • Bátorítás a hit egyéni megvallására a tanulók sajátos élethelyzeteiben. • A konfirmációnak, mint a hit egyéni megvallásának a bemutatása. • Az anyagyülekezethez való kapcsolódás megerősítése az anyagyülekezet történetének feltérképezése egyéni munka (vagy csoportmunka) révén. • A tanuló bátorítása arra, hogy bekapcsolódjon a gyülekezeti szolgálatba a lehetőségeinek megfelelően. • Arra való rámutatás, hogy a cselekedetek mindig azt tükrözik, hogy mit hiszünk, mit vallunk egy-egy dologról. Bátorítás a keresztyén hit megmutatására a tettek által is. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Életünk Isten előtt (Zsolt 139) (bevezető óra)	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> • Ismeretek szerez a témakörhöz tartozó bibliai történetekről. 	<i>Gyülekezet i élet:</i>
Isten utat mutat a mindennapokban	Istennel a félelemben és a szomorúságban (Zsolt 3; 23; 46)	<ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a Biblia felosztását és könyveit, képes megkeresni ezek alapján bibliai igeverseket és történeteket. 	Konfirmáció óra való hívogatás és bátorítás.
Isten utat mutat a mindennapokban	Istennel az örömeinkben (Zsolt 103) ¹	<ul style="list-style-type: none"> • Felidézve saját élethelyzeteit és ezekhez kapcsolódó érzéseit, megérti és keresi Isten ezekre adott válaszát a Szentírásban. 	Az anyagyülekezet történetének és szolgálati lehetőségeinek a megismerése.
Isten szól hozzánk	Az Isten által adott könyvtár	<ul style="list-style-type: none"> • Saját szavaival képes értelmezni a következőket, példát mondva rájuk: <ul style="list-style-type: none"> ○ magasztaló imádság, ○ Isten Igéjének üzenete van az életünkre, ○ a hithez bátorság szükséges, ○ a konfirmáció, mint a hit megvallása. 	
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! Az Istent magasztaló, dicsérő imádság és éneklés (Pál és Szilász a filippi börtönben)	<ul style="list-style-type: none"> • Társaival vagy egyedül utánajár anyagyülekezte történetének, 	

Isten szól hozzánk	Hallél zsoltárok (Zsolt 113-118)	<p>melyet röviden bemutat a kapcsolódó órán.</p> <ul style="list-style-type: none"> Feltérképezi azokat a lehetőségeket, ahol be tud kapcsolódni szolgálatként a gyülekezetbe. 	<p><i>Irodalom:</i></p> <p>A témákhoz kapcsolódó fogalmi ismeretek tisztázása.</p> <p>A régió, lakóhely kultúrája, református sága, emlékei, emlékhelyei.</p> <p><i>Természeti ismeret:</i></p> <p>Kölcsönhatások az életközösségekben: táplálkozás i láncok, táplálékláncok.</p> <p>(Isten tökéletes világot alkotott). Veszélyeztetettsége miatt, fontos a védelme.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>A közvetlen környezet</p>
Isten utat mutat a mindennapokban	Kell-e bátorság a hithez? (Bevezetés a Hitvalláshoz, Zsid 11,1)		
Református keresztyénnek lenni	Isten a világ teremtője – Apostoli Hitvallás 1.		
Református keresztyénnek lenni	Jézus Krisztus váltságműve – Apostoli Hitvallás 2.		
Református keresztyénnek lenni	Jézus Krisztus visszajön (Jel 21) – Apostoli Hitvallás 3.		
Református keresztyénnek lenni	Jézus Krisztus egyháza – Apostoli Hitvallás 4.		
Református keresztyénnek lenni	A Szentírás tanítása a Szentlélekről		
Református keresztyénnek lenni	Mit vallok? (Konfirmáció, saját hitvallás) Hitvallásaink, bizonyágtételek		
Református keresztyénnek lenni	Gyülekezetem története		
Református keresztyénnek lenni	Alkalmak és szolgálati területek a gyülekezetben		
Isten utat mutat a mindennapokban	Az életem Isten fényében (évező óra) 3		

			<p>en található tárgyak, épületek (pl. templom, annak bútorzata, papi öltözet, textíliák, stb.) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül. (Gyülekezet története.)</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Anyae gyházközség, alkalmak, szolgálati területek, konfirmáció, Apostoli Hitvallás, egyház, Szentlélek, Teremtő Isten, Jézus Krisztus, váltságmunka, Istent dicsérő imádság, hallél zsolttár, Biblia felosztása, Biblia könyvei</p>		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • A Biblia könyveinek memoriter szintű ismerete. • Az Apostoli Hitvallás memoriter szintű ismerete. • Ének 		

2. Tematikai egység	A Tízparancsolat	Órakeret: 18 óra + 1 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről és a Tízparancsolatról. • Tapasztalati élmények a szabályokról, vágyakozásról, másik nemmel való kapcsolatáról, kapzsiságról, szülők iránti tiszteletéről. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • A Tízparancsolat megismertetése a tanulókkal. • Szabályok tiszteletére, törvénytiszteletre nevelés. • Arra való rámutatás és bátorítás, hogy a Tízparancsolat Isten által adott útmutató az emberi létünk megéléséhez. 		

<ul style="list-style-type: none"> • Az egyes parancsolatok tanulók életvalóságához való kapcsolópontjaira való rámutatás és a diákok hozzásegítése ahhoz, hogy saját maguk értelmezzék az egyes parancsolatokat saját élethelyzeteikre. • Erkölcsi ítélőképesség fejlesztése a parancsolatokról való közös gondolkodás révén. • Keresztyén értékrend felmutatása és bátorítás annak a megélésére. • Rámutatás arra az összefüggésre, ami Jézus Krisztus tanítása és a Tízparancsolat között van. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szabad órakeret	Szabályaink (bevezető óra)	A tanuló:	<i>Természeti smeret:</i>
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten a Tízparancsolatot adja a népének (bevezető óra)	<ul style="list-style-type: none"> • Megismeri a Tízparancsolat, mint Isten útmutatását az ember életére. • Saját szavaival képes értelmezni és példákat mondani minden parancsolatra. • Felismeri, hogy az Isten által adott Törvény örökérvényű. • Keresi a lehetőségeit annak, hogyan tudja saját életében megélni Isten törvényeit. • Szabályjátékok segítségével elemez néhány szabályt. Beszélgetés során felismeri annak a jelentőségét, hogy az emberi életnek szüksége van szabályokra. • Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket a Bibliában. • Szituációs játékok segítségével csoportosan vagy közösen elemez egyes parancsolatokhoz kapcsolódó etikai kérdéseket, élethelyzeteket. • Kritikusan érvel etikai kérdésekben, pl. kapcsolat a másik nemmel, lopás, stb. 	A serdülőkor változásai: Konfliktusok, nemi működések, függőségek (alkohol, drog, cigaretta), fiatalkori bűnözés.
Bibliai történetek – Ószövetség	1. parancsolat – Az egyiptomi szabadulás története (2Móz 14,15-31)		
Bibliai történetek – Ószövetség	2. parancsolat – Az aranyborjú (2Móz 32),		
Bibliai történetek – Ószövetség	3. parancsolat – Dávid és Góliát (1Sám 17)		
Bibliai történetek – Ószövetség	4. parancsolat – Salamon templomot épít az Úrnak (1Kir 6; 8,22-61)		
Bibliai történetek – Ószövetség	5. parancsolat – Dávid és Absolon (2Sám 15,1-16)		Viselkedési normák, szabályok jelentősége az ember életében.
Bibliai történetek – Ószövetség	6. parancsolat – Káin és Ábel (1Móz 4,1-16)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Kapcsolat a másik nemmel (7. parancsolat előtti bevezető óra)		A családi és társas kapcsolatok jelentősége
Bibliai történetek – Ószövetség	7. parancsolat – Dávid és Betsabé (2Sám 11,1-12,23)		
Bibliai történetek – Ószövetség	8. parancsolat – Géházi kapzsisága és bűnhődése (2Kir 5,19-27)		
Bibliai történetek – Ószövetség	9. parancsolat – A Nagytanács elhatározza Jézus halálát (Jn 11,45-57; Mk 14,56-64)		<i>Dráma:</i> Döntési helyzetek elemzése, feldolgozása,

Isten utat mutat a mindennapokban	Bárcsak nekem is lenne! (Vágyaink) ²		dramatikus tevékenységekkel (pl. a tanulókat érdeklő konfliktushelyzetek, emberi problémák alapján – a Tízparancsolat fényében).
Bibliai történetek – Ószövetség	10. parancsolat – Nábót szőlője (1Kir 21)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus és a Tízparancsolat (Mt 12,9-14. Lk 10,25-28)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Tízparancsolat, szabályok, aranyborjú, bálványimádás, Góliát, Salamon, Dávid, Absolon, Káin és Ábel, Géházi, kapzsiság, bűnhődés, Nábót szőlője,	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • Az aranyborjú történetének korosztályi szintű ismerete. • A Tízparancsolat és Mt 5,17 memoriter szintű ismerete. • Mózes, Dávid, Nábót személyének korosztályi szintű ismerete. • A tanuló képes néhány mondatban értelmezni a Tízparancsolatot. • Ének 	

3. Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 12 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. • Tapasztalati élmények a következőkről: szeretet, kirekesztés, befogadás, hála, megbocsátás, adósság, betegség, meggyógyulás. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése. • A példázat fogalmi értelmezésének bővítése. • A krisztusi lelkület fogalmának és jellegzetességeinek megismertetése. Krisztusi lelkületre nevelés. • A példázatokon keresztül Isten következő tulajdonságainak bemutatása: megértés, elfogadás, megbocsátás. • Rámutatás Isten elfogadó és megbocsátó szeretetére. A tanulók hívogatása és bátorítása Isten szeretetének elfogadására. • Rámutatás Jézus Krisztus betegségek fölötti hatalmára. 		

<ul style="list-style-type: none"> Egészséges életmódra nevelés, arra való rámutatással, hogy az egészség nemcsak a testi tünetek hiányát jelenti, hanem azt is, hogy lelkileg rendben vagyunk. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Mit jelent önmagunk és mások szeretete? (1Kor 13)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti háttérüket. Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai ígehelyeket a Bibliában. Szituációs játékokon keresztül a befogadás, elfogadás, megbocsátás, tékozlás kiábrázolása és a játékok után elemző beszélgetés. A példázatok közös, kreatív értelmezésén keresztül megismeri Isten megértő, elfogadó és megbocsátó szeretetét. Saját szavaival mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó példákat tud mondani. Felismeri a következőket: <ul style="list-style-type: none"> Isten mindannyiunkra vár. a teljes egészség azt jelenti, hogy a lélekben is egészségesek vagyunk. Saját életéből példákat tud mondani arra, hogy mi mindenért lehet hálás. 	<p><i>Irodalom:</i></p> <p>Családi, baráti kapcsolatok sokfélesége az irodalmi művekben.</p> <p>A mitológiai és bibliai történetektől a kortárs irodalomig, magyar és világirodalmi szemelvényekkel.</p>
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus a megdicsőülés hegyén (Mt 17,1-8)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Az adós szolga példázata (Mt 18,21-35)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézust nem fogadják be egy samáriai faluban (Lk 9,51-56)		
Isten utat mutat a mindennapokban	A krisztusi lelkület (Jézust nem fogadják be egy samáriai faluban)		
Bibliai történetek – Újszövetség	A tékozló fiú példázata (Lk 15,11-32)		
Bibliai történetek – Újszövetség	A tíz leprás meggyógyítása (Lk 17,11-19)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: hála (A tíz leprás meggyógyítása)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Szeretet, adós szolga, példázat, Samária, elfogadás, befogadás, tékozló fiú, megbocsátás, lepra, leprás, gyógyítás, hála.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> A tékozló fiú példázatának és a tíz leprás meggyógyítási történetének korosztályi szintű ismerete. Ének 	

4. Tematikai egység	Az egyház története	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó témákról. 	+3 óra

		<ul style="list-style-type: none"> • Kapcsolódó korábbi történelmi ismeretek. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz kapcsolódó egyháztörténeti személyek és események megismertetése. • Rámutatás arra, hogy az egyház története párhuzamos a világi történelemmel. • A tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy meglássák az összefüggéseket az egyháztörténet és a történelem között. • Arra való rámutatás, hogy minden történelmi időben lehetőség van megélni az Istennel való kapcsolatot. Bátorítás arra, hogy a tanuló ugyanezt tegye a saját korában. • Fogalmi tisztázások: egyházatyák, szerzetesrend, reformátorok. • Arra való rámutatás, hogy a megyében, egyházmegyében milyen magyar reformátorok voltak. • Magyar református identitásra nevelés. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Református keresztyénnek lenni	Augustinus és az egyházatyák	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alapvető ismereteket szerez az egyház kezdeteiről és a magyar keresztyén egyház születéséről. • Saját szavaival képes értelmezni a szerzetesrend, egyházatya, reformátor, magyar reformátor fogalmakat. Példát tud mondani ezekre. • Felismeri azt, hogy városában (megyéjében, egyházmegyéjében) milyen emlékek vannak a magyar reformáció korából. Ajánlott projekt: látogatás egy környékbeli emlékműnél. • Ismeri a bibliás fejedelem és protestáns fejedelem kifejezéseket. Példákat tud ezekre erre mondani. • Keresi az összefüggéseket és a kapcsolatokat a történelem és az egyház története között meglévő ismeretei alapján. • Képes értelmezni a magyar református fogalmát, szituációs játékok segítségével példákat tud mondani rá. 	<p><i>Történelem:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - A reformáció és a katolikus megújulás Európában, Magyarországon. - Az Erdélyi Fejedelemség aranykora Bethlen Gábor idején. - Habsburg-ellenes harcok és vallási mozgalmak a XVII. században. <p>Ének-zene:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gregorián énekek, reformációi énekek, históriás énekek, stb.
Református keresztyénnek lenni	István király: a magyar keresztyén egyház kezdetei		
Református keresztyénnek lenni	Assisi Ferenc és a szerzetesrendek		
Református keresztyénnek lenni	Az egyház megreformálásának az igénye (Luther, Kálvin)		
Református keresztyénnek lenni	Magyar reformátorok a környezetünkben		
Szabad órakeret	Temetőben régi lelkészírok felkeresése		
	Látogatás egy környékbeli emlékműnél		
Református keresztyénnek lenni	A bibliás fejedelem		

Református keresztyénnek lenni	Protestáns fejedelmek Eredeti Károli Biblia megtekintése Sátoraljaújhelyben		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Augustinus, egyházatya, István király, magyar keresztyén egyház, szerzetesrend, Assisi Ferenc, reformáció, Luther Márton, Kálvin János, magyar reformáció, magyar református	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • István Király, Kálvin János és a városában, megyéjében élt magyar reformátor személyének korosztályi szintű ismerete. • A reformáció fogalmának és jelentőségének az ismerete. • Ének 	

5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematikai egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 6 óra+ 3 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • Az úrvacsorához, mint gyülekezeti szokáshoz kapcsolódó élmények. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • A karácsonyi ünnepkör fogalmának és tartalmának megismertetése. • A reformáció ünnepének megismertetése, történeti háttér felidézése. • A „szüntelen reformáció” reformátori alapelv és jelentésének megismertetése. Ez által a szüntelen megújulásra való nevelés. • Az ünnepi hangulat megalapozása. Istennel való ünneplésre nevelés. • A páskavacsora, utolsó vacsora és az úrvacsora tartalmának és jelentőségének megismertetése, a köztük való kapcsolatra való rámutatás. • Vágyakozás felébresztése az úrvacsorán való részvétel iránt. 	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Reformáció ünnepe: az egyház megújulása, Luther és Kálvin	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai 	Életvitel: A

Szabad órakeret: ünnepi készülődés a karácsonyra (1 óra)	<p>történeteket és alapvető kortörténeti háttérüket.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Részt vesz az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. Ajánlott projekt: a karácsonyi ünnepkör kreatív összefoglalása. • Ismeri a reformáció emlékűnnepét. • Ismeri a „szüntelen reformáció” alapvet és saját szavaival képes értelmezni, példát mondani rá. • Ismeri a páskavacsora, utolsó vacsora, úrvacsora fogalmát és a közöttük lévő összefüggést. • A tanuló felismeri, hogy életünk utolsó pillanatáig sem késő Istenhez fordulni. • Saját szavaival össze tudja foglalni az első gyülekezet jellegzetességeit. 	<p>tárgykészít és, modellezés, mint hobbi lehetőségei nek megismerés e (ünnepeket megelőző barkácsolás).</p>
Karácsonytól vízkeresztig, a karácsonyi ünnepkör (Jn 1,1-18)		
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a húsvétra (1 óra)		
A páskavacsora és az utolsó vacsora, úrvacsora (Mk 14,3-25)		
Jézus megszólítja a gonosztevőt a kereszten (Lk 23,32-43)		
Jézus Krisztus feltámadása (Mt 28,1; Jn 20,26)		
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a pünkösdre (1 óra)		
Az első gyülekezet (ApCsel 11,19-26; 2,42-47)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Karácsonyi ünnepkör, páskavacsora, utolsó vacsora, úrvacsora, első gyülekezet, reformáció emlékűnnepe, semper reformanda (szüntelen reformáció)	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • A reformáció és az úrvacsora fogalmának és jelentőségének az ismerete. • A karácsonyi ünnepkör fogalmának és a hozzá tartozó ünnepek ismerete. • Kálvin János és Luther Márton személyének korosztályi szintű ismerete. • Ének 	

7. évfolyam

Kerettanterv által betervezett óraszám: 54

Helyi sajátosságok óraszám: 14 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység	Ismerkedés a Bibliával és a	Órakeret:
----------------------------	------------------------------------	------------------

	reformátussággal	18 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi élmények a református gyülekezetéről és szokásrendszeréről. • Tapasztalati élmények, előzetes tudás a hitről, hitért való harcokról. • Korábbi történelmi ismeretek az egyháztörténeti részek kapcsán. 	+9 óra
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. • A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. • Önismereti fejlesztés a csoporthoz illő önismereti játékok segítségével. • Arra való rámutatás, hogy Isten konkrétan minket szólít meg Igéje (a teljes Szentírás által). A tanulók hívogatása és buzdítása arra, hogy naponként olvassák a Bibliát és keressék Isten életükre szóló üzenetét. Ennek a gyakoroltatása kreatív közös igemagyarázat révén. • A hitvallás és hitvalló életmód néhány példájának bemutatása a gályarabok és hitvalló őseink élettörténeteinek kapcsán. • Arra való rámutatás, hogy a közösségben mindenkinek meg van a helye. A tanulók hozzásegítése egymás elfogadásához, pozitív, nyílt és elfogadó attitűd kialakításához. • Keresztyén felekezetek jellegzetességeinek megismertetése, és arra való rámutatás, hogy a keresztyén felekezetek tagjai testvéreink a hitben. Az ökumené fogalmának és lehetőségeinek megismertetése. • Imádságos lelkületre nevelés részeként az imádságos lelkület különböző példáinak a bemutatása (Szentírásból és történelemből). A „szüntelenül imádkozzatok”, „imádkozzál és dolgozzál” alapelvek és tartalmuk megismertetése. • A tanulók bátorítása az egyéni csendességre és fohászkodásra. • A diakónia fogalmának megismertetése, az MRE szeretetszolgálati területeinek bemutatása, a helyi egyházközségek szeretetszolgálatának feltérképezése. • Egy szeretetintézmény meglátogatása révén a tanulói tapasztalatok bővítése a szeretetszolgálat lehetőségeivel és az intézményben élőkkel kapcsolatban. • Az MRE legismertebb ifjúsági alkalmainak (Csillagpont, regionális alkalmak, stb.) bemutatása, hívogatás az ifjúsági csoportok látogatására. Vágyakozás felkeltése a gyülekezet ifjúsági csoportjába való tartozásra. • Arra való rámutatás, hogy Istennel való kapcsolatunk folyamatosan változik, ami a szüntelen megújulás része. • Példák keresése a saját iskolából korábban élt református személyek megismerése révén. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Ki vagyok én? (Bevezető óra)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • felismeri annak a lehetőségét, hogy Isten nemcsak magához hívja az egyéneket, hanem bátorít és küld mások felé. Saját szavaival meg tudja fogalmazni, hogyan hívja őt Isten magához. Keresi annak a lehetőségeit, hogy őt hová és kikhez küldi Isten. • Részt vesz az önismereti játékokban.
Isten szól hozzánk	Hogyan szól hozzám Isten a Szentírásban? (2Tim 3,16)	
Isten utat mutat a mindennapokban	A hit válasz Isten vonzására	
Isten közösséget	Kapcsolataink (család,	
		<p><i>Magyar nyelv:</i></p> <p>Vélemény, vita, érv, hozzászólások képességeinek fejlesztése</p>

formál	barátok, csoportok) Egyházszerületünk	<ul style="list-style-type: none"> • A teljes Szentírást, mint Isten Igéjét érti. • Tipikus megnyilvánulások alapján (köszöntés, szóhasználat) felismeri a keresztyén testvérfelekezeteket. • Ismeri az ökumené fogalmát és törekszik a testvéri attitűdre a testvérfelekezetekkel. • Ismer gyülekezeti, egyházmegyei, egyházkerületi vagy az országos egyház által szervezett ifjúsági csoportokat és alkalmakat. • Ismeri a fohász és az egyéni csendesség lehetőségeit, törekszik ezek megélésére. • Ismeri az „Imádkozzál és dolgozzál!” alapvet és törekszik ennek megfelelően élni. • Az egyháztörténeti példák révén megismeri annak a lehetőségét, hogy férfiként és nőként is lehet Istent szolgálni. Keresi annak a lehetőségeit, ő hogyan szolgálhatja Istent saját körülményei között. • Képes értelmezni és saját szavaival példákat mondani a hitvalló életre az egyháztörténelemből. 	<p>.</p> <p>Szövegértés és (Bibliaolvasás, értelmezés)</p> <p>A szókincs változása: régi és új szavak, kifejezések gyűjtése a Biblia világából.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés és adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás, stb.)</p> <p><i>Történelem:</i> Népek egymásra hatása, együttélése.</p> <p>A nemzetisé</p>
Református keresztyénnek lenni	Hűség a hitben: Gályarabok, hitvalló ősünk		
Református keresztyénnek lenni	A protestánsok küzdelmei (vallásszabadság, vallási egyenjogúság)		
Isten közösséget formál	Testvéreink a hitben: keresztyén felekezetek		
Református keresztyénnek lenni	Az ökumené jelentése és jelentősége		
Református keresztyénnek lenni	Egy ökumenikus hittanóra		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A fohász és az egyéni csendesség (Jézus elcsendesedései: Mk 6,46. Imádság a Gecsemáné kertben)		
Isten szól hozzánk	Imádságos lelkület a Szentíráásban (Nehémiás, Dániel, Pál apostol)		
Isten szól hozzánk	Szüntelen imádkozzatok! Szikszai György: Tanítások és imádságok		
Református keresztyénnek lenni	Imádkozzál és dolgozzál! A munka Isten által adott feladatunk		
Református keresztyénnek lenni	A református egyház diakóniája (Jak 2,14-26)		
Református	Protestáns nők Isten		

keresztyénnek lenni	szolgálatában: Lorántffy Zsuzsanna, Árva Bethlen Kata		gek, felekezete k helyzete.
Református keresztyénnek lenni	Magyar protestánsok a magyar irodalomban Látogatás a Sárospataki Nagykönyvtárban		(Kisebbség, többség.) <i>Életvitel:</i>
Református keresztyénnek lenni	Szüntelen reformáció: hogyan változunk a hitben?		Karrier és hivatás fogalma, ezek hatása
Református keresztyénnek lenni	Hitvalló elődeink (saját iskolából hitvalló elődök)		családi szerepek, értékrend és munkamegosztás alakulása.
Isten közösséget formál	Isten vonzásában: ifjúsági csoportok és találkozók		
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan hív engem Isten? (évező óra)		A családok eltérő helyzete, életszínvonal a XIX. század végén. <i>Történelem:</i> A kommunista diktatúra a Szovjetunióban. A GULAG rendszere Kultúra, művelődés a Horthy-korszakba

		n. Gyermekek nevelése, oktatása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ökumené, diakónia, ifjúsági csoportok, magyar protestánsok, szüntelen reformáció, „Imádkozzál és dolgozzál!” Szikszai György, fohász, egyéni csendesség, keresztyén felekezetek, gályarabok, vallásküzdelmek	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Egy szabadon választott magyar református személyének az ismerete, a 17-19. század legalább két magyar protestáns alakjának, nevének és munkásságának az ismerete. • Tudja a gályarabok történetét a saját szavaival megfogalmazni. • 2Tim 3,16 memoriter szintű ismerete. • Fohász, ökumené, diakónia fogalmának korosztályi szintű ismerete. • Ének 	

2. Tematikai egység	Isten hívása az Ószövetségben	Órakeret: 4 óra + 1 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek, élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről és személyekről. • Tapasztalati élmények a hívásról, identitásról. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • Az identitás fogalmának felhasználásával az Istenhez való tartozás fogalmának tisztázása. • A témakörhöz tartozó történetek és személyek, valamint alapvető kortörténeti háttér megismertetése. • Isten tanuló felé irányuló hívogatásának közvetítése. • Arra való rámutatás, hogy a hit tudatos döntést jelent. • Bátorítás arra, hogy tudatosan vállalja az Isten népéhez és a református egyházközséghez való tartozást, keresve annak a lehetőségét a mindennapokban. • Rámutatás arra, hogy Isten hívása azt is jelenti, hogy feladatot bíz ránk. A tanuló nevelése arra, hogy minden életkorban keresse az Istentől kapott életfeladatait. • A témakörhöz tartozó könyvek bibliai helyének megismertetése. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	Identitás: mit jelent Istenhez tartozni? 1 óra	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket, alapvető kortörténeti
Isten utat mutat a	Aki Isten népét	<i>Vizuális kultúra:</i> Személyes

mindennapokban	választja (Ruth)	<p>háttérrel és a következő személyeket: Ruth, Ézsaiás, Jeremiás.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a próféta fogalmát, tud bibliai példákat mondani erre. • Felismeri a kapcsolatot a között, hogy Isten hív és ezzel együtt feladatot bíz az elhívottra. Törekszik ezeknek a feladatoknak a felismerésére. • Felismeri, hogy a hit tudatos döntést jelent. • Identitása fejlődik, felismeri, hogy az identitásának része az is, ha egy néphez, közösséghez tartozik. • Képes megkeresni a Bibliában Ruth könyvét, Ézsaiás és Jeremiás próféta könyveit. 	gondolatk, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével.
Bibliai történetek – Ószövetség	Ézsaiás próféta elhívása (Ézs 6)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Jeremiás próféta elhívása (Jer 1,1-10; 1,17-19)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Identitás, Ruth könyve, Ézsaiás, Jeremiás, próféta, elhívás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • Saját szavaival tudja megfogalmazni az elhívás fogalmát és tudjon a tanultak alapján példát mondani rá. • Ének 	
3. Tematikai egység		Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 16 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. • Tapasztalati élmények a következőkről: boldogság, kitartás, várakozás, elégedettség, gazdagság, szegénység, remény, reménytelenség, ítékezés, 	

		elfogadás, kirekesztés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése. • Önismeret fejlesztése játékok, beszélgetések alapján az elégedettségről, saját magunkról, a boldogságról, reményről és reménytelenségről. • A történetekhez tartozó korábbi tapasztalati élmények tudatosítása és a tanulók segítése abban, hogy mindezeket saját pozitív fejlődésük érdekében használják. • A boldogmondások segítségével keresztyén értékrend közvetítése és a tanulók bátorítása, annak életükbe való adaptálására. • Gazdasági nevelés, tudatos javakkal való élésre nevelés. • Rámutatás arra, hogy igazi reménye annak van, aki Istenben bíz, és Rá hagyatkozik. A tanulók bátorítása arra, hogy minden helyzetben merjenek Istenben reménykedni. • Erkölcsi ítélőképesség fejlesztése és ítélkezés, előítéletek helyett krisztusi elfogadásra nevelés. • A krisztusi elfogadás fogalmának és sajátosságainak megismertetése. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus a boldog életről tanít (Mt 5,3-10)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti háttérüket. • Önismerete fejlődik, saját szavaival meg tudja fogalmazni a következőket (példákat tud mondani rájuk) <ul style="list-style-type: none"> ○ boldognak lenni, ○ ki vagyok én, ○ ami elégedetté tesz, ○ reménykedés és reménytelenség, ○ ítélkező és előítéletes magatartás, ○ krisztusi elfogadás. • Szituációs játékok, beszélgetések által fölismeri, hogy milyen javai vannak, igyekszik ezekkel korosztályi szintjének megfelelően tudatosan élni. • Helyzettanulmányok, képelemzések révén keresi annak a lehetőségeit, hogyan tud segíteni azoknak, akiknek nálá kevesebbük van. 	<p><i>Történelem</i></p> <p>:</p> <p>- Az első és második világháború . Béke, háború, hadviselés. (Boldogok, akik békét teremtenek ... - Mt. 5,9a)</p> <p>- Gazdasági világválság az Egyesült Államokban és Európában (Mi tesz elégedetté? Hogyan bánjunk javainkkal – A bolond gazdag példázata).</p>
Isten utat mutat a mindennapokban	Boldog lehetek (Boldogmondások)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus a helyes sorrendről tanít (Lk 10,38-42)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus önmagáról tanít (Jn 6,35. 51; 8,12; 10,7-15; 11,25; 14,6; 15,1-2)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A tíz szűz példázata (Mt 25,1-13)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A bolond gazdag (Lk 12,16-21)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Mi tesz elégedetté? (A bolond gazdag, Lk 12,16-21)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan bánjunk a javainkkal?		
Isten utat mutat a mindennapokban	Nincs reménytelen helyzet (Jézus a tengeren jár, Mt 14,22-33)		
Bibliai történetek – Újszövetség 2	Jézus gyógyít: a kapernaumi százados szolgája (Lk 7,1-10)		
Bibliai történetek	Beszélgetés Jézussal:		

- Újszövetség	Nikodémusz (Jn 2,23-3,21)		
Isten közösséget formál	Ítélezés és a krisztusi elfogadás (A házasságtörő nő, Jn 8,1-11)		- Nemzetiszocializmus Németországban, Hitler a diktátor. A náci terjeszkedés kezdetei Európában. (Krisztusban tehát nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad... - Gal. 3,28 /Előítéletek és a krisztusi elfogadás/)
Isten közösséget formál	Előítéletek és a krisztusi elfogadás (Gal 3,28-29. Kornéliusz és Péter)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		boldogság, kitartás, várakozás, elégedettség, gazdagság, szegénység, remény, reménytelenség, ítélezés, krisztusi elfogadás, kirekesztés, példázat, boldogmondások, bolond gazdag példázata, javaink, házasságtörés, a tíz szűz példázata, Jézus „én vagyok” mondásai.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • A bolond gazdag példázatának, a boldogmondásoknak, a tíz szűz példázatának, Kornéliusz és Péter történetének korosztályi szintű ismerete. • Jézus „én vagyok” mondásai közül egy szabadon választott mondás memoriter szintű ismerete. • Ének 	

4. Tematikai egység	Élet az apostoli korban	Órakeret: 7 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek, élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. • Történelmi ismeretek Róma, a missziói utak, az első keresztyének és a vértanúság kapcsán. 	+ 1 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttér megismertetése. 		

<ul style="list-style-type: none"> • Az első gyülekezetek és az apostoli kor fő jellegzetességeinek megismertetése. • Pál apostol missziói útjainak megismertetése. • A misszió fogalmi tisztázása és a vágyakozás felébresztése Isten Igéjének hirdetése iránt. • A vértanúság fogalmának tisztázása és István vértanú példájának megismertetése. • István vértanú történetén keresztül a hitvalló lelkültre való rámutatás. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	Az apostolok korának fő jellegzetességei (1 óra)	<i>Történelem</i> : A gyarmatbir odalmak kialakulása . Misszió a gyarmatok on.
Bibliai történetek – Újszövetség	Hűség a hitben: István vértanú (ApCsel 6,1-15)	
Bibliai történetek – Újszövetség	Pál apostol missziói útjai (ApCsel 14,8-18; 16,1-10; 19,1. 23-40)	
Bibliai történetek – Újszövetség	Pál útja Rómába (ApCsel 27-28)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Apostoli kor, vértanúság, István, missziói utak, Róma, hajóút
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • Pál apostol és István vértanú személyének korosztályi szintű ismerete. • Pál apostol missziói útjai közül legalább három állomás ismerete. • Ének
5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 9 óra+ 3 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • Tapasztalati élmények, ismeretek a következőkkel kapcsolatban: környezetvédelem, gyász. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • Ünnepi hangulat megalapozása, bátorítás az egyházi ünneplésbe való bekapcsolódásra. • A „teremtés hete” fogalmának, tartalmának és jelentőségének megismertetése. A tanulók segítése, hogy keressék a kapcsolódási pontokat a „teremtés hetébe” való bekapcsolódáshoz. • A gyással kapcsolatos tapasztalati élmények tudatosítása és lelkipogondozói segítségnyújtás azok feloldásában. • Gyászolók vasárnapjának megismertetése. • Rámutatás arra, hogy Jézus Krisztus feltámadásával végső győzelmet szerzett a halál fölött. • A keresztnek, mint győzelmi jelképnek a tudatosítása. • A Szentlélek és pünkösd ünnepe közötti kapcsolat felmutatása. 		

• Húsvéti és pünkösti ünnepkör megismertetése.		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A teremtés hete	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és kortörténeti hátterüket. • Megismeri a teremtés csodálatos voltát és keresi annak a lehetőségeit hogyan lehet óvni és védeni a természetet. Ajánlott projekt: ismertető plakát készítése a teremtés hetére. • Részt vesz az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. • Képes saját szavaival (korosztályi szintjén) értelmezni a következőket: <ul style="list-style-type: none"> ○ teremtés hete, ○ gyászolók vasárnapja, ○ feltámadás, ○ a Szentlélek munkája. 	<p><i>Történelem</i></p> <p>:</p> <p>Népi történelem a második világháborúban. Megemlékezés a Holokauszt áldozatairól.</p> <p>A személyes szabadság korlátozása a kommunizmus diktatúrájának idején, a mindennapi élet az ötvenes években. Hétköznapi és ünnepek.</p>
Megemlékezés gyászolók vasárnapján: református reménységünk (Jn 11,25)		
Ünnepi készülődés a karácsonyra Ünnepeljünk együtt a református gyülekezettel		
Mária éneke (Lk 1,46-56)		
Jézus megkenetése Betániában (Jn 12,1-8)		
Jézus és Mária (Jn 20,11-18)		
Ünnepi készülődés a húsvétra		
Jézus 7 szava a kereszten (Mt 27,46; Lk 23,34-43. 46; Jn 19,26-27)		
Ezékiel látomása a csontok feltámadásáról (Ez 37)		
A Szentlélek munkálkodik: Kornéliusz (ApCsel 10)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Teremtés hete, gyászolók vasárnapja, Jézus családja, Jézus 7 utolsó szava a kereszten, Ezékiel, látomás, Kornéliusz, Szentlélek, húsvéti ünnepkör, pünkösti ünnepkör.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • A húsvéti és pünkösti ünnepkör fogalmi és tartalmi ismerete. • Ének 	

8. évfolyam

Kerettanterv által betervezett óraszám: 54

Helyi sajátosságok óraszám: 14 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret : 13 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Korábbi élmények a református gyülekezetek világáról, a Szentírásról és a Magyarországi Református Egyházzól. 	+ 7 óra
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p> <ul style="list-style-type: none"> A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. Naponkénti Isten előtti elcsöndesedésre, a Biblia olvasására nevelés. Az MRE felépítésének és fő szolgálati területeinek bemutatása. A határainkon túli magyarság területeinek és alapvető sajátosságainak megismertetése. A református egység (határainkon innen és túl) megélésére nevelés. Az önkéntesség lehetőségeinek bemutatása és az önkéntes feladatok vállalására nevelés. Református férfiak és nők példáin keresztül annak a bemutatása, hogyan lehet saját képességeinket Isten ügyéért használni. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten szól hozzánk	Isten naponta szól hozzám	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ismeri a következő fogalmakat, melyeket saját szavaival és példákkal képes értelmezni: misszió, önkéntesség, határainkon túli magyar reformátusság, példakép. Ismeri az MRE alapvető felépítését. Tudja, hogy melyik egyházmegyébe tartozik. Az MRE szolgálati területeinek megismerése során feltérképezi, hogy ő mely területekbe tud bekapcsolódni egyéni képességei, lehetőségei alapján. Önálló kutatómunka (vagy csoportmunka) keretén belül feltérképezi az anyaggyülekezetének 	<p><i>Gyülekezeti élet:</i></p> <p>Testvérgyülekezetek határainkon innen és túl.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>szövegért</p>
Isten utat mutat a mindennapokban	Ki vagyok én? Egy nemzethez tartozom		
Református keresztyénnek lenni	Isten népéhez tartozom. A református egyház felépítése		
Református keresztyénnek lenni	Gyülekezetem élete és működése ma		
Református keresztyénnek lenni	Reformátusok határainkon túl		

	<p>Kapcsolataink más református iskolákkal</p> <p>Az ifjúsági csoport alkalmán való részvétel</p> <p>Aktív bekapcsolódás az Olvasókör összejövetelébe</p>	<p>életét és szolgálati területeit, melyet bemutat.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ajánlott projekt: legalább 1 hétig igeolvasó napló vezetése egyénileg azokról a gondolatokról, melyek a napi igeolvasás során megfogalmazódtak a diákokban. Az naplóban összegyűjtött gondolatok megosztása az osztálytársakkal nem kötelező. 	<p>és, szövegelemzés</p> <p><i>Földrajz:</i></p> <p>A Kárpát-medence magyarok által lakott területeinek meghatározása.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>A trianoni békediktátum, országvesztés.</p> <p>A határon túli magyarság sorsa a két világháború között.</p> <p>Kisebbség, nemzetiség.</p>
Isten közösséget formál	Áldássá lenni: Önkéntesség a Magyar Református Egyházban		
Református keresztyénnek lenni	Férfiak Isten szolgálatában: Kiss Ferenc, Ravasz László, Martin Luther King		
Református keresztyénnek lenni	Nők Isten szolgálatában: Zsindelyné Tüdős Klára; példaképek a környezetünkben		
Református keresztyénnek lenni	A MRE missziós tevékenysége		
Református keresztyénnek lenni	Misszionáriusok régen és ma; Molnár Mária		
Isten utat mutat a mindennapokban	Tovább Istennel (Évzáró óra)		

			<i>Informatika:</i> Adatok gyűjtése interneten a kapcsolódó személyekről.
Kulcsfogalmak/ fogalmak		MRE, egyházközség, egyházmegye, egyházkerület, önkéntesség, példakép, misszió, misszionárius.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • Ravasz László vagy Kiss Ferenc személyének és munkásságának korosztályi szintű ismerete. • A misszió fogalmának korosztályi szintű ismerete. • Fel tud sorolni legalább két országot, ahol magyar református gyülekezetek vannak. • Ének 	

2. Tematikai egység		Isten formáló kezében	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek, élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. • Tapasztalati élmények, ismeretek a következőkről: férfinak vagy nőnek lenni, lelkiismeret, szeretet, TV és hatásai, a számítógép és hatásai, Internet. 	+2 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek, személyek és alapvető kortörténeti háttérük ismerete. • Önismereti fejlesztés a következő területeken: férfiként és nőként a szolgálatban, a szeretet megélése az emberi kapcsolatokban. • Etikus és tudatos számítógép és Internethasználatra nevelés. • Tudatos médiahasználatra és médiakezelésre nevelés. • A lelkiismeret fogalmának életközponitú példák által történő tisztázása. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Ki vagyok én? Férfi vagyok – nő vagyok (Bevezető óra)	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz kapcsolódó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti háttérüket. 	<i>Magyar nyelv és irodalom</i> :
Bibliai történetek	Férfiként Isten ügyéért:		

– Ószövetség	(Gedeon, Bír 6-7)	<ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a lelkiismeret fogalmát, melyet képes a saját szavaival értelmezni. • Bibliai alapokon példákat tud mondani arra, hogyan lehet a férfi és női mivoltát megélni az Isten ügyéért való munkálkodásban. • Példákon keresztül meg tudja fogalmazni, hogy mit jelent a tudatos TV, média- és Internethasználat. • Példákat tud mondani arra, hogyan jelenítheti meg keresztyén értékrendjét a virtuális világban is. • Példákat tud mondani arra, hogyan nyilvánulhat meg a szeretet az emberi kapcsolatokban (pl. család, párkapcsolat, iskola) • Önállóan meg tudja keresni a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. 	<p>A média társadalmi szerepe, használata</p> <p>A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a média hírei és a környezetben tapasztalt valóság összehasonlítása.</p> <p>A média, mint hatalmi ág. A nyilvánosság szerepe a közéletben.</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>A virtuális</p>
Bibliai történetek - Újszövetség	Nőként Isten ügyéért: Mária és Márta (Lk 10, 38-42)		
Isten utat mutat a mindennapokban	A szeretet arcai (1Kor 13)1		
Isten szól hozzánk	A lelkiismeret, mint tükör		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten formáló kezében: Jeremiás a fazekasnál (Jer 18,1-11)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Szemben a képernyővel (beszélgetés a média hatásairól)		
Isten utat mutat a mindennapokban	A számítógép és az Internet világa		
	Látogatás a Kazinczy Mauzóleumba és a Magyar Nyelv Múzeumába Széphalomba		

			világ. <i>Vizuális kultúra:</i> Érzelmet kifejező magyarázó képek, rajzok (piktogram, smiley az Interneten).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	férfi, nő, nemi identitás, szolgálat, szeretet arca, szeretettípusok, szeretetnyelvek, fazekas, média hatásai, számítógép, virtuális világ, Internet, TV, nyomtatott sajtó		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Képes értelmezni és példákat mondani a média, a számítógép és az Internet pozitív és negatív hatásaira. • 1Kor 13 memoriter szintű ismerete. • Ének 		

3. Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 24 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. • Tapasztalati élménye és ismeretek a következőkről: áldás, jövőkép, félelem, pályaválasztás, szenvedés, egyedüllét, elhagyatottság érzés, kitaláltság. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek, példázatok és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése. • Narratív interpretáció fejlesztése a példázatok közös értelmezése során. • Önismeret fejlesztése a következő területeken: egyéni képességek, jövőkép, pályaválasztás, egyéni értékrend. • A tudatos tanulói pályaválasztás segítése. • Testi és lelki tisztaságra nevelés. • A bűnvallás és a bűnvalló imádság fogalmának tisztázása, az egyházi életben használt bűnvalló 		

imádságok bemutatása. <ul style="list-style-type: none"> • Annak a tudatosítása, hogy a hit tudatos és folyamatos döntést igényel. • Erkölcsi ítélőképesség fejlesztése az élet értékének témakörében. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: só és világosság (Mt 5,13-16)	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket, példázatokat és alapvető kortörténeti háttérüket. • Önállóan meg tudja keresni a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. • Saját szavaival képes értelmezni az órai közös munka során a példázatokat. • Részt vesz az önismereti egyéni és csoportmunkában, mely során összegyűjti a pályaválasztással kapcsolatos kérdéseit, vágyait, félelmeit, egyéni képességeit és lehetőségeit. • Kiselőadás során bemutat egy általa szimpatikusnak talált pályaképet. • Képes értelmezni a bűnvalló imádság fogalmát és ismeri az úrvacsorai bűnvalló imádságot. • Képes példák révén, saját álláspontja mellett érvelve, a saját szavaival megfogalmazni a következőket <ul style="list-style-type: none"> ○ mit jelent az élet értéke egy nehéz élethelyzetben, ○ tiszta élet. 	Történel em, társadal mi és állampol gári ismerete k: Társadal mi szabályo k. Magyar nyelv és irodalom : A tanult irodalmi alkotás okból ismert szereplő k jellemáb rázolása, pályakép ek felvázoló sa. <i>Biológia:</i> Szépség, erő, egészség . A
Isten közösséget formál	Áldásnak lenni mások számára (Só és világosság)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A talentumok példázata (Mt 25,14-30)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Mennyit érek? (A talentumok példázata)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Merre tovább? Jövőképek, pályaválasztás		
Isten utat mutat a mindennapokban	Pályaválasztás: református iskolák ma		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus hív: a gazdag ifjú (Lk 18,18-27)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: Búza és konkoly példázata (Mt 13,24-30. 36-43)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A szőlőmunkások példázata (Mt 20,1-16)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus gyógyít: A megszállott fiú meggyógyítása (Mk 9,14-29)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tisztaságot akar: A templom megtisztítása (Jn 2,13-24)		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A bűnvalló imádság		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megszólít: a samáriai asszony (Jn 4,1-		

	42)		fogyatékkal élő emberek. A fogamzástól az elmúlásig.
Isten utat mutat a mindennapokban	Egyedül a szenvedésben? (Gyógyítás a Bethesda tavánál, Jn 5,1-15)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Az élet értékes (öngyilkosság, eutanázia, stb.)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		példázat, só és világosság, gazdag ifjú, gazdagság, búza és konkoly, talentum, szőlőmunkások, megszállott, pszichés betegségek, tisztaság, bűnvalló imádság, úrvacsorai bűnvalló imádság, samáriai, szenvedés, elhagyatottság, élet értéke, öngyilkosság, eutanázia, abortusz, pályaválasztás, jövőkép	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • A talentumok példázatának, a búza és a konkoly példázatának, valamint a gazdag ifjú történetének korosztályi szintű ismerete. • A Mt 5,13-16 memoriter szintű ismerete. • Az úrvacsorai bűnvalló imádság memoriter szintű ismerete. • Ének 	

4. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret : 8 óra +5 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • Előzetes ismeretek az ünnepkörökről, adventről, feltámadásról. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • Az egyházi év ünnepköreinek és ünnepeinek, valamint azok tartalmának a megismertetése. • A második advent fogalmának tisztázása, az első és második advent közötti összefüggésre való rámutatás. • A feltámadással kapcsolatos keresztyén látásmód összegzése. • A Szentlélekkel kapcsolatos keresztyén látásmód összegzése és a Szentlélek mindennapi életben való munkájára való rámutatás. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási

		pontok
Az első és a második advent (Jel 22,6-21)	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti hátterüket. • Részt vesz az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. Ajánlott projekt: a karácsony, húsvét, pünkösd fő üzenetének ábrázolása montázs vagy plakát készítésével. • Képes értelmezni az első és második advent fogalmát. • Ismeri az egyházi év ünnepeit és ünnepköreit. • Képes értelmezni a feltámadás fogalmát és annak tartalmát csoportmunka során, kreatív módon közvetíti. • Önállóan meg tudja keresni a témakörhöz tartozó bibliai ígehelyeket. 	<i>Hon- és népismert:</i> Magyar népszokások. <i>Vizuális kultúra:</i> Érzelmek kifejezése képzőművészeti alkotásokon (pl. Munkácsy Krisztus trilógiája)
Ünnepi készülődés a karácsonyra		
Szolgálattevés a helyi kórház gyermekosztályán		
Jézus Heródes előtt (Lk 23,6-12)		
Tanítás a feltámadásról (1Kor 15)		
Ünnepi készülődés a húsvétra		
Az egyházi év ünnepei		
Ünnepi készülődés a pünkösdre		
Konfirmációi főpróba		
A Szentlélek munkálkodik: A Lélek gyümölcse (Gal 5,16-25)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	első advent, második advent,	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Gal 5,22-23 memoriter szintű ismerete. • Az egyházi év ünnepköreinek, ünnepeinek és azok tartalmának ismerete. • Ének 	

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés, minősítés a hatályos köznevelési törvénynek megfelelően első történik. 5-8. évfolyamon a hitoktató a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szöveges értékelés kíséri. Az érdemjegyekről az iskola a tanulót, és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíti.

A tanultak ellenőrzése és értékelése sokrétű módszertani skála alkalmazása révén történik. A számonkérés alapja a kerettantervben rögzített, és a tematikai egységeknél is szereplő, az adott év tananyagához tartozó minimális követelmények rendszere. Formáit tekintve az értékelésnek része:

- Minden új témához kapcsolódóan egy megelőző felmérés a tanuló előzetes tudásáról. Mivel az iskolánk tanulócsoportjainak összetétele vegyes, ezért a hitoktatónak tekintettel kell lennie arra, hogy az osztály egy része egyházi óvodából érkezik, mások egyéb köznevelési intézményekben vagy az egyházközség területén

részesültek hit- és erkölcsstan oktatásban és ezeknek megfelelő előképzettséggel rendelkeznek. Az osztályokban vannak olyan tanulók is, akik sem hit- és erkölcsstan oktatásban nem vettek részt, sem pedig gyülekezeti kötődésük nincs. Az aktuális témával való ismeretek előzetes felmérése során a hitoktátónak szem előtt kell ezt tartania.

- A tanulói tevékenység megfigyelése az órán kifejtett, illetve a tanítási órán kívüli projektek elvégzése során.
- Szóbeli értékelés a kérdésekre adott válaszok, összefüggő feleletek, referátumok, szóbeli beszámolók alapján.
- Írásbeli munka értékelése írásbeli beszámolók, feladatlapok, témazárók, tesztek által.

Mindezek alapján az értékelés alapelvei:

- A gyermek iránti tiszteletet az értékelés során is meg kell adni. Ennek a tiszteletnek a megnyilvánulása, hogy a katechéta figyelembe veszi a tanulók adott életkorhoz kapcsolódó vélhető és tipikus valamint egyéni sajátosságait, speciális igényeit (pl. siket, látássérült, hallássérült, stb.).
- Az értékelés során a katechéta törekszik a pozitív hangvételő, nevelő jellegű, lehetőség szerint bátorító, biztató és fejlődést segítő megfogalmazásra és értékelésre, melynek célja, hogy a tanuló az adott területen, témakörön belül fejlődjön.
- Az értékelés során a hitoktató objektivitásra törekszik, nem a tanuló személyes véleményét, hanem az elsajátított ismereteket, összefüggéseket, illetve a mérhető pontokat értékeli.

Az iskola egyedi értékelési szempontjai:

- Iskolánkban minden héten egy alkalommal közös istentiszteleten vesznek részt iskolánk tanulói. A diákok részvétele ezen az alkalmon kötelező. A tanulók istentiszteleten történő részvételét az osztályfőnök ellenőrzi és vezeti. Ha a tanuló két osztályzat között áll, az áhítatokon rendszeresen részt vevő diákoknak (félévenként maximum két hiányzás vagy késés) javasolt a jobb osztályzat, míg a félévente legalább öt vagy több alkalommal mulasztó diákok esetében a hitoktató dönthet a kisebb osztályzat mellett. A hiányzások számába nem számít bele a betegség miatti igazolt mulasztás.
- 8. évfolyam végén minden tanuló vizsgát tesz hit- és erkölcsstanból. A vizsga jegye egy záró dolgozat jegyével egyenértékű, mely az év végi osztályzatba beleszámít.

7. Függelék

A református hit- és erkölcsstan tantárgy esetében az iskola minden évben az MRE által elfogadott és jóváhagyott *Református hit- és erkölcsstan tankönyvjegyzék* könyveiből és tanulói segédleteiből választ a diákok számára.

A hittankönyvek és ajánlott segédletek hatályos jegyzéke a hit- és erkölcsstan helyi tanterv mellékleteként megtalálható.

Hon- és népismeret 6. évfolyam

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

5-8. évfolyam: általános tantervű tanulócsoportok osztálykeretek között

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
6.	1	34	27	7

A helyi tanterv alapját képező kerettanterv: Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára – **Hon- és népismeret**

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Timkóné Szabó Eszter

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: Mészáros Csaba igazgató

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Az én világom	6	-1 +1	6
Találkozás a múlttal	20	-2 +2	20
Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	8	-4 +4	8
	34	-7 +7	34

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Az én világom	<i>Zemplén természeti értékeinek feltárása, a szőlő és borkultúra kialakulása</i>	1
Találkozás a múlttal	<i>A helyi néptáncgyűttes hagyományörző tevékenységének megismerése</i> <i>A református valláshoz kapcsolódó ünnepeink kialakulása, hagyományok, szokások őrzése</i>	2
Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	<i>Zemplén Tájvédelmi Körzet tanösvényeinek, látnivalóinak, növény- és állatvilágának megismerése.</i> <i>Református emlékek szűkebb környezetünkben.</i> <i>Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása.</i> <i>A sátoraljaiújhelyi Magyar Kálvária kialakulásának története, a stációk nyomon</i>	4

	<i>követése.</i>	
	Összesen:	7

Tantárgyi bevezető

A hon- és népismeret tartalmazza a népünk kulturális örökségére leginkább jellemző sajátosságokat, nemzeti kultúránk nagy múltú elemeit, a magyar néphagyományt. Teret biztosít azoknak az élményszerű egyéni és közösségi tevékenységeknek, amelyek a család, az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza, a Kárpát-medence, a magyar nemzet és a Magyarországon élő népek megismeréséhez, megbecsüléséhez, velük való azonosuláshoz vezetnek. Segíti a közösségi, nemzeti azonosságtudat kialakítását. Megalopozza és áthatja a különböző tanítási területeket. Rendszerezett ismeretanyagként lehetőséget teremt a magyar népi kultúra értékeinek megismerésére, a különböző kultúrákat, a környezet értékeit megbecsülő és védő magatartás, illetve a szociális érzékenység kialakítására.

A tanulók felfedezik, hogy a nemzedékeken át létrehozott közösségi hagyomány összeköti őket a múlttal, és segít nekik eligazodni a jelenben. Felismerik, hogy az emberiség évezredek óta felhalmozódott tapasztalatai a legegyszerűbb és éppen ezért a legfontosabb mindennapi kérdésekre adott gyakorlati válaszok tárházai. Megértik, hogy a néphagyomány az általános emberi értékek hordozója, ezért ismerete az általános műveltség része.

A tantárgy megalopozza a tanulók nemzeti önismeretét, nemzettudatát, a tevékeny hazaszeretetet. Tudatosítja a tanulóknak, hogy először minden népnek a saját hagyományait, nemzeti értékeit kell megismernie, hogy azután a nemzetiségek, a szomszéd és rokon népek, valamint a világ többi népének kultúráját, az egyetemes értékeket, a köztük lévő kölcsönhatást is megérthesse. Ösztönöz a szűkebb és tágabb szülőföld, a magyar nyelvterület és a Kárpát-medence hagyományainak és történelmi emlékeinek felfedezésére, a még emlékezetből felidézhető vagy az élő néphagyományok gyűjtésére. Lehetőséget biztosít a Határtalanul! programban történő részvétel néprajzi megalopozásához. Bővíti a tanulók művelődéstörténeti ismereteit, erősíti a hagyományőrzést, kultúránk, nemzeti értékeink megbecsülését. Értékrendjével hozzájárul a tanulók értelmi, érzelmi, etikai és esztétikai neveléséhez, a természettel való harmonikus kapcsolatuk kialakításához és a társadalomba való beilleszkedésükhöz.

A tanítás során – pedagógiai és néprajzi szempontok szerint kiválasztott hon- és népismereti, néprajzi forrásanyagok felhasználásával – minél több lehetőséget kell teremteni a néphagyományok élményszerű megismerésére.

A tananyag témakörei az ismeretek egymásra épülésével, rendszerben történő megjelenítésével lehetővé teszik, hogy a tanulók megismerjék, megértsék a hagyományos gazdálkodó életmód szemléletét, amely a természettel való harmonikus együttélésre alapult, valamint a polgári értékeken alapuló városi életforma sajátosságait is. Mintát kapnak a közösségi életforma működésére, az egymásnak nyújtott kölcsönös

segítség megvalósítható formáira Részesei lehetnek a játékok segítségével történő nevelés folyamatának, amely életkori sajátosságaiknak megfelelően nyújt mintát a családon belüli szerepek, feladatkörök elsajátítására.

A tantárgy tanulási eredményeinek követésére a fejlesztő szöveges értékelés is alkalmazható a Nat-ban meghatározott szabályok szerint. Fontos szerepet kap az önértékelés, a társak értékelése, a csoportban történő reflektív értékelés, amelynek alapját képezi többek között az önálló ismeretelsajátítás keretében végzett gyűjtőmunka, forráselemzés, illetve a kooperatív tevékenységekben való részvétel is.

Összegző értékelés a mindenkor hatályos jogszabályoknak megfelelően alkalmazható (ötfokozatú skálán értelmezett érdemjeggyel) a témakörökhöz kapcsolódó ismeretek elsajátítását ellenőrző feladatsorok esetében, amelyek nem tanórán teljesítendő felmérések, hanem otthoni kutatómunkára, az ismeretek önálló alkalmazására épülő, a tanulási motivációt élénkítő feladatok.

A hon- és népismeret tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tanuló egyéni tanulási utakon, belső motivációval, önszabályozó stratégiák alkalmazásával jut el a nemzeti múlt, a szülőföld értékeinek megismeréséhez, a hagyományos népi élet és a népszokások megismeréséhez, a táji jellegzetességek felfedezéséhez. Az aktív tanulást önállóan, valamint másokkal is együttműködve alkalmazza céljai megvalósítása érdekében. Tanári iránymutatással, segítséggel képes a hiteles források feldolgozására, a lényegkiemelésre. Mások véleményének, egyéni tapasztalatainak megismerésével fejlődik vitakultúrája, hálózati csoportos tanulási képessége.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló saját tapasztalatainak megosztása, önállóan gyűjtött információinak közvetítése, vitahelyzetekben való megszólalása, érvelése során a kommunikációs helyzetnek megfelelően alkalmazza anyanyelvi kompetenciáit, tanult viselkedési mintáit. Az információcsere változatos területeken valósulhat meg, a hagyományos auditív és vizuális csatornák mellett a digitális lehetőségek alkalmazásával. Kommunikációközpontú helyzetgyakorlatokban, játékszituációkban (színhátékszerű népszokások, köszöntők, mondák, mesék, népdalok, népi játékok, mondókák) alkalmazni tudja az elsajátított kötött nyelvi formájú és improvizatív szövegeket.

A digitális kompetenciák: A tanuló információk gyűjtéséhez és rendszerezéséhez a könyvtári dokumentumok mellett forrásként használja az elektronikusan elérhető szakirodalmat, képgyűjteményeket (múzeumok online adatbázisait). Digitális kompetenciáit változatos helyzetekben és szerepekben, önállóan és másokkal is együttműködve, céljai megvalósítása érdekében tudja alkalmazni. A digitális kultúra tantárgy keretében elsajátított ismereteit felhasználva mutatja be a választott témát.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló elsajátítja a hon- és népismeret alapfogalmait; információkat, tényeket, adatokat gyűjt, válogat, önállóan vagy társaival együttműködve rendszerez. Összehasonlítja a természeti környezet által meghatározott életmódbeli különbségeket, a közösségi szerepeket, a kölcsönös segítségnyújtáson alapuló társas munkavégzés jelenségeit, összefüggéseket állapít meg, következtetéseket, magyarázatokat fogalmaz meg.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló érveit, gondolatait, véleményét szabadon kifejti, ugyanakkor nyitott a pedagógus útmutatásaira, társai észrevételeire, amelyek hatására álláspontját rugalmasan kezeli, korábbi döntéseit felülbírálja, módosítja. Fejlődik, alakul az önismerete-énképe, nyitottá válik a másik ember élethelyzete iránt. A társas tanulás folyamatában együttműködve gyűjt információkat, elemez forrásszövegeket, készít bemutatókat, megosztja véleményét, érvel álláspontja mellett. Aktívan részt vesz a köszöntők vagy színjátékszerű népszokások élményszerű elsajátításában, bemutatásában.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló megtanulja értékékként kezelni, hogy saját gondolatai kifejezését és mások véleményének befogadását sokféle szempont alapján tudja megvalósítani. Önállóan és a társaival történő együttműködés során alkotója lesz a felfedezett lokális értékeket bemutató leírásoknak, képi illusztrációknak, maketteknek. Kreatív alkotásokat tud létrehozni, valamint alkalmazza a művészi önkifejezés elemeit a tanult népművészeti motívumok és alkotások segítségével a szülőföld értékeinek megőrkítése során. Az elsajátított köszöntők, dramatikus népszokások, népdalok, népi játékok megjelenítésében törekszik a hagyományhű előadásmód megtartására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló nyitottá válik a foglalkozások, mesterségek megismerésére, a munkavégzésben rejlő fejlődési folyamatok, az alkotó tevékenység személyiségfejlesztő hatásának felismerésére. Fejleszti kreativitását, képzeletét, problémamegoldó és mérlegelő gondolkodását a megismert hagyományos munkafolyamatok saját korának munkafolyamataival történő összehasonlító elemzése során. A tanuló felelősséget érez munkavégzésének eredményéért és minőségéért, értékesnek tartja a másokkal való együttműködést.

Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

5–8. évfolyam

A hon- és népismeret tantárgy a régebbi korok – különös tekintettel a 19-20. század fordulójára – jellemző városi és falusi életet mutatja be, középpontba helyezve a mindennapi tevékenységeket, az ünnepi szokásokat, valamint ezek táji eltéréseit. Ennek a tanulási folyamatnak a lokális értékek megismerése ad keretet. A szülőföld honismereti, népismereti jellemzőiből kiindulva körvonalazódik a magyar népi kultúra

sokszínű világa, majd ismét visszatér a szülőföldre. A tanév során megszerzett sokféle tudás és tapasztalat tükrén keresztül nyílik lehetőség a helyi értékek, hagyományok újbóli értelmezésére.

A tananyag épít az általános iskola korábbi évfolyamain tanult magyar nyelv és irodalom, ének-zene, vizuális kultúra, valamint testnevelés tantárgyakban megjelenő népköltészet, népzene, népművészet és néptánc ismeretekre. A tanulók előzetes tudásának figyelembevételével bővíti tovább a népi kultúra területeit. A rendszerbe foglalt ismeretanyag támogatja a meglévő tudáselemek aktivizálását, az új ismeretek rögzítését.

A tananyag központi eleme a néphagyományok élményszerű megismerése, amelyben a tanulók cselekvő és alkotó módon vesznek részt, tapasztalati úton és személyes élményeken keresztül is jutnak el az elméleti ismeretekig, az összefüggések meglátásáig. A tanulói munkaformák között kiemelkedő szerepet kap a kooperatív csoportokban történő együttműködés. A pedagógusnak a tanulási folyamat koordinálása mellett törekednie kell az önszabályozó tanulás kiépítésére, a belső motiváció növelésére, melyben fontos szerepet játszik a személyes érintettség. Ezért minden témakörben jelentős szerepe van a tanulók önálló gyűjtőmunkájának és az erre épülő tudásmegosztási gyakorlat erősítésének, a prezentációs készség fejlesztésének.

Egy-egy témakör komplex megismerése, élményszerű feldolgozása megvalósítható témahetek, tematikus hetek vagy projektnapok keretében is, amelyek lehetővé teszik az ismeretek többféle kontextusban történő vizsgálatát.

Ajánlott témák témahetek, tematikus hetek, projekt napok:

- 1./ A lokális értékek felfedezése: Szülőföldünk értékei
- 2./ A közösségi élet működésének megismerése. Pl. Közösségi alkalmak: társas munkák, vásár
- 3./ Ünnepek a családban és a közösségben: Pl. Karácsonyi népszokások
- 4./ Hungarikumok

A tanév során legalább egy alkalommal ajánlott ellátogatni a helyi vagy a közelben elérhető tájházba vagy szabadtéri néprajzi múzeumba, hogy a tanulók autentikus környezetben találkozzanak a tárgyi kultúrával, és külső szakértői tudás igénybevételével részt vehessenek múzeumpedagógiai foglalkozáson.

A hon- és népismeret tantárgy alapóraszám: 34 óra.

Tematikai egység	Az én világom (-1 óra; +1 óra)	Órakeret 6 óra + 1 óra
------------------	--------------------------------	------------------------------

Tevékenységek	Fejlesztési feladatok és ismeretek
<ul style="list-style-type: none"> – Családfa készítése a rokoni viszonyok, elnevezések alkalmazásával – Családi történetek gyűjtése, mesélése a nagyszülők, dédszülők gyermekkorából. – A megismert családi történetek megosztása <ul style="list-style-type: none"> – az önkéntesség betartásával – az osztályközösséggel – A felmenő családtagok, rokonsághoz tartozó személyek életének időbeni behatárolása, családi időszalag készítése – A helyi hagyományok megismerése, feldolgozása krónikaírással. – A településre jellemző mesterségek összegyűjtése, rendszerezése valamilyen grafikai szervező segítségével – A közvetlen környezet értékeinek feltárása páros vagy csoportmunkában: épített örökség elemeinek makett formájában történő elkészítése, tabló a természeti értékekről. Az emlékhelyek gondozása. – <i>Zemplén természeti értékeinek feltárása, a szőlő és borkultúra kialakulása</i> 	<p>A családtagok, a közösség emberi értékei iránti érzékenység fejlesztése</p> <p>Ok-okozat összefüggések felismertetése</p> <p>Kommunikációs készség fejlesztése</p> <p>Az önálló ismeretszerzés erősítése</p> <p>Hagyományos szerepek megismertetése a családban.</p> <p>A nemzedékek közötti távolság csökkentése</p> <p>Az önálló ismeretszerzésben való jártasság növelése</p> <p>Ismeretek megosztási készségének fejlesztése</p> <p>Véleményalkotás gyakorlatának erősítése</p> <p>Családi történetek, családfa</p> <p>Szomszédság, rokonság fogalma, rokoni viszonyok, elnevezések</p> <p>A település jellegzetes mesterségei</p> <p>Nagyszüleink, dédszüleink és a régebbi korok világának erkölcsi normái</p> <p>A lakóhely épített és természeti környezetének adottságai, helytörténete, néphagyományai</p>
Fogalmak	<p>család, rokon, közösség, helyi értékek, helytörténet, mesterség, foglalkozás, norma, épített környezet, természeti környezet, fenntarthatóság</p>
<p>TANULÁSI EREDMÉNYEK</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>megtapasztalja a legszűkebb közösséghez, a családhoz, a lokális közösséghez való tartozás érzését;</p> <p>megismeri a közvetlen környezetében található helyi értékeket, felhasználva a digitálisan elérhető adatbázisokat is.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>nyitottá válik a családi és közösségi értékek befogadására;</p> <p>megbecsüli szűkebb lakókörnyezetének épített örökségét, természeti értékeit, helyi hagyományait;</p> <p>önálló néprajzi gyűjtés nyomán, digitális archívumok tanulmányozásával bemutatja</p>	

szülőföldje hagyományos értékeit.

Tematikai egység	Találkozás a múlttal (- 3 óra; +3 óra)	Órakeret 20 óra + 2 óra
Tevékenységek	Fejlesztési feladatok és ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Tanulmányi kirándulás néprajzi tematikájú kiállítás megtekintésével (például Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum) – A szűkebb és tágabb lakóhely életmódja és a háztípusai történeti változásainak elemzése fényképek, korabeli leírások alapján – A természeti körülmények, a rendelkezésre álló építési anyagok és a különböző háztípusok kialakulása közötti összefüggések ábrázolása térképen. Egy-egy tájegységhez kapcsolódó háztípus grafikus ábrázolása – Az évszázaddal korábbi idők családon belüli, korosztályok és nemek szerinti munkamegosztás összehasonlítása a mai kor feladataival: heti munkaterv készítése saját, családon belüli feladatokkal, a munkaterv egy-egy kiválasztott elemének előadása – Népi játékok élményszerű elsajátítása: sport jellegű, mozgásos játékok, párválasztó játékok megtanulása és eljátszása – Audiovizuális és írott néprajzi forrásanyagok feldolgozása grafikai szervezők segítségével – A különböző jeles napokhoz, keresztény ünnepi szokásokhoz kapcsolódó témanap, tematikus hét vagy témahét szervezése, tablókészítéssel, kiválasztott ünnephez 	<p>Ok-okozat összefüggések felismertetése Kommunikációs készség fejlesztése Az önálló ismeretszerzés erősítése A környezettudatos szemlélet fejlesztése Az életmódot befolyásoló természeti tényezők megismerésének bővítése A változások felismerésének erősítése A szerepbe lépés képességének fejlesztése</p> <p>A paraszti háztartás Az egymásra utaltság, a közösen végzett munka jelentőségének megismerése A lakókörnyezet funkciójának megértése Mesterségek megismerése nyomán a fizikai munka megbecsülése, értékelése A magyarok és a magyarországi nemzetiségek házáinak külső jellegzetességei, táji különbségei A konyha és az ételkészítés eszközei A szoba berendezése, bútorzata A családon belüli munkamegosztás</p> <p>Ünnepek, jeles napok A keresztény ünnepek a népi hagyományokban: Őszi jeles napok, ünnepek Karácsonyi ünnepkör, köszöntők, színjátékszerű szokások Farsangköszöntők, maszkos alakoskodások, iskolába toborzó szokások Nagyböjt, böjti játékok, húsvéti ünnepkör</p>	

<p>kapcsolódó szokások hagyományhű, dramatikus megjelenítésével</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>A református valláshoz kapcsolódó ünnepeink kialakulása, hagyományok, szokások őrzése</i> – A kalendáriumi szokásokhoz kapcsolódó szokásokról, tevékenységről előadás készítése pl. termés- (pl. lucabúza ültetés), férj- (pl. András napi böjtölés), időjárásjóslás (pl. hagymakalendárium); – Egyéni vagy csoportos munkában népi kalendárium készítése az ünnepekhez, jeles napokhoz, társas munkákhoz kapcsolódó szokások rövid képi és szöveges bemutatásával, felhasználva a digitális technológia lehetőségeit – Képzelt élménybeszámoló készítése egy, a szűkebb vagy tágabb lakóhelyhez kapcsolódó hagyományos közösségi, ünnepi alkalomról <p>A fonó, a kukoricafosztó vagy egyéb a társas munka szokásainak dramatikus feldolgozása a kapcsolódó játékok felelevenítésével, meséléssel, közös énekléssel</p> <p>Helyi vőfélyversek gyűjtése, gyermeklakodalmas eljátszása</p> <p><i>A helyi néptáncgyűttes hagyományörző tevékenységének megismerése</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Vásári témanap, tematikus hét vagy témahét keretében portékák elkészítése, vásári kikiáltók megtanulása, a vásári forgatag megjelenítése, az alku eljátszása, vásári élmények megosztása az osztályközösségben. – Vásári életképek bemutatása plakát vagy képregény készítésével – Az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó szokások néhány jellegzetességének összehasonlítása a mai korral irodalmi szemelvények alapján – A szülőföld vagy egy választott táj jellegzetes népviseletének megismerése 	<p>szokásai</p> <p>Májusfaállítás, pünkösdi szokások</p> <p>Szent Iván-napi szokások, nyári jeles napok, A közösségi alkalmak (vásárok, pásztorünnepek, búcsúk) és jelentőségük a hagyományos közösségi életben</p> <p>Keresztelő, népi játékok, gyereklakodalom</p> <p>Leány-, legényélet jellegzetességei, szokásai</p> <p>A lakodalom, lakodalmi szokások</p> <p>Életmód</p> <p>A társas munkák és gazdasági, társadalmi jelentőségük</p> <p>A munkaalkalmakhoz (aratás, szüret, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó) kapcsolódó szokások és játékok</p> <p>Hétköznapi és ünnepi viselet</p> <p>Hagyományos paraszti ételek</p> <p>A népi táplálkozás jellemzői</p> <p>A gazdálkodó ember legfontosabb munkái</p> <p>Gyermekjátékok</p> <p>A városi életforma sajátosságai és változásai a 19-20. században</p> <p><i>A diákélet jellemző pillanatai a 19-20. században</i> (abban az esetben ajánlott, ha a tantárgy a 8. évfolyamon kerül megszervezésre)</p>
---	--

<p>eredeti ruhadarabok, fotók vagy múzeumlátogatás segítségével.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A hétköznapi viselet elemeinek összehasonlítása a gyerekek ruházatával képek alapján. A hasonlóságok és a különbségek megfogalmazása <p>A hagyományos paraszti táplálkozás jellemzőinek és a gyerekek étkezési szokásainak összevetése heti étrend készítésével.</p> <p>Gyermekmondókák gyűjtése</p> <p>Digitális archívumok segítségével régi képek gyűjtése, majd életképsorozatok összeállítása a városi életforma jellegzetességeiről a 19-20. század fordulóján pl. kávéház, piac, hivatal, színház</p> <ul style="list-style-type: none"> – A kor városi életformáját bemutató irodalmi szemelvények feldolgozása csoportmunkában 	
<p>Fogalmak</p>	<p>jurta, veremház, egysejtű ház, többosztatú ház, falazat, tetőtartó szerkezet, tetőformák, konyhai cserépedény, sparhelt, munkasarok, szentsarok, munkamegosztás;</p> <p>ünnepek, jeles nap, böjt, advent, köszöntő szokások, lucázás, kántálás, betlehemezés, bölcsöske, regölés, aprószentek napi vesszőzés, háromkirályjárás, iskolába toborzó szokások, böjti játékok, kiszehajtás, villőzés, húsvét, zöldágjárás, komatálküldés, májusfaállítás, pünkösddőlés, pünkösdkirályné-járás, nyári napforduló, kaláka, pásztorünnep, búcsú, gyereklakodalom, leányélet, legényélet, lakodalom;</p> <p>szántás, vetés, aratás, szüret, szilaj és félszilaj pásztorokodás, fonás, szövés, fonó, ing, gatyka, pendely, szoknya, kötény, ünnepi viselet, böjtös nap, kenyérsütés, téli étrend, nyári étrend, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó, vásár, körjáték, utánzó játék, eszközös játék, sport jellegű játék, gyermekfolklór, népi játék, kávéház, kaszinó, „korzózás”, polgár, munkás, értelmiség, keresztelő</p>
<p>TANULÁSI EREDMÉNYEK</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – érdeklődő attitűdjével erősíti a nemzedékek közötti párbeszédet. – érvekkel tudja alátámasztani, hogy a természet kínálta lehetőségek felhasználásának elsődleges szempontja a szükségletek kielégítése, a mértéktartás alapelveinek követése. – megismeri a gazdálkodó életmódra jellemző újrahasznosítás elvét, és saját életében is 	

<p>törekszik ennek megvalósítására.</p> <ul style="list-style-type: none"> – tevékenyen részt vesz a kooperatív csoportmunkában zajló együttműködő alkotási folyamatban, digitális források közös elemzésében; – a feladatok vállalásánál mérlegel, hogy melyek felelnek meg legjobban személyiségének, többféle intelligenciájának. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>megbecsüli az idősebb családtagok tudását, nyitott a korábbi nemzedékek életmódjának, normarendszerének megismerésére, elfogadására;</p> <p>ok-okozati összefüggést állapít meg az eltérő természeti környezet és a különböző tájakon élő emberek eltérő életmódja között.</p> <p>megállapításaiban rámutat a néphagyományok közösségformáló, közösségmegtartó erejére; szöveges és képi források, digitalizált archívumok elemzése, feldolgozása alapján önálló előadásokat hoz létre, csoportos szerepjáték során reprodukálja a megismert szokásokat; meghatározott helyzetekben önálló véleményt alkot, a társak véleményének meghallgatását követően álláspontját felül tudja bírálni, döntéseit át tudja értékelni.</p>
--

Tematikai egység	Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink (-3 óra; +3 óra)	Órakeret 8 óra + 4 óra
Tevékenységek	Fejlesztési feladatok és ismeretek	
<p>A határon túli magyarlakta területek, illetve a magyar nyelvterület nagy néprajzi tájainak azonosítása térképen. A magyar nyelvterületen élő néprajzi csoportok (pl. palóc, matyó, kun, székely), nemzetiségek (pl. német, szlovák, szerb, horvát) megnevezése</p> <p>Egy-egy határon túli tájegység legfontosabb természeti kincseinek, épített örökségének, népszokásainak feldolgozása plakátkészítéssel csoportmunkában</p> <p>Képek gyűjtése a megismert tájakra jellemző viseletekről, népi építészetéről, népművészetéről, hagyományokról. Csoportonként tabló készítése egy választott táj kulturális jellemzőinek ábrázolásával</p>	<p>A nemzeti identitástudat erősítése</p> <p>A magyar népszokások, hagyományok, mint kulturális értékek megismertetése</p> <p>Az önálló ismeretszerzés támogatása</p> <p>Ismeretek megosztási készségének fejlesztése</p> <p>Véleményalkotás gyakorlatának erősítése</p> <p>Néprajzi tájak, tájegységek Magyarországon és a Kárpát-medencében</p> <p>Dunántúl, Felföld, Alföld, és a kapcsolódó határon túli területek néprajzi jellemzői</p> <p>Erdély és Moldva hon- és népismereti, néprajzi jellemzői</p> <p>A magyarság kulturális öröksége a határon túli területeken</p> <p>A hazánkban élő nemzetiségek kultúrája, hagyományai</p> <p>Természeti kincseink, az épített környezet</p>	

<p>Képekből montázs készítése a nagy tájegységek területén lévő, a világörökség részét képező, illetve a magyar szellemi kulturális örökség helyszínekről, nemzeti parkokról, hungarikumokról</p> <p>Gyűjtőmunkát követően egy-egy megismert helyi népszokás, népdal, népmese vagy monda dramatikus bemutatása</p> <p>Világhírű magyar művészek és tudósok bemutatása, lehetőség szerint prezentációk, digitális tartalmak segítségével</p> <p>A lakóhely nevezetes épületeinek, jeles szülötteinek történelmi korszakokhoz kötése, illusztrált történelmi időszak készítése</p> <p><i>Református emlékek szűkebb környezetünkben. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása.</i></p> <p><i>A sátoraljaiúj helyi Magyar Kálvária kialakulásának megismerése, a stációk nyomon követése</i></p> <p>Digitális vagy papír alapú térkép készítése a természetvédelmi, tájvédelmi területek jelölésével, jellemző növény és állatvilágának rövid felsorolásával</p> <p><i>Zemplén Tájvédelmi Körzet tanösvényeinek, látnivalóinak, növény- és állatvilágának megismerése</i></p>	<p>értékei</p> <p>A magyar tudomány és kultúra eredményei és alkotói a nagyvilágban</p> <p>A hungarikumok</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>néprajzi csoport, nemzetiség, néprajzi táj, határainkon túl élő magyarok, szórvány, nemzeti összetartozás, haza, hazaszeretet, hungarikum, világörökség</p>
<p>TANULÁSI EREDMÉNYEK</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: önálló néprajzi gyűjtés segítségével, digitális archívumok tanulmányozása nyomán be tudja mutatni a néprajzi tájak jellemzőit;</p> <p>helyszínekhez kötött példákat tud mondani hazánk természeti értékeire, épített örökségekre; nyitottá válik a hazánkban élő nemzetiségek kultúrája iránt.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló: meglátja az összefüggést a szülőföldhöz kötődés kialakulása és a lokális értékek megismerése között</p> <p>életkorának megfelelő önálló alkotás keretében megjeleníti a magyar tudomány és kultúra</p>	

eredményeit, a hungarikumokat;
tisztelőben tartja más kultúrák értékeit.

KÉMIA 7-8. évfolyam

Helyi tantárgyi tanterv

Bevezetés:

Az általános iskolai kémiai ismeretek tanításának célja a természettudományok iránti érdeklődés felkeltése, a természettudományos szemléletmód kialakítása, valamint a kémiának a társadalom és az egyén életében betöltött szerepének bemutatása. Ezeket a célokat a tanulók számára releváns problémák, életszerű helyzetek kémiai vonatkozásainak tárgyalásával, a tanulók aktív közreműködésével, egyszerű – akár otthon is elvégezhető – kísérletek tervezésével, végrehajtásával, megfigyelésével és elemzésével érhetjük el. A kémiával való ismerkedés közben a tanulók olyan tapasztalatokon, kísérleteken nyugvó, biztos anyagismereten alapuló tudást szerezhetnek meg, amely nemcsak segíti őket (például a háztartási teendőkben), hanem életmentő is lehet számukra (például a benzingőz robbanásveszélye, a szén-monoxid és a klórgáz végzetes hatása). Az elsajátított ismeretek és a természettudományos szemlélet birtokában a tanulók – majd felnőttként is – egyre tudatosabban ügyelhetnek az egészségükre, szűkebb és tágabb környezetükre.

A kémiatanítás első szakaszának fő csomópontja az elemek, a vegyületek és a keverékek, illetve az atomok, a molekulák és az ionok megkülönböztetése, valamint a periódusos rendszer jelentőségének és használhatóságának megismerése. A kémiai szimbólumok (vegyjelek, képletek, reakcióegyenletek) és azok jelentésének tanítása háttérbe szorul az anyagok és folyamatok makroszintű és részecskeszintű értelmezésével szemben.

Ebben a szakaszban kezdődik el a részecskeszemlélet kialakítása, a tudományos ismeretek és a hétköznapi tapasztalatokon alapuló naiv elméletek ütköztetése is. A részecskeszemlélet kialakítása jól megválasztott, egyszerű kísérletekkel, valamint különböző modellek használatával történik. A modelleknek fontos szerepe van a részecskeszint és a makroszint kapcsolatának megértésében, valamint a szimbólumszint kialakításában. Már ebben a szakaszban is kiemelt figyelmet kell szentelni a tanulók gondolkodásának megismerésére, a fogalmi megértési problémák (tévképzetek, primitív axiómák) feltárására.

A 7–8. évfolyamon a kémia ismeretanyagának megközelítése elsősorban a tanulók előzetes tudására építve, jellemzően kísérleti tapasztalatok útján, illetve a mindennapi élet problémái felől történik. Ebben a szakaszban a tanulók által korábban megismert és gyakran pontatlanul használt fogalmakat pontosítjuk, egyértelműsítjük úgy, hogy az természettudományos szempontból is korrekt legyen. Kezdetben inkább a tanulók megfigyeléseire, kísérleti tapasztalataira adunk választ, folyamatosan bővítve ezzel a természettudományos ismereteket és készségeket. Később az addig megszerzett ismeretek birtokában lehetőség nyílik a mindennapi élet – gyakran bonyolult – problémáinak egyszerűsített magyarázatára is.

Nagyon fontos, hogy mind a kémiai tanulmányok, mind az egyes témakörök tárgyalása ne száraz leírással, hanem érdekes, a tanulók számára is izgalmas kérdések, problémák felvetésével, kísérletek bemutatásával kezdődjön.

A kémia életszerűségét erősíthetjük, a tanulók kémiai problémák iránti érzékenységét növelhetjük, ha a kémiaórákon állandó figyelmet és időt szentelünk a médiában felbukkanó kémiai jellegű hírek (pl. szén-monoxid-, mustgáz-, metil-alkohol-mérgezés, kémiai Nobel-díj-átadás, környezetkárosítások stb.) megbeszélésére.

A 7–8. évfolyamon a kémia tantárgy alapóraszám: 102 óra.

7. Évfolyamon: 34

8. Évfolyamon: 68

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám	Ebből a helyi tanterv óraszám	Évfolyam
A kísérleti megfigyeléstől a modellalkotásig	17	3	7.
Az anyagi halmazok	17	4	
Atomok, molekulák és ionok	14	3	8.
Kémiai reakciók	20	3	
Kémia a természetben	15	4	
Kémia a mindennapokban	19	4	
Összes óraszám:	102	7 + 14	

TÉMAKÖR: A kísérleti megfigyeléstől a modellalkotásig

JAVASOLT ÓRASZÁM: 17 óra (ebből 3 a helyi tanterv része)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a természettudományos vizsgálatok során alkalmazott legfontosabb mennyiségeket és azok kapcsolatát;
- tudja és érti, hogy a közkeletű hiedelmeket nem szabad tényeknek tekinteni;
- tudja és érti, hogy a hétköznapi módon, a mindennapi tapasztalatokon alapuló gondolkodás nem elégséges a tudományos problémák megoldásához.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri egy egyszerű laboratórium felépítését, anyagait és eszközeit;
- megkülönbözteti a kísérletet, a tapasztalatot és a magyarázatot;
- egyszerű modelleket (golyómodellt) használ az anyagot felépítő kémiai részecskék modellezésére;
- ismeri a halmazállapot-változásokat, konkrét példát tud mondani a természetből (légköri jelenségek) és a mindennapokból;
- tudja, hogy a keverékek alkotórészeit az alkotórészek egyedi tulajdonságai alapján választhatjuk szét egymástól, ismer konkrét példákat az elválasztási műveletekre (pl. bepárlás, szűrés, üleptetés);
- megismeri néhány köznapin anyag legfontosabb tulajdonságait és az anyagok vizsgálatának egyszerű módszereit.

FOGALMAK

modell, kísérlet, tapasztalat, magyarázat, balesetvédelmi szabály, veszélyességi jelölés, anyagi halmaz, gáz, folyadék, szilárd halmazállapot, halmazállapot-változások, olvadás, párolgás, forrás, lecsapódás, fagyás, szublimáció, endoterm és exoterm változások, vegyszer, egyszerű mérési módszerek, tömeg, térfogat, sűrűség, elválasztási eljárások, kísérleti eszközök, desztilláció

TÉMAKÖR: Az anyagi halmazok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 17 óra (ebből 4 a helyi tanterv része)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudja és érti, hogy attól még, hogy egy elem vagy vegyület mesterségesen került előállításra vagy természetes úton került kinyerésre, még ugyanolyan tulajdonságai vannak, ugyanannyira lehet veszélyes vagy veszélytelen, mérgező vagy egészséges.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a természettudományos vizsgálatok során alkalmazott legfontosabb mennyiségeket és azok kapcsolatát;
- képes egyszerű kísérletek elvégzésére és elemzésére az elemekkel, vegyületekkel és keverékekkel kapcsolatban;
- a részecskemodell alapján értelmezi az oldódást;
- különbséget tesz elem, vegyület és keverék között;
- tudja, hogy melyek az anyag fizikai tulajdonságai;
- részecskeszemlélettel értelmezi az oldódás folyamatát és az oldatok összetételét;
- példát mond a valódi oldatra és a kolloid oldatra.

FOGALMAK

kémiaiilag tiszta anyag, kémiai elem, fém, nemfém, vegyület, szerves vegyület, szervetlen vegyület, keverék, fizikai tulajdonság, fizikai változás, oldat, oldott anyag, oldószer, oldódás, oldhatóság, tömegszázalék, térfogatszázalék, telítetlen oldat, telített oldat, fiziológiás sóoldat, rendszer, valódi oldat, kolloid oldat, komponens, levegő, ötvözetek

TÉMAKÖR: Atomok, molekulák és ionok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra (ebből 3 a helyi tanterv része)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudja és érti, hogy a hétköznapi módon, a mindennapi tapasztalatokon alapuló gondolkodás nem elégséges a tudományos problémák megoldásához;
- tudja és érti, hogy a közkeletű hiedelmeket nem szabad tényeknek tekinteni;
- ismeri a természettudományos vizsgálatok során alkalmazott legfontosabb mennyiségeket és azok kapcsolatát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- különbséget tesz elemi részecske és kémiai részecske, valamint atom, molekula és ion között;
- szóveges leírás vagy kémiai szimbólum alapján megkülönbözteti az atomokat, molekulákat és ionokat;
- ismeri a legfontosabb elemek vegyjelét, illetve vegyületek képletét;
- tudja, hogy az atom atommagból és elektronburokból épül fel;
- fel tudja írni a kisebb atomok elektronszerkezetét a héjakon lévő elektronok számával (Bohr-féle atommodell);
- tudja, hogy az atom külső elektronjainak fontos szerep jut a molekula- és ionképzés során;
- érti egyszerű molekulák kialakulását (H_2 , Cl_2 , O_2 , N_2 , H_2O , HCl , CH_4 , CO_2), és fel tudja írni a képletüket;
- érti az egyszerű ionok kialakulását (Na^+ , K^+ , Mg^{2+} , Ca^{2+} , Al^{3+} , Cl^- , O^{2-}), és analógiás gondolkodással következtet az egy oszlopban található elemekből képződő ionok képletére;
- érti az ionvegyületek képletének megállapítását;
- ismeri a köznapi anyagok molekula- és halmazszerkezetét (hidrogén, oxigén, nitrogén, víz, metán, szén-dioxid, gyémánt, grafit, vas, réz, nátrium-klorid);
- érti, hogy az atomok és ionok között jellemzően erősebb, a molekulák között gyengébb kémiai kötések alakulhatnak ki.

FOGALMAK

elemi részecske, proton, elektron, neutron, kémiai részecske, atom, molekula, ion, elemmolekula, vegyületmolekula, atommag, elektronburok, rendszám, periódusos rendszer, nemesgázszerkezet, kémiai kötés, vegyjel, képlet, alkálifémek, alkáliföldfémek, földfémek, halogének, nemesgázok

TÉMAKÖR: Kémiai reakciók

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra (ebből 3 a helyi tanterv része)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a természettudományos vizsgálatok során alkalmazott legfontosabb mennyiségeket és azok kapcsolatát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a részecskemodell alapján értelmezi az egyszerű kémiai reakciókat;
- ismeri a kémiai reakciók végbemenetelének legalapvetőbb feltételeit (ütközés, energia);
- ismeri a köznapi élet szempontjából legalapvetőbb kémiai reakciókat (pl. égési reakciók, egyesülések, bomlások, savak és bázisok reakciói, fotoszintézis);
- ismer sav-bázis indikátorokat, érti felhasználásuk jelentőségét;
- ismeri a katalizátor fogalmát, érti a katalizátorok működési elvének lényegét;
- ismeri a korrózió fogalmát és a fémek csoportokba sorolását korrózióállóságuk alapján, érti a vas korróziójának lényegét, valamint a korrózióvédelem módjait.

FOGALMAK

kémiai reakció, reakcióegyenlet, katalizátor, csapadék, gázfejlődés, exoterm reakció, endoterm reakció, egyesülés, bomlás, égés, gyors égés, lassú égés, sav, bázis, só, savas kémhatás, semleges kémhatás, lúgos kémhatás, közömbösítés, pH-érték, indikátor, korrózió, rozsdá

TÉMAKÖR: Kémia a természetben

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra (ebből 4 a helyi tanterv része)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudja és érti, hogy attól még, hogy egy elem vagy vegyület mesterségesen került előállításra vagy természetes úton került kinyerésre, még ugyanolyan tulajdonságai vannak, ugyanannyira lehet veszélyes vagy veszélytelen, mérgező vagy egészséges;
- tudja és érti, hogy a közkeletű hiedelmeket nem szabad tényeknek tekinteni;
- tudja és érti, hogy a hétköznapi módon, a mindennapi tapasztalatokon alapuló gondolkodás nem elégséges a tudományos problémák megoldásához.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megérti és példákkal szemlélteti az emberi tevékenység és a természeti környezet kölcsönös kapcsolatát kémiai szempontok alapján;
- ismeri természeti környezetének, azon belül a légkörnek, a kőzetburoknak, a természetes vizeknek és az élővilágnak a legalapvetőbb anyagait;
- érti a globális klímaváltozás, a savas esők, az ózonréteg károsodásának, valamint a szmogoknak a kialakulását és emberiségre gyakorolt hatását;
- kiselőadás keretében beszámol egy, a saját települését érintő környezetvédelmi kérdés kémiai vonatkozásairól;
- azonosítja és példát hoz fel a környezetében előforduló leggyakoribb, levegőt, vizet és talajt szennyező forrásokra;
- kiselőadás vagy projektmunka keretében ismerteti a háztartási hulladék összetételét, felhasználásának és csökkentésének lehetőségeit, különös figyelemmel a veszélyes hulladékokra;
- konkrét lépéseket tesz annak érdekében, hogy mérsékelje a környezetszennyezést (pl. energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, tudatos vásárlás).

FOGALMAK

üvegházhatás, globális klímaváltozás, ózonpajzs, ózonlyuk, savas eső, szmog, édes víz, sós víz, ásványvíz, ásvány, trágya, hulladék, veszélyes hulladék, újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés, szerves vegyület, fosszilis tüzelőanyag, természetes szenek, megújuló energiaforrások

TÉMAKÖR: Kémia a mindennapokban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 19 óra (ebből 4 a helyi tanterv része)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tudja és érti, hogy a közkeletű hiedelmeket nem szabad tényeknek tekinteni;
- tudja és érti, hogy a hétköznapi módon, a mindennapi tapasztalatokon alapuló gondolkodás nem elégséges a tudományos problémák megoldásához;
- tudja és érti, hogy attól még, hogy egy elem vagy vegyület mesterségesen került előállításra vagy természetes úton került kinyerésre, még ugyanolyan tulajdonságai vannak, ugyanannyira lehet veszélyes vagy veszélytelen, mérgező vagy egészséges.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tisztában van azzal, hogy a bennünket körülvevő anyagokat a természetben található anyagokból állítjuk elő;
- tisztában van vele, hogy az életfolyamatainkhoz szükséges anyagokat a táplálékunkból vesszük fel zsírok, fehérjék, szénhidrátok, ásványi sók és vitaminok formájában;
- tud érvelni a változatos táplálkozás és az egészséges életmód mellett;
- képes a forgalomban lévő kemikáliák (növényvédő szerek, háztartási mosó- és tisztítószerek) címkéjén feltüntetett használati útmutató értelmezésére, azok felelősségteljes használatára;
- tudja, hogy a különféle ásványokból, kőzetekből építőanyagokat (pl. meszet, betont, üveget) és fémeket (pl. vasat és alumíniumot) gyártanak;
- ismeri a kőolaj feldolgozásának módját, fő alkotóit, a szénhidrogéneket, tudja, hogy ezekből számos termék (motorhajtóanyag, kenőanyag, műanyag, textília, mosószer) készül.

FOGALMAK

gyógyszer, dohánytermék, drog, alkohol, tápanyag, élelmiszer-adalék, táplálékkiegészítő, mesterséges édesítőszer, tartósítószer, E-számok, kemény víz, vízlágyítás, vízköoldás, mosószer, szappan, fertőtlenítőszer, érc, műanyag, festékanyagok, növényvédő szerek, műtrágya, mikro- és makrotápanyagok, mesterséges szenek

Magyar nyelv és Irodalom 5-8. évfolyam

Magyar nyelv 5-8. évfolyam

Helyi tantárgyi tanterv

Általános tantervű tanulócsoportok

5-8. osztály

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A szabadon tervezhető órakeretből a magyar nyelv a 7. és 8. évfolyamon a kerettantervi javaslathoz képest megemelt óraszámot kapott. (heti 1, évi 34 óra)

MAGYAR NYELV

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	2	68	54	14
6.	2	68	54	14
7.	2	68	27	41
8.	2	68	27	41

A helyi tanterv alapját képező kerettanterv:

Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára – Magyar nyelv és irodalom 5-8. évfolyam

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

6/2014. (I. 29.) EMMI rendelete 8. § 7(a) §-a: alapján a magyar nyelv és irodalom tantárgyat magyar nyelv és irodalom tantárgyra bontjuk.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Repkáné Tóth Bernadett szaktanár

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: Mészáros Csaba igazgató

1. TANTÁRGYI BEVEZETŐ

A református helyi tanterv tartalmazza a református jellegből adódó célkitűzéseket. A magyar nyelv tantárgy tananyagának tükröznie és egyúttal szolgálnia, erősíteni kell iskoláink keresztyén szellemiségét.

5-8. évfolyam

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–8. évfolyamon, a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van:

- Cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberekké. Olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.

- Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
- A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
- Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőképességük. Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.
- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ide értve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást, a toleráns nyelvhasználatot.
- Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.
- **A református iskolák hagyományrendszerének tudatos folytatása**
- **Könyv- és könyvtárhasználat fejlesztése**
- **A tömegkommunikációs eszközök tudatos használatára való nevelés a keresztyén értékek védelmét szolgálva**
- A magyar nyelv tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető.
- A magyar nyelv tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.
- A magyar nyelv más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve.
- Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás,

színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni.

- Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

Az órakeret megoszlása a következőképpen alakul:

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

A református helyi tanterv tartalmazza a református jellegből adódó célkitűzéseket. A magyar nyelv tantárgy tananyagának tükröznie és egyúttal szolgálnia, erősíteni kell iskoláink keresztyén szellemiségét.

2. A HELYI TANTÁRGYI TANTERV ÁTTEKINTÉSE

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5.évfolyam: MAGYAR NYELV			
Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A kommunikáció alapjai	6	2	8
Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan	8	3	11
Állandósult szókapcsolatok	5	1	6
A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak,	20	3	23

az összetett szavak			
Hangalak és jelentés	6	2	8
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	7	3	10
Könyv-és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	2		2
Évfolyam összesen	54	14	68

6. évfolyam: MAGYAR NYELV

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	6	4	10
Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	46	8	54
Könyv-és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	2	2	4
Évfolyam összesen	54	14	68

7. évfolyam: MAGYAR NYELV

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	5	4	9
Mondat a szövegben – az egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek	12	25	37
A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal	10	6	16
Könyvtárhasználat		2	2
Szövegértés és szövegalkotás		4	4
Évfolyam összesen	27	41	68

8. évfolyam: MAGYAR NYELV

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-	Témakör összidőkerete
-----------------------------	-----------------------	----------------	-----------------------

		óraszám (±)	
Szövegértés és szövegalkotás	3	4	7
A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése		4	4
Készüljünk a felvételire!	10	19	29
Összetett mondat a szövegben	8	6	14
Nyelvtörténet, nyelvrokonság - játékosan	4	4	8
Könyvtárhasználat	2	4	6
Évfolyam összesen	27	41	68

3. A TANTERV HELYI TANTERVÉBEN A KERETTANTERV KIEGÉSZÍTÉSÉRE BIZTOSÍTOTT ÓRAKERET FELHASZNÁLÁSA

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5. évfolyam: MAGYAR NYELV	Szabad órakeret:	14
---------------------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A kommunikáció alapjai	Bibliai történetek dramatizálása. A szereplők megjelenítése gesztusokkal, mimikával, hanghordozással. A református iskolai élet sajátosságai, szabályok, szokásrendek, hagyományok, ezek feldolgozása.	2
Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan	Bibliai tanítások a beszédről. Helyesírási szótárak és helyesírási tanácsadó portálak használata. Összefoglalás; Számonkérés	3
Állandósult szókapcsolatok	Bibliából származó közmondással, szólással, állandósult szókapcsolattá vált mondások.	1
A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak, az összetett szavak	A hangképzés biológiája – digitális anyagok – Beszédtechnika; Összefoglalás; Számonkérés	3
Hangalak és jelentés	Nyelvi humor; Összefoglalás; Számonkérés	2
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Az írás története, szerepe az emberiség fejlődésében. A	3

	szövegalkotás fázisai A Biblia könyveinek ismerete, a biztos eligazodás segítése.	
	Összesen:	14

6. évfolyam: MAGYAR NYELV	Szabad órakeret:	14
---------------------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Keresztyén műsorok a médiában. Tömegkommunikációs eszközök tudatos használata, a keresztyén értékek védelmét szolgálva. Összefoglalás, számonkérés. Kreatív írás.	4
Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	Régi magyar nyelvtaníróink (Szenci Molnár Albert, Geleji Katona István, Tótfalusi Kis Miklós) Tulajdonnevek köznevesülése Köznevek tulajdonnévvé válása Történelmi ragadványnevek Bibliai nevek köznevesülése pl.: ádámcsutka, pálfordulás, mózeskosár, stb.) A Biblia gyakori személy- és földrajzi neveinek helyesírása. Összefoglalás, számonkérés.	8
Könyv-és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	Református emlékek szűkebb környezetünkben. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása.	2
	Összesen:	14

7. évfolyam: MAGYAR NYELV	Szabad órakeret:	41
---------------------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	A jellemek megnyilvánulásai a beszédhelyzetekben. Egymás gondolatainak meghallgatása, saját	4

	<p>véleménnyel való kiegészítése, esetleg vitára bocsátása. A Biblia történeteinek tárgyalása során erkölcsi állásfoglalás a keresztyén tanítások alapján.</p> <p>A vita személyiségfejlesztő módszereinek elsajátíttatása. (A disputa szerepe, jelentősége a reformáció történelmében, mai alkalmazhatósága. Ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárása, megbeszélése, megvitatása.</p> <p>A másokról alkotott vélemény megfogalmazásának módjai. Az építő, a bántó bírálat. A keresztyén bírálat fokozatai. A másokról alkotott vélemény megfogalmazásának módjai. Az építő, a bántó bírálat. A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása.</p> <p>Rövid alkalmi, ünnepi beszéd (reformáció ünnepe, karácsony, stb.) szövegének megfogalmazása, elemzése.</p>	
<p>Mondat a szövegben – az egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek</p>	<p>Egyszerű mondatok elemzése. A tárgy. Szerkezeti ábrák. Az egyszerű mondat algoritmusának begyakorlása. A mondatrészek és stilisztikai szerepük: nominális és verbális stílus. Vonzatok és mondatszerkezetek. A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás, rendszerezés, ismétlés, összefoglalás, számonkérés.</p>	<p>25</p>
<p>A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal</p>	<p>Aktív és passzív szókincs fejlesztése református tartalmakból. Folyóiratok vagy Pl. Miklya Luzsányi Mónika (Apati</p>	<p>6</p>

	<p>szövetsége, Srácok a garázs tetején, Macskaút, Titkoskönyv, Zombikönyv) Kamarás István (Csigamese, Apuapu és a leleplezett rakoncaticánka, Betlehembe kéne menni) könyveinek részletéből</p> <p>Nyelvváltozatok: A regionális irodalmi nyelv jelenléte Tamási Áron: Vadon nőtt gyöngyvirág c. művében</p> <p>Nyelvjárási elemek Móricz Zsigmond: Árvácska c. regényében</p> <p>Összefoglalás, számonkérés.</p> <p>A tanult anyagok mélyítése, gyakorlása, ismétlések, számonkérése</p>	
Könyvtárhasználat	Református emlékek szűkebb környezetünkben. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása.	2
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Bibliai, illetve eddig tanult tartalmak szereplőinek, alakjainak személyisége – írásbeli szövegalkotás. A jó és rossz, az igaz és hamis megkülönböztetésével, a valódi értékek felismerése és megbecsülése a hit ajándékának elfogadásához szükséges élmények, tapasztalatok megszerzése által megmutatja, hogy a világ megismeréséhez saját keresztyén kultúránkon át vezet az út. Úti napló, úti jegyzetek, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél készítése. Összefoglalás, számonkérés.	4
Összesen:		41

8. évfolyam: MAGYAR NYELV		Szabad órakeret:	41
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Szövegértés és szövegalkotás	A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása. Egymás gondolatainak, véleményének tiszteletben tartása. Érvtípusok: Egyenes érvelés, inverz érvelés	4	
A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	A tömegkommunikáció és a sajtó műfajainak megismerése. Kritikus szemléletmód kialakítása és fejlesztése a keresztyén értékek védelmét szolgálva. Keresztyén műsorok a médiában. A reklám médiumai, műfajai, hatásai. Hír, interjú, riport, tudósítás készítése egyházi esemény kapcsán egyházi személyiséggel. <i>A sajtó leggyakoribb műfajai: hír, tudósítás, interjú.</i> Gyakorlás, témazárók írása.	4	
Készüljünk a felvételire!	Előző évek felvételi feladatlapjainak megoldása; rendszerezés, ismétlés, összefoglalás, számonkérés.	19	
Összetett mondat a szövegben	A többszörösen összetett mondatok. Körmondatok az irodalmi művekben; Az idézés fajtái Gyakorlás, összefoglalás, számonkérés.	6	
Nyelvtörténet, nyelvrokonság - játékosan	Kazinczy és a nyelvújítás. A nyelvújítás mulatságos túlkapásai (Kazinczy-szótár készítése) Nagy nyelvújítók (Barczafalvi Szabó Dávid, Kölcsey, Szemere Pál, Kazinczy, stb.) VAGY látogatás a helyi Levéltárba. Összefoglalás, számonkérés.	4	
Könyvtárhasználat	Látogatás Széphalomba A Magyar nyelv Múzeumába;	4	

	állandó és időszakos kiállítások megtekintése, múzeumpedagógiai foglalkozás	
	Összesen:	41

4. TANTÁRGYI ISMERTETŐ: 5-6. ÉVFOLYAM

- Az 5–6. évfolyamon az anyanyelvi kultúra oktatásában alapvető cél és feladat az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb technikák, stratégiák megismerése és alkalmazása.
- Kiemelt cél a tanulók szövegalkotási képességének fejlesztése: tudjanak fogalmazni különböző kommunikációs helyzeteknek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban, gyakorolják a szövegalkotást. Folyamatosan fejlődjenek íráskészségük, helyesírásuk.
- Fontos cél, hogy a tanítási szakasz két éve alatt megalapozó tudást szerezzenek anyanyelvükről, törekedjenek arra, hogy anyanyelvüket szóban és írásban színvonalasan, a szövegkörnyezetnek és korosztályuknak megfelelően használják. Továbbá fejlődjenek ki az igényük a pontos és szabatos nyelvhasználatra.
- A tudatos nyelvhasználat alapja az anyanyelv ismerete, a grammatikai ismeretek szövegközpontú elsajátítása. Ezek birtokában lehetséges a nyelvhasználattal kapcsolatos gyakorlati képességek fejlesztése. A hagyományos grammatikaoktatást szövegbe ágyazottan, a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban érdemes elsajátítaniuk.
- Az 5-6. évfolyam nyelvtanoktatása elsősorban a helyesírás tudatosítására, a szövegértésre, a hagyományos és digitális kommunikáció-fejlesztésre összpontosít, illetve a nyelvi rendszer megismerésének kezdeti szakaszára (hangok, szavak, szóelemek). A nyelvi oktatás középpontjában a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll.
- A nyelvi rendszer megismerése és tudatosítása tovább folytatódik. Kitüntetett cél a magyar nyelv írásban és szóban történő helyes használatára való törekvés, továbbá a szövegértés és szövegalkotás gyakoroltatása.

5. TÉMAKÖRÖK, TÖRZSANYAGOK, HELYI TÖBBLET, ÓRAKERET, FEJLESZTENDŐ FELADATOK ÉS ISMERETEK, FOGALMAK ÉVFOLYAMONKÉNT

MAGYAR NYELV 5.

Témakör	I. A kommunikáció alapjai	Órakeret
Törzsanyag	A jelek világa A kommunikáció fogalma, tényezői A kommunikáció nem nyelvi jelei A kommunikációs kapcsolat A beszélgetés	6
Helyi többlet	Bibliai történetek dramatizálása. A szereplők megjelenítése gesztusokkal, mimikával, hanghordozással. A református iskolai élet sajátosságai, szabályok, szokásrendek, hagyományok, ezek feldolgozása.	2
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése – A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben – A nyelv zenei kifejezőeszközeinek megismerése, alkalmazása – A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése – A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése – Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása – Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben – Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése – A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása – A kommunikáció tényezőinek megismerése – A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása – A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása 		természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés

Témakör	II. Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan	Órakeret
Törzsanyag	Hang és betű, az ábécé Betűrend, elválasztás Helyesírásunk alapelvei: a kiejtés elve Helyesírásunk alapelvei: a szóelemzés elve Helyesírásunk alapelvei: a hagyomány elve	8

	Helyesírásunk alapelvei: az egyszerűsítés elve	
Helyi többlet	Bibliai tanítások a beszédről. Helyesírási szótárak és helyesírási tanácsadó portálak használata. Összefoglalás; Számonkérés	3
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) – A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban 		hang és betű, ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata

Témakör	III. Állandósult szókapcsolatok	Órakeret
Törzsanyag	Szólások Szóláshasonlatok Közmondások Szállóigék Köznyelvi metaforák	5
Helyi többlet	Bibliából származó közmondássá, szólássá, állandósult szókapcsolattá vált mondások.	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A szókincsfejlesztése, a nyelvhelyességi szabályok alkalmazása – Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások értelmezése, szerkezetének, használati körének megfigyelése – A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben – játékos gyakorlatokkal 		állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige, köznyelvi metaforák

Témakör	IV. A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak, az összetett szavak	Órakeret 20+ 3
----------------	---	---------------------------

<p>Törzsanyag</p>	<p>Hangképzés, fonéma A magánhangzók csoportosítása Magánhangzótörvények: Hangrend Illeszkedés Mássalhangzótörvények: Részleges hasonulás Írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás Összeolvadás Rövidülés Kiesés A szavak szerkezete: Egyszerű és összetett szavak Szótő és toldalékok A képző, a jel, a rag</p>	<p>20</p>
<p>Helyi többlet</p>	<p>A hangképzés biológiája – digitális anyagok –Beszédtechnika; Összefoglalás; Számonkérés</p>	<p>3</p>
<p>FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK</p>		<p>FOGALMAK</p>
<ul style="list-style-type: none"> – A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkciójának megismerése – A nyelvi elemzőkészség fejlesztése – A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai – A szavak szerkezetének felismerése – A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése – A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepének megfigyelése a kommunikációban – Az alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismerése – Nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás különféle módjainak megismerése, digitális programok használatával is 		<p>beszédhang, fonéma, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, egyszerű szó, összetett szó</p>

Témakör	V. Hangalak és jelentés	Órakeret
Törzsanyag	Egyjelentésű szavak Többjelentésű szavak Azonos alakú szavak Rokon értelmű szavak Ellentétes jelentésű és hasonló alakú szavak Hangutánzó, hangulatfestő szavak	6
Helyi többlet	Nyelvi humor; Összefoglalás; Számonkérés	2
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A hangalak és a jelentés kapcsolatának, illetve a jelentésmezőnek a felismerése – Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése – Gyakorlatszerzés a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében 		egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező

Témakör	VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Órakeret
Törzsanyag	Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat A leírás Az elbeszélés A párbeszéd A levél (hagyományos, elektronikus)	7
Helyi többlet	Az írás története, szerepe az emberiség fejlődésében. A szövegalkotás fázisai A Biblia könyveinek ismerete, a biztos eligazodás segítése	3

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása – Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása – Reflektálás a szöveg tartalmára – Olvasási stratégiák alkalmazása – A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése – A kreatív írás gyakorlása – Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata – Szövegtípusok I. (felelet, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása – Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása – Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete 	<p>elbeszélés, leírás, felelet, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél,</p>

Témakör	VII. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	Órakeret 2
Törzsanyag	A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat Sajtótermékek jellemző jegyei	2
Helyi többlet	-	0
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK	
<ul style="list-style-type: none"> – A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés – Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken – Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása – Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése 	<p>könyvtár, katalógus, digitális adattárak, , sajtó, folyóirat, rovat</p>	

MAGYAR NYELV 6.

Témakör	I. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Órakeret
Törzsanyag	A plakát, a meghívó A jellemzés	6
Helyi többlet	Keresztyén műsorok a médiában. Tömegkommunikációs eszközök tudatos használata, a keresztyén értékek védelmét szolgálva. Összefoglalás, számonkérés. Kreatív írás.	4
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása – Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása – Reflektálás a szöveg tartalmára – Olvasási stratégiák alkalmazása – A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése – A kreatív írás gyakorlása – Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása – Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete 		plakát, meghívó, könyvismertető

Témakör	II. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	Órakeret
Törzsanyag	Szóelemek, szófajok Az ige fogalma Az igeidők Az igemódok Az ige ragozása A leggyakoribb igeképzők Az igék helyesírása A határozószó A főnév Személynevek és helyesírásuk A földrajzi nevek és helyesírásuk	46

	<p>Az állatnevek, égitestek, márkanevek és helyesírásuk</p> <p>Az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk</p> <p>A melléknév</p> <p>A mellékevek helyesírása</p> <p>A számnév</p> <p>A számnév helyesírása</p> <p>A névmások</p> <p>A személyes és birtokos névmás</p> <p>A kölcsönös és visszaható névmás</p> <p>A mutató és kérdő névmás</p> <p>A vonatkozó, határozatlan és általános névmás</p> <p>Az igenevek:</p> <p>A főnévi igenév</p> <p>A melléknévi igenév</p> <p>A határozói igenév</p> <p>Viszonyszók, mondatszók</p>	
<p>Helyi többlet</p>	<p>Régi magyar nyelvtaníróink (Szenci Molnár Albert, Geleji Katona István, Tótfalusi Kis Miklós) Tulajdonnevek köznevesülése</p> <p>Köznevek tulajdonnévvé válása</p> <p>Történelmi ragadványnevek</p> <p>Bibliai nevek köznevesülése pl.: ádámcsutka, pálfordulás, mózeskosár, stb.)</p> <p>A Biblia gyakori személy- és földrajzi neveinek helyesírása.</p> <p>Összefoglalás, számonkérés.</p>	<p>8</p>
<p>FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK</p>		<p>FOGALMAK</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Helyesírási készség fejlesztése – A szójelentés, a metaforikus jelentés, a több szófajúság megismerése – A szavak jelentésbeli szerepe és gyakorlati alkalmazása a szóbeli és írásbeli kommunikációban – A szófajok felismerése helyes leírása a mondatban és a szövegben: ige, főnév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonzyszók, mondatszók – Az iskolai helyesírási segédeszközök: szótár, szabályzat és helyesírási 		<p>szó, szóelem, szófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonzyszók, mondatszók</p>

<p>portálok önálló használata</p> <ul style="list-style-type: none"> – Különbféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása – Szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése – Reflektálás a szöveg tartalmára – A szövegű és értő szövegolvasás gyakorlása – A hagyományos és a digitális íráshasználat fejlesztése – A kreatív írás gyakorlása – A helyesírási készség fejlesztése – A mérlegelő gondolkodás fejlesztése – A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése – A nyelvi elemzőkészség kialakítása 	
--	--

Témakör	III. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	Órakeret
Törzsanyag	A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat Sajtótermékek jellemző jegyei	2
Helyi többlet	Református emlékek szűkebb környezetünkben. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása	2
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – Képzőművészeti gyűjtemények megismerése vezetéssel – Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán – Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról 		múzeum, kiállítás, gyűjtemény, célcsoport, könyvismertetés

6. TANTÁRGYI ISMERTETŐ: 7–8. ÉVFOLYAM

A 7–8. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 204 óra.

A Nemzeti alaptantervben előírt minimum 3-3 óra javasolt elosztása: 1 magyar nyelv, 2 irodalom.

A magyar nyelv óraszámai úgy értendők, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés és szövegalkotás folyamatos fejlesztése.

A helyi tanterv óraszámja: 272 óra; heti 2 magyar nyelv és heti 2 irodalomóra

Magyar nyelvből a 8. évfolyamon félévkor a tanulók anyanyelvi ismereteit záró felméréssel kell mérni.

- A 7–8. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyosságuk növelése), és az érzelmi nevelés.
- Ennek a tanítási-tanulási szakasznak a végére a tanulók biztos szövegértési készséggel rendelkeznek, szövegalkotási képességeiket folyamatosan bővíteni kell. Cél, hogy a 8. évfolyam végére a tanulók értőn alkalmazzák a nyelvi ismereteiket: értsék anyanyelvük szerkezetét, grammatikáját, össze tudják vetni anyanyelvük sajátosságait az általuk tanult idegen nyelv sajátosságaival. Ismerjék fel az adott kommunikációs helyzetet, ennek megfelelően az általuk tanult műfajokban, írásban és szóban helyesen és pontosan, a magyar nyelv szabályai szerint fejezzék ki magukat.
- Tudják alkalmazni a digitális szövegalkotás és -befogadás módjait. Képesek legyenek saját véleményüket logikusan kifejteni, érvelni, s tanulják meg a toleráns nyelvhasználatot. Ezek birtokában tudnak a tanulók egymással együttműködni, csapatban és párban dolgozni, így tudják megérteni egymás gondolatait, és saját gondolataikat a lehető legpontosabban elmondani, megértetni másokkal. Ez teremt lehetőséget a személyiségük fejlesztésére, érzelmi nevelésükre is.
- A 7–8. évfolyamon a tanulók a magyar nyelv rendszerének további szintjeit ismerik meg. A nyelvi oktatás középpontjában továbbra is a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll. A tanult nyelvi szintek nyelvtani ismereteit a diákok a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban és az idegen nyelv tanulásában betöltött szerepük szerint vizsgálják. Ennek a tananyagának a középpontjában az egyszerű és összetett mondatok, az állandósult szókapcsolatok állnak. A funkcionális nyelvhasználati ismeretek mellett a tanulók elhelyezik a magyar nyelvet a világ nyelvei között, tájékozódnak a magyar nyelv történetének főbb

állomásairól, közben többféle szövegépítő eljárással, kommunikációs technikával találkozhatnak.

- A nyelvoktatásban fontos szerepet kap az egyéni fejlesztés. A tanulás tanítása (elemző olvasás, kulcsszavak, lényegkiemelés, vázlatírás, gondolati váz elkészítése, szövegalkotás) a magyar nyelv tanításának is lehetősége és feladata.
- A 8. osztályosokat a tanterv a középiskolai felkészülésben és a pályaválasztásban az eddig tanultak rendszerező ismétlésével segíti.
- Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak.
- Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100 %-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.
- A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek
A törzsanyag
  - A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
  - A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.
- A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

7. TÉMAKÖRÖK, TÖRZSANYAGOK, HELYI TÖBBLET, ÓRAKERET, FEJLESZTENDŐ FELADATOK ÉS ISMERETEK, FOGALMAK ÉVFOLYAMONKÉNT

MAGYAR NYELV 7.

780

Témakör	I. A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	Órakeret
<p>Törzsanyag</p>	<p>Kommunikáció szóban és írásban</p> <p>Alkalmi beszéd, ünnepi beszéd, köszöntő</p> <p>Hozzászólás, felszólalás, kiselőadás</p> <p>Vita és érvelés</p> <p>Kommunikációs zavar</p> <p>A tömegkommunikáció szerepe, feladatai, tájékoztató és véleményközlő műfajai</p> <p>Reklám, hirdetés, apróhirdetés</p>	<p>5</p>
<p>Helyi többlet</p>	<p>A választékos, tisztelettudó szóhasználat igényének folyamatos alakítása. A mai ember beszédhelyzetei. A beszéd és a hallgatás aránya. A befogadó hallgatás. A jellemek megnyilvánulásai a beszédhelyzetekben.</p> <p>Egymás gondolatainak meghallgatása, saját véleménnyel való kiegészítése, esetleg vitára bocsátása. A Biblia történeteinek tárgyalása során erkölcsi állásfoglalás a keresztyén tanítások alapján.</p> <p>A vita személyiségfejlesztő módszereinek elsajátíttatása. (A disputa szerepe, jelentősége a reformáció történelmében, mai alkalmazhatósága. Ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárása, megbeszélése, megvitatása.</p> <p>A másokról alkotott vélemény megfogalmazásának módjai. Az építő, a bántó bírálat. A keresztyén bírálat fokozatai. A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása.</p> <p>Rövid alkalmi, ünnepi beszéd (reformáció ünnepe, karácsony, stb.) szövegének megfogalmazása, elemzése. Összefoglalás, számonkérés.</p>	<p>4</p>

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése – A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése – A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben – A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása – A szövegértési készség fejlesztése – A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése – Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása – Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben – A közéleti megnyilatkozás alapjainak elsajátítása – Az önálló véleményalkotás képességének fejlesztése – Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával – A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek megismerése – A kommunikációs zavar felismerése, javítása – Vita- és érvelési kultúra elsajátítása – A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása 	<p>tömegkommunikáció, kommunikációs zavar, vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd</p>

Témakör	II. Mondat a szövegben – az egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek	Órakeret
<p>Törzsanyag</p>	<p>A mondat a szövegben, a mondatok csoportosítása</p> <p>Az állítmány</p> <p>Az alany</p> <p>A tárgy</p> <p>Határozók</p> <p>Hely-, idő-, állapot- és módhatározó</p> <p>Eszköz-, társ-, részes-, ok-, cél-és állandó határozó</p> <p>A jelzők</p> <p>Minőség-, mennyiség-, birtokos és értelmező jelző)</p> <p>A mellé- és alárendelő szószerkezet</p> <p>Az egyszerű mondat szerkezete</p> <p>Az egyszerű mondat helyesírása</p>	<p>12</p>

	Szóképzés Alárendelő szóösszetételek Mellérendelő szóösszetételek	
Helyi többlet	Egyszerű mondatok elemzése. A tárgy. Szerkezeti ábrák. Az egyszerű mondat algoritmusának begyakorlása. A mondatrészek és stilisztikai szerepük: nominális és verbális stílus. Vonzatok és mondatszerkezetek. A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás, rendszerezés, ismétlés, összefoglalás, számonkérés.	25
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése – A nyelvi elemzőkészség fejlesztése – A nyelv változásainak megfigyelése – A helyesírási készség fejlesztése – A mondatfajták azonosítása a közlési szándék szerint a beszélt és az írott nyelvben – Egyszerű mondat típusainak felismerése, elemzése – Az egyszerű mondat központosítása – Az összetett szavak helyesírásának alapvető szabályai – A mellérendelő és az alárendelő szószerkezet fajtáinak megismerése, elemzése – A mondatrészek megtanulása (alany, állítmány, tárgy, határozók [időhatározó, helyhatározó, részeshatározó, mód- és állapothatározó, ok-és célhatározó, eszköz- és társhatározó, állandó határozó]), jelző [minőségjelző, birtokos jelző, mennyiségjelző, értelmező] – A szórend és a mondatjelentés kapcsolatának vizsgálata – A szó elsődleges jelentésének, illetve a metaforikus jelentésnek elkülönítése, tudatos alkalmazása – A főbb szóalkotási módok (szóösszetétel, szóképzés) ismerete – Az összetett szavak alapvető helyesírási szabályainak elsajátítása – Digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközök: szótárak és szabályzatok és helyesírási portálok önálló használata 		egyszerű szó, összetett szó, mondatrészek, szószerkezetek (alárendelő: alanyos, tárgyas, határozós, jelzős; mellérendelő: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető); szóösszetétel, szóképzés, szórend

Témakör	III. A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal	Órakeret
Törzsanyag	A köznyelv és csoportnyelvek Nyelvjárások	10

	Ritkább szóalkotási módok Mozaikszók, ikerszók és szórövidülések	
Helyi többlet	Aktív és passzív szókincs fejlesztése református tartalmakból. Folyóiratok vagy Pl. Miklya Luzsányi Mónika (Apati szövetsége, Srácok a garázs tetején, Macskaút, Titkoskönyv, Zombikönyv) Kamarás István (Csigamese, Apuapu és a leleplezett rakoncaticánka, Betlehembe kéne menni) könyveinek részletéből Nyelvváltozatok: A regionális irodalmi nyelv jelenléte Tamási Áron: Vadon nőtt gyöngyvirág c. művében Nyelvjárási elemek Móricz Zsigmond: Árvácska c. regényében Összefoglalás, számonkérés. A tanult anyagok mélyítése, gyakorlása, ismétlések, számonkérése	6
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – Az anyanyelv állandóságának és változásának tudatosítása – A nyelv főbb változatainak megismertetése (köznyelv, irodalmi nyelv, csoportnyelvek) – A nyelvek megjelenési formáinak ismerete – A tanuló környezetében előforduló nyelvjárás néhány jellegzetességének megfigyelése – A nyelvi tolerancia kialakítása, fejlesztése – A tanuló környezetében előforduló nyelvváltozatok azonosítása – Anyanyelv, idegen nyelv, nemzetiségi nyelv összevetése 		irodalmi nyelv, köznyelv, nyelvjárás, csoportnyelv, ifjúsági nyelv, jelnyelv

Témakör	IV. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	Órakeret
Törzsanyag		0
Helyi többlet	Református emlékek szűkebb környezetünkben. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása.	2

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
Református emlékek szűkebb környezetünkben. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása.	helytörténeti emlékhely

Témakör	V. Szövegértés és szövegalkotás	Órakeret
Törzsanyag		0
Helyi többlet	Bibliai, illetve eddig tanult tartalmak szereplőinek, alakjainak személyisége – írásbeli szövegalkotás. A jó és rossz, az igaz és hamis megkülönböztetésével, a valódi értékek felismerése és megbecsülése a hit ajándékának elfogadásához szükséges élmények, tapasztalatok megszerzése által megmutatja, hogy a világ megismeréséhez saját keresztyén kultúránkon át vezet az út. Úti napló, úti jegyzetek, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél készítése.	4
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK	
Bibliai, illetve eddig tanult tartalmak szereplőinek, alakjainak személyisége – írásbeli szövegalkotás. A jó és rossz, az igaz és hamis megkülönböztetésével, a valódi értékek felismerése és megbecsülése a hit ajándékának elfogadásához szükséges élmények, tapasztalatok megszerzése által megmutatja, hogy a világ megismeréséhez saját keresztyén kultúránkon át vezet az út. Úti napló, úti jegyzetek, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél készítése. Összefoglalás, számonkérés.	úti napló, úti jegyzetek	

MAGYAR NYELV 8.

Témakör	I. Szövegértés és szövegalkotás	Órakeret
Törzsanyag	A szöveg megszerkesztettsége, szerkezeti egységei Szövegtípusok és műfaji, retorikai, stilisztikai jellemzői Az érv és a cáfolat	3

Helyi többlet	A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása. Egymás gondolatainak, véleményének tiszteletben tartása. Érvtípusok: Egyenes érvelés, inverz érvelés. Összefoglalás, számonkérés.	4
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása – A szövegtípusok műfaji, retorikai és stilisztikai jellemzőinek megismerése, áttekintése 		elbeszélés, leírás, jellemzés, érvelés, cáfolat, érvtípusok

Témakör	II. A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	Órakeret
Törzsanyag		0
Helyi többlet	<p>A tömegkommunikáció és a sajtó műfajainak megismerése. Kritikus szemléletmód kialakítása és fejlesztése a keresztyén értékek védelmét szolgálva. Keresztyén műsorok a médiában. A reklám médiumai, műfajai, hatásai.</p> <p>Hír, interjú, riport, tudósítás készítése egyházi esemény kapcsán egyházi személyiséggel.</p> <p><i>A sajtó leggyakoribb műfajai: hír, tudósítás, interjú</i></p>	4
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<p>A tömegkommunikáció és a sajtó műfajainak megismerése. Kritikus szemléletmód kialakítása és fejlesztése a keresztyén értékek védelmét szolgálva. Keresztyén műsorok a médiában. A reklám médiumai, műfajai, hatásai.</p> <p>Hír, interjú, riport, tudósítás készítése egyházi esemény kapcsán egyházi személyiséggel.</p> <p><i>A sajtó leggyakoribb műfajai: hír, tudósítás, interjú.</i></p> <p>Gyakorlás, témazárók írása.</p>		interjú, riport, tudósítás, reklám

Témakör	III. Készüljünk a felvétélire!	Órakeret
Törzsanyag	Az eddig tanult ismeretek	10
Helyi többlet	Előző évek felvételi feladatlapjainak megoldása; rendszerezés, ismétlés, összefoglalás, számonkérés.	19
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A tanult hangtani, alaktani ismeretek megfigyeltetése és felismerése a szavakban – A szófajok és mondatfajták megfigyeltetése és felismerése a szövegben – A szókincs fejlesztése – Az állandósult szókapcsolatok, a szólások, a közmondások, a szállóigék értelmezése – A szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése – Az olvasmány-feldolgozási stratégiák gyakoroltatása – Reflektálás a szöveg tartalmára – A szöveghű, értő szövegolvasás gyakoroltatása – A hagyományos és a digitális írás fejlesztése – Kreatív írásgyakorlatok alkalmazása – A helyesírási készség fejlesztése – A mérlegelő gondolkodás fejlesztése – A megtanult szövegtípusok jellemzőinek felismerése és alkalmazása – Helyesírási, nyelvhelyességi szabályoknak és a szövegtípusoknak megfelelő hagyományos és digitális szövegszerkesztési szabályok átismétlése 		Az eddig tanult fogalmak átismétlése

Témakör	IV. Összetett mondat a szövegben	Órakeret
Törzsanyag	<p>A mellérendelő összetett mondat</p> <p>Az alárendelő összetett mondatok</p> <p>A sajátos jelentés tartalmú mellékmondat</p> <p>Az összetett mondat helyesírása</p> <p>Az idézés</p>	8
Helyi többlet	A többszörösen összetett mondatok. Körmondatok az irodalmi művekben; Az idézés fajtái	6

	Gyakorlás, összefoglalás, számonkérés.	
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A mondatfajták felismerése a közlési szándék és szerkezet szerint – Az összetett mondatok típusainak megismerése – Alárendelő és mellérendelő összetett mondatok elkülönítése – A központosítás megtanulása az összetett mondatban – Az idézés szabályainak elsajátítása <p>A többszörösen összetett mondatok. Körmondatok az irodalmi művekben; Az idézés fajtái</p> <p>Gyakorlás, összefoglalás, számonkérés.</p>		összetett mondat, alárendelés, mellérendelés, logikai viszonyok; idézet, idézés
Témakör	V. Nyelvtörténet, nyelvrokonság - játékosan	Órakeret 4+ 4
Törzsanyag	A nyelvek osztályozása nyelvtípusok szerint Nyelvünk eredete, rokonsága Nyelvtörténet, nyelvemlékek Nyelvújítás	4
Helyi többlet	Kazinczy és a nyelvújítás. A nyelvújítás mulatságos túlkapásai (Kazinczy-szótár készítése) Nagy nyelvújítók (Barczafalvi Szabó Dávid, Kölcsey, Szemere Pál, Kazinczy, stb.) VAGY látogatás a helyi Levéltárba. Összefoglalás, számonkérés	4
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – a nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző korok szövegeiben – a szókincs változása, régi kifejezések, jövevényszavak gyűjtése irodalmi és beszélt nyelvi szövegekből – a nyelvújítás és a nyelvújítók néhány szóalkotási módjának megismerése – a magyar nyelv eredete, a nyelvrokonság hipotéziseinek megismerése 		rovásírás, nyelvemlék, nyelvújítás, nyelvcsalád, nyelvrokonság, jövevényszó

Témakör	VI. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	Órakeret
Törzsanyag		2

<p>Helyi többlet</p>	<p>Látogatás Széphalomba A Magyar nyelv Múzeumába; állandó és időszaki kiállítások megtekintése, múzeumpedagógiai foglalkozás</p>	<p>4</p>
<p>FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK</p>		<p>FOGALMAK</p>
<ul style="list-style-type: none"> – A szövegek sajátosságainak megfigyeltetése, főbb fajtáinak tudatosítása: lineáris és nem lineáris, hagyományos és digitális szövegek – Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata – A szövegek sajátosságainak megfigyeltetése, főbb fajtáinak tudatosítása: lineáris és nem lineáris, hagyományos és digitális szövegek – Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata 		<p>szöveg, hagyományos szöveg, digitális szöveg, lineáris szöveg, nem lineáris szöveg</p>

8. JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK AZ 5–8. ÉVFOLYAMON

A pedagógia tudománya nagyon sok és sokféle tanulási és oktatási stratégiát ismer. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A *tanár személyisége*, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok stb. A

tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 2. szakaszának 1–2. évében (5–6. évfolyam) döntően a gamifikáció és a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása javasolt. A tematikus-motivikus tananyagszervezés lehetővé teszi, hogy a tanár-diák párbeszéd mellett kitüntetett szerepet kapjon a tanulócsoporthoz tagjai között létrejövő párbeszéd, a csoportban kibontakozó kreatív alkotómunka, az önálló munkavégzés, tanulás kialakítása.

A képzés 2. szakaszának 3–4. (7–8. évfolyam) évében a játékosítás és a kooperatív tanulási-tanítási módszerek mellett az önálló tanulási módszerek kialakítása javasolt (önálló kutatómunka, beszámoló készítése, előadása, önálló jegyzetelés tanítása, tanulási módszerek tanítása).

Tanulásszervezési módok

Javasolt tanulásszervezési módok: a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában. A reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projekt munkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.) a gyerekek motiváltságát növeli. A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenség alapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasoltak: az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Meseírás, jelképek értelmezése fűrtábrával. Digitális projektek; gondolattérképek; hagyományosan vagy digitális applikációkkal megrajzolt szereplők, szereplőkapcsolatok; előadások, stb. Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára, stb.).

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás javasolt.

Irodalom 5-8. évfolyam

Helyi tantárgyi tanterv

Általános tantervű tanulócsoportok

5-8. osztály

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A 5–8. évfolyamon az irodalom tantárgy éves alapóraszámja: 68-68 óra, heti 2-2 óra.

IRODALOM

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	2	68	54	14
6.	2	68	54	14
7.	2	68	54	14
8.	2	68	54	14

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára – Magyar nyelv és irodalom 5-8. évfolyam

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

6/2014. (I. 29.) EMMI rendelete 8. § 7(a) §-a: alapján a magyar nyelv és irodalom tantárgyat magyar nyelv és irodalom tantárgyra bontjuk.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Repkáné Tóth Bernadett szaktanár

**A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:
Mészáros Csaba igazgató**

1. TANTÁRGYI BEVEZETŐ

5-8. évfolyam:

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–8. évfolyamon, a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberekké. Olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
- A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
- Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.

- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ide értve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást, a toleráns nyelvhasználatot.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat értőn elő tudják adni.
- Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulóknál. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.
- **Olvasóvá, Bibliaolvasóvá nevelés.**
- **Az olvasmányok tanulságairól erkölcsi állásfoglalás megfogalmazása a keresztyén identitásnak megfelelő értékrendben.**
- **A református iskolák hagyományrendszerének tudatos folytatása.**
- **Könyv- és könyvtárhasználat fejlesztése.**
- Az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető.
- Az irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.
- A tanulók irodalmi fogalomtárának folyamatos bővítésekor, figyelembe kell venni a korosztály általános kognitív, érzelmi, érdeklődési sajátosságait.
- Az irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.
- Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak.

- Az irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.
- Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

Az órakeret megoszlása a következőképpen alakul:

- A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek
- A törzsanyag
  - A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.
- A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
  - A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.
- A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.
- A tananyag felépítésében is kettős szervező elv érvényesül. A képzési szakasz első felében (5–6. osztály) **témák, motívumok** uralják a tananyagot. Ezek biztosítják az egyes tanulási szakaszok közötti átmenetet, az alapkompenciák és a gondolkodás fejlesztését.
- Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is.

- A református helyi tanterv tartalmazza a református jellegből adódó célkitűzéseket. Az irodalom tantárgy tananyagának tükröznie és egyúttal szolgálnia, erősíteni kell iskoláink keresztyén szellemiségét.

2. A HELYI TANTÁRGYI TANTERV ÁTTEKINTÉSE

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5. évfolyam: IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család, otthon, nemzet– kisepikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	18	5	23
Petőfi Sándor: János vitéz	14	6	20
Szülőföld, táj - lírai és kisepikai alkotások	8	1	9
Prózai nagyepika – ifjúsági regény Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10	1	11
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	4	1	5
Évfolyam összesen	54	14	68

6. évfolyam: IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Hősök az irodalomban	10	2	12
Arany János: Toldi	16	6	22
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	11	5	16
Prózai nagyepika – ifjúsági regény -Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12	1	13
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	5		5
Évfolyam összesen	54	14	68

7. évfolyam: IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Korok és portrék - A középkor	3	1	4
- Reneszánsz, humanizmus, reformáció	11	7	18
- Irodalmunk a 17-18. században	4	1	5
Klasszicizmus és romantika	32	4	36

Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	4	1	5
Évfolyam összesen	54	14	68

8. évfolyam: IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében - Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	14	7	21
- B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	11	2	13
- „Vérző Magyarország” - Trianon	2	2	4
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében - A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	12	1	13
- B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	4	1	5
- C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	2		2
A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozata, 1956)	6	1	7
Szórákoztató irodalom	3		3
Évfolyam összesen	54	14	68

3. A TANTERV HELYI TANTERVÉBEN A KERETTANTERV KIEGÉSZÍTÉSÉRE BIZTOSÍTOTT ÓRAKERET FELHASZNÁLÁSA

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	14
-----------------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
------------------	------	---------

<p>Család, otthon, nemzet– kisepikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások</p>	<p>A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok, ember – Isten kapcsolat, és a teremtés, eredet, hagyomány motívuma. Választható tartalmak:</p> <p>Petőfi Sándor: Arany Lacinak</p> <p>Pl. József Attila: Betlehemi királyok</p> <p>Pl. Szabó Lőrinc: Ima a gyermekekért</p> <p>A szeretet I. Kor. 13:1-13</p> <p>Pl. Arany János: Fiamnak</p> <p>Ágh István: Virágosat álmodtam</p> <p>Tündérszép Ilona és Árgyélus</p> <p>Az Édenkert története</p> <p>Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül?</p> <p>Dávid és Góliát, további bibliai történetek</p> <p>A szeretet I. Kor. 13:1-13</p> <p>Bibliai történetek, példázatok pl. (Káin és Ábel, József és testvérei, Jákób és Ézsau, Rúth , Tékozló fiú, Dávid és Jonatán stb.)</p> <p>Összefoglalás, számonkérés.</p> <p>További ajánlott művek: Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve – részletek; Móra: Csalóka Péter; Kányádi Sándor: Befagyott a Nyárád; Attila földje (népmese)</p> <p>Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve - részletek</p> <p>Összefoglalás, témazáró</p>	<p>5</p>
<p>Petőfi Sándor: János vitéz</p>	<p>Irodalomelméleti ismeretek gyakorlása, elmélyítése. A mű részleteinek dramatizálása, projektek megvalósítása. Gyakorlás, összefoglalás, témazáró, tehetség gondozás.</p>	<p>6</p>

Szülőföld, táj	Választható tartalmak: Petőfi Sándor: Távolból Ady Endre: Föl-földobott kő Válogatás a helyi kortárs költők azonos témájú műveiből. Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	1
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	Választható tartalmak: A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	1
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	Választható tartalmak: A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	1
Összesen:		14

6. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	14
-----------------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Hősök az irodalomban	Választható művek: Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata; Lengyel Dénes: Régi magyar mondák (Pl. A csodaszarvas, A fehér ló mondája, Szent István király intelmei, Julianus barát, Mátyás király könyvtára) Pl. Kallós Zoltán: Székely népballadák, Pl. Gabányi János: Magyar várak legendái, Pl. Szombathy Viktor: Száll a rege várról várra- szlovákiai vármondák, Pl. Mátyás király tréfái Próbatételek bibliai történetekben: pl. Pál hajótörése, Dániel a tüzes kemencében, Pál a filippi börtönben, Péter szabadulása a börtönből, Ráháb története stb. A műhöz kapcsolódó fejlesztési	2

	feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	
Arany János: Toldi	Irodalomelméleti ismeretek gyakorlása, elmélyítése. A mű részleteinek dramatizálása, projektek megvalósítása, rendszerezés, összefoglalás, tehetséggondozás, témazáró.	6
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	Választható művek: Ady Endre: Karácsony Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony Juhász Gyula: Karácsony felé Fekete István: Róráté Kányádi Sándor: Hattyúdál Reményik Sándor: A karácsonyfa énekel Lázár Ervin: Az élet titka (Eredeti üzenet) Radnóti Miklós: Nem tudhatom Szendrey Júlia: Magyar gyermek éneke Irodalom és mozgókép Hollós László–Dala István: Szerelmes földrajz/ vagy Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról) Kőmíves Kelemen Szerelem a népdalokban: Tavaszi szél vizet áraszt A csitári hegyek alatt Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	5
Prózai nagyepika – Gárdonyi	A műhöz kapcsolódó fejlesztési	1

Géza: Egri csillagok	feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	
	Összesen:	14

7. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	14
------------------------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Korok és portrék: A középkor	Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Árpád, Szent László)	1
Korok és portrék: B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció	Választható művek: Mátyás királyá koronázása; Mesék Mátyás királyról: A kolozsvári bíró Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról Bornemisza Péter: Siralmas énnékem Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról való ének (részletek) Balassi Bálint: Borivóknak való vagy Balassi Bálint: Bocsásd meg Úristen vagy Balassi Bálint: Adj már csendességet Bibliafordítások (Vizsolyi Biblia, Sylvester János Újszövetség fordításának előszava) Könyvnyomtatás jelentősége Zsoltárfordítások (Szenczi Molnár Albert) Összefoglalás, számonkérés.	7
Korok és portrék: Irodalmunk a 17–18. században	Választható művek: Rákóczi-nóta, Buga Jakab éneke,	1

	<p>Zöld erdő harmatát</p> <p>Lévay József: Mikes</p> <p>Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Rákóczy menekülése a börtönből)</p> <p>Összefoglalás, témazáró.</p>	
<p>Korok és portrék: Klasszicizmus és romantika</p>	<p>Választható művek:</p> <p>Petőfi Sándor: Csokonai</p> <p>Áprily Lajos: Séta Debrecenben</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor</p> <p>Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.)</p> <p>Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége (történetek Széchenyi Istvánról: Az Akadémia alapítása; A hídvám)</p> <p>Lengyel Dénes: Kossuth Lajos örökség (történetek Kossuth Lajosról: A sorsfordító kabát)</p> <p>Kossuth-nóta</p> <p>Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (Kossuth Lajos – részlet)</p> <p>Vörösmarty Mihály: Petike</p> <p>Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet</p> <p>Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...</p> <p>Petőfi és Arany levelezése – részletek</p> <p>Arany János: V. László</p> <p>Arany János: Szondi két apródja</p> <p>Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.</p>	<p>4</p>
<p>Magyar vagy világirodalmi ifjúsági</p>	<p>A műhöz kapcsolódó fejlesztési</p>	<p>1</p>

regény	feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	
Összesen:		14

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	14
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében - Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	<p>Választható művek:</p> <p>Ady Endre: Ember az embertelenségben</p> <p>Babits Mihály: A második ének (részlet)</p> <p>Kosztolányi Dezső: Akarsz-e játszani?</p> <p>Kosztolányi Dezső: Ének a fiatalokról</p> <p>Juhász Gyula: Anna örök</p> <p>Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú</p> <p>Tóth Árpád: Láng</p> <p>Dsida Jenő: Kalendárium szonettekben (részlet)</p> <p>Dsida Jenő: Születésnap köszöntő édesanyámnak</p> <p>József Attila: Szeretném, ha vadalmafa lennék</p> <p>Áprily Lajos: A rím</p> <p>Radnóti Miklós: Hetedik ecloga</p> <p>Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban</p> <p>Ajánlott, választható művek:</p> <p>Pl. Ady Endre: pl. Az Úr érkezése/Krisztuskereszt az erdön/ Imádság háború után Adja az Isten, Krisztus-kereszt az erdön; stb.</p>	7

	<p>Pl. Tóth Árpád: pl. Isten oltó kése;</p> <p>Pl. József Attila: Istenem</p> <p>Pl. Dsida Jenő: pl. Templomablak/Nagycsütörtök/Húsvéti ének</p> <p>Pl. Reményik Sándor: pl. Kegyelem/Csendes csodák/Pilátus</p> <p>Pl. Áprily Lajos: pl. Menedék, Imádság, Haza, Templom, és/vagy</p> <p>Pl. Nemes Nagy Ágnes: Lázár</p> <p>Pl. Sánta Ferenc: Isten a szekéren</p> <p>Pl. Kányádi Sándor: Noé bárkája felé</p> <p>Pl. Szabó Lőrinc: TücsökHzene – Isten Pl. (Túrmezei Erzsébet, Lukátsi Vilma, Füle Lajos verseiből)</p> <p>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</p>	
<p>Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében - Epika a 20. század első felének magyar irodalmában</p>	<p>Választható művek:</p> <p>Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek)</p> <p>Móricz Zsigmond: Hét krajcár</p> <p>Móricz Zsigmond: A fillentő</p> <p>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</p>	2
<p>Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében - „Vérző Magyarország” – Trianon a magyar irodalomban</p>	<p>Választható művek:</p> <p>Babits Mihály: Hazám</p> <p>Babits Mihály: Áldás a magyarra</p> <p>Juhász Gyula: Trianon</p> <p>Juhász Gyula: Testamentum</p> <p>Karinthy Frigyes: Levél (részlet)</p> <p>Márai Sándor: Napló (részlet)</p>	2
<p>Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében - Líra a 20. század második felének magyar irodalmában</p>	<p>Választható művek:</p> <p>Nagy László: Az én szívem</p>	1

	Nemes Nagy Ágnes: Félelem Csoóri Sándor: Szomorúság Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében - Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	Választható művek: Mándy Iván: Tájak, az én tájaim (részlet) Illyés Gyula: Hősökről beszélek (részlet)	1
A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	Választható művek: Pilinszky János: Harbach, 1944 Anna Frank naplója Lakatos Menyhért: Még mindig siratunk Márai Sándor: Mennyből az angyal Tamási Lajos: Piros a vér a pesti utcán Összefoglalás, rendszerezés, témazáró	1
Összesen:		14

4. TANTÁRGYI ISMERTETŐ: 5-6. ÉVFOLYAM

- Az 5–6. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat, játékosságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberekké teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van.

Az 5–6. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

- Család, otthon, nemzet
- Petőfi Sándor: János vitéz
- Szülőföld, táj

- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
  - Választható magyar ifjúsági vagy meseregény
  - Hősök az irodalomban
  - Arany János: Toldi
  - Szeretet, hazaszeretet, szerelem
  - Gárdonyi Géza: Egri csillagok
  - Választható világirodalmi ifjúsági regény
- A témakörök tanításának célja a közvetlen személyes otthon fogalmán túl a tágabb értelemben vett kultúra mint otthon felfedeztetése. A tanulónak meg kell értenie és élnie a nemzeti, illetve a tágabb, saját kultúrkör ünnepeit (pl. egyéni és családi ünnepek, anyák napja, regionális ünnepek, karácsony).
  - Fontos ismernie e kulturális hagyománynak alapvető műveit. A szövegek ilyen irányú megközelítése segíti a tanulót annak felismerésében is, hogy az irodalmi művek nem csupán távoli történetek, hanem ezek a szövegek saját élete kérdéseihez is kapcsolódnak.
  - Továbbra is fontos cél, hogy kultúránkat, annak alapvető alkotásait, bennük példateremtő hőseit megismerje, olvasó, a szöveg több rétegét megértő diákká váljon.
  - A képzési szakasz végén már elvárt néhány szakirodalmi kifejezés (műfaj, szókép, alakzat, verselés) biztonságos ismerete.
  - A tanulónak – korosztályának megfelelő szinten – már értenie és értelmeznie kell ezeket a műveket.
  - Véleményét írásban és szóban is meg kell tudnia fogalmazni.
  - Az órákon feldolgozandó szövegek nemzeti kultúránk alapját képező művek, továbbá a kortárs gyermekirodalom alkotásai.
  - A képzésnek ebben a szakaszában az irodalomtudomány fogalmai csupán olyan mértékben játszanak szerepet, amennyire azok a szövegek megértéséhez, feldolgozásához szükségesek.

5. TÉMAKÖRÖK, TÖRZSANYAGOK, HELYI TÖBBLET, ÓRAKERET, FEJLESZTENDŐ FELADATOK ÉS ISMERETEK, FOGALMAK ÉVFOLYAMONKÉNT

IRODALOM 5.

Témakör	VIII. Család, otthon, nemzet – kisepikai (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	Órakeret
Törzsanyag	Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék Petőfi Sándor: Egy estém otthon Füstbe ment terv	18

	<p style="text-align: center;">Magyar vagyok</p> <p>Arany János: Családi kör</p> <p>Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér</p> <p>Fehérlófia</p> <p>Az égig érő fa (magyar népmese)</p> <p>Arany János: Rege a csodaszarvasról</p> <p>Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz</p> <p>Bibliai történetek</p> <p style="padding-left: 40px;">A világ teremtése</p> <p style="padding-left: 40px;">Noé,</p> <p style="padding-left: 40px;">Jézus születése,</p> <p style="padding-left: 40px;">A betlehemi királyok</p>	
<p>Helyi többlet</p>	<p>Választható művek: A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok, ember – Isten kapcsolat, és a teremtés, eredet, hagyomány motívuma</p> <p>Petőfi Sándor: Arany Lacinak</p> <p>Pl. József Attila: Betlehemi királyok</p> <p>Pl. Szabó Lőrinc: Ima a gyermekekért</p> <p>A szeretet I. Kor. 13:1-13</p> <p>Pl. Arany János: Fiamnak</p> <p>Ágh István: Virágosat álmodtam</p> <p>Tündérszép Ilona és Árgyélus</p> <p>Az Édenkert története</p> <p>Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül?</p> <p>Dávid és Góliát, további bibliai történetek</p> <p>A szeretet I. Kor. 13:1-13</p> <p>Bibliai történetek, példázatok pl. (Káin és Ábel, József és testvérei, Jákób és Ézsau, Rúth , Tékozló fiú, Dávid és Jonatán stb.)</p> <p>További ajánlott művek: Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve – részletek; Móra: Csalóka Péter; Kányádi Sándor: Befagyott a Nyárád; Attila földje (népmese)</p> <p>Összefoglalás, számonkérés.</p>	<p>5</p>

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által – Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása – A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben – Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása 	népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én, Biblia , példázat

Témakör	IX. Petőfi Sándor: János vitéz	Órakeret
Törzsanyag	Petőfi Sándor: János vitéz	14
Helyi többlet	Irodalomelméleti ismeretek gyakorlása, elmélyítése. A mű részleteinek dramatizálása, projektek megvalósítása. Gyakorlás, összefoglalás, témazáró, tehetséggondozás.	6
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK	
<ul style="list-style-type: none"> – A mű szövegének közös órai feldolgozása – A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése – A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása – A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok – Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor 	verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét, további alakzatok: felsorolás, felkiáltás, kérdés, ismétlés; dialógus, monológ, a jellemzés eszközei, leírás, epizód	

Témakör	X. Szülőföld, táj	Órakeret
Törzsanyag	Petőfi Sándor: Szülőföldemen	8

	Petőfi Sándor: Az alföld Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet) Nagy László: Balatonparton Weöres Sándor: Tájkép	
Helyi többlet	Választható művek: Petőfi Sándor: Távolból Ady Endre: Föl-földobott kő Válogatás a helyi kortárs költők azonos témájú műveiből. Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása – A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben – A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján – A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése – Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése – A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival – Irodalmi atlasz vagy térkép használata – A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal <p>Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése</p>		<p>hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás, kortárs</p>

Témakör	XI. Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	Órakeret
Törzsanyag	Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10
Helyi többlet	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	1

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése – A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás – A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése – Egyes szereplők jellemzése – Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása <p>A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban</p>	<p>Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő, regény, ifjúsági regény, karakter, személyiség, közönség</p>

Témakör	XII. Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése	Órakeret
Törzsanyag	<p>Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér</p> <p>Szabó Magda: Tündér Lala</p> <p>Fekete István: A koppányi aga testamentuma</p> <p>Fekete István: Bogánacs</p> <p>(Egy kiválasztása kötelező.)</p>	4
Helyi többlet	<p>A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.</p>	1

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése – A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás – A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése – Egyes szereplők jellemzése – Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása – A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban 	

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Petőfi Sándor: János vitéz
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)
Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)
Arany János: Családi kör (részlet)

IRODALOM 6.

Témakör	I. Hősök az irodalomban	Órakeret
Törzsanyag	<p>1. Hagyomány és irodalom</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arany János: Mátyás anyja - Arany János: A walesi bárdok <p>Hősök–mondák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beckó vára <i> vagy </i> Csörsz árka - Szent László legendája <i> vagy </i> Lehel kürtje <p>A párok közül az egyik kötelező, a másik a választható művek közé kerül.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet) <i> vagy </i> Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet) (Választható) - Torna vára (Felvidék) <i> vagy </i> - Tordai hasadék (Erdély) <i> vagy </i> - A Lendvai vár (Muravidék) <i> vagy </i> - délvideki Mátyás-mondák <p>(A felsoroltak közül az egyik kötelező. Lehetőség van arra, hogy a tanárok a saját régiójuk mondáit válasszák.)</p> <p>2. Irodalom és mozgókép</p> <p>Fazekas Mihály: Lúdas Matyi</p>	10
Helyi többlet	<p>Választható művek: Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata; Lengyel Dénes: Régi magyar mondák (Pl. A csodaszarvas, A fehér ló mondája, Szent István király intelmei, Julianus barát, Mátyás király könyvtára)</p> <p>Pl. Kallós Zoltán: Székely népballadák, Pl. Gabányi János: Magyar várak legendái, Pl. Szombathy Viktor: Száll a rege várról várra- szlovákiai vármondák, Pl. Mátyás király tréfái</p> <p>Próbatételek bibliai történetekben: pl. Pál hajótörése, Dániel a tüzes kemencében, Pál a filippi börtönben, Péter szabadulása a</p>	2

	börtönből, Ráháb története stb. A művekhez kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetség gondozás, témazáró.	
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg - A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása - A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése - A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése - Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése - Irodalmi atlasz vagy térkép használata - Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése 		<p>próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás</p> <p>monda, rege, legenda</p>

Témakör	II. Arany János: Toldi	Órakeret
Törzsanyag	Arany János: Toldi	16
Helyi többlet	Irodalomelméleti ismeretek gyakorlása, elmélyítése. A mű részleteinek dramatizálása, projektek megvalósítása, rendszerezés, összefoglalás, tehetség gondozás, témazáró.	6
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - A mű szövegének közös órai feldolgozása - Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincs bővítés és olvasási stratégiák fejlesztése - Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában - Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok) - A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérviszály stb.) megtárgyalása - Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben 		<p>verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás</p> <p>mottó, páros rím, hangsúly, tiszta rím és asszonánc, beszélő, elbeszélő, próbatétel, jellemzési módok</p>

Témakör	III. Szeretet, hazaszeretet, szerelem	Órakeret
----------------	--	-----------------

<p>Törzsanyag</p>	<p>Bibliai történetek</p> <p>Mária és József története</p> <p>Jézus tanítása a gyermekekről (karácsonyi ünnepekör)</p> <p>Kölcsey Ferenc: Himnusz</p> <p>Vörösmarty Mihály: Szózat</p> <p>Petőfi Sándor: Honfidal</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem</p> <p>Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...</p> <p>Radnóti Miklós: Bájoló</p>	<p>11</p>
<p>Helyi többlet</p>	<p>Választható művek: Ady Endre: Karácsony</p> <p>Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony</p> <p>Juhász Gyula: Karácsony felé</p> <p>Fekete István: Róráte</p> <p>Kányádi Sándor: Hattyúdál</p> <p>Reményik Sándor: A karácsonyfa énekel</p> <p>Lázár Ervin: Az élet titka (Eredeti üzenet)</p> <p>Radnóti Miklós: Nem tudhatom</p> <p>Szendrey Júlia: Magyar gyermek éneke</p> <p>Irodalom és mozgókép</p> <p>Hollós László–Dala István: Szerelmes földrajz/ vagy</p> <p>Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról)</p> <p>Kómíves Kelemen</p> <p>Szerelem a népdalokban:</p> <p>Tavaszi szél vizet áraszt</p> <p>A csitári hegyek alatt</p> <p>Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.</p>	<p>5</p>

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban – A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása – A téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben – A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése – A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival – Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése 	<p>líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal</p>

Témakör	IV. Prózai nagyepika – ifjúsági regény - Gárdonyi Géza: Egri csillagok	Órakeret
Törzsanyag	Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12
Helyi többlet	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetség gondozás, témazáró.	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK	
<ul style="list-style-type: none"> – Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése – A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás – A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel – A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése – A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban – Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével 	<p>történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek</p>	

Témakör	V. Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	Órakeret
Törzsanyag	Daniel Defoe: Robinson Crusoe <i>vagy</i> Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg	12
Helyi többlet	.	0

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése – A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás – A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel – A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése – A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban – Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével 	<p>A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően</p>

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Arany János: Toldi
Gárdonyi Géza: Egri csillagok
Választható világirodalmi ifjúsági regény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

Arany János: A walesi bárdok (részlet)
Arany János: Toldi (részletek)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.)
Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13.,14. vsz.)

6. TANTÁRGYI ISMERTETŐ: 7–8. ÉVFOLYAM

- A 7–8. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése), és az érzelmi nevelés.
- A 7–8. évfolyamon a tanulók – életkori sajátosságaik, illetve korábbi tanulmányaik alapján képessé válnak arra, hogy megismerjék az európai és a magyar kultúra nagy korszakait, ezeknek a stílus- és művelődéstörténeti koroknak kiemelkedő alkotásait, és egyre hangsúlyosabbá válik a poétikai-retorikai ismeretek bővítése is.
- A 13–15 éves gyerekek már képesek arra, hogy ne csak fabuláris szinten értelmezzenek egy-egy szöveget, hanem tanári irányítással jelentésteremtésre is vállalkozzanak, és megértsék saját kultúrájuk történelmi adottságait, irodalmi törekvéseit.

A 7-8. évfolyam irodalomtanításának témakörei:

- Korok és portrék,
  - Magyar vagy világirodalmi regény,
  - Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében,
  - Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében,
  - A 20. századi történelem az irodalomunkban,
  - Szórakoztató irodalom.
-
- A 8. osztályosokat a tanterv a középiskolai felkészülésben és a pályaválasztásban az eddig tanultak rendszerező ismétlésével segíti.
  - Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani.
  - Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak.
  - Az irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.
  - Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100 %-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

- A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal.
- Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

- Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival.
- Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése.

- Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is a tanulók.

7. TÉMAKÖRÖK, TÖRZSANYAGOK, HELYI TÖBBLET, ÓRAKERET, FEJLESZTENDŐ FELADATOK ÉS ISMERETEK, FOGALMAK ÉVFOLYAMONKÉNT

IRODALOM 7.

Témakör	I. Korok és portrék: - A középkor	Órakeret
Törzsanyag	István király intelmei Imre herceghez (részletek)	3
Helyi többlet	Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Árpád, Szent László)	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – Irodalmi szövegek olvasása, értelmezése – Az európai kultúra kialakulásának megismerése 		középkor, román stílus, gótika, egyházi kultúra, lovagi kultúra, lovagi erények, trubadúrok, intelem (parainesis), kódex, iniciálé, miniatűr

Témakör	I. Korok és portrék: - Reneszánsz, humanizmus, reformáció	Órakeret
Törzsanyag	<p>Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése alapján)</p> <p>Janus Pannonius: Pannonia dicsérete</p> <p>Balassi Bálint: Egy katonaének</p> <p>Balassi Bálint: Hogy Juliára talál, így köszöne néki</p> <p>Irodalom és színház vagy film kapcsolata</p> <p>A reneszánsz dráma</p> <p>Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia</p> <p>vagy később tárgyalva:</p> <p>Molière: A képzelt beteg</p>	11

Helyi többlet	<p>Választható művek: Mátyás királlyá koronázása; Mesék Mátyás királyról: A kolozsvári bíró Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról Bornemisza Péter: Siralmas énnékem Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról való ének (részletek) Balassi Bálint: Borivóknak való vagy Balassi Bálint: Bocsásd meg Úristen vagy Balassi Bálint: Adj már csendességet Bibliafordítások (Vizsolyi Biblia, Sylvester János Újszövetség fordításának előszava) Könyvnyomtatás jelentősége Zsoltárfordítások (Szenczi Molnár Albert)</p> <p>Összefoglalás, számonkérés.</p>	7
----------------------	---	----------

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése – A reneszánsz világgép értelmezés – A reformáció és az anyanyelvi kultúra összefüggésének felismerése – A reneszánsz irodalom alkotóinak, műfajainak, jellegzetes motívumainak megismerése – A reneszánsz drámaváltozatok elkülönítése – Egy adott mű különböző művészeti ágakban és médiumokban megjelenő adaptációjának összehasonlítása 	<p>reneszánsz, humanizmus, reformáció, könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, dal, epigramma, dráma, vígjáték (komédia)</p> <p>zsoltár, műfordítás</p>

Témakör	I. Korok és portrék: - Irodalmunk a 17-18. században	Órakeret
Törzsanyag	<p>Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek: I./1-21.versszak) Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)</p>	4
Helyi többlet	<p>Választható művek: Rákóczi-nóta, Buga Jakab éneke, Zöld erdő harmatát Lévy József: Mikes Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban</p>	1

	(részletek: Rákóczy menekülése a börtönből) Összefoglalás, témazáró.	
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése – A nemzeti hagyományunk szempontjából szimbolikus irodalmi szövegeink megismerése – A barokk jellegzetes műfajainak és stílusjegyeinek megismerése - A hazaszeretet megjelenése a korszak művészetében 		kuruc kor, toborzódal, bujdosóének, siratóének, levél, emlékirat

Témakör	I. Korok és portrék: - Klasszicizmus és romantika	Órakeret
Törzsanyag	<p>Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez</p> <p>Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz</p> <p>Kölcsey Ferenc: Huszt</p> <p>Kölcsey Ferenc: Emléklapra</p> <p>Kölcsey Ferenc: Himnusz</p> <p>Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)</p> <p>Vörösmarty Mihály: Szózat</p> <p>Vörösmarty Mihály: Ábránd</p> <p>Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem</p> <p>Petőfi Sándor: Nemzeti dal</p> <p>Petőfi Sándor: Szeptember végén</p> <p>Arany János: A fülemile</p> <p>Arany János: A tölgyek alatt vagy Epilógus</p> <p>Jókai: A huszti beteglátogatók</p> <p>Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa</p> <p>Mikszáth Kálmán: A néhai bárány</p> <p>Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák</p>	32
Helyi többlet	<p>Választható művek: Petőfi Sándor: Csokonai</p> <p>Áprily Lajos: Séta Debrecenben</p>	4

	<p>Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor</p> <p>Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.)</p> <p>Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége (történetek Széchenyi Istvánról: Az Akadémia alapítása; A hídvám)</p> <p>Lengyel Dénes: Kossuth Lajos örökség (történetek Kossuth Lajosról: A sorsfordító kabát)</p> <p>Kossuth-nóta</p> <p>Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (Kossuth Lajos – részlet)</p> <p>Vörösmarty Mihály: Petike</p> <p>Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet</p> <p>Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...</p> <p>Petőfi és Arany levelezése – részletek</p> <p>Arany János: V. László</p> <p>Arany János: Szondi két apródja</p> <p>Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.</p>	
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK	
<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése – A felvilágosodás és a romantika korának művelődéstörténeti és irodalmi programjának megismerése – Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása – Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése – Alapvető lírapoétikai szakterminusok bevezetése (lírai én, lírai én pozíciói; hangulati líra, gondolati líra, közösségi líra; helyzetdal, életkép, megszólító vers) – Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli – Néhány alapvető lírai műfaj jellemző darabjának megismerése (pl.: dal, himnusz, epigramma, óda) – Alapvető szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora – A novella és a regény műfaji sajátosságai felismerése – Novellákat és regények különböző szempontok szerinti (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök) értelmezése <p>A kisepikai és a nagyepikai alkotások különbségeinek felismerése</p>	<p>romantika; közösségi emlékezet, önazonosság; szállóige, szónoklat, humor, óda, elégia, dal, himnusz, epigramma, kisepika, anekdota, novella, elbeszélés</p>	

(cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz, stb.)	
---	--

Témakör	II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	Órakeret
Törzsanyag	Jules Verne: Kétévi vakáció vagy Tonke Dragt: Levél a királynak vagy Mándy Iván: Az enyedi diák vagy Csukás István: Vakáció a halott utcában	4
Helyi többlet	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése – A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás – A cselekmény ismertetése az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.) – Az elbeszélt világ főbb jellemzőinek összefoglalása (pl. realista, romantikus, varázslatos, egy- vagy többszintű világ) 		történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány

MEMORITEREK:

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg
Kölcsey Ferenc: Huszt
Kölcsey Ferenc: Emléklapra
Vörösmarty Mihály: Szózat – teljes szöveg
Petőfi Sándor: Nemzeti dal
Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem

IRODALOM 8.

Témakör	I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében - Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	Órakeret
Törzsanyag	<p>Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...</p> <p>Ady Endre: Órizem a szemed</p> <p>Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba</p> <p>Babits Mihály: Ádáz kutyám</p> <p>Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom</p> <p>Juhász Gyula: Milyen volt...</p> <p>Dsida Jenő: Hálaadás</p> <p>József Attila: Rejtelmek</p> <p>József Attila: Kertész leszek</p> <p>József Attila: Születésnapomra</p> <p>Reményik Sándor: Templom és iskola</p> <p>Áprily Lajos: Március</p> <p>Radnóti Miklós: Nem tudhatom</p>	14
Helyi többlet	<p>Választható művek:</p> <p>Ady Endre: Ember az embertelenségben</p> <p>Babits Mihály: A második ének (részlet)</p> <p>Kosztolányi Dezső: Akarsz-e játszani?</p> <p>Kosztolányi Dezső: Ének a fiatalokról</p> <p>Juhász Gyula: Anna örök</p> <p>Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú</p> <p>Tóth Árpád: Láng</p> <p>Dsida Jenő: Kalendárium szonettekben (részlet)</p> <p>Dsida Jenő: Születésnapi köszöntő édesanyámnak</p> <p>József Attila: Szeretném, ha vadalmafa lennék</p>	7

	<p>Áprily Lajos: A rím</p> <p>Radnóti Miklós: Hetedik ecloga</p> <p>Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban</p> <p>Ajánlott, választható művek:</p> <p>Pl. Ady Endre: pl. Az Úr érkezése/Krisztuskereszt az erdőn/ Imádság háború után Adja az Isten, Krisztus-kereszt az erdőn; stb.</p> <p>Pl. Tóth Árpád: pl. Isten oltó kése;</p> <p>Pl. József Attila: Istenem</p> <p>Pl. Dsida Jenő: pl. Templomablak/Nagycsütörtök/ Húsvéti ének</p> <p>Pl. Reményik Sándor: pl. Kegyelem/Csendes csodák/Pilátus</p> <p>Pl. Áprily Lajos: pl. Menedék, Imádság, Haza, Templom, és/vagy</p> <p>Pl. Nemes Nagy Ágnes: Lázár</p> <p>Pl. Sánta Ferenc: Isten a szekéren</p> <p>Pl. Kányádi Sándor: Noé bárkája felé</p> <p>Pl. Szabó Lőrinc: Tücsökzene – Isten Pl. (Túrmezei Erzsébet, Lukátsi Vilma, Füle Lajos verseiből)</p> <p>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</p>	
--	--	--

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése – A 20. század első felében megjelenő művelődéstörténeti és irodalmi programok bemutatása – Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása – Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése – Alapvető lírapoétikai szakterminusok alkalmazása – Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése – Szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora, metonímia, szinesztézia, szimbólum 	<p>metonímia, szimbólum; anafora</p> <p>keresztyén ünnepek, bibliai személyek</p>

Témakör	I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében - Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	Órakeret
Törzsanyag	Kós Károly: Az országépítő (részlet)	11

	<p>Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály</p> <p>Móricz Zsigmond: Pillangó vagy Légy jó mindhalálig</p> <p>Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet)</p> <p>Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet)</p> <p>Nyirő József: Uz Bence (részlet)</p>	
Helyi többlet	<p>Választható művek:</p> <p>Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek)</p> <p>Móricz Zsigmond: Hét krajcár</p> <p>Móricz Zsigmond: A fillentő</p> <p>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</p>	2
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltlése – A 20. század elejének epikai sokszínűsége, pl.: történelmi regény, idill, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; paródia; lírai novella, realista novella – Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése – A novella és az elbeszélés műfaji sajátosságainak felismertetése – Kisepikai és nagyepikai alkotások különbségei (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz) 		<p>kisepika, novella, elbeszélés, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor, paródia; lírai novella, realista novella, aforizma</p>

Témakör	<p>I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében</p> <p>- „Vérző Magyarország” – Trianon a magyar irodalomban</p>	Órakeret
Törzsanyag	Reményik Sándor: Mi a magyar?	2
Helyi többlet	<p>Választható művek:</p> <p>Babits Mihály: Hazám</p> <p>Babits Mihály: Áldás a magyarra</p> <p>Juhász Gyula: Trianon</p> <p>Juhász Gyula: Testamentum</p> <p>Karinthy Frigyes: Levél (részlet)</p> <p>Márai Sándor: Napló (részlet)</p>	2

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése – A történelmi tragédia megjelenése irodalmi alkotásokban – Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése 	békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, Kárpát-medencei magyarság, nacionalizmus, patriotizmus

Témakör	II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében - Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	Órakeret
Törzsanyag	<p>Szabó Lőrinc: Tücsökzene (részletek)</p> <p>Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet</p> <p>Weöres Sándor: A társ</p> <p>Kányádi Sándor: Két nyárfa</p> <p>Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére</p> <p>Wass Albert: Üzenet haza (részlet)</p>	12
Helyi többlet	<p>Választható művek: Nagy László: Az én szívem</p> <p>Nemes Nagy Ágnes: Félelem</p> <p>Csoóri Sándor: Szomorúság</p> <p>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</p>	1

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A lírai nyelvhasználat sajátosságainak átismétlése – Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése – Néhány lírai műfaj jellemzőinek megismerése (lírai önéletrajz, népies dal) <p>Szóképek, alakzatok felismerése</p>	lírai önéletrajz, népies dal

Témakör	II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében - Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	Órakeret

Törzsanyag	Sütő András: Anyám könnyű álmod ígér (részlet) Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet) Örkény István: Egyperces novellák (részletek)	4
Helyi többlet	Választható: Mándy Iván: Tájak, az én tájaim (részlet) Illyés Gyula: Hősökről beszélek (részlet)	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése - A 20. század második felének epikai sokszínűsége, pl.: lírai szociográfia, egypercesek - Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése - Az egyperces novella műfaji sajátosságainak felismertetése - Önéletrajzi ihlettség a 20. század második felének epikájában - A groteszk megjelenése a korszak irodalmában 		egyperces, groteszk, humor

Témakör	III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében - Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	Órakeret
Törzsanyag	Irodalom és színház vagy mozgókép Egy szabadon választott drámai alkotás	2
Helyi többlet		0
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - A színpadi hatáskeltés eszközeinek vizsgálata - A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése, vizsgálata, megvitatása - A dráma cselekményének megértése, rekonstruálása szerkezeti vázlat segítségével - A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése - A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése - Drámarészletekből drámaegész kibontása - Részvétel egy drámai mű színreviteléhez kapcsolódó tevékenységben 		dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők rendszere, jellemtípus

Témakör	III. A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	Órakeret
----------------	---	-----------------

Törzsanyag	Irodalom és mozgókép Szabó Magda: Abigél Pilinszky János: Francia fogoly (részlet) Choli Daróczi József: Dal Irodalom és mozgókép George Orwell: Állatfarm Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)	6
Helyi többlet	Választható művek: Pilinszky János: Harbach, 1944 Anna Frank naplója Lakatos Menyhért: Még mindig siratunk Márai Sándor: Mennyből az angyal Tamási Lajos: Piros a vér a pesti utcán Összefoglalás, rendszerezés, témazáró	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - A történelmi traumák megjelenése az irodalmi alkotásokban - Diktatúrák és áldozatok, erkölcsi dilemmák és konfliktusok ábrázolása a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között. - Az irodalmi művek alapján az egyes emberek erkölcsi felelősségének tudatosítása - Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése 		jellemfejlődés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom

Témakör	IV. Szórakoztató irodalom	Órakeret
Törzsanyag	Irodalom és mozgókép Agatha Christie egy Poirot-novellája	3
Helyi többlet		0

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
– Az eddigi irodalmi ismeretek felelevenítése és alkalmazása a választott mű értelmezésében	szórakoztató irodalom, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Móricz Zsigmond: Pillangó vagy a Légy jó mindhalálig
William Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia vagy Molière: A képzelt beteg
Szabó Magda: Abigél

MEMORITEREK:

Ady Endre: Őrizem a szemed (részlet)
Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet)
József Attila: Születésnapomra (részlet)
József Attila: Mama
Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet)
Kányádi Sándor: Két nyárfa (részlet)

8. JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK AZ 5–8. ÉVFOLYAMON

A pedagógia tudománya nagyon sok és sokféle tanulási és oktatási stratégiát ismer. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkafarmákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének

kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 2. szakaszának 1–2. évében (5–6. évfolyam) döntően a gamifikáció és a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása javasolt. A tematikus-motivikus tananyagszervezés lehetővé teszi, hogy a tanár-diák párbeszéd mellett kitüntetett szerepet kapjon a tanulócsoporthoz tagjai között létrejövő párbeszéd, a csoportban kibontakozó kreatív alkotómunka, az önálló munkavégzés, tanulás kialakítása.

A képzés 2. szakaszának 3–4. (7–8. évfolyam) évében a játékosítás és a kooperatív tanulási-tanítási módszerek mellett az önálló tanulási módszerek kialakítása javasolt (önálló kutatómunka, beszámoló készítése, előadása, önálló jegyzetelés tanítása, tanulási módszerek tanítása).

Tanulásszervezési módok

Javasolt tanulásszervezési módok: a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában. A reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.) a gyerekek motiváltságát növeli. A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenség alapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasoltak: az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Meseírás, jelképek értelmezése fűrtábrával. Digitális projektek;

gondolattérképek; hagyományosan vagy digitális applikációkkal megrajzolt szereplők, szereplőkapcsolatok; előadások, stb. Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára, stb.).

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás javasolt.

Matematika 5-.6 évfolyam

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	4	136	109	27
6.	4	136	109	27
7.	4	136	109	27
8.	4	136	109	27

A témakörök áttekintő táblázata 5. évfolyamon:

Összesen: 136 óra /Heti 4 óra

Ebből Helyi Tanterv: 27 óra

Témakör neve. (Ebből helyi tanterv óra zárójelben)	Összes óraszám	Törzsanyag	Helyi tanterv
Halmazok	5	4	1
Matematikai logika, kombinatorika	5	4	1
Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek	4	4	
Alapműveletek természetes számokkal.	14	12	2
Egész számok; alapműveletek egész számokkal	9	7	2
Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok	4	4	
Alapműveletek közönséges törtekkel.	16	13	3
Alapműveletek tizedes törtekkel.	14	11	3
Arányosság, százalékszámítás	4	4	
Egyszerű szöveges feladatok.	10	7	3
A függvény fogalmának előkészítése	5	5	
Sorozatok	4	4	
Mérés és mértékegységek	8	7	1
Transzformációk, szerkesztések	4	4	
Térgeometria	14	11	3
Leíró statisztika	4	4	
Valószínűség-számítás	4	4	

Témazáró dolgozatok írása, javítása. (Helyi tanterv 8 óra)	8		8
Összes óraszám:	136	109	27

A témakörök áttekintő táblázata 6. évfolyamon:

Összesen: 136 óra /Heti 4 óra

Ebből Helyi Tanterv: 27 óra

Témakör neve	Javasolt óraszám	Törzsanyag	Helyi tanterv
Halmazok	4	4	
Matematikai logika, kombinatorika	4	4	
Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek	16	13	3
Egész számok; alpműveletek egész számokkal	9	8	1
Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok	14	11	3
Arányosság, százalékszámítás	16	13	3
Egyszerű szöveges feladatok	10	8	2
A függvény fogalmának előkészítése	5	5	
Sorozatok	4	4	
Mérés és mértékegységek	8	8	
Síkbeli alakzatok	18	14	4
Transzformációk, szerkesztések	16	13	3
Leíró statisztika	6	6	
Valószínűség-számítás	6	6	
Témazáró dolgozat 4x2 = 8óra			8
Összes óraszám:	136	109	27

A TANTERV HELYI TANTERVÉBEN A KERETTANTERV KIEGÉSZÍTÉSÉRE BIZTOSÍTOTT ÓRAKERET FELHASZNÁLÁSA

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5. évfolyam: Matematika	Szabad órakeret:	27
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Halmazok	Számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket	1

		számegyenesen ábrázol.	
Matematikai kombinatorika	logika,	Összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket.	1
Alapműveletek számokkal.	természetes	A gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít; A fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.	2
Egész számok; egész számokkal	alapműveletek	A fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.	2
Alapműveletek törtekkel.	közönséges	A műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt ésszerűen kerekíti.	3
Alapműveletek tizedes törtekkel.		A gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít; A fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.	3
Egyszerű szöveges feladatok.		Gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.	3

Mérés és mértékegységek	Egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti.	1
Térgeometria	A kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.	3
Témazáró dolgozat 4x2 = 8óra		8

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

6. évfolyam: Matematika	Szabad órakeret:	27
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek	A természetes számokat osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint csoportosítja.	3
Egész számok; alpműveletek egész számokkal	A fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.	1
Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok	A helyiérték-táblázat bővítése; a „tökéletes pénztárgép” „apró” címletekkel való kiegészítése (euró, eurócent) Törtek szemléltetése és összehasonlítása párhuzamos számegyeneseken	3
Arányosság, százalékszámítás	Törtrész előállításának megmutatása konkrét modelleken, például a $\frac{2}{3}$ rész kiszámításakor először 3 egyenlő részre osztás az $\frac{1}{3}$ rész kiszámításához, majd 2-vel szorzás	3

	Fogyasztási cikkek címkéin, reklámokban, társadalomismereti és természetismereti tanulmányokban előforduló százalékos adatok értelmezése	
Egyszerű szöveges feladatok	Gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.	2
Síkbeli alakzatok	Ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között; Ismeri a háromszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, háromszög-egyenlőtlenség.	4
Transzformációk, szerkesztések	Ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel.	3
Témazáró dolgozat 4x2 = 8óra		8

Az alapfokú képzés első – a matematikai alapkészségek kialakítását legfőbb célként megjelölő – nevelési-oktatási szakaszát követően az 5–8. évfolyamon a matematika tanulása-tanítása során a tudástartalmak fokozatosan válnak egyre elvontabbá. A konkrét tárgyi tevékenységekből indulva a képi szemléltetések, ábrázolások mellett megjelennek a szimbolikus modellek. A tanuló a fogalmak, jelenségek elemzése útján eljut azok megértésen alapuló meghatározásához, a definíciók előkészítése során tulajdonságokat, sejtéseket fogalmaz meg, s kialakul a megoldást alátámasztó indoklás igénye, valamint felismeri a matematika kisebb egységeinek belső struktúráját.

A tanítás fő módszere továbbra is a felfedeztetés, a konkrét tevékenységből, játékból, hétköznapi szituációból fakadó indukció. A tanulási tevékenység és problémamegoldás során a tanulót ösztönözni kell egyszerű problémák felfedezésére, megfogalmazására és a mindennapi életből vett szöveges problémák matematikai szempontú értelmezésére. A tanuló konkrét helyzetek megoldására képi és szimbolikus modelleket, stratégiákat alkalmaz és alkot, ezáltal fejlődik problémamegoldó és problémaalkotó képessége.

A kombinatív képességek területén a lehetőségek strukturált felsorolásából fokozatosan kialakulnak a rendszerezést segítő konkrét eszközök, stratégiák alkalmazásának készségei.

Felső tagozaton az ismert számok köre bővül a törtekkel és a negatív számokkal úgy, hogy a tanuló ezekkel műveleteket tud végezni. A tanulás-tanítás egyik lényeges elvárása, hogy a különböző, szöveggel, számokkal megadott matematikai szituációk képi, majd szimbolikus modelljeinek bevezetése fokozatos legyen. A tanuló a megismert szimbólumokkal egyszerű műveleteket végez, ismeri ezek tulajdonságait.

Az 5–8. évfolyamon a természettudományi, a digitális technológiai és a gazdasági ismeretek tanulási-tanítási tartalmakban való megjelenése lehetővé teszi a matematika alkalmazhatóságának, hasznosságának bemutatását.

Fejlődnek a tanuló készségei a matematikai kommunikáció terén. A matematikai kifejezéseket helyesen használja, a fogalmakat értelmezi, megmagyarázza, gyakorlati helyzetekben jól alkalmazza. Ismereteit összefoglalva prezentálni tudja.

A tanuló a közös munkában tevékenyen részt vesz. Eseti feladatokban és projekteknél mások véleményét elfogadja, és ha különbözik a véleményük, igyekszik érvekkel meggyőzni társait. Az új fogalmak, magasabb szintű absztrakciót igénylő tudástartalmak bevezetésekor az egyéni adottságokhoz, ismeretekhez alkalmazkodó differenciálás biztosítja a megfelelő tempójú haladást annak a tanulónak, akinél ezek a lépések hosszabb időt, több szemléltetést igényelnek. Ezzel a lassabban haladó tanuló sem veszíti el érdeklődését és reményét a matematika megértése iránt.

A matematikai fejlesztő játékok és a számítógép, illetve más IKT-eszközök biztonságos alkalmazása mellett a tanuló megismerkedik olyan matematikai szoftverekkel, amelyek a matematikai tudást és a digitális kompetenciákat együtt fejlesztik.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban az ellenőrzés és az értékelés csak a tanult ismeretek alkalmazására terjed ki.

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A matematika tanulása során elengedhetetlen a tananyag alapos és átfogó megértése. A szöveges feladatok megoldása fejleszti az értő olvasás és a releváns információk kiválasztásának képességét. Az általánosítás és az analógiák adekvát használata, több szempont egyidejű figyelembevétele, a rendszerezési képesség, a megszerzett tudás új helyzetekben való alkalmazása elősegítik az aktív, önirányított tanulás kompetenciáinak kialakítását, fenntartását, megerősítését. A matematika tantárgy a matematikai logika és az algoritmikus gondolkodás fejlesztésével, az ok-okozati összefüggések megláttatásával hozzájárul a többi tantárgy tanulásához szükséges rendszerező, összefüggéseket felismerő, ezáltal hatékony önálló tanulási módszerek elsajátításához és megfelelő alkalmazásához is.

A kommunikációs kompetenciák: A matematika fejleszti a tanuló azon képességét, hogy világosan, röviden és pontosan fejezze ki gondolatait. A matematika tanulása során fokozatosan alakul ki a tanuló érvelési és vitakészsége. A szöveges problémák megoldása javítja a szöveg megértésének képességét: a tanulónak meg kell keresnie az információkat és fel kell ismernie egy adott információ jelentőségét a probléma megoldása során. A matematika tanulási folyamatában kialakul a különböző módon (szöveg, grafikon, táblázat, diagram és képlet) bemutatott tartalmak megértésének és alkotásának készségrendszere.

A digitális kompetenciák: A matematika tanulása során hangsúlyos szerepet kap a problémamegoldás és az algoritmikus gondolkodás, melyek elősegítik a tanuló digitális kompetenciáinak fejlesztését. A különböző matematikai tárgyú szoftverek, alkalmazások, applikációk és játékok alkalmazásán keresztül a matematika tanulása hozzájárul a tanuló digitális kultúrájának kialakításához.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A matematika tanulása során a tanuló gondolkodásának fejlesztése elsősorban konkrét problémák megoldásán keresztül történik. A tanuló előzetes tudása és tapasztalata alapján azonosítja a problémákat, majd ismert matematikai fogalmakra támaszkodva stratégiát dolgoz ki ezek megoldására. Elfogadja, hogy a megoldás több különböző úton is elképzelhető, illetve találkozhat olyan nyitott problémákkal is, amelyeknek több megoldása is lehetséges. Kellő kitartással próbál ki különböző matematikai módszereket, és felismeri azokat a problémákat is, amelyeknek nincs megoldása. A tanuló megtanul induktív úton példákat általánosítani és deduktív érvelést használni a matematikai állítások bizonyítására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A matematika tanulása fejleszti a kitartás, a pontosság, a figyelem és a fegyelmezettség képességét. A matematika tanulása során erősödik a tanuló felelősségtudata, gazdagodik az önképe, fejlődik a kooperációs készsége. A tanuló matematikai ismereteit alkalmazni tudja az egyéni célok eléréséhez szükséges tervezésben, az életét befolyásoló döntései megalapozásában és meghozatalában, a várható következmények mérlegelésében. A matematika tanulása elősegíti annak belátását, hogy a személyes erősségekre építeni, a hibákból pedig tanulni lehet.

A tanuló a matematikai foglalkozások során megtanulja, hogyan oszthatja meg ötleteit másokkal, és hogyan segítheti társait a matematikai fogalmak megértése vagy azok alkalmazása során. Felelősséget vállal a közösen kitzűzött feladatok elvégzéséért, s megtanulja tisztelni mások álláspontját, gondolkodásmódját.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.

A tanuló konkrét vagy képi reprezentációval vagy szimbolikus modellekkel végzi a matematikai gondolatok vagy kapcsolatok feltárását, majd új kapcsolatokat alakít ki a matematikai fogalmak között.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valódi adatok felhasználásával összeállított mindennapi problémák megoldásán keresztül történik. Ennek során a különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét. A tanuló megfelelő játékokon keresztül képessé válik a különböző kockázatok felmérésére, a számára kedvezőnek tűnő stratégia kidolgozására, és megtapasztalja döntései következményét. A matematikai projekteken való részvétel segíti a későbbi munkavállalás szempontjából fontos készségek kialakulását (kreativitás, mérlegelő gondolkodás, problémamegoldás, kezdeményezőkézség, másokkal való együttműködés készsége).

5. évfolyam

Az 5–6. évfolyam tanulásmódszertani szempontból átmenetet képez az alsó tagozat játékos, tevékenykedtető, felfedeztető módszerei és a matematika elméleti ismereteinek befogadását jelentő tanulási módszerek között. Továbbra is fontos szerepet játszik a

szemléltetés, az eszközök használata. Elvárható a szerzett tapasztalatok értelmezése, rendszerezése, néhány területen az általánosítás lehetőségének felfedezése és megfogalmazása. A kezdeti, saját szavakkal történő megfogalmazásokat fokozatosan felváltja a matematikai fogalmakat megnevező szakkifejezések használata. Gyakorlati helyzetekben megjelenik a szakmai vita és az érvelés igénye.

A témák egy része nemcsak az aktuális terület megalapozását jelenti a megadott óraszámban, hanem megjelenik más fejezetekben is, az eszközrendszer folyamatos gyarapodását biztosítva. Bővül a szöveggel megfogalmazott hétköznapi és matematikai problémák megoldása során alkalmazható modellek köre is.

A szemléltetést és a megértést a tanulók által használható digitális eszközök, szoftverek és online felületek is támogatják.

A témakörök áttekintő táblázata 5. évfolyamon:

Összesen: 136 óra /Heti 4 óra

Ebből Helyi Tanterv: 17 óra

Témakör neve. (Ebből helyi tanterv óra zárójelben)	Összes óraszám	Törzsanyag	Helyi tanterv
Halmazok	5	4	1
Matematikai logika, kombinatorika	5	4	1
Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek	4	4	
Alapműveletek természetes számokkal.	14	12	2
Egész számok; alapműveletek egész számokkal	9	7	2
Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok	4	4	
Alapműveletek közönséges törtekkel.	16	13	3
Alapműveletek tizedes törtekkel.	14	11	3
Arányosság, százalékszámítás	4	4	
Egyszerű szöveges feladatok.	10	7	3
A függvény fogalmának előkészítése	5	5	
Sorozatok	4	4	
Mérés és mértékegységek	8	7	1
Transzformációk, szerkesztések	4	4	
Térgeometria	14	11	3

Leíró statisztika	4	4	
Valószínűség-számítás	4	4	
Témazáró dolgozatok írása, javítása. (Helyi tanterv 8 óra)	8		8
Összes óraszám:	136	109	27

Témakör	Halmazok Helyi tanterv 1 óra	Óraszám:5 (4+1)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>elemeket halmazba rendez több szempont alapján; részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol; véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben; számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>konkrét esetekben halmazokat felismer és ábrázol.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Halmazokba rendezés egy-két szempont szerint Halmazábra készítése Számhalmazok szemléltetése számegyenesen Részhalmazok felismerése ábráról Halmazok közös részének és egyesítésének megállapítása ábrázolás segítségével</p>	
Fogalmak	<p>halmaz, elem, halmazábra, részhalmaz, közös rész, egyesítés, számegyenes</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Konkrét elemek válogatása adott tulajdonság/tulajdonságok szerint, például csoport tagjai közül a szemüvegesek és a barna hajúak Egy konkrét válogatás (tárgyak, logikai készlet elemei, alakzatok, szavak...) szempontjának/szempontjainak felfedeztetése Konkrét halmaz elemeiből 1, 2, ... elemű részhalmazok képzése, például néhány természetes szám közül 3-mal osztva 1 maradékot adó számok kiválasztása Példák és ellenpéldák mutatása részhalmazra Konkrét elemek két tulajdonság szerinti válogatása során a mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek és a pontosan egy tulajdonsággal rendelkező elemek elhelyezése a halmazábrán A legalább egy tulajdonsággal rendelkező elemek felsorolása Játék logikai készlettel.</p>		

Témakör	Matematikai logika, kombinatorika Helyi tanterv 1 óra	Óraszám:5 (4+1)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>igaz és hamis állításokat fogalmaz meg; tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít; a logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére; összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>állítások logikai értékét (igaz vagy hamis) megállapítja</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Egyszerű állítások logikai értékének (igaz vagy hamis) megállapítása Igaz és hamis állítások önálló megfogalmazása Nyitott mondatok igazsághalmazának megtalálása próbálgatással A matematikai logika egyszerű, a korosztály számára érthető szakkifejezéseinek ismerete és használata Egyszerű stratégiai, logikai és pénzügyi játékok, társasjátékok Kis elemszámú halmaz elemeinek sorba rendezése mindennapi életből vett példákkal Néhány számkártyát tartalmazó készlet elemeiből adott feltételeknek megfelelő számok alkotása Az összes eset előállításánál rendszerezési sémák használata: táblázat, ágrajz, szisztematikus</p>	
Fogalmak	<p>„igaz”, „hamis”; nyitott mondat, igazsághalmaz; „és”, „vagy”; „legalább”, „legfeljebb”; lehetőségek, összes lehetőség, rendszerező áttekintés, ágrajz</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>„Bírósági tárgyalás” játék: a vádlók hamis állításokat fogalmaznak meg például a páros számokról, a védők csoportja pedig cáfolja azokat</p> <p>„Füllentős” játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, egy hamis, kettő igaz; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis</p> <p>Az igazsághalmaz elemeit is tartalmazó, néhány elemből álló halmaz elemeinek kipróbálása a nyitott mondat igazgá tételére</p> <p>„Rontó” játék: egy kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása és így tovább</p> <p>„Einstein-fejtörő” típusú játék: a szereplőkre vonatkozó állítások alapján személyek és tulajdonságok párosítása</p> <p>Konkrét tárgyakkal, készletek elemeivel, geometriai alkotásokkal az adott feltételeknek megfelelő összes lehetőség kirakása és rendszerezése</p>		

Adott ágrajz alapján feladat készítése és „feladatküldés” csoportmunkában

Témakör	Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek	Óraszám:4
<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényező felbontását 1000-es számkörben; meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját nagy számok esetén; ismeri a római számjelek közül az L, C, D, M jeleket, felismeri az ezekkel képzett számokat a hétköznapi helyzetekben; ismeri és alkalmazza a 2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatóság szabályait; a természetes számokat osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint csoportosítja.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>Számok helyi értékes írásmódjának megértése különböző alapú számrendszerekben csoportosítást, leltározást, helyiérték-táblázatba rögzítést tartalmazó feladatokon keresztül</p> <p>Számok helyi értékes írásmódjának használata nagy számok esetében</p> <p>Római számok írása, olvasása a következő jelekkel: I, V, X, L, C, D, M</p> <p>Osztók, többszörösök meghatározása; két szám közös osztóinak meghatározása; közös többszörösök meghatározása</p> <p>2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatósági szabályok ismerete és alkalmazása</p> <p>A természetes számok csoportosítása osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>helyi érték, alaki érték, valódi érték, osztó, közös osztó, többszörös, közös többszörös</p>	

Javasolt tevékenységek

Vásárlás „fabatkával”, például tízes számrendszerbeli számokkal árazott termékek vásárlása a virtuális boltban 1, 3, 9, 27, ... címletű játékpénz felhasználásával úgy, hogy minél kevesebb érmét használjunk fel; leltárkészítés a felhasznált címletekről

Játék a „tökéletes pénztárgéppel” 10 000-nél nagyobb számokkal: a gép a tíz egyforma címletű pénzt kiveszi, és a következő fiókba beletesz egy tízszer akkora címletűt, majd kiírja a fiók tartalmát. Mit tettem a fiókba, és mit ír ki a gép?

Páros munkában arab számok átírása római számokra és viszont; memóriajáték

„Bumm” játék a közös többszörösök meghatározásához: a tanulók hangosan számlálnak, például az egyik csoport tagjai az 5 többszöröseinél tapsolnak, a másik csoport tagjai a 7 többszöröseinél dobbantanak

Oszthatósági tulajdonságok megfigyelése 3, 4, 5, ... oldalú hasábra felcsavart számegyenes segítségével

„Osztó-fosztó” játék: az egyik játékos elvesz egy számkártyát, a másik elveheti ennek a számnak az összes, még az asztalon lévő osztóját, ezután a második játékos választ egy számot és így tovább.

Témakör	Alapműveletek természetes számokkal Helyi tanterv 2 óra	Óraszám:14 (12+2)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>írásban összead, kivon és szoroz;</p> <p>ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;</p> <p>a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt ésszerűen kerekíti;</p> <p>a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;</p> <p>a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>gyakorlati feladatok megoldása során legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Számkörbővítés; fejben számolás százezres számkörben kerek ezresekkel; analógiák alkalmazása</p> <p>Természetes számok összeadása, kivonása és szorzása írásban</p> <p>Írásbeli osztás algoritmus kétjegyű természetes számmal</p> <p>Írásbeli osztás legfeljebb kétjegyű természetes számmal gyakorlati feladatok megoldása során; a hányados becslése</p> <p>A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása fejben, írásban és géppel számolás esetén</p> <p>Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő művelet sor felírása</p> <p>A gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése</p> <p>Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban</p> <p>Zárójeleket tartalmazó művelet sorok átalakítása, kiszámolása a természetes számok körében</p> <p>Kapott eredmény ellenőrzése; ésszerű kerekítés</p>	
Fogalmak	<p>összeadandók, az összeg tagjai, kisebbítendő, kivonandó, különbség, szorzandó, szorzó, szorzat, a szorzat tényezői, felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság, osztandó, osztó, hányados, maradék, zárójel, kerekítés, becslés, ellenőrzés</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Fejben számolás gyakorlása „intelligens puff” játékkal</p> <p>Az írásbeli műveletvégzés algoritmusának segítése a „tökéletes pénztárgép” működési elvével</p>		

„Számalkotó” játék írásbeli összeadáshoz, kivonáshoz: a műveletekben szereplő számokhoz számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból

A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása

Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása

Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása

Adott műveletsorhoz szöveges feladat írása

„Nem hiszem” páros játék: egyik játékos állításokat fogalmaz meg, a másik játékos dönt ennek igazságáról; például: két liter tej belefér egy 1 dm élű kocka alakú edénybe; a játékot az a tanuló nyeri, aki eltalálja az állítás igazságértékét

Témakör	Egész számok; alpműveletek egész számokkal Helyi tanterv 2 óra	Óraszám:9 (7+2)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;</p> <p>a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti;</p> <p>a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;</p> <p>a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>meghatározza konkrét számok ellentettjét, abszolút értékét;</p> <p>ismeri az egész számokat.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Negatív számok a gyakorlatban: adósság, tengerszint alatti mélység, fagypont alatti hőmérséklet</p> <p>Egész számok ismerete, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen.</p> <p>Ellentett, abszolút érték fogalmának ismerete és alkalmazása</p> <p>Alpműveletek értelmezése tárgyi tevékenységek, ábrázolások alapján a számkörbővítés során</p> <p>Alpműveletek elvégzése az egész számok körében</p>	

	<p>Az alpműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban</p> <p>A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása fejből, írásban és géppel számolás esetén</p> <p>Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő művelet sor felírása</p> <p>Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése</p> <p>Kapott eredmény ellenőrzése; észszerű kerekítés.</p>
Fogalmak	<p>ellentett, negatív szám, előjel, egész szám, abszolút érték, kerekítés, becslés, ellenőrzés</p>

Javasolt tevékenységek

Vagyoni helyzet megállapítása játékpénzzel és adósságcédulákkal

Hőmérséklet-változás követése hőmérőmodellen

Számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes” létrehozása: a tanulók egy, a hátukra ragasztott számot képviselnek, és az értéküknek megfelelően foglalják el a helyüket

Kukás játék: mindenki rajzol 5 négyzetet és egy kukát; számokat húznak például (-10)-tól (+10)-ig számkártyákból; a húzott számot mindenki beírja valamelyik négyzetbe úgy, hogy a négyzetekben levő számok végül növekvő sorrendben legyenek; ha valaki nem tudja beírni a húzott számot, akkor az a szám megy a kukába; az győz, aki leghamarabb kitölti minden négyzetét

Az előírt művelet szemléltetése játékpénzzel és adósságcédulákkal

Az előírt művelet szemléltetése a számegyenesen való lépegetéssel, például „Hol van a kisautó, ha ... ?”

Gazdálkodj okosan! játék rövidített formája kevés, kis címletű készpénzzel úgy, hogy a játékos kénytelen legyen kölcsönt felvenni; szerencsekártya használata negatív szám kivonásának modellezésére: a bank elengedi 2 Ft adósságodat; ha nincs adósságod, vedd fel kölcsönt

A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli művelet sorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása

Adott szöveges feladathoz többféle művelet sor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása

Adott szöveges feladathoz megfelelő művelet sor megalkotása

Adott művelet sorhoz szöveges feladat írása

„Nem hiszem” páros játék előjeles mennyiségekkel

Témakör	Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok	Óraszám:4
<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>ábrázol törtrészeket, meghatároz törtrészeknek megfelelő törtszámokat; érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját tizedes törtek esetén; megfelelteti egymásnak a racionális számok közönséges tört és tizedes tört alakját</p>	
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>Törtrészek ábrázolása, törtrészeknek megfelelő törtszámok meghatározása</p> <p>Törtek összehasonlítása, egyszerűsítés, bővítés</p> <p>Különböző alakokban írt egyenlő törtek felismerése</p> <p>Számok helyi értékes írása tizedes törtek esetén</p> <p>Számok ábrázolása számegyenesen</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>közönséges tört, számláló, nevező, törtvonal, vegyes szám, egyszerűsítés, bővítés, tizedes tört, tizedesvessző, helyi értékes írásmód, racionális szám, számegyenes</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Kör (torta, pizza) és téglalap (tábla csokoládé) egyenlő részekre darabolása, adott törtnek megfelelő rész színezése; színezett részhez törtszám megfeleltetése</p> <p>Törtek szemléltetése papírhajtogatással, színes rúd modellel</p> <p>Adott törtrészek ábrázolása tányérmodellel (2 különböző színű papírtányért egy sugár mentén bevágva összecúsztatunk; az egyik tányéron például 12 egyenlő részt jelző beosztások vannak)</p> <p>Törtek összehasonlítása, például két egyenlő nagyságú és alakú téglalap közül az egyik 4, a másik 3 egyenlő részre osztása; az elsőben a 3 negyed, a másodikban a 2 harmad színezése</p> <p>A téglalapon kívül más alakzatok színezése, modellek alkalmazása</p> <p>Egyenlő és különböző törtek előállítás, összehasonlítása: játék az akaó-jellegű kártyajáték szabályai szerint a törtek, törtrészek különböző alakjaival</p> <p>A helyiérték-táblázat bővítése; a „tökéletes pénztárgép” „apró” címletekkel való kiegészítése (euró, eurócent)</p> <p>Törtek szemléltetése és összehasonlítása párhuzamos számegyeneseken</p>		

Témakör	Alapműveletek közönséges törtekkel Helyi tanterv 3 óra	Óraszám:16 (13+3)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>elvégzi az alapműveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes becslésével;</p> <p>ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejből, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;</p> <p>a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>meghatározza konkrét számok reciprokát.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Alapműveletek értelmezése tárgyi tevékenységek, ábrázolások alapján</p> <p>Reciprok fogalmának ismerete és alkalmazása</p> <p>Alapműveletek elvégzése a közönséges törtek körében</p> <p>Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban</p> <p>A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása</p> <p>Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő művelet sor felírása</p> <p>Kapott eredmény ellenőrzése.</p>	
Fogalmak	közös nevező, reciprok	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Kör- és téglalapmodell, tányérmodell, színes rúd modell alkalmazása alapműveletek értelmezésére</p> <p>„21-ezés” dominókkal: minden csoport kap egy kupac lefordított dominót; sorban húzunk, bármikor megállhatunk; a húzott dominót tetszőlegesen fordíthatjuk, egyik oldala a tört számlálója, másik a nevezője; a húzott és megfelelően fordított törteket összeadjuk; akinek az összege 2-nél több, kiesik; az győz, aki legjobban megközelíti a 2-t</p> <p>A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli művelet sorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása</p> <p>Adott szöveges feladathoz többféle művelet sor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása</p> <p>Adott szöveges feladathoz megfelelő művelet sor megalkotása</p> <p>Adott művelet sorhoz szöveges feladat írása.</p>		

Témakör	Alapműveletek tizedes törtekkel (Helyi tanterv 3 óra)	Óraszám:14 (11+3)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>elvégzi az alapműveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes becslésével; írásban összead, kivon és szoroz; ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében; a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti;</p> <p>a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít; a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>gyakorlati feladatok megoldása során tizedes törtet legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Tizedes törtek összeadása, kivonása és szorzása írásban Tizedes törtek írásbeli osztása legfeljebb két tizedes jegyet tartalmazó számmal gyakorlati feladatok megoldása során; a hányados becslése Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása írásban és géppel számolás esetén Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő művelet sor felírása</p> <p>Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése Kapott eredmény ellenőrzése; észszerű kerekítés</p>	
Fogalmak	kerekítés	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Az írásbeli műveletvégzés algoritmusának segítése a „tökéletes pénztárgép” működési elvével „Számalkotó” játék írásbeli összeadáshoz, kivonáshoz</p> <p>A tizedes törttel való osztás bemutatása és megtapasztalása mértékegység-átváltás segítségével</p> <p>A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli művelet sorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása</p> <p>Adott szöveges feladathoz többféle művelet sor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása</p>		

Adott szöveges feladathoz megfelelő művelet sor megalkotása
Adott művelet sorhoz szöveges feladat írása
„Nem hiszem” páros játék tizedes törtekkel

Témakör	Arányosság, százalékszámítás	Óraszám:4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben; felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját; ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold; ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén; idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Egyenes arányosság felismerése hétköznapi helyzetekben Az egyenesen arányos mennyiségek felismert tulajdonságainak alkalmazása konkrét gyakorlati feladatok megoldásában Az egyenes arányosság és a mérés kapcsolatának felismerése Hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő szabványmértékegységeinek ismerete Az ismert szabványmértékegységek átváltása helyi értékes gondolkodás alapján Törtrészkiszámítási feladatok az egyenesen arányos mennyiségek kapcsolatainak alkalmazásával Századrész és százalék elnevezések párhuzamos használata gyakorlati helyzetekben</p>	
Fogalmak	<p>arány, egyenes arányosság, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő szabványmértékegységei</p>	
Javasolt tevékenységek		
<p>Egyenesen arányos mennyiségpárok keresése például vásárlás, parkettázás, mérés esetén Hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő mérése különböző alkalmi (például a ceruza hossza), objektív (például színes rúd) és szabványmértékegységekkel Annak megtapasztalása, hogy adott egységgel mérve a kisebb mennyiséghez kevesebb, a nagyobb mennyiséghez több egység szükséges A mérőszám változásának megfigyelése adott mennyiség különböző mértékegységekkel való mérése esetén Törtrész előállításának megmutatása konkrét modelleken, például a $\frac{2}{3}$ rész kiszámításakor először 3 egyenlő részre osztás az $\frac{1}{3}$ rész kiszámításához, majd 2-vel szorzás</p>		

Fogyasztási cikkek címkéin, reklámokban, társadalomismereti és természetismereti tanulmányokban előforduló százalékos adatok értelmezése

Témakör	Egyszerű szöveges feladatok Helyi tanterv 3 óra	Óraszám:10 (7+3)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvével megold;</p> <p>különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít;</p> <p>matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;</p> <p>gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;</p> <p>gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>megoldását ellenőrzi</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Matematikai tartalmú egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással</p> <p>Gazdasági területekről vett egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással</p> <p>A mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással</p> <p>A megoldás ellenőrzése</p> <p>Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése.</p>	
Fogalmak	becslés, ellenőrzés	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Gondoltam egy számot” játék: a tanár néhány műveletből álló műveletsorral számoltatja a gyerekeket az általuk gondolt számmal; a tanulók megmondják a kapott végeredményt, és a tanár „kitalálja” a gondolt számot; a tanár többféle algoritmus után felajánlja a szerepcserét – Törtrészek összehasonlítását tartalmazó szöveges feladatokban a törtrészek szemléltetése szakaszokkal 		

Témakör	A függvény fogalmának előkészítése	Óraszám:5
---------	------------------------------------	-----------

Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre; felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben; felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>tájékozódik a koordináta-rendszerben: koordinátaival adott pontot ábrázol, megadott pont koordinátáit leolvassa.</p>
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A matematikából és a mindennapi életből vett megfeleltetések legalább egy lehetséges szabályának megadása</p> <p>A matematikából és a mindennapi életből vett megfeleltetések tulajdonságainak megfigyelése, elemzése</p> <p>Tájékozódás térképen, nézőtéren, sakktáblán és a koordináta-rendszerben</p> <p>Egyenes arányosság grafikonjának felismerése</p>
Fogalmak	<p>megfeleltetés, egyenes arányosság, koordináta-rendszer, pont koordinátái, grafikon</p>

Javasolt tevékenységek

A tanár által adott megfeleltetés szabályának felismerése

Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társsal

A párok szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése

Mozijegy, színházjegy adatainak értelmezése; saját útvonal berajzolása térképre; torpedó játék, kültéri tájékozódási verseny

„Telefonos” játék párban vagy csoportban: az egyik játékos elkészít egy rajzot a koordináta-rendszerben úgy, hogy más ne láthassa; ezután az ábra néhány pontjának koordinátáit közli a többiekkel, ami alapján nekik is ugyanazt kell létrehozniuk

Egyenes arányosság gyakorlati feladatainak adataiból grafikon készítése

„Nem hiszem” páros játék: különböző grafikonok közül az egyenes arányosság grafikonjának kiválasztása

Témakör	Sorozatok	Óraszám:4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>sorozatokat adott szabály alapján folytat; néhány tagjával adott sorozat esetén felismer és megfogalmaz képzési szabályt</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Sorozatok létrehozása számokból, jelekből, alakzatokból Szabálykövetés ritmusban, rajzban, számolásban Sorozatok adott szabály szerinti folytatása Adott sorozat esetén legalább egy szabály felismerése és megfogalmazása</p>	
Fogalmak	<p>sorozat, számsorozat, szabály</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Számok, sorminták, díszítőelemek, kották, népi motívumok tanári bemutatása, tanulói saját munka készítése – Megkezdett ritmusgyakorlat megisméltése, tovább fűzése Megkezdett díszítő motívum, sorminta folytatása „Bumm” játék: számolási szabály követése, például a 7-tel osztható és a 7-est tartalmazó számokra – A tanár által megkezdett sorozat minél több szabályának gyűjtése csoportmunkában Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társal A párok szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése 		

Témakör	Mérés és mértékegységek Helyi tanterv 1 óra	Óraszám:8 (7+1)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét; ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén; egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>síkbeli tartományok közül kiválasztja a szögtartományokat, nagyság szerint összehasonlítja, méri, csoportosítja azokat.</p>	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Szögtartomány ismerete; összehasonlítás, csoportosítás; szögmérés Terület, térfogat és űrtartalom mérése gyakorlati helyzetekben alkalmi és szabványegységekkel a természetes és az épített környezetben Téglalap, négyzet és háromszög kerületének, területének mérése a természetes és az épített környezetben Téglalap, négyzet kerületének, területének kiszámítása Sokszögek területének meghatározása átdarabolással Téglatest, kocka alakú tárgyak felszínének és térfogatának mérése a természetes és az épített környezetben Téglatest, kocka alakú tárgyak felszínének és térfogatának kiszámítása
Fogalmak	szög és mértékegységei (fok, szögperc), szögfajták, kerület, terület, űrtartalom és mértékegységei, felszín, térfogat és mértékegységei

Javasolt tevékenységek

Szívószál-moddellel szögtartományok kijelölése
 Könyv, füzet, ajtó nyitásával létrehozott szögtartományok megfigyelése; szögmérő használata
 Osztályterem adatainak becslése, mérése (hosszúság, szélesség, magasság, ablakok területe, a terem alapterülete, berendezés osztérfogata, a teremben lévő levegő becsült térfogata...)
 „Üreges testek” űrtartalmának becslése, mérése, összehasonlítása
 Kavicsok térfogatának mérése a mérőhengerben lévő víz vízszintemelkedése alapján
 Iskolaépület adatainak becslése, mérése (folyosók hossza, szélessége, alapterülete; lépcső magassága; tornaterem hossza, szélessége, alapterülete, becsült magassága, becsült térfogata; épület hossza, szélessége, alapterülete, becsült magassága, becsült térfogata...)
 Közeli játszótér, park, tó, épület adatainak becslése, mérése
 Papírból készült sokszögek átdarabolásának bemutatása, majd egyéni kipróbálás és a saját megoldások összehasonlítása
 Téglatest, kocka alakú dobozok készítéséhez szükséges papír területének becslése, mérése, számolása
 Téglatest, kocka alakú üreges test „feltöltése” egységkockákkal (becslés, mérés, számolás)

Témakör	Transzformációk, szerkesztések	Óraszám:4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükörképét; geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát; ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget; felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben; ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel	

	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>tapasztalatot szerez a síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben; felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat; a szerkesztéshez tervet, előzetes ábrát készít; ismeri az alapszerkesztéseket: szakaszfelező merőleget, szögfelezőt, merőleges és párhuzamos egyeneseket szerkeszt, szöget másol.</p>
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Tapasztalatszerzés síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben</p> <p>Egybevágó alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben</p> <p>Tengelyes tükrözés ismerete és alkalmazása</p> <p>Tengelyesen szimmetrikus alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben</p> <p>Alakzatok tengelyes tükröképének megszerkesztése</p> <p>Alapszerkesztések: szakaszfelező merőleges, merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése; szögfelezés, szögmásolás</p> <p>Szerkesztéshez terv, előzetes ábra készítése</p> <p>Néhány adott feltételnek megfelelő ábra pontos szerkesztése</p>
Fogalmak	<p>szimmetriatengely, tengelyes szimmetria, merőlegesség, párhuzamosság, szakaszfelező merőleges, szögfelező félegyenes</p>

Javasolt tevékenységek

Az osztályterem bútorainak mozgatása, tologatása, forgatása; saját eszközök mozgatása a padon

Ábrák másolása másolópapír (például: sütőpapír) segítségével; a másolat mozgatása

Szimmetrikus alkotások előállítása például tükör, hajtogatás, digitális eszköz segítségével

Osztályterem, iskola, közeli játszótér, park, tó, épület egybevágó részeinek keresése, tengelyesen szimmetrikus alakzatok kiválasztása

Tengelyes tükrözésen alapuló szerkesztések elvégzése saját eszközökkel (körző, egyélű vonalzó)

Témakör	Térgeometria Helyi tanterv 3 óra	Óraszám:14 (11+3)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti; testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján; ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló; ismeri a gömb tulajdonságait;</p> <p>a kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza</p>	

	<p>feladatok megoldásában</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Környezetünk tárgyaiban a geometriai testek felfedezése</p> <p>Téglatest, kocka tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló</p> <p>Testek közül gömb kiválasztása</p> <p>Építmények készítése képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján</p> <p>Testekről, építményekről nézeti rajzok, alaprajzok, hálók készítése</p>
Fogalmak	<p>test, kocka, téglatest, lap, él, csúc, lapátló, testátló, alaprajz, háló, nézet</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a testek kiválasztása)</p> <p>Téglatest- és kockamodell tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása; a tapasztalatok irányított összegzése</p> <p>Készletből adott szempontnak megfelelő elemek válogatása</p> <p>Építés dobozokból, színes rudakból, kis kockákból (kockacukor) feltételek alapján; lapok, élek, csúcsok, nézetek, hálók megfigyelése</p> <p>Egyéni munkában építmények, rajzok, hálók készítése; az alkotások összehasonlítása, megbeszélése, kiállítása az osztályteremben.</p> <p>Zsinóros térgeometriai modellek használata</p>	

Témakör	Leíró statisztika	Óraszám:4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti;</p> <p>adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is;</p> <p>különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak;</p> <p>megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg;</p> <p>konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Adatokat, táblázatokat és diagramokat tartalmazó források felkutatása (például háztartás, sport, egészséges életmód, gazdálkodás)</p> <p>A táblázatok adatainak értelmezése és ábrázolása (oszlopdiagram, kördiagram, vonaldiagram, pontdiagram) kisméretű mintán</p> <p>A hétköznapi életből gyűjtött adatok táblázatba rendezése, ábrázolása hagyományos és digitális eszközökkel kisméretű minta esetén</p> <p>Azonos adathalmazon alapuló kördiagram és oszlopdiagram összehasonlítása becslés alapján kisméretű minta esetén</p> <p>Táblázatból adatgyűjtés adott szempont szerint</p> <p>Átlag fogalmának ismerete, alkalmazása</p>	
Fogalmak	adat, diagram, átlag	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Projektmunka, például iskolai büfével vagy szelektív hulladékgyűjtéssel kapcsolatos felmérés készítése (gyűjtőmunka, a gyűjtött adatok bemutatása, megbeszélése, értelmezése, ábrázolása)</p> <p>Megadott vagy a tanulók által gyűjtött adatok ábrázolása és elemzése csoportmunkában</p>		

Témakör	Valószínűség-számítás	Óraszám:4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is;</p> <p>valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteleket, játékában stratégiát követ;</p> <p>ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Egyszerű valószínűségi játékok és kísérletek</p> <p>Valószínűségi játékok és kísérletek adatainak tervszerű gyűjtése</p> <p>A „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos” és a „lehetetlen” események felismerése</p>	
Fogalmak	<p>valószínűségi kísérlet, „biztos” esemény; „lehetséges, de nem biztos ” esemény; „lehetetlen” esemény</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Játék dobókockákkal, dobótestekkel, pénzérméekkel, szerencsekerékkel, zsákba helyezett színes golyókkal</p> <p>Játék eseménykártyákkal a „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetésére, események gyakoriságának megfigyelésére csoportmunkában:</p> <p>valószínűségi kísérlethez (például 3 korongot feldobunk) tartozó eseményeket írunk kártyákra (például mindhárom kék; több a kék, mint a piros; nincs piros; van kék; van két egyforma szín; egyik színből sincs legalább kettő);</p> <p>kiosztjuk a kártyákat, elvégezzük a kísérletet, majd mindenki rátesz egy zsetont arra a kártyájára, amelyikre írt esemény bekövetkezett; a kísérletek végén elemzés: melyik a jó kártya, melyik rossz, melyiket választanád</p> <p>Tippelős játék eseménykártyákkal: minden kártyára mindenki odaírja a tippjét, hogy 20 kísérletből szerintem hányszor következik be; ellenőrizzük a kísérletek elvégzésével</p> <p>Bökök játék csoportban: minden körben a 100-as tábláról véletlenszerűen választunk egy számot (bökönk vagy papírgalacsint dobunk a táblára);</p> <p>a játék elején mindenkinek van 5 korongja; körönként a szám választása előtt minden játékos egy-egy koronggal tippel, például kékre fordítja, ha a szám 7-tel osztható, pirosra, ha nem; ha nem találta el, elvesztette a korongját, ha talált, akkor nem; az veszít, akinek hamarabb elfogynak a korongjai</p> <p>10 korongot feldobunk; a számegyenesen a 0-ból indulva annyit lépünk pozitív irányba, ahány pirosat dobtunk, majd innen annyit negatív irányba, ahány kéket; tippeld meg, hova jutsz; válassz 4 számkártyát, nyersz, ha ezek valamelyikére jutsz</p> <p>„Nem hiszem” páros játék: egyik játékos események bekövetkezésének esélyeiről fogalmaz meg</p>		

állítás (például lehetséges, de nem biztos, hogy két dobókockával dobva a dobott számok összege 13), a másik játékos dönt ennek igazságáról; a játékot az a tanuló nyeri, aki igazat állít

„Szavazós” játék: a tanár vagy egy tanuló állítást fogalmaz meg egy kísérlet kimenetelére (például két dobókockával a dobott számok szorzata 40); az osztály szavaz a „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos” és a „lehetetlen” döntések valamelyikére.

6. évfolyam

Az 5–6. évfolyam tanulásmódszertani szempontból átmenetet képez az alsó tagozat játékos, tevékenykedtető, felfedezettő módszerei és a matematika elméleti ismereteinek befogadását jelentő tanulási módszerek között. Továbbra is fontos szerepet játszik a szemléltetés, az eszközök használata. Elvárható a szerzett tapasztalatok értelmezése, rendszerezése, néhány területen az általánosítás lehetőségének felfedezése és megfogalmazása. A kezdeti, saját szavakkal történő megfogalmazásokat fokozatosan felváltja a matematikai fogalmakat megnevező szakkifejezések használata. Gyakorlati helyzetekben megjelenik a szakmai vita és az érvelés igénye.

A témák egy része nemcsak az aktuális terület megalapozását jelenti a megadott óraszámokban, hanem megjelenik más fejezetekben is, az eszközrendszer folyamatos gyarapodását biztosítva. Bővül a szöveggel megfogalmazott hétköznapi és matematikai problémák megoldása során alkalmazható modellek köre is.

A szemléltetést és a megértést a tanulók által használható digitális eszközök, szoftverek és online felületek is támogatják.

Az 5–6. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszámja: 272 óra. Az egyes témakörökhöz írt óraszámok javaslatok. Az új ismeretek a teljes óraszám négyötöd része alatt a legtöbb tanuló számára elsajátíthatók, így a fennmaradó órák felhasználhatók ismétlésre, gyakorlásra, felzárkóztatásra, tehetséggondozásra és számonkérésre.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám	Törzsanyag	Helyi tanterv
Halmazok	4	4	
Matematikai logika, kombinatorika	4	4	
Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek	16	13	3
Egész számok; alpműveletek egész számokkal	9	8	1
Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok	14	11	3
Arányosság, százalékszámítás	16	13	3
Egyszerű szöveges feladatok	10	8	2
A függvény fogalmának előkészítése	5	5	
Sorozatok	4	4	
Mérés és mértékegységek	8	8	
Síkbeli alakzatok	18	14	4
Transzformációk, szerkesztések	16	13	3
Leíró statisztika	6	6	
Valószínűség-számítás	6	6	
Témazáró dolgozat 4x2 = 8óra			8
Összes óraszám:	136	109	27

Témakör	Halmazok	Óraszám:4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>elemeket halmazba rendez több szempont alapján; részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol; véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben; számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegegyesen ábrázol</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>konkrét esetekben halmazokat felismer és ábrázol.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Halmazokba rendezés egy-két szempont szerint</p> <p>Halmazábra készítése</p> <p>Számhalmazok szemléltetése számegegyesen</p> <p>Részhalmazok felismerése ábráról</p> <p>Halmazok közös részének és egyesítésének megállapítása ábrázolás segítségével</p>	
Fogalmak	<p>halmaz, elem, halmazábra, részhalmaz, közös rész, egyesítés, számegegyes</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Konkrét elemek válogatása adott tulajdonság/tulajdonságok szerint, például csoport tagjai közül a szemüvegesek és a barna hajúak</p> <p>Egy konkrét válogatás (tárgyak, logikai készlet elemei, alakzatok, szavak...) szempontjának/szempontjainak felfedeztetése</p> <p>Konkrét halmaz elemeiből 1, 2, ... elemű részhalmazok képzése, például néhány természetes szám közül 3-mal osztva 1 maradékot adó számok kiválasztása</p> <p>Példák és ellenpéldák mutatása részhalmazra</p> <p>Konkrét elemek két tulajdonság szerinti válogatása során a mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek és a pontosan egy tulajdonsággal rendelkező elemek elhelyezése a halmazábrán</p> <p>A legalább egy tulajdonsággal rendelkező elemek felsorolása</p> <p>Játék logikai készlettel.</p>		

Témakör	Matematikai logika, kombinatorika	Óraszám:4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>igaz és hamis állításokat fogalmaz meg; tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít; a logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére; összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>állítások logikai értékét (igaz vagy hamis) megállapítja</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Egyszerű állítások logikai értékének (igaz vagy hamis) megállapítása Igaz és hamis állítások önálló megfogalmazása Nyitott mondatok igazsághalmazának megtalálása próbálgatással A matematikai logika egyszerű, a korosztály számára érthető szakkifejezéseinek ismerete és használata Egyszerű stratégiai, logikai és pénzügyi játékok, társasjátékok Kis elemszámú halmaz elemeinek sorba rendezése mindennapi életből vett példákkal Néhány számkártyát tartalmazó készlet elemeiből adott feltételeknek megfelelő számok alkotása Az összes eset előállítása során rendszerezési sémák használata: táblázat, ágrajz, szisztematikus</p>	
Fogalmak	<p>„igaz”, „hamis”; nyitott mondat, igazsághalmaz; „és”, „vagy”; „legalább”, „legfeljebb”; lehetőségek, összes lehetőség, rendszerező áttekintés, ágrajz</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>„Bírósági tárgyalás” játék: a vádlók hamis állításokat fogalmaznak meg például a páros számokról, a védők csoportja pedig cáfolja azokat</p> <p>„Füllentős” játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, egy hamis, kettő igaz; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis</p> <p>Az igazsághalmaz elemeit is tartalmazó, néhány elemből álló halmaz elemeinek kipróbálása a nyitott mondat igazzá tételére</p> <p>„Rontó” játék: egy kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása és így tovább</p> <p>„Einstein-fejtörő” típusú játék: a szereplőkre vonatkozó állítások alapján személyek és tulajdonságok párosítása</p> <p>Konkrét tárgyakkal, készletek elemeivel, geometriai alkotásokkal az adott feltételeknek megfelelő összes lehetőség kirakása és rendszerezése</p> <p>Adott ágrajz alapján feladat készítése és „feladatküldés” csoportmunkában</p>		

Témakör	Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek Helyi tanterv 3 óra	Óraszám:16 (13+3)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényező felbontását 1000-es számkörben;</p> <p>meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját nagy számok esetén;</p> <p>ismeri a római számjelek közül az L, C, D, M jeleket, felismeri az ezekkel képzett számokat a hétköznapi helyzetekben;</p> <p>ismeri és alkalmazza a 2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatóság szabályait;</p> <p>a természetes számokat osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint csoportosítja.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Számok helyi értékes írásmódjának megértése különböző alapú számrendszerekben csoportosítást, leltározást, helyiérték-táblázatba rögzítést tartalmazó feladatokon keresztül</p> <p>Számok helyi értékes írásmódjának használata nagy számok esetében</p> <p>Római számok írása, olvasása a következő jelekkel: I, V, X, L, C, D, M</p> <p>Osztók, többszörösök meghatározása; két szám közös osztóinak meghatározása; közös többszörösök meghatározása</p> <p>2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatósági szabályok ismerete és alkalmazása</p> <p>A természetes számok csoportosítása osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint</p>	
Fogalmak	helyi érték, alaki érték, valódi érték, osztó, közös osztó, többszörös, közös többszörös	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Vásárlás „fabatkával”, például tízes számrendszerbeli számokkal árazott termékek vásárlása a virtuális boltban 1, 3, 9, 27, ... címletű játékpénz felhasználásával úgy, hogy minél kevesebb érmét használjunk fel; leltárkészítés a felhasznált címletekről</p> <p>Játék a „tökéletes pénztárgéppel” 10 000-nél nagyobb számokkal: a gép a tíz egyforma címletű pénzt kiveszi, és a következő fiókba beletesz egy tízszer akkora címletűt, majd kiírja a fiók tartalmát. Mit tettem a fiókba, és mit ír ki a gép?</p> <p>Páros munkában arab számok átírása római számokra és viszont; memóriajáték</p> <p>„Bumm” játék a közös többszörösök meghatározásához: a tanulók hangosan számlálnak, például az egyik csoport tagjai az 5 többszöröseinél tapsolnak, a másik csoport tagjai a 7 többszöröseinél dobbantanak</p> <p>Oszthatósági tulajdonságok megfigyelése 3, 4, 5, ... oldalú hasábra felcsavart számegyenes segítségével</p> <p>„Osztó-fosztó” játék: az egyik játékos elvesz egy számkártyát, a másik elveheti ennek a számnak az összes, még az asztalon lévő osztóját, ezután a második játékos választ egy számot és így tovább.</p>		

Témakör	Egész számok; alpműveletek egész számokkal Helyi tanterv 1 óra	Óraszám:9 (8+1)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelzésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;</p> <p>a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt ésszerűen kerekíti;</p> <p>a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;</p> <p>a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>meghatározza konkrét számok ellentettjét, abszolút értékét;</p> <p>ismeri az egész számokat.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Negatív számok a gyakorlatban: adósság, tengerszint alatti mélység, fagypont alatti hőmérséklet</p> <p>Egész számok ismerete, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. Ellentett, abszolút érték fogalmának ismerete és alkalmazása</p> <p>Alpműveletek értelmezése tárgyi tevékenységek, ábrázolások alapján a számkörbővítés során</p> <p>Alpműveletek elvégzése az egész számok körében</p> <p>Az alpműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban</p> <p>A műveleti sorrendre és a zárójelzésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása fejben, írásban és géppel számolás esetén</p> <p>Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő művelet sor felírása</p> <p>Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése</p> <p>Kapott eredmény ellenőrzése; ésszerű kerekítés.</p>	
Fogalmak	<p>ellentett, negatív szám, előjel, egész szám, abszolút érték, kerekítés, becslés, ellenőrzés</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Vagyon helyzet megállapítása játékpénzzel és adósságcedulákkal</p> <p>Hőmérséklet-változás követése hőmérőmodellel</p> <p>Számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes” létrehozása: a tanulók egy, a hátukra ragasztott számot képviselnek, és az értéküknek megfelelően foglalják el a helyüket</p> <p>Kukás játék: mindenki rajzol 5 négyzetet és egy kukát; számokat húznak például (-10)-tól (+10)-ig</p>		

számkártyákból; a húzott számot mindenki beírja valamelyik négyzetbe úgy, hogy a négyzetekben levő számok végül növekvő sorrendben legyenek; ha valaki nem tudja beírni a húzott számot, akkor az a szám megy a kukába; az győz, aki leghamarabb kitölti minden négyzetét

Az előírt művelet szemléltetése játékpénzzel és adósságcédulákkal

Az előírt művelet szemléltetése a számegyenesen való lépegetéssel, például „Hol van a kisautó, ha ... ?”

Gazdálkodj okosan! játék rövidített formája kevés, kis címletű készpénzzel úgy, hogy a játékos kénytelen legyen kölcsönt felvenni; szerencsekártya használata negatív szám kivonásának modellezésére: a bank elengedi 2 Ft adósságot; ha nincs adósságod, vegyél fel kölcsönt

A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása

Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása

[Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása](#)

[Adott műveletsorhoz szöveges feladat írása](#)

[„Nem hiszem” páros játék előjeles mennyiségekkel](#)

Témakör	Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok Helyi tanterv 3 óra	Óraszám:14 (11+3)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>ábrázol törtrészeket, meghatároz törtrészeknek megfelelő törtszámokat; érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját tizedes törtek esetén; megfelelteti egymásnak a racionális számok közönséges tört és tizedes tört alakját</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Törtrészek ábrázolása, törtrészeknek megfelelő törtszámok meghatározása</p> <p>Törtek összehasonlítása, egyszerűsítés, bővítés</p> <p>Különböző alakokban írt egyenlő törtek felismerése</p> <p>Számok helyi értékes írása tizedes törtek esetén</p> <p>Számok ábrázolása számegyenesen</p>	
Fogalmak	<p>közönséges tört, számláló, nevező, törtvonal, vegyes szám, egyszerűsítés, bővítés, tizedes tört, tizedesvessző, helyi értékes írásmód, racionális szám, számegyenes</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Kör (torta, pizza) és téglalap (tábla csokoládé) egyenlő részekre darabolása, adott törtnek megfelelő rész színeztetése; színezett részhez törtszám megfeleltetése</p> <p>Törtek szemléltetése papírhajtogatással, színes rúd modellel</p> <p>Adott törtrészek ábrázolása tányérmodellel (2 különböző színű papírtányért egy sugár mentén bevágva összecúsztatunk; az egyik tányéron például 12 egyenlő részt jelző beosztások vannak)</p> <p>Törtek összehasonlítása, például két egyenlő nagyságú és alakú téglalap közül az egyik 4, a másik 3 egyenlő részre osztása; az elsőben a 3 negyed, a másodikban a 2 harmad színeztetése</p> <p>A téglalapon kívül más alakzatok színeztetése, modellek alkalmazása</p> <p>Egyenlő és különböző törtek előállítás, összehasonlítása: játék az akaó-jellegű kártyajáték szabályai szerint a törtek, törtrészek különböző alakjaival</p> <p>A helyiérték-táblázat bővítése; a „tökéletes pénztárgép” „apró” címetekkel való kiegészítése (euró, eurócent)</p> <p>Törtek szemléltetése és összehasonlítása párhuzamos számegyeneseken</p>		

Témakör	Arányosság, százalékszámítás Helyi tanterv 3 óra	Óraszám:16 (13+3)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben; felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját; ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold; ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén; idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Egyenes arányosság felismerése hétköznapi helyzetekben Az egyenesen arányos mennyiségek felismert tulajdonságainak alkalmazása konkrét gyakorlati feladatok megoldásában Az egyenes arányosság és a mérés kapcsolatának felismerése Hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő szabványmértékegységeinek ismerete Az ismert szabványmértékegységek átváltása helyi értékes gondolkodás alapján Törtrészkiszámítási feladatok az egyenesen arányos mennyiségek kapcsolatainak alkalmazásával Századrész és százalék elnevezések párhuzamos használata gyakorlati helyzetekben</p>	
Fogalmak	<p>arány, egyenes arányosság, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő szabványmértékegységei</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Egyenesen arányos mennyiségpárok keresése például vásárlás, parkettázás, mérés esetén Hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő mérése különböző alkalmi (például a ceruza hossza), objektív (például színes rúd) és szabványmértékegységekkel Annak megtapasztalása, hogy adott egységgel mérve a kisebb mennyiséghez kevesebb, a nagyobb mennyiséghez több egység szükséges A mérőszám változásának megfigyelése adott mennyiség különböző mértékegységekkel való mérése esetén Törtrész előállításának megmutatása konkrét modelleken, például a $\frac{2}{3}$ rész kiszámításakor először 3 egyenlő részre osztás az $\frac{1}{3}$ rész kiszámításához, majd 2-vel szorzás Fogyasztási cikkek címkéin, reklámokban, társadalomismereti és természetismereti tanulmányokban előforduló százalékos adatok értelmezése</p>		

Témakör	Egyszerű szöveges feladatok Helyi tanterv 2 óra	Óraszám:10 (8+2)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvével megold; különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít; matematikából, más tantárgykból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold; gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold; gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>megoldását ellenőrzi</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Matematikai tartalmú egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással Gazdasági területekről vett egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással A mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással A megoldás ellenőrzése</p> <p>Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése</p>	
Fogalmak	becslés, ellenőrzés	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Gondoltam egy számot” játék: a tanár néhány műveletből álló műveletsorral számoltatja a gyerekeket az általuk gondolt számmal; a tanulók megmondják a kapott végeredményt, és a tanár „kitalálja” a gondolt számot; a tanár többféle algoritmus után felajánlja a szerepcserét – Törtrészek összehasonlítását tartalmazó szöveges feladatokban a törtrészek szemléltetése szakaszokkal 		

Témakör	A függvény fogalmának előkészítése	Óraszám:5
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre; felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben; felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>tájékozódik a koordináta-rendszerben: koordinátaival adott pontot ábrázol, megadott pont koordinátáit leolvassa.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A matematikából és a mindennapi életből vett megfeleltetések legalább egy lehetséges szabályának megadása</p> <p>A matematikából és a mindennapi életből vett megfeleltetések tulajdonságainak megfigyelése, elemzése</p> <p>Tájékozódás térképen, nézőtéren, sakktáblán és a koordináta-rendszerben</p> <p>Egyenes arányosság grafikonjának felismerése</p>	
Fogalmak	<p>megfeleltetés, egyenes arányosság, koordináta-rendszer, pont koordinátái, grafikon</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>A tanár által adott megfeleltetés szabályának felismerése</p> <p>Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társal</p> <p>A párok szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése</p> <p>Mozijegy, színházjegy adatainak értelmezése; saját útvonal berajzolása térképre; torpedó játék, kültéri tájékoztató verseny</p> <p>„Telefonos” játék párban vagy csoportban: az egyik játékos elkészít egy rajzot a koordináta-rendszerben úgy, hogy más ne láthassa; ezután az ábra néhány pontjának koordinátáit közli a többiekkel, ami alapján nekik is ugyanazt kell létrehozniuk</p> <p>Egyenes arányosság gyakorlati feladatainak adataiból grafikon készítése</p> <p>„Nem hiszem” páros játék: különböző grafikonok közül az egyenes arányosság grafikonjának kiválasztása</p>		

Témakör	Sorozatok	Óraszám:4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>sorozatokot adott szabály alapján folytat; néhány tagjával adott sorozat esetén felismer és megfogalmaz képzési szabályt</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Sorozatok létrehozása számokból, jelekből, alakzatokból</p> <p>Szabálykövetés ritmusban, rajzban, számolásban</p> <p>Sorozatok adott szabály szerinti folytatása</p> <p>Adott sorozat esetén legalább egy szabály felismerése és megfogalmazása</p>	
Fogalmak	<p>sorozat, számsorozat, szabály</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Számok, sorminták, díszítőelemek, kották, népi motívumok tanári bemutatása, tanulói saját munka készítése – Megkezdett ritmusgyakorlat megisméltése, tovább fűzése – Megkezdett díszítő motívum, sorminta folytatása – „Bumm” játék: számolási szabály követése, például a 7-tel osztható és a 7-est tartalmazó számokra – A tanár által megkezdett sorozat minél több szabályának gyűjtése csoportmunkában – Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társal – A párok szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése 		

Témakör	Mérés és mértékegységek	Óraszám:8
<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét; ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén; egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát mérésrel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>síkbeli tartományok közül kiválasztja a szögtartományokat, nagyság szerint összehasonlítja, méri, csoportosítja azokat.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>Szögtartomány ismerete; összehasonlítás, csoportosítás; szögmérés Terület, térfogat és űrtartalom mérése gyakorlati helyzetekben alkalmi és szabványegységekkel a természetes és az épített környezetben Téglalap, négyzet és háromszög kerületének, területének mérése a természetes és az épített környezetben Téglalap, négyzet kerületének, területének kiszámítása Sokszögek területének meghatározása átdarabolással Téglatest, kocka alakú tárgyak felszínének és térfogatának mérése a természetes és az épített környezetben Téglatest, kocka alakú tárgyak felszínének és térfogatának kiszámítása</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>szög és mértékegységei (fok, szögperc), szögfajták, kerület, terület, űrtartalom és mértékegységei, felszín, térfogat és mértékegységei</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Szívószál-moddellel szögtartományok kijelölése Könyv, füzet, ajtó nyitásával létrehozott szögtartományok megfigyelése; szögmérő használata Osztályterem adatainak becslése, mérése (hosszúság, szélesség, magasság, ablakok területe, a terem alapterülete, berendezés összterfogata, a teremben lévő levegő becsült térfogata...) „Üreges testek” űrtartalmának becslése, mérése, összehasonlítása Kavicsok térfogatának mérése a mérőhengerben lévő víz vízszintemelkedése alapján Iskolaépület adatainak becslése, mérése (folyosók hossza, szélessége, alapterülete; lépcső magassága; tornaterem hossza, szélessége, alapterülete, becsült magassága, becsült térfogata; épület hossza, szélessége, alapterülete, becsült magassága, becsült térfogata...) Közeli játszótér, park, tó, épület adatainak becslése, mérése Papírból készült sokszögek átdarabolásának bemutatása, majd egyéni kipróbálás és a saját megoldások összehasonlítása Téglatest, kocka alakú dobozok készítéséhez szükséges papír területének becslése, mérése, számolása Téglatest, kocka alakú üreges test „feltöltése” egységkockákkal (becslés, mérés, számolás)</p>		

Témakör	<p style="text-align: center;">Síkbeli alakzatok Helyi tanterv 4 óra</p>	Óraszám:18 (14+4)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget;</p> <p>ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma;</p> <p>ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet;</p> <p>ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat;</p> <p>a háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában;</p> <p>ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban;</p> <p>ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között;</p> <p>ismeri a háromszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, háromszög-egyenlőtlenség.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>csoportosítja a háromszögeket szögeik és oldalaik szerint;</p> <p>felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Környezetünk tárgyaiban a geometriai alakzatok felfedezése</p> <p>Síkbeli görbék közül a kör kiválasztása</p> <p>Egyenes, félegyenes és szakasz megkülönböztetése</p> <p>Síkbeli alakzatok közül a sokszögek kiválasztása</p> <p>Háromszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: belső szögek összege, háromszög-egyenlőtlenség</p> <p>Tengelyesen szimmetrikus háromszögek ismerete</p> <p>Háromszögek csoportosítása szögeik és oldalaik szerint</p> <p>Téglalap és négyzet tulajdonságainak ismerete, alkalmazása</p>	
Fogalmak	<p>síkidom, sokszög, belső szög, külső szög; hegyesszögű, derékszögű, tompaszögű, egyenlő szárú és szabályos háromszög; téglalap, négyzet</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a lényegtelen tulajdonságok kizárása)</p> <p>Különböző készletekből adott szempontoknak megfelelő elemek válogatása</p> <p>Papír háromszög sarkainak levágása és egymás mellé helyezése</p> <p>Szívószálból, hurkapálcából háromszög készítése (lehetséges és lehetetlen helyzetek)</p> <p>Papír háromszögek hajtogatásával vagy siktükör alkalmazásával szimmetriatulajdonságok megfigyelése</p> <p>Háromszögeket tartalmazó készletből adott szempontoknak megfelelő elemek válogatása</p> <p>Papír téglalap és négyzet tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása</p> <p>Szabálytalan alakú papírból téglalap, négyzet hajtogatása</p> <p>Tangram játék</p>		

Témakör	Transzformációk, szerkesztések Helyi tanterv 3 óra	Óraszám:16 (13+3)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükröképét; geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát; ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget; felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben; ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>tapasztalatot szerez a síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben; felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat; a szerkesztéshez tervet, előzetes ábrát készít; ismeri az alapszerkesztéseket: szakaszfelező merőleget, szögfelezőt, merőleges és párhuzamos egyeneseket szerkeszt, szöveget másol.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Tapasztalatszerzés síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben Egybevágó alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben Tengelyes tükrözés ismerete és alkalmazása Tengelyesen szimmetrikus alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben Alakzatok tengelyes tükröképének megszerkesztése Alapszerkesztések: szakaszfelező merőleges, merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése; szögfelezés, szögmásolás Szerkesztéshez terv, előzetes ábra készítése Néhány adott feltételnek megfelelő ábra pontos szerkesztése</p>	
Fogalmak	<p>szimmetriatengely, tengelyes szimmetria, merőlegesség, párhuzamosság, szakaszfelező merőleges, szögfelező félegyenes</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Az osztályterem bútorainak mozgatása, tologatása, forgatása; saját eszközök mozgatása a padon Ábrák másolása másolópapír (például: sütőpapír) segítségével; a másolat mozgatása Szimmetrikus alkotások előállítása például tükör, hajtogatás, digitális eszköz segítségével Osztályterem, iskola, közeli játszótér, park, tó, épület egybevágó részeinek keresése, tengelyesen szimmetrikus alakzatok kiválasztása. Tengelyes tükrözésen alapuló szerkesztések elvégzése saját eszközökkel (körző, egyélű vonalzó)</p>		

Témakör	Leíró statisztika	Óraszám:6
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti;</p> <p>adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is;</p> <p>különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak;</p> <p>megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg;</p> <p>konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Adatokat, táblázatokat és diagramokat tartalmazó források felkutatása (például háztartás, sport, egészséges életmód, gazdálkodás)</p> <p>A táblázatok adatainak értelmezése és ábrázolása (oszlopdiagram, kördiagram, vonaldiagram, pontdiagram) kisméretű mintán</p> <p>A hétköznapi életből gyűjtött adatok táblázatba rendezése, ábrázolása hagyományos és digitális eszközökkel kisméretű minta esetén</p> <p>Azonos adathalmazon alapuló kördiagram és oszlopdiagram összehasonlítása becslés alapján kisméretű minta esetén</p> <p>Táblázatból adatgyűjtés adott szempont szerint</p> <p>Átlag fogalmának ismerete, alkalmazása</p>	
Fogalmak	adat, diagram, átlag	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Projektmunka, például iskolai büfével vagy szelektív hulladékgyűjtéssel kapcsolatos felmérés készítése (gyűjtőmunka, a gyűjtött adatok bemutatása, megbeszélése, értelmezése, ábrázolása)</p> <p>Megadott vagy a tanulók által gyűjtött adatok ábrázolása és elemzése csoportmunkában</p>		

Témakör	Valószínűség-számítás	Óraszám:6
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is;</p> <p>valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteleket, játékában stratégiát követ;</p> <p>ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Egyszerű valószínűségi játékok és kísérletek</p> <p>Valószínűségi játékok és kísérletek adatainak tervszerű gyűjtése</p> <p>A „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos” és a „lehetetlen” események felismerése</p>	
Fogalmak	<p>valószínűségi kísérlet, „biztos” esemény; „lehetséges, de nem biztos ” esemény; „lehetetlen” esemény</p>	

Javasolt tevékenységek

Játék dobókockákkal, dobótestekkel, pénzérméssel, szerencsekerékkel, zsákba helyezett színes golyókkal

Játék eseménykártyákkal a „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetésére, események gyakoriságának megfigyelésére csoportmunkában:

valószínűségi kísérlethez (például 3 korongot feldobunk) tartozó eseményeket írunk kártyákra (például mindhárom kék; több a kék, mint a piros; nincs piros; van kék; van két egyforma szín; egyik színből sincs legalább kettő);

kiosztjuk a kártyákat, elvégezzük a kísérletet, majd mindenki rátesz egy zsetont arra a kártyájára, amelyikre írt esemény bekövetkezett; a kísérletek végén elemzés: melyik a jó kártya, melyik rossz, melyiket választanád

Tippelős játék eseménykártyákkal: minden kártyára mindenki odairja a tippjét, hogy 20 kísérletből szerinte hányszor következik be; ellenőrizzük a kísérletek elvégzésével

Bökös játék csoportban: minden körben a 100-as tábláról véletlenszerűen választunk egy számot (bökünk vagy papírgalacsint dobunk a táblára);

a játék elején mindenkinek van 5 korongja; körönként a szám választása előtt minden játékos egy-egy koronggal tippel, például kékre fordítja, ha a szám 7-tel osztható, pirosra, ha nem; ha nem találta el, elvesztette a korongját, ha talált, akkor nem; az veszít, akinek hamarabb elfogynak a korongjai

10 korongot feldobunk; a számegyenesen a 0-ból indulva annyit lépünk pozitív irányba, ahány pirosat dobtunk, majd innen annyit negatív irányba, ahány kéket; tippeld meg, hova jutsz; válassz 4 számkártyát, nyersz, ha ezek valamelyikére jutsz

„Nem hiszem” páros játék: egyik játékos események bekövetkezésének esélyeiről fogalmaz meg állítást (például lehetséges, de nem biztos, hogy két dobókockával dobva a dobott számok összege 13), a másik játékos dönt ennek igazságáról; a játékot az a tanuló nyeri, aki igazat állít

„Szavazós” játék: a tanár vagy egy tanuló állítást fogalmaz meg egy kísérlet kimenetelére (például két dobókockával a dobott számok szorzata 40); az osztály szavaz a „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos” és a „lehetetlen” döntések valamelyikére.

--

Matematika 7-8. évfolyam

Helyi tantárgyi tanterv

Általános tantervű tanulócsoporthok 7-8. osztály

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A szabadon tervezhető órakeretből a matematika a 7. és 8. évfolyamon a kerettantervi javaslathoz képest megemelt óraszámot kapott. (heti 1, évi 34 óra)

MATEMATIKA

**Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
7.	4	136	82	54
8.	4	136	82	54

A helyi tanterv alapját képező kerettanterv:

Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára – Matematika 7-8. évfolyam

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Szabóné Sáfrányos Ilona Tünde szaktanár

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: Mészáros Csaba igazgató

1. TANTÁRGYI BEVEZETŐ

7–8. évfolyam

- A 7–8. évfolyamon nagyobb hangsúlyt kap az elvonatkoztatás és az absztrakció képességének fejlesztése, miközben továbbra is megmarad a szemléltetés és az eszközök használata.
- Elvárható a tapasztalatok általános megfogalmazása, a mindennapi életből vett szöveges problémák matematikai szempontú értelmezése, a megsejtett összefüggések indoklásának igénye és a tanult matematikai fogalmakat megnevező szakkifejezések helyes használata.
- Fejlődik a vitatkozás és az érvelés kultúrája az osztálytársakkal és a szaktanárral.
- A 7–8. évfolyamon továbbra is tematikus elrendezésben követik egymást az egyes fejezetek: *Halmazok, számhalmazok; Matematikai logika, kombinatorika, gráfok; Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök; Arányosság, százalékszámítás; Szöveges feladatok előkészítése; Szöveges feladatok; A függvény fogalmának előkészítése; Síkbeli alakzatok; Transzformációk, szerkesztések; Térgeometria; Leíró statisztika; Valószínűség-számítás.*
- Az egyes területek ismeretanyaga jelen van más témakörökben is, folyamatosan gazdagítva a szakmai eszköztárat.
- A szöveggel megfogalmazott hétköznapi és matematikai problémák megoldása tervek, vázlatok alapján, általánosabb eljárási módokat, gyakran algoritmusokat alkalmazva történik.
- Az ismeretek bővülésével lehetővé válik a más tantárgyakhoz való kapcsolódás, a kitekintés lehetősége, a témák rendszerezése, több területen való megjelenése.
- A nevelési-oktatási szakasz során egyre komplexebbé válik a szemléletmód.
- A szemléltetést, a megértést, az órai vagy házi feladatok megoldását és a gondolatmenet bemutatását a tanulók által használható digitális eszközök, szoftverek és online felületek is támogatják.

2. A HELYI TANTÁRGYI TANTERV ÁTTEKINTÉSE

7. évfolyam:			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Halmazok, számhalmazok	0	9	9
Matematikai logika, kombinatorika, gráfok	9	0	9
Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök	7	5	12
Arányosság, százalékszámítás	7	7	14
Szöveges feladatok előkészítése	15	10	25

Szöveges feladatok	8	3	11
A függvény fogalmának előkészítése	4	7	11
Síkbeli alakzatok	6	4	10
Transzformációk, szerkesztések	8	7	15
Térgeometria	10	0	10
Leíró statisztika	4	1	5
Valószínűség-számítás	4	1	5
Évfolyam összesen	82	54	136

8. évfolyam:			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Halmazok, számhalmazok	2	4	6
Matematikai logika, kombinatorika, gráfok	9	0	9
Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök	5	11	16
Arányosság, százalékszámítás	8	2	10
Szöveges feladatok előkészítése	12	7	19
Szöveges feladatok	8	8	16
A függvény fogalmának előkészítése	6	5	11
Síkbeli alakzatok	10	2	12
Transzformációk, szerkesztések	5	5	10
Térgeometria	7	5	12
Leíró statisztika	4	3	7
Valószínűség-számítás	6	2	8
Évfolyam összesen	82	54	136

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

3. A TANTERV HELYI TANTERVÉBEN A KERETTANTERV KIEGÉSZÍTÉSÉRE BIZTOSÍTOTT ÓRAKERET FELHASZNÁLÁSA

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	54
Témakör neve	Téma	Óraszám
Halmazok, számhalmazok	Műveletek racionális számokkal	5
	Halmazműveletek	2
	A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás, számonkérés	2
Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök	Számelmélet	5

Arányosság, százalékszámítás	Százalékszámítás A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás, számonkérés	2 5
Szöveges feladatok előkészítése	Algebrai kifejezések, helyettesítési érték	4
	Egyenletek A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás	5 1
Szöveges feladatok	A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás	3
A függvény fogalmának előkészítése	Függvények jellemzése Egyszerűen elsődleges egyenletek grafikus megoldása. Sorozatok	2 2 3
Síkbeli alakzatok	A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás	4
Transzformációk, szerkesztések	Forgásszimmetria A tanult szerkesztési eljárások gyakorlása Geometriai transzformációk	2 2 3
Leíró statisztika	Statisztikai számítások	1
Valószínűség-számítás	Valószínűségi kísérletek	1
	Összesen:	54

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	54
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Halmazok, számhalmazok	Műveletek racionális számokkal	4
Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök	Hatványozás azonosságai Számelmélet A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás	4 5 2
Arányosság, százalékszámítás	Gyakorlati mérések	2
Szöveges feladatok előkészítése	Egyenletek megoldása Többtag szorzása többtaggal, nevezetes azonosságok	5 2
Szöveges feladatok	Szöveges egyenletek	8
A függvény fogalmának előkészítése	Grafikonok jellemzése Nem lineáris függvények Függvénytranszformációk	1 2 2
Síkbeli alakzatok	A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás	2
Transzformációk, szerkesztések	A törzsanyag elmélyítése,	5

	gyakorlás	
Térgeometria	Gúla, forgáskúp, gömb	5
Leíró statisztika	Statisztikai számítások A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás	2 1
Valószínűség-számítás	Valószínűségi kísérletek, bizonyítás	2
	Összesen:	54

7. évfolyam

Témakör	Halmazok, számhalmazok	Óraszám: 9 (0+9) óra
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – elemeket halmazba rendez több szempont alapján; – részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol; – számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol; – véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben; – ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Halmazokba rendezés több szempont szerint – Halmazábra készítése – Számok, számhalmazok, halmazműveleti eredmények szemléltetése számegyenesen – Részhalmazok felismerése és ábrázolása konkrét esetekben – Véges halmaz kiegészítő halmazának (komplementerének), véges halmazok metszetének és uniójának megállapítása ábrázolás segítségével konkrét esetekben – Természetes számok, egész számok, racionális számok halmazának ismerete, halmazábrájuk elkészítése – Véges és végtelen szakaszos tizedes törtek ismerete – Példa végtelen nem szakaszos tizedes törtre 	
Helyi többlet	<p>Műveletek racionális számokkal Halmazműveletek A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás, számonkérés</p>	
Fogalmak	kiegészítő halmaz (komplementer), metszet, unió, természetes szám, egész szám, racionális szám; véges, végtelen szakaszos és végtelen nem szakaszos tizedes tört	
Javasolt tevékenységek		

<ul style="list-style-type: none"> – Konkrét elemek válogatása több adott tulajdonság szerint – Egy konkrét válogatás szempontjainak felfedeztetése – Konkrét halmaz elemeiből 1, 2, ... elemű részhalmazok képzése Legfeljebb 4 elemű halmaz esetén az összes részhalmaz előállítás Példák és ellenpéldák mutatása részhalmazra, például $A = \{\text{paralelogrammák}\}$ halmaz részhalmaza $B = \{\text{rombuszok}\}$, nem részhalmaza $C = \{\text{deltoidok}\}$ – Konkrét elemek szétválogatása adott tulajdonság és a tagadása szerint, például az osztály tanulói közül az iskolától legfeljebb 1 km-re élők és a távolabb lakók Konkrét elemek két-három tulajdonság szerinti válogatása során a mindegyik tulajdonsággal rendelkező elemek, a pontosan egy tulajdonsággal, a pontosan két tulajdonsággal és az egyetlen tulajdonsággal sem rendelkező elemek elhelyezése a halmazábrán – A legalább egy tulajdonsággal rendelkező elemek felsorolása – Logikai szita megtapasztalása, például 5 piros meg 4 kör összesen 7 elem a logikai készletből – Csoportmunkában különböző közönséges törtek átírása úgy, hogy minden lehetséges tizedes tört típus alakja előforduljon; a tapasztalatok megbeszélése, irányított összegzése Játék makaó-jellegű kártyajátékkal: törtek különböző alakjainak keresése
--

Témakör	Matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Óraszám: 9 óra
Tanulási eredmények	<ul style="list-style-type: none"> – igaz és hamis állításokat fogalmaz meg; – tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít; – a logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére; – összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket; – konkrét szituációkat szemléltet gráfok segítségével. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Igaz és hamis állítások felismerése, önálló megfogalmazása – A matematikai logika egyszerű, a korosztály számára érthető szakkifejezéseinek ismerete és használata – Egyszerű stratégiai és logikai játékok – Konkrét helyzethez kötött sorba rendezési problémák megoldása kör mentén is – Konkrét helyzethez kötött kiválasztási problémák megoldása a sorrend figyelembevételével és anélkül – Az összes eset összeszámlálása során rendszerezési sémák használata: táblázat, ágrajz, szisztematikus felsorolás – Gráfok alkalmazása konkrét szituációk szemléltetésére 	
Fogalmak	„minden”, „van olyan”, gráf, gráf csúcsa, gráf éle	
Javasolt tevékenységek		

<ul style="list-style-type: none"> – „Bíróági tárgyalás” játék – „Einstein-fejtő” típusú játék – „Rontó” játék – NIM játék; táblás játékok – Az osztályteremben néhány tanuló feltételekkel vagy anélkül való elhelyezkedési lehetőségeinek lejátszása, összeszámlálása kör mentén, fal mellett – Golyók sorba rendezése (lehetnek köztük egyformák is) – Ábrák színezése, színezési lehetőségek összeszámlálása – Lehetséges útvonalak összeszámlálása – Fagylalt vásárlása kehelybe vagy tölcsérbe – Számkártyás feladatok megoldása – Gráfok alkalmazása kézfogások, köszöntések, körmérvázok (visszavágóval vagy anélkül), családfák, ismeretségek szemléltetésére, különböző feltételek szerinti esetszétválasztás áttekintésére – Logikai készlet épülésének szemléltetése gráffal
--

Témakör	Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök	Óraszám: 12 (7+5) óra
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényező felbontását 1000-es számkörben; – meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét; – pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványát kiszámolja; – négyzetszámok négyzetgyökét meghatározza. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Prímszámok, összetett számok kiválasztása a természetes számok közül – Összetett számok prímtényező felbontásának ismerete és alkalmazása 1000-es számkörben – Legnagyobb közös osztó és legkisebb közös többszörös meghatározása és alkalmazása – Pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványának alkalmazása: prímtényező felbontás felírása hatványokkal, mértékegységek átváltása, számrendszerek helyi értékeinek felírása – Négyzetszámok négyzetgyökének kiszámolása 	
Helyi többlet	Számelmélet	
Fogalmak	prímszám, összetett szám, prímtényező felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös, hatvány, hatványalap, hatványkitevő,	

	hatványérték, négyzetszám, négyzetszámok négyzetgyöke
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Eratoszthenészi szita alkalmazása prímek keresésére – Prímtényező felbontás kirakása színes rudakkal – Prímtényező felbontás algoritmusának megmutatása – „Bumm” játék a közös többszörösök felismerésére – Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása prímtényezővel – Legnagyobb közös osztó alkalmazása törtek egyszerűsítésére – Legkisebb közös többszörös alkalmazása közös nevező meghatározására – Négyzet kirakása kisebb egybevágó négyzetekkel – Négyzet területéből a négyzet oldalának meghatározása, ha a terület mérőszáma négyzetszám 	

Témakör	Arányosság, százalékszámítás	Óraszám: 14 (7+7) óra
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén; – felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben; – felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold; – idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása konkrét helyzetekben – Egyenes arányosság grafikonjának megrajzolása – Valóságos helyzetekhez kötődő százalékszámítás: áremelés, leárazás, egyszerű kamat, keverési feladatok megoldása, levegő összetétele, páratartalom – Banki ajánlatok (ügyműveletdíjak, számlavezetési, megbízási és tranzakciós díjak) összehasonlításával kapcsolatos feladatok megoldása – Megtakarítási és hitelfelvételi lehetőségekkel kapcsolatos egyszerű feladatok megoldása – A fordított arányosság és a mérés kapcsolatának felismerése – Terület, térfogat, űrtartalom szabványmértékegységeinek ismerete és átváltása 	
Helyi többlet	<p style="color: green;">Százalékszámítás</p> <p style="color: green;">A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás, számonkérés</p>	

Fogalmak	fordított arányosság, százalék, terület, térfogat, űrtartalom szabványmértékegységei
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Egyenesen arányos mennyiségpárok keresése például vásárlás, parkettázás, mérés, egyenletes mozgás (megtett út – sebesség, megtett út – menetidő) esetén – A fordított arányosság megtapasztalása torta, csokoládé egyenlő részekre osztásával – Fordítottan arányos mennyiségpárok keresése például munkavégzés, mérés, egyenletes mozgás (adott út megtételénél sebesség–menetidő) esetén – Azonos területű, különböző téglalapok oldalhosszainak megfigyelése, összehasonlítása – Százalékszámításhoz, arányossághoz kapcsolódó példák gyűjtése reklámújságokból, banki ajánlatokból, más tantárgyak tankönyvi témáiból; a hozott példák, problémák feldolgozása és bemutatása csoportmunkában; a tapasztalatok irányított összegzése – Projektmunka, például összejövetel, jótekonysági süteményvásár, osztálykirándulás költségvetésének tervezése – Terület, térfogat, űrtartalom mérése különböző alkalmi, objektív és szabványmértékegységekkel. Annak megtapasztalása, hogy adott mennyiséget különböző egységekkel mérve a kisebb egységből több, a nagyobb egységből kevesebb szükséges – A mérőszám változásának megfigyelése a mértékegység átváltása után – Térfogat és űrtartalom mértékegységei közötti kapcsolat megmutatása, például 1 dm élű üreges kocka feltöltése 1 liter folyadékkal 	

Témakör	Szöveges feladatok előkészítése	Óraszám: 25 (15+10) óra
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – egyszerű betűs kifejezésekkel összeadást, kivonást végez, és helyettesítési értéket számol; – egy- vagy kéttagú betűs kifejezést számmal szoroz, két tagból közös számtényezőt kiemel; – egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvéssel megold. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Hétköznapi problémák matematikai tartalmának formalizálása; betűk használata az ismeretlen mennyiségek jelölésére – Egyszerű betűs kifejezések összeadása, kivonása – Helyettesítési érték számolása – Egytagú kifejezések számmal való szorzása – Kéttagú betűs kifejezés számmal való szorzása – Két tagból közös számtényező kiemelése – Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet megoldása lebontogatással 	

	– Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet megoldása mérlegelvvel
Helyi többlet	Algebrai kifejezések, helyettesítési érték Egyenletek A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás
Fogalmak	változó, együttható, helyettesítési érték, egytagú kifejezés, kéttagú kifejezés, egynemű kifejezés; kiemelés, egyenlet, lebontogatás, mérlegelv
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Adott problémához többféle, ismeretlent tartalmazó műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása – Adott problémához megfelelő, betűt tartalmazó műveletsor megalkotása – Adott, ismeretlent tartalmazó műveletsorhoz szöveges feladat írása – „Dominó”, „triminó” játékkal az eredeti kifejezés és az átalakított kifejezés párba állítása – „Gondoltam egy számot” játék: a tanár néhány műveletből álló műveletsorral számoltatja a gyerekeket az általuk gondolt számmal. A tanulók megmondják a kapott végeredményt, és a tanár „kitalálja” a gondolt számot. A tanár többféle algoritmus után felajánlja a szerepcserét. A fejben alkalmazott lebontogatási stratégia felfedése és formális leírása – Mérlegelv bevezetése kétkarú mérleg alkalmazásával 	

Témakör	Szöveges feladatok	Óraszám: 11 (8+3) óra
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold; – gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold; – gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Különböző szövegekhez megfelelő modell készítése (például szakaszos ábrázolás, visszafelé gondolkodás, táblázat, szabadkézi vázlatrajz, betűs kifejezések felírása) – Matematikából, más tantárgyakból, gazdasági területekről és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel vagy egyenlettel – Ellenőrzés a szövegbe való visszahelyettesítéssel – Pénzügyi tudatosság területét érintő feladatok megoldása – Gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségek becslése 	

Helyi többlet	A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás
Fogalmak	ellenőrzés
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Szöveges feladatok megoldása csoportmunkában „feladatküldéssel”, „szakértői mozaik” alkalmazásával – Gyűjtőmunka, csoportmunka, projekt készítése pénzügyi tudatosság területét érintő témák feldolgozására, például a háztartások bevételei és kiadásai: munkabér, bruttó bér, nettó bér, adó, kamat, társadalmi jövedelem (családi pótlék, nyugdíj), ösztöndíj, hitel; A költségvetés tervezése: háztartási napló, pénzügyi tervezés, egyensúly, többlet, hiány; Egy tizenéves pénztárcája: zsebpénz, diákmunka, alkalmi jövedelmek, kimutatás a pénzmozgásokról, saját pénzügyi célok, tervek; korszerű pénzkezelés: bankszámla, bankkártyaválasztás, megtakarítások 	

Témakör	A függvény fogalmának előkészítése	Óraszám: 11 (4+7) óra
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben; – felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre; – értéktáblázatok adatait grafikusán ábrázolja; <p>egyszerű grafikonokat jellemez.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Konkrét megfeleltetések legalább egy lehetséges szabályának megadása – Egyszerű grafikonok jellemzése: növekedés-csökkenés, szélsőérték, tengelyekkel való metszéspont – Konkrét halmazok elemei között megfeleltetés létrehozása – Értéktáblázatok adatainak grafikus ábrázolása – Az egyenes és a fordított arányosság felismerése konkrét helyzetekben – Egyenes arányosság grafikonjának felismerése és megalkotása 	
Helyi többlet	<p>Függvények jellemzése Egyszerű elsőfokú egyenletek grafikus megoldása. Sorozatok</p>	
Fogalmak	megfeleltetés; egyenes és fordított arányosság; grafikon	
Javasolt tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – A tanár által adott megfeleltetés szabályának felismerése – Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társal 		

- A megfeleltetések szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése
- Grafikonok gyűjtése reklámújságokból, banki ajánlatokból, más tantárgyak tankönyvi témáiból; a hozott grafikonok jellemzése és bemutatása (plakát készítése) csoportmunkában; a tapasztalatok irányított összegzése
- Az egyenes és fordított arányosság mint speciális megfeleltetés bemutatása, az összetartozó értékpárok grafikus ábrázolása
- Különböző grafikonok közül az egyenes és a fordított arányosság grafikonjának kiválasztása

Témakör	Síkbeli alakzatok	Óraszám: 10 (6+4) óra
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma; – ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet; – ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat; – a háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában; – meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét; – ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban; – ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Háromszögek külső szögeinek összege – Négyszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma – A speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet) felismerése és legfontosabb tulajdonságaik megállapítása ábra alapján; alkalmazásuk; halmazábra – Háromszögek, speciális négyszögek kerületének, területének kiszámítása ábra alapján átdarabolással és tanult összefüggéssel; alkalmazások – Pitagorasz-tétel ismerete és alkalmazása – Körrel kapcsolatos fogalmak ismerete 	
Helyi többlet	A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás	
Fogalmak	négyszög, konvex, konkáv, átló, trapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, húrtrapéz, körvonal, körlap, középpont, sugár, húr, átmérő, szelő, érintő, körcikk	
Javasolt tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Párhuzamos szélű papírsíkból négyszögek nyírása; a keletkező négyszögek csoportosítása; 		

<p>annak megfigyelése, hogy hogyan kell nyírni, hogy téglalapot kapjunk; téglalapból négyzet nyírása, négyzetből téglalap nyírása</p> <ul style="list-style-type: none"> – Papír négyszögek hajtogatásával, síktükör alkalmazásával szimmetriatulajdonságok megfigyelése; tulajdonságok gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak bemutatása; a tapasztalatok irányított összegzése, halmazábra készítése – Négyszögeket tartalmazó készletekből adott szempontoknak megfelelő elemek válogatása – „Rontó” játék speciális négyszögekkel – Papírból készült háromszögek, speciális négyszögek átdarabolásának megmutatása – Gyakorlati számolási feladatok megoldása, például papírsárkány készítéséhez szükséges papír területének becslése, számolása – Matematikatörténeti vonatkozások gyűjtése, tanulói kiselőadás tartása – Derékszög kijelölése csomós kötéllel – Pitagoraszi számhármassok keresése – Háromszögelési probléma megoldása derékszögű háromszöggel az osztályteremben, az iskola épületében és a játszótéren – „Körjáték”: jelzésre labda gurítása húr mentén, átmérő mentén, sugár mentén
--

Témakör	Transzformációk, szerkesztések	Óraszám: 15 (8+7) óra
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükröképét; – geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát; – felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben; – ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Középpontos tükrözés ismerete és alkalmazása – Középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben – Alakzatok középpontos tükröképének megszerkesztése – Szerkesztéshez terv, előzetes ábra készítése – Több adott feltételnek megfelelő ábra szerkesztése; diszkusszió – Kicsinyítés és nagyítás felismerése hétköznapi helyzetekben <p>Dinamikus geometriai szoftver használata</p>	
Helyi többlet	<p style="color: green;">Forgásszimmetria A tanult szerkesztési eljárások gyakorlása Geometriai transzformációk</p>	
Fogalmak	szimmetria-középpont, középpontos szimmetria, kicsinyítés, nagyítás	
Javasolt tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Ábrák másolása másolópapír (például sütőpapír) segítségével; a másolat síkban való pont körüli 		

<p>elfordítása 180°-kal; tulajdonságok megfigyelése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Osztályterem, iskola, közeli játszótér, park, tó, épület középpontosan szimmetrikus alakzatainak kiválasztása – Középpontos tükrözésen alapuló szerkesztések elvégzése saját eszközökkel (körző, egyélű vonalzó) – Szimmetria stratégiával nyerhető játékok, például kerek asztalra poharak elhelyezése – Kicsinyítés és nagyítás megfigyelése, például háromszögvonalzó külső és belső pereme, makett, modell, tervrajz, fénykép, diavetítés, térkép, mikroszkóp, nagyító – Szerkesztési feladatok megoldása során dinamikus geometriai szoftver megismerése; az euklideszi szerkesztési lépések követése a szoftverrel
--

Témakör	Térgeometria	Óraszám: 10 óra
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti; – testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján; – ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló; – egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti; – ismeri a gömb tulajdonságait; – a kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Környezetünk tárgyaiban a hasáb, a gúla és a gömb alakú testek felfedezése – Hasáb és gúla tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló – Testek építése képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján – Testek hálójának készítése – A gömb tanult testektől eltérő tulajdonságai – A gömb mint a Föld modellje: hosszúsági körök, szélességi körök tulajdonságai, síkmetszetek 	

	– Egyenes hasáb alakú tárgyak felszínének és térfogatának meghatározása méréssel és számolással
Fogalmak	hasáb, gúla, gömb, alaplap, alapél, oldallap, oldalél, testmagasság
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a testek kiválasztása) – Hasáb és gúla alakú modell tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása; a tapasztalatok irányított összegzése – Egyéni munkában építmények, rajzok, hálók készítése; az alkotások összehasonlítása, megbeszélése, kiállítása az osztályteremben – Zsinóros térgeometriai modellek készítése és használata – A gömb speciális tulajdonságainak megfigyeléséhez testeket tartalmazó készletből elemek választása megadott szempontok alapján – Földgömb bemutatása matematikai szempontból Tapasztalatszerzés a gömbi geometria alapjairól például narancson – Egyenes hasáb alakú dobozok készítéséhez szükséges papír területének becslése, mérése, számolása – Egyenes hasáb alakú üreges test „feltöltése” egységkockákkal (becslés, mérés, számolás) 	

Témakör	Leíró statisztika	Óraszám: 5 (4+1) óra
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti; – adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is; – különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak; – megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg; – konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Adathalmazok, egyszerű diagramok, táblázatok adatainak elemzése – Adatok táblázatba rendezése, ábrázolása diagramon – Különböző típusú diagramok megfeleltetése egymásnak – Adatok gyűjtése táblázatból, leolvasása hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról megadott szempont szerint – Adatok rendszerezése, következtetések megfogalmazása – Konkrét adatsor leggyakoribb adatának (módusz) megtalálása, gyakorlati alkalmazása 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Rendezhető adatsor középső adatának (medián) megállapítása, gyakorlati alkalmazása – Konkrét adatsor esetén átlag, leggyakoribb adat (módusz), középső adat (medián) megfigyelése, összehasonlítása
Helyi többlet	Statisztikai számítások
Fogalmak	oszlopdiagram, kördiagram, vonaldiagram, pontdiagram
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Megadott vagy a tanulók által gyűjtött adatok ábrázolása és elemzése csoportmunkában – Projektmunka, például felmérés készítése zenehallgatási szokásokról, IKT-eszközök használatáról, sportolási szokásokról (gyűjtőmunka, a gyűjtött adatok bemutatása, megbeszélése, értelmezése, ábrázolása) – Konkrét adathalmazok középérték-mutatóinak megállapítása és összehasonlítása csoportmunkában 	

Témakör	Valószínűség-számítás	Óraszám: 5 (4+1) óra
Tanulási eredmények	<ul style="list-style-type: none"> – valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is; – valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteket, játékában stratégiát követ; – ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Valószínűségi játékok, kísérletek; az adatok tervszerű gyűjtése, rendezése és ábrázolása digitálisan is – Valószínűségi játékok lehetséges kimeneteleinek ismeretében stratégia követése – Az esély intuitív fogalmának felhasználása a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál – A gyakoriság és relatív gyakoriság ismerete és alkalmazása a kísérletezés során 	
Helyi többlet	Valószínűségi kísérletek	
Fogalmak	esély, gyakoriság, relatív gyakoriság	
Javasolt tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – Játék dobókockákkal, dobótestekkel, pénzérméssel, szerencsekerékkel, Galton-deszkával, zsákba helyezett színes golyókkal – Játék eseménykártyákkal gyakoriság becslésére: mindenki előtt ott van minden eseménykártya, amelyekre a tanulók a játék elején tetszés szerint kiraknak 10-10 zsetont; sorban végezzük a kísérleteket; amelyik kártyán levő esemény bekövetkezett, arról a kártyáról levehet a játékos egy 		

<p>zsetont; az győz, akinek a kártyáiról leghamarabb elfogynak a zsetonok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Játék számkorongokkal: 3 korong piros és kék oldalára is számokat írtunk; feldobjuk egyszerre a 3 korongot; kártyákra eseményeket írunk a dobott számok összegére, szorzatára vonatkozó tulajdonságokkal; figyeljük meg, van-e lehetetlen, van-e biztos esemény; tippeljük az események gyakoriságára – Folyón átkelés gyakoriság becslésére: rakj ki 10 korongot az 1–13 számokhoz a folyó egyik partjára; két kockával dobunk, a dobott számok összegénél álló korong átkelhet a folyón; az győz, akinek először átmegy az összes korongja – Kocka alakú, számozott lapú doboz egyik lapjára belül nehezéket ragasztunk; dobások eredményének megfigyelésével ki kell találni, melyik lapra ragasztottunk nehezéket – 21-ezés különbözőképpen számozott dobókockákkal, dominókkal – „Nem hiszem” páros játék: egyik játékos események bekövetkezésének esélyeiről fogalmaz meg állítást (például nagyobb eséllyel lehetséges számozott dodekaéder dobótesttel prímszámot dobni, mint összetett számot), a másik játékos dönt ennek igazságáról; a játékot az a tanuló nyeri, aki igazat állít – „Szavazós” játék páros vagy csoportmunkában: valószínűségi játék vagy kísérlet előtt a tanulók összegyűjtik a lehetséges kimeneteleket, majd egyesével tippelnek a bekövetkezési esélyekről
--

8. évfolyam

Témakör	Halmazok, számhalmazok	Óraszám: 6 (2+4) óra
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – elemeket halmazba rendez több szempont alapján; – részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol; – számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol; – véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben; – ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Halmazokba rendezés több szempont szerint – Halmazábra készítése – Számok, számhalmazok, halmazműveleti eredmények szemléltetése számegyenesen – Részhalmazok felismerése és ábrázolása konkrét esetekben – Véges halmaz kiegészítő halmazának (komplementerének), véges halmazok metszetének és uniójának megállapítása ábrázolás segítségével konkrét esetekben 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Természetes számok, egész számok, racionális számok halmazának ismerete, halmazábrájuk elkészítése – Véges és végtelen szakaszos tizedes törtek ismerete – Példa végtelen nem szakaszos tizedes törtre
Helyi többlet	Műveletek racionális számokkal
Fogalmak	kiegészítő halmaz (komplementer), metszet, unió, természetes szám, egész szám, racionális szám; véges, végtelen szakaszos és végtelen nem szakaszos tizedes tört

Javasolt tevékenységek

- Konkrét elemek válogatása több adott tulajdonság szerint
- Egy konkrét válogatás szempontjainak felfedeztetése
- Konkrét halmaz elemeiből 1, 2, ... elemű részhalmazok képzése
Legfeljebb 4 elemű halmaz esetén az összes részhalmaz előállítás
Példák és ellenpéldák mutatása részhalmazra, például $A = \{\text{paralelogrammák}\}$ halmaz részhalmaza $B = \{\text{rombuszok}\}$, nem részhalmaza $C = \{\text{deltoidok}\}$
- Konkrét elemek szétválogatása adott tulajdonság és a tagadása szerint, például az osztály tanulói közül az iskolától legfeljebb 1 km-re élők és a távolabb lakók
Konkrét elemek két-három tulajdonság szerinti válogatása során a mindegyik tulajdonsággal rendelkező elemek, a pontosan egy tulajdonsággal, a pontosan két tulajdonsággal és az egyetlen tulajdonsággal sem rendelkező elemek elhelyezése a halmazábrán
- A legalább egy tulajdonsággal rendelkező elemek felsorolása
- Logikai szita megtapasztalása, például 5 piros meg 4 kör összesen 7 elem a logikai készletből
- Csoportmunkában különböző közönséges törtek átírása úgy, hogy minden lehetséges tizedes tört típus alakja előforduljon; a tapasztalatok megbeszélése, irányított összegzése
Játék makaó-jellegű kártyajátékkal: törtek különböző alakjainak keresése

Témakör	Matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Óraszám: 9 óra
Tanulási eredmények	<ul style="list-style-type: none"> – igaz és hamis állításokat fogalmaz meg; – tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít; – a logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére; – összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket; – konkrét szituációkat szemléltet gráfok segítségével. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Igaz és hamis állítások felismerése, önálló megfogalmazása – A matematikai logika egyszerű, a korosztály számára érthető szakkifejezéseinek ismerete és használata – Egyszerű stratégiai és logikai játékok 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Konkrét helyzethez kötött sorba rendezési problémák megoldása kör mentén is – Konkrét helyzethez kötött kiválasztási problémák megoldása a sorrend figyelembevételével és anélkül – Az összes eset összeszámlálása során rendszerezési sémák használata: táblázat, ágrajz, szisztematikus felsorolás – Gráfok alkalmazása konkrét szituációk szemléltetésére
Fogalmak	„minden”, „van olyan”, gráf, gráf csúcsa, gráf éle
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – „Bírósági tárgyalás” játék – „Einstein-fejtörő” típusú játék – „Rontó” játék – NIM játék; táblás játékok – Az osztályteremben néhány tanuló feltételekkel vagy anélkül való elhelyezkedési lehetőségeinek lejátszása, összeszámlálása kör mentén, fal mellett – Golyók sorba rendezése (lehetnek köztük egyformák is) – Ábrák színezése, színezési lehetőségek összeszámlálása – Lehetséges útvonalak összeszámlálása – Fagyalt vásárlása kehelybe vagy tölcsérbe – Számkártyás feladatok megoldása – Gráfok alkalmazása kézfogások, köszöntések, körmérkőzések (visszavágóval vagy anélkül), családfák, ismeretségek szemléltetésére, különböző feltételek szerinti esetszétválasztás áttekintésére – Logikai készlet épülésének szemléltetése gráffal 	

Témakör	Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök	Óraszám: 16 (5+11) óra
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényező felbontását 1000-es számkörben; – meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét; – pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványát kiszámolja; – négyzetszámok négyzetgyökét meghatározza. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Prímszámok, összetett számok kiválasztása a természetes számok közül – Összetett számok prímtényező felbontásának ismerete és alkalmazása 	

	<p>1000-es számkörben</p> <ul style="list-style-type: none"> – Legnagyobb közös osztó és legkisebb közös többszörös meghatározása és alkalmazása – Pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványának alkalmazása: prímtényezős felbontás felírása hatványokkal, mértékegységek átváltása, számrendszerek helyi értékeinek felírása – Négyzetszámok négyzetgyökének kiszámolása
Helyi többlet	<p>Hatványozás azonosságai Számelmélet A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás</p>
Fogalmak	<p>prímszám, összetett szám, prímtényezős felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös, hatvány, hatványalap, hatványkitevő, hatványérték, négyzetszám, négyzetszámok négyzetgyöke</p>
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Eratoszthenészi szita alkalmazása prímek keresésére – Prímtényezős felbontás kirakása színes rudakkal – Prímtényezős felbontás algoritmusának megmutatása – „Bumm” játék a közös többszörösök felismerésére – Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása prímtényezővel – Legnagyobb közös osztó alkalmazása törtek egyszerűsítésére – Legkisebb közös többszörös alkalmazása közös nevező meghatározására – Négyzet kirakása kisebb egybevágó négyzetekkel – Négyzet területéből a négyzet oldalának meghatározása, ha a terület mérőszáma négyzetszám 	

Témakör	Arányosság, százalékszámítás	Óraszám: 10 (8+2) óra
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén; – felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben; – felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold; – idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása konkrét helyzetekben – Egyenes arányosság grafikonjának megrajzolása 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Valóságos helyzetekhez kötődő százalékszámítás: áremelés, leárazás, egyszerű kamat, keverési feladatok megoldása, levegő összetétele, páratartalom – Banki ajánlatok (ügyműveletdíjak, számlavezetési, megbízási és tranzakciós díjak) összehasonlításával kapcsolatos feladatok megoldása – Megtakarítási és hitelfelvételi lehetőségekkel kapcsolatos egyszerű feladatok megoldása – A fordított arányosság és a mérés kapcsolatának felismerése – Terület, térfogat, űrtartalom szabványmértékegységeinek ismerete és átváltása
Helyi többlet	Gyakorlati mérések
Fogalmak	fordított arányosság, százalék, terület, térfogat, űrtartalom szabványmértékegységei
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Egyenesen arányos mennyiségpárok keresése például vásárlás, parkettázás, mérés, egyenletes mozgás (megtett út – sebesség, megtett út – menetidő) esetén – A fordított arányosság megtapasztalása torta, csokoládé egyenlő részekre osztásával – Fordítottan arányos mennyiségpárok keresése például munkavégzés, mérés, egyenletes mozgás (adott út megtételénél sebesség–menetidő) esetén – Azonos területű, különböző téglalapok oldalhosszainak megfigyelése, összehasonlítása – Százalékszámításhoz, arányossághoz kapcsolódó példák gyűjtése reklámújságokból, banki ajánlatokból, más tantárgyak tankönyvi témáiból; a hozott példák, problémák feldolgozása és bemutatása csoportmunkában; a tapasztalatok irányított összegzése – Projektmunka, például összejövétel, jótékonyági süteményvásár, osztálykirándulás költségvetésének tervezése – Terület, térfogat, űrtartalom mérése különböző alkalmi, objektív és szabványmértékegységekkel. Annak megtapasztalása, hogy adott mennyiséget különböző egységekkel mérve a kisebb egységből több, a nagyobb egységből kevesebb szükséges – A mérőszám változásának megfigyelése a mértékegység átváltása után – Térfogat és űrtartalom mértékegységei közötti kapcsolat megmutatása, például 1 dm élű üreges kocka feltöltése 1 liter folyadékkal 	

Témakör	Szöveges feladatok előkészítése	Óraszám: 19 (12+7) óra
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – egyszerű betűs kifejezésekkel összeadást, kivonást végez, és helyettesítési értéket számol; – egy- vagy kéttagú betűs kifejezést számmal szoroz, két tagból közös 	

	<p>számtényezőt kiemel;</p> <ul style="list-style-type: none"> – egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvével megold.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Hétköznapi problémák matematikai tartalmának formalizálása; betűk használata az ismeretlen mennyiségek jelölésére – Egyszerű betűs kifejezések összeadása, kivonása – Helyettesítési érték számolása – Egytagú kifejezések számmal való szorzása – Kéttagú betűs kifejezés számmal való szorzása – Két tagból közös számtényező kiemelése – Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet megoldása lebontogatással – Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet megoldása mérlegelvével
Helyi többlet	<p>Egyenletek megoldása Többtag szorzása többtaggal, nevezetes azonosságok</p>
Fogalmak	<p>változó, együttható, helyettesítési érték, egytagú kifejezés, kéttagú kifejezés, egynemű kifejezés; kiemelés, egyenlet, lebontogatás, mérlegelv</p>

Javasolt tevékenységek

- Adott problémához többféle, ismeretlent tartalmazó műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása
- Adott problémához megfelelő, betűt tartalmazó műveletsor megalkotása
- Adott, ismeretlent tartalmazó műveletsorhoz szöveges feladat írása
- „Dominó”, „triminó” játékkal az eredeti kifejezés és az átalakított kifejezés párba állítása
- „Gondoltam egy számot” játék: a tanár néhány műveletből álló műveletsorral számoltatja a gyerekeket az általuk gondolt számmal. A tanulók megmondják a kapott végeredményt, és a tanár „kitalálja” a gondolt számot. A tanár többféle algoritmus után felajánlja a szerepcserét. A fejben alkalmazott lebontogatási stratégia felfedése és formális leírása
- Mérlegelv bevezetése kétkarú mérleg alkalmazásával

Témakör	Szöveges feladatok	Óraszám: 16 (8+8) óra
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold; – gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold; – gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez. 	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Különböző szövegekhez megfelelő modell készítése (például szakaszos ábrázolás, visszafelé gondolkodás, táblázat, szabadkézi vázlatrajz, betűs kifejezések felírása) – Matematikából, más tantárgyakból, gazdasági területekről és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel vagy egyenlettel – Ellenőrzés a szövegbe való visszahelyettesítéssel – Pénzügyi tudatosság területét érintő feladatok megoldása – Gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségek becslése
Helyi többlet	Szöveges egyenletek
Fogalmak	ellenőrzés
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Szöveges feladatok megoldása csoportmunkában „feladatküldéssel”, „szakértői mozaik” alkalmazásával – Gyűjtőmunka, csoportmunka, projekt készítése pénzügyi tudatosság területét érintő témák feldolgozására, például a háztartások bevételei és kiadásai: munkabér, bruttó bér, nettó bér, adó, kamat, társadalmi jövedelem (családi pótlék, nyugdíj), ösztöndíj, hitel; A költségvetés tervezése: háztartási napló, pénzügyi tervezés, egyensúly, többlet, hiány; Egy tizenéves pénztárcája: zsebpénz, diákmunka, alkalmi jövedelmek, kimutatás a pénzmozgásokról, saját pénzügyi célok, tervek; korszerű pénzkezelés: bankszámla, bankkártyaválasztás, megtakarítások 	

Témakör	A függvény fogalmának előkészítése	Óraszám: 11 (6+5) óra
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben; – felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre; – értéktáblázatok adatait grafikusán ábrázolja; <p>egyszerű grafikonokat jellemez.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Konkrét megfeleltetések legalább egy lehetséges szabályának megadása – Egyszerű grafikonok jellemzése: növekedés-csökkenés, szélsőérték, tengelyekkel való metszéspont – Konkrét halmazok elemei között megfeleltetés létrehozása – Értéktáblázatok adatainak grafikus ábrázolása – Az egyenes és a fordított arányosság felismerése konkrét helyzetekben 	

	– Egyenes arányosság grafikonjának felismerése és megalkotása
Helyi többlet	Grafikonok jellemzése Nem lineáris függvények Függvénytranszformációk
Fogalmak	megfeleltetés; egyenes és fordított arányosság; grafikon
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – A tanár által adott megfeleltetés szabályának felismerése – Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társal – A megfeleltetések szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése – Grafikonok gyűjtése reklámújságokból, banki ajánlatokból, más tantárgyak tankönyvi témáiból; a hozott grafikonok jellemzése és bemutatása (plakát készítése) csoportmunkában; a tapasztalatok irányított összegzése – Az egyenes és fordított arányosság mint speciális megfeleltetés bemutatása, az összetartozó értékpárok grafikus ábrázolása – Különböző grafikonok közül az egyenes és a fordított arányosság grafikonjának kiválasztása 	

Témakör	Síkbeli alakzatok	Óraszám: 12 (10+2) óra
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma; – ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet; – ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat; – a háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában; – meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét; – ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban; – ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Háromszögek külső szögeinek összege – Négyszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma – A speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet) felismerése és legfontosabb tulajdonságaik megállapítása ábra alapján; alkalmazásuk; halmazábra – Háromszögek, speciális négyszögek kerületének, területének kiszámítása ábra alapján átdarabolással és tanult összefüggéssel; alkalmazások 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Pitagorasz-tétel ismerete és alkalmazása – Körrel kapcsolatos fogalmak ismerete
Helyi többlet	<i>A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás</i>
Fogalmak	négyszög, konvex, konkáv, átló, trapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, húrtrapéz, körvonal, körlap, középpont, sugár, húr, átmérő, szelő, érintő, körcikk
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Párhuzamos szélű papírcsíkból négyszögek nyírása; a keletkező négyszögek csoportosítása; annak megfigyelése, hogy hogyan kell nyírni, hogy téglalapot kapjunk; téglalapból négyzet nyírása, négyzetből téglalap nyírása – Papír négyszögek hajtogatásával, síktükör alkalmazásával szimmetriatulajdonságok megfigyelése; tulajdonságok gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak bemutatása; a tapasztalatok irányított összegzése, halmazábra készítése – Négyszögeket tartalmazó készletekből adott szempontoknak megfelelő elemek válogatása – „Rontó” játék speciális négyszögekkel – Papírból készült háromszögek, speciális négyszögek átdarabolásának megmutatása – Gyakorlati számolási feladatok megoldása, például papírsárkány készítéséhez szükséges papír területének becslése, számolása – Matematikatörténeti vonatkozások gyűjtése, tanulói kiselőadás tartása – Derékszög kijelölése csomós kötéllel – Pitagorasi számhármak keresése – Háromszögelési probléma megoldása derékszögű háromszöggel az osztályteremben, az iskola épületében és a játszótéren – „Körjáték”: jelzésre labda gurítása húr mentén, átmérő mentén, sugár mentén 	

Témakör	Transzformációk, szerkesztések	Óraszám: 10 (5+5) óra
Tanulási eredmények	<i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i> <ul style="list-style-type: none"> – megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükröképét; – geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát; – felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben; – ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Középpontos tükrözés ismerete és alkalmazása – Középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben – Alakzatok középpontos tükröképének megszerkesztése – Szerkesztéshez terv, előzetes ábra készítése – Több adott feltételnek megfelelő ábra szerkesztése; diszkusszió 	

	– Kicsinyítés és nagyítás felismerése hétköznapi helyzetekben Dinamikus geometriai szoftver használata
Helyi többlet	A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás
Fogalmak	szimmetria-középpont, középpontos szimmetria, kicsinyítés, nagyítás
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Ábrák másolása másolópapír (például sütőpapír) segítségével; a másolat síkban való pont körüli elfordítása 180°-kal; tulajdonságok megfigyelése – Osztályterem, iskola, közeli játszótér, park, tó, épület középpontosan szimmetrikus alakzatainak kiválasztása – Középpontos tükrözésen alapuló szerkesztések elvégzése saját eszközökkel (körző, egyélű vonalzó) – Szimmetria stratégiával nyerhető játékok, például kerek asztalra poharak elhelyezése – Kicsinyítés és nagyítás megfigyelése, például háromszögvonalzó külső és belső pereme, makett, modell, tervrajz, fénykép, diavetítés, térkép, mikroszkóp, nagyító – Szerkesztési feladatok megoldása során dinamikus geometriai szoftver megismerése; az euklideszi szerkesztési lépések követése a szoftverrel 	

Témakör	Térgeometria	Óraszám: 12 (7+5) óra
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti; – testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján; – ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló; – egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti; – ismeri a gömb tulajdonságait; – a kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Környezetünk tárgyaiban a hasáb, a gúla és a gömb alakú testek felfedezése – Hasáb és gúla tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: határoló lapok 	

	<p>típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló</p> <ul style="list-style-type: none"> – Testek építése képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján – Testek hálójának készítése – A gömb tanult testektől eltérő tulajdonságai – A gömb mint a Föld modellje: hosszúsági körök, szélességi körök tulajdonságai, síkmetszetek – Egyenes hasáb alakú tárgyak felszínének és térfogatának meghatározása méréssel és számolással
Helyi többlet	Gúla, forgáskúp, gömb
Fogalmak	hasáb, gúla, gömb, alaplap, alapél, oldallap, oldalél, testmagasság
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a testek kiválasztása) – Hasáb és gúla alakú modell tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása; a tapasztalatok irányított összegzése – Egyéni munkában építmények, rajzok, hálók készítése; az alkotások összehasonlítása, megbeszélése, kiállítása az osztályteremben – Zsinóros térgeometriai modellek készítése és használata – A gömb speciális tulajdonságainak megfigyeléséhez testeket tartalmazó készletből elemek választása megadott szempontok alapján – Földgömb bemutatása matematikai szempontból Tapasztalatszerzés a gömbi geometria alapjairól például narancson – Egyenes hasáb alakú dobozok készítéséhez szükséges papír területének becslése, mérése, számolása – Egyenes hasáb alakú üreges test „feltöltése” egységkockákkal (becslés, mérés, számolás) 	

Témakör	Leíró statisztika	Óraszám: 7 (4+3) óra
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti; – adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is; – különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak; – megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg; – konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja. 	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Adathalmazok, egyszerű diagramok, táblázatok adatainak elemzése – Adatok táblázatba rendezése, ábrázolása diagramon – Különböző típusú diagramok megfeleltetése egymásnak – Adatok gyűjtése táblázatból, leolvasása hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról megadott szempont szerint – Adatok rendszerezése, következtetések megfogalmazása – Konkrét adatsor leggyakoribb adatának (módusz) megtalálása, gyakorlati alkalmazása – Rendezhető adatsor középső adatának (medián) megállapítása, gyakorlati alkalmazása – Konkrét adatsor esetén átlag, leggyakoribb adat (módusz), középső adat (medián) megfigyelése, összehasonlítása
Helyi többlet	<p>Statisztikai számítások A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás</p>
Fogalmak	oszlopdiagram, kördiagram, vonaldiagram, pontdiagram
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Megadott vagy a tanulók által gyűjtött adatok ábrázolása és elemzése csoportmunkában – Projektmunka, például felmérés készítése zenehallgatási szokásokról, IKT-eszközök használatáról, sportolási szokásokról (gyűjtőmunka, a gyűjtött adatok bemutatása, megbeszélése, értelmezése, ábrázolása) – Konkrét adathalmazok középérték-mutatóinak megállapítása és összehasonlítása csoportmunkában 	

Témakör	Valószínűség-számítás	Óraszám: 8 (6+2) óra
Tanulási eredmények	<ul style="list-style-type: none"> – valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is; – valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteket, játékában stratégiát követ; – ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Valószínűségi játékok, kísérletek; az adatok tervszerű gyűjtése, rendezése és ábrázolása digitálisan is – Valószínűségi játékok lehetséges kimeneteleinek ismeretében stratégia követése – Az esély intuitív fogalmának felhasználása a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál – A gyakoriság és relatív gyakoriság ismerete és alkalmazása a kísérletezés során 	

Helyi többlet	Valószínűségi kísérletek, bizonyítás
Fogalmak	esély, gyakoriság, relatív gyakoriság
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Játék dobókockákkal, dobótestekkel, pénzérméssel, szerencsekerékkel, Galton-deszkával, zsákba helyezett színes golyókkal – Játék eseménykártyákkal gyakoriság becslésére: mindenki előtt ott van minden eseménykártya, amelyekre a tanulók a játék elején tetszés szerint kiraknak 10-10 zsetont; sorban végezzük a kísérleteket; amelyik kártyán levő esemény bekövetkezett, arról a kártyáról levehet a játékos egy zsetont; az győz, akinek a kártyáiról leghamarabb elfogynak a zsetonok – Játék számkorongokkal: 3 korong piros és kék oldalára is számokat írtunk; feldobjuk egyszerre a 3 korongot; kártyákra eseményeket írunk a dobott számok összegére, szorzatára vonatkozó tulajdonságokkal; figyeljük meg, van-e lehetetlen, van-e biztos esemény; tippeljünk az események gyakoriságára – Folyón átkelés gyakoriság becslésére: rakj ki 10 korongot az 1–13 számokhoz a folyó egyik partjára; két kockával dobunk, a dobott számok összegénél álló korong átkelhet a folyón; az győz, akinek először átmegy az összes korongja – Kocka alakú, számozott lapú doboz egyik lapjára belül nehezéket ragasztunk; dobások eredményének megfigyelésével ki kell találni, melyik lapra ragasztottunk nehezéket – 21-ezés különbözőképpen számozott dobókockákkal, dominókkal – „Nem hiszem” páros játék: egyik játékos események bekövetkezésének esélyeiről fogalmaz meg állítást (például nagyobb eséllyel lehetséges számozott dodekaéder dobótesttel prímszámot dobni, mint összetett számot), a másik játékos dönt ennek igazságáról; a játékot az a tanuló nyeri, aki igazat állít – „Szavazós” játék páros vagy csoportmunkában: valószínűségi játék vagy kísérlet előtt a tanulók összegyűjtik a lehetséges kimeneteleket, majd egyesével tippelnek a bekövetkezési esélyekről 	

Matematika 5-8. évfolyam

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	4	136	109	27
6.	4	136	109	27
7.	4	136	109	27
8	4	136	109	27

A témakörök áttekintő táblázata 5. évfolyamon:

Összesen: 136 óra /Heti 4 óra

Ebből Helyi Tanterv: 27 óra

Témakör neve. (Ebből helyi tanterv óra zárójelben)	Összes óraszám	Törzsanyag	Helyi tanterv
Halmazok	5	4	1
Matematikai logika, kombinatorika	5	4	1
Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek	4	4	
Alapműveletek természetes számokkal.	14	12	2
Egész számok; alapműveletek egész számokkal	9	7	2
Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok	4	4	
Alapműveletek közönséges törtekkel.	16	13	3
Alapműveletek tizedes törtekkel.	14	11	3
Arányosság, százalékszámítás	4	4	
Egyszerű szöveges feladatok.	10	7	3
A függvény fogalmának előkészítése	5	5	
Sorozatok	4	4	
Mérés és mértékegységek	8	7	1
Transzformációk, szerkesztések	4	4	
Térgeometria	14	11	3
Leíró statisztika	4	4	
Valószínűség-számítás	4	4	
Témazáró dolgozatok írása, javítása. (Helyi tanterv)	8		8

8 óra)			
Összes óraszám:	136	109	27

A témakörök áttekintő táblázata 6. évfolyamon:

Összesen: 136 óra /Heti 4 óra

Ebből Helyi Tanterv: 27 óra

Témakör neve	Javasolt óraszám	Törzsanyag	Helyi tanterv
Halmazok	4	4	
Matematikai logika, kombinatorika	4	4	
Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek	16	13	3
Egész számok; alpműveletek egész számokkal	9	8	1
Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok	14	11	3
Arányosság, százalékszámítás	16	13	3
Egyszerű szöveges feladatok	10	8	2
A függvény fogalmának előkészítése	5	5	
Sorozatok	4	4	
Mérés és mértékegységek	8	8	
Síkbeli alakzatok	18	14	4
Transzformációk, szerkesztések	16	13	3
Leíró statisztika	6	6	
Valószínűség-számítás	6	6	
Témazáró dolgozat 4x2 = 8óra			8
Összes óraszám:	136	109	27

A TANTERV HELYI TANTERVÉBEN A KERETTANTERV KIEGÉSZÍTÉSÉRE BIZTOSÍTOTT ÓRAKERET FELHASZNÁLÁSA

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5. évfolyam: Matematika	Szabad órakeret:	27
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Halmazok	Számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegegyenesen ábrázol.	1
Matematikai logika,	Összeszámlálási feladatok	1

kombinatorika	megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket.	
Alapműveletek természetes számokkal.	A gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít; A fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.	2
Egész számok; alapműveletek egész számokkal	A fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.	2
Alapműveletek közösleges törtekkel.	A műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt ésszerűen kerekíti.	3
Alapműveletek tizedes törtekkel.	A gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít; A fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.	3
Egyszerű szöveges feladatok.	Gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.	3
Mérés és mértékegységek	Egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja,	1

	egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti.	
Térgeometria	A kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.	3
Témazáró dolgozat 4x2 = 8óra		8

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

6. évfolyam: Matematika	Szabad órakeret:	27
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek	A természetes számokat osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint csoportosítja.	3
Egész számok; alapműveletek egész számokkal	A fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.	1
Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok	A helyiérték-táblázat bővítése; a „tökéletes pénztárgép” „apró” címletekkel való kiegészítése (euró, eurócent) Törtek szemléltetése és összehasonlítása párhuzamos számegyeneseken	3
Arányosság, százalékszámítás	Törtrész előállításának megmutatása konkrét modelleken, például a $\frac{2}{3}$ rész kiszámításakor először 3 egyenlő részre osztás az $\frac{1}{3}$ rész kiszámításához, majd 2-vel szorzás Fogyasztási cikkek címkéin, reklámokban, társadalomismereti és természetismereti tanulmányokban előforduló	3

	százalékos adatok értelmezése	
Egyszerű szöveges feladatok	Gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.	2
Síkbeli alakzatok	Ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között; Ismeri a háromszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, háromszög-egyenlőtlenség.	4
Transzformációk, szerkesztések	Ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel.	3
Témazáró dolgozat 4x2 = 8óra		8

Az alapfokú képzés első – a matematikai alapkészségek kialakítását legfőbb célként megjelölő – nevelési-oktatási szakaszát követően az 5–8. évfolyamon a matematika tanulása-tanítása során a tudástartalmak fokozatosan válnak egyre elvontabbá. A konkrét tárgyi tevékenységekből indulva a képi szemléltetések, ábrázolások mellett megjelennek a szimbolikus modellek. A tanuló a fogalmak, jelenségek elemzése útján eljut azok megértésen alapuló meghatározásához, a definíciók előkészítése során tulajdonságokat, sejtéseket fogalmaz meg, s kialakul a megoldást alátámasztó indoklás igénye, valamint felismeri a matematika kisebb egységeinek belső struktúráját.

A tanítás fő módszere továbbra is a felfedezettetés, a konkrét tevékenységből, játékból, hétköznapi szituációból fakadó indukció. A tanulási tevékenység és problémamegoldás során a tanulót ösztönözni kell egyszerű problémák felfedezésére, megfogalmazására és a mindennapi életből vett szöveges problémák matematikai szempontú értelmezésére. A tanuló konkrét helyzetek megoldására képi és szimbolikus modelleket, stratégiákat alkalmaz és alkot, ezáltal fejlődik problémamegoldó és problémaalkotó képessége.

A kombinatív képességek területén a lehetőségek strukturált felsorolásából fokozatosan kialakulnak a rendszerezést segítő konkrét eszközök, stratégiák alkalmazásának készségei.

Felső tagozaton az ismert számok köre bővül a törtekkel és a negatív számokkal úgy, hogy a tanuló ezekkel műveleteket tud végezni. A tanulás-tanítás egyik lényeges elvárása, hogy a különböző, szöveggel, számokkal megadott matematikai szituációk képi, majd szimbolikus modelljeinek bevezetése fokozatos legyen. A tanuló a megismert szimbólumokkal egyszerű műveleteket végez, ismeri ezek tulajdonságait.

Az 5–8. évfolyamon a természettudományi, a digitális technológiai és a gazdasági ismeretek tanulási-tanítási tartalmakban való megjelenése lehetővé teszi a matematika alkalmazhatóságának, hasznosságának bemutatását.

Fejlődnek a tanuló készségei a matematikai kommunikáció terén. A matematikai kifejezéseket helyesen használja, a fogalmakat értelmezi, megmagyarázza, gyakorlati helyzetekben jól alkalmazza. Ismereteit összefoglalva prezentálni tudja.

A tanuló a közös munkában tevékenyen részt vesz. Eseti feladatokban és projekteknél mások véleményét elfogadja, és ha különbözik a véleményük, igyekszik érvekkel meggyőzni társait. Az új fogalmak, magasabb szintű absztrakciót igénylő tudástartalmak bevezetésekor az egyéni adottságokhoz, ismeretekhez alkalmazkodó differenciálás biztosítja a megfelelő tempójú haladást annak a tanulónak, akinél ezek a lépések hosszabb időt, több szemléltetést igényelnek. Ezzel a lassabban haladó tanuló sem veszíti el érdeklődését és reményét a matematika megértése iránt.

A matematikai fejlesztő játékok és a számítógép, illetve más IKT-eszközök biztonságos alkalmazása mellett a tanuló megismerkedik olyan matematikai szoftverekkel, amelyek a matematikai tudást és a digitális kompetenciákat együtt fejlesztik.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban az ellenőrzés és az értékelés csak a tanult ismeretek alkalmazására terjed ki.

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A matematika tanulása során elengedhetetlen a tananyag alapos és átfogó megértése. A szöveges feladatok megoldása fejleszti az értő olvasás és a releváns információk kiválasztásának készségét. Az általánosítás és az analógiák adekvát használata, több szempont egyidejű figyelembevétele, a rendszerezési képesség, a megszerzett tudás új helyzetekben való alkalmazása elősegítik az aktív, önirányított tanulás kompetenciáinak kialakítását, fenntartását, megerősítését. A matematika tantárgy a matematikai logika és az algoritmikus gondolkodás fejlesztésével, az ok-okozati összefüggések megláttatásával hozzájárul a többi tantárgy tanulásához szükséges rendszerező, összefüggéseket felismerő, ezáltal hatékony önálló tanulási módszerek elsajátításához és megfelelő alkalmazásához is.

A kommunikációs kompetenciák: A matematika fejleszti a tanuló azon képességét, hogy világosan, röviden és pontosan fejezze ki gondolatait. A matematika tanulása során fokozatosan alakul ki a tanuló érvelési és vitakészsége. A szöveges problémák megoldása javítja a szöveg megértésének készségét: a tanulónak meg kell keresnie az információkat és fel kell ismernie egy adott információ jelentőségét a probléma megoldása során. A matematika tanulási folyamatában kialakul a különböző módon (szöveg, grafikon, táblázat, diagram és képlet) bemutatott tartalmak megértésének és alkotásának készségrendszere.

A digitális kompetenciák: A matematika tanulása során hangsúlyos szerepet kap a problémamegoldás és az algoritmikus gondolkodás, melyek elősegítik a tanuló digitális kompetenciáinak fejlesztését. A különböző matematikai tárgyú szoftverek, alkalmazások, applikációk és játékok alkalmazásán keresztül a matematika tanulása hozzájárul a tanuló digitális kultúrájának kialakításához.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A matematika tanulása során a tanuló gondolkodásának fejlesztése elsősorban konkrét problémák megoldásán keresztül történik. A tanuló előzetes tudása és tapasztalata alapján azonosítja a problémákat, majd

ismert matematikai fogalmakra támaszkodva stratégiát dolgoz ki ezek megoldására. Elfogadja, hogy a megoldás több különböző úton is elképzelhető, illetve találkozik olyan nyitott problémákkal is, amelyeknek több megoldása is lehetséges. Kellő kitartással próbál ki különböző matematikai módszereket, és felismeri azokat a problémákat is, amelyeknek nincs megoldása. A tanuló megtanul induktív úton példákat általánosítani és deduktív érvelést használni a matematikai állítások bizonyítására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A matematika tanulása fejleszti a kitartás, a pontosság, a figyelem és a fegyelmezettség képességét. A matematika tanulásától erősödik a tanuló felelősségtudata, gazdagodik az önképe, fejlődik a kooperációs készsége. A tanuló matematikai ismereteit alkalmazni tudja az egyéni célok eléréséhez szükséges tervezésben, az életét befolyásoló döntései megalapozásában és meghozatalában, a várható következmények mérlegelésében. A matematika tanulása elősegíti annak belátását, hogy a személyes erősségekre építeni, a hibákból pedig tanulni lehet.

A tanuló a matematikai foglalkozások során megtanulja, hogyan oszthatja meg ötleteit másokkal, és hogyan segítheti társait a matematikai fogalmak megértése vagy azok alkalmazása során. Felelősséget vállal a közösen kitűzött feladatok elvégzéséért, s megtanulja tisztelni mások álláspontját, gondolkodásmódját.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.

A tanuló konkrét vagy képi reprezentációval vagy szimbolikus modellekkel végzi a matematikai gondolatok vagy kapcsolatok feltárását, majd új kapcsolatokat alakít ki a matematikai fogalmak között.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valódi adatok felhasználásával összeállított mindennapi problémák megoldásán keresztül történik. Ennek során a különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét. A tanuló megfelelő játékokon keresztül képessé válik a különböző kockázatok felmérésére, a számára kedvezőnek tűnő stratégia kidolgozására, és megtapasztalja döntései következményét. A matematikai projekteken való részvétel segíti a későbbi munkavállalás szempontjából fontos készségek kialakulását (kreativitás, mérlegelő gondolkodás, problémamegoldás, kezdeményező-készség, másokkal való együttműködés-készsége).

5. évfolyam

Az 5–6. évfolyam tanulásmódszertani szempontból átmenetet képez az alsó tagozat játékos, tevékenykedtető, felfedeztető módszerei és a matematika elméleti ismereteinek befogadását jelentő tanulási módszerek között. Továbbra is fontos szerepet játszik a szemléltetés, az eszközök használata. Elvárható a szerzett tapasztalatok értelmezése, rendszerezése, néhány területen az általánosítás lehetőségének felfedezése és megfogalmazása. A kezdeti, saját szavakkal történő megfogalmazásokat fokozatosan

felváltja a matematikai fogalmakat megnevező szakkifejezések használata. Gyakorlati helyzetekben megjelenik a szakmai vita és az érvelés igénye.

A témák egy része nemcsak az aktuális terület megalapozását jelenti a megadott óraszámban, hanem megjelenik más fejezetekben is, az eszközrendszer folyamatos gyarapodását biztosítva. Bővül a szöveggel megfogalmazott hétköznapi és matematikai problémák megoldása során alkalmazható modellek köre is.

A szemléltetést és a megértést a tanulók által használható digitális eszközök, szoftverek és online felületek is támogatják.

A témakörök áttekintő táblázata 5. évfolyamon:

Összesen: 136 óra /Heti 4 óra

Ebből Helyi Tanterv: 17 óra

Témakör neve. (Ebből helyi tanterv óra zárójelben)	Összes óraszám	Törzsanyag	Helyi tanterv
Halmazok	5	4	1
Matematikai logika, kombinatorika	5	4	1
Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek	4	4	
Alapműveletek természetes számokkal.	14	12	2
Egész számok; alapműveletek egész számokkal	9	7	2
Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok	4	4	
Alapműveletek közönséges törtekkel.	16	13	3
Alapműveletek tizedes törtekkel.	14	11	3
Arányosság, százalékszámítás	4	4	
Egyszerű szöveges feladatok.	10	7	3
A függvény fogalmának előkészítése	5	5	
Sorozatok	4	4	
Mérés és mértékegységek	8	7	1
Transzformációk, szerkesztések	4	4	
Térgeometria	14	11	3
Leíró statisztika	4	4	
Valószínűség-számítás	4	4	
Témazáró dolgozatok írása, javítása. (Helyi tanterv 8 óra)	8		8
Összes óraszám:	136	109	27

Témakör	Halmazok Helyi tanterv 1 óra	Óraszám:5 (4+1)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>elemeket halmazba rendez több szempont alapján; részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol; véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben; számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>konkrét esetekben halmazokat felismer és ábrázol.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Halmazokba rendezés egy-két szempont szerint Halmazábra készítése Számhalmazok szemléltetése számegyenesen Részhalmazok felismerése ábráról Halmazok közös részének és egyesítésének megállapítása ábrázolás segítségével</p>	
Fogalmak	<p>halmaz, elem, halmazábra, részhalmaz, közös rész, egyesítés, számegyenes</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Konkrét elemek válogatása adott tulajdonság/tulajdonságok szerint, például csoport tagjai közül a szemüvegesek és a barna hajúak Egy konkrét válogatás (tárgyak, logikai készlet elemei, alakzatok, szavak...) szempontjának/szempontjainak felfedeztetése Konkrét halmaz elemeiből 1, 2, ... elemű részhalmazok képzése, például néhány természetes szám közül 3-mal osztva 1 maradékot adó számok kiválasztása Példák és ellenpéldák mutatása részhalmazra Konkrét elemek két tulajdonság szerinti válogatása során a mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek és a pontosan egy tulajdonsággal rendelkező elemek elhelyezése a halmazábrán A legalább egy tulajdonsággal rendelkező elemek felsorolása Játék logikai készlettel.</p>		

Témakör	Matematikai logika, kombinatorika Helyi tanterv 1 óra	Óraszám:5 (4+1)
---------	---	-----------------

<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: igaz és hamis állításokat fogalmaz meg; tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít; a logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére; összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: állítások logikai értékét (igaz vagy hamis) megállapítja</p>
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>Egyszerű állítások logikai értékének (igaz vagy hamis) megállapítása Igaz és hamis állítások önálló megfogalmazása Nyitott mondatok igazsághalmazának megtalálása próbálgatással A matematikai logika egyszerű, a korosztály számára érthető szakkifejezéseinek ismerete és használata Egyszerű stratégiai, logikai és pénzügyi játékok, társasjátékok Kis elemszámú halmaz elemeinek sorba rendezése mindennapi életből vett példákkal Néhány számkártyát tartalmazó készlet elemeiből adott feltételeknek megfelelő számok alkotása Az összes eset előállításánál rendszerezési sémák használata: táblázat, ágrajz, szisztematikus</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>„igaz”, „hamis”; nyitott mondat, igazsághalmaz; „és”, „vagy”; „legalább”, „legfeljebb”; lehetőségek, összes lehetőség, rendszerező áttekintés, ágrajz</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>„Bírósági tárgyalás” játék: a vádlók hamis állításokat fogalmaznak meg például a páros számokról, a védők csoportja pedig cáfolja azokat</p> <p>„Füllentős” játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, egy hamis, kettő igaz; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis</p> <p>Az igazsághalmaz elemeit is tartalmazó, néhány elemből álló halmaz elemeinek kipróbálása a nyitott mondat igazzá tételére</p> <p>„Rontó” játék: egy kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása és így tovább</p> <p>„Einstein-fejtörő” típusú játék: a szereplőkre vonatkozó állítások alapján személyek és tulajdonságok párosítása</p> <p>Konkrét tárgyakkal, készletek elemeivel, geometriai alkotásokkal az adott feltételeknek megfelelő összes lehetőség kirakása és rendszerezése</p> <p>Adott ágrajz alapján feladat készítése és „feladatküldés” csoportmunkában</p>	

Témakör	Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek	Óraszám:4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényező felbontását 1000-es számkörben; meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját nagy számok esetén; ismeri a római számjelek közül az L, C, D, M jeleket, felismeri az ezekkel képzett számokat a hétköznapi helyzetekben; ismeri és alkalmazza a 2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatóság szabályait; a természetes számokat osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint csoportosítja.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Számok helyi értékes írásmódjának megértése különböző alapú számrendszerekben csoportosítást, leltározást, helyiérték-táblázatba rögzítést tartalmazó feladatokon keresztül</p> <p>Számok helyi értékes írásmódjának használata nagy számok esetében</p> <p>Római számok írása, olvasása a következő jelekkel: I, V, X, L, C, D, M</p> <p>Osztók, többszörösök meghatározása; két szám közös osztóinak meghatározása; közös többszörösök meghatározása</p> <p>2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatósági szabályok ismerete és alkalmazása</p> <p>A természetes számok csoportosítása osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint</p>	
Fogalmak	<p>helyi érték, alaki érték, valódi érték, osztó, közös osztó, többszörös, közös többszörös</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Vásárlás „fabatkával”, például tízes számrendszerbeli számokkal árazott termékek vásárlása a virtuális boltban 1, 3, 9, 27, ... címletű játékpénz felhasználásával úgy, hogy minél kevesebb érmét használjunk fel; leltárkészítés a felhasznált címletekről</p> <p>Játék a „tökéletes pénztárgéppel” 10 000-nél nagyobb számokkal: a gép a tíz egyforma címletű pénzt kiveszi, és a következő fiókba beletesz egy tízszer akkora címletűt, majd kiírja a fiók tartalmát. Mit tettem a fiókba, és mit ír ki a gép?</p> <p>Páros munkában arab számok átírása római számokra és viszont; memóriajáték</p> <p>„Bumm” játék a közös többszörösök meghatározásához: a tanulók hangosan számlálnak, például az</p>		

egyik csoport tagjai az 5 többszöröseinél tapsolnak, a másik csoport tagjai a 7 többszöröseinél dobantanak

Oszthatósági tulajdonságok megfigyelése 3, 4, 5, ... oldalú hasábra felcsavart számegeyes segítségével

„Osztó-fosztó” játék: az egyik játékos elvesz egy számkártyát, a másik elveheti ennek a számnak az összes, még az asztalon lévő osztóját, ezután a második játékos választ egy számot és így tovább.

Témakör	Alapműveletek természetes számokkal Helyi tanterv 2 óra	Óraszám:14 (12+2)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>írásban összead, kivon és szoroz; ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében; a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt ésszerűen kerekíti;</p> <p>a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít; a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>gyakorlati feladatok megoldása során legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Számkörbővítés; fejben számolás százezres számkörben kerek ezresekkel; analógiák alkalmazása</p> <p>Természetes számok összeadása, kivonása és szorzása írásban</p> <p>Írásbeli osztás algoritmus a kétjegyű természetes számmal</p> <p>Írásbeli osztás legfeljebb kétjegyű természetes számmal gyakorlati feladatok megoldása során; a hányados becslése</p> <p>A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása fejben, írásban és géppel számolás esetén</p> <p>Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő művelet sor felírása</p> <p>A gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése</p> <p>Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban</p> <p>Zárójeleket tartalmazó művelet sorok átalakítása, kiszámolása a természetes számok körében</p> <p>Kapott eredmény ellenőrzése; ésszerű kerekítés</p>	
Fogalmak	<p>összeadandók, az összeg tagjai, kisebbítendő, kivonandó, különbség, szorzandó, szorzó, szorzat, a szorzat tényezői, felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság, osztandó, osztó, hányados, maradék, zárójel, kerekítés, becslés, ellenőrzés</p>	

Javasolt tevékenységek

Fejben számolás gyakorlása „intelligens puff” játékkal

Az írásbeli műveletvégzés algoritmusának segítése a „tökéletes pénztárgép” működési elvével „Számalkotó” játék írásbeli összeadáshoz, kivonáshoz: a műveletekben szereplő számokhoz számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból

A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása

Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása
Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása

Adott műveletsorhoz szöveges feladat írása

„Nem hiszem” páros játék: egyik játékos állításokat fogalmaz meg, a másik játékos dönt ennek igazságáról; például: két liter tej belefér egy 1 dm élű kocka alakú edénybe; a játékot az a tanuló nyeri, aki eltalálja az állítás igazságértékét

Témakör	Egész számok; alpműveletek egész számokkal Helyi tanterv 2 óra	Óraszám:9 (7+2)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében; a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti; a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít; a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> meghatározza konkrét számok ellentettjét, abszolút értékét; ismeri az egész számokat. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Negatív számok a gyakorlatban: adósság, tengerszint alatti mélység, fagypon alatti hőmérséklet</p> <p>Egész számok ismerete, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen.</p>	

	<p>Ellentett, abszolút érték fogalmának ismerete és alkalmazása Alapműveletek értelmezése tárgyi tevékenységek, ábrázolások alapján a számkörbővítés során Alapműveletek elvégzése az egész számok körében Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása fejből, írásban és géppel számolás esetén Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő művelet sor felírása Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése Kapott eredmény ellenőrzése; észszerű kerekítés.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>ellentett, negatív szám, előjel, egész szám, abszolút érték, kerekítés, becslés, ellenőrzés</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Vagyoni helyzet megállapítása játékpénzzel és adósságcédulákkal Hőmérséklet-változás követése hőmérőmodellen Számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes” létrehozása: a tanulók egy, a hátukra ragasztott számot képviselnek, és az értéküknek megfelelően foglalják el a helyüket Kukás játék: mindenki rajzol 5 négyzetet és egy kukát; számokat húznak például (-10)-tól (+10)-ig számkártyákból; a húzott számot mindenki beírja valamelyik négyzetbe úgy, hogy a négyzetekben levő számok végül növekvő sorrendben legyenek; ha valaki nem tudja beírni a húzott számot, akkor az a szám megy a kukába; az győz, aki leghamarabb kitölti minden négyzetét Az előírt művelet szemléltetése játékpénzzel és adósságcédulákkal Az előírt művelet szemléltetése a számegyenesen való lépegetéssel, például „Hol van a kisautó, ha ... ?” Gazdálkodj okosan! játék rövidített formája kevés, kis címletű készpénzzel úgy, hogy a játékos kénytelen legyen kölcsönt felvenni; szerencsekártya használata negatív szám kivonásának modellezésére: a bank elengedi 2 Ft adósságot; ha nincs adósságod, vegyél fel kölcsönt A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli művelet sorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása Adott szöveges feladathoz többféle művelet sor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása Adott szöveges feladathoz megfelelő művelet sor megalkotása Adott művelet sorhoz szöveges feladat írása „Nem hiszem” páros játék előjeles mennyiségekkel</p>	

Témakör	Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok	Óraszám:4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>ábrázol törtrészeket, meghatároz törtrészeknek megfelelő törtszámokat; érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját tizedes törtek esetén; megfelelteti egymásnak a racionális számok közönséges tört és tizedes tört alakját</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Törtrészek ábrázolása, törtrészeknek megfelelő törtszámok meghatározása</p> <p>Törtek összehasonlítása, egyszerűsítés, bővítés</p> <p>Különböző alakokban írt egyenlő törtek felismerése</p> <p>Számok helyi értékes írása tizedes törtek esetén</p> <p>Számok ábrázolása számegyenesen</p>	
Fogalmak	<p>közönséges tört, számláló, nevező, törtvonal, vegyes szám, egyszerűsítés, bővítés, tizedes tört, tizedesvessző, helyi értékes írásmód, racionális szám, számegyenes</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Kör (torta, pizza) és téglalap (tábla csokoládé) egyenlő részekre darabolása, adott törtnek megfelelő rész színezése; színezett részhez törtszám megfeleltetése</p> <p>Törtek szemléltetése papírhajtogatással, színes rúd modellel</p> <p>Adott törtrészek ábrázolása tányérmodellel (2 különböző színű papírtányért egy sugár mentén bevágva összecsisztatunk; az egyik tányéron például 12 egyenlő részt jelző beosztások vannak)</p> <p>Törtek összehasonlítása, például két egyenlő nagyságú és alakú téglalap közül az egyik 4, a másik 3 egyenlő részre osztása; az elsőben a 3 negyed, a másodikban a 2 harmad színezése</p> <p>A téglalapon kívül más alakzatok színezése, modellek alkalmazása</p> <p>Egyenlő és különböző törtek előállítás, összehasonlítása: játék az akaó-jellegű kártyajáték szabályai szerint a törtek, törtrészek különböző alakjaival</p> <p>A helyiérték-táblázat bővítése; a „tökéletes pénztárgép” „apró” címletekkel való kiegészítése (euró, eurócent)</p> <p>Törtek szemléltetése és összehasonlítása párhuzamos számegyeneseken</p>		

Témakör	Alapműveletek közönséges törtekkel Helyi tanterv 3 óra	Óraszám:16 (13+3)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>elvégzi az alapműveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes becslésével;</p> <p>ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejből, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;</p> <p>a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>meghatározza konkrét számok reciprokát.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Alapműveletek értelmezése tárgyi tevékenységek, ábrázolások alapján</p> <p>Reciprok fogalmának ismerete és alkalmazása</p> <p>Alapműveletek elvégzése a közönséges törtek körében</p> <p>Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban</p> <p>A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása</p> <p>Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő művelet sor felírása</p> <p>Kapott eredmény ellenőrzése.</p>	
Fogalmak	közös nevező, reciprok	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Kör- és téglalapmodell, tényérmodell, színes rúd modell alkalmazása alapműveletek értelmezésére</p> <p>„21-ezés” dominókkal: minden csoport kap egy kupac lefordított dominót; sorban húzunk, bármikor megállhatunk; a húzott dominót tetszőlegesen fordíthatjuk, egyik oldala a tört számlálója, másik a nevezője; a húzott és megfelelően fordított törteket összeadjuk; akinek az összege 2-nél több, kiesik; az győz, aki legjobban megközelíti a 2-t</p> <p>A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli művelet sorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása</p> <p>Adott szöveges feladathoz többféle művelet sor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása</p> <p>Adott szöveges feladathoz megfelelő művelet sor megalkotása</p> <p>Adott művelet sorhoz szöveges feladat írása.</p>		

Témakör	Alapműveletek tizedes törtekkel (Helyi tanterv 3 óra)	Óraszám:14 (11+3)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>elvégzi az alapműveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes becslésével; írásban összead, kivon és szoroz; ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejből, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében; a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti; a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít; a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>gyakorlati feladatok megoldása során tizedes törtet legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Tizedes törtek összeadása, kivonása és szorzása írásban Tizedes törtek írásbeli osztása legfeljebb két tizedes jegyet tartalmazó számmal gyakorlati feladatok megoldása során; a hányados becslése Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása írásban és géppel számolás esetén Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő művelet sor felírása Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése Kapott eredmény ellenőrzése; észszerű kerekítés</p>	
Fogalmak	kerekítés	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Az írásbeli műveletvégzés algoritmusának segítése a „tökéletes pénztárgép” működési elvével „Számalkotó” játék írásbeli összeadáshoz, kivonáshoz A tizedes törttel való osztás bemutatása és megtapasztalása mértékegység-átváltás segítségével A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli művelet sorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása Adott szöveges feladathoz többféle művelet sor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása</p>		

Adott	szöveges	feladathoz	megfelelő	művelet sor	megalkotása
Adott művelet sorhoz szöveges feladat írása „Nem hiszem” páros játék tizedes törtekkel					

Témakör	Arányosság, százalékszámítás	Óraszám:4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben; felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját; ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold; ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén; idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Egyenes arányosság felismerése hétköznapi helyzetekben</p> <p>Az egyenesen arányos mennyiségek felismert tulajdonságainak alkalmazása konkrét gyakorlati feladatok megoldásában</p> <p>Az egyenes arányosság és a mérés kapcsolatának felismerése</p> <p>Hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő szabványmértékegységeinek ismerete</p> <p>Az ismert szabványmértékegységek átváltása helyi értékes gondolkodás alapján</p> <p>Törtrészkiszámítási feladatok az egyenesen arányos mennyiségek kapcsolatainak alkalmazásával</p> <p>Századrész és százalék elnevezések párhuzamos használata gyakorlati helyzetekben</p>	
Fogalmak	arány, egyenes arányosság, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő szabványmértékegységei	
Javasolt tevékenységek		
<p>Egyenesen arányos mennyiségpárok keresése például vásárlás, parkettázás, mérés esetén</p> <p>Hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő mérése különböző alkalmi (például a ceruza hossza), objektív (például színes rúd) és szabványmértékegységekkel</p> <p>Annak megtapasztalása, hogy adott egységgel mérve a kisebb mennyiséghez kevesebb, a nagyobb mennyiséghez több egység szükséges</p> <p>A mérőszám változásának megfigyelése adott mennyiség különböző mértékegységekkel való mérése esetén</p> <p>Törtrész előállításának megmutatása konkrét modelleken, például a $\frac{2}{3}$ rész kiszámításakor először 3 egyenlő részre osztás az $\frac{1}{3}$ rész kiszámításához, majd 2-vel szorzás</p>		

Fogyasztási cikkek címkéin, reklámokban, társadalomismereti és természetismereti tanulmányokban előforduló százalékos adatok értelmezése

Témakör	Egyszerű szöveges feladatok Helyi tanterv 3 óra	Óraszám:10 (7+3)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvével megold;</p> <p>különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít;</p> <p>matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;</p> <p>gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;</p> <p>gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>megoldását ellenőrzi</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Matematikai tartalmú egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással</p> <p>Gazdasági területekről vett egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással</p> <p>A mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással</p> <p>A megoldás ellenőrzése</p> <p>Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése.</p>	
Fogalmak	becslés, ellenőrzés	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Gondoltam egy számot” játék: a tanár néhány műveletből álló műveletsorral számoltatja a gyerekeket az általuk gondolt számmal; a tanulók megmondják a kapott végeredményt, és a tanár „kitalálja” a gondolt számot; a tanár többféle algoritmus után felajánlja a szerepcserét – Törtrészek összehasonlítását tartalmazó szöveges feladatokban a törtrészek szemléltetése szakaszokkal 		

Témakör	A függvény fogalmának előkészítése	Óraszám:5
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre; felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben; felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>tájékozódik a koordináta-rendszerben: koordinátaival adott pontot ábrázol, megadott pont koordinátáit leolvassa.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A matematikából és a mindennapi életből vett megfeleltetések legalább egy lehetséges szabályának megadása</p> <p>A matematikából és a mindennapi életből vett megfeleltetések tulajdonságainak megfigyelése, elemzése</p> <p>Tájékozódás térképen, nézőtéren, sakktáblán és a koordináta-rendszerben</p> <p>Egyenes arányosság grafikonjának felismerése</p>	
Fogalmak	<p>megfeleltetés, egyenes arányosság, koordináta-rendszer, pont koordinátái, grafikon</p>	

Javasolt tevékenységek

A tanár által adott megfeleltetés szabályának felismerése

Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társsal

A párok szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése

Mozijegy, színházjegy adatainak értelmezése; saját útvonal berajzolása térképre; torpedó játék, kültéri tájékozódási verseny

„Telefonos” játék párban vagy csoportban: az egyik játékos elkészít egy rajzot a koordináta-rendszerben úgy, hogy más ne láthassa; ezután az ábra néhány pontjának koordinátáit közli a többiekkel, ami alapján nekik is ugyanazt kell létrehozniuk

Egyenes arányosság gyakorlati feladatainak adataiból grafikon készítése

„Nem hiszem” páros játék: különböző grafikonok közül az egyenes arányosság grafikonjának kiválasztása

Témakör	Sorozatok	Óraszám:4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>sorozatokat adott szabály alapján folytat; néhány tagjával adott sorozat esetén felismer és megfogalmaz képzési szabályt</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Sorozatok létrehozása számokból, jelekből, alakzatokból Szabálykövetés ritmusban, rajzban, számolásban Sorozatok adott szabály szerinti folytatása Adott sorozat esetén legalább egy szabály felismerése és megfogalmazása</p>	
Fogalmak	<p>sorozat, számsorozat, szabály</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Számok, sorminták, díszítőelemek, kották, népi motívumok tanári bemutatása, tanulói saját munka készítése – Megkezdett ritmusgyakorlat megisméltése, tovább fűzése Megkezdett díszítő motívum, sorminta folytatása „Bumm” játék: számolási szabály követése, például a 7-tel osztható és a 7-est tartalmazó számokra – A tanár által megkezdett sorozat minél több szabályának gyűjtése csoportmunkában Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társal A párok szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése 		

Témakör	Mérés és mértékegységek Helyi tanterv 1 óra	Óraszám:8 (7+1)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét; ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén; egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát mérés mel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>síkbeli tartományok közül kiválasztja a szögtartományokat, nagyság szerint összehasonlítja, méri, csoportosítja azokat.</p>	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Szögtartomány ismerete; összehasonlítás, csoportosítás; szögmérés</p> <p>Terület, térfogat és úrtartalom mérése gyakorlati helyzetekben alkalmi és szabványegységekkel a természetes és az épített környezetben</p> <p>Téglalap, négyzet és háromszög kerületének, területének mérése a természetes és az épített környezetben</p> <p>Téglalap, négyzet kerületének, területének kiszámítása</p> <p>Sokszögek területének meghatározása átdarabolással</p> <p>Téglatest, kocka alakú tárgyak felszínének és térfogatának mérése a természetes és az épített környezetben</p> <p>Téglatest, kocka alakú tárgyak felszínének és térfogatának kiszámítása</p>
Fogalmak	<p>szög és mértékegységei (fok, szögperc), szögfajták, kerület, terület, úrtartalom és mértékegységei, felszín, térfogat és mértékegységei</p>

Javasolt tevékenységek

Szívószál-moddellel szögtartományok kijelölése

Könyv, füzet, ajtó nyitásával létrehozott szögtartományok megfigyelése; szögmérő használata

Osztályterem adatainak becslése, mérése (hosszúság, szélesség, magasság, ablakok területe, a terem alapterülete, berendezés osztérfogata, a teremben lévő levegő becsült térfogata...)

„Üreges testek” úrtartalmának becslése, mérése, összehasonlítása

Kavicsok térfogatának mérése a mérőhengerben lévő víz vízszintemelkedése alapján

Iskolaépület adatainak becslése, mérése (folyosók hossza, szélessége, alapterülete; lépcső magassága; tornaterem hossza, szélessége, alapterülete, becsült magassága, becsült térfogata; épület hossza, szélessége, alapterülete, becsült magassága, becsült térfogata...)

Közeli játszótér, park, tó, épület adatainak becslése, mérése

Papírból készült sokszögek átdarabolásának bemutatása, majd egyéni kipróbálás és a saját megoldások összehasonlítása

Téglatest, kocka alakú dobozok készítéséhez szükséges papír területének becslése, mérése, számolása

Téglatest, kocka alakú üreges test „feltöltése” egységkockákkal (becslés, mérés, számolás)

Témakör	Transzformációk, szerkesztések	Óraszám:4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükörképét;</p> <p>geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát;</p> <p>ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget;</p> <p>felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben;</p> <p>ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel</p>	

	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>tapasztalatot szerez a síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben; felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat; a szerkesztéshez tervet, előzetes ábrát készít; ismeri az alapszerkesztéseket: szakaszfelező merőleget, szögfelezőt, merőleges és párhuzamos egyeneseket szerkeszt, szöget másol.</p>
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Tapasztalatszerzés síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben Egybevágó alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben Tengelyes tükrözés ismerete és alkalmazása Tengelyesen szimmetrikus alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben Alakzatok tengelyes tükröképének megszerkesztése Alapszerkesztések: szakaszfelező merőleges, merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése; szögfelezés, szögmásolás Szerkesztéshez terv, előzetes ábra készítése Néhány adott feltételnek megfelelő ábra pontos szerkesztése</p>
Fogalmak	<p>szimmetriatengely, tengelyes szimmetria, merőlegesség, párhuzamosság, szakaszfelező merőleges, szögfelező félegyenes</p>

Javasolt tevékenységek

Az osztályterem bútorainak mozgatása, tologatása, forgatása; saját eszközök mozgatása a padon
 Ábrák másolása másolópapír (például: sütőpapír) segítségével; a másolat mozgatása
 Szimmetrikus alkotások előállítása például tükör, hajtogatás, digitális eszköz segítségével
 Osztályterem, iskola, közeli játszótér, park, tó, épület egybevágó részeinek keresése, tengelyesen szimmetrikus alakzatok kiválasztása
 Tengelyes tükrözésen alapuló szerkesztések elvégzése saját eszközökkel (körző, egyélű vonalzó)

Témakör	Térgeometria Helyi tanterv 3 óra	Óraszám:14 (11+3)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti; testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján; ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló; ismeri a gömb tulajdonságait; a kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza</p>	

	<p>feladatok megoldásában</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Környezetünk tárgyaiban a geometriai testek felfedezése</p> <p>Téglatest, kocka tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló</p> <p>Testek közül gömb kiválasztása</p> <p>Építmények készítése képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján</p> <p>Testekről, építményekről nézeti rajzok, alaprajzok, hálók készítése</p>
Fogalmak	<p>test, kocka, téglatest, lap, él, csúc, lapátló, testátló, alaprajz, háló, nézet</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a testek kiválasztása)</p> <p>Téglatest- és kockamodell tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása; a tapasztalatok irányított összegzése</p> <p>Készletből adott szempontnak megfelelő elemek válogatása</p> <p>Építés dobozokból, színes rudakból, kis kockákból (kockacukor) feltételek alapján; lapok, élek, csúcsok, nézetek, hálók megfigyelése</p> <p>Egyéni munkában építmények, rajzok, hálók készítése; az alkotások összehasonlítása, megbeszélése, kiállítása az osztályteremben.</p> <p>Zsinóros térgeometriai modellek használata</p>	

Témakör	Leíró statisztika	Óraszám:4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti;</p> <p>adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is;</p> <p>különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak;</p> <p>megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg;</p> <p>konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Adatokat, táblázatokat és diagramokat tartalmazó források felkutatása (például háztartás, sport, egészséges életmód, gazdálkodás)</p> <p>A táblázatok adatainak értelmezése és ábrázolása (oszlopdiagram, kördiagram, vonaldiagram, pontdiagram) kisméretű mintán</p> <p>A hétköznapi életből gyűjtött adatok táblázatba rendezése, ábrázolása hagyományos és digitális eszközökkel kisméretű minta esetén</p> <p>Azonos adathalmazon alapuló kördiagram és oszlopdiagram összehasonlítása becslés alapján kisméretű minta esetén</p> <p>Táblázatból adatgyűjtés adott szempont szerint</p> <p>Átlag fogalmának ismerete, alkalmazása</p>	
Fogalmak	adat, diagram, átlag	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Projektmunka, például iskolai büfével vagy szelektív hulladékgyűjtéssel kapcsolatos felmérés készítése (gyűjtőmunka, a gyűjtött adatok bemutatása, megbeszélése, értelmezése, ábrázolása)</p> <p>Megadott vagy a tanulók által gyűjtött adatok ábrázolása és elemzése csoportmunkában</p>		

Témakör	Valószínűség-számítás	Óraszám:4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is;</p> <p>valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteleket, játékában stratégiát követ;</p> <p>ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Egyszerű valószínűségi játékok és kísérletek</p> <p>Valószínűségi játékok és kísérletek adatainak tervszerű gyűjtése</p> <p>A „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos” és a „lehetetlen” események felismerése</p>	
Fogalmak	<p>valószínűségi kísérlet, „biztos” esemény; „lehetséges, de nem biztos” esemény; „lehetetlen” esemény</p>	

Javasolt tevékenységek

Játék dobókockákkal, dobótestekkel, pénzérméssel, szerencsekerékkel, zsákba helyezett színes golyókkal

Játék eseménykártyákkal a „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetésére, események gyakoriságának megfigyelésére csoportmunkában:

valószínűségi kísérlethez (például 3 korongot feldobunk) tartozó eseményeket írunk kártyákra (például mindhárom kék; több a kék, mint a piros; nincs piros; van kék; van két egyforma szín; egyik színből sincs legalább kettő);

kiosztjuk a kártyákat, elvégezzük a kísérletet, majd mindenki rátesz egy zsetont arra a kártyájára, amelyikre írt esemény bekövetkezett; a kísérletek végén elemzés: melyik a jó kártya, melyik rossz, melyiket választanád

Tippelős játék eseménykártyákkal: minden kártyára mindenki odairja a tippjét, hogy 20 kísérletből szerinte hányszor következik be; ellenőrizzük a kísérletek elvégzésével

Bökös játék csoportban: minden körben a 100-as tábláról véletlenszerűen választunk egy számot (bökünk vagy papírgalacsint dobunk a táblára);

a játék elején mindenkinek van 5 korongja; körönként a szám választása előtt minden játékos egy-egy koronggal tippel, például kékre fordítja, ha a szám 7-tel osztható, pirosra, ha nem; ha nem találta el, elvesztette a korongját, ha talált, akkor nem; az veszít, akinek hamarabb elfogynak a korongjai

10 korongot feldobunk; a számegyenesen a 0-ból indulva annyit lépünk pozitív irányba, ahány pirosat dobtunk, majd innen annyit negatív irányba, ahány kéket; tippeld meg, hova jutsz; válassz 4 számkártyát, nyersz, ha ezek valamelyikére jutsz

„Nem hiszem” páros játék: egyik játékos események bekövetkezésének esélyeiről fogalmaz meg állítást (például lehetséges, de nem biztos, hogy két dobókockával dobva a dobott számok összege 13), a másik játékos dönt ennek igazságáról; a játékot az a tanuló nyeri, aki igazat állít

„Szavazós” játék: a tanár vagy egy tanuló állítást fogalmaz meg egy kísérlet kimenetelére (például két dobókockával a dobott számok szorzata 40); az osztály szavaz a „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos” és a „lehetetlen” döntések valamelyikére.

6. évfolyam

Az 5–6. évfolyam tanulásmódszertani szempontból átmenetet képez az alsó tagozat játékos, tevékenykedtető, felfedeztető módszerei és a matematika elméleti ismereteinek befogadását jelentő tanulási módszerek között. Továbbra is fontos szerepet játszik a szemléltetés, az eszközök használata. Elvárható a szerzett tapasztalatok értelmezése, rendszerezése, néhány területen az általánosítás lehetőségének felfedezése és megfogalmazása. A kezdeti, saját szavakkal történő megfogalmazásokat fokozatosan felváltja a matematikai fogalmakat megnevező szakkifejezések használata. Gyakorlati helyzetekben megjelenik a szakmai vita és az érvelés igénye.

A témák egy része nemcsak az aktuális terület megalapozását jelenti a megadott óraszámokban, hanem megjelenik más fejezetekben is, az eszközrendszer folyamatos gyarapodását biztosítva. Bővül a szöveggel megfogalmazott hétköznapi és matematikai problémák megoldása során alkalmazható modellek köre is.

A szemléltetést és a megértést a tanulók által használható digitális eszközök, szoftverek és online felületek is támogatják.

Az 5–6. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszámja: 272 óra. Az egyes témakörökhöz írt óraszámok javaslatok. Az új ismeretek a teljes óraszám négyötöd része alatt a legtöbb tanuló számára elsajátíthatók, így a fennmaradó órák felhasználhatók ismétlésre, gyakorlásra, felzárkóztatásra, tehetséggondozásra és számonkérésre.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám	Törzsanyag	Helyi tanterv
Halmazok	4	4	
Matematikai logika, kombinatorika	4	4	
Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek	16	13	3
Egész számok; alapműveletek egész számokkal	9	8	1
Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok	14	11	3
Arányosság, százalékszámítás	16	13	3
Egyszerű szöveges feladatok	10	8	2
A függvény fogalmának előkészítése	5	5	
Sorozatok	4	4	
Mérés és mértékegységek	8	8	
Síkbeli alakzatok	18	14	4
Transzformációk, szerkesztések	16	13	3
Leíró statisztika	6	6	
Valószínűség-számítás	6	6	
Témazáró dolgozat 4x2 = 8óra			8
Összes óraszám:	136	109	27

Témakör	Halmazok	Óraszám:4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>elemeket halmazba rendez több szempont alapján; részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol; véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben; számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegegyesen ábrázol</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>konkrét esetekben halmazokat felismer és ábrázol.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Halmazokba rendezés egy-két szempont szerint</p> <p>Halmazábra készítése</p> <p>Számhalmazok szemléltetése számegegyesen</p> <p>Részhalmazok felismerése ábráról</p> <p>Halmazok közös részének és egyesítésének megállapítása ábrázolás segítségével</p>	
Fogalmak	<p>halmaz, elem, halmazábra, részhalmaz, közös rész, egyesítés, számegegyes</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Konkrét elemek válogatása adott tulajdonság/tulajdonságok szerint, például csoport tagjai közül a szemüvegesek és a barna hajúak</p> <p>Egy konkrét válogatás (tárgyak, logikai készlet elemei, alakzatok, szavak...) szempontjának/szempontjainak felfedeztetése</p> <p>Konkrét halmaz elemeiből 1, 2, ... elemű részhalmazok képzése, például néhány természetes szám közül 3-mal osztva 1 maradékot adó számok kiválasztása</p> <p>Példák és ellenpéldák mutatása részhalmazra</p> <p>Konkrét elemek két tulajdonság szerinti válogatása során a mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek és a pontosan egy tulajdonsággal rendelkező elemek elhelyezése a halmazábrán</p> <p>A legalább egy tulajdonsággal rendelkező elemek felsorolása</p> <p>Játék logikai készlettel.</p>		

Témakör	Matematikai logika, kombinatorika	Óraszám:4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>igaz és hamis állításokat fogalmaz meg; tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít; a logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére; összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>állítások logikai értékét (igaz vagy hamis) megállapítja</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Egyszerű állítások logikai értékének (igaz vagy hamis) megállapítása Igaz és hamis állítások önálló megfogalmazása Nyitott mondatok igazsághalmazának megtalálása próbálgatással A matematikai logika egyszerű, a korosztály számára érthető szakkifejezéseinek ismerete és használata Egyszerű stratégiai, logikai és pénzügyi játékok, társasjátékok Kis elemszámú halmaz elemeinek sorba rendezése mindennapi életből vett példákkal Néhány számkártyát tartalmazó készlet elemeiből adott feltételeknek megfelelő számok alkotása Az összes eset előállítása során rendszerezési sémák használata: táblázat, ágrajz, szisztematikus</p>	
Fogalmak	<p>„igaz”, „hamis”; nyitott mondat, igazsághalmaz; „és”, „vagy”; „legalább”, „legfeljebb”; lehetőségek, összes lehetőség, rendszerező áttekintés, ágrajz</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>„Bírósági tárgyalás” játék: a vádlók hamis állításokat fogalmaznak meg például a páros számokról, a védők csoportja pedig cáfolja azokat</p> <p>„Füllentős” játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, egy hamis, kettő igaz; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis</p> <p>Az igazsághalmaz elemeit is tartalmazó, néhány elemből álló halmaz elemeinek kipróbálása a nyitott mondat igazzá tételére</p> <p>„Rontó” játék: egy kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása és így tovább</p> <p>„Einstein-fejtörő” típusú játék: a szereplőkre vonatkozó állítások alapján személyek és tulajdonságok párosítása</p> <p>Konkrét tárgyakkal, készletek elemeivel, geometriai alkotásokkal az adott feltételeknek megfelelő összes lehetőség kirakása és rendszerezése</p> <p>Adott ágrajz alapján feladat készítése és „feladatküldés” csoportmunkában</p>		

Témakör	Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek Helyi tanterv 3 óra	Óraszám:16 (13+3)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényező felbontását 1000-es számkörben;</p> <p>meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját nagy számok esetén;</p> <p>ismeri a római számjelek közül az L, C, D, M jeleket, felismeri az ezekkel képzett számokat a hétköznapi helyzetekben;</p> <p>ismeri és alkalmazza a 2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatóság szabályait;</p> <p>a természetes számokat osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint csoportosítja.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Számok helyi értékes írásmódjának megértése különböző alapú számrendszerekben csoportosítást, leltározást, helyiérték-táblázatba rögzítést tartalmazó feladatokon keresztül</p> <p>Számok helyi értékes írásmódjának használata nagy számok esetében</p> <p>Római számok írása, olvasása a következő jelekkel: I, V, X, L, C, D, M</p> <p>Osztók, többszörösök meghatározása; két szám közös osztóinak meghatározása; közös többszörösök meghatározása</p> <p>2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatósági szabályok ismerete és alkalmazása</p> <p>A természetes számok csoportosítása osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint</p>	
Fogalmak	<p>helyi érték, alaki érték, valódi érték, osztó, közös osztó, többszörös, közös többszörös</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Vásárlás „fabatkával”, például tízes számrendszerbeli számokkal árazott termékek vásárlása a virtuális boltban 1, 3, 9, 27, ... címletű játékpénz felhasználásával úgy, hogy minél kevesebb érmét használjunk fel; leltárkészítés a felhasznált címletekről</p> <p>Játék a „tökéletes pénztárgéppel” 10 000-nél nagyobb számokkal: a gép a tíz egyforma címletű pénzt kiveszi, és a következő fiókba beletesz egy tízszer akkora címletűt, majd kiírja a fiók tartalmát. Mit tettem a fiókba, és mit ír ki a gép?</p> <p>Páros munkában arab számok átírása római számokra és viszont; memóriajáték</p> <p>„Bumm” játék a közös többszörösök meghatározásához: a tanulók hangosan számlálnak, például az egyik csoport tagjai az 5 többszöröseinél tapsolnak, a másik csoport tagjai a 7 többszöröseinél dobbantanak</p> <p>Oszthatósági tulajdonságok megfigyelése 3, 4, 5, ... oldalú hasábra felcsavart számegyenes segítségével</p> <p>„Osztó-fosztó” játék: az egyik játékos elvesz egy számkártyát, a másik elveheti ennek a számnak az összes, még az asztalon lévő osztóját, ezután a második játékos választ egy számot és így tovább.</p>		

Témakör	Egész számok; alpműveletek egész számokkal Helyi tanterv 1 óra	Óraszám:9 (8+1)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;</p> <p>a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt ésszerűen kerekíti;</p> <p>a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;</p> <p>a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>meghatározza konkrét számok ellentettjét, abszolút értékét;</p> <p>ismeri az egész számokat.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Negatív számok a gyakorlatban: adósság, tengerszint alatti mélység, fagypont alatti hőmérséklet</p> <p>Egész számok ismerete, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. Ellentett, abszolút érték fogalmának ismerete és alkalmazása</p> <p>Alpműveletek értelmezése tárgyi tevékenységek, ábrázolások alapján a számkörbővítés során</p> <p>Alpműveletek elvégzése az egész számok körében</p> <p>Az alpműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban</p> <p>A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása fejben, írásban és géppel számolás esetén</p> <p>Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő műveletsor felírása</p> <p>Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése</p> <p>Kapott eredmény ellenőrzése; ésszerű kerekítés.</p>	
Fogalmak	<p>ellentett, negatív szám, előjel, egész szám, abszolút érték, kerekítés, becslés, ellenőrzés</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Vagyoni helyzet megállapítása játékpénzzel és adósságcédulákkal</p> <p>Hőmérséklet-változás követése hőmérőmodellel</p> <p>Számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes” létrehozása: a tanulók egy, a hátukra ragasztott számot képviselnek, és az értéküknek megfelelően foglalják el a helyüket</p> <p>Kukás játék: mindenki rajzol 5 négyzetet és egy kukát; számokat húznak például (-10)-tól (+10)-ig</p>		

számkártyákból; a húzott számot mindenki beírja valamelyik négyzetbe úgy, hogy a négyzetekben levő számok végül növekvő sorrendben legyenek; ha valaki nem tudja beírni a húzott számot, akkor az a szám megy a kukába; az győz, aki leghamarabb kitölti minden négyzetét

Az előírt művelet szemléltetése játékpénzzel és adósságcédulákkal

Az előírt művelet szemléltetése a számegyenesen való lépegetéssel, például „Hol van a kisautó, ha ... ?”

Gazdálkodj okosan! játék rövidített formája kevés, kis címletű készpénzzel úgy, hogy a játékos kénytelen legyen kölcsönt felvenni; szerencsekártya használata negatív szám kivonásának modellezésére: a bank elengedi 2 Ft adósságot; ha nincs adósságod, vedd fel kölcsönt

A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása

Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása

[Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása](#)

[Adott műveletsorhoz szöveges feladat írása](#)

[„Nem hiszem” páros játék előjeles mennyiségekkel](#)

Témakör	Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok Helyi tanterv 3 óra	Óraszám:14 (11+3)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>ábrázol törtrészeket, meghatároz törtrészeknek megfelelő törtszámokat; érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját tizedes törtek esetén; megfelelteti egymásnak a racionális számok közönséges tört és tizedes tört alakját</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Törtrészek ábrázolása, törtrészeknek megfelelő törtszámok meghatározása Törtek összehasonlítása, egyszerűsítés, bővítés Különböző alakokban írt egyenlő törtek felismerése Számok helyi értékes írása tizedes törtek esetén Számok ábrázolása számegyenesen</p>	
Fogalmak	<p>közönséges tört, számláló, nevező, törtvonal, vegyes szám, egyszerűsítés, bővítés, tizedes tört, tizedes vessző, helyi értékes írásmód, racionális szám, számegyenes</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Kör (torta, pizza) és téglalap (tábla csokoládé) egyenlő részekre darabolása, adott törtnek megfelelő rész színezése; színezett részhez törtszám megfeleltetése</p> <p>Törtek szemléltetése papírhajtogatással, színes rúd modellel</p> <p>Adott törtrészek ábrázolása tányérmoddellel (2 különböző színű papírtányért egy sugár mentén bevágva összecúsztatunk; az egyik tányéron például 12 egyenlő részt jelző beosztások vannak)</p> <p>Törtek összehasonlítása, például két egyenlő nagyságú és alakú téglalap közül az egyik 4, a másik 3 egyenlő részre osztása; az elsőben a 3 negyed, a másodikban a 2 harmad színezése</p> <p>A téglalapon kívül más alakzatok színezése, modellek alkalmazása</p> <p>Egyenlő és különböző törtek előállítás, összehasonlítása: játék az akaó-jellegű kártyajáték szabályai szerint a törtek, törtrészek különböző alakjaival</p> <p>A helyiérték-táblázat bővítése; a „tökéletes pénztárgép” „apró” címletekkel való kiegészítése (euró, eurócent)</p> <p>Törtek szemléltetése és összehasonlítása párhuzamos számegyeneseken</p>		

Témakör	Arányosság, százalékszámítás Helyi tanterv 3 óra	Óraszám:16 (13+3)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben; felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját; ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold; ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén; idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Egyenes arányosság felismerése hétköznapi helyzetekben Az egyenesen arányos mennyiségek felismert tulajdonságainak alkalmazása konkrét gyakorlati feladatok megoldásában Az egyenes arányosság és a mérés kapcsolatának felismerése Hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő szabványmértékegységeinek ismerete Az ismert szabványmértékegységek átváltása helyi értékes gondolkodás alapján Törtrészkiszámítási feladatok az egyenesen arányos mennyiségek kapcsolatainak alkalmazásával Századrész és százalék elnevezések párhuzamos használata gyakorlati helyzetekben</p>	
Fogalmak	<p>arány, egyenes arányosság, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő szabványmértékegységei</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Egyenesen arányos mennyiségpárok keresése például vásárlás, parkettázás, mérés esetén Hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő mérése különböző alkalmi (például a ceruza hossza), objektív (például színes rúd) és szabványmértékegységekkel Annak megtapasztalása, hogy adott egységgel mérve a kisebb mennyiséghez kevesebb, a nagyobb mennyiséghez több egység szükséges A mérőszám változásának megfigyelése adott mennyiség különböző mértékegységekkel való mérése esetén Törtrész előállításának megmutatása konkrét modelleken, például a $\frac{2}{3}$ rész kiszámításakor először 3 egyenlő részre osztás az $\frac{1}{3}$ rész kiszámításához, majd 2-vel szorzás Fogyasztási cikkek címkéin, reklámokban, társadalomismereti és természetismereti tanulmányokban előforduló százalékos adatok értelmezése</p>		

Témakör	Egyszerű szöveges feladatok Helyi tanterv 2 óra	Óraszám:10 (8+2)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvvel megold; különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít; matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold; gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold; gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>megoldását ellenőrzi</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Matematikai tartalmú egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással Gazdasági területekről vett egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással A mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással A megoldás ellenőrzése Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése</p>	
Fogalmak	becslés, ellenőrzés	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Gondoltam egy számot” játék: a tanár néhány műveletből álló műveletsorral számoltatja a gyerekeket az általuk gondolt számmal; a tanulók megmondják a kapott végeredményt, és a tanár „kitalálja” a gondolt számot; a tanár többféle algoritmus után felajánlja a szerepcserét – Törtrészek összehasonlítását tartalmazó szöveges feladatokban a törtrészek szemléltetése szakaszokkal 		

Témakör	A függvény fogalmának előkészítése	Óraszám:5
<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre; felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben; felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>tájékozódik a koordináta-rendszerben: koordinátaival adott pontot ábrázol, megadott pont koordinátáit leolvassa.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>A matematikából és a mindennapi életből vett megfeleltetések legalább egy lehetséges szabályának megadása</p> <p>A matematikából és a mindennapi életből vett megfeleltetések tulajdonságainak megfigyelése, elemzése</p> <p>Tájékozódás térképen, nézőtéren, sakktáblán és a koordináta-rendszerben</p> <p>Egyenes arányosság grafikonjának felismerése</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>megfeleltetés, egyenes arányosság, koordináta-rendszer, pont koordinátái, grafikon</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>A tanár által adott megfeleltetés szabályának felismerése</p> <p>Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társsal</p> <p>A párok szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése</p> <p>Mozijegy, színházjegy adatainak értelmezése; saját útvonal berajzolása térképre; torpedó játék, kültéri tájékoztató verseny</p> <p>„Telefonos” játék párban vagy csoportban: az egyik játékos elkészít egy rajzot a koordináta-rendszerben úgy, hogy más ne láthassa; ezután az ábra néhány pontjának koordinátáit közli a többiekkel, ami alapján nekik is ugyanazt kell létrehozniuk</p> <p>Egyenes arányosság gyakorlati feladatainak adataiból grafikon készítése</p> <p>„Nem hiszem” páros játék: különböző grafikonok közül az egyenes arányosság grafikonjának kiválasztása</p>		

Témakör	Sorozatok	Óraszám:4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>sorozatokot adott szabály alapján folytat; néhány tagjával adott sorozat esetén felismer és megfogalmaz képzési szabályt</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Sorozatok létrehozása számokból, jelekből, alakzatokból</p> <p>Szabálykövetés ritmusban, rajzban, számolásban</p> <p>Sorozatok adott szabály szerinti folytatása</p> <p>Adott sorozat esetén legalább egy szabály felismerése és megfogalmazása</p>	
Fogalmak	<p>sorozat, számsorozat, szabály</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Számok, sorminták, díszítőelemek, kották, népi motívumok tanári bemutatása, tanulói saját munka készítése – Megkezdett ritmusgyakorlat megismétlése, tovább fűzése – Megkezdett díszítő motívum, sorminta folytatása – „Bumm” játék: számolási szabály követése, például a 7-tel osztható és a 7-est tartalmazó számokra – A tanár által megkezdett sorozat minél több szabályának gyűjtése csoportmunkában – Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társal – A párok szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése 		

Témakör	Mérés és mértékegységek	Óraszám:8
<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét; ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén; egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát mérésrel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>síkbeli tartományok közül kiválasztja a szögtartományokat, nagyság szerint összehasonlítja, méri, csoportosítja azokat.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>Szögtartomány ismerete; összehasonlítás, csoportosítás; szögmérés Terület, térfogat és űrtartalom mérése gyakorlati helyzetekben alkalmi és szabványegységekkel a természetes és az épített környezetben Téglalap, négyzet és háromszög kerületének, területének mérése a természetes és az épített környezetben Téglalap, négyzet kerületének, területének kiszámítása Sokszögek területének meghatározása átdarabolással Téglatest, kocka alakú tárgyak felszínének és térfogatának mérése a természetes és az épített környezetben Téglatest, kocka alakú tárgyak felszínének és térfogatának kiszámítása</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>szög és mértékegységei (fok, szögperc), szögfajták, kerület, terület, űrtartalom és mértékegységei, felszín, térfogat és mértékegységei</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Szívószál-moddellel szögtartományok kijelölése Könyv, füzet, ajtó nyitásával létrehozott szögtartományok megfigyelése; szögmérő használata Osztályterem adatainak becslése, mérése (hosszúság, szélesség, magasság, ablakok területe, a terem alapterülete, berendezés összterfogata, a teremben lévő levegő becsült térfogata...) „Üreges testek” űrtartalmának becslése, mérése, összehasonlítása Kavicsok térfogatának mérése a mérőhengerben lévő víz vízszintemelkedése alapján Iskolaépület adatainak becslése, mérése (folyosók hossza, szélessége, alapterülete; lépcső magassága; tornaterem hossza, szélessége, alapterülete, becsült magassága, becsült térfogata; épület hossza, szélessége, alapterülete, becsült magassága, becsült térfogata...) Közeli játszótér, park, tó, épület adatainak becslése, mérése Papírból készült sokszögek átdarabolásának bemutatása, majd egyéni kipróbálás és a saját megoldások összehasonlítása Téglatest, kocka alakú dobozok készítéséhez szükséges papír területének becslése, mérése, számolása Téglatest, kocka alakú üreges test „feltöltése” egységkockákkal (becslés, mérés, számolás)</p>		

Témakör	<p style="text-align: center;">Síkbeli alakzatok Helyi tanterv 4 óra</p>	Óraszám:18 (14+4)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget;</p> <p>ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma;</p> <p>ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet;</p> <p>ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat;</p> <p>a háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában;</p> <p>ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban;</p> <p>ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között;</p> <p>ismeri a háromszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, háromszög-egyenlőtlenség.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>csoportosítja a háromszögeket szögeik és oldalaik szerint;</p> <p>felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Környezetünk tárgyaiban a geometriai alakzatok felfedezése</p> <p>Síkbeli görbék közül a kör kiválasztása</p> <p>Egyenes, félegyenes és szakasz megkülönböztetése</p> <p>Síkbeli alakzatok közül a sokszögek kiválasztása</p> <p>Háromszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: belső szögek összege, háromszög-egyenlőtlenség</p> <p>Tengelyesen szimmetrikus háromszögek ismerete</p> <p>Háromszögek csoportosítása szögeik és oldalaik szerint</p> <p>Téglalap és négyzet tulajdonságainak ismerete, alkalmazása</p>	
Fogalmak	<p>síkídom, sokszög, belső szög, külső szög; hegyesszögű, derékszögű, tompaszögű, egyenlő szárú és szabályos háromszög; téglalap, négyzet</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a lényegtelen tulajdonságok kizárása)</p> <p>Különböző készletekből adott szempontoknak megfelelő elemek válogatása</p> <p>Papír háromszög sarkainak levágása és egymás mellé helyezése</p> <p>Szívószálból, hurkapálcából háromszög készítése (lehetséges és lehetetlen helyzetek)</p> <p>Papír háromszögek hajtogatásával vagy siktükör alkalmazásával szimmetriatulajdonságok megfigyelése</p> <p>Háromszögeket tartalmazó készletből adott szempontoknak megfelelő elemek válogatása</p> <p>Papír téglalap és négyzet tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása</p> <p>Szabálytalan alakú papírból téglalap, négyzet hajtogatása</p> <p>Tangram játék</p>		

Témakör	Transzformációk, szerkesztések Helyi tanterv 3 óra	Óraszám:16 (13+3)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükrképét; geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát; ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget; felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben; ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <p>tapasztalatot szerez a síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben; felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat; a szerkesztéshez tervet, előzetes ábrát készít; ismeri az alapszerkesztéseket: szakaszfelező merőleget, szögfelezőt, merőleges és párhuzamos egyeneseket szerkeszt, szöveget másol.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Tapasztalatszerzés síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben Egybevágó alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben Tengelyes tükrözés ismerete és alkalmazása Tengelyesen szimmetrikus alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben Alakzatok tengelyes tükrképének megszerkesztése Alapszerkesztések: szakaszfelező merőleges, merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése; szögfelezés, szögmásolás Szerkesztéshez terv, előzetes ábra készítése Néhány adott feltételnek megfelelő ábra pontos szerkesztése</p>	
Fogalmak	<p>szimmetriatengely, tengelyes szimmetria, merőlegesség, párhuzamosság, szakaszfelező merőleges, szögfelező félegyenes</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Az osztályterem bútorainak mozgatása, tologatása, forgatása; saját eszközök mozgatása a padon Ábrák másolása másolópapír (például: sütőpapír) segítségével; a másolat mozgatása Szimmetrikus alkotások előállítása például tükör, hajtogatás, digitális eszköz segítségével Osztályterem, iskola, közeli játszótér, park, tó, épület egybevágó részeinek keresése, tengelyesen szimmetrikus alakzatok kiválasztása. Tengelyes tükrözésen alapuló szerkesztések elvégzése saját eszközökkel (körző, egyélű vonalzó)</p>		

Témakör	Leíró statisztika	Óraszám:6
---------	-------------------	-----------

<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti;</p> <p>adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is;</p> <p>különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak;</p> <p>megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg;</p> <p>konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>Adatokat, táblázatokat és diagramokat tartalmazó források felkutatása (például háztartás, sport, egészséges életmód, gazdálkodás)</p> <p>A táblázatok adatainak értelmezése és ábrázolása (oszlopdiagram, kördiagram, vonaldiagram, pontdiagram) kisméretű mintán</p> <p>A hétköznapi életből gyűjtött adatok táblázatba rendezése, ábrázolása hagyományos és digitális eszközökkel kisméretű minta esetén</p> <p>Azonos adathalmazon alapuló kördiagram és oszlopdiagram összehasonlítása becslés alapján kisméretű minta esetén</p> <p>Táblázatból adatgyűjtés adott szempont szerint</p> <p>Átlag fogalmának ismerete, alkalmazása</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>adat, diagram, átlag</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p> <p>Projektmunka, például iskolai büfével vagy szelektív hulladékgyűjtéssel kapcsolatos felmérés készítése (gyűjtőmunka, a gyűjtött adatok bemutatása, megbeszélése, értelmezése, ábrázolása)</p> <p>Megadott vagy a tanulók által gyűjtött adatok ábrázolása és elemzése csoportmunkában</p>	

Témakör	Valószínűség-számítás	Óraszám:6
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <p>valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is;</p> <p>valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteleket, játékában stratégiát követ;</p> <p>ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Egyszerű valószínűségi játékok és kísérletek</p> <p>Valószínűségi játékok és kísérletek adatainak tervszerű gyűjtése</p> <p>A „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos” és a „lehetetlen” események felismerése</p>	
Fogalmak	<p>valószínűségi kísérlet, „biztos” esemény; „lehetséges, de nem biztos ” esemény; „lehetetlen” esemény</p>	

Javasolt tevékenységek

Játék dobókockákkal, dobótestekkel, pénzérméssel, szerencsekerékkel, zsákba helyezett színes golyókkal

Játék eseménykártyákkal a „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetésére, események gyakoriságának megfigyelésére csoportmunkában:

valószínűségi kísérlethez (például 3 korongot feldobunk) tartozó eseményeket írunk kártyákra (például mindhárom kék; több a kék, mint a piros; nincs piros; van kék; van két egyforma szín; egyik színből sincs legalább kettő);

kiosztjuk a kártyákat, elvégezzük a kísérletet, majd mindenki rátesz egy zsetont arra a kártyájára, amelyikre írt esemény bekövetkezett; a kísérletek végén elemzés: melyik a jó kártya, melyik rossz, melyiket választanád

Tippelős játék eseménykártyákkal: minden kártyára mindenki odairja a tippjét, hogy 20 kísérletből szerinte hányszor következik be; ellenőrizzük a kísérletek elvégzésével

Bökös játék csoportban: minden körben a 100-as tábláról véletlenszerűen választunk egy számot (bökünk vagy papírgalacsint dobunk a táblára);

a játék elején mindenkinek van 5 korongja; körönként a szám választása előtt minden játékos egy-egy koronggal tippel, például kékre fordítja, ha a szám 7-tel osztható, pirosra, ha nem; ha nem találta el, elvesztette a korongját, ha talált, akkor nem; az veszít, akinek hamarabb elfogynak a korongjai

10 korongot feldobunk; a számegyenesen a 0-ból indulva annyit lépünk pozitív irányba, ahány pirosat dobtunk, majd innen annyit negatív irányba, ahány kéket; tippeld meg, hova jutsz; válassz 4 számkártyát, nyersz, ha ezek valamelyikére jutsz

„Nem hiszem” páros játék: egyik játékos események bekövetkezésének esélyeiről fogalmaz meg állítást (például lehetséges, de nem biztos, hogy két dobókockával dobva a dobott számok összege 13), a másik játékos dönt ennek igazságáról; a játékot az a tanuló nyeri, aki igazat állít

„Szavazós” játék: a tanár vagy egy tanuló állítást fogalmaz meg egy kísérlet kimenetelére (például két dobókockával a dobott számok szorzata 40); az osztály szavaz a „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos” és a „lehetetlen” döntések valamelyikére.

Természettudomány 5-6-. évfolyam

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Az 5–6. évfolyamon a természettudomány tantárgy éves alapóraszámja: 68-68 óra

Az 5. évfolyamon a tantárgy éves óraszámja: 68 óra

A 6. évfolyamon az előírt heti 2 óraszámhoz képest heti 3, azaz évi 102 óra az évfolyam éves óraszámja.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára – Természettudomány 5-6. évfolyam

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Antal Anikó

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: Mészáros Csaba igazgató

**A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
5-6. évfolyam: általános tantervű tanulócsoportok osztálykeretek között**

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Törzsanyag	Helyi tervezésű órakeret
5.	2	68	54	54	14
6.	3	102	54	54	48

5. évfolyam

Tematikai egység rövid címe	Javasolt kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám (+)	Témakör összidőkerete
-----------------------------	--------------------------------	---------------------------	-----------------------

Év eleji ismétlés		+ 2 óra	2
Élet a kertben. A növények testfelépítése.	8	+ 1 óra	9
Anyagok és változások a környezetünkben.	7	+ 1 óra	8
Mérések, mértékegységek, mérőeszközök	4	+ 1 óra	5
Tájékozódás a valóságban és a térképen. Alapvető térképészeti ismeretek.	7	+ 1 óra	8
Gyakorlati jellegű térképészeti ismeretek (Az iskola környékének megismerése során, terepi munkában)	2	+ 1 óra	3
Az időjárás, éghajlat.- Alapvető légköri jelenségek és folyamatok	5	+ 1 óra	6
Felszíni, és felszín alatti vizeink	5	+ 1 óra	6
Állatok a házban és a ház körül. - Az állatok testfelépítése	8	+ 1 óra	9
Az emberi szervezet felépítése, működése, a testi-lelki egészség	8	+ 2 óra	10
Év végi ismétlés		+ 2 óra	2
Évfolyam összesen	54 óra	14 óra	68 óra

6. évfolyam			
Tematikai egység rövid címe	Javasolt kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám (+)	Témakör összidőkerete
Év eleji ismétlés		+ 3 óra	3
Az erdők életközössége és természeti-környezeti problémái.	7	+ 6 óra	13
Az energia	6	+ 5 óra	11
Megfigyelés, kísérletezés, tapasztalás	5	+ 4 óra	9
A Föld külső és belső erői, folyamatai	7	+ 5 óra	12
A Föld. Topográfiai ismeretek.	7	+ 6 óra	13
A mezők és a	7	+ 5 óra	12

szántóföldek életközössége, természeti- környezeti problémái			
Vízi és vízparti életközösségek és természeti-környezeti problémái	7	+ 5 óra	12
Hazai tájakon. Térképészeti ismeretek	8	+ 6 óra	14
Év végi ismétlés		+ 3 óra	3
Évfolyam összesen	54 óra	48 óra	102 óra

Tantárgyi bevezető

A természettudomány tanítása célja

A természettudomány tantárgy alapvető szerepet játszik a tudományos és technológiai műveltség kialakításában a természettudományokkal való ismerkedés korai szakaszában. Összekötő szerepet tölt be az alsó tagozatos környezetismeret és a 7. osztálytól diszciplináris keretek között oktatott természettudományos tárgyak (biológia, fizika, földrajz, kémia) között. Ugyanakkor a tantárgynak van egy horizontális vetülete is, hiszen a természettudományi tanulmányok sok esetben építenek a más tantárgyak (főleg a magyar, a matematika és a történelem) keretében megszerzett tudásra, készségekre, kompetenciákra.

A fenti megállapításokból kiindulva a természettudomány tárgy négy olyan alapdiszciplína (biológia, fizika, földrajz és kémia) köré szerveződik, amelyek a természeti törvényszerűségek, rendszerek és folyamatok megismerésével foglalkoznak. Ennek megfelelően a természettudomány tárgy célja e komplex tudásanyag integrálása az egyes természeti rendszerek közötti alapvető összefüggésekre való rávilágítás révén.

A természettudomány tanulási-tanítási folyamatában alapvető szerepe van a tanulók számára releváns problémák, életszerű helyzetek megismerésének, amit a felvetett probléma integrált szemléletű tárgyalásával, a tanulók aktív közreműködésével, egyszerű – akár otthon is elvégezhető – kísérletek tervezésével, végrehajtásával, megfigyelésével és elemzésével érhetünk el. Mindezeket nagyon fontos kiegészíteni terepi tevékenységekkel is, ami nem csupán a természetben történő vizsgálódást jelenti, hanem akár városi környezetben (pl. múzeum, állatkert, park stb.) is megvalósulhat. Az élményszerű, a tanulók gondolkodásához, problémáikhoz közel álló, gyakorlatorientált, ún. kontextusalapú tananyag-feldolgozás jóval több sikerrel kecsegtet, mint a hagyományos, eddig megszokott tananyagszervezés, amennyiben az előbbi az ismeretek rendszerezésével zárul.

A természettudomány tananyaga tehát mindenkihez szól, nem csak azokhoz, akik a későbbiekben komolyabban szeretnék természettudományokkal foglalkozni. Szervesen kell, hogy kötődjön a hétköznapi élethez, és erősen gyakorlatorientált. Feltárja a természettudományok társadalmunkban és az egyén életében betöltött szerepét. Nem tartalmaz sok ismeretet és fogalmat, viszont annál több gyakorlati jellegű tevékenységet, megfigyelést, tapasztalást épít be. Hagy időt az elmélyült feldolgozásra, az esetleges megértési problémák megbeszélésére, tekintettel van az információfeldolgozás memóriakapacitására, a kognitív terhelésre. Kerüli a sok új információt tartalmazó témákat. Figyel a megfelelő, már részben szakmai nyelvhasználatra és kommunikációra. A tárgy célja inkább a fogalmi megértés, és nem az információk szigorú megtanítása; valódi problémamegoldást kínál. Előnyben részesíti az életszerű természettudományos problémák csoportmunkában (projekt módszerrel, kutatásalapú tanítással) történő feldolgozását. Megfelelően használja a kísérleteket, a terepi foglalkozásokat, megfigyeléseket, melyeknek mindig világos a célja, és a manuális készségek mellett a fogalmi megértést is fejlesztik. Hangsúlyozza a kísérleti problémamegoldás lépéseit, különös tekintettel a várható eredmény becslésére (hipotézisalkotásra). Az ellenőrzés során döntően a megértést, a logikus gondolkodást, és nem a magolás eredményét méri.

Kompetenciák fejlesztése

A tanulás kompetenciái: A természettudomány tanulásának belső motivációs bázisa a természet, az élő és élettelen környezeti jelenségek iránti gyermeki érdeklődés, amelyet a tantárgy tudatos ismeretszerzéssé alakít át. A kezdetben több támogatással, később egyre önállóbban végzett természettudományos megfigyelések és kísérletek alapján a tanuló átéli a tudásszerzés aktív folyamatát. A természettudomány vizsgálati témáit és módszereit a tanuló össze tudja kapcsolni a mindennapi élet kontextusaival, a tudás alkalmazhatósága az önirányító tanulás képességét is erősíti.

A kommunikációs kompetenciák: A természettudomány tantárgy és általában a természettudományok azon képességeket fejlesztik, amelyek révén a tanuló megtanulja világosan, röviden és pontosan kifejezni saját gondolatait, megfigyeléseit és tapasztalatait.

A digitális kompetenciák: A gyermekek számára természetes a digitális technológia jelenléte és aktív részesei a digitális kultúrának, ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lenne szükséges és fontos a digitális kompetenciáik fejlesztése. A tantárgy által felölelt tudományterületek számos lehetőséget kínálnak a digitális kompetenciák fejlesztésére, hiszen a technológia jól alkalmazható a megismerés, az együttműködés, az információk kritikus értelmezése, az értékelés és alkotás során, illetve a természettudományos gondolkodás tanításakor.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A természettudományok alapvetően gyakorlatorientált, tapasztalatokon alapuló tudományok, ahol a minőségi tulajdonságok mellett a mennyiségi viszonyok vizsgálata is elengedhetetlen. Sok esetben ez csak statisztikus gondolkodással lehetséges. Ugyancsak fontos cél az elemző gondolkodás kialakítása is. Mivel a természettudomány tantárgy alapvetően integráló jellegű, ezért szinte minden témakör fejleszti a tanuló rendszerszintű, komplex gondolkodását. Ez az

olyan problémakörök tárgyalásánál a leghangsúlyosabb, amelyeknek több diszciplínát is érintő vetülete van. Ilyen például a víz vagy a levegő témaköre, vagy akár a globális éghajlatváltozás. A kísérletek, terepi megfigyelések számos egyedi jelenséget tárnak fel, ezek tanulságainak levonásához az induktív gondolkodás képességét is fejleszteni kell.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Mivel a természettudomány alapvetően gyakorlatorientált tantárgy, a tudás elsajátításához alkalmazott módszerek között nagyon gyakran szerepel a társakkal együttműködést igénylő csoportmunka, amely során a tanuló felismeri feladatát, szerepét a csoportban, csoporttagként a társakkal együtt végez különböző tevékenységeket, illetve megfelelő készségek birtokában igény szerint csoportvezetői szerepet vállalhat.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A természeti/környezeti nevelési célok eléréséhez az ismeretszerzés mellett 10–12 éves korosztályban kiemelt fontosságú a természetből érkező érzelmi hatások befogadása, amelyek akár egy életre is meghatározhatják a gyerekek természettudományokhoz történő hozzáállását, attitűdjét. Gyakran ez az érzelmi hatás kreatív alkotásokban kerül kifejezésre, amit felerősíthetünk a természetben történő vizsgálódás, tapasztalás élményével.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A természettudományos diszciplínák közül szinte mindegyikre jellemző, hogy a nagyon komoly elméleti tudás mögött a társadalmi hasznosulást nagyban segítő, gyakorlati alkalmazásuk is van. Ezt az adottságot remekül ki lehet használni a gazdasági élet szereplőivel, gyárakkal, cégekkel történő együttműködés kialakítására, amelynek a természettudomány tantárgy keretein belül még elsősorban gyakorlati ismeretszerző, közvetlen tapasztalást segítő szerepe lehet. A jövőbeni pályaaorientáció, életpálya-tervezés és munkavállalás szempontjából az ilyen tapasztalatok kulcsfontosságú szerepet tölthetnek be.

Mérések, kísérletek fontossága

A természettudomány tanításának legfontosabb célja tehát azoknak a képességeknek, készségeknek, szokásoknak a fejlesztése, amelyeket alsó tagozaton a környezetismeret tantárgy alapozott meg, és amelyek a felsőbb évfolyamokon a természettudományos tárgyak tanulásához szükségesek.

Az életkorból és a fejlesztési feladatokból következően biztosítani kell, hogy a tanulók cselekvő tapasztalatszerzés útján már haladó szinten és integrált módon sajátítsák el a természettudományos ismeretszerzés módszereit, és ne diszciplináris természettudományos tárgyakat tanuljanak egymás mellett az összefüggések nélkülözésével. A tanulási folyamat során a későbbi diszciplináris tárgyakat megalapozó ismeretanyag megtanulása mellett az ismeretszerző módszerek elsajátítása, begyakorlása a fő cél.

A megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, rendezés, mérés, kísérletezés módszereit önállóan gyakorolva fejlődik a tanulók megfigyelő-, leíró, azonosító és megkülönböztető képessége, mérési technikája, amelyet az alsó tagozattal ellentétben

már tanári segítség nélkül is képesek megvalósítani. A megfigyelt jelenségeket ezután leírják valamilyen formában, ami ebben az életkorban nem csak írás lehet, hanem gyakran rajz vagy más manuális, illetve verbális készségeket igénylő forma.

Hitünkben fakadó megfontolások

A kereszténység középpontjában az Isten által teremtett természet és a benne élő Isten képmására teremtett ember áll. Ez különös felelősséget ró az emberre saját magával, másik emberrel és a teremtett világgal szemben. A református iskolában a természetismeret oktatását is áthatja ez a szemlélet. Ez különböző formákban jelenik meg az oktatás során.

1. A teremtett világ csodálata, és a Teremtő felismerése műveiben
2. Az ember felelőssége a világgal szemben – az egyszerűség, szerénység, lemondás, önzetlenség sokat segít a környezeti gondok enyhítésében
3. Felelősség saját magunkkal szemben – egészségvédelem, szenvedélybetegségek
4. Felelősség a másik nemi és utódainkkal szemben – keresztény szexuális erkölcs

Ezek a területek általában csak implicit módon jelennek meg az órai munkában, de *A természet és társadalom kölcsönhatásai*, valamint *Az ember szervezete és egészsége* témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal is.

Egyes tematikai egységek elemzése

5. osztály

Témakör	Élet a kertben. A növények testfelépítése.	Órakeret 8 +1
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat; – tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal; – tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri és megnevezi a növények életfeltételeit, életjelenségeit; – összehasonlít ismert hazai termesztett vagy vadon élő növényeket adott szempontok (testfelépítés, életfeltételek, szaporodás) alapján; – felismeri és megnevezi a növények részeit, megfigyeli 	

	<p>jellemzőiket, megfogalmazza ezek funkcióit;</p> <ul style="list-style-type: none"> - összehasonlítja ismert hazai természetű vagy vadon élő növények részeit megadott szempontok alapján; - ismert hazai természetű vagy vadon élő növényeket különböző szempontok szerint csoportosít; - azonosítja a lágyszárú és a fás szárú növények testfelépítése közötti különbségeket.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - A növények életfeltételeinek igazolása - Ismert növények összehasonlítása és csoportosítása megadott szempontok alapján - Növényi részek (gyökér, szár, levél, virágzat, termés) és funkcióik megnevezése - Lágyszárúak és fás szárúak testfelépítése - Növények életciklusainak vizsgálata jellegzetes zöldségeink, gyümölcsféléink példáján - Biológiai védekezés formái a kertekben <p>+ Isten teremtetett csodáinak értékelése (természet)</p>
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> - Egynyári növények egyedfejlődésének megfigyelése - Növények életfeltételeinek vizsgálata - Növényi szervek (gyökér, szár, levél, virág, termés) megfigyelése nagyítóval, esetleg mikroszkóppal, a tapasztalatok rögzítése rajzban vagy írásban - Terepi körülmények között növények meghatározása növényhatározó, esetleg online alkalmazás segítségével - Kiselőadás tartása a híres magyar zöldség- és gyümölcsfajtákról - Kerti kártevő rovarok testfelépítésének vizsgálata nagyítóval, esetleg sztereómikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése - Madárodú, madáretető, madárkalács készítése - Kerti kalendárium, kerti vetéscsörgő összeállítása
Fogalmak	életfeltétel, életjelenség, lágyszárú, fás szárú, zöldség, gyümölcs, kultúrnövény

Témakör	Anyagok és változások a környezetünkben.	Órakeret 7 + 1
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - felismeri és megfigyeli a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítja azokat; 	

	<ul style="list-style-type: none"> – felismer és megfigyel különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismeri azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismeri a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat; – önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására; – önállóan végez egyszerű kísérleteket. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – korábbi tapasztalatai és megfigyelései révén felismeri a víz különböző tulajdonságait, különböző szempontok alapján rendszerezi a vizek fajtáit; – megfigyeli a különböző halmazállapot-változásokhoz (olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás) kapcsolódó folyamatokat, példákat gyűjt hozzájuk a természetben, a háztartásban és az iparban; – bizonyítja és hétköznapi példákkal alátámasztja a víz fagyásakor történő térfogat-növekedést; – kísérletek során megfigyeli a különböző halmazállapotú anyagok vízben való oldódásának folyamatát; – felismeri az olvadás és az oldódás közötti különbséget kísérleti tapasztalatok alapján; – elsajátítja a tűzveszélyes anyagokkal való bánásmódot, tűz esetén ismeri a szükséges teendőket; – megfigyeli a talaj élő és élettelen alkotóelemeit, tulajdonságait, összehasonlít különböző típusú talajféleségeket, valamint következtetések révén felismeri a talajnak mint rendszernek a komplexitását; – korábbi tapasztalatai és megfigyelései révén felismeri a levegő egyes tulajdonságait; – vizsgálat révén azonosítja a tipikus lágyszárú és faszárú növények részeit; – megkülönbözteti a hely- és helyzetváltoztatást, és példákat keres ezekre megadott szempontok alapján.
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A közvetlen környezet anyagai – Az élő és élettelen anyag minőségi tulajdonságai – Természetes és mesterséges anyagok tulajdonságai – Természetes és mesterséges anyagok felhasználhatósága – Természetes és mesterséges anyagok környezetre gyakorolt hatásai – A közvetlen környezet anyagainak csoportosítási lehetőségei – Az anyagok különböző halmazállapotai – Halmazállapot-változások

	<ul style="list-style-type: none"> - A halmazállapot-változás összefüggése a hőmérséklettel - A víz fagyásakor történő térfogat-növekedés - Halmazállapot-változások a természetben, a háztartásban és az iparban - Az oldódás - Az olvadás és oldódás közti különbség - Tűzveszélyes anyagok - A talaj tulajdonságai, szerepe az élővilág és az ember életében - A talaj szerkezete, fő alkotóelemei - A talaj szennyeződése, pusztulása és védelme - A víz tulajdonságai, megjelenési formái, szerepe az élővilág és az ember életében - A levegő tulajdonságai, összetétele, szerepe az élővilág és az ember életében - Hely- és helyzetváltoztatás <p style="color: green;">+ A fény, mint életfeltétel, teremtőerő. Isten ajándéka.</p>
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> - Vizsgálatok elvégzése a víz különböző halmazállapotú formáival, a tapasztalatok rögzítése rajzban és írásban - Különböző halmazállapotú anyagok tulajdonságainak vizsgálata, a tapasztalatok rögzítése rajzban és írásban - Poszter vagy kiselőadás készítése a természetben és/vagy a háztartásban könnyen megfigyelhető halmazállapot-változásokról - Egyszerű kísérletek elvégzése vízzel és különböző oldandó anyagokkal az oldódás és az oldhatatlanság megfigyelésére - Egyszerű kísérletek elvégzése a talaj tulajdonságainak (szín, szerkezet, mésztartalom, szervesanyag-tartalom) meghatározására, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése - Vizsgálódás a talajréteg felszínének lepusztulásával kapcsolatban - A levegő jelenlétének kimutatása egyszerű kísérletekkel - Tipikus lágyszárú és faszárú növényi részek vizsgálata nagyítóval, esetleg mikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése
Fogalmak	<p>anyag, halmazállapot, halmazállapot-változás, olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, oldódás, éghető, éghetetlen, talaj, humusz, talajnedvesség, légnyomás, hőmérséklet, mozgás, helyváltoztatás, helyzetváltoztatás</p>

Témakör	Mérések, mértékegységek, mérőeszközök	Órakeret
----------------	--	-----------------

		4 + 1
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri és megfigyeli a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítja azokat; – felismer és megfigyel különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismeri azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismeri a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat; – önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására; – önállóan végez egyszerű kísérleteket. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket a hőmérséklet, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő meghatározására; – észleli, méri az időjárási elemeket, a mért adatokat rögzíti, ábrázolja; – Magyarországra vonatkozó adatok alapján kiszámítja a napi középhőmérsékletet, a napi és évi közepes hőingást; – leolvassa és értékeli a Magyarországra vonatkozó éghajlati diagramok és éghajlati térképek adatait. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Az élő és élettelen anyag mérhető jellemzői – Mérési eljárások, mérőeszközök használata – Az időjárási elemek mérése, a mért adatok rögzítése, ábrázolása – A napi középhőmérséklet számítása – A napi és az évi hőingás számítása – Hazánkra vonatkozó éghajlati diagramok és éghajlati térképek leolvasása és értékelése <p style="color: green;">+ Diagramok értelmezésének gyakorlása.</p>	
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – Az iskola vagy a közeli park területén becslések elvégzése a hőmérséklet, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő meghatározására – Természeti rekordok, legek mérhető tulajdonságainak gyűjtése – Az iskola vagy a közeli park területén mérések elvégzése releváns mérőeszközökkel a hőmérséklet, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő meghatározására 	

	– Valós adatsorok alapján középhőmérséklet és hőingás számítása
Fogalmak	becslés, időjárás, éghajlat, középhőmérséklet, hőmérséklet-változás, éghajlati diagram, éghajlati térkép, hőmérséklet, csapadék

Témakör	Tájékozódás a valóságban és a térképen. Alapvető térképészeti ismeretek.	Órakeret 7 + 1
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – meghatározza az irányt a valós térben; – érti a térkép és a valóság közötti viszonyt; – tájékozódik a térképen és a földgömbön. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – mágneses kölcsönhatásként értelmezi az iránytű működését; – felismeri a felszínformák ábrázolását a térképen; – megérti a méretarány és az ábrázolás részletessége közötti összefüggéseket; – fő- és mellékégtájak segítségével meghatározza különböző földrajzi objektumok egymáshoz viszonyított helyzetét; – felismeri és használja a térképi jelrendszert és a térképfajtákat (domborzati térkép, közigazgatási térkép, autós térkép, turistatérkép). 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Térbeli tájékozódás fejlesztése valós környezetben és térképen – Irány meghatározása térképen – A valóság és a térképi ábrázolás összefüggései – A térábrázolás különböző formái – Felszínformák ábrázolása – A térkép jelrendszere – A méretarány és az ábrázolás részletessége közti összefüggés – Térképek ábrázolási és tartalmi különbségei – A térképek fajtái <p style="color: green;">+ A térbeli tájékozódás, a térfogalom fejlesztése átfogó kép kialakításával</p>	
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – Terepi vagy iskolai környezetben végzett gyakorlatok megoldása iránytűvel – Iránytű készítése – Tájékozódási gyakorlatok iránytű nélkül a természetben – Magyarország nagytájainak bemutatása 	

	<ul style="list-style-type: none"> - Távolságmérési feladatok elvégzése különböző méretarányú térképeken - Különböző objektumok egymáshoz viszonyított helyzetének meghatározása a térképen az égtájak megjelölésével <p>Kirándulás, túraútvonal tervezése</p>
Fogalmak	fő- és mellékvilágítáj, térkép, térképi jelrendszer, méretarány, vonalas aránymérték, domborzati térkép, közigazgatási térkép, turistatérkép, autós térkép

Témakör	Gyakorlati jellegű térképészeti ismeretek (Az iskola környékének megismerése során, terepi munkában)	Órakeret 2 + 1
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meghatározza az irányt a valós térben; - érti a térkép és a valóság közötti viszonyt; - tájékozódik a térképen és a földgömbön. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a valóságban megismert területről egyszerű, jelrendszerrel ellátott útvonaltervet, térképet készít; - tájékozódik a terepen térképvázlat, iránytű és GPS segítségével; - meghatározott szempontok alapján útvonalat tervez a térképen; - használni tud néhány egyszerű térinformatikai alkalmazást. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Térképvázlat készítése ismert területről - Terepi tájékozódás - Útvonalterv készítése - Tájékozódás térinformatikai alkalmazásokkal <p style="color: green;">+ Térképi információk leolvasásának gyakorlása.</p>	
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> - Valós területről (iskola vagy lakóhely környezete) térképvázlat készítése - Terepi tájékozódási feladat, vetélkedő megoldása térkép, iránytű és/vagy GPS segítségével - Útvonalterv készítése különböző távolságokra és közlekedési eszközökre térképi és/vagy térinformatikai alkalmazásokkal 	
Fogalmak	térképvázlat, alaprajz, iránytű, GPS	

Témakör	Az időjárás, éghajlat.- Alapvető légköri jelenségek és folyamatok	Órakeret 5 +1
<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - összetett rendszerként értelmezi az egyes földi szférák működését; - ismeri a természeti erőforrások energiatermelésben betöltött szerepét; - tisztában van a természeti erők szerepével a felszínalakításban. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megnevezi az éghajlat fő elemeit; - jellemzi és összehasonlítja az egyes éghajlati övezeteket (forró, mérsékelt, hideg); - értelmezi az évszakok változását; - értelmezi az időjárás-jelentést; - piktogramok alapján megfogalmazza a várható időjárását. 	
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Az éghajlat elemei - A forró, a mérsékelt és a hideg éghajlati övezet jellemzése - Időjárás-jelentés - Várható időjárás - Időjárási piktogramok <p>+ Tanulói kísérlet. Mérés, megfigyelés, következtetés</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kiselőadás, poszter készítése az egyes éghajlati övek jellegzetességeiről - Időjárás-jelentés készítése piktogramokkal - Számítási feladatok elvégzése valós időjárási, éghajlati adatokkal - Időjárási mérőállomás készítése az iskola udvarán vagy a tanterem ablakában - Időjárás-megfigyelési projekt: mérési feladatok (hőmérséklet, napsütés, szélereősség jellemzése, csapadékmennyiség, csapadékfajta), összevetés az előrejelzéssel, állatok viselkedésének megfigyelése időjárás-változást megelőzően, tapasztalatok rögzítése írásban, grafikonok, rajzok segítségével 	
<p>Fogalmak</p>	<p>időjárás, éghajlat, éghajlati övezet, időjárás-jelentés</p>	

Témakör	Felszíni, és felszín alatti vizeink	Órakeret
---------	-------------------------------------	----------

		5 +1
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a legjelentősebb hazai álló-és folyóvizeket, a főfolyókat, a mellékfolyókat és a torkolatokat felismerje a térképen. - folyó vízhozama, munkavégző képessége és a felszínformálás közötti összefüggéseket meglássa. - meg tudja különböztetni a különböző típusú, és fajtájú vizeket (ásványvíz, hévíz, gyógyvíz stb.) - emberi tevékenység által okozott környezetkárosító folyamatok káros hatásainak csökkentésére javaslatokat tudjon tenni. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - legyen tisztában a víz szerepével, fontosságával - ismerje a hazai folyók vízjárását, hazánk vízellátottságát. - legyen tisztában a tiszta víz fontosságával, a vízszennyezés várható következményeivel 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - A Környezet és fenntarthatóság fejlesztési terület részeként hazánk felszíni és felszín alatti vizei és jelentőségük megismerése, a nemzeti azonosság és a hazaszeretet erősítése. - A vízkészletre kifejtett egyéni és társadalmi-gazdasági hatások, a belőlük adódó problémák felismerése, megoldási módok keresésére való törekvés erősítése, a felelősségtudat erősítése egyéni és közösségi szinten. - A takarékos vízhasználat szokásának megalapozása. - A hazánk vízrajzáról való átfogó kép kialakítása során a szemléleti térképolvasás fejlesztése. - Az összefüggések, törvényszerűségek alkalmazása a logikai 	
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> - Helyi környezeti problémák felismerése. - Információgyűjtés tanári irányítással a lakóhely (környéke) vizeinek minőségéről. Következtetések levonása. - Felszín alatti vizek összehasonlítása, vizek különböző szempontú rendszerezése. - A felszíni és a felszín alatti vizek kapcsolatának igazolása példákkal. 	
Fogalmak	víz körforgása, vízzáró kőzetréteg, tavak pusztulása, fertő, mocsár, vízgyűjtő terület, vízváltató, vízjárás, vízszennyezés, ipari víz, ivóvíz, vízgazdálkodás	

Témakör	Állatok a házban és a ház körül. - Az állatok	Órakeret
----------------	--	-----------------

	testfelépítése	8 + 1
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat; - tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal; - tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - felismeri és megnevezi az állatok életfeltételeit és életjelenségeit; - összehasonlítja ismert hazai házi vagy vadon élő állatokat adott szempontok (testfelépítés, életfeltételek, szaporodás) alapján; - felismeri és megnevezi az állatok testrészeit, megfigyeli jellemzőiket, megfogalmazza ezek funkcióit; - az állatokat különböző szempontok szerint csoportosítja; - azonosítja a gerinctelen és a gerinces állatok testfelépítése közötti különbségeket; - mikroszkóp segítségével megfigyeli egysejtű élőlényeket. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Az állatok életfeltételeinek igazolása - Ismert hazai házi vagy vadon élő állatok összehasonlítása és csoportosítása megadott szempontok alapján - Állati testrészek és funkcióik megnevezése - Gerinctelenek és gerincesek testfelépítése - Egysejtű élőlények vizsgálata - Házi és ház körüli vagy vadon élő állatok testfelépítése és mozgásuk kapcsolatának vizsgálata - Házi, ház körüli vagy vadon élő gerincesek és gerinctelen állatok életciklusának vizsgálata <p style="color: green;">+ Tapasztalatgyűjtés állatmenhelyről, tenyésztőtől; védjük Isten alkotásait</p>	
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> - Állati szervek (pl. csigaház, rovarláb, rovárszárny, madártoll, szőr, köröm stb.) megfigyelése nagyítóval, esetleg mikroszkóppal, a tapasztalatok rögzítése rajzban és írásban - Terepi körülmények között állatok meghatározása állathatározó, esetleg online alkalmazás segítségével - Állati eredetű anyagok vizsgálata, pl. fehérje, zsírszerű anyagok, szaru, csont - Kiselőadás tartása háziállat választásáról, gondozásáról, neveléséről 	

	– Látogatás magyar állatfajtákat bemutató majorban, állatparkban
Fogalmak	gerinctelen, gerinces, egysejtű, ragadozó, mindenevő, növényevő, háziállat, vadon élő állat

Témakör	Az emberi szervezet felépítése, működése, a testi-lelki egészség	Órakeret 8 + 2
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – érti, hogy a szervezet rendszerként működik; – tisztában van a testi és lelki egészség védelmének fontosságával; – tisztában van az egészséges környezet és az egészségmegőrzés közti összefüggéssel. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri és megnevezi az emberi test fő részeit, szerveit; – látja az összefüggéseket az egyes szervek működése között; – érti a kamaszkori testi és lelki változások folyamatát, élettani hátterét; – tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, azokat igyekszik betartani. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Az emberi test fő részeinek és szerveinek felismerése – Az egyes életszakaszok legfontosabb jellemzői – A kamaszkori érés, testi és lelki változások – Adatok elemzése különböző korcsoportú emberek egészségi állapotáról – A mozgás és a fizikai, szellemi teljesítőképesség összefüggései – Táplálékpiramis – Elhízás és kóros soványság – Az érzékszervek védelmét biztosító módszerek és eszközök – A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat <p>+ A személyes felelősség, a család és a környezet szerepének bemutatása (Bibliai példák).</p>	

<p>Javasolt tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Az emberi egészséghez kötődő adatok (testsúly, testmagasság, vércukorszint, koleszterinszint) elemzése - Emberi egészséggel kapcsolatos szövegek elemzése - Mozgásos feladatok, játékok megvalósítása - Kiselőadás készítése a kiskamaszkori bőrápolással kapcsolatban - Tartásjavító gyakorlatsor összeállítása, bemutatása - Fogorvos/dentálhigiénikus közreműködésével szájapolási preventív foglalkozás tartása - Egészséges étkezési napirend összeállítása - A látás és hallás védelméről szóló szövegek feldolgozása - Az elsősegélynyújtás alapvető lépéseinek megismerése gyakorlati foglalkozás/kisfilm segítségével - A dohányzás káros hatásait bemutató modell készítése
<p>Fogalmak</p>	<p>szerv, érzékszerv, szervrendszer, szervezet, túlsúly, alultápláltság, táplálékpiramis, egészség, betegség, járvány, egészséges életmód, szenvedélybetegség, serdülés</p>

6. évfolyam

<p>Témakör</p>	<p>Az erdő életközössége- és természeti, környezeti problémái</p>	<p>Órakeret 7 + 6</p>
<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat; - tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal; - tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megfigyeli hazánk erdei élőlénytársulásainak főbb jellemzőit; - életközösségként értelmezi az erdőt; - felismeri és magyarázza az élőhely-életmód-testfelépítés összefüggéseit az erdők életközössége esetén; - példákkal bizonyítja, rendszerezi és következtetéseket von le az erdei élőlények környezethez történő alkalmazkodására vonatkozóan; - táplálékláncokat és azokból táplálékhálózatot állít össze a megismert erdei növény- és állatfajokból; - példákon keresztül bemutatja az erdőgazdálkodási tevékenységek életközösségre gyakorolt hatásait; - tisztában van az erdő természetvédelmi értékével, fontosnak tartja annak védelmét. 	

<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Az élő és élettelen környezeti tényezők szerepének bemutatása az erdők kialakulásában - A növényzet környezeti igénye és előfordulása közti összefüggés - Tölgy-, bükk- és fenyőerdők összehasonlítása - Az erdő növényeinek különböző szempontú csoportosítása - Erdei táplálkozási láncok és hálózatok - A környezetszennyezés és élőhelypusztulás következményei - Erdei életközösség megfigyelése terepen <p>+ Állatok különböző szempontú csoportosítása (rendszeri halmazábrák). Védjük Isten teremtményeit!</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Egy lakóhelyhez közeli, erdei társulásokat (is) tartalmazó védett terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület) felkeresése, ott feladatlapok megoldása - Geocaching feladatok a természetben - Erdei társulásokhoz, azok környezeti problémáihoz kötődő kiselőadások, poszterek készítése - Hazai erdőink jellegzetes fafajainak vizsgálata: habitus, kéreg, levél, virág, termés - A megismerési algoritmusok alkalmazása az állatok és a növények faji sajátosságainak bemutatásakor. - Növényfelismerési gyakorlat erdeink lágyszárú növényeiből, cserjéiből - Bemutató készítése erdeink termőtestes gombáiról - Gombafelismerési gyakorlat, ehető és mérgező gombák megkülönböztetése. - Erdeinkben élő ízeltlábú fajok testfelépítésének vizsgálata nagyítóval, esetleg mikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése - A növények környezeti igénye és előfordulása közti oksági összefüggések bemutatása konkrét példákon keresztül. - Bemutató készítése erdeink madarairól: megjelenésük, hangjuk, életmódjuk - Kisfilmek megtekintése erdeink emlősállatairól - Erdei életközösség megfigyelése terepen, vagy jellegzetes erdei növények, növényi részek vizsgálata, a tapasztalatok rögzítése.
<p>Fogalmak</p>	<p>erdő, zárvatermő, nyitvatermő, élőhely, alkalmazkodás, életközösség, tápláléklánc, táplálékhalózat, élőhelypusztulás, erdőgazdálkodás</p>

<p>Témakör</p>	<p>Az energia</p>	<p>Órakeret</p>
-----------------------	--------------------------	------------------------

		6 + 5
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - összetett rendszerként értelmezi az egyes földi szférák működését; - ismeri a természeti erőforrások energiatermelésben betöltött szerepét; - tisztában van a természeti erők szerepével a felszínalakításban. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - csoportosítja az energiahordozókat különböző szempontok alapján; - példákat hoz a megújuló és a nem megújuló energiaforrások felhasználására; - megismeri az energiatermelés hatását a természetes és a mesterséges környezetre. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Energiahordozók csoportosítása - Megújuló és nem megújuló energiaforrások összehasonlítása - A bányászat környezeti hatásai - Légszennyező anyagok és hatásaik <p style="color: green;">+ Szövegértés, szövegfeldolgozás (hasznos tudnivalók, a teremtett világ csodái, Isten hatalmas műve: a természet).</p>	
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> - Az energiatermelés környezeti hatásaihoz kötődő szövegrészek elemzése - Természetes és mesterséges energiatermelési módok megkülönböztetése. Előnyök és hátrányok melletti érvelés. - Esettanulmányok gyűjtése a fosszilis és a megújuló energiaforrások környezeti hatásaira - A természeti erőforrások és a társadalmi-gazdasági folyamatok összefüggéseinek bizonyítása, következtetések levonása. - A logikai térképolvasás megalapozása különböző gyakorló feladatok segítségével. - Egy egykori bányaterület felkeresése (pl. Gánti Geológiai Tanösvény) - Megújuló energiákat bemutató szélkerékmodellek készítése - Tanulói kísérlet. Mérés, megfigyelés, következtetés 	
Fogalmak	<p>megújuló energiaforrás, nem megújuló energiaforrás, bánya, bányászat, szénfeleségek, kőolaj, földgáz, napenergia, vízenergia, szélenergia, szmog, savas eső, üvegházhatás, globális éghajlatváltozás</p>	

Témakör	Megfigyelés, kísérletezés, tapasztalás	Órakeret
----------------	---	-----------------

		5 + 4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - felismeri és megfigyeli a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítja azokat; - felismer és megfigyel különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismeri azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismeri a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat; - önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására; - önállóan végez egyszerű kísérleteket. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megfigyeli a mágneses kölcsönhatásokat, kísérlettel igazolja a vonzás és a taszítás jelenségét, példákat ismer a mágnesesség gyakorlati életben való felhasználására; - megfigyeli a testek elektromos állapotát és a köztük lévő kölcsönhatásokat, ismeri ennek gyakorlati életben való megjelenését; - megfigyeléseken és kísérleten keresztül megismeri az energiatermelésben szerepet játszó anyagokat és az energiatermelés folyamatát; - kísérletekkel igazolja a növények életfeltételeit; - kísérleti úton megfigyeli az időjárás alapvető folyamatait, magyarázza ezek okait és következményeit. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - A mágneses tulajdonságok megfigyelése - Testek elektromos állapotának létrehozása - Elektromos állapotban lévő testek kölcsönhatásai - A villám keletkezése - Energiahordozók fajtái - Energiatakarékosság - A növények életfeltételei - A csapadékképződés folyamata <p style="color: green;">+ Tanulói kísérlet. Mérés, megfigyelés, következtetés.</p>	
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> - Egyszerű kísérletek elvégzése a mágnesesség jelenségének megtapasztalására, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban - Poszter és/vagy kiselőadás készítése a mágnesesség hétköznapi hasznosításáról - Dokumentumfilm megtekintése 	

	<ul style="list-style-type: none"> - Az elektromosság egyszerű kísérletekkel történő bizonyítása - Egyszerű eszközök (pl. szélkerék, vízimalom) építése a megújuló energiahordozók megértéséhez - Különböző modellek készítése, különböző témákban. Modellezés. - Tanári kísérlet elvégzése a széntüzelés által bekövetkező légszennyezés élőlényekre és épített környezetre gyakorolt hatásáról, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban - Terepgyakorlati feladatok, megfigyelések. - Egyszerű kísérletek elvégzése a növények életfeltételeinek kimutatására, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban - Egyszerű kísérletek elvégzése az alapvető időjárási folyamatok bemutatására, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban
Fogalmak	mágnes, energia, energiaforrás, energiahordozó, energiatakarékosság

Témakör	A Föld külső és belső erői, folyamatai	Órakeret 7 + 5
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - összetett rendszerként értelmezi az egyes földi szférák működését; - ismeri a természeti erőforrások energiatermelésben betöltött szerepét; - tisztában van a természeti erők szerepével a felszínalakításban. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megállapítja, összehasonlítja és csoportosítja néhány jellegzetes hazai kőzet egyszerűen vizsgálható tulajdonságait; - példákat hoz a kőzetek tulajdonságai és a felhasználásuk közötti összefüggésekre; - tisztában van azzal, hogy a talajpusztulás világméretű probléma; - ismer olyan módszereket, melyek a talajpusztulás ellen hatnak (tápanyag-visszapótlás, komposztkészítés, ökológiai kertművelés); - felismeri és összehasonlítja a gyűrődés, a vetődés, a földrengés és a vulkáni tevékenység hatásait; - magyarázza a felszín lejtése, a folyó vízhozama, munkavégző képessége és a felszínformálás közti összefüggéseket; - magyarázza az éghajlat és a folyók vízjárása közötti 	

	összefüggéseket.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - A gyűrődés és a vetődés folyamata - A gyűrt és a röghegységek alapvető formakincs - Talajképződés folyamata - Talajpusztulás problémája - Talajpusztulás ellen ható módszerek (tápanyag-visszapótlás, komposztkészítés, ökológiai kertművelés) - Belső és külső erők hatásai - A vízhozam, a munkavégző-képesség és a felszínformálás összefüggései - Az éghajlat és a vízjárás közti összefüggés <p>+ Hegységképző folyamatok modellezése, hegységtípusok beazonosítása a térképen. Vigyázzunk Isten alkotásaira!</p>
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> - Jellegzetes gyűrt és vetődéses formák terepi megfigyelése a lakóhelyhez közeli hegységben - Néhány jellegzetes hazai kőzet vizsgálata (nagyítóval, HCl-cseppentéssel, karcpróbával stb.) - Talajvizsgálatok (szín meghatározása, gyúrópróba, mésztartalom, szervesanyag-tartalom) - Néhány jellegzetes hazai kőzet egyszerűen vizsgálható tulajdonságainak megállapítása, összehasonlításuk, csoportosításuk. - A talajpusztulással mint globális problémával kapcsolatos kiselőadás és/vagy poszter készítése - A gyűrődés folyamatának modellezése textíliák, gyurma... felhasználásával - Önálló ismeretszerzés, információ feldolgozás a nemzeti parkok bemutatása során. - „Minicseppkövek” készítése szódabikarbóna- vagy mosószódaoldat segítségével - „Minivulkán” készítése - Az emberi tevékenység kárt okozó hatásainak bizonyítása konkrét példákon keresztül. - A magma áramlásának megfigyelése megfestett hideg és meleg vizet tartalmazó edények segítségével - A külső erők felszínformáló folyamatainak modellezése kísérletekkel (jég, víz, szél) - A talajpusztulás szemléltetése dokumentumfilmmel, és modellezéssel - Túrázó „minilexikon” összeállítása - „Zsebkomposzt” készítése - Ökológiai kertművelés gyakorlása iskolakertben - Vízhozammal kapcsolatos vizsgálatok elvégzése egy, az iskolához közeli természetes vízfolyáson vagy iskolai homokasztalon
Fogalmak	gyűrődés, vetődés, földrengés, vulkáni tevékenység, kőzet, talaj, talajpusztulás, tápanyag, komposztálás, ökológiai kertművelés,

	lepusztulás, vízjárás, vízhozam, munkavégző-képesség
--	--

Témakör	A Föld. Topográfiai ismeretek.	Órakeret 7 + 6
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meghatározza az irányt a valós térben; - érti a térkép és a valóság közötti viszonyt; - tájékozódik a térképen és a földgömbön. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - felismeri a földrészeket és az óceánokat a különböző méretarányú és ábrázolásmódú térképeken; - felismeri a nevezetes szélességi köröket a térképen; - megfogalmazza Európa és Magyarország tényleges és viszonylagos földrajzi fekvését; - ismeri a főfolyó, a mellékfolyó és a torkolat térképi ábrázolását; - felismeri és megnevezi a legjelentősebb hazai álló- és folyóvizeket; - bejelöli a térképen Budapestet és a saját lakóhelyéhez közeli fontosabb nagyvárosokat és a szomszédos országokat. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Tájékozódás hazánk domborzati és közigazgatási térképén - Tájékozódás a földgömbön - Földrészek, óceánok - Nevezetes szélességi körök - Tényleges és viszonylagos földrajzi helyzet - Főfolyó, mellékfolyó, torkolat - Legfontosabb hazai álló- és folyóvizek - Budapest, a tanuló lakóhelye és a szomszédos országok bejelölése a térképen <p style="color: green;">+ gyakorlás: Földrajzi helymeghatározás gyakorlása világtérképen, Európa és Magyarország térképén</p>	

<p>Javasolt tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kontinensek ábrázolása: gömbfelületen, síkban, kontinens puzzle készítése - Tájékozódás gyakorlása a térképen koordináták segítségével - Földrajzi legek gyűjtése: kontinensek, magasságok, mélységek, folyók, tavak... - Szemléleti térképolvasás - Települések és egyéb térképi objektumok helymeghatározása a fókálózat segítségével - Az időeltolódás és a Föld mozgásainak összefüggő vizsgálata. Ok- okozati események. - Kiselőadás, poszter készítése a nagy földrajzi felfedezésekről - A napközponú világkép egyszerű modellezése. - Nap és a Föld helyzetének modellezése a különböző napszakokban és évszakokban.
<p>Fogalmak</p>	<p>földgömb, Egyenlítő, Ráktérítő, Baktérítő, északi sarkkör, déli sarkkör, Északi-sark, Déli-sark, tényleges földrajzi helyzet, viszonylagos földrajzi helyzet, főfolyó, mellékfolyó, torkolat</p>

<p>Témakör</p>	<p>A mezők és a szántóföldek életközössége, természeti-környezeti problémái</p>	<p>Órakeret 7 + 5</p>
<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat; - tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal; - tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megfigyeli hazánk fátlan élőlénytársulásainak főbb jellemzőit; - megadott szempontok alapján összehasonlítja a rétek és a szántóföldek életközösségeit; - életközösségként értelmezi a mezőt; - felismeri és magyarázza az élőhely-életmód-testfelépítés összefüggéseit a rétek életközössége esetén; - példákkal bizonyítja, rendszerezi és következtetéseket von le a mezei élőlények környezethez történő alkalmazkodására vonatkozóan; - táplálékláncozatokat és azokból táplálékhálózatot állít össze a megismert mezei növény- és állatfajokból; - példákon keresztül mutatja be a mezőgazdasági 	

	<p>tevékenységek életközösségre gyakorolt hatásait;</p> <ul style="list-style-type: none"> - tisztában van a fátlan társulások természetvédelmi értékével, fontosnak tartja azok védelmét.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Az élő és élettelen környezeti tényezők szerepének bemutatása a mezők kialakulásában - A növényzet környezeti igénye és előfordulása közti összefüggés bemutatása a rétek esetén - A mező növényeinek különböző szempontú csoportosítása - Mezei táplálkozási láncok és hálózatok - A természeti és a kultúrtáj - A mezőgazdasági tevékenység életközösségre gyakorolt hatása - Mezei és szántóföldi életközösség megfigyelése terepen <p>+ Az alföldek kialakulásának okai, térképi információk leolvasása értelmezése. Védjük Isten ajándékát!</p>
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> - Egy lakóhelyhez közeli, fátlan társulásokat (is) tartalmazó védett terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület) felkeresése, ott feladatlapok megoldása - Fátlan társulásokhoz, azok környezeti problémáihoz kötődő kiselőadások, poszterek készítése - Az ember, és a mezőgazdaság kapcsolata. A mezők természetes életközösségét felborító tényezők vizsgálata. - Szántóföldek, és természetes mezők életközösségének összehasonlítása. - Növényfelismerési gyakorlat mezők lágyszárú növényeiből, cserjéiből - A mező legismertebb gyógynövényeinek és felhasználási lehetőségeinek megismerése - Fűfélék testfelépítésének vizsgálata, tapasztalatok összegzése több természettudományos terület ismeretanyagának felhasználásával - A megismert életközösségek ökológiai szemléletű jellemzése. - A növényi szervek környezeti tényezőkhöz való alkalmazkodásának bemutatása konkrét példákon.
Fogalmak	<p>síkság, alföld, rét, legelő, mezőgazdaság, kultúrtáj, növénytermesztés, állattenyésztés, szántóföld, fűfélék, rágcsáló, élőhely, alkalmazkodás, életközösség, tápláléklánc, táplálékhálózat</p>

Témakör	Vízi és vízparti életközösségek és természeti-környezeti problémái	Órakeret 7 + 5
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:	

	<ul style="list-style-type: none"> - komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat; - tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal; - tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megfigyeli hazánk vízi és vízparti élőlénytársulásainak főbb jellemzőit; - életközösségként értelmezi a vizes élőhelyeket; - összehasonlítja a vízi és szárazföldi élőhelyek környezeti tényezőit; - felismeri és magyarázza az élőhely-életmód-testfelépítés összefüggéseit a vízi és vízparti életközösségek esetén; - példákkal bizonyítja, rendszerezi és következtetéseket von le a vízi élőlények környezethez történő alkalmazkodására vonatkozóan; - táplálékláncokat és ezekből táplálékhálózatot állít össze a megismert vízi és vízparti növény- és állatfajokból; - példákon keresztül bemutatja a vízhasznosítás és a vízszennyezés életközösségre gyakorolt hatásait; - tisztában van a vízi társulások természetvédelmi értékével, fontosnak tartja azok védelmét.
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A vízi és a szárazföldi élőhely környezeti tényezői - A vízi növények környezeti igényei és térbeli elhelyezkedésük közti összefüggés - A vízi növények és állatok szerveinek alkalmazkodása a vízi és vízparti környezethez - Vízi táplálékláncok és -hálózatok - A vízparti növények környezetvédelmi és gazdasági jelentősége - A vízszennyezés hatása a vízi életközösségekre - Egy vizes élőhely életközösségének megfigyelése terepen <p>+Vízszennyezés okai, következményei, megelőzésének lehetőségei, védjük az Istentől kapott környezetünket, értékeinket.</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Egy lakóhelyhez közeli, vízi társulásokat (is) tartalmazó védett terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület) felkeresése, ott feladatlapok megoldása - Vízi társulásokhoz, azok környezeti problémáihoz kötődő kiselőadások, poszterek készítése - Egy szennyvíztisztító telep felkeresése - Élővizek mikroszkópos vizsgálata

	<ul style="list-style-type: none"> - Papucsállatka-tenyésztés készítése, planktonikus élőlények testfelépítésének vizsgálata nagyítóval, esetleg sztereómikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése - Moszatok, lágyszárú vízi és vízparti növények testfelépítésének vizsgálata, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése - Vízparti fák összehasonlító vizsgálata: sűrűségük, keménységük, virágzatuk, levelük, kérgük, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése - Lágyszárú, és faszárú vízi növények hasznosításának gazdasági módjai - Vízi és vízparti állatok testalakjának megfigyelése, kültakarójuk vizsgálata, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése - Vízi puhatestűek és halak légzésvizsgálata, valamint az úszóhólyag működésének modellezése, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése - A vízi, vízparti növénytársulások vízszintes tagozódása-összefüggések vizsgálata - Vízi és vízparti gerinces állatokról szóló kisfilmek megtekintése - Ipari víztisztítás megfigyelése helyi víztisztító üzemben, vagy filmen.
Fogalmak	hínárnövényzet, ligeterdő, légzőgyökérzet, kopoltyú, úszóláb, gázlóláb, lemezes csőr, költöző madár, élőhely, alkalmazkodás, életközösség, tápláléklánc, táplálékhalózat, vízgazdálkodás, vízszennyezés, folyószabályozás, ártér, mocsárlecsapolás

Témakör	Hazai tájakon. Térképészeti ismeretek.	Órakeret 8 + 6
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tisztában van a hazai nagytájak környezeti adottságaival - a nagytájak elhelyezkedéséből adódó gazdasági, és társadalmi adottságaival - legyen képes egyszerű kísérleteket, megfigyeléseket, méréseket önállóan, illetve csoportban biztonságosan elvégezni, a tapasztalatokat rögzíteni, következtetéseket levonni. - legyen nyitott, érdeklődő a világ megismerése iránt. Az internet és a könyvtár segítségével legyen képes tudása bővítésére. - legyenek saját ismeretszerzési, ismeretfeldolgozási módszerei. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> - képes információk leolvasása különböző diagramokról, tematikus térképekről. - képes a megismert életközösségek ökológiai szemléletű jellemzésére. - konkrét példákon keresztül bemutatja a növényi szervek környezeti tényezőkhöz való alkalmazkodását.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Átfogó kép kialakítása hazai tájaink természetföldrajzi jellemzőiről, természeti-társadalmi erőforrásairól, gazdasági folyamatairól, környezeti állapotáról. - A természeti, társadalmi-gazdasági értékek megismerésén keresztül a hazához való kötődés erősítése, a nemzettudat fejlesztése. - A hazai táj keletkezésének vizsgálata során a folyamatok sorrendjének, időléptékének érzékeltetése. - A szemléleti térképolvasás elemi készségeinek fejlesztése. - A környezetre kifejtett egyéni és társadalmi hatások és a belőlük adódó problémák felismertetése, megoldási módok keresése. <p style="color: green; margin-top: 10px;">+ Isten, mint teremtő nagyságának szerepe a földi folyamatok révén.</p>
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> - Hazánk természeti adottságainak összehasonlítása. - Az Északi- középhegység, mint saját nagytáj vizsgálata gazdasági, és turisztikai szempontból - A tájjellemzés algoritmusának megismerése, gyakorlása a megismert tájak bemutatása során. - Hungarikumok vizsgálata, azok nagytájhoz kötöttsége - Információk leolvasása különböző diagramokról, tematikus térképekről. - A hazai tájak kialakulásának okai, térképi információk leolvasása értelmezése - A megismert életközösségek ökológiai szemléletű jellemzése. - Hazánk fővárosának részletesebb megismerése dokumentumfilm segítségével - A növényi szervek környezeti tényezőkhöz való alkalmazkodásának bemutatása konkrét példákon. - A hazai tájak természeti adottságainak hasznosítása, szerepük a lakosság ételmiszerellátásában.
Fogalmak	<p>növénytermesztés, állattenyésztés, nagytájak, folyók, erdőgazdálkodás, Kárpát- medence, szélmunka, primőrzöldség, hűtőház, iparágak, turizmus, természeti örökség</p>

Év eleji és év végi ismétlésre a szabadon tervezhető óraszám terhére használtunk fel.

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Értékelési szempontok

- Milyen szinten sajátította el a tanuló a különböző tudományterületek szaknyelvét?
- Milyen mértékű önállósággal használja a megismerési algoritmusokat?
- Képes-e a megismert tények, jelenségek, folyamatok elemzésére, az oksági összefüggések felismerésére, példákkal történő illusztrálására?
- Tudja-e megszervezett ismereteit csoportosítani, rendszerezni? Helyesen látja-e a hierarchikus kapcsolatokat?
- Milyen szinten képes ismereteinek alkalmazására, mindennapokban való hasznosítására?
- Elsajátított-e megfelelő szintű önállóságot a megfigyelések, vizsgálódások, kísérletek végzésében és az eszközök balesetmentes használatában?
- Miként tud önállóan ismereteket szerezni, és társaival együttműködve dolgozni?
- Igényli-e tanára segítségét az információhordozók kiválasztásában és használatában?
- Hogyan képes használni az info-kommunikációs eszközöket az ismeretszerzés folyamatában?

- Rendelkezik-e az értő és kritikai olvasás megfelelő szintjével?
- Milyen mértékben vált személyiségének jellemzőjévé a környezet, az egészségvédelem és a permanens önművelődés igénye?

Az értékelés leggyakoribb formái

- Az önálló és csoportos tanulói tevékenység megfigyelés alapján történő értékelése.
- Szóbeli feleltetés.
- Írásbeli ellenőrzés: munkafüzet, feladatlap, témaközi, témazáró javítása, értékelése.
- Önálló (tanórán kívüli) megfigyelések, kísérletek, adatgyűjtések, “kutatások” megbeszélése, minősítése.

A tanulók teljesítményének százalékos értékelését a következő módon javaslom:

- 0-34 % elégtelen
- 35-50 % elégséges
- 51-75 % közepes
- 76-89 % jó
- 90-100 % jeles

A **6 évfolyamban a diagnosztikus felmérés** segíti a tanárt a tanulók előzetes ismereteinek feltérképezésében, útmutatást ad a tanulócsoportra szabott tanítási módszerek, eljárások kiválasztásában.

Témákat lezáró írásbeli felmérések tájékoztatják a tanárt, a tanulót és a szülőt a tanuló teljesítményéről a helyi tantervben rögzített követelményekhez viszonyítva.

Az értékelés kiemelt szempontjai:

- a tanulók önmagukhoz mért fejlődése,
- az alapvető készségek, képességek fejlettségi szintje,
- tárgyi tevékenységben való jártasság,
- tanult műveletek értelmezése,

– a tanult számolási eljárások ismerete és alkalmazása.

6. Függelék

A tankönyvválasztás szempontjai

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- a taneszköz legyen jól tanítható a helyi tantervben meghatározott, a természetismeret tanítására rendelkezésre álló órakeretben;
- a taneszköz segítségével a természetismeret kerettantervben megadott fogalomrendszer jól megtanulható, elsajátítható legyen
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- a taneszköz segítséget nyújtson a megfelelő természettudományos szemlélet kialakításához, ábraanyagával támogassa, segítse a tanulói kísérletek megértését, rögzítését;

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek két éven keresztül használhatók;
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;
- amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal.

Testnevelés és egészségfejlesztés 5-8. évfolyam

Helyi tantárgyi tanterv

Általános tantervű tanulócsoportok

5-8. osztály

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A témakörökön belüli választási lehetőségek megválasztásában különös figyelmet kell fordítani a helyi adottságokra, az intézmény tárgyi és személyi feltételeire.

Az 5-8. évfolyamon a testnevelés tantárgy éves alapóraszámja: 170-170 óra

TESTNEVELÉS

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	5	170	136	34
6.	5	170	136	34
7.	5	170	136	34
8.	5	170	136	34

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára – Testnevelés 5-8. évfolyam

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

Megjegyzés: A tanulók az első tanítási órán balesetvédelmi és elsősegélynyújtási oktatásban részesülnek.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Szabóné Sáfrányos Iлона Tünde

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: Mészáros Csaba igazgató

Testnevelés

Az alapfokú nevelés-oktatás második szakaszába lépve az 1–4. évfolyamon elkezdett sokoldalú pszichomotoros és az ezen keresztül megvalósuló kognitív, affektív-emocionális képesség-összetevők fejlesztése tovább folytatódik. A személyiségformálás – a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevételével, a szenzitív időszakokhoz igazodó mozgástartalmakon keresztül – a tanulási, nevelési célokat úgy valósítja meg, hogy közben a Nat kompetenciarendszerében realizálja az Európai Unió kulcskompetenciáinak fejlesztését. Kiemelt terület a személyes és társas kompetencia-összetevők rendszerében a szomatikus egészség, a szocio-emocionális jóllét, a biztonság és az emberi kapcsolatok minősége.

A testnevelés tartalmi elemei közé az 5. évfolyamtól belép a sportági alapttechnikák és taktikák rendszere, a hozzájuk kapcsolódó elméleti ismeretekkel, miközben folytatódik a széles spektrumú koordinációs-képesség-fejlesztés. A nevelési szakasz elején a kondicionális képességek differenciált fejlesztése itt is elsősorban a mozgáskészségek elsajátításán, játékos gyakorláson keresztül történik, majd később fokozatosan előtérbe kerül az életkori sajátosságokhoz igazodó kondicionális képzés. A mozgástanulás folyamatában fontos szerepet kap az elméleti tudatosítás, az ok-okozati összefüggések ismertetése, mely elősegíti a mentalizációs folyamatokat. Mindez a változó környezeti feltételekhez igazodó, egyre összetettebb mozgássorok hatékony elsajátítását teszi lehetővé.

A testi-lelki egészségre nevelés célrendszere a tanulási terület egészét áthatja. A tanulók tovább bővítik az egészséges életvitel alapjaival összefüggő ismereteiket. A közvetlen mozgástapasztalattal szoros kapcsolatban álló elméleti ismeretekkel gyarapodva tudatosul bennük a különböző mozgásformák egészségmegőrző hatása. Tisztában vannak az alapszintű anatómiai, edzéselméleti törvényszerűségekkel (pl. a bemelegítés módja, funkciói), ami a baleset-megelőzés, a biztonságos sportolás, az egészséges testi fejlődés legfőbb záloga. A testi higiéniai tevékenységeket igyekeznek mindennapi szokásrendszerükbe illeszteni, mellyel párhuzamosan a XXI. századi életforma stresszhatásainak kezelésére megfelelő stratégiákat (pl. relaxációs módszerek) sajátítanak el. A tanulóközpontú szemlélettel átítatott oktatási környezetben erősödik a tanulói sportolási kedv, a mozgáshoz fűződő pozitív attitűd. Ehhez kapcsolódóan prioritást kapnak a játékos feladatmegoldások, az élményalapú tananyag-feldolgozás. A változatos munkaformák alkalmazása, a gyakran változó összetételű, képességű heterogén csoportok együttes sporttevékenysége a méltányosság, a társakhoz való alkalmazkodás, a tolerancia, a csapatszellem, az egymás tanításának lehetőségét is magába foglalja. Ez a tanulók társas kapcsolataiban az együttműködésre és kölcsönös tiszteletadásra nevelés célját valósítja meg. A társas mozgásformák egyben az elfogadást, a konfliktuskezelés asszertív eszközeit kínálják. A változatos küzdőfeladatokban előtérbe kerül az iskolai küzdősportokra jellemző technikák végrehajtása és azok test-test elleni küzdelemben történő kreatív alkalmazása. Ezek az egyszerű mozgásformák esetében szabadon végrehajthatók, mások tanári irányítás

mellett, a legnagyobb mozgásbiztonság elérésére törekedve, a balesetveszély minimálisra csökkentése mellett.

A tanár-diák interakciókban a pedagógus mintaadó, facilitátor szerepe a tanulók kommunikációs kultúrájának kialakításában realizálódik, mely a kooperatív jellegű gyakorlásban kihat a diákok közötti kommunikáció minőségére is. Mindezen tényezők a mozgással, sportolással kapcsolatban jelentős attitűdformáló erőt jelentenek.

A nevelési-oktatási szakasz végéhez közeledve egyre nagyobb mértékben kapnak szerepet az induktív jellegű feladatmegoldások, melyek a gondolkodást és a problémamegoldó képességeket fejlesztik. A tanulási terület – sajátosságaiból adódóan – folyamatosan fejleszti az önismeretet, az önelfogadás képességét, melynek rendszeresen alkalmazott eszköze – a pedagógus általi előremutató formatív visszajelzések mellett – az ön- és társértékelés. Ezek a folyamatok a 7–8. évfolyamon hozzájárulnak a tanulók saját készség- és képességszintű erősségeinek, illetve hiányosságainak felismeréséhez, ezáltal a képességek tanári segítséggel tudatosan fejleszthetők. A tradicionális sportágak meghatározó szereplőinek, olimpiikonjainak megismerésével a tanulókat a nemzeti azonosságtudatra, a haza szeretetére neveljük, amelyben a példaképformálás is hangsúlyos szerepet kap.

Az IKT-eszközök a mozgástanulás, a diagnosztika, az egészséges életvezetés kialakításának hatékony segítői, mindemellett a konstruktív jellegű elméleti ismeretszerzést is jelentősen támogatják. Ezzel a tanulók motivációjára és digitáliskompetencia-szintjére gyakorolhatunk pozitív hatást. Az egészségfejlesztés mozgáshoz kapcsolódó eszközrendszerével tudatosítjuk a szabad levegőn, a természetes környezetben folytatott rendszeres testedzés testi és lelki jóllétet erősítő hatását, ami pozitív irányú befolyást gyakorol a tanulók környezettudatos szemléletmódjára. Ezzel a testnevelés hozzájárul a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettséghez mint nevelési célhoz.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.

A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtlenség és az artikuláció

nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.

A digitális kompetenciák: Az információs és tudástársadalom korában meghatározóan fontos, hogy a korszerű digitális eszközök hogyan épülnek be a nevelés, az oktatás és a képzés tanítási-tanulási folyamataiba. A digitális kompetencia főbb területeinek – digitális jelenlét, életvezetés és produktivitás – fejlesztése a testnevelésnek és egészségfejlesztésnek is egyik kiemelt célja. A digitális kompetencia a testnevelés tantárgy esetében is elengedhetetlen, példaként említhető a teljesítménymonitorozás, a mozgáselemzés, az információkeresés, -szűrés és -feldolgozás digitális eszközökkel történő megvalósítása.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az iskola a kiemelkedő sportszakemberek és sportolók által létrehozott kreatív produktumok megismerésének egyik helye, ami az alkotó produkálás biztosításával támogatja, hogy a tanuló értelmezni tudja a sporteredmények személyes és társadalmi életre gyakorolt hatását. A tanuló ezeknek a kompetenciáknak az elsajátításával képessé válik arra, hogy saját tanulási tevékenységében is értékesnek tartsa a testnevelés, az egészségfejlesztés kreatív ötleteit és produktumait. Önmaga kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a

testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékként kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A testnevelés és egészségfejlesztés a tanuló ügyességét, erejét, állóképességét, szomatikus, mentális és érzelmi teherbírását fejlesztve teszi képessé az egyént a különböző munkatevékenységek elvégzésére. A sporttevékenység hozzájárul a munkaerőkölsi tulajdonságok (például fegyelmezetttség, közösségi szemlélet, lelkiismeretesség, felelősségteljeség, munkaszeretet) kialakításához. A testnevelésben és a sportban alkalom nyílik a bátorságot, a kockázatot, az önállóságot, a monotoniatűrést és az innovációt igénylő tevékenységekre, a vállalkozáshoz szükséges kezdeményezőkézség alkalmazására és a határozott viselkedésre. Az önállóságot igénylő, döntési helyzeteket biztosító sportolás a tanulót hozzásegíti, hogy a munkavégzés során is hasonló módon cselekedjen. A testedzés, a sportolás – a szabadidő egészséges eltöltésén keresztül, rekreatív hatásával – elősegíti a munka utáni pihenést, kikapcsolódást és regenerálódást.

Az iskolai testnevelés óra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében - amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő tanárnak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítania a fejlesztési feladatokat. Ezekhez a fejlesztési feladatokhoz nyújt segítséget a gyógytestnevelés témakör.

A korszerű gyógytestnevelés szemlélet, amely szakít az eddigi korrekciós gyakorlatok túlsúlyára épülő tananyagtartalommal, indokoltá teszi a mindennapos testnevelés szerves részként való megjelenését a kerettantervben. A korszerű szemléletben elvárásaként jelenik meg a korrekciós gyakorlatokkal egyenlő arányban megjelenő, a kerettantervben megvalósuló témakörök elsajátítása a gyógytestnevelésre utalt tanulók körében is. A fentiek indokolják, hogy minden témakör mellett megjelenjen a gyógytestnevelés specifikus gyakorlatelemei. Az önállóan megjelenő „Gyógytestnevelés” témakör csak az ezen a területen érintett tanulóakra vonatkozik, mely külön órakeretben valósul meg. A gyógytestneveléssel kapcsolatos órakeret meghatározásához ad segítséget „A témakörök áttekintő táblázata” kiegészítő szövege.

Az 5-8. évfolyamon a gyógytestnevelés területén elvárás az egyéni és differenciált gyakorlatok tudatos végrehajtása, valamint, hogy a tanulók az egészségük fejlesztése érdekében tudatosan alkalmazzák a szabadidős és sportjátékokat. A gyakorlások során kiemelten jelenik meg a kontrollált légzés, a pulzusszámlálás és a relaxáció.

A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a különböző sportági mozgáskészségekben, valamint a motorikus képességekben a tanuló önmagához mért fejlődése. A tanultsági szint méréséhez fontosak a különböző pontérték-táblázatok, számszerűsített vagy grafikonos statisztikai eljárások, de az egyes próbákban és teszteken elért eredmények mellett legalább olyan fontos az érzelmi-akarati tényezők figyelembevétele az értékelés, osztályozás során.

Az 5–6. évfolyamon a testnevelés tantárgy alapóraszám: 340 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	36
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	46
Torna jellegű feladatmegoldások	46
Sportjátékok	70
Testnevelési és népi játékok	34
Önvédelmi és küzdősportok	40
Alternatív környezetben üzhető mozgásformák	32
Úszás	36
Összes óraszám:	340

A 7–8. évfolyamon a testnevelés tantárgy alapóraszám: 340 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	36
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	46
Torna jellegű feladatmegoldások	46
Sportjátékok	70
Testnevelési és népi játékok	34
Önvédelmi és küzdősportok	40
Alternatív környezetben üzhető mozgásformák	32
Úszás	36
Összes óraszám:	340

A gyógytestnevelő tanárok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-óraóra szánt éves óraszám 30-50%-ában állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő tanár.

A HELYI TANTÁRGYI TANTERV ÁTTEKINTÉSE

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5. évfolyam:			
Témakör neve	Kerettantervi	Helyi többlet	Témakör

	óraszám	óraszám	összidőkerete
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	15	3	18
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	21	10	31
Torna jellegű feladatmegoldások	23	0	23
Sportjátékok	31	4	35
Testnevelési és népi játékok	13	4	17
Önvédelmi és küzdősportok	21	9	30
Alternatív környezetben űzhető mozgásformák	12	4	16
Évfolyam összesen	136	34	170

6. évfolyam:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Témakör összidőkerete
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	15	3	18
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	21	9	30
Torna jellegű feladatmegoldások	23	0	23
Sportjátékok	22	8	30
Testnevelési és népi játékok	11	6	17
Úszás	36	0	36
Alternatív környezetben űzhető sportok	8	8	16
Évfolyam összesen	136	34	170

7. évfolyam:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Témakör összidőkerete
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	14	4	18
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	22	4	26
Torna jellegű	17	6	23

feladatmegoldások			
Sportjátékok	27	4	31
Testnevelési és népi játékok	13	3	16
Önvédelmi és küzdősportok	40	0	40
Alternatív környezetben üzhető mozgásformák	3	13	16
	136	34	170
8. évfolyam:			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám	Témakör összidőkerete
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	14	4	18
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	24	5	29
Torna jellegű feladatmegoldások	19	5	24
Sportjátékok	27	4	31
Testnevelési és népi játékok	13	3	16
Úszás	36	0	36
Alternatív környezetben üzhető sportok	3	13	16
Évfolyam összesen	136	34	170

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	34
---------------------	------------------	-----------

Témakör neve	Téma	Óraszám
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása segítségével, azok gyakorlása	3
Atlétikai jellegű feladatok	Folyamatos futások egyenletes ritmusban és tempóváltással 8-10 percen keresztül Az atlétika főbb versenyszabályainak megismerése, gyakorlatban	10

	történő alkalmazása	
Sportjátékok	<p>Röplabda: Kisjátékokban (2-2, 3-3, 4-4) a nyitásfogadás, feladás elsajátításával törekvés a három érintéssel történő játékra könnyített feltételek mellett</p> <p>– Floorball: 1-1, 2-1 elleni kisjátékok, a támadójátékosok együttműködése és a védőjátékos helyezkedésének gyakorlása</p>	4
Testnevelési és népi játékok	<p>Néptánc (Dunai táncdialektus) A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal</p>	4
Önvédelmi és küzdő sportok	<p>– A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, ütésekre, rúgásokra épülő páros küzdőjátékok képességfejlesztő célú alkalmazása</p> <p>– Grundbirkózás párokban, csoportban birkózó fogásban végrehajtott húzások-tolások alkalmazásával</p>	9
Alternatív környezetben űzhető sportok	<p>– Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, jártasság szintű elsajátítása (sielés, szánkózás, korcsolyázás)</p> <p>– A térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő</p>	4

	használatának elsajátítása, a turistajelzések megismerése, alkalmazása segítségével	
	Összesen:	34

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	34
--------------	------------------	----

Témakör neve	Téma	Óraszám
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása segítségével, azok gyakorlása	3
Atlétikai jellegű feladatok	Folyamatos futások egyenletes ritmusban és tempóváltással 8-10 percen keresztül Az atlétika főbb versenyszabályainak megismerése, gyakorlatban történő alkalmazása	9
Sportjátékok	Röplabda: Kisjátékokban (2-2, 3-3, 4-4) a nyitásfogadás, feladás elsajátításával törekvés a három érintéssel történő játékra könnyített feltételek mellett – Floorball: 1-1, 2-1 elleni kisjátékok, a támadójátékosok együttműködése és a védőjátékos helyezkedésének gyakorlása	8
Testnevelési és népi játékok	Néptánc (Dunai táncdialektus) A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és	6

	sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal	
Alternatív környezetben űzhető sportok	<ul style="list-style-type: none"> – Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, jártasság szintű elsajátítása (sielés, szánkózás, korcsolyázás) – A térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések megismerése, alkalmazása segítséggel 	8
	Összesen:	34

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	34
---------------------	-------------------------	-----------

Témakör neve	Téma	Óraszám
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	<ul style="list-style-type: none"> – A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása, azok gyakorlása 	4
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	A tartós futás egészségmegőrző, ideális testtömeg elérését, megtartását elősegítő intenzitászónájának megismerése, ellenőrzése (pulzusmérés)	4
Torna jellegű feladatmegoldások	<ul style="list-style-type: none"> – Összefüggő talajgyakorlat összekötő elemekkel – Alapvető ugrások elsajátítása gumiasztalon. 	6
Sportjátékok	<p>Röplabda</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kisjátékokban (2-2, 3-3, 4-4) a nyitásfogadás, feladás elsajátításával törekvés a három érintéssel történő labdamegjátszásra 	4

Testnevelési és népi játékok	– Néptánc (tiszai dialektus) Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)	3
Alternatív környezetben űzhető sportok	Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, készségszintű elsajátítása (síelés, korcsolyázás, jégkorong) Térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések ismerete, alkalmazása	13
Összesen:		34

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	34
---------------------	-------------------------	-----------

Témakör neve	Téma	Óraszám
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	– A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása, azok gyakorlása	4
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	A tartós futás egészségmegőrző, ideális testtömeg elérését, megtartását elősegítő intenzitászónájának megismerése, ellenőrzése (pulzusmérés)	5
Torna jellegű feladatmegoldások	– Összefüggő talajgyakorlat összekötő elemekkel – Alapvető ugrások elsajátítása gumiasztalon.	5
Sportjátékok	Röplabda – Kisjátékokban (2-2, 3-3, 4-4) a nyitásfogadás, feladás elsajátításával törekvés a három érintéssel történő labdamegjátszásra	4
Testnevelési és népi játékok	– Néptánc (tiszai dialektus)	3

	Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)	
Alternatív környezetben űzhető sportok	Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, készségszintű elsajátítása (síelés, korcsolyázás, jégkorong) Térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések ismerete, alkalmazása	13
	Összesen:	34

TANTÁRGYI ISMERTETŐ

5–6. évfolyam

Az 5. évfolyamba lépő diákok testi fejlődésében a fiúk és a lányok között jellemző különbségek még nem mutatkoznak. A lányok egy hosszú (9 éves kortól tartó), mérsékelt ütemű megnyúlási szakasz közepén, míg a fiúk a pubertáskort megelőző testalkati telítődési szakaszban járnak. A két nem terhelhetősége közel azonos. A 11–12 éves diákok, a sokoldalú alapokra építkezve, eredményesen tanulnak új sportági technikákat mind a zárt, mind a nyílt jellegű mozgáskészségekben. Mozgásigényük igen jelentős, figyelmük, koncentrációképességük tartós, ami az időhatékony óraszervezéssel tovább segíti a pszichomotoros tanulási folyamatokat.

A korosztály kondicionális képzésében kiemelt szerepet kap a gerincoszlop tartóizmainak, a törzs általános erő-állóképességének folyamatos fejlesztése. Fontos az aerob állóképesség kezdetben játékos formájú, majd egyre inkább tartós futással történő növelése, ugyanakkor az intenzív anaerob munkavégzés kerülendő. A koordinációs képességek közül kiemelten fejleszhető a ritmusérzék, az egyensúlyozó képesség, a téri tájékozódó képesség, emellett a nyílt jellegű mozgásformákban megmutatkozó összekapcsolási-átállási képesség is dinamikusan javul. A sportjátékok oktatásában a technikai képzés mellett megjelennek az emberelőnyös és létszámazonos kisjátékok alaptaktikai elemei (add és fuss; szélességi és mélységi mozgások), először célfelület nélkül, majd célfelülettel. Továbbra is hangsúlyos szerepet kapnak a sportjátékokat előkészítő testnevelési játékok. Az ízületi és izomzati mozgékonyosság a prepubertás idején még mindkét nemnél jól fejleszhető, így ebben az időszakban a dinamikus és statikus nyújtó hatású feladatokkal egyaránt eredményes a rendszeres gyakoroltatás, ezzel is elősegítve a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását.

Az önvédelmi és küzdősportok a test-test elleni játékos küzdőgyakorlatok megtanításán túl a sportági képzésre helyezik a hangsúlyt. Míg az eddigi játékok és feladatok olyan játékos mozgásformákon keresztül csináltak kedvet a küzdelemhez, melyek a különböző küzdősportok mozgástechnikáihoz hasonló elemeket tartalmaztak, most a három iskolai küzdősport, a birkózás, a judo és a karate mozgásanyagára kerül a hangsúly. E gyakorlatok kondicionális képességfejlesztő hatásai elsősorban az erő-állóképesség, a gyorsaság fejlesztésében érezhetők, valamint a gerincoszlop tartóizmai, a hát- és a hasizmok erősítése terén, valamint a gerinc egészséges, fiziológiás tartásának javításában realizálódnak. A karate lazító és nyújtó gyakorlatai a csípő- és bokaízület, valamint az egész alsó végtag ízületi mozgástartományának növelésével járulnak hozzá az egészséges fejlődéshez.

Az önvédelmi és küzdősportok a koordinációfejlesztés szempontjából elsősorban a kognitív koordinációs képességeket fejlesztik az ellenfél eltérő mozgására adott folyamatosan változó reakciók miatt. A téri tájékozódó képesség, a reakcióképesség, a ritmusképesség, a kineztezés, a mozgásszabályozó és átalakító képesség folyamatos fejlődésen mennek át a sportági mozgásanyag tanítása révén.

A test-test elleni küzdelem tekintetében továbbra is kiemelt fejlesztési terület a tanuló személyisége, hiszen a sportági technikák nagy koncentrációval történő végrehajtása az önuralom és akaraterő próbája elé állítja a tanulót.

Az 5–6. évfolyam tanulóinak példaképválasztó igénye a megfelelő irányba terelve elősegíti a hosszú távú elköteleződésüket a szabadidős és/vagy versenysport felé. A tanulók a versengésen alapuló mozgásformákat szeretik, melyek – jól megszervezett, kooperációs elemekben gazdag, a társak eltérő képességeit tiszteletben tartó, a fair play szellemiségét prioritásként kezelő viselkedésmintákkal – kontrollált módon kiválóan gyakoroltathatók. Oktatásmódszertani szempontból a tanórák jelentős részét a mozgásos tartalmak bemutatásán, bemutattatásán alapuló képi, vizuális forrásokra épülő direkt oktatási stratégiák jellemzik, de megjelennek már az indirekt módszertani elemek is.

A tanulók a gyógytestnevelés mozgásformáiban – a korrekciós gimnasztika gyakorlatok mellett – elsajátítják a nyújtó hatású, valamint az egyéni sajátosságokat figyelembe vevő, optimális aerob terhelést biztosító gyakorlatokat, melyek elváltozásukra, betegségükre nézve is kedvező hatásúak. A testnevelési játékokkal párhuzamosan megismerkednek az állapotuk javulását szolgáló szabadidős és sportjátékokkal is.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult alapvető mozgásformák kombinációiból álló cselekvéssorokat változó térbeli, időbeli, dinamikai feltételek mellett készségszinten kivitelezzi;
- a tanult mozgásforma készségszintű kivitelezése közben fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- minden sporttevékenységben forma- és szabálykövető attitűddel rendelkezik, ez tevékenységének automatikus részévé válik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- a motoros képességeinek fejlődési szintje révén képes az összhang megteremtésére a cselekvéssorainak elemei között;
- relatív erejének birtokában képes a sportágspecifikus mozgástechnikák koordinált, készségi szintű kivitelezésére;
- az alapvető mozgásainak koordinációjában megfelelő begyakorlottságot mutat, és képes a változó környezeti feltételekhez célszerűen illeszkedő végrehajtásra;
- a (meg)tanult erő-, gyorsaság-, állóképesség- és ügyességfejlesztő eljárásokat tanári irányítással tudatosan alkalmazza.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben, ezt tőlük is elvárja;
- a versengések és a versenyek közben közösségformáló, csapatkohéziót kialakító játékosként viselkedik.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- megoldást keres a különböző veszély- és baleseti források elkerülésére;
- tanári segítséggel, egyéni képességeihez mérten, tervezetten, rendezetten és rendszeresen fejleszti keringési, légzési és mozgatórendszerét;
- ismeri a tanult mozgásformák gerinc- és ízületvédelmi szempontból helyes végrehajtását;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- az életkorának és alkati paramétereinek megfelelően tervezett, rendezett és rendszeres, testmozgással összefüggő táplálkozási szokásokat alakít ki.

5-6. évfolyam

Témakör	Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	Órakeret	
		5. évfolyam 15+3 óra	6. évfolyam 15+3 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának önálló alkalmazása – 4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni önálló végrehajtásra törekvő pontos és rendszeres kivitelezése – 2-3 gyakorlatból álló gimnasztikai gyakorlatsor összeállítása tanári 		

	<p>kontrollal</p> <ul style="list-style-type: none"> – Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása – Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban – Mozgékony, hajlékony, fejlesztes statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszer- és egyszerű szergyakorlatokkal (zsámoly, pad, bordásfal) – A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása segítségével, azok gyakorlása – A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését, nyújtását, ellazulását szolgáló gyakorlatok összeállítása segítségével, azok helyes végrehajtása – Légzőgyakorlatok összeállítása segítségével, azok végrehajtása – A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása – A nyugalomban lévő és bemelegített izomzat tulajdonságainak megismerése, a fáradt izmok lehetséges sérüléseinek (izomhúzódás, izomszakadás, izomgörcs, izomláz) ok-okozati tényezők szerinti beazonosítása – Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös, majd önálló (kis tanári segítséggel) összeállítása, végrehajtása – a terhelések utáni nyújtó gyakorlatok jelentőségének megismerése – A stressz fogalmának, fajtáinak beazonosítása, pozitív megküzdési stratégiáinak megismerése – Az egyszerűbb relaxációs technikák elsajátítása és alkalmazása – Egyszerű és összetett gimnasztikai gyakorlatok zenére
Fogalmak	menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; szergyakorlatok, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, relaxáció, stresszkezelés, izomhúzódás, izomszakadás, izomgörcs, izomláz, keringésfokozás
Helyi többlet 5-6. évfolyam	A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása segítségével, azok gyakorlása
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat; – a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós

	<p>gyakorlatokat;</p> <ul style="list-style-type: none"> – a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.
A gyógytestnevelés órák keretében	<p>A gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók ismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4-8 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárulnak a biológiailag helyes testtartás kialakításához. Megismerik és alkalmazzák azokat a relaxációs gyakorlatokat, amelyek pozitívan hatnak elváltozásaikra, betegségeikre.</p>

Témakör	Atlétikai jellegű feladatmegoldások	Órakeret	
		5. évfolyam 21+10 óra	6. évfolyam 21+9 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Futóiskolai és futófeladatok egyenesen és íven, előre, hátra, oldalra mozgás közben 20–40 m hosszán</p> <p>Ugrófeladatok el- és felugrással, akadályokra és akadályok átugrásával</p> <p>Rajtgyakorlatok, rajtversenyek különböző testhelyzetekből, térdelőrajt 20–30 m kifutással időre, sprintfutások 30–60 m-en időre</p> <p>Váltófeladatok alsó és felső váltással párban és csapatban, helyben és mozgás közben</p> <p>Dobógyakorlatok 1–3 kg-os tömött labdával fekvésben, ülésben, térdelésben, állásban, beszökkenéssel, dobások különböző eszközökkel (labdák, karikák, szivacsgerely, szoknyás labda, sípoló rakéta)</p> <p>Távolugrás lépő technikával, rövid nekifutásból emelt elugró helyről és elugró gerendáról 4–10 lépés nekifutásból</p> <p>Felugrások egy lábról gumiszalagra, lécre, szemből és oldalról nekifutással 5–7 lépésből, átlépő, hasmánt technikával</p> <p>Az állóképesség, a szív működés és a testtömegkontroll összefüggéseinek megismerése</p> <p>Folyamatos futások egyenletes ritmusban és tempóváltással 8-10 percen keresztül</p> <p>Az atlétika főbb versenyszabályainak megismerése, gyakorlatban történő alkalmazása</p>		
Fogalmak	<p>elrugaszkodó láb, lendítő láb, térdelőrajt, hibás rajt, váltójel, váltótávolság, tempóérzék, pulzus, átlépő technika, lépő technika, nekifutási távolság, optimális sebesség, kidobási vonal, bástya, dobószektor, hasmánt technika</p>		
Helyi többlet	<p>Folyamatos futások egyenletes ritmusban és tempóváltással 8-10 percen</p>		

5-6. évfolyam	<p>keresztül</p> <p>Az atlétika főbb versenyszabályainak megismerése, gyakorlatban történő alkalmazása</p>
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja; – ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben; – tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – futótechnikája – összefüggő cselekvéssor részeként – eltérést mutat a vágta- és a tartós futás közben; – magabiztosan alkalmazza a távol- és magasugrás, valamint a kislabdahajítás és súlylökés – számára megfelelő – technikáit.
A gyógytestnevelés órák keretében	<p>Atlétikai jellegű feladatokkal tovább fejleszhető a tanulók állóképessége. A differenciált, egyénre (szabott) adaptáltan megvalósuló futó-, szökdelő- és ugrófeladatok elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését. A dobógyakorlatok differenciált alkalmazásával jól fejleszhető a tanulók törzsizomzata.</p>

Témakör	Torna jellegű feladatmegoldások	Órakeret	
		5. évfolyam 23 óra	6. évfolyam 23 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A téri tájékozódó képesség és egyensúlyérzék, valamint a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából fontos motorikus képességek (erő, ízületi mozgékonyosság, izomérzékelés) további fejlesztése</p> <p>A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése</p> <p>A cselekvési biztonság növelése</p> <p>Segítségadás tanítása, tanulása</p> <p>Igényesség kialakítása az esztétikus test iránt, valamint a „tornászos” mozgás elsajátítására</p> <p>A rendelkezésre álló és a célnak megfelelő tornaszereken statikus testhelyzetek, támlázások, támaszcserék, lendületek, ellendülések, fellendülések, fel-, le- és átugrások végrehajtása</p> <p>Preakrobatikus és akrobatikus elemek, egyensúlyi elemek, gurulások,</p>		

	<p>emelések, fellendülések, billenések, átfordulások végrehajtása</p> <p>Gimnasztikus elemek (csak lányok) – lépések, járások, testsúlyáthelyezések, szökkenések, ugrások, fordulatok – kivitelezése</p> <p>Egyensúlyozási gyakorlatok megvalósítása helyben helyzetváltoztatásokkal és különböző kartartásokkal, valamint helyváltoztatással eltérő irányokba tornapadon, annak merevítő gerendáján és/vagy gerendán</p> <p>Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötelen), vándormászás lefelé; függeszkedési kísérletek, mászóversenyek</p> <p>A női és férfitorna főbb versenyszámainak, azok alapvető szabályainak megismerése</p> <p>Talajon:</p> <p>Gurulóátfordulások előre-hátra különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe</p> <p>Fejállás</p> <p>Kézállásba fellendülés segítségadással, falnál és önállóan</p> <p>Kézenátfordulás oldalra mindkét irányba</p> <p>Repülő gurulóátfordulás</p> <p>Híd, mérlegállás és spárga kísérletek végrehajtásának tökéletesítése</p> <p>Összefüggő talajgyakorlat összeállítása</p> <p>Ugrószekevényen:</p> <p>Keresztbe állított ugrószekevényen zsugorkanyarlati átugrás, huszárugrás és guggoló átugrás</p> <p>Hosszába állított ugrószekevényen felguggolás után gurulóátfordulás előre, leguggolás, valamint leterpesztés</p> <p>Gurulóátfordulás előre ugródeszkaról történő elrugaskodással</p> <p>Gerendán:</p> <p>Alacsony gerendán: felguggolás és homorított leugrás; felguggolás és lábterpesztéssel leugrás</p> <p>Érintőjárás; hármas lépés fordulatokkal, szökdelésekkel is; mérlegállás</p> <p>Gerendán: támaszhelyzeten át fel- és leugrás</p> <p>Gyűrűn:</p> <p>(Fiúknak) Érintő magas gyűrűn: függésben térd- és sarokemelések; alaplendület; zsugorlefuggés; lefuggés; fellendülés lebegő függésbe; hátsó függésből emelés lebegő függésbe; homorított leugrás</p> <p>Gyűrűn: hátsó függés; fellendülés lebegő függésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás</p> <p>(Lányoknak) Lendületek előre-hátra; fellendülés lebegő függésbe; zsugorlefuggés</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>függeszkedés, támlázás, fejállás, talajgyakorlat, terpeszleugrás, lefuggás, lebegőfüggés, hátsó függés, zsugorlefuggés, homorított leugrás, érintőjárás, hármaslépés, fellendülés, ellendülés, billenés, átfordulás, zsugorkanyarlati</p>

	átugrás, huszárugrás, guggoló átugrás
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat; – a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat; – a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet; – a torna, a ritmikus gimnasztika, tánc és aerobik jellegű mozgásformákon keresztül tanári irányítás mellett fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – segítségével képes egy-egy általa kiválasztott tornaelem bemutatására és a tanult elemekből önállóan alkotott gyakorlatsor kivitelezésére.
A gyógytestnevelés órák keretében	a torna jellegű gyakorlatok a kontraindikált gyakorlatok kivételével elősegítik a törzsizomzat fejlesztését, a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását.

Témakör	Sportjátékok	Órakeret	
		5. évfolyam 31+4 óra	6. évfolyam 22+8 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Két választott sportjáték alapvető sportágspecifikus technikai és alaptaktikai elemeinek, szabályainak elsajátítása</p> <p>Folyamatos csapatjáték kialakítása könnyített szabályok mellett</p> <p>A sportjátékok különböző döntési helyzeteiben a csapat érdekeinek figyelembevételével a legmegfelelőbb megoldások kiválasztására, együttműködésre való törekvés</p> <p>1-1 elleni játéksituációkban a labdatartás, labdafedezés alapelveinek tudatos alkalmazása</p> <p>Emberelőnyös (2-1, 3-1, 3-2, 4-2, 4-3) és létszámazonos (2-2, 3-3, 4-4) kisjátékokban a szélességi és mélységi labda nélküli támadó mozgások, védőtől való elszakadás módjainak gyakorlása</p> <p>Kisjátékokban védőként a támadó és a célfelület helyzetéhez igazodó helyezkedés tudatos alkalmazása</p> <p>A sportjátékokban megjelenő egyéni és csapatrész támadó, védekező alaptaktikai és ezekre épülő technikai elemeinek (emberfogás,</p>		

	<p>területvédekezés, letámadás, támadóalakzat) megismerése, gyakorlása</p> <p>– Kézilabda</p> <p>A labda nélküli technikai elemek, mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, indulások-megállások, ütközések, cselezések irányváltással és lefordulással, felugrások-leérkezések elsajátítása</p> <p>Az egy és két kézzel történő labdaátadások helyben és mozgásból, labdaátvételek különböző irányokból</p> <p>Az „add és fuss” elv alkalmazása az egyszerű és összetett labdás koordinációs gyakorlatokban (pl. háromszög, négyszög, „y” koordinációs alakzatokban)</p> <p>Labdavezetés irány- és iramváltásokkal, indulócselek alkalmazása 1-1 elleni játékokban</p> <p>Kapura dobások helyből, kilépéssel, 3 lépésből, különböző támadó helyekről</p> <p>Alapvető szabályok, mint a lépésszabály, a kétszer indulás szabálya, a szabaddobás, a büntetődobás, az ellenféllel történő szabálytalanságok módjainak ismerete, törekvés a szabályok betartására</p> <p>A szélességi vonalvédekezés (6-0-ás területvédekezés) megismerése</p> <p>A kapus alaphelyzetének kialakítása; magasan, félmagasan, laposan és pattanásból érkező labdák védési technikájának elsajátítása kézzel és lábbal</p> <p>– Kosárlabda</p> <ul style="list-style-type: none"> ● A labda nélküli technikai elemek, mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, a védőtől való elszakadás iram- és irányváltásokkal, lefordulások, felugrások egy és két lábról, leérkezések megtanulása, végrehajtása kontrollált környezetben, egyszerűbb játékszituációkban ● Labdavezetés irányváltásokkal, ritmusos labdavezetés, rövid és hosszú indulás, együtemű megállás folyamatos labdavezetésből, kétütemű megállás egy és két labdaleütésből, sarkazás, labdavezetés közben történő egyszerűbb irányváltoztatási módok elsajátítása megadott feltételekkel ● Labdaátadások kétkezes mellsővel és felsővel, egykezes felső és alsó, illetve egykezes tolt átadással helyben, különböző irányokba történő kilépéssel és mozgásból mozgó társnak (páros és hármas lefutás) ● A helyből történő kosárra dobás, egy-két labdaleütésből, majd folyamatos labdavezetésből és társtól kapott labdából történő fektetett dobás technikájának ismerete, gyakorlati elsajátítása ● 1-1 elleni játék gyakorlása a támadó és védő játékosok személyének meghatározásával, indulási joggal rendelkező, majd indulási joggal nem rendelkező támadó esetében (adogatóval) ● 2-0-ás és 3-0-ás gyorsindulások labda nélküli támadó mozgásának
--	---

	<p>elsajátítása (páros lefutás, hármás lefutás, hármás nyolcas)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Létszámazonos kisjátékokban a támadó és védő szerepek gyakorlása ● Alapvető szabályok, mint a lépésszabály, a kétszer indulás szabálya, az ellenféllel történő szabálytalanságok módjainak ismerete, törekvés a szabályok betartására ● Létszámazonos mérkőzésjátékok változatos szabálymódosításokkal <p>– Röplabda</p> <ul style="list-style-type: none"> ● A labda nélküli alaphelyzet, valamint az érkező labdához történő helyezkedés tudatosítása ● A kosárérintés, az alkarérintés, az alsó egyenes nyitás jellegzetes mozgásdinamikájának elsajátítása egyéni és páros gyakorlatokban ● Kisjátékokban (2-2, 3-3, 4-4) a nyitásfogadás, feladás elsajátításával törekvés a három érintéssel történő játékokra könnyített feltételek mellett ● Helyezkedési módok megismerése a különböző csapatlétszámú játékokban ● Forgásszabály alkalmazása ● A csapattársak közötti kommunikáció jelentőségének tudatosítása az eredményes játék érdekében <p>– Labdarúgás</p> <ul style="list-style-type: none"> ● A labda nélküli technikai elemek, mint a mély súlyponti helyzetben történő elindulások, megállások, irányváltogatások, támadó és védő alapmozgások ismerete, alkalmazása a játék folyamatában ● Labdavezetések és labdaátadások gyakorlása a lábfej különböző részeivel, laposan és levegőben érkező labdák átvételének alkalmazása talppal, belsővel ● Alakzattartással történő labdás koordinációs passzgyakorlatok ● Rúgások gyakorlása célba belső csüddel, teljes csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával ● A labda nélküli támadó szerepek (helyezkedési módok) megismerése 2-0-ás, 3-0-ás gyakorlási helyzetekben ● A különböző védőszerepek megismerése (passzsávok lezárása, optimális távolságtartás a támadótól, célfelülethez igazított helyezkedés) ● Kényszerítő átadások gyakorlása 2-0-ás taktikai helyzetben ● Változatos alakú, méretű pályán az 1-1 és 2-2 elleni játéksituációk védő és támadó szerepeinek gyakorlása különböző méretű, elhelyezkedésű, számú célfelületre, a labda méretének, anyagának változtatásával ● 2-1, 3-1 elleni emberelőnyös kisjátékokban a támadó játékosok együttműködésének, a védő játékosok helyezkedésének gyakorlása ● Létszámazonos kisjátékok és mérkőzésjátékok változatos szabályokkal ● A kapus alaphelyzet kialakítása, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás gyakorlása állított,
--	--

	<p>lepattintott labdával</p> <ul style="list-style-type: none"> – Floorball <ul style="list-style-type: none"> ● Labda nélküli technikai elemek, mint az alapállás, a helyes ütőfogás, ütővel való haladás, indulások-megállások, cselezések irányváltoztatással elsajátítása ● Labdabiztonságot növelő gyakorlatok ● Labda terelése egyenes vonalban és irányváltoztatással ● Labdaütések palánkra és társnak ● Lövések és húzások közötti különbség megéreztetése ● Folyamatos labdaátadások társnak ● Kapura lövések helyből, labdavezetésből és kapott labdából ● Kapus alaphelyzetének kialakítása, kapura lött labdák védekező pozícióján kézzel, kispályán állásban ütővel, lábbal, féltérdelő pozícióból ütővel, lábbal <p>1-1, 2-1 elleni kisjátékok, a támadójátékosok együttműködése és a védőjátékos helyezkedésének gyakorlása</p>
Fogalmak	<p>Kétszer indulás, lépéshiba, alsó egyenes nyitás, védőérintés, támadóérintés, állásrend. Röplabda – forgás, hosszú- és rövidindulás, egy-és kétütemű megállás, sarkazás, indulócsel, fektetett dobás, labda fedezése, bedobás, szabaddobás, szabadrúgás, büntetődobás, büntetőrúgás, alakzattartásos passzgyakorlat, alakzattartó és alakzattartó helyezkedés, kényszerítő átadás, területvédekezés, emberfogás, egykezes tolt átadás, páros és hármas lefutás, floorball – ütőfogás, labdahúzás és -lövés, kapuelőtér.</p>
Helyi többlet 5-6. évfolyam	<p>Röplabda:</p> <p>Kisjátékokban (2-2, 3-3, 4-4) a nyitásfogadás, feladás elsajátításával törekvés a három érintéssel történő játékokra könnyített feltételek mellett</p> <p>Floorball:</p> <p>1-1, 2-1 elleni kisjátékok, a támadójátékosok együttműködése és a védőjátékos helyezkedésének gyakorlása</p>
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készség szinten használja; – egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket; – a testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készségeket mutat;

	– a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.
A gyógytestnevelés órák keretében	a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek a sportjátékok adaptált formáival. A megismert sportjátékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását. A gyógytestnevelés-óra keretében a sportjátékok rekreációs lehetőségként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

Témakör	Testnevelési és népi játékok	Órakeret	
		5. évfolyam 13+4 óra	6. évfolyam 11+6 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A testnevelési játékok baleset-megelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása</p> <p>A figyelemmegosztást igénylő egyszerű fogó- és futójátékokban (pl. keresztező fogó, mozgásutánzó fogók, labdavezetési fogók) a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, az üres területek felismerése, a játéktér határainak érzékelése</p> <p>A tanulók fokozott kreativitására, együttműködésre épülő, összetett kimentési módokat megvalósító fogójátékok gyakorlása</p> <p>Labdás manipulatív mozgásformákkal (pl. labdavezetés) megvalósuló dinamikus és statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltatások, az elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása</p> <p>A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére törekedve, időkénszer bekapcsolásával</p> <p>1-1 elleni játékhelyzetek kialakítására épülő testnevelési játékok gyakorlása</p> <p>Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő, a sportjátékok speciális mozgástartalmaira épülő dobások, rúgások, ütések változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználva, egyéni és csapatjátékokban</p> <p>Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)</p> <p>Az egyszerű és választásos reakcióidőt fejlesztő páros és csoportos versengések alkalmazása</p> <p>A logikai, algoritmikus és egyéb problémamegoldó gondolkodást igénylő mozgásos játékok gyakorlása (pl. amőba váltóversenyben)</p>		

	<p>A támadó és védő szerepek alkalmazását elősegítő páros és csoportos versengések</p> <p>Célfelületre törekvő emberfölyenes és létszámazonos pontszerző kiséjátékokban a támadó szerepek gyakorlása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal</p> <p>Célfelületre törekvő emberfölyenes és létszámazonos pontszerző kiséjátékokban a védő szerepek gyakorlása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai, a célfelület védelme)</p> <p>A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal</p> <p>Néptánc – szabadon választható</p> <p>A táncos motívumok összefűzése adott ritmusképletek interpretálásával</p> <p>Mozgásmemória fejlesztése hosszabb motívumok betanulásával, végrehajtásával</p> <p>Dunai táncdialektusból választott csárdás, ugrós és verbunk táncok mozgáselemeinek, kulturális értékeinek megismerése</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>laza és szoros emberfogás, szélességi mozgás, mélységi mozgás, elszakadás a védőtől, célfelület védelme, algoritmikus gondolkodás, ütempassz, testcesel</p>
<p>Helyi többlet 5-6. évfolyam</p>	<p>Néptánc (Dunai táncdialektus)</p> <p>A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal</p>
<p>Tanulási eredmények</p>	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készség szinten használja; – a testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséggel rendelkezik; – egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a sportjátékok előkészítő kiséjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket; – a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

<p>A gyógytestnevelés órák keretében</p>	<p>a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek azokkal a testnevelési és népi játékokkal, amelyeket elváltozásuktól, illetve betegségtől függetlenül végezhetnek. A megismert testnevelési és népi játékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség, a testedzéssel kapcsolatos attitűd pozitív irányú megváltozását.</p>
---	--

Témakör	Önvédelmi és küzdősportok	Órakeret	
		5. évfolyam 21+9 óra	6. évfolyam - óra
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása</p> <p>Küzdőjátékok közben a tervszerű gondolkodás és a kreativitás, a hatékony problémamegoldás fejlesztése</p> <p>A küzdőfeladatokban az életkornak megfelelő asszertivitás kialakítása a társak iránti tisztelet és tolerancia megtartása mellett</p> <p>Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéklet, az erőt fejlesztő társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszköz nélküli és eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása</p> <p>A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéklet fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával</p> <p>A küzdelem tanult technikai elemeinek tudatos alkalmazása</p> <p>A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, ütésekre, rúgásokra épülő páros küzdőjátékok képességfejlesztő célú alkalmazása</p> <p>Egy- és kétkezes lefogások (csuklófogás, átkarolás, fojtás, hajfogás) elleni védekező mozgások gyakorlása</p> <p>Eszköz-, majd társemelés technikájának elsajátítása (egyenes derék, lábbal emelés)</p> <p>Az eséstechnikák vezető műveleteinek, baleset-megelőzést szolgáló legfontosabb technikai mozzanatainak elméleti tudatosítása</p> <p>Előre, hátra és oldalra történő esések gyakorlása fokozatosan emelkedő súlyponti helyzetből indítva egyénileg, majd társakkal</p> <p>Oldalra esés technikájának elsajátítása oldalterpeszállásból indulva mindkét irányba</p>		

	<p>Egy választott küzdősport korosztály-specifikus alaptechnikájának és elméleti ismereteinek elsajátítása</p> <p>– Birkózás</p> <p>A birkózásban használatos különböző fogásmódok megismerése (kapocsfogás, tenyérbefogás, csuklófogás, alkarfogás, könyökfogás)</p> <p>A gerincoszlop mozgékonyágát, a nyakizmok erejét növelő, birkózásra előkészítő speciális hídgyakorlatok jártasság szintű végrehajtása</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Hanyatt fekvésből felhidalás kéz segítségével, majd anélkül ○ Hídban forgási kísérletek ○ Hídból kifordulás fejtámaszba ○ Hídba vetődés fejtámaszból társ segítségével <ul style="list-style-type: none"> ● Birkózó alapállás technikájának elsajátítása ● Birkózó alapfogásban (páros felkarfogás) társ tolása, majd húzása egyenes vonalban (előre-hátra) ● Grundbirkózás párokban, csoportban birkózó fogásban végrehajtott húzások-tolások alkalmazásával ● Állásban végrehajtható megfogások és szabadulások alaptechnikájának megismerése, gyakorlása a páros küzdelmekben <ul style="list-style-type: none"> ○ Mögé kerülés karberántással: támadó és védekező technika ○ Mögé kerülés: könyökfelütéssel, kibújással <p>– Karate</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Alapvető karateállások és testtartások megismerése ● Alapállásból helyváltoztatások előre és hátra rögzített kartartásokkal ● Alapvető karateütések technikájának elsajátítása helyváltoztatás nélkül (egyenes ütés helyben, egyenes ütés az elől lévő láb oldalán, egyenes ütés a hátul lévő láb oldalán) ● Oldalra csapás az ököl alsó részével és csapás az ökölkézzel alapütések megismerése ● Az előre rúgás alaptechnikájának végrehajtása ● A tanult ütések, rúgások gyakorlása helyváltoztatás nélkül különböző karateállásokban, különböző magasságokba ● Alapvető védekező technikák elsajátítása helyben (az arc védeése, a test, törzs védeése, kétkezes védeés, öv alatti terület védeése, védeés a tenyér élével) ● A tanult ütések, rúgások gyakorlása különböző magasságokba, helyváltoztatás közben ● A kiinduló helyzetből történő ötlépéses alapküzdelem mozgásanyagának megismerése, gyakorlása ● Kata gyakorlatot előkészítő összefüggő gyakorlatlánc végrehajtása ● Egyszerű kézzel (fejre és testre irányuló egyenes ütés) és lábbal
--	--

	<p>(testre irányuló egyenes rúgás) történő támadások biztonságos kontrollált végrehajtása és azok védeése a megfelelő biztonságos végrehajtási távolság kialakításával</p> <ul style="list-style-type: none"> • A védekezés utáni ellentámadás praktikus és biztonságos végrehajtása mindkét oldalról <p>– Dzsúdó</p> <ul style="list-style-type: none"> • Földharctechnikák, rézsútos (egyik kéz karra fog, másik kéz a nyaka alatt) és oldalsó leszorítás technikák végrehajtása társon, valamint ezekből való szabadulások • Szabadulási kísérletek (20-25 mp) leszorítástechnikákból • Földharcjátékok leszorítástechnikák végrehajtására törekedve
Fogalmak	<p>lefogás, rézsútleszorítás, oldalsó leszorítás, karberántás, könyökelütés, kibújás, oldalsó leszorítások, csuklófeszítés, tatami, tompítás, birkózófogás, fogáskeresés, fogásbontás, egyensúlybontás, társemelés, egyenes ütés, karate védéstechnikák, ellentámadás, küzdőtávolság, ötlépéses alapküzdelem</p>
Helyi többlet <i>5. évfolyam</i>	<p><i>A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, ütésekre, rúgásokra épülő páros küzdőjátékok képességfejlesztő célú alkalmazása</i></p> <p><i>Grundbirkózás párokban, csoportban birkózó fogásban végrehajtott húzások-tolások alkalmazásával</i></p>
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – egészséges versenyszellemmel rendelkeznek, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képesek a játékvezetésre. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a küzdő jellegű feladatokban életkorának megfelelő asszertivitást mutatva tudatosan és célszerűen alkalmazza a támadó és védő szerepeknek megfelelő technikai és taktikai elemeket; – a tanári irányítást követve, a mozgás sebességét növelve hajt végre önvédelmi fogásokat, ütések, rúgások, védekező és ellentámadásokat.
A gyógytestnevelés órák keretében	<p>A tanuló megismeri az önvédelmi és küzdősportok azon technikai gyakorlatait, amelyek az egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavalltak és alkalmazásukkal növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző technikai gyakorlatok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.</p>

Témakör	Alternatív környezetben úzhető mozgásformák	Órakeret	
		5. évfolyam 12+4 óra	6. évfolyam 8+8 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A szabadban végezhető sportágak ismeretének bővítése (frizbi, futás, görkorcsolya, túrázás, tájfutás parkban, streetball, strandkézilabda, lovaglás, asztalitenisz, tollaslabda, jóga, kerékpározás)</p> <p>Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, jártasság szintű elsajátítása (sielés, szánkózás, korcsolyázás, jégkorong, kajakozás, túrakenuzás)</p> <p>A térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések megismerése, alkalmazása segítségével</p> <p>Tanári segítséggel erdei tornapályák, szabadtéri kondipark gépeinek használata</p> <p>Szabadtéri akadálypályák leküzdése</p> <p>A környezet- és természetvédelmi szabályok betartása és betartatása, a környezettudatos gondolkodás kialakítása</p>		
Fogalmak	természetjárás, vízi túra, környezetvédelem, streetball, tájfutás, jégkorong, erdei tornapálya, térkép, turistajelzések, környezetvédelem		
Helyi többlet 5-6. évfolyam	<p>Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, jártasság szintű elsajátítása (sielés, szánkózás, korcsolyázás)</p> <p>A térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések megismerése, alkalmazása segítségével</p>		
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben; – a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is. 		
A gyógytestnevelés órák keretében	a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok,		

	testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.
--	--

Témakör	Úszás	Órakeret	
		5. évfolyam - óra	6. évfolyam 36 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások automatizálása</p> <p>A balesetek megelőzésére tett intézkedések megismerése</p> <p>A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotóniatűrés továbbfejlesztése</p> <p>A vízben végezhető játékok tanulása, az úszások megszerettetése</p> <p>A korábban elsajátított úszásnem(ek) gyakorlása, technikájának javítása (amennyiben a tanuló az 1–4. osztályban tanult úszni)</p> <p>Választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása</p> <p>Hátúszórajt és a fejesugrás elsajátítása</p> <p>Merülési versenyek, úszóversenyek</p> <p>A folyamatos úszások távolságának, időtartamának fokozatos növelése</p> <p>Segédeszközök felhasználásával, folyamatos hibajavítással, felzárkóztatással a tanulási folyamat hatékonyságának növelése</p> <p>Differenciált gyakorlás az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően</p>		
Fogalmak	úszásnem, hátúszórajt, rajtfejes, taposás, intenzív úszás, állóképesség		
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet. – a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készségszinten úszik; – rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat; – tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi 		

	életének részévé válik.
A gyógytestnevelés órák keretében	a hát- és gyorsúszás technikajavító gyakorlatai, valamint az egyéb vízben végzett gyakorlatok mellett megjelenik a mellúszás differenciált alkalmazása is. A különböző úszásnemek alkalmazásával a tanuló elváltozásainak figyelembevételével valósul meg a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése.

TANTÁRGYI ISMERTETŐ

7–8. évfolyam

A pubertáskorba lépő tanulók testalkati, pszichomotoros és lelki értelemben egyaránt jelentős változásokon mennek keresztül. A fiúknál jelentkező erőteljes megnyúlási szakasz a már stabilizálódott mozgáskészségek, koordinációs képességek színvonalát ronthatja, míg a leányok testalkati átrendeződése inkább kondicionális értelemben okozhat teljesítményromlást. Különösen kiemelendő az aerob állóképesség visszaesése, amely többek között a leányok megváltozott érdeklődési köréből adódó mozgásigény-csökkenés eredménye. A két nem közötti testalkati eltérés a terhelhetőség különbségében is jelentősen megmutatkozik.

Ebben a korban a kondicionális fejlesztés egyre inkább különvlik a koordinációs képzéstől. Ezzel párhuzamosan a motiválás eszközeként a tudatosítás, az ok-okozati összefüggések feltárása, a mindennapi életben történő használhatóság megemlítése egyaránt belső motivációs többletet nyújt. A serdülőkorra tehető a mozgásszervi betegségek számának ugrásszerű növekedése. Ebből kiindulva kiemelt szerepet kell szánni a saját testtömeget felhasználó vagy kisebb súlyú eszközökkel támogatott relatíverő-növelésnek, de különösen a törzsizom erő-állóképessége javításának, valamint az aerob állóképesség fejlesztésének. A koordinációs képzés terén szenzitív időszaknak tekinthető a téri-tájékozódó és az összekapcsolási-átállási képesség fejleszthetősége. Serdülőkorban a fiúk ízületi, izomzati mozgékonyága jelentősen visszaeshet, melynek mértékét rendszeres gyakorlással mérsékelhetjük. A sportjátékok oktatásában a nagyobb létszámmal végzett játékok összetettebb taktikai lehetőségei egyre jobban kihasználhatók, miközben csoportos feladatokkal a szabálykövető magatartásforma, a társak elfogadása, az együttműködés készségi szinten realizálódhat.

A nevelési-oktatási folyamatok során a tanulók szélsőséges és hullámzó érzelmi állapota a pedagógustól – a következetesség betartása mellett – nagyfokú türelmet és elfogadást igényel. Ez megfelelő rugalmasságot, empátiát feltételez az értékelés és az osztályozás területén is. A gondolkodás fejlesztését szolgáló deduktív jellegű tanulási helyzetek egyre nagyobb arányban alkalmazhatók. A tanulók az elméleti ismereteik gyarapodásával tudatosabban kezdik értelmezni az egészségorientált képességeiket felmérő tesztek eredményeit, miközben felismerik erősségeiket és hiányosságait.

Az önvédelmi és küzdősportok területén a kondicionális képességek fejlődésével párhuzamosan bekapcsolódik az oktatásba a technikák mozgásdinamikájának célszerű növelése, a megfelelő balesetvédelmi előírások és követelmények fokozott megtartása mellett. Mivel a tanulók által kivitelezett technikák egyre erősebbek, folyamatos hangsúly van a társak iránti tisztelet, tolerancia gyakorlásán, valamint a maximális önkontroll megvalósításán. A tanári irányítás kiemelt jelentőséget kap a nyílt készséget feltételező mozgásformáknál.

A gyógytestnevelés gyakorlatainak végrehajtása eléri a készség szintet. Egyik fő cél a tanulók mozgásszervi elváltozását és betegségét illetően a javító, korrigáló gyakorlatok, valamint az optimális aerob terhelést szolgáló mozgásformák tudatos alkalmazása a mindennapi életben. Emellett cél a megismert szabadidős és sportjátékok adaptív alkalmazása az egészségi állapot javítása érdekében.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult alapvető mozgásformák kombinációiból álló cselekvéssorokat változó térbeli, időbeli, dinamikai feltételek mellett készség szinten kivitelezzi;
- a tanult mozgásforma készség szintű kivitelezése közben fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- minden sporttevékenységében forma- és szabálykövető attitűddel rendelkezik, ez tevékenységének automatikus részévé válik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- a motoros képességeinek fejlődési szintje révén képes az összhang megteremtésére a cselekvéssorainak elemei között;
- relatív erejének birtokában képes a sportágspecifikus mozgástechnikák koordinált, készség szintű kivitelezésére;
- az alapvető mozgásainak koordinációjában megfelelő begyakorlottságot mutat, és képes a változó környezeti feltételekhez célszerűen illeszkedő végrehajtásra;
- a (meg)tanult erő-, gyorsaság-, állóképesség- és ügyességfejlesztő eljárásokat tanári irányítással tudatosan alkalmazza.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben, ezt tőlük is elvárja;
- a versengések és a versenyek közben közösségformáló, csapatkohéziót kialakító játékosként viselkedik.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- megoldást keres a különböző veszély- és baleseti források elkerülésére;
- tanári segítséggel, egyéni képességeihez mérten, tervezetten, rendezetten és rendszeresen fejleszti keringési, légzési és mozgatórendszerét;
- ismeri a tanult mozgásformák gerinc- és ízületvédelmi szempontból helyes végrehajtását;

- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- az életkorának és alkati paramétereinek megfelelően tervezett, rendezett és rendszeres, testmozgással összefüggő táplálkozási szokásokat alakít ki.

7-8. évfolyam

Témakör	Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	Órakeret	
		7. évfolyam 14+4 óra	8. évfolyam 14+4 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának önálló alkalmazása</p> <p>4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok ismertetés utáni pontos és rendszeres végrehajtása, alkalmazása</p> <p>5-6 gyakorlatból álló gimnasztikai gyakorlatok összeállítása, végrehajtása tanári kontrollal</p> <p>A bemelegítés és a harmonikus erőfejlesztés egészségmegőrző hatásának tudatosítása, alapelveinek elsajátítása</p> <p>Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása</p> <p>Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban</p> <p>Mozgékonyság, hajlékonyág fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszer- és egyszerű szergyakorlatokkal (zsámoly, pad, bordásfal)</p> <p>A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása, azok gyakorlása</p> <p>A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését, nyújtását szolgáló gyakorlatok önálló összeállítása, azok helyes végrehajtása</p> <p>Légzőgyakorlatok végrehajtása</p> <p>A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása, alkalmazása</p> <p>A különböző mozgatórendszeri sérülések megelőzését, rehabilitációját érintő elemi szintű alapelvek, eljárások megismerése</p> <p>Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös, majd önálló összeállítása, végrehajtása</p> <p>A nyugalomban lévő és bemelegített izomzat tulajdonságainak megismerése, a fáradt izmok lehetséges sérüléseinek (izomhúzódás, izomszakadás, izomgörcs, izomláz) ok-okozati tényezők szerinti beazonosítása</p>		

	<p>A terhelések után végzett nyújtó hatású gyakorlatok jelentőségének ismerete, azok összeállítása tanári segítséggel</p> <p>A mindennapi stressz fogalmi keretrendszerének ismeretében a pozitív megküzdési stratégiák tanári segítséggel történő alkalmazása</p> <p>Az egyszerűbb relaxációs technikák elsajátítása és alkalmazása</p> <p>Összetett gimnasztikai gyakorlatok, illetve egyszerűbb gimnasztikai gyakorlatok lépéskombinációkkal zenére</p>
Fogalmak	menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, relaxáció, stresszkezelés, szergyakorlatok
Helyi többlet 7-8. évfolyam	A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása, azok gyakorlása.
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat; – a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat; – a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.
A gyógytestnevelés órák keretében	a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók ismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4-8 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárul a biológiailag helyes testtartás kialakításához. Megismerik és alkalmazzák azokat a relaxációs gyakorlatokat, amelyek pozitívan hatnak elváltozásukra, betegségükre.

Témakör	Atlétikai jellegű feladatmegoldások	Órakeret	
		7. évfolyam 22+4 óra	8. évfolyam 24+5 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A futó-, dobó- és ugróiskolai gyakorlatok mozgáskészség-, mozgásképesség- és egészségfejlesztésben betöltött szerepének tudatosítása</p> <p>Futóiskolai gyakorlatok (taposó futás, ollózó futás, saroklendítés, térdemelés, keresztező futás), futófeladatok (repülő és fokozó futás) különböző irányokba és kombinációkban, variációkban, egyenes</p>		

	<p>vonalon, íveken és irányváltással</p> <p>Vágtafutások 60–100 m-en ismétléssel, mozgáskészség- és mozgásképeség-fejlesztéssel</p> <p>A tartós futás egészségmegőrző, ideális testtömeg elérését, megtartását elősegítő intenzitászónájának megismerése, ellenőrzése (pulzusmérés)</p> <p>Egyenletes futások tempótartással 8-12 percig, futások 100–400 m-es távolságon egyenletes és változó iramban</p> <p>Ugróiskola-gyakorlatok kis és közepes lendületből (indiánszökdelés, indiánszökdelés azonos lábról 2-4 lépésre, indiánszökdelés sasszéval előre és felugrásra törekedve, egy- és háromlépéses sorozatelugrások, szökdelések, ugrások sorozatban akadályokon és akadályok felett egy és páros lábon</p> <p>Dobógyakorlatok könnyített és nehezített szerekkel egy és két kézzel, rögzített helyzetből és lendületből társhoz, célra és távolságra</p> <p>Távolugrás közepes (6–10 lépés) és hosszabb (10–14 lépés) nekifutással, lépő technikával homokba, szivacsba, emelt elugró helyről és elugró gerendáról</p> <p>Magasugrás átlépő, hasmánt vagy flop technikával 5–9 lépés lendületszerzéssel</p> <p>Súlylökés 3–4 kg-os szerrel, egy kézzel helyből szemből és oldalról, oldalt beszökkenéssel vagy háttal becsúszással</p> <p>Kislabdahajítás 5–7 lépéses dobóritmussal, két-három keresztlépéssel célra és távolságra</p> <p>Az atlétika jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal</p> <p>Egyénileg választott három versenyszám eredményre történő végrehajtása</p> <p>Az atlétika sportágtörténetének, világcsúcsainak, kiemelkedő külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése</p>
Fogalmak	flop technika, olimpiai versenyszámok, világcsúcs, résztáv, pihenőidő; nyugalmi, munka- és terheléses pulzus; váltogatott iramú futás, ferde hajítás, függőleges és vízszintes vektor, támaszhelyzet, koordináció, kondíció
Helyi többlet 7-8. évfolyam	A tartós futás egészségmegőrző, ideális testtömeg elérését, megtartását elősegítő intenzitászónájának megismerése, ellenőrzése (pulzusmérés)
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja; – ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben; – tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag

	<p>helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.</p> <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – futótechnikája – összefüggő cselekvéssor részeként – eltérést mutat a vágta- és a tartós futás közben; – magabiztosan alkalmazza a távol- és magasugrás, valamint a kislabdahajítás és súlylökés – számára megfelelő – technikáit.
A gyógytestnevelés órák keretében	<p>atlétikai jellegű feladatokkal tovább fejleszhető a tanulók állóképessége. A differenciált, egyénre adaptáltan megvalósuló futó-, szökdelő- és ugrófeladatok elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését. A dobógyakorlatok differenciált alkalmazásával jól fejleszhető a tanulók törzsizomzata.</p>

Témakör	Torna jellegű feladatmegoldások	Órakeret	
		7. évfolyam 17+6 óra	8. évfolyam 19+5 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A torna jellegű mozgásformák egészségfejlesztő szerepének tudatosítása</p> <p>A torna jellegű feladatmegoldások statikus és dinamikus erőfejlesztő gyakorlatai főbb izomcsoportokat érintő hatásainak beazonosítása</p> <p>A téri tájékozódó képesség és egyensúlyérzék, valamint a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából fontos motorikus képességek (erő, ízületi mozgékonyaság, izomérzékelés) további fejlesztése</p> <p>A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése, a segítségadás elsajátítása</p> <p>Az önkontroll, az együttműködés és a segítségnyújtás fontosságának kialakítása</p> <p>A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtése</p> <p>Differenciált gyakorlás a testalkatnak, az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően</p> <p>(Csak lányok) Gimnasztikus – lépéseket, járásokat, testsúly-áthelyezéseket, szökkenéseket, ugrásokat, fordulatokat tartalmazó – gyakorlatok kivitelezése</p> <p>A tornagyakorlatok nemre jellemző összekötő elemeinek megismerése</p> <p>A rendelkezésre álló és a célnak megfelelő tornaszereken statikus testhelyzetek, támlázások, támaszcserék, lendületek, ellendülések, fellendülések, fel-, le- és átugrások végrehajtása</p> <p>(Választható anyagként) Alapvető ugrások elsajátítása minitrampolinon vagy gumiasztalon</p> <p>A torna jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó</p>		

	<p>gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal</p> <p>A női és férfitorna meghatározó külföldi és magyar személyiségeinek, olimpiikonjainak megismerése</p> <ul style="list-style-type: none"> - Talajon: <ul style="list-style-type: none"> • Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe; gurulóátfordulások sorozatban is • Fejállás különböző kiinduló helyzetekből, különböző lábtartásokkal • Fellendülés futólagos kézállásba, gurulás előre • Kézen átfordulás oldalra, mindkét irányba, megközelítőleg nyújtott testtel • Repülő gurulóátfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúk) • Csúsztatás nyújtott ülésből hason fekvésbe és vissza (lányok) • Vetődés mellső fekvőtámaszból nyújtott ülésbe (fiúk) • Összefüggő talajgyakorlat összekötő elemekkel - Ugrószekrényen: <ul style="list-style-type: none"> • Keresztbe állított ugrószekrényen guggoló átugrás • Hosszába állított ugrószekrényen felguggolás, leterpesztés • Gurulóátfordulás előre ugródeszkaról történő elrugaskodással - Gerendán: <ul style="list-style-type: none"> • Érintőjárás; hármás lépés fordulatokkal, szökdelésekkel is; mérlegállás; járás guggolásban; támaszhelyzetben át fel- és leugrás • Függőleges repülés különböző kiinduló helyzetekből • Önállóan összeállított összefüggő gyakorlatok - Gyűrűn: <ul style="list-style-type: none"> • (Fiúknak) Magas gyűrűn: alaplendület; zsugorlefüggés; lendület előre zsugorlefüggésbe; zsugorlefüggésből ereszkedés hátsó lefüggésbe; homorított leugrás hátra, lendületből • (Lányoknak) Érintő magas gyűrűn: lendületek előre-hátra; fellendülés lebegőfüggésbe; zsugorlefüggés; ereszkedés hátsó függésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás • Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötelen), vándormászás felfelé és lefelé; függeszkedési kísérletek felfelé; mászóversenyek
Fogalmak	futólagos kézállás, csúsztatás, vetődés, összekötő elemek, erőfejlesztés, izomcsoport
Helyi többlet 7-8. évfolyam	<p>Összefüggő talajgyakorlat összekötő elemekkel</p> <p>Alapvető ugrások elsajátítása gumiasztalon.</p>
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat; - a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós

	<p>gyakorlatokat;</p> <ul style="list-style-type: none"> – a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet; – a torna, a ritmikus gimnasztika, tánc és aerobik jellegű mozgásformákon keresztül tanári irányítás mellett fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – segítségével képes egy-egy általa kiválasztott tornaelem bemutatására és a tanult elemekből önállóan alkotott gyakorlatsor kivitelezésére.
A gyógytestnevelés órák keretében	a torna jellegű gyakorlatok, a kontraindikált gyakorlatok kivételével, elősegítik a törzsizomzat fejlesztését, a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását.

Témakör	Sportjátékok	Órakeret	
		7. évfolyam 27+4 óra	8. évfolyam 27+4 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Két választott sportjáték alapvető sportágspecifikus technikai és alaptaktikai elemeinek, szabályainak készségszintű elsajátítása, alkalmazása</p> <p>A folyamatos csapatjáték kialakítása az adott sportág versenyszabályai mellett</p> <p>A sportjátékok különböző döntési helyzeteiben a csapat érdekeinek figyelembevételével a legmegfelelőbb megoldások kiválasztására, együttműködésre való törekvés</p> <p>1-1 elleni játéksituációkban a labdatartás, labdafedezés célszerű és tudatos alkalmazása</p> <p>Emberelőnyös (2-1, 3-1, 3-2, 4-2, 4-3) és létszámazonos (2-2, 3-3, 4-4) kisjátékokban a szélességi és mélységi labda nélküli támadó mozgások, védőtől való elszakadás módjainak gyakorlása</p> <p>Kisjátékokban védőként a támadó és a célfelület helyzetéhez igazodó helyezkedés tudatos alkalmazása</p> <p>Játéktevékenységekben az egyéni és csapatvédekezés alapvető formáinak (emberfogás és területvédekezés) tudatos alkalmazása, gyakorlása</p> <p>A sportjátékok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal</p> <p>Két választott sportjáték történetének, meghatározó külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kézilabda 		

	<ul style="list-style-type: none"> ● A labda nélküli technikai elemek – mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, indulások-megállások, ütközések, cselezések irányváltással és lefordulással, felugrások-leérkezések – alkalmazása a folyamatos játéktevékenységek során ● Beugrásos és felugrásos kapura dobások előzetes lendületszerzésből ● Az egy és két kézzel történő labdaátadások pontosságának, távolságának növelése helyben és mozgásból, alkalmazásuk gyors indulásokban és lerohanásokban ● A figyelem megosztását igénylő összetett labdás koordinációs gyakorlatok egy és több labdával (pl. háromszög, négyszög, „y” koordinációs alakzatokban) ● Labdavezetés irány- és iramváltásokkal, indulócselek összekapcsolása kapura dobásokkal ● Kapura dobások bedőlésből, bevetődésből, ejtésből, majd különböző lendületszerzési módot követő felugrásból, beugrásból, félaktív, majd aktív védőjátékos ellen ● Alapvető szabályok készségszintű elsajátítása, alkalmazása játéktevékenységben ● Területvédekezés (6-0, 5-1) alkalmazása játékban ● A kapus alaptechnikák alkalmazása játékhelyzetekben <p>– Kosárlabda</p> <ul style="list-style-type: none"> ● A labda nélküli technikai elemek – mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, a védőtől való elszakadás iram- és irányváltásokkal, lefordulások, felugrások egy és két lábról, leérkezések – készségszintű alkalmazása a folyamatos játéktevékenységben ● A mély és magas labdavezetés egyszerű formában, majd ütemtartással, a rövid- és hosszúindulás, az együtemű megállás folyamatos labdavezetésből, a kétütemű megállás egy és két labdaleütésből, a sarkazás, a labdavezetés közben történő egyszerűbb irányváltoztatási módok célszerű és hatékony alkalmazása a mérkőzésjátékokban ● Labdaátadások különböző módjainak a játékhelyzethez igazított eredményes végrehajtása ● 1-1 elleni játék gyakorlása labdaszerzést követően, indulási joggal rendelkező, majd indulási joggal nem rendelkező támadó esetében (adogatóval) ● Emberelőnyös és létszámazonos helyzetekben gyorsindulások, lerohanások kosárra dobással befejezve ● Létszámazonos mérkőzésjátékok változatos, tanulói kreativitáson alapuló szabálymódosításokkal ● Egy- és kétütemű megállásból tempódobás gyakorlása, alkalmazása
--	---

	<p>játékban</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Fektetett dobás gyakorlása félaktív vagy aktív védő játékos jelenlétében ● Alapvető szabályok készségszintű elsajátítása, alkalmazása játéktevékenységben <p>– Röplabda</p> <ul style="list-style-type: none"> ● A felső egyenes nyitás alaptechnikájának elsajátítása, gyakorlása célfelületre ● Távolról érkező labda megjátszása társnak (nyitásfogadás, ellenfél térfeléről érkező labda) alkar- és kosárérintéssel ● A kosárérintés, az alkarérintés, az alsó egyenes nyitás gyakorlása célfelület beiktatásával, készségszintű alkalmazása különböző játékhelyzetekben ● Kisjátékokban (2-2, 3-3, 4-4) a nyitásfogadás, feladás elsajátításával törekvés a három érintéssel történő labdamegjátszásra ● Helyezkedési módok automatikus felismerése a különböző csapatlétszámú játékokban. A 6-6 elleni játék alapfelállításának ismerete ● Forgásszabály önálló és tudatos alkalmazása <p>– Labdarúgás</p> <ul style="list-style-type: none"> ● A labda nélküli technikai elemek – mint a mély súlyponti helyzetben történő elindulások, megállások, irányváltoztatások, támadó és védő alapmozgások ismerete – alkalmazása a játék folyamatában ● Labdavezetések, -átadások és -átvételek megfelelő módjainak (lábfej különböző részeivel, talppal, combbal, mellkassal, fejjel) alkalmazása a játékhelyzethez igazodva ● Alakzattartással, alakzatbontással- és építéssel történő labdás koordinációs passzgyakorlatok ● Kényszerítő átadások gyakorlása 2-0-ás, majd 2-1-es taktikai helyzetben ● 3-2, 4-2 és 4-3 elleni emberelőnyös kisjátékokban a támadó játékosok együttműködésének, a védő játékosok összehangolt helyezkedésének gyakorlása ● Rúgások gyakorlása célba belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával ● Létszámazonos kisjátékok és mérkőzésjátékok változatos szabályokkal ● A területvédekezés alkalmazása a játékban ● Egy- és kétudvaros emberelőnyös kisjátékokban az üres passzsávok hatékony megjátszása időkényszer alatt, a védekező játékos mozgásirányának gyakorlása
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> ● A kapus alaphelyzet kialakítása, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás gyakorlása állított, lepattintott labdával <p>– Floorball</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Labda nélküli technikai elemek – mint az alapállás, a támadó és védő alapmozgások, a helyes ütőfogás, ütővel való haladás, indulások-megállások, cselezések irányváltoztatással – alkalmazása a játék folyamatában ● Labdavezetések, átadások, átvételek megfelelő módjainak alkalmazása a játékhelyzethez igazodva ● Labdaátadások társnak palánk segítségével ● Labdatartást fejlesztő játékok ● Kapura lövések labdavezetésből ● Szabad ütések, büntető ütések gyakorlása ● Kapus alaphelyzet kialakítása, kapura lőtt labdák védeése ● Csereszituációk gyakorlása ● 2-2, 3-2, 3-3 elleni kisjátékok a támadó játékosok együttműködése és a védőjátékosok összehangolt helyezkedésének gyakorlása ● Létszámazonos kisjátékok a módosított szabályok szerint
Fogalmak	<p>védőtávolság, félaktív védő, aktív védő, felső egyenes nyitás, feladás, sáncolás, egyenes leütés, gyorsindítás, lerohanás, bedőlés, bevetődés, hármas nyolcas, tempódobás, átadócsel, rúgócsel, alakzatabontásos és építéssel passzgyakorlat, területnyitás, pontrúgás, beugrásos és felugrásos kapura lövés, dugattyúmozgás, kosárlabda – indulási jog, megelőző szerelés, floorball – szabadütés, büntetőütés, védekezés, csere</p>
Helyi többlet 7-8. évfolyam	<p>Röplabda</p> <p>Kisjátékokban (2-2, 3-3, 4-4) a nyitásfogadás, feladás elsajátításával törekvés a három érintéssel történő labdamegjátszásra</p>
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja; – egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket; – a testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat; – a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól

	koordináltan végzi a választott sportjátékokat.
A gyógytestnevelés órák keretében	a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek a sportjátékok adaptált formáival. A megismert sportjátékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását. A gyógytestnevelés-óra keretében a sportjátékok rekreációs lehetőségként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

Témakör	Testnevelési és népi játékok	Órakeret	
		7. évfolyam 13+3 óra	8. évfolyam 13+3 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A testnevelési játékok baleset-megelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása</p> <p>A manipulatív mozgásformákkal nehezített, figyelemmegosztást igénylő egyszerű fogó- és futójátékokban (pl. labdavezetési fogók) a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, az üres területek felismerése, a játéktér határainak érzékelése</p> <p>A játékhelyzethez igazodó legmegfelelőbb együttműködési lehetőségek kiválasztására épülő testnevelési játékok gyakorlása (pl. 3 csapat egymás ellen, joker játékosok az oldalvonalon)</p> <p>A tanulók fokozott kreativitására, együttműködésre épülő, összetett kimentési módokat megvalósító fogójátékok gyakorlása</p> <p>Labdás manipulatív mozgásformákkal (pl. labdavezetés) megvalósuló, dinamikus és statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltatások, az elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása</p> <p>A támadó és védő szerepek alkalmazását elősegítő páros és csoportos versengések</p> <p>A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére törekedve, időkénszer bekapcsolásával 1-1 elleni játékhelyzetek kialakítására épülő testnevelési játékok gyakorlása</p> <p>Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő, a sportjátékok speciális mozgástartalmaira épülő dobások, rúgások, ütések változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználva, fokozatosan nehezedő gyakorlási feltételek mellett egyéni és csapatszintű célzó játékokban</p> <p>Az egyszerű és választásos reakcióidőt fejlesztő páros és csoportos</p>		

	<p>manipulatív mozgásformákkal kombinált versengések alkalmazása</p> <p>Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)</p> <p>A logikai, algoritmikus és egyéb problémamegoldó gondolkodást igénylő, egyre összetettebb mozgásos játékok gyakorlása (pl. amőba váltóversenyben, táblajátékok mozgásos változatban)</p> <p>Célfelületre törekvő emberfölényes és létszámaazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek készségszintű elsajátítása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal</p> <p>Célfelületre törekvő emberfölényes és létszámaazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek készségszintű elsajátítása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai, a célfelület védelme)</p> <p>A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal</p> <p>Néptánc – szabadon választható</p> <p>A tiszai dialektus verbunkjainak, valamint legényes forgós és forgatós táncok mozgáselemeinek, kulturális értékeinek megismerése</p> <p>A páros, forgatós táncokkal a nemi szerepekre vonatkozó ismeretek interiorizálása, a körtáncok által a közösséghez való tartozás élményének erősítése</p> <p>A kreativitás fejlesztése az elsajátított táncos mozgásmotívumok improvizatív összekapcsolásával</p>
Fogalmak	<p>döntéshelyzet, játékstratégia, szabálykövető magatartás, fair play, célfelülethez igazított emberfogás, üres területre helyezkedés</p>
Helyi többlet 7-8. évfolyam	<p>Néptánc (tiszai dialektus)</p> <p>Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)</p>
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja; – a testnevelési és sportjáték közben a célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat; – egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;

	– a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.
A gyógytestnevelés órák keretében	a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek azokkal a testnevelési és népi játékokkal, amelyeket elváltozásuktól, illetve betegségtől függetlenül végezhetnek. A megismert testnevelési és népi játékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását, a testedzéssel kapcsolatos pozitív attitűd kialakítását.

Témakör	Önvédelmi és küzdősportok	Órakeret	
		7. évfolyam 40 óra	8. évfolyam - óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása</p> <p>A küzdőfeladatokban az életkornak megfelelő asszertivitás kialakítása a társak iránti tisztelet és tolerancia megtartása mellett. Siker és kudarc feldolgozása megfelelő önkontrollt tanúsítva</p> <p>Az állásban és egyéb kiindulóhelyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéklet, az erőt fejlesztő, társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása</p> <p>A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéklet fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával</p> <p>A jogszerű önvédelem fogalmi keretrendszerének, lehetőségeinek, jogi szabályozásának elsajátítása</p> <p>A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok rendszeres képességfejlesztő célú alkalmazása</p> <p>Tervszerű gondolkodást, problémamegoldó készséget fejlesztő összetett játékok, különböző küzdőtechnikák alkalmazásával, húzások, tolások, billentések, egyensúlyi helyzet megbontása és visszaszerzése</p> <p>Az eséstechnikák vezető műveleteinek, baleset-megelőzést szolgáló legfontosabb technikai mozzanatainak átisméltése, elméleti tudatosítása</p> <p>Az előre, hátra és oldalra történő eséstechnikák készségszintű elsajátítása</p> <p>Oldalra esés, terpeszállásból indított eséstechnikák gyakorlása egyénileg,</p>		

	<p>társakkal</p> <p>Dzsúdógurulás alapternikájának megismerése, végrehajtása harántterpeszállásból mindkét irányba, előre és hátra</p> <p>A küzdősportok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal</p> <p>A tradicionális magyar küzdősportok (birkózás, karate, ökölvívás, dzsúdó) történetének, meghatározó hazai személyiségeinek, olimpiikonjainak megismerése, a sportágak szabályrendszerének átisméltése</p> <p>– Birkózás</p> <ul style="list-style-type: none"> • A gerincoszlop mozgékonyágát, a nyakizmok erejét növelő, birkózásra előkészítő speciális hídgyakorlatok készségeztű végrehajtása • Hanyatt fekvésből felhidalás kéz segítségével, majd anélkül • Hídban forgás • Hídba vetődés fejtámaszból • Birkózó alapfogásban társ egyensúlyának kibillentése húzások, tolások kombinált alkalmazásával • Páros földharcjátékok (pl. hátára, hasára fordítás, eszközszerzés, mögé kerülés birkózás térdelésben) eszközzel vagy anélkül • Állásban végrehajtható megfogások és szabadulások alapternikájának jártasságsztű elsajátítása a páros gyakorlatokban <ul style="list-style-type: none"> ○ Mögé kerülés karberántással: támadó és védekező technika ○ Mögé kerülés: könyökelütéssel, kibújással • Parter helyzetből induló birkózótechnikák megismerése, gyakorlása a páros küzdelmekben <ul style="list-style-type: none"> ○ Karfelszedés könyökhajlatnál és átfordítás ○ Túlsó karbehúzás <p>– Karate</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az alapvető karateállások és testtartások elnevezésének ismeretében azok önálló bemutatása • Az alapvető karateütések technikájának készségeztű elsajátítása helyváltoztatás nélkül (egyenes ütés helyben, egyenes ütés az elöl lévő láb oldalán, egyenes ütés a hátul lévő láb oldalán), gyakorlása helyváltoztatás közben • Rúgások alapternikájának önálló végrehajtása, készségeztű elsajátítása helyben • Oldalra rúgás technikája • Oldalra csapás technikája • Rúgás- és ütéseombinációk végrehajtása helyváltoztatás közben • A test különböző magasságaiban (fej, törzs, öv alatt) végrehajtott támadások elleni védekező technikák ellentámadásokkal • Az egy- és háromlépéses alapküzdelem mozgásanyagának
--	---

	<p>megismerése, gyakorlása</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Az ötlépéses alapküzdelem mozgásanyagának jártasságszintű végrehajtása ● Szabad küzdelmet előkészítő játékos gyakorlatok ● A Heian 1 (vagy annak megfelelő) kata összefüggő gyakorlatanyagának végrehajtása, önálló bemutatása ● Egyenes, köríves és kalapácsütés, csapás ökölháttal, valamint az egyenes és köríves rúgás, oldalra rúgás védési technikáinak elsajátítása ● A védő technikákhoz tartozó stabil állás alkalmazása. A tanult védő technikák kivitelezése helyben és mozgásban, ellentámadással ● Kötött formagyakorlat bemutatása (kata) a tanult technikák kivitelezésével, a sportágra jellemző mozgásdinamikával, számolásra és számolás nélkül, önállóan <p>– Dzsúdó</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Az előre, hátra és oldalra történő társas eséstechnikák gyakorlása (pl.: társ által övvel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással) ● Földharcjátékok leszorítástechnikák végrehajtására törekedve ● Nagy külső horogdobás végrehajtása ● Nagy belső horogdobás végrehajtása
Fogalmak	<p>Jogszerű önvédelem, egyensúlyi helyzet kibillentése, fair play, oldalsó csúsztatott esés. Földharc, társ felemelése, partner helyzet, egyenes ütés, köríves ütés, kalapácsütés, egyenes rúgás, köríves rúgás, nagy külső horogdobás (osoto gari), nagy belső horogdobás (emelő védelem (age uke)), alkar védelem kifelé és befelé (soto ude uke és uchi ude uke), alsó söprő védelem (gedan barai), ellentámadás hátul levő kézzel (gjaku tsuki), kumite, kata.</p>
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a küzdő jellegű feladatokban életkorának megfelelő asszertivitást mutatva tudatosan és célszerűen alkalmazza a támadó és védő szerepeknek megfelelő technikai és taktikai elemeket; – a tanári irányítást követve, a mozgás sebességét növelve hajt végre önvédelmi fogásokat, ütéseket, rúgásokat, védekeket és ellentámadásokat.
A gyógytestnevelés órák keretében	<p>a tanuló megismeri az önvédelmi és küzdősportok azon technikai gyakorlatait, amelyek az egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavalltak és alkalmazásukkal növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer</p>

	izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző technikai gyakorlatok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.
--	---

Témakör	Alternatív környezetben űzhető mozgásformák	Órakeret	
		7. évfolyam 3+13 óra	8. évfolyam 3+13 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A szabad levegőn végzett mozgásformák egészségfejlesztő hatásának szerepének tudatosítása</p> <p>Az időjárás, az öltözködés, a sporttáplálkozás és a sporttevékenység összefüggéseinek megértése</p> <p>Az egészségmegőrző mozgásformák kategóriáinak intenzitás szerinti beazonosítása, szerepének megismerése az egészségtudatos életvezetésben</p> <p>A szabadban végezhető sportágak ismeretének további bővítése (futás, görkorcsolya, túrázás, tájfutás erdőben, streetball, strandkézilabda, strandröplabda, nordic walking, lovaglás, falmászás, asztalitenisz, tollaslabda, jóga, kerékpározás).</p> <p>Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, készségszintű elsajátítása (sielés, korcsolyázás, jégkorong, kajakozás, túrakenuzás).</p> <p>Térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések ismerete, alkalmazása</p> <p>Erdei tornapályák, szabadtéri kondipark gépeinek tudatos használata</p> <p>Szabadtéri akadálypályák leküzdése</p> <p>A környezet- és természetvédelmi szabályok betartása és betartatása, a környezettudatos gondolkodás tudatosítása</p> <p>Az alternatív környezetben űzhető sportok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal</p> <p>Egy tradicionális, természetben űzhető sportág történetének, meghatározó magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése</p>		
Fogalmak	strandkézilabda, strandröplabda, tájoló, égtájak, folyadékpótlás, napsugárzás, egészség		
Helyi többlet 7-8. évfolyam	<p>Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, készségszintű elsajátítása (sielés, korcsolyázás, jégkorong)</p> <p>Térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a</p>		

	turistajelzések ismerete, alkalmazása
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben; – a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.
A gyógytestnevelés órák keretében	<p>a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.</p> <p>A gyógytestnevelés-óra keretében a szabadtéri mozgásformák, sportjátékok, valamint a természetben űzhető mozgásformák a rekreáció lehetőségeként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.</p>

Témakör	Úszás	Órakeret	
		7. évfolyam - óra	8. évfolyam 36 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A különböző uszodai tevékenységek szervezetre gyakorolt pozitív hatásainak és egészségtani kockázatainak megismerése.</p> <p>Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások automatizálása</p> <p>A balesetek megelőzésére tett intézkedések megismerése</p> <p>A víz szeretete mellett annak veszélyeinek megismerése</p> <p>Alapvető vízből mentési, életmentési ismeretek elsajátítása</p> <p>Az úszásnál érvényesülő hidrosztatikai és hidrodinamikai törvényszerűségekről alapvető ismeretek szerzése</p> <p>A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotoniatűrés továbbfejlesztése</p>		

	<p>A közösségi szellem fejlesztése</p> <p>A vízben végezhető játékok tanulása, az úszások megszerettetése</p> <p>A korábban tanult úszásnem(ek) folyamatos gyakorlása, technikájának javítása</p> <p>(Amennyiben 1–6. osztályban tanult úszni.) Választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása</p> <p>A vízilabdázás és egyéb vízben űzhető sportok megismerése</p> <p>Aerob állóképesség fejlesztése az úszás ritmusának alakításával</p> <p>Anaerob állóképesség fejlesztése rövid távok többszöri, erőteljes leúszásával</p> <p>Segédeszközök felhasználásával, folyamatos hibajavítással, felzárkóztatással a tanulási folyamat hatékonyságának növelése</p> <p>Differenciált gyakorlás az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően</p> <p>Az úszás specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal</p> <p>Az úszás és a vízilabda sportágtörténetének, jelentős külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése</p>
Fogalmak	aerob és anaerob állóképesség, vízilabda, vízből mentés, hidrosztatika, hidrodinamika
Tanulási eredmények	<p><i>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet; – a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat. <p><i>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készségszinten úszik; – rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat; – tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi életének részévé válik.
A gyógytestnevelés órák keretében	a különböző úszásnemek technikajavító gyakorlatai, valamint az egyéb vízben végzett gyakorlatok alkalmazásával, a tanuló elváltozásainak figyelembevételével valósul meg a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése.

Történelem 5-8. évfolyam

Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

5-8. évfolyam: általános tantervű tanulócsoportok osztálykeretek között

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	2	68	54	14
6.	2	68	54	14
7.	2	68	54	14
8.	2	68	54	14

A helyi tanterv alapját képező kerettanterv: Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára – Történelem

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Timkóné Szabó Eszter

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: Mészáros Csaba igazgató

5. A helyi tantárgyi tanterv áttekintése

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Személyes történelem	7	-1	6
Fejezetek az ókor történetéből	13	+4	17
A kereszténység	5	-1 +2	6
A középkor világai	13	-2 +2	13
Képek és portrék az Árpád-kor történetéből	20	+6	26
Évfolyam összesen	58	-4 +14	68

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Képek és portrék a középkori magyar állam virágkorából	10	-2 +2	10
Új látóhatárok	11	4	15
Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből	14	-2 +2	14
Élet a kora újkori Magyarországon	6	-1 +1	6
Forradalmak kora	5	-	5
A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora	15	-2 +5	18
Évfolyam összesen	61	-7 +14	68

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A modern kor születése	5	-	5
A dualizmus kora: felzárkózás Európához	7	3	10
Az első világháború és következményei	11	3	14
Totális diktatúrák	5	-	5
A Horthy-korszak	9	-2 +2	9
A második világháború	10	-2 +2	10
A megosztott világ	5	-2 +2	5
Magyarország szovjetizálása	10	-2 +2	10
Évfolyam összesen	62	-8 +14	68

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A forradalomtól az ezredfordulóig	20	-2 +5	23
Együttélés a Kárpát-medencében	8	-2 +2	8
Népesedés és társadalom	5	-	5
A demokratikus állam	7	-2 +2	7

Régiók története	14	-2 +2	14
Mérlegen a magyar történelem	8	3	11
Évfolyam összesen	62	-14 +14	68

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

6. A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	14
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Személyes történelem		
Fejezetek az ókor történetéből	Projekt munka az ókori civilizációk kulturális örökségéről. Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	4
A kereszténység	Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	2
A középkor világi	Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	2
Képek és portrék az Árpád-kor történetéből	Információk gyűjtése és megbeszélése az Árpád-kor uralkodóiról, szentjeiről. Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	6
Összesen:		14

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	14
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Képek és portrék a középkori magyar állam virágkorából	Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	2
Új látóhatárok	Információk gyűjtése a magyar reformáció néhány képviselőjéről Református iskolák és oktatás Magyarországon Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	4
Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből	Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	2
Élet a kora újkori Magyarországon	Számonkérés.	1
Forradalmak kora		
A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora	Történelmi portré Kossuth	5

	Lajosról, kiemelve Sátoraljaújhelyhez való kötődését. Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	
Összesen:		14

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	14
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A modern kor születése		-
A dualizmus kora: felzárkózás Európához	Képgyűjtemény (tabló) összeállítása a millenniumi Budapestről internetes források alapján. Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	3
Az első világháború és következményei	Trianon a gyermek szemével – kortárs visszaemlékezések felkutatása és megbeszélése. Sátoraljaújhely és a „nagy háború”, a sátoraljaújhelyi Magyar Kálvária története. Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	3
Totális diktatúrák		-
A Horthy-korszak	Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	2
A második világháború	Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	2
A megosztott világ	Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	2
Magyarország szovjetizálása	Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	2
Összesen:		14

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	14
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A forradalomtól az ezredfordulóig	Családi emlékek bemutatása, visszaemlékezések gyűjtése, interjú készítése tanári útmutatás alapján a Kádár-rendszerről és a	5

	rendszerváltoztatás időszakából. Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	
Együttélés a Kárpát-medencében	Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	2
Népesedés és társadalom		
A demokratikus állam	Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	2
Régiók története	Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	2
Mérlegen a magyar történelem	Kiselőadások, bemutatók készítése magyar tudósokról, feltalálókról, találmányokról, olimpikonokról, művészekről.	3
	Összesen:	14

3. Tantárgyi bevezető

Célok és feladatok:

A református iskolában folyó történelemoktatás során nem csupán ismereteket kívánunk nyújtani, hanem hitre nevelést is. Olyan irányt kívánunk mutatni, amely a tanulók későbbi életében egy biztos utat, szilárd jellemet eredményez, akik kellő alázattal és hittel, szilárd akarattal néznek szembe az életben a gondokkal. Keresztyén értékek közvetítésével, történelmi példákon át segítjük elő, hogy diákjaink felismerjék a gazdasági, társadalmi és politikai folyamatok törvényszerűségeit, s ezt a tudást felnőve képesek legyenek saját életükben is kamatoztatni. Kialakítjuk a problémafelismerő, az együttműködési és a döntési képességeket, elősegítve, hogy tudásukkal, magatartásukkal becsületes magyar állampolgárokká váljanak, Istenhez és hazájukhoz hű emberek legyenek, és tudják mindezt az európai közösségben elhelyezni.

A történelemtanítás és -tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a történettudomány, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tényekkel, szereplőkkel, eseményekkel, történetekkel és folyamatokkal, valamint tudatosodjon benne nemzeti hovatartozása. Ismerkedjen meg a kulturális kódrendszer legalapvetőbb elemeivel, amelyek lehetővé teszik, hogy azonosuljon kultúránk alapértékeivel. A történelem tantárgy tantervének középpontjában a magyar nemzet és Magyarország története áll.

A tantervi szabályozás irányítóelve, hogy a magyar történelmet általában kontinuitásában, az európai, illetve egyetemes történelmet szigetszerűen tárgyalja. A kerettanterv több általános európai jelenséget is konkrét magyar példákon keresztül mutat be. Ennek révén a tanuló a magyar történelmi jelenségeket elsősorban nem általános modellek alapján, hanem a konkrét történelmi helyzet jellegzetességeit figyelembe véve tanulmányozhatja. Ez a megközelítés hozzásegíti a tanulót, hogy megértse és méltányolja a magyarság, a magyar nemzet, illetve Magyarország sajátos helyzetéből adódó jelenségeket és folyamatokat, így alakulhat ki benne a tényeken alapuló reális és pozitív nemzettudat, és ezáltal erősödhet benne a hazaszeretet érzése.

A történelem tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanuló a történelemtanulás során különféle jellegű tudástartalmakkal és különböző típusú feladatokkal találkozik, amelyek megtanulásához, illetve elvégzéséhez különféle módszereket kell választania. A történelmi információk keresése és feldolgozása, a forráskritika, a következtetések levonása és egyéb gondolkodási műveletek közvetítő hatásuk révén általában fejlesztik a tanulási kompetenciákat. A történelmi értelmező kulcsfogalmak megértésén és állandó használatán keresztül a tanuló fejleszti a lényeges és kevésbé lényeges elemek megkülönböztetésének és rendszerezésének a tanulás során elengedhetetlenül fontos képességét.

A tanuló a történelemtanulás során megtapasztalja, hogy a történelemtudása az iskolán kívül, más élethelyzetekben, illetve a jelen társadalmi, gazdasági és politikai jelenségeinek megértéséhez és megítéléséhez is segítséget nyújt. Ez a tapasztalat – az iskolai történelemtanulás élményszerűsége mellett – erős ösztönzést adhat az élethosszig tartó tanulásra vagy legalábbis a történelmi és társadalmi kérdések iránti érdeklődésre.

Kommunikációs kompetenciák: A történelmi források feldolgozása a szövegértés fejlesztésének egyik hatékony módja. A tanuló a felmerülő történelmi problémákról beszélgetéseket folytat, érveket gyűjt, azokat írásban és szóban összefoglalja, digitális kommunikációs eszközök segítségével mutatja be. A különböző típusú, más-más korokból és eltérő társadalmi közegekből származó források feldolgozása pedig nagyban segíti a különféle kommunikációs környezetek (kontextusok) közötti magabiztos eligazodást.

Digitális kompetenciák: A történelem tanulása során a digitális eszközök etikus, felelősségteljes használatával a tanuló információkezelési és -feldolgozási készségei fejlődnek, ami elősegíti elemző és mérlegelő gondolkodása kialakulását és elmélyítését is, aminek része a megszerzett információk ellenőrzése, hitelességének vizsgálata. A történelmi forrásokot tartalmazó internetes portálok, hang- és filmarchívumok és adatbázisok megismerése és használata, az itt talált források feldolgozása elengedhetetlen feltétele a korszerű történelemtanulásnak. A digitális

információfeldolgozás, illetve a digitális kommunikáció fejlesztésének nagy szerepe van a közéleti tájékozódási készségek kialakításában, így a felelős és aktív állampolgárrá nevelésben.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló az információk, illetve a források feldolgozása során problémákat azonosít, magyarázatokat fogalmaz meg, kiemeli a lényegét, következtetéseket von le. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejlődik az elemző, problémamegoldó gondolkodása. Mindezek együttesen segítik a differenciált történelmi gondolkodás kialakulását, melynek következtében a tanuló képessé válik események, folyamatok és jelenségek különböző szempontú megközelítésére, valamint bizonyos történések okainak és következményeinek több szempontú feltárására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a különböző történelmi korok mindennapi életének vizsgálatával, az életmód változatos formáinak, valamint történelmi életutaknak és cselekedeteknek a megismerésével viszonyítási pontokat találhat, illetve követhető modelleket adaptálhat saját életútjának tervezéséhez és szervezéséhez. A tanulóban tudatosul, hogy nehéz élethelyzetekben is kialakíthatók cselekvési tervek, lehetőségek. Értékeli a válságos történelmi helyzetekben megnyilvánuló bátorság, kitartás, önfeláldozás, segítségnyújtás és szolidaritás követésre méltó példáit. A tanuló arra törekszik, hogy az emberi cselekedeteket, életutakat, élethelyzeteket, társadalmi folyamatokat és jelenségeket árnyaltan értelmezze. A társadalmakra, közösségekre jellemző magatartási és kommunikációs szabályok felismerése a tanuló alkalmazkodóképességét fejleszti.

A kreativitás a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A történelem tanulása során a tanuló megismeri az emberiség, a magyarság kulturális örökségének fő elemeit. Értékeli a kiemelkedő emberi alkotásokat és értelmezi azok technológiai, tudományos és művészeti szerepét. Az egyes történelmi korszakok áttekintése során felismeri az értékteremtő alkotások jelentőségét, és elemző gondolkodással feltárja azoknak az életmódra, a mindennapokra gyakorolt hatását.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló megismeri és értékeli az alkotó emberi tevékenységek változatos formáit. Értelmezi és elismeri a tudósok, kutatók és művészek teljesítményét. Büszke a magyar tudósok, művészek, sportolók és más értékteremtő, alkotó emberek kiemelkedő eredményeire, teljesítményeire. Az életmódtörténeti témakörök feldolgozása révén a tanuló felismeri, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja; belátja, hogy a munka sokszor küzdelmekkel jár, ugyanakkor személyiségépítő, társadalmi összetartozást is erősítő tevékenység. A történelmi korszakok jellegzetes, egyedi vagy kiemelkedő példái kiindulópontként szolgálnak a saját életút tervezésekor, akár a pályaválasztás során is.

Az általános iskolai történelemtanítás és –tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a magyar és egyetemes történelem legalapvetőbb történeteivel, tényeivel, jelenségeivel, eseményeivel és szereplőivel. A magyar történelem eseményeiről és hőseiről kialakított kép, a büszkeségre okot adó történelmi cselekedetek, eredmények és emberi teljesítmények megismerése megalapozza a hazaszeretet érzését.

A tantárgy tanulása során bővülő ismeretei és a különböző tevékenységek által alakuljanak ki a tanulóban a történelemtanításról és társadalmi kérdésekről való tájékozódás és gondolkodás legalapvetőbb kompetenciái, amelyek segítik, hogy megértse a múlt és jelen társadalmi, politikai, gazdasági és kulturális jelenségeit. Az általános iskolai történelemtanulás megalapozza a tanulóban az aktív állampolgári létezéshez szükséges kompetenciákat.

Az általános iskolai történelemtanításnak egyszerre célja és feltétele a tanuló kíváncsiságának és tudásvágyának felkeltése és ébren tartása a történelem, illetve a közéleti kérdések iránt. Az egyes témák, tanítási módszerek és tanulói tevékenységek kiválasztása során mindig szem előtt kell tartani a tanulás élményszerűségének követelményét. A tanuló képzeletét, fantáziáját és érzelmeit megragadó témák, történetek és tevékenységek révén válhat eredményessé a történelem tanulása. A különböző korok életmódját tárgyaló témakörök és a történelmi portrék jó alkalmat adnak a szemléletes és élményszerű megjelenítésre (pl. képek, filmek, modellek, zenék, hangdokumentumok), a tanuló életéhez, érdeklődéséhez köthető témák tárgyalására, valamint érdekes, megrázó vagy éppen tréfás, de mindenképpen elgondolkodtató történetek elbeszélésére, illetve megjelenítésére.

A történelemtanulás ugyan az ötödik évfolyamon kezdődik, de iskolai előzményekre is támaszkodik; az 1–4. évfolyamon elsajátított kompetenciákra éppúgy, mint az alsó tagozat történelmi tárgyú olvasmányaira, illetve a tanulóknak a nemzeti ünnepek iskolai megünneplése és az emléknapiak nyomán keletkező tudására.

A kerettanterv évenként 5–8 *témakör* feldolgozását írja elő. Az egyes témakörök 2–7 témát tartalmaznak, ami tanévenként összesen 18–20 témát jelent.

Miközben az éves időkeret a korábbi tantervekhez képest nem változott, a minimálisan kötelező témák, fogalmak és egyéb adatok/lexikai egységek száma a korábbiaknál kevesebb lett. A meghatározott tananyagrészek feldolgozása átlagos esetekben a javasolt idő mintegy 80 %-át veszi igénybe. Mindez időt és alkalmat ad a tevékenység alapú tanulásra, az ismeretek alkalmazására, a tanulási eredményekben megfogalmazott kompetenciák fejlesztésére a tanár által leghatékonyabbnak tartott (pl. egyéni, kooperatív) tanulási technikák alkalmazására. Továbbá ez által lehetőség nyílik a helyi tantervben megfogalmazott helytörténelmi vagy egyéb témák beemelésére, speciális foglalkozások szervezésére (pl. múzeumi, könyvtári órák, közös filmnézés), illetve tantárgyközi projektek megvalósítására.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

5–6. évfolyam

Az általános iskola 5–6. évfolyamán a történelemtanítás bevezeti a tanulót a történelmi múlt megismerésébe. A tantárgy iránti érdeklődés felkeltése, a pozitív hozzáállás megteremtése és a legfontosabb ismeretek elsajátítása mellett ekkor kezdődik a történelemtanuláshoz szükséges alapvető tanulásmódszertani jártasságok, készségek kialakítása. A tanuló egyfelől megismerkedik az ókor, középkor, kora újkor és az újkor történelmének néhány jellemző vonásával, jelenségével, a magyar történelem legfontosabb fordulópontjaival, hőseivel és szereplőivel a 19. század közepéig. Elsajátítja, és alkalmazni kezdi a kulcsfogalmakat, gyakorolja a változatos tevékenységformákat – információszerezés és -feldolgozás; tájékozódás időben és térben; történetek megértése, elbeszélése, megvitatása stb. –, amelyek megalapozzák történelemtanulási készségeinek fejlődését, történelmi gondolkodásának kialakulását.

Ebben a szakaszban elsősorban konkrét történelmi események és élethelyzetek, szokások képszerű bemutatása, történetek elmesélése a jellemző. A tantervi témakörök egy jelentős részét történelmi korok szerint beagyazott életmódtörténelmi és portré témák adják. Előbbiek a régmúlt korok embereinek életét mutatják be egy-egy konkrét település és nép mikrovilágán, illetve az ezekhez kapcsolódó történeteken keresztül. A kerettanterv a települések esetében ajánlásokat fogalmaz meg, amelyektől a helyi tantervek összeállítása során a pedagógusok régiójuknak megfelelően eltérhetnek. További fontos alapelv a jelenségalapú megközelítés, vagyis a tanuló nem általános modelleken, hanem egyes települések/népek életén keresztül ismerkedik meg az ókor, a középkor, a kora újkor és az újkor világával. A portré típusú témakörök a magyar történelem néhány kiemelkedő személyiségének, hősének életét, cselekedeteit és történelmi jelentőségét dolgozzák fel, miközben megismertetik a tanulót a hozzájuk fűződő történelmi hagyománnyal.

Az általános iskolában a történettánításon alapuló történelemtanítás, vagyis a történetmesélés, a szemléletesség és a tevékenységközpontú megközelítés a témák kiválasztásának, illetve feldolgozásának egyaránt fontos vezérelve. Az egyes korszakok életmódját bemutató témakörök, témák, a kiemelkedő személyiségeket bemutató portrék eredményes bemutatásához a tanuló képzeletét megragadó történeteken, a személyes életéhez kapcsolódó élményeken keresztül vezet a sikeres történelemtanítás útja. Ugyanakkor a történetek feldolgozásán keresztül fejlődik a tanulónak a történelemtanuláshoz elengedhetetlen narratív kompetenciája is.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- ismeri és fel tudja idézni a magyar és az európai történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mítoszokat, mondákat, történeteket, elbeszéléseket;
- be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
- tisztában van a zsidó-keresztény kultúra kialakulásának főbb állomásaival, ismeri a legfontosabb tanításait és hatását az európai civilizációra és Magyarországra;
- ismeri a középkori és újkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
- fel tudja idézni a középkori és újkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a honfoglalástól napjainkig;
- képes felidézni a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
- tisztában van a középkor és újkor világképének fő vonásaival;
- ismeri és be tudja mutatni a 19. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;
- ismeri a különböző korok hadviselési szokásait, jellemzőit;
- példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit a középkorban és újkorban, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
- valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot a középkori és újkori európai történelmi folyamatokban.

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;
- kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat) elbeszélő vagy leíró szövegekből, illetve rövidebb magyarázó szövegekből, és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat képes adni;
- megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjt különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok anyagai, filmek; nyomtatott és digitális, vizuális források);
- képes magatartásformák megfigyelésére és jellemzésére;
- megadott szempontok alapján rendszerezi a történelmi információkat;
- felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra kapcsolódik az adott történelmi témához;
- képen, egyszerű ábrán ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni;
- képes különbséget tenni források között típus és kontextus alapján;

- össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel;
- meg tudja vizsgálni, hogy a történet szerzője résztvevője vagy kortársa volt-e az eseményeknek;
- egyszerű következtetéseket von le, és véleményt tud alkotni.

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény és jelenség időpontját;
- használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, korszakra való utalással végez időmeghatározást;
- időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;
- a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz;
- használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek leolvasására, vaktérképen való elhelyezésére;
- egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervez és készít.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan képes eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményt megfogalmazni;
- össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró szövegek tartalmát;
- az általa gyűjtött történelmi adatokból, szövegekből rövid tartalmi ismertetőt tud készíteni;
- képes önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalt történelmi témával, eseményekkel kapcsolatban;
- képes rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról;
- különböző történelmi korszakok, történelmi kérdések tárgyalása során alkalmazza az értelmező és tartalmi kulcsfogalmakat, továbbá használja a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat;
- tud egyszerű vizuális rendezőket kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tablók, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról;
- egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást állít össze és mutat be;
- egyszerű történelmi kérdésekről véleményt tud megfogalmazni, állításait alátámasztja;
- meghallgatja mások véleményét, érveit;
- tanári segítséggel dramatikusan, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott történetben különbséget tud tenni fiktív és valós, irreális és reális elemek között;
- képes megfigyelni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;
- a történelmi eseményekkel és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket fogalmaz meg;
- feltételezéseket fogalmaz meg történelmi személyek cselekedeteinek mozgatórugóiról, és alátámasztja azokat;
- a történelmi szereplők megnyilvánulásainak szándékot tulajdonít;
- önálló véleményt képes megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről;
- felismeri a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korral;
- példákat hoz a történelmi jelenségekre;
- felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van.

A tanuló az 5–6. évfolyamon a következő kulcsfogalmakat használja:

Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség.

Tartalmi kulcsfogalmak:

- politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduradalom, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, birodalom;
- társadalmi: társadalom, társadalmi csoport, nemzet, népcsoport, életmód;
- gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, árutermelés, falu, város;
- eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.

Az 5–6. évfolyamon a történelem tantárgy alapóraszám: 136 óra.

Két mélységelvű téma javasolt óraszám: 6–10 óra

5. osztály

Tematikai egység	Személyes történelem (-1 óra)	Órakeret 6 óra
------------------	-------------------------------	-------------------

Témák/altémák	Fejlesztési feladatok
<p><i>Körülöttem a történelem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Családi fotóalbum és személyes tárgyak, személyes történetek dokumentálása, elbeszélése. Egy nap dokumentálása. Képpel illusztrált, írott összefoglaló készítése egy meghatározó személyes élményről. Kódexkészítés. Kódexlap készítése, pl. a Képes krónika alapján. <p><i>Címer, zászló, pecsét, az idő mérése</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Címerek és zászlók alkotóelemei saját település és Magyarország címere és zászlaja példáján. Címerek értelmezése tanári irányítással. A hitelesítés eszköze, a pecsét (pl. az Aranybulla pecsétje). Személyes címer-, zászló- és pecsétkészítés. Az időszámítás. Időszalag készítése. 	<ul style="list-style-type: none"> Egyszerű, személyes történetek elmesélése. Családi fotók, tárgyak, történetek gyűjtése és rendszerezése. Címer, zászló, pecsét készítése önállóan vagy társakkal. Információk gyűjtése képi és tárgyi forrásokból megadott szempontok szerint. A történelmi idő ábrázolása vizuális eszközökkel.
<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p><i>Fogalmak:</i> kódex.</p> <p><i>Kronológia:</i> Kr. e. és Kr. u., évszázad, őskor, ókor, középkor, újkor, jelenkor/modern kor.</p>
<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> Képpel illusztrált, írott összefoglaló készítése egy meghatározó személyes élményről. Kódexlap készítése, pl. a Képes krónika alapján. Időszalag készítése. Ország, település, iskola, sportegyesület és egyéb címerek gyűjtése. Címerek értelmezése tanári irányítással. 	

Tematikai egység	Fejezetek az ókor történetéből (+4 óra)	Órakeret 13 + 4 óra
Témák/altémák	Fejlesztési feladatok	

<p><i>Az ókori Egyiptom világa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Földművelés a Nílus mentén. • Hitvilág és halottkultusz a piramisok és a Királyok Völgye példáján: Memphis és Théba. • A legjelentősebb találmány: az írás • <i>Projektmunka az ókori civilizációk kulturális örökségéről.</i> <p><i>Az ókori Hellász öröksége</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mindennapok egy görög városban: Athén és lakói. • Görög istenek, az olümpiai játékok • Az athéni és spártai nevelés. <p><i>Az ókori Róma öröksége</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Róma alapítása a mondákban. • Egy római polgár mindennapjai. • A gladiátorviadatok és a kocsiversenyek. • Római emlékek Pannóniában. <p><i>A görög-római hadviselés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Görög hadviselés a marathóni csata példáján. • Nagy Sándor hadserege és hódításai. • Az ókor „tankjai”: Hannibál elefántjai. • Caesar légiói. <p><i>Képek a népvándorlás korából</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A Római Birodalom szétesése. • A Hun Birodalom. • Attila és hadjáratai: az ókor egyik legnagyobb csatája (a catalaunumi csata). <p><i>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az ókori egyiptomi, görög és római életmód főbb vonásainak felidézése. • Információk gyűjtése az ókori és a modern olimpiai játékokról, és összehasonlításuk. • Az ókori hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása. • Görög hoplita felismerése, fegyverzetének azonosítása képen, rekonstrukciós ábrán. • A tanult háborúk okainak és következményeinek bemutatása; illetve a tanult hősökhöz kapcsolódó történetek felidézése. • Mai magyar településnevek azonosítása az ókori Pannónia térképén. • A Hun Birodalom földrajzi kiterjedésének nyomon követése a térképén. • A nomád életmód, gazdálkodás és hadviselés alapvető jellegzetességeinek felidézése. • Történelmi mozgások (pl. hadmozdulatok, hadjáratok, népmozgások) nyomon követése történelmi térképén.
--	--

<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p><i>Fogalmak:</i> öntözéses földművelés, fáraó, piramis, hieroglifa, városállam, jósda, többistenhit, olümpiai játékok, monda, provincia, rabszolga, gladiátor, amfiteátrum, falanx, légió, népvándorlás.</p> <p><i>Személyek:</i> Kheopsz, Zeusz, Pallasz Athéné, Nagy Sándor, Romulus, Hannibál, Julius Caesar, Augustus, Attila.</p> <p><i>Kronológia:</i> Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok, Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint, Kr. e. 490 a marathóni csata, Kr. u. 476 a Nyugatrómai Birodalom bukása.</p> <p><i>Topográfia:</i> Egyiptom, Nílus, Athén, Olümpia, Spárta, Itália, Róma, Pannónia, Aquincum, Marathón, Római Birodalom.</p>
<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Képek gyűjtése és rendszerezése ókori épületekről. • Térkép-vázlat készítése egy ókori város jellegzetes épületeinek és közterületeinek (pl. piac, kikötő) feltüntetésével. • Egy szabadon választott pannóniai település megtekintése. • Egy ókori ütközet rekonstruálása (film, kép, ábra, térkép-vázlat segítségével). • A Szépművészeti Múzeum egyiptomi kiállítása néhány darabjának megtekintése és feldolgozása. • Helyi ókori tárgy gyűjtemény néhány darabjának megtekintése és feldolgozása. • Ókori témájú film vagy filmrészlet megtekintése és megbeszélése. 	

Tematikai egység	A kereszténység (-1 +2)	Órakeret: 4 óra +2 óra
Témák/altémák	Fejlesztési feladatok	
<p><i>Az Ószövetség népe</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Az Ószövetség/Héber Biblia: Ábrahám és Mózes. • Az önálló zsidó állam alapítói: Dávid és Salamon története. <p><i>Jézus élete, tanításai és a kereszténység</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Történetek az Újszövetségből. • A kereszténység főbb tanításai. • A kereszténység elterjedése. • A keresztény hitélet szinterei és 	<ul style="list-style-type: none"> • Jézus élete legfontosabb eseményeinek bemutatása. • Jézus erkölcsi tanításainak értelmezése. • A kereszténység fő jellemzőinek és elterjedésének bemutatása. • A Héber Biblia máig ható innovációi: egyistenhit, tízparancsolat, heti pihenőnap 	

szertartásai. • A kereszténység jelképei. <i>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró..</i>		
Fogalmak és adatok/Lexikák	<i>Fogalmak:</i> egyistenhit, Biblia, Ószövetség/Héber Biblia, Újszövetség, zsidó vallás, keresztény vallás, keresztség és úrvacsora. <i>Személyek:</i> Mózes, Dávid, Salamon, Jézus, Mária, József, Szent Péter és Szent Pál apostolok. <i>Topográfia:</i> Jeruzsálem, Betlehem.	
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK: <ul style="list-style-type: none"> • A bibliai történeteket ábrázoló képek, művészeti alkotások gyűjtése. • Tematikus képgaléria összeállítása a zsidó és keresztény vallásról megadott szempontok alapján. • Képek gyűjtése bibliai helyszínekről. • Pál apostol missziós útjainak követése tematikus térképen. 		

Tematikai egység	A középkor világai (-2 +2)	Órakeret 11 óra +2 óra
Témák/altémák	Fejlesztési feladatok	
<p><i>Élet a várban – egy magyar vár (pl. Visegrád) és uradalom bemutatásával</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Királyok és nemesek • Várépítészet – híres magyar középkori várak. • Egy uradalom működése, a falvak világa (a jobbágyok élete). <p><i>Élet a kolostorban – egy magyar kolostor (pl. Pannonhalma) bemutatásával</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A középkori egyházszerkezet • A szerzetesség és a kolostor. 	<ul style="list-style-type: none"> • A középkori és a mai életforma néhány jellegzetességének összehasonlítása. • A középkori kultúra főbb vonásainak felidézése. • Az egyes középkori társadalmi rétegek életformája közti eltérések összehasonlítása. • A középkori város és a falu összehasonlítása megadott szempontok alapján (pl. jellegzetes foglalkozások, életmód). • A középkori hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása. 	

<ul style="list-style-type: none"> • Román és gótikus templomépítészet – híres magyar középkori egyházi emlékek. <p><i>Élet a középkori városban – egy magyar város (pl. Buda) bemutatásával</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A céhek. • A városi polgárok. • Városépítészet – híres magyar középkori városok. • Könyvnyomtatás és reneszánsz. <p><i>A keresztes lovagok világa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Az iszlám–arab kihívás. • A nehézlovas harcmodor. • Keresztesek a Szentföldön. • A lovagi életforma és kultúra. <p><i>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • A középkori páncélos lovag felismerése, fegyverzetének azonosítása képen, rekonstrukciós ábrán.
<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p><i>Fogalmak:</i> földesúr, lovag, nemes, uradalom, jobbágy, robot, pápa, szerzetes, bencés rend, pálos rend, kolostor, katolikus, román stílus, gótikus stílus, polgár, céh, iszlám vallás.</p> <p><i>Személyek:</i> Szent Benedek, Gutenberg, Mohamed.</p> <p><i>Topográfia:</i> Visegrád, Pannonhalma, Szentföld, Anglia, Franciaország.</p>
<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alaprajz készítése vagy értelmezése egy középkori városról, uradalomról, várról vagy kolostorról. • Tablókészítés a középkori magyar templomokról. • Céhszabályzat vagy cégér készítése önállóan vagy társakkal. • Egy középkori ütközet rekonstruálása (film, kép, ábra, térképvázlat segítségével). • Beszámoló készítése egy lovagi tornáról és/vagy a lovagi erényekről. • Egy lehetséges karriertörténet bemutatása a középkorból (inasból céhmester, apródból lovag, jobbágyból püspök). • Montázs összeállítása a középkort idéző képekből megadott szempontok alapján (pl. foglalkozás, viselet, jelentős események stb.). 	

Tematikai egység	Képek és portrék az Árpád-kor történetéből (+6 óra)	Órakeret 20 + 6 óra
Témák/altémák		Fejlesztési követelmények
<p><i>Történetek a magyarok eredetéről</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A hun-magyar eredettörténet a krónikákban: Hunor, Magor; Csaba királyfi. • Az Árpád-ház eredettörténete: Emese álma, vérszerződés. <p><i>Honfoglalás és kalandozások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Álmos és Árpád alakja a krónikákban. • A honfoglalás: Etelkőzből a Kárpát-medencébe. • Történetek a kalandozó magyarokról. <p><i>Szent István és a magyar állam</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Géza és István alakja a krónikákban. • István harca Koppánnal és a koronázás. • Államalapítás: egyházszervezés, vármegyék és törvények. <p><i>Árpád-házi királyportrék</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Szent László, a lovagkirály. • Könyves Kálmán, a művelt király. • III. Béla, a nagyhatalmú király. • II. András és az Aranybulla • IV. Béla és a tatárjárás. <p><i>Árpád-kori szentek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Szent Gellért. • Szent Erzsébet. • Szent Margit. • <i>Információk gyűjtése és megbeszélése</i> 		<ul style="list-style-type: none"> • A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése. • A tanult mondai történetek felidézése, a mondai hősök szándékainak azonosítása. • Mondai szereplők felismerése képek, művészeti alkotások alapján. • Rekonstrukciós rajzok, ábrák elemzése és/vagy készítése a honfoglaló magyarok viseletéről, lakóhelyéről, fegyverzetéről. • Történetek felidézése az Árpád-kori magyar történelemből. • A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése. • A tanult uralkodók elhelyezése az időszalagon.

<i>az Árpád-kor uralkodóiról, szentjeiről.</i>	
<p><i>Árpád-kori győztes harcok és csaták</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A pozsonyi csata. • Német támadások nyugatról: felperzselt föld és a vértesi csata. Nomád támadások keletről: a kerlési csata. <p><i>Magyarország koronázási jelvényei</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Szent Korona. • Palást, jogar, országalma. <p><i>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</i></p>	
Fogalmak és adatok/Lexikák	<p><i>Fogalmak:</i> hunok, finnugor, törzs, vérszerződés, fejedelem, honfoglalás, székelyek, kalandozások, vármegye, tized, ispán, Szent Korona, tatárok/mongolok, kunok.</p> <p><i>Személyek:</i> Álmos, Árpád, Géza, I. (Szent) István, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, III. Béla, IV. Béla, Szent Gellért, Szent Erzsébet, Szent Margit.</p> <p><i>Kronológia:</i> 895 a honfoglalás, 907 a pozsonyi csata, 997/1000–1038 István uralkodása, 1222 az Aranybulla kiadása, 1241–1242 a tatárjárás, 1301 az Árpád-ház kihalása.</p> <p><i>Topográfia:</i> Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Esztergom, Buda, Székesfehérvár, Horvátország, Muhi, Német-római Császárság.</p>
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	
<ul style="list-style-type: none"> • Az Árpád-kori magyar történelem kiemelkedő alakjait ábrázoló képek gyűjtése. • Képösszeállítás készítése a Szent Lászlót megőrkítő freskóból a Kárpát-medencében. • A történelmi alakok megjelenítése szerepjátékkal egy konkrét történelmi helyzetben. • A Szent Korona és a koronázási jelvények megtekintése. 	

6. osztály

Tematikai egység	Képek és portrék a magyar állam virágkorából (-2 óra +2 óra	Órakeret 8 óra + 2 óra
-------------------------	--	---------------------------------------

Témák/altémák	Fejlesztési követelmények
<p><i>Magyar királyportrék a 14–15. századból</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Károly és az aranyforint. • Nagy Lajos, a hódító. • Luxemburgi Zsigmond, a császár. <p><i>Hunyadi János, a törökverő</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hunyadi János, a sokoldalú hadvezér. • A nándorfehérvári diadal. <p><i>Hunyadi Mátyás, a reneszánsz uralkodó</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mondák és történetek Mátyás királyról. • A fekete sereg. • Mátyás reneszánsz udvara. <p><i>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése. • Tematikus térkép értelmezése és/vagy térképvázlat készítése Nagy Lajos hódításairól/Hunyadi János hadjáratairól. • A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése.
<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p><i>Fogalmak:</i> aranyforint, kormányzó, végvár, szekérvár, zsoldos.</p> <p><i>Személyek:</i> I. (Anjou) Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, I. (Hunyadi) Mátyás.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1335 a visegrádi királytalálkozó, 1456 a nándorfehérvári diadal, 1458–1490 Mátyás uralkodása.</p> <p><i>Topográfia:</i> Lengyelország, Oszmán Birodalom, Csehország, Nándorfehérvár.</p>
<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • A korszak kiemelkedő alakjait ábrázoló képek gyűjtése, rendszerezése az egyes uralkodócsaládok szerint. • A nándorfehérvári csata rekonstruálása (ábra, térképvázlat, kép, film, animáció segítségével). • Mátyás, a reneszánsz uralkodó – beszámoló készítése a királyi udvarban tett képzeletbeli látogatásról. • A Nemzeti Múzeum középkori magyar gyűjteménye néhány darabjának megtekintése és feldolgozása. • Látogatás a visegrádi várban és/vagy királyi palotában. 	

Tematikai egység	Új látóhatárok (+4 óra)	Órakeret 11 óra+ 4 óra
Témák/altémák	Fejlesztési feladatok	
<p><i>A földrajzi felfedezések</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A felfedezők útjai. • A világkereskedelem kialakulása. • Gyarmatosítás Amerikában: az őslakosság sorsa, ültetvények és rabszolgák. <p><i>Korai kapitalizmus</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A tőkés gazdálkodás kibontakozása és a polgárosodó életmód. • A manufaktúrák, a világkereskedelem kialakulása. • Az első bankok és tőzsdék. <p><i>A vallási megújulás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyházi reformtörekvések a kora újkorban. • Reformáció és katolikus megújulás. • Információk gyűjtése a magyar reformáció néhány képviselőjéről • Református iskolák és oktatás Magyarországon • Az anyanyelvi kultúra és oktatás felvirágzása magyar példák alapján. • Vallási türelem Erdélyben. <p><i>Az új világkép kialakulása</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • A nagy felfedezők útjainak bemutatása térképen. • A céhek és a manufaktúrák összehasonlítása. • A világkereskedelem útvonalainak bemutatása térkép segítségével. • A reformáció és katolikus megújulás hatásának feltárása az anyanyelvi kultúra és oktatás területén. • Érvelés a vallási türelem mellett. 	

<ul style="list-style-type: none"> • A természettudományok fejlődése: a kopernikuszi fordulat. • A középkort felváltó világkép: a felvilágosodás <p><i>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</i></p>	
<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p><i>Fogalmak:</i> gyarmat, manufaktúra, tőkés, bérmunkás, kapitalizmus, bank, tőzsde, részvény, reformáció, református, evangélikus, ellenreformáció és katolikus megújulás, jezsuiták, vallási türelem, felvilágosodás.</p> <p><i>Személyek:</i> Kolumbusz Kristóf, Magellán, Luther Márton, Kálvin János, Károli Gáspár, Pázmány Péter, Kopernikusz.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1492 Amerika felfedezése, 1517 a reformáció kezdete.</p> <p><i>Topográfia:</i> Spanyolország, India, Kína, London, Sárospatak.</p>
<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olyan termékek gyűjtése, amelyek a földrajzi felfedezéseknek köszönhetően kerültek a világkereskedelembé. • Hasonlóságok és különbségek megállapítása a megismert felekezetek templomairól készült fotók alapján. • A saját településen (vagy környékén) található különböző felekezetekhez tartozó templomok megtekintése. • Információk gyűjtése a magyar reformáció néhány képviselőről. • Egy természettudós (pl. Kopernikusz, Newton) életének és munkásságának bemutatása: plakáton, prezentációval, kiselőadáson. • Táblázat készítése a középkor és az újkor világképének összehasonlításához megadott szempontok alapján. 	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből (-2 óra +2 óra)</p>	<p>Órakeret 12 óra + 2 óra</p>
<p>Témák/altémák</p>		<p>Fejlesztési követelmények</p>
<p><i>A török háborúk hősei</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • II. Lajos és a mohácsi csata. • Buda eleste és az ország három részre szakadása. 		<ul style="list-style-type: none"> • A mohácsi csata eseményeinek rekonstruálása animációs film és térkép alapján. • A három részre szakadt ország és a fontosabb török hadjáratok bemutatása

<ul style="list-style-type: none"> • A várháborúk hősei (pl. Dobó; Zrínyi, a szigetvári hős). <p><i>Bocskai, Bethlen és Zrínyi</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bocskai István fejedelem, a hajdúk vezére. • Bethlen Gábor, Erdély fejedelme. • Zrínyi Miklós, a költő és hadvezér. <p><i>II. Rákóczi Ferenc és szabadságharca</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rákóczi fordultatos életpályája Munkácstól Rodostóig. • Történetek a Rákóczi-szabadságharc idejéből. • A szatmári béke: függetlenség helyett megbékélés a birodalommal. <p><i>Mária Terézia</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mária Terézia, a családanya és uralkodó. • Intézkedései Magyarországon. • A magyar huszárok és a berlini huszárcsíny. • Főúri kastélyok a művelődés szolgálatában (pl. Eszterháza, Gödöllő). <p><i>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</i></p>	<p>tematikus térképen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A török- és Habsburg-ellenes harcok hőseiről szóló történetek elbeszélése, irodalmi szövegek felidézése. • Képek, ábrázolások gyűjtése és azonosítása, filmrészletek értelmezése a törökellenes háborúk hőseiről és eseményeiről. • A három részre szakadt ország térképének értelmezése. • Annak a bemutatása, hogy milyen hatással volt a török uralom Magyarország fejlődésére. • II. Rákóczi Ferenc életútjának és személyiségének bemutatása.
<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p><i>Fogalmak:</i> szultán, janicsár, török hódoltság, kuruc, labanc, szabadságharc, trónfosztás.</p> <p><i>Személyek:</i> I. Szulejmán, II. Lajos, Dobó István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1526 a mohácsi csata, 1541 Buda eleste, 1552 Eger védelme, 1686 Buda visszafoglalása, 1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc.</p> <p><i>Topográfia:</i> Mohács, Eger, Erdélyi Fejedelemség, Pozsony, Bécs.</p>
<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • Képek, ábrázolások gyűjtése magyar végvárakról, kiállítás rendezése. • Egy játékfilm megnézése és megbeszélése a törökellenes háborúk hőseiről és eseményeiről. • Egy a Rákóczi-szabadságharcot bemutató műalkotás (pl. festmény, népdal, regény) 	

<p>feldolgozása.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vélemény megfogalmazása, vita a szatmári békéről. • A magyar huszárokról szóló történetek gyűjtése, elbeszélése. • A huszárok fegyverzetének és öltözetének bemutatása. • Képek gyűjtése főúri kastélyokról.
--

Tematikai egység	Élet a kora újkori Magyarországon (-1 óra +1 óra)	Órakeret 5 óra +1 óra
	Témák / altémák	Fejlesztési követelmények
	<p><i>Élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település (pl. Debrecen vagy Kecskemét) bemutatásával</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A török uralom. • A mezőváros élete. • Szarvasmarha-kereskedelem <p><i>Élet a 18. századi Magyarországon – egy konkrét település (pl. Temesvár) bemutatásával</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Magyarország újranepezülése és újranepezítése. • Népek és vallások együttélése. • A barokk városépítészet <p><i>Számonkérő óra.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • A kora újkori életmód összehasonlítása a maival. • A török kori mezővárosok mindennapjainak bemutatása különböző gyűjtött források alapján. • A 15. századi és a 18. század végi magyarországi etnikai viszonyok összehasonlítása térképen, illetve táblázatban vagy diagramon szereplő adatok segítségével.
Fogalmak és adatok/Lexikák	<p><i>Fogalmak:</i> nemzetiség, ortodox, barokk.</p> <p><i>Topográfia:</i> Debrecen, Temesvár.</p>	
<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • A török kori magyar kereskedelem fő irányainak és árucikkeinek nyomon követése tematikus térkép segítségével. • Prezentáció vagy plakát készítése ősi magyar állatfajtákról. • Térképvázlat rajzolása vagy makett készítése egy mezővárosról. • Képek gyűjtése a magyarországi barokk építészetéről. 		

- Egy barokk templom megtekintése a saját településen.

Tematikai egység	Forradalmak kora		Órakeret 5 óra
Témák/altémák	Fejlesztési követelmények		
<p><i>Ipari forradalom</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyapotból pamut. • A textilipar fejlődése. • A gőzgép. Bányászat, gyáripár, vasútépítés. • Gyerekek és felnőttek mindennapjai egy iparvárosban. <p><i>Társadalmi-politikai forradalom</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A köztársaság kísérlete Franciaországban. • A forradalmi terror. • Napóleon a császár és hadvezér. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vélemény megfogalmazása a technikai fejlődés előnyeiről és hátrányairól. • A francia forradalom értékelése; pozitívumok és negatívumok azonosítása. • Napóleon alakjának, történelmi szerepének megítélése különböző források alapján 		
<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p><i>Fogalmak:</i> ipari forradalom, gyár, szabad verseny, tömegtermelés, munkanélküliség, forradalom, diktatúra.</p> <p><i>Személyek:</i> James Watt, Edison, Bonaparte Napóleon.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1789 a francia forradalom, 1815 a waterlooi csata.</p> <p><i>Topográfia:</i> Párizs, Habsburg Birodalom, Oroszország, Nagy-Britannia.</p>		
<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • A manufaktúrák és a gyárak működésének összehasonlítása megadott szempontok alapján. • Beszélgetés a gyermekmunkáról. • Napóleon oroszországi hadjáratának követése térképen. • Napóleon-ábrázolások gyűjtése. 			

Tematikai egység	A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora (-2 óra	Órakeret 13 óra + 5
------------------	--	------------------------

	+5 óra)	óra
Témák/altémák	Fejlesztési követelmények	
<p><i>A reformkor</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Széchenyi István alkotásai. • A jobbágyfelszabadítás kérdése. • A magyar nyelv és a nemzeti kultúra ügye. <p><i>A forradalom</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A március 15-i események és a 12 pont. • Kossuth Lajos szerepe. • <i>Történelmi portré Kossuth Lajosról, kiemelve Sátoraljaiúj helyhez való kötődését.</i> • Az áprilisi törvények. • A Batthyány-kormány. <p><i>Képek a szabadságharc történetéből</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Történetek a szabadságharc idejéből. • Görgei Artúr, a hadvezér. • A tavaszi hadjárat. • A Függetlenségi nyilatkozat. • A fegyverletétel és megtorlás – Arad. <p><i>A kiegyezés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenállás formái. • Deák Ferenc szerepe. • A kiegyezés megkötése. • Az Osztrák-Magyar Monarchia megszületése. <p><i>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • A reformkor legfontosabb problémáinak bemutatása. • 1848. március 15-e eseményeinek felidézése képek, dokumentumok, visszaemlékezések, filmrészletek és/vagy dramatikus jelenetek segítségével. • A kor történelmi szereplőinek jellemzése; tevékenységük bemutatása. • A zsidóság pozitív szerepe a szabadságharcban. • A tavaszi hadjárat hadmozdulatainak végigkövetése térképen. • A szabadságharcot követő megtorlás néhány konkrét esetének bemutatása (aradi vértanúk, a zsidóságot sújtó közösségi büntetés) • A kiegyezés értékelése. 	
<p>Fogalmak és adatok/Lexikák)</p>	<p><i>Fogalmak:</i> országgyűlés, közteherviselés, jobbágyfelszabadítás, sajtószabadság, cenzúra, miniszterelnök, honvédség, kiegyezés.</p> <p><i>Személyek:</i> Széchenyi István, Kossuth Lajos, Batthyány Lajos, Bem József, Görgei Artúr, Klapka György, Ferenc József, Deák Ferenc.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1830–1848 a reformkor, 1848. március 15. a pesti forradalom, 1849. október 6. az aradi kivégzések, 1867 a kiegyezés.</p> <p><i>Topográfia:</i> Pest, Pákozd, Isaszeg, Világos, Komárom, Arad, Osztrák-Magyar Monarchia.</p>	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Tablókészítés a kor legfontosabb szereplőiről.
- Képek gyűjtése Széchenyi gyakorlati tevékenységéről.
- Folyamatábra készítése az európai és a magyar forradalmak események összefüggéseiről.
- Térkép-vázlat készítése a március 15-i eseményekről.
- Kvíz készítése a március 15-i eseményekről és szereplőikről.
- Poszter, kiselőadás, prezentáció készítése a szabadságharc egy híres csatájáról.
- 1848–49-es emlékhelyek felkeresése a környéken.
- Képek gyűjtése a szabadságharc honvédeinek egyenruhájáról és fegyvereiről.
- Történelmi portré készítése Széchenyi Istvánról és/vagy Kossuth Lajosról és/vagy Deák Ferencről.
- Mikrotörténelmi kutatás: egyéni sorsok feltérképezése, a szabadságharc pozitív szerepet betöltő nemzetiségi vagy zsidó származású résztvevőinek bemutatása.

7–8. évfolyam

Az általános iskola 7–8. évfolyamának történelemtanításánál az életkori sajátosságok figyelembevételével már törekedni kell az események és folyamatok összetettebb bemutatására. A tanuló ekkor már a magasabb szintű, elvontabb fogalmi gondolkodásra is képessé válik, ezért a képszerűség és a történettanításon alapuló történelemtanítás elvének alkalmazása mellett megkezdődik az elemző jellegű feldolgozás: összetett okok és következmények feltárása, az egyes történelmi jelenségek és folyamatok több szempontú értelmezése. A tevékenység alapú tanulásnak továbbra is meghatározó szerepe van, ezért a kerettantervi beosztás időt hagy és lehetőséget teremt a műveltető történelemtanulásra, az ismeretek szélesebb körű alkalmazására, a kooperatív technikák előtérbe helyezésére, a sokoldalú kompetenciafejlesztésre, amelyek már a középiskolai történelem tanulmányokra, követelményekre való felkészítést is kell, hogy szolgálják.

Mivel a 7–8. évfolyamra a tanuló formálódó absztrakt gondolkodása a jellemző, ez megengedi, hogy a tananyag alapvetően kronologikus elrendezésű legyen, ami a legalkalmasabb a mai világot meghatározó 19–20. századi folyamatok értelmezésére. Az egyetemes és a magyar történelmi témák vegyesen, korszakokhoz köthető témakörökbe rendezve jelennek meg. Kisebb mértékben, de továbbra is jellemző, hogy a tanterv az általános jelenségeket a magyar történelem példáin keresztül dolgozza fel. Az eseménytörténetet két tematikus és négy szintetizáló témakör egészíti ki. Utóbbiak hosszsmetszeti jellegűek: a demográfia, a demokrácia, az egyes kiemelt régiók történetét, valamint a nemzeti kultúránk és történelmünk eredményeit tekintik át a kezdetektől napjainkig. Legfőbb céljuk a négy év alatt tanultak áttekintése, illetve ezeknek a témáknak magasabb szintű, integráló, szintetizáló értelmezése.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
- ismeri az újkori és jelenkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
- fel tudja idézni az újkori és jelenkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a 1849-től napjainkig;
- képes felidézni a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
- tisztában van a 19. és 20. század fontosabb politikai eszméivel és azok hatásaival;
- ismeri és be tudja mutatni a 19. és 20. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;
- ismeri az első és a második világháború legfontosabb eseményeit, jellemzőit, valamint napjainkra is hatással bíró következményeit;

- fel tudja idézni az első és második világháború borzalmait, érveket tud felsorakoztatni a békére való törekvés mellett;
- ismeri a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúrák főbb jellemzőit, az emberiség ellen elkövetett bűneiket, ellentmondásait és ezek következményeit, továbbá a velük szembeni ellenállás példáit;
- felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, érvel a demokrácia értékei mellett;
- példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit néhány történelmi korszakban, beleértve a határon kívüli magyarság sorsát, megmaradásáért folytatott küzdelmét, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
- valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot az újkorban és jelenkorban az európai történelmi folyamatokban, valamint napjaink globális folyamataiban;
- ismeri hazája államszervezetét.

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, tárgyak, épületek megfigyeléséből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;
- kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat, tételmondatokat) elbeszélő vagy leíró, illetve rövidebb magyarázó írott és hallott szövegekből és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat adni;
- megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjt különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok, médiatárak, filmek; nyomtatott és digitális, szöveges és vizuális források);
- képes élethelyzetek, magatartásformák megfigyelésére és értelmezésére;
- megadott szempontok alapján tudja értelmezni és rendszerezni a történelmi információkat;
- felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra, grafikon vagy diagram kapcsolódik az adott történelmi témához;
- képen, egyszerű ábrán, grafikonon, diagramon ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni;
- képes egyszerű esetekben forráskritikát végezni, valamint különbséget tenni források között típus és szövegösszefüggés alapján;
- össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel, párhuzamot tud vonni különböző típusú (pl. szöveges és képi) történelmi források tartalma között;
- meg tudja vizsgálni, hogy a történet szerzője résztvevője vagy kortársa volt-e az eseményeknek;
- egyszerű következtetéseket von le, és véleményt tud alkotni különböző források hitelességéről és releváns voltáról;

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény, jelenség és történelmi folyamat időpontját;
- biztonsággal használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, folyamatra, korszakra való utalással végez időmeghatározást;
- ismeretei segítségével időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;
- a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, ikonikus szimbólumokat, tárgyakat, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz;
- biztonsággal használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek, folyamatok leolvasására, értelmezésére, vaktérképen való elhelyezésére;
- egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervez és készít.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan, folyamatos beszéddel képes eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményét megfogalmazni;
- össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró, valamint rövidebb magyarázó szövegek tartalmát;
- az általa gyűjtött történelmi adatokból, szövegekből rövid tartalmi ismertetőt tud készíteni;
- képes önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalt történelmi témával, eseményekkel, folyamatokkal, kapcsolatban;
- képes rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról;
- különböző történelmi korszakok, történelmi és társadalmi kérdések tárgyalása során szakszerűen alkalmazza az értelmező és tartalmi kulcsfogalmakat, továbbá használja a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat;
- tud egyszerű vizuális rendezőket készíteni és kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tablók, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról;
- egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást és digitális prezentációt állít össze és mutat be önállóan;
- egyszerű történelmi kérdésekről önálló, tárgyilagos véleményt tud megfogalmazni, állításait alátámasztja;
- meghallgatja és megéri - adott esetben elfogadja - mások véleményét, érveit;
- tanári segítséggel dramatikusan, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott történetben különbséget tud tenni fiktív és valós, irreális és reális elemek között;
- képes megfigyelni, értelmezni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;
- a történelmi eseményekkel, folyamatokkal és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket fogalmaz meg;
- feltételezéseket fogalmaz meg történelmi személyek cselekedeteinek mozgatórugóiról, és adatokkal, érvekkel alátámasztja azokat;
- a történelmi szereplők megnyilvánulásainak szándékot tulajdonít, álláspontjukat azonosítja;
- önálló véleményt képes megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről, folyamatokról;
- felismeri és értékeli a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korrallal;
- társadalmi és erkölcsi problémákat azonosít adott történetek, történelmi események, különböző korok szokásai alapján;
- példákat hoz a történelmi jelenségekre, folyamatokra;
- feltételezéseket fogalmaz meg néhány fontos történelmi esemény és folyamat feltételeiről, okairól és következményeiről, és tényekkel alátámasztja azokat;
- több szempontból képes megkülönböztetni a történelmi jelenségek és események okait és következményeit (pl. hosszú vagy rövid távú, gazdasági, társadalmi vagy politikai);
- felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van.

A tanuló az 7–8. évfolyamon a következő kulcsfogalmakat használja:

Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont.

Tartalmi kulcsfogalmak:

- politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduralom, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, birodalom;
- társadalmi: társadalom, társadalmi csoport/réteg, nemzet, népcsoport, életmód;
- gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, ártermelés, falu, város;
- eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.

A 7–8. évfolyamon a történelem tantárgy alapóraszám: 136 óra.

Két mélységelvű téma javasolt óraszám: 6–10 óra

7. osztály

Tematikai egység	A modern kor születése		Órakeret 5 óra
Témák/altémák	Fejlesztési követelmények		
<p><i>A nemzeti eszme és a birodalmak kora</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A nemzeti eszme és a nemzetállamok Európája. • A világ nagyhatalmai és ellentétei a 20. század kezdetén. • Gyarmatbirodalmak a világ térképén. <p><i>Politikai eszmék: liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A liberalizmus. • A konzervativizmus. • A szocializmus és kommunizmus eszméje. • A keresztényszocializmus 	<ul style="list-style-type: none"> • A 20. század eleji nagyhatalmak azonosítása, és a korabeli világra gyakorolt hatásuk feltárása térképek és egyszerű ábrák segítségével. • A politikai eszmék legjellemzőbb gondolatait megjelenítő néhány egyszerű és rövid forrás értelmezése és azonosítása. • A 19. századi politikai eszmék céljainak és jellemzőinek rendszerezése. 		
<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p><i>Fogalmak:</i> nacionalizmus, liberalizmus, konzervativizmus, demokrácia, szocializmus, kommunizmus, keresztényszocializmus.</p> <p><i>Személyek:</i> Bismarck, Marx.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1871 Németország egyesítése.</p> <p><i>Topográfia:</i> Németország, Olaszország, Brit Birodalom, Amerikai Egyesült Államok, Japán.</p>		
<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • Németország területi egyesítés előtt és utáni térképének összehasonlítása, értékelése. • Magyarázatok keresése és azok megvitatása egyes államok létrejöttének és megerősödésének okaira (pl. Amerikai Egyesült Államok). • Ismerkedés nemzeti jelképekkel (zászlók, himnuszok). • Összehasonlító táblázat készítése a korszak politikai eszméiről. 			

<p>Tematikai egység</p>	<p>A dualizmus kora: felzárkózás Európához</p>	<p>Órakeret 7 óra + 3 óra</p>
<p>Témák/altémák</p>		<p>Fejlesztési követelmények</p>
<p><i>A modernizálódó Magyarország</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Magyar feltalálók és találmányok, az ipar fejlődése. • Vasútépítés, folyószabályozás. • Egy világváros kiépülése – az urbanizáció Budapest példáján. • <i>Képgyűjtemény (tabló) összeállítása a millenniumi Budapestről internetes források alapján.</i> <p><i>A millenniumi Magyarország</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A soknemzetiségű ország. • A zsidó emancipáció, a hazai zsidóság szerepe a magyarországi modernizációban. • A cigányság helyzete, hagyományos mesterségek. • A millenniumi ünnepek. • A legjelentősebb kulturális alkotások. <p><i>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> • A millenniumi Budapest bemutatása. • A dualizmus kori vidék és város lakóinak és életmódjának bemutatása. • A 20. század eleji és korunk életmódja közötti különbségek azonosítása. • A korszak gazdasági és technikai fejlődésének bemutatása. • A korszak ipari fejlődésének nyomon követése diagramok, táblázatok segítségével.
<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p><i>Fogalmak:</i> közös ügyek, dualizmus, MÁV, Millennium, emancipáció, urbanizáció.</p> <p><i>Személyek:</i> Andrássy Gyula.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1896 a Millennium.</p> <p><i>Topográfia:</i> Budapest.</p>	
<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • Képes beszámoló (prezentáció) készítése a korszak valamely jeles magyar tudósáról, feltalálójáról. • Képek gyűjtése a dualizmus kori társadalmi csoportok és nemzetiségek életéről. 		

<p>Tematikai egység</p>	<p>Az első világháború és következményei</p>	<p>Órakeret 11 óra + 3</p>
--------------------------------	---	---------------------------------------

		óra
Témák/altémák	Fejlesztési feladatok	
<p><i>Az első világháború, Magyarország a háborúban</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A halálos lövés: a világháború kirobbanása. • A hadviselő felek: az antant és a központi hatalmak. • Az állóháború. • Magyarok a világháborúban. • A hátszág megpróbáltatásai. • Lenin és a bolsevik hatalomátvétel. <p><i>Magyarország 1918–1919-ben</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A forradalmi kísérlet – elhibázott kül- és katonapolitika. • Magyarország megszállásának folyamata. • A tanácsköztársaság hatalomra kerülése és bukása. • Az ellenforradalom. <p><i>A trianoni békediktátum</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A Párizs környéki békék alapelvei, a vesztesek büntetése. • A trianoni békediktátum – a megcsönkített Magyarország. • Magyarország területi, népességi és gazdasági veszteségei. • <i>Trianon a gyermek szemével – kortárs visszaemlékezések felkutatása és megbeszélése. Sátoraljajhely és a „nagy háború, a sátoraljajhelyi Magyar Kálvária története</i> • A kisantant. <p><i>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • A fontosabb hadviselő országok csoportosítása a szövetségi rendszerek szerint. • Az első világháborús hadviselés összehasonlítása a korábbi háborúkéval. • A háborús körülményeket bemutató különböző típusú források gyűjtése, feldolgozása. • Európa háború előtti és utáni térképének összehasonlítása, a változások értelmezése. • A történelmi Magyarország szétesésének bemutatása térképen az elcsatolt területek történelmi megnevezésével. • Vélemény megfogalmazása a történelmi Magyarország felbomlásának okairól. • A trianoni békediktátum területi és demográfiai következményeinek értékelése. 	

Fogalmak és adatok/Lexikák	<p><i>Fogalmak:</i> antant, központi hatalmak, front, állóháború, hátszág, bolsevik, tanácsköztársaság, vörösteror, fehér különítményes megtorlások, kisantant.</p> <p><i>Személyek:</i> Tisza István, Lenin, Károlyi Mihály, Horthy Miklós.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1914–1918 az első világháború, 1917 a bolsevik hatalomátvétel, 1920. június 4. a trianoni békediktátum.</p> <p><i>Topográfia:</i> Szarajevó, Szerbia, Doberdó, Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Burgenland, Erdély, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia, Ausztria.</p>
-----------------------------------	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Vita a háború okairól.
- Grafikonok, táblázatok elemzése a háború legfontosabb adatairól (pl. résztvevők száma, veszteségek, háborús kiadások, fegyverek száma stb.).
- Első világháborús emlékhelyek és emlékművek, sírhelyek feltérképezése és felkeresése a lakóhelyen és környékén.
- Első világháborús kiállítás megtekintése.
- Első világháborús katonadalok gyűjtése és eléneklése.
- Trianon a gyermek szemével – kortárs visszaemlékezések felkutatása és megbeszélése.

Tematikai egység	Totális diktatúrák	Órakeret 5 óra
Témák/altémák	Fejlesztési feladatok	
<p><i>A kommunista Szovjetunió</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lenin és Sztálin diktatúrája. • Az államosítás. • A terror és a munkatáborok. <p><i>A nemzetiszocialista Németország</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A nemzetiszocializmus: fajelmélet és antiszemitizmus. • A náci hatalomátvétel, a hitleri diktatúra és terror. • A hitleri Németország terjeszkedése: Ausztria és Csehszlovákia. 	<ul style="list-style-type: none"> • A kommunista Szovjetunió és a nemzetiszocialista Németország jellemzőinek azonosítása képi és szöveges forrásokban. • A totális diktatúrák összehasonlítása (pl. jelképek, ideológiák, hatalmi eszközök). • Érvelés a 20. század kirekesztő ideológiáival szemben. 	

Fogalmak és adatok/Lexikák	<p><i>Fogalmak:</i> személyi kultusz, GULAG, totális állam, nemzetiszocializmus, antiszemitizmus, fasizmus.</p> <p><i>Személyek:</i> Sztálin, Hitler.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1933 a náci hatalomátvétel.</p> <p><i>Topográfia:</i> Szovjetunió, Szibéria (munkatáborok).</p>
<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • GULÁG táborok és a náci koncentrációs táborok helyszíneinek térképen való azonosítása. • Film vagy filmrészletek megtekintése a nemzetiszocialista és/vagy a kommunista diktatúráról. 	

Tematikai egység	A Horthy-korszak (-2 óra +2 óra)	Órakeret 7 óra + 2 óra
Témák/altémák	Fejlesztési feladatok	
<p><i>A politika irányai</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Horthy, a kormányzó. • Antikommunizmus és revíziós törekvések. • A politikai antiszemitizmus. • Bethlen István miniszterelnöksége. <p>Külpolitikai kényszerpályák.</p> <p><i>Gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gazdasági eredmények. • Az oktatás, a kultúra és a tudomány néhány kiemelkedő képviselője. • Társadalmi rétegződés és érintkezési formák Magyarországon. <p>Életmód, szabadidő, sport.</p> <p><i>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • A Horthy-korszak gazdasági, kulturális, politikai és társadalmi eredményeinek és problémáinak felidézése. • Az antiszemitizmus megnyilvánulásainak azonosítása források alapján. • Magyarország külpolitikai céljainak és lehetőségeinek bemutatása. • A társadalmi változások bemutatása szöveges és képi források alapján. • A korszak egy kiemelkedő személyiségének bemutatása. 	
Fogalmak és adatok/Lexikák	<p><i>Fogalmak:</i> revízió, numerus clausus, pengő.</p> <p><i>Személyek:</i> Bethlen István, Klebelsberg Kuno, Szent-Györgyi Albert.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1920–1944 a Horthy-korszak.</p>	

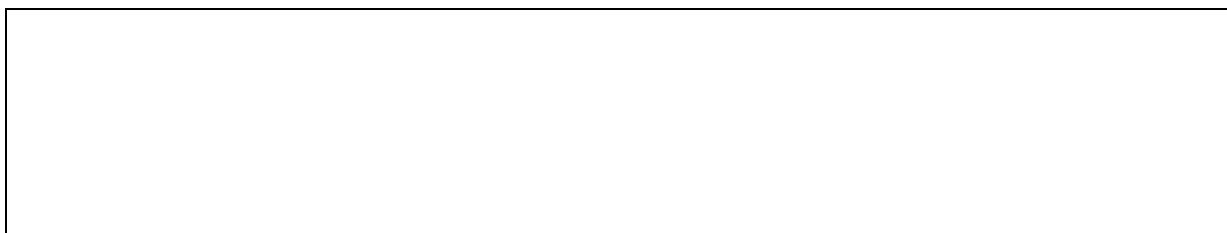
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Vázlatkészítés idézetek és képi források felhasználásával a Horthy-korszak társadalmáról.
- Képes beszámoló (prezentáció) készítése a korszak jeles személyiségeinek egyikéről.
- Plakátok, korabeli történetek, versek, dalok gyűjtése a revíziós törekvésekről.
- Fotók, illusztrációk gyűjtése az ipar (közlekedés) modernizációjáról.
- Képek gyűjtése az oktatás, a tudomány, a sportélet új intézményeiről.

Tematikai egység	A második világháború (-2 óra +2 óra)	Órakeret 8 óra + 2 óra
Témák/altémák	Fejlesztési feladatok	
<p><i>Háború földön, tengeren és levegőben</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A hadviselő felek: a tengelyhatalmak és a szövetségesek. • Sztálin-Hitler paktum, kezdeti német sikerek. • A háború európai frontjai és a csendes-óceáni hadszíntér. • Fordulatok a háborúban: Sztálingrád és Normandia, Berlin, az atombomba. • Európa felosztása. <p><i>Magyarország a világháború idején</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A revíziós eredmények • A Szovjetunió elleni háború – a 2. magyar hadsereg a Donnál. • Német megszállás. • A kiugrási kísérlet és a nyilas hatalomátvétel. • A hadszíntérré vált Magyarország. <p><i>A háború borzalmai</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A totális háború. • A világháború fegyverei. • A hátszín szenvedései. • Az ellenállás formái. 	<ul style="list-style-type: none"> • A nemzetiszocialista Németország és a kommunista Szovjetunió szerepének feltárása a háború kirobbantásában. • A második világháború fordulópontjainak felidézése. • A háború fegyvereinek és borzalmainak bemutatása különböző források alapján. • Magyarország területi változásait és világháborús részvételét, valamint a második világháború főbb eseményeit bemutató térképek értelmezése. • A magyar külpolitika háború előtti és alatti törekvéseinek és mozgásterének bemutatása. • Ítélet megfogalmazása a második világháborús népiirtásokról és háborús bűnökről. • A magyar honvéd helytállásának felidézése források alapján. • Példák gyűjtése az ellenállás és embermentés formáira. 	

<ul style="list-style-type: none"> • A bombázások és városi harcok – Budapest példáján. <p><i>A holokauszt</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A náci koncentrációs és megsemmisítő táborok. • Az európai és magyarországi zsidótörvények. • Kísérlet az európai és a magyar zsidóság és cigányság elpusztítására. • Áldozatok és bűnösök, felelősség és embermentés: néhány kiemelkedő példa. <p><i>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</i></p>	
<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p><i>Fogalmak:</i> tengelyhatalmak, szövetségesek, bécsi döntések, nyilasok, totális háború, holokauszt, gettó, deportálás, koncentrációs tábor, zsidótörvények.</p> <p><i>Személyek:</i> Franklin D. Roosevel, Churchill, Teleki Pál, Szálasi Ferenc, Salkaházi Sára.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1939–1945 a második világháború, 1941. június a Szovjetunió megtámadása, 1944. március 19. Magyarország német megszállása, 1945. április a háború vége Magyarországon.</p> <p><i>Topográfia:</i> Sztálingrád, Normandia, Hiroshima, Don-kanyar, Auschwitz.</p>
<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • Képek gyűjtése a német haderő és a szövetségesek magyarországi pusztításának eszközeiről és helyszíneiről. • Ismeretek szerzése és megvitatása a holokauszt történetét feldolgozó gyűjtemények, online adatbázisok segítségével (pl. látogatás a Holokauszt Emlékközpontban). • A holokausztról szóló visszaemlékezések, irodalmi és filmfeldolgozások egy-egy részletének megbeszélése. • Példák gyűjtése az ellenállás és embermentés formáira. • Egy magyarországi embermentő (pl. Boldog Salkaházi Sára) tevékenységének megismerése és értékelése. 	

Tematikai egység	A megosztott világ (-2 óra +2 óra)		Órakeret 3 óra + 2 óra
Témák/altémák		Fejlesztési feladatok	
<p><i>A hidegháború</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A kétpólusú világ – a vasfüggöny leereszkedése. • Németország kettéosztása. • Fegyverkezési verseny a Szovjetunió és az Amerikai Egyesült Államok között. • Hidegháborús konfliktusok: Korea, Kuba. <p><i>A Nyugat</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A nyugati demokrácia és piacgazdaság. • A jóléti társadalom. • Az új tömegkultúra kialakulása. <p><i>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> • A második világháború után kialakult világrendet bemutató térkép áttekintése és értelmezése. • A nyugati demokrácia és a szovjet diktatúra összehasonlítása. • A nyugati világ és a keleti blokk életkörülményeinek összehasonlítása. • A hidegháború korabeli és a mai világhatalmi viszonyok összehasonlítása. • A hidegháborús korszak alapvető jellemzőinek, történelmi szereplőinek azonosítása képek, szöveges források alapján. • Gyűjtött információk értelmezése a hidegháború korának néhány világpolitikai válságáról (pl. Korea, Kuba, Berlin). • Információk szerzése, rendszerezése és értelmezése a két szuperhatalom fegyverkezési versenyéről diagramok, táblázatok, képek és térképek segítségével. 	
<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p><i>Fogalmak:</i> Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), hidegháború, vasfüggöny, berlini fal, szuperhatalom, Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO), Varsói Szerződés, piacgazdaság, jóléti állam.</p> <p><i>Személyek:</i> Hruscsov, Kennedy.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1947 a párizsi béke, a hidegháború kezdete, 1948 Izrael Állam megalapítása.</p> <p><i>Topográfia:</i> Berlin, Németországi Szövetségi Köztársaság (NSZK), Német Demokratikus Köztársaság (NDK), Észak- és Dél-Korea, Kuba.</p>		
<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A jóléti állam jellemzőinek összegyűjtése és értékelése. • Internetes és egyéb források alapján képes gyűjtemény összeállítása az új tömegkultúra jellemző tárgyairól, eseményeiről. • Poszterek készítése a nyugati és keleti blokk országainak életmódjáról. • Kiselőadás tartása egy hidegháborús konfliktusról. 			

Tematikai egység	Magyarország szovjetizálása (-2 óra +2 óra)	Órakeret 8 óra +2 óra
Témák/altémák		Fejlesztési feladatok
<p><i>A kommunista diktatúra kiépítése Magyarországon</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Háborús pusztítás és szovjet megszállás, deportálások a szovjet munkatáborokba. • Bűnbakká tett németek és magyarok – kitelepítések, lakosságcsere. • Az 1945-ös és 1947-es választások. • Egypártrendszer, államosítás, diktatúra. <p><i>A Rákosi-diktatúra</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ÁVH működése. • A személyi kultusz. • Az egyházüldözés. • A tervgazdaság működése <p><i>Deportálások „békeidőben”</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A deportálások és üldözések okai. • A határon túli magyarok megpróbáltatásai: deportálások Csehszlovákiában; szovjet, román és jugoszláv munkatáborok. • Magyarországi kitelepítések és munkatáborok. <p><i>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> • Magyarország szovjet megszállása következményeinek felidézése. • A tömeges deportálások jellemzőinek azonosítása visszaemlékezések és egyéb források alapján. • A Rákosi-rendszer jellemzőinek, bűneinek azonosítása források, képek, filmrészletek alapján. • A határon túli magyarok megpróbáltatásainak bemutatása különböző források alapján.

Fogalmak és adatok/Lexikák	<p><i>Fogalmak:</i> malenkij robot, államosítás, tervgazdaság, Államvédelmi Hatóság (ÁVH).</p> <p><i>Személyek:</i> Kovács Béla, Rákosi Mátyás, Mindszenty József.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1945 szovjet megszállás, választás Magyarországon, 1948–1956 a Rákosi-diktatúra.</p> <p><i>Topográfia:</i> Recsk, Hortobágy, Duna-delta.</p>
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:	
<ul style="list-style-type: none"> • Jelszavak, csasztuskák, viccek gyűjtése a Rákosi-diktatúra idejéből. • Új iparvárosok azonosítása térképen. • Egy játékfilm vagy filmrészlet megtekintése a korszakból vagy a korszakról. • Saját vélemény megfogalmazása a Rákosi-diktatúráról. • Kitelepítésekről, deportálásokról szóló visszaemlékezések részleteinek közös feldolgozása. 	

8 . osztály

Tematikai egység	A forradalomtól az ezredfordulóig (-2 óra +5 óra)	Órakeret 18 óra + 5 óra
Témák/altémák	Fejlesztési feladatok	
<p><i>Az 1956-os forradalom és szabadságharc</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Október 23., a forradalom kirobbanása. • A pesti srácok és szabadsághősök. • A forradalom lakóhelyünkön és környékén. • Szovjet tankokkal a népakarat ellen. • A forradalom jelképei. • A magyar forradalom a világtörténelem színpadán. <p><i>A kádári diktatúra</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A kádári megtorlás. • A pártállam működése: az elnyomás változó formái. • Ellenőrzött társadalom, tömegszervezetek. 	<ul style="list-style-type: none"> • Beszámolók készítése az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseiről. • Az 1956-os forradalom és szabadságharc utáni megtorlások kegyetlenségének bemutatása példákon keresztül. • Érvek gyűjtése a Kádár-rendszer diktatórikus jellegének alátámasztására. • A Kádár-rendszerrel szembeni különböző jellegű források elemzése, értelmezése. • A Kádár-rendszer és napjaink életkörülményeinek összehasonlítása. • A rendszerváltás jelentőségének, következményeinek bemutatása. • A magyar történelem legfontosabb politikai eseményeinek időrendbe állítása a rendszerváltástól napjainkig. 	

Élet a Kádár-rendszerben

- A paraszti gazdaságok felszámolása, tétesítés.
- *Családi emlékek bemutatása, visszaemlékezések gyűjtése, interjú készítése tanári útmutatás alapján a Kádár-rendszerrel és a rendszerváltoztatás időszakából.*
- A szocialista modernizáció – „a legvidámabb barakk”.
- A hiánygazdaság.
- A második gazdaság kiépülése.
- Életszínvonal-politika és eladósodás.

A kétpólusú világ megszűnése és a rendszerváltoztatás Magyarországon

- A Szovjetunió és a szocialista rendszer országainak válsága.
- Az ellenzék megszerveződése Magyarországon.
- A tárgyalásos rendszerváltoztatás.
- A kétpólusú világ megszűnése.
- Az első szabad országgyűlési és önkormányzati választás.
- Antall József kormánya

Magyarország a rendszerváltoztatás után

- A demokrácia és a piacgazdaság kiépítése.
- A többpártrendszer működése.
- Gazdasági válság és felzárkózás – vesztesek és nyertesek.
- A társadalom átalakulása.
- Magyarország NATO-tagsága.

Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.

Fogalmak és adatok/Lexikák	<p><i>Fogalmak:</i> Molotov-koktél, sortüzek, munkásőrség, Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP), Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ), úttörő, termelészövetkezet, háztáji, maszek, gulyáskommunizmus, rendszerváltoztatás, privatizáció, jogállam, többpártrendszer.</p> <p><i>Személyek:</i> Nagy Imre, Kádár János, Gorbacsov, Reagan, II. János Pál, Antall József, Göncz Árpád, Horn Gyula, Orbán Viktor.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1956. október 23. a forradalom kitörése, 1956. november 4. a szovjet támadás, 1956–1989 a Kádár-rendszer,</p> <p>1989–1990 a rendszerváltoztatás, 1990 az első szabad választások, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1999 Magyarország belép a NATO-ba.</p> <p><i>Topográfia:</i> Corvin köz, Mosonmagyaróvár.</p>
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:	
<ul style="list-style-type: none"> • Információgyűjtés a „pesti srácokról”. • Térkép-vázlat készítése az 1956-os események budapesti helyszíneiről. • Interjú készítése egy 1956-os visszaemlékezővel. • 1956-os emlékhelyek és emlékművek, sírok feltérképezése a lakóhelyen és környékén. • Az 1956-os forradalom és a Kádár-rendszer korszakával kapcsolatos játékfilm/filmrészlet megtekintése és értelmezése. • Tablókészítés az úttörő mozgalom jellemzőiről a világnézeti nevelésben betöltött szerepéről. • Gazdasági és társadalmi diagramok, grafikonok elemzése a szocializmus válságának időszakából. • Retró-kiállítás rendezése. 	

Tematikai egység	Együttélés a Kárpát-medencében (-2 óra +2 óra)	Órakeret 6 óra +2 óra
Témák/altémák	Fejlesztési feladatok	
<p><i>A határon túli magyarok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Határon túli magyar lakta területek. • Fordulópontok a határon túli magyarok történetében: a történelmi Magyarország felosztása, a revízió, magyarellenes megtorlások, rendszerváltoztatás. • A kisebbségi lét nehézségei egykor és ma: adminisztratív intézkedések és mindennapok. • Kivándorlás és asszimiláció 	<ul style="list-style-type: none"> • A határon túli magyarság története főbb fordulópontjainak áttekintése 1920-tól napjainkig. • Példák gyűjtése a határon túli magyarság életéből a hűségre és helytállásra. • A határon túli magyar kisebbségi lét nehézségeinek bemutatása. • A Kárpát-medence 1910-es és 1990 utáni etnikai térképének összehasonlítása a 	

<p><i>A magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Magyarország nemzetiségi arányainak változása. Az asszimiláció folyamata. Fordulópontok a nemzetiségek történetében: 1848–49-es szabadságharc, a történelmi Magyarország felosztása, a magyarországi németek kitelepítése. A hazai cigány/roma népesség története. A nemzetiségi jogok a mai Magyarországon <p><i>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</i></p>	<p>magyarság és a nemzetiségek elhelyezkedése szempontjából.</p> <ul style="list-style-type: none"> Példák gyűjtése a nemzeti összetartozás megnyilvánulásairól az anyaországi és a határon túli magyarság kapcsolatában. Példák gyűjtése a Kárpát-medence népeinek együttműködésére és konfliktusaira a történelem során. A magyarországi nemzetiségek 19-20. századi története főbb jellemzőinek, fordulópontjainak felidézése.
<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p><i>Fogalmak:</i> kitelepítés, asszimiláció. <i>Személyek:</i> Esterházy János, Márton Áron. <i>Kronológia:</i> 1944–1945 magyarelles atrocitások. <i>Topográfia:</i> Szlovákia, Ukrajna.</p>
<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kiselőadás készítése egy példamutató életút (pl. Esterházy János, Márton Áron) fordulópontjairól. Beszámoló készítése az erdélyi falurombolási tervről (pl. Bözödújfalú). Határon túli területek meglátogatása tanulmányi kirándulás kereteiben (pl. Határtalanul program). Az erdélyi, kárpátaljai, felvidéki és délvidéki magyarok életviszonyainak összehasonlítása egymással és a hazai viszonyokkal. Tabló vagy prezentáció készítése a hazai cigányság korabeli életmódjáról. 	

Tematikai egység	Népesedés és társadalom	Órakeret 5 óra
Témák/altémák	Fejlesztési feladatok	
<p><i>A hagyományos/ agrártársadalmak</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Letelepedés és élelemtermelés: növénytermesztés és állattenyésztés. Önellátás, árutertermelés, kereskedelem. A népességnövekedés korlátai. 	<ul style="list-style-type: none"> A népesedés nagy korszakainak és azok jellemzőinek felidézése. Információk gyűjtése az élelemtermelés fejlődéséről (például régészeti leletek) 	

<ul style="list-style-type: none"> • A hagyományos társadalom (hierarchia és család). <p><i>A modern/ipari társadalmak</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ipari forradalmak hatásai: népességgrobbanás és városiasodás. • Népeségnövekedés a fejlődő és népességfogyás a fejlett világban. • A migráció. • A modern/ipari társadalom (egyenjogúság és individualizmus).- • A női szerepek változásának áttekintése a történelem során. 	<p>alapján).</p> <ul style="list-style-type: none"> • A népességváltozás okainak és következményeinek bemutatása. • Hasonlóságok és különbségek megállapítása az egyes népesedési korszakok és folyamatok között. <p>Vita a modern kori demográfiai folyamatokról és azok várható hatásairól.</p>
<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p><i>Fogalmak:</i> házasítás, nagy pestisjárvány, népességgrobbanás, migráció, multikulturalizmus, terrorizmus, globalizáció.</p> <p><i>Személyek:</i> Semmelweis Ignác.</p>
<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A népesedéstörténet statisztikai adatainak értelmezése, csoportosítása és felhasználása állítások alátámasztására vagy cáfolására. • Fiktív napló készítése különböző korban és társadalmi helyzetben élő nők életéről, mindennapjairól. • Beszélgetés a népességnövekedés és csökkenés okairól és hatásairól. • A migráció okainak és hatásainak megvitatása. 	

<p>Tematikai egység</p>	<p>A demokratikus állam (-2 óra +2 óra)</p>	<p>Órakeret 5 óra + 2 óra</p>
<p>Témák/altémák</p>		<p>Fejlesztési feladatok</p>
<p><i>A modern demokrácia gyökerei</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Az athéni demokrácia működése. • A parlamentáris rendszer működése Nagy-Britanniában. • Az elnöki rendszer működése az Amerikai Egyesült Államokban. <p><i>A modern magyar állam</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> • A demokrácia kialakulása, állomásainak felidézése és működésének jellemzése a különböző történelmi korszakokban. • Csoportos szerepjáték demokratikus döntéshozatalról (pl. az athéni demokráciában). • Demokratikus döntéshozatal ábrázolása egy folyamatábrán.

<ul style="list-style-type: none"> • Az Alaptörvény. • Az Országgyűlés, a kormány és az igazságszolgáltatás. • Az országgyűlési és önkormányzati választási rendszer <p><i>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • A brit parlamentáris és az amerikai elnöki rendszer összehasonlítása. • Áttekintő ábra értelmezése a magyarországi államszervezetről és a választási rendszerről.
<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p><i>Fogalmak:</i> népgyűlés, hatalmi ágak, alkotmány, elnök, általános választójog.</p> <p><i>Személyek:</i> Periklész, George Washington.</p> <p><i>Kronológia:</i> Kr. e. 5. sz. az athéni demokrácia fénykora, 1776 az amerikai Függetlenségi nyilatkozat, 2012 Magyarország Alaptörvénye.</p>
<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Csoportos szerepjáték demokratikus döntéshozatalról (pl. az athéni demokráciában). • Demokratikus döntéshozatal ábrázolása egy folyamatában. 	

Tematikai egység	Régiók története (-2 óra +2 óra)	Órakeret 12 óra + 2 óra
Témák/altémák	Fejlesztési feladatok	
<p><i>Magyarország és az Európa Unió</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Az Európai Unió születése és bővülése. • Az európai integráció céljai, eredményei és gondjai. <p>Magyarország európai uniós tagsága.</p> <p><i>Közép-Európa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A régió sajátosságai (jellemzően kontinentális helyzet, birodalmi függés és nemzeti sokszínűség). • A második világháború hadszíntere. • A szovjet megszállás. • A visegrádi együttműködés. 	<ul style="list-style-type: none"> • Az Európai Unió céljainak felidézése. • Az európai integráció eredményeinek és problémáinak áttekintése. • A közép-európai régió középkori, újkori és mai térképeinek összehasonlítása. • A közép-európai népek helyzetének összehasonlítása a középkortól napjainkig. • Az Amerikai Egyesült Államok szuperhatalmi helyzetének elemzése és értékelése katonai, politikai, gazdasági és kulturális téren. • Kína világgazdasági és világpolitikai szerepének megvitatása. • A közel-keleti konfliktusról megfogalmazott álláspontok és érvek 	

<p><i>Az Amerikai Egyesült Államok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Az Amerikai Egyesült Államok létrejötte. • Az amerikai polgárháború okai és eredményei. • Az Amerikai Egyesült Államok világhatalommá válása. <p><i>India</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Az indiai civilizáció vallási és kulturális alapjai. • A brit gyarmati uralom. • Gandhi és a függetlenségi mozgalom. • A jelenkori India ellentmondásai. <p><i>Kína</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A kínai civilizáció vallási és kulturális alapjai. • Kína félgymarmati sorban. • A japán megszállás. • Mao Ce-tung és a kommunista diktatúra. • A gazdasági óriás. <p><i>A Közel-Kelet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Az Oszmán Birodalom felbomlása. • Izrael állam létrejötte. • Az olaj szerepe a régió történetében. • Az iszlám és az iszlamizmus. • Etnikai, vallási és gazdasági törésvonalak. <p><i>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</i></p>	<p>azonosítása, beszélgetés a békés megoldási módokról.</p>
<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p><i>Fogalmak:</i> integráció, euró, Európai Unió, visegrádi együttműködés, polgárháború, nagy fal, hinduizmus, buddhizmus, kasztrendszer, Korán.</p> <p><i>Személyek:</i> Lincoln, Gandhi, Mao Ce-tung.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1957 a római szerződés, 1992 a maastrichti szerződés, 2004 Magyarország belép az Európai Unióba.</p> <p><i>Topográfia:</i> Brüsszel, Lengyelország, Csehország, Közel-Kelet, Izrael.</p>

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Információk gyűjtése a visegrádi együttműködés előzményeiről és jelenlegi tartalmáról.
- Az Amerikai Egyesült Államok világhatalmi szerepének elemzése gazdasági adatsorok segítségével.
- Különböző források gyűjtése az indiai és kínai civilizáció történetéből, ezek alapján ismertető, prezentációk készítése.
- Az Oszmán Birodalom, valamint a Közel-Kelet területi változásainak nyomon követése történelmi térképeken.
- Beszámolók, prezentációk készítése az arab-izraeli konfliktusról (pl. az izraeli határ változásai, az olajválság).

Tematikai egység	Mérlegen a magyar történelem (+3 óra)	Órakeret 8 óra + 3 óra
Témák/altémák	Fejlesztési feladatok	
<p><i>Lábnymaink a nagyvilágban</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Világjáró magyarok (utazók, felfedezők). • Tudósok és feltalálók (pl. informatika, autóipar, űrkutatás). • Világraszóló sportsikerek – magyarok az olimpiákon. • Magyar művészek a világban. • <i>Kiselőadások, bemutatók készítése magyar tudósokról, feltalálókról, találmányokról, olimpikonokról, művészekről.</i> <p><i>A magyar megmaradás kérdései</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Magyarország mint szuverén európai hatalom a középkorban. • A török kor: a középkori örökség pusztulása és az etnikai arányok romlása. • Az Osztrák-Magyar Monarchia, a Közép-Európát sikeresen egyesítő birodalom. • Trianon máig tartó hatásai: a kisállami lét kényszerpályái a nagyhatalmak 	<ul style="list-style-type: none"> • Valamely területen kiemelkedő eredményt elérő magyarok tevékenységének felidézése, bemutatása. • A Magyar Királyság középkori sikeressége okainak felidézése. • Érvek gyűjtése a Habsburg Birodalomhoz tartozásunk előnyei és hátrányai mellett a 18. században és a 19. század első felében. <p>Levert szabadságharcaink értékelése az utóbb elért eredmények alapján.</p>	

<p>árnyékában.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Új típusú kapcsolatépítés a rendszerváltoztatás után a kisebbségbe került magyarsággal • A magyar megmaradás titkai: szabadságharcok, békés építkezés. <p><i>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</i></p>	
<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p><i>Javasolt személyek (altémánként 1-2):</i> Julianus barát, Kőrösi Csoma Sándor, Magyar László; Neumann János, Csonka János, Galamb József, Kármán Tódor; Papp László, Puskás Ferenc, Egerszegi Krisztina, Balczó András; Liszt Ferenc, Munkácsy Mihály, Kodály Zoltán, Bartók Béla, Korda Sándor.</p>
<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Világjáró magyar utazókról szóló beszámolók készítése. • Referátum készítése egy magyar Nobel-díjas tudósról (pl. Szent-Györgyi Albert, Gábor Dénes stb.). • Prezentáció készítése egy sikeres magyar sportolóról. • Példák gyűjtése kisebbségben élő magyarság megmaradásáért folytatott küzdelem formáira és képviselőire. 	

Vizuális kultúra 5-8.évfolyam

Helyi tantárgyi tanterv

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	1	34	27	7
6.	1	34	27	7
7.	1	34	27	7
8.	1	34	27	7

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv: Kerettanterv az általános iskola 5–8. évfolyama számára- Vizuális kultúra 5-8.osztály

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:

Mácsiné Erdős Brigitta

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: Mészáros Csaba igazgató

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

5.évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többletórászám	Témakör össziidőkerete
Vizuális művészeti jelenségek -Alkotás, stílusok	3	+2	5
Vizuális művészeti jelenségek -Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	4	+1	5
Médiumok sajátosságai -Médiumok jellemző kifejezőeszközei	5	0	5
Tér és időbeli viszonyok -Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	5	0	5
Vizuális információ és befolyásolás -Kép és szöveg üzenete	4	0	4
Környezet: Technológia és hagyomány -Hagyomány, design, divat	3	+2	5
Környezet: Technológia és hagyomány -Tárgyak, terek , funkciók	3	+2	5
Évfolyam összesen:	27	+7	34

6.évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többletórászám	Témakör össziidőkerete
Vizuális művészeti jelenségek -Alkotás, stílusok	3	+2	5
Vizuális művészeti jelenségek -Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	4	+1	5
Médiumok sajátosságai -Médiumok jellemző kifejezőeszközei	5	0	5
Tér és időbeli viszonyok -Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	5	0	5
Vizuális információ és befolyásolás -Kép és szöveg üzenete	4	0	4
Környezet: Technológia és hagyomány	3	+2	5

-Hagyomány, design, divat			
Környezet: Technológia és hagyomány -Tárgyak, terek , funkciók	3	+2	5
Évfolyam összesen:	27	+7	34
7.évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többletórászám	Témakör összidőkerete
Vizuális művészeti jelenségek -Alkotás, stílusok	4	+1	5
Vizuális művészeti jelenségek -Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	3	+2	5
Médiumok sajátosságai -Médiumok jellemző kifejezőeszközei	4	0	4
Tér és időbeli viszonyok -Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	4	0	4
Vizuális információ és befolyásolás -Kép és szöveg üzenete	6	0	6
Környezet: Technológia és hagyomány -Hagyomány, design, divat	3	+2	5
Környezet: Technológia és hagyomány -Tárgyak, terek , funkciók	3	+2	5
Évfolyam összesen:	27	+7	34

8.évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többletórászám	Témakör összidőkerete
Vizuális művészeti jelenségek -Alkotás, stílusok	4	+1	5
Vizuális művészeti jelenségek -Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	3	+2	5
Médiumok sajátosságai -Médiumok jellemző kifejezőeszközei	4	0	4
Tér és időbeli viszonyok -Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	4	0	4
Vizuális információ és	6	0	6

befolyásolás -Kép és szöveg üzenete			
Környezet: Technológia és hagyomány -Hagyomány, design, divat	3	+2	5
Környezet: Technológia és hagyomány -Tárgyak, terek , funkciók	3	+2	5
Évfolyam összesen:	27	+7	34

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. 2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
---------------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Vizuális művészeti jelenségek -Alkotások, stílusok	Bibliai történet illusztrálása pl. József története –egyiptomi stílusban	2
Vizuális művészeti jelenségek -Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	Képzőművészeti kiállítás látogatása	1
Környezet: Technológia és hagyomány -Hagyomány, design, divat	Ünnepi készülődés a karácsonyra / húsvétra.	2
Környezet: Technológia és hagyomány -Tárgyak, terek, funkció	Egyiptomi templom és lakóházak modellezése, a József történetének bábos feldolgozásához.	2
	Összesen:	7

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
---------------------	------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Vizuális művészeti jelenségek -Alkotás, stílusok	Egyháztörténeti emlékek, nevezetességek megismerése.	2
Vizuális művészeti jelenségek -Személyes vizuális tapasztalat és	Múzeum látogatás	1

reflexió		
Környezet: Technológia és hagyomány -Hagyomány, design, divat	Ünnepi készülődés a karácsonyra / húsvétra.	2
Környezet: Technológia és hagyomány -Tárgyak, terek, funkció	Korakeresztyén díszítmények, szimbólumok alkalmazásával ajándéktárgyak készítése. Helytörténeti kiállítás látogatás.	2
	Összesen:	7

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
---------------------	-------------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Vizuális művészeti jelenségek -Alkotások, stílusok	Bibliai példázatok pl. Bibliai téma kinetikus, installációs feldolgozása pl. A tékozló fiú	1
Vizuális művészeti jelenségek -Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	Bibliai téma feldolgozása: Pl. „Épüljtek fel lelki házzá” önismereti és kapcsolatépítő társasjáték készítés Múzeum látogatás	2
Környezet: Technológia és hagyomány -Hagyomány, design, divat	Ünnepi készülődés a karácsonyra / húsvétra.	2
Környezet: Technológia és hagyomány -Tárgyak, terek, funkció	„Épüljtek fel lelki házzá” téma feladataihoz kapcsolatos: Térkonstrukció, tabló készítése sajátos, személyes egyedi „építőkövekből”.	2
	Összesen:	7

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
---------------------	-------------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Vizuális művészeti jelenségek -Alkotások, stílusok	Képzőművészeti kiállítás	1
Vizuális művészeti jelenségek	Személyes lelki tapasztalatok, érzelmek mint - bűnbánat,	2

-Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	harag, öröm, reménység képi kifejezési lehetőségei. Műalkotás parafrázisok.	
Környezet: Technológia és hagyomány -Hagyomány, design, divat	Karácsonyi ünnepi környezet, dísz és ajándéktárgyak készítése. Húsvéti dísz és ajándéktárgyak készítése.	2
Környezet: Technológia és hagyomány -Tárgyak, terek, funkciók	-A közvetlen környezet hasznos átalakítása (pl. térhasznosítás az iskolaudvaron, szelektív szemétyűjtés bevezetése...)	2
	Összesen:	7

Célok és feladatok

A vizuális nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanuló tevékenységen alapul.

A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét. A tantárgy kulcsszerepet játszik a **tanulók érzelmi fejlesztésében**, mely az őket körülvevő világhoz való pozitív érzelmi viszonyulásuk kialakításának fontos eszköze. Ennek eredményeként elérendő cél, hogy a tanulók a magyar kultúrára büszkének legyenek, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez.

További fontos cél, hogy a tanulók ismerjék meg az európai és egyetemes vizuális kultúra legjelentősebb képzőművészeti és építészeti alkotásait, alakuljon ki bennük érdeklődés a vizuális jellegű művészetek iránt. Váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve az őket körülvevő XXI. század művészeti jelenségek befogadására.

A vizuális kultúra tantárgy tartalmát három részterület, a képzőművészet, a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra képezi. A vizuális nevelés szempontjából a képzőművészet részterület az ábrázoló és kifejező szándékú, esetleg művészi élményt nyújtó képalkotással, illetve befogadással foglalkozik, a tárgy- és környezetkultúra részterület az ember tervezett tárgyi és épített környezetét jelenti, a vizuális kommunikáció pedig képekben, gyakran kép és szöveg egységében megjelenő, eleve kommunikációs célú képalkotással foglalkozik. E részterületek tartalmi elemei különböző hangsúllyal, de minden iskolaszakaszban jelen vannak a tantervi követelményekben. A Nat alapelvei alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlatközpontúsága a vizuális megismerés, a közvetlen tapasztalatszerzés, az

elemző-szintetizáló gondolkodás egységében értelmezendő, és a tanulók ténylegesen megvalósuló alkotó munkáját szolgálja.

A vizuális fejlesztés legfontosabb célja adott iskolaszakaszokban az életkornak megfelelő szinteken **játékos, kreatív szemlélet kialakítása és alkalmazása.**

Fontos cél továbbá a minél szélesebb körű anyaghasználat, az alkotó tevékenységen keresztül **a kéz finommotorikájának fejlesztése, a változatos médiumok és megközelítési módok alkalmazása, a vizuális médiumok közötti átjárhatóság és a művészi gondolkodás szabadságának a kialakítása.** Mindez segíti a tanulók tájékozódását az őket érő nagy mennyiségű vizuális információ feldolgozásában, szelektálásában, s végül majd az önálló, mérlegelni képes szemlélet kialakításában. Jelen korunk jellemző képkészítési lehetőségeit is figyelembe véve további cél a vizuális kommunikáció digitális kultúrához is köthető mindennapi formáinak, illetve az épített környezet és a tárgyi világnak a vizsgálata, valamint a környezetalakítás tudatosságának fejlesztése.

A vizuális nevelés kiemelt feladatának tekinti a **kreativitás fejlesztését**, mely a vizuális problémamegoldás folyamatában fejleszhető és gyakorolható. A tanulók kreativitása az örömteli, kísérletező, az élményekben gazdag, alkotó tevékenység közben bontakozhat és teljesebbé válhat, mely mind az egyén, mind pedig a közösség alkotó energiáinak a motorja lehet. Lényeges elem mindezekben a motiváció kialakítása az önmagát folytonosan építő, alkotói magatartás megteremtésére és a folyamatos önművelésre. Ezzel összefüggésben fontos a **tanulók önértékelésének és önismeretének fejlesztése**, a mérlegelő szemlélet kialakítása, amelynek az önálló és a társakkal együttműködő gyakorlati feladatmegoldásokban kell megjelennie és működnie a tanulók fejlesztése során. A vizuális nevelés a tanulók személyiségfejlesztésének rendkívül fontos eleme, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre jellemző alkotva tanulás érzelmeket gazdagító, empátiát, intuíciót és minőségérzékenységet, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik.

További feladatok:

-A református iskolák hagyományrendszerének tudatos folytatása.

-Keresztény szimbólumok, jelképek, bibliai történetek értő feldolgozása, megjelenítése vizuális eszközök segítségével.

-Hagyományok ápolása, a keresztény értékek megőrzése.

-Önálló tapasztalat szerzés, személyes élmény gyűjtése, helyi értékek megismerése (Múzeumlátogatás, Képzőművészeti kiállítás...)

A vizuális kultúra tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: Ahogyan a kisgyermekkorban a megismerés alapvető eszköze a vizualitás, úgy a későbbi tanulási folyamatban is meghatározó szerepe van a vizuálisan nyerhető információk feldolgozásának. A vizuális megfigyelés, a belső

képalkotás, a vizuális elemzés, összehasonlítás, esetleg a tapasztalatok, a következtetések vizuális megjelenítése – kiváltképp a digitális kor vizuális dominanciája miatt – az információszerzés, a tanulás feltétele. A vizuális információszerzés rutinja különösen fontos az önálló tanulás szempontjából. A vizuális gondolkodás ugyanakkor nemcsak az információszerzést, hanem az információk feldolgozását és a gondolkodási folyamatokat is ösztönözheti (például gondolatterkép, modellalkotás), segítséget nyújtva különböző tanulási stílusok és stratégiák megtalálásában. Miközben a vizuális kultúra tantárgy változatos tevékenységei és fejlesztési technikái más műveltségi területeket is támogathatnak, olyan tanulási motivációt jelentenek, melyek érdekesebbé, izgalmasabbá és sikeresebbé tehetik a tanulók számára a tanulást.

A kommunikációs kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és használják a vizuális kommunikáció lehetőségeinek minél szélesebb skáláját. A digitális eszköz-használat – a kommunikációs csatornák átalakításával – folyamatosan hatást gyakorol a kommunikáció domináns formáira és minőségére. A vizuális kommunikációs formák értelmezése, értő és felelős használata – ami a vizuális kultúra tantárgy keretében fejleszthető leginkább – a mindennapi életben és a munka világában is elengedhetetlen. A vizuális kultúra a művészeti nevelés olyan átfogó megközelítésére törekszik, melynek keretében sokféle önkifejezési forma (vizuális megjelenítés, beszéd, mozgás) gyakorlására van mód, ami a kommunikációs lehetőségek körét is tágítja.

A digitális kompetenciák: A digitális kor, amelyben élünk, nagyrészt vizuális kommunikációs formákat használ, ezért a vizuális kultúra tantárgynak is alapvető feladata, hogy segítse a digitális médiumok használatát, mind a közlés, mind a befogadás képességeinek fejlesztésével. A kreatív feladatmegoldás érdekében a tanulók digitálisan hozzáférhető információkat gyűjtenek, és életkori sajátosságaiknak megfelelően lehetőséget kapnak arra, hogy az egy-egy tananyagrészt produktumát digitális formában készítsék el. Ezáltal megtanulják, hogy hogyan érdemes alkotó folyamatba építeni az elérhető és összegyűjthető információkat, és hogyan lehet felhasználni a technikai lehetőségeket. A digitális technika lehetőségeinek előre nem látható fejlődési iránya miatt legfontosabb éppen a változásokra reagálni tudó tanulói személyiség fejlesztése.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A megismerési folyamatok fontos eleme a vizuális megfigyelés. A vizualitás a belső képalkotásnak, majd az ismeretszerzésnek és a magasabb szintű gondolkodási folyamatoknak is sajátos eszköze. A vizuális kultúra tanulása során mind a szabad alkotásban, mind az egyszerű tervezési feladatokban a problémamegoldó gondolkodást gyakorolhatja a tanuló, amikor végigjárja az információgyűjtés, -elemzés, -értelmezés, az ötletelés, a tesztelés és az újraértelmezés szakaszait. Minden problémamegoldás esetében nagy jelentősége van a szabad asszociáción alapuló, divergens gondolkodási szakaszoknak, amelyet a vizuális kultúra tantárgy tanulása a nyitottság, az egyéni ötletek és a sajátos kifejezési megoldások bemutatásával és elfogadásával jelentős mértékben képes fejleszteni.

A személyes és társas kompetenciák: A művészettel nevelés elvének megfelelően a vizuális kultúra tantárgy kiemelt feladata a személyiség fejlesztése, különös tekintettel a személyes és társas kompetenciákra. A tantárgy egyik jellemzője a gazdag önkifejezési formák támogatása, ami segíti az önismeretet és a reális önértékelés kialakítását, miközben a változatos tevékenységi formák nagyobb esélyt adnak a sikerélmény elérésére. Az érzelmek kifejezéséhez, felismeréséhez és szabályozásához kapcsolódó készségek gyakorlása ugyanakkor szerepet játszik a társas viselkedésben is. A vizuális kultúra tantárgy – és ezen belül a kreatív problémamegoldás fejlesztésének – lehetősége, hogy csoportos együttműködésben valósuljon meg, azaz a feladatmegoldások sokféle nézőpont és sokféle tudás megjelenítésével, mindenki közreműködésével és megaláztatásával jöjjön létre. A csoportos együttműködésen alapuló alkotó vagy befogadó feladatmegoldásokban lehetőség van a különböző szerepek megtapasztalására, a közös döntések megvitatására és a konfliktushelyzetek megoldására, végül a legjobb megoldás érdekében a produktív tevékenység gyakorlására.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A vizuális kultúra tantárgy, a Művészetek műveltségi terület részeként, hagyományosan magába foglalja a műalkotások elemző vizsgálatát, így alapvető feladata a művészet kultúrák közvetítésében elfoglalt helyének hangsúlyozása. Cél, hogy kontextusba helyezze a művészettörténeti változásokat, különös tekintettel kulturális örökségünk jelentőségére, ugyanakkor a tantárgy feladata a kortárs kulturális jelenségek értelmezése is. A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti alkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét, ezáltal büszkének legyenek a magyar kultúrára, és kötıdjenek szülőföldünk értékeihez. A befogadó tevékenység aktív alkotótevékenységgel támogatva a kreativitásfejlesztés egyedülálló lehetőségeként működik. A kreatív gazdaság a világ leggyorsabban fejlődő ága, hisz a mindennapos kihívásokkal szemben mindig új megoldásokra van szükség. A vizuális kultúra tantárgy az alkotó feladataiban olyan megoldásra váró problémákat tud meghatározni, amelyek kreatív megoldásokra várnak, a megoldások pedig produktum formájában is bemutatásra kerülnek.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy leginkább a személyiségfejlesztésben betöltött feladata miatt képes a munkavállalói és vállalkozói kompetenciák fejlesztésére. A kreatív feladatmegoldás megköveteli az adott helyzet rugalmas kezelését, az innovatív ötletek, új megoldások megtalálását, a megoldás érdekében a helyzetek értékelését, majd a hatékony döntés céljából a kitartó mérlegelést és döntést. A csoportos feladatmegoldások (például projektfeladatok) esetében a tanuló kipróbálhat ugyanakkor olyan együttműködések is, amelyekre a munka világában is szüksége lehet.

A köznevelésben a vizuális kultúra tantárgy a művészettel nevelés eszköze, s mint ilyen, általánosan alapozó, vizuális szemlélet kialakítását és fejlesztését tartja elsőrendű feladatának.

A kerettanterv segíti e célok megvalósítását, adott iskolaszakaszokra és ciklusokra kijelölve a legfontosabb fejlesztési feladatokat, a tanterv témaköreire reflektáló tanári szabadság figyelembevételével. A kerettanterv fő tematikai egységei, témakörei a – vizuális kultúra részterületein alapuló – Nat-ban foglalt fő témakörök további részletezésekként alakultak ki. Minden témakör tartalmazza a megvalósításhoz szükséges óraszámajánlást, támaszkodik a Nat megadott tanulási eredményekre, és minden témakör fejlesztési feladatok és ismeretek, minimális fogalomkészlet megadásával konkretizálja az adott tanítási egység elvárható követelményeit. A tematikai egységek és meghatározott fejlesztési feladatok és ismeretek nem jelölnek időrendi sort, és nem azonosak egy-egy tanóra tananyagával, feladataival. Az egységek rugalmasan kezelhetők, a tanulásszervezés felépítésének logikája mentén történő saját igényű alkalmazás és az adott évfolyamra ajánlott óraszámjavaslatok figyelembevételével. A kerettantervi fejlesztési feladatok értelmezését ugyanakkor példák segítik, amelyek az adott követelmény pontosabb értelmezéséhez adnak ötleteket, illetve inspirálják a helyi tanterv vagy tanmenet tervezését. Egy-egy témakörnél megjelenő fogalmak iskolai feldolgozása természetesen az adott témakör fejlesztési feladataival összekapcsolva értelmezendő. Minden fejlesztési szakaszban és minden témakör esetében csak a belépő új fogalmak jelennek meg, de a már bevezetett fogalmakhoz kapcsolódó tudás elmélyítése és további felhasználása érdekében a fogalmak magasabb évfolyamokon az aktuális fejlesztési feladatoknak megfelelően, az iskola saját igényeinek, és a tanulók aktuális fejlettségi szintjének megfelelően ismételhetők.

Fejlesztési követelmények

A tantárgyi fejlesztés eredményeképpen várható a tanulók egyéni eltéréseket mutató képesség, készség, ismeret, és magatartásbeli fejlődése, melynek tényét minden esetben önmaguk év eleji szintjéhez, valamint az életkori jellemzőkhöz viszonyítva ítélnék meg.

A tantárgyi fejlesztés eredményeképpen egyéni eltéréseket mutató képesség-, készség-, ismeret- és magatartásbeli szint várható a tanulóktól. A fejlődés mértékét minden esetben kinek-kinek önmaga év eleji szintjéhez, valamint saját korosztálya jellemzőihez viszonyítva ítélnék meg helyesen.

Alkotó képességek

A felső tagozatos diákok nyitottságát, érzékenységét, a vizuális élmények, esztétikai hatások iránti változatos alkotó tevékenységek által motivált érdeklődését a tudatos megfigyelés, vizuális viszonylatok és összefüggések, minőségek részlet gazdag emlékezeti megőrzése, képzetek felidézésének képességei fejlesztésére kell mozgósítani. Képzelőerejük működtetése és fejlesztése, belső képekben való gondolkodásuk (vizualizáció, képi szelekciók és redukciók, transzformációk),

képzettársításuk tágasságának, alkotásaik eredetiségének nyomon követése a feladat. El kell érni, hogy alkotóképességük a komplexitás kedvelésében, a merev formai rend kerülésében, szokatlan megoldások alkalmazásában nyilvánuljon meg. Kreativitásuk ötleteik áramlásában, probléma megoldási leleményességükben, érzelmekkel kísért tetteiken keresztül fejlesztendő. Érdeklődési körük szélesedésével feladataikat többféle anyag és eszköz használatával igyekezzünk megoldatni. Készítsük őket arra, hogy jelrendszerük többnyire árnyalt, egyéni stílusjegyeket hordozzon. Értjük el, hogy elképzeléseik megvalósításában módszerességre törekedjenek, s meglévő készségeik, képességeik és ismereteik könnyen mozgósíthatók legyenek.

A tanulókat többségét igyekezzünk képessé tenni viszonylag újszerű alkotások létrehozására; azoknál, akik inkább a reprodukív jellegű alakításban képesek igényes, elmélyült munkára, e képességük továbbfejlődését tekintjük célnak. Tegyük képessé a diákokat arra, hogy eredményeiket többnyire kritikusán vizsgálják, és törekedjenek mások teljesítményének reális megítélésére.

Befogadó, megismerő képességek

Vizuális megismerő és befogadó képességeiket - melyeket a térbeli, formai, színbeli, mozgásbeli, az anyagokkal, esztétikummal kapcsolatos élmények, a képi világ iránti fogékonyság jellemez – tovább kell fejleszteni. Mozgósítani kell érdeklődésüket, hogy képesek legyenek látványok célirányos, egyre tudatosabb megfigyelésére; a belső képek, képzetek emlékezeti felidézésére.

Vizuális memóriájuk által váljanak képessé belső képekben, vizuális, esztétikai művészeti képzetekben való gondolkodásra, képzeleti műveletekre (összehasonlításra, elemzésre, következtetésre, ítéletalkotásra, szintézisre). A látványban rejlő jelentést, a művészi kifejezésben testet öltő esztétikai hatást, a képi információ tartalmát legyenek képesek adott szempont szerint elemezni, értelmezni.

Tegyük képessé a tanulókat, hogy vizuális, művészeti képzeleteiket és ismereteiket mozgósítani tudják az adott szempontok szerinti tárgy- és műalkotás-elemzések során: törekednek egyéni vélemény kialakítására a számukra mértékadó egyéb vélemények alapján. Tegyük lehetővé, hogy esztétikai élményeik mélysége érzelmeikben is tükröződjék, ízlésítéleteiket képesek legyenek egyéniségüknek megfelelően megfogalmazni.

A tanulást segítő képességek

A vizualitás fejlesztése nélkülözhetetlen a tanulásban, a művelődésben és a mindennapi életben. Az információk áttekinthetővé tételéhez, tagolásához, szemléltetéséhez, ábrák megértéséhez és létrehozásához szükséges felkészültséget kell biztosítanunk tantárgyunk tanulásával. Ezáltal sajátítsa el a tanuló a vizuális információk formáit, és ismeri meg forrásait (könyvekben, kiállításokon és egyéb ismerethordozókban).

5–6. évfolyam

Ebben az iskolaszakaszban erősödik fel a tanulóknál a valóság megismerése iránti fokozott igény. A látott és ismert vizuális világ ütköztetése révén nem csak mérlegelő gondolkodásuk, hanem az információk szelektálásának képessége is megalapozható. Az

objektív és szubjektív ítéletek között képesek különbséget tenni. A valósághű ábrázolás igénye és a gyerek meglévő képességei közti eltérés vezethet az ábrázolási, alkotási kedv elvesztéséhez. A tantárgy tanításának egyik alapvető célja az alkotásra készítendő motiváció fenntartása. Ez a kiskamaszkorba lépő gyerek érdeklődésére számot tartó vizuális feladatrendszerben valósítható meg. A tanulók érdeklődése személyenként változó, ezért az eredményes fejlesztés érdekében differenciált feladatkiadásra van szükség. A személyiségformálás e szakaszában is fontos szerepet kapnak a művészi alkotó-befogadó tevékenységek, melyek összetevőinek, a konkrét képességeknek, készségeknek fejlesztése alsó tagozaton már megkezdődik.

A tervezéshez figyelembe kell venni az előzményeket és a más tantárgyak által tanított ismeretek meglétét, mely lehetőséget ad azok felhasználására és beépítésére a vizuális kultúra tanórákon.

5. évfolyam

Tematikai egység	Vizuális művészeti jelenségek -Alkotások , stílusok	Órakeret 3 óra+2
Előzetes tudás	Az élményt nyújtó, személyes megnyilvánulások érvényesítése az alkotó folyamatban. A vizuális nyelv alapelemeinek ismerete és alkalmazása a kifejező alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák alapszintű alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak felismerése. A megfigyelt jelenségek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és szín- és fényviszonyainak megfigyelése és ábrázolása. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete legjellemzőbb műtárgyain és szimbolikus tárgyain keresztül, gyakorlati feladatok előkészítő szakaszába ágyazottan. A vizuális nyelv alapelemeinek és azok egymáshoz való viszonyának értelmezése. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
-Alkotások, stílusok A teremtés csodái Mózes első könyve Bibliai történetek szereplői: József története ALKOTÁS: Organikus és geometrikus formák szerkezeti felépítése, formai sajátosságainak	- Vizuális művészeti alkotások megfigyelése, és egyéni véleményformálás során az objektív és szubjektív megállapítások szétválasztása, a látvány lényeges, egyedi művészettörténeti korszak jellemzőinek felismerésével és személyes gondolatok megfogalmazásával. A tapasztalatok (pl. képolvasás,	<i>Matematika:</i> pontos megfigyelés, lényegkiemelés. <i>Ének-zene:</i> zenei élmény feldolgozása. <i>Hit és erkölcstan:</i> A "Teremtés könyve", Mózes első könyve;

<p>tanulmányozása. Pl. különleges termések, magok és „repülőszerkezeteik”</p> <p>Részletnagyítások, metszet rajzok, forma redukció, szintanulmányok, színredukció készítése, motívum tervezése. (pl. grafika: ceruza, tus, pác, kréta,)</p> <p>A forma továbbgondolása, más funkcióban való alkalmazása pl. épület, híd, sárkányrepülő, fantázia jármű stb.</p> <p>Kompozíciós variációk létrehozása, különböző színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, pasztell-, olajkréta, vegyes technika).</p> <p>Szabad asszociációk, gondolatok, érzelmek kifejezése a forma kicsinyítésével, nagyításával, halmozásával, átfedésekkel stb. pl. öröm, félelem, csend, reménység, békesség. (fénymásolatok, scanner, digitális fotók alkalmazása)</p> <p>BEFOGADÁS:</p> <p>Képzőművészeti alkotások, különböző grafikai eljárások, technikák, szabadkézi tanulmány rajzok, megfigyelése, a vizuálisnyelvi, technikai gazdagság elemzése.</p>	<p>látvány szöveges ismertetése a vizuális megjelenítés érdekében, eligazodás (vizuális információk között) felhasználása az alkotás során is.</p> <p>- A történelem tantárgyból már megismert művészettörténeti korokban (pl. ókor, középkor, XVII-XVIII. század, XIX-XX. század) készült vizuális alkotások elemző összehasonlítása (pl. történelmi háttér, téma, műfaj, létrehozás szándéka, figurativitáshoz való viszony, kifejezőeszközök használata szerint), és inspiratív felhasználása az alkotás során.</p> <p>- A történelem tantárgy keretében feldolgozott korszakok egy-egy jellemző műalkotásának, tárgyának, díszítő stíluselemének felhasználásával kifejező képalkotás, plasztikus mű, vagy újraértelmezett tárgy készítése. (pl. fekete alakos vázákép stílusában modern olimpiai sportág megjelenítése, tímpanon forma kitöltése jelen korunkra jellemző témájú csoportképpel).</p> <p>- Különböző jellegű, stílusú látványok (pl. tárgyfotó, magyar néprajzi motívum, film képkockája), vizuális alkotások (pl. figuratív/non-figuratív festmény, installáció) adott részeinek, részleteinek meghatározott célú, személyes kiegészítése, rekonstruálása a személyes kifejezés érdekében, a</p>	<p>Jézus tanít: a magvető példázata (Mt 13,3-23)</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> dramatikus improvizációk irodalmi, képzőművészeti, zenei művek alapján.</p> <p><i>Történelem és társadalom ismeretek:</i> Történelmi korszakok</p>
---	--	--

	jellemző vizuális jegyek tudatos használatával.	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Klasszikus, modern, kortárs vizuális művészet, objektív, szubjektív, művészettörténeti korok, stílus. Látvány –kép –képmező, méretarány, felépítés, arányok, forma, tónus –szín viszonylatok, kontrasztok. Elvonatkoztatás- képi transzponálás. Tömörítés, kiemelés, kompozíció, szín-, vonal- formaritmus, variáció, színharmónia, színkontraszt, főszín, mellék/kiegészítő szín, komplementerek.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Lehetséges projekttema a „Teremtés történet” dramatikus feldolgozása, vagy A magvető példázatának feldolgozása. <i>Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése – történet (példázat) dramatizálás - síkban, térben, időben.</i>	
Tanulási eredmények A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:		
<ul style="list-style-type: none"> – látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja; – alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat; – látványok, képek részeinek, részleteinek alapján elképzei a látvány egészét, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutatja és megjeleníti, rekonstruálja azt; – szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzei és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is; – a látványokkal kapcsolatos objektív és szubjektív észrevételeket pontosan szétválasztja; – különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeiteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti; – különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt. 		

Tematikai egység	Vizuális művészeti jelenségek -Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	Órakeret 4 +1 óra
Előzetes tudás	Művészeti ágak és a képzőművészeti ágak legfontosabb megkülönböztető jegyeinek felismerése. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális leírása. A vizuális nyelv alapelemeinek megkülönböztetése és használata. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, az érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbözőségek tudatosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel az előtanulmányok során szerzett tapasztalatok alkalmazásával. Tér és sík megkülönböztetése,	

	megjelenítése különböző méretű és formájú felületeken való komponálással. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Személyes vizuális tapasztalat és reflexió</p> <p>ALKOTÁS:</p> <p>A magok, növények mozgása, növekedése –fázis rajzok.</p> <p>Mikroszkopikus méretek és minták nagyítása- átalakulás, időbeliség fokozatainak rögzítése. A növekedés, átalakulás megszemélyesítése, képzeletbeli esemény rögzítése.(pl. zootrop szalag)</p> <p>Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, fotó).</p> <p>pl. Petőfi: János vitéz c. művének illusztrációi különböző stíluskonvenció imitálásával.</p> <p>Múzeumlátogatás</p> <p>Bibliai történet alapján élményfeldolgozás, illusztrálás. pl. Példaképeim könyve: pl. József története – egyiptomi, kora keresztény, bizánci – stb. stílusban</p> <p>BEFOGADÁS:</p> <p>Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján,</p>	<p>Adott tartalmi keretekhez (pl. irodalmi vagy médiaélmény, tanulók által közösen kitalált történet, személyes élmény) illeszkedő figurák, karakterek, terek, tárgyak, helyzetek, történet részletes elképzelése, korábbi személyes vizuális tapasztalatok, emlékek inspiratív felhasználásával.</p> <p>Az elképzelések bemutatása és vizuális megjelenítése érdekében többféle forrásból (pl. könyvtár, internet, valóság) vizuális információk, képi inspirációk gyűjtése és megfelelő alkotó felhasználása egyénileg és csoportmunkában.</p> <p>Szokatlan szituációkban (pl. korlátozott mozgás, színes szemüveg, bekötött szem) különböző érzetek (pl. mozgás, hang, látvány, szag, íz, tapintás) kapcsán keletkező belső képek megfigyelése, és az egyéni ötletek megjelenítése többféle vizuális eszköz rugalmas alkalmazásával (pl. vegyes technika, festék, szén, kollázs, fény, fotó, fotómanipuláció).</p> <p>Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek elemzése, és inspiráló, alkotó felhasználása által síkban</p>	<p><i>Természetismeret:</i> Az emberi test, testarányok. Mozgásképesség.</p> <p><i>Matematika:</i>változó helyzetek, időbeliség.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történeti korok, korszakok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> különböző kultúrák eltérő szemléletének megtapasztalása. Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenetörténeti és zeneirodalmi alapismeretek a befogadói hozzáállás fejlesztése céljából.</p> <p><i>Hit és erkölcstan:</i> Mózes első könyve, József története (37-50).</p>

<p>művészettörténeti korszakok, (pl. őskor, ókori Egyiptom, ókori görög és római, romantika, gótika, reneszánsz, barokk) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint. Mozgás kifejezése, különböző művészettörténeti korszakok stílus konvencióiban. (egyiptomi falfestmények)</p>	<p>és/vagy térben. Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, (pl. őskor, ókori Egyiptom, ókori görög és római, romantika, gótika, reneszánsz, barokk) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint.</p>	
<p>Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Vizuális élmény, hatás, asszociáció, karakter, figuratív-nonfiguratív megjelenítés Kompozíció, szín-, vonal-, formaritmus, variáció, színharmónia, színkontraszt, főszín, mellék/kiegészítő szín, komplementer, méretarány. Mozgás fázisrajz, ritmus, arányok, Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, képsík, képi és optikai helyzetviszonylat, takarás, pont, vonal, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, nagyság, kiegészítő szín, kevert szín, kontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Az irodalmi, bibliai élményekhez kapcsolódó tevékenységek leghatékonyabban projekt módszerrel valósíthatóak meg. A projekt időtartama változó lehet, függ a tanulói érdeklődéstől, a téma gazdag alkotásban kibontakoztatható lehetőségeitől, valamint a záróesemény produktumainak időigényétől. pl. Példaképeim könyve (Könyvkészítés projekt módszerrel)</p>	
<p>Tanulási eredmények A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja; – alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat; – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján; – különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeleteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti; – szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is; – megfigyeléseit, tapasztalatait, gondolatait vizuálisan rögzíti, mások számára érthető vázlatot készít; – adott tartalmi keretek figyelembevételével karaktereket, tereket, tárgyakat, helyzeteket, 		

<p>történeteket részletesen elképzeli, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutat és megjeleníti, egyénileg és csoportmunkában is;</p> <ul style="list-style-type: none"> – a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjeleníti, egyénileg és csoportmunkában is; – nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Tematikai egység	Médiумok sajátosságai -Médiумok jellemző kifejezőeszközei	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Az egyes médiумok azonosítása. Médiáélmények felidézése, verbalizálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Saját médiáélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Médiaszöveg-típusok beazonosítását, tudatosítását segítő kompetenciák fejlesztése. Olvasási készség és szókinccs fejlesztése médiaszövegekkel.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Médiумok jellemző kifejezőeszközei</p> <p>ALKOTÁS:</p> <p>Tanult irodalmi alkotás inspirációjára rövid mozgókép készítése ténylegesen, és annak rajzos forgatókönyve. (Pl. Petőfi S. : János vitéz)</p> <p>Más tantárgy számára készült tankönyv egy érdeklődésre számot tartó oldalának átalakítására internetes oldallá, mobil applikációvá montázs alkalmazásával.</p>	<p>Példák alapján a hétköznapokban, tanulási helyzetekben gyakran és szívesen használt médiумok (pl. fotó, mozgókép, online felületek, számítógépes játékok) sajátosságainak, jellemző kifejezési eszközeinek (pl. használt képi és szöveges elemek aránya, mérete, kompozíciós elrendezések, képkivágások, színhasználat, kontraszt, fény-árnyék, világos-sötét alkalmazása, ismétlések szerepe, vágás, nézőpont, kameramozgás, időbeliség) megismerése. A tapasztalatok adekvát használata érdekében információk, vizuális inspirációk gyűjtése, különös tekintettel a figyelemirányítás és kiemelés célját szolgáló lehetőségekre.</p> <p>Valós és fiktív helyzetek,</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> történet ideje, helyszíne, cselekmény kezdő- és végpontja, cselekményelemek sorrendje.</p> <p><i>Informatika:</i> adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése, használata.</p>

	<p>történetek megjelenítése, ábrázolása, dokumentálása során a közvetítendő tartalmaknak, és személyes gondolatoknak, érzéseknek leginkább megfelelő médium kiválasztása. (Pl. tanult irodalmi alkotás inspirációjára rövid mozgókép készítése ténylegesen, vagy annak rajzos forgatókönyve.) A választott médiumhoz illő vizuális kifejezési eszközök használata a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés (pl. szín, méret, arány, forma, kompozíció, képkivágás, nézőpont, fény, vágás, montázs) érdekében egyénileg és csoportmunkában is.</p> <p>Hagyományos (nyomtatott) információhordozó digitális médium számára történő átalakítása társai számára is értelmezhető rajzi vázlatban, vagy montázs alkalmazásával. (Pl. más tantárgy számára készült tankönyv egy érdeklődésére számot tartó oldalának átalakítására internetes oldallá, mobil applikációvá.) A tapasztalatok felhasználása a további alkotó tevékenység közben egyénileg vagy csoportmunkában.</p>	
<p>Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak,</p>	<p>Vizuális kifejezési eszközök, médium, kiemelés, figyelemirányítás, kompozíció, képkivágás, nézőpont</p> <p>Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka, tárgy-animáció, zootrop-szalag.</p>	

adatok)	Képkivágás, arányok, hangsúlyok, kiemelés kontrasztokkal.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Lehetséges projekt téma: Petőfi Sándor: János vitéz részlet feldolgozása. A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel.
<p>Tanulási eredmények</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja; – vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is; – látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit; – vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit. 	

Tematikai egység	Tér és időbeli viszonyok		Órakeret
	-Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei		5 óra
Előzetes tudás	Érzékelhető tulajdonságok alapján azonosságok és különbözőségek tudatos felismerése, leírása. A közvetlen tapasztalatok útján szerzett élmények feldolgozása. Megfigyelt jelenség látványelemeinek megnevezése. Események, történések elmondása, részekre bontása, a jellemző fázisok megjelenítése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természeti vagy épített környezet idő és térbeli változásainak sűrített megjelenítése. Természettudományos és technikai megfigyelés és gondolkodás fejlesztése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei Dobj egy barlangrajzot! (Társasjáték segítségével)	A térmegjelenítés különböző művészettörténeti korokban használt lehetőségeinek (pl. kiterített tér, frontális nézet, takarás, egy iránypontos perspektíva, fordított perspektíva) megfigyelése,	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> történet ideje, helyszíne, cselekmény kezdő- és végpontja, cselekményelemek sorrendje.	

<p>Mozgásélmények megfigyelése valóságos vagy mozgóképi példák alapján. A tanulmányozott növényi magok, termések mozgás fázisainak megjelenítése. (Storyboard készítés)</p> <p>Egy iránypontos perspektíva alkalmazása. (Pl. egy terem berendezése)</p> <p>A mozgás időbeli folyamatainak, változásainak (növekedés, pusztulás, fejlődés, lebomlás, öregedés, penészesedés, rozsdásodás) megfigyelése, modellezése. A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel. (Pl. falevél lebomlásának folyamatábrája, vagy hősobor, anyag változása kitéve az időjárásnak.)</p>	<p>megismerése, műalkotások alapján. (egyiptomi falfestmények, középkori miniatúrák, Brueghel: Bábel tornya, Leonardo da Vinci: Utolsó vacsora, Vermeer belső terei, Szent Péter-bazilika Kollonád).</p> <p>Az egy iránypontos perspektíva egyszerű szabályainak megismerése, és az ismeretek felhasználása kitalált tér ábrázolására épülő alkotó munkában.</p> <p>Példák alapján időbeli változások, történések vizuális megjelenítésének megkülönböztetése (pl. folyamatábra, képregény, storyboard, fotósorozat, film), és egy rövid történés (pl. tea főzés, pizza evés, tornasorba rendeződés), időbeli változás, folyamat (pl. jég olvadása, vihar közeledte, almacsutka fonnyadása) vagy saját történet rögzítése a választott médium sajátosságainak figyelembevételével, egyénileg vagy csoportban. A természet, (pl. növény, időjárás, ember, táj, állat) az épített környezet (pl. épület, település, híd) időbeli folyamatainak, változásainak (növekedés, pusztulás, fejlődés, lebomlás, öregedés, penészesedés, rozsdásodás) megfigyelése, modellezése</p>	<p><i>Természetismeret:</i> mozgás és idő változása; ciklikus jelenségek.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az idő ábrázolása vizuális eszközökkel.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Mozgásfolyamatok, mozgássor.</p> <p><i>Informatika:</i> adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése, használata.</p> <p><i>Matematika:</i> változó helyzetek, időben lejátszódó történések megfigyelése, a változás kiemelése.</p>
<p>Fogalmak (pl. értelmező)</p>	<p>Tér, nézőpont, képkivágás, rövidülés, fókuszpont, horizont, időbeli változás vizuális megjelenítései, folyamatábra, képregény/storyboard</p>	

fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka, tárgy-animáció, zootrop-szalag. Képkivágás, arányok, hangsúlyok, kiemelés kontrasztokkal.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Lehetséges projekt téma: A teremtés csodái témakörhöz kapcsolva - <i>Egy rovar élete képekben</i> pl. báb és lepke folyamatábrán. A folyamat megszemélyesítése, pantomimes, vagy bábos feldolgozása. A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
- felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján;
- adott cél szempontok figyelembevételével térbeli, időbeli viszonyokat, változásokat, eseményeket, történeteket rögzít, megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történéseket közvetít újabb médiumok képi formáinak segítségével egyénileg vagy csoportmunkában is;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Tematikai egység	Vizuális információ és befolyásolás -Kép és szöveg üzenete	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Egyszerű vizuálisan értelmezhető jelenségek, jelzések, közlő ábrák értelmezése. Tájékozódás vizuális elemek alapján. Az egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések: jel, alaprajz, térkép értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása. Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentésmódosulások megfigyelésének céljával. A különböző kommunikációs felületeken megjelenő reklám hatásmechanizmusának értelmezése és alkotó használata. Médiatudatosság kialakítása a személyes preferenciák érvényre juttatásával.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Kép és szöveg üzenete</p> <p>ALKOTÁS: Petőfi: Anyám tyúkjá c. versének képi jelenetei groteszk stílusban- képszöveg összefüggései.</p> <p>Példaképem könyve: pl. Dániel története, Jónás története képekben: - történet képekben való elbeszélése. Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása (pl. plakát, képregény) után, az alkotóelemek variálásával a vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegáírásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése). Könyvborító tervezése.</p> <p>BEFOGADÁS: Bibliai témájú és irodalmi témát feldolgozó animációs filmek elemzése, pl. Jónás története, vagy a János vitéz rajzfilmen, szépirodalmi illusztrációkon, különböző stílusok összehasonlító elemzése, technikák, vizuális nyelvi sajátosságok megbeszélése.</p> <p>Reklámhordozó felületek (pl. folyóirat, póló, reklámszatyor, kitűző, hűtő mágnes) gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezőmódja közötti összefüggés alapján.</p>	<p>A téma feldolgozásakor aktuálisan más tantárgy keretében tanult korhoz illeszkedő művészettörténeti korszak jellemző műalkotása, vagy ökológia, társadalmi probléma témájában ismeretek és érzetek inspiratív és kreatív felhasználásával direkt vizuális kommunikációt szolgáló produktum létrehozása (pl. kiállítás plakátja, ökológiailag tudatos termékcsomagolás, rövid mozgóképi reklám, animált gif). A feladathoz kapcsolódóan gyűjtött vizuális információk, szöveges, képi inspirációk, és a korábbi vizuális megfigyelési tapasztalatok, adekvát képnyelvi eszközök felhasználása az alkotás során egyénileg és csoportmunkában is.</p> <p>Reklámfilmek és hírműsorok példáiban a valós és fiktív elemek egyértelmű megjelenését keresve a befolyásolás lehetőségének felismerése. A példák megfigyeléséből származó tapasztalatok felhasználása játékos szituációk és gyakorlatok során (pl. képtelen reklám).</p> <p>A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok (pl. sajtófotók szóbeli leírásával, „közvetítésével”) tapasztalatai alapján</p>	<p><i>Hit és erkölcsstan:</i> Isten döntése: a világ teremtése (1Móz 1,1-2,4)</p> <p><i>Természetismeret:</i> Tájékozódás természetes és épített környezetben; technikai eszközök működésének megfigyelése. Jelek, jelzések felismerése és értelmezése.</p> <p><i>Földrajz:</i> tájékozódás, térrajz, útvonalrajz, térképvázlat.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szöveg és kép viszonya.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenei olvasás és írás: kotta.</p> <p><i>Informatika:</i> rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása.</p> <p><i>Matematika:</i> Tájékozódás. Objektumok alkotása. Rendszeralkotás.</p>
---	--	--

	<p>csoportmunkában is.</p> <p>Felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján.</p>	
<p>Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Kommunikációs felület, üzenet, hír/álhír, figyelemirányítás, kommunikációs cél, hatáskeltés vizuális eszközei, valóság/fikció, dokumentálás, befolyásolás</p> <p>Használati utasítás, jel, jelentés, egyezményes jelzés, jelrendszer, piktogram, embléma, ábra, vizuális sűrítés, kiemelés, séma.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Projektet kísérő lehetséges feladatok: Példaképeim könyve, Az én hősi könyve téma kibontás: pl. bibliai szereplő József útja, tettei, választásai Útvonal, helyszínek jelei, vicces figyelmeztető táblák. (Vagy irodalmi szereplő pl. Kukorica Jancsi események, útvonal, táblák stb.)</p>	
<p>Tanulási eredmények A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeleli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is; – a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja; – a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is; – vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit; – egyszerű tájékoztató, magyarázó rajzok, ábrák, jelek, szimbólumok tervezése érdekében önállóan információt gyűjt; – célzottan vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket értelmez és tervez a kommunikációs szándék és a hatáskeltés szempontjait kiemelve. 		

<p>Tematikai egység</p>	<p>Környezet: Technológia és hagyomány -Hagyomány, design, divat</p>	<p>Órakeret 3 + 2 óra</p>
--------------------------------	--	---

<p>Előzetes tudás</p>	<p>Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok csoportosítása. A különböző anyagokról szerzett tapasztalatok szóbeli megfogalmazása. Tárgyak, épületek, műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése.</p> <p>Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Alapvető manuális készségek működése az anyagalakítás során.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti sajátos jegyeinek értelmezése. A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma, a rendeltetés és a díszítmény kapcsolatának megértése.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Hagyomány, design, divat</p> <p>ALKOTÁS:</p> <p>Katalógus készítése vagy kirakat kép megjelenítése dédszüleink ünnepi vagy hétköznapi viseletének tanulmányozása után!</p> <p>Napjainkban használt eszköz, tárgy készítése a magyar népi kultúra elemeivel díszítve. (használati eszköz, nem dísz tárgy)</p> <p>Különböző korok szimbólumainak felhasználásával díszítés tervezése. (póló, táska, saját pecsét, bögre...)</p> <p>Ünnepi készülődés karácsonyra. Ünnepi készülődés húsvétra. Dísz tárgy készítése.</p>	<p>A tárgyi környezet különböző szempontú vizsgálata érdekében adott téma (pl. ünnepi és hétköznapi öltözet, dédszüleink világa, egyedi, személyes tárgyak, divat változása) vizuális és szöveges feldolgozása, információk keresése és rendszerezése különböző forrásokból (pl. könyvtár, internet, interjú készítése az érintettekkel, skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatása).</p> <p>Hagyományos magyar népi kultúra és a közvetlen környezet tárgyi világának megfigyelése és inspiratív felhasználása segítségével mai korunkra jellemző, értelmesen használható tárgy (pl. háztartási eszköz, játék, öltözet kiegészítő, telefontok, textil táska, tolltartó, szemüvegtok, de nem dísz tárgy!) tervezése és létrehozása tudatos anyag és eszközhasználattal (pl. nemezélés, hímzés, szövés, fonás, agyagozás, bőrmunka).</p> <p>Különböző korok és kultúrák</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> család és lakóhely, falvak és városok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> népköltészet. Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Természetismeret:</i> környezettudatosság, fenntarthatóság.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népszokások.</p>

	<p>szimbólumainak és motívumainak felhasználásával minta, díszítés tervezése, és a minta felhasználása tárgyak díszítésére választott célok érdekében (pl. saját pecsét, csomagolópapír, póló, táska, takaró, bögre) különböző technikák felhasználásával (pl. krumpli, papír nyomat; stencil/sablon, filctoll, textílfestés).</p> <p>A hagyományos magyar népi kultúra és a modern, kortárs kultúra tárgyi világának (pl. épület, tárgy, öltözék) összehasonlítása megadott szempontok (pl. anyaghasználat, technológia, rendeltetés, díszítés) alapján. A jellemzőik, egyedi vonásaik kiemelése által szerzett információk és inspirációk felhasználásával, építmények, terek, tárgyak átalakítása választott eszközökkel (pl. rajz, festés, kollázs, montázs, egyes technika), személyes igényeknek megfelelően.</p>	
<p>Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Hagyomány, néprajz, népi kultúra, design, divat, kézműves technika, egyedi tárgy, formaredukció, motívum, technológia</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Projekttemát kísérő lehetséges feladatok: Gyűjtőmunka: információ, kép, fotó, gyűjtése a népi kultúra motívumait kutatva.</p>	
<p>Tanulási eredmények</p>		

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
- adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Tematikai egység	Környezet: Technológia és hagyomány -Tárgyak, terek, funkciók		Órakeret 3 + 2 óra
Előzetes tudás	Építmények, építészeti alkotások típusainak, funkcionális térrészeinek megnevezése. Térbeli formák kiterjedésének, méretének, téri helyzetének megállapítása. Környezetalakítás egyszerű eszközökkel. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása. Szerkezetek és térmodellek állékonyságának (statikájának), teherbírásának megfigyelése. Különböző korok és kultúrák tárgyi és épített környezetének vizsgálata értelmezés céljából, meghatározott szempontok alapján. Változatos anyag- és eszközhasználat a tárgykészítés során.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Tárgyak, terek, funkciók ALKOTÁS: Egyiptomi templom és lakóházak modellezése, a József történetének Vagy Jónás próféta útjainak dramatizált feldolgozásához. (Jón 1-4)	Példák alapján (pl. különböző korban, kultúrában, stílusban készült építmények, terek) a közvetlen környezetben található valós terek, térrészletek saját kezű vázlatrajzának (pl. buszmegálló, kapu/bejárati ajtó, iskola ebédlője, iskolai könyvtár, beszélgető sarok, büfé) áttervezése, átalakítása	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korszakok.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Az ember hatására bekövetkező változás a táj képében. A természeti és mesterséges, technikai és épített.</p>	

<p>Bibliai történet jelmezei, bábjai, pl. nemez,- papírmásé báb, a történet eseményeihez kapcsolódó tárgyak, hímzett tarisznya, öv, stb. elkészítése, ókori díszítőmotívumok alkalmazása.</p> <p>Merített papír készítés, képírás.</p> <p>BEFOGADÁS: A közvetlen környezetben található valós terek, térrészletek saját kezű vázlatrajzának (pl. buszmegálló, kapu/bejárati ajtó, iskola ebédlője, iskolai könyvtár, beszélgető sarok, büfé) áttervezése, átalakítása megadott valós vagy játékos funkció megvalósítása (pl. biztonságérzet, figyelemfelhívás, otthonosságérzet, rejtőzködés) érdekében.</p> <p>Ókori építészeti stílusok elemzése. (Mezopotámiai, egyiptomi, asszír, perzsa stb. művészet.) A történeti korok legfontosabb alátámasztó-teherhordó (pl. oszlop, pillér, fal) és térlefedő (pl. gerenda, fődém, boltív, boltozat, kupola) lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfigyelésével.</p>	<p>megadott valós vagy játékos funkció megvalósítása (pl. biztonságérzet, figyelemfelhívás, otthonosságérzet, rejtőzködés) érdekében. A tervezés során kísérletezés és többféle ötlet felvetése és vizuális rögzítése, az ötletek és a tervezési folyamat szöveges bemutatása egyénileg és csoportmunkában is.</p> <p>A már tanult történelmi korszakokhoz kapcsolódó művészettörténeti korszakok jellemző építészeti stíluselemeinek megismerése, felismerése a klasszicista és historizáló magyar építészet fontos épületein (Steindl Imre: Országház, A. Clark: Lánchíd, Ybl Miklós: Operaház, Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum). A megismert stíluselemek felhasználása a tanuló valós környezetében található valós terek, épületrészletek áttervezésére.</p> <p>Egy választott tárgy, tárgytípus (pl. kedvenc tárgy, játék, hírközlési, közlekedési, konyhai eszköz, bútor) különböző történeti korokban, és földrajzi helyeken való megjelenésének összehasonlító vizsgálata adott szempontok mentén (pl. funkció, anyag, forma, díszítés, környezetkárosítás) és a vizsgálat eredményeinek részletes szöveges és vizuális bemutatása (pl. tábló, prezentáció formájában).</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> különböző kultúrák eltérő létmódja, szemlélete. Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> tervezés, anyagalakítás.</p> <p><i>Matematika:</i> Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével. A tér elemei, síkbeli, térbeli alakzatok. Tárgyak tulajdonságainak vizsgálata. Geometriai modellek.</p> <p><i>Hit és erkölcstan:</i> Mózes első könyve, József története (37-50), Jón (1-4)</p>
--	--	---

	<p>Szokatlan egyéni funkcióra (pl. álomkép-rögzítés, „időbefogás”, „lustaság elszívás”, okosítás) alkalmas tárgy tervezése vagy létrehozása a korábban látott, vizsgált tárgyi, képi inspirációk felhasználásával, egyénileg vagy csoportmunkában, hulladékanyagok felhasználásával, valamint a tervezési folyamat dokumentálásával (pl. rajzok, képes inspirációk gyűjteménye, fotósorozat).</p>	
<p>Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Környezettudatosság, tervezés, rendeltetés, tárgy/építmény nézetei. Épület, építmény, téri helyzetek, építészet, alaprajz, homlokzat, forma, funkció, alátámasztás, térlefedés, oszlop, pillér, fal, gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola, térmodell, térkonstrukció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, elemző- magyarázó rajz, kézműves technika, sorozatgyártás, design.</p>	
<p>Tanulási eredmények</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja; – alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat; – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit; – különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt; – adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is; – adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik; – nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál; – felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az 		

ajánlott képanyag alapján.

6. osztály

Tematikai egység	Vizuális művészeti jelenségek -Alkotások, stílusok	Órakeret 3 + 2 óra
Előzetes tudás	Az élményt nyújtó, személyes megnyilvánulások érvényesítése az alkotó folyamatban. A vizuális nyelv alapelemeinek ismerete és alkalmazása a kifejező alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák alapszintű alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel az előtanulmányok során szerzett tapasztalatok alkalmazásával. Tér és sík megkülönböztetése, megjelenítése különböző méretű és formájú felületeken való komponálással. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>-Alkotások, stílusok</p> <p>ALKOTÁS: Látvány utáni tanulmányrajzok Egyszerű téri helyzetek leírása (pl. formai, szerkezeti, felületi, tónusbeli), az adott valós látvány sajátosságaiból kiinduló kompozíció egy részletének képi igényű nagyítása, illetve kompozíciós variációk létrehozása. A lakó környezetben lévő épületek több nézőpontos ábrázolása. (felülnézet, utca fronti, alulnézet) Térábrázolási konvenciók gyakorlása. Református templomok sajátosságainak megismerése. Egyháztörténelmi emlékek, nevezetességek megismerése</p> <p>A tanulmányrajzok alapján utcai jelenetek elképzése, régen és ma. Pl. Korábbi irodalmi élmények felidézésével, az</p>	<p>Vizuális művészeti alkotások megfigyelése, és egyéni véleményformálás során az objektív és szubjektív megállapítások szétválasztása, a látvány lényeges, egyedi művészettörténelmi korszak jellemzőinek felismerésével és személyes gondolatok megfogalmazásával. A tapasztalatok (pl. képolvasás, látvány szöveges ismertetése a vizuális megjelenítés érdekében, eligazodás vizuális információk között) felhasználása az alkotás során is.</p> <p>A történelem tantárgyból már megismert művészettörténelmi korokban (pl. ókor, középkor, XVII-XVIII. század, XIX-XX. század) készült vizuális alkotások elemző összehasonlítása (pl. történelmi háttér, téma, műfaj, létrehozás szándéka, figurativitáshoz való viszony, kifejezőeszközök használata szerint), és inspiratív felhasználása az alkotás</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a műélvezet megtapasztalása.</p> <p><i>Matematika:</i> pontos megfigyelés, lényegkiemelés.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenei élmény feldolgozása.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> dramatikus improvizációk irodalmi, képzőművészeti, zenei művek alapján.</p> <p><i>Hit és erkölcsstan:</i> Az irgalmas szamaritánus története Lukács 10,25–37</p>

<p>események aktuális mai helyzetekbe való beillesztése. Kukorica János vagy Toldi Miklós mai helyszíneken – kép sorozat.</p> <p>Bibliai történet mai szituációban, képsorozat. PL. Az irgalmas szamaritánus története.</p>	<p>során.</p> <p>A történelem tantárgy keretében feldolgozott korszakok egy-egy jellemző műalkotásának, tárgyának, díszítő stíluselemének felhasználásával kifejező képalkotás, plasztikus mű, vagy újraértelmezett tárgy készítése. (pl. fekete alakos vázakép stílusában modern olimpiai sportág megjelenítése, timpanon forma kitöltése jelen korunkra jellemző témájú csoportképpel).</p> <p>Különböző jellegű, stílusú látványok (pl. tárgyfoto, magyar néprajzi motívum, film képkockája), vizuális alkotások (pl. figuratív/non-figuratív festmény, installáció) adott részeinek, részleteinek meghatározott célú, személyes kiegészítése, rekonstruálása a személyes kifejezés érdekében, a jellemző vizuális jegyek tudatos használatával.</p>	
<p>Fogalmak</p> <p>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Klasszikus, modern, kortárs vizuális művészet, objektív, szubjektív, művészettörténeti korok, stílus</p> <p>Tömörítés, kiemelés, kompozíció, szín-, vonal-, formaritmus, variáció, színharmónia, színkontraszt, főszín, mellék/kiegészítő szín, komplementer, méretarány, textúra-faktúra.</p>	
<p>Tanulási eredmények</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja; – alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat; – látványok, képek részeinek, részleteinek alapján elképzei a látvány egészét, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutatja és megjeleníti, rekonstruálja azt; – szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzei és megjeleníti a látványt, 		

<p>egyéni és csoportmunkában is;</p> <ul style="list-style-type: none"> – a látványokkal kapcsolatos objektív és szubjektív észrevételeket pontosan szétválasztja; – különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeleteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti; – különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt.
--

Tematikai egység	Vizuális művészeti jelenségek -Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	Órakeret 4 + 1 óra
Előzetes tudás	Művészeti ágak és a képzőművészeti ágak legfontosabb megkülönböztető jegyeinek felismerése. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális leírása. A vizuális nyelv alapelemeinek megkülönböztetése és használata. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, az érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbözőségek tudatosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak felismerése. A megfigyelt jelenségek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és szín- és fényviszonyainak megfigyelése és ábrázolása. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete legjellemzőbb műtárgyain és szimbolikus tárgyain keresztül, gyakorlati feladatok előkészítő szakaszába ágyazottan. A vizuális nyelv alapelemeinek és azok egymáshoz való viszonyának értelmezése. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>-Személyes vizuális tapasztalat és reflexió</p> <p>ALKOTÁS: Labirintus téma: Bonyolult alaprajzok alapján (pl. labirintusok a krétai művészetben, őskori barlangrajzokon, keresztény templomok négyezeti terében stb.) Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek</p>	<p>Adott tartalmi keretekhez (pl. irodalmi vagy médiaélmény, tanulók által közösen kitalált történet, személyes élmény) illeszkedő figurák, karakterek, terek, tárgyak, helyzetek, történet részletes elképzelése, korábbi személyes vizuális tapasztalatok, emlékek inspiratív felhasználásával. Az elképzelések bemutatása és vizuális megjelenítése érdekében többféle forrásból (pl. könyvtár, internet, valóság) vizuális információk, képi inspirációk</p>	<p><i>Természetismeret:</i> Környezetünk élővilága.</p> <p><i>Matematika:</i> változó helyzetek, időbeliség.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történeti korok, korszakok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Petőfi Sándor: <i>Az Alföld</i> (és más műve, pl. <i>Szülőföldemen, Úti levelek</i>). Epikai művek (részletek) és</p>

<p>inspiráló, alkotó felhasználása által síkban és/vagy térben.(pl. festés, plasztika, parafrázis, intermediális: pl. fotográfia, kinetikus, installációs, environment, eseményművészet)</p> <p>Útkeresés – úton járás:</p> <p>BEFOGADÁS:</p> <p><i>Környező múzeumok, építészeti emlékek, templomok meglátogatása.</i></p> <p>Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások, Festmények, fotók, kisfilmek alapján hazai tájak, nevezetességek felidézése. Tájegységek építészeti emlékei, irodalmi, képzőművészeti nevezetességei, népi tárgykultúrája.</p>	<p>gyűjtése és megfelelő alkotó felhasználása egyénileg és csoportmunkában.</p> <p>Szokatlan szituációkban (pl. korlátozott mozgás, színes szemüveg, bekötött szem) különböző érzetek (pl. mozgás, hang, látvány, szag, íz, tapintás) kapcsán keletkező belső képek megfigyelése, és az egyéni ötletek megjelenítése többféle vizuális eszköz rugalmas alkalmazásával (pl. vegyes technika, festék, szén, kollázs, fény, fotó, fotómanipuláció).</p>	<p>lírai alkotások magyar tájakról, városokról (pl. Ady, Kosztolányi, Szabó Lőrinc és mások művei), illetve vallomások a szülőföldről.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenetörténeti és zeneirodalmi alapismeretek a befogadói hozzáállás fejlesztése céljából. Egyházzenei művek, zsoltárok.</p> <p><i>Hit és erkölcsstan:</i> Saul megtérése (ApCsel 9,1-30) A lelki fegyverzet (Ef 6)</p>
<p>Fogalmak</p> <p>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Vizuális élmény, hatás, asszociáció, karakter, figuratív-nonfiguratív megjelenítés</p> <p>Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, képsík, képi és optikai helyzetviszonylat, takarás, pont, vonal, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, nagyság, kiegészítő szín, kevert szín, kontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus.</p>	
<p>Tanulási eredmények</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja; – alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat; – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján; – különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeleteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti; – szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzelet és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is; – megfigyeléseit, tapasztalatait, gondolatait vizuálisan rögzíti, mások számára érthető 		

<p>vázlatot készít;</p> <ul style="list-style-type: none"> – adott tartalmi keretek figyelembevételével karaktereket, tereket, tárgyakat, helyzeteket, történeteket részletesen elképzél, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutat és megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is; – a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is; – nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.
--

Tematikai egység	Médiумok sajátosságai -Médiумok jellemző kifejezőeszközei	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A médiaszövegek befogadása során saját érzések felismerése, kifejezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerését, médiaszöveg-olvasást segítő kompetenciák fejlesztése. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg-írás. A médiaszövegek elemi szövegalkotó kódjai, kifejező eszközei által kiváltott érzelmek felismerése és kifejezése, az önreflexió fejlesztése	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Médiумok jellemző kifejezőeszközei</p> <p>ALKOTÁS:</p> <p>Rajzos forgatókönyv és néhány perces mozgófilm készítése csoportmunkában.</p> <p>Téma: Arany János :Toldi</p> <p>-Tervezés -Kivitelezés</p> <p>Vagy: A megismert bibliai történet képi kifejezése saját karakteres szereplőkkel. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.</p>	<p>Példák alapján a hétköznapokban, tanulási helyzetekben gyakran és szívesen használt médiumok (pl. fotó, mozgókép, online felületek, számítógépes játék) sajátosságainak, jellemző kifejezési eszközeinek (pl. használt képi és szöveges elemek aránya, mérete, kompozíciós elrendezések, képkivágások, színhasználat, kontraszt, fény-árnyék, világos-sötét alkalmazása, ismétlések szerepe, vágás, nézőpont, kameramozgás, időbeliség) megismerése. A tapasztalatok adekvát használata érdekében információk, vizuális inspirációk gyűjtése, különös tekintettel a figyelemirányítás és kiemelés célját szolgáló</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> történet ideje, helyszíne, cselekmény kezdő- és végpontja, cselekményelemek sorrendje. Olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében: a művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése. Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása</p>

<p>Ilyen voltam- ilyen szeretnék lenni. - képsorozat v. egyszerű animáció készítése</p> <p>BEFOGADÁS: Saját érzelmek felismerése és kifejezése különböző mozgóképi szövegek, és hangzó anyagok befogadása során.</p> <p>A médiaszövegek alapvető kifejező eszközeinek (pl. mozgóképi nyelv, hangok) érzelmekre gyakorolt hatásának megfigyelése, kifejezése.</p> <p>Bibliai történetet feldolgozó mesefilmek megbeszélése, Tetszik - nem tetszik - érzelmi hatások, szereplők képi megjelenítésének elemzése.</p>	<p>lehetőségekre.</p> <p>-Valós és fiktív helyzetek, történetek megjelenítése, ábrázolása, dokumentálása során a közvetítendő tartalmaknak, és személyes gondolatoknak, érzéseknek leginkább megfelelő médium kiválasztása. (Pl. tanult irodalmi alkotás inspirációjára rövid mozgókép készítése ténylegesen, vagy annak rajzos forgatókönyve.) A választott médiumhoz illő vizuális kifejezési eszközök használata a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés (pl. szín, méret, arány, forma, kompozíció, képkivágás, nézőpont, fény, vágás, montázs) érdekében egyénileg és csoportmunkában is.</p> <p>-Hagyományos (nyomtatott) információhordozó digitális médium számára történő átalakítása társai számára is értelmezhető rajzi vázlatban, vagy montázs alkalmazásával. (Pl. más tantárgy számára készült tankönyv egy érdeklődésre számot tartó oldalának átalakítására internetes oldallá, mobil applikációvá.) A tapasztalatok felhasználása a további alkotó tevékenység közben egyénileg vagy csoportmunkában.</p>	<p>bekezdésekre.</p> <p>Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> Erkölc és erkölcstelenség tapasztalása mint példa. Szerepek a családon, közösségen belül. A jó-rossz megjelenítése a művészetben.</p> <p><i>Ének-zene:</i> A teljes figyelem kialakításának fejlesztése. Hangszín-érzelem, különböző élethelyzetben más a hangunk.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> A mese/történet helyszíneinek és szereplőinek sorba vétele. A mese/történet szereplőinek beazonosítása, illetve viszonyaik meghatározása.</p>
<p>Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi</p>	<p>Vizuális kifejezési eszközök, médium, kiemelés, figyelemirányítás, kompozíció, képkivágás, nézőpont</p> <p>Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka,</p>	

kulcsfogalmak, adatok)	tárgy-animáció, zootrop-szalag. Képkivágás, arányok, hangsúlyok, kiemelés kontrasztokkal.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Lehetséges projekt téma: Arany János : Toldi részlet feldolgozása. A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel. Kutatómunka a filmkészítés témájában.
<p>Tanulási eredmények</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja; – vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is; – látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit; – vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit. 	

Tematikai egység	Tér és időbeli viszonyok		Órakeret
	-Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei		5 óra
Előzetes tudás	Érzékelhető tulajdonságok alapján azonosságok és különbözőségek tudatos felismerése, leírása. A közvetlen tapasztalatok útján szerzett élmények feldolgozása. Megfigyelt jelenség látványelemeinek megnevezése. Események, történések elmondása, részekre bontása, a jellemző fázisok megjelenítése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természeti vagy épített környezet idő és térbeli változásainak sűrített megjelenítése. Természettudományos és technikai megfigyelés és gondolkodás fejlesztése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei ALKOTÁS: A hazai táj változásai:	A térmegjelenítés különböző művészettörténeti korokban használt lehetőségeinek (pl. kiterített tér, frontális nézet, takarás, egy iránypontos perspektíva, fordított	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> történet ideje, helyszíne, cselekmény kezdő- és végpontja,	

<p>Élet régen és ma Pl. Petőfi Sándor szülőháza, Életének állomásai, különböző helyszínei, eseményei. A települések régi és mai megjelenésük. A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel. Bibliai történetek helyszínei régen és ma. – Pl. Babilon, Jerikó, Ninive stb. Bábel tornya. Tervezés, kivitelezés talált tárgyakból.ü</p> <p>BEFOGADÁS: A települések szerkezeti felépítése régen- ma. Lakóházak régen és ma. Viseletek és életkorok, szokások, ünnepek összefüggései. Városok régen és ma. Tornyok és toronyházak.</p>	<p>perspektíva) megfigyelése, megismerése, műalkotások alapján. (egyiptomi falfestmények, középkori miniatúrák, Brueghel: Bábel tornya, Leonardo da Vinci: Utolsó vacsora, Vermeer belső terei, Szent Péter-bazilika Kollonád). -Az egy iránypontos perspektíva egyszerű szabályainak megismerése, és az ismeretek felhasználása kitalált tér ábrázolására épülő alkotó munkában. -Példák alapján időbeli változások, történések vizuális megjelenítésének megkülönböztetése (pl. folyamatábra, képregény, storyboard, fotósorozat, film), és egy rövid történet (pl. tea-főzés, pizza evés, tornasorba rendeződés), időbeli változás, folyamat (pl. jég olvadása, vihar közeledte, almacsutka fonnyadása) vagy saját történet rögzítése a választott médium sajátosságainak figyelembevételével, egyénileg vagy csoportban.</p>	<p>cselekményelemek sorrendje.</p> <p><i>Természetismeret:</i> mozgás és idő változása; ciklikus jelenségek.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az idő ábrázolása vizuális eszközökkel.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Mozcásfolyamatok, mozgássor.</p> <p><i>Informatika:</i> adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése, használata.</p> <p><i>Matematika:</i> változó helyzetek, időben lejátszódó történések megfigyelése, a változás kiemelése.</p> <p><i>Hit és erkölcsstan:</i>A bábeli torony és a nyelvek kialakulása (1 Móz 11,1–9)</p>
<p>Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Tér, nézőpont, képkivágás, rövidülés, fókuszpont, horizont, időbeli változás vizuális megjelenítései, folyamatábra, képregény/storyboard.</p> <p>Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka, tárgy-animáció, zootrop-szalag.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Lehetséges projekt téma: Képes útinapló, térkép készítése a választott tájegységről, bibliai helyszínről. A tájegység dokumentációja, nevezetességei, régészeti, művészettörténeti emlékei, népi és viseletei, népszerűsítő üdvözlőlapp, leporelló, plakát tervezése.</p>	
<p>Tanulási eredmények</p>		

<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is; – vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is; – felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján; – adott cél szempontok figyelembevételével térbeli, időbeli viszonyokat, változásokat, eseményeket, történeteket rögzít, megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is; – adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történeteket közvetít újabb médiumok képrási formáinak segítségével egyénileg vagy csoportmunkában is; – nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.
--

Tematikai egység	Vizuális információ és befolyásolás Kép és szöveg üzenete	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az emberi gesztusok, mimika, mozdulatok értelmezése. Alapfokú jártasság dramatikus játékokban. A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző beszédmod eszközeinek alkalmazása. A szóhasználat és testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása. Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentésmódosulások megfigyelésének céljával. A különböző kommunikációs felületeken megjelenő reklám hatásmechanizmusának értelmezése és alkotó használata. Médiatudatosság kialakítása a személyes preferenciák érvényre juttatásával.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Kép és szöveg üzenete</p> <p>ALKOTÁS: A régi használati tárgyak jeleinek elkészítése, képrejtvény tervezése. A tárgyak új funkcióban való áttervezése, átalakítása. Hang és kép együttes alkalmazása (pl. árnyjáték, dramatikus</p>	<p>-A téma feldolgozásakor aktuálisan más tantárgy keretében tanult korhoz illeszkedő művészettörténeti korszak jellemző műalkotása, vagy ökológia, társadalmi probléma témájában ismeretek és érzetek inspiratív és kreatív felhasználásával direkt</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szöveg és kép viszonya.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenei stílusok és formák.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> nem verbális kommunikációs játékok.</p>

<p>játék), szabad asszociációk megfogalmazása a létrejött üzenetek kapcsán.</p> <p>Memória kártya készítése. Játékkártya készítése a tárgyak vicces jelentés változásaival.</p> <p>BEFOGADÁS: Egyiptomi, sumer írás, rovásírás tanulmányozása. Hagyományos népi kultúránk tárgyi emlékeinek megismerése, elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül.</p>	<p>vizuális kommunikációt szolgáló produktum létrehozása (pl. kiállítás plakátja, ökológiailag tudatos termékcsomagolás, rövid mozgóképi reklám, animált gif). A feladathoz kapcsolódóan gyűjtött vizuális információk, szöveges, képi inspirációk, és a korábbi vizuális megfigyelési tapasztalatok, adekvát képnyelvi eszközök felhasználása az alkotás során egyénileg és csoportmunkában is.</p> <p>-Reklámfilmek és hírműsorok példáiban a valós és fiktív elemek egyértelmű megjelenését keresve a befolyásolás lehetőségének felismerése. A példák megfigyeléséből származó tapasztalatok felhasználása játékos szituációk és gyakorlatok során (pl. képtelen reklám).</p> <p>-A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok (pl. sajtófotók szóbeli leírásával, „közvetítésével”) tapasztalatai alapján csoportmunkában is.</p> <p>-Felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján.</p>	<p><i>Informatika:</i> multimédiás dokumentumok előállítására kész alapelemekből.</p>
<p>Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi</p>	<p>Kommunikációs felület, üzenet, hír/álhír, figyelemirányítás, kommunikációs cél, hatáskeltés vizuális eszközei, valóság/fikció, dokumentálás, befolyásolás</p> <p>Hang-, szöveg- és képkapcsolat, kommunikációs csatorna, üzenet,</p>	

kulcsfogalmak, adatok)	reklámhordozó, reklámfelület, szlogen, médium, manipuláció, képi valóság, fikció, vizuális és verbális sűrítés, kiemelés, alkalmazott grafika.	
<p>Tanulási eredmények</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzei és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is; – a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja; – a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is; – vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit; – egyszerű tájékoztató, magyarázó rajzok, ábrák, jelek, szimbólumok tervezése érdekében önállóan információt gyűjt; – célzottan vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket értelmez és tervez a kommunikációs szándék és a hatáskeltés szempontjait kiemelve. 		
Tematikai egység	Környezet: Technológia és hagyomány -Hagyomány, design, divat	Órakeret 3 + 2 óra
Előzetes tudás	<p>Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok csoportosítása. A különböző anyagokról szerzett tapasztalatok szóbeli megfogalmazása. Tárgyak, épületek, műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése.</p> <p>Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Alapvető manuális készségek működése az anyagalakítás során.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti sajátos jegyeinek értelmezése. A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma, a rendeltetés és a díszítmény kapcsolatának megértése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Hagyomány, design, divat</p> <p>ALKOTÁS: A festett kazettás mennyezetek díszítményeinek mai használati tárgyon való megjelenítése. Pl. Nap, madár, növényi motívum</p>	<p>-A tárgyi környezet különböző szempontú vizsgálata érdekében adott téma (pl. ünnepi és hétköznapi öltözet, dédszüleink világa, egyedi, személyes tárgyak, divat változása) vizuális és szöveges feldolgozása, információk keresése és</p>	<p><i>Hit és erkölcsstan:</i> Adventi várakozás az Ószövetségben (Zak 9,9) Az ószövetségi próféták Jézus eljövételéről (Ézs 7,14; 9,1-6; 11,1-10; Mik 5,1-3) Saul megtérése (ApCsel 9,1-30)</p>

<p>nemez tarisznyán, vászon kendőn stb.</p> <p>A népviselet áttervezése mai használati funkciók, és trendek alapján. A választott viselet díszítőművészetének más, különleges alkalmazási felületeinek kitalálása. Pl. csomagolás, sütőforma, póló, különböző papír applikációk. Vagy: Játékkártya készítése a tárgyak vicces jelentés változásaival. Memória kártya- tájegységek nép- viseletei</p> <p>Ünnepi készülődés karácsonyra/húsvétra. Korakeresztény díszítőművészetek, szimbólumok alkalmazásával ajándéktárgyak készítése.</p> <p>BEFOGADÁS: A témával kapcsolatos képzőművészeti alkotások megismerése: (Rembrandt: A pásztorok imádása Duccio: Bevonulás Jeruzsálembe Hieronymus Bosch: Keresztút; Jézust tövissel koronázzák meg stb.)</p>	<p>rendszerzése különböző forrásokból (pl. könyvtár, internet, interjú készítése az érintettekkel, skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatása).</p> <p>-Hagyományos magyar népi kultúra és a közvetlen környezet tárgyi világának megfigyelése és inspiratív felhasználása segítségével mai korunkra jellemző, értelmesen használható tárgy (pl. háztartási eszköz, játék, öltözet kiegészítő, telefontok, textil táska, tolltartó, szemüvegtok, de nem díszítő!) tervezése és létrehozása tudatos anyag és eszközhasználattal (pl. nemez, hímzés, szövés, fonás, agyag, bőrmunka).</p> <p>-Különböző korok és kultúrák szimbólumainak és motívumainak felhasználásával minta, díszítés tervezése, és a minta felhasználása tárgyak díszítésére választott célok érdekében (pl. saját pecsét, csomagolóanyag, póló, táska, takaró, bögre) különböző technikák felhasználásával (pl. krumpli, papír nyomat; stencil/sablon, filctoll, textilfestés).</p> <p>-A hagyományos magyar népi kultúra és a modern, kortárs kultúra tárgyi világának (pl. épület, tárgy, öltözet) összehasonlítása megadott szempontok (pl. anyaghasználat, technológia, rendeltetés, díszítés) alapján. A jellemzőik, egyedi vonásaik kiemelése által szerzett információk és inspirációk felhasználásával,</p>	<p><i>Hon- és népismeret:</i> család és lakóhely, falvak és városok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> népköltészet. Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Természetismeret:</i> környezettudatosság, fenntarthatóság.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népszokások.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> hagyományos foglalkozások, szakmák.</p> <p><i>Hit és erkölcsstan:</i> Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. Az ószövetségi Krisztusra vonatkozó próféciaik segítségével rámutatás arra, hogy Isten beteljesíti az ígéreteit. Pál apostol megtérésének történetén keresztül a megtérés fogalmának és jelenségének ismertetése.</p>
--	--	---

	<p>építmények, terek, tárgyak átalakítása választott eszközökkel (pl. rajz, festés, kollázs, montázs, vegyes technika), személyes igényeknek megfelelően.</p>	
<p>Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Hagyomány, néprajz, népi kultúra, design, divat, kézműves technika, egyedi tárgy, formaredukció, motívum, technológia</p>	
<p>Tanulási eredmények</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja; – alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat; – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit; – különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt; – adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is; – adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik; – nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál. 		
<p>Tematikai egység</p>	<p>Környezet:Technológia és hagyomány -Tárgyak, terek, funkciók</p>	<p>Órakeret 3 + 2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Építmények, építészeti alkotások típusainak, funkcionális térrészeinek megnevezése. Térbeli formák kiterjedésének, méretének, téri helyzetének megállapítása. Környezetalakítás egyszerű eszközökkel. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása. Szerkezetek és térmodellek állékonyságának (statikájának), teherbírásának megfigyelése. Különböző</p>	

	korok és kultúrák tárgyi és épített környezetének vizsgálata értelmezés céljából, meghatározott szempontok alapján. Változatos anyag- és eszközhasználat a tárgykészítés során	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Tárgyak, terek, funkciók</p> <p>ALKOTÁS:</p> <p>Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján.</p> <p>Műalkotások segítségével Ókeresztény és bizánci díszítőművészet megismerése. (pl. mozaikok, A szent korona, A koronázási palást)</p> <p>A legfontosabb vizuális jelek, szimbólumok, keresztyén szimbólumaink, ünnepekhez kapcsolódó jelképeink megismerése.</p> <p>A Bábel tornya korábbi tervrajzainak kivitelezése. (1Móz 11,1-9)</p> <p>BEFOGADÁS:</p> <p>Hagyományos népi kultúránk tárgyi emlékeinek megismerése, elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül.</p>	<p>Példák alapján (pl. különböző korban, kultúrában, stílusban készült építmények, terek) a közvetlen környezetben található valós terek, térrészletek saját kezű vázlatrajzának (pl. buszmegálló, kapu/bejárati ajtó, iskola ebédlője, iskolai könyvtár, beszélgető sarok, büfé) áttekintése, átalakítása megadott valós vagy játékos funkció megvalósítása (pl. biztonságérzet, figyelemfelhívás, otthonosságérzet, rejtőzködés) érdekében. A tervezés során kísérletezés és többféle ötlet felvetése és vizuális rögzítése, az ötletek és a tervezési folyamat szöveges bemutatása egyénileg és csoportmunkában is. A már tanult történelmi korszakokhoz kapcsolódó művészettörténeti korszakok jellemző építészeti stíluselemeinek megismerése, felismerése a klasszicista és historizáló magyar építészet fontos épületein (Steindl Imre: Országház, A. Clark: Lánchíd, Ybl Miklós: Operaház, Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum). A megismert stíluselemek felhasználása a tanuló valós környezetében található valós terek, épületrészletek áttekintésére. Egy választott tárgy, tárgytípus (pl. kedvenc tárgy,</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korszakok.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Az ember hatására bekövetkező változás a táj képében. A természeti és mesterséges, technikai és épített.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> különböző kultúrák eltérő létmódja, szemlélete. Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> tervezés, anyagalakítás.</p> <p><i>Matematika:</i> Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével. A tér elemei, síkbeli, térbeli alakzatok. Tárgyak tulajdonságainak vizsgálata. Geometriai modellek.</p> <p><i>Hit és erkölcstan:</i> A bábeli torony és a nyelvek kialakulása 1 Mózes (11,1–9) Jézus tanít: aki kősziklára épít (Mt 7,24-27)</p>

	<p>játék, hírközlési, közlekedési, konyhai eszköz, bútor) különböző történeti korokban, és földrajzi helyeken való megjelenésének összehasonlító vizsgálata adott szempontok mentén (pl. funkció, anyag, forma, díszítés, környezetkárosítás) és a vizsgálat eredményeinek részletes szöveges és vizuális bemutatása (pl. tabló, prezentáció formájában). Szokatlan egyéni funkcióra (pl. álomkép-rögzítés, „időbefogás”, „lustaság elszívás”, okosítás) alkalmas tárgy tervezése vagy létrehozása a korábban látott, vizsgált tárgyi, képi inspirációk felhasználásával, egyénileg vagy csoportmunkában, hulladékanyagok felhasználásával, valamint a tervezési folyamat dokumentálásával (pl. rajzok, képes inspirációk gyűjteménye, fotósorozat).</p>	
<p>Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Környezettudatosság, tervezés, rendeltetés, tárgy/építmény nézetei</p> <p>Népművészet, mesterség, hagyományos kézműves technika, forma, funkció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, formaredukció, díszítmény, motívum, formaritmus, társadalmi üzenet.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Csoportmunka: Összehasonlító vizsgálat (pl.különböző korok tárgyai) lebonyolítása tabló vagy prezentáció formájában.</p>	
<p>Tanulási eredmények A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja; – alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat; 		

<ul style="list-style-type: none"> – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit; – különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt; – adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is; – adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik; – nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál; – felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján.
--

<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek megfelelő alkalmazása az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján. – Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képalkotásban. – Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése. – A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása. – Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során. – Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása. – Néhány rajzi és tárgykészítési technika megfelelő használata az alkotótevékenység során. – Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel. – A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása. – Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása. – Fontosabb szimbolikus és kultúrális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése. – A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. <p>Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.</p>
--	---

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók 5-6. évfolyam

A szemléltetés érdekében az alábbi műtípusok, művek, vagy alkotók valamely művének bemutatása ajánlott:

Építmények: amiens-i székesegyház, Colosseum, debreceni Nagytemplom, Erekteion, fertődi Eszterházy-kastély, Hagia Sophia, Hundertwasser épületei, festményei, Istar-kapu, jáki bencés apátsági templom, karnaki Ámon-templom, Kheopsz piramisa, Notre-Dame székesegyház-Párizs, nyírbátori református templom, Palazzo Farnese, Parthenon, Pantheon, pisai dóm, Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum, Steindl Imre: Országház, Stonehenge, Szent Péter bazilika és kollonád, versailles-i palota, Ybl Miklós: Operaház, Szent István bazilika, Zikkurat- Úr

Képzőművészeti alkotások: altamirai barlangrajz, Bruegel: Gyermekjátékok, Babel tornya, Írnok szobor, Botticelli: Vénusz születése, Chagall: Párizs az ablakon keresztül, Csók István: A keresztapa reggelije, Csontváry Kosztka Tivadar: Magányos cédrus, Zarándoklás a cédrushoz, Öreg halász, Nagy Taormina, Mostar, delphoi kocsihajtó, Duchamp: Biciklikerek, Dürer: Önarckép, Izsó Miklós: Táncoló paraszt, Laokoón-csoport, Manet: Reggeli a szabadban, Michelangelo: Dávid, Sixtus- kápolna freskói, Müron: Diszkoszvető, Munch: Sikoly, M.S. mester: Mária és Erzsébet találkozása, Nofretete fejszobra, Rippl-Rónai: Kalitkás nő, „kukoricás képek”, Rodin: Gondolkodó, Római portrészobor, Rubljov: Szentháromság, Soós Nóra: Buborékfújó VIII., Szamothrakéi Niké, Szinyei Merse Pál: Majális, Szent László legendákat ábrázoló freskók, Van Eyck: Arnolfini házaspár, Van Gogh: Önarckép, Napraforgók, tájképek, grafikák, Velazquez: Las Meninas, Vermeer: Geográfus, Willendorfi vénusz

Egyéb: Bayeux-i kárpit, chartres-i katedrális üvegablakai, görög vázafestészet, Lánchíd-Budapest, Magyar Szent Korona és koronázási jelvények, nagyszentmiklósi kincs, Szkíta aranyszarvas, Tutanhamon arany halotti maszkja

7–8. évfolyam

A vizuális kultúra tantárgy feladata ebben az iskolaszakaszban is az, hogy a tanulók a vizuális művészet eszközeivel megismerhető világ jelenségeit megvizsgálják, értelmezzék, következtetéseiket az életkoruknak megfelelő szinten használják fel alkotó munkájukban. Az ebben az életkorban felerősödő mérlegelő gondolkodást, továbbá a személyes vélemények megjelenítését a vizuális kultúra tantárgy minden részterületén érdemes érvényesíteni. Itt jelenik meg a vizuális nevelés értékközvetítő és értékteremtő hatásának személyiségformáló ereje. A vizuális kultúra tantárgy kultúraközvetítő hatása a történeti korok művészetének alkotó jellegű megismerésében rejlik. A magyar művészet kiemelkedő alkotásainak megismerése erősíti a nemzeti öazonosságtudatot és a szociális kompetenciák fejlesztését is támogatja. A kamaszkorú tanulók szívesen

versengenek egymással, kortársaik véleménye, elismerése látszólag fontosabb a szülők és pedagógusok elismerésénél, ezért a tárgy műveltségi anyagának elsajátítását érdemes felnőttekre szabott műveltségi játékok formájában motiválni. A realitásigény erősödésével a tanulók érdeklődése erőteljesebben fordul a mindennapi vizuális jelenségek felé, így a tantárgy határozott célja a médiatudatosság fejlesztése, a fenntarthatóság, a környezettudatos szemlélet erősítése.

A technikai médiumok használatának túlsúlya miatt rendkívül fontos az újabb vizuális médiumok sajátosságainak megismertetése a tanulókkal és azok kritikai, mérlegelő használatának kialakítása bennük. Ez az iskolaszakasz az, ahol a mozgóképek és a médiaszövegek értelmezése és megértése legalább olyan fajsúlyos kérdés, mint a divat, a szűkebb és tágabb környezet vizuális kultúrája, és az ebben megjelenő technológia.

7. évfolyam

Tematikai egység	Vizuális művészeti jelenségek -Alkotások, stílusok	Órakeret 4 + 1 óra
Előzetes tudás	Művészeti és a képzőművészeti ágak legfontosabb jegyeinek megkülönböztetése a műelemzés során. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális és képi elemzése. A vizuális kifejezés eszközeinek használata. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak árnyalt megkülönböztetése. Különböző ábrázolási rendszerek, színkontrasztok, felületi hatások felismerése, kifejező szerepük értékelése műalkotások tematikus elemzésén keresztül. A megfigyelt jelenségek, műalkotások formai és színviszonyainak értelmezése vizuális és verbális módszerekkel. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok legjellemzőbb műalkotásainak és szimbolikus tárgyainak azonosítása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
-Alkotások, stílusok	-Adott vagy választott –	

<p>ALKOTÁS: Bibliai példázat, esemény feldolgozás: pl. A tékozló fiú példázata A téma művészettörténeti, festészeti emlékeinek megismerése-parafráziskészítés - képkiegészítés, stílusváltás stb. Caravaggio: Szt. Pál megtérése; Jézus és Tamás Rembrandt: A tékozló fiú pl. Útkeresés –úton járás témakör: Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése (pl. színesből fekete-fehér vagy monokróm megjelenítés, sík alkotás térbelivé alakítása, kép kiegészítése sajátos elemekkel vagy részletekkel, stílus- és műfajváltás, idő és karaktercserék).</p>	<p>klasszikus, modern, kortárs – művészettörténeti korban, stílusban készült alkotások, építmények összehasonlító, elemzéséből (pl. kora középkori és reneszánsz vagy barokk és XX-XXI. századi emberábrázolás, klasszikus és modern építészet anyaghasználata, figuratív és nonfiguratív ábrázolás a modern művészetben) származó tapasztalatok megfigyelése, elemzése (pl. stílusjegyek, kifejezőerő, hatáskeltés, anyaghasználat és funkció) és felhasználása az alkotás során. Az adott témához társított korszakra, stílusra jellemző elemek, karakter felhasználásával vagy hangsúlyozásával fantáziát, belső képeket, intuíciót felhasználó feladatok megoldása (pl. művek átdolgozása, parafrázis készítése, társasjáték, számítógépes játék tervezése, prezentáció, színházi, filmes látványterv, irodalmi, zenei illusztráció). -Különböző korból és kultúrából származó művek csoportosítása különböző szempontok (pl. műfaj, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja) szerint.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális közlésformák, a műelemzés verbális módszerei.</p> <p><i>Ének-zene:</i> A zenei és vizuális élmények kapcsolata. Zenei kompozíció.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> jelenetek, mozgások, összetett mediális művészeti hatások élményének feldolgozása.</p> <p><i>Hit és erkölcstan:</i> Jézus és Tamás (Jn 20,24-29) Jézus megszólít: a samáriai asszony (Jn 4,1-42) Jézus a boldog életről tanít (Mt 5,3-10) A tékozló fiú példázata (Lk 15,11-32) <i>Mindent szabad nekem?</i> (1Kor 6,9-13)</p>
<p>Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Képzőművészeti műfaj, stíluskorszak, stílusirányzat, kortárs művészet, művészi kifejezés, parafrázis, vizuális napló, látványterv</p> <p>Megjelenítés, vizuális átírás, stilizálás, kiemelés, kompozíció, színritmus, vonalritmus, formaritmus, felületek (textúra, faktúra), parafrázis, mozgásfázisok, fotókollázs, montázs, vetület, Monge vetület, horizont, nézőpont, tapasztalati távlatlan, perspektíva.</p>	
<p>Tanulási eredmények A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p>		

<ul style="list-style-type: none"> – látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat; – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzei és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is; – különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt; – tetszésítélete alapján alkotásokról információkat gyűjt, kifejezőerő és a közvetített hatás szempontjából csoportosítja, és megállapításait felhasználja más szituációban; – megfogalmazza személyes viszonyulását, értelmezését adott vagy választott művész alkotásai, társadalmi reflexiói kapcsán.

Tematikai egység	Vizuális művészeti jelenségek -Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	Órakeret 3 + 2 óra
Előzetes tudás	Művészeti és a képzőművészeti ágak legfontosabb jegyeinek megkülönböztetése a műelemzés során. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális és képi elemzése. A vizuális kifejezés eszközeinek használata. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak árnyalt megkülönböztetése. Különböző ábrázolási rendszerek, szíkontrasztok, felületi hatások felismerése, kifejező szerepük értékelése műalkotások tematikus elemzésén keresztül. A megfigyelt jelenségek, műalkotások formai és színviszonyainak értelmezése vizuális és verbális módszerekkel. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok legjellemzőbb műalkotásainak és szimbolikus tárgyainak azonosítása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p style="text-align: center;">-Személyes vizuális tapasztalat és reflexió</p> <p>ALKOTÁS: Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás) a kortárs irányzatok példáinak felhasználásával.</p>	<p>Művészeti élmények (pl. zene, színház/mozgás, médiajelenség) vizuális megjelenítése, átírása különböző eszközökkel (pl. festés, kollázs, installáció, fotó, rövidfilm) önkifejező alkotásokban. A megjelenítés rövid szöveges értelmezése. Elvont fogalmak (pl. hűség, szabadság, harmónia,</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Időmeghatározás. Művészeti korstílusok és irányzatok kötődése a társadalmi, kulturális háttérhez. Társadalmi témák vizuális megjelenítése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a</p>

<p>Bibliai téma kinetikus, installációs feldolgozása: <i>Pl. „Épüljetek fel lelki házzá”v. önismereti és kapcsolatépítő társasjáték készítése csoportmunkában</i> <i>Pál apostol „Szeretet himnuszának” installációja.</i></p> <p>Képzőművészeti kiállítás.</p> <p>BEFOGADÁS: Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. mágia, megörökítés, provokálás, tanítás) szerint.</p>	<p>zsarnokság, szorongás) változatos vizuális megjelenítésére műalkotások gyűjtése (pl. tábló, prezentáció) egyénileg vagy csoportmunkában. A gyűjtemények bemutatása, vitatható műalkotások kapcsán az érvelés gyakorlása. Példaként korábban látott műalkotás stílusjegyeit felhasználva önálló alkotómunka más elvont fogalom megjelenítése céljából. Adott alkotó (pl. Baldessari, Bacon, Caravaggio, Chagall, Csontváry, Dali, Escher, Giacometti, Giotto, Haring, Michelangelo, Modigliani, Monet, Moor, Munkácsy, Rembrandt, Shiotá, van Gogh, Vasarely, Vermeer) vagy választott stílus (pl. bizánci, expresszionizmus, gótika, impresszionizmus, pop-art, reneszánsz, szürrealizmus) jellemzőinek, stílusjegyeinek összegyűjtése és a gyűjtött információk felhasználása játékos alkotó feladatokban (pl. műfaj vagy médium csere, életműbe illő „hamisítvány” kreálása, öltözet kollekció tervezése) Adott látvány, tárgy együttes (pl. félhomály, ellenfény, alulnézet, letakart beállítás, felborult pad, kiborult kuka, kötél, tűzoltó kalapács, fél pár strandpapucs) vizuális ábrázolása (pl. fotó, rajz, festés, plasztika), majd a látvány kiegészítése, továbbgondolása választott vizuális alkotások (pl. Matisse: Csendélet kék</p>	<p>művészeti ágak mellérendelt viszonyainak megtapasztalása. Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Ének-zene:</i> művészettörténeti és zenetörténeti összefüggések.</p> <p><i>Informatika:</i> Internetes portálok használata. Digitális prezentációk készítése</p> <p>Hit és erkölcstan: Épüljetek fel lelki házzá. (1.Pét. 2:1-10).</p>
--	--	---

	<p>asztalon, Moholy-Nagy: Q1 Suprematistic, Munch: Sikoly, Vermeer: Geográfus,) képi elemeinek felhasználásával a személyes mondanivaló érdekében (pl. a felborult padtól megrémült lány, A geográfus csodálkozva vizsgálja a félhomályban a fél pár strandpapucsot) A XIX-XX. századi magyar művészet legjelentősebb alkotásainak megismerése (Barabás, Borsos, Csontváry, Madarász, Munkácsy, Paál stb.), egy-egy alkotáshoz televíziós műveltségi vetélkedők stílusában változatos tesztkérdések írása egyénileg vagy csoportban. Egyéni felkészülés után a vetélkedő eljátszása</p>	
<p>Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Vizuális átírás, kiemelés eszközei, fény- és színhatás, kontraszt, szíkontraszt, enteriőr.</p> <p>Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, vetület, képsík, axonometria, egy iránypontos perspektíva, képzőművészeti műfaj, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, síkbeli és téri helyzetviszonylat, takarás, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, formatömeg, főszín, mellékszín, kevert szín, szíkontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus, stíluskorszak, stílusirányzat, intermediális kifejezés/műfaj, kortárs művészet. Kinetikus, installációs, environment, performansz /eseményművészet.</p>	
<p>Tanulási eredmények A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat; – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – elvont fogalmakat, művészeti tartalmakat belső képek összekapcsolásával bemutat, magyaráz és különböző vizuális eszközökkel megjelenít; – a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlítja, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja; – látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit; 		

– nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.
--

Tematikai egység	Médiумok sajátosságai -Médiумok jellemző kifejezőeszközei	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A művészeti alkotások és a médiaszövegek egyaránt konstruált textusok. A művek (irodalmi, képzőművészeti, zenei alkotások) és a médiaszövegek nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos néhány fontos alapfogalom (pl. ismétlés, motívum, kompozíció) ismerete, helyes alkalmazása élőszóban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiумok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Médiумok jellemző kifejezőeszközei</p> <p>ALKOTÁS:</p> <p>Rajzos forgatókönyv vagy néhány perces mozgófilm készítése csoportmunkában.</p> <p>ALKOTÁS:</p> <p>A Szentlélek és pünkösöd ünnepe közötti kapcsolat felmutatása jelképekkel. Képsorozat készítése az eseményekről.</p> <p>Az elveszett és megtaláltatott téma rajzos feldolgozása, rajzolt/fotózott zootróp-szalag készítése zootróp-dobba/hengerbe story-board, kamerába vágott video anyag készítése megadott fogalomból vagy</p>	<p>-Példák alapján a mozgókép működésének értelmezése (pl. időszervezés, képkivágás/kameramozgás, plán, hanghatás) majd kreatív alkalmazása összetett feladatokban (pl. storyboard készítése megadott képkockából kiindulva, rövidfilm készítése megadott fogalomból vagy fotóból kiindulva), mely a médiум sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg.</p> <p>-Példák alapján a technikai képalkotó, digitális médiумok (pl. sajtófotó, híroldal, blog, filmetűd, klip, videóinstalláció) hétköznapi kommunikációs, továbbá személyes és művészi kifejező szándékának összehasonlítása.</p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> cselekmény, jelenet, feszültség, konfliktus, fordulópont; díszlet, jelmez, kellék, fény- és hanghatások.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> elbeszélő, cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek, fordulatok, jelenet, konfliktus, feszültség, tetőpont, fordulópont.</p> <p><i>Informatika:</i> Egyszerű animációk. A hagyományos médiумok modern megjelenési formái.</p> <p><i>Hit és erkölcstan:</i> Húsvéthoz, pünkösödhöz kapcsolódó történetek megismertetése.</p>

fotográfiákból kiindulva		Az ószövetségi Krisztusra vonatkozó próféciák segítségével rámutatás arra, hogy Isten beteljesíti az ígéreteit. Pál apostol megtérésének történetén keresztül a megtérés fogalmának és jelenségének ismertetése.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Címrend, tipográfia, illusztráció, képalírás, link, banner, kameraállás, kameramozgás. Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka, tárgy-animáció, zootrop-szalag. Képkivágás, arányok, hangsúlyok, kiemelés kontrasztokkal.	
<p>Tanulási eredmények</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is; – látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit; – vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit. 		
Tematikai egység	Tér és időbeli viszonyok -Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	
Előzetes tudás	Érzékelhető tulajdonságok alapján azonosságok és különbözőségek tudatos felismerése, leírása. A közvetlen tapasztalatok útján szerzett élmények feldolgozása. Megfigyelt jelenség látványelemeinek megnevezése. Események, történések elmondása, részekre bontása, a jellemző fázisok megjelenítése. A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nem vizuális természetű információk érzékletes képi megfogalmazása. Időbeni folyamatok értelmezhető vizuális megjelenítése.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei</p> <p>ALKOTÁS Ábrázolási rendszerek. Az épületek geometrikus alapformáinak perspektívikus és vetületi ábrázolása.</p> <p>Az épületek geometrikus alapformáinak axonometrikus ábrázolása.</p>	<p>Példák alapján a tér és idő valós érzékelésének, látványának, törvényszerűségeinek megfigyelése és összevetése a különböző korok teret és időbeliséget ábrázoló, megjelenítő módjaival, (pl. ókori egyiptomi, középkor, reneszánsz, barokk, impresszionizmus, XX-XXI. század művészeti törekvései).</p> <p>-A tér, térbeliség (pl. kórházi folyosó, vágott szoba, metróállomás) ábrázolása az egy iránypontos perspektíva szabályaival. Az elkészült alkotások, rajzok kiegészítése (pl. személyes szöveggel, saját fotóval, képrészlettel, műalkotások szereplőivel).</p> <p>A két iránypontos perspektíva szabályainak megismerése, alkalmazása szögletes testek rajzi megjelenítésében.</p> <p>Egyméretű axonometria felhasználásával készült, irreális tereket bemutató műalkotások (pl. Vasarely, M.C. Escher, Orosz István művei) szerkezeti elvének megfigyelése után változatok önálló alkotása.</p> <p>A mozgókép működésének, a mozgás illúziókeltésének és kezdeti animációs filmek technikatörténeti háttérének megismerése után (pl. Muybridge, Lumiere, Funny faces) stop motion típusú animációs kisfilmek készítése</p>	<p><i>Matematika:</i> Síkbeli és térbeli alakzatok. Vetületi ábrázolás.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés szerepe, jelentősége, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat.</p> <p>Lakókörnyezet-életmód. Tárgyak, szerkezetek, rendeltetés.</p>

	csoporthoz.	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	<p>Állókép, mozgókép, képes forgatókönyv, fázis, perspektíva, axonometria</p> <p>Tér, nézőpont, képkivágás, rövidülés, fókuszpont, horizont, időbeli változás vizuális megjelenítései, folyamatábra, képregény/storyboard</p> <p>Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka, tárgy-animáció, zootrop-szalag.</p> <p>Képkivágás, arányok, hangsúlyok, kiemelés kontrasztokkal.</p>	
<p>Tanulási eredmények</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is; – vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is; – a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket, egyénileg vagy csoportmunkában is; – adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történéseket közvetít újabb médiumok képi formáinak segítségével egyénileg vagy csoportmunkában is; – nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál. 		

Tematikai egység	Vizuális információ és befolyásolás -Kép és szöveg üzenete	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Egyszerű vizuálisan értelmezhető jelenségek, jelzések, közlő ábrák értelmezése. Tájékozódás vizuális elemek alapján. Az egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések: jel, alaprajz, térkép értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása. Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentésmódosulások megfigyelésének céljával. A különböző kommunikációs felületeken megjelenő reklám hatásmechanizmusának értelmezése és alkotó használata. Médiatudatosság kialakítása a személyes preferenciák érvényre juttatásával.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Kép és szöveg üzenete</p> <p>ALKOTÁS:</p> <p>Pl. Híroldal tervezése az osztálynak.</p> <p>Pl. Hangulathőmérő vagy szubjektív térkép készítése.</p> <p>Pl. Prezentáció készítés.</p> <p>BEFOGADÁS:</p> <p>Bibliai témájú és irodalmi témát feldolgozó animációs filmek elemzése</p>	<p>Példák alapján a nyomtatott és online sajtó tervezésekor (pl. napilap, magazin, honlap) alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások értelmezése (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, hang-és képanyagok) és felhasználása játékos tervező feladatokban (pl. híroldal tervezése az osztály számára, saját profil tervezése) egyénileg és csoportmunkában.</p> <p>Nem vizuális információk (pl. számszerű adat, absztrakt fogalom) különböző célok (pl. tudományos, gazdasági, turisztikai) érdekében vizuális, képi üzenetté alakítása (pl. rajz, festés, térbeli konstrukció, fotó, film, installáció, számítógépes infografika, fényjáték segítségével), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával (pl. szubjektív térkép, „hangulathőmérő”).</p> <p>-Különböző helyzetekben (tanulási, hétköznapi, utazási, fiktív, dramatikus) az adott szituációhoz, tartalomhoz, közlési szándékhoz és a személyes érdeklődéshez leginkább illeszkedő, kifejező és változatos vizuális eszközökkel prezentáció létrehozása, a gondolatok, tervek, vélemények, észrevételek bemutatásához (pl. tábló, képfolyam, diagram, digitális prezentáció).</p> <p>-Példák alapján direkt kommunikációs célok</p>	<p><i>Hit és erkölcsstan:</i> Isten döntése: a világ teremtése (1Móz 1,1-2,4)</p> <p><i>Természetismeret:</i> Tájékozódás természetes és épített környezetben; technikai eszközök működésének megfigyelése. Jelek, jelzések felismerése és értelmezése.</p> <p><i>Földrajz:</i> tájékozódás, térrajz, útvonalrajz, térképvázlat.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szöveg és kép viszonya.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenei olvasás és írás: kotta.</p> <p><i>Informatika:</i> rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása.</p> <p><i>Matematika:</i> Tájékozódás. Objektumok alkotása. Rendszeralkotás.</p>
--	--	--

	<p>érdekében kép és szöveg vizuális és fogalmi/szöveges üzenetének tanulmányozása, azok egymást befolyásoló, módosító, erősítő, illetve gyengítő hatásának vizsgálata játékos feladatokban (pl. adott kép továbbgondolása különböző képalírásokkal, „elromlott TV”: csak kép vagy csak hang alapján a szituáció reprodukálása).</p>	
<p>Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Verbális és vizuális kommunikáció, közlési szándék, figyelemirányítás, kiemelés, sűrités.</p> <p>Használati utasítás, jel, jelentés, egyezményes jelzés, jelrendszer, piktogram, embléma, ábra, vizuális sűrités, kiemelés, séma.</p>	
<p>Tanulási eredmények A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is; – vizuális megjelenítés során használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit, egyénileg és csoportmunkában is; – a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket, egyénileg vagy csoportmunkában is; – nem vizuális információkat (pl. számszerű adat, absztrakt fogalom) különböző célok (pl. tudományos, gazdasági, turisztikai) érdekében vizuális, képi üzenetté alakít; – gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja. 		
<p>Tematikai egység</p>	<p>Környezet: Technológia és hagyomány -Hagyomány, design, divat</p>	<p>Órakeret 3 + 2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok csoportosítása. A különböző anyagokról szerzett tapasztalatok szóbeli megfogalmazása. Tárgyak, épületek, műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése.</p>	

	Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Alapvető manuális készségek működése az anyagalakítás során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti sajátos jegyeinek értelmezése. A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma, a rendeltetés és a díszítmény kapcsolatának megértése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Hagyomány, design, divat</p> <p>ALKOTÁS:</p> <p>-Pl. Tárgy áttervezése</p> <p>-Vetületi ábrázolás</p> <p>Pl. Festett faldekoráció készítése a lakóhelyünk jellemző díszítőmotívumait felhasználva.</p> <p>Ünnepi készülődés karácsonyra. Ünnepi készülődés húsvétra. Dísz tárgy készítése.</p>	<p>-Tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás, stílusváltás) érdekében, a történeti korok és a modern design tárgyainak vizsgálatán keresztül. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. metszetrajz, vetületi ábrázolás) a saját tervek megjelenítése szabadkézi rajzban.</p> <p>-Személyes tárgyak (pl. öltözék, fontos tárgyak, közvetlen otthoni környezet) elemzése és megjelenítése a személyes stílus bemutatása érdekében, tetszőlegesen választott eszközökkel (pl. stíluslap, divatrajz).</p> <p>-Lakóhelyének (vagy a magyar népművészeti tájegységek egyikének) jellemző díszítőmotívumait felhasználó, önállóan gyűjtött inspirációs forrás segítségével mintatervezés különböző léptékben, és a minta felhasználása a környezetalakításban (pl. festett faldekoráció tervezése a kiindulásként használt magyar tájegység közösségi tere, épülete számára).</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> család és lakóhely, falvak és városok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> népköltészet. Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Természetismeret:</i> környezettudatosság, fenntarthatóság.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népszokások.</p>
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak,	Metszetrajz, vetületi ábrázolás, nézetek, tudatos anyaghasználat, divat, személyes stílus	

tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Hagyomány, néprajz, népi kultúra, design, divat, kézműves technika, egyedi tárgy, formaredukció, motívum, technológia
<p>Tanulási eredmények</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat; – alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat; – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt; – különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit; – adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is; – gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja; – adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik; – nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál. 	

Tematikai egység	Környezet: Technológia és hagyomány -Tárgyak, terek, funkciók	Órakeret 3 + 2 óra
Előzetes tudás	Közvetlen környezet vizuális megfigyelése alapján tapasztalatok megfogalmazása. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Egyszerű téri helyzetek értelmezése vizuálisan és szövegben. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Egyszerű tárgykészítő technikák alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása. Szerkezetek és térmodellek állékonyságának (statikájának), teherbírásának megfigyelése. Különböző korok és kultúrák tárgyi és épített környezetének vizsgálata értelmezés céljából, meghatározott szempontok alapján. Változatos anyag- és eszközhasználat a tárgykészítés során.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Tárgyak, terek, funkciók</p> <p>ALKOTÁS:</p> <p>„Épüljetelek fel lelki házzá” téma feladataihoz kapcsoltnan: Térkonstrukció, tabló készítése sajátos, személyes egyedi „építőkövekből”. Épületek, tárgyak átalakítása, megszemélyesítése, szimbolikus áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás) vagy más funkció betöltése (pl. használati tárgyból személyes tárgy) érdekében. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgyalakító folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig.</p> <p>BEFOGADÁS: A közvetlen környezetben található valós terek átalakítása hasznos terré: Pl. szelektív hulladék gyűjtés ...</p>	<p>Példák alapján épített terek, téri helyzetek (pl. klasszikus és modern épület, labirintus, térinstalláció) elemző vizsgálata különböző vizuális eszközökkel, a tér megjelenítésének (pl. 2D és 3D) lehetőségeivel kísérletezve (pl. 2D-ből 3D megjelenítés: pop-up technika, papírplasztika, makett készítése, 3D-ből 2D megjelenítés: épület fotói alapján alaprajz „rekonstrukció”).</p> <p>-A közvetlen környezet hasznos átalakítása érdekében konkrét probléma feltárása (pl. térhasznosítás az iskolaudvaron, szelektív szemétyűjtés bevezetése, közösségi tér a településen), elemzése, a megoldás érdekében az ötletek vizuális rögzítése, majd a végleges megoldási javaslat kidolgozása, modellezése és bemutatása egyénileg és csoportmunkában. Az adott cél érdekében folyó tervezési folyamat lépéseinek dokumentálása.</p> <p>-Személyes tárgy (pl. fülhallgató, toll, telefontok) áttervezése a funkció megtartásával, ugyanakkor sajátos szempontok érvényesítésével (pl. abszurd vagy természet inspirálta formaalakítás, tárgy a távoli jövőből) a vizuális felmérésből származó elemző tapasztalatok (pl. mérés, információgyűjtés, ötletek vázlatos megjelenítése) alapján, a gazdaságos anyaghasználat</p>	<p><i>Matematika:</i> Síkbeli és térbeli alakzatok. Vetületi ábrázolás.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés szerepe, jelentősége, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet-életmód. Tárgyak, szerkezetek, rendeltetés.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> Minőségi tulajdonságok megkülönböztetése. Környezet fogalmának értelmezése. Helyi természet- és környezetvédelmi problémák felismerése. Környezettudatos magatartás, fenntarthatóság.</p> <p><i>Földrajz:</i> védett hazai és nemzetközi természeti értékek.</p>
---	--	---

	érvényesítésével.	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Építészeti elem, lépték, designgondolkodás, ergonómia, forma és funkció összefüggései	
<p>Tanulási eredmények</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit; – alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat; – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is; – adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik; – nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál. 		

8. évfolyam

Tematikai egység	Vizuális művészeti jelenségek -Alkotások, stílusok	Órakeret 4 óra+1
Előzetes tudás	Művészeti és a képzőművészeti ágak legfontosabb jegyeinek megkülönböztetése a műelemzés során. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális és képi elemzése. A vizuális kifejezés eszközeinek használata. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak árnyalt megkülönböztetése. Különböző ábrázolási rendszerek, szíkontrasztok, felületi hatások felismerése, kifejező szerepük értékelése műalkotások tematikus elemzésén keresztül. A megfigyelt jelenségek, műalkotások formai és színviszonyainak értelmezése vizuális és verbális módszerekkel. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok legjellemzőbb műalkotásainak és szimbolikus tárgyainak azonosítása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások	

		munkáiról.	
Témák		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>-Alkotások, stílusok</p> <p>ALKOTÁS: Képváriációk színekkel: Portrészorozat, különböző érzelmeket kifejező portrék, önarckép ábrázolása.</p> <p>Képzőművészeti kiállítás látogatás</p> <p>BEFOGADÁS: Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai: fauvizmus, kubizmus, futurizmus, expresszionizmus, absztrakt irányzatok, konstruktivizmus, dadaizmus, szürrealizmus, op-art, valamint a kortárs művészet) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. megőrkítés, provokálás) szerint.</p>		<p>-Adott vagy választott – klasszikus, modern, kortárs – művészettörténeti korban, stílusban készült alkotások, építmények összehasonlító, elemzéséből (pl. kora középkori és reneszánsz vagy barokk és XX-XXI. századi emberábrázolás, klasszikus és modern építészet anyaghasználata, figuratív és nonfiguratív ábrázolás a modern művészetben) származó tapasztalatok megfigyelése, elemzése (pl. stílusjegyek, kifejezőerő, hatáskeltés, anyaghasználat és funkció) és felhasználása az alkotás során. Az adott témához társított korszakra, stílusra jellemző elemek, karakter felhasználásával vagy hangsúlyozásával fantáziát, belső képeket, intuíciót felhasználó feladatok megoldása (pl. művek átdolgozása, parafrázis készítése, társasjáték, számítógépes játék tervezése, prezentáció, színházi, filmes látványterv, irodalmi, zenei illusztráció). -Különböző korból és kultúrából származó művek csoportosítása különböző szempontok (pl. műfaj, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja) szerint.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Időmeghatározás. Művészeti korstílusok és irányzatok kötődése a társadalmi, kulturális háttérhez. Társadalmi témák vizuális megjelenítése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a művészeti ágak mellérendelt viszonyainak megtapasztalása. Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Ének-zene:</i> művészettörténeti és zenetörténeti összefüggések.</p> <p><i>Informatika:</i> Internetes portálok használata. Digitális prezentációk készítése</p>
<p>Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Képzőművészeti műfaj, stíluskorszak, stílusirányzat, kortárs művészet, művészi kifejezés, parafrázis, vizuális napló, látványterv</p> <p>Megjelenítés, vizuális átírás, stilizálás, kiemelés, kompozíció, színritmus, vonálrítmus, formarítmus, felületek (textúra, faktúra), parafrázis, mozgásfázisok, fotókollázs, montázs, vetület, Monge vetület, horizont,</p>		

	nézőpont, tapasztalati távlatlan, perspektíva.
<p>Tanulási eredmények</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat; – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzelet és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is; – különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt; – tetszésítélete alapján alkotásokról információkat gyűjt, kifejezőerő és a közvetített hatás szempontjából csoportosítja, és megállapításait felhasználja más szituációban; – megfogalmazza személyes viszonyulását, értelmezését adott vagy választott művész alkotásai, társadalmi reflexiói kapcsán. 	

Tematikai egység	Vizuális művészeti jelenségek -Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	Órakeret 3 + 2 óra
Előzetes tudás	Művészeti és a képzőművészeti ágak legfontosabb jegyeinek megkülönböztetése a műelemzés során. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális és képi elemzése. A vizuális kifejezés eszközeinek használata. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak árnyalt megkülönböztetése. Különböző ábrázolási rendszerek, szíkontrasztok, felületi hatások felismerése, kifejező szerepük értékelése műalkotások tematikus elemzésén keresztül. A megfigyelt jelenségek, műalkotások formai és színviszonyainak értelmezése vizuális és verbális módszerekkel. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok legjellemzőbb műalkotásainak és szimbolikus tárgyainak azonosítása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
-Személyes vizuális tapasztalat és reflexió <i>ALKOTÁS:</i> <i>Személyes lelki tapasztalatok, érzelmek mint -</i>	Művészeti élmények (pl. zene, színház/mozgás, médiajelenség) vizuális megjelenítése, átírása különböző eszközökkel (pl. festés, kollázs, installáció, fotó, rövidfilm) önkifejező	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális közlésformák, a műelemzés verbális módszerei.

<p><i>bűnbánat, harag, öröm, reménység képi kifejezési lehetőségei. Műalkotás parafrázisok</i></p> <p>Geometrikus alapformák látvány utáni távlati ábrázolása. A perspektivikus ábrázolás. Egy- és két iránypontos perspektíva (irányvonalak, iránypont, horizont). Vetületi ábrázolás. A vetületi képek értelmezése. Axonometrikus ábrázolás. Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, fotókollázs/montázs, pasztell, vegyes technika), különböző színérzet (pl. hideg, meleg), illetve különböző ábrázolási rendszerek (pl. perspektíva, axonometria) használatával. Színkontrasztok fajtáinak összegzése, szintani kísérletek.</p> <p>BEFOGADÁS: Szintani ismeretek tudatosítása, térábrázolási konvenciók, megfigyelése műalkotásokon.</p>	<p>alkotásokban. A megjelenítés rövid szöveges értelmezése. Elvont fogalmak (pl. hűség, szabadság, harmónia, zsarnokság, szorongás) változatos vizuális megjelenítésére műalkotások gyűjtése (pl. tabló, prezentáció) egyénileg vagy csoportmunkában. A gyűjtemények bemutatása, vitatható műalkotások kapcsán az érvelés gyakorlása. Példaként korábban látott műalkotás stílusjegyeit felhasználva önálló alkotómunka más elvont fogalom megjelenítése céljából. Adott alkotó (pl. Baldessari, Bacon, Caravaggio, Chagall, Csontváry, Dalí, Escher, Giacometti, Giotto, Haring, Michelangelo, Modigliani, Monet, Moor, Munkácsy, Rembrandt, Shiota, van Gogh, Vasarely, Vermeer) vagy választott stílus (pl. bizánci, expresszionizmus, gótika, impresszionizmus, pop-art, reneszánsz, szürrealizmus) jellemzőinek, stílusjegyeinek összegyűjtése és a gyűjtött információk felhasználása játékos alkotó feladatokban (pl. műfaj vagy médium csere, életműbe illő „hamisítvány” kreálása, öltözet kollekció tervezése) Adott látvány, tárgy együttes (pl. félhomály, ellenfény, alulnézet, letakart beállítás, felborult pad, kiborult kuka, kötél, tűzoltó kalapács, fél pár strandpapucs) vizuális ábrázolása (pl. fotó, rajz, festés, plasztika), majd a</p>	<p><i>Ének-zene:</i> A zenei és vizuális élmények kapcsolata. Zenei kompozíció.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> jelenetek, mozgások, összetett mediális művészeti hatások élményének feldolgozása.</p>
---	---	---

	<p>látvány kiegészítése, továbbgondolása választott vizuális alkotások (pl. Matisse: Csendélet kék asztalon, Moholy-Nagy: Q1 Suprematistic, Munch: Sikoly, Vermeer: Geográfus,) képi elemeinek felhasználásával a személyes mondanivaló érdekében (pl. a felborult padtól megrémült lány, A geográfus csodálkozva vizsgálja a félhomályban a fél pár strandpapucsot)</p> <p>A XIX-XX. századi magyar művészet legjelentősebb alkotásainak megismerése (Barabás, Borsos, Csontváry, Madarász, Munkácsy, Paál stb.), egy-egy alkotáshoz televíziós műveltségi vetélkedők stílusában változatos tesztkérdések írása egyénileg vagy csoportban. Egyéni felkészülés után a vetélkedő eljátszása</p>	
<p>Fogalmak</p> <p>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Vizuális átírás, kiemelés eszközei, fény- és színhatás, kontraszt, szíkontraszt, enteriőr.</p> <p>Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, vetület, képsík, axonometria, egy iránypontos perspektíva, képzőművészeti műfaj, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, síkbeli és téri helyzetviszonylat, takarás, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, formatömeg, főszín, mellékszín, kevert szín, tónus, szín-, vonal-, formaritmus, stíluskorszak, stílusirányzat, intermedialis kifejezés/műfaj, kortárs művészet.</p>	
<p>Tanulási eredmények</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat; – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – elvont fogalmakat, művészeti tartalmakat belső képek összekapcsolásával bemutat, magyaráz és különböző vizuális eszközökkel megjelenít; – a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző 		

<p>helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;</p> <ul style="list-style-type: none"> – látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit; – nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.
--

Tematikai egység	Médiумok sajátosságai -Médiумok jellemző kifejezőeszközei	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A művészeti alkotások és a médiaszövegek egyaránt konstruált textusok. A művek (irodalmi, képzőművészeti, zenei alkotások) és a médiaszövegek nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos néhány fontos alapfogalom (pl. ismétlés, motívum, kompozíció) ismerete, helyes alkalmazása élszóban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiумok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Médiумok jellemző kifejezőeszközei</p> <p>ALKOTÁS: Keresztény újságok, havilap, gyereklap, gyülekezeti kiadványok címlapjának, képi illusztrációinak tervezése.</p> <p>Képregény, story-board készítése egyéni témaválasztás alapján (pl. Útkeresés, átalakulás, metamorfózis témájában).</p> <p>BEFOGADÁS: Napilapok, magazinok, hírportálok, címlapok és belső oldalak rendjének megfigyelése, a nyomtatott és online sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő</p>	<p>-Példák alapján a mozgókép működésének értelmezése (pl. időszervezés, képkivágás/kameramozgás, plán, hanghatás) majd kreatív alkalmazása összetett feladatokban (pl. storyboard készítése megadott képkockából kiindulva, rövidfilm készítése megadott fogalomból vagy fotóból kiindulva), mely a médiум sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg.</p> <p>-Példák alapján a technikai képalkotó, digitális médiумok (pl. sajtófotó, híroldal, blog, filmetűd, klip, videóinstalláció) hétköznapi kommunikációs, továbbá személyes és művészi kifejező szándékának összehasonlítása.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc; vizuális kultúra: a hangsúlyozás, nyomtatékosítás eszközei a társművészetekben.</i></p> <p><i>Informatika: a hagyományos médiумok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazása.</i></p>

<p>eljárások tudatosítása érdekében (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szín és folthatások, tördelés, írott szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, felnyíló/futó ablakok, hang-és képanyagok).</p>		
<p>Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Címrend, tipográfia, illusztráció, képaláírás, link, banner, kameraállás, kameramozaik.</p> <p>Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka, tárgy-animáció, zootrop-szalag.</p> <p>Képkivágás, arányok, hangsúlyok, kiemelés kontrasztokkal.</p>	
<p>Tanulási eredmények</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is; – látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit; – vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit. 		

<p>Tematikai egység</p>	<p>Tér és időbeli viszonyok -Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Érzékelhető tulajdonságok alapján azonosságok és különbségek tudatos felismerése, leírása. A közvetlen tapasztalatok útján szerzett élmények feldolgozása. Megfigyelt jelenség látványelemeinek megnevezése. Események, történések elmondása, részekre bontása, a jellemző fázisok megjelenítése.</p> <p>A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-</p>	<p>Nem vizuális természetű információk érzékletes képi megfogalmazása. Időbeni folyamatok értelmezhető vizuális megjelenítése.</p>	

fejlesztési céljai		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei</p> <p>ALKOTÁS Ábrázolási rendszerek. Az épületek geometrikus alapformáinak perspektívikus és vetületi ábrázolása.</p> <p>Az épületek geometrikus alapformáinak axonometrikus ábrázolása.</p> <p>A mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése, majd kreatív alkalmazása összetettebb feladat kapcsán (pl. story-board, kamerába vágott videoanyag készítése megadott fogalomból vagy fotográfiákból kiindulva), mely a médium sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg</p>	<p>Példák alapján a tér és idő valós érzékelésének, látványának, törvényszerűségeinek megfigyelése és összevetése a különböző korok teret és időbeliséget ábrázoló, megjelenítő módjaival, (pl. ókori egyiptomi, középkor, reneszánsz, barokk, impresszionizmus, XX-XXI. század művészeti törekvései).</p> <p>-A tér, térbeliség (pl. kórházi folyosó, vágott szoba, metróállomás) ábrázolása az egy iránypontos perspektíva szabályaival. Az elkészült alkotások, rajzok kiegészítése (pl. személyes szöveggel, saját fotóval, képrészlettel, műalkotások szereplőivel).</p> <p>A két iránypontos perspektíva szabályainak megismerése, alkalmazása szögletes testek rajzi megjelenítésében.</p> <p>Egyméretű axonometria felhasználásával készült, irreális tereket bemutató műalkotások (pl. Vasarely, M.C. Escher, Orosz István művei) szerkezeti elvének megfigyelése után változatok önálló alkotása.</p> <p>A mozgókép működésének, a mozgás illúziókeltésének és kezdeti animációs filmek technikatörténeti háttérének megismerése után (pl. Muybridge, Lumiere, Funny faces) stop motion típusú</p>	<p><i>Matematika:</i> Síkbeli és térbeli alakzatok. Vetületi ábrázolás.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés szerepe, jelentősége, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet-életmód. Tárgyak, szerkezetek, rendeltetés.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> cselekmény, jelenet, feszültség, konfliktus, fordulópont; díszlet, jelmez, kellék, fény- és hanghatások.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> elbeszélő, cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek, fordulatok, jelenet, konfliktus, feszültség, tetőpont, fordulópont.</p> <p><i>Informatika:</i> Egyszerű animációk. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái.</p>

	animációs kisfilmek készítése csoportban.	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Állókép, mozgókép, képes forgatókönyv, fázis, perspektíva, axonometria Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka, tárgy-animáció, zootrop-szalag. Képkivágás, arányok, hangsúlyok, kiemelés kontrasztokkal.	
Tanulási eredmények		
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:		
<ul style="list-style-type: none"> – a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is; – vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is; – a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket, egyénileg vagy csoportmunkában is; – adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történéseket közvetít újabb médiumok képzési formáinak segítségével egyénileg vagy csoportmunkában is; – nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál. 		

Tematikai egység	Vizuális információ és befolyásolás -Kép és szöveg üzenete	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Egyszerű vizuálisan értelmezhető jelenségek, jelzések, közlő ábrák értelmezése. Tájékozódás vizuális elemek alapján. Az egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések: jel, alaprajz, térkép értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása. Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentésmódosulások megfigyelésének céljával. A különböző kommunikációs felületeken megjelenő reklám hatásmechanizmusának értelmezése és alkotó használata. Médiatudatosság kialakítása a személyes preferenciák érvényre juttatásával.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Kép és szöveg üzenete	Példák alapján a nyomtatott	<i>Természetismeret:</i>

<p>ALKOTÁS:</p> <p>Pl. Honlap készítés, napilap készítés</p> <p>Pl. Saját profil tervezése az osztálynak</p> <p>BEFOGADÁS: A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok tanulságaiból levonva (pl. képek szóbeli leírásával, „közvetítésével” történő rekonstruálással). A fotó és a film kapcsolata (képsorozatok, képkivágások: közelkép, nagyotól stb. beállítások megfigyelése).</p>	<p>és online sajtó tervezésekor (pl. napilap, magazin, honlap) alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások értelmezése (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, hang-és képanyagok) és felhasználása játékos tervező feladatokban (pl. híroldal tervezése az osztály számára, saját profil tervezése) egyénileg és csoportmunkában. Nem vizuális információk (pl. számszerű adat, absztrakt fogalom) különböző célok (pl. tudományos, gazdasági, turisztikai) érdekében vizuális, képi üzenetté alakítása (pl. rajz, festés, térbeli konstrukció, fotó, film, installáció, számítógépes infografika, fényjáték segítségével), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával (pl. szubjektív térkép, „hangulathőmérő”). -Különböző helyzetekben (tanulási, hétköznapi, utazási, fiktív, dramatikus) az adott szituációhoz, tartalomhoz, közlési szándékhoz és a személyes érdeklődéshez leginkább illeszkedő, kifejező és változatos vizuális eszközökkel prezentáció létrehozása, a gondolatok, tervek, vélemények, észrevételek bemutatásához (pl. tábló, képfolyam, diagram, digitális prezentáció). -Példák alapján direkt kommunikációs célok érdekében kép és szöveg</p>	<p>Tájékozódás természetes és épített környezetben; technikai eszközök működésének megfigyelése. Jelek, jelzések felismerése és értelmezése.</p> <p><i>Földrajz:</i> tájékozódás, térrajz, útvonalrajz, térképvázat.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szöveg és kép viszonya.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenei olvasás és írás: kotta.</p> <p><i>Informatika:</i> rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása.</p> <p><i>Matematika:</i> Tájékozódás. Objektumok alkotása. Rendszeralkotás.</p>
---	---	--

	vizuális és fogalmi/szöveges üzenetének tanulmányozása, azok egymást befolyásoló, módosító, erősítő, illetve gyengítő hatásának vizsgálata játékos feladatokban (pl. adott kép továbbgondolása különböző képalírásokkal, „elromlott TV”: csak kép vagy csak hang alapján a szituáció reprodukálása).	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Verbális és vizuális kommunikáció, közlési szándék, figyelemirányítás, kiemelés, sűrítés. Használati utasítás, jel, jelentés, egyezményes jelzés, jelrendszer, piktogram, embléma, ábra, vizuális sűrítés, kiemelés, séma.	
<p>Tanulási eredmények A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is; – vizuális megjelenítés során használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit, egyénileg és csoportmunkában is; – a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket, egyénileg vagy csoportmunkában is; – nem vizuális információkat (pl. számszerű adat, absztrakt fogalom) különböző célok (pl. tudományos, gazdasági, turisztikai) érdekében vizuális, képi üzenetté alakít; – gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja. 		
Tematikai egység	Környezet: Technológia és hagyomány -Hagyomány, design, divat	Órakeret 3 + 2 óra
Előzetes tudás	<p>Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok csoportosítása. A különböző anyagokról szerzett tapasztalatok szóbeli megfogalmazása. Tárgyak, épületek, műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése.</p> <p>Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Alapvető</p>	

	manuális készségek működése az anyagalakítás során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti sajátos jegyeinek értelmezése. A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma, a rendeltetés és a díszítmény kapcsolatának megértése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Hagyomány, design, divat ALKOTÁS:</p> <p>-Pl. Tárgy áttervezése</p> <p>-Vetületi ábrázolás</p> <p>Pl. Személyes tárgyak elemzése és megjelenítése. (divatrajz)</p> <p>Ünnepi készülődés karácsonyra. Ünnepi készülődés húsvétra. Dísz tárgy készítése.</p>	<p>-Tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás, stílusváltás) érdekében, a történeti korok és a modern design tárgyainak vizsgálatán keresztül. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. metszetrajz, vetületi ábrázolás) a saját tervek megjelenítése szabadkézi rajzban.</p> <p>-Személyes tárgyak (pl. öltözék, fontos tárgyak, közvetlen otthoni környezet) elemzése és megjelenítése a személyes stílus bemutatása érdekében, tetszőlegesen választott eszközökkel (pl. stíluslap, divatrajz).</p> <p>-Lakóhelyének (vagy a magyar népművészeti tájegységek egyikének) jellemző díszítőmotívumait felhasználó, önállóan gyűjtött inspirációs forrás segítségével mintatervezés különböző léptékben, és a minta felhasználása a környezetalakításban (pl. festett faldekoráció tervezése a kiindulásként használt magyar tájegység közösségi tere, épülete számára).</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> család és lakóhely, falvak és városok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> népköltészet. Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Természetismeret:</i> környezettudatosság, fenntarthatóság.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népszokások.</p>
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak,	Metszetrajz, vetületi ábrázolás, nézetek, tudatos anyaghasználat, divat, személyes stílus	

tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Hagyomány, néprajz, népi kultúra, design, divat, kézműves technika, egyedi tárgy, formaredukció, motívum, technológia
<p>Tanulási eredmények</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat; – alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat; – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt; – különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit; – adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is; – gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja; – adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik; – nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál. 	

Tematikai egység	Környezet: Technológia és hagyomány -Tárgyak, terek, funkciók	Órakeret 3 + 2 óra
Előzetes tudás	Közvetlen környezet vizuális megfigyelése alapján tapasztalatok megfogalmazása. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Egyszerű téri helyzetek értelmezése vizuálisan és szövegben. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Egyszerű tárgykészítő technikák alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása. Szerkezetek és térmodellek állékonyságának (statikájának), teherbírásának megfigyelése. Különböző korok és kultúrák tárgyi és épített környezetének vizsgálata értelmezés céljából, meghatározott szempontok alapján. Változatos anyag- és eszközhasználat a tárgykészítés során.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Tárgyak, terek, funkciók</p> <p>ALKOTÁS:</p> <p><i>A közvetlen környezet hasznos átalakítása érdekében konkrét probléma feltárása (pl. térhasznosítás az iskolaudvaron, szelektív szemétyűjtés bevezetése)</i></p> <p>Személyes tárgy (pl. fülhallgató, toll, telefontok) áttervezése a funkció megtartásával, ugyanakkor sajátos szempontok érvényesítésével (pl. abszurd vagy természet inspirálta formaalakítás, tárgy a távoli jövőből)</p>	<p>Példák alapján épített terek, téri helyzetek (pl. klasszikus és modern épület, labirintus, térinstalláció) elemző vizsgálata különböző vizuális eszközökkel, a tér megjelenítésének (pl. 2D és 3D) lehetőségeivel kísérletezve (pl. 2D-ből 3D megjelenítés: pop-up technika, papírplasztika, makett készítése, 3D-ből 2D megjelenítés: épület fotói alapján alaprajz „rekonstrukció”).</p> <p>-A közvetlen környezet hasznos átalakítása érdekében konkrét probléma feltárása (pl. térhasznosítás az iskolaudvaron, szelektív szemétyűjtés bevezetése, közösségi tér a településen), elemzése, a megoldás érdekében az ötletek vizuális rögzítése, majd a végleges megoldási javaslat kidolgozása, modellezése és bemutatása egyénileg és csoportmunkában. Az adott cél érdekében folyó tervezési folyamat lépéseinek dokumentálása.</p> <p>-Személyes tárgy (pl. fülhallgató, toll, telefontok) áttervezése a funkció megtartásával, ugyanakkor sajátos szempontok érvényesítésével (pl. abszurd vagy természet inspirálta formaalakítás, tárgy a távoli jövőből) a vizuális felmérésből származó elemző tapasztalatok (pl. mérés, információgyűjtés, ötletek vázlatos megjelenítése) alapján, a gazdaságos anyaghasználat</p>	<p><i>Matematika:</i> Síkbeli és térbeli alakzatok. Vetületi ábrázolás.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés szerepe, jelentősége, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet-életmód. Tárgyak, szerkezetek, rendeltetés.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> Minőségi tulajdonságok megkülönböztetése. Környezet fogalmának értelmezése. Helyi természet- és környezetvédelmi problémák felismerése. Környezettudatos magatartás, fenntarthatóság.</p> <p><i>Földrajz:</i> védett hazai és nemzetközi természeti értékek.</p>
---	--	---

	érvényesítésével.	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Építészeti elem, lépték, designgondolkodás, ergonómia, forma és funkció összefüggései	
<p>Tanulási eredmények</p> <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit; – alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat; – adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból; – adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is; – adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik; – nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál. 		

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása.</p> <p>A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek tudatos és pontos alkalmazása az alkotótevékenység során adott célok kifejezése érdekében.</p> <p>Bonyolultabb kompozíciós alapelvek használata különböző célok érdekében.</p> <p>Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének kifejező vagy közlő szándéknak megjelölő értelmezése, és következtetések megfogalmazása.</p> <p>Alapvetően közlő funkcióban lévő képi vagy képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése.</p> <p>Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján összetettebb következtetések megfogalmazása.</p> <p>Több jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgókép, síkbeli-térbeli) tudatos használata az alkotótevékenység során.</p> <p>A médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán.</p> <p>A mozgóképi közlésmód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeinek felismerése.</p> <p>Mozgóképi szövegek megkülönböztetése a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint.</p> <p>Tárművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése.</p>
---	--

	<p>A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése és a meghatározó alkotók műveinek felismerése. Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása.</p> <p>A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása.</p> <p>Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.</p>
--	---

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók: 7-8. évfolyam

A szemléltetés érdekében az alábbi műtípusok, művek, vagy alkotók valamely művének bemutatása ajánlott:

Építmények: Gaudi: Sagrada Familia, Gropius: A Bauhaus központi épülete,

Le Corbusier: Ronchamp-i kápolna, Makovecz Imre épületei, Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum,

Steindl Imre: Országház

Képzőművészeti alkotások: Baldessari: Stonehenge 2005, Barabás Miklós portréfestményei, Bernáth Aurél: Tél, Borsos József: Nemzetőr, Bosch: A hét főbűn, Brueghel: Vakok, Brunelleschi: Ospedale degli Innocenti, Caravaggio: Szent Máté elhivatása, Fáraó vadászaton-thébai falfestmény, Gauguin: Mi újság? (Tahiti nők), Giacometti: Erdő, Giotto: Szent Ferenc élete, Kandinszkij: Sárga piros kék, La Tour: A születés, Madarász Viktor történelmi festményei, Man Rey: Ajándék, Massaccio: Szentháromság, Markó Károly tájképei, Matisse: Csendélet kék asztalon, Mányok Ádám: II. Rákóczi Ferenc, Marcus Aurelius lovasszobra, M.C. Escher grafikái, Memling: Jelenetek Mária életéből, Moholy-Nagy: Q1 Suprematistic, Modigliani: Jeanne Hébuterne sárga pulóverben, Monet: A felkelő nap impressziója, Moore: Fekvő figura, Munkácsy Mihály: Tépécsinálók, Ecce homo, Orosz István grafikái, Paál László tájképei, Picasso: Guernica, Avignoni kisasszonyok, Raffaello: Az athéni iskola, Rembrandt: Éjjeli őrjárat, Shiota: Emlékeső, Vermeer: Geográfus

Egyéb: Cristo, Dali, Vasarely

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tárgy alkotásközpontú, ezért az alkotásban fejlődő ábrázolási és kifejezési képességek, vizuális nyelv és technikák alkalmazási képességét, valamint a vizuális gondolkodási, problémamegoldó képességek fejlődését követjük nyomon.

Az értékelésben figyelembe kell venni a tárgy alkotási területeinek sajátosságait, fejlesztési céljait és követelményeit.

Az értékelés legfontosabb formája:

- a közös megbeszélés,
- véleményalkotás,
- egymás munkáiban az értékek felismertetése.

Az alkotási folyamat sikerességének segítése mellett fontos nevelői feladat a kész alkotás örömeinek, értelmének szóbeli megerősítése.

A tanultak ellenőrzése és értékelése többféle módszertani forma alkalmazása révén történik, megfelelően a tantárgyi részterület alkotási sajátosságainak, fejlesztési követelményeinek.

Önmagához képest értékeljük az alkotást a személyes képi közlésformáknál. A belső tartalmak kifejezésénél a gyermek alkotása saját képességeihez, és a személyes élményhátteréhez mérhető. Az értékelésnek ezért az elfogadásra, a dicséretre és megerősítésre kell irányulnia, ezáltal is elősegítve az őszinte élményfeldolgozás további rögzülését. Az előre meghatározott kritériumok szerinti értékelés gátja lehet a személyes tartalmak kifejezésének.

A személyes kifejező alkotás sajátosságából fakadóan a „produktum” nem tervezhető elvárt kritériumok alapján, ezért az előre vetített értékelési szempontok akadályozhatják a divergens gondolkodást, a nyitottság és találékonyság szabad megnyilvánulásait.

Kritériumok szerint, előre megadott szempontsor alapján értékelhetünk a tárgy- és környezetkultúra, és vizuális kommunikáció objektív közlésformáinál, mivel a tevékenységet elsősorban a megfigyelés, problémamegoldás szabályai, a vizuális nyelv és technikák eljárásai, valamint az anyagformálás és a funkció összefüggései határozzák meg. Az elkészült alkotás a használhatóság vagy értelmezhetőség próbájában mérettetik meg, ezért az értékelést is objektív kritériumok határozzák meg.

Strukturális módszerrel értékelhetjük az elkészült alkotásokat a közlésformák többségénél – vizuális nyelvi sajátosságok kompozíció, szín, tér, forma-funkció stb.-elemzéssel. **A továbbhaladás feltételeként vizsgáljuk a bemutatott és gyakorolt vizuális nyelvi kifejezés elemeinek (vonal, szín, forma, kompozíció stb.) célnak megfelelő alkalmazását, és a technikák, eljárások megfelelő szintű ismeretét.**

Projektműszernél egy időszak folyamatában készült munkáit értékeljük, dokumentációs anyagok, rajzos kutatási, tervezési folyamatok, gyűjtéseket kísérő

fűzetek stb. színvonalát, technikai kivitelét. A projekt záróeseményéhez kapcsolódó produktumok megvalósításában az ötletgazdagságot, problémamegoldó képességet, a képi megjelenítés esztétikumát, technikai színvonalát értékelhetjük.

Az esztétikai- művészeti ismeretek gazdagodása a tárgy befogadó tevékenységeiben feltáró beszélgetések során igazolható vissza. A látványokról, műalkotásokról való beszélgetésekben bátorítjuk a gyermekeket a kérdéseik szakkifejezések alkalmazásával való megfogalmazásában, indoklásaikat, véleményüket, aktivitásukat értékeljük.

Közösségi nevelés/ Osztályfőnöki 5-8. évfolyam

1. Bevezetés

A helyi tervezésű struktúra mind a négy évfolyamon azonos tematikára épül, hat koncentrikus kör szolgálja a tartalom elsajátítását. Ez egészül ki egy hetedik résszel, mely lehetőséget ad a tanmeneti tervezésben a magatartás és szorgalom értékelésének beépítésére.

A rendelkezésre álló 34 óra időkeretet az intézmény az első tanítási napon két osztályfőnöki órával kiegészíti.

Az osztályfőnöki óra struktúrája

sorszám	témakör
1.	Létezem
2.	Nem jó az embernek egyedül
3.	A közösségek
4.	Közösségben az ember – Példaképek - Ünnepek
5.	Az egészséges, környezettudatos élet
6.	A hasznos élet
7.	Magatartás és a szorgalom, a tanulmányi helyzet értékelése

A felosztásban ezek a koncentrikus körök azt a sorrendet mutatják, ahogyan az év során következnek. Mivel a tematikai egységek feldolgozása során több különböző segítő szakember bevonására is sor kerül, ezért az ő időbeosztásukhoz rugalmasan alkalmazkodhat közösségünk, ezt az osztályfőnök döntési hatáskörébe helyezzük.

Az osztályfőnöki tantárgy múltja

Amikor e tantárgy múltjára tekintünk, azt kell mondanunk, hogy a kezdetekben sokkal személyesebb volt a tanár-diák kapcsolat. A diákok évekre **egyetlen mesterhez** (magisterhez) kötődtek, s nemcsak tudást, hanem egy **életvitelt** is elsajátítottak. **Jézus parancsa is erre a személyességre, gazdagságra utal, amikor apostolainak nem pusztán a tanítás parancsát adja, hanem azt, hogy tegyék az Ő tanítványává a nemzeteket.**

Az osztályfőnöki tantárgy jelentősége

Az iskola feladata nemcsak a **műveltség** átadása, hanem a gyermek **személyiségének** kibontakoztatása, valamint **közösségi emberré** formálása is. A tanulók legelemibb, legalapvetőbb közössége: az osztály. (Ugyanazon iskolára sokszor egészen másként emlékeznek vissza más-más osztályközösséghez tartozó diákok.) A tanuló **egész életét** befolyásolja, hogy az osztályban elszabadulhatnak-e az indulatok, úrrá lehet-e az egymás elleni versengés, hogy pusztán egymás mellett élnek-e a diákok, vagy éppen megtapasztalják a **közösségépítés** nehézségét és ugyanakkor szépségét is. Fontos, hogy mindaz, amit a gyermek az iskolában átél, egy **osztályközösség tagjaként** élje át.

Az osztályfőnöki órák döntő szerepet töltenek be abban is, hogy a gyermekben megszülessék a **hit és tudás**, valamint a **hit és élet** szintézise. Az osztályfőnöknek tudnia kell, hogy a református iskolában a **hit- és erkölcsstan alapvető tantárgy, szoros kapcsolatot kell kialakítania a hit-és erkölcsstan oktatóval.**

Le kell szögeznünk, hogy az egyházi iskolában a **heti két hit- és erkölcsstanóra mellett** is szükséges a **heti egy osztályfőnöki óra**, és ennek a hit- és erkölcsstantól eltérő, egészen páratlan karaktere van.

„Tebenned bízunk eleitől fogva...” – Aki Istenben bízik, egész életében Reá hagyatkozik... nem hull el örökre, valljuk hittel, a zsoltárossal.

Az osztályfőnök személye

**„Te azért a munkának terhét hordozzad,
mint a Jézus Krisztus jó vitéze...” (2 Tim 2. 3)**

„Sokféleképpen lehet valaki jó tanár. A jó osztályfőnök is többféle lehet. Van azonban néhány közös tulajdonságuk: szeretik és tisztelik a rábízottakat, komolyan érdekli őket osztályuk tanulóinak minden adottsága, körülménye, érzése, gondolata, szándéka, cselekedete.”²

Kívánatos, hogy az osztályfőnök egész személyisége sugározza a keresztyén hit, a tudás eredményeit. Tanítványainak helyes és teljes képet adjon a világról.

A tantárgy íve a nyolc évfolyamon

---

² Dr Kálmán Attila

Az **1-4. évfolyamon** iskolánkban még nincs külön osztályfőnöki óra. Itt az összes tanítási órát át kell járnia azoknak az elveknek, amit főttebb és a lentebb is az osztályfőnöki órákra vonatkoztatunk. Itt a közösségépítés, az erre való tudatos reflektálás **nem szorítkozhat** heti egyetlen órára. Az egyes tantárgyak személyiségformáló és közösségépítő lehetőségeit magán a szaktárgyi órán belül kell megvalósítani.

Külön hangsúllyal kap helyet a gyermeknek **az önmagára és a közösségre való reflexiója**. Itt nagyon fontos összehangolt munkával segíteni az egyéni tervezést, s időről-időre a közösségi értékeléssel kialakítani az egyéni értékelés igényét és gyakorlatát.

Intézményünkben az osztályfőnöki óra fontos szerepét megértve, a gyermekek érdekében osztályfőnöki órákat tartunk az 5-8. osztályban.

Az **5-6. évfolyamon** az értékrend tudatos alapozása kezdődik. Nagyon jelentős példaképek bemutatása, a gyermeket hozzásegíteni ahhoz, hogy ezek által eszményeket válasszon. Az **eszményeknek** az évek során olyan mélyen kell a gyermekbe vésődni, hogy ezektől se közvélemény, se alkalmi kudarcok ne téríthessék el. Itt kell lerakni mind a reménynek mind az alázatnak az alapjait.

A **7-8. évfolyamon** a **serdülés** nyugtalanságával, dacosságával kell számolni. Ettől az egyensúlybomlástól sokat szenved maga a gyermek is, de önmagában tehetetlen, tanácstalan. Sértődékenység, magányba vonulás nehezíti a megoldások megtalálását. Fontos a nemi értékek tiszteletteljes elfogadása.

2. Alapelvek, cél- és feladatrendszer

Alapelv:

„Neveljétek őket az Úr tanítása szerint!”

(Ef 6,4)

- **Isten igéje, a Szentírás, mint a keresztyén ember vezérfonala.**

„Csak az a nevelés segít, mely a gyermek lelkét ragadja meg.”

Márai Sándor

- A tematikus tananyag-elrendezés érvényesülésének elve.
- A tevékenység-központú feldolgozás elve.
- Változatos tanulásszervezési megoldások alkalmazása.
- A motiváció elve;
  - a gyermekek, a tanulók személyisége tevékenységekben formálódik, fejlődik, melynek feltételei:
    - a tényleges cselekedtetés, gyakoroltatás,

- a gyermeki aktivitás kedvező körülményeinek megteremtése (léghő, hangulat, tárgyi és személyi feltételek),
  - konkrét feladatok, helyzetek teremtése, amelyek erkölcsi tulajdonságaik, szokásaik, készségeik kifejlődését segítik.
- Önálló tanulói tevékenység, a készségek, képességek fejlesztése.
  - Az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételének elve.
  - Esélyegyenlőség elve; - minden gyermeknek legyen lehetősége tehetségének megfelelő tevékenységre, tanulásra.
  - Igazodás a gyermekek, a tanulók egyéni fejlődési üteméhez elv.
  - A következetesség elve; - alapelveiben, módszereiben ingadozás nélküli, igényes, határozott követelmények támasztása tanulóinkkal szemben annak a lehetőségnek nyújtásával, hogy biztosított legyen a gyermekek önállóságának, kezdeményezőképességének, kreativitásának kibontakoztatása,
  - A visszajelzés elve; - folyamatos jelzések a gyermeki, a tanulói teljesítményekről, a változásokról, a javítások akadályairól.
  - A pedagógus irányítószerepe a pedagógiai léghő kialakításában, a gyermekek, a tanulók szellemi, lelki, testi teljesítményeinek kibontakoztatásában, tevékenységeinek szervezésében, személyiségük fejlesztésében jelentkezik.
- Azon elv megvalósulása, mely az **együttneveléssel elősegíti** a sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását.

A legfontosabb célok és feladatok:

- ⇒ Valóság alapú és ugyanakkor egészen **személyes világhő és világnézet** kialakításának tapintatos segítése.
- ⇒ Az önnevelés, a **jellemformálás** fontosságának bemutatása, segítségnyújtás ebben.
- ⇒ A helyes önismeretre építő **hivatás-keresés** támogatása.
- ⇒ Tudatosan vállalt **életvitel**: munka, pihenés, ünneplés harmóniája.
- ⇒ Emberi **kapcsolatteremtések** motiválása, a másokért való felelősség tudatosítása.
- ⇒ A **közösségben** reális önismeretre építve keresse **helyét. Tanuljon meg engedelmeskedni, alkalmazkodni, ha vezetésre termett, ezt szolgálatnak tekintse**, kerülje el a karrierizmus kísértéseit.
- ⇒ Tapasztalja meg és tudatosítsa, hogy a **közösségnek** milyen nélkülözhetetlen **szerepe van személyisége formálódásában.**
- ⇒ **Tanulja meg, az ember felelős személyiség. Ki kell alakítani a jogok és kötelességek egyensúly – gondolkodását diákjainkban, hogy mindkettőt felelősséggel éljék meg.**
- ⇒ **Igazodjék el az emberi kapcsolatok, közösségek világában.** Minél szűkebb egy közösség, annál nagyobb a felelősség, ugyanakkor maradjon nyitott a **nagyobb közösségek** irányában is (pl. osztály, iskola, gyülekezet).
- ⇒ **Tanulja meg annak elkerülését, hogy téves értékmérő eszközök hatása alá kerüljön.**
- ⇒ **Törekedjenek testi – szellemi – lelki harmóniában történő életvitelre.**
- ⇒ **Segítsék embertársaikat.**
- ⇒ **Óvják, védjék, gyarapítsák teremtett világhőnk.**
- ⇒ **Becsüljék meg a magyar és egyetemes kultúrát, gazdagítsák azt.**
- ⇒ **Hagyományainkat tisztelje, szeretettel gondoljon hitvalló őseinkre, magyarsághőnk, református keresztyén voltunk adja a szilárd alapot.**

⇒ A közös imádság, a közös áhítatok, a közös istentiszteletek, a **vallás** közösségformáló erejének tudatosítása.

Legfontosabb feladataink tehát:

ÉRTÉKKÖZVETÍTÉS- emberi méltóság, hivatás, esztétika.

AZ ÉRZELMEK ELFOGADÁSA ÉS HELYES KEZELÉSE.

AZ AKARAT NEVELÉSE- felelősségtudat, helyesen használt szabadság.

A LÉLEK NEVELÉSE- helyes vallásosságra nevelés.

A HELYES ÉRTÉKRENDRE NEVELÉS- a plurális, szekularizálódó világban keresztyénként élni.

Egy régi kínai közmondás azt mondja: Adj valakinek egy halat – jóllakattad egy napra. Tanítsd meg halászni – elláttad egész életére.

Keresztyénül: **Adj valakinek egy igét, igei üzenetet – és támaszt, új látást, segítséget addál neki egy adott szituációban. De tanítsd meg rendszeresen, hittel olvasni a Szentírást – és örök támaszt, vezetést, örök életre szóló útmutatást addál neki.** Ugyanerről beszél az Úr Jézus: „*Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, ami Isten szájából származik*”. (Máté 4:4) **Isten igéje az, ami belülről átalakít bennünket, ami gondolatainkat, érzelmeinket és cselekedeteinket egyre inkább Isten akarata szerintivé teszi. Ha megfosztjuk lelkünket ettől az „eledeltől”, akkor keresztyénségünk csak felszínes lesz, nagyon erőtlén és következmények nélküli való – nem lesz belőle élet.**

Fejlesztési területek – nevelési célok³

▪ **Erkölcsei nevelés**

„A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű.”

- A tanuló erkölcsi gondolkodásának szintje eleinte konvencionális, rendre és fegyelemre törekszik, belátja, hogy teljesíteni kell az elvállalt kötelességeket.
- Tudatosítani szükséges - az SNI gyermekeknél is -: A szabályokat minden körülmények között be kell tartani, kivéve az olyan szélsőséges eseteket, amikor azok más társadalmi kötelezettségekkel kerülnek konfliktusba.
- A szakasz második felében a tanulók erkölcsi gondolkodása posztkonvencionálissá válik, vagyis belátják, hogy a törvényeket a társadalom hozza és alakítja.

- Tudatosul bennük, hogy az emberek különböző értékeket és véleményeket vallanak, és hogy az értékek és szabályok egy része viszonylagos. A tanulók megértik a normakövetés fontosságát.

Szoros kapcsolódás a hit-és erkölcstan tantárgyhoz, melynek része az erkölcsi nevelés is.

A keresztyén értékrend felmutatása és a tanuló bátorítása azok megismerésére és saját életébe való adaptálására

Az alapvető keresztyén erkölcsi normarendszer kialakítása.

▪ **Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés**

- A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés kiemelt fejlesztési területén, a nemzettudat elmélyítése, a nemzeti önismeret, településünket érintően a horvát és a cigány nemzetiiségi identitástudat fejlesztése hangsúlyos feladat.
- **Hitünket népünk keretei között is megélhetjük, felelősséget vállalhatunk nemzetünkért, melyet imádságban hordozhatunk.**
- Fontos feladat a harmonikus kapcsolat elősegítése a természeti és a társadalmi környezettel, a hazaszeretet elmélyítése.
- A felsőbb évfolyamokon fokozatosan előtérbe kerül az önálló tanulás, az egyéni vélemények megfogalmazása, a vita, a demokratikus polgári lét magatartásformáinak kialakítása.
- A fejlesztés kiemelt területei: a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelés, a szociális érzékenység, az életkornak megfelelő társadalmi problémák iránti nyitottság, a környezetért érzett felelősség, más kultúrák megismerése és elfogadása, a humánus, értékeket védő magatartás fejlesztése, a demokratikus intézményrendszer használatához szükséges ismeretek és képességek kialakítása.
- Legyen alkalmuk a tanulóknak arra, hogy további ismereteket szerezzenek a helyi nemzetiiségi hagyományokról, a lakóhely múltjáról, továbbá a környék, a lakóhely természeti értékeiről, az azokat fenyegető veszélyekről és a megóvásukra tett erőfeszítésekről.

▪ **Állampolgárságra, demokráciára nevelés**

- Az aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés fejlesztési feladat, a civil életben fontos polgári lét alapjait segíti megteremteni.
- A társadalmi együttélés közös szabályait, követelményeit tudatosítja tanulóinkban. Kiemelt a szabályok és törvények tiszteletére nevelés.
- Ismeretek, képességek és megfelelő beállítódás szükséges ehhez. Részképességek fejlesztése.
Ilyenek
  - ⇒ a konfliktuskezelés képessége,
  - ⇒ az együttműködés képessége,
  - ⇒ az iskolai élet demokratikus gyakorlatában elsajátítható felelősségvállalás,
  - ⇒ közéleti szerep gyakorlása,
  - ⇒ az egyenlő bánásmódhoz való jog felismerésének képessége,

- ⇒ a konfliktuskezelés,
- ⇒ a humanitárius segítségnyújtás,
- ⇒ az együttműködés képessége.

▪ **Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése**

- Az énkép és önismeret fejlesztésében fontos kihasználni azt az érzékenységet, amely az alapvető erkölcsi normák iránti fogékonyságból adódik.
- A tanulók ebben az életkorban, személyes életükben, sorsuk alakulásában már sokféle tapasztalattal rendelkeznek.
- A pedagógus felelőssége és lehetősége a reális önismeret továbbfejlesztése, értékeinek folyamatos tudatosítása, a környezettel való harmonikus viszony formálása.
- Az önmegismerés és önkontroll, a feladatokkal vállalt felelősség magatartást irányító tevékenység.
- A kiskamaszok énképe a róluk alkotott vélemények ellenére, az önmagukkal szemben támasztott követelmények, elvárások hatására formálódik.
- Arról kell gondoskodni, hogy egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját fejlődésükben.
- Az egyén önmagához való viszonya, önmagáról alkotott képe a személyiség belső diszpozíciói saját befogadó-alkotó tevékenysége során alakulnak ki csakúgy, mint a személyiségére jellemző egyéb tulajdonságok.
- Az egyén maga határozza meg tevékenysége irányát, és aktivitásának mértéke, színvonala is nagymértékben függ az önmagáról, képességeiről, igényeiről alkotott képtől és az önmagával szemben támasztott elvárásoktól.
- A Nemzeti alaptantervben megnevezett értékek és kompetenciák csak akkor épülnek be a tanulók önképébe és válnak magatartást irányító tényezőkké, ha a tanulók maguk is részeseivé válnak az értékek megnevezésének, azonosításának, megértik következményeiket, és megismerik az elsajátított tudás, készségek működését, felhasználhatóságát.
- Ahhoz, hogy a tanulók képesek legyenek énképükbe, önreflexióikba integrálni az elsajátított tudást, készségeket, tanulást segítő beállítódásokat, motívumokat, a tanítás-tanulás egész folyamatában gondoskodni kell arról is, hogy egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját fejlődésük, sorsuk és életpályájuk alakításában.
- Az egyén önmagához való viszonyának alakításában alapvető célként tűzhető ki az önmegismerés és önkontroll; a felelősség önmagukért; az önállóság; az önfejlesztés igénye és az erre irányuló tevékenységek, valamint mindezek eredményeként a személyes méltóság.
- **A tanítási órákon felhasznált szemelvények, bibliai történetek a reális önismeretet és bátorítanak az önmagunkért és másokért való felelősségvállalásra, valamint a társas kapcsolatok nyílt, őszinte, empátikus és egymást segítő megélésére.**

▪ **A családi életre nevelés**

„A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. ... A

köznevelési intézményeknek ezért kiűntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése.”

- **A keresztyén nevelés hármasszár alappilléren nyugszik – keresztyén család, keresztyén gyűlekezet, keresztyén iskola -, egyik alappillére a keresztyén család.**
- Az iskola megkerülhetetlen feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítéssel.
- A tantárgy tanulása során találkozik a tanuló olyan családmintákkal, erkölcsi normák közvetítésével, mely hozzájárul ahhoz, hogy felismerjen és megfogalmazzon családban betöltött szerepeket, feladatokat. Ezáltal megismerheti a majdan rá váró feladatokat.
E pozitív családi minták, erkölcsi normák segítségével eljut annak felismeréséhez, hogy a család, a harmonikus párkapcsolat, a házasság érték.

A sajátos nevelési igényű, enyhén értelmi fogyatékos gyermekeknél kiemelt feladat az önálló életvezetésre való felkészítés, melyhez hozzájárul a tantárgy tanulása a pozitív családi minták, erkölcsi normák megmutatásával.

▪ **A testi és lelki egészségre nevelés**

- Az 5–8. évfolyamon az egészséges életvitellel kapcsolatos szemlélet és magatartás formálása, az alsóbb évfolyamok fejlesztését folytatja.
- Az egészségkultúra területén az egészséges életmód, a korszerű táplálkozás, a napi testmozgás szerepéről és jelentőségéről sok ismerettel és tapasztalattal rendelkeznek a tanulók.
- Felkészítésükben az önálló életvitelre, a helyes döntéshozásra, a megelőzésre helyezük a hangsúlyt.
- A veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű kezelésére, a balesetvédelemben.
- A veszélyes anyagokkal való bánásmódban a helyes kezelésre a megelőzés érdekében.
- A káros függőségek kialakulásának megelőzésében, a függőséghez vezető szokások kialakulásának megakadályozásával szükséges segítséget nyújtani.
- Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tisztelésére is nevel.
- A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket, hogy önálló életükben életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, egészséges életvitelt alakítsanak ki, és a konfliktusokat képesek legyenek megoldani.
- Fejlessék a beteg, sérült és fogyatékos emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartást.
- Ismertessék meg a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, veszélyes anyagok –, egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit.

- Készítsenek fel a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére.
- Az iskola feladata az is, hogy felkészítsen az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utasbalesetek elkerülésének módjaira.
- Figyelmet kell fordítani a veszélyes anyagok, illetve készítmények helyes kezelésére, legfontosabb szabályaira (felismerésére, tárolására).
- Nyújtsanak támogatást a gyerekeknek – különösen a serdülőknek – a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, helytelen táplálkozás) kialakulásának megelőzésében.
- Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki.
- Fontos, hogy az iskolai környezet is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. Az élettani ismereteiket fokozatosan bővítjük.
- Az egészség megőrzéséhez és a betegségek megelőzéséhez szükséges ismereteiket konkrét példák, események megvitatásával, a tanulói aktivitás kihasználásával, a pozitív minták megerősítésével fejlesszük.

A témakörök az egészségmegőrzés szempontjából a legkritikusabb területeket fedik le: a mozgást, a táplálkozást, a személyes higiéniát, a testi-lelki biztonságot, a környezeti egészséget, a legfontosabb balesetvédelmi, elsősegélynyújtási ismereteket, a szexuális fejlődést, a társadalmi kapcsolatokat, az élvezeti és kábítószer hatását.

A különböző témákat egymással összefüggésbe hozva, a kapcsolódó pontokra rávilágítva tárgyaljuk.

- ⇒ Fejleszthetjük a tanulók felelősségérzetét, a tettek következményeinek továbbgondoltatásával szituációs játékok segítségével. A meglévő életviteli szokások elemzésével, az életkorra jellemző kritikai képességek kihasználásával és fejlesztésével vezessük rá a helyes konklúzió felismerésére.
- ⇒ A beszélgetés, megbeszélés során oldott légkört teremtve fejleszthetjük a tanulók kifejezőkészségét, önismeretét, önbizalmát.
- ⇒ Csoportosan megoldandó feladatok alkalmazásával fejleszthetjük empatikus és együttműködési készségüket.
- ⇒ Problémák felvetésével, azok alternatív megoldási lehetőségeinek mérlegelésével a döntéshozatalhoz szükséges felelősségérzet kialakulását segíthetjük elő.
- ⇒ A mindennapi élet példáinak felhasználásával alakítsuk ki a kritikus szemléletmódot a tapasztalatok értékelésében.
- ⇒ Helyezzünk hangsúlyt a helyi problémák megvitatására, elemzésére. A tanulók szerezzenek közvetlen tapasztalatokat a lényeges fogalmak értelmezése terén, váljon érthetővé és élményszerűvé számukra az „egészséges” – „kevésbé egészséges” tevékenységformák, anyagok közötti megkülönböztetés, a pozitív életszemlélet.
- ⇒ Értsék meg, hogy az egészség – a kiegyensúlyozott életvitel – eszköz a boldog és sikeres élet folytatásához.
- ⇒ Tudatosítsuk a tanulóknak, hogy az egészséges életmód igen sokféle lehet: mindig az aktuális élethelyzettől, kulturális, etnikai, társadalmi csoport hovatartozástól függően mérlegelhető és értékelhető egy adott életmód, szokásrendszer minősége.
- ⇒ **Tudatosuljon bennük, hogy a Teremtő szépet, egészségeset alkotott, a káros szenvedélyek Neki nem tetsző dolgok, nem voltak benne a terveiben. Nem másak, mint testünknek, az Isten templomának rombolása, a jó elutasítása.**

- ⇒ „Avagy nem tudjátok-e, hogy a ti testetek a bennetek lakozó Szentléleknek temploma, amelyet Istentől nyertetek; és nem a magatokéi vagytok, mert áron vétettetek meg...”(1 Kor 6, 19-20)
- ⇒ „Krisztuséi vagyunk és Ő szolgálatra váltott meg bennünket, mások javáért munkálkodó életre hívott el. Aki pedig feladatra készül, őrizze meg testi épségét, hogy kitartó, türelmes ember maradjon. Vigyázzon elméjének tisztaságára, hogy különbséget tehessen a szent és közönséges között, a tiszta és a tisztátalan között.” (3 Móz 10, 10)
- ⇒ **Az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges.**

- **Felelősségvállalás másokért, önkéntesség**

„A NAT ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és - megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létehez.”

- Iskolánk tanulói e fejlesztési feladatot napi szinten gyakorolhatják, mivel inkluzív intézmény vagyunk. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése mellett működteti iskolánk a hátrányos helyzetű tanulók megsegítésére az integrált felkészítés programját.

- Így gyermekeinknek lehetőséget biztosít arra, hogy tapasztalatot szerezzenek a fogyatékkal élőkkel való együttéléstről, amelynek során felismerhetik a segítő tevékenység fontosságát és szükségességét alkalmanként és a mindennapokban is.

- Fokozatosan tudatosul bennük, hogy társaival kölcsönösen egymásra vannak utalva.

- Adott helyzetekben képesek felelősséget vállalni másokért (társaiért, a környezetében élő rászorultakért), és vállalásaikért helyt is tudnak is állni. Mindezek gyakorlása hozzásegíti őket a tudatos, felelős állampolgári létehez.

- ⇒ **A Biblia tanításait követve járjanak azon az úton, mely megtanítja őket a másokért való felelősségvállalásra, a szolgálat örömeire.**
- ⇒ **A közömbös magatartás nem keresztyéni. Felelősek vagyunk embertársainkért, de a meggondolatlan cselekedet jó szándék mellett is árthat.**

- **Fenntarthatóság, környezettudatosság**

- A környezettudatosságra nevelés átfogó célja, hogy az élő természet és a társadalmak fenntartható fejlődését segítse elő a nevelésben, a tanulók szemléletformálásával.
- A környezettudatos, a természet kincseit védő, óvó magatartás a Föld iránt érzett felelősség kialakításához járul hozzá.

- A kiemelt fejlesztési feladat arra hívja fel a tanulók figyelmét, hogy az ember része a természetnek, annak rendszereivel megbonthatatlan egységet alkot, társadalmi és egyéni cselekvései a természet folyamatainak részét képezik. Ez az összefonódás mutat rá az ember, az emberiség és az egyének sajátos felelősségére is.
  - A hétköznapi életben egyre inkább érik a gyerekeket, a fiatalokat olyan hatások, amelyek sokszor semmibe veszik a természettudományos összefüggéseket, törvényeket. A rajzfilmek butaságaitól kezdve a számítógépes játékok irreális mozzanatain keresztül a reklámok blödségekkel teli információi veszélyesek, és ezzel kapcsolatban egy kritikus gondolkodásmód kialakítása nagyon is indokolt.
  - Az osztályfőnöki tantárgy tanítása során lehetőség van a környezetkímélő magatartás felismertetésére, adott helyzetek kritikus megítélésére.
  - **Legyen tudatában annak, hogy Isten bízta azt a különleges feladatot az emberre, hogy „őrizze és művelje” a földet.**
- **Pályaorientáció**
- A felnőtt lét szerepeire való felkészülés egyik fontos eleme a pályaorientáció.
  - Általános célja, hogy segítse a tanulók további iskola és pályaválasztását.
  - Összetevői: az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése; a legfontosabb pályák, foglalkozási ágak és a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak a megismerése tevékenységek és tapasztalatok útján.
  - Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször kényszerülhetnek pályamódosításra.
  - Az iskolának – a tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról.
  - Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek elősegíthetik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, ezzel is fejlesztve ön-és pályaismereteiket.
  - A pályaorientáció csak hosszabb folyamat során és csak akkor lehet eredményes, ha a különböző tantárgyak, órák és iskolán kívüli területek, tevékenységek összehangolásán alapul.
  - Kiemelt figyelmet igényel a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság kezelésének a képessége egyéni és társadalmi szinten egyaránt.
  - A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és állampolgári kompetencia tudatos, pedagógiaiailag tervezett fejlesztése.
  - Olyan szociális motívumrendszer kialakításáról és erősítéséről van szó, amely gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoz magában.
  - A szociális kompetencia fejlesztésében kiemelt feladat a segítséssel, együttműködéssel, vezetéssel és versengéssel kapcsolatos magatartásmódok kialakítása.
  - A szociális és társadalmi kompetencia fejlesztésének fontos részét képezik a gazdasággal, az öntudatos fogyasztói magatartással, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek (pl. vállalkozó, gazdálkodó-és munkaképesség).
  - Az iskolának átfogó képet kell nyújtania a munka világáról.

- A megszerzett ismeretek alapján segíteni kell, hogy a tanulók tudatos szemléletűvé és a gyakorlatban előhívható magatartási mintává váljon a környezet és a természet védelme, az egyéni életük biztonságát is szem előtt tartva.
  - A legfontosabb pályák, foglalkozási ágak tartalmának, s a hozzájuk vezető utak megmutatása mellett, be kell mutatni az emberi alkotásokban megtestesülő használati, esztétikai, formai és etikai értékeket.
  - Az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret hozzájárul, hogy a tanulók érdeklődésüknek megfelelő területen ismerkedjenek adott pályákkal.
  - A pályaeorientáció tanórai és tanórán kívüli tevékenységek összehangolásával, tudatos szervezésével valósulhat meg eredményesen.
- **Gazdasági és pénzügyi nevelés**
- Értsék a tanulók a fogyasztás gazdaságot mozgató szerepét, saját fogyasztói magatartásuk jelentőségét, felelősségét.
  - Az iskolai nevelésnek alapvető szerepe van abban, hogy a tanulók tudatos fogyasztókká váljanak, mérlegelni tudják a döntéseikkel járó kockázatokat, a hasznot vagy a költségeket.
  - Ismerjék fel a fenntartható fogyasztás és az egyéni érdekek kapcsolatát. Hozzájárul annak a képességnek a kialakításához, hogy megtalálják az egyensúlyt a rövidebb és hosszabb távú előnyök között. Elősegíti, hogy képessé váljanak a rendelkezésükre álló erőforrásokkal való gazdálkodásra, beleértve a pénzzel való bánni tudást is. Nemcsak az egyén létérdeke, hogy okos döntéseket tudjon hozni, amikor hitelekről vagy megtakarításokról van szó, hanem a társadalomé is. Ezért is kell az iskolai nevelés során kellő figyelmet fordítani a gazdálkodással és a pénzügyekkel kapcsolatos képességek fejlesztésére, és a személyiségnevelés fontos részének kell tekinteni az okos gazdálkodás képességének a kialakítását, továbbá azt, hogy tudjanak eligazodni a fogyasztási javak, szolgáltatások, marketinghatások és viselkedésmódok között.
  - Gazdasági nevelés: a gazdálkodás és a pénz világára vonatkozó tudáselemek beépítése.
  - Egyszerű eszközök, számszámok használatában fontos a figyelem és az elővigyázatosság megtanulása.
  - A rend és az időbeosztás hatását a hatékony munkavégzésben tapasztalhatják a tanulók.
  - Az érdeklődés és munkamód befolyással lehet az időbeosztásra.
- **Médiatudatosságra nevelés**

„Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsek az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékeltű megszervezésére, tudatos alakítására. .”

- **Az osztályfőnöki órákon kiemelt feladat a médiatudatosságra nevelés.** A tantárgy tanulása hozzásegíti a tanulót, hogy hatékonyan tudjon keresni a világhálón, kulcsszavak segítségével, s képessé váljon elektronikus gyűjtőmunkát végezni. Törekedni kell arra, hogy az SNI gyermek képességeihez mértén értse az új és hagyományos médiumok nyelvét
  - Kritikai érzékük fejlődik a médiatartalmak hitelességét illetően, egyre inkább tisztában lesznek a médiatartalmak megosztásának esetleges veszélyeivel.
  - **A református internetes oldalak, lapok, folyóiratok ismerete lehetővé teszi számukra olyan médiatartalmak megismerését, mely a helyes irányba vezeti el őket.**
- **A tanulás tanítása**
- A pedagógus fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos tanulási módjait, stratégiáit, stílusát, szokásait.
  - A hatékony tanulás módszereinek és technikáinak az elsajátítása, az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása, a könyvtári és más információforrások használata elsősorban a következőket foglalja magában:
    - az alapkészségek kialakítása (értő olvasás, íráskészség, számfogalom fejlesztése),
    - az előzetes tudás és tapasztalat mozgósítása;
    - az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése;
    - a csoportos tanulás módszerei, kooperatív munka;
    - az emlékezet erősítése,
    - célszerű rögzítési módszerek kialakítása;
    - a gondolkodási kultúra fejlesztése;
    - az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása;
    - az egész életen át tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása.
  - Olyan tudást kell kialakítani, amelyet új helyzetekben is lehet alkalmazni.
  - Előtérbe kerül az új ötletek kitalálása, azaz a kreatív gondolkodás fejlesztése.
  - Ezzel párhuzamosan érdemes hangsúlyt helyezni a tanulói döntéshozatalra, az alternatívák végiggondolására, a variációk sokoldalú alkalmazására, a kockázatvállalásra, az értékelésre, az érvelésre.
  - Fontos feladat a kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása, az életvitel arányainak megtartása, az értelmi, érzelmi egyensúly megteremtése, a teljesebb élet megszervezése.

A fejlesztési területek – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás – cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is.

A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári léthez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához. Mindegyik egyformán fontos, mivel mindegyik hozzájárulhat a sikeres élethez egy tudás alapú társadalomban. Felértékelődik az egyén tanulási kompetenciájának fejlesztése, mert az emberi cselekvőképesség az egész életen át tartó tanulás folyamatában formálódik. Sok kompetencia részben fedi egymást, és egymásba fonódik.

A kulcskompetenciák tekintetében jelentős egyéni eltérések figyelhetők meg a tanulóknál. A fejlesztés az egyéni sajátosságokra épülő differenciált tanulásszervezéssel, tanulásirányítással és bánásmóddal valósul meg. Az sem feledhető, hogy a diákok milyen háttértényezőkkel rendelkeznek az öröklött képességek mellett. Befolyásoló tényező: a mennyiségi és minőségi tanulás folyamata is. De nem mellőzhető a pozitív attitűd sem. A tanítás-tanulás folyamatában a hangsúlyt arra kell fektetni, hogy a kulcskompetenciák fejlesztése folyamatos legyen.

▪ **Anyanyelvi kommunikáció**

- Szóbeli és írásbeli kommunikációfejlesztés történik minden anyag feldolgozásánál.
- Csoportosan és egyénileg történő lényegkiemelés, megbeszélés, vita formájában.
- „**A hit hallásból van.**” (Róm 10, 17) – Beszélgetés közben munkálkodik a Szentlélek.

▪ **Idegen nyelvi kommunikáció**

- Az említett külföldi tudósok, történelmi, irodalmi, bibliai, egyháztörténeti személyek, fogalmak nevének helyes kiejtése illetve írása.

▪ **Matematikai kompetencia**

- Egyszerű számítási feladatok, grafikonok elemzése.

▪ **Természettudományos és technikai kompetencia**

- Alapvető kompetenciák a természettudományok és azok alkalmazása terén.
- Az osztályfőnöki óra nyújtson segítséget az embert veszélyeztető környezeti, társadalmi hatások felismeréséhez és adjon tanácsokat azok kivédésére, elhárítására.

▪ **Digitális kompetencia**

- IKT eszközök használata az óra előkészítői és órai munkában.
- A megfelelő honlapok felhasználásával készíthetnek a tanulók beszámolókat, illetve kiselőadásokat egyénileg és csoportokban, egymást segítve.

▪ **Szociális és állampolgári kompetencia**

- A tanulónak testi-lelki egészség megőrzéséhez és fejlesztéséhez szükséges ismeretek elsajátításával lesz lehetősége az egészséges életmód alkalmazására, amely az egészséges interperszonális és interkulturális lét alapja.
- Az elsajátítandó ismeretek alkalmazásával lesz lehetősége alkotó részvételre az állampolgári tevékenységekben, a fenntartható fejlődés támogatásában és mások értékeinek, magánéletének a tiszteletében.
- Tudatosítsuk az önismeret, a helyes önértékelés fontosságát az egyéni döntések meghozatalában.
- Hangsúlyozzuk az empátia szerepét egy másik ember megítélésében.
- Ösztönözzük a diákokat arra, hogy kialakuljon bennük az önmagukkal szembeni felelősségérzet.
- Ismerjék fel, miért szükséges a jövő tervezése, az életút tudatos építése, s lássák be, hogy ebben meghatározó szerepet játszanak az egyéni döntések, helyzetmegoldási, megküzdési technikák.
- Nyújtson segítséget abban, hogy a tanulók helyesen értelmezzék azt a tényt, hogy az egészség megőrzése egyéni tetteken, választásokon, személyközi kapcsolataik minőségén is múlik.
- Segítse a tanulókat az egészség helyes értelmezésében, és az önmagukkal szembeni felelősségérzet kialakításában.
- Ismertessük meg a tanulókkal szervezetük életkori sajátosságait és készítsük fel őket a változások helyes kezelésére.
- Ösztönözzük a helyes viselkedésmódok elsajátítására, környezet egészségvédő szokásrendek kialakítására.
- Fejlesszük a már kialakult higiénés ismereteket és készségeket.
- Adjunk javaslatokat az egészséges életmód kialakítására, a természet adta lehetőségek kihasználására.

▪ **Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia**

- Az egészséges életmód kialakításához megszerzett ismeretek és alkalmazásuk gyakorlása során szert tesznek a tanulók olyan készségekre, mint a tervezés, szervezés, irányítás, elemzés, kommunikálás, tapasztalatok kikérdezése, értékelése, kockázatfelmérés és vállalás, egyéni és csapatmunkában történő munkavégzés.
- Adjunk támpontokat, értelmezési kereteket az életmódbeli döntések meghozatalához, ezzel is segítve, hogy az egészséget támogató magatartásformák, megoldási módok alternatívaként jelenjenek meg a tanulók mindennapi életében.

▪ **Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség**

- A témák kapcsolatba hozhatók a művészetekkel. A mozgás a tánccal, a többi témánál pedig a különböző ábrázolások, irodalmi idézetek felhasználása.

- A tanulók cselekedtetése (tánc, szerepjátékok, tornagyakorlatok, vázlatrajz, plakátrajz) fejleszti művészi, esztétikai érzéküket és érzelmi életüket.
- **A hatékony, önálló tanulás**
  - Tanulási stratégiák tanítása.
  - A szöveg értelmezése és a lényegkiemelés gyakorlása. Képek, rajzok megfigyelése és a következtetések levonásának gyakorlása.
  - Asszociációs feladatokkal a különböző agyterületek együttes aktiválása, feltételes reflexek kialakítása, amely a tanulás alapja. A motiváció folyamatos fenntartásával, a tanulónak képesnek kell lennie a közös munkára, saját munkája értékelésére és szükség esetén támogatás kérésére.

A tanulók értékelésének elvei

Mint minden értékes nevelői munkához, az osztályfőnökihez is **alapvetően hozzátartozik** az ellenőrzés és az értékelés. Természetesen itt ezek sajátos jelleggel rendelkeznek:

- Az osztályfőnöknek úgy kell ellenőrzési munkáját végeznie, hogy a tanulók megérezzék, hogy ez **felelős szeretetből** fakad, tehát értük és nem ellenük történik.
- Az értékelésnek pedig nagyon **sokrétűnek** kell lennie. Az osztályfőnök értékelő munkája kell, hogy kompenzálja azt az egyoldalúságot, hogy a tanulókat pusztán szellemi képességeik alapján értékelik.

Az osztályfőnök ellenőrzési és értékelési munkájába **kapcsolja be osztályát is**. Ez a leghatékonyabb eszköz arra, hogy a tanulóknál kialakuljon a **kollektív felelősség**. Itt természetesen le kell építeni az árulkodást, meg kell küzdeni azzal, hogy a kamasz fehérnek-feketének látja a világot, s nagyon nehéz megtanítani őt az árnyalásra és a **méltányossági** szempontokra. Az osztályfőnök tanítsa és gyakorolja is azt az evangéliumi elvet, hogy bárkinek a hibáját először **négyszemközt vele** közöljük, s a közösséggel csak azt, ami arra is tartozik. A kipellengézés, megalázás életre szólóan megsebezheti a gyermeket.

Természetes, hogy az osztályfőnöknek is elemi igénye a sikerélmény, de soha ne feledje, hogy **az ő munkája a vetés**. A termésből talán valamit megsejtenek a 20, 30, 40 éves osztálytalálkozóknál, de valójában egyetlen valaki hivatott a termés begyűjtésére, s ez nem más, mint az Úr.

Az osztályfőnöki tantárgyat érdemjeggyel, nem értékeljük. Osztályzattal történő minősítést sem kapnak a tanulók.

Minden gyermek esetében fontos, hogy fejlődésüket önmagukhoz mérjük, a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében ez talán még fokozottabb kíváncsi.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekeknél kiemelten figyelni szükséges arra,

- hogy differenciált értékelés kapjon hangsúlyt minden szakaszban;
- az értékelés megerősítéssel bírjon, pozitívumokra épülő legyen.

A fejlesztés várt eredményei

Ahogy fentebb jeleztük, tantárgyunk olyan, mely nem kíván külön tantervet a sajátos nevelési igényű gyermekek számára. Így nem is teszünk különbséget az elvárt eredmények tekintetében sem. Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekeknél az egyéni szintjükhöz igazodva, önmagukhoz mérten lévő fejlődésük az alap. Az együttműködés, a feladatokban való részvétel segítse őket, hogy saját szintjüknek maximumát bontakoztathassák ki.

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos (5-6.) ciklus végén</p>	
	Az 5-6. évfolyamos témák tananyagtartalmának feldolgozásával ismerje meg saját tanulási útját, sajátítson el különböző új tanulási módszereket.
	Ismerje a felső tagozat megváltozott követelményeit.
	Legyen napirendje.
	Tudja önmaga és mások reális értékelését.
	Az 5-6. évfolyamos témák tananyagtartalmának feldolgozásával ismerje a helyes önismeret kialakítását, a másik ember tiszteletét, érdeklődjön és fogadja el mások véleményét.
	Tudja, hogy eredményeket munkával lehet elérni.
	Ismerje az önművelés különböző lehetőségeit.
	Az 5-6. évfolyamos témák tananyagtartalmának feldolgozásával ismerje a családot, a keresztyén család szerepét, a családi munkamegosztás fontosságát. Tudja, a család véd, óv, szeret.
	Törekedjen a testi – szellemi - lelki harmónia megteremtésére.
	Tudja a mozgás fontosságát.
	Tudja azonosítani az 5-6. évfolyamon megismert erkölcsi tanulságokat, ismerje fel a hasonlóságokat, különbségeket.
	Az 5-6. évfolyamos témák tananyagtartalmának feldolgozásával ismerje a különböző területek viselkedéskultúráját.

	Az 5-6. évfolyamos témák tananyagtartalmának feldolgozásával ismerje az egészséges és környezettudatos életrendet, az esztétikus környezetet.
	Legyen képes felismerni a káros környezeti hatásokat.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos (5-6.) ciklus végén	Ismerje gyülekezetét, örömmel vállaljon szolgálatokat.
	Az 5-6. évfolyamos témák tananyagtartalmának feldolgozásával ismerje meg helyét az osztályban, a közösségben, fogadja el a közösség normáit.
	Legyen képes az 5-6. évfolyamon megismert fogalmak felidézésére.
	Tudja kritikusán szemlélni cselekedeteit.
	Tudja a kerékpáros közlekedés legalapvetőbb szabályait, baleset esetén az elsősegélynyújtás alapjait.
	Felkészült legyen testileg és lelkileg is egyházi és nemzeti ünnepeinkre. Ismerje egyházunk és nemzetünk sorsfordító eseményeit.
	Tudja, hogy a legnagyobb ajándék az Isteni szeretet.
	Legyen tisztában azzal, hogy miért jó, ha van példaképe.
	Tudja odaajándékozni szeretetét, megértését, türelmét, segíteni akarását a többieknek.
	Legyen képes észrevenni lelkiismerete szavát, ha rossz úton jár.
	Tudja azt, hogy az erőszak elítélendő cselekedet.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos (7-8.) ciklus végén	
	A 7-8. évfolyamos témák tananyagtartalmának feldolgozásával ismerje az értelmes tanulást.
	Ismerje az iskola alapszabályait és fogadja el azokat. Láss be, hogy szabályok nélkül nem lehet nyugodtan, biztonságosan élni.
	Ismerje fel a helyes önismeret alakításának lehetőségeit.

	Legyen nyugtató és nem felforgató tényezője osztályának.
	Tudja, hogy a titok kibeszélése a másik ember bizalmával való visszaélés az egyik legsúlyosabb bűn az ember ellen.
	Tudja bővíteni önművelődési igényét.
	A 7-8. évfolyamos témák tananyagtartalmának feldolgozásával ismerje a viselkedéskultúra újabb szabályait.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos (7-8.) ciklus végén	Legyen képes a 7-8. évfolyamon megismert fogalmak felidézésére.
	A 7-8. évfolyamos témák tananyagtartalmának feldolgozásával ismerje, hogy a dohányzás, az alkohol, a drog a fejlődő szervezet ellenségei. Tudja a korai szexuális kapcsolatok, az AIDS veszélyeit.
	A 7-8. évfolyamos témák tananyagtartalmának feldolgozásával ismerje a serdülés egészségügyi problémáit.
	Tudja, hogy az egészség nem csupán biológiai hiányt jelent, hanem lelki és érzelmi kiegyensúlyozottságot is.
	Tudjon pozitív szerepet vállalni a közösségben. Ismerje a közösségből való kirekesztés következményeit felsorolni értékeket, melyek nem változtak az idők folyamán.
	A 7-8. évfolyamos témák tananyagtartalmának feldolgozásával ismerje a helyes pályaválasztás fontosságát.
	Legyen képes konfliktusok helyes kezelésére.
	Felkészült legyen testileg és lelkileg is egyházi és nemzeti ünnepeinkre.
	Tudja, hogy a legnagyobb ajándék az Isteni szeretet
	Értse, hogy a szabadság nem jelenti azt, hogy mindent szabad. Tudja, hogy az ő szabadsága nem lehet mások számára hátrány. Értse, hogy a szabadság és felelősség egymás nélkül elképzelhetetlen fogalmak.
	Tudja, hogy a kultúra igazi értékeinek megismerése fejleszti személyiségét, míg a giccs, az ízléstelenség rombolja személyiségében az értékeket.
	Tudja és fogadja el, hogy teste nem az ő tulajdona, hanem Istené, így keresztyén kötelessége megőrizni egészségét. Testét nem kell szégyellnie, még ha nem is olyan amilyennek ő szeretné, hiszen Isten álmodta meg őt ilyennek. Az igazi

	értékek belül vannak.
	Legyen képes átérezni azt, hogy keresztyénsége azt is jelenti, ki kell állnia az elesettek, a fogyatékkal élők, a nemzetiségek mellett.
	Tudja, hogy a természetet óvni kell, érezze annak felelősségét, hogy a Földet ajándékba kaptuk, nincs jogunk tönkretenni.
	Értse, hogy személy szerint is felelős a magyarság jövőéért, fejlődéséért.

3. Óraterv

<i>Évfolyam</i>	<i>1. tanítási nap</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Évi összes órakeret</i>
5.	2	1	34	36
6.	2	1	34	36
7.	2	1	34	36
8.	2	1	34	36

Iskolánkban hagyományosan a tanév első tanítási napját osztályfőnöki órákkal kezdjük.

Ennek óraszama két óra. Ez alkalommal részesítjük tanulóinkat **tűz- és baleset megelőzési oktatásban, beszélgetünk a Házirend előírásairól, ellátjuk a tanévkezdéshez szükséges szervezési feladatokat.**

Évfolyam: 5.

Évi össz - óraszám: 34+2= 36 óra

Tematikus, összesített óraterv:

sorszám	témakör	óraszám
1.	Létezem	4
2.	Nem jó az embernek egyedül	3
3.	A közösségek	3
4.	Közösségben az ember – Példaképek - Ünnepek	6
5.	Az egészséges, környezettudatos élet	8
6.	A hasznos élet	3
7.	Magatartás és a szorgalom, a tanulmányi helyzet értékelése	7

Az ötödik évfolyamon az egyik legfontosabb osztályfőnöki teendő a felső tagozatba lépett tanulók megismerése, az alsó tagozatból a felsőbe történő zökkenőmentes átmenet segítése. A felső tagozat új követelmények elé állítja a tanulót mind a tanulmányi munka, mind az új nagyobb közösségbe való beilleszkedés terén.

Tematikai egység	Létezem	Órakeret 4 óra
------------------	---------	-------------------

Előzetes tudás	1-4. évfolyamon tanult tanulási stratégiák, hit-és erkölctan órákon tanultak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Értsék meg annak fontosságát, hogy kegyelem református növendéknek, Krisztus követőjének lenni. Az átmenet megkönnyítése. Tanulási stratégiák tanulása. A tanulók rögzítsék az alsó tagozaton megismert tanulás-módszertani elemeket, újakkal bővítsék.</p> <p>Énkép megismerés, -alakítás – ismerjék meg minél jobban önmagukat a gyermekek, tanulják meg, hogy az ember képes önmaga alakítására. Tanulják meg, hogy önismeret nélkül nincs Isten-ismeret.</p>	
Témák	Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A keresztyén iskola Isten veteményeskertje</p> <p>A felső tagozatba lépés nehézségei.</p> <p>„A látottakat ismertté, Az ismerteket tudottá, A tudottakat élménnyé, Az élményeket magasztossá kell tenni.” (Egry József)</p> <p>A tanulási szokások, hatékony tanulás</p> <p>„Mély titok az ember, örvénylő titok a szíve” (Zsolt 64)</p> <p>Önismeret-emberismeret</p>	<p>Ismeretszerzés, tanulás</p> <p>Kommunikáció</p> <p>Kritikai gondolkodás</p> <p><i>Információgyűjtés:</i> Mit jelent? - Református iskola tanulója vagyok.</p> <p><i>Információgyűjtés, - rendezés:</i> Milyen nehézségek várhatóak a felső tagozaton, hogyan kell leküzdeni azokat?</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Csoportos beszélgetés:</p> <p>A különböző módszerek előnyei, hátrányai</p> <p>Milyen a megfelelő tanulási környezet?</p> <p>Miért tanulunk?</p> <p>„Tudás-sarok” kialakítása otthon és az osztályban</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p>	<p>Hit-és erkölctan</p> <p>Isten Igéje utat mutat a döntéseinkben</p> <p>Isten embereken keresztül cselekszik</p> <p>Magyar nyelv és irodalom</p> <p>Informatika</p> <p>Tánc és dráma:</p> <p>Önismereti, közösségi tapasztalatok felidézése, verbális és nonverbális kifejezőmódok használata</p>

	<p>Irányított beszélgetés: társas kapcsolatok szükségességéről. Arról, hogy milyen vagyok, mik a jó és a rossz tulajdonságaim.</p> <p>Játékok: negatív tulajdonságok karikírozása</p> <p><i>Információgyűjtés:</i> Hogyan lehet az embert jellemezni?</p> <p>Külső vagy a belső számít?</p> <p>Mitől szép valaki és mitől csúnya?</p> <p>Jó és rossz tulajdonságok bennem, másokban.</p> <p>Mit szerethetnek bennem mások? Mit nem?</p> <p>Mit tehetünk, hogy előnyünkre változzunk?</p> <p>Mire törekszem? M a célom?</p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i> Befejezetlen mondatok:</p> <p>Azért szeretlek, mert.....; Ha figyelnél arra, hogy ....</p> <p><i>Információszerzés:</i></p> <p>Önismereti teszt kitöltése, értékelése.</p>	
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>tanulási szokás, tanulási stílus, a tanulás belső és külső feltételei, énkép, belső és külső tulajdonság</i></p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Nem jó az embernek egyedül</p>	<p>Órakeret 3 óra</p>
--------------------------------	--	----------------------------------

<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az 1-4. évfolyamon tanultak.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Tanulják meg, hogy szükséges, hogy valakihez tartozzanak. Ismerjék meg a barátság fontosságát, a baráti kapcsolatok jelentőségét. Értsék meg az osztályközösségben betöltött szerepüket, a helyes közösségi kapcsolatok pozitív erejét.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>„Nem jó az embernek egyedül lenni.” (1 Móz 2, 18)</i></p> <p><i>„Jonátán lelke összeforrt Dávid lelkével.</i></p> <p><i>Úgy megszerette őt Jonátán, mint önmagát.”</i></p> <p><i>(Sám 18,1)</i></p> <p>Barátság – fiúk és lányok barátsága</p>	<p>Ismeretszerzés, tanulás</p> <p>Kommunikáció</p> <p>Kritikai gondolkodás</p> <p><i>Ismeretek gyűjtése - összehasonlítások</i></p> <p>Előzetes felkészülés: Fekete István: Tüskevár</p> <p>Tutajos első levelének felolvasása, melyet barátjának, Bütyöknek írt.</p> <p>Aktualizálják az osztályban lévő barátok. Mióta, hogyan lettek barátok?</p> <p>Bibliai barátságtörténet megbeszélése:</p> <p>Dávid és Jonatán története</p> <p>Hogy működik egy barátság? Mi a különbség az ismerős, haver, barát között?</p> <p><i>Kritikai gondolkodás</i></p> <p><i>Összehasonlítás:</i> Milyen a lányok, fiúk viszonya az osztályban?</p>	<p>Hit-és erkölcsstan</p> <p>Magyar nyelv és irodalom</p>

	<p>Az osztályközösség javításának lehetőségei</p> <p><i>Kommunikáció</i></p> <p>Szituációs játékok: Hogyan oldanak meg azonos helyzeteket a lányok, hogyan a fiúk?</p> <p>Mohay Péter: Közösségformáló játékok tizenéveseknek-játékos közösségformáló gyakorlatok</p>	
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>barátság, az igaz és hamis barát, közösség, osztályközösség, empátia, alkalmazkodás, elfogadása a másinak, megértés, lemondás a másik javára</i></p>	

Tematikai egység	A közösségek	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A családról történt beszélgetések az alsó tagozaton.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A keresztyén családmódel jelentőségének megértetése. Családi szerepek, feladatok fontosságának tudatosítása. Lássák a felbomló, a fogyatékkal élő család nehézségeit.	
Témák	Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>„Tiszteld atyádat és anyádat, hogy hosszú életű légy e földön”</i> <i>(2Móz 20,12)</i></p> <p>A keresztyén család</p> <p>A család szerepe</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i> <i>Kommunikáció</i> <i>Kritikai gondolkodás</i></p> <p><i>Ismeretszerzés</i> <i>Kommunikáció</i></p> <p>Családrajz - készítés és elemzés: Az én családom-elemzés</p> <p>Előadás: Családsegítő Szolgálat munkatársa</p> <p>Személyes példa. Beszélgetés nagycsaládosokkal, fogyatékos emberekkel.</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i> <i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Mi a szerepe a családnak a társadalomban? Mi a szülők, nagyszülők szerepe a ti családokban? Mi a szereped a családi munkamegosztásban?</p>	<p>Hit-és erkölcsan</p> <p>Mit jelent önmagunk és mások szeretete? (1Kor 13)</p> <p>Kapcsolataink (család, barátok, csoportok)</p> <p>Magyar nyelv és irodalom</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</p> <p>Vizuális kultúra</p> <p>Technika, életvitel...</p>

	Van-e önálló feladatköröd? <i>Kommunikáció</i> Fényképek gyűjtése - tablókészítés	
Fogalmak, adatok	<i>nagycsalád, csonka család, fogyatékkal élők a család, keresztyén család</i>	

Tematikai egység	Közösségben az ember – Példaképek - Ünnepek	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az 1-4. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Sajátítsák el életkoruknak megfelelően a keresztyén életvitelt, értsék fontosságát. Alapvető illemszabályokkal ismerkedjenek meg. Értsék annak fontosságát, hogy a család –iskola - gyülekezet együttesen nagy segítség fejlődésükhöz. Tudatosuljon bennük az ünnepek a fontossága. Ismerjék meg a kerékpáros közlekedés alapvető szabályait, a kapcsolódó elsősegély-nyújtási ismereteket.	
Témák	Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Tudni illik, mi illik...</p> <p>Keresztyén életvitel</p> <p><i>„Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem őrizd meg őket a gonosztól...”</i> (Jn 17,15)</p> <p><i>„... a hit ,a remény, a szeretet, e három: ezek közül pedig a legnagyobb a szeretet.”</i> (1Kor 13,13)</p> <p>Osztályközösség – gyülekezeti közösség</p> <p>Tartalmas, vonzó élet a közösségben</p> <p>Családi ünnepeink</p> <p>Egyházi ünnepeink</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p><i>Kommunikáció</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás</i></p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p>Játékos illemtan: Illik vagy nem illik?</p> <p>Illemtan a gyakorlatban</p> <p>Hogy viselkedjünk egymás között, felnőttekkel?</p> <p><i>Kommunikáció</i></p> <p>Szituációs játékok</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p>Iskolai tornapályán a KRESZ szabályainak megbeszélése, alkalmazása.</p> <p>Kerékpáros ügyességi gyakorlatok</p> <p>Mit tudsz a kerékpározásról?</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p>	<p><i>Hit-és erkölcsstan</i></p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom</i></p> <p><i>Testnevelés és sport</i></p> <p><i>Technika, életvitel...</i></p>

<p>Az aradi vértanúk - osztályközösségünk felkészülése az iskolai ünnepély megtartására</p>	<p><i>Kommunikáció</i></p> <p>Hogy lehet mindennapjainkban megélni ezen értékeket?</p>	
<p>A kerékpáros közlekedés szabályai</p> <p>Előzékenység a közúti közlekedésben</p> <p>Elsősegély-nyújtási ismeretek kerékpáros baleset esetén</p>	<p>Beszélgetés a jogokról, kötelességekről az iskola Háziarendje alapján.</p> <p>A nagyobb közösségek: iskola, gyülekezet, város, ország, Európa, emberiség.</p> <p>Milyen kötelezettségekkel és jogokkal jár egy közösséghez tartozás?</p> <p><i>Kritikai gondolkodás: kérdések megfogalmazása</i></p>	
<p>A tanulmányi kirándulás előkészítése</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p><i>Kommunikáció</i></p> <p>Szolgáltatokra készülés</p>	
	<p>Kedvenc ünnepem – fogalmazás írása</p>	
	<p>Beszélgetés egyházi és nemzeti ünnepeinkről</p>	
	<p>Miért fontos, hogy megtartsuk ünnepeinket, s készüljünk rájuk?</p> <p>Milyen ünnepeket ünnepel a család?</p> <p>Van-e feladatod a készülés során?</p>	
	<p><i>Kommunikáció</i></p> <p>Kirándulási terv készítése</p> <p>Útvonal tervezése</p>	

Fogalmak, adatok	<i>illetlan, helyes-helytelen viselkedés, ünnep, egyházi ünnepek, nemzeti ünnepek közlekedés</i> <i>1849. okt. 6. Aradi vértanúk</i>
-------------------------	---

Tematikai egység	Az egészséges, környezettudatos élet	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az 1-4. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Értsék meg, hogy felelősek vagyunk egészségünkért, környezetünkért. Törekedjenek a helyes napirend kialakítására. Ismerjék meg a serdülőkori jellemzőit, tudatosodjon a sportolás és a szabályok fontossága. Tanulják meg, hogy gondjaik megoldásában az Úrhoz fordulhatnak, az Úr mindig velünk van.	
Témák	Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>„Az Úrnak félelme hosszabbítja meg a napokat, az istenteleneknek pedig esztendeik megrövidülnek” (Péld 10,27)</p> <p>Az ember élettere és környezete</p> <p>Egészségnevelés: életmód, személyes mentálhigiéné, rendszeres testmozgás.</p> <p>Testápolás és szépségápolás</p> <p>A mentők hívásának helyes módja</p> <p>Elsősegély-nyújtási</p>	<p>Ismeretszerzés, tanulás</p> <p>Kommunikáció</p> <p>Kritikai gondolkodás</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Gyűjtőmunka: kedvenc ételek receptjeinek, képeinek összegyűjtése.</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Ajánld ételled! Humoros, játékos ételkínálat</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Felelősek vagyunk egészségünkért, környezetünkért.</p> <p>Mit tehetünk egészségünk</p>	<p>Hit-és erkölctan</p> <p>Magyar nyelv és irodalom</p> <p>Természetismeret</p> <p>Testnevelés és sport</p> <p>Technika, életvitel...</p>

<p>alapismeretek</p>	<p>megőrzése érdekében?</p>	
<p>Az egészséges táplálkozás</p>	<p>Táplálkozási szokások. Kitekintés más országok táplálkozási szokásaira is.</p>	
	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p>	
<p>Rend a lelke mindennek.</p>	<p>Mi a napirend? Hogyan lehet kialakítani helyes napirendet?</p>	
<p>A serdülőkor</p>	<p><i>Kommunikáció</i></p>	
<p>A sport a serdülők életében, a sportolás örömei.</p>	<p>Tervezés: napi terv készítése</p>	
	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p>	
<p>Közvetlen környezetünk</p>	<p>A sportolás eredményei: edzettség, fittség, jobb közérzet, fejlődő akarat, kitartás...stb.</p>	
<p>„Az Úrnak félelme az élet kútfeje”</p>	<p>Egyéni sport, csapatjáték.</p>	
<p>(Péld 10,27)</p>	<p>Közös sportolás: a lehetőségekhez igazodva</p>	
<p>A hívó ember és a betegség</p>	<p>korcsolyázás, síelés, kerékpározás, futás, lovaglás...., majd a közös élmények megbeszélése</p>	
	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p>	
	<p>A védőnő előadása</p>	
<p>A nyaralás, a kirándulások baleseti veszélyei, ezek elhárítása.</p>	<p>Kedvenc ételek megbeszélésén keresztül annak tudatosítása, hogy minden étel ehető és bizonyos ételek kiiktatása hiánybetegségekhez vezethet. Minden ehető mértékkel.</p>	
	<p>Környezetvédelmi nap iskolánkban</p>	
	<p>Egészségvédelem napja iskolánkban</p>	

	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Közvetlen környezetünk tisztán tartása, a fertőzések megelőzése.</p> <p>A környezetvédelem ránk vonatkozó részének megtétele</p>	
Fogalmak, adatok	<i>hívő ember, egészséges táplálkozás, akaraterő, kitartás, felelősség</i>	

Tematikai egység	A hasznos élet	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az 1-4. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismerjék meg a szabadidő hasznos, sokrétű és kulturált eltöltésének módjait. Értsék meg a valóság és a képzelet közti különbséget, a babona különböző veszélyforrásait.	
Témák	Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>„Az új ismeret megszerzése, az ember javát szolgáló erkölcsi érték nélkül haszontalan” (Szentgyörgyi Albert)</p> <p>Kulturális szokások.</p>	<p>Ismeretszerzés, tanulás</p> <p>Kommunikáció</p> <p>Kritikai gondolkodás</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Beszélgetés a szabadidő hasznos eltöltéséről</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Mi a műveltség szerepe az ember életében?</p>	<p><i>Hit-és erkölcsstan</i></p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom</i></p> <p><i>Természetismeret</i></p> <p><i>Technika, életvitel...</i></p>

Olvasás szabadidőben	Milyen művészeteket ismersz?	
A babonáról.	<p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Beszélgetés és plakát készítése a kedvenc olvasmányomról</p> <p>Szentgyörgyi Albert szavainak értelmezése</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Könyvtári óra</p> <p>Milyen ismeretszerzési szokásaid vannak?</p> <p>Az olvasás.</p> <p>Kedvenc könyvem.</p> <p>Könyvtárhasználati szokások.</p> <p>Kritikai gondolkodás:</p> <p>A valóság és a képzelet viszonya. A fantázia szerepe a vágyak és a félelmek kialakulásában.</p> <p>Miért árt a babona?</p> <p>Hogyan lehet leszokni róla?</p>	
Fogalmak, adatok	<i>babona, szabadidő, műveltség, kulturális szokások</i>	

Tematikai egység	Magatartás és szorgalom, a tanulmányi helyzet értékelése	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A reális ön- és társak értékeléséről korábban tanultak.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tanulják meg a reális önértékelés és a társak értékelését. Értsék a pozitív értékelés nevelő erejét. A hibák, hiányosságok őszinte feltárása közelebb visz a megoldáshoz, az önneveléshez.	
Témák	Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Tanulmányi munka, magatartás és szorgalom értékelése.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p><i>Kommunikáció</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás</i></p> <p>Magatartás és szorgalom értékelése – önértékelés, a társak értékelése</p> <p>Tanulmányi munka áttekintése negyedévente – önértékelés</p> <p>Hogyan lehetne jobb? - tervkészítés, vállalások</p> <p>Hiányzások igazolása hetente.</p> <p>A félév és a tanév értékelése</p>	<p><i>Valamennyi tantárgy</i></p>
Fogalmak, adatok	<i>önismeret, értékelés, önértékelés, társak értékelése</i>	

Évfolyam: 6.

Évi össz - óraszám: 34+2=36 óra

Tematikus, összesített óraterv:

sorszám	témakör	óraszám
1.	Létezem	2
2.	Nem jó az embernek egyedül	2
3.	A közösségek	4
4.	Közösségben az ember – Példaképek - Ünnepek	8
5.	Az egészséges, környezettudatos élet	10
6.	A hasznos élet	3
7.	Magatartás és a szorgalom, a tanulmányi helyzet értékelése	5

Tematikai egység	Létezem	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az 1-5. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tanulási stratégiák tanulása. Rögzítsék a gazdaságos tanulás módjait, újjal bővítsék, a számukra leghatékonyabb utat válasszák.	
Témák	Tevékenységformák;	Kapcsolódási pontok

	Fejlesztési követelmények	
<p>„Gondolkodás nélkül tanulni kárba veszett munka, de tanulás nélkül gondolkodni veszélyes.”</p> <p>Ismét a tanulási szokásokról...</p>	<p>Ismeretszerzés, tanulás</p> <p>Kommunikáció</p> <p>Kritikai gondolkodás</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>A tanulásról az előző évben megbeszéltek rövid felidézése irányított beszélgetéssel.</p> <p>Mi a tanulás értelme?</p> <p>Mik az eredményes tanulás külső és belső feltételei?</p> <p>Milyen tanulási stratégiák vannak?</p> <p>Gyűjtőmunka: elemi tanulási stratégiák leírása, majd közös megbeszélése.</p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i> összevetések</p>	<p><i>Hit-és erkölcsstan</i></p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom</i></p> <p><i>Technika, életvitel...</i></p>
Fogalmak, adatok	<i>eredményes tanulás, tanulási stratégiák</i>	

Tematikai egység	Nem jó az embernek egyedül	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az 1-5. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Sajátítsák el a másik ember tiszteletét, tudják, hogy az Isteni szeretet összeköt bennünket.</p> <p>Tanulják meg, hogy az igazmondás az egymás iránti bizalom alapja.</p> <p>Értsék, a jutalom nem a kötelességért jár, a többletmunkát jutalmazzuk. Értsék,</p>	

	<p>hogyan az életben a gyermekkoról a felnőttkoron át életünk végéig vannak eligazító, tiltó táblák, korlátok, amelyek az egyén életének biztosítását, helyes út felé irányítását szolgálják</p>	
Témák	Tevékenységszabványok; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>„Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött fiát adta, hogy aki hisz Őbenne el ne vesszen, hanem örök élete legyen” (János 3,16)</p> <p>„a keresztyén ember is emberbarát, úgy, hogy a szeretet erejét sugározza a környezetére.”</p> <p>„Ha így szeretett minket az Isten, nekünk is szeretnünk kell egymást.”(1Jn. 4,11)</p> <p>A másik ember</p> <p>Igazmondás – hazugság Jutalmazás – büntetés</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p><i>Kommunikáció</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Fiatalokról és fiatalok barátságáról szóló ifjúsági film megtekintése és közös megbeszélése-megadott szempontok szerint.</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Lehet –e lány és fiú között barátság? Mit jelent a másik ember tiszteletben tartása?</p> <p>Mit nevezünk felelőtlen kapcsolatnak? Mik a következményei?</p> <p>Mi az egyoldalú kapcsolat?</p> <p>Mit jelent a felelősség a másik emberért?</p> <p>Beszélgetés az első emberpár bűnesetéről</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>A bűnt büntetem, a bűnöst szeretem – példák gyűjtése</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Mi az igazmondás és a</p>	<p><i>Hit-és erkölcsstan</i></p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom</i></p> <p><i>Technika, életvitel...</i></p> <p><i>Informatika</i></p>

	<p>hazugság? Hogyan változnak meg ettől az emberek közötti kapcsolatok?</p> <p>Mi kell ahhoz, hogy igaz barátom lehessen?</p> <p>Kötelesség – többlettevékenység</p> <p>Bűn – büntetés – fegyelmezés</p> <p><i>Kritikai gondolkodás: érvek, ellenérvek, kérdések megfogalmazása, összehasonlítások</i></p>	
Fogalmak, adatok	<i>szeretet, másik ember, tisztelet, hazugság, kapcsolat, kötelesség - többlettevékenység, bűn, büntetés, fegyelmezés</i>	

Tematikai egység	A közösségek	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az 1-5. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A keresztyén családmódel jelentőségének megértetése. Családi szerepek, feladatok fontosságának tudatosítása. Tudatosuljon bennük, hogy hazánkat szeretni, tisztelni kell.	
Témák	Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>„ Másnak kérni más helyett kérni szolgálat”</i> <i>(Lk.11,8)</i></p> <p><i>„Tiszteld atyádat és anyádat..., hogy hosszú életű légy e földön.” (2 Mózes 20,12)</i></p> <p>A család szerepe - A keresztyén család.</p>	<p>Ismeretszerzés, tanulás</p> <p>Kommunikáció</p> <p>Kritikai gondolkodás</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Az irányított beszélgetés a család szerepének fontosságáról igyekszik meggyőzni a tanulókat.</p>	<p>Hit-és erkölcsan</p> <p>Magyar nyelv és irodalom</p> <p>Technika, életvitel...</p> <p>Történelem, társadalmi...</p>

<p>Közösség: család – iskola - gyülekezet</p>	<p>Mi a család szerepe a mai magyar társadalomban? Mit jelent a család válsága? Milyennek képzeled jövődbeli családodat?</p>	<p>Informatika</p>
<p>A legfőbb értékek</p>	<p>A családon kívül milyen egyéb közösségekhez tartozok? Milyen vallási közösségeket ismerek? Mik a közösségi normák? Mi az alkalmazkodás?</p>	
	<p>Mi a zsarnokság és mi a demokrácia a közösségben? Mi a hazafiság és mi a hazaszeretet? Milyen történelmi példákat tudunk és mit jelent ez napjainkban?</p>	
	<p>Teszt íratása és rövid kiértékelése elegendő anyagot szolgáltat az értékek fogalmának tisztázásához.</p>	
	<p><i>Kommunikáció:</i> Ha a feltételek adottak, akkor filmrészlettel néhány negatív vallási kisközösség (szekta) bemutatása.</p>	
	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> Gyűjtőmunka: Történelmi példák összegyűjtése és megbeszélése</p>	

	<i>Kritikai gondolkodás: érvek, ellenérvek, kérdések megfogalmazása, összehasonlítások</i>	
Fogalmak, adatok	<i>család, keresztyén család, közösség, gyülekezet, érték, zsarnokság, demokrácia, hazafiság, hazaszeretet,</i>	

Tematikai egység	Közösségben az ember – Példaképek - Ünnepek	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az 1-5. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Bővüljenek ismeretei a viselkedés írott és íratlan szabályairól. Ismerjék egyházunk és népünk történelmét, példaképeit.	
Témák	Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>„...<i>Nem sokaság, hanem Lélek s szabad nép tesz csuda dolgokat.</i>”</p> <p>Mi az erkölcs és mi az illem?</p> <p>A szabadidő eltöltésének kulturált formái.</p> <p>Ünnepeink: állami és egyházi</p> <p>Felkészülés a március 15-i megemlékezésre</p>	<p>Ismeretszerzés, tanulás</p> <p>Kommunikáció</p> <p>Kritikai gondolkodás</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Illemteni szabályok: köszönés, megszólítás, bemutatkozás.</p> <p>A sport és a játék illemtana.</p> <p>Pontosság és pontatlanság.</p> <p>Tanári előadás és frontális osztálymunka</p> <p>Kiscsoportos felkészüléssel játékos feldolgozás.</p>	<p>Hit-és erkölcsstan</p> <p>Magyar nyelv és irodalom</p> <p>Technika, életvitel...</p> <p>Történelem, társadalmi...</p> <p>Informatika</p>

	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>A társasjátékok és a társas játékok!</p> <p>A játék illemszabályai.</p> <p>Lehetnek – e a játékok veszélyesek?</p> <p>A szabadidő helyes eltöltése.</p> <p><i>Kommunikáció:</i> Játékok tanulása, amit otthon, vagy baráti körben lehet játszani, és ami szórakoztatva fejleszt is.</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Beszélgetés az ünnepeink eredetéről, annak tudatosítása, hogy a közös ünneplés közelebb hozza az egymást szeretőket.</p> <p>Viselkedés ünnepi alkalmakkor.</p> <p>Iskolai ünnepélyre való készülés</p>	
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>erkölcs, illem, szabadidő, pontosság, pontatlanság</i></p> <p><i>1848. márc. 15.</i></p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Az egészséges, környezettudatos élet</p>	<p>Órakeret 10 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az 1-5. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Ismerjék meg a serdüléssel járó biológia és pszichikai változásokat, higiéniai szabályok fontosságát, a káros szenvedélyek egészségkárosító hatásait.</p> <p>Tudatosuljon bennük, hogy lelki és testi gondokat nem erőszakkal oldunk meg.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Tevékenységformák;</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

	Fejlesztési követelmények	
<p>„Mert tudom az én megváltóm él, és utoljára az én porom felett megáll.”</p> <p>„A szelíd szív a testnek élete, az irigység pedig a csontok rothadása.” (Péld. 14,30)</p> <p>„Mindent szabad nekem, e nem minden használ. Mindent szabad nekem, de ne váljak semminek a rabjává” (1 Kor. 6,12)</p> <p>A serdülők biológiai változásairól...</p> <p>A lelki egészség fogalma. Mentálhigiénés zavarok és következményeik</p> <p>A testi és lelki egészség megkülönböztetése és összefüggései.</p> <p>Elsősegély-nyújtási alapismeretek</p> <p>A mentőszolgálat felépítése és működése</p> <p>Káros szenvedélyek</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p>Kommunikáció</p> <p>Kritikai gondolkodás</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás, kommunikáció:</i></p> <p>Irányított beszélgetéssel annak tudatosítása, hogy a serdülés nem szégyen, hogy a változásokra fel lehet, s fel kell készülni.</p> <p>Beszélgetés arról, hogy lehet tompítani ezeket a kellemetlenségeket, ill. hogy lehet megelőzni.</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Higiéniai problémákról, a tisztálkodás fokozott szerepéről.</p> <p>A betegségekről és a beteglátogatásról.</p> <p>A beteglátogatás illemtana.</p> <p>Egészséges életmód: napirend, táplálkozás.</p> <p>Az értelem fejlesztésének szükségessége.</p> <p>Gondolkodási hibák és a logikai készség fejlesztése.</p> <p><i>Kritikus gondolkodás:</i></p> <p>Játékos értelemfejlesztés annak igazolására, hogy az értelmi fejlesztés is része a testi egészség fejlesztésének.</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p>	<p>Hit-és erkölcsstan</p> <p>Magyar nyelv és irodalom</p> <p>Technika, életvitel...</p> <p>Történelem, társadalmi...</p> <p>Informatika</p>

Iskolai erőszak	<p>Gyűjtőmunka: érdekes logikai problémák, feladatok gyűjtése és közös megoldása.</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> A dohányzás, mint szenvedély. Egyéb szenvedélybetegségek</p> <p><i>Kommunikáció:</i> Film megtekintése a dohányzás ártalmairól</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> Az iskola rendjével beszélgetés az iskolai erőszakról</p>
Fogalmak, adatok	<i>serdülő, serdülőkor, testi, lelki egészség, káros szenvedély, iskolai erőszak</i>

Tematikai egység	A hasznos élet	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az 1-5. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismerjék az igaz-hamis, a giccs - az esztétikus különbözőségét, a hamis értékek romboló hatását.	
Témák	Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
„A tudománynak drága voltára taníts meg Istenem!”	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p><i>Kommunikáció</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás</i></p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> A képzőművészet néhány</p>	<p><i>Hit-és erkölcsstan</i></p> <p><i>Vizuális kultúra</i></p> <p><i>Technika, életvitel...</i></p>

<p>Zsolt. 119,66)</p> <p>A művészetek szerepe az ember életében.</p> <p>A lakáskultúráról...</p> <p>A legfőbb értékek</p>	<p>kimagasló művészeiről, műveiről...</p> <p>A zenei alkotásokról...</p> <p>A lakáskultúráról...</p> <p>Kritikai gondolkodás:</p> <p>A komolyzene és a könnyűzene különbségei és kapcsolatuk.</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Film segítségével betekintés a képzőművészet világába.</p> <p>AV anyagokról zenei részletek bemutatása, esetleg tanulói bemutatással.</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Ember tette világ értékei</p> <p>Hamis értékek</p> <p>Értékrombolás</p> <p>Kritikai gondolkodás:</p> <p>Beszélgetés, esetleg vita az ízlésről</p>	<p><i>Ének-zene</i></p> <p><i>Média</i></p>
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>igaz, hamis, érték, értéktelen, értékrombolás, ízlés</i></p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Magatartás és szorgalom, a tanulmányi helyzet értékelése</p>	<p>Órakeret</p> <p>5 óra</p>
--------------------------------	--	--

Előzetes tudás	A reális ön- és társak értékeléséről korábban tanultak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tanulják meg a reális önértékelés és a társak értékelését. Értsék a pozitív értékelés nevelő erejét. A hibák, hiányosságok őszinte feltárása közelebb visz a megoldáshoz, az önneveléshez.	
Témák	Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tanulmányi magatartás és értékelése munka, és szorgalom	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p><i>Kommunikáció</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás</i></p> <p>Magatartás és szorgalom értékelése – önértékelés, a társak értékelése</p> <p>Tanulmányi munka áttekintése negyedévente – önértékelés</p> <p>Hogyan lehetne jobb? - tervkészítés, vállalások</p> <p>Hiányzások igazolása hetente.</p> <p>A félév és a tanév értékelése</p>	<i>Valamennyi tantárgy</i>
Fogalmak, adatok	<i>önismeret, értékelés, önértékelés, társak értékelése</i>	

Évfolyam: 7. osztály

Évi össz. - óraszám: 34+2=36 óra

Tematikus, összesített óraterv:

sorszám	témakör	óraszám
---------	---------	---------

1.	Létezem	2
2.	Nem jó az embernek egyedül	2
3.	A közösségek	2
4.	Közösségben az ember – Példaképek - Ünnepek	10
5.	Az egészséges, környezettudatos élet	8
6.	A hasznos élet	3
7.	Magatartás és a szorgalom, a tanulmányi helyzet értékelése	7

Tematikai egység	Létezem	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az 1-6. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Gyakorolják egymás értékelésének helyes, és nem sértő módját, tudják, hogy az építő bírálat fontos az egyén fejlődése szempontjából. Értsék meg, hogy úgy valósulhatnak meg igazán, hogy átadják az Úrnak életüket, hogy Ő megvalósuljon benne.	
Témák	Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>„Mély titok az ember, örvénylő titok a szíve.”(Zsolt.64.)</p> <p>Egyéni normák...nekem mi a fontos?</p> <p>Önmegvalósítás = átadom az Úrnak életemet, hogy Ő megvalósuljon bennem</p> <p>Az önkritika szerepe életünkben.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p><i>Kommunikáció</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás</i></p> <p>Ismeretszerzés, tanulás, kommunikáció:</p> <p>Csoportos beszélgetés arról, hogy ki, milyen tapasztalatokat gyűjtött magáról. Hogyan látják ezt mások a csoportban.</p> <p>Hozott és a szerzett, illetve szerezhető értékek számbavétele:</p> <p>Hogyan lehet törekedni önmagunk kritikus</p>	<p><i>Hit-és erkölcsstan</i></p> <p><i>Technika, életvitel...</i></p>

	<p>szemléletére?</p> <p>Hogyan lehet tudatosan kezelni a tulajdonságainkat?</p> <p>Kritikai gondolkodás:</p> <p>Házi feladat lehet a SWOT - analízis: amelyben fel kell tüntetni az erősségeket, a gyengeségeket, a meghagyható tulajdonságokat és azokat, amelyeken változtatni kell.</p> <p>Kommunikáció:</p> <p>Beszélgetés arról, mit jelent az Úrnak átadni életünket.</p>	
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>önkritika, hozott és szerezhető értékek, önmegvalósítás</i></p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Nem jó az embernek egyedül</p>	<p>Órakeret 2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az 1-6. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Ismerje meg az együttélés, a közösségi lét alapszabályait. Tanulja meg, hogy empátikus legyen embertársai iránt.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>„<i>De bizony, közéjük tartozol te is, hiszen beszéded is elárul.</i> (Mt.26,73)</p> <p>Mi kell ahhoz, hogy befogadjanak egy közösségbe?</p> <p>Barátság, szerelem és szexualitás.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p>Kommunikáció</p> <p>Kritikai gondolkodás</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás, kommunikáció:</i></p> <p>Irányított beszélgetés a közösségekről.</p> <p>Az együttélés legfontosabb szabályai</p> <p>A felelőtlen kapcsolatok következményei.</p> <p>Kritikai gondolkodás: Szavahihetőség, megbízhatóság, türelem, tisztelet mások iránt, önkritika, kulturált viselkedés, humorérzék, műveltség, érdeklődés, barátságosság, nyitottság, empátikus készség, stb. – értelmezések, összevetések</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Bemutató film-részletekkel, vagy irodalmi szemelvényekkel.</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p>Gyűjtőmunka: szerelem és emberi kapcsolatok a művészetekben.</p>	<p><i>Hit-és erkölcsstan</i></p> <p><i>Vizuális kultúra</i></p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom</i></p> <p><i>Biológia és egészségstan</i></p>

Fogalmak, adatok	<i>szavahihetőség, megbízhatóság, türelem, tisztelet mások iránt, önkritika, kulturált viselkedés, humorérzék, műveltség, érdeklődés, barátságosság, nyitottság, empátikus készség, szerelem és szexualitás</i>
-------------------------	---

Tematikai egység	A közösségek	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az 1-6. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók tudatosan törekedjenek a konfliktusok csökkentésére, tudatosan törekedjenek embertársaik elfogadására, segítésére. Értsék, hogy a hitre vezetésben fontos szerepet tölt be az iskola és a gyülekezet, Isten az ő népét gyülekezetbe hívja, testvéri közösségben kívánja nevelni.	
Témák	Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>„Ami Istentől született, legyőzi a világot,...ez a mi hitünk.” (1Jn.5,4)</i></p> <p><i>„Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük” (Mt 18, 20)</i></p> <p style="background-color: #ffff00;">Az osztályközösség</p> <p><i>„Isten megítéli a világot.” (Zsolt 9, 9)</i></p> <p style="background-color: #ffff00;">Egyház és társadalom</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p><i>Kommunikáció</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás</i></p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás, kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Az osztályközösség osztály általi értékelése, a pozitívumok kiemelése, a negatívumok megszüntetésére történő javaslatok végiggondolása, és elfogadtatása</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Kiscsoportos felkészülés az osztály jellemzésére.</p>	<p><i>Hit-és erkölcsstan</i></p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom</i></p> <p><i>Informatika</i></p>

<p>Széles út – keskeny út</p> <p>Gyülekezet</p> <p>Fiatalok a gyülekezetben</p>	<p>Konfliktusok és barátságok az osztályban</p> <p>Az _____ osztály kapcsolatrendszerének feltérképezése, és tapintatos elemzése</p> <p><i>Ismeretszerzés:</i></p> <p>Szociometriai mérés</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Beszélgetés Pál térítő útjáról – Pál útjának lerajzolása</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Beszélgetés lelkipásztorunkkal</p>	
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>osztályközösség, konfliktus, barátság, szociometriai mérés, Pál, hitre vezetés</i></p>	

Tematikai egység	Közösségben az ember – Példaképek - Ünnepek	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az 1-6. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Álljon a tanulók előtt a hiteles Krisztus-követés személyes példaadása. Váljanak fogékonyra a kultúra időtálló értékeinek közvetítésére, a teremtett világ szépségeinek megőrzésére. Tiszteljék, szeressék hazájukat.	
Témák	Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>„Tiszteld atyádat és anyádat... hogyan hosszú életű légy a földön.”(2Móz.20,12)</i></p> <p><i>„Ti gyermekek szót fogadjatok a ti szüleiteknek az Úrban, mert ez az igaz.”(Ef.6,1-2)</i></p> <p>Házasság és család, a felbomló család</p> <p>Feladatok és konfliktusok a családban.</p> <p>Keresztyén életvitel.</p> <p>Ünnepeink: állami és egyházi ünnepeink.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p><i>Kommunikáció</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás</i></p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>A család közösségi magatartásra nevelő ereje</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Beszélgetés a családról.</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Ápolt, divatos megjelenés.</p> <p>Az öltözködés és divat.</p> <p>A telefonálás illemtana.</p> <p>Viselkedés moziban, színházban, hangversenyen.</p> <p>Viselkedés utazáskor, nyaraláskor.</p> <p>A vendéglátás illemtana, étkezési kultúra.</p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p>	<p><i>Hit-és erkölcsstan</i></p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom</i></p> <p><i>Technika, életvitel...</i></p> <p><i>Vizuális kultúra</i></p>

<p>Nemzeti öntudat – önismeret, felelősség</p>	<p>Esztétikus, célszerűen berendezett otthon.</p>	
<p>Felkészülés az október 23-ai megemlékezésre.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Tanulók által tartott beszámolók az öltözködés történetéről.</p>	
	<p>Beszélgetés az együttélés legfontosabb szabályairól és a viselkedési szabályokról.</p>	
	<p>Beszélgetés a vendéglátásról, a kulturált magatartás szabályairól fiúk és lányok között.</p>	
	<p>Beszélgetés az otthon berendezéséről.</p>	
	<p>Lakberendező vagyok...</p>	
	<p>Beszélgetés az ünnepeink eredetéről, tudatosodjon, hogy a közös ünneplés közelebb hozza az egymást szeretőket.</p>	
	<p>Viselkedés ünnepi alkalmakkor.</p>	
	<p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Önismeret és felelősség összehasonlítása</p>	
	<p><i>Ismeretszerzés:</i></p> <p>Gyűjtőmunka: költők, írók hazaszeretete műveikben</p>	
	<p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Tablókészítés: nemzeti jelképeinkről</p>	

	<p><i>Ismeretszerzés:</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Iskolai ünnepélyre való készülés</p>	
Fogalmak, adatok	<p><i>házasság, felbomló család, konfliktus, keresztyén életvitel, esztétikus, ház-haza, hon – otthon, szülőföld, nép, hontalan, emigráns</i></p> <p>1956. okt. 23.</p>	

Tematikai egység	Az egészséges és környezettudatos élet	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az 1-6. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vezessük a tanulókat a teremtett világ megőrzésének fontosságára. Neveljük gyermekeinket a testi-lelki-szellemi harmóniában történő életvitelre, a valódi értékek felismerésére, tiszteletére	
Témák	Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>„Mindent szabad nekem, de nem minden használ. Mindent szabad nekem, de ne váljak semminek a rabjává” (1Kor.6,12)</i></p> <p>A sport az egészséges élet</p> <p>Felkészülés a kirándulásra</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p><i>Kommunikáció</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás</i></p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p>A sportjátékokról.</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Irányított beszélgetés a tömegsportról és a versenysportról, azok egészségügyi hatásairól.</p>	<p><i>Hít-és erkölcsstan</i></p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom</i></p> <p><i>Technika, életvitel...</i></p> <p><i>Vizuális kultúra</i></p> <p><i>Természetismeret</i></p> <p><i>Biológia és egészségtan</i></p>

<p>A lelki egészség megbomlása.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p>A kirándulás egészségügyi és környezetvédelmi szabályai.</p> <p>Szabadtéri játékok.</p> <p>Tanulmányi és osztálykirándulás</p>	<p>Testnevelés és sport</p> <p>Média</p>
<p>A fiatalkori bűnözés és egyéb devianciák.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Játékok tanulása</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p>	
<p>Az iskolai erőszak</p>	<p>Beszélgetés a lelki egészség zavarairól.</p>	
<p>Elsősegély-nyújtási alapismeretek</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p>A kábítószer, mint a mentálhigiénés zavar tünete. A lelki kábítószeresek: a szekták.</p> <p>Az egyik magyar népbetegség: az alkoholizmus.</p> <p><i>Kritikai gondolkodás: széles út – keskeny út</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Film, vagy előadás (fórum) a helyi Bethánia lakóival kábítószeres fiatalok életéről, alkoholistákról, dohányzásról.</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p>Gyűjtőmunka: káros szenvedélyek veszélyeire felhívó képek, cikkek, prospektusok (plakátkészítés)</p>	

	<i>Kommunikáció:</i> Esetmegbeszélés iskolai erőszakról
Fogalmak, adatok	<i>iskolai erőszak, kábítószer, lelki kábítószer</i>

Tematikai egység	A hasznos élet	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az 1-6. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Alapozzuk meg a szakmai, a munka világához kötődő ismereteiket, a magas szintű önművelés igényét. Állítsunk a tanulók elé személyes és társadalmi szintű mintákat a kötelességtudatról és az áldozatvállalásról.	
Témák	Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>„A tudománynak drága voltára taníts meg Istenem!” (Zsolt.119,66)</i></p> <p>A mai magyar társadalom</p> <p>A munka szerepe az ember életében.</p> <p>Pályaválasztás</p> <p>Az iskolaválasztás gondja: „Isten mire hívott el, hol a helyem?”</p> <p>A szabadidő hasznos eltöltése.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p><i>Kommunikáció</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás</i></p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p>Szellemi és fizikai munka, a hit, az értelem, az érzelem, a fizikum szerepe a munkában.</p> <p>A pénz szerepe.</p> <p>A munka, mint az elégedettség forrása</p> <p>Munka nélkül</p> <p><i>Kritikai gondolkodás: Hol a helyem?</i></p>	<p><i>Hit-és erkölcsstan</i></p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom</i></p> <p><i>Technika, életvitel...</i></p> <p><i>Vizuális kultúra</i></p> <p><i>Történelem, társadalmi...</i></p>

	<p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Irányított beszélgetés a munka szerepéről, a különböző típusú munkavégzésekről, a munkamorálról, a pénzről.</p> <p>Az olvasás és egyéb információszerzés.</p> <p>Csoportmunkaként tervek készítése a szabadidőről.</p> <p>Beszélgetés az önálló ismeretszerzés lehetőségeiről, örömeiről.</p> <p>Önállóság a tanulásban, értelmes tanulás</p>	
Fogalmak, adatok	<i>fizikai, szellemi munka, munkanélküliség</i>	

Tematikai egység	Magatartás és szorgalom, a tanulmányi helyzet értékelése	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A reális ön- és társak értékeléséről korábban tanultak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tanulják meg a reális önértékelés és a társak értékelését. Értsék a pozitív értékelés nevelő erejét. A hibák, hiányosságok őszinte feltárása közelebb visz a megoldáshoz, az önneveléshez.	
Témák	Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Tanulmányi munka, magatartás és a szorgalom értékelése</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p><i>Kommunikáció</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás</i></p> <p>Magatartás és szorgalom értékelése – önértékelés, a társak értékelése</p> <p>Tanulmányi munka áttekintése negyedévente – önértékelés</p> <p>Hogyan lehetne jobb? - tervekészítés, vállalások</p> <p>Hiányzások igazolása hetente.</p> <p>A félév és a tanév értékelése</p>	<p><i>Valamennyi tantárgy</i></p>
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>önismeret, értékelés, önértékelés, társak értékelése</i></p>	

Évfolyam: 8.

Évi össz - óraszám: 34+2=36 óra

Tematikus, összesített óraterv:

sorszám	témakör	óraszám
1.	Létezem	2
2.	Nem jó az embernek egyedül	2
3.	A közösségek	2
4.	Közösségben az ember – Példaképek - Ünnepek	6
5.	Az egészséges, környezettudatos élet	8
6.	A hasznos élet	6
7.	Magatartás és a szorgalom, a tanulmányi helyzet értékelése	8

A nyolcadik évfolyamon az egyik legfontosabb osztályfőnöki teendő a tanulók továbbtanulásának, pályorientációjának segítése.

Tematikai egység	Létezem	Órakeret 2 óra
------------------	---------	-------------------

<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az 1-7. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Tudatosodjon a tanulóban, hogy Isten ebben az országban, ebben a népben jelölte ki helyüket, ezért kötelességük talentumaikkal jól sáfárkodni. Értsék meg, hogy fontos a reális, sokoldalú önismeret, az alapos szakma- és pályaismeret az egészségügyi szempontokat is figyelembe véve.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>„és betöltöm őt Istennek lelkével, bölcsességgel, értelemmel és tudománnyal minden mesterséghez. Hogy tudjon kigondolni mindent... és mindenféle munkát végezni.” (2 Móz 31,3-5)</p> <p>Jövőnkre készülünk</p> <p>A pályaválasztás előkészítése- Isten mire hívott el, hol a helyem?</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i> <i>Kommunikáció</i> <i>Kritikai gondolkodás</i></p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p>A képességeim mire tesznek alkalmassá? Milyennek ismerem magam ebből a szempontból?</p> <p>Fizikai munka- szellemi munka, férfias munka- nőies munka.</p> <p>Pályaorientáció. Melyik szakmához milyen elvárások köthetők?</p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Vágyaim és a lehetőségeim viszonya.</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Csoportos játékos foglalkozás az egyes szakmákhoz szükséges személyiségjegyek összegyűjtésére.</p> <p>Társismereti gyakorlat arra vonatkozóan, hogy a tanulók egymást milyen pályára tartják</p>	<p><i>Hit-és erkölcsstan</i></p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom</i></p> <p><i>Technika, életvitel...</i></p>

	alkalmasnak. <i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> Érdeklődési teszt kitöltése	
Fogalmak, adatok	<i>pályaválasztás, képesség, vágy, énkép, fizikai munka- szellemi munka, férfias munka- nőies munka</i>	

Tematikai egység	Nem jó az embernek egyedül	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az 1-7. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Törekedjenek az énkép és az én-ideál különbség csökkentésére. Értsék meg, hogy a csoportosítás gyakran erősebb az egyéninél. Fontos tudniuk, hogy az egyén-egyéniségének kibontakoztatásához közösségre van szükség, egyén és közösség a cél elérésében segítik egymást. A legerősebb erő Jézus Krisztussal való közösség.	
Témák	Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>„Mély titok az ember, örvénylő titok a szíve.” (Zsolt 64)</p> <p>Önismeret- emberismeret</p> <p>„... a hit, a remény, a szeretet, e három; ezek közül pedig a legnagyobb a szeretet.” (1 Kor 13,13)</p> <p>Érték- értékrend</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p><i>Kommunikáció</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás</i></p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p><i>Milyen elvárásaim vannak a barátaimmal kapcsolatban? Én hogyan felelhetnék meg az ő elvárásainak? Milyen kapcsolatokra vágyom? Mit várok egy kapcsolattól és mit szeretnék adni egy kapcsolatban? Mi a magány és mi az elidegenedés?</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás: Mi a feltétel nélküli szeretet? – érvek gyűjtése</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Irányított beszélgetés a társas kapcsolatok ápolásának</p>	<p><i>Hit és erkölcstan</i></p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom</i></p>

	szükségességéről. <i>Ismeretszerzés, tanulás</i> Önismereti teszt kitöltése, majd megbeszélése.	
Fogalmak, adatok	<i>hit, remény, szeretet, magány, elidegenedés, a feltétel nélküli szeretet</i>	

Tematikai egység	A közösségek	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az 1-7. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismerje fel a demokrácia gyakorlásához szükséges saját, csoport- és közösségi érdekeket, hogy a társadalom alapja a család. Fejlődjön az alkalmazkodóképességük, toleranciájuk más emberek iránt. Tudatosodjon bennük, hogy nemzeti (nemzetiségi, vallási) hovatartozásuk érték.	
Témák	Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>„Az igazságosság felmagasztalja a népet, a bűn pedig gyalázatokra van a nemzeteknek.” (Péld 14,34)</p> <p>A mai magyar társadalom Széles út- keskeny út</p> <p>„Ti apák... ne ingereljétek gyermekeiteket, hanem neveljétek az Úr tanítása szerint fegyelemmel és intéssel” (Ef 6,4)</p> <p>A szülők, a család</p> <p>A keresztyén családmódel</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i> <i>Kommunikáció</i> <i>Kritikai gondolkodás</i></p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i> Mi a család szerepe az emberiség szempontjából? Gyülekezet - az egyház a gyülekezetben él és munkálkodik, városi polgárság, megyei lakosság, magyarság, európaiság, emberiség. A közösségekhez tartozás milyen kötelezettségekkel és jogokkal jár? Mi a szerepük a kisebb közösségeknek a nagyobb közösségekben? <i>Kommunikáció:</i> A tanulók rövid beszámolóit ezekről a közösségekről.</p>	<p><i>Hit-és erkölcsstan</i> <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i> <i>Technika, életvitel...</i> <i>Informatika</i></p>

<p>A nagyobb közösségek: iskolai közösség, Gyülekezet MKT</p> <p>„... én az Istentől származtam és jöttem... Ő küldött engem.” (Jn 8, 42)</p> <p>A helyi cigány, szlovák, német nemzetiség MKT</p>	<p>Csoportos beszélgetés a jogokról és kötelességekről.</p> <p>Szemelvények gyűjtése és rövid ismertetése a témával kapcsolatban.</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p>Szolgálatokra készülés, gyülekezeti látogatás.</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p>A helyi cigány és horvát nemzetiség</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Találkozás a nemzetiségi – CKÖ - vezetőjével</p>	
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>keresztyén családmódel, nemzetiség, gyülekezet, szolgálat</i></p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Közösségben az ember – Példaképek - Ünnepek</p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az 1-7. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Törekedjen az együttélési szabályok elsajátítására, felelős helytállásra, a vitakészség fejlesztésére. Növekedjen önálló döntési kompetenciája, kritikus és önálló gondolkodása.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p>	<p><i>Hít-és erkölcsstan</i></p>

<p>„Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem őrizd meg őket a gonosztól (Jn 17,15)</p> <p>A hívő ember és a világ</p> <p>Az együttélés legfontosabb szabályai. Szálka- gerenda (Mt 7,4) MKT</p> <p>Jövőnkre készülünk Az élethosszig tartó tanulás</p> <p>Hivatás - szolgálat</p> <p>Ünnepeink</p> <p>Felkészülés a ballagásra</p>	<p>Kommunikáció</p> <p>Kritikai gondolkodás</p> <p>Ismeretszerzés, tanulás:</p> <p>Viselkedési formák idegenek között. Hogyan viselkedjünk új közösségben?</p> <p>A hivatalos helyeken való megjelenés és viselkedés illemtana</p> <p>Kommunikáció:</p> <p>Tréning az illemtani ismeretek megszerzésére és gyakorlására</p> <p>Csoportos gyakorlatok az egyes szituációk bemutatására.</p> <p>Ismeretszerzés, tanulás:</p> <p>Vágyak és tervek a leendő iskolájukról, ahol szeretnének továbbtanulni. A társalgás szabályai nagyobb társaságban. A felnőttek és a fiatalok közötti kommunikáció szabályai.</p> <p>A munkahelyek illemtana.</p> <p>Irányított beszélgetés, amelynek során áttekintik a középiskolai továbbtanulási kínálatokat.</p> <p>Kritikai gondolkodás:</p> <p>A vágy és a valóság összevetése</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</p> <p>Technika, életvitel...</p> <p>Informatika</p> <p>Magyar nyelv és irodalom</p>
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p>együttélés, vágyak, tervek a jövővel kapcsolatban, munkatársi közösség, munkabizonytalanság, élethosszig tartó tanulás, munka, dolog, alkotás, teremtés, hivatás, szolgálat</p>	

Tematikai egység	Az egészséges és környezettudatos élet	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az 1-7. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Erkölcsei ítélőképességüket alakítsák Krisztus útmutatásai szerint. Tudatosuljon bennük a szabadság és felelősség egyensúlyának fenntartása.	
Témák	Tevékenységformák; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Jézus az ő tanítványait barátainak nevezi: „Ti barátaim vagytok, ha azt teszitek, amit én parancsolok nektek.” (Jn 15,14)</p> <p>Barátság, szerelem, szexualitás</p> <p>Egészségnevelés</p> <p>Elsősegély-nyújtási alapismeretek</p> <p>„Az Úrnak félelme az élet kútfeje” (Péld 10,27)</p> <p>A hívő ember és a betegség.</p>	<p>Ismeretszerzés, tanulás</p> <p>Kommunikáció</p> <p>Kritikai gondolkodás</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Szerelem és szeretet, hitbeli, lelki kapcsolat</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Versolvasás: Énekek éneke, Petőfi: Szeretlek kedvesem!</p> <p>Illyés Gyula: Nélküled, Váci Mihály: Két szárny.</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>Közvetlen környezetünk tisztán tartása, a fertőzések megelőzése. A környezetvédelem ránk eső részének megtétele.</p> <p>Gyűjtőmunka: A közvetlen környezetünk ártalmainak</p>	<p>Hít-és erkölcsstan</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</p> <p>Technika, életvitel...</p> <p>Informatika</p> <p>Magyar nyelv és irodalom</p> <p>Biológia és egészségtan</p>

<p>Lelki egészségvédelem: A szenvedélybetegségekről...</p>	<p>feltérképezése.</p> <p>Környezetvédelem napja iskolánkban.</p>	
<p>A fiatalkori bűnözés</p>	<p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Beszélgetés az ember és állat együttélésekor felmerülő egészségügyi gondokról.</p>	
<p>Közvetlen környezetünk</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p><i>Életmód, személyes higiénés ismeretek, egészséges táplálkozás, rendszeres testmozgás.</i></p> <p>Az egészséges személyiségfejlődés.</p> <p>Tájékoztató az ismertebb betegségekről és a prevencióról.</p> <p>A testápolás és a szépségápolás</p>	
<p>Az állattartás egészségügyi problémái.</p>	<p>Egészségvédelem napja iskolánkban.</p> <p>Védőnői előadás és beszélgetés.</p> <p>Ha lehetséges, szakképzett kozmetikus bemutatója.</p> <p>Tanulók által tartott óra.</p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>A játékszenvedélyről...</p> <p>A személyiségzavarok.</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Az osztályfőnök által, vagy meghívott szakemberek - védőnő, rendőr, mentálhigiénés szakember, mentőszolgálat -</p>	

	<p>által vezetett konzultációk.</p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <p>Érvek gyűjtése egészséges életmódról, a káros szenvedélyek, a fiatalkori bűnözés elkerülésére</p>	
Fogalmak, adatok	<p><i>emberbarát, igazi barát, baráti kör, szerelem és szeretet, hitbeli, lelki kapcsolat, prevenció, személyes higiéné, fertőzés, szenvedélybetegség, fiatalkori bűnözés</i></p>	

Tematikai egység	A hasznos élet	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az 1-7. évfolyamon tanultak a téma kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Célja legyen továbbra is a testi, lelki, szellemi harmóniában történő életvitel. Legyen tisztában az életkorának megfelelő hivatalos ügyek intézésének gyakorlatával.	
Témák	Tevékenységszabványok; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>„Hat napon át munkálkodjál és végezd minden dolgodat...” (2 Móz 20)</p> <p>Törekvés a harmonikus életre</p> <p>Sokoldalú ismeretszerzés, tanulás, tudás, művelődés.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p><i>Kommunikáció</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás</i></p> <p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <p>A harmonikus élet összetevői.</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Beszélgetés a harmóniáról, a tanulás módszereiről, az emberi törekvésekről, a munka</p>	<p><i>Hit-és erkölcsstan</i></p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i></p> <p><i>Technika, életvitel...</i></p> <p><i>Informatika</i></p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom</i></p>

<p>A választott életpálya és az élet kényszerei.</p>	<p>szerepéről.</p>	<p><i>Vizuális kultúra</i></p>
<p>Új korszak kezdődik életünkben</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> A munka, mint az elégedettség forrása.</p>	
<p>Az erkölcs és a jog szerepe a társadalomban.</p>	<p>A művészetek és az emberi kultúra egyéb elemei. A <i>művészek, tudósok alkotásaikban megnyilvánuló Isten-élménye.</i></p>	
<p>Az állampolgárság, közéletiség. MKT</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> Tanulói felkészülés után híres emberek életpályájáról bemutatók osztálykeretben, ill. érdeklődési csoportok szerint.</p>	
<p>Az ügyintézés a különböző hivatalokban.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> Gyűjtőmunka: A <i>művészek, tudósok alkotásaikban megnyilvánuló Isten-élménye</i></p>	
<p>A siker, mint az erőfeszítések eredménye.</p>	<p><i>Kommunikáció:</i> Tréning a közéletiség gyakorlására. Gyakorlat a különböző hivatalok meglátogatásával.</p>	
	<p>Tervek, vágyak, realitás. Beszélgetés a sikerről és a kudarcok feldolgozásáról.</p>	
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>harmonikus élet, elégedettség, siker, kudarc, hivatali ügyintézés, politika, politizálás, jog, kötelesség</i></p>	

Tematikai egység	Magatartás és szorgalom, a tanulmányi helyzet értékelése	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A reális ön- és társak értékeléséről korábban tanultak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tanulják meg a reális önértékelés és a társak értékelését. Értsék a pozitív értékelés nevelő erejét. A hibák, hiányosságok őszinte feltárása közelebb visz a megoldáshoz, az önneveléshez.	
Témák	Tevékenységgformák; Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tanulmányi munka, magatartás és a szorgalom értékelése.	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás</i></p> <p><i>Kommunikáció</i></p> <p><i>Kritikai gondolkodás</i></p> <p>Magatartás és szorgalom értékelése – önértékelés, a társak értékelése</p> <p>Tanulmányi munka áttekintése negyedévente – önértékelés</p> <p>Hogyan lehetne jobb? - tervekészítés, vállalások</p> <p>Hiányzások igazolása hetente.</p> <p>A félév és a tanév értékelése</p>	<i>Valamennyi tantárgy</i>
Fogalmak, adatok	<i>önismeret, értékelés, önértékelés, társak értékelése</i>	

Módszertani javaslatok

Iskolánkban nem működik osztályfőnöki munkaközösség. Az osztályfőnök felelős munkáját nagyon hatékonyan segítheti a felsős **munkaközösség**. Az iskolában működő osztályfőnökök jobban egymásra utaltak, mint a szaktanárok. **Ötletekben, források felkutatásában és módszerekben** is nagyon gyümölcsöző lehet közös munkájuk. Az osztályfőnöknek soha nem szabad felednie, hogy osztályának

ő a **felelős gazdája**, és munkájában fontos szerepe van az osztályfőnöki órákra való készülésnek, azok igényes megtartásának, de munkája hatékonyságát alapvetően az határozza meg, hogy tanítványaival **mennyi időt** tud együtt tölteni. Természetes, hogy minél több szaktárgyi órát is tartson osztályában. A rábízottakat csak így képes sokoldalúan megismerni, csak így alakulhatnak ki egész életre szóló kapcsolatok.

A tanórán kívüli programokról: A tanuló legjobban **játék közben, kiránduláson** ismerhető meg. Az itt erősödő tanár-diák kapcsolat sokkal őszintébb, bizalmasabb lehet, mint a tanítás közbeni.

Az osztályfőnök az első év alatt **személyesen is beszélgessen el** minden diákjával, s ha valakivel bármilyen gond van (családi, egészségügyi, tanulási, fegyelmi, stb.) mindig szánjon időt a személyes beszélgetésre. A **családlátogatásokat** szükség szerint kell tenni, de az 5. évfolyamon ajánlott, hogy megismerje azt a családi miliót, ahonnan érkezett tanítványa. A tanár – diák és a szülői kapcsolat is erősödik ezáltal.

Az osztályfőnöki órák módszertanához.

a/ Előkészület

Az **anyag kiválasztásánál** legyen alapelvünk, hogy **„inkább kevesebbet, de alaposabban”**. Legyen időnk az összegzésre is.

Az óra **célját** tudjuk **egyértelműen**, tömören megfogalmazni. Ez lesz a fogódzópont ahhoz, hogy ide mindig visszavezessük az elkanyarodó beszélgetést.

b/ Az óra sajátos jellege

Az osztályfőnök **sohasem „kész árut”** ad el. De ez paradox módon nem azt jelenti, hogy erre az órára kevesebbet kell készülni, hanem épp azt, hogy többet. Az osztályfőnök tehát órájára **a leg gondosabban készül**, de az órát úgy kell vezetnie, hogy a tanulók éljék át a közös alkotás örömét. Kérdéseiket, véleményüket 100%-osan komolyan kell venni. Ez az **odafigyelés** természetesen csak akkor lehetséges, ha az adott témában az osztályfőnök előzőleg olyannyira elmélyedt, hogy a kérdések, vélemények nem zökkenthetik ki.

Törekedjünk arra, hogy minden órán legyen egy-két **frappáns történet**. A történetben élet, **mozgalmasság** van, ami a gyermek figyelmét ébren tartja. A hozott történeteket mindig kapcsolódjanak bibliai témához.

c/ Az óravezetésről

Ismételjük át az elmúlt óra anyagát!

Az **új anyag bevezetése** legyen mindig **friss**, energikus (egy jó történet, egy kérdésselvetés, stb.) A fáradt kezdés az egész órára rányomja bélyegét.

A történet elemzésénél, feldolgozásánál színesíthetjük, gazdagíthatjuk az órát olyan **csoportmunkával**, hogy egy-egy csoport más-más szereplő szempontjából dolgozza fel a történetet.

Az osztályfőnök **előre tervezzék meg a maga szerepét**, a **véleménynyilvánítások** mértékét. Morálisan félrevezető és **romboló**, ha fix etikai elveket szavazási procedúrájának vetünk alá.

Az osztályfőnök *órávezetői szerepében* nélkülözhetetlen a következő három attitűd:

- ő is épp úgy az **igazság keresője**, mint bármely tanítványa,
- **többlettapasztalatát** nem rejtheti véka alá, az egyenlősdi eljátszása a diákok felé megalázó is,
- a **tekintély** erkölcsi érték, a növelés (nevelés) nélkülözhetetlen feltétele (v.ö. a latin "auctoritas" szó erre utal).

Legyen minden órának hozama! Ez nem pusztán annyi, hogy „De jót beszélgettünk!”.

Ne felejtjük el az óra végén **előkészíteni** a következő órát!

Tevékenységhalmaz

A tantárgy sajátos jellegéből következik, hogy egy-egy témakörhöz általában többféle adekvát tanulási tevékenység sorolható. A többi tantárgyhoz képest ez a tárgy mindenféleképpen sajátos. Tárgya, az ember, végül is titok, de sok minden megfejtető belőle.

E tárgy tevékenységei gyakran inkább élményekre, mint ismeretekre épülnek. Egy élménybeszámoló ugyanannyira adekvát tevékenység lehet, mint egy tényfeltárás vagy logikai levezetés, s a szerepjáték ugyanannyira megfelelő tevékenység lehet, mint egy szociológiai vagy lélektani kísérlet.

Pl.: a) mesehallgatás, filmnézés, olvasás; b) magyarázathallgatás és jegyzetelés; c) beszélgetés (szabad asszociációk, vélemények felszínre hozása és ütköztetése; d) szövegek megbeszélése és elemzése; e) játék, szerepjáték, szociodráma; f) könyvtári kutatás, referálás, bibliográfia készítés; g) vizuális megjelenítés; h) elmélkedés; i) napló (munka-, olvasmány-, esemény- belső történet napló) vezetés; j) sajtófigyelés; k) írásművek készítése (jegyzet, ismertetés, összegezés, tanulmány, esszé); l) tanulói előadás; m) kiállítások rendezése; n) akadályozottak, segítségre szorulóknak, szenvedők meglátogatása és megsegítése; o) önmaguk, események, helyzetek megfigyelése és elemzése.

Felhasznált irodalom:

- ◆ „Neveljétek őket az Úr tanítása szerint” Osztályfőnöki kézikönyv református iskolák számára, Református Pedagógiai Intézet 1999.
- ◆ Paуз - Westermann Tantervcsalád, Helyi Tanterv, Osztályfőnöki 5-8. évfolyam. Paуз - Westermann Kiadó PK 10821
- ◆ Dr. Kürönya Pálné: Osztályfőnöki kézikönyv 5-8. osztály Apáczai Kiadó 2003.

Technika és tervezés

5-7. évfolyam

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotó munka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával. A tantervben kiemelt szerepet kap a tanulni tudás, az alkalmazás, a problémamegoldáson alapuló alkotás. Ezt szolgálják a kínált tevékenységek, a nevelés, a kompetenciafejlesztés és a műveltségterület leírt rendszere, az egyes elemek arányos megjelenítése.

A technika és tervezés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A kommunikációs kompetenciák: A tantárgy tanulása során a tanuló elképzeléseit, terveit megoszthatja társaival, véleményét ütközteti, a különbségek tisztázásával konszenzusra jut. A tanórákon a csoportban végzett feladatmegoldás során a tanulónak együttműködési készségeit fejlesztve lehetősége nyílik építő jellegű párbeszédre. Kiemelt jelentőségű a szaknyelv használata, a szakkifejezések helyes és szakszerű alkalmazása. Ezzel párhuzamosan – a tananyag jellegéből adódóan – a tanuló vizuális kommunikációs kompetenciái is fejlődnek. Megtanul rajz, ábra, műszaki leírás alapján építeni, tárgyakat kivitelezni, terveit rajzban bemutatni, szóban fogalmazni, előadni. A tantárgy technikatörténeti ismeretei hozzájárulnak a régi korok – esetleg tájegységenként eltérő – elnevezéseinek megismeréséhez és elsajátításához, amin keresztül bemutatható a gyakorlati tevékenységhez kapcsolódó nyelvhasználat gazdagsága, árnyaltsága és a tájnyelvi értékek.

A digitális kompetenciák: A tantárgy olyan értékrendet közvetít, melynek szerves része a környezet folyamatos észlelése, az információhoz jutás, az információk értékelése, beépülése a hétköznapi életbe. A tanuló elsajátítja az alapvető technikákat ahhoz, hogy az információ hitelességét és megbízhatóságát értékelni tudja. A technika és tervezés a különböző tevékenységek, munkafolyamatok, technológiák algoritmizálásával támogatja a digitális tervezői kompetenciákat, hozzájárul a rendszerszintű gondolkodáshoz. A tantárgy tanítása során kiemelt fontosságú a vizuális szemléltetés, és speciális lehetőségeket nyújt a különféle digitális tervezőprogramok felhasználása számára.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A technika és tervezés a természettudományos tantárgyak – környezetismeret, természettudomány 5–6. évfolyam – előkészítésében, valamint azok bevezetését követően a tanult ismeretek szintetizálásában és gyakorlati alkalmazásában tölt be fontos szerepet. A célok eléréséhez széles körű, differenciált tevékenységrendszer alkalmaz, mellyel megalapozza a tanulók természettudományos és műszaki műveltségét, segíti a mindennapi életben

felmerülő problémák megoldását. A tanuló az anyaghasználat, az eszközök, a technológiák fejlődésének követésével, a változások hatásainak elemzésével értékeli környezete állapotát, életvitelét.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tantárgy változatos tevékenységeken keresztül ad lehetőséget a praktikus feladatmegoldó képesség fejlesztésére, valamint a kedvelt, sikerélményt nyújtó tevékenységi területek azonosítására, ezzel segítve a tanuló pályaválasztási döntését is. A tanuló a másokkal közösen végzett csoportos gyakorlati alkotótevékenységek révén szerez tapasztalatot a csoporttagokkal tervezett együttműködés kialakításának lehetőségeiről és a csoporton belüli vezetői, illetve végrehajtói szerepekről.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanulóban az iskolai tevékenysége során erősödik a cselekvő tudatosság, amely hozzájárul a munkára vonatkozó igényességhez, az életvitel aktív alakításához, fejlesztéséhez. A kreatív alkotás készségei tekintetében fejlesztési lehetőséget biztosít a különböző tárgyak és működőképes eszközök tanulói tervezése. Az emberek mindennapi életet átalakító jelentős technikai találmányok történetének és emberi életre gyakorolt hatásának megismerése hozzájárul a kulturális tudatosság fejlesztéséhez.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tantárgyi keretekben végzett tevékenységek elősegítik, hogy a tanulók számára olyan munkavállalói és vállalkozói készségek fejlesztésére nyíljon lehetőség, mint a tervezés, szervezés, irányítás, tapasztalatok értékelése, kockázatfelmérés és kockázatvállalás, az egyéni és csapatmunkában történő munkavégzés, felelősségvállalás. Ezek a készségek alapvető alkalmazkodási lehetőséget biztosítanak a szakmák gyorsan változó világában történő eligazodáshoz. A tevékenységek során szerzett munkatapasztalat hozzájárul a pályaválasztási önismeret, a továbbtanulási és a szakmaválasztási célok kirajzolódásához, valamint az élethosszig tartó tanulás mint szükségszerűség és érték felismerésének megalapozásához.

Cél a tanulók életében felmerülő komplex gyakorlati problémák megoldási készségének kialakítása, a cselekvés általi tanulás és fejlődés támogatása. A tanulók a tanulási folyamat során használható (működő, megehető, felvehető stb.) produktumokat hoznak létre valódi anyagokból, ezekhez az adott életkorban biztonságosan használható szerszámokat, eszközöket alkalmazva.

A tantárgy sajátossága, hogy a tanórai tevékenység gyakorlatközpontú; kiemelkedő jellemzője, hogy a tanulási folyamatban központi szerepet kap az ismereteken túlmutató tudásalkalmazás, ezért az értékelés elsősorban az alkotó folyamatra, a munkavégzési szokásokra, az elkészült produktumra irányul, és jelentős szerepet kap benne az elért sikerek, eredmények kiemelése, a pozitív megerősítés.

A tantárgy tanulása és tanítása során célszerű alkalmazni azokat a közismereti tárgyak tanulása során elsajátított ismereteket, amelyek segíthetnek a mindennapi életben felmerülő problémák

megoldásában. Olyan cselekvőképesség kialakítása a cél, amelynek mozgatója a felelősségérzet és az elköteleződés, alapja pedig a megfelelő autonómia és nyitottság, megoldási komplexitás.

A tantárgy struktúrájában rugalmas, elsősorban cselekvésre épít és tanulócentrikus. A megszerzhető tudás alkalmazható, s ezzel lehetővé teszi a mindennapi életben használható és hasznos készségek kialakítását és a munka világában való alkalmazását.

A technika és tervezés tantárgy tanterve négy modult kínál, melyekből az iskola kiválaszthatja és a helyi tantervébe illesztheti a sajátosságaihoz illő, a tanulók érdeklődésének leginkább megfelelő tantervi tartalmakat tartalmazó modul tantárgyat.

MODUL „A”: Épített környezet – tárgyalás technológiái

A technika és tervezés tantárgy A: **Épített környezet – tárgyalás technológiái** modul középpontjában az embert körülvevő mesterséges környezet, az épített tér áll. Ezt a modult azok az iskolák is eredményesen alkalmazhatják, ahol nem áll rendelkezésre technika szaktanterem, mert egyszerű szerszámokkal, a legváltozatosabb anyagokból teljesíthetőek a kerettantervben meghatározott modellezési és makettépítési feladatok.

A modul tanulásának-tanításának célja, hogy az embert körülvevő szűkebb lakókörnyezet – település, lakás, lakóépület – kialakításával, használatával kapcsolatos alapvető ismeretek közvetítésén keresztül kialakítsa a tanulóban az egészségtudatos életvitel-vezetés igényét.

Az ismeretek nem önálló tananyagként jelennek meg, hanem az adott feladat elvégzéséhez szükséges információként, vagyis az ismeretszerzés és -alkalmazás szinte egy időben történik, ami elősegíti annak rögzülését. A legtöbb feladat csoportmunkában végezhető el, így a tanulók a gyakorlatban tapasztalhatják meg a munkamegosztás jelentőségét, az egyénenként, kis csoportokban végzett munka összehadódó értékét, az együttműködés jelentőségét, az értékteremtés, az alkotás örömét, a munka megbecsülését. Ezek együttesen szolgálják a teljes nevelési folyamatot átható, munkára, életpálya-építésre, együttműködésre és kölcsönös tiszteletadásra nevelés megvalósítását, az önismeret, a társas kultúra fejlesztését.

A modul alkalmazása során lehetőség van projekt munkára, a story line módszer alkalmazására, az egyéni ötletek megvalósítására, a kreativitás fejlesztésére. Ez tág teret enged a differenciálásnak, és megteremti a lehetőséget, hogy minden tanuló érdeklődésének és képességeinek megfelelően válasszon magának szerepet, feladatot a csoportban.

A különböző modellezési, makettépítési feladatok során a legváltozatosabb anyagok és technológiák használhatók, az anyagok újrahasznosításától egészen a 3D-s nyomtatás alkalmazásáig. A különböző anyagok tulajdonságainak irányítással, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel történő megismerése után a tanulók a céljaiknak megfelelően választhatnak a rendelkezésre álló anyagokból.

A tanuló a tanórán tevékenységét megtervezi, terveit megosztja. Alkotótevékenységét az előzetes tervek mentén folytatja.

Tevékenysége során célszerűen kiválasztja és rendeltetésszerűen használja a szükséges szerszámokat, eszközöket. Balesetmentesen dolgozik, a munkaterületen rendet tart. Munkavégzéskor szabálykövető, kooperatív magatartás jellemzi, melynek jelentőségét felismeri a munka biztonságának, eredményességének vonatkozásában. Társaival együttműködve, feladatmegosztás szerint tevékenykedik.

Az elkészült produktumot a tervhez viszonyítva értékeli. Értékként tekint alkotására, a létrehozott produktumra.

A tanórai tevékenység fejleszti a technológiai-problémamegoldó gondolkodást. Célja, hogy a tanuló érdeklődjön és szerezzen tapasztalatokat szűkebb és tágabb lakókörnyezetéről és annak változtatásairól. Ismerje fel és alkosson véleményt az emberi tevékenységek építő és romboló hatásairól.

Ugyancsak célként szolgál, hogy a tanuló gyűjtsön információt a régi korok építészetéről, a jelenkor építészeti irányairól, a népi építészet, ezen belül a saját tájegységének jellegzetességéről, a saját településének történetéről. A hagyományok megismerése során legyen nyitott az értékek felfedezésére, értse azok jövőt meghatározó szerepét.

A technológiai fejlődés vívmányait gazdaságossági, környezet- és egészségtudatos szempontok szerint elemezze, alkalmazza. Ismerje fel az ember személyes felelősségét a környezet alakításában. Lokális tevékenységében jelenjen meg a globális felelősség érzése.

A modul ismeretanyaga hozzájárul ahhoz, hogy a későbbiekben a tanuló fogyasztói döntéseit, magatartását, életvitelét környezet- és egészségtudatos ismeretei, attitűdjei irányítsák.

Felismeri az egyes munkatevékenységek értékét a társadalom boldogulásában, a hétköznapi biztonságában. A családellátó és megélhetést biztosító foglalkozások elsajátításának lehetőségeiről tájékozott a modul szerinti területen.

5–6. évfolyam

A kétéves nevelési-oktatási szakaszban a tantárgy tanításának középpontjában a település, a települést meghatározó épületek, a közlekedési infrastruktúra, a lakás, lakókörnyezet áll. A tanórai modellezési, makettépítési feladatokon keresztül a tanuló a környezetéről szerzett tapasztalatait rendszerezi, megismeri a települések szerkezetét, a lakóépületek és a természeti környezet közötti kapcsolatot, a településeken található legfontosabb középületeket, közintézményeket. Felismeri a közlekedési hálózatok szerepét, fontosságát a települések kialakulásában, fejlődésében, a település lakóinak életminőségében. Eligazodik egyszerű építészeti vázlatokon, helyszínrajzot értelmez. Lakásterveket, modelleket készít, melyen keresztül megismeri a lakás jellemző helyiségeit, azok funkcióját, egymással való kapcsolatát, az alaprajz és a berendezés közötti kapcsolatot, a legfontosabb karbantartási, állagmegóvási munkákat. Az információgyűjtés, tervezés során lehetőség van különböző digitális eszközök, alkalmazások, például tervezőprogramok használatára.

Irányítással, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel információt szerez a felhasznált anyagok tulajdonságairól. Anyagválasztásnál értékeli a megismert anyagok jellemzőit a felhasználhatóság szempontja szerint.

Tevékenységét irányítással tervezi. Terveit szóban, rajzban megosztja. A terv szerinti lépések megtartásával, külső ellenőrzéssel halad alkotótevékenységében. Érti a forma és funkció összefüggéseit, ajánlat mentén választ szerszámot, eszközt. A szerszámokat és eszközöket tanári útmutatás segítségével használja. A munkavégzési szabályokat betartja. Csoportmunkában tevékenykedik, a szabályokat betartja, betartatja. Felismeri az egyes műveletek baleseti veszélyeit, tisztában van a védőeszközök használatának szükségességével. A csoportban feladata szerint dolgozik, segítséget kér, segítséget ad.

Felismeri az elkészült produktum tervtől való eltéréseinek ok-okozati összefüggéseit. Megérti a munkatevékenység értékteremtő lényegét.

Megadott szempontok szerint környezetét jellemzi. Felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések közötti ok-okozati összefüggéseket. Tevékenységének következményeit mérlegeli.

Konkrét munkatevékenységek, témák vonatkozásában ismeri azok múltbéli és a jelenben tapasztalható megvalósulását. A probléma megoldásához, tanári támogatással, több úton közelít. A problémamegoldás során irányítottan választ stratégiát.

Érti a jóllét fogalmát. Ismeri az ok-okozati összefüggéseket döntései egészségére gyakorolt hatásáról. Ismeri a döntés-előkészítés, döntés folyamatának elemeit. Hibás döntését felismeri. Döntésén segítséggel változtat.

Közvetlen – megtapasztalható – környezetére vonatkoztatva végzi az elemzést és az alkalmazást. Ismeri az egyes technológiai folyamatok végzése során felhasznált anyagok környezeti hatását. Ismeri az emberi tevékenység eredményeként kialakuló globális problémákat és a lokális felelősségre épülő tevékenységi lehetőségeket. Ismeri fogyasztási szokásainak egészségre és környezetre gyakorolt hatását.

A munkavégzés során figyel társaira, a környezetre, a terv szerinti haladásra. Probléma esetén segítséget kér. Ismeri a csapat feladatrendszerét. Változó szerepekben vállal feladatokat. Ismeri a csoportmunka kereteit, elfogadja a csoport döntéseit, a delegált feladatokat. Részfeladatait pontosan, felelősséggel végzi.

Ismeri az egyes foglalkozások jellemzőit, helyét a termelési, szolgáltatási rendszerekben.

5.osztály

Éves óraszám: 34 /heti 1óra

Témakör neve	Javasolt óraszám	Törzsanyag	Helyi tanterv
Lakás, lakókörnyezet – a lakás jellemzői, lakástípusok, funkciók, helyiségek	8	6	2
Lakás, lakókörnyezet – funkciók, berendezések	8	6	2
Lakás karbantartása – a legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkák	6	5	1
Modell- és makettépítés technológiái	8	6	2
Komplex modell- és makettkészítés	4		
Összes óraszám:	34	27	7

Témakör	Lakás, lakókörnyezet – a lakás jellemzői, lakástípusok, funkciók, helyiségek Helyi tanterv 2 óra	Óraszám:8 (6+2)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában.</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – lakásalaprajzot tervez – akár tervezőprogram segítségével – megadott létszámú család számára; – berendezett lakásmakettet készít; – alaprajzok tanulmányozása során megismeri a lakás jellemző helyiségeit, azok funkcióját, egymással való kapcsolatát. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Ok-okozati összefüggések felismerése – Jellemző tulajdonságok és igények közötti összefüggések értelmezése – Az elvont gondolkodás fejlesztése – Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése – Digitális technológiák alkalmazása a tervezésben – A lakás kialakítása (építése) és a külső hatások elleni védelem összefüggésének felismerése (feladat – anyag – technológia) – A lakás fizikai adottságai és a benne folyó tevékenységek közötti 	

	<p>kapcsolat felismerése, elemzése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Épület, lakás alaprajzának értelmezése és összevetése a valósággal – A lakásalaprajz jellemzői – A lakás helyiségeinek csoportosítása – A helyiségek egymással való kapcsolatának elemzése – A lakás beosztásának, az egyes helyiségek egymással való kapcsolatának jelentősége, szerepe – Lakásalaprajz tervezése, lakásmakett készítése
Fogalmak	<p>alaprajz, helyszínrajz, tájolás, fizikai jellemzők, egyéni és közösségi terek, háztartási és higiénés terület, közlekedők, tárolók, szabad terület</p>
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Saját lakás leírása szóban – elbeszélés utáni rajzolás – Ismert épület bejárása új megfigyelési szempontok meghatározásával, vázlatkészítés – Lakásalaprajzok tanulmányozása megadott szempontok szerint, azonosságok megfogalmazása, szükségszerűségek felismerése – A megbeszélte szempontok szerint lakásalaprajz tervezése, lehetőleg digitális alkalmazás segítségével – A lakástervek elemzése, megvitatása, lakásmakett készítése 	

Témakör	Lakás, lakókörnyezet – funkciók, berendezések Helyi tanterv 2 óra	Óraszám:8 (6+2)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában; – terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával, esetleg rajzoló- vagy tervezőprogram segítségével készíti el és osztja meg. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a társakkal együttműködve megtervezi a lakás berendezését; – felismeri a lakás alaprajza és a lakás berendezhetősége közötti kapcsolatot; – ismeri a lakás helyiségeinek jellemző bútorait; – információkat gyűjt a bútorok történetéről; – ismeri az ergonómiai, esztétikai szempontokat a bútorok kiválasztása, elhelyezése során; – felismeri a lakás berendezése és a lakók eltérő igényei, szokásai közötti kapcsolatot; – ismeri a világítás, a színek, az anyagok és minták, a tárgyak és díszek szerepét 	

	<p>a lakberendezésben;</p> <ul style="list-style-type: none"> – információkat gyűjt a régi magyar konyhák berendezéseiről, eszközeiről; – ismeri a modern konyhával szemben támasztott követelményeket; – a konyhatervezés során használja a kialakítás, berendezés higiéniai, munkaszervezési, ergonómiai szempontjait.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Ok-okozati összefüggések felismerése – Igények és jellemző tulajdonságok közötti összefüggések értelmezése – Egyéni tulajdonságok és igények közötti kapcsolat feltárása – Digitális alkalmazások használatával információk gyűjtése, rendszerezése – Digitális technológiák alkalmazása a tervezésben – Önismeret és együttműködési készségek fejlesztése munkatevékenységek tervezése és végzése során – Döntéshozatal során ismeretek alkalmazása, véleményformálás, konszenzusra jutás – Ízlés formálása – Egészségtudatos magatartás igényének erősítése – A lakás berendezésének jellemzői – Az egyes lakóterületek funkcióinak kialakítása a megfelelő berendezéssel – A különböző helyiségek jellemző bútorzatai, a lakótér feladata, a bútorzat és a tevékenységek közötti kapcsolat felismerése – A berendezés stílusa és az egyéni ízlés közötti kapcsolat elemzése – Bútortörténet – A bútorok kiválasztásának, elhelyezésének szempontjai – A berendezés szerepe a téralakításban – A lakberendezés modellezése – A munkavégzés ergonómiája – A helyes munkavégzés szükségességének felismertetése – A leggyakoribb egészségkárosító helyzetek és azok elkerülése – A konyha ergonomikus berendezése – Konyhatervek készítése
Fogalmak	<p>funkció, esztétika, stílus, ízlés, harmónia, színek szerepe, ergonómia, design, téralakítás eszközei, helykihasználás, nyugalmi területek, közlekedőutak, bútorok helyigénye, kényelmi és tároló bútorok, bútorválasztás szempontjai, egészségkárosító helyzetek, statikus, dinamikus terhelés</p>
Javasolt tevékenységek	
	<ul style="list-style-type: none"> – Egy bútoráruház meglátogatása vagy egy ott dolgozó meghívása. Katalógus, folyóiratok, prospektusok, internetes anyagok képei alapján berendezett lakások, lakásrészek elemzése meghatározott szempontok szerint – Információk gyűjtése, megosztása a bútorok történetéről, a világítás, a színek, az anyagok és minták, a tárgyak és díszek lakberendezésben betöltött szerepéről

<ul style="list-style-type: none"> – A lakásmakett vagy egy választott helyiség berendezésének megtervezése lehetőség szerint 3D-s lakberendező program segítségével. A berendezés modellezése – Konyhaterv készítése lehetőség szerint digitális alkalmazással, figyelembe véve a kialakítás, berendezés higiéniai, munkaszervezési, ergonómiai szempontjait – Munkaműveletek, tárgyak, eszközök elemzése ergonómiai szempontból, a helyes munkavégzés, a helyes ülés gyakorlása.
--

Témakör	Lakás karbantartása – a legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkák Helyi tanterv 1 óra	Óraszám:6 (5+1)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tevékenysége során tapasztalatokat szerez a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló: tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe veszi a környezeti szempontokat.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Az ember személyes felelősségének felismerése a környezet alakításában – Tevékenységek, beavatkozások következményének mérlegelése – Digitális alkalmazások használatával információk gyűjtése, rendszerezése – Szabálykövető, kooperatív magatartás alkalmazása a munkavégzés során – Munkatevékenység értékteremtő lényegének, felelősségének értelmezése – A környezet- és egészségtudatos cselekvés fejlesztése – Információk gyűjtése a lakásban előforduló legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkákról – Szagtalanítás, védekezés a kártevők ellen – Környezetbarát anyagok és eljárások alkalmazása a tevékenység során – A hagyományos tisztítószeres és eljárások alkalmazása és a környezetvédelem összefüggéseinek felismertetése – A laikus által végezhető munkák határai, annak felismerése, hogy nagyobb munkálatokhoz szakembert kell hívni – A tevékenységgel érintett foglalkozások, szakmák 	
Fogalmak	állagmegóvás, karbantartás, mázolás, festés, tapétázás, burkolás, takarítás,	

	tisztítószer, környezetvédelem, tudatos fogyasztói magatartás, fenntarthatóság
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Információk gyűjtése, megosztása a lakásban előforduló legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkákról – Állagmegóvási, karbantartási munkák végzése a helyi lehetőségek szerint, például: bútorok megjavítása, festése; folttisztítási gyakorlat környezetbarát anyagokkal, ruházat, lakástextíliák gondozása stb. – Különböző háztartási vegyszerek címkéinek tanulmányozása a felhasználás, tárolás, balesetveszély szempontjai szerint – Baleseti források azonosítása, megtörtént balesetek elemzése, elsősegélynyújtási szabályok megbeszélése – Információgyűjtés a végzett tevékenységekhez kötődő szakmákról, tanulási utakról. A tanulók szerepjáték formájában bemutathatják egymásnak az egyes foglalkozások jellemző feladatait	

Témakör	Modell- és makettépítés technológiái Helyi tanterv 2 óra	Óraszám: 8 (6+2)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – megérti a munkatevékenység értékteremtő lényegét; – felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések ok-okozati összefüggéseit; – felismeri az egyes műveletek baleseti veszélyeit; – elemi műszaki rajzi ismereteit alkalmazza a tervezés során; – alkalmazza a vetületi ábrázolást. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismeri a méretmegadás elemeit; – felismeri a méretarányos kicsinyítés, nagyítás feladatát, jelentőségét; – ismeri a vetületi ábrázolást; – irányítással, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel információkat szerez a modellezés során felhasznált anyagok tulajdonságairól, például természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papírok, textilek, képlékeny anyagok. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A szabályok szükségességének belátása, a szabálykövető magatartás fejlesztése – A térszemlélet és az elvont gondolkodás fejlesztése – A tapasztalati úton történő információgyűjtés képességének fejlesztése – Ok-okozati összefüggések felismerése – A modellezés, makettépítés feladata, jelentősége – A modell és a makett közötti különbségtétel – A mérés célja, fontossága – Mérőeszközök alkalmazása – Mérés milliméteres pontossággal – Műszaki ábrázolás alapismereteinek elsajátítása – Méretmegadás elemei, szabályai – Vetületi ábrázolás, méretarány alkalmazása, a méretarányos kicsinyítés, nagyítás jelentősége – Rajzolvasási gyakorlatok. A valóság és az ábra összefüggéseinek felismerése – A modellezéshez felhasználható anyagok (például papír, fa, műanyag, fém, textil, agyag vagy egyéb képlékeny anyag) tulajdonságainak 	

	<p>megismerése egyszerűbb anyagvizsgálási módszerekkel (szemrevételezés, próba, összehasonlítás, mérés alapján)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Különböző profilok, szerkezetek építése, terhelési próba végzése – Az anyagok megmunkálásához, alakításához, szereléséhez szükséges technológiák, szerszámok megismerése, célszerű, balesetmentes használatuk elsajátítása
Fogalmak	<p>modell, makett, mérés, mérőeszköz, mérési pontosság, méretmegadás elemei és szabályai, vonalfajta, méretszám, méretarány, kicsinyítés, nagyítás, vetület, az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Modellek és makettek megfigyelése megadott szempontok szerint, azonosságok, különbségek megfogalmazása, a modell-, illetve makettkészítés jelentőségének felismerése – A műszaki rajz szükségességének felismerése térbeli alakzatok, tárgyak és róluk készült műszaki rajzok, axonometrikus ábrák tanulmányozásán, elemzésén keresztül. A valóság és az ábra közötti kapcsolat, megfelelés azonosítása – Mérőeszközök használata, mérés milliméter pontossággal – Műszaki rajzok értelmezése, a műszaki ábrázolás jelképeinek, szabályainak megismerése, azonosítása – Vetületi ábra, egyszerű műszaki rajz készítése szabadkézzel, majd szerkesztéssel geometrikus testekről – A modellezéshez, makettépítéshez felhasználható anyagok néhány tulajdonságának megismerése egyszerűbb anyagvizsgálási módszerekkel – A rendelkezésre álló szerszámok és a velük végezhető műveletek megismerése, gyakorlása – Azonos anyagú, különböző profilú rudak terheléspróbája – Térbeli szerkezetek, tornyok építése rudakból, stabilitásuk, terhelhetőségük vizsgálata – <u>Egy református intézmény egyszerű makettjének elkészítése.</u> 	

Témakör	Komplex modell- és makettkészítés	Óraszám:4
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában; – terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával, esetleg rajzoló- vagy 	

	<p>tervezőprogram segítségével készíti el és osztja meg;</p> <ul style="list-style-type: none"> – megérti a munkatevékenység értékteremtő lényegét. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az órai munkák során tapasztalatot szerez a felhasznált anyagokról, például természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papírok, textilek, képlékeny anyagok; – terveit szóban, rajzban megosztja; – a terv mentén lépésenkénti külső ellenőrzéssel halad alkotótevékenységében; – a szerszámokat és eszközöket tanári útmutatás segítségével használja; – a munkavégzési szabályokat betartja; – felismeri az egyes műveletek balesetveszélyeit, a védőeszközök használatának szükségességét; – csoportmunkában, feladata szerint dolgozik, a szabályokat betartatja, betartja; – a csoportban feladata szerint tevékenykedik, segítséget kér, segítséget ad; – felismeri az elkészült produktum tervtől való eltérésének ok-okozati összefüggéseit
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A tanult ismeretek alkalmazása, mélyítése – Együttműködési készségek fejlesztése a munkatevékenységek tervezése és végzése során – Önismeret, társas kompetenciák, munkakultúra fejlesztése – Kreativitás fejlesztése – Különböző épületek vagy településrészlet modellezése helyszínrajzok, fényképek alapján – Komplex modell tervezése és kivitelezése egyéni választás alapján csoportmunkában
Fogalmak	<p>az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése</p>
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – A tanult ismeretek, műveletek alkalmazása valós igényt szolgáló, tárgyalkotó tevékenység során – A tanulók választása alapján elkészülhet egy híres épület, esetleg egy településrészlet makettje a rendelkezésre álló anyagok minél kreatívabb felhasználásával, vagy a lakáshoz, lakókörnyezethez kapcsolódó tárgy, lehetőség szerint újrahasznosított anyagokból 	

6.osztály

Éves óraszám: 34 /heti 1 óra

Témakör neve	Javasolt óraszám	Törzsanyag	Helyi Tanterv
Település – a település kialakulása, településtípusok	6	6	
Építészet – forma és funkció, anyagok és szerkezetek	8	7	1
Közterek, közösségi terek, középületek	8	6	2
Közlekedés – közlekedés egykor és ma	6	4	2
Komplex modell- és makettkészítés.	6	4	2
Összes óraszám:	34	27	7

Témakör	Település – a település kialakulása, településtípusok	Óraszám:6
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a legfontosabb településfajtákat, azok jellemzőit; – összehasonlítja a különböző településtípusokhoz kötődő életformákat, azonosságokat, különbségeket fogalmaz meg; – összehasonlítja a különböző életformákhoz kötődő lakó- és gazdasági épületeket; – ismereteket gyűjt a saját településéről; – elemzi a lakóépületek és a természeti környezet közötti kapcsolatot; – átlátja a lakóház tervezésének szempontjait – alaprajz, tájolás, épület alakja; – lakóépületet tervez megadott szempontok és méretarány alapján; – lakóépület-makettet épít egyszerű geometrikus testek felhasználásával. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Ok-okozati összefüggések felismerése – Jellemző tulajdonságok és igények közötti összefüggések értelmezése – Véleményformálás támogatása a természeti és a lakókörnyezet kapcsolatának felismeréséhez – Véleményformálás támogatása a technológiai fejlődés és a társadalmi 	

	<p>gazdasági fejlődés kapcsolatának felismeréséhez</p> <ul style="list-style-type: none"> – Információgyűjtési, -rendszerezési, -értelmezési képességek fejlesztése – A települések kialakulása – Különböző településtípusokhoz (város, falu) és életformákhoz (pl. gazdálkodás) kötődő lakó- és gazdasági épületek tanulmányozása, összehasonlítása – A lakóépületek és a természeti környezet kapcsolatának elemzése – Információk gyűjtése a saját településről, annak történetéről – Lakóépületek típusai – Lakóépület-makett készítése egyszerű geometrikus testekből
Fogalmak	<p>lakóhely, település, város, falu, mezőgazdaság, ipar, városiasodás, városodás, urbanizáció, ház (családi ház, sorház, toronyház, lakópark), kert, gazdasági épület, melléképület, lakás, udvar, alaprajz, homlokzat, tető, nyílászárók, az építkezés menete</p>
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Információk gyűjtése a települések kialakulásáról, az egyes éghajlati viszonyok jellegzetes lakóépületeiről megadott szempontok szerint. Az információk rendszerezése, megosztása – Településmakett elkezdése közös döntések megfogalmazásával: a makett méretarányának meghatározása, a lakóövezet kijelölése, az utcahálózat megrajzolása, a telkek kiosztása, a lakóépületek jellegének meghatározása – Lakóépület-makett készítése egyéni munkában a közös döntéseknek megfelelően – A település régen és ma – a lakóhely egy tere, része változásainak nyomon követése – A mi falunk, városunk: útikalauz készítése 	

Témakör	Építészet – forma és funkció, anyagok és szerkezetek Helyi tanterv 1 óra	Óraszám:8 (7+1)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában; – anyagválasztásnál elemzi a megismert anyagok jellemzőit a felhasználhatóság szempontja szerint. 	

	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – azonosítja a lakóház részeit – alap, tartószerkezet, falazat, nyílászárók, homlokzat, tető; – ismereteket gyűjt a régi korok épületeiről, építőanyagairól, a hagyományos népi építészet épületeiről, építőanyagairól; – információkat gyűjt építőanyagokról, építőipari szakmákról; – megtervezi a lakóépület közvetlen környezetét – kert, gazdasági épületek; – modellezi a lakóépületek környezetét.
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ok-okozati összefüggések felismerése – Jellemző tulajdonságok és igények közötti összefüggések értelmezése – Véleményformálás támogatása a természeti és a lakókörnyezet kapcsolatának felismeréséhez – Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése – A munkatevékenység értékteremtő lényegének értelmezése – Az adott kor technikai fejlettsége és az alkalmazott anyagok, technológiák közötti összefüggések felismerése – A társadalmi munkamegosztás lényegének, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségének értelmezése – Építményekre ható hatások és az építményekkel kapcsolatos követelmények elemzése, összehasonlítása – Régi korok jellemző épületeinek, a hagyományos népi építészet építményeinek, építőanyagainak tanulmányozása, elemzése – Az egyes tájegységek jellegzetességei – lakó-, gazdasági és középületek alakja, elrendezése –, a használt anyagok és építési technológiák közötti kapcsolatok feltárása, elemzése – A modern kor építésze – iparosított technológia, vasbeton szerkezetek, építőipari gépek – Az építészet építőanyagainak, építőipari foglalkozások tanulmányozása, elemzése – Az építőanyagok és építési technológiák, építőipari foglalkozások közötti kapcsolatok feltárása, elemzése – A lakóépület-makett közvetlen környezetének kialakítása
<p>Fogalmak</p>	<p>építészet, épület, építmény, alapozás, vízszigetelés, hőszigetelés, tájolás, természetes (szoláris) energia, passzív napenergia, benapozottság, árnyékolás, kő, fa, föld, agyag, vályog, téglá, pala, cserép, beton, vasbeton, üveg, kötőanyag, teherhordó szerkezet, mennyezet, tetőszerkezet, panel</p>

Javasolt tevékenységek

- Információk gyűjtése az egyes történelmi korok, tájegységek jellemző épületeiről, a felhasznált anyagokról, technológiákról. Az információk rendszerezése, megosztása
- Látogatás egy építkezésen vagy film megtekintése egy építkezésről. Megfigyelési szempontok szerinti adatgyűjtés, megbeszélés
- **Információgyűjtés a végzett tevékenységekhez kötődő szakmákról, tanulási utakról**
- **A lakóházmakett környezetének megtervezése és kialakítása.**

Témakör	Közterek, közösségi terek, középületek Helyi tanterv 2 óra	Óraszám:8 (6+2)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában</p> <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – megnevezi a településeken található legfontosabb középületeket, közintézményeket; – egy adott terület helyszínrajzát értelmezi, összeveti a valósággal, például nyomtatott, interneten elérhető térképek, fényképek alapján; – eligazodik egyszerű építészeti vázlatokon; – a társakkal együttműködve településmodellt tervez; – csoportban településmodellt épít. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Együttműködési készségek fejlesztése munkatevékenységek tervezése és végzése során – Ok-okozati összefüggések felismerése – Jellemző tulajdonságok és igények közötti összefüggések értelmezése – Az elvont gondolkodás fejlesztése – Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése – A település arculatát alakító tényezők tanulmányozása – Az emberek mindennapos tevékenysége (munka, háztartás, szabadidő) és a településtípusok (épületek, építmények, szabad területek és infrastruktúrák) közötti kapcsolatok feltárása – Különböző közösségi épületek feladata. Helyszínrajzok tanulmányozása, elemzése – Adott terület helyszínrajzának értelmezése és összevetése a valósággal – Településmakett készítése 	
Fogalmak	középület, közintézmény, közösségi épület, szolgáltatás, helyszínrajz	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tanulmányi séta az iskola közvetlen környezetében, a település arculatát alakító tényezők tanulmányozása. Megfigyelési szempontok szerinti adatgyűjtés, közös megbeszélés – A bejárt terület helyszínrajzának összevetése a személyes tapasztalatokkal – A településmakett folytatása a közösségi terek, középületek megtervezésével, megépítésével – A végzett munka értékelése, a tervektől való eltérések vizsgálata, a továbbfejlesztés lehetőségeinek megbeszélése 		

--

Témakör	Közlekedés – közlekedés egykor és ma Helyi tanterv 2 óra	Óraszám:6 (4+2)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri a közlekedési hálózatok szerepét, fontosságát a települések kialakulásában, fejlődésében, a település lakóinak életminőségében. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Együttműködési készségek fejlesztése munkatevékenységek tervezése és végzése során – Ok-okozati összefüggések felismerése – Információgyűjtési, -rendszerezési, -értelmezési képességek fejlesztése – Az adott kor technikai fejlettsége és az alkalmazott anyagok, technológiák közötti összefüggések felismerése – Szabálykövető magatartás fejlesztése – A városi és a közúti közlekedés rendszereinek megismerése – A vízi és a légi közlekedés – A közlekedés fejlődése, találmányok és feltalálók a közlekedéstörténetben – információgyűjtés, -rendszerezés – Gyalogos közlekedés helye, alkalmazkodás a közlekedési szituációkhoz – Közlekedésbiztonsági ismeretek – A közlekedéssel kapcsolatos foglalkozások, szakmák – A közlekedés infrastruktúrájának modellezése a településmaketten 	
Fogalmak	jármű, navigáció, közlekedési rendszer, közlekedésbiztonság	
Javasolt tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók közlekedési szokásainak (iskolába járás) feltérképezése, az adatok elemzése – A település közlekedési infrastruktúrájának tanulmányozása – Irányított információgyűjtés a közlekedés fejlődéséről, a legfontosabb találmányokról, jelentős feltalálókról, különös tekintettel a magyar vonatkozásokra. Információk megosztása – A településmakett úthálózatának befejezése, a közlekedés jelzőrendszereivel való kiegészítése – 		

- például útburkolati jelek, közlekedési táblák, jelzőlámpák, gyalogos-átkelőhelyek, parkolók
- Közlekedési helyzetek szimulálása a terepasztalon
  - A református iskola környékének közlekedése.

Témakör	Komplex modell- és makettkészítés Helyi tanterv -2óra	Óraszám:6 (4+2)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában; – terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával, esetleg rajzoló- vagy tervezőprogram segítségével készíti el és osztja meg; – megérti a munkatevékenység értékteremtő lényegét. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az órai munkák során tapasztalatot szerez a felhasznált anyagokról, például természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papírok, textilek, képlékeny anyagok; – terveit szóban, rajzban megosztja; – a terv mentén lépésenkénti külső ellenőrzéssel halad alkotótevékenységében; – a szerszámokat és eszközöket tanári útmutatás segítségével használja; – a munkavégzési szabályokat betartja; – felismeri az egyes műveletek balesetveszélyeit, a védőeszközök használatának szükségességét; – csoportmunkában, feladata szerint dolgozik, a szabályokat betartatja, betartja; – a csoportban feladata szerint tevékenykedik, segítséget kér, segítséget ad; – felismeri az elkészült produktum tervtől való eltérésének ok-okozati összefüggéseit 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A tanult ismeretek alkalmazása, mélyítése – Együttműködési készségek fejlesztése a munkatevékenységek tervezése és végzése során – Önismeret, társas kompetenciák, munkakultúra fejlesztése – Kreativitás fejlesztése – Különböző épületek vagy településrészlet modellezése helyszínrajzok, fényképek alapján – Komplex modell tervezése és kivitelezése egyéni választás alapján csoportmunkában 	
Fogalmak	<p>az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanult ismeretek, műveletek alkalmazása valós igényt szolgáló, tárgyalkotó tevékenység során 		

- A tanulók választása alapján elkészülhet egy híres épület, esetleg egy településrészlet makettje a rendelkezésre álló anyagok minél kreatívabb felhasználásával, vagy a lakáshoz, lakókörnyezethez kapcsolódó tárgy, lehetőség szerint újrahasznosított anyagokból

A tevékenységek megvalósíthatók átlagos osztályteremben is egyszerű anyagokból, alapvető szerszámokkal, de eredményesebb, ha rendelkezésre áll egy felszerelt műhelyterem, mely 15 tanuló foglalkoztatásához megfelelő munkaasztallal, a különböző anyagfajták megmunkálásához szükséges szerszámokkal, eszközökkel, elektromos kisgépekkel rendelkezik. 15 főnél nagyobb létszámú osztály esetében mindenképpen szükséges a csoportbontás biztosítása.

7. évfolyam

A nevelési-oktatási szakaszban a tanulási folyamat középpontjában a település és lakás legfontosabb technikai rendszerei, a közművek, a közszolgáltatások és a településeket összekötő közlekedési rendszerek állnak. A 7. évfolyamon a család által használt összetettebb műszaki rendszerek, közművek, közszolgáltatások összefoglalásával befejeződik, teljessé válik a lakás, a lakókörnyezet megismerése.

A korszerű, egészséges lakás és lakókörnyezet témakör áttekinti a lakás legfontosabb, életminőséget, komfortérzetet befolyásoló tényezőit. A lakóház használata, a lakók szokásai és az energiafelhasználás közötti összefüggések elemzése rámutat a környezettudatosság fontosságára, hozzájárul az egészséges életvitel, a tudatos fogyasztói magatartás igényének kialakításához. Az egészséges település témakör felismerteti az épített tér és a természeti környezet közötti összhang megteremtésének szükségességét a fenntarthatóság érdekében. A célzott önálló információgyűjtés a digitális eszközök széles körű használatát feltételezi. A komplex modellezési feladat, a jövő városának elkészítése a modul során elsajátított ismeretek, készségek kreatív alkalmazását teszi lehetővé.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a tanuló önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján. Környezeti, fenntarthatósági szempontokat is mérlegelve, céljainak megfelelően választ a rendelkezésre álló anyagokból. Tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi, terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával osztja meg.

A terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad alkotótevékenységében. Alkalmazza a forma és funkció összefüggéseit, önállóan választ szerszámot, eszközt. Az ismert szerszámokat és eszközöket önállóan használja, az újakat tanári útmutatással.

Részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat. Felméri és tervezi a tevékenység munkavédelmi szabályait. Csoportmunkánál részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik. Önismeretere építve vállal feladatokat, szem előtt tartva a csapat eredményességét. Alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz. Vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát. Alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait. Hibás döntésein változtat. Az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli. Megérti az egyén felelősségét a közös értékteremtésben.

Érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét. Tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe veszi a környezeti szempontokat. Felismeri a technológiai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát. A

probléma megoldása során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat. Komplex szempontrendszer mentén választ stratégiát. Optimalizál.

Döntéseit tudatosság, holisztikus szemlélet jellemzi. Felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában. Egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik.

Érti a társadalmi munkamegosztás lényegét. A fizikai és digitális környezetből információt gyűjt a számára vonzó foglalkozások alkalmassági és képesítési feltételeiről, keresi a vállalkozási lehetőségeket, a jövedelmezőséget és a jellemző tanulási utakat. A lehetséges továbbtanulási útvonalakkal kapcsolatban segítséggel rövid és középtávú terveket fogalmaz meg.

7.évfolyam

Éves óraszám: 34 /heti 1óra

A témakörök áttekintő táblázata: 7.évfolyam

Témakör neve	Javasolt óraszám	Törzsanyag	Helyi tanterv
A települések közműellátása, a legfontosabb közművek, közszolgáltatások	6	6	
Korszerű, egészséges lakás és lakókörnyezet	8	6	2
Az egészséges település	6	5	1
Közlekedés, közlekedési rendszerek	6	4	2
Komplex modellezési feladat.	8	6	2
Összes óraszám:	34	27	7

Témakör	A települések közműellátása, a legfontosabb közművek, közszolgáltatások	Óraszám:6
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – célzottan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján, és a kapott adatokat értékeli, rendszerezi, elemzi; – holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik; – az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli; – felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát; – egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik; – tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival; – érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján; – azonosítja a települések legfontosabb közműveit, közszolgáltatásait. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerszemlélet fejlesztése – Ok-okozati összefüggések felismerése – Információgyűjtési technikák fejlesztése, például interjú formájában 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Célzott információszerzés, a kapott adatok értelmezése, feldolgozása – A települések legfontosabb közművei, közszolgáltatásai – elektromos hálózat, vízvezeték, szennyvízelvezetés, csatorna, gázvezeték, távfűtés, szemétszállítás – Épület közműveinek tanulmányozása, elemzése – A közművek megléte és a település élete, a lakóház használata közötti összefüggések felismerése, megfogalmazása – Információk gyűjtése a saját település, lakás közműveiről, közszolgáltatásairól
Fogalmak	közmű, közszolgáltatás, építési engedély, összközműves épület, elektromos hálózat, vízvezeték-hálózat, szennyvíz, csatorna, gázvezeték, távfűtés, szemétszállítás, szelektív hulladékgyűjtés
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Információgyűjtés és -megosztás megadott szempontok szerint a vízellátás, csatornázás, fűtés, villamosítás, gázellátás, szemétszállítás témában – Információk gyűjtése a saját település, lakás közműveiről, közszolgáltatásairól – Véleményformálás a közművek megléte és a település élete, a lakóház használata közötti összefüggésekről – Táblázatok, grafikonok elemzésén keresztül információk gyűjtése a lakások közműellátottságáról, számítások végzése a szolgáltatások áráról – Az iskola adottságai szerint látogatás egy közműtelepen vagy a témakörhöz kapcsolódó film megtekintése 	

Témakör	Korszerű, egészséges lakás és lakókörnyezet Helyi tanterv 2 óra	Óraszám:8 (6+2)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – célzottan szerez információkat a tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó műszaki útmutatókból, használati leírásokból; – holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik; – döntéseit tudatosság jellemzi, alternatívákat mérlegel; – érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és 	

	<p>az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét;</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát; – felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában; – felismeri saját felelősségét életvezetése megtervezésében és megszervezésében, tudatosan gazdálkodik a rendelkezésre álló anyagi és nem anyagi erőforrásokkal; – rendszerszinten végzi az elemzést és az alkalmazást; – tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival; – egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik; – érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét; – ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tevékenysége során tapasztalatokat szerez a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről; – önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján; – elemzi, összehasonlítja az építményekre ható hatásokat és az építményekkel kapcsolatos követelményeket; – tanulmányozott példák alapján áttekinti az épületek legfontosabb közműveit – elektromos hálózat, vízellátó rendszer, fűtési rendszer, légtechnika; – beazonosítja a lakás elektromos hálózatában alkalmazott leggyakoribb érintésvédelmi módokat – kettős szigetelés, védőföldelés, nullázás, FI relé; – azonosítja a legfontosabb üzemeltetési, karbantartási feladatokat, a leggyakoribb hibákat és azok okait; – elvéggez egyszerű beállítási, karbantartási, szerelési, javítási feladatokat a környezetében található szerkezeteken; – tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi; – terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával osztja meg; – a terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad tevékenységében; – a megismert szerszámokat és eszközöket önállóan, az újakat tanári útmutatással használja; – részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat; – terv szerint tevékenykedik, probléma esetén észszerű kockázatokat felvállal;
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – csoportmunkában feladatot vállal, részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik; – a csoportban feladata szerint tevékenykedik, tudását megosztja; – alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz; vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát; – problémamegoldás során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat; – alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait, hibás döntésein változtat; – adott szempontok mentén értékeli saját és mások munkáját; – tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe vesz környezeti szempontokat; – szempontokat határoz meg a környezeti állapot felméréséhez, bizonyos eltéréseket számszerűsít; – grafikonok, diagramok alapján elemzi a háztartások energiafogyasztását; – példákat mond az energiapazarlásra; – példákat mond takarékosági lehetőségekre az elektromosáram-fogyasztás, a vízfogyasztás, a fűtési és más hőenergia területén.
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Egészségtudatosság – Tudatos fogyasztói magatartás – A lakás életminőséget, komfortérzetet befolyásoló tényezői – vízminőség, hőmérséklet, levegő páratartalma – A rossz szigetelés káros hatásai – Információk és tapasztalatok gyűjtése a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről – elektromos hálózat, vízvezeték-hálózat, fűtés, klimatizálás – A lakás elektromos hálózatának részei, biztonsági és életvédelmi berendezések, megoldások – Követelmények a fűtőberendezésekkel, fűtési rendszerekkel szemben, szabályozhatóság, egészségvédelem – A klíma fogalma, az egészséges levegő, hőérzet, komfortérzet – A relatív páratartalom fontossága, az alacsony vagy magas relatív páratartalom egészségkárosító hatásai – A lakóház használata, a lakók szokásai és az energiafelhasználás közötti összefüggések elemzése, a környezettudatosság fontossága
<p>Fogalmak</p>	<p>komfortérzet, ivóvíz, levegő páratartalma, fogyasztásmérő, biztosíték, életvédelmi relé, fázis, nulla, védőföldelés, fűtés, klíma, környezettudatosság, tudatos fogyasztói magatartás, fenntarthatóság</p>

Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Információk gyűjtése és megosztása az egészséges lakókörnyezetről – Táblázatok, grafikonok elemzésén keresztül az ember számára optimális környezet meghatározása – Az épületek legfontosabb közműveinek áttekintése – elektromos hálózat, vízellátó rendszer, fűtési rendszer, légtechnika – folyamatábrák segítségével – Tapasztalatok gyűjtése a környezetben található épületgépészeti rendszerekről, például az iskolaépület új szempontú bejárása és feltérképezése során – Ökológiai lábnyom számítása valamelyik digitális alkalmazás segítségével, a kapott értékek véleményezése – Ötletek, javaslatok gyűjtése az elektromosenergia-fogyasztás, a vízfogyasztás, a fűtési és más hőenergia-felhasználás takarékosági lehetőségeiről, a hulladék keletkezését mérséklő fogyasztási, életmódbeli szokásokról – Költségszámítások végzése a megtakarításokkal kapcsolatban 	

Témakör	Az egészséges település Helyi tanterv 1 óra	Óraszám:6 (5+1)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában; – célzottan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján; – holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik; – döntéseit tudatosság jellemzi, alternatívákat mérlegel; – érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét; – felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát; – felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában; – felismeri saját felelősségét életvezetése megtervezésében és megszervezésében, tudatosan gazdálkodik a rendelkezésre álló anyagi és nem anyagi erőforrásokkal; 	

	<ul style="list-style-type: none"> – rendszerszinten végzi az elemzést és az alkalmazást; – tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival; – egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik; – érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét; – ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján; – terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával, esetleg rajzoló- vagy tervezőprogram segítségével készíti el és osztja meg; – tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe vesz környezeti szempontokat; – szempontokat határoz meg a környezeti állapot felméréséhez, bizonyos eltéréseket számszerűsít; – felsorolja az egészséges, élhető település kritériumait; – elemzi a különböző településtípusokhoz kötődő életformákat, felismeri a törvényszerűségeket; – elemzi az épített környezet és az életvitel összefüggéseit; – összehasonlítja a hagyományos és a modern építőanyagokat; – feltárja az építőanyagok és építési technológiák, építőipari foglalkozások közötti kapcsolatokat; – megnevezi a településeken található legfontosabb középületeket, közintézményeket és azok szerepét a településen lakók életében; – régi térképek, fényképek alapján nyomon követi egy adott terület változásait; – gyűjtött dokumentumok alapján megismeri a települése történetét.
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ok-okozati összefüggések felismerése – Rendszerszemlélet fejlesztése – Fenntarthatóság fogalmának mélyítése – Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése – Digitális technológiák alkalmazása a tervezésben – Az ember személyes felelősségének felismerése a környezet alakításában – A városok kialakulásának és fejlődésének okai és szükségessége, a város fogalmának mélyítése – A különböző környezetszennyeződések hatása az épített környezetre és a

	<p>településen élők életminőségére</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az épített környezet alakításának szempontjai, a zöld területek szerepe, környezetvédelem – Az épített tér és a természeti környezet közötti összhang szükségességének felismertetése – A funkcionalista és az organikus építészet főbb jegyeinek megismertetése, összehasonlítása – Információk gyűjtése különleges épületekről, híres építészekről, különös tekintettel a magyar vonatkozásokra – Követelmények a XXI. század településeivel szemben – Pozitív példák, építészeti megoldások gyűjtése – Parktervezés
Fogalmak	légszennyezés, környezetszennyezés, tervszerű városépítés, városrehabilitáció, funkcionalista építészet, organikus építészet, tájépítészet
Javasolt tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Információgyűjtés a településformák fejlődéséről, a különböző országok, illetve kontinensek jellemző településeiről, híres építészekről, különös tekintettel a magyar vonatkozásokra. Az információk rendszerezése, megosztása – Egy adott település, településrészlet változásának, fejlődésének nyomon követése térképek, fényképek segítségével, következtetések megfogalmazása az ott élők életformájára, életminőségére vonatkozóan – Az egészséges, élhető település kritériumainak összegyűjtése, megfogalmazása – Információk gyűjtése a települések környezetszennyezését okozó tényezőkről, esettanulmányok alapján – Séta a településen. A település vagy településrész részletes, elemző megfigyelése az építészeti stílusok, zöld környezet szempontjából – Egy kijelölt területhez kapcsolódó településfejlesztési kérdések megvitatása – A XXI. század településeivel szembeni követelmények megfogalmazása, pozitív példák, építészeti megoldások keresése, megosztása – Parktervezés, az intézmény lehetősége szerint – zöld terület kialakítása, gondozása 	

Témakör	Közlekedés, közlekedési rendszerek Helyi tanterv 2 óra	Óraszám:6 (4+2)
----------------	---	------------------------

<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – megérti az egyén felelősségét a közös értékteremtésben; – felméri és tervezi a tevékenység munkavédelmi szabályait; – alkalmazza a forma és funkció összefüggéseit, önállóan választ szerszámot, eszközt; – önismeretére építve vállal feladatokat, szem előtt tartva a csapat eredményességét; – környezeti, fenntarthatósági szempontokat is mérlegelve, céljainak megfelelően választ a rendelkezésre álló anyagokból; – az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli; – komplex szempontrendszer mentén választ stratégiát, optimalizál; – holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik; – döntéseit tudatosság jellemzi, alternatívákat mérlegel; – érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét; – felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát; – felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában; – felismeri saját felelősségét életvezetése megtervezésében és megszervezésében, tudatosan gazdálkodik a rendelkezésre álló anyagi és nem anyagi erőforrásokkal; – rendszerszinten végzi az elemzést és az alkalmazást; – tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival; – egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik; – érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét; – ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján; – tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi; – terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával osztja meg; – a terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad alkotótevékenységében; – anyagválasztásnál elemzi a megismert anyagok jellemzőit a felhasználhatóság szempontja szerint;
-----------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> – a megismert szerszámokat és eszközöket önállóan, az újakat tanári útmutatással használja; – részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat; – terv szerint tevékenykedik, probléma esetén észszerű kockázatokat felvállal; – csoportmunkában feladatot vállal, részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik; – a csoportban feladata szerint tevékenykedik, tudását megosztja; – alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz; vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát; – problémamegoldás során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat; – alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait, hibás döntésein változtat; – adott szempontok mentén értékeli saját és mások munkáját; – a használatbavétel során, az eltéréseket kiindulópontként alkalmazva javaslatot tesz produktuma továbbfejlesztésére; – tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe vesz környezeti szempontokat; – szempontokat határoz meg a környezeti állapot felméréséhez, bizonyos eltéréseket számszerűsít; – átlátja a közlekedési hálózatok szerepét, fontosságát a település lakóinak életminőségében.
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ok-okozati összefüggések felismerése – Rendszerszemlélet fejlesztése – Fenntarthatóság fogalmának mélyítése – Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése – Közlekedés a településen, a települések között – Közösségi közlekedés – A közlekedés infrastruktúrája – Információk gyűjtése környezetbarát megoldásokra a közlekedésben – Híd- vagy felüljárómodell építése
<p>Fogalmak</p>	<p>tömegközlekedés, közút, kerékpárút, híd, aluljáró, felüljáró</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Információk gyűjtése, megosztása a saját település, lakókörnyezet úthálózatáról, tömegközlekedéséről, annak az ott élők életmódjára gyakorolt hatásáról 	

- Információk szerzése, képek gyűjtése a személy- és teherszállítás történetéről, a közlekedési infrastruktúra fejlődéséről
- Statisztikai adatok, táblázatok, diagramok elemzése alapján véleményformálás a közlekedési hálózatok szerepéről, a személy- és teherszállítás jelentőségéről
- Tájékozódás a közlekedési eszközök által okozott, a környezetet terhelő, illetve az egészséget károsító hatásokról esettanulmányokon keresztül
- Példák gyűjtése, bemutatása környezetbarát, biztonságos megoldásokra a közlekedésben
- Híd- vagy felüljárómodell építése önálló tervek alapján. Az elkészült modellek vizsgálata terhelési próbával

Témakör	Komplex modellezési feladat Helyi tanterv 2 óra	Óraszám:8 (6+2)
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában; – megérti az egyén felelősségét a közös értékteremtésben; – felméri és tervezi a tevékenység munkavédelmi szabályait; – alkalmazza a forma és funkció összefüggéseit, önállóan választ szerszámot, eszközt; – önismeretére építve vállal feladatokat, szem előtt tartva a csapat eredményességét; – környezeti, fenntarthatósági szempontokat is mérlegelve, céljainak megfelelően választ a rendelkezésre álló anyagokból; – az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli; – komplex szempontrendszer mentén választ stratégiát, optimalizál; – holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik; – döntéseit tudatosság jellemzi, alternatívákat mérlegel; – érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét; – felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát; – felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában; – felismeri saját felelősségét életvezetése megtervezésében és megszervezésében, tudatosan gazdálkodik a rendelkezésre álló anyagi és nem anyagi erőforrásokkal; – rendszerszinten végzi az elemzést és az alkalmazást; – tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival; – egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik; – érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét; – ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján; – tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi; 	

	<ul style="list-style-type: none"> – terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával, esetleg rajzoló- vagy tervezőprogram segítségével készíti el és osztja meg; – a terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad alkotótevékenységében; – anyagválasztásnál elemzi a megismert anyagok jellemzőit a felhasználhatóság szempontja szerint; – a megismert szerszámokat és eszközöket önállóan, az újakat tanári útmutatással használja; – részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat; – terv szerint tevékenykedik, probléma esetén észszerű kockázatokat felvállal; – csoportmunkában feladatot vállal, részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik; – a csoportban feladata szerint tevékenykedik, tudását megosztja; – alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz; vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát; – problémamegoldás során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat; – alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait, hibás döntésein változtat; – adott szempontok mentén értékeli saját és mások munkáját; – a használatbavétel során, az eltéréseket kiindulópontként alkalmazva javaslatot tesz produktuma továbbfejlesztésére; – tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe vesz környezeti szempontokat; – szempontokat határoz meg a környezeti állapot felméréséhez, bizonyos eltéréseket számszerűsít.
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az eddig tanult ismeretek mélyítése, alkalmazása – Kreativitás fejlesztése – „A jövő városa” – komplex modellezési feladat egyéni tervek alapján projektmunkában
<p>Fogalmak</p>	<p>az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése</p>
<p>Javasolt tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – A „Jövő városának” elkészítése projektmunkában, akár a storyline módszer alkalmazásával. Modellezni lehet az épületeket, a város infrastruktúráját, energiaellátását. A kivitelezés során alkalmazni lehet a legkorszerűbb technológiákat (például lézervágó, 3D nyomtató), amennyiben ezek az iskolában rendelkezésre állnak 	

- Kutatás a városok és a közlekedés várható fejlődési irányáról, az emberek élet- és munkakörülményeinek változásáról. A szerzett információk felhasználása a tervezési folyamatban
- Alkotótevékenység a tervek mentén. Az elkészült modell értékelése, a tervektől való eltérés vizsgálata
- **Terepasztal makett készítése: a református iskola és környéke elkészítése terepasztalon.**

A tevékenységek megvalósíthatók átlagos osztályteremben is egyszerű anyagokból, alapvető szerszámokkal, de eredményesebb, ha rendelkezésre áll egy felszerelt műhelyterem, mely 15 tanuló foglalkoztatásához megfelelő munkaasztallal, a különböző anyagfajták megmunkálásához szükséges szerszámokkal, eszközökkel, elektromos kisgépekkel rendelkezik. 15 főnél nagyobb létszámú osztály esetében mindenképpen szükséges a csoportbontás biztosítása.